A KÉPCSARNOK
MEGHIVJA ÖNT

E. SZABÓ MARGIT
TEXTILTERVEZŐ

BUDAI GYÖRGY
BÚTORTERVEZŐ
IPARMŰVÉSZEK

KIÁLLITÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1987. ÁPRILIS 23-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA
LELKES PÉTER
IPARMŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ
1987. ÁPRILIS 23 – MÁJUS 2.

ABA-NOVÁK TEREM
SZOLNOK, KOSSUTH L. u. 6–8.

Felelős kiadó: Köteles István

mikroprop

E. SZABÓ MARGIT
TEXTILTERVEZŐ

BUDAI GYÖRGY
BÚTORTERVEZŐ

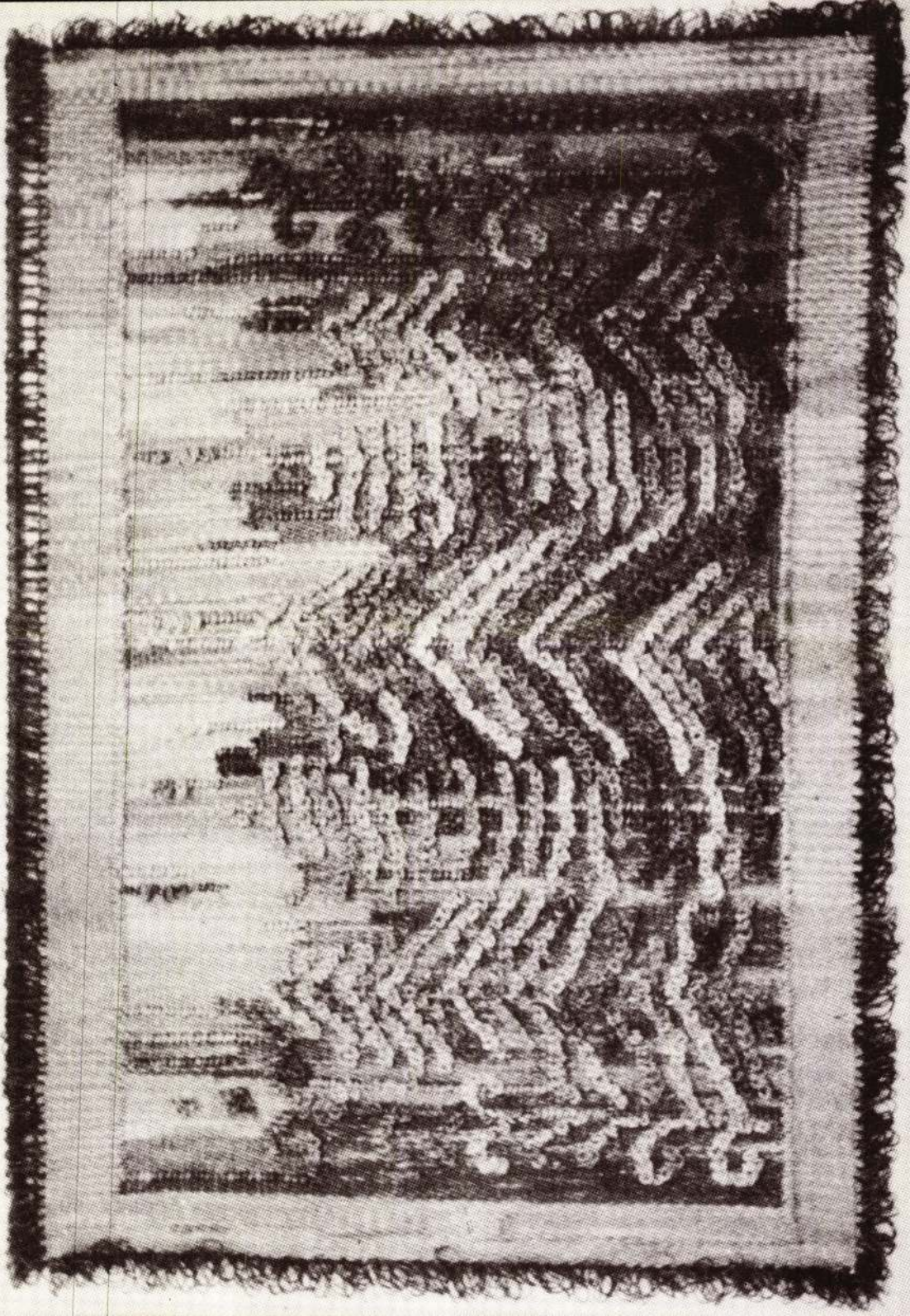



E. SZABÓ MARGIT

TEXTILTERVEZŐ IPARMŰVÉSZ

Az Iparművészeti Főiskolát 1979-ben végeztem el. Azóta minden jelentősebb hazai kiállításon részt veszek. Különböző alapanyagú padló- és faliszönyegeket egyedi és kisszériás kivitelben készítek.

Szőnyegeim főként természetes alapanyagokból készülnek, melyek hol ábrázoló jellegűek, hol geometrikus motívumrendszerre épülnek, jellemzőjük a rusztikus technikai megoldás is.

Munkáim a világ valamennyi részére eljutottak, így Olaszországba, Spanyolországba, a Skandináv országokba, Amerikába, Kanadába, Japánba.

1985-ben az Ipari Minisztérium Formatervezői díjával – Nívódíjjal tüntettek ki.

Munkáim megtalálhatók középületek, szállodák enteriőrjeiben (Parlament, Atrium Hyatt Hotel stb.).



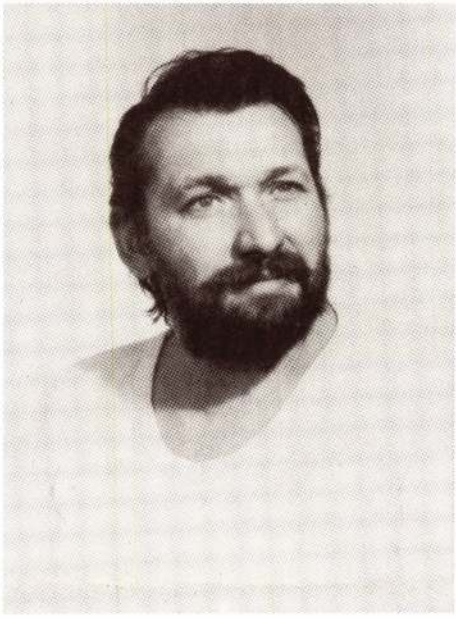

BUDAI GYÖRGY

BÚTORTERVEZŐ IPARMŰVÉSZ

1944-ben születtem Budapesten. Érettségi után gépészmérnöknek készültem. Tanulmányaim közben adódott a lehetőség; egy iparművész testvérpárnál (Kuzman testévek) dolgozhattam. Mivel tanulmányaim nem elégítettek ki, és ezt a munkát megszerettem, úgy határoztam, hogy élethivatásomul választom. Ezekben az években ismertem meg a különböző anyagokat, a fémet, a fát és az üveget, melyek lehetővé tették számomra az önkifejezést.

Ez idő alatt már voltak önálló kivitelezésre elfogadott terveim.

1975 óta önállóan dolgozom, 1980 óta vagyok alaptag.

Számomra az előbb felsorolt anyagok lehetőséget biztosítanak arra, hogy humanizált tárgyakat, bútorokat tervezzek, amelyek a környezetet kényelmessé, széppé és harmonikussá teszik.

Bendai Imréné
iparművész
74 éves
(végelgenülés)
+1952. X. 27.
Kispesti Ujtemető

Halotti főkönyv
852.

Budai István.

1920. Aquar és paszt.festők kiáll.

Bő aratás,vizf.
Vörös rém,ocsú vizf.

1920. Tavaszi tárlat.

Pletykázók,tusr.
Exlibris,tus,r,

1920. Őszi tárlat.

Gondolkozó akt- cer.r.

1920. Téli tárlat.

Pro.centra,temp.

1921. Aquar és paszt.festők kiáll.

Az én lugasom,vizf.
Nyilj ki rózsabimbó, vizf.

1921. Tavaszi kiáll.

Vámpirok éjszakája,vizf.
Bujdosók,vizf.

1921. Őszi tárlat.

Mikor tilinkó sir, vizf.
Pillangó halála,vizf.

1922. Balatoni kiáll.

Tihanyi rege, temp.

1927. Tavaszi nagy kiáll.

Csillagok,vizf.
Május vizf.

Buday István
festő

Nemzeti Szalon

Buday István

festő

Tihanyi rege,
temperа 5000.—

Nemzeti Szalon

I. Balatoni kiáll.
1922. jan. febr.

M. KIR. BALATONI INTÉZŐ BIZOTTSÁG 1932–1942

Budai István (Buday)

1920. M Akv Pf Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban
Bő aratás után vízf. 1200.–
Vörös rém " 800.–

1920. máj.
kiáll. Nemzeti Szalonban
Pletykázók, tusrajz 600.–
Ex libris, " 600.–

1920. szept
kiáll. Nemzeti Szalonban
Gondolkozó akt ceruzarajz
500.–

1920. dec. n.o.
Pro-contra, tempera, 2500.–
állandó kiállító.

1921. szept.
Mikor tilinkó sír, vízf.
4000.–
Pillangó halála, vízf. 4000.–

Vindobona h. n. V. 263

Buday István

1922. balatoni

kiáll. Nemzeti Szalonban

Tihanyi rege, tempera, 5000.–

Lovasberény leletek VI. 16.

Budai István

festő

Bő aratás után, vízf.

1200.—

Vörös rém, vízf.

800.—

Nemzeti Szalon 1920 márc.

MAFE 7. kiáll.

művészi dísztárgyak,
a világhírű herendi díszkészletek,
jutányos kézifestésű asztali készletek.

21 világkiállításon nagydij.

Központi iroda:

BUDAPEST IV, VÁCI UCCA 37.

Telefon: 827-55.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Buday István

Magyar Studio

Első graf. kiáll. 1921 márc.

Vámpyrok éjszakája.

vizf

Könyvcímlap tervezetek

tempera.

:

fordul és Caputiuma
2 jobbra, ülve. ~~Tiszt~~ megyszinü, ~~[illegible]~~
ja és szemöldöke ősz, szeme ~~[illegible]~~ kékesszüt-
ált. Mind két kezével piros támlás féké-
bbján ékköves gyürüt hord. Mellét a szent
iros collaréjának fehér ligulája látható és
érja felett kettős láncon feszültet visel.

éretei 80:63 c/m.

ezt olvassuk:

Béla

"

~~[illegible]~~ hagyatéki 1886.
illitásra engedtetett át (39/96) honnan
(416/96)

Budai István

t eléül:

Az Orsz. Dalos Szövetség által a fővárosi iparrajziskola grafikai szakosztályának növendékei között hirdetett pályázaton az I. díjat nyerte fenti.

Interieur 1912. 9. 4.
5. l. (Eldőlt pályázatok)

M. KIR. MIN. SZÁMVEVŐSÉGI OSZTÁLY

nak, hogy a fenthivatkozott felter
tésben emlitett javitási költség e
szegből fedezendő.

Budapest, 1922. december hó 18

A miniszter rendeletéből:



miniszteri tanácsos.

Budaj István

grafikus

1926-ban erőt vett az egyházművészeti kiállítás plakát pályázatán. Tervét a kiállítás katalogusának fedőlapján való alkalmazás céljából megvette a ~~ki~~ ~~[illegible]~~ vétrehajtó bizottság.

Magyar Katolikus Almanach

I. évf. Bp. 1927

537. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Budai Ferenc

---

l.

Interieur

1912. 9-n.

5. l.



ugtatványára elszámolás kötelezett-
s a vallásalap alnaplójában "Rend-
dásként számolja el.
lsolat hiteléül:



gató.

Budai István

rajztanár

1.

Rajzoktatás

1939-44. l-

$$\begin{array}{r} 23 \times 1.60 \\ \hline 1380 \\ 23 \\ \hline 8 \end{array}$$

Budai István

A „Kéve“ művészegyesület által hirdetett Hubert
76

és Sigmund-féle belső plakát-pályázat első 300 koronás díját a zsüri egyhangúlag Budai István „Izzóláng“ jeligéjű tervezetének ítélte oda, azzal a kikötéssel, hogy a tervező művésznek a plakát szöveges részét áttekinthetőbbé kell tennie. A második díjat, minthogy a beküldött többi tervezet a művészi követelményeknek nem felelt meg, a zsüri nem adta ki.

Művészet 1913. 76. l.


EGYHÁZ-
MŰVÉSZETI
KIÁLLITÁS
RENDEZI AZ ORSZÁ-
GOS KATOLIKUS SZÖ-
VETSÉG A NEMZETI
SZALONBAN 1926-

Budai István

az 1926-évi Egyházmüvészeti kiállítás (Nemzeti Szalon) katalogusának csúcsa fentitől.

Budai István

A Kéve
Könyve-
Bpest, 1913
III. K.
fordítás

A HUBERT ÉS SIGMUND-PLAKÁT PÁLYÁZATÁNAK EREDMÉNYE. (A dijazott plakát reprodukciójával). Egyesületünk által hirdetett Hubert és Sigmund-féle belső plakát-pályázat első 300 koronás diját a jury egyhangulag Budai István: „Izzóláng" jeligéjü tervezetének itélte oda, azzal a kikötéssel, hogy a tervező művésznek a plakát szöveges részét áttekinthetőbbé kell tennie.

A második dijat, minthogy a beküldött többi tervezet a művészi követelményeknek nem felelt meg, a jury nem adta ki. A pályabiróság ülésén a következők vettek részt: Benkhard Ágost festőművész, Helbing Ferenc tanár, Kőrösfői Kriesch Aladár festőművész, Sigmund Henrik a Hubert és Sigmund cég részéről, Szablya Frischauf Ferenc festőművész és Szablya János ügyvezető igazgató.

(1913 február 12).

AZ ÜGYVEZETŐSÉG.

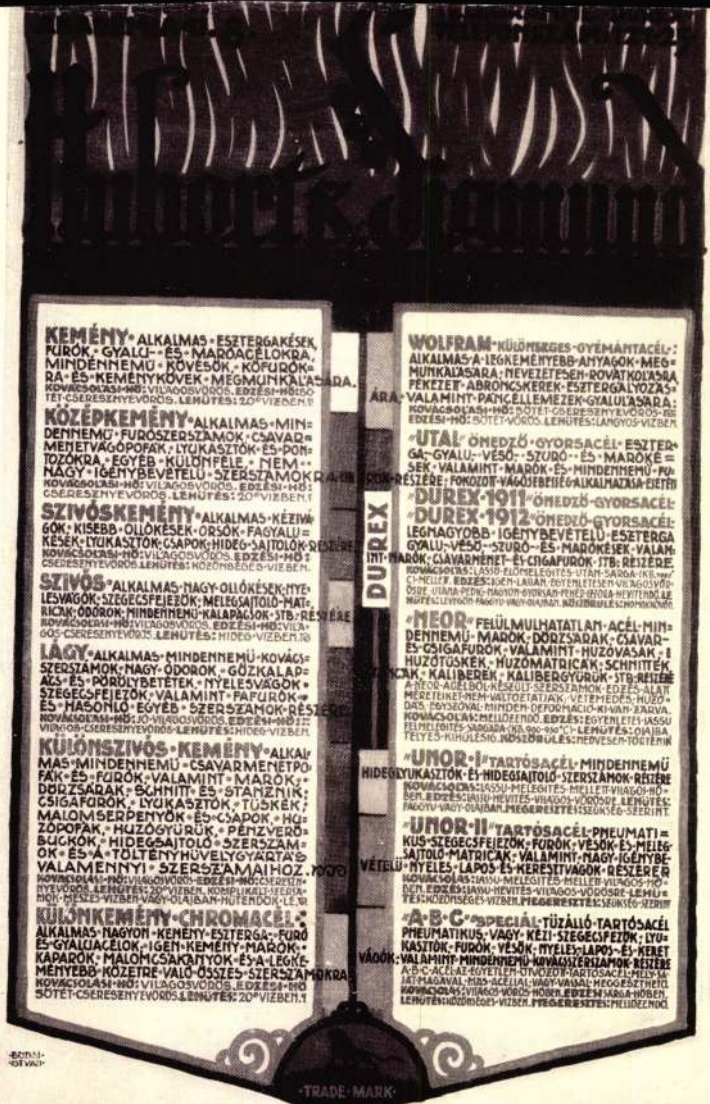
KEMÉNY • ALKALMAS • ESZTERGAKÉSEK, FÚRÓK, GYALU- ÉS MARÓACÉLOKRA, MINDENNEMŰ • KÖVESÖK, KÖFURÓK-RA ÉS KEMÉNYKÖVEK • MEGMUNKÁLÁSÁRA.
KOVÁCSOLÁSI-HŐ: VILÁGOSVÖRÖS. EDZÉSI-HŐ: SÖTÉT-CSERESZNYEVÖRÖS. LENŰTÉS: 20° VÍZBEN.
KÖZÉPKEMÉNY • ALKALMAS • MINDENNEMŰ • FÚRÓSZERSZÁMOK • CSAVARMENETVÁGÓPOFÁK, • LYUKASZTÓK ÉS • PONTOZÓKRA, • EGYÉB • KÜLÖNFÉLE, • NEM • NAGY • IGÉNYBEVÉTELŰ • SZERSZÁMOKRA.
KOVÁCSOLÁSI-HŐ: VILÁGOSVÖRÖS. EDZÉSI-HŐ: CSERESZNYEVÖRÖS. LENŰTÉS: 20° VÍZBEN.
SZÍVÓSKEMÉNY • ALKALMAS • KÉZIMUNKÁK, • KISEBB • OLLÓKÉSEK, • ÖRSÖK, • FAGYALU • KÉSEK, • LYUKASZTÓK, • CSAPOK, • HIDEG-SAJTOLÓK, • RÉSZÉRE.
KOVÁCSOLÁSI-HŐ: VILÁGOSVÖRÖS. EDZÉSI-HŐ: CSERESZNYEVÖRÖS. LENŰTÉS: KÖZÖMBÖS • VÍZBEN.
SZÍVÓS • ALKALMAS • NAGY • OLLÓKÉSEK, • NYELESVÁGÓK, • SZEGECSFEJEZŐK, • MELEGSAJTOLÓ-MATRICÁK, • ÖDÖRÖK, • MINDENNEMŰ • KALAPÁCSOK, • STB. • RÉSZÉRE.
KOVÁCSOLÁSI-HŐ: VILÁGOSVÖRÖS. EDZÉSI-HŐ: VILÁGOS-CSERESZNYEVÖRÖS. LENŰTÉS: HIDEG-VÍZBEN.
LÁGY • ALKALMAS • MINDENNEMŰ • KOVÁCSSZERSZÁMOK • NAGY- • ÖDÖRÖK, • GÖZKALAPÁCS- • ÉS • PÖRDLYEBETÉTEK, • NYELESVÁGÓK • SZEGECSFEJEZŐK • VALAMINT • FAFÚRÓK • ÉS • HASONLÓ • EGYÉB • SZERSZÁMOK • RÉSZÉRE.
KOVÁCSOLÁSI-HŐ: JÓVÁGÓVÖRÖS. EDZÉSI-HŐ: VIJÁGOS-CSERESZNYEVÖRÖS. LENŰTÉS: HIDEG-VÍZBEN.
KÜLÖNSZÍVÓS • KEMÉNY • ALKALMAS • MINDENNEMŰ • CSAVARMENETPOFÁK • ÉS • FÚRÓK, • VALAMINT • MARÓK, • DÖRZSÁRAK, • SCHMITT- ÉS • STAMZNIK, • CSIGÁFÚRÓK, • LYUKASZTÓK • TÜSKÉK, • MALOMSZERPENYŐK • ÉS • CSAPOK • HÚZÓPOFÁK, • HÚZÓGYŰRŰK, • PÉNZVERŐBUGKOK, • HIDEGSAJTOLÓ • SZERSZÁMOK • ÉS • A • TÖLTÉNYHÜVELYGYÁRTÁS VALAMENNYI • SZERSZÁMAIHOZ.
KOVÁCSOLÁSI-HŐ: VILÁGOSVÖRÖS. EDZÉSI-HŐ: CSERESZNYEVÖRÖS. LENŰTÉS: 20° VÍZBEN. KOMPLIKÁLT TERMÉSZETŰ • ESETEKBEN • HŰTÉSNÉL • OLAJBAN • HŰTENDŐ • LENNI.
KÜLÖNKEMÉNY • CHROMACÉL • ALKALMAS • NAGYON • KEMÉNY • ESZTERGA- • FÚRÓ • ÉS • GYALUACÉLOK, • IGEN • KEMÉNY • MARÓK, • KAPARÓK, • MALOMCSÁKÁNYOK • ÉS • A • LEGKEMÉNYEBB • KÖZETRE • VALÓ • ÖSSZES • SZERSZÁMOKRA.
KOVÁCSOLÁSI-HŐ: VILÁGOSVÖRÖS. EDZÉSI-HŐ: SÖTÉT-CSERESZNYEVÖRÖS. LENŰTÉS: 20° VÍZBEN.
ÁRA
DUREX
INT-
RÓK-
VÁGÓK:
WOLFRAM • KÜLÖNSZERES-GYÉMÁNTACÉL: ALKALMAS A LEGKEMÉNYEBB ANYAGOK MEGMUNKÁLÁSÁRA: NEVEZETESEN ROVÁTKOLÁSRA, FÉKEZET, ÁBRONCSKEREK, ESZTERGÁLYOZÁS; VALAMINT PÁNCÉLLEMEZEK GYALULÁSÁRA.
KOVÁCSOLÁSI-HŐ: SÖTÉT-CSERESZNYEVÖRÖS. EDZÉSI-HŐ: SÖTÉT-VÖRÖS. LENŰTÉS: LANGYOS-VÍZBEN.
„UTAI" ÖNEDZŐ • GYORSACÉL • ESZTERGA- GYALU- • VÉSŐ- • SZURÓ- • ÉS • MARÓKÉSEK • VALAMINT • MARÓK • ÉS • MINDENNEMŰ • FÚRÓK RÉSZÉRE: FOKOZOTT-VÁGÓSEBESSÉGŰ ALKALMAZÁS-ÉLETH
„DUREX-1911" ÖNEDZŐ • GYORSACÉL:
„DUREX-1912" ÖNEDZŐ • GYORSACÉL: LEGMAGYOBB • IGÉNYBEVÉTELŰ • ESZTERGA GYALU- • VÉSŐ- • SZURÓ- • ÉS • MARÓKÉSEK • VALAMINT • MARÓK, • CSAVARMENET- • ÉS • CSIGÁFURÓK • STB. • RÉSZÉRE.
KOVÁCSOLÁSI-HŐ: LASSÚ-ELŐMELEGÍTÉS-UTÁN-SÁRGA-IKB. 1000° C-NÁLLYÉ. EDZÉS: CSEKÉLY-LÁGÁN, FOLYÉKONY-VILÁGOSVÖRÖSRE. UTÁNA PEDIG MÁSODIK-ÍZBEN-PEHELYSZÍNŰRE LEHŰTÉS: LEVEGŐN FAGOTU-VAGY-OLAJBAN, KÖZÖMBÖSEN-CSÖKKENVE.
„MEOR" FELÜLMULHATATLAN ACÉL MINDENNEMŰ • MARÓK, • DÖRZSÁRAK, • CSAVAR- ÉS • CSIGÁFÚRÓK • VALAMINT • HÚZÓVASAK, • HÚZÓTÜSKÉK, • HÚZÓMATRICÁK, • SCHMITTÉK, • CSAK, • KALIBEREK, • KALIBERGYŰRŰK • STB. RÉSZÉRE.
A MEOR-ACÉLBÓL KÉSZÜLT SZERSZÁMOK EDZÉS-ALATT MÉRETEIKET-NEM-VÁLTOZTATJÁK, VÉTEMEDÉS, HÚZÓDÁS, TÖVSÖDÉSI-HIBÁDEM DEFORMÁCIÓ-KIVÁN-ZÁRVA.
KOVÁCSOLÁSI-HŐ: JÓVÁGÓVÖRÖS. EDZÉSI-HŐ: EGYENLETTY-VASSU FELMELEGÍTÉS-SARGÁRA (KB. 900-950° C) LENŰTÉS: OLAJBA TELTYES-KIHŰLÉSIG. NÖSZÖRÜLÉS: NEDVESEN-TÖRTÉNIK
„UNOR-I" TARTÓSACÉL • MINDENNEMŰ HIDEGLYUKASZTÓK • ÉS • HIDEGSAJTOLÓ • SZERSZÁMOK • RÉSZÉRE
KOVÁCSOLÁSI-HŐ: LASSÚ-MELEGÍTÉS-MELLETT-VILÁGOS-HŐBEN. EDZÉS: LASSÚ-HEVÍTÉS-VILÁGOS-VÖRÖSRE. LENŰTÉS: FAGOTU-VAGY-OLAJBAN. MEGERESZTÉS: ISZONYSÉG-SZERINT.
„UNOR-II" TARTÓSACÉL • PNEUMATIKUS-SZEGECSFEJEZŐK • FÚRÓK • VÉSŐK • ÉS • MELEGSAJTOLÓ-MATRICÁK • VALAMINT • NAGY-IGÉNYBEVÉTELŰ • NYELES • LAPOS • ÉS • KERESZTVÁGÓK • RÉSZÉRE
KOVÁCSOLÁS: LASSÚ-MELEGÍTÉS-MELLETT-VILÁGOS-HŐBEN. EDZÉS: LASSÚ-HEVÍTÉS-VILÁGOS-VÖRÖSRE. LENŰTÉS: OLAJBAN. MEGERESZTÉS: SZÜKSÉG-SZERINT.
„A·B·C" SPECIÁL-TÜZÁLLÓ-TARTÓSACÉL PNEUMATIKUS, VAGY • KÉZI-SZEGECSFEJZŐK; LYUKASZTÓK, FÚRÓK • VÉSŐK, • NYELES • LAPOS- • ÉS • KERET VALAMINT • MINDENNEMŰ • KOVÁCSSZERSZÁMOK • RÉSZÉRE
A-B-C-ACÉLAT-EGYETLEN-GYÓGYÍT-TARTÓSACÉL-NELY-SAJÁT-MAGÁVAL. MUNKÁ-SZÉLLEL-VAGY-VASSAL-MEGESZTHETŐ.
KOVÁCSOLÁS: VILÁGOS-VÖRÖS-HŐBEN. EDZÉS: SÁRGA-HŐBEN. LEHŰTÉS: KÖZÖMBÖS-VÍZBEN. MEGERESZTÉS: MELLŐZENDŐ.
TRADE-MARK

Budai István

MAGYAROK SIKERE EGY OLASZ TERVPÁLYÁZATON. Egy olasz nyakkendőgyár 150.000 lira pályadíjat tűzött ki nyakkendők mintáinak terveire és felhívta a világ összes iparművészeit a pályázaton való részvételre. Akadt is mintegy 1500 pályázó, kik 7000-nél több tervet küldtek be. Magyarországból csak nyolc pályázó vett részt a versenyben s ezek közül hármat díjjal tüntetett ki a bírálóbizottság, Névszerint *Kenyeres Györgyöt* és *Richter Gyulát*, kik együttesen pályáztak, továbbá *Kőszegi Izabellát* és *Budai Istvánt*.

nincs cód -

Magyar Iparművészet

1927. 222. l.

gewerbliches Stilleben. • Nature morte.

színnyomatú kiséket készitette
rm Antal és Társa.

vészet 1927. évi 9—10. számához.

kal lepik meg a nézőt. — Általában megállapíthatjuk, hogy céltudó, erős akarásról és jeles erők harmónikus együttműködéséről győz meg az iparművészeti iskola legújabb beszámolója. Kívánjuk, hogy az a fiatalos kedv és tettvágy, mely jeles intézetünk vitorláit most duzzasztja, ne lankadjon s vigye tovább is frissen és biztosan céljai felé.

JUTALOMDÍJAK. Azoknak a pedagógusoknak, akik a szívükkel gondolkoznak, régi óhajtásuk, hogy az iskola többet jutalmazzon, mint büntessen. Néhány igaz, dicsérő szóval, egy cirógatással többet lehet a gyermeknél elérni, mint ezer büntetőparagrafussal. A mai iskola jutalmazási törekvése azonban jóformán csak az év végére szorítkozik s ott is kimerül a könyvjutalomban. Holott bizonyos, hogy a könyv sok minden előnye megszünik abban a percben, amikor a gyerek elolvasta és szekrényébe zárja. Ez a gondolat vetődött fel a mostani gyermekművészeti kiállítás rendezőbizottságában, amikor elhatározta, hogy pályázatot ír ki — a legtágabbkörű területen — olyan jutalomdíjakra, amelyek a legjobb tanulók között szétosztatván, egyrészt állandóan szemük előtt lehessenek, másfelől íróasztaluknak, szobájuknak vagy a lakás falának művészi díszéül szolgáljanak. Csak egy feltétel volt, hogy a reprodukálandó modell egy-egy másolata ne igen kerüljön többe pár koronánál és az a metszet, plakett, cserép, fából vagy fémből készült tárgy, melyet az iskola így kioszt, ne igen terhelje meg a mainál jobban az állam, a főváros, az egyház vagy a község pénztárát. A pályázat — amelynek java termése ott látható a gyermekművészeti kiállítás falán — bizony nem járt teljes eredménnyel. A gondolat annyira új és példátlan, hogy a mi iparművészeti tervezőink legnagyobb része nem tudott vele mit kezdeni. Az Iparművészeti Társulat bírálóbizottsága ezért a vásárlásra fordított egész összeget ki sem adhatta és csak három munkát talált arra alkalmasnak, hogy az iskolafenntartók figyelmébe ajánlja. Ezek közül kettő (egy Mátyás király-plakett és egy keretezett emléklap) Bokros és Szekeres munkája, egy pedig (magyaros ornamentikájú verssorok) Ékes Lajos és Spinner Dezső munkája. A többi közt is akad néhány ötletes gondolat, melyek bizonyos változtatások árán felhasználhatók. Feltűnően hiányzanak azonban a szűkebb értelemben vett iparművészet körébe tartozó tárgyak: dobozok, írómappák, tolltartók, téntatartók, szelencék, necessairek, könyvkötések, zsebnaptárak stb. stb., amik éppen a hasznos voltuknál fogva annál nagyobb megbecsülésben részesülhetnek. Formailag, különösen a



Szemelvény az Iparművészeti Iskola ezidei munkáiból. — Grafikai osztály. Tanár: Helbing Ferenc.

École roy. des Arts décoratifs. — Classe de l'Art graphique. Prof.: Francois Helbing.

grafikai pályaművekben, igen sok ízlés nyilatkozik meg s a magyaros ornamentikának finom hajtásaival találkozunk ezen a pályázaton is, de hiányzik az invenció, az anyagok ismerete és a gyakorlati élet szükségletei iránt való érzék. S mintha egy kissé általában is túltengene az újabb generációban a cifrálkodás, az ékesenszólás a mondanivalók súlya helyett. Bizonyos azonban, hogy a kezdet e szerényebb sikere után erőteljesebb fejlődést lehet várni és már most sem volna haszontalan kísérlet a legjobb munkák közül néhányat sokszorosítva, a művészi nevelés ez első fecskéit, a magyar tanulóifjuság közé röppenteni.

KIÁLLÍTÁSOK

AZ O. M. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT GYERMEKMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSA szeptember hó közepéig lesz látható, hétfő kivételével 9-1-ig. A kiállítást mindenfelé nagy rokonérzéssel fogadták s hetek óta hemzse-

Magyar Iparművészet
1914. mic céd.



Szemelvény az Iparművészeti Iskola ezidei munkáiból. Díszítőfestő-osztály. Tanár: Sándor Béla.

École roy. des Arts décoratifs. Classe de la peinture décorative. Professor: Béla Sándor.

gett benne a vidám gyermeksereg, mely tanítói vezetéssel nagy tömegekben kereste fel a kiállítást és gyönyörködve nézegette a sok érdekes és tanulságos látnivalót. De nagy örömét lelheti e kiállítás megtekintésében mindenki, aki a gyermeket szereti s akinek a művészetnek a gyermekkel való vonatkozásai iránt érzéke van.

DIVATKIÁLLÍTÁS. Az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat a nőiruhakészítőipartestület közreműködésével ez év őszén divatkiállítást rendez az Iparművészeti Múzeumban. Ebben az ügyben június 10-én Nádler Róbert elnöklésével a társulat és az ipartestület kiküldötteinek részvételével értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a kiállítást október hó közepétől november hó közepéig rendezik nagyszabású divat-revükkel kapcsolatban. A kiállításon nemcsak az ismert nagy divatszalónok vesznek részt, de módot kívánnak adni a szereplésre kisebb divatiparosoknak is anélkül, hogy az őket nagyobb anyagi áldozatokkal terhelné meg. A kiállítás részletes programmját az előkészítő bizottságnak még június hóban tartandó ülésén állapítják meg.

A DARMSTADTI MŰVÉSZTELEP KIÁLLÍTÁSA, mely a képző- és az iparművészet minden ágának alkotásait foglalja magában, május hó 16-án nyilt meg és tart f. é. október hó 11-éig. E kiállítással egyszerre a hercegi palotában egy retrospektív kiállítás is látható, mely a német művészetnek 1650. évtől 1800-ig terjedő korszakát tünteti fel. E kiállításokat, valamint a kölni Werkbund és a leipzigi könyvművészeti kiállításokat lapunk legközelebbi számában behatóan ismertetjük.

PÁLYÁZATOK

ELDŐLT PÁLYÁZATOK. Június hó elején az O. M. Iparművészeti Társulat által hirdetett több érdekes pályázat felett határoztak az illetékes bíráló-bizottságok. Az eredményeket a döntések sorrendjében következőkben ismertetjük:

a) A Nemzetközi Mozgófénykép-Kiállítás plakátjára hirdetett pályázat bíráló-bizottsága június hó 5-én határozott a beérkezett 47 pályamű felett. A 250 koronás I. díjat Hosszu Pintér Gyulának, a 125 koronás II. díjat pedig Karlai Mór iparművészeknek ítélte oda. Ezeken kívül a kiállítás végrehajtó-bizottsága megvásárolta Földes Imre, Rogán Róbert és Jeney Jenő pályaműveit 50-50 koronáért. A pályaművek a jury döntése után láthatók voltak az Orsz. Iparegyesület nagytermében.

b) A Markovits és Garai cég által egy orfeumplakát keretjére hirdetett pályázatot június hó 6-án döntötte el az illetékes bíráló-bizottság, mely a 100 koronás I. díjat Zombori Erbits Jenőnek, a 60 koronás II. és a 40 koronás III. díjat Szekeres és Bokros közös műveinek ítélte oda. A bizottság ajánlatára a pályázatot hirdető cég megvásárolta még Ékes és Ékes, Pálla Jenő, Töttössy Edith és Hosszu Pintér Gyula pályaműveit.

c) A Szt. Lukács-gyógyfürdő igazgatósága megbízásából egy jelképes rajzra és a

fürdőre vonatkozó architektónikus fölvételekre hirdetett pályázatok bíráló-bizottsága június hó 9-én bírálta el a beérkezett pályaműveket s egyhangú megállapodással elhatározta, hogy mindkét pályázatot eredménytelennek nyilvánítja, amennyiben sem a beérkezett 31 jelképes rajz, sem a beküldött 51 architektónikus kép közül nem akadtak olyanok, melyeket a bizottság a kitüzött pályadíjakra érdemeseknek ítélt volna. Ezért a bizottság javaslatára a Sz. Lukács-fürdő igazgatósága a pályázatot a Társulat útján újból kiiratja. Az erre vonatkozó pályázati felhívást lapunk e számában közöljük. A lejárat napja f. évi október hó 5-dike.

d) A Szt. Istvánnapi ünnepségek propagálására hivatott plakát rajzára hirdetett pályázat pályabirósága Bárczy István dr. polgármester, mint az O. M. Iparművészeti Társulat elnökének elnöklésével június hó 13-án bírálta el a beérkezett 38 pályaművet. Az 500 koronás I. pályadíjat Budai István, a 200 koronás II. pályadíjat pedig Bokros Ferenc és Szekeres Béla pályaművének ítélte oda. Ezenkívül megvásárolták 100-100 koronáért Kacziány Aladár, Földes Imre és Pataky Piroska plakátterveit.

SZAK-IRODALOM

AZ ORNAMENTIKA. Ybl Ervin dr., akinek nevét olvasóink lapunkban megjelent cikke után ismerik, rendkívül komoly és mélyen szántó tanulmányt irt az ornamentika kérdéséről. A probléma szinte a legaktuálisabb mindazok között, amelyek ma az iparművészetet érdeklik. Abban a lázas keresésben, amellyel a modern művészet új kifejezésformára, végső eredményében új stílusra törekszik, úgyszólván az ornamens játssza a legnagyobb szerepet: az ornamens értéke, jelentősége a stílusfejlődésre nézve, keletkezésének, megváltozásának, megújhodásának kérdése a legnagyobb mértékben izgatja a művészeti irók és gondolkodók érdeklődését. A külföldi irodalomban egyre és egyre inkább szaporodnak az ornamens szerepével foglalkozó értekezések, mégis Ybl dr. tanulmánya olyan szempontokból fogja meg a problémát, amelyekre nézve alig akad előzője. Míg ugyanis a legtöbb művészeti iró művészettörténeti avagy stíluskritikai nézőpontból foglalkozik az ornamenssel, Ybl dr. tanulmánya egészen elméleti jellegű és az ornamensnek ismerettani természetrajzát kívánja nyujtani. Ebben a tekintetben pedig úgyszólván mint felfedező szerepel és egy olyan kérdésre irányítja a figyelmet, amellyel az esztétikusok mindeddig nem foglalkoztak kellő részletességgel és precizitással. Kiindulási pontja a

[redacted]

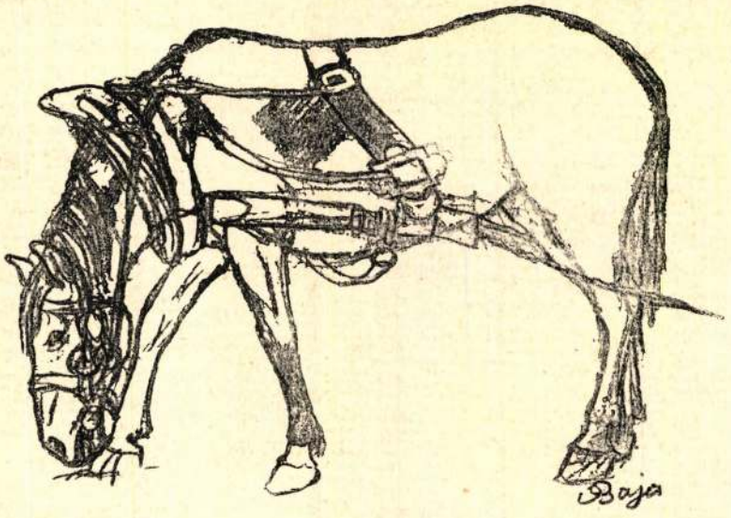

Szemelvény az Iparművészeti Iskola ezidei munkáiból. Díszítőfestő-osztály. Tanár: Sándor Béla.

École roy. des Arts décoratifs. Classe de la peinture décorative. Prof.: Béla Sándor.

amely minden sorában meglepő bizonyságot tesz szerzőjének brilliáns tájékozottságáról s mély és eredeti gondolkodásmódjáról. A felvetett kérdéseket imponáló merészséggel s mindamellett világos biztonsággal tárgyalja és egész rendszerének rendkívüli meggyőző erőt tud adni. Kár, hogy tárgyalási módja talán kissé túlságosan szigorú és elvont, így könyve a laikus számára nehezen megérthető. A szakirodalom azonban kétségtelenül kellő érdeklődéssel és elismeréssel fogja fogadni a tanulmányt, amely egy fiatal tehetségnek lendületes bemutatkozása.

[redacted]

A NAGYVÁROS ESZTÉTIKÁJA. (Karl Scheffler: Die Architektur der Grosstadt. Berlin, Bruno Cassirer.) E folyóirat hasábjain több ízben volt már szó Schefflerről. A fiatal német esztétikusok közt kevés van, aki annyi finomsággal, annyi részletességgel tudna műalkotásokat analizálni, mint ő. Különösen, mikor nem annyira formataglalásról van szó, mint inkább a művészet pszichéjéről. Városokról (Páris, Berlin), azok művészi életéről, korokról és festőirányokról (Italienische Reise), építészeti és iparművészeti kérdésekről (Der neue Stil, Architektur der Grosstadt) egyforma könnyüséggel és biztossággal ír. Nagy termékenysége sem fáradtá, sem felületessé nem teszi, legfeljebb a munkái konstrukcióján érzik meg, hogy nem egyidőben keletkezett minden fejezetük és hogy kitöltetlen hézagok maradtak. Ez ötlik szembe a legújabb munkáján is, melynek egyes fejezetei, főleg a berlini architektúra s városesztétika kérdéseivel foglalkoznak és a német revükben jelentek meg külön-külön. Ámde az ő problémái kinőnek a berlini keretekből, jellemzően kozmopolitikus kérdésekké válnak és amit a bérházakról, az áruházak stílusáról, a falusi házakról, a temető-architektúráról ír, egytől-egyig oly megállapításokat tartalmaznak, hogy egy kialakuló világváros-esztétika alapgondolatainak tekinthetők. Igaz, hogy a speciális berlini látás még az ő nagy európai iskolázottságára is rányomja a bélyegét: nem tud más lenni, mint északnémet. Ez főleg egyéniségekről írt portréin látszik meg: Messelről, Hoffmannról, Behrensről, Tessenowról, Muthesiusról, Obristről, Endellről egyforma lelkesedéssel ír és ezeket a feljegyzéseket olvasva, azt hihetné az ember, mintha minden idők legkülönb városépítői Berlinben és Drezdában élnének. E jellemzésekben mindig több a csodálat és a személyes jótulajdonságok átélése, mint a kritika, de így is igen értékesek. Meg lehet állapítani belőlük, hogy Scheffler tisztán látja a mai nagyvárosi építészet fejlődési irányait, a kétféle iskolának: a neoklasszicizálónak és a romantikusnak összefüggését a régebbiekkel s tudja, hogy mely tényezők azok a mai építészetben, melyek stílusalkotó erővel bírnak. Hogy a gazdasági viszonyok hatását, a vasbeton és a vas esztétikai szerepét beleolvasztja az architektúra mai fejlődésmenetébe, az azt mutatja, hogy a Riegel-féle esztétikai elméletet nagyon szerencsésen tudja gazdaságpszichológiai megfigyeléseivel és egyéni íróművészetének ötleteivel változatossá tenni.

KUNST UND SCHULE, évenként négyszer megjelenő folyóirat, szerkeszti A. Hartmann. Gerlach és Wiedling kiadása, Wien. Egy évre 9.40 K. — A művészi nevelés, illetőleg a művészetnek az általánosan képző iskolák tanítási rendszerébe való belevitelének kérdése mintegy 12—15 év óta napirenden van és mindinkább terjed az a meggyőződés, hogy az e téren elérhető eredmények nem csupán az általános kultúra szempontjából, hanem az ipari termelés, tehát a nemzetgazdaság szempontjából nagy értéket jelentenek. Az iskolának a művészettel és az alkotó munkával való közösségét, az esztétikai és művészettechnikai ismeretek terjesztését, az ízlés nemesítését akarja szolgálni a most meginduló, tetszetős külsejű folyóirat, melyből elsősorban a rajz- és kézimunkatanítók meríthetnek sok becses útmutatást, ötletet. De érdekes tudni- és látnivalót talál benne a laikus közönség is, mely ösztönszerüleg vonzódik a művészethez, szereti a szépet s a gyermekeket részesíteni akarja a művészi alkotás örömeiben. Ezért az új folyóiratot olvasóink figyelmébe ajánljuk.

Budai István, Kanizsai-Kripácz Lipót MDK

1938 nov. 30-án járt le a pályázat.

Megvásárlásra került pályamüve. /Közös?/

A m.kir.földmivelésügyi minisztérium által elsőízben kiirt oklevélpályázat eredménye.
Magyar Iparmüvészet. 1939. 82.l.

B u d a i István grafikus

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
76.
"Hubert és Sigmund cég plakát-
pályázata."

Plakát

B u d a i István:
Hubert és Sigmund cég belső
plakátja

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
76.

"Hubert és Sigmund cég plakát-pályaát

MDK

Budai Istvan

Pletykázók tusrajz
Exlibris "

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa.1920.Majus. 3.1.

MDK

Budai István

A Földmivelésügyi miniszterium első oklevél pályzatának eredménye. /A mezögazdaság terén kiemelkedö eredmények kitüntetése.
Megvásárolták pályamunkáját.

Pályázatok.
Magyar Iparmüvészet. 1939. 18.1.

MDK

Budai István

Pályamunkáját megvásárolták

Egyházművészeti kiáll. plakátpályázata. Nemzeti Szalon. 1926.

MDK

Buday István

az alábbi pályázaton pályamunkáját 2oo pengőért megvásárolták

Az Idegenforg. Tanács plakátpályázata. Magyar Iparművészet 1929. 6o.l.

MDK

Budai István

tervrajzát a bizotts. megvásárolta

2 bélyegtervpályázat. Magy. Iparmüvészet, 1926. 197. o.

MDK

Szablyáné Lohwag Ernesztin

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal.
14-16. o.

MDK

Budai István

Pro-contra, temp.

N. Szal. Téli Tárl. 1920. dec.
6.l.

MDK

Budai István

Csillagok, vf.

Május, vf.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 8. 1.

Bendai István

Két mese - illusztrációja nekrológ a Nemzeti Szalon tavani tárlatán (emlitve)

Pesti Hirlap 1927 VI. 16

Budai István illusztrátor

Szerepel a Nemzeti Színház társulatában

MDK

Buday István

Gondolkozó akt, cer.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept.

6. l.

6. l.

Budai István MDK

Úri hímzéseket készített, a XIV. században Párizsban a királyi udvar hímzőmestere volt.

Gyulaeusné, Papp E.: Magyar népies hímzések Bp. 1932. 13. o.

BUDAI JAKAB szücs (Jacob von Oven) a budai városi tanács tagja volt, 1382-ben Kécában járt, ott egy peres ügyben tanuskodott, amelyről kiállított oklevelet pecsétjével hitelesitette.

Quellen zur Geschichte der Stadt Wien II. rész, 1. kötet, 1023.

Budai Jakab
5
Szücs

Budai Jakab

szűcsmester

maradt mesternevek azt igazolják, hogy bőségesen el voltunk látva kézművesekkel és nem szorultunk idegen mesterek bevándorlására. Tekintve, hogy csak a meggazdagodó, házvásárló, elvétve tanúként szereplők neveit jegyezték fel, számuk a felsoroltaknál jóval több lehetett. Végül említsük fel Budai Jakab szűcsmestert, aki 1382-ben tanú Bécsben egy birtokeladási ügyben, és akiről azt is feljegyezték, hogy budai esküdt volt és saját pecsétjével hitelesítette az oklevelet.

Deresényi: Nagy Lajos kora 156. l





Budai Jakab
Szűcs

Egy másik szűcsmester, *Budai Jakab* (Jacob von Ofen), mint neve is mutatja, a magyar fővárosból jött Bécs városába, de nem telepedett meg ott. Erre enged következtetni legalább is az az oklevél, mely a szűcsmestert budai esküdtenek (gesworn man der stat zu Oven) nevezi, ami középkori németséggel tanácstagok is jelenthet.[20] Jakab mester 1382-ben[21] látogatott el Bécsbe s ott egy ingatlan eladási ügyében tanuskodott s a kiállított oklevelet ő hitelesítette pecsétjével. A viaszpecsét, sajnos, lepattogzott, a címer annyira megrongálódott, hogy leírása lehetetlen.[22] Jakab mester tekintélyes budai polgár s tisztes jövedelmű szűcsmester lehetett, életét bizonyára Budán élte le; bécsi kirándulása után nem ismeretes osztrák földön való tartózkodásának emléke.

Gentmagyarország
g. l.

MAGYAR MŰVÉSZEK AUSZTRIÁBAN A MOHÁCSI VÉSZIG

ÍRTA:
GENTHON ISTVÁN

NÉGY KÉPPEL



90.) Tessuto ungherese. Prima metà del sec. XV. Museo d'Arte Industriale, Budapest.

Budai Jakab

(Meister Jakob von Ofen)

Hobrán (Kőfaragó)

a beszi Szent István

domban Geyer Pál

dom káplán siremlékét

fenti készítette.

Gál Ung Nachb

40.1.

TALPAS POHÁR,

vésett és domború dísszel. Felirata: E. V. I. V. F. K. — P. I. F. K. ISTEN DÜTSÖSSEGERE ATTAK EZ POHART AZ T—N UJHELYI REFORMATA ECCLESIANAK A. D. 1714.
Sárospataki munka, 1630 körül.
Részben aranyozott ezüst, mag. 20 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Radisics Ipolyi, 80. szám. — Erdélyi kiállítás, 1931., 182. szám. (Brassói munka.) — Kőszeghy, 1920a. szám. (Sárospataki munka.)

MELLBOGLÁR,

trébelt levéldísszel, türkiszekkel és festett zománccal. Hátlapján vésett virág és PS mesterjegy.
Petrus Schnell nagyszebeni ötvös műve 1645 körül.
Aranyozott ezüst.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Erdélyi kiállítás, 1931., 341. szám. — Kőszeghy, 1402. szám.

KANÁL,

nyelén öntött sassal. Felirata: XIII. OPP. off. Ao 1647 I : O :
(A tizenhárom elzálogosított szepesi város ajándéka.) PT iglói mester műve, 1647.
Ezüst.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

megírva

Budai Jakab

Hobrány

1415

l.

Horváth budai köf.

37. l.



EM KINDE UND MIT HEILIGEN
galerie des Kunsthistorischen Museums in Wien

ER SCHMIDT G. M. B. H., Berlin-Heinersdorf und Frankfurt (Main)

, Pázmány u. 41. *Telefon: Aut. 952-85*
Sürgönycím: Farbenschmidt Budapest

BUDAI JAKAB szobrász (Jacot von Ofen) Bécsben dolgozott. 1415-ben elkészítette Saul der Geytnek, a bécsi sz. István-dóm kápolnájának és városi tanácsosnak kismérető sírkövét, amely valószínüen a dómba került.

Jahrbuch der Kunsthist. Sammlungen des a.-h. Kaiserhauses, XVI. kötet, 13337 reg.

Budai Jakab
szobrász

Budai Jakab

szobrász

Néhány évtizeddel a hercegi műhelyek feloszlása után, 1415-ben tűnik fel Ausztriában az első magyar szobrász, aki névszerint ismeretes. *Budai Jakab* (Jacob von Ofen) ez, akinek munkásságáról is tudomásunk van. Az említett évben[60] elkészítette Paul der Geyr városi tanácsosnak, a Szent István-dóm káplánjának sírlapját, amely valószínűleg a templomba került, mert felállításáért a mesternek egy dénárral kellett a dóm építéséhez hozzájárulnia. A szűkszavú feljegyzés homályban hagyja, hogy figurális, címeres vagy pusztán feliratos sírlap volt-e ez az alkotás, csak annyit említ, hogy kisebb, igénytelenebb munka (ain chlain grabstain) volt. Mestere Budáról került Bécsbe, se előbbi, se későbbi működéséről nem tudunk.

Gestmagyművészet

16-l.

EBET

LITÁSA

-ig

Budai Jakab /Jacob von Ofen/ bécsi szobrász 1415

Gentmagymüvausztr/ ~~xxxxx~~ 16 l.

Budai Jakab /Jacob von Ofen/ szücs 1382

Centmagymüvmusztr 84.1 9 1.

megjön

Budai János

(Hans von Ofen)

Bécs, 1399.

fessö

Horv. Zsigmond

152. l.

Szitl Kálmán
dohányárudája
Polgárdi,

BUDAI JÁNOS festő (Hanns von Ofen) † 1404 előtt. Bécsben dolgozott, 1399-ben bécsi város külső tanácsának tagja volt, ekkor egy kardcsiszár végrendeleténél tanúskodott. 1404-ben özvegye, Anna, a tanács elé járult tokonyai ügyeit bizonyítani. Ugyanebben az évben egy ollevél házát is említi, amely a szent Jongrác kápolna mögött volt, körülbelül a mai Graben és Kohlmarkt találkozásánál.

Jahrbuch der Kunsthist. Sammlungen des a.-h. Kaiserhauses, XVI. k. 12909, 13053, 13059 — Siklóssy 2: Ismeretlen magyarországi művészek. A Műbarát, III. évf. kp. 1923, 15 l.

Budai János

Budai János

Festő

1399

l.

A Mubarát

1923. 15. l.

Radisics Jenő IX. 69

Aquila János mellett kartársát, *Budai János* (Hanns von Ofen) Bécsben dolgozó festőt kell megemlíteni, aki több írott forrásban szerepel, munkája azonban nem ismeretes. János mester 1399-ben[33] Bécs város külső tanácsának tagja, tehát ismert és megbecsült személyiség az osztrák fővárosban. Ekkor egy kardcsiszár feleségének végrendeleténél tanuskodott s ez az egyetlen írott forrás, amely életében említi őt. 1404 június 10-én[34] özvegye, Anna asszony a tanács elé járul rokonsági kötelékeit bizonyítani. Ugyanebben az évben[35] egy feljegyzésben az elhúnyt mester háza is szerepel, amely a Szent Pongrác-kápolna mögött volt. Ez a kápolna, mint Meldemann Miklós metszetén (1529)[36] látható, a Szent István-dóm és a Skót-kapu közötti terület közepén állott, körülbelül a mai Graben és Bognerstrasse találkozásánál. János mester bizonyára már 1399 előtt telepedett le Bécsben, tanácstagsága erre mutat; abból pedig, hogy háza volt, arra lehet következtetni, hogy művészetét megbecsülték és honorálták.[37]

lom gondolata, amelyet V. László királysága napirenden tartott. Mátyás király uralkodásának fényes és gondtalan korszaka pedig összeesik a Habsburg világhatalom kialakulásának idejével. III. Frigyes császár ravasz és körültekintő taktikája, amely fiában, I. Miksában még fokozottabb ügyességgel párosult, az osztrák birodalom gondolatát diadalra juttatta. Hiába foglalta el Mátyás fél Ausztriát fővárosával egyetemben s hiába választott az ország II. Ulászló személyében Jagelló-családbeli uralkodót, a zilált, pártharcokban elgyengült ország Mohács csapása nélkül is csak ideig-óráig tudott volna a Habsburg-politika centralizáló uralmi céljainak ellentállni.

A török hódoltság alatti és utáni Magyarország politikai történetében a Habsburg-ház, illetve a vele összeforrott osztrák birodalom már egészen más szerepet játszott, mint az előző korban. Az olykor támadó, olykor pedig szövetkező Ausztriát koronás feje összekapcsolta Magyarországgal s a szomszéd az egyesülés pillanatában megszerezte az elsőbbséget a száz sebből vérző, törököktől sanyargatott hazánkkal szemben. Új helyzet állott elő s ez az új helyzet nemcsak a politikai történetben éreztette hatását, hanem a szellemi élet összességének területén is.

Mohács művészetünk történetében is fordulópontot jelöl, még inkább egy oly összefoglalás lapjain, amely az Ausztriába vándorolt művészeinket sorakoztatja fel. Ez az oka annak,

niegirva

Budai János

(Hans der Ofner)

pénzverő

1416–1446–ig

Bécsben

l.

Horváth-budai pénzverde

26. l.

tanácsos.

izottságának.

Budapest.

Aránylag több adat maradt *Budai János* (Hanns der Ofner, Hanns Ofner)[77] pénzverőről. 1416-ban Bécsben dolgozott s ugyanitt még negyvenhat év mulva is kimutatható. 1416-ban[78] háza volt a bécsi Vöröstorony (Rotenturm) mellett, amely a Szent István-dómtól nem messze állott. 1418-ban[79] felesége, Dorottya, Nikolsburgi Györgytől Bécs határában szőlőt örökölt. 1420-ban[80] egy pénzverőinas végrendeleténél tanuskodott, majd huszonhat esztendeig semmit sem tudni róla s 1446-ban,[81] mikor újból szerepel, már másutt, a Stubentor mellett, háztulajdonos. Hogy ugyanarról a János mesterről van szó, az abból világlik ki, hogy feleségének, Dorottyának nevét újból említi az 1462-ben[82] kelt utolsó oklevél, amely házát az Iskola-utca sarkán (Schulstrass am egk) állónak mondja. A „néhai" jelző viszont arra mutat, hogy a mester ekkor már nem volt életben. Ingatlanai folytán valószínű, hogy nem egyszerű alkalmazott, hanem pénzverőmester volt s mint ilyen, kapcsolatai lehettek a művészettel is. A középkori pénzverőmesterek nagyobb része ugyanis nemcsak felügyelő és adminisztrátor volt, hanem tervező művész is, aki a forgalomba kerülő pénznemeket mintázta

keresztül, a szomszédos németek közül pedig az elsők Szent István menyasszonyának, Gizella bajor hercegnőnek kíséretében érkeznek az országba.

Magyarország és Ausztria kapcsolatainak történetét hatalmas változást jelölő dátum osztja ketté: a mohácsi vész. A nemzeti királyság korának politikai kapcsolatai Ausztriával lazák és ritkák, hiányzik belőlük az állandóság és a folytonosság jellege. Az árpádházi királyok korában apró epizódokra szorítkozik. Példa erre II. Konrád német császár betörése, vagy a babenbergiek örökségéért folytatott harc, amely utolsó fázisában Ottokár cseh király ellen fordult. Magyar fegyverek döntötték el a látszólag jelentéktelen dünkruti csatát, amelyben a cseh király napja leáldozott s a magyar fegyverek egy addig kevés szerepet játszó uralkodócsalád későbbi óriási hatalmának megalapítását segítették elő, Habsburg Rudolf diadalrajuttatásával.

A árpádházi királyok kihalása után az Anjouk alatt fénykorát élő Magyarországnak alig voltak jelentős politikai kapcsolatai Ausztriával. Zsigmond király uralkodása idején s később vejének, Albertnek személyében azonban már komoly formában kísért a Magyarországot beolvasztó osztrák biroda-

Budai János

pénzverő

1420

A Műbarát

1923. 15. l.

Róża Frei IX.69

Budai János
pénzverő
(Hans der Ofner)
1416–1446. Bécs

László
=
Habsburg Zsigmond
196. l.
196. l.

147. MAURICE DE VLAMI

Budai János

BUDAI JÁNOS pénzverő (Hanns der Ofner, Hanns Ofner) 1411-ban háza volt a bécsi vörösterony (Rothenturm) mellett. 1418-ban felesége, Dorottya Nikolsburgi Györgytől bécs határában szőllőt örökölt. 1420-ban egy pénzverő-inas végrendeleténél tanúskodott. 1441-ban a Stubenter mellett háztulajdonos, felesége ekkor még élt. Oklevél 1462-ben említi utoljára, mint bécsi háztulajdonost.

Jahrbuch der Kunsthist. Sammlungen des a-h. Kaiserhauses, XVI. k. 13500, XVII. kötet 15220, ~~[illegible]~~ 15337, — Quellen z. Gesch. der Stadt Wien, I r. 1 k. 481, I r. 2. k. 1775, II. r. 2. k. 3171, II. r. 3. k. 4030 — Giklóssy G: Ismeretlen magyarországi művészek. A Műbarát, III. évf, Bp. 1923, 15 l.

1462
1416
46

megyria

Budai (Offner) János

ösás és lakatos

l.

Siklóssy: Ismeretlen mosnági művészek.

A Műbarát

1923. 15. l.

Budai János

farchas Kolozsvár

1748-ban a farchascéh vénségeher tartozott.

Takas Kolozsvár

III. 271. l.

Budai János /Hans von Ofen/ bécsi festő 1399-14o4

Gentmagymüvausztr ~~xxxxx~~ ,1o l.

Budai János /Hanus von Ofen/ MDK

A Bécsben müködő festő neve több okirevélben fordul elő, azonban müve nem ismert.1399-ben Bécs város külső tanácsának tagja volt.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.38.l.

MDK

Budai János, szerz. építőmester
XIV. sz.

Működéé ben pozitiv művészettörténeti értéket láthatunk.

Horváth Henrik: Budai kőfaragók és kőfaragójelek. Bp. 1935. 98.l.

Budai János /Hanns Ofner/ bécsi pénzverő 1416-1462

Centrumgyűjtemény xxx. 18 l.

BUDAI JÓZSEF, ácsmester

Berta István megirta "Egy pápai mesterember életútja /Budai József pápai ácsmester emlékkönyve/" c. tanulmányát. 13. old.

ÉRI ISTVÁN: Beszámoló a Veszprém Megyei Muzeumi Igazgatóság 1969. évi munkájáról 7. old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 9. Veszprém, 1970

Buday József és Petten Ödön

Gerey Ernő

Illinák Gyula

Károly Lajos és Károly Miklós

Szirontai Lhotka István

valamennyi részt vett az alábbi terp-on de díjat nem nyert.

Szód

Épitő Ipar – Épitő Művészet. 1916. ápr. 30.

(A budapesti Krematorium pályázati)

N° 64

Hollandi iskola

4308 ~~David Teniers d. Ae.~~: A XVII. sza

~~Sz. Antwerpenben 1582-ben. † ugy~~

Fiatal

~~Férfi kép~~ mása.

Egy derékig ~~látható~~, kissé jobbra sült hosszú haja, szemöldöke, kis b hajtott széles gallérját csipke sze szürke.

Réz (ovális), méretei ~~13.5:1~~

~~Gróf Pálffy János hagyománya~~

Jegyzet. Száma a törzsleltár

~~Jegyzet. A leltár szerint:~~

~~D. Teniers d. Ae.: Portrait ren in Elfenbein Rahmen, gel brt. (Schreibcabinet No. 10)~~

80(9).

BUDAI JÓZSEF, asztalosmester

Szombathelyen dolgozott. Kiss Pál hozzá akart szegődni, ő de neki nem kellett inas, elvitt barátjához, id. Derkovits Gyulához. 1901-ben. Derkovits ekkor nyitotta meg a Kőszeg utcai műhelyét. Csak ketten dolgoztak, ő, mint inas, - Gyula akkor 10 évvel Gyulánál 10 évvel voltidősebb, ő sokat játszottak együtt. 48.old.

KUNTAR LAJOS: Derkovits Gyula szombathelyi évei 47.old

VASI SZEMLE: Helytörténeti évkönyv. 1959. I.köt. Szombathely, 1959.

Szinyei Merse Pál (Paul); (1845—1920).

471. TAVASZ (Frühling). Jelezve (Bezei

(Leinwand). 48×62 cm.

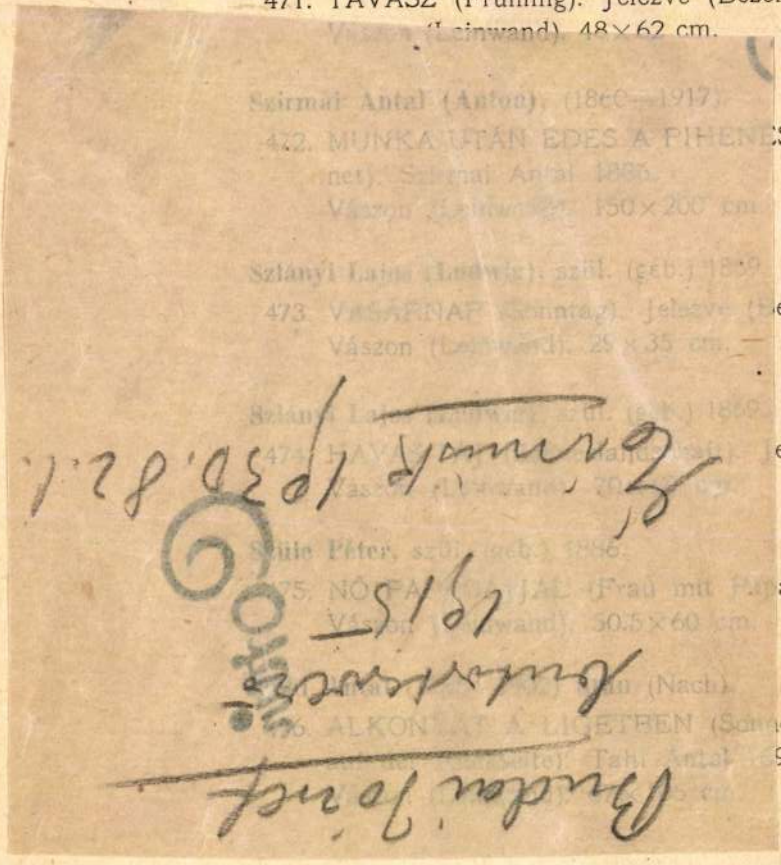

720.

.).

s) 1590-ből (aus d. J.).

s Artztes).

Illusztr. IV. tábl.

einer Frau). Jelezve fent balra (Bezeichnet oben links):
A. Kilényi gyüjteményéből (aus der Slg. Kilényi).
Holz übertragen). 79×55 cm.

ahrhundert).

redék (Bruchstück). Lent a mondatszalagban (Unten im
macula no . . . A Kilényi-gyüjteményből (Aus der Slg.

ECCHIO MODORÁBAN (Bildnis seiner Frau in der Art
chnet): f. Szamossy E.

Budai József

xHxxi MDK

gönci fazekas mester

Takács János 1891-ben kezdte tanulni a fazekasságot Budai József mesternél.

H.J. Megállt egy formázókörong Göncön.
ÉSZAKMAGYARORSZÁG, 1957. Máh. 22.

Budai József

1886-ban a tatai fazeros-cég tagja.

Kömendi Géza: A tatai fazeresség története: Komárom, 1964.
11.o.

Budai József
festő
57. éves
(rosszindulatú csont daganat)
+1957. II. 27
Megyei Tanács

Halotti főkönyv
214

Budai Károly nagyenyedi aranyműves — Fejős szerint — muitán Zeyktől elsajátította a fényképészet alapismereteit, Bécsben tökéletesítette tudását,[23] és ugyancsak ő volt az, aki később Veress Ferencet is bevezette a látás művészetébe.[24] Fejős Imre nem jelzi információinak forrását, így manapság ezek az adatok számunkra ellenőrizhetetlenek. Az utóbbi években Budai Károly életéről és munkásságáról több hiteles adat is napvilágra került. Új ismereteink azonban inkább cáfolják, mint igazolják Budainak Zeyk Miklóshoz fűződő kapcsolatát. A kolozsvári ötvös céh Regestruma szerint[25] Budai Károly 1851. február 8-án kérte felvételét a helybeli mesterek sorába.[26] A korabeli céhszabályok értelmében[27] ezt megelőzően Budainak legalább négy éven át kellett előbb inasként, később segédként dolgoznia.[28] Ez viszont kizárja annak a lehetőségét, hogy Budai a múlt század negyvenes éveiben, ha egyáltalán Nagyenyeden élt, mint aranyműves munkát vállalhatott. Mivel azonban Zeyk és Budai nagyenyedi kapcsolatát egyértelműen sem cáfolni, sem igazolni nem sikerült, nem zárható ki annak a lehetősége sem, hogy a Békessy-féle emlékiratban szereplő Budai nevű kolozsvári fényképész[29] személye azonos lehet mesterünkével. Budai Károly az ötvenes években tényleg Kolozsváron lakott és elképzelhető, hogy Nagyenyeden szerzett tudását mint fényképész is kamatoztatta.

Budai Károly neve legkorábban 1850. július 12-én bukkant fel a kolozsvári iratokban. A katolikus egyház nyilvántartása szerint[30] ekkor házasodott össze Papp Zsuzsannával, Veress Ferenc kolozsvári fényképész édesanyjának nővérével. Budai ekkor már aranyműveseként iratja be magát az esketési Registrumba. A Fejős által jelzett Veress—Budai kapcsolat[31] ilyenformán beigazolódni látszik. Feltételezésem szerint azonban a fényképezőgéppel való ügyködés elsajátítása, az eddigi ismereteinkhez képest épp fordítva történt. Budai volt az, aki a mesterséget Veresstől eltanulta. Tudjuk ugyanis, hogy Veress ezekben az években már Buda Elekkel dolgozik és Kornis Zsigmond társaságában kísérleteket folytat. A múlt századi kolozsvári sajtóban Budai Károly neve több ízben is szerepel, de őt minden esetben mint ékszerészt említik. Így történt 1872 szeptemberében, felesége halálakor is. A megjelentetett nekrológban mint *„kolozsvári polgár, aranyműves"* búcsúzik hitvesétől, akivel *„22 esztendőt élt boldog házasságban"*.[32] Budai alig fél évvel élte túl felesége halálát. 1873. április 5-én hunyt el Kolozsváron. A *Kolozsvári Közlöny*ben közzétett gyászjelentésében, az *„egykori aranyművestől"* vett búcsút a családja, aki *„hosszú évtizedek óta a kolozsvári zálogháznál mint becsüs"* kereste saját, valamint családja megélhetését.[33]

BUDAI Károly fot.

MIKLÓSI-SIKES Csaba: Adatok az erdélyi fényképezés történetéhez II. = Fotóművészet, XXXIV.évf. 1. sz. 1991
45.p

megírva

Budai Károly

Carolus

otv -

l -

Kőmagyötvy

781. n.

A m. kir. vallás- és közo

9812 szám.

Emlékek Oszo

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Buday Károly †

Vas. Ujs. 1873. 182. l.

† Kolozsvárt

Buday Károly, aranymüves és m. kir. fémjelző, volt honvéd tiszt, életének 66-dik évében, haltak meg. — P[illegible]

1873
66
1807

Budai Károly

ékszerész

Nagyenyeden, hol a 1840-es évek elején Zeyk Dániel-tól tanulta meg a daguérrotipiát. F

Firtinger 104. l.

F Budai a fenyképezés terén Bécsben tökéletesítette magát s ugyanott tanulta a talbotypie eljárást is. Vinza-térve Kolozsvár-telepedett le s úgy látszik főleg fenyképezésel foglalkozott.

Temstő, Szomódi római VIII. 145.

Budai Károly

ötvös Gyulafehérvár

Kőmagyötvös - 131. l.

M.D.K.

Budai Károly,fényképész,aranymüves

Nagyenyeden dolgozott.Bécsben tökéletesitette ismereteit a fotografálás terén.Nála kezdte pályáját Veress Ferenc,akinek a szines fényképezés terén folytatott kisérleteivel világhirü lett. 253.o.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei 243.o.

Folia Archaeologica. IX.köt.1957.-Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

M.D.K.

Budai Károly,aranymüves

Nagyenyeden dolgozott,fényképezéssel is fog lalkozott
253.o.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei 243.o.

Folia Archaeologica. IX.köt. 1957.-Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

BUDAI Károly /ötvös/

"Eredetileg aranyművességet tanult Budai Károly nagyenyedi műhelyében."

Miklósi Sikes Csaba: Veress Ferenc.
In. Fotóművészet, 1985/2. 19.p.

BUDAI Károly /ötvös, fotós/

A nagyenyedi fotoskőr tagja volt.

In. Miklósi Sikes Csaba: Veress Ferenc.
Fotóművészet, 1985/2. 24.p.

MDK

Budai Katalin
iparmüvész

festi a modern vonalú hamutálcákat
a Bpesti Porcelángyár készítményeit
(légrády) Ezer fiatal tanulja az iparmüvészetet

Népszava, 89 évf 277 sz 1961 nov 23, 8l.

Budai Szépművészeti Társulat

Uj Magy 935 III 15.

* **A Budai Szépművészeti Társulat** téli tárlatán a következő díjakat osztották ki: a társulati ezüstérmet *Udvary* Dezső „Szerb menekültek" című olajfestménye, díszoklevelet *Borsos* István József „Első hó" pasztellje és *Löte* Éva „Fájdalmas szüz" szobra kapta. Dicsérő elismerést *Csik* Benedek „Proletárok" című olajfestménye nyert. Pénzdíjakat kaptak Metykó Gyula festő, Eschenbach Jenő szobrász és Vecsey József iparművész. A „Nikotex" rt. által kitüzött pénzdíjakat a sajtó szavazatai alapján *Országh* Ferenc (I. díj), *Mezey* Artur (II. díj), *Barabás* Anna (III. díj) festőművészek és *Boda* Gábor szobrászművész kapta. A társulat a következő kiállításokra egy arany-, két ezüst- és egy bronzérmet alapított.

Uj Magy. 935 III. 15

Budai Klára, grafikus 17 Dk

Jankovich Ferenc verseskötetéhez
borítólapot készített.

Vihar Béla: Jankovich Ferenc: A fény vándorai
36-37. l

KÖNYVBARÁT, bp. 1956. május VI/57.

Ø Buday Lajos

rajztanár

szül. Gartán (Sopron

vm) 1879. szept. 8.

l –

Gulyás Magyar Irók

IV. 214. h.

Kolozsvár, Király-utca 51—53. szám.

3329/ 194 3.

Müemlék Országos Bizottsága





Budapest. I

Hőgyes Endre u. 10.

U. p. .....

Megye .....

Buday Lajos

zrůl. Gartha 1876 Rk.
6 polg. univerzitův.
1894/95 I–II I ostrál
1895/96 II. ostrál

Kötöredék, (római) faragvanyos és föliratos,

V. 175.

Buday Lajos

szept. 8

mil. Gartha 1876 Rh

1896/97 III é univerzitor

1897/98 I. IV. é " —

1897/98 II " "

M. N. Museum V. 218.

Buday Lajos id.
rajztanár Pápa

Nádler Róbert ta-
nítványa volt?

Rajzoktatás
1938. 4–6. n
35. l.



1928. ÁPRILIS HÓ

Buday Lajos

1894/95 – 1897/98

Tehkéjszőrmfőiskérk

71. l.

Buday Lajos

rajztanár

polgárisk.

Tapolca

1905.

80.-

N y u

~~125~~ azaz százhusz~~onöt~~ Pengő

M.K.M. rendelet értelmében a

zett ~~rendkivüli~~ könyvtárkat

~~november~~ hónapokra, à havi 2

Budapest, 1938 március 19.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
KIFIZETENDŐ.
elnök

Budai Lajos

Farakodás,	vízf.	30 × 45
vásárosok,	olaj,	40 × 50
Parant falló	"	50 × 60
parant udvar,	"	50 × 60
Naplemente.	"	50 × 60

Csongrádmegyei képzőművészeti kiállítás, Szeged, 1959. Kat. bev. Osváth Béla.

5 és 6

BUDAI LAJOS, festő

Kapuvárott, a Rábaközi Múzeumban 1963-ban Budai Lajos festőművésznek kiállitása volt. 235.old

PARAGÓ SÁNDOR: A Rábaközi Múzeum -lapitása és első tíz éve 219.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 197-. 3.szám

Buday Lajos

A Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács műtárgyvásárlásaiból rendezett „Kortárs Művészet" c. kiállítás okt. 5.-én nyílik meg, melyen szerepel műve.

Meghívó.

1974. okt. 5.

Bruday Lajos

- 1955-ben gyűjteményes kiállítása volt a Jan. Pan. Múzeumban

A Jan. Pan. Múz. kiállításai

Jan. Pan. Múz. Őr. 1974 XIX.

Budai Lajos

Budai Lajos festőművész, volt
az irányítója Kerülő Ferencnek,
a szegedi Pedagógiai Főiskolán.

Szabolcs-Szatmár képzőművészei.
Művészet, 1977. szeptember - 27. oldal.

Budai László építész.

Nyíregyházi Művelődési Központ és zeneiskola tervpályázat, 1986.
Rangsorolás nélküli II. díj; 6. bírálati sorrendi pályamű.
Szerzői: Cságoly Ferenc, Jancsó Miklós, Kellar Ferenc,
Kolba Mihály, Boda Ilona, Kotschy András,
Budai László.

axonometria. |repr.|
a Művelődési Központ földszinti alaprajza. |repr.|
a — " — " — homlokzatai. |repr.|
a zeneiskola metszetei és — " — |repr.|

Magyar Építőművészet, 1987.3., 5-old.

MDK

Budai László

Résztvett az Ernst Múzeumban rend.Plakatművészeti Kiállitáson 1953-ban.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

M. D. K.

BUDAI László

Orion Rádiogyár pavilonjának belső berendezése (Repr.)
(II. épületkategória I. díj)

Bajthe Tamás: Képek és megjegyzések a mezőgazdasági Kiállításról
Magyar Építőműnészet 1959. 9/10, sz. 287. 292.

M. D. K.

BUDAY László belsőépítész

Gyümölcs- és zöldségpavilon belsője (Repr.)

Szabó István: Az 1956. évi Mezőgazdasági Kiállítástoz

Magyar Építőművészet 1957. (VI.) 1-2. sz.
47-50. l

MDK

Budai László

Plakátművészeti Kiállitás.Ernst Muzeum 1953.
Kat.

Budai László, építész

Helyesbítés:

E lap 1987/3. számában a vyjerbátori műv.-i központ és veneiskola pályázatának ismertetésében tévesen közölte a pályázók csoportjait. A pályázók felsorolása helyesen: „Gágoly Ferenček": Gágoly Ferenc, Jancsó Miklós, Keller Ferenc, Kolba Mihály, Boda Ilona, Kotschy András és Budai László.

Magyar Építőművészet, 1987., 6., 62-old.

Ó Budai Mária

festő

1915

Érmisk 1930. 82 l.



MDK

Budai Mária

Miske, Bács-Kiskun megye

(képfelirat: ... Miskén ... virágkorát éli a népművészet. ... Budai Mária ... kézimunkázik.) (fényképfelv.)

(Dr Maksay László: A kézimunka oktatásáról.)

[Nők Lapja, Bp. 1955. június 30. [14. l.]

mdk

A Budai Márka

a 13. sztól törvényes súlymértek volt. Maga a márkasúly észak-európai eredetű. A különböző márka súlyoknak (Tower márka, kölni, párizsi, bécsi márka) leszármazottai voltak a Magyarországon használatos márkasúlyok.

Huszár Lajos. A Budai Pénzverés Története a Középkorban.
Budapest 1958.

13. l

megjöv

Bindai Márton

ötvös

Kendrey - Kentiványi

286. l.

Budai Ötvös Márton

1547

l.

Mihalik. Kassa
város ötv. tört.
159. l.

Lord
Gerevich László:
Középkori budai kelyhek.
Budapest Régiségei
XIV. k. Bp. 1945.
338. l

Szilágyi alatt.

Budai Miklós

könyvmásoló.

A Károlyfehérvári Batthyányi-könyvtár egy Concionale de Sanctis cimu latin prédikációs könyvet bír tőle, XV. századi, kitűnő nagy betűkkel ist pergamen codex

Csontosi János: A dalok a magyarországi XIV–XV. századi könyvmásolók és betűfestők történetéhez. Magyar Könyvszemle 1879. 148, 149 l.



MAGYAR NEMZETI MUZEUM

117 szám.

Méltóságos báró g

a műemlékek orz.

Folyó hó 12ikén

Méltóságodat a felől értesitem

Vassán leendő felállítása tar

amelynek megtarthatása céljá

Budai Miklós, betűfestő. A XV. században élt. Egy, a szentekről való hitszónoklatokat tartalmazó »Concionale de Sanctis« cz. latin, hártyára két hasábosan góth betűkkel írott kézirata a gyulafehérvári Batthyány könyvtár tulajdona. A kéziratot számos vörös kezdőbetű díszíti.

Csontosi János: Magyar Könyvszemle. 1879. 148—149. l. — *Kalauz* az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeum részéről rendezett könyvkiállításhoz. Budapest, 1882. 20. l. — *Veszely Károly:* Gyulafehérvári Füzetek. 1861. 121. l.

Budai Miklós
(Nicolaus de Buda)
kódexmásoló XIV. sz.

Loisd okv.

Harsányi András

A domonkosrend
Magyarországon a
reformáció előtt.
Debrecen, 1938.
295. l.

MOBKSz. 2249

IRODALOM

- Könyvkiállítási emlék. Magy. orsz. Könyvmásolók és Könyvfestők által kiszitott Latin kiszitatok. 70. 3.

JEGYZET

Budai Miklós
scriptor

XV. sz.

A Sermones de Sanctis c. kódex másolója. Ivrét, hártyán, két hasábosan szép szabályos gót betűkkel írva. Egy szerű vörös és kék kezdőbetűkkel. Az alábbi könyvtárban.

Varjú Elemér. A gyulafehérvári Batthány-könyvtár. Bp. 1899. 207. l.

lánd Könyvkiállítási kalauz 1882. 51. sz.

Magy. Könyvszemle 1879. 148. l.

Budai Miklós

Kodexmásoló

l.

Központi állami emlék

20 l.

Kedves Gyula bácsi!

Névnapja alkalmából szeretettel köszöntjük és a legszebb jókívánságainkat vasárnap estére magunkkal visszük.

Kezeid csókolja:

Ildikó

Bp. 1941. IV. 11.

Budai Miklós

Könyvkötő

1496

Csontos 1497

Thurzó-oltár a necpáli ev. templom-
ban VII. 12.

Budai attiklós

betűfertő

Kendrey - Kentiványi

286. h.

Ø Budai Nemes György

festő

Műcs. kiáll, 1936 tól

Pipics 110. l.

A Művész Galériá-
ban 1935. koll.
kiállítása volt

Lárd Könyvtá-
rambam a kata-
lógust.

Át. Képt. 37.

Át Kép. 37

áll. Jobbkezé[redacted]ben a zöld teritővel le-
sü és téglavörös metszésü könyvet tartja;
yen ezt olvassuk: »P. Ioach: Kollarits.«
vegyült, szemöldöke és bajusza [redacted],
fekete; reverendája, [redacted] cinguluma és scapu-
lóg.

sötétbarna

. —

A Memel-vidék csatlakozása a német hivatalos lapban

Berlin, március 24.

A hivatalos lap közli a Memel-vidéknek a Német Birodalommal való újraegyesítéséről szóló törvényt. A törvény, amely március 22-i hatállyal lép életbe, kimondja, hogy a Memel-vidék ismét *a Német Birodalom alkotórésze.* A Memel-vidék a *keletporosz tartományhoz csatolandó.* Azok a memelvidéki lakosok, akik a Memel-vidéknek 1924 július 30-án történt elcsatolása következtében elvesztették német állampolgárságukat, e törvény hatálybalépésével *újra német állampolgárokká válnak,* ha 1939 március 22-én a Memel-vidéken vagy a Német Birodalomban laktak.

A Memel-vidéken 1939 május elsején lép életbe a birodalmi jog, valamint a porosz országos jog.

Lengyelország magatartásától függ a londoni diplomáciai tárgyalások kimenetele

Párizs, március 24.

Párizsban megállapítják, hogy a Londonban folyó diplomáciai tárgyalások kimenetele *elsősorban Lengyelország magatartásától függ.*

A lapok nagy része utal arra, hogy Lengyelország *nem igen hajlandó résztvenni a tervbevett védelmi koalícióban.*

A keleteurópai védelem megszervezése igen bonyolult ügy — írja a *Petit Parisien.*

A hatalmak *tovább folytatják a tárgyalásokat Lengyelországgal és Romániával.*

A *Jour* a folyamatban levő diplomáciai eszmecserékről írva megállapítja, hogy *Moszkva nagy rohamra indult Párizsban és Londonban* egyaránt. A szovjetkormány kényszeríteni akarja a két nyugati nagyhatalmat arra, hogy válasszon a Moszkvával való szövetkezés és a Rómához közeledés között. A francia szélsőbaloldali elemek — írja a lap — máris a Szovjet mellé sorakoztak Olaszországgal szemben és Franciaországot világnézeti háborúba akarják sodorni, amely végeredményében csak a bolsevizmus megerősödését eredményezhetné.

A Szovjet csatlakozik az angol-francia nyilatkozathoz

London, március 24.

A Daily Express diplomáciai levelezője szerint az angol, a francia és a szovjetkormány megegyezett a támadásellenes közös tanácskozásra vonatkozó javaslat tekintetében. Majszki londoni szovjetnagykövet tegnap közölte Sir Alexander Cadogan külügyi vezértitkárral, hogy kormánya fentartás nélkül elfogadja a javasolt közös nyilatkozatot. Az angol kormány nagy fontosságot tulajdonit a minél sürgősebb eljárásnak, ezért háromhatalmi nyilatkozatot javasol, amelyhez a többi nagy és kis hatalom csatlakozhatik. A nyilatkozat kiadását értekezlet fogja követni, amelyen résztvesznek a békearcél iránt érdeklődő összes államok.

Több miniszteri tárcát ajánlottak fel az angol munkáspártnak

A Daily Mail szerint Chamberlain miniszterelnök és lord Halifax külügyminiszter Attlee őrnaggyal, a munkáspárti ellenzék vezérével, Greenwood helyettes vezérrel és Sinclair-rel, a szabadelvű ellenzék vezérével tágabbkörű nemzeti kormány alakításáról tárgyaltak, amelybe az összes ellenzéki pártok képviselői is belépnének. A munkáspártnak több miniszteri tárcát és államtitkári állást ajánlottak fel. A tárgyalások még nem értek véget. A kormány több tagja, elsősorban lord Halifax külügyminiszter, megvan győződve arról, hogy a jelenlegi viszonyok az összes nemzeti erők összefoglalását követelik.

A berlini olasz nagykövet átadta Hitler üzenetét a Ducenek?

London, március 24.

A *Times* tudósítójának jelentése szerint *Mussolini* fogadta csütörtök este *Attolicót*, a berlini olasz nagykövetet. Azt hiszik, hogy *a követ Hitler üzenetét vitte* a Ducenak.

Keresztény, abszolút megbízható fiatalember keres bizalmi állást, mint portás vagy altiszt, raktárnoknak is menne vagy pénzbeszedőnek. Legjobb referenciák, kaucióval rendelkezik. Választ a kiadóhivatalba kér »Szorgalmas 15796« jeligére.

Csillárt Meteor csillárgyár üzleteiben vásároljon: Podmaniczky-utca 27 József-körút 44

Horthy Miklós kormányzó fogadta az észt külügyminisztert

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: A kormányzó úr Őfőméltósága a mai napon déli 1 órakor *Selter* Károly észt külügyminisztert magánkihallgatáson fogadta.

A külügyminiszter ez alkalommal átnyujtotta az észt köztársasági elnök által Őfőméltóságának adományozott legmagasabb kitüntetést: *az észt Fehér Csillag-érdemrend nagykeresztjét a nyaklánccal.*

Utána pedig déli 1 óra 30 perckor Őfőméltóságáék az észt külügyminiszter és neje tiszteletére *villásreggelit* adtak, amelyre még hivatalosak voltak: *Jöffert* Richárd észt ügyvivő és neje, *Jakobsen* L. Károly észt ezredes, katonai attasé, továbbá dr. *Uray* István m. kir. titkos tanácsos, a kabinetiroda főnöke, gróf *Csáky* István külügyminiszter és *Németh* Tibor alezredes, szolgálattevő szárnysegéd.

1.50-es zálogcédulát 1500 pengőre, 2 pengőst 2000 pengőre javitott ki egy csaló

A főkapitányság bűnügyi osztályán széleskörű nyomozás indult egy agyafurt csaló kézrekerítése céljából. Néhány nappal ezelőtt *Berger* Sándor vámházköruti ékszerészt telefonon felhívta egy ismeretlen hang. *Futó* Imre detektívfőfelügyelő nevében jelentkezett.

Azt állította, hogy birtokában van 2000 pengő értékű zálogcédula, amelyet olcsón el akar adni. Az ékszerész találkozót adott a »detektívnek«. Egy férfi jelentkezett, aki azt mondotta, hogy a detektívfelügyelő megbízásából jött. Az ékszerész *megvásárolta a zálogcédulát.*

Amikor jelentkezett a zálogházban, kiderült, hogy ismeretlen tettes egy arany karikagyűrűt zálogosított el 2 pengőért, a karikagyűrű elnevezés mellé különféle értéktárgyak nevét írta, a két pengőt pedig *2000 pengő kölcsöndíjra hamisította meg.*

Nemcsak az ékszerész, hanem a zálogház is feljelentést tett a főkapitányságon, ahol dr. *Lukács* Jenő detektívfelügyelő és detektívjei kezdték meg a nyomozást.

Ugyanekkor egy újpesti ékszerész feljelentése is a rendőrségen feküdt már. Az ujpesti ékszerész egy ügyvéd útján 1500 pengős zálogcédulát kapott, amiről kiderült, hogy *1.50 pengős kölcsönt folyósított egy gyűrűre a zálogház és ezt a kölcsönösszeget hamisította meg valaki 1500 pengőre.*

A főkapitányságon felmerült az alapos gyanú, hogy mindkét szélhámosságnak ugyanaz az ember a tettese. Ma délután a zálogházakban és az ékszerészek által adott személyleírás alapján elfogtak egy állásnélküli magántisztviselőt, akit alaposan gyanusítanak a vakmerő szélhámosság elkövetésével.

A gyanusított *tagad.* A délutáni órákban szembesítik a két ékszerészszel és a zálogházban dolgozó tisztviselőkkel.

Elítéltek egy sikkasztó szűcsöt

Holz Imre szűcsmester sorozatos sikkasztásokkal és csalással vádolva került dr. *Végh* Andor büntetőtörvényszéki egyesbíró elé. Az ügyészség vádirata szerint a szűcsmester megjelent szőrmenagykereskedő cégeknél, ahol hitelbe vásárolt szőrmét azzal, hogy amint a megrendelőitől a pénzt megkapja, az árut kifizeti. Később kiderült, hogy *rendelői nem voltak* és a nagykereskedőktől *kicsalt szőrméket eladta.* A szűcsmester ellen ezenkívül *több kölgy tett feljelentést* azzal, hogy bundáikat átalakításra átvette, de *a bundákat nem adta vissza.* Kiderült, hogy *ezeket is elsikkasztotta.*

Holz annakidején a rendőrségen beismerte a sikkasztásokat és a csalásokat. Arra hivatkozott hogy *szenvedélyes lóversenyjátékos* és a sokezerpengő értékű szőrme a turfon úszott el. A bíróság előtt most visszavonta ezt a vallomását és arra hivatkozott, hogy szorult anyagi helyzetében követte el tettét. Elmondotta, hogy 100%-os hadirokkant, jobbkarját elvesztette a világháborúban. Korábban azonban bűncselekményt követett el és így elvesztette hadirokkant járadékát, nyomorba jutott és ezért követett el újabb bűncselekményeket. A bizonyítási eljárás lefolytatása után a törvényszék *Holz Imrét nem jogerősen kétévi börtönre ítélte.*





A „Derű a művészetben"

A Műcsarnok kiállítása

Derű címszó alatt rendezte a Műcsarnok vasárnap megnyíló kiállítását. A Műcsarnok már katalógusának előszavában is szükségesnek tartotta, hogy mentegetőzzék a szokatlan és egyáltalán nem képzőművészeti műfajt reprezentáló »derű« fogalom miatt, mégis a mai súlyos időkre való hivatkozással a rendezőség úgy véli, hogy »küldetésteljesítő« kiállítást rendezett. A művészetet szerető és értékelni udó közönség valószínűleg nem fogja egészen osztani a Műcsarnok véleményét.

Ha valóban derűt és igazi művészlélekből fakadó őszinte optimizmust akartak volna nyujtani a tárlat látogatóinak, akkor *Szőnyi*, *Vaszary*, *Egry* művészete semmiesetre sem maradhatott volna a Műcsarnok falain kívül. Mert nem minden kép derűs, amely napsugaras tájat ábrázol, vagy XIX. századi zsánerjelenetet és *Ferenczy* Károly *Fürdőző fiúk* című képének nagyszerű tája, melyben az etikai emelkedettség tisztult légköre remeg, — sem fedi a derű fogalmát.

Az első teremben a XIX. századig magyar festészetből válogatta ki a Műcsarnok a »*derűs*« alkotásokat. Nagyobb kollekcióval szerepel *Istokovits* Kálmán, *Komáromi-Katz*, *Édes* Gyula, *Márton* Ferenc, *Jaschik* Álmos és *Szmrecsányi-Pajtás* Ödön.

Örömmel láttuk viszont a XI. teremben , a két évvel ezelőtt meghalt *Pólya* Tibor, kedves, egészséges humorú, bővérű fantáziájú képeit, plakátjait és karikatúráit.

A rengeteg közepes kép tengerében feltűnt *Budai-Nemes* György »Így festtek ti« paródiasorozata. Mulatságosan és szellemesen karikirozza ki kiváló festőink jellegzetes stílusát. A rajzok között *Mühlbeck* Károly Mackó úr és Göre Gábor illusztrációi gyermekkorunk kedvenc olvasmányait idézik fel, kitűnőek *Pintér* Jenő karikatúrái, *Nagy* István rendkívül kevés eszközzel megoldott, bájos, színes rajzai, *Ábrahám* Kató és *Pellérdy* Nelly ötletes színész-karikatúrái.

A szobrok között legkevésbé lehet derűset felfedezni. Még *Lányi* Dezső közismert szereplő emberekről készült színes terrakottái is sokszor inkább a torzítás határát érintik, anélkül, hogy fölényes derűvel nézné áldozatát. Ebben a műfajban Szigethy István sokkal tehetségesebbeket alkot. (dr. d. m.)

Valutasíber-futárt fogtak

A valutaügyészség detektívjei dr. *Tóth* Sándor detektívfelügyelő vezetésével egy *nemzetközi valutacsempész társaság futárját fogták el.* A detektíveknek már korábban feltűnt egy Emeric de *Timáry van den Berghe de Binckum* nevű állítólagos belga faárugyáros, aki gyakran fordult meg Budapesten. Amint megállapították, *az állítólagos gyáros egy nemzetközi valutacsempész társaság részére futárszolgalatokat teljesített* és legutóbb, amikor Magyarországra jött, *repülőgépen távozott*, Varsóba utazott és ekkor mintegy *30—50.000 pengő értéket csempészett ki az országból.*

Most amikor újból Magyarországra jött, a valutaügyészség detektívjei az előkelő szállodából, ahol megszállt, előállították a valutaügyészségre, ahol *Kotsis* Miklós ügyészségi alelnök, a valutaügyészség vezetője, fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés bűntette címén *előzetes letartóztatásba helyezte.* A nyomozás során a hosszúnevű belga gyáros azt állította, hogy magyarországi bűntársai kézrekerítésére.

Marcipánóra a konyhaegyetemen

Aki valami üdítő élményt akar, menjen el *Országos Magyar Szakácsművészeti és Házicukrászati Főzőtanfolyamra*, de sürgősen. Hófehér köpenybe öltözött háromnégy tucat nőt fog látni egy gyönyörű napsütéses *konyha-szalonban.* Valamennyien izgatottan csoportosulnak *az egyetemi tanár külsejű és tekintélyű mester köré*, valamennyien, mondhatni, szünet nélkül sürögnek, sőt forognak, kérdezősködnek, kijelentenek, de gyúrnak és kevernek is.

A háziasság nagy divat lett a méltóságos asszonyok körében is az utóbbi időben. *A főzőtanfolyamon sok a méltóságos asszony*, aki azért jár, hogy a nagy vendégeskedésekre mindent egymaga tudjon elkészíteni. Ezek nagyon szorgalmasak és lelkiismeretesek. Rajtuk csak azok a főző tanítványok tesznek túl, akik egy pillanatnyilag még ismeretlen világrészen remélik férjüket és gyereküket főznitudásukból eltartani. Egymással versengenek szorgalomban. Persze nagyon buzgóak azok a fiatal lányok is, akik a háromhónapos főzőtanfolyam végén nyert diplomájuk segítségével úgynevezett *élelmezési tisztviselők*, direktriszek lesznek és mint ilyenek szanatóriumokban és panziókban helyezkednek el.

Zsírban sült burgonyaételeket készítettek ma például, azután gyönyörű piros *marcipán epret és eperkrém tortát.* Ma ilyen finom nap volt, ezt sokkal jobban szeretik a kukta hölgyek, mint a húsételeket. Egyrészt mert sokkal kellemesebb az *óra végén lezajló nagy kóstolásnál* marcipános dolgokat enni, másrészt, mert sokkal rafináltabb, érdekesebb a készítés módja is.

A szigorú professzor

— Csendet kérek! — harsant fel váratlanul a mester hangja. *Templomi csend bizonyítja ékesen a tanár úr tekintélyét. Ujváry* Sándor, a nemzetközi hírnévnek örvendő magyar szakácsművész a tanfolyam vezetője.

Nagyon szigorú tanár, vasfegyelemmel tanítja a hölgyeket.

A méltóságos asszonnyal, aki a kapuban utasította a sofőrt, hogy pont egynegyed egy órakor jöjjön vissza a tizenkéthengeres luxuskocsival érte, Ujvári mester kérlelhetetlenül háromszor egymásután törülteti át a vágókést, mert a méltóságos asszony kissé felületesen végezte el az első két alkalommal ezt a műveletet. *Könyörtelenül vigyáz az abszolút tisztaságra és higiéniára.* A szép, fehérköpenyes főzőhölgyek bizony kissé könnyen kezelik a főzés tudományának ezt a részét.

Remek dolog ez a marcipán-készítés és különösen élvezetes a szürkéssárga marcipán masszának spenótból, céklából és csokoládéból készült festékekkel való megszínesítése zöld, piros, illetve barna színekre.

Óra végén megeszik a leckét

Kisebb-nagyobb összecsapásoknak színterévé alakul az ilyen »gusztusos« tananyag készítésénél a főzőtanfolyam konyhája. Mindenki elsőnek akar — ma például — piros epret formálni a marcipánból. A professzornak kell rendet teremteni a hölgyek között. A háromhónapos tanfolyam alatt kisebb-nagyobb klikkek alakulnak a tanfolyam résztvevői között. Minden hölgy megtalálja a maga típustársát. A receptírásnál azután úgy ülnek egymás mellé szimpátia szerint. Vannak kotnyelesek, vannak méltóságteljesek, vannak született *főző zsenik* és született *antitalentumok.* Ez utóbbiak eszik azután a legnagyobb áhitattal óra végén a gyönyörű ezüsttálakra elrendezett — leckét.

De egyben az összes felsorolt tanítványhölgyek egyetértenek: mélyen megvetik az ügyetlen férfinövendéket, a főzőtanfolyam — férfi résztvevőit. Mert ilyenek is vannak. Nem sokan, de vannak. Szegények az abszolut túlsúlyban lévő hölgyek abszolut szakfölényének következtében *csendben húzódnak meg a konyha valamelyik szegletében.* Hallgatagon kevernek, vagdalnak, gyúrnak, és a hölgyek soha nem adnak nekik kóstolót a finom ételekből.

Egyébként most fojtott izgalom üli meg a husvételőtti napokat. Husvétra Londonba utazik *Ujváry* professzor tanítványainak válogatott főzőcsapatával. Nemzetközi főzőversenyre indulnak. Bizonyos, hogy most is szaporítani fogják az arany és ezüst díjakat, amelyek — serlegek, tálak, érmek — nagy tömegben halmozódnak már eddigi nagy sikerek jeléül az iskola vitrinjeiben. (ry—ll)

Vigyázat!



A Darmol hashajtót utánozzák. Ügyeljen, mert minden tablettán a „DARMOL" szónak és T alaku bevágásnak kell lenni. Kimondottan eredeti csomagban kérje.

DARMOL

Meghalt a párizsi japán nagykövet

Tokió, március 24.

Jocaro *Sugimura* párizsi japán nagykövet, aki betegsége miatt visszatért Japánba, pénteken éjjel *meghalt.*

MAGYARORSZÁG kirakata

Női kabátok
P 39.80, 29.80, 19.50
Női ruhák szövetből
P 22.50, 18.80, 17.80
Fábián József
úri és női divatház
Krisztina-körút 8—10.
Széll Kálmán tér sarok

FIÚRUHÁK KABÁTOK
MAGYAROS ISKOLAÖLTÖNYÖK
EDELMANN
IV., Kamermayer Károly u. 3.

Magyar ifjak! Fiúöltönyök?...
A kristóffféri Szénásynál.
Áruházi árak!

Most olcsón vásárolhat sikkes
NŐI KALAPOT
Polgárnál
VII., Wesselényi-utca 55,
VI., Teréz-körút 18

Vörös salak
legszebb színben teniszpályákra, kerti utakra legolcsóbban szállitja helyben. vidékre vagonban
„RAPID" autófuvarozási és salakkereskedelmi vállalat
IX., Mester-utca 34. Tel. 133-404.

EICHEL BUTOR
»Boldog otthon«
1939. árjegyzékünk szenzációs.
Kérje Ön is
Eichel lakberendezők
IX., Üllői-út 71

GYÖNYÖRŰ TAVASZI
CIPŐ
KÜLÖNLEGESSÉGEK
MÜNCHENGRÄTZI
Kossuth Lajos-u. 15

OROSZ FŰZŐSZALÓN
Tökéletes fűzők, haskötők melltartók
VII, Erzsébet körút 18, I. 5. Az Est házban

B u d a i N e m e s G y ö r g y.

1935 Tavaszi Szalon.

Kotlós kiscsirkékkel,olajf,

Budai Nemes György

festő

Nemzeti Szalon

Budai Nemes György

Kotlós kisesirkéttel c. művéje Tavaszi halenban kitüntető elismerés

Pesti Napló 1935
máj. 12.

√(1820-as évek II. fele).—

Budai Nemes György

1.

Szabad művészet

1948. 252. l.

Földy J.: kiállítások

BUDAI NEMES GYÖRGY
25 Kotlós kis csirkékkel csendélet olajf. 300.— pengő

Budai Nemes György

K. Tavaszi Kiállítás 1935.

18184 — Szepes nyomda. Telefon : 13-1-64

Budai Nemes György

Magyar festők karikatúrái 17 db.

Kiállítás. Derű a művészetben, 1939.



Bihari Sándor

MEGHÍVÓ

a Művész Galéria XIV. kiállítására.

BUDAI NEMES GYÖRGY, DOÓR FERENC

és

BOROMISZA TIBOR

festőművészek

gyüjteményes kiállítása

A kiállítás megnyílik 1948 május 16-án, vasárnap délelőtt 11 órakor.

*

E meghívó a megnyitás napján két személy részére belépőjegyül szolgál

A kiállítás megtekinthető május 16—26-ig, naponta 10—2 óráig

Budai Nemes György

MŰVÉSZ GALÉRIA
HEGEDÜS LÁSZLÓ
Budapest, V., Sztálin (volt Erzsébet)-tér 3, félemelet (bejárat a Cziráky-közből)



Nyomtatvány

Dutka Mária úrnőnek
úrmak

BUDAPEST,

VIII. ker., Rákóczy út -út
"Világ" -utca 54. sz.
-tér

Budai Nemes György

OMKT. 1936. máj-
jún. jub. kiáll.
603. sz.
u.o. 1937. ápr. jún.
kiáll. 338. sz.

u.o. 1939. márc.
derűa művészet
ben.
565-581. sz.

2702

Gyüjten

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Fries, Sáros vm,	Rám. kat. templom oltár csoport,	

Budai Nemes György

MDK

Csendélet

Műcsarnok 1936. máj. jun. Jub. kiáll.

Budai Nemes György

festőművész

Szinyei Társaság Tavaszi Szalon kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Tres hatsón erendélet.

Pesti Hirlap
1935.V.9.

Budai Nemes György

A Szinyei-Társaság zsürije által rendezett X.Tavaszi Szalon kiállitásán odaitélésre került

kitüntető elismerést.

„Kótlós kiscsirkékkel" c. műve nyerte.

Nemzeti Ujság
1935.V.12.

Budai Nemes György

Szinyei Társaság szűrője által rendezett
x. Tavaszi Szalon bíállítóson „Kosfis kis-
csirbékkel" c. munkája bitüntető elismerést
nyert.

Magyarság

1935 – V. 12

Budai Nemes György

A Szinyei Társaság zsürije által rendezett V. Tavaszi Szalon kiállitásán odaitélésre került: kitüntető elismerést Eaporth —

Pesti Hirlap
1935.V.12.

MDK

Budai Nemes György

Bár, festm.

e.a: Festő- és Szobrászkép.isk. kiáll. Ujság, 1941. dec. 13.

MDK

Budai Nemes György

Kotlós kiscsirkékkel c. munkájáért a X. Tavaszi Szalon kiállitásán kitüntető elismerést kapott

A Tavaszi Szalon díjazottjai. Pesti Napló 1935. máj. 12.

MDK

Budai Nemes György

Igy festetek ti

B.P.L.: Derü a müvészetben. Nemzeti Ujság 1939. márc. 25. 23.l.

MDK

Budai Nemes György

Igy festetek ti c. sorozat

Rónay K.:"Derü a müvészetben" kiáll. a Mücsarnokban.
Képes Krónika 1939. ápr. 16. 63-64.l.

Budai Nemes György

Kitüntető elismerésben részesült a X. Tavaszi Salon kiállításon.

M. 1935. V. 2.

Budai Nemes György

szerepelt a „Nők a művészetben" c.

kiállításon.

V. h. 1933. III. 25.

Budai Nemes György MDK
"Igy festtek ti"
Egry József
Rudnay Gyula
Batthyány Gyula
Csók István

Mücsarnok 1939
Derü a müvészetben kiáll.

Budai Nemes György MDK

László Fülöp
Őstehetség
Vaszary János
Szőnyi István

Műcsarnok 1939
Derü a művészetben kiáll.

MDK

BUDAI NEMES GYÖRGY

kitüntető elism.

17.Tav.Szal. dijnyert. névsora. M.Szal.
1942. jun.

MDK

Budai Nemes György

kitüntető elismerés

N.Szal. Tavaszi szalon 1937.

Kardos László
1965.

Előljáróban két
olvastam az előttem el

Budai Nemes György MDK

Csendélet

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Budai Nemes György

MDK

Arckép

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

- MDK

Budai Nemes György
Igy festtek ti-sorozat

összi: Derű a művészetben. M.Nemz.Művészet, 1939, 2.sz. 34 l.

Garas Klára címszav

1. Axmann Márton festő 163o k.
2. Baumgartner János György /Joha
3. Bergl Johann osztrák festő 171
4. Cimbal /Cymbal/ Johann Ignaz c
5. Frank Károly festő 19.sz.
6. Frank Kristof festő 18.sz. Ve
7. H.R.M. festő 1653 k. Sárvár
8.

MDK

Budai Nemes György

Igy festtek ti, sz.rajzsorozat

Réti István: Derü a művészetben. Az Est, 1939, márc. 29. 13 l.

	2
la	1
	2
	1
	1
	1
	1
	1
	1
	1
	1
	2
	2
	1
v.Lodo-	
ico	4
	3
	2
éter	# 2

Budai Nemes György MDK

Glatz Oszkár
Aba Novák Vilmos
Molnár C. Pál
Fényes Adolf

Műcsarnok 1939
Derü a művészetben kiáll.

Budai Nemes György MDK

Hatvany Ferenc
Kernstok Károly
Márk Lajos
Bernáth Aurél
Iványi Grünwald Béla

Műcsarnok 1939
Derű a művészetben kiáll.

MDK

Budai Nemes György
műve:

Csendélet.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 38.1.

MDK

Budai Nemes György, festö

Arckép.

OMKT.-Mücsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
Bp.1937.ápr.29.-jun.2o. Kat. 16.l.

Budai Nemes György MDK

Kotlós csirkékkel c.müvéért dijat kapott

Dijkiosztás a Nemz.Szalonban

Uj Magyarság,1935 máj.12.

Budai Neumann Farkas

1478

l.

Magyar Könyvszemle

1880. 252. l.

Budai és Pesti ötvös
céhek
a középkorban.
és a XVI. században
Gerevich László. Kö-
zépkori budai kehlyek.
Budapest Régiségei
XIV. k. Bp. 1945, 336, 337 l.

II. 1.–258. ll., 110.– 223. répes tábla
Vierges et martyrs ——— u.o., 1894

III. 1.– 268. ll., 224.– 332. répes tábla.
Papes ——— u.o., 1895

IV. 1.– 252. ll., 333.– 429. répes tábla
Ministres sacrés ——— u.o., 1896.

V. 1.– 260. ll., 430– 534. répes tábla
Diacres – Médecins ——— u.o., 1897

VI. 1.– 148. ll., 535.– 643. répes tábla
Saint Pierre ——— u.o., é.n.

VII. 1.– 111. ll., 644.– 748. répes tábla
Saint Pierre – Saint Paul – Saint Philippe – Saint Jacques mineur ——— u.o., 1899

megírva

Budai Péter

építész

(Magister Petrus Budensis domorum fabricator)

1531. okmányilag említve.

Gerevich László:

Gotikus házak Budán. Budapest Régiségei. 1950.

162. l.

Lásd Péter alatt is.

Segélyt folyósítottam.

Budapest, 1943. évi s

Méltóságos

dr. G e r e v i c h

egyetemi ny.r.tanár, a Müemlé

Budai Renáta

Részt vett az idei kolozsvári tárlaton

Kovács Iván kritikája

Igaz Szó 67/1 120. o.

Ø Buday Sándor

butorterverő

1900 — 4

Ennisk 1930. 82 l.

Yparm. ish. cok

Budai Sándor

butortervező

Ékitmenyes rajz,
tanár Gróh J.

Repr.

Értimisk 1902/3. 9. l.

Sparm. ish.
Cöh

~~Alsó Rubin VII. 132~~

Buday Sándor

100 K államsegély

Értimisk 1903/4. 32. l.

Uparm. ish. ivh

invitation que
s deux excursions
ont offerte gratis
par le Com. organi-
sateur de Bp c à d
par le gouvernement
que tous les membres
recevront voyage
gratuit de la fronti-
ère dong aller ra
oir a t que dans
les hôtels ils ont
un traitement spé
cial il faudrait

Buday Sándor

200 k államsegély

Értimisk 1904/5, 16 l.

Sparne: isk: évk

áros polgármestere





Bizottságának

Budapest

IX., Rákos u. 10.

sz. mintája — 1480

Buday Sándor

laksberendező

végbiz. elégséges sedm.

Kétimisk 1904/5

19. l.

Uparm. tek. ček

Buday Sándor

alkalmazásban mint
butortervező

1905/6

Értímisk 19. l

Yparm. isk. ćok

magiroc

Budai Sámuel

ács

1723 Bal Hel. 129. l

Thode, Henry

Correggio.

Künstler-Monographien. XXX.

Bielefeld u. Leipzig, 1898. Velhagen u. Klasing.

8-r, 4, 112 l. 93 képpl.

Eredeti egész vászonkt.

I. 2. p. e.

3.-P

Budai Sámuel

ács

1723. Kolozsvár

Balhel 12 g. l.



Európa

Film könyvterjesztő"

VI Eötvös 43.

Budapest.

Tóth Lajosné

Dudaszó a múzeumban

— október végéig —

E régi, önkísérő népi zeneszerszám volfaképpen az orgonák egyik ős. Hangzása leginkább a tekerő — vagy nyenyere — dallamára hasonlít. A dudát az elmúlt évszázadokban rendkívül kedvelték. Ábrázolását fellelhetjük az egyik Corvin-kódex díszítései között, de Mátyás-korabeli kályhacsempén is látható. Egy XVI. századi metszet tanúsága szerint Dózsa György kivégzését is dudaszó kísérte.

Leginkább az állattenyésztéssel foglalkozó férfiak — juhászok, kanászok — hangszere volt. Az életkörülmények változásával azonban divatját múlta.

A *Népművészet remekei* sorozatban dudákat és dudafejeket mutatnak be a Néprajzi Múzeumban. A kihalófélben levő hangszer megmentésére lelkes népművészek vállalkoztak. A tárlókban a régebbi gyűjtésű dudák mellett új is látható, amelyet Kishartyánban *Bertók Mihály* nyugdíjas bányász készített. *Budai Sándor* pedig ördög- és kosfejes dudatartozékokat faragott a múzeum számára.

A kiállítás látogatói megismerkedhettek a dudaszóval is, *Bige József* bemutatóján. A gyermekeknek a múzeumi hónapban külön programmal kedveskednek. Október 26-án, vasárnap délután fél kettőtől fél hatig *Játék a múzeumban* címmel foglalkozásokat — népi bábkészítést, agyagformázást, szövést, rajzolást — rendeznek a legifjabbaknak. Természetesen a játék mellett a kiállításokat is megtekinthetik a kis vendégek. A szólásmondással ellentétben ezen a délutánon több dudás is megfér a múzeum aulájában, mivel három órakor a Jánosi-banda muzsikál a gyermekeknek.

Kőhidi

PM 63

Budai Sándor, fafaragó

Pesti Hírlap, 1980. okt. 29. 63. old.-on.

64 PM

A Szikra

fényszedő és gépsze

Jelentkezés személyese
munkaügyi vagy szemé
Budapest VIII., Blaha Lujza t

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL MAGYARORSZÁG

1972 JUN 11

Budai Sándor

1021

VASÁRNAP, 1972. JÚNIUS 11.

A PARASZTASSZONY PÁLYADÍJA

Ha megjön a tavasz, megy ki a kertbe borsót vetni. Ültet krumplit, kapál mákot. Kinn van egész nyáron, ősz végéig kinn van. Csak amikor didergősre fordul az idő, akkor veszi elő lélekmelegítőnek a tollat meg a spirálos füzetet, és rakja egymás alá a sorokat. Tiszta, szép mondatok csordulnak elő a tollából.

Most rosszkor jöttem. A borsót kell ilyenkor szedni, nem írásról beszélni. Mert a borsónak most van ára, ha Pestre tudja elvinni valamelyik autó, többet is fizet.

Pedig sokan jönnek rosszkor mostanában Balástyára. Rosszkor jött a rádió is, a televízió is, meg a pesti újságírók sorban. Majdnem az ajtóban találkoznak össze, annyian jönnek. Szenzáció lett Eszter néni. Hetvenegy évével, parasztasszonyi mivoltával, s azzal leginkább, hogy megnyerte a pedagógusok pályázatát.

Rágódhatnánk napok hosszat, mitől van, hogy most megint annyi az őstehetség. Volt a népdalverseny, megnyerte egy iskolázott leány, meg egy iskolázatlan parasztasszony. Süli András még le se hunyta a szemét Szegeden, már folytatói támadtak. A Nemzeti Galériában ott lógnak a citeraszóról híres Budai Sándor képei is. A 80 esztendős Gyovai Pali bácsi átváltott Mindszenten a földet esztergáló kubikosásóról valamilyen kőfaragó szerszámra, és ormótlan terméskőből vagy mészkőből elkezdte faragni István királyunkat, a Vörös katonát, az Ősanyát, Madonnát, Parasztot, Attilát, Zrínyi Ilonát. Szavatartó őszinteséggel.

Biztosan jobb a termés most, mint máskor, de csak azért, mert jobban fogja a fülünk, amit énekelnek. Jobban rányitjuk a szemünket rajzaikra, képeikre, és szívesebben simítjuk meg az emberré vált öreg kövek buckás fejebúbját. De akár odafigyelünk rá, akár nem, akár elismerjük tiszta tehetségét, akár vonakodunk hivatali hűvösséggel tudomásul venni — mert azt hisszük nem hozzánk tartozik az, aki más megye földjéből hajtotta napvilágra virágait — a virágnyitó Bori néni negyven éve mindennap rajzolgatja gyönyörű szép matyó rózsáit. Ő is Balástyán. Egyik szeme már régen ráment, de sima a keze, szalad tovább a papiroson. Akkor is rajzol, ha keveset törődünk vele. Veszelka Andrásné, lánykori nevén Gémes Eszter is írja sorait minden télen, 1946-tól kezdve, pedig csak tavaly figyeltünk oda rá jobban. Amikor a Tiszatáj részleteket közölt egyik írásából.

Nem tudni azt, asztal mellett terem-e jobban a tehetség, vagy odakint a barázdában. Egyik ott, másik itt.

Nem küldözgette írását sehová Eszter néni. Oda különösen nem, ahol nyomdafestéket ígérhettek volna. Félt. „El nem viseltem volna én azt, ha kigúnyolik, amit csináltam."

Múzeumosok biztatták, írjon valamit arra a pályázatra is. Bolond ötlet ez első hallásra, ezért annyi a tisztességes válasz rá: dolgom van énnekem, nem érek rá az ilyesmire. Éjjel égve maradt mégis a lámpás, és nemsokára elment egy spirálfüzet Pestre. Kereshették, nyomozhatták, ki küldte, mert azon a jeligén túl nyomravezetőnek semmi nem volt. „A rög gyermeke" — ennyi volt a neve helyett.

Van benne azért egy adag huncut büszkeség, mert azt mondja a borsók közül: a másik első díjat hét pedagógus csinálta együtt, még az igazgató keze is benne volt, ezt meg én magam. Teljesen magam.

Fizetésnél is többet ért, hogy megtalálták mégis, elhívták majdnem parancsszóval Pestre, és ott akkora asztalt terítettek, amekkorát még nem is látott. Tele finomsággal. És mindenki őt faggatta. Hány osztályt járt, mit dolgozott, hogyan adta rá a fejét az írásra.

Az iskoláról valóban sokat tud beszélni. Voltak ennek egyetlen termében legalább százan. A padba dehogy fértek, ültek körül a fal tövében. Ez se volt jó persze, mert a sutát mindig oldalba lökte a jobbkezes, ha írni kellett.

A szülő így adta be gyerekét az iskolába: A tanító úr kigyelmére bízom a gyerököt. A bőr repedhet, de a csontja ne törjön. Nekem pedig ne izengessen a tanító úr, hogy verjem meg otthon, mert rossz volt. Hogyan verjem én meg, ha nem haragszom rá? Ha elfogy a pálcája, akkor szóljon, majd én kipótolom.

Gyerek annyi volt akkor, mint égen a csillag. Tisztességes helyen azt tartották, nem érdemes megoldani a zsák száját egy szem búzáért. Azt írta le a pályázatra, hogyan fogták be a gyereket az embernevelő nagy faragószék alla alá, hogyan vágták, hogyan simogatták, amíg olyan ember nem lett belőle, hogy kiálhatott a világ elé. Megélt a maga munkája után.

Ha mindig írna, akkor se győzné, amit a tanya emberéről tud. Mond valamit, aztán int, hogy ezt hagyjuk ki. Ezt már elmondta vagy a rádióban, vagy a tévében. Ne mondjunk egyet, mint a tót orgona. Azt is tudja, hogyan gyógyította meg Hamza Kata a veszett embert maga főzte teájával. Amíg el nem ordította magát az illető, addig ki tudta gyógyítani. Ha úgy belement a baj a vérébe, hogy már ordított tőle, akkor hazaküldte. Hoztátok volna hamarabb! A pontosság fő erénye. Sajnálja, hogy elmondta ugyan valakinek, hogyan vitte el a Luca-szele a gyereket egészen a Tiszáig, de elfelejtette mondani, hogy elvitte a szélmalom tetejét is, és a Dóci tóban tette le.

Beszélgetünk autósokról is, mai fiatalokról is. Figyelmeztet: nehogy azt higgyük, hogy úgy



van az mindig, ahogy mi gondoljuk. Az autó kell, mert hátán nem viheti be a piacra a holmit a mai ember, de ő nem ülne bele, mert szűk. Különben is, hol van ez ahhoz a gyönyörűséghez, mint amikor befonta valaki a két szép lova szép sörényét, megfeszítette a lábát a saroglyában, csak pisszentett egyet, és gangosan röpült ki a faluból. Az volt a valami, nem az autó.

A fiatalokról több szempontja is van. Az egyik az, hogy a régi cölöpverőket — ők voltak az első honfoglalók kinn a homokon — se szél, se vihar ki nem szakította innen, a szép szó viszont elviszi az unokákat mind. Ha utcaseprőnek megy be a városra — mondja keserűen —, akkor is bemegy. Az öregek meg kuksolhatnak idekint. De aki hazajár, abban sincs köszönet. Megjön, és csak annyit mond: Szia, hol a kaja? Húzza oda a rádiót, eszik, hallgat, nem beszél az egy árva szót se. Mi volt vele egész nap? Ki tudja?

Régóta pörben áll Móriczcal. Neki köszönheti, hogy egyáltalán írni kezdett, mert megharagudott rá. Amikor elolvasta a Rózsa Sándort, akkor támadt az a gondolata, hogy tudna ő róla többet is, mást is. Az ura ágán rokonságba keveredett vele, családi hagyomány őrzi a nagy betyár alakját. Glóriát semmiképpen nem akar a feje fölé rajzolni. Az igaz, hogy kancsikával olyan vásárt csináltak az ellenség között, hogy megemlegették, az is igaz, hogy kiváltsága volt a többi betyár között, mert fineszesebb volt, de betyárnak látja inkább. „A Veszelkák jobban tudják, ki volt az a Rúzsa Sándor." Kétszáz lapot írt már a nagy füzetbe. Ha elmúlik a munka a kertben, még a télen jó lenne kitenni a pontot a végére.

HORVÁTH DEZSŐ

Nagy gondunk a szolgáltatás (6.)

Hatvankétmillió öt évre

A részletekből kiderült, hogy a szolgáltatás sokáig mostohagyereke volt gazdaságunknak. Nem lehetett más, hiszen az alapvető iparágak megteremtése kötötte le anyagi és szellemi erőinket. Most már a szolgáltatások fejlesztésére annyit költhetünk, amennyit kulturáltabb életünk, kényelmünk megkíván. A tapasztalatok összegezésekor érdemes ezt pontosan számba venni.

Ésszerű elosztás

Csongrád megyében 1970-től 1975-ig 62 millió forintot fordítunk a kiemelt szolgáltatási ágazatokra; Szegeden ebből 26 millió forintot. Helyesebben ennyivel segít a tanács, de az összeget legalább megduplázhatjuk, hisz a vállalatok saját kasszájukból kiegészítik az összegeket.

Tekintélyes summa, amely önmagában is sokat mond, garanciát jelent. Ám nem mellőzhető az sem, hogy a 62 millió forintot adottságainknak a legcélszerűbb módon hasznosíthatjuk; a Csongrád megyei tanács végrehajtó bizottsága ugyanis határozatával a helyi tanácsokra bízta a gazdálkodás, felhasználás jogát, kivételt teremtve ezzel az országos gyakorlatban. (Másutt a megyék legfelsőbb vezető testülete gazdálkodik a központi szolgáltatásfejlesztési alappal.) A szegedi szolgáltatásfejlesztési alapot az Országos Tervhivatal elkülönítette. Az összeg 26 millió forint, amelyből lakáskarbantartásra 7, gépkocsijavításra 14, háztartási gépjavításra 3, egyéb szolgáltatásokra 2 millió forint jut. Hódmezővásárhely 6,3, Szentes 6,6, Makó 5,8, Csongrád 4,6 millió forintot használhat fel ugyanerre a célra.

Közérdek szerint

További kedvező feltétel, hogy az összeg túlnyomó részét már szerződésekkel lekötötték a tanácsok és a vállalatok, alapos rövid távú tervek alapján forgatják a pénzt, így komoly biztosítéka van annak, hogy a tőkéből szervizek, szolgáltatóházak készülnek. Ettől függetlenül azonban már most szükséges hosszabb távra kidolgozni a szolgáltatásfejlesztés stratégiáját, tervét sok érdekei kerültek előtérbe telepítésüknél — mint a lakosság igényei.) Önként adódó javaslat: a következő évek szolgáltatási centrumait a településhálózat-fejlesztési koncepció alapján helyezzék el. Bár ismétlés, mégis megjegyezzük: a nagyobb városok mellett a községek lakóinak is lehetővé kell tenni, hogy időt és pénzt rabló szállítgatás-utazgatás nélkül, helyben javíttathassák kisgépeiket, legyen fodrászuk, szabójuk, asztalosuk, autószervizük stb.

Szövetkezetek és kisiparosok

Talán az anyagiaknál izgalmasabb kérdés: honnan vegyünk embereket a most fellendítendő tevékenységhez, hiszen munkaerő-tartalékok úgyszólván kimerültek. Kik szolgáltassanak?

Nincs más megoldás, a gazdaságtalan, fokozatosan háttérbe szoruló termelőágazatokból kell „elcsábítani" a szakembereket. A tizenöt esztendővel ezelőtti árutermelő kisüzemek, szövetkezetek visszaváltoznak szolgáltatóüzemekké. A nemzetközi munkamegosztás, a fejlettebb ipar termékei mellett a manufakturális módszerekkel készülő gyártmányok drágák, nem érdemes őket csinálni; az üzemek viszont nem zárják be kapuikat, hanem más, hasznos — többek között — szolgáltató feladatokat vállalnak.

És ezzel tulajdonképpen mindkét kérdésre feleltünk: a negyedik ötéves tervben és azután a szolgáltatói feladatokat elsősorban a tanácsi és szövetkezeti iparnak szánjuk. Csak szervezeti kereteik között képzelhető el a rentábilis munka, műszaki fejlesztés, szakemberképzés, és a tervszerű, társadalmilag jól ellenőrizhető, tervezhető tevékenység. A kisiparra — amelyre szintén nagy szükségünk van — a kisegítő, hézagpótló szerep hárul. (Például olyan személyi szolgáltatásokban, amelyekben nagyobb, bonyolultabb apparátust fenntartani nem érdemes.) A Csongrád megyei tanács azt ajánlja a helyi, elsősorban az elmaradott hálózattal rendelkező kis községek tanácsainak, hogy adókedvezményekkel, területbiztosítással segítsék a dolgozni szándékozó mestereket.

E cikksorozatot azzal kezdtem: nagy gondunk a szolgáltatás. Igen, mert most a negyedik ötéves terv első éveiben kell elmaradottságát fölszámolni, amikor hirtelen megsokszorozódtak az igények. A tervek, a fejlesztésére befeketetett milliók, sőt a gyakorlatban szemünk láttára megvalósuló elképzelések azonban joggal tehetnek bennünket optimistává.

Matkó István

Kommunista szombat a vízügynél





H

Igény, divat, ho
vagy nemes időtöl
egészséges megmoz
tendő-e a hétvégi
ken? Az itt felso
lom mindegyikét
síthetjük aszerint,
lyen szemszögből
rá. Az bizonyos,
jainkban nagy kel
városon kívül kin
lában kétszáz né
parcelláknak: Újs
Szőregi út, a ka
„tövében"; Kis
mán, a községtől
úgynevezett fehér
a Csongrádi sugá
a két töltés közö
ten; Gyálaréten, a
tés vonalában; új
maszéken. Röszké
getik már a földe
Tisza mentén, h
ják-e magukat fel
cellák kiskertekne

KI A VÁROSBÓL

a gesztus, amelly
tak — megváltá
ben — egy-egy
ről, nem is a le
Újszegeden a leg
tásban, ami háron
előtt volt, kétszá
kertet alakítottak
pen egy kis fenyő
utak még rendeze
ott van a villany é
szeren a magasnyo
A legtöbb kiskert
téssel keretezett, é
tősséget jelzi a már
víkendház, az igyek
dig a parcellákra
tégla, cserép —
anyag.

Faggyas Péter és
— nyugdíjasok —
belvárosából, az Atti
11. számú házból já
kiskertjükbe, amelyen
nyészve összerakott

Budai Sándor.

Aki csak kisse is járatos a művészet, történetének világába, észre kell vennie, hogy a Győri Elekek, Benedek Péterek, Süli Andrások, Budai Sándorok ugyanaz a mély megfigyelőkészség; a mindennapi életnek mindig a lényeget előtérbe állító abrázolása amelyet felfedezhetünk a neimetalföldi festők képein.

Gunda Béla: A naiv művészek kiállítása Debrecenben.

Alföld 1973/8 95old.

Budai Sándor
festő -

„Búcsúsok", „Szeinahordás" című
„ műveit mutatta be a tárlatos

Szalai Pál: Egy hang a magyar naiv müvészet kiállitásáról.
MÜVÉSZET, 1972.augusztus - 32.oldal

Budai Sándor

Aki csak kissé is járatos a művészet történetének világában észre kell vennie, hogy a Budai Sándorok képeit ugyanaz a mély megfigyelőkészség, a mindennapi életnek mindig a lényeget előtérbe állító ábrázolása, a mozdulatok sokasága jellemzi, amelyet felfedezhetünk a németalföldi festők képein.

Gunda Béla: A naiv művészek kiállítása Debrecenben

Alföld 1972/8 96old.

BUDAI SÁNDOR, naiv művész, festő és citerás

....

mondta: "Még iskolás sem voltam, otthon még ceruza sem volt, mégis segítettem magamon. Volt egy tulipános ládánk fenére volt sikálva a teteje, arra öntöttem egy kevéske vizet és abba egy szalmaszálat mártogatva rajzolgattam" A kifejezés vagyis át tud hidalni eszközbeli hiányokat 73.old

BÁNSZKY PÁL: Élő naiv művészet 69.old

VALÓSÁG, a TIT. folyóirata, XV.évf. 1972. 10.sz. Budapest

BUDAI SÁNDOR, naiv müvész, festő

A történelem és a mostani megnyilatkozások is bizonyitják, hogy a müvészet létrehozására olyanok is vágynak, és képesek, akik hivatásszerüen e feladatra nem készültek fel és nem is ebből élnek. Budai Séndor pl. festményeit lakása diszitésére használja és ha elpiszkolódtak képei, akkor összetépi azokat. 77.old

BÁNSZKY PÁL: Élő naiv müvészet 69.old

VALÓSÁG. A TIT. folyóirata, XV.évf. 1972. 10.sz. Budapest

Budai Sándor 4

Szépen, mivesen grafikus jelleggel dolgozik - mondja a kiállítás rendezője. S a plasztikai érzéke is olyan fejlett, s mint bognár-asztalos úgy bánik a fával.- ezt a figurákkal díszített citerái is jelzik - hogy minden bizonnyal a szobrászathoz is kellő forma érzékkel rendelkezik.

Ónady Eva: Öröm több huron.

Ország - Világ 1972/32 18 old.

Budai Sándor

Bognár mesterséget tanult, csak hat elemit végzett. Citerákat faragot, sokat, már túl van az ötszázon. Van kakasos, csikó-bárány és kospejes. Ilyen faragott figurákkal szereti díszíteni a hurok végzödését. A szokásostól eltérő 25-30 hurosat is készít. Legszebb darabjai elkerültek Berlinbe, Krakkóba, Pozsonyba, Münchenbe, Párizsba, még a British Museumban is van egy.

Ónody Éva: Öröm több huron.

Ország-Világ 1972/32 18 old.

Budai Sándor 3

Fest is szabad idejében, festményeit
Csongrádra kérték az amatör festők kiál-
lítására. 11 darabot vittek el tőle. Első, di-
jat nem adtak ki a második díjat ö
Budai Sándor sándorfalvi amatör festő-
nek ítélték oda. Néhány képét a budapes-
ti közönség is megismerhette a Nemzeti
Galéria „Magyar naiv művészet a XX. szá-
zadban" című kiállításán.

Ónody Éva: Öröm több huron.

Ország-Világ 1972/32 18 old.

Budai Sándor

1

Parasztfestő, citeramüvész, a népmüvészet mestere. Figyeli az életet, néprajzi pályázatokra készül minden évben, jarja a falut a környéket, faggatja az öregeket, mert nem szabad pusztulni hagyni semmit. Irt a tömörkényi farsangról, zenés temetkezésekről, a század elei juhászatról, összegyüjtötte a füvel gyógyitás minden változatát.

Ónody Eva: öröm több huron.

Ország-Világ 1972/32 18 old.

Budai Sándor

Szenahordás

Ország-Világ 1972/32 18old.

Budai Sándor, népművész,
naiv festő,

Mestersége: bognár. – Csikófejes citerát országszerte ismerik s kedvelik. – Megírta életét, ist a falusi fiatalok régi időtöltéséről.
– 1967-ben a Népművészet Mestere.
festménye: Citerás. Repr.

Budai Sándor: A világ végén 605-608.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. július XXV/7.

sándorfalvi Budai Sándor

A Nemzeti Galériában nyílt „Magyar náv művészek a XX. században" c. kiállításon szerepelnek művei, a 71 ezztendős művész citerákat, festményeket alkat.

Havangozó Márta: Magyar náv művészet. Esti Hírlap, 1942. máj. 29.

Budai Endre naiv festő

Művei szerepelnek a "XX.sz. magyar naiv művészet kiállitásán a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1972 május 30

4.old.

Budai Sándor

festő

Kendrey - kendiványi

286. k.

Buday Sándor

Vozáry Zsuzsa
arcképe fenntről
repr.

Művészet 1940.
76. l.

Mezőkövesd



r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Budai Sándor

1906/7 I., 1909/10–1911/12,
1913/14 I.

Tartépzőm főiskék

71. l.

Képzm. Főisk. Évk.

1932–33.

71. l.

Budai Sándor

festő

l.

Intérieur

1912. 6 m

6 l.

(– Ká –: művésznövendékek kiáll.)

hogy a Müemlékek Orsz
december havi pénztár
ri naplókivonattal eg
elfogadható, ha a napl
lag idemellékelt szám
telére jogosult cég r
tartozó nyugtához a m
reseti kimutatás is p

Egyben tisz
a visszavárólag ideme
havi leltári naplót s

Budapest, 1912 év

Budai Sándor

festő, szül. 1891.

77. Két tűz körött,
olaj. 50x40

P 40.—

Almásy-Telkiv. 1942
máj

Buday Sándor

XXI. aukció
A Gyűjtő 1915. 56 l

178. BUDAY SÁNDOR: Toilette.
Rézkarc 25

Tápióság, v. h.

141

Budai Sándor.

1912. Téli kiáll.

Arckép,olajf,
Model,szénr.

1914. Ifju müvészek III,kiáll.

Piacrészlet,szénr.
Lovas portrait,olajf,
Vigasztalás,olajf,
Fehér lovak,szénr.
Pihenő fogatok,szénr.

1927. Tavaszi tárlat.

Alföldi tanya,olajf,

1939. Szalon kiáll.

Munkás ~~csendélet~~ családi,olajf,

1939. Magy.Arcképfest.társ,kiáll.

Sz.né arcképe,olajf,

1940. évi:

Utcarészlet, of

Budai Sándor
festő

Nemzeti Szalon

Budai Sándor

52. F-né arcképe, olaj.

Nemzeti Szalon 1939
Arcképfestők nov.

MAGYAR ARCKÉPFESTŐK TÁRSASÁGA

Elnök :
BALLÓ EDE
1929—1936

Társelnök :
GLATZ OSZKÁR

Ügyvezető igazgató :
ZOMBORY-MOLDOVÁN BÉLA

Tiszteleti tagok :

LÁSZLÓ FÜLÖP ELEK

KARLOVSZKY BERTALAN

Rendes tagok :

Áldor J. László
Burghard Rezső
Benkhard Ágost
Brüll Aladár
Csók István
Kandó László
Knopp Imre
Kunwald Cézár
Kövesdy Géza
Kunffy Lajos

Budai Sándor

Árverési Csarnok Rt. aukció

31. sz.	1926. febr.	
32. sz.	1926. ápr.	V
34. sz.	1926. okt.	V
37. sz.	1927 márc.	V
38. sz.	1927. máj	V
40. sz.	1927. dec.	V
41. sz.	1928 febr.	V

9. Kilencres wo port

Elapon tojásdad
MANNUS. Der T. Türcken
ser" – „ AMURATHES T. De
IV. Türcken Kajser" – „ C
Der VI. Türcken Kajser" –
MED II. Der IX. Türcken
Rézmetszet, m

Happel: Thesaurus Ex
Beschreibung der

Budai Sándor

Festő

Munkás család

oltár.

Nemzeti Szalon

1939-es Szalon

6

Budai Sándor

1914. Ifjú Művészek Egyesülete kiáll. Nemzeti Salon
Lovas portrait, olajf. 3000.–
Vigasztalás, olajf. 2000.–
és 3 rajz.

Turul III. 149

BUDAI SÁNDOR

22. Utcarészlet, olajf.

Nemzeti Szalon

őszi kiáll. 1940-ből

Budai Sándor

l.
Árv. Csam. 99. aukc. Eat ✓
" " 103. " " ✓
" " 104 " ✓
" " 112. " " ✓

Buday Sándor

festő

Műcs. kiáll. 1912 tól
Pipics ~~III~~ III. l

352. Ismeretlen festő.
A XVIII. század végéről.

~~352.~~ Férfi képe.

így van ábrázolva

Derékon alól, balra fordul, fodritott, a fürtjeit szorító szalago szeme kék, bajusza és szakálla lebere gallérja lehajtott, nyakkendője körül fehér.

605 (TK)

Aquarell, pergamen, mérete
~~A Nemz. Muz. képtárából.~~
Át. Képt. 127.

192

Budai Sándor

Jestő Mezőberény

Műcsarnok

1922. Őszi Kiáll

L

Budai Sándor festő

Rákosszentmihály, Ilona u. 30. b.
Műcsarnok

1929/30. téli kiáll. 369.
1930. tavaszi kiáll. 96.

Mater dolorosa – gobor (Szepesbely, XV. 27)

I. 23.

1905 november 16.

A délmagyarországi természettudományi társulat elnökségének.

a főfelügyelőség kéri az alapszabálymódosítást az állami felügyelet alá tartozó közgyűlésmenyek egységes alapszabály szerzésének elkészítésig függőben tartani. (959/1905)

Budai Sándor

gest.

IV. Ferencich tér 9.

Miksarnok

~~1918–19~~. tél

1919–20.

Parasztasztalos szerszámai V. 178

— szűcs szerszámai V. 178

— Zsindelykészítő szerszámai V. 178.

Budai Sándor

Műszaki
1914. tav. Kiáll. 178, 378
1919–20. téli Kiáll. 460
1922. őszi Kiáll. 270, 279.
1929. tav.
Merőberény (Fejér m.)
1923. tav. Kiáll. 307
1927. őszi Kiáll. 164
Rákosszentmihály
Ilona u 30/b.
1928/29. téli Kiáll. 601, 603
1929. tav. Kiáll. 194

Szobortalapzat bronzból, római

VI. 276.

megírva

Buday Sándor

Jestő

Tápiószele

MKSz 1947

Budai Sándor

festő az 1920-as
évek elején
Mezőberényben.
Az 1930-as évek-
ben Bpesten
élt.

39659. szám.

A váczi egyházmegye
nak - - - - - hivatalos ha
Budapest, 19
A minisz

Büdai Sándor

sz. 1891 febr 26

Köröstarcsa (Békés)

Elgyai

church and in the afternoon I went to dance. On Easter Monday I got up at half past five and went to sprinkle the girls. I sprinkled them with scented water.

I drank very much and became ill. The Easter Yesterday ended on the 20th of April.

Budai Sándor

festő, Rákoszentmihály Műcsarnok

1931. tav. kiáll. 201. V

1931/32. téli kiáll. 222 V

meg sem közelítik a Száger-féle pengék pompás minőségét!
IFJ. SZÁGER JÓZSEF
műszerész Budapest
Márton-utca
3



Egyben közlöm, hogy elődöm szolid üzleti elveihez méltóan minden igyekezettel azon leszek, hogy kedves vendégeim minden nemű igényeit tökéletesen kielégítsem.

Déri Benő

a »József főherceg« szálloda, étterem és kávéház 15 esztendeig volt üzletvezetője.

Szedte: Lombár László

Budai Sándor

l. Árv. Kőzl 1938. 85 z
22. l.



Omkt (1) Budai Sándor

1912-14 l. Sz. Sz.

1919-20 téli
Női archéptanulmány, of

1920 tav. Liliomos lány) of
Fiatal lány)

1922 ősz: Dinyeevő kislány) of
Lugasban)

1923. tav,
Ábrándozás a szövőszék mellett, of

1927 ősz Női archép

1928-29 téli
P. Gy. archeje) of
Raffay Sándor ev. pusz. arch.)

1929 tav Falusi interieur

1929-30 téli Apa és leánya, of

1930 tav P. J.-né arch. of

1931 tav. Öreg ember

1931-32 téli Z. Szabó Béláné és leánya of

777

Gyüjten

A hely neve	A tárgy megnevezése
Fries, Sáros m.	kastély homlok-sata

Omlet (2) Budai Sándor

1939 dec. 1940 jan.
Olvasó öregasszony

1940 tav. Gitáros nő

1941 nov. Archépkiáll.
Felesége

1941-42 téli Spanyol nő

1943. tav. Piros ruhás lány

nénytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Fényrép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

BUDAI *Sándor*, festő, * Körösta[illegible]csa (Békés vm.), 1891 febr. 26. Budapesten, Párizsban, Münchenben és Nagybányán tanult. 1912. megkapta az Andrássy Dénes-féle ösztöndíjat. Életképeivel 1912 óta szerepel a tárlatokon.

E. G. L. 150 l

Redern Menyhért:

Mellig, hétnyolczad
dad medaillonban. Fölfe
jussa hosszú. Ingének csip
bal vállától jobb csipője f
ten:

„Melchior Von Redern.
chenberg... Vnd Seidenberg e

fölül középütt: „43"
s a kép alatti párkány

Réczarcz, méretei a von

Ltsza 3745

cs.

Aukciók — Budai Sándor

Árv. csarn

1926 ápr. 32.	Legelő lábák, of
1927 márc. 37	Az ekédnél Padon ülő bajok } of
1927 dec. 40.	Fürdő előtt, of
1928 febr. 41.	Aktok Grosslán } of
1929 jun. 4. rk.	Fúcska, of
1931. 2. rk.	Mezőhegesi gulya Havas utca } of
1933 okt. 67.	Pihenő lovak, of
1933 dec. 68	Padon ülő lány Poníló ~~[illegible]~~ } of
1937. 2. rk.	A művész apja A festő munkában } of
1937. 7. rk.	Hátasló, of
1939. 4. rk.	Nézimunkáró nő, of
1942 máj. 104.	Grejasszony, kr. r.
1944 máj. 112.	Tájkép, of

1491

Gyüjter

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Fricz,	kastély külső képe	

Budai Sándor, festő; szül. 1891 febr. 26-án Kőröstarcsán (Békés megye). 1906—10-ig a budapesti képzőművészeti főiskolán végezte tanulmányait s azután Olaszországban, majd Párisban és Münchenben tanult. 1912-ben megkapta a gróf Andrássy Dénesféle ösztöndíjat, 1913-ban pedig az állami képzőművészeti ösztöndíjak egyikét juttatták néki. A Műcsarnokban 1912-ben, a Nemzeti Szalonban 1913-ban állított ki először.

A Képzőművészeti Társulat kiállításain következő műveivel szerepelt:

1912. tavaszi kiáll.: Szobafogság, olajf.

1912—13. téli kiáll.: Férfi arczkép, ~~olajf.~~ — Vízesés két akttal, olajf.

1913. tavaszi kiáll.: Két kis fiú, olajf.

1913—14. téli kiáll.: Vigasztalás, ~~olajf.~~ — Földhordás, olajf, ~~Rados Ernő tulajdona.~~

1914. tavaszi kiáll.: Verandán, ~~olajf.~~ — Fenyők alatt, olajf., ~~Rados Ernő tulajdona.~~

Kiáll. tárgymutatók. — *Művészet.* 1912. 293. l. (képpel). — *Művészeti Krónika.* 1913. 6. sz. és a művész közlése nyomán.

Budai Sándor

Szül. Körösfarcsa 1891
febr. 26. Sef.
1911–12. I. – harmadik osztály-
beli művész növendék
~~[illegible]~~ Ferenczy Károly osztály-
1911/12. II. harmadosztály beli
Ferenczy Károly, Pilch Dezső.
1913/14. I. – negyedosztály beli
olgyai V.

Velencze h. n. V. 207

Budai Sándor

szül. Köröstarcsán (Békés
mn) 1891. febr. 26. ev. Rf.

1909/10 I. félév első osztály-
beli rendes művésznövan-
dék. Végzett 6 gimnázium-
not.

Alakrajz és fertei Zempleniyi
Tivadar

Perspektivai szekesztés Bosz-
nay Istvántól

1909/10 II. félév. első osztály beli
Ferenczy Károlynál.

1910/11. I. Ferenczy, Havranek.

1910/11. II. második osztály beli
Ferenczy, Havranek

Heinrich Ede, festő.

19. száz. I. 78.

149. VI. 137.



FÖLDHORDÁS
BUDAI SÁNDOR RAJZA
AZ ANDRÁSSY DÉNES ÉS FRANCISKA-ÖSZTÖNDÍJ NYERTESE

spekuláció volna hivatva pótolni. Semmi sem változott tehát ama célok közül, amelyek ennek az épületnek a létalapjai. Mivel lehetne tehát megokolni azt, hogy ez a templom is ossza az Orczy-ház sorsát? Amily természetesnek tartjuk azt, hogy a XX. század gazdasági szelleme nem hagyhatja életben ezt a patriarkális viszonyok között keletkezett alkotmányt, épp annyira természetesnek tartjuk, hogy a ferenciek temploma ma épp úgy megfelel egyházi céljainak, mint megfelelt tervezése idejében.

Feltesszük tehát Budapest népéről, hogy az ilyen s ehhez hasonló barbárságokat lesz ereje és akaratja még csirájukban elfojtani. Mert hisz a budapesti közönségnek mégis csak van némi köze Budapesthez.

*

Be kell vallanunk, hogy midőn művészeti barbárságról beszélünk, nem csupán a fővárosra gondolunk s nem csupán a pusztításokat tekintjük, amelyek régóta meglevő becses kultúrdokumentumokat tesznek tönkre, hanem gondolunk ama barbárságokra is, amelyek a vidék nem egy városában, még pedig „új művészet", „modern művészet" örve alatt szinte észrevétlenül, egyre jobban elharapódznak. Ha szavunk joggal kiméletlen hangú a pusztítókkal szemben, nem szabad kevésbbé kíméletlennek lennie az „alkotókkal" szemben sem.

Számos magyar város éppen a legutóbbi évtizedekben jutott az erőteljesebb fejlődés útjaira. Gazdasági életük megélénkült, új igényeik támadtak, kiléptek a patriarkális hangulatok álmosságából, tevékenynyé váltak. Az új gazdasági alap s vele az új lelkület természetesen észrevehető a városképen is. Emberek, akik egy emberöltővel ezelőtt látták utóljára ezt vagy azt a városunkat, csodálkozva szemlélik az átalakulást, amely szinte zajtalanul ment végbe városainkon. De ha örömmel s nagy reménnyel nézzük is e változásokat, nem

Művészet 1912

lehetünk mindig elragadtatva attól az új fiziognomiától, amelyet e változások révén nem is egy városunk elénk tár.

Jó mesterek kezén az épület, az utcasor rendesen beszédes tolmácsa az ily változásoknak. A kőnek, a téglának is van nyelve, s ez a nyelv nem csak építészeti formákat mond el, hanem szól az érzületről, az ízlésről is. Tud egy homlokzat is indiszkrét lenni és az efajta suttogásai olykor nem valami hizelgők azokra nézve, akik először vetették képét papirosra.

Sok magyar város sok-sok új háza követi el ezt az indiszkréciót s beszél nekünk apróbb-nagyobb barbárságokról, amelyeknek létrejöttét köszöni. Erről szeretnénk néhány futólagos megjegyzést ide iktatni.

Vidéki útjainkon sokszor szemünkbe ötlik, hogy valamely „modern" épület úgy áll ott az utcasorban vagy a téren, mintha semmi köze sem volna kő- és tégla-testvéreihez, de meg az egész városhoz sem. Mintha úgy készítették volna valahol New-Yorkban, vagy Belgrádban, vagy Budapesten s aztán idetólták volna, ebbe a neki teljesen idegen környezetbe. Ez a típus, mellyel kelleténél gyakrabban találkozunk a magyar városokban, messziről elárulja, hogy jövevény, hogy nem abból a talajból fakadt, amiből a többi ház, hogy import.

Van egy egész sor közös jegyük, amelyekre itt röviden fel szeretnők hívni az érdeklődők figyelmét.

Legtöbbször messziről meglátszik, hogy aki tervezte, nem ismeri annak a városnak napi életét, ennek a napi életnek alakulásait, a szükségletet, az ízlést, a helyi hagyományokat. Láttunk oly módon dimenzionált házakat, amilyen módon azok megfelelnének a speciális pesti követelményeknek, de éppen ennél fogva nem felelhetnek meg a Pesten kívülieknek. Ajtó, kapu, ablak aránya rögtön elárulja a lakó napi életét, sőt a klimát is, feltéve, hogy ügyes kéz tervelte. Egy nyeregtető hajlásszöge, a padlás űrtartalmának meghatározása egészen pozitiv felvilágosítást ad nekünk az odavaló napi élet követelményeiről. Aki e dimenziókat csupán egy terv-kép várható hatása szempontjából alakítja, természetszerűen vét az építőművészet egyik alapkövetelménye ellen. Akinek egy kémény magassága csupán „folt", egy tető csupán silhouette, az festő, de nem építész. Valóban, már e néhány szempontnak elhanyagolása rögtön árulójává lesz a rajzdeszka barbárságának: elárulja, hogy a tervelő nincs tisztában, mily célra tervel, hova tervel, mi okból tervel. Az így keletkezett lakóház vagy középület abszolute nem függhet össze a várossal, amelyben építették. Idegen marad benne, épp olyan kuriózum, mintha valaki egy bogárhátú erdélyi házikót állítana az Andrássy-útra.

Sokszor szinte csak levelezés útján készülnek az ilyen házak: a vidéki megrendelő hozat magának egy budapesti irodából egy tervet, amely ott sablónosan, akadémikusan készül s amelynek már alapgondolata sincs összefüggésben ama hellyel, ahová szánták.

Más esetben az ily házak idegenszerűségének, barbár hatásának oka éppen az ellenkező eljárás: az építésznek túlzott lokalizálási vágya. A budapesti iroda megkapja a megrendelést. Tegyük fel, hogy alföldi városról van szó, amelyet a tervelő esetleg eléggé ismer. S ez az „eléggé ismer" válik végzetévé. Mert az ő elégséges ismerete körülbelül abból áll, hogy azon az alföldi vidéken kő nem kapható, sár azonban van tengernyi s az a legragaszkodóbb agyagból áll. Eléggé tudja azt is, hogy ezen az agyagon tőrülmetszett magyar nép lakik, amelyik subát hord (talán a polgármester is, a bankigazgató pedig rézfokosra rójja a dividendákat). A lelkes építész természetesen agyagból gondolja ki a ház testét és természetesen majolika-subát akaszt a homlokzatra s a ház most már természetesen magyar stílű. Ha valaki az ily észjárás ellen tiltakoznék, rögtön hallania kellene a művészi szabadság, a magyar stílus, az új törekvések s más ilyesmi szörnyű megsértésének vádját. Holott a tervet elrontó alapvető balfogás itt az, hogy a tervelő nem ismerte sem a vidéket, sem a várost, sem annak embereit, sem speciális célját olyan alaposan, mint ahogy az ilyen vállalkozásnál illenék. Felületességében felkapott néhány általános frázist és mert erőnek erejével a félreismert miliőbe akarta beilleszteni épületét: ez a túlzott és hamis alapú lokalizálási vágy barbár alkotmányt csináltatott vele. Sok-sok

Végvári L:

Polnoki műv. 1852-1952

C 83, C 2030 Sinyei

C 3751, C 5391 Gr. Ze

R

Réti I: N. bányai

műv. telep

E 3179, 3180, 3181, 3182

CC 5013, 5502.

70767. 88/22001.
MSZ 3406-50.

R. sz. 2. – KÖNYVÉRT
Könyvtárellátó kat.

Grohnert u. Müv.ben

~~[illegible]~~ 601 AB 300

A 40

A 112

MDK

Budai Sándor

Munkáscsalád c. olajfestménye, a Nemzeti Szalon 1939-es kiall.-án.

(esszi): Kiállitásokról.

Magyar Nemzeti Művészet, 1939.4.sz.95,96.l

Budai Sándor
festőművész

Tavarsi kiállítás – Műcsarnokban – képeivel
szerepel

Budapesti Hirlap

1929 III.3

Budai Sándor.

A Műcsarnok téli tárlatán Raffay Sándorról készített képmása szerepel. (említve.)

Pesti Hírlap. 1928. dec. 19.

Budai Sándor

„Tanya"-i műve nekepel a Nemzeti Szalon mai tavaszi tárlatán. (emlitve)

Magyarság 1927 VI. 16.

Budai Sándor

kiállítása nyílt Tapiószelén.

Pestmegyei Hírlap 1986. jún. 6.

MDK

Budai Sándor

Szobafogság, of.

KMP 1912. tav. kiáll. 53.1.

Budai Sándor

és Tarács Gyula festőművének kiállítása nyílik vasárnap a tápiószelei művelődési házban.

Pestmegyei Hírlap 1966. jún. 18. vasárnap, 5. o.

Budai ~~[illegible]~~ Sándor

egy elfelejtett festőművén, B. S. kiállítása tekinthető meg jelenleg a tápiószelei művelődési házban.

Pestmegyei Hírlap, 1966. júl. 20. nevda 5. o.

Budai Sándor

rajza
Indulása Suliba
Repr.
(kisfiú kobálban, táskával)

Pestmegyei Hírlap, 1966. nov. 20. (Tápió mente)

MDK

Budai Sándor,

1912-ben iskolán kivül dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 89.l.

BUDAI Sándor festő

M.D.K.

1912-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 330.l.

Budai Sándor

Börtsök - Réti

Nagybányai k.k.
1912

89

Iskolán kívül
Dolgozott
ott 1912 - ben

Urnasír VI. 16.

Buday Sándor

festő

d

Végvári Szolnok

58. l.

Oct. 22, 1948.

I.

Kinek a fia ez a fiú? Én a szü
leim fia vagyok.

Kinek a leánya ez a leány? Ő az
apjának és az anyjának a leánya.

Tamás szüleinek az egyetlen gyer
meke. Tamás nagybátyjának gyer
mekei az ő unokatestvérei. Neke
is van három unokatestvérem.

MDK

Budai Sándor, festöm.

A szolnoki telepen dolgozott, az ujabb magyar müvészgárdához tartozik.

dr.Lázár Béla: A törzstagok és a telep többi müvésze. Szolnok a müvészetben. c.E.lékkönyv/ifj.Gonda Béla szerkeszt./ a 25.jub. alkalmából. 1927.szept. 48.l.

Budai Sándor, festőm. MDK

munkája emeli a XIII. terem nivóját.

/Ügy./:A Műcsarnok téli tárlata.

Képzőművészet.1929. 16.sz. 25-28.l.

MDK

Budai Sándor

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.1.

Búday Sándor: MDK

Sikdiszitmény terv. repr.

Magyar Iparművészet 1903. 65-66.o.

Budai Sándor, festőm. MDK

a fiatalok közül ő is jól szerepel.
/X. terem./

Chroniqueur:
Műcsarnok. - Téli tárlat.
Képzőművészet. IV. évf. 26. sz. 28.l.

MDK

Budai Sándor

Képzőművészet, 1956. 29.sz. 99-100 l.

MDK

Budai Sándor

Művével résztvett a kiállitason.

KmTars. 1943. marc. - apr. tav.kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 24.lap

Budai Sándor

Pirosruhás leány

Műcsarnok 1943 Tavaszi kiállítás

MD K

Budai Sándor, festö.

sz.1891.

Két tüz között. Jelezve. Vászon.

gr. Almásy-Teleki Éva müv.int. /v.Ernst Muz./
IX.Müvészeti aukció. 1942.máj.le.-töl kiáll.
máj.18.aukció.Kat.

MDK

Budai Sándor

Öregasszony, kréta

Árv. Csarn. 104.aukc. 1942.máj. 6. 1.

Budai Sándor

Spanyol nő

Műcsarnok 1941–42 téli kiállítás

Budai Sándor

Feleségem

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

MDK

Budai Sándor

Spanyol nő.

KMTárs kiáll. 1941. dec. hücs. 2o. 1.

Budai Sándor

Utcarészlet, olaj

Őszi tárlat. Nemzeti Szalon, 1940. október, 6 l.

nita ad remittendū. ¶ Secdo peccatū est malum
finitū ex bono a q̄ distat. Creatōi em̄ recreatō
e respōdet. & ideo sic int̄ ens & nihil est distan
a infinita. ꝓpt̄ quā ꝓductio creature ex nihilo
st potētie infinite: sic recreatio pctoris de nihilo
culpe ad eē gratie est potētie infinite. vt Aug⁹ di
cit. potētia aūt infinita cōuenit soli deo & nō alis
cui creature. g̃ &c̄. ¶ Tercō peccatū est infinitū
malū ex bono qd̄ aufert. Nam ꝑ pctm̄ bonū in
finitū aufert scz deus. cui⁹ ꝑticipatōe fiūt hoīes
bti: & ideo requirit potētia infinita scz dei ad re
mittendū pctm̄. Hec. b. t. iij. scri. sen. di. xx. ar
ti. ij. in cor. q. ¶ Tercia ratio principal̄ q̄re sol⁹
de⁹ pricipalr̄ effectiue & ꝓpa autoritate remittit
pcta est ꝓpt̄ dei noticiā intimādā. Nam ex eo q̄
sacdos dispositōez cordis id ē volūtatis in q̄ prin
cipalit̄ pctm̄ cōsistit & a q̄ originalit̄ pctm̄ ꝓce
dit ignorat: cōtingit q̄ ipe errat in absoluēdo. ꝑ de⁹
hoc nouit ꝑfecte. eo q̄ in eo nulla ignorātia pōt
eē. Ex quo talem ratōnem formo. Ille solus pōt
curare omnia vulnera qui omnia nouit & videt.
ꝑ de⁹ nouit oīa vulnera & videt. & non aliquis
homo vel angelus. Vnde pri. Reg̃. xvj. Nec in
xta intuitū hominis ego iudico. hō em̄ videt que
foris patēt q̄ vt in pluribo fallūt. dn̄s aūt intuet̄
cor. Et ad hebre. iiij. Oīa nuda & apta sūt ocul̄
eius. ¶ Quarta ratō est ꝓpter dei pn̄tiam exprimē
dam. Nam pn̄tia sūm boni omne malū excludit
Ex quo talem rationē formo. Ille sol⁹ pōt cura
re qui sol⁹ vbiq̄ est pn̄s. talis est sol⁹ deus. non
aūt hō vel angel⁹. ergo &c̄. ¶ Secūda causa in
strumentalis absolutōnis a culpa est sacerdos.
qui nō effectiue virtute clauiū in penitentia vel in
cōfessione absoluit a culpa. ꝑ instrumentaliter &
dispositiue. Vn̄ sacerdos virtute clauiū in confes
sione non efficit grām & ꝑ cōseq̄ns nō absoluit a

Budai Sándor

MDK

Gitáros nő

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Budai Sándor

Gépíró nő

MDK

Budai Sándor

Gitáros nő.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 25.l.
Műcs.

MDK

Budai Sándor

Sz.F.né arcképe, of.

Magy.Arcképfestők Tára. kiáll. K.Sza l. 1939.nov. 4. l.

MDK

Budai Sándor

Kézimunkázó nő, of.

Árverési Közl. 1939. 4.rk.sz. 91. sz.

17 l.

MDK

Budai Sándor, festöm.

28. Munkás-család. Olf.

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz. Szal. 1939.jun. 10-25.-ig.

EDK

Budai Sándor

Olvasó öregasszony, of.

Horthy jub. kiáll. Mlcs. 1939. dec.

26.1.

MDK

Budai Sándor

Kézimunkázó nő, of.

Árv. Közl. 4.rk.sz. szept. 91.sz. 17 l.
1939.

MDK

Budai Sándor

Kézimunkázó nő, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.

17 1.

Visszatért területek képzőműv. főisk. ifjusága
kiáll. 1942. dec.

MDK

Budai Sándor

A festő munkában, of.

A müvész apja, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz. 14 l.

MDK

Budai Sándor

A festő munkában, of.

Árverési Köz. 1938, 3.rk.sz. 22 l.

Budai Sándor

MDK

A müvész apja, of.

Árverési Köz. 1938, 3.rk.sz. 22 l.

MDK

Budai Sándor, festöm.

A müvész apja. Olf. Jelz.

A festö munkában. " "

Árv. Csarn. 1937.okt. 83.sz./Árv.Közl.rk.sz./ 19.1.

MNK

Budai Sándor, festőm.

A festőmunkában. Olf. Jelz.
A művész útja. " "

Arv. Közl. 1937. 4.pk.sz. 19.1.

MDK

Budai Sándor

Hátasló, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 16 l.

MDK

Budai Sándor

A müvész apja, of.

Pihenő, of.

A festő munkában, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.
19 l.

MDK

Budai Sándor, festö

Pihemö, jelzett. Olf.

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 okt. 4, [illegible]. sz. 27.1.

Budai Sándor

Lovak, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2.rend.sz.

31 l.

MDK

Budai Sándor, festöm.

Lovak. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 31.l.

Budai Sándor MDK

Z. Szabó Béláné és leánya, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Buday Sándor

Öreg ember, olf.

Nicsarnok 1931 tavaszi kiállitás

MDK

Budai Sándor, festőm.

Aktok. Olf. J.f.j.

Árv.Közl. 1930. 4.rk.sz. 55.szám. 17.l.

Budai Sándor MDK

P.J.urnő, olf.

Mücsarnok 193o tavaszi kiállitás

MDK

Budai Sándor, festő.

Aktok. Of.-

Árv. Közl. 1930, 54.- 16.1.

1930 jun. 3. rk. sz.

Budai Sándor MDK

Apa és leánya, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállítás

MDK

Budai Sándor

Aktok, of.
Fiucska, of.

Árv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 16 l.

Budai Sándor MDK

Falusi interieur, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Burány Nándor MDK

Nymphák fürdője, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

MDK

Budai Sándor

Alföldi tanya, of.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 8. 1.

Büdai Sándor

MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállítás

MDK

Budai Sándor, festö

Ábrándozás a szövöszék mellett. Olf.

Tavaszi Tárlat.1923 ápr.-máj.OMKT-Mücs. Kat. 24.l.

Budai Sándor

MDK

Abrándozás a szövőszék mellett, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Budai Sándor

MDK

Lugasban, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Budai Sándor

MDK

Dinnyeevő kisleány, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Budai Sándor
Lugasban, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállításon. 1922. nov. 21 l.

Budai Sándor

Dinnyeevő kisáleány, olaj

Őszi Tárlat. Mücs. kiállitása. 1922. nov. 2o 1.

Budai Sándor MDK

Fiatal leány, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Budai Sándor MDK

Liliomos leány, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Budai Sándor MDK

Fiatal lány, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Budai Sándor MDK

Liliomos leány, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Budai Sándor
Női arcképtanulmány, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-2o. 22 l.



34. kép. *Az apostolvértanuságok mestere, 1490 körül: Félix, Regula és Exuperantius lefejezése.*

Budai Sándor MDK

Női arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

Budai Sándor MDK

Női arcképtanulmány, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Budai Sándor

MDK

Női arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli tárlat

Budai Sándor MDK

Verandán, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Budai Sándor

Fenyők alatt, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Budai Sándor MDK

Vigasztalás, olf.

Földhordás, olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

MDK

Budai Sándor

Két kis fiu, of.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. 7o.l.

Budai Sándor MDK

Két kis fiu, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Budai Sándor

Férfiarckép.Olajfm.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll.kat.64.l.

MDK

Budai Sándor, festöm.

Vizesés két akttal. Olf.

KMTárs. 1912/13 Téli kiáll. Kat.85.1.

MDK

Budai Sándor, festőm.

411. Férfi- arckép. olf.

KMT 1912/13. téli kiáll. Kat.64.1.

Budai Sándor

MDK

Szobafogság, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

BUDAI SÁNDOR

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 200.

195.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

PESTMEGYEI HIRLAP

1971 FEB 27

Tíz cseréppel kezdte...

A Cegléd felé vezető úttól messzire esik *Papp Ambrus* háza. Nyáron a szépség eldorádójához hasonlít.

Az udvaron most téli álmukat alusszák a növények, de a ház mögött, az üvegházakban kellemes melegben zöldellnek vagy éppen virágzanak a növények. Itt „tavasz" van.

Virágjai között találom a házigazdát. Tőle kérdem, hogyan kezdte?

— A Torontál-megyei Perjámosról költöztünk ide, Kőrösre. Huszonöt éves voltam. Itt is nősültem meg. A városi kertészetbe mentem dolgozni. Ott kedveltem meg a kertészkedést és szerettem meg a virágokat.

Tíz cseréppel „indultam". Ha megláttam valakinél olyan virágot, amilyen még nekem nem volt, akkor addig nem nyugodtam, míg nem szereztem belőle, ha többet nem is, legalább egy szálat.

Aztán szaporítgattam, nevelgettem. Készítettem egy háromméteres üvegházat. Egyik éjszaka nem takartam be. Fiatal házasok voltunk még akkor és kevesebbet törődtünk a virágokkal, mint egymással. Reggelre megfagytak a virágok.

— Most hány üvegháza van?

— Három nagy üvegházam van, amelyekben állandóan 15—20 fok a meleg.

— Érdemes volt küzdeni?

— Igen. A virágok meghálálják a gondoskodást. Ha kidugja fejét egy kis virág, akkor én mindig boldog vagyok. Mégsem volt hiába minden.

— Legkedvesebb virága?

— Nem tudok választani, hisz mind olyan kedves.

— Sokan járnak ide virágért?

— Számtalan ismerős, barát, sokan szinte az ország minden részéből. De nemcsak virágért, hanem hogy a régiségegyüjteményemet megnézzék.

Papp Ambrus nemcsak virágkertész, hanem szenvedélyes gyűjtő is. Ez a másik „énje".

A szoba falát egészében beborítja a sok dísztányér, kulacs, kancsó. Kovácsoltvas álló- és öntött függőlámpa, 1906-ból.

Egy kezdetleges kulacs, kézi munka. Budai Pál készítette *1883-ban.*

A másik szobában az asztalon, padlón kagylók, szobrocskák, kancsók, rézedények, fazekak. És itt van *Küry Klára*, a híres színésznő kanapéja is. Megszámlálhatatlan mennyiségű régiség. Valóságos múzeum.

— Hogyan jutott hozzá?

— Eljártam virágot árulni sokfelé. Elmentem a „zsibre", vagy bizományiba, és ami megtetszett, megvettem. Ez a szenvedélyem.

Haraszti László

Budai Pál

Budapesten dolgozó szülők figyelmébe ajánljuk, hogy

FIÚKAT TANULÓNAK

FELVESZ A

VASÉRT

Budapest VIII.
Üllői út 32.
Személyzeti Osztály

14.00: Ko
dalciklus.
velőinek.
játszik. 14
14.25: Új
tos időjel
Hét végi
Csak f
György tá
dióreklám.
szerkesztő
16.59: Pont
Időjárásjel
műsor folytatása. 17.30: Színészek énekelnek. 18.00: Thyl Ulenspiegel. De Coster regényének rádióváltozata. X. kaland. 18.35: Nóták. 18.58: Hallgatóink figyelmébe! 18.59: Pontos időjelzés. 19.00: Esti krónika. 19.25: Játék a menetrenddel. 20.14: Leontyne Price énekel. 20.39: Egy lap a Rádió bohózatalbumából. Írta: Kellér Dezső és Görög László. 21.00: Kapcsoljuk San Remot (élő). Az olasz dalfesztivál gálaestje. Kb. 22.15: Sporthíradó. Kb. 22.25: Táncoljunk! 24.00: Hírek. Időjárásjelentés. 0.10: Melódiakoktél. Közben 0.55: Hírek. Időjárásjelentés. 1.00: A Melódiakoktél folytatása. 1.58: Himnusz. 2.00: Műsorzárás.

PETŐFI RÁDIÓ

6.20: Torna. 6.30—8.05: Azonos a Kossuth rádió műsorával. 8.05: Zenekari muzsika. 8.45: Külpolitikai figyelő (ism.). 8.56: Hanglemez MK. 9.00: Nóta- és népdalest. 9.45: Válaszolunk hallgatóinknak. 10.00: A zene hullámhosszán. A Petőfi rádió délelőtti műsora. Közben 11.00: Hírek. Időjárásjelentés. 11.05: A zene hullámhosszán c. műsor folytatása. 11.47: Bodnár

Televízió és Rádió felvételeiből. 22.00: A műsort szerkesztette: Tolnai Gábor. 23.00: Hírek. Időjárásjelentés. 23.15: Műsorzárás.

TELEVÍZIÓ

9.00: Mindennap háború. A Tv politikai tanfolyamának adása, a honvédség számára (ism.). 9.25: A Forsyte Saga. John Galsworthy regényének magyarul beszélő tévéfilm-változata. 8. A vénasszonyok nyara (ism.). 10.15: Radar. Ifjúsági érdekvédelmi műsor (ism.). 10.45: Emeletes házak Jánoshalmán. Riportfilm. 14.35: Kortársaink. Magyarul beszélő szovjet film (ism.). 17.00: A Magyar Rádió Kóruspódiuma. Részlet az évadzáró hangversenyből. 17.30: Útlevél nélkül. Riportfilm. 18.05: Hírek. 18.10: Reklámműsor. 18.15: Twist Oliver. Magyarul beszélő angol filmsorozat. 18.40: Bartók-bemutatók nyomában. Az I. vonósnégyes bemutatójára emlékezik Molnár Antal. 18.50: Garai Gábor műfordításai. 19.15: Cicavízió . . . 19.30: Tv-híradó. 20.00: A Pál utcai fiúk. Magyar—amerikai film. 21.40: Műkorcsolyázó VB. Női szabadonválasztott gyakorlatok. Közvetítés Lyonból. Közben Tv-híradó — 2. kiadás.

BUDAI TIBOR



• **A békéscsabai** Munkácsy Mihály Múzeumban (Széchenyi utca 9.) tegnap délután nyílt meg Budai Tibor grafikusművész Féltett világom című tárlata, amely július 6-áig látogatható. *(mh)*

tel
ut
15
du
m
m
1(
fő
Il

Magyar Hírlap 2003. jún. 6.

Budai Tibor

Budai Tibor *grafikusművész munkáit mutatja be február 6-tól a Fényes Adolf Terem. A kiállítás március 1-jéig tart nyitva.*

Magyar Nemzet 1987. 1. 4.



MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Budai Tibor, grafikus

MAGYAR IFJÚSÁG
1982 MÁJ 28

1021

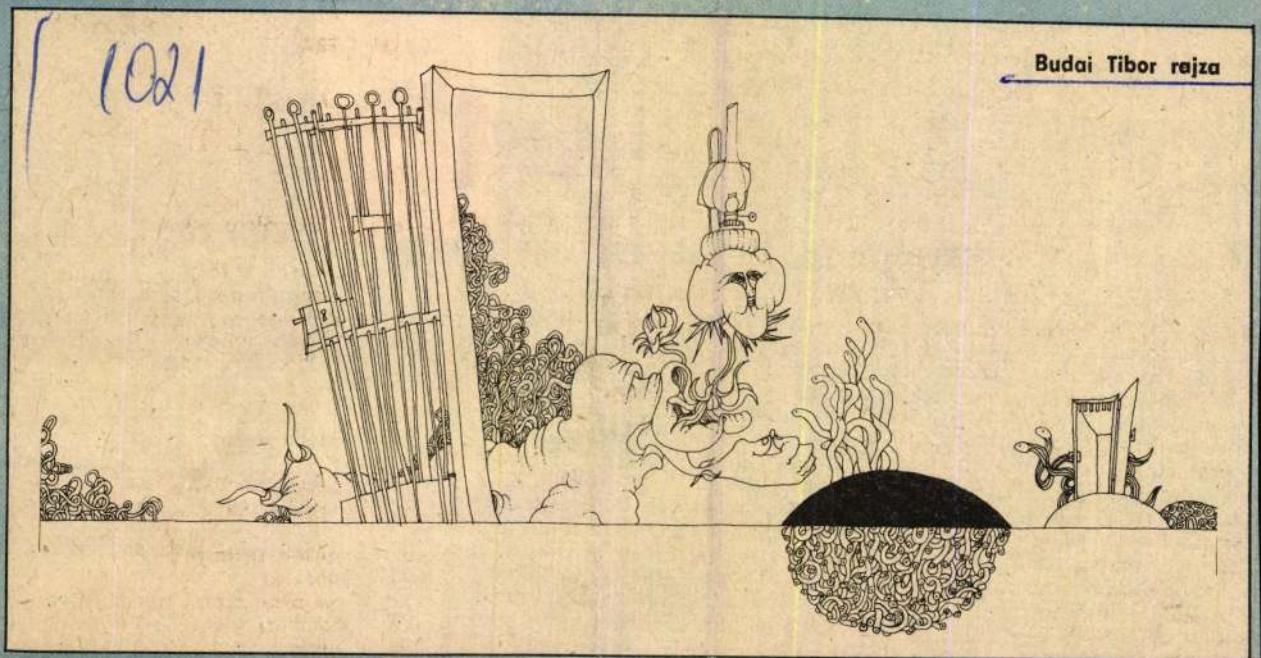

Budai Tibor rajza

telen túlnő a té

JEGYZETEK EGY HŰSÉGES VERSANTOLOGIÁHOZ

tt így — a lap vál-
ak köszönhetően —
nél, még ha nem kö-
k is ebből okvetle-
gy remekművek so-
n, vagy éppen gyak-
t, akár ritkán is fel-
tak ilyképp. Meg-
ult azonban a líra-
ó szándék tisztasága,
dott a műhely és
altabb alkotói (a
formálók) jóvoltá-
ykor megfoghatatla-
ásszor a tényleges

giánk versei külön-külön tekintve. Rokonszenves ebben a kötetben az, hogy a benne szereplők nem méltatlanul követelőzőek. Esendően vagy magabiztosan határozzák meg, keresik helyüket, próbálnak kitekintve is érvényes meghatározást adni arról, mi is lírájuk (eltérő) tartalma, tartása. De az egyéni szándék, a végső soron akadályok leküzdésére adatott költői tehetség érvényesí-

útjai adódnak. Mennyiségileg, minőségileg. Legyen ez utóbbi az igazán fontos. Ám ehhez kell tudni válogatni, s ahhoz kell, hogy legyen miből. Túlzás volna, ha azt állítanánk, hogy az itt bemutatkozó (bocsánat! a bemutatkozás tényét megörökítő) versek íróiból rendre költő lesz. De azt sem gondolhatjuk, hogy a költészet gyakorlása (ekképp) csak kieséses rendszerű versenyféle. Nem!



zókból. A lényeg mégsem ez, ez csupán a tétel. A lényeg, ha ez ilyen meré-

Budai Tibor rajza

BUDAI 188. IX. 9.

- magas szinten művelik
lattant. Ezt a tényt egy-
n tanúsítja már a legelső
elvű szónoklattani mű,
erenniusnak ajánlott ré-
a *„Rhetorica ad C. He-*
) is, amelynek szerzője
bbi vélekedésekkel szem-
em Cicero, hanem bizo-
zelebbről nem ismert)
is. Teljes egészében ez a
— az Akadémiai Kiadó
i kötetének köszönhető-
k most jelent meg elő-
yarul. Eredeti latin szö-
lamik Tamás fordította
nkre, és ő készített a
részletes bevezető ta-
is. Az utóbbiban sokol-
nzést nyújt a *Rétorika*
tésének történelmi kö-
iről, az antik Rómában
épkorban gyakorolt nagy
, továbbá a műben sze-
ekes gondolatokról.
cius a maga munkáját
tal rokonának, *Caiusnak*
a Rétorikában foglalt is-
révén a szónoklás hozzá-
terévé kívánt tenni. Fej-
azonban nem csupán
tésükkor, az ie. 1. szá-
cvanas éveiben képvisel-
et, hanem napjainkban
a tanulmányozásra.
ért? Azt a következőkben
a néhány fontosabb moz-
k felvillantásával igyek-
ékeltetni.
cius mindenekelőtt azt
ozza, hogy a szónoki
gnek és kifejezőkészség-
ntős haszna van a poli-
tás) felhasználásával és rengeteg gyakorlással lehet és kell magasabb szintre emelni. És mindezzel kapcsolatosan föltehető a kérdés: vajon Cornificiusnak az emlékezetfejlesztésre vonatkozó tanai nem játszottak-e némileg közre abban, hogy a filozófus-államférfi *Seneca apja* a maga fiatalsága idején egyszeri hallás után *2000 nevet*, illetve több mint *200 versort* volt képes azonos sorrendben visszaidézni?

Cornificius Rétorikája nagy hatást gyakorolt az antik Róma és a középkor szellemi életére. S milyen jó volna, ha ma legalább kicsit befolyásolni tudná az előre leírt szövegeket monotónul felolvasó, hatalmat birtokló — s ezért érvelésre nem is törekvő — politikai és egyéb „szónokok"-at! Ha némi sikerrel ösztökélné a színészeket, a televízió, a rádió bemondóit és a különféle előadókat a kultúrált, a lelket felvidító beszédmódra. Engem két okból is örömmel töltene el, ha a cornificiusi normák szerint megalkotott szép szónoklatok bukkannának fel közéletünkben. Egyrészt, mert az ókori rétorika a görög és római *demokrácia* idején virágzott, s a szóban forgó szónoklatok megjelenése hátha nálunk is a demokrácia, a nagyobb politikai, ideológiai és kulturális szabadság előhírnöke lenne. Másrészt, mert ez óhajtott, önmagukban is gyönyörködtetni tudó szónoklatokat hallgatva legalább annyit elmondhatnék róluk, eleai Zénón szavaival, hogy *a hang a szépség virága.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUN 12

ÉLET ÉS IRODALOM

Budai Tibor

1021

TÁJ

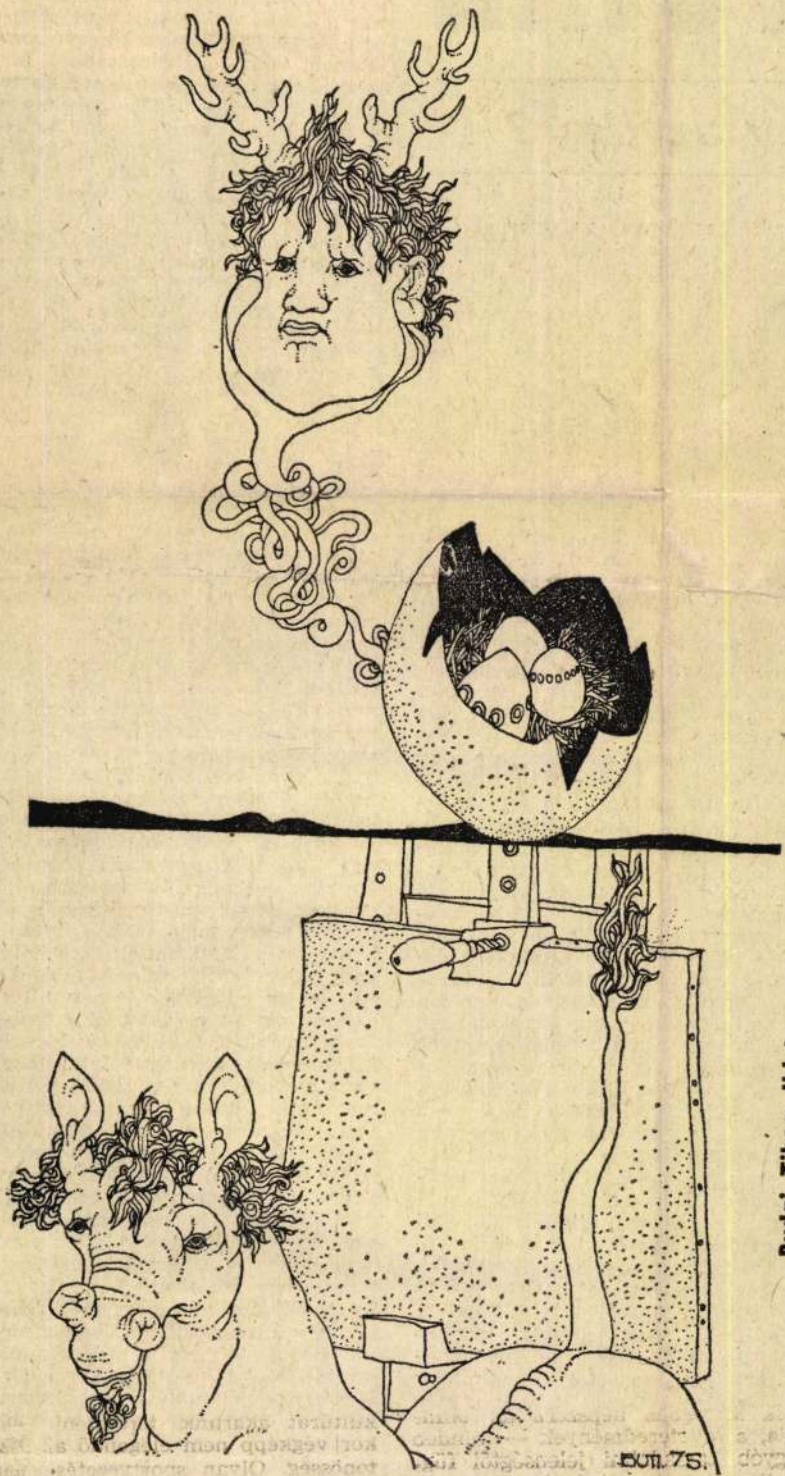

Budai Tibor: Ihlet

K UTÁN

gy az ügy?

nyolok, az éppen az, hogy az impresszionizmusból csak a stílust, a villanásokban felmutatott benyomások rajzát tudja, de — és éppen ez az, ami miatt egyes irányzatok az impresszionista kritikát elvetik — tájékozó és tájékoztató iránytűjét nem látni. Ez az említettem és szaporítható témákon túl leginkább abban jelentkezik, hogy amint azt színházi és irodalmi közhelyként emlegetik, M. G. P. nagyon gyakran változtatja álláspontját, nemegyszer ellenkezőjére annak, amit néhány héttel korábban megírt. Ennek példáit M. G. P. legalább úgy tudja sorolni mint én, de ha emlékezete elfárad, szívesen kisegítem. Persze sokan azt mondják, az ilyen „következetlenség" személyes kérdés is, hogy úgy mondjam kritikusi egyéniség kérdése. Ezen, személyeken, személyi tulajdonságokon, nem kívánok vitatkozni, de meggyőződésem, hogy ha valakinek álláspontja mögött elvi határozottság áll, nem kényszerül sem saját indulatából, sem környezete hatására ilyen következetlenségekre. Minden okom megvan rá, hogy M. G. P.-hez fűződő személyes kapcsolatomat barátságosnak nevezzem. Maga hozzám való jóindulatát írásban is tükröztette; tudomásom szerint soha rólam egyetlen rossz szót le nem írt. Ez feljogosított arra, hogy alkalmi találkozásainkkor négyszemközt ne csupán a dicsérnivalót emlegessem, de adott esetben ezeket a „következetlenségeket" is, éppen abból a meggyőződésből, hogy ha elvekben erősítené magát, az nemcsak neki, de egész színházi világunknak nagy-nagy nyereség volna. De micsoda erkölcs követeli tőlem, hogy ezeket csupán négyszemközt legyen szabad elmondani, mikor mindezeket nyilvánosan követik el? Milyen közéleti, irodalmi, vagy baráti erkölcs az, amelyet így kellene szolgálni? Milyen torz szemlélet az, amely az ügyek helyett a személyeket, az igazság helyett az indulatokat, a feladat helyett az érzelmeket tolja előtérbe? Már nem

lalni, de a rendező másra akarta osztani a szerepet. Én nem nyugodtam bele. Hosszú-hosszú napokon, talán heteken keresztül győzködtem a rendezőt, hogy vele játszassa. Végül valaki, aki már sokadikszor hallgatta végig ezeket a vitákat, közbeszólt: „Ne haragudjon, nem értem magát. Éppen maga pártfogolja? Hát nem tudja, miket mond magáról a színészeknek a klubban, eszpresszóban, mindenütt?" Dehogynem tudtam. Ahol pletykálnak, ott a pletykálást is elpletykálják. „A színpadon az író szövegét fogja mondani, nem a rólam való véleményét" — feleltem, és végülis sikerült rábeszélnem a rendezőt. Szerencsére nagyon nagy sikere lett vele a darabnak, rendezőnek, színésznek egyaránt. Ugyanez a kiváló színész élete egyik legnagyobb sikerének, egyik Illyés-darabnak a próbáján dühösen felkiáltott: „Ez az Illyés nem tud magyarul!" Később — bár természetesen már tudtam róla — maga mesélte el nekem (sőt, azt hiszem Illyésnek is), immár nevetve. Ezidén újabb nagy csatát kellett vívnom érte. Egyik fiatal rendezőnk, aki most került a színházunkhoz és egyébként is kevés hivatásos színházi gyakorlata van, bemutatkozásra egy igen fontos francia darabot kapott. A darab főszerepének kiosztását ezúttal is döntő kérdésnek ítéltem, de ismét csak hosszú-hosszú vita árán tudtam vele elfogadtatni a kitűnő színészt. A darab is, az előadás is, nem utolsó sorban éppen a főszereplő emlékezetes alakításával az évad egyik kiemelkedő eseménye lett. Ezek után a múlt héten színházi hetilapunkban megjelent egy nyilatkozata, amelyben azzal indokolta, hogy a színészek nem tudnak eléggé felkészülni a feladataikra, mert a darabok, úgymond, mint más színházakban is, csak az olvasópróbára készülnek el. Írtam neki egy néhány soros levelet, emlékeztetve, hogy Páskándi Géza darabja másfél éve van a színház fiókjában, még a múlt évadban akartuk bemutatni, de a torlódás miatt időnre halasztottuk. Illyés Orfeusza egy hónappal a próbái megkezdése előtt már nyomtatásban megjelent. Hernádi darabját egy hónappal a próbák megkezdése előtt már németül olvastam. A ki-

TERHEINK, 1985

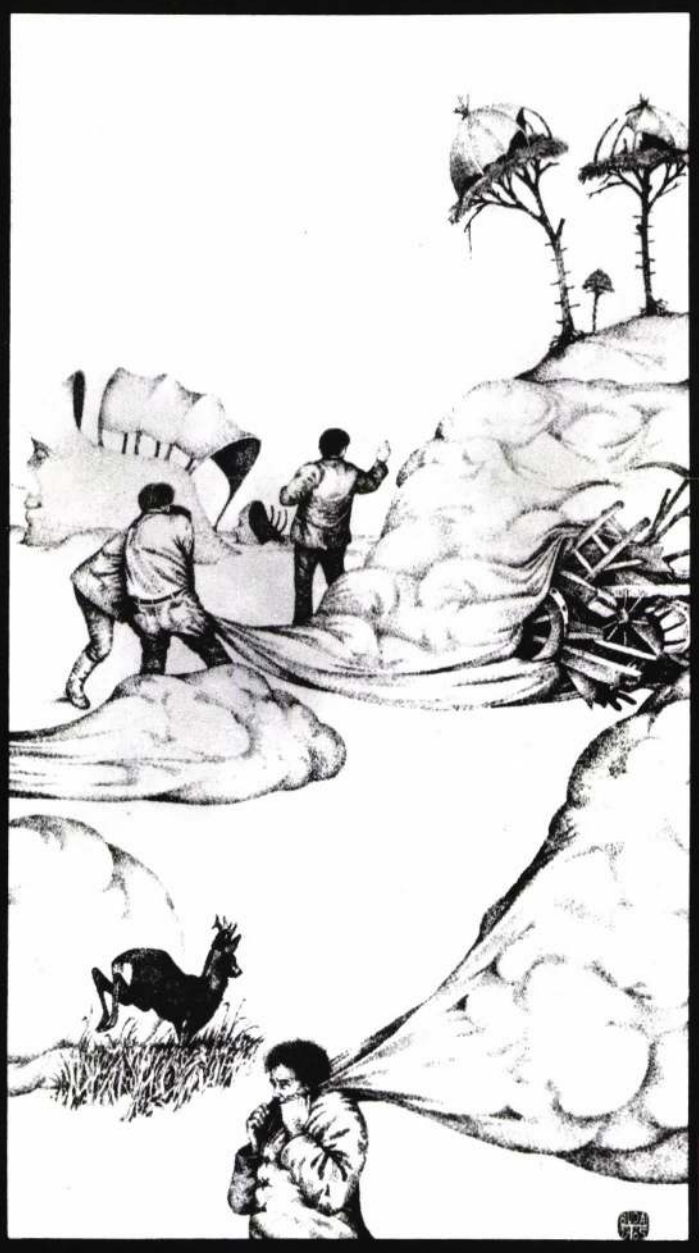

MI VAN A FELSZÍN ALATT, 1984

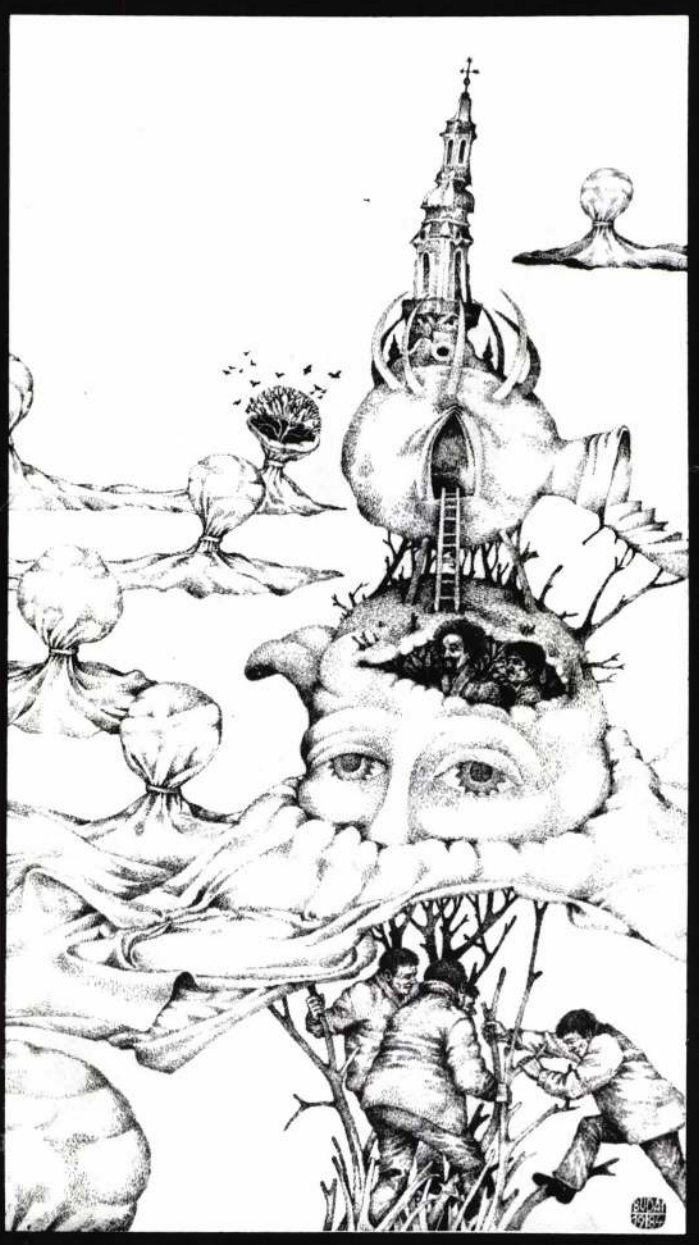

Budai Tibor

1025 Budapest, Zöldlomb u. 32/c. fszt. 2.

1946. március 19-én született Budapesten.
Négy évig a Dési Huber István Képzőművészeti Körben tanult rajzolni.
1966 óta kiállító művész.
1976–81 között a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja.
Rendszeresen készít könyvillusztrációkat.

Önálló kiállításai:

1981 Művelődési Ház, Budaörs
M. M. I. K. Stúdió Galéria, Szombathely
1984 Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest
1985 M. M. I. K. Stúdió Galéria, Szombathely

Csoportos kiállítások:

1977 „Vizuális játékok" kiállítás, Józsefvárosi Kiállítóterem
„Ember és alkotása", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Győri Képtár
„Magyar grafikusok", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Leningrád
A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának Művésztelepi Kiállítása, Finta Sándor Múzeum, Túrkeve
1978 A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának Művésztelepi Kiállítása, Finta Sándor Múzeum, Túrkeve
„Ember és környezete", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Győri Képtár
„Pest megyei Tárlat '78", Szentendrei Képtár
„Stúdió Jubileumi Kiállítás 1958–78", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Magyar Nemzeti Galéria
1979 „Táblaképek", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Nagy Balogh János Terem, Budapest
„Gyermekév", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Győri Képtár
„Játékkultúra" kiállítás, Magyar Nemzeti Galéria
„Stúdió '79", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Pécsi Galéria
1980 „Művészet és Ifjúság" kiállítás, Kossuth Lajos Múzeum, Cegléd
Rajz és Kisplasztika, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Kuny Domokos Múzeum, Tata
XXI. Szegedi Nyári Tárlat, Móra Ferenc Múzeum Képtára
1981 „Szerelmem, Földem és Hazám őrzöm", képzőművészeti kiállítás, Hadtörténeti Múzeum, Budapest
„13 Stúdiós", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Szolnoki Galéria
1982 „Békénk, életünk védelmezői", képzőművészeti kiállítás, Hadtörténeti Múzeum, Budapest
Salgótarjáni Tavaszi Tárlat, Nógrádi Sándor Múzeum
1984 Salgótarjáni Tavaszi Tárlat, Nógrádi Sándor Múzeum
1985 Salgótarjáni Tavaszi Tárlat, Nógrádi Sándor Múzeum
Pályázati Képzőművészeti Kiállítás, Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Szentendre
1986 „Új szerzeményeinkből" kiállítás, Szombathelyi Képtár
33. Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat, Tornyai János Múzeum

Művei közgyűjteményekben:

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Hadtörténeti Múzeum, Budapest
Szombathelyi Képtár, Szombathely
Finta Sándor Múzeum, Túrkeve
Nógrádi Sándor Múzeum, Salgótarján
Déri Múzeum, Debrecen
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT BUDAI TIBOR GRAFIKUSMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA: TAMÁS ERVIN FESTŐMŰVÉSZ

Budai Tibor

1987. FEBRUÁR 6-ÁN, PÉNTEKEN 16 ÓRAKOR

FÉNYES ADOLF TEREM
BUDAPEST VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

MEGTEKINTHETŐ 1987. MÁRCIUS 1-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL 10–18 ÓRÁIG

Választott témái – legyen az történelmi közelmúltunk megítélése vagy jelen életünk valamely gondja – elkötelezett állásfoglalással átgondoltak. Nemkülönben az a művészi következetesség, igényesség, amellyel egyfajta grafikai törvényszerűséget, komponálási módot követ. Ámde a grafika nyelvén kifejezett gondolatok befejezést soha nem nyernek. Céljuk az, hogy mi nézők gondoljuk tovább a bennük rejlő tartalmakat. Ezáltal egyesítik ezek a lapok az emberit, a tudatit, a művészit egységgé. A politizáló, filozofáló grafika hagyományait követő törekvéssel szembesülünk itt. Ahol a művészet csupán eszközre egy sokkal fontosabb emberi küldetésnek: az igazság keresésének és kimondásának. Ebben a világban minden vonal, tárgy, figura többszörös feladattal terhelt. Mert azok csak az első jelentésükben vagy rétegükben tárgyak, figurák. Minden további réteg már szimbolikus és asszociatív, hiszen a realitás talajából kiinduló társadalmi röntgenképek ezek.

Tamás Ervin

Budai Tibor grafikusművész kiállítása • Fényes Adolf Terem • Budapest VII., Rákóczi út 30. • 1987. február 6.–március 1. • Felelős kiadó: Néray Katalin • A katalógust tervezte: Ducki Krzysztof • A fotókat készítette: Gyukics Péter • A kiállítást rendezte: Sárosdy Judit • ISBN-szám: 963-7162-75-5 • Nyomda: TECHNOSZOLG GT

Ő MÁR NYOMOT HAGYOTT AZ UTÓKORNAK! 1984

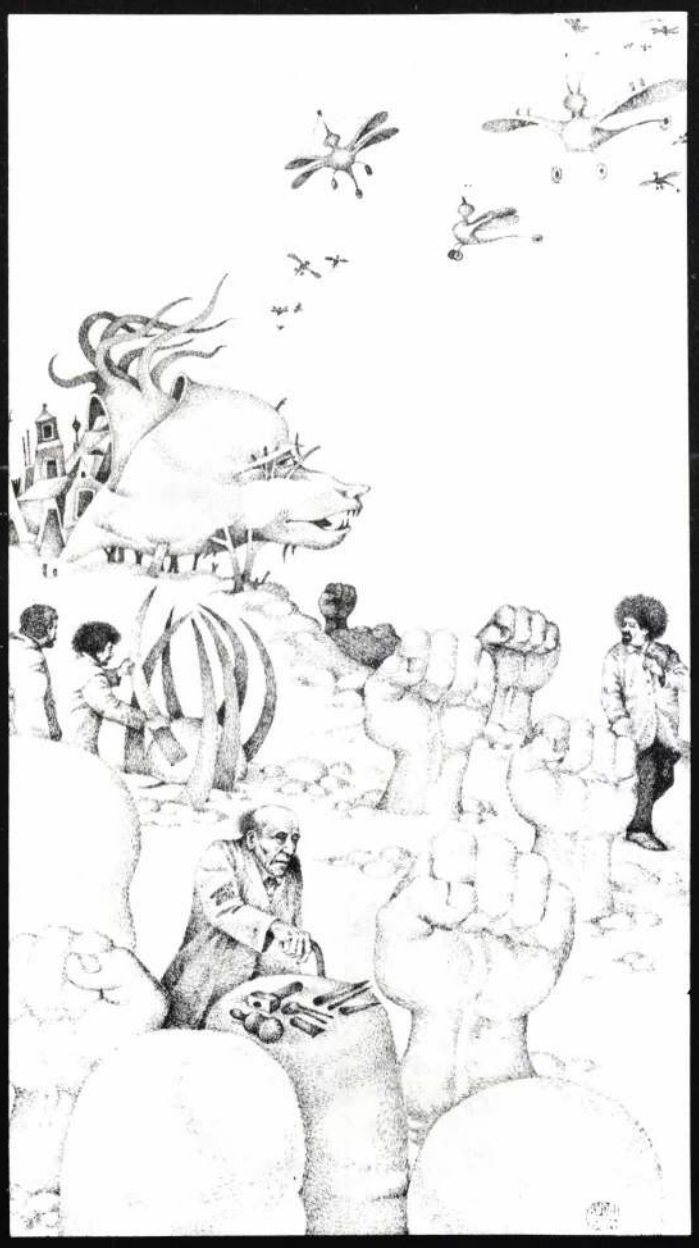

ŐSZINTÉTLEN BESZÉLGETÉS, 1985

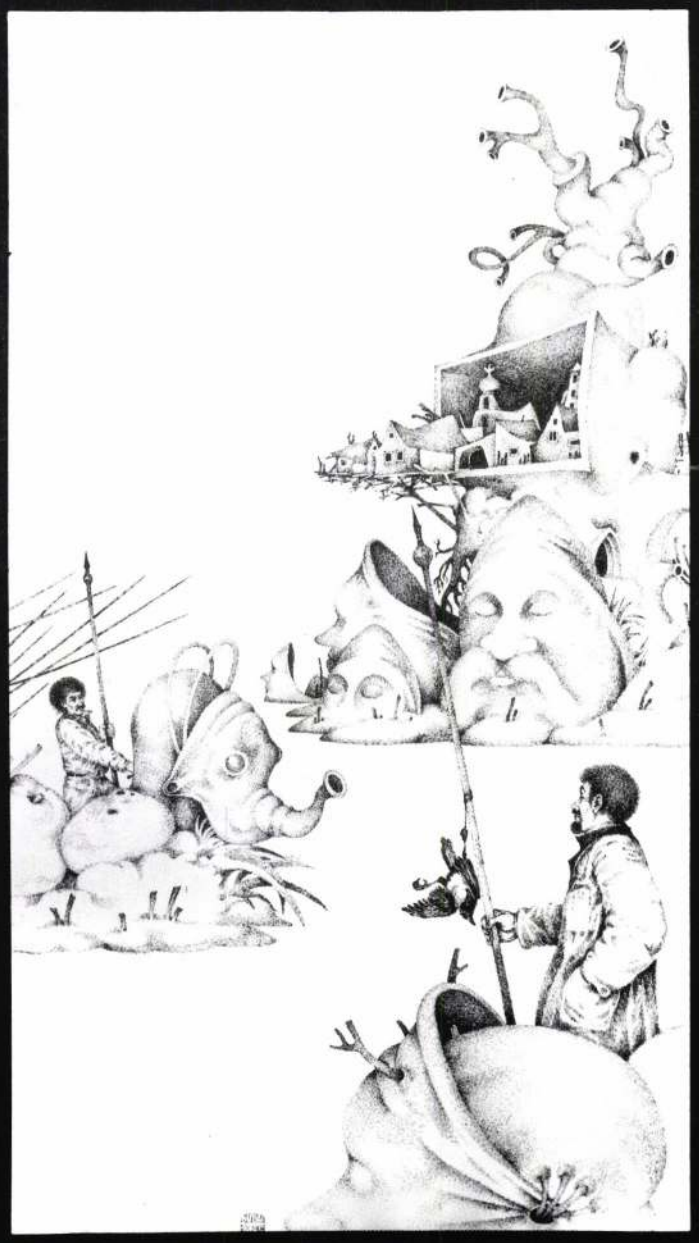

REKVIEM, 1984

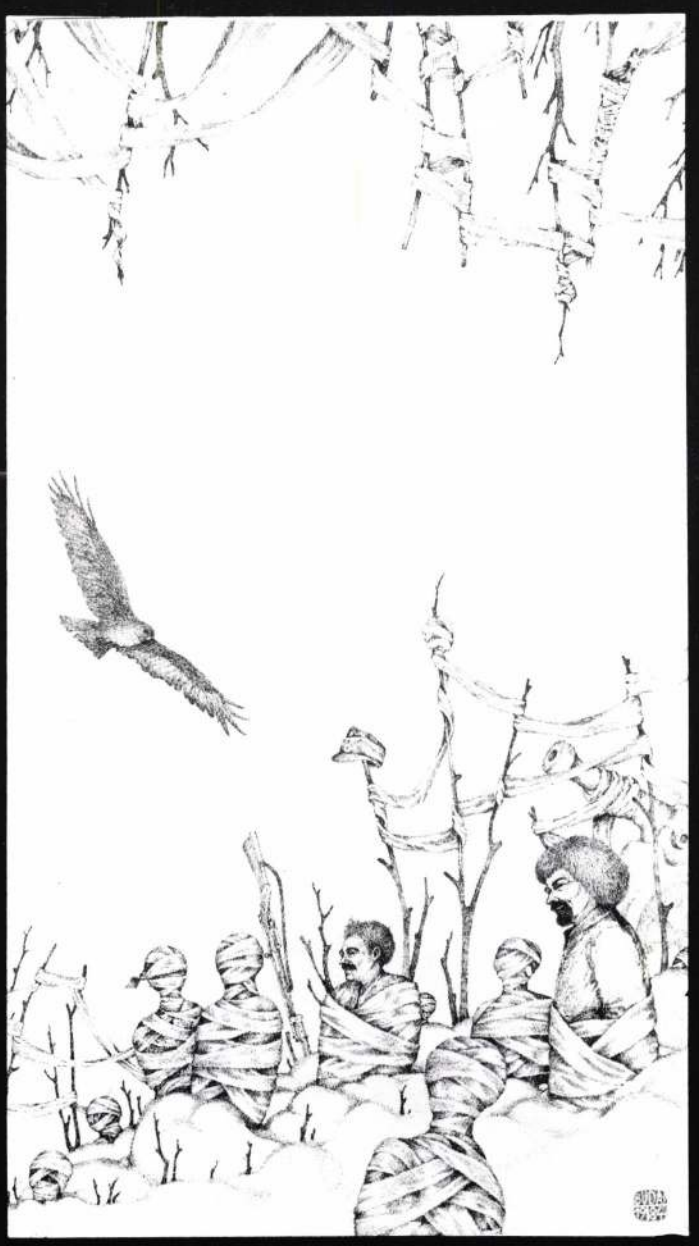

FÉSZKEINK, 1985



TAPASZTALATOK ÉS TÁRGYAK GYŰJTÉSE, 1986

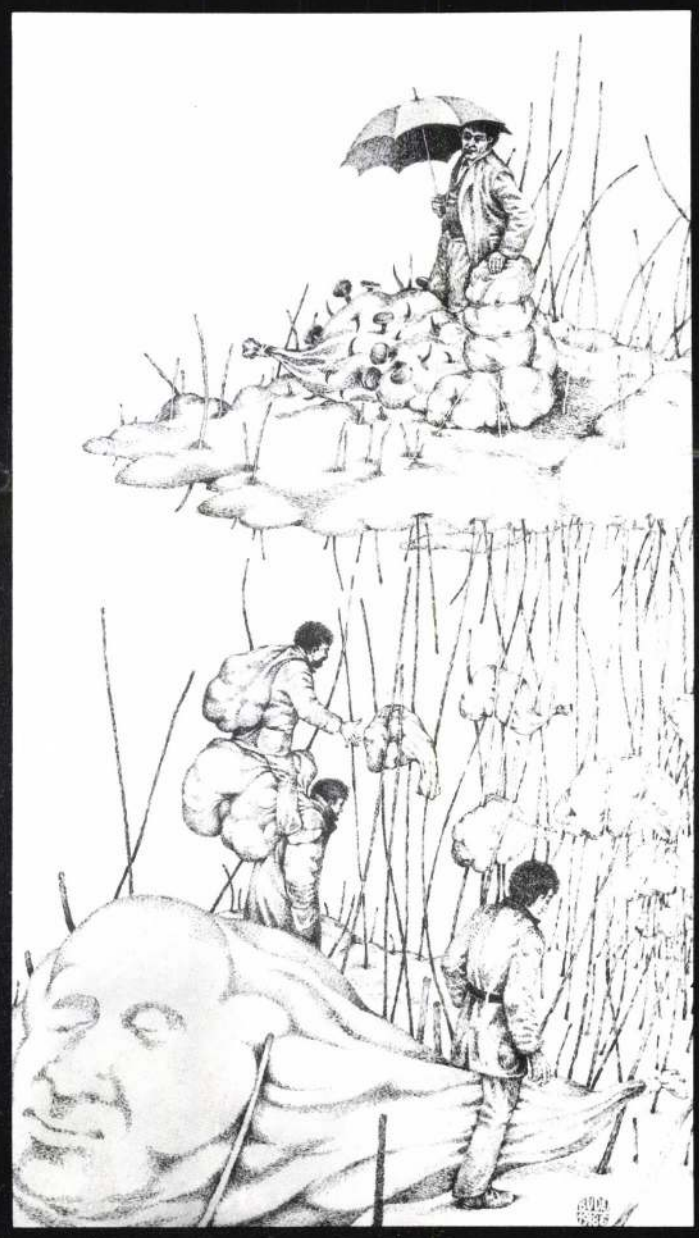

BÁLVÁNYOK, 1984

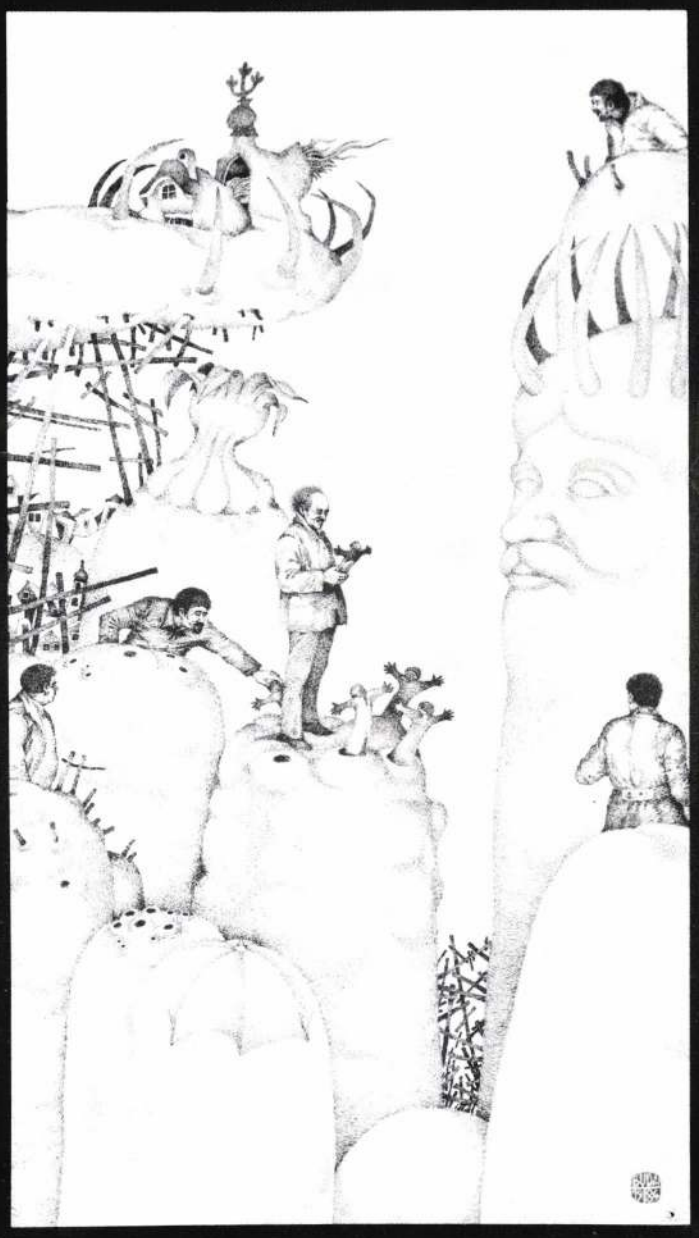

A hónap eseménye

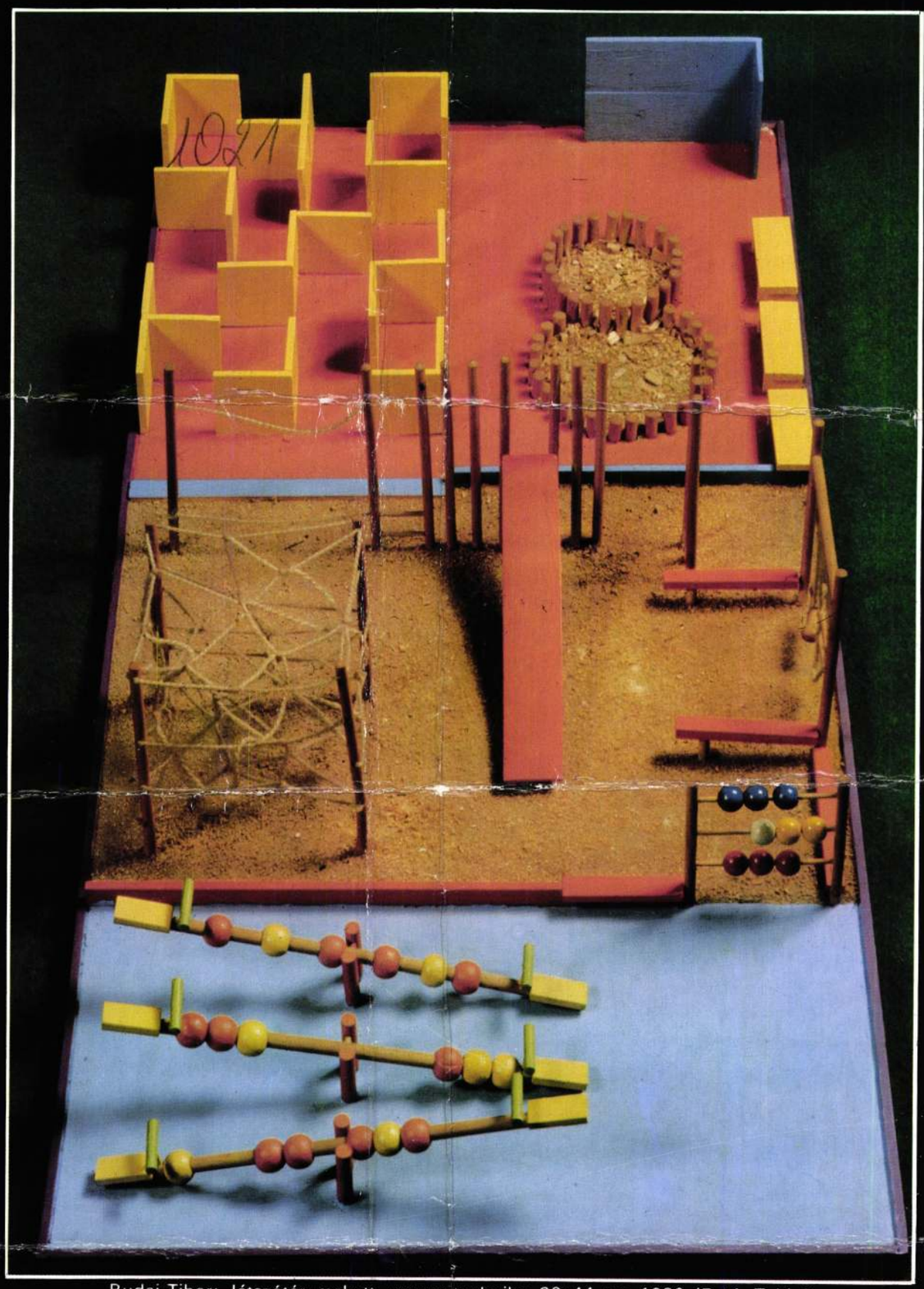

Budai Tibor: Játszótér–makett, vegyes technika, 90x44 cm, 1980 (Fotó: Tahin)

KÉPZŐMŰVÉSZETI VILÁGHÉT

Tanács körúti Kiállítóterem,
Bartók Béla út 32. Galéria
Vízivárosi Galéria



SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETO
BUDAPEST, I.ki., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1980 SEP
MŰVÉSZET
Budapest
Buddi Tibor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 AUG 14

ÉLET ÉS IRODALOM

Budai Tibor

1021



Budai Tibor: A tojás

bársonykabát. Wagner-sapka. Az elmúlt fél évszázadban pedig a festő, a szobrász úgy nézett ki, mint a régebbi francia filmeken a munkás. Megjelenése, magatartása puritán, ő nem sznob, nem kényeskedik, mesterségéhez tartozik, hogy a fizikai munkához is értsen, arca általában érdekes, markáns, szeme szuggesztív, és majdhogynem szakmai minimum nála, hogy szűkszavú, sőt hallgatag legyen.

Az író
ben is
mében
lasztásu
Schaár
is „irod
lán jav
köszönh
vészein
kaphatt

Budai Tibor

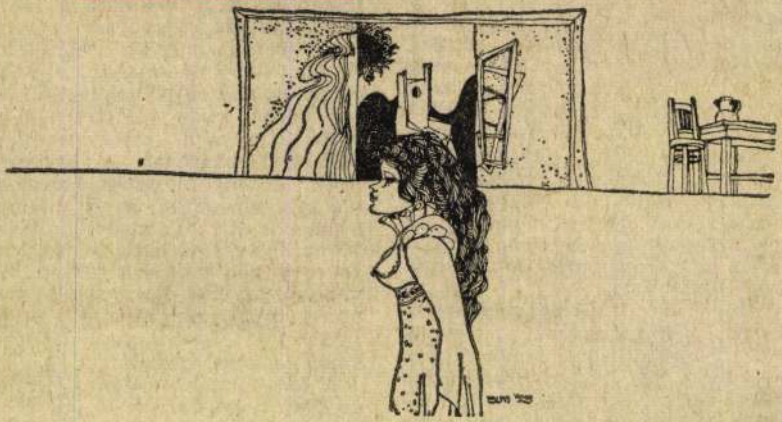

Budai Tibor: Horizont

Élet és Irodalom, [illegible] Bp.1975.
nov. 15. XIX.évf. 9 9. lap.

ÉLET ÉS IRODALOM

zetes, „nagy" novella nem is akad a gyűjteményben.

Gáthy Vera, a kötet válogatója és egyik fordítója elemző utószavában így ír az indiai irodalom egyik jellegzetességéről: „Az írók nem bíznak semmit az olvasóra, történeteikből levonják a tanulságot, megmagyarázzák mondanivalójukat. Mindez az európai olvasó számára idegen, és a mesterségbeli tudás hiányosságait véli felfedezni." Érvényes ez némiképpen a kötet darabjaira, a kiemelkedő írókra is. Ők sem szakadtak el a néhány évezredes irodalmi konvencióktól — noha az európai műfajok keretei között alkotnak.

Az alkalmazkodás az európai ízléshez és életformához, az átváltozás és beilleszkedés vágya áthatja az elbeszélések hőseit, és érezhetően, íróit is. Szántá Rámá Ráu *Kit érdekel?* című írása például stílusában, szellemében már inkább európai—amerikai színezetű, csak a téma, a szereplők magatartása, a hely ismerete köti Indiához. Mindent valamiféle tudósítói szerepből láttat az író. Még saját nemzedékének, az angliai, amerikai egyetemet végzett értelmiségnek a problémáit is.

A házasságra, a férfi és nő kapcsolatára súlyosan terpeszkedő hagyományokról gyakran olvasni az indiai irodalomban — ebben a kötetben is. A *Falusi esküvő* és a *Petróleumbűz* tényeivel, s nem megelevenítő, művészi erejével hat. *A sötét bőrű lány* sodrása publicisztikus, naivan szónokias, különösen akkor, mikor végletesen a pokolba kívánja a „piócaként tapadó" régi szokásokat. A hagyományok érvényesülésének táptalaja ma is a társadalmi egyenlőtlenség, a nyomor és tudatlanság ütközése a bürokráciával és hatalmaskodással. Ezért is politizálnak gyakran közvetlenül az írók. Ezért található itt annyi írás, amelyben a szociális igazságtalanságot támadják plakátszerű egyszerűsítéssel.

A fordítóknak — *Gáthy Verá*nak és *Major István*nak — különösen nehéz feladattal kellett birkózniuk, hogy a szövegek érthetőek legyenek számunkra, s hogy mégse mosódjanak el a jellegzetességek, egy kevéssé ismert világ szokásai, kifejezési módjai.

Levendel Júlia

Budai Tibor

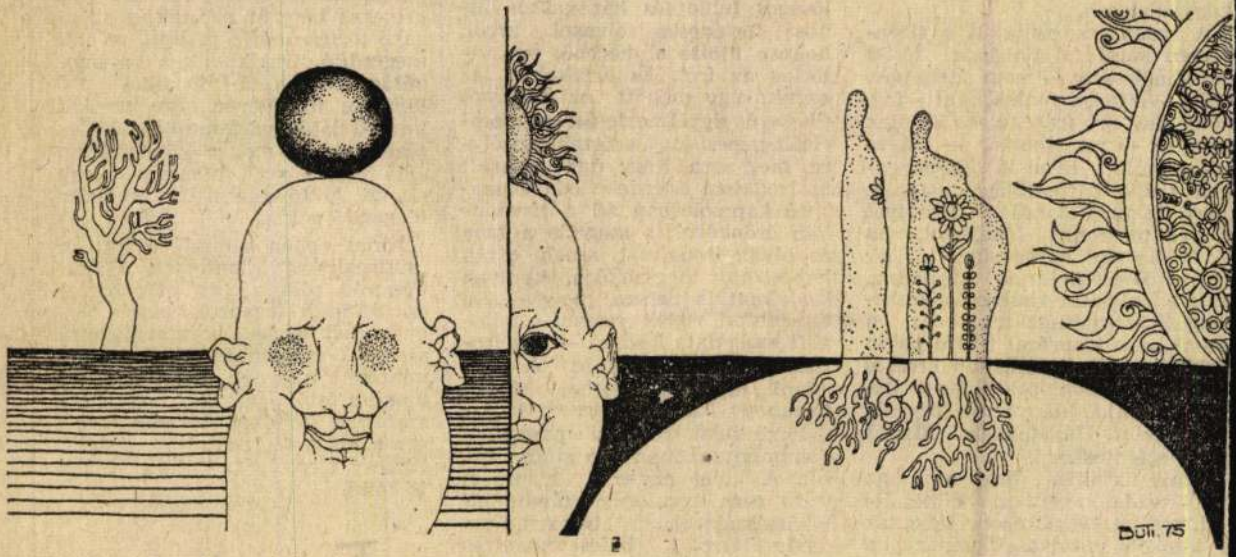

Budai Tibor: Játék

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 17.
XX. évf. 3. sz. 12. lap.

vendő filoszai ellen dolgozik most, nem lesz mit fölfedezniök porosodó újságokban, a kiadás tabula rasa-kat csinál: az új magyar irodalom termését az utolsó szemig megjelenteti könyvalakban.

A recenzens pedig ül a tizenhárom kisprózai dolgozat fölött és elhatározza — nem tehetvén mást —, hogy fontoskodni fog. Megítélni egy írót, súlyos kötetek után és — remélhetően — súlyos kötetek előtt, ilyen kiadás-buzgalom szülte összeállítás alapján, merő igazságtalanság. (Dinnyét szokás megítélni lékeléssel, ha jó belőle egy harapásnyi, jó az egész.) Beszélni arról szabadna, miféle fejlődést-visszaesést-összefüggést-önismétlést mutat ez a tizenhárom kisprózai írás *a pálya egészében*, de igazságosan erről is csak az irodalomtörténész beszélhet majd, hiányozván egyelőre *a távlat*. Hálistennek. Marad tehát a fontoskodás.

Arról tudniillik, hogy ami az író társadalomkritikai dühét illeti, semmi se változott. Ugyanaz a vöröslő indulat. Ugyanaz a publicisztikus fölháborodás egy társbérleti lakásügy miatt, egy vasbolti hiánycikk miatt, egy balesetveszélyes gyári Kisselring-áttételekkel, álmélységekbe sandító parabolákkal, történelmietlen történelem-példázatokkal, értelmezhetetlen halandzsaszövegekkel és életismerethiány ihlette atmoszféra-maszatolásokkal, valóságos felüdülés hát vaskos-dühös történetet olvasni arról, hogyan ütötte el heccből egy vitorlás az írót. És érzékelni az extrém-ügy mögött az általános érvényű figyelmeztetést a motorizált-gépesített erőszak-veszélyre, meg arra, hogy úgy látszik: az irodalom önérdeke oda-visszaható kapcsolatban áll a társadalom érdekével, s megette a fene az olyan irodalmat, amely ezt a kapcsolatot megszakítja. Az olyan irodalmat is persze, mely — a társadalmi érdek rosszul felfogott szolgálata közben — épp irodalomvoltáról mond le. A hatóerő mindkét esetben elvész. Csakhogy Rákosy Gergely társadalomérdekű irodalmi haragvásdokumentumaiban szó sincs erről. A kötet egy-egy kisprózai írása nem egyszerűen társbérleti lakásviszályról, bürokratikus ügyintézésről, balesetveszélyes öreg gépekről, hiányzó könyökcsőről, mosdókagylóról, hosszadalmas kávéház-renoválásról vagy elszabott bőrzakó-bélésről glosszázó dünfelhőjéből egy munkásnő gyönyörű portréja bontakozik elő, a Kisselring-gép története nem munkavédelmi példázattá laposodik, hanem társadalmi felelősségünk, emberi érzékenységünk eltompulásáért áll groteszk bosszút rajtunk, a bőrzakó-történetből pedig valami megindító, tragikomikus szomorúság árad, s annyi költői erő lappang az eleven mókusokat készítő játékgyári munkásnő történetében is, meg a kötet három „állatmeséjében", amennyi egy alanyi költő egész életművére elegendő volna.

Nincs ebben semmi furcsa: e „sültrealista" írónak (aki Galsai Pongrác róla készített baráti portréján a legaprólékosabb tárgyi hitelt kérte barátságtalanul számon) valósághűségénél csak a képzelete nagyobb. S ha százszor mondta is Galsainak, hogy nem szereti a költőket, tévedés volt ezt a színt a portréra festeni. Rákosy Gergely tudniillik maga is költő.

Farajó Vilmos

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1980 MÁJ 22

ÉLET ÉS IRODALOM

Budai Tibor

1021

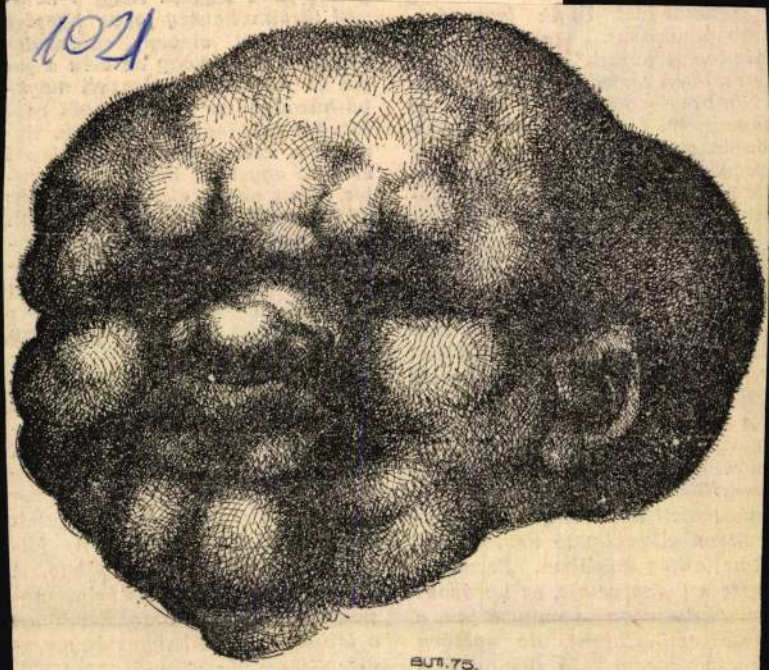

Budai Tibor rajza

szellemi élet egy
ább gondjának én
nindmáig pusztító,
etesebben terjedő
különbségtevő indu
nyanyelvi és szár
önböztetés embe
zégyenítő hátrán
özt nem kell vitat
elről érint ez bennünket.

Gondolom, az sem lehet vita
árgya, hogy mindennek tünetek
latti oka a nemzetek és nemzeti-
égek idült fájdalmai, az egyen-
ogúságnak sok helyütt való tisz-
izatlansága, sebek elüszkösödé-
e, érzékenységek hovatovább
sak allergiás működése.

A kérdés világszerte bonyolult.
ajszálfinoman kell működnie az
eráló késnek töméntelen terü-
ten. Elsősorban az elkerülhetet-
n nemzeti büszkeség és a min-
enképp elkerülendő nemzeti tü-
lmetlenség dolgában. Ez világ-
erte a dolog veleje, az ugrópont
magasba vagy a mélybe. Az a
inte emberfölötti, de égetően
rgető végezni való, hogy e ket-

és kudarcok során ui is szívósan
gyakoroltak. A könyörtelen nem-
zeti tudat fejlesztése, érvényesí-
tése, együtt az emberi méltóság
tudatának szolgálatával a szocia-
lista hazában és annak határain
túl élő anyanyelvi közösség érde-
kében.

Múltbeli tapasztalatom szerint
ennek az eleinktől mindnyájunk-
ra egyformán hagyott örökségnek,
irodalmunk lét-értelmének szelle-
mi életünk messze hátratekintve
nagyon is kihagyásosan felelt
meg. Nem volt egység sem föl-
fogás, sem kifejezés dolgában. A
tárgyilagos vizsgáló aszerint cso-
portosíthatott: kik szolgálták ezt
a létünk igazoló hagyományt esz-
me-fejtéssel, és kik művekkel. Kö-

BUDAI TIBOR

Budai Tibor grafikus kiállítása

17/. 291 Bp. Faenavarini Pincetanlat

.1984

Magyar Szilop, 1984. dec. 12. 8.

ooo

Budai Tibor

grafikus

BUDAI TIBOR grafikusművész tárlata nyílt meg Hódmezővásárhelyen, a Tornyai János Múzeumban. A tárlat egy hónapig fogadja az érdeklődőket.

Népszabadság, 1988. szept. 12.

Budai Tibor

grafikusművész

89 III. 3 – IV. 30 ig volt látható az elmúlt három évben lényült rajzai, grafikái, szitanyomatai Szegeden a Móra Ferenc Múzeum és Kréptárban.

Művészet

89/6

20. csütörtök

10-12. óra:

- Terepgyakorlatok a Dunaparton, csónakkal jégmadárlesen
- Fürkészés a Tamariska-dombon
- Minilabor (4.o. 8.00-8.45.)
- Komplex vetélkedő nagyoknak
- Saláták, finomságok készítése kicsiknek
- Saláták, finomságok készítése nagyoknak
- Téma a természet - fogalmazás, versírási verseny
- Csigák, kagylók, apró csodák

17.00 óra:

- Ünnepélyes záróműsor

17.30. óra:

- Teaház, kötetlen beszélgetés az emberi kapcsolatokról

21. péntek

- Édesvízi parányok - megfigyelés a Dunán hajóval

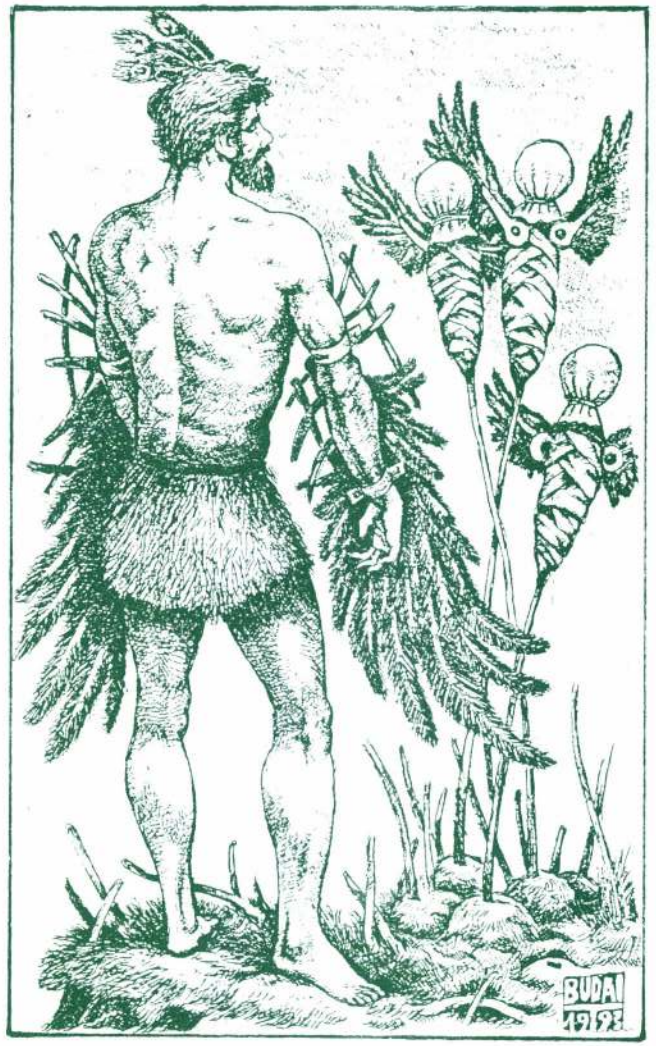

A meghívót és a plakátot tervezte:
Horpácsi Miklósné Horváth Emília

Készült az IPSZÁM nyomdaüzemében Vezető: Bese Andrásné

KÉK ÖKOSULI OKTATÓKÖZPONT
BP. XXI. RÁKOSI E. U. 138.

1993. május 17-22.

TERMÉSZETVÉDELMI HÉT

PROGRAMJA

KÉK ISKOLA GALÉRIA

BUDAI TIBOR
grafikusművész

1946. március 19-én születtem Budapesten. Bálint Géza és Tamás Ervin festőművészek voltak mestereim. Építőipari Technikum elvégzése után a Dési Huber István Képzőművész Körben tanultam rajzolni. 1966. óta több mint kilencven csoportos és negyven egyéni kiállításon vettem részt. 1976 óta vagyok szabadfoglalkozású grafikus. 1976-81 között tagja voltam a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. Pályám kezdete óta sokféle grafikai munkát végeztem. Kiállítási grafikáim rézkarcok, tusrajzok és szitanyomatok.

Munkáim megtalálhatók:

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Országos Hadtörténeti Múzeum, Budapest
Finta Sándor Múzeum, Túrkeve
Dési Múzeum, Debrecen
Janus Pannonius Múzeum, Pécs
Thury György Múzeum, Nagykanizsa
Nógrádi Sándor Múzeum, Salgótarján
Szombathelyi Képtár, Szombathely
Vak Bottyán Múzeum, Vác
Bihari Múzeum, Berettyóújfalu
Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárnely
Móra Ferenc Múzeum, Szeged.

Megnyitja: dr Pogány Gábor művészettörténész

Megtekinthető: 1993. május 17-26-ig
Hétfőtől péntekig 8-18 óráig

Megközelíthető: A Boráros tértől HÉV-vel a Polgármesteri Hivatalig, onnan a 159-es busszal a Kék Iskoláig
Csepel, Rákosi Endre u. 138.
✆ 276-0767

17. hétfő 14 h

Megnyitó:

- **dr. Gyurkó János** Környezetvédelem és Területfejlesztési miniszter
- **dr. Demszky Gábor** Budapest főpolgármestere
- **dr. Pogány Gábor** - művészettörténész
- Kék Iskola Kamarakórusa (vezényel: Juhász Istvánné)
- Kék Iskola Ökoszínháza (Föld napi táncjáték)
  vezeti: Illyésné Pentz Katalin

15-17 óra:

- a kis Botanikus Kert felavatása
- Iskolánk környezete, "Kertünk, házunk, udvarunk"
- Természetvédelem gyerekszemmel c. rajzpályázat zsürizése, díjazása
- Helytörténeti vetélkedő
- Ásványok, ércek barlangjában

17.00 - 18.30.:

- Környezetvédelem a mindennapokban

19.30.:

- Csillagvizsgálás

18. kedd

10-12. óra:

- Madárlesen a Tamariska-dombon
- Mimézisel a természetről
- Az idő nyomában - naptártörténeti bemutató
- Dalok, versek mesék a természetről
- Tárlatvezetés a kiállításokon
- Sport, egészségvédelem, mozgás
- Zene, zaj, zörej

14-17. óra:

- Minilabor
- Hulladék, anyagfelhasználás, csomagolás "Kukaügyi ismeretek"
- Földtörténet, ásványok, kőzetek
- Terepjárás a Dunaparton
- Erdőkerülők
- Teaház

17.30. óra:

- Fórum a felnőtteknek

19. szerda

10-12. óra:

- Virágkötészet, ikebana
- Természetjárók túlesei - KÉK TURA az iskolában
- Természetes anyagok, kézművesség
- Természetgyógyászati vetélkedő
- Terepjárás a Tamariska-dombon
- Természet és meseszövés
- Tengerek ékszerei

14-17. óra:

- A városi biciklizés szabaddá tesz
- Emberismeret, kommunikáció, ilem
- Úszóláp kirándulás
- A fától az erdőt
- Filmvetítés a csillagászat rejtelmeiről
- Nyelvtanulás és természetvédelem
- Hogyan neveljünk bonsai-t?
- Dramatikus játékok a természetben

17 óra

- Nyíltan, őszintén a természetvédelemről egymás között

JÓTÉKONYSÁGI KIÁLLÍTÁS

BUDAI TIBOR grafikáiból

AZ ÖKOSULI JAVÁRA

1993. május 17-22-ig



Budai Tibor festő

Korrupciós lavina Itáliában

Ítélet az Enimont-ügyben

Az elmúlt két év korrupciós lavináját követően Olaszországban hat hónappal a tárgyalás kezdete után ítéletet hirdettek az első nagy perben. A milánói bíróság nyolc évi szabadságvesztésre, 16 millió líra büntetésre, és 168 milliárd líra megtérítésére ítélte Sergio *Cusanit*, a kenőpénzbotrány eddig legnagyobb ügyének, az Enimont-pernek a vádlottját. A per lezárult, ám ennek során nem csupán Cusaniról volt szó, a vádlottak padján valójában *az olasz első köztársaság politikai rendszere* ült.

Az Enimont-cég Olaszország második legnagyobb állami és magán vegyipari vállalatának, az ENI konszernnek és a Ferruzzi-Montedison csoportnak a sikertelen házasságából született. A csőbe ment cég Cusani révén 165 milliárd lírát fordított politikusok és pártok megvesztegetésére, hogy a parlament olyan döntést hozzon, amely a lehető legkisebb veszteséggel jár a csoport számára. Az ítélet szerint Cusani szervezője és közvetítője volt Ferruzziék és a politikai pártok közötti törvénytelen kapcsolatoknak, pénzek és szívességek cseréjének.

Az olasz vegyipart hosszú idő óta két nagyvállalat, az állami ENI és a '80-as évek közepétől a Ferruzzi család tulajdonában lévő Montedison jelenti. Az olasz kormányok is megpróbálták megvalósítani dédelgetett álmukat, egy nagy, egységes és nemzetközileg versenyképes nemzeti vegyipar megteremtését. Ennek lehetősége 1988-ban következett be, amikor a Ferruzzi család feje, Raul *Gardini* szándéknyilatkozatot írt elő az ENI akkori elnökével egy közös vállalat létrehozásáról. A két fél a részvénytulajdon 40-40 százalékát birtokolta volna, miközben a maradék a tőzsdén talált volna gazdára. A Ferruzzi azonban rögtön feltételeket szabott, azt, hogy a kormány adjon számára 800 millió líra adókedvezményt. Az akkori miniszterelnök, *De Mita* ígérete ellenére a parlament azonban elvetette ezt. Gardini is felrúgta a megegyezést, nekilátott a piacon lévő részvények felvásárlásának. A furcsa privatizációért azonban a következő kormányfő, Giulio *Andreotti* nem lelkesedett. Új vezető került az ENI élére Gabriele *Cagliari* személyében, aki elhatározta, hogy helyreállítja a tulajdonegyensúlyt. 1990-ben aztán már az is kiderült, hogy az ENI és a Montedison alkalmatlan a fúzióra. A kormány is ejtette e régi álmát, a Montedison pedig eldönthette, hogy vásárolni vagy eladni akar részvényeket. S ekkor kezdődött a kenőpénzek kálváriája, Ferruzziék mindent megtettek azért, hogy minél több pénzt lássanak az üzletből. 1990 novemberében megszűnt az Enimont, a pártok és politikusok azonban még a két évvel későbbi választásokig kapták a beígért pénzeket.

A korrupciós leleplezések sorában a Tiszta kezek csoport vizsgálóbírája, *Di Pietro* aztán eljutott az Enimonthoz is. Letartóztatták az érintetteket, s a börtönben az ENI igazgatója, Cagliari öngyilkos lett, három nappal később pedig a lakásán lőtte főbe magát Gardini. Cusani ekkor került vizsgálati fogságba. A főszereplők közül tehát nem él senki, közben a fő kedvezményezett, a szocialista párt is összeomlott. A per során tanúként kihallgatták a nyolcvanas évek politikai és gazdasági elitjének valamennyi kulcsfiguráját. Persze ők résztvevők is voltak, ezért aligha kerülhetik el a felelősségre vonást. Az Enimont-ügy szálai nagyon messze nyúlnak. Mindezt mutatja, hogy a Cusani ellen kihirdetett ítélet után a vizsgálóbíró kérte, hogy emeljenek vádat harminchét személy, köztük *Bossi*, a március végi választásokon győztes jobboldali szövetség egyik vezéralakja ellen. Az elmúlt rendszer hírhedt alakjai – *Craxi, Forlani, De Michelis, Martelli, La Malfa* – mellett tehát könnyen az igazságszolgáltatás hálójába kerülhetnek az új erők, a Baloldal Demokratikus Pártja és az északi Lombard Liga is, s ugyanúgy ott lebeg a pallos a FIAT és az Olivetti vezetői fölött.

Stier Gábor

Kamatemelkedő, dollárlejtő

A Clinton-kormányt zavarba ejtette az árfolyamzuhanás

(Washingtoni tudósítónktól)

Beavatkozni kényszerült a valutapiacokon az amerikai központi bank, amely a pénzügyminisztérium útmutatásai szerint próbált dollárt felvásárolni, ám segítettek a társintézmények Európában is. Az Egyesült Államok jelezni akarta, hogy nem kívánja a dollár további értékcsökkenését, de a szövetségesek sem szeretnék saját pénzüket erősödni látni, hiszen kiviteli eséllyeiket ez a folyamat rontja. Az összehangolt akcióra ezért kerülthetett sor, a *dollármentő koalíció* hamar összeállt.

Washington úgy véli, hogy a gazdasági irányzatok nem támasztják alá a dollár mélyrepülését. Az Egyesült Államokban emelkednek a kamatok, Németországban, ahol még nem igazán tapasztalhatóak a fellendülés jelei, lefelé haladnak. Mégis, az amerikai valuta az elmúlt időszakban gyors ütemben gyengült a japán jennel és a német márkával szemben, csak a beavatkozás hatására kapaszkodott kissé feljebb, s a kérdés most az, megkapaszkodik-e. A szakértők a hanyatlás hátterében többek között az *amerikai–japán* kereskedelmi vitát sejtik, s úgy látják, hogy a *Clinton-kormányzat* szándékosan engedte egyre lejjebb a dollárt a japán jennel szemben, hogy a szigetországra így is nyomást gyakoroljon. Ám a *The New York Times* úgy tapasztalta, hogy a pénzpiacokon *megrendült a bizalom* a clintoni külpolitikában. Aggasztja a spekulánsokat a *Whitewater-ügy*, az egészségügyi reform sorsa, s nem tudják kiszámítani az amerikai központi bank kamatdöntéseit sem. A Fed esetleges kamatemelése a dollár felé terelné megint a befektetőket, de a Fehér Ház kifejezte óhaját, hogy a hitelárak felfelé pöckölését el kell kerülni.

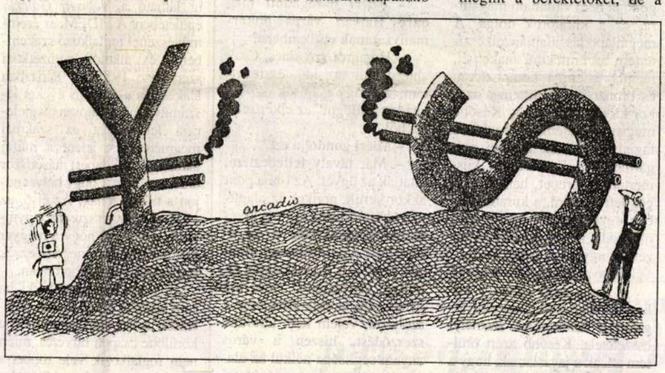

(A C & W Syndicate rajza)

A dollár zuhanását lélektani okokból is akadályozná Washington. A nemzetközi pénzpiacok szétzilálódásától, csökkenő részvény- és kötvényárfolyamoktól tart, amiatt hogy a *Reagan*-kormány közömbössége nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a Wall Street súlyos veszteséget szenvedett el 1987. október 17-én. Az olcsóbb dollár persze serkenti az amerikai kivitelt, s ez nem lenne elhanyagolható szempont akkor, amikor mind nagyobb a kereskedelmi mérleg hiánya. S egy százalékos árfolyamemelkedés tízmilliárd dolláros újabb deficitet jelent, vagyis kétszázezermunkahely lehetséges elvesztését. De a behozatal drágulása miatt sietősebb ütemre válthatna az infláció.

A Clinton-kormányzat azonban elsősorban attól fél, ha a dollár lefelé lebeg, akkor a külföldi befektetők kivonulnak a kötvénypiacról, márpedig erre a pénzre nagy szükség van a költségvetési deficit finanszírozása miatt. Fred *Bergsten*, a pénzügyminisztérium volt vezető hivatalnoka a *PBS* híradójában azt fejtegette, hogy a piacok csupán igazodni kezdtek a gazdasági folyamatokhoz, vagyis ahhoz, hogy az amerikai kamatok nem emelkednek tovább, miközben a Bundesbank az élénkülés miatt rákényszerülhet ilyen lépésre, s a befektetők már erre számítanak. De más közgazdászok úgy hiszik, a Fed még nem mondott le a kamatok felfelé lökéséről, s inkább a dollár árfolyamának *emelkedése várható*, mintsem a folytatódó süllyedés.

A piacokon naponta ezer milliárd dollárnyi pénz mozog, a beavatkozás pedig most sem haladta meg az ötmilliárdot, tehát a valóságos irányzatokat úgyis követik a valuták.

B. M.

Kelet-Nyugat konferencia Varsóban

Partnerség a fejlődésért

Szombaton befejeződött a világ hét leggazdagabb országa (G–7) és 10 posztszocialista állam (E–10) kereskedelmi miniszterei-nek tanácskozása, amelyet Németország és Japán után először tartottak meg a nyugati tömbön kívül – Varsóban. A miniszteri értekezlet elfogadta a varsói nyilatkozatot, amelynek lényege, hogy a *hetek elkötelezik magukat* a reformországok fokozott támogatása mellett. A résztvevők támogatásukról biztosították Waldemar *Pawlak* lengyel kormányfő javaslatát a *„Partnerség a fejlődésért”* program megvalósítására, s szinte hihetetlenül nagyszabású célokat tűztek ki. E szerint az ezredfordulóig a hetek csoportjának mintegy *200 milliárd dollárt* kellene befektetniük az E–10 országaiban, amelyekben akkor már a GDP 70 százaléka esetleg optimális esetben, azaz ha mindenki tartja magát a varsói ígéretekhez. A hetektől piacaik nagyobb mértékű megnyitását, valamint a tőkebefektetéseket elősegítő hitelgaranciákat is elvárnak a térség országai.

Bankprivatizáció Romániában

Kinek kedvez az ügylet?

Privatizálták a Román Külkereskedelmi Bankot. Méghozzá nem is akárhogy. A pénzintézet „társadalmi tőkéje” (névleges vagyona) hozzávetőlegesen hatvan milliárd lej, ám – mint azt nemrég Razvan *Temesan* bankelnök megjegyezte – piaci értéke közel két milliárd dollár. Ezzel pedig az egyik legértékesebb romániai cégnek tekinthető.

A bank nemrég bejelentette, hogy kilencvenkilenc kötvényt bocsájt ki, egyenként 250 millió lej értékben, 110 százalékos kamattal. Egy év elteltével a tulajdonosok átválthatják kötvényeiket részvényre. Ezzel a most befektetett kézel huszonöt milliárd lej (hozzávetőlegesen 15 millió dollár) egy év alatt megkétszereződik, s ha ezt az összeget tőkeemelés útján átváltják részvényekre az eredeti 50 milliárddal a bank névleges vagyona 110 milliárd lejre emelkedhet. Ilymódon a bank részvényeinek 45 százaléka magánkézbe kerülhet.

A bukaresti Capital című gazdasági hetilap ezt a privatizációt az évszázad üzletének nevezi. A kibocsátot kötvényeket ugyanis érkezési sorrendben lehetett megvásárolni, de az sem volt kizárva, hogy az első jelentkező megszerezze az összes értékpapírt. Így hozzávetőlegesen 15 millió dollárért meg lehetett szerezni a közel két milliárd dollárt érő bank részvényeinek 45 százalékát. Csakhogy – teszi hozzá a bukaresti lap – ezzel az ügylettel sem a bank nem lesz nyereségesebb, sem az állam gazdagabb, míg egy nyílt nemzetközi versenytárgyalással szó lehetett volna egy nyugati tőke injekcióról is.

Szakértők egyben arra is figyelmeztettek, hogy éppen 99 kötvényt bocsátottak ki. Ez pedig azt jelenti, hogy a romániai rendelkezések értelmében a banknak nem kellett nyílt pályázatot hirdetnie, ez ugyanis abban az esetben kötelező, amennyiben legalább száz kötvényt bocsátanak ki. A Capital szerint az is meglepő volt, hogy a sajtóhoz eljuttatott közleményben a bank képviselői csak a kötvényvásárlás utolsó napját jelölték meg, az elsőt nem.

Akárhogy is legyen, a kötvényvásárlás május harmadikán lezárult. Hogy esetleg kinek kedvezett ez a kiírás, egyelőre nem tudni. A lap azonban megjegyezi: egyes jelek arra mutatnak, hogy a kötvényvásárlók között ismert nevek is felbukkanhatnak.

(nagy)

Környezeti kihívások és a verseny

Kizöldül a világkereskedelem?

Nyolc nemzetközi szervezet azért küldte el képviselőit a világkereskedelmi konferenciára Marrákesbe, hogy felhívják a figyelmet *a gazdasági fejlődés és a környezetvédelem közötti összefüggésekre*, s arra próbálják rábírni a 125 résztvevő állam küldötteit, hogy javítsák ki a GATT uruguayi tárgyalási fordulójának „zöld” mulasztásait. Egyike volt ezeknek a szervezeteknek a Természetvédő Világalap (WWF), képviselője, Charles *Arden-Clarke* célkitűzéseikről nyilatkozott lapunknak.

– Mire számítanak, netán arra, biztatásukra majd „kizöldül” a világkereskedelem?

– Tulajdonképpen elérkezett az ideje, hogy a világ országai eldöntsék, milyen környezetvédelmi normákat akarnak, és hogy be kívánják-e építeni azokat az új világkereskedelmi megállapodásokba. A probléma összetettségét jól illusztrálja például a delfin–tonhal ügy. Az Egyesült Államok embargót rendelt el a Mexikóból érkező tonhalszállítmányokra azért, mert az ottani halászok hálójában időnként delfinek is fogságba estek és elpusztultak. A GATT 1991-ben ebben a vitában végül Mexikónak adott igazat, s kimondta, hogy az amerikai lépés törvénytelen volt. Ekként tehát úgy is gondolkodhatunk, hogy mindegy, miként fogják ki a tonhalat, a kereskedelmi szabályozás ugyanaz. *Nincs tekintettel a környezetvédelmi szempontokra.* Most, hogy új korszak kezdődik a világkereskedelemben, annak liberalizásával a hasonló „delfin-gyilkosságok” *mindennapossá válhatnak.* Mindebből persze nem szabad azt a következtetést levonni, hogy a környezetvédelmi politika alakítói elvakultak lennének. Nagyon is tisztában vannak azzal, hogy sok dolgot meg kell tenni gazdasági okokból, a fejlődés érdekében, de azt is tudják, hogy lehet ezt környezetbarát módon csinálni.

Ahhoz, hogy ne csupán „zöld” fügefa levél borítsa az uruguay-i forduló teremtette új világkereskedelmi rendet, hanem valóban érvényesüljenek a környezetvédelem érdekei, egyes számítások szerint általában a bruttó hazai termék (GDP) 1–2 százalékára, a környezeti szempontból kritikus állapotú országokban, például Oroszországban és Kínában, viszont a GDP 15 százalékára lenne szükség.

– A GATT helyére lépő Világkereskedelmi Szervezet éppen a környezetvédelmet fejlődést tekinti egyik fő célkitűzésének. Nem elégedettek ezzel?

– A környezetvédelmi témák gyakorlatilag kívül rekedtek az uruguay-i forduló látókörén. Bár a problémák az utóbbi négy évben rendre felmerültek, a GATT-tárgyalások résztvevői mindig azzal tértek ki megvitatásuk elől, hogy erre nincs felhatalmazásuk.

– Végül is mit szeretnének elérni?

– Tudjuk, szükség van a nemzetközi kereskedelmi rendszerre, a multilaterális szabályozásra, ám tudjuk azt is, hogy olyan rendszer kell, amely érzékeny a környezetvédelemre, és arra ösztökéli az országokat, hogy figyeljenek a természetre, akadályozzák meg a környezetet figyelmen kívül hagyó vad versengést. Másrészt az utóbbi időben megfigyelhető, hogy a világ még mindig nincs tudatában az összes környezeti kockázatnak. A leginkább szennyező iparágakat például *a temérdek gonddal birkózó fejlődő államokba* telepítik át, holott ettől azok nem lesznek kevésbé szennyesek. Nyugat-Európában a következő tíz esztendőben *évente körülbelül egymilliárd dollárt* szánnak a savas esők környezeti károkozásának megállítására, közben pedig változatlanul nem kalkulálnak az emberi és gazdasági veszteségekkel. A GATT-tal összefüggésben fontosnak tartjuk, hogy az országok *együtt lépjenek fel*, és ne váljanak a kereskedelmi verseny rabjaivá. A most alakuló Világkereskedelmi Szervezet sokat tehet ezért, más nemzetközi intézményekkel együtt a környezetvédelemért.

– Gondolja, hogy szívesen fogadták fellépésüket a GATT-csúcs résztvevői?

– A GATT-titkárság tagjai boldogabbak voltak, mint feltételeztük. Az a benyomásom, hogy *értik, miről van szó*, s tulajdonképpen megértőbbek is, mint azok az országok, amelyek a „zöldprotekcionizmussal” ijesztgetik a többieket. A környezetvédelem fontos mozzanata a fejlődésnek, nem egyszerűen a kereskedelem a cél, hanem a környezetbarát gazdasági fejlődés. Úgy vélem, a marrákesi konferencia *fordulópontot jelentett* ennek elismertetésében.

Kocsi Margit

Feldarabolják és privatizálják a British Railt

Harc a vasutakért

LONDON – Megszűnt régi formájában az eddigi legnagyobb, még állami kézben lévő brit cég, a *British Rail*, azaz az állami vasúttársaság. Sokak szerint a kormány áprilisi tréfájáról van szó, ám a kabinet másként gondolja: a vasútársaság felszabadalásával már a magánipari privatizációt szeretné előkészíteni. A cél az, hogy az elkövetkező két-három év alatt a British Rail eddigi területi részlegeit részvénytársaságokká alakítsák át – ezek kezdetben még a BR tulajdonában maradnának –, majd ezt követően *magánbefektetések*, illetve úgynevezett „management buy-out”, azaz *vezetői részvényvásárlások* révén magánkézbe mennének át. A végső remény – legalábbis a kormány ígérete szerint – az, hogy ilyen módon növekszik a szolgáltatások minősége és egyúttal jobban meg lehet állapítani, mi mennyibe kerül a vasúti személy-, illetve teherfuvarozásban.

Első lépésként – és ez már április 1-jétől érvényes – a vasúti sínhálózat, a forgalmi jelzőrendszer, valamint az összes vasútállomás átment a 12 ezer főt foglalkoztató *Railtrack* nevű vállalat kezelésébe. Ez a cég adja majd bérbe az állomásokat a vasúttársaságoknak, szedi be a vágányok használatáért járó díjakat és gondoskodik a pályafenntartásról, javításról, a biztonsági berendezésekről, valamint – végső fórumként – az önálló vasúttársaságok egymástól eltérő menetrendjeinek összehangolásáról. A most önállósodott 25 vasútüzemeltető társaság – amelyek körülbelül 5–20 év alatt kerülnek teljesen magánkézbe – alkalmazásában állnak majd a mozdonyvezetők, a jegykiadók és ellenőrök, tehát a vasúti személyzet. Vonatai vagy állomásai azonban nem feltétlenül lesznek e cégeknek: mindezeket más vállalatoktól bérlik vagy lízingelik majd. A szerelvényeket megint más vállalatok kezelik és ők adják majd bérbe a körülbelül 11 ezer mozdonyt, személy- és teherszállító kocsit a különböző vasúttársaságoknak. Először ezek a mozdony- és kocsitulajdonos cégek csupán a British Rail „használt” gördülőparkját kapják meg örökségül, ám ahogy a szerelvények kiöregednek, úgy már ők lesznek kötelesek pótlásukról gondoskodni. Ez pedig nem olcsó mulatság, hiszen például a 125 darab, nagy sebességű, úgynevezett InterCity-szerelvény mindegyike körülbelül 10 millió fontba kerül, s *mivel már 18 éve állnak szolgálatban, előbb-utóbb meg kell kezdeni cseréjüket.* Ez azonban nem a vasúttársaságok terheit növeli, nekik a szerelvények lízingdíjáról, a biztosítási költségekről, a pályahasználat díjáról és hasonlókról kell gondoskodniuk. (Számítások szerint csak az utóbbi, azaz a vasúti pálya használatáért fizetendő díj szerelvényenként elérheti akár a 3,3 millió fontot is.)

Kérdés ezek után az – és a közvélemény a leginkább ezt feszegeti –, hogy *miként alakulnak majd a vasúti utazás költségei*, hiszen a British Rail statisztikái szerint egy InterCity-szerelvény üzemeltetése mérföldenként 16 fontba kerül, ám hogy mekkorák lesznek majd az összegek akkor, amikor a különálló társaságoktól kell mindenfélét bérelni ahhoz, hogy egy vonat egyáltalán elindulhasson, azt senki sem tudja. Miként azt sem, hogy mi lesz akkor, ha valaki mondjuk a skóciai Aberdeen-ből a dél-nyugat angliai Salisbury-be akar vonattal utazni, és így *több vasúttársaság* vonalait is igénybe veszi útja során: *megvehető-e az egész útra szóló jegyet Aberdeenben vagy sem?* És hogy miként alakulnak majd a jegyárak? A kormány azt vallja, hogy a British Rail monopóliumának elmúltával kialakuló, egymással versengő vasúttársaságoknak épp *a verseny miatt kevés mozgásterük lesz az árak emelésére*, és példaként a légitársaságokat, valamint az autókölcsönző cégeket hozzák fel. Annyi bizonyos, hogy a kormány ígéretet tett rá: *a privatizáció után is fenntartja a támogatásokat*, ám a vasúttársaságok megvásárlását esetleg fontolgató menedzserek *kétkednek* abban, hogy ez az ígéret sokáig érvényben maradna.

(–syp–)

Lesz-e szobra Hatvanban a hősöknek és mártíroknak?

A kuratórium akarja, a polgármester nem

Kligl Sándor a szegedi művésztársadalom csendes reprezentánsai közé tartozik. A szobrász azonban most felemelte hangját, és a nyilvánossághoz fordul az őt ért méltánytalanságok miatt. Úgy érzi, a rendszerváltozás kárvallottja lett, önhibáján kívül. Története 1992-ben kezdődött.

– Néhány szobrászbarátom figyelmeztetett évekkel ezelőtt, óvatos legyek, ha hősi emékművet akarnak csináltatni velem. Tanult kollégám pedig arra hívta fel a figyelmet még a rendszerváltozás hajnalán, hogy a művésznek ügyelni kell arra, hogy a megrendelést hamar elvégezze, mert kenyere a politikai széljárástól függ. Ez a jó tanács csak akkor jutott eszembe, amikor én is csapdába kerültem. Két évvel ezelőtt megkeresett a *Hatvani Hőseinkért és Mártírjainkért Alapítvány* kuratóriumának elnöke. Kíváncsi volt, vajon elvállalnám-e a II. világháborúban elesett magyar katonák és az 1956-os forradalom áldozatainak emléke előtt tisztelgő szoborcsoport megalkotását. Közölték azt is, hogy a kompozíciót a szovjet emlékmű helyére tervezték.

– Elvállalta a munkát?

– Az országban tizenhét köztéri szobrom van, ezért is gondoltam arra, a feladat nemcsak megtisztelő, hanem képes vagyok színvonalasan elvégezni. Elfogadtam a megbízatást, majd megtekintettem a helyszínt. A kuratórium elnöke akkor már nem volt biztos benne, hogy a magyar emlékmű a szovjet helyére kerül, amelyhez a köveket annak idején a hatvani zsidótemetőből gyűjtötték össze. Az elhelyezés gondját nem vállaltam magamra, ez a kurátorok dolga. A megállapodás alapján elkészítettem az emlékmű makettjét, megterveztem a kompozíciót, és bronzból kiöntöttem a szobor kicsinyített mását. Később megismerkedtem a kuratórium tagjaival, köztük Hatvan polgármesterével is. Amint kiismertem a terepet, hamar világos lett előttem, a kuratóriumban egyetlen erős ember van, mégpedig az önkormányzat vezetője, ugyanis a pénzt ő adja.

– Zavarta ez a körülmény?

– Amíg nem láttam a kulisszák mögé, különösen nem izgatott a kuratórium személyi összetétele. Később azért örültem annak a javaslatnak, hogy a kompozíciót szakzsűri bírálja felül. A képzőművészeti lektorátus szakemberei úgy ítélkeztek: szobortervem művészi színvonalú, és javasolták a megvalósítását. A szakzsűrinek volt egy másik ajánlása is, úgy látszik, ők a jövőbe láttak, és a magyar gyakorlat alapján óvatosak: amennyiben az önkormányzat valamilyen oknál fogva elutasítja a tervemet, háromszázezer forint tervezési tiszteletdíj illessen meg. Őszintén szólva erre a végkifejletre már csak akkor gondoltam, amikor felfedeztem, hiányzik a polgármester együttműködési szándéka.

– Miért haragudott meg önre Hatvan város önkormányzatának első embere?

– Haragról szó sincs. Csak ahogy múlt az idő, észrevettem, a magyar hősök szobra kezdett „kilógni" az elképzelésekből.

– Miért gondolja ezt?

– Már tavaly felfedeztem, altatják az ügyet. Az i-re a pont akkor került, amikor az alapítvány kuratóriuma egy tag kivételével megszavazta a tervemet, csak a polgármester mondott nemet. A szavazás után állítólag kijelentette, nem tud pénzt adni az önkormányzat a szoborra, velem nem kötöttek szerződést, hiszen a város anyagi segítsége nélkül az alapítvány nem tudja megépíttetni a műalkotást.

Szinyei András, Hatvan polgármestere az ügyről telefonon nem volt hajlandó interjút adni, annyit közölt csak, sem a város, sem ő nem rendelt szobrot.

Halász Miklós

Kis műtárgyak, melyek elférnek a tenyerünkben

Éremművészeti kongresszus és kiállítás a budai várban

A TAVASZI, zajos események között szinte szerényen húzódott meg egy olyan rendezvény, amely már csak nemzetközisége miatt is nagyobb figyelmet érdemelt volna. Ez volt a FIDEM XXIV. kongresszusa és a hozzá kapcsolódó nagyszabású kiállítás, amely június 19-ig látható a *Nemzeti Galéria* épületében. A FIDEM, az éremművészettel foglalkozó szakemberek és alkotók nemzetközi szervezete 1937-ben Párizsban alakult, és a háború éveket leszámítva folyamatosan megjelenési lehetőséget és szakmai megmérettetést jelent a műfaj alkotóinak. Budapest másodszor érdemesült arra, hogy helyet adjon a találkozónak. Az első, az 1977-es kongresszus arra nyújtott lehetőséget, hogy a magyar éremművészek is megrendezzék seregszemléjüket Sopronban.

Jogosan kérdezheti bárki, ha ez a kiállítás olyan fontos és jelentős, miért nem hangosabb a körülötte csapott hírverés, miért nem foglalkozik vele többet a hazai közvetítő elem (divatul – a média)? Az okot részben és sajnálatosan magában a műfajban vagyunk kénytelenek felfedezni. Mert mi is az érem? Mint egy svéd szobrász megfogalmazta, *„kis műtárgy, mely elfér egy tenyérben"*. Márpedig korunk emberét egyáltalán nem vonzzák a szerény dimenziók, és ez a méretbéli csekélység ráadásul fokozott figyelmet követel magának, akkor igazán izgalmas, amikor kifejezési eszközei a legvisszafogottabbak, finom átmenetekből építkezik, és bár nem kötelezően, de rendszerint pontos közlendőket, évszámokat, neveket, történelmi eseményeket jelez. Tiszteletre méltó múltja révén kötött szabályai vannak. Ne is szépítsük, arisztokratikus műfaj ez a javából, melynek évezredes múltja van, melyet nem lehet a világ műbarátainak tudatából egyszerűen kitörölni. De álszent dolog lenne megemlítenlül hagyni, hogy mint minden gyűjtható műtárgynak, az éremnek is komoly piaci értéke van, amelynek kiaknázására évszázadok óta törekednek a pénz- és éremverők. Nem véletlen, hogy a FIDEM alapítói a nagy hagyományú országok pénzverdéi voltak, melyek jól felfogott érdekükben tágították ki szervezetüket az alkotóművészek befogadására is.

Bármennyire konzervatív és arisztokratikus műfaj is az érmészet, nem maradhat mentes a környezetből érkező hatásoktól. Ezek megtermékenyíthetik vagy váratlan irányba fordíthatják fejlődését. Művészeti forradalmak sohasem fognak ebben a műfajban megfogalmazódni, de azok szemléletváltozásai szellemi és technikai fegyvertárát gazdagítani fogják. Ezeknek a kérdéseknek boncolgatására teremt lehetőséget egy-egy kongresszus. Az idei a technikai megközelítésre helyezte a hangsúlyt.



Gisele Biache: Nemzeti tiszteletdíj (Luxemburg)

Szepsy Szücs Levente fotója

A RÉSZTVEVŐK – élen Lars O. *Lagerqvist* elnökkel – a négynapos program alatt vajmi keveset láthattak fővárosunk szépségeiből, úgyszólván reggeltől estig a változatos előadásokat hallgatták. Ezek során szót kapott a műfaj történetével foglalkozó műtörténész, technikai szakember, műgyűjtő és alkotóművész. Alan M. *Stahl* (Egyesült Államok) előadását az öntött és vert érmek sajátosságainak, lehetőségeik összevetésének szentelte a római kortól napjainkig. Ettore L. *Frapiccini* (Olaszország) a pénz- és éremverésnél felhasznált szerszámok történetét ismertette. Philip *Attwood* Anglia éremművészetét ismertette, Carlos B. *da Silva* Portugália éremművészetéből a kilencvenes évek új tendenciáit emelte ki. Az előadások tárgyául néha a szokatlan anyagválasztás kínálkozott, Zdenka *Mikova* (Csehország) Jiri *Seifert* kőérmeiről, Zeljko *Kujundzic* (Kanada) a fémmázas kerámiaérmek effektusairól beszélt. Irina *Subotic* (Jugoszlávia) a mai érmeken felelhető iparművészeti hatásokról, Eva *Olszewska-Borys* (Lengyelország) az éremművészet fellendítésének mikéntjéről értekezett. A dán Else *Rassmussen* egyetlen alkotó, Harald *Salomon* munkáival foglalkozott, csakúgy, mint holland kollégája, Marjan *Scharloo*, aki Piet *Esser* szobrász iskolateremtő stílusát állította reflektorfénybe. Az éremalkotóktól elvárható tartalmi kívánságokat foglalta össze Joseph Veach *Noble* (Egyesült Államok) *Sokatmondó vagy semmitmondó* című hozzászólása, míg Wolfgang *Steguweit* a német éremművészet helyzetét az országegyesítés hátterével szemlélte. A két magyar előadó közül *Kalmár* János *Az érem formája, szerepe és tere* című értekezése elméleti tisztázásra törekedett. *Chikán* Bálint a Szentendrén dolgozó éremművészek tevékenységét ismertette.

A vendégek minél sokrétűbb tájékoztatására több kísérőprogramot is szerveztek a magyar rendezők: így láthattak a *Nemzeti Galériában* éremkiállítást, a *Vigadó Galériában* kisszobor-bemutatót, a *Nemzeti Múzeumban* történelmi vonatkozású alkotásokat, a *Dorottya Galériában* a portugál éremművesség hangadó mestereinek munkáival találkoztak, és megismerkedhettek a sóstói művésztelep adottságaival és gyűjteményével is.

A JÚNIUS közepéig látható kiállításon hatszáz művész kétezer munkájával találkozik az érdeklődő. Az természetes, hogy a műfajban komoly hagyományokkal rendelkező országok, mint Franciaország, Olaszország, mindenkor elkápráztatja a nézőket a lenyűgöző technikai kivitellel, felületi kikészítéssel, de különösebb izgalmat inkább a kivitelben kevésbé tökéletes, de érzékenyebb munkák jelentik. A magyar éremművészet tulajdonképpen ebbe az utóbbi csoportba sorolható, nálunk is inkább az egyéni megoldások dominálnak. Meglepő a portugál érmészet, amely egyszerre tud felsőfokot nyújtani plasztikában és technikai megjelenésben. Csalódást jelent viszont, hogy a kisművészeti hagyományaikról híres távolkeleti országok, Japán, Dél-Korea, a nyugati divatok mögé zárkóznak fel. Tanulságos viszont Szlovákia bemutatója, ahol több száz éves körmöcbányai tapasztalatokra épülő tudatos modern iskolának a munkáival találkozhatunk. Talán nem érdektelen összevetni ezzel a Monarchia másik utódállama képviselőjének keserű megjegyzését: *„Ausztriában az éremművészet mint szabad művészeti ág iránt gyakorlatilag nincsen érdeklődés, és ezért érempiac sincs"* (Michael *Walz*).

A FIDEM-kiállítás tanulságai lassan épülnek be gondolkodásunkba. De ha ez a hatás legalább olyan megtermékenyítő és ösztönző lesz a hazai kisművészet továbbfejlődésére, mint az 1977-es volt, akkor bizakodva nézhetünk a műfaj jövőjére. A legközelebbi magyarországi FIDEM-kongresszus résztvevőit reménytelleg az addigra már létező soproni Éremművészeti Múzeum fogadja.

Kótai József

Sütő András vidám színműve – cenzúrák után

Pompás Gedeon Debrecenben

Az a magasztos cél, amelyet *Sütő* András valamennyi művében maga elé tűz, hogy közönsége minden tagját megszólítsa, hogy apró falvakban és nagyvárosokban egyaránt érthető legyen az írói üzenete, a mondhatni végérvényesen kettészakadt irodalom korszakában anakronisztikus vállalkozásnak ítéltetik. Közösségi színház közösség nélkül. Amikor *Parászka* Miklós rendező a debreceni *Csokonai Színházban* elővette *Sütő* András betiltott, cenzúrázott, több mint negyedszázados vidám játékát, a *Pompás Gedeont*, a korszerűtlenség kockázatát is vállalta.

A múlt hét végén a *Nemzeti Színházban* vendégszereplő debreceniek történelmi korba helyezett mai, sőt örök komédiát állítottak elénk. „Olvasatukban" arról szól a darab, hogy a nagyobb hatalom elvtelen szolgálatából adódó kis hatalom olyan méreg, mely szétrombolhatja a szűkebb és tágabb közösséget, végérvényesen megfertőzheti a személyiséget. Az álom és valóság együttes jelenléte, a nyers realizmus és a költői lebegés hatja át a darabot, melyet éppoly nehéz eljátszani, mint *Tamási* Áron drámáit. A körhinta, melyet a színpadkép mutat, az előadás utolsó, megindítóan szép jelenetében kapja meg értelmét: aki egyszer felkapaszkodott és megszédült, azt viszi tovább a gépezet. A két legjobban megírt szerep Gedeoné és feleségé. *Hunyadi* László a szánandó törpediktátor jellemének minden árnyalatát hitelesen mutatja fel. Az ő alakítása avatja ünneppé az előadást. Nagyszerű pillanatai vannak Annát, a feleséget játszó *Szilágyi* Enikőnek is.

Az előadást vastaps köszöntötte, nem csak udvarias tetszésnyilvánítás. Az elismerés egyszerre szólt a darabnak, amely képes megszólítani a közönséget, és a Parászka Miklós által irányított társulatnak, amely jókedvűen és alázattal tolmácsolta Sütő András vidám játékát.

(o. á.)

Az Aranybulla meg a Halotti beszéd

Budai Tibor kiállítása a Szombathelyi Képtárban



Budai Tibor: Halotti beszéd

Az 1946-ban született *Budai* Tibor grafikusművész több mint száz egyéni és csoportos kiállítás résztvevője volt 1966 óta. Most ismét önálló kiállítással jelentkezik a *Szombathelyi Képtárban*. A művész május 13-án délután öt órakor megnyíló tárlatán tusrajzok, rézkarcok és könyvilluszrációk lesznek láthatók. Budai Tibor rajzai, grafikái aprólékosan kidolgozott, gyakran a valóság és a megfoghatatlan határmezsgyéjét kereső alkotások. Történelmi múltunk eseményei és dokumentumai csakúgy szerepelnek képein, mint Jack *London* regényhősei vagy a művészi lét allegóriái. A száznegyven alkotást felvonultató tárlat május 29-ig látható a Szombathelyi Képtárban.

(a. b.)

FOLYÓIRATSZEMLE

Budapesti Negyed

A Fővárosi Önkormányzat negyedévenként megjelenő, szépen illusztrált periodikája, a *Budapesti Negyed* – ne firtassuk, miért volt szükség elindítására a pazarlóan gazdag folyóiratpiacon – tematikus számokkal lepi meg az olvasókat. Idei tavaszi téma: *Kultuszok és kultuszhelyek*. A tanulmányok legfőbb erénye az olvasmányosság, sokszor úgy szerez az olvasó ismereteket, mintha csak régi emlékeit idézné meg.

Basics Beatrix

A „basilica minor" és a Szent Jobb című írása felidézi a Szent István-templom (mint kiderül, a köznyelv helytelenül nevezi bazilikának) építéstörténetét, bemutatva *Hild* József elgondolását, majd *Ybl* Miklós tervét, végül *Kauser* József befejező munkálatait. Hogy ez a külsejében impozáns épület miért lett végül belül művészi szempontból kiábrándító? A túlzott, funkció nélküli díszítés a visszájára fordult. Az a tény, hogy a szent jobb, első számú nemzeti ereklyénk őrzőhelye a „bazilika", sokat emel a rangján, de – mint a tanulmányíró megjegyzi – *„a híres nemzeti emlékhelyeként funkcionáló egyházi épületek sorába valószínűleg sohasem lesz beilleszthető"*.

József nádor szobrát egyetlen rendszer sem tudta eltávolítani. Budapest örökös főispánja, a legmagyarabb Habsburg élettörténetét, kultuszát *Poór* János írása mutatja be. Ezt a mára talán már csak szoborban-térben élő nemes emlékezetet *Kossuth* Lajos alapozta meg Pest megye közgyűlésén 1847 januárjában elmondott beszédében: *„Mi sokszoros hálával, a szeretetnek és a pietasnak mi szent emlékezetével tartozunk mi meghalt örökös főispánunknak."*

Mondják, a magyarok temetni mindig szépen tudtak. Ám azt a csodát, amit az ország népe 1894. március utolsó napjaiban és április 1-jén átélt, amikor Kossuth Lajos hamvai hazatértek, aligha látott a világ (*Rajk* László, a *Nagy* Imre-temetés egyik rendezője is így nyilatkozik a lapban). A Kossuth-temetésről, annak politikai hátteréről

Borus Judit

írt élvezetes esszét. Egy ma már nem látható szobor (*A nemzeti áldozatkészség szobra – Avagy fából vaskatona*) történetét idézi fel *Szabó* Dániel tanulmánya. A budapestihez hasonló, német területekről idevándorolt, az ország több pontját elárasztó fa emlékművek, amelyeket a polgárok szögbeveréssel varázsoltak vasszobrokká, a háborús jótékonysági akciók nagy anyagi sikereit hozták. Az egykor az *Anker*-ház előtt álló vasvitéz ma törmelékekben, összeállíthatatlanul foglalja a helyet a *Hadtörténelmi Múzeum* raktárában.

Meg nem valósult, grandiózus emlékműterveket mutat be *Vadas* Ferenc *Millenniumi piramis és Gellért-hegyi Akropolisz* című dolgozata. Gondoljuk el, az ezeréves Magyarország tiszteletére valaki a Gellért-hegy tetejére álmodja minden idők leghatalmasabb emberi alkotását, amelynek alapterülete kis híján tizenkilencszerese lett volna a *Kheopsz*-piramisének. Legalább ilyen vonzó lett volna az ugyancsak a Gellért-hegyen létesítendő *„Acropolis egy villamos világítású Hungária-szoborral"*.

A kollektivizmus bűvköréről is szó esik a lapban.

Balázs Magdolna

Az Ifipark című publicisztikája némi nosztalgiával íródott. Aligha hihető, hogy a szerző komolyan gondolja, hogy a mai tizen- és huszonéves korosztály az amerikai gyorséttermekben talált rá a szabadidő kulturáltabb, civilizáltabb eltöltésének lehetőségére, s hogy itt tényleg otthonosan és kényelmesen érzi magát.

Szüts György *A „zsarnokság" szoborparkja* című írásában *Fajó* János félelmeit is idézi: *„Talán nem is lenne muszáj ezeket a szobrokat lebontani, elég lenne a fejeket csavarozhatóra készíteni, és alkalmasint lecserélni. Félek, hogy az új politikai konstelláció-ban is minden párt, minden hatalom arra törekszik majd, hogy saját eszméjét megbronzosítsa, megkövesítse, meglovasítsa…"* Reménykedjünk, hogy nem így lesz. Mert a szoborparknak nagy a visszatartó ereje is.

Voight Vilmos *Éljen és virágozzék!* címmel a budapesti május elsejék történetét foglalja össze. Míg volt és kötelező volt a felvonulás és a városligeti majális, lázadoztak ellene, ma, hogy nem kötelező, sokan visszasírják, mert *„nincs modern kultuszunk, nincs békés tömegdemonstrációnk, nincs világi tavaszünnepünk, nincs karneválunk… Pedig nem elég, ha koszorúzunk és temetőbe járunk. Kellene egy boldog népünnep is egyszer"*.

A *Mártírium* főcím alatt *Mihancsik* Zsófia két interjúját olvashatjuk Rajk Lászlóval, illetve *Jovánovics* Györggyel. Az 1989-es temetésről, illetve az 1956-os emlékműről már annyi mindent olvastunk, hogy nemigen kaphatunk új információkat. Rajk László újfent meggyőz minket kiváló improvizálóképességéről, Jovánovics György a tudatosságáról.

Osztovits Ágnes

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 DEC 12

MAGYAR HÍRLAP

Budai Tibor

117

Budai Tibor grafikus kiállítása

Tudósítónktól.

Az évek óta rendszeresen kiállító művésznek a Ferencvárosi pincetárlaton holnaptól a hó végéig látható 26 képe az idei év válogatott anyaga.

Budai Tibor, amikor a maga választotta ösvényre lépett, nemet mondott idillre, drámai elbeszélésre, realizmusra, rövidebben célt érő irányzatosságokra. Konstruktív, ugyanakkor önállóan szemlélt élményvilágából kibontakoztatott látásmódja belülről érett, nem adott magának könnyebbséget tájékozódás útján szerzett, applikált megoldásokkal. Nem a látvány, hanem a lélek látományai érdeklik, s ezeket felhozni óvatoskodás nélkül száll a mélybe. A látásélmény és a belső forrás olyan [illegible] grafikáin, mint a gramma kiegyensúlyozott mérleg. Fuvallatszerűen finom rajzosságával, néhol a puszta jelölés ritka vonalhálójával szövi gondolatait, messze kerülve minden felületes eredetieskedéstől.

Budai Tibort az ember érdekli, küzdelmeivel, sikereivel, boldogságával, kudarcaival együtt. A rajzokat nézve rádöbbenhetünk, hogy milyen nagy a különbség a között, amit mi látunk, amit látni szeretnénk, és amilyenek vagyunk. Rádöbbenhetünk kapcsolatainak elsorvadására, és felfedezhetünk a felszín alatt megbújó emberi értékeket is. A rajzok tartalmából és megoldásaiból fakad, hogy szemlélésük, megértésük több időt és elmélyültséget igényel. De így lehetünk tanúi az élet fonákságainak, sejtetett tragédiáknak, feltárhatjuk a cselekedet és indítóok összefüggéseit, rálsmerhetünk másokra: de magunkra is. Vagy egyszerűen: láthatunk 26 jó képet.

Stadtmarken, die Sie nicht verwechseln sollten

GRABOW (Mecklenburg)

Marc Rosenberg, Band II



2248

STRASSBURG

Marc Rosenberg, Band IV



6949 1784

MARSEILLE

Marc Rosenberg, Band IV



6217 1780

SALA (Schweden)

Carl Hernmarck, Svenskt Silversmide



6734 Mitte 18. Jh.

SAINTE-MENEHOULDE (Frankreich)

J. Helft, Le Poinçon des Provinces Françaises



895 1782–85

BORDEAUX (Frankreich)

J. Helft, Le Poinçon des Provinces Françaises



270 1750–51

KEMPEN (Düsseldorf)

W. Scheffler, Rheinland-Westfalen



480 1. H. 18. Jh.



481 2. H. 18. Jh.

STEINAMANGER (Ungarn)

Köszeghy, Merkzeichen der Goldschmiede Ungarns



2077 1777

GYÖNGYÖS (Ungarn)

Köszeghy, Merkzeichen der Goldschmiede Ungarns



699 Mitte 19. Jh.

KOPENHAGEN

Chr. A. Bøje, Danske Sølomaerker



40 1707

SVENDBORG (Dänemark)

Chr. A. Bøje, Danske Sølomaerker



3123 1764

NYBORG (Dänemark)

Chr. A. Bøje, Danske Sølomaerker

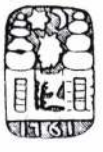

2414 1761

Wird fortgesetzt

Die systematische Zusammenstellung der Goldschmiedemarken erfolgte unter Mitarbeit von Helga Domdey-Knödler

Literatur

Marc Rosenberg, Der Goldschmiede Merkzeichen. 3. erw. und illustr. Aufl. Bd. 1, Frankfurt a. M. 1922, Bd. 2, Frankfurt a. M. 1923, Bd. 4 Berlin 1928

Carl Hernmarck, Svenskt Silversmide, Stockholm 1972

Köszeghy, Merkzeichen der Goldschmiede Ungarns, Budapest 1936

Jacques Helft, Le Poinçon des Provinces Françaises, Paris 1968

Elias Voet Jr., Goud-en Zilvermerken, Den Haag 1963

Katalog der Ausstellung Schloß Jegenstorf 1966

Fanny Rittmeyer, Kirchenschätze in der Schweiz

Wolfgang Scheffler, Rheinland-Westfalen Verlag Walter de Gruyter Berlin-New York 1973

Danske Guld OG Sølv Smedemaerker, Forlag 1962, Kopenhavn

1989. 04. 20.

Budai Tibor

Kiállítási napló

Három út

FÉRFIPORTRÉ AKTOKKAL — akár kulesképe is lehetne a legendás Herman Lipót képtárbeli grafikai kiállításnak. A naplószerű tollrajzon önarcképe mellett két akttanulmány, s gyöngybetűkkel írt megjegyzés: „No, nincs baj a papírral — a toll és a tenta egészen jól fog rajta. Most már csak ceruza és színes ceruza próba hiányzik. Remélem, ez se okoz bajt." A rajz utal arra, hogy a század e különös garabonciása, akinek a kávéházak világa, a művészek közössége volt éltetőeleme, úgy írta-rajzolta élete naplóját, hogy megőrizte a mindennapok örömeit, alkotói vívódásait, impresszióit. A Herman Lipót (1881–1972) hagyatékában maradt grafikákból a szabadkai bemutató után nyílt Szegeden kiállítás, amelyen a városban — hiszen ez idelg otthona volt, itt érettségizett a kereskedelmi iskolában, 1901-ben.

Látszatra egynemű ez a világ, de a figyelmesebb szemlélő felfedezheti tematikai gazdagságát, mely a válogatót legalább annyira dicséri, mint az alkotót. Életképek, mitológiai és bibliai jelenetek, portrék, tájvázlatok egyforma súllyal vannak jelen. A megfogalmazás is sokszínű: ceruzarajzok finom tónusai (Ádám és Éva), izgalmas vonalforrádások (Önarckép), vibráló színek (Vén Ember), merész csetvonások (Fürdő előtt), följegyzésszerű arcvillanások (Molnár Ferenc, Szomory Emil, Hunyadi Sándor). Akad egy megejtően kedves rajz a sorban. Szép Ernő alszik. 1910-ben készült. Herman Lipót szeretettel meg is kétszerezi a törékeny író álomba szenderült alakját, s mintegy kívánságként, angyalok vigyázzák álmát.

Egy jórészt nagyszerű portréiról ismert mester rajzos naplójába pillanthatunk be a Képtár kiállításán — felhőtlen örömmel.

MÉLYLÉLEKTANI ÁSATÁSOK — ez Budai Tibor egyik tollrajzának címe, egy emelettel följebb, a Képtár harmadik szintjén. Budai geneticiókkal fiatalabb alkotó, 1946-ban született, s jórészt autodidakta módon képezve magát egyéni grafikai birodalmat teremtett. Világszemlélete hasonlatos Hagy László, Juhász Ferenc népi szürrealizmust kozmikus elemekkel szembesítő művészetével. Elegáns, pompásan passzpartuzott, igényesen előadott rajzai meggyőznek, hogy ez a világ a sajátja: motívumai rendszerré állnak össze, jelképei következetesek, asszociációi titkos összefüggéseket is fölvillantanak, filozofikus — néha irodalmiaskodó — címei erősítik mondanivalóját. Gondolati és technikai igényesség egyszerre jellemzi ezeket a többrétegű lapokat, melyeknek mélyrétegeiben az igazi értékek iránti vágy, az elvesztett erkölcsi és szellemi tartalmak féltése munkál.

Rajzai utalnak a nagy szürrealista elődökre. Bochtól Kondor víziólig, de Budai továbbfejleszti jelképrendszerét. Szembesíti a földi és égi tartományokat; velőséges, portrészerű arcokat és maszkokat, álarcokat, burkokat; keresi a köldökzsinórokat, tartókötelelket, testek köré csavarodó gézpólyákat; kutatja fészkeinket, otthonainkat, bugyrainkat, zsákjainkat; röppenti madarainkat, és szárnyra bocsátja az újmódi Ikaroszokat, minket, XX. századi lelkiízöllt, földhözragadt, szabadságtól megfosztott, szárnyaszegett repülni vágyókat. S minden szomorúsága, apokaliptikus látomása ellenére is arra biztat valamennyiünket: a szárnyakat pedig újra kell ragasztani...

A LOGIKA ESZTÉTIKÁJA teljesedik ki Orojan István kamaratárlatán a Paletta Galériában. A szegedi főiskolán végzett, má Gyulán élő festőművész pályájának kezdeti szakaszától kitartó következetességgel építi sajátos, a geometrikus absztrakción alapuló konstruktív festőiségét. Lapozgatom a vendégkönyvet, s megüli a szemem egy bejegyzés. A Tömörkény Gimnázium tanulója írta, s így szól: „Ez a mai magyar festészet? Bosszant! Nem tudtam". Bizony, ez is a mai magyar festészet, mint ahogy része a vásárhelyi realizmus, a szentendrei szürrealizmus, az újnaturalizmus, a pop, a poszt- és sorolhatnám. Merthogy a művészet minőségét nem a stílus, a kifejezésmód minősíti, hanem a festői mondandó minősége, intenzitása, hitele, érvényessége. S napjainkban a szigorú logikának éppúgy van létjogosultsága, mint az ösztönös megnyilatkozásoknak, s a logikának is van esztétikája, sőt, lírai felhangja is, mint ahogy a legvadabb gesztusokban is tetten érhető az ész karmesteri szigora. Csak azért szomorodtam el kissé, mert egy fiatalember bejegyzéséből ismét azt a veszélyt éreztem ki: van utánpótlása a kizárólagosságnak, a művészeti értékek kisajátító tendenciának. Nem a nyitottság, hanem a szellemi kiúnyvázottság jellemzi meg a diáklány kijegyzését egy kiállítás képeihez.

Pedig Orojan István konstruktivista képei igazán alkalmasak arra, hogy ennek a kifejezésmódnak szépségeit, tartalmait, értékeit föllelhessük. A fekete-vörös-arany drámai triptichonjára milyen ellenpont fehérekből, tört okkerekből, halványzöldekből szervezett hármaskép; a vászon finom textúráját, hogyan hagyja élni szinte belső fényekkel világító többtételes, kifehéredett kompozícióján; a motívumok hányféle kapcsolata valósulhat meg egy végiggondolt logikai rendben; miként élnek együtt foltok és vonalak; hogyan terem napjaink katartikus élményeiből lírai rendet...

Tandi Lajos

Kiállítás
Budai Tibor grafikusművész, Nagy Imre festőművész, Orojan István festőművész kiállítása
Tóth Kálmán utca 4. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

there are several sandstones that are rated in Purchase as at least twice as hard to work as Portland stone, so they must be similar in hardness to the Italian stone. These stones are one of the several exceptions to this system of classification.

13 The progressive development and refinement of tungsten carbide tools in recent years has somewhat changed this. Experienced granite workers still avoid tooth chisels.

14 In Great Britain this has been known as "Roman stone." See Cater, n. d.

15 As I bought this piece in Rome and have little experience with French stone, the identification was made by two carvers with extensive working experience in France.

16 A similar case is the upper level statues of the "Seasons" on the Trevi Fountain in Rome. These statues were always presumed to be of marble until the recent restoration, when they were found to be of a limestone which may be a form of travertine, but has some visual similarities to Aquila stone. It seems to be from quarries near Rome, but the exact source has not yet been identified. Documents show that a load of marble being shipped from Carrara to Rome for the fountain was sunk by Turkish pirates, which suggests the possibility that this stone might have been a last-minute alternative. see Pinto, 1986 p. 269.

17 For example, the front wall of the choir in the church of the Frari and the decoration on the facade of the Scuola di San Marco.

18 In choosing this among the great variety of excellent carving stones in Great Britain I am not making any judgments. Portland and Bath stones are more famous and frequently used and, from what I am told by carvers, equally good or better for carving. My choice is based purely on personal experience.

19 For example: Istrian stone in fifteenth- and sixteenth-century Venice.

4

Tools

Stoneworking tools[1] can be divided into two major categories: those that work by percussion and those that work by abrasion. A third, less visible category, includes measuring implements. By far the greater variety and number of tools are in the percussion group. However, the oldest known worked stones, pebbles with holes drilled through them, were worked by abrasion. In the twentieth century, with the production of modern machine tools and abrasive compounds, much more work is done with abrasives than in any other way. Formerly, percussion tools bore the brunt of the work, so they will be considered first.

Percussion tools

Axes (photograph 1)

Percussion tools involve some form of either hammer-and-tool combination or axe. In general, any type of cutting edge that exists in hammer-and-tool form exists also in an axe form. The axe generally leaves slightly different marks than the chisel. Usually the marks are close to those a chisel would make when held perpendicular to the stone's surface. Because of the nature of granite carving, the marks of an axe on granite are difficult if not impossible to distinguish from the hammer and chisel. On marble or limestone they are relatively easy to see. Axe marks show a clear impression of the tool and do not make long smooth lines as the tool passes along the stone; the surface is choppier. Otherwise one may follow the general rules that (a) all tool cutting edges can exist in either form, and (b) when cut with an axe, stone shows a more broken surface and little of the lines of a tool moving across the stone, due to the more vertical stroke used.

Until the publication of Jean-Claude Bessac's book, there was very little literature on axes. It was clear that they existed in local traditions in many countries, but that these traditions were dying out.[2] It is also true that they were much more central to stoneworking in the Middle Ages than they are today.[3] Axes seem to have been slowly replaced in most areas by hand tools between the sixteenth century and the end of the nineteenth. As they were never as important in marble carving as in the other stones, this may have been as a result of the gradual dominance of marble technique in sculpture. It is certainly true that while we see no axes in Diderot's illustrations of the tools of sculpture in the middle of the eighteenth century, we know from Bessac and Noel that axes were still in use in this century in stone masonry in France. In England, already by

A
Szombathelyi Képtár
tisztelettel meghívja
1994. május 13-án, 17 órára

BUDAI TIBOR

grafikusművész
kiállításának megnyitására

A kiállítást
Gálig Zoltán
művészettörténész
nyitja meg

A megnyitón elhangzik:
HÄNDEL: G-dúr Chaconne
zongorán előadja: Németh Cecília
a szombathelyi
Zeneművészeti Szakközépiskola
növendéke

A kiállítás megtekinthető: máj. 13.–jún. 5-ig.

Sylvester-Print Kft.

SZOMBATHELY 1
11. 5. 94
AL-V/22

MAGYARORSZÁG
012
FORINT

Szinkovits Péter
Új Művészet
Budapest
Báthori u. 10.

1054

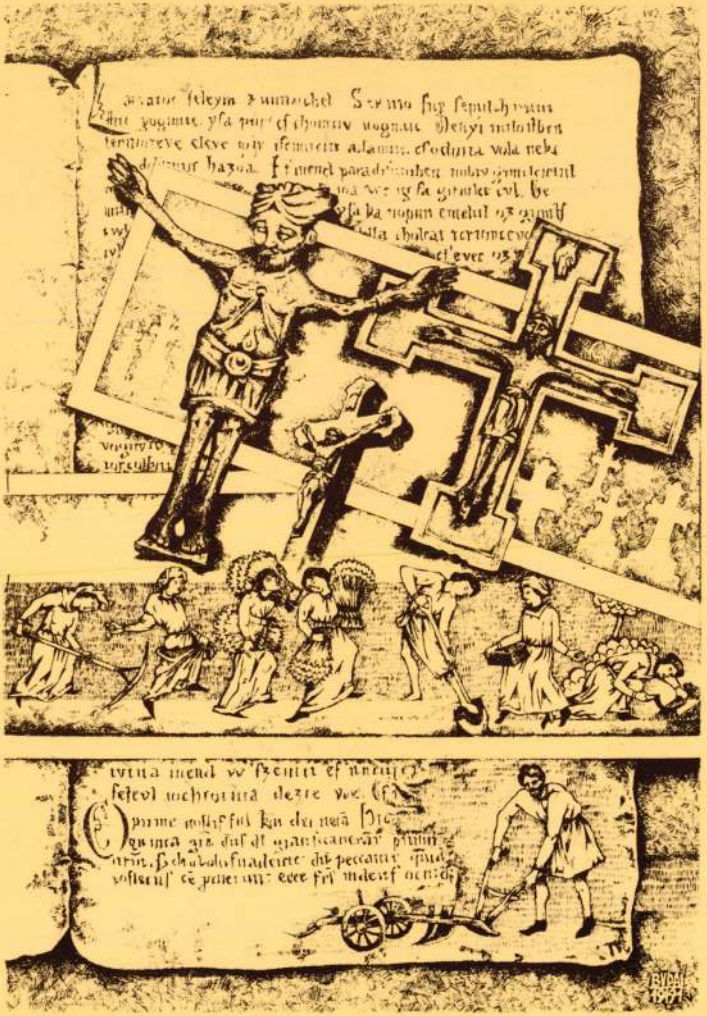

A
Szombathelyi Képtár
tisztelettel meghívja
1994. május 13-án, 17 órára

BUDAI TIBOR
grafikusművész
kiállításának megnyitására

A kiállítást
Gálig Zoltán
művészettörténész
nyitja meg

A megnyitón elhangzik:
HÄNDEL: G-dúr Chaconne
zongorán előadja: Németh Cecília
a szombathelyi
Zeneművészeti Szakközépiskola
növendéke

A kiállítás megtekinthető: máj. 13.–jún. 5-ig.

Sylvester-Print Kft.





MTA Talajtani Kutató
Intézet
Budapest
Úri u. 49.

1014

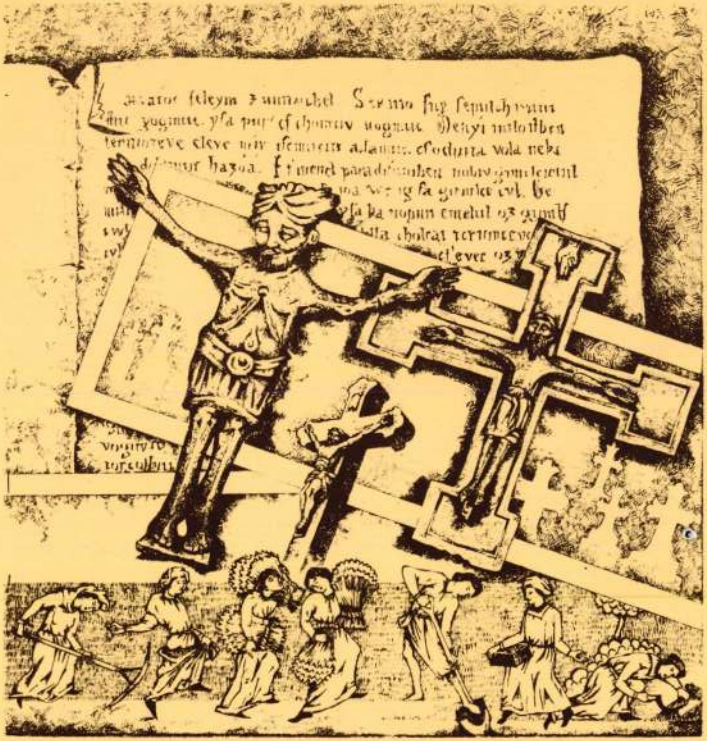



SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1987 AUG 6

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Bidai Tibor

1021

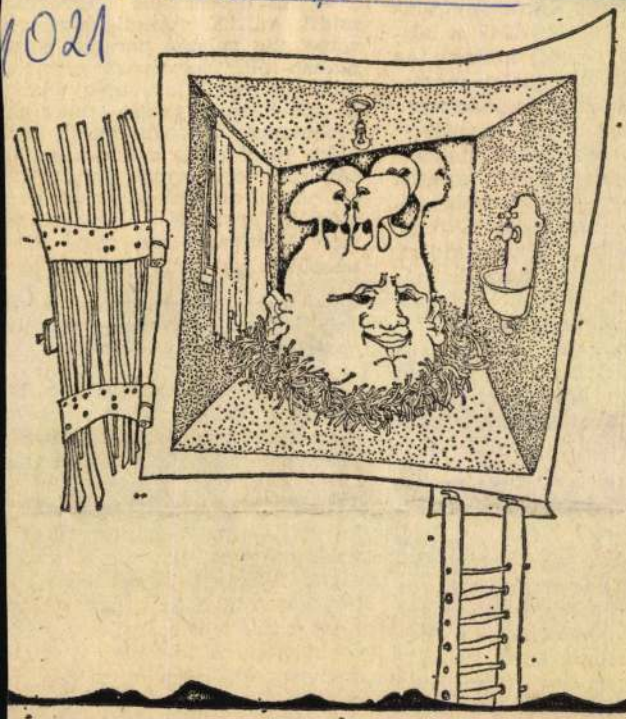

Budai Tibor: Egyedül



felszabadulás előtt Ka
dor ültette belém. Az
korban indult, előbb,
alapításáról szóló ren
lent volna. Általában
működését, hogy sajá
menetközben teremtett
kor még katedra nélk
vállalkoztak egy-egy
folyam oktatására: Ha
Simonyi Károly, Kón
Barta István, Császár
sok, köztük jómagam is. 1953-ban
a főiskolát beolvasztották a Mű-
szaki Egyetem esti tagozatába.
Hogy alapgondolatunk jó volt, azt
bizonyítja, hogy tehetséges mun-
kások mérnökké képzésével ma
újra foglalkoznak.

— Nagydoktori értekezésében az elektroncsövek vizsgálatával foglalkozott.

— A mikrofónia vizsgálatára dol-
goztam ki új módszert; ez a káros
tulajdonság régebben sivító hang-
got okozott a készülékekben. Má-
sok is feltalálták ugyanezt az eljá-
rást, de a véletlen úgy akarta, hogy
én lettem az első. Ma különben
már mindenféle egyéb szerkezet
rezgési hajlamát vizsgálják ilyen
módon. De ez csak mint példa ér-
dekes. Az elektronika építőelemei
nagyon bonyolult funkciókat lát-
nak el; rengeteg a tudományos
probléma a minőségellenőrzés, a
kipróbálás, a tulajdonságok méré-
se körül. Ezek nélkül sem a gyár-
tásban, sem az új eszközök fejlesz-
tésében nem lehet előbbre lépni.
A vizsgálati módszerek fejlesztő-

**— Egyre kevesebb fiatal jelent
zik műszaki szakembernek. Ta
már minden föl van találva?**

— Nincs minden föltalálva. M
den technikai eredmény maga s
li az újabb problémákat, a tová
lépés lehetőségeit. A kiábrándu
egyik oka lehet a mérnökök s
repe a tömegpusztító fegyverek
fejlesztésében. A gázkamrákat
váló, nagy múltú, ma is műkö
cégek építették. Nem helyes azo
ban a technika helytelen alkalm
zását a mérnökök nyakába varr
Önmagában a technika társadal
szempontokat nem tartalmaz; n
csenek benne fékek az ártalm
vagy fölösleges fejlődés megal
dályozására, sem gázpedálok
hasznos fejlődés gyorsítására. M
sik kiábrándító tényező a tech
kai fejlődés környezetkárosító
tása. Tényleg csak egy Földü
egy Zala folyónk van, jobban k
lene rá vigyáznunk. Gyerekfej
csináltuk a technikát sokáig: m
a gyerek a saját eljövendő éle
mi is végtelennek gondoltuk
technikai terjeszkedés, benne

BUDAI Tibor

AJÁNDÉKOZÁS RÉVÉN GYARAPODOTT A NÓGRÁDI TÖRTÉNETI MÚZEUM GYŰJTEMÉNYE

Anyag van, kiállítási lehetőség nincs

B. GY.

A salgótarjáni Nógrádi Történeti Múzeum képzőművészeti gyűjteménye értékes alkotásokkal gyarapodott a napokban. *Budai Tibor* budapesti grafikusművész, aki rendszeresen jelentkezik műveivel a tavaszi tárlatokon és a rajzbiennálékon, tisztelete jeléül ajánlotta fel a múzeum képzőművészeti gyűjteménye számára öt rézkarcát. Szintén a napokban ajándékozta az intézménynek egy-egy művét a Salgótarjánban élő naív festő, *Oláh Jolán* és a budapesti *Halbauer Ede* grafikusművész.

Peák Ildikó, a múzeum művészettörténésze mondta el érdeklődésünkre, hogy az idei tavaszi tárlat bontásánál kapták Budai Tibortól az öt zsűrizett rézkarcot, amelynek értéke ötvenezer forint.

– Mit jelent a múzeumnak a jelenlegi nehéz gazdasági körülmények között az ilyen jellegű ajándékozás?

– Rengeteget. Anyagi tekintetben is, és a gyűjtőkörünkbe is mindhárom művész ajándéka nagyon jól beleillik. Az egyik fő gyűjtőkörünk ugyanis a kortárs grafika, a másik a helyi művészek anyagának gyűjtése. Halbauer Ede munkája pedig olyan, amilyennel eddig még nem rendelkeztünk.

– Mennyire gyakori az ajándékozás?

– Mostanában egyre gyakoribb.

– Mi történik az ajándékokkal?

– Beleltározzuk, bekerül a gyűjteményünkbe, és alkalomadtán, ha olyan kiállítás lesz, amibe beleillik, akkor természetesen kiállítjuk. Minden évben valamilyen módon előkerül a gyűjtemény egy része.

– Hány alkotás van már a múzeum gyűjteményében?

– Közel négyezer.

– Elképzelhető, hogy a jövőben lesz egyszer Salgótarjánban egy olyan kiállításra alkalmas hely, ahol ennek a gyűjteménynek a nagyobb része állandóan láthatóvá lesz?

– Jó lenne, de ennek jelenleg semmi esélye az ismert anyagi gondok miatt. Régebben volt ugyan szó galéria létrehozásáról, de ma már ez szóba sem jöhet. Ezért törekszünk arra, hogy az adott lehetőségek keretein belül a gyűjteményünknek legalább egy kis részét minden évben be tudjuk mutatni.

– Egy év alatt ebből a közel négyezer alkotásból mennyi kerül a nézők szeme elé?

– Meglehetősen kevés. Átlagosan százhúsz és kétszáz között van évente, amit kiállításra meg tudunk mozdítani. Ebben a számban persze nincs benne az, amit más intézmények kérnek tőlünk. Például *idős Szabó István* bányász-témájú munkáit kérte el tőlünk majdnem egy éves időtartamra a Magyar Alumíniumipari Művek Székesfehérvárra. Egy-egy kép elkerült az elmúlt években külföldi szereplésre is, így *Schmal Károly* alkotása Franciaországba, *Földi Péter* festménye Olaszországba, és még sorolhatnám.

– Az év hátra lévő részében mire számíthatnak még a művészetek barátai?

– A közeljövőben minden különösebb megnyitó ceremónia nélkül nyílik a „Nyolc éves a salgótarjáni zománcművészeti alkotótábor" című kiállítás. *Borgó György Csaba* kiállítását tervezzük novemberben, és még ugyanebben a hónapban a Berendy-hagyaték bemutatását.

Peák Ildikó művészettörténész a beszélgetés során többször is kiemelte, hogy milyen fontos és jelentős szerepe van a gyűjtemény-gyarapításban a jelenlegihez hasonló nemes gesztusoknak: az ajándékozásnak. Az erősen behatárolt lehetőségek, a beszerzési nehézségek ismeretében, a megyénkben élő és az itt kiállító művészektől nagyon szívesen és köszönettel fogadnak el alkotásokat. Egy dolog viszont elgondolkodtató: négyezer műből, ha évente mindössze kétszáz kerülhet bemutatásra, akkor – rosszabb esetben – évtizedek is eltelhetnek, amíg egy-egy alkotás előkerülhet a raktárból.



Peák Ildikó művészettörténész Budai Tibor grafikusművész munkáját mutatja



A salgótarjáni Oláh Jolán egyik olajfestményét adományozta a múzeumnak

DÉLUTÁN KIDERÜLT A RENGÉS ERŐSSÉGE

Mégis voltak károk Várpalotán

Az első helyszíni tapasztalatokkal ellentétben mégis okozott anyagi kárt az éjszakai földrengés Várpalotán. A biztosítókhoz eddig már több mint 60 bejelentés érkezett. Nagy értékű épületkárokat ugyan eddig még nem fedeztek fel, de a hajszálrepedések már megjelentek a polgármesteri hivatal falain is. Másutt kéményekomlottak le, és lehullott a vakolat.

Az éjszakai földrengés után reggel 6 óra 8 perckor és 6 óra 25-kor ismét földmorajlást és -mozgást észleltek Várpalotán. A második és harmadik földrengés ébren találta az egész várost, hiszen az éjszaka nagy részét is az utcákon töltötték.

Zimonyi Péter, a Veszprém Megyei Önkormányzat főjegyzője, a megyei védelmi bizottság titkára felháborítónak tartja viszont, hogy éjjel nem lehet objektív tájékoztatást kapni a földrengés nagyságáról, hiszen nincs ügyelet az obszervatóriumban. Ez a hiányosság különös aggodalmat kelt Veszprém megyében, ahol 1985-ben Berhida-Peremarton térségében már jelentős kárt okozott a földmozgás. Az idén január 23-án, szintén ezen a vidéken, újabb földmozgást észleltek, és mivel ez is este történt, ügyelet híján csak jóval később kaphattak információt a földrengés magnitudójáról.

A helyszínen tanulmányozta a földrengés hatását *Szeidovitz Győző*, az MTA Geodéziai és Geofizikai Kutató Intézete sashegyi obszervatóriumának osztályvezetője. A rengés erejét ugyanis a műszerek mérik, de a rengés intenzitását, mélységét a helyszíni vizsgálatok alapján állapíthatják meg. A földmozgás felszín közeli, kis területen érezhető volt, valamivel mélyebben keletkezett, mint az 1927-es várpalotai földrengés. Várpalota városa alábányászott terület, ezért többen felvetették, hogy ennek is része lehet a földrengés kialakulásában.

Kora délután a sashegyi obszervatóriumban elmondták, hogy műszereik a Richter skálán 3,5 erősségű rengést mértek, s a földmozgás intenzitása 4,5 fokozatú volt az MSK intenzitásmérő szerint.

ELÉG AZ OROSZ HADIFÖLSZERELÉSEKBŐL

Kivonják a MIG-eket

Mintegy 24-30 darab Grippen-39 típusú svéd vadászgép érkezhet a Magyar Honvéd

KÖZGYŰLÉSI ELNÖKÖK SÜRGETIK A KORMÁNYT

Megyék a csőd mezsgyéjén

Reális lehetőségnek ítélték a megyék csődjét szerdán Hegyhátszentjakabon tartott tanácskozásukon megyei közgyűlések elnökei. Az okát abban határozták meg, hogy egyrészt saját bevételek hiánya, másrészt a jelenlegi finanszírozási rendszer ellehetetlenülése miatt nem tudják az intézményeket fenntartani. A tanácskozás résztvevői éppen ezért elhatározták: felkérik a kormányt, hogy az illetékbevételek átengedésével, valamint a normatívák emelésével adjon forrásokat.

Emellett szerepet követelnek a területfejlesztési, területrendezési feladatokból, mert tarthatatlan, hogy a rendszerváltás óta nincs gazdája ennek a területnek. Sürgetik továbbá a területfejlesztési és területrendezési törvény minél előbbi elfogadását is.

A Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége által szervezett megbeszélésen készült és már szerdán közzé tett állásfoglalás rámutat arra is, hogy az utóbbi időszakban ismét fellángoltak a közigazgatási középszintről, és ezen belül a megye-szerepről évek óta folyó politikai viták. Ezt egyes politikai erők arra használják fel, hogy lehetetlenné tegyék az 1994 évi önkormányzati választásokon teljes politikai legitimitást nyert megyei közgyűlések munkáját. Ezért a szövetség a jövőben markánsabb érdekérvényesítési politikát folytat majd.

A tanácskozáson résztvevő *Lamperth Mónika*, az Országgyűlés Önkormányzati Bizottságának alelnöke a szerdai sajtótájékoztatón rámutatott: valóban nem megoldott a megyék finanszírozása, ezért indokolt az államháztartási törvény során áttekinteni ezt a kérdéskört.

Az egyházi ingatlanok kártalanítása ügyében *Platthy Iván*, a kultusztárca címzetes államtitkára azt kérte az egyházaktól, hogy szeptember végéig készítsenek egy végső listát azokról az ingatlanokról, amelyeket természetben kérnek vissza, és ennek költségkihatásairól, és még ez év novemberének végéig készüljön egy másik anyag is, mégpedig azokról az ingatlanokról, amelyekért pénzt kérnek. A költségek ismeretében folytatódik azután majd tovább az ingatlanok ügyének valószínűleg 2001-ig befejeződő rendezése.

SLUSSZ

Szemetesek puccparádéja

JAKUBOVITS

Ünnep lesz a budapesti szemeteseknél. Jövő kedden puccparádéba öltöznek, s összegyűlnek a Magyar Tudományos Akadémia Kongresszusi Központjában, ahol nemzetközi konferenciát rendeznek nekik. Neves magyar, osztrák, német szakértők és politikusok szólalnak föl annak örömére, hogy a mi fővárosunkban már száz éve van szervezett köztisztaság. Örömünk határtalan, különösen, mert az egyik főpolgármesterhelyettes fölvázolja majd a következő száz évet.

Előre is gratulálunK!

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG DÖNTÉSEI

A vagyon nem kizáró ok

Az Alkotmánybíróság szerdai nyilvános ülésén kihirdetett határozataiban több pontban alkotmányellenesnek minősítette a gazdasági stabilizációs törvény rendelkezéseit.

Az úgynevezett Bokros-csomagban a családi pótlék rendszerének megváltoztatását kifogásoló indítványokkal kapcsolatban azt az alkotmányossági követelményt fűzték a rendelkezések alkalmazásához, hogy a jogalkotó a megszüntetett ellátások után igényelhet társadalombiztosítási ellátást. Azokat az indítványokat viszont, amelyek azt kifogásolták, hogy egyes orvosi szolgáltatásokat – például a fogászati ellátást – kivettek a társada-

EZ NEM KLASSZIKUS KIADÁS

A Fidesz a rendőrségen

Mai megbeszélésünk legnagyobb haszna, hogy a Fidesz vezetői közvetlenül ismerhették meg a rendőri szervek gondjait, problémáit. Ezt Szájer József, a Fidesz-Magyar Polgári Párt parlamenti frakcióvezetője jelentette ki szerdán, a párt és az Országos Rendőr-főkapitányság vezetői közötti tárgyalásokat követő sajtótájékoztatón.

A frakcióvezető kiemelte: megbeszéléseik során meggyőződhettek arról, hogy a rendőrség működése nem helyzetét. Ezek vitájában a párt képviselni kívánja a rendőrség vezetőinek most megismert véleményét, és a jövőben is

Budai Tibor

Budai Tibor grafikus alkotásaiból a Fényes Adolf Teremben nyílt meg bemutató. Az erősen irodalmi, filozófiai ihletettségű képek áttekintést nyújtanak a művész egyszerre szürrealisztikus és ironikus látásmódjáról, sajátos kifejezésmódjáról.

Magyar Nemzet 1987. 11. 20.

Budai Tibor, gropius

A fordító nem felt annyira
egértől, mint a nők általában,
azért iszonyodott. Ahogy farkass
met nézett a polcon, a tájszó
mellett ülő lénnyel, gyomorideg
ség fogta el. Aztán a szürke p
mutfonál moccant egyet, s an
kül, hogy bármit hallani lehet
volna, az egér eltűnt. A fordító e
kor gurult méregbe, fölrántotta
ajtót, és Füles után kezdett ki
tozni.

A szomszéd a lépcsőt söpörte.

— Ne tessék reménykedni,
ment a Kató néniékhez. — A m
gából kikelt arc láttán hozzátet
— Valami baj van?

Budai Tibor, Ők is látnak bennünket 16.

Élet és Irodalom Br. 1986 márc. 21. XXX/12

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 FEB 28

1021

Budai Tibor



Budai Tibor: Az emlékek mulandósága

VADAS JÓZSEF:

Akár tetszik, akár nem, a tényt tudomásul kell vennünk: a lézer nálunk is elindult hódító útjára. Megcélozta mind a művészetet, mind a közönséget. Másfél éve láthattuk *Csáji Attila* programját a Magyar Nemzeti Galériában, tavaly tavasszal került színre (azaz valójában kupolára) az Üropera, karácsony óta pedig új darab szerepel a *Planetárium* műsorán: a *Lézerofónia.*

Élve készítői meghívásával, megnéztem, s most megpróbálom előadni a benyomásaimat.

A festéshez vászon vagy papír, olajfesték vagy akvarell, ceruza és ecset kell, ezt mindenki tudja, akit valamennyire is érdekel a képzőművészet. De miből készül a lézerofónia? Ez csak a meglehetős technikai apparátust felvonultató előadáson derült ki; s talán még számomra sem világos teljességgel. Ha mindent jól megfigyeltem és megértettem: a terem közepén, egy körbeforgó állványra erősített szerkezet vetíti a kupolára a mindenkori főképet; tíz automata vetítő, előre összeállított menetrend szerint, színes diákat perget alá; a karzat egy külön e célra kialakított és gondosan leválasztott részéről pedig készülékek sugározzák a lézerfényt. Az egyik piros, a másik zöld, a harmadik változó színű.

Mint a lézerfónia megjelöléséből sejteni lehet, nincsen lézer zene nélkül: pattogó rockmuzsika és remek pop-zene árad szét a teremben. S bár az előadás éppen az állókép, a lézernyaláb és a zene összekapcsolásától előadás, tanulságos megnézni az elemeket különkülön is.

A diaképek mozdulatlanok, mégis forognak: körbe-körbe, az oldalfalon. De nemcsak ezért kapkod ideoda a szemünk, hanem mert csupa izgalom kelti fel várakozásunkat. Szép női test, égő város, űrséta, sejtplazma, a mikro- és makrokozmosz, s közte a mindennapi élet megannyi drámai vagy szentimentális jelensége árad ezekből a felvételekből. Olykor illat társul hozzájuk. Azonkívül megindító műremekek sora: gótikus katedrális, festett faszobor, Hieronymus Bosch Gyönyörök kertjének több részlete. Hadd ne soroljam; csupa nagyszerű fotó; bármelyik nyugati magazinban megállnák a helyüket. Lehet, hogy egy részük onnan is való?

Ritkábban változnak az események a kupolán, de ami ott történik, mint megtudtam, olyan nézetben, ahogy a kongóiak látják, az Egyenlítőtől nem messze. Máskor az égbolt teljes sötétségbe borul, kihúnynak a csillagok, az égiek legalábbis, hogy más csillagoknak adják át a helyüket. Műalkotásoknak vagy éppenséggel — leggyakrabban — a világító lézernyalábóknak, amelyek a szemünk előtt lejtik romantikus táncukat; mutatják be boszorkányos átváltozóképességüket. Spirál, rács, folt, lepke, üstökös, háló lesz belőlük. Csak győzze forgással követni a nyakcsigolyánk folytonos metamorfózisukat.

Mert — bizonyos idő után — a szellemünk már nem kíváncsi rájuk.

Az én érdeklődésemből (lehet persze, hogy kicsi a kapacitásom) húsz percre tellett. Addigra már tudtam, hogy a zene isteni, ha nem is bartóki; a fényképeket és reprodukciókat megirigyelhetnék újságjaink, olyan gusztusosak és szemléletesek; a lézersugár pedig káprázatos. Sőt: a *Hegedős László* vezette gárda pergő kép- és hangmontázst is képes előállítani, amely mellett remekül lehet kikapcsolódni. Például egy sötét bárban, pohár ital mellett. De ettől kezdve már csak külön-külön tudtam gyönyörködni, vagy a zenében vagy a képekben; mert a huszadik perc tájékától mind határozottabb formát öltött az az érzésem: itt még nem keletkezett új minőség. Nincs mű, amelynek (régi kifejezéssel) mondanivalója vagy (mai szóhasználattal élve) üzenete volna; nincs e mondandót vagy üzenetet egyedül lehetséges módon kifejező szerkezete, dramaturgiája, cselekménye. Azt hiszem, a nézők túlnyomó többsége nevében mondom: kellemesen éreztem magam, de napok múlva már nem volt mire visszaemlékeznem, a hangulaton kívül. Nem tárult fel új oldaláról a világ, nem közöltek velem róla új dolgokat.

Nem szeretnék igazságtalan lenni. Elhamarkodott sem. Ma még — a kísérletezés időszakában — senki nem tudhatja: a lézerből művészet válik-e majd, vagy próbálkozás marad. Hiába a jelenlegi felemás eredmény, egyelőre a felemásságért is hálásnak kell lennünk. A világ nemcsak attól megy előre, ha megtudjuk valamiről: mire jó. Az is fontos, hogy lássuk: az a valami mire nem használható. Az alkalmatlan ismeretében könnyebb megtalálni az alkalmasat. Az egyénnek is, a lézernek is — a maga helyén

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ULLÓI ÚT 51
Telefon: 337-741, 340-726

Budai Tibor

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 JAN 31

1021

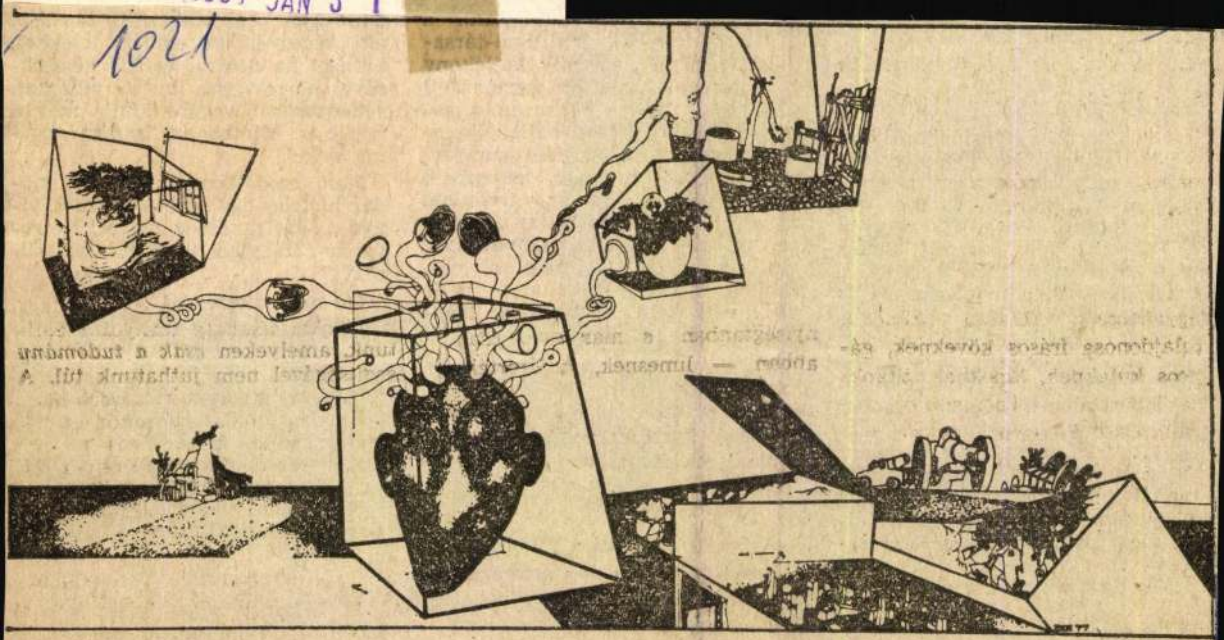

Budai Tibor kiállításáról

De neki nem megy.

S többé talán sohasem jut eszébe egy érvényes mondat sem.

Vélnéd, e nyomorult író a „nagy álmát" kívánja megvalósítani. Ám erről szó sincs. Egy kis életképet szeretne csupán elmondani a gyermekkorából. Amikor a Türr-féle malom leégett. Vagy egy macska megkarmolta. Vagy a pertlicukor megakadt a torkán. Ennyi az egész. Persze, az írás, a mondatok vajákos elhelyezése révén, rádöbbenthetné az emberiséget az élet értelmére is. S attól kezdve nem lenne szükség irodalomra. A világ megoldódott. De ez hiú illúzió. Beérné ő egy szerény tárcácskával is. Csakhogy... nem megy! Hiába jelent meg tizenhat kötete, tagja a PEN Clubnak, sajátította el embernek ember által való ábrázolását, oldott meg jóval nehezebb feladatokat is. A malom nem malom, a macska nem macska, a cukor nem pertli...

Amit eddig írt, egyszerre le van törölve.

Tulajdonképpen más szakma után kellene néznie.

Mindent elkövetett pedig, hogy

[illegible] kritikusa lesz. Egy p[illegible] dalmi rendnek, bárm[illegible] is, határozott progran[illegible] működnie. Csak a pá[illegible] nalakon belül, szinte [illegible] san figyelhet az ezer[illegible] tív érdekek egymás[illegible] cikcakkjaira. Míg [illegible] az „örök humánumot" [illegible] nos emberi" bonyolult[illegible] tartja szem előtt. Mi[illegible] cakkok mentén halad[illegible] akár visszafelé. Azok[illegible] ságát is meg kell értenie, el kell vállalnia és át kell élnie, akikkel voltaképp nem ért egyet.

Ha a politika jól politizál, az irodalomtól kapott sérelmeit erkölcsi szükségnek fogja fel.

★

A fenébe is azzal a tükörrel!

Rossz óráimban úgy érzem, nincs szomorúbb és nevetségesebb dolog, mint a világ tükröztetése.

A világ önmagában is szépen egzisztál, saját törvényeit tartja érUtánaszállunk a madárnak, és lírai verset írunk róla.

Megszólaltatjuk a köveket, és történelmi regényt alkotunk.

Bevilágítunk a jövőbe, és sci-fit mesterkedünk össze.

S akkor még panaszkodunk, hogy az irodalom, kéretlen játékunk e reménytelen tükörrel, nincs tisztességesen megfizetve.

★

K. I. barátom azt fejtegeti, hogy mostanában többet beszélünk az író világnézetéről vagy inkább életfelfogásáról, társadalmi gyökérze-

TERHEINK, 1985

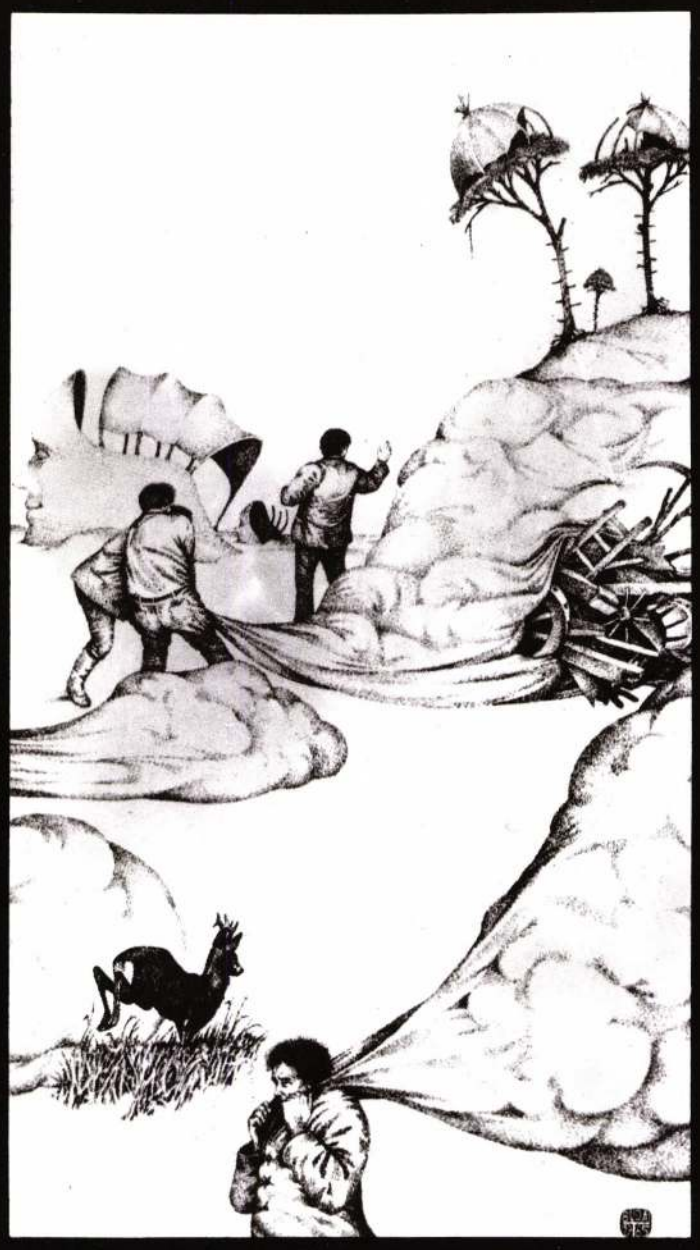

MI VAN A FELSZÍN ALATT, 1984

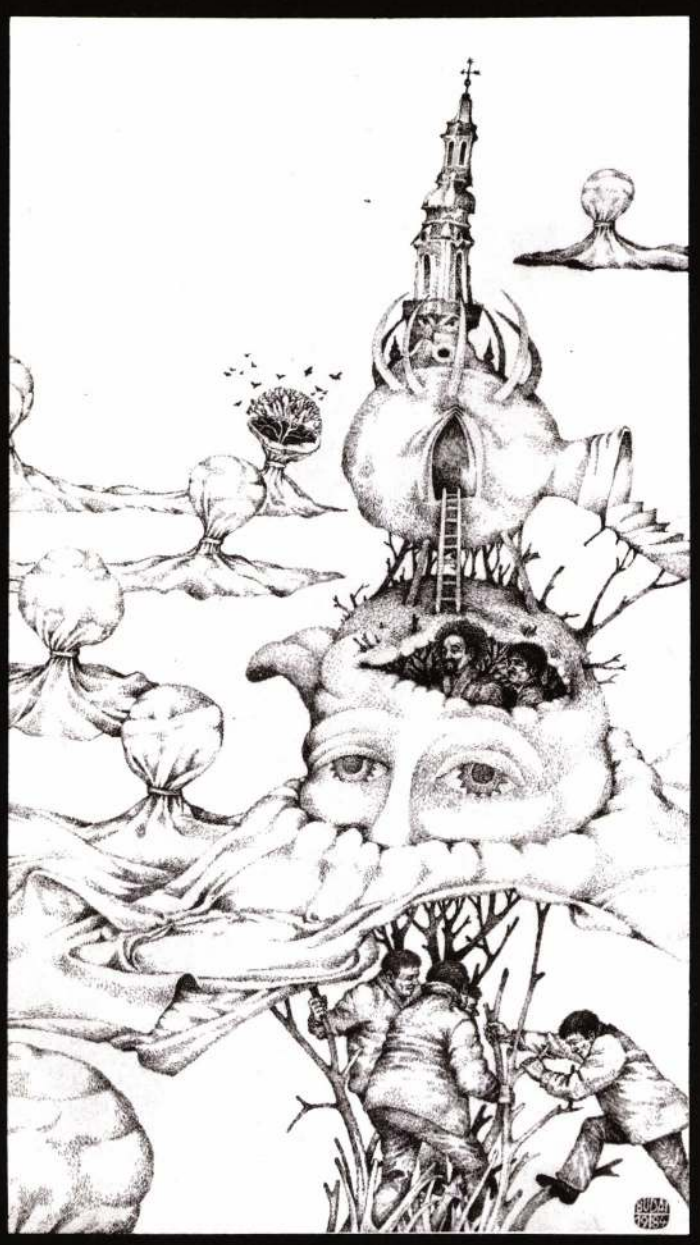

Budai Tibor

1025 Budapest, Zöldlomb u. 32/c. fszt. 2.

1946. március 19-én született Budapesten.
Négy évig a Dési Huber István Képzőművészeti Körben tanult rajzolni.
1966 óta kiállító művész.
1976–81 között a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja.
Rendszeresen készít könyvillusztrációkat.

Önálló kiállításai:

1981 Művelődési Ház, Budaörs
M. M. I. K. Stúdió Galéria, Szombathely
1984 Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest
1985 M. M. I. K. Stúdió Galéria, Szombathely
1987 Fényes Adolf Terem

Csoportos kiállítások:

1977 „Vizuális játékok" kiállítás, Józsefvárosi Kiállítóterem
„Ember és alkotása", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Győri Képtár
„Magyar grafikusok", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Leningrád
A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának Művésztelepi Kiállítása, Finta Sándor Múzeum, Túrkeve
1978 A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának Művésztelepi Kiállítása, Finta Sándor Múzeum, Túrkeve
„Ember és környezete", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Győri Képtár
„Pest megyei Tárlat '78", Szentendrei Képtár
„Stúdió Jubileumi Kiállítás 1958–78", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Magyar Nemzeti Galéria
1979 „Táblaképek", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Nagy Balogh János Terem, Budapest
„Gyermekév", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Győri Képtár
„Játékkultúra" kiállítás, Magyar Nemzeti Galéria
„Stúdió '79", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Pécsi Galéria
1980 „Művészet és Ifjúság" kiállítás, Kossuth Lajos Múzeum, Cegléd
Rajz és Kisplasztika, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Kuny Domokos Múzeum, Tata
XXI. Szegedi Nyári Tárlat, Móra Ferenc Múzeum Képtára
1981 „Szerelmem, Földem és Hazám őrzöm", képzőművészeti kiállítás, Hadtörténeti Múzeum, Budapest
„13 Stúdiós", a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Szolnoki Galéria
1982 „Békénk, életünk védelmezői", képzőművészeti kiállítás, Hadtörténeti Múzeum, Budapest
Salgótarjáni Tavaszi Tárlat, Nógrádi Sándor Múzeum
1984 Salgótarjáni Tavaszi Tárlat, Nógrádi Sándor Múzeum
1985 Salgótarjáni Tavaszi Tárlat, Nógrádi Sándor Múzeum
Pályázati Képzőművészeti Kiállítás, Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Szentendre
1986 „Új szerzeményeinkből" kiállítás, Szombathelyi Képtár
33. Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat, Tornyai János Múzeum
1987 Salgótarjáni Tavaszi Tárlat

Művei közgyűjteményekben:

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Hadtörténeti Múzeum, Budapest
Szombathelyi Képtár, Szombathely
Finta Sándor Múzeum, Túrkeve
Nógrádi Sándor Múzeum, Salgótarján
Déri Múzeum, Debrecen
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

A VAK BOTTYÁN MÚZEUM
MEGHÍVJA ÖNT
BUDAI TIBOR GRAFIKUSMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁRA
MEGNYITJA: TAMÁS ERVIN FESTŐMŰVÉSZ

Budai Tibor

1987. MÁJUS 29-ÉN, PÉNTEKEN 17 ÓRAKOR
GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLÍTÓTEREM
VÁC, MÁRCIUS 15. TÉR 19.

MEGTEKINTHETŐ: 1987. JÚLIUS 26-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL 10–18 ÓRÁIG.

Budai Tibor munkásságának két fő jellemzője van. Választott témái – legyen az történelmi közelmúltunk megítélése vagy jelen életünk valamely gondja – elkötelezett állásfoglalással átgondoltak. Nemkülönben az a művészi következetesség, igényesség, amellyel egyfajta grafikai törvényszerűséget, komponálási módot követ. Ámde a grafika nyelvén kifejezett gondolatok befejezést soha nem nyernek. Céljuk az, hogy mi nézők gondoljuk tovább a bennük rejlő tartalmakat. Ezáltal egyesítik ezek a lapok az embert, a tudatit, a művészit egységgé. A politizáló, filozofáló grafika hagyományait követő törekvéssel szembesülünk itt. Ahol a művészet csupán eszköze egy sokkal fontosabb emberi küldetésnek: az igazság keresésének és kimondásának. Ebben a világban minden vonal, tárgy, figura többszörös feladattal terhelt. Mert azok csak az első jelentésükben vagy régiségben tárgyak, figurák. Minden további réteg már szimbolikus és asszociatív, hiszen a realitás talajából kiinduló társadalmi röntgenképek ezek.

Tamás Ervin

Felelős kiadó: Kővári Klára, a Vak Bottyán Múzeum igazgatója • Nyomda: FŐPRINT

Ő MÁR NYOMOT HAGYOTT AZ UTÓKORNAK! 1984

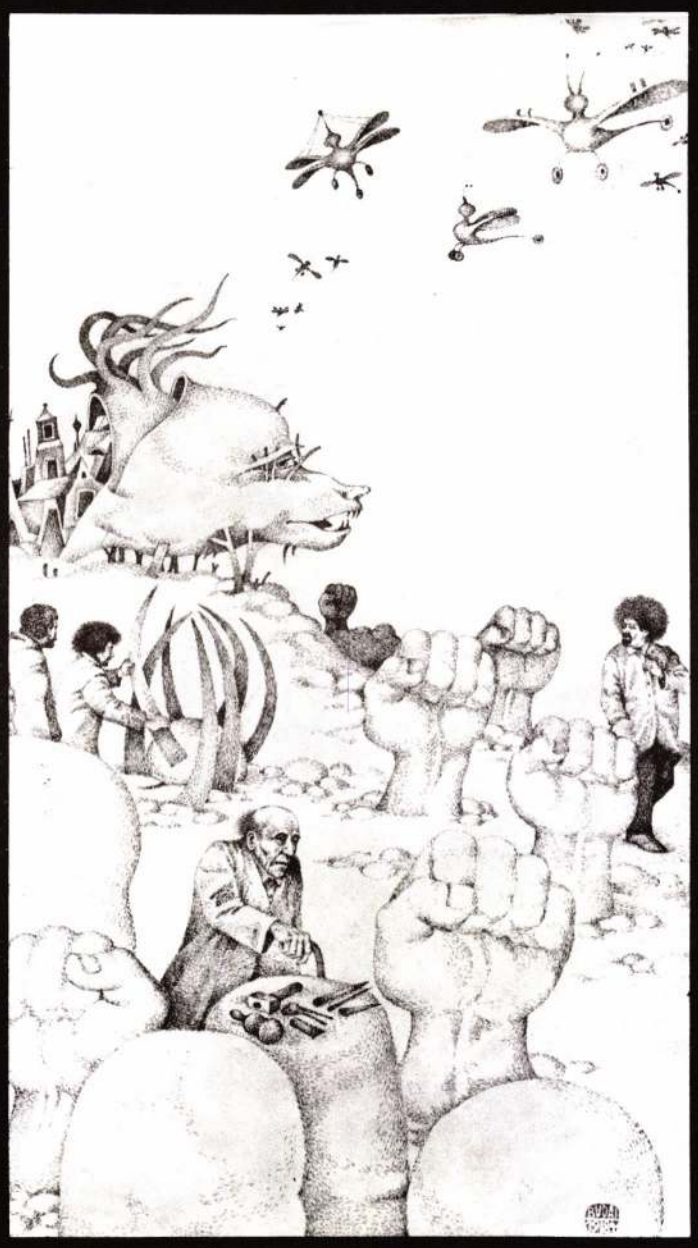

ŐSZINTÉTLEN BESZÉLGETÉS, 1985

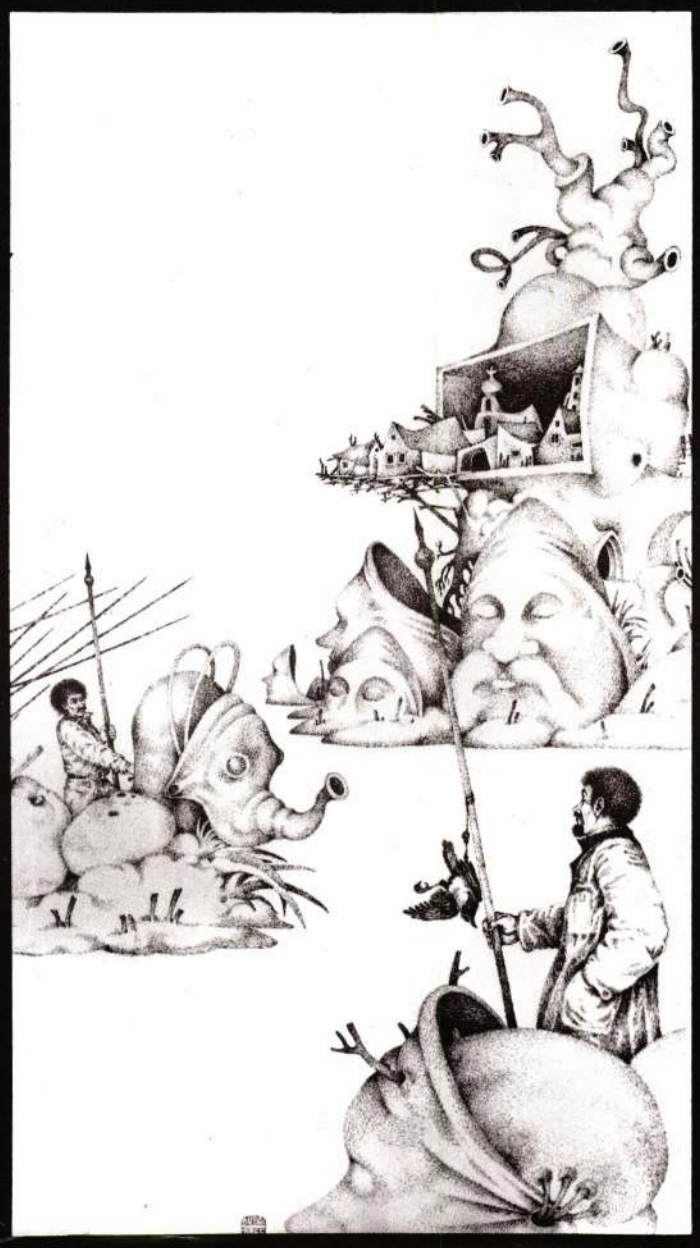

REKVIEM, 1984

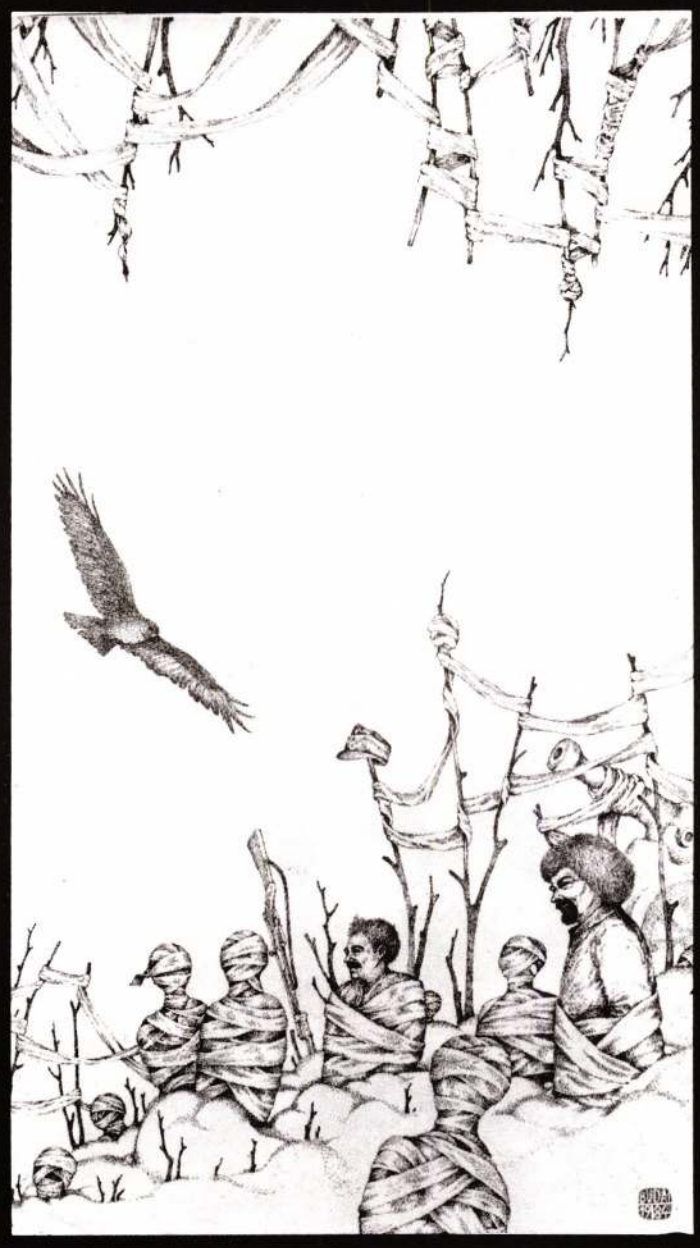

FÉSZKEINK, 1985



TAPASZTALATOK ÉS TÁRGYAK GYŰJTÉSE, 1986

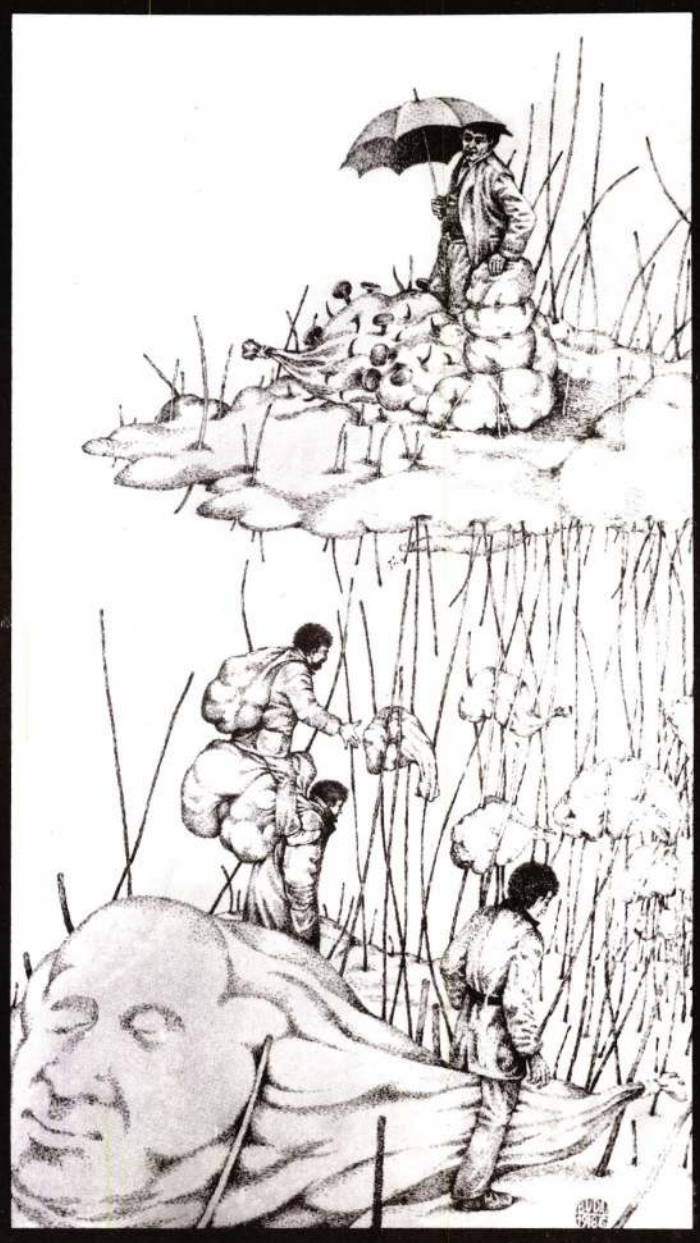

BÁLVÁNYOK, 1984

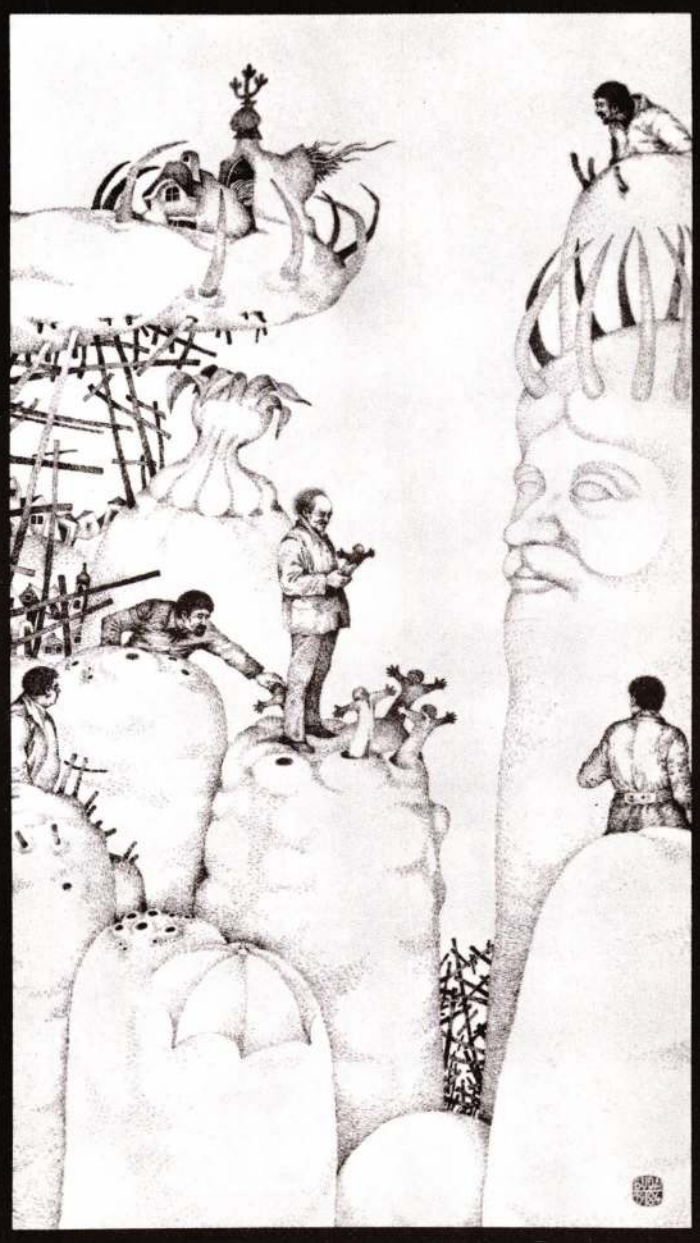

Budai Tibor

Budai Tibor játszótérterve
szerepel a kiállításon.

Székely András: A vizuális játékok.
Tübingen, 1977. szeptember 18 – 3 lap.

Budai Tibor

A müvész rajzát bemutatja a lap. Cime nincs. Repr.

Fenti rajzot lásd: Vadas József: "vidám komolyságok" c. cikke mellett Sajdik Ferenc nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli. 8.
XXII. évf. 27. sz. 12. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 IIII — 8

ÉLET ÉS IRODALOM

Budai Tibor

1021

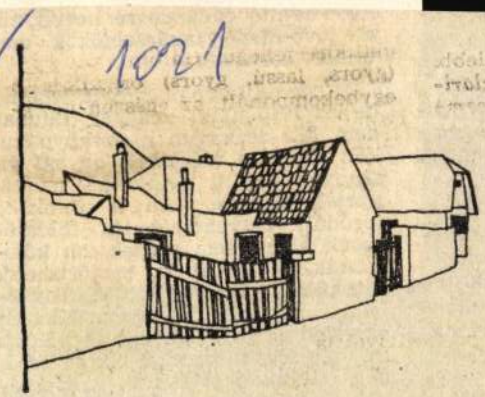



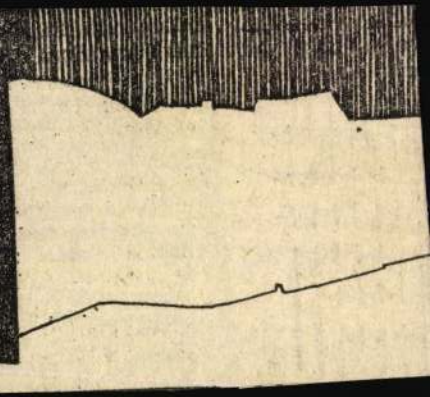



Budai Tibor rajza

Gyula pedig egy hatalember életének eseményeit 1940-től 56-ig. Mindketten arra törekednek, hogy a különös fordulatokban éppen nem bővelkedő cselekményt a köréje rajzolt társadalmi háttér, történeti közeg emelje meg, tegye izgalmas jelentéssé a kortársi valóságról. Mindkettőnek van expozíciója, tárgyalása és némi befejezése. Mindkettőben szerepelnek egyének, különféle ismerős helyzetek, és utalások újságcikkekben, vagy tudományos dolgozatokban tárgyalt eseményekre, jelentős fordulatokra. Mindkét könyv hervasztóan unalmas. A regények tehát éppen olyanok, amilyen a regények több-

helybenfutásnál is kevesebbre jutott. Balázsnak ugyanis ez esetben nagyon kevés az eredeti közlendője. Kalenda Józsi, a mesterfokon dolgozó asztalos, leginkább bájgúnárhoz hasonlít, gyakori fésülködéseivel, s attól a keménységtől, amivel alkalmi kedvese szeretőjét leüti, sem alakul a kép markánsabbra. A sejtelmesen megírt kisvárosi környezet és a benne félistennek feltüntetett korrupt vezetők sem kapnak egyénítettebb arcélt, mint a

ustokukat, na görög hitűek. Továbbá... de ne firtassuk. Hiszen egyetlen a baj: Kurucz Gyulának minden fogyatékossága onnan ered, hogy *valamennyi* faluról akart képet rajzolni, s nem egyetlenről,

Budai Tibor

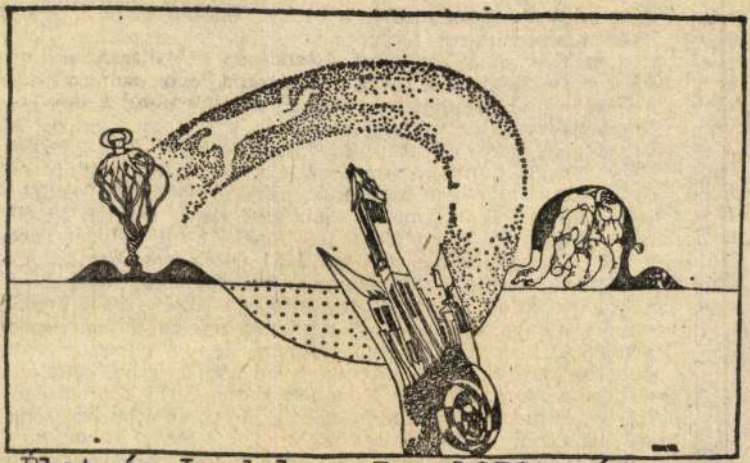

Budai Tibor: Egyidejűség

Élet és Irodalom, Bp. 1978. márc. 11. XXII. évf. 10. sz.
13. lap.

Lélek-ápolók

Közhely, hogy a szédítő tudomá- korlás, szorgalom, családi viszo-

t újabb mes-
mberek több-
et a történe-
ngi játékban,
ődnek szere-
orosan össze-
s művészeté-
nyörűen föl-
lenni, min-
i előkelőek
, én mind-
zöntéig (ez
n jelen lenni
asznosságom,
i sandán fi-

OS
AK

ez a micsoda, a sorsnak ez a bizarr ötlete, hogy éppen itt, ilyen kiszolgáltatott állapotban, szükségét végezve, Vendel tőszomszédságába kerüljön! *Állandóság és változás a történelemszemléletben*, a maga ars poeticájának szánt előadás, amelyre olyan kiemelt becsvággyal készült, most furcsa piros fényben vibrál és minden mondatát egy nagy kérdőjel követi. Igen, igen. Megpróbált kiegyenesedni, erőt gyűjteni. Ilyen örökös bűntudatban nem lehet élni. Mindennapi szorongások számonkérő levelektől, az ismeretlen telefonálóktól való félelem! Holott micsoda különös viccei vannak az életnek! Maguk az áldozatok is felejtenek. Az a pillanat borostyánba fagyott benne, amikor *1955 őszén* szembetalálkozott ama tudós társával, aki éppen a konstrukciós perek börtönéből szabadult. Rettegett az első szavaktól, mert évekkel ezelőtt egy cikkével maga is részt vett a kampányban, amely a bebörtönzést volt hivatva *népszerűsíteni*. A frissen szabadult, ha nem is széles mosollyal, de nem is barátságtalanul, elfogadta kézszorítását. Hónapokig ebben a könnyűségben élt, aztán kezdődött minden elölről, jöttek az újabb szorongások, az újabb alibi-igazolás rohamai. *Mi lenne akkor, ha én most megígérném neked, hogy soha többé, ehhez mit szólsz, öregfiú?* Csak éppen ezt az előadását kell még felolvasnia, aztán jöhet a *tabula ráza*. Nos?

Vendel most már arra figyelt föl, hogy Máriáss angyalszeplős, tojásdad arca, a vékonyszálú vörösösz hajtól a finoman kettéosztott állig, lefelé csupa veríték. És azt is látta, mert nem lehetett *nem látni*, hogy szomszédja reszkető kézzel kísérletezik nadrággombjaival, és hogy összeharapott szürkésbarna ajka nyálhólyagos. Ő erre az emberre, ellentétben annak megrögzött önkínzó meggyőződésével, csak rit-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 MÁR 11
ÉLET ÉS IRODALOM

Budai Tibor

1021

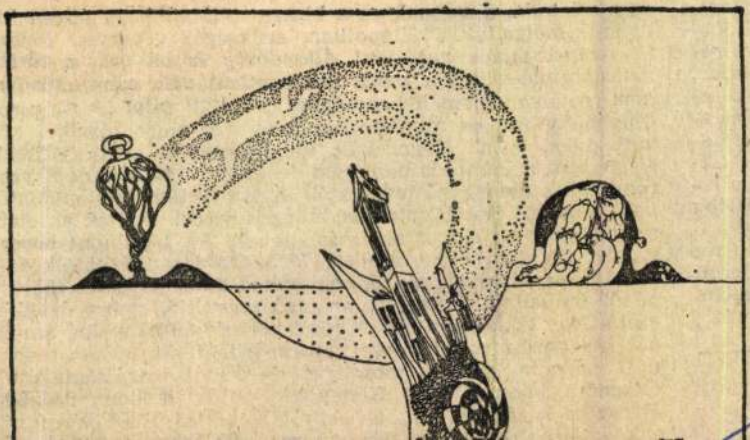

Budai Tibor: Egyidejűség

újabb mes-
berek több-
t a történe-
gi játékban,
dnek szere-
rosan össze-
művészeté-
yörűen föl-
lenni, min-
előkelőek
én mind-
zöntéig (ez
jelen lenni
asznosságom,
sandán fi-

ez a micsoda, a sorsna
ilyen kiszolgáltatott á
tőszomszédságába kerü
nelemszemléletben, a
amelyre olyan kiemelt becsvaggyal készült, most furcsa piros fényben vibrál és minden mondatát egy nagy kérdőjel követi. Igen, igen. Megpróbált kiegyenesedni, erőt gyűjteni. Ilyen örökös bűntudatban nem lehet élni. Mindennapi szorongások számonkérő levelektől, az ismeretlen telefonálóktól való félelem! Holott micsoda különös viccei vannak az életnek! Maguk az áldozatok is felejtenek. Az a pillanat borostyánba fagyott benne, amikor *1955 őszén* szembetalálkozott ama tudós társával, aki éppen a konstrukciós perek börtönéből szabadult. Rettegett az első szavaktól, mert évekkel ezelőtt egy cikkével maga is részt vett a kampányban, amely a bebörtönzést volt hivatva *népszerűsíteni.* A frissen szabadult, ha nem is széles mosollyal, de nem is barátságtalanul, elfogadta kézszorítását. Hónapokig ebben a könnyűségben élt, aztán kezdődött minden elölről, jöttek az újabb szorongá-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1911 DEC 10

Budai Tibor

ÉLET ÉS IRODALOM

1021





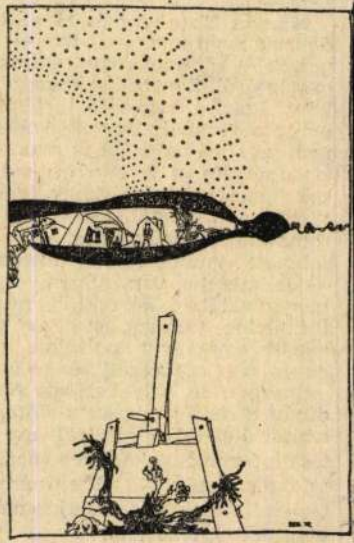

Budai Tibor: Rajzsorozat

re — jó!

Maritta Ekenberg és Henrik Andersson svéd szerzőpár írta — „Ungern" — címmel, egy nálunk tett országjáró körutazás summázataként. Igaz, a bevezető történet románc a javából: Henrik Andersson urat egy bájos magyar vezető kísérte útjain, s ő annyira megszerette édes hazánkat, hogy feleségül vette a tolmácsnőt. De bizonyára a romantikus történetnek — pontosabban: Anderssonné asszonynak — is szerepe van abban, hogy a könyv valóban korrekt, pontos információk tárháza, s hogy adatai között a magyar politikai, társadalmi és művészeti élet néhány „címszava" is helyet kapott. A skandináv turista nemcsak a siófoki éjszakai élet lehetőségeiről kap pontos információt, hanem a váci „Trefaldighets-statyn" (Szentháromság tér) szépségeiről is. Tulajdonképpen elégedettek lehetünk.

Mármint *ezzel* az útikalauzzal.

mészettől egyszersmind könyörtelen harc is, soktízezer nemzedéke óta. Valóságos szabadságküzdelem az embert állati sorba szorító szenvtelen tárgyi világ: a természet ellen.

Ezért vagyok szkeptikus, amikor természetvédelemről hallok. Úgy érzem, a győztesek elkésett, de nagylelkű (s ezért akarva-akaratlanul: álszent), gesztusa ez, a már bekerített, felmorzsolt ellenfél, a természet iránt. Aranyhíd, melyen a legyőzött a kapituláció szégyene nélkül vonulhatna vissza. Csakhogy: van-e hová visszavonulnia a természetnek a Földön? És van-e még, ami visszavonulhatna?

Néhány elemi csapás, geológiai kataklizmák, meteorológiai katasztrófák, gyógyíthatatlan betegségek, a genetikai véletlen teremtette mutációk — ennyi maradt a természet birodalma: majd-

telepről, amely [illegible] neldobozok otthonossá bélelt lakásfiókjaiban úgy élünk, akár növények a virágcserépben.

Vajda Endre

alapozott, differenciált tudomá-
nyos összehasonlítások során nem
sének feltétele". S ebből a szem-
pontból a fejlődés lehetősége sem
Bár tudományos ismereteim er-
ről korlátozottak, nem tekintem a

Budai Tibor

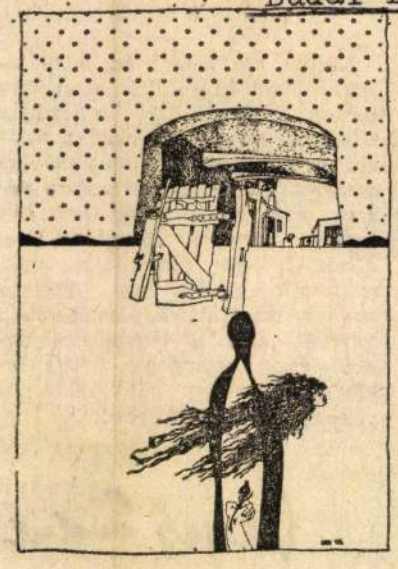



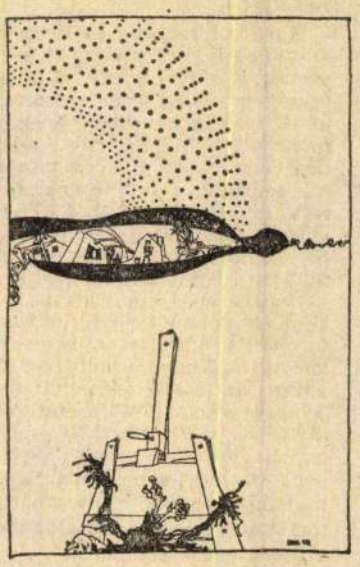

Budai Tibor: Rajzsorozat

ÉLET ÉS IRODALOM Bp. 1977. 4 dec. 16.
XXI. évf. 50. sz. 4. lap.

könyvet, készül a nevetve-bosszankodásra. És ekkor éri a meglepetés: a könyv — a vadító címlap ellenére — jó!

Maritta Ekenberg és Henrik Andersson svéd szerzőpár írta — „Ungern" — címmel, egy nálunk tett országjáró körutazás summázataként. Igaz, a bevezető történet románc a javából: Henrik Andersson urat egy bájos magyar vezető kísérte útjain, s ő annyira megszerette édes hazánkat, hogy feleségül vette a tolmácsnőt. De bizonyára a romantikus történetnek — pontosabban: Anderssonné asszonynak — is szerepe van abban, hogy a könyv valóban korrekt, pontos információk tárháza, s hogy adatai között a magyar politikai, társadalmi és művészeti élet néhány „címszava" is helyet kapott. A skandináv turista nemcsak a siófoki éjszakai élet lehetőségeiről kap pontos információt, hanem a váci „Trefaldighets-statyn" (Szentháromság tér) szépségeiről is. Tulajdonképpen elégedettek lehetünk.

Mármint *ezzel* az útikalauzzal.

szet eltávolodása a természettől. De természet-e az emberi természet? Hiszen távolodásunk a természettől egyszersmind könyörtelen harc is, soktízezer nemzedék óta. Valóságos szabadságküzdelem az embert állati sorba szorító szenvtelen tárgyi világ; a természet ellen.

Ezért vagyok szkeptikus, amikor természetvédelemről hallok. Úgy érzem, a győztesek elkésetten nagylelkű (s ezért akarva-akaratlanul: álszent), gesztusa ez, a már bekerített, felmorzsolt ellenfél, a természet iránt. Aranyhíd, melyen a legyőzött a kapituláció szégyene nélkül vonulhatna vissza. Csakhogy: van-e hová visszavonulnia a természetnek a Földön? És van-e még, ami visszavonulhatna?

Néhány elemi csapás, geológiai kataklizmák, meteorológiai katasztrófák, gyógyíthatatlan betegségek, a genetikai véletlen teremtette mutációk — ennyi maradt a természet birodalma: majd-

egy idős férfi lakása erkélyén élethű műanyagvirágokat locsol.

•

Lassan két hete már, hogy leesett nálunk az első hó. Most újra havazik. Elindultak a súlyos hófelhők, hogy betakarják a világot, a természet alkotását és az emberét. És ha a tenyeremre veszek egy nagy fehér kristályt, tudom, hogy a közepében mint Jónás a cet gyomrában, mikroszkópikus por- vagy koromszemcse van. Talán épp innét való, a telepről, ahol a tízemeletes paneldobozok otthonossá bélelt lakásfiókjaiban úgy élünk, akár növények a virágcserépben.

Vajda Endre

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 SEP 11
ÉLET ÉS IRODALOM

Budai Tibor

TÁ

1021

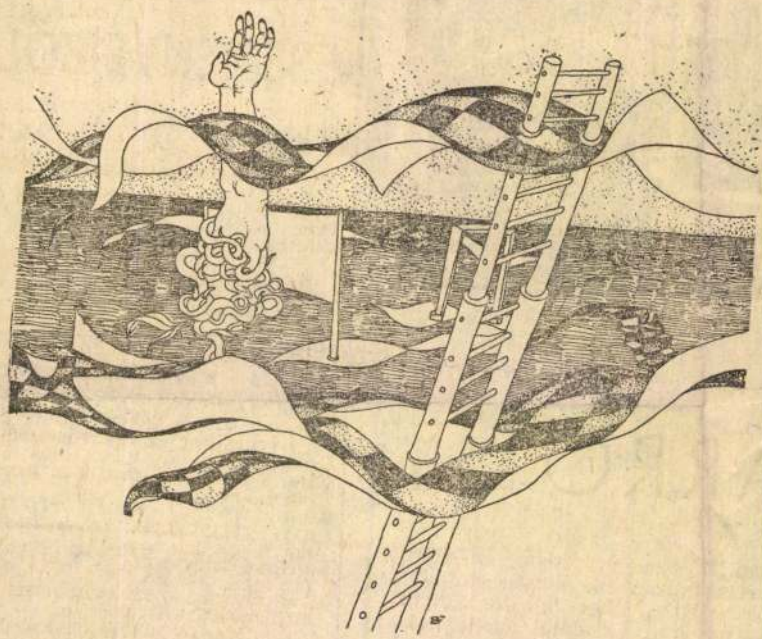

Budai Tibor rajza

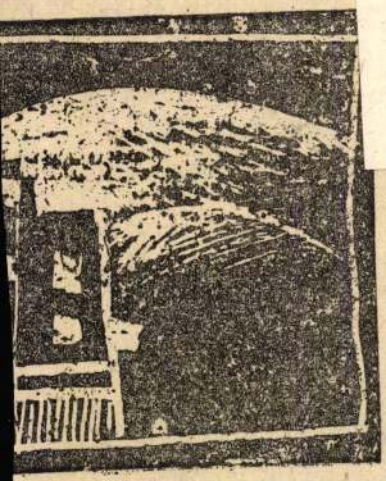

ÁRRÓL

san. Ebben a házban született, hetvenhárom éve, ebben született az apja is. Nem először ülünk az udvarán, az időtől fekete, alacsony fapadon egymás mellett, szót váltva erről-arról. Néhány éve reumás, fokosra támaszkodva jár. A kezelés nagyon nehéz,

ESEMÉNYEIBŐL

Új könyvek

SZÉPIRODALOM

CSORBA GYŐZŐ: KETTŐSHANGZAT. Versfordítások. (Európa)
ERDÉLYI ZSUZSANNA: HEGYET HÁGÉK, LÖTÖT LÉPÉK. Archaikus népi imádságok. (Magvető)
ERDŐDY JÁNOS: PÁRIZSI ÉJSZAKÁK. Életrajzi regény. (Zeneműkiadó)
FÖLDES MIHÁLY: A SZÖKEVÉNY. Regény. (Kossuth)
LENGYEL DÉNES: RÉGI MAGYAR MONDÁK. 3. kiadás (Móra)
PAPP FERENC: FÖLDRE SZÁLLT EMBER. — A KERÍTÉS FÖLÖTT. — A GYÖKEREK ALATT. Kisregények. (Magvető)
VÁMOS MIKLÓS: BORGISZ. Regény. (Móra—Kozmosz)
KONSZTANTYIN—BAGYIGEN: IDEGEN VITORLÁK. Gyerekregény. (Móra—Kárpáti Kiadó)
NATHAN KRAVETZ: A MÁS SZÍNŰ LÓ. Mese. (Móra)
A. MALISKIN: SZEVASZTOPOL. Dokumentumregény. (Zrínyi)
ERICH MARIA REMARQUE: SZERESD FELEBARÁTODAT! Regény. (Magvető)

TANULMÁNY, DOKUMENTUM, KÉZIKÖNYV

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JAN 17

ÉLET ÉS IRODALOM

Budai Tibor

1021

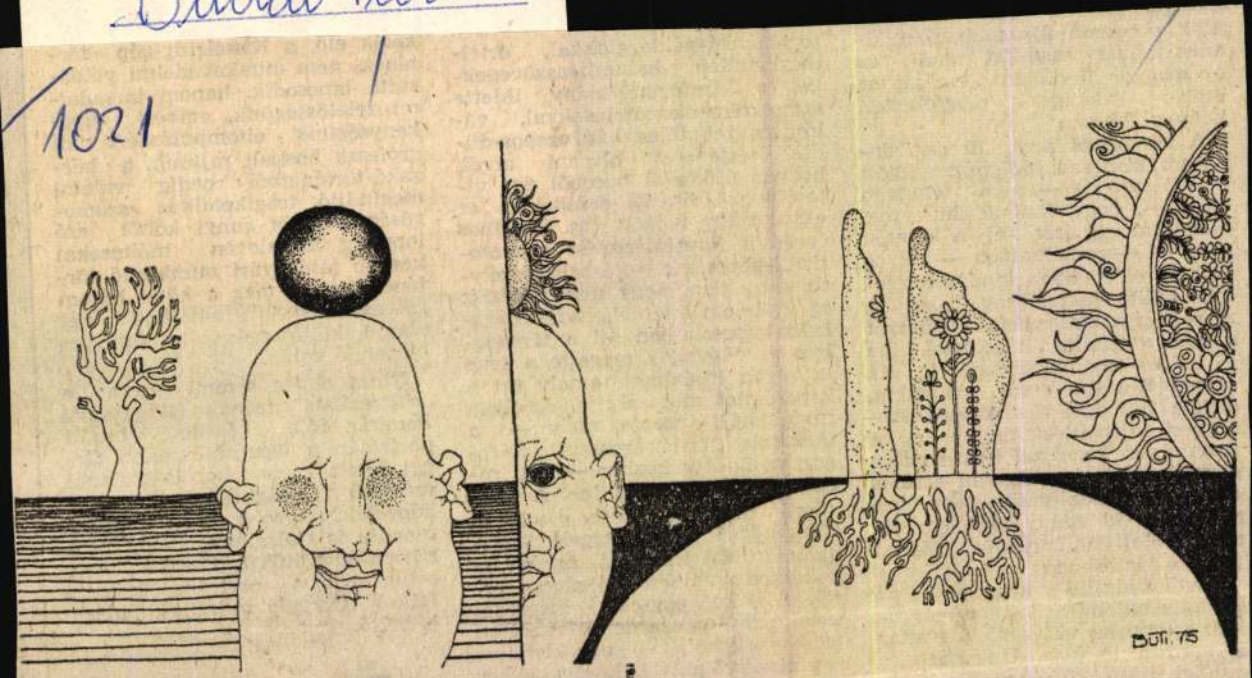

Budai Tibor: Játék

niök porosodó újságokban, a kiadás tabula rasa-kat csinál: az új magyar irodalom termését az utolsó szemig megjelenteti könyvalakban.

A recenzens pedig ül a tizenhárom kisprózai dolgozat fölött és elhatározza — nem tehetvén mást —, hogy fontoskodni fog. Megítélni egy írót, súlyos kötetek után és — remélhetően — súlyos kötetek előtt, ilyen kiadás-buzgalom szülte összeállítás alapján, merő igazságtalanság. (Dinnyét szokás megítélni lékeléssel, ha jó belőle egy harapásnyi, jó az egész.) Beszélni arról szabadna, miféle fejlődést-visszaesést-összefüggést-önismétlést mutat ez a tizenhárom kisprózai írás *a pálya egészében*, de igazságosan erről is csak az irodalomtörténész beszélhet majd, hiányozván egyelőre *a távlat*. Hálistennek. Marad tehát a fontoskodás.

Arról tudniillik, hogy ami az író társadalomkritikai dühét illeti, semmi se változott. Ugyanaz a vöröslő indulat. Ugyanaz a publicisztikus fölháborodás egy társbérleti lakásügy miatt, egy vasbolti hiánycikk miatt, egy bal-

történelem-példázatokk
mezhetetlen halandzs
kel és életismerethiá
atmoszféra-maszatoláso
lóságos felüdülés hát
hös történetet olva
hogyan ütötte el hecc
torlás az írót. És érz
extrém-ügy mögött a
érvényű figyelmezteté
rizált-gépesített erősz
re, meg arra, hogy úgy látszik: az irodalom önérdeke oda-visszahatható kapcsolatban áll a társadalom érdekével, s megette a fene az olyan irodalmat, amely ezt a kapcsolatot megszakítja. Az olyan irodalmat is persze, mely — a társadalmi érdek rosszul felfogott szolgálata közben — épp irodalomvoltáról mond le. A hatóerő mindkét esetben elvész. Csakhogy Rákosy Gergely társadalomérdekű irodalmi haragvás-dokumentumaiban szó sincs erről. A kötet egy-egy kisprózai írása nem egyszerűen társbérleti lakásviszályról, bürokratikus ügyintézésről, balesetveszélyes öreg gépekről, hiányzó könyökcsőről, mosdókagylóról, hosszadalmas kávéház-renoválásról

„állatmeséjében", amennyi egy alanyi költő egész életművére elegendő volna.

Nincs ebben semmi furcsa: e „szültrealista" írónak (aki Galsai Pongrác róla készített baráti portréján a legaprólékosabb tárgyi hitelt kérte barátságtalanul számon) valósághűségénél csak a képzelete nagyobb. S ha százszor mondta is Galsainak, hogy nem szereti a költőket, tévedés volt ezt a színt a portréra festeni. Rákosy Gergely tudniillik maga is költő.

Fazsó Viktor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1975 NOV 15

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Budai Tibor
1021

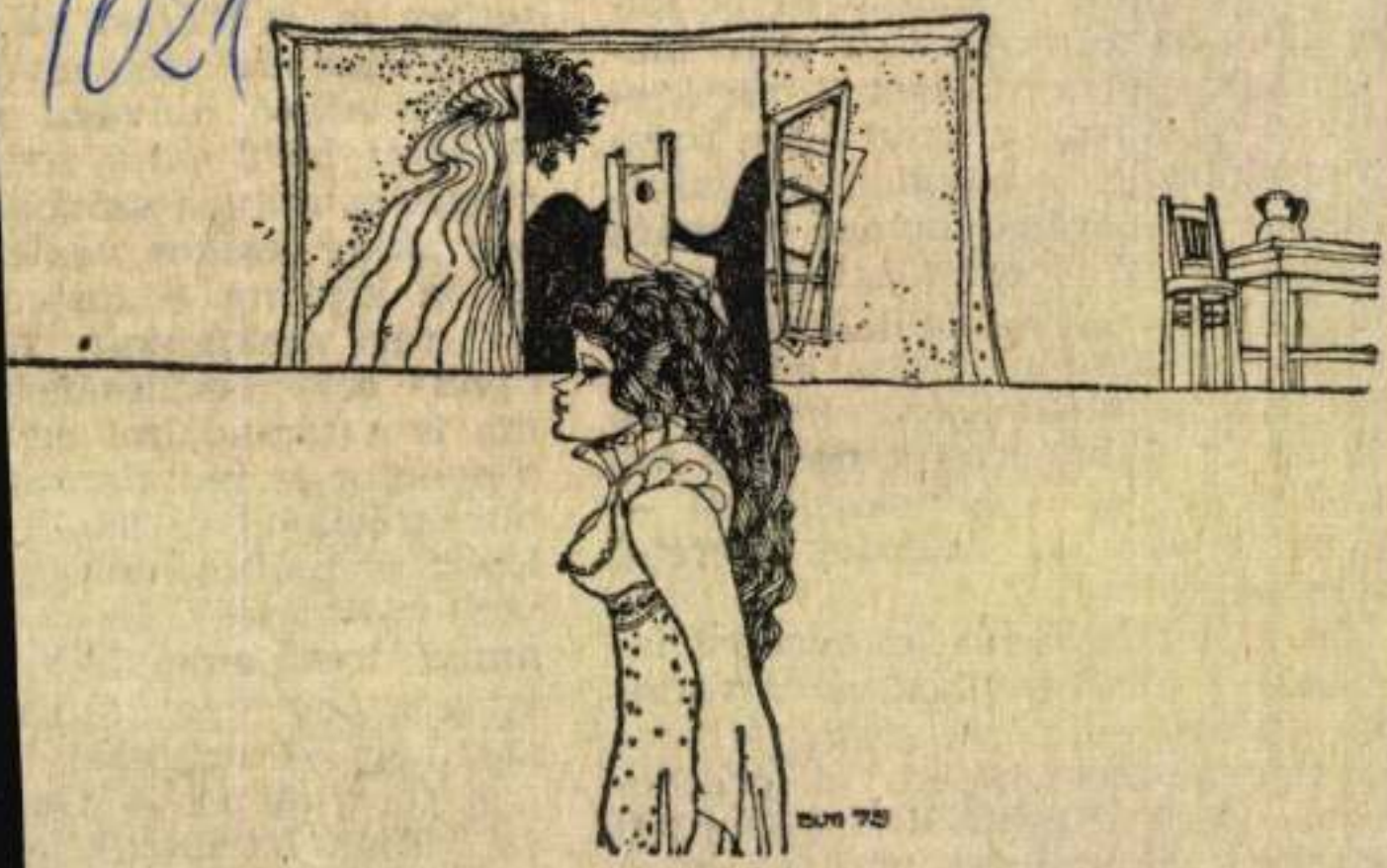

Budai Tibor: Horizont

a gyűjteményben.

Gáthy Vera, a kö
egyik fordítója elen
így ír az indiai iroc
legzetességéről: „Az
nak semmit az olv
teikből levonják a ta
magyarázzák mon
Mindez az európai ol
idegen, és a mesters
hiányosságait véli felf
vényes ez némiképpen
rabjaira, a kiemelkedő
Ők sem szakadtak el a
ezredes irodalmi konvencióktól —
noha az európai műfajok keretei
között alkotnak.

Az alkalmazkodás az európai ízléshez és életformához, az átváltozás és beilleszkedés vágya áthatja az elbeszélések hőseit, és érezhetően, íróit is. Szántá Rámá Ráu *Kit érdekel?* című írása például stílusában, szellemében már inkább európai—amerikai színezetű, csak a téma, a szereplők magatartása, a hely ismerete köti Indiához. Mindent valamiféle tudósítói szerepből

bürokráciával és hatal
Ezért is politizálnak g
vetlenül az írók. Ezért
annyi írás, amelyben
igazságtalanságot téma
szerű egyszerűsítéssel.

A fordítóknak — *Gá*
és *Major Istvánnak* —
nehéz feladattal kel
niuk, hogy a szövegek
gyenek számunkra, s
mosódjanak el a jell
egy kevéssé ismert vi
kifejezési módjai.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Csepel

1976 NOV 29

Budahelyi Tibor
grafikus

4

1021

Kollektív tárlatok Csepelen

Csaknem egy időben két kollektív kiállítás tanúja lehetett Csepelen a képzőművészet iránt érdeklődő. A munkásotthonban a képzőművészkör tagjai, a Csepel Galériában a csepeli képzőművészek állították ki műveiket. Amatőrök és hivatásosok. Ám ez esetben is — mint már annyiszor, és a művészetben törvényszerűen — a megnevezés nem értékítélet. Azaz nem „csökkent értékű" produktumot láthat a néző az amatőröknél, és nem feltétlenül magasabb rendű élményben van része a galériában.

A csepeli képzőművészekről számtalanszor megírtuk, hogy nem alkotnak semmilyen értelemben csoportot. Jelenlegi kiállításuk hatványozottan mutatja azokat a problémákat, amik maholnap lehetetlennè teszik csoportos kiállításukat. Ugyanis semmilyen szervező elve, közös gondolata nincs — és az adott művészek esetében nem is lehet — ami csoporttá szervezné a Csepelen dolgozó, élő művészeket. Legtöbbjük évek óta azonos módon, színvonalon dolgozik és állít ki. Évek óta nem találkozunk



Budahelyi Tibor: Illusztráció

Egységesen jó színvonalú, zömében gondolatilag, formailag igényes, tartalmas és sokoldalú alkotások láthatók a munkásotthonban. *Marosi Sándorné* faragásai, *Óváry Géza, Pantl Mihály, Budahelyi Tibor* grafikái, *Németh Miklós* festményei, *Szegedi Béla* kisplasztikái kiemelkedően magas színvonalat képviselnek. Nem először hívjuk fel a figyelmet a munkásotthon képzőművészkörének alkotóira és a kör alkotó légkörére. Az elmúlt évek során érett művészekké váltak a fent említett alkotók, s ez nemcsak a formai gazdaságban, a választott alkotói technika magas színvonalú elsajátításában, hanem a művészi érzékenységben, a problémalátásban is megmutatkozik. Nem idillikus, problémátlan műveket készítenek, nem álmodern fogásokat alkalmaznak, s nem is régi stílusokat másolgatnak ezek az alkotók, hanem önálló tartalmi és kifejező készségbeli profiljuk van, az életünk jelenségeiben a kontrasztot is felfedező és ábrázoló látásmódjuk.

ezeken a tárlatokon a jó értelemben vett szellemi izgalommal, felfedezéssel. *Réti Mátyás* képeit alig néhány hete láthattuk, sokan örömmel találkoztak velük újból, mégis rövid egymásutánban nem szerencsés ugyanazokat a képeket kiállítani. *Hajtun Klára, Kovács Sándor, Lelkes András, Forintos Anna* semmi újdonsággal, meglepetéssel nem szolgál.

Keleti Jenő és ifj. Keleti Jenő grafikái, *Pipa Ildikó* textiliái, *Várnagy Ildikó* szobrai, *H. Varga Ilona* érmei és *Misch Ádám* képei jelentettek olyan színvonalat, tartalmi és formai újdonságot, ami indokolttá teheti a közös tárlatot. A kiállítás rendkívül vegyes volta, a színvonal nagy szórása mellett ezek a közös kiállítások zsúfoltak, egy-egy alkotótól csak néhány mű kaphat helyet. Tehát jó volna, ha szigorúbb és bizonyos szempontok szerinti válogatás előzné meg a tárlatokat. Ez elvezhetőbbé tenné és egyben rangosabbá is a csepeli képzőművészek időről időre ismétlődő bemutatkozását.

— nánay —

A taggyűlések programja

A jövő héten az alábbi pártalapszervezetekben lesz beszámoló taggyűlés:

December 2-án 14 órakor kezdődik a Fémmű tmk IX. alapszervezet taggyűlése a tmk-tanácsteremben; a Csőgyár daruüzem taggyűlése az üzemi párthelyiségben, és az Acélmű mechanikus üzem taggyűlése a kovácsológyár kultúrtermében.

December 3-án 14 órai kezdettel az alábbi pártalapszervezetekben lesz taggyűlés: Fémmű elektróda VI. alapszervezet az üzemi tanácsteremben, Motorkerékpárgyár húzóüzem kommunistái a tanácsteremben, Transzformátorgyár műszaki II. alapszervezet a tanácsteremben, Szerszámgépgyár üzemfenntartás és irodaépület nagytanácsteremben, a Szerszámgépgyár technológiai osztály kommunistái az irodaépület kistanácsteremben, a CSESZÜ erőmű párttagjai a vízüzem ebédlőben tartják taggyűlésüket. A CSESZÜ vasútüzem kommunistái a rakodóépület ebédlőben, a Csőgyár meó a hidegnás kultúrtermében, a kerékpár IV. üzem párttagjai a 3-számú tanácsteremben, az Acélmű műszaki alapszervezet a kovácsológyár kultúrteremben, a központi intézmények apparátus III. alapszervezete a Csepel SC tanácsteremben, a Pannónia kommunistái a székház társalgójában, a Vas- és Acélöntödék üzemfenntartás párttagjai a tanácsteremben tartják taggyűlésüket. A trösztközpont általános gazdaságszervezési osztályának kommunistái 15 órai kezdettel tartják taggyűlésüket a pb tanácsteremben.

December 4-én 14 órakor az alábbi alapszervezetekben lesznek taggyűlések: A Fémmű szalaghengerde VII. alapszervezet az üzemi ebédlőben, a Transzformátorgyár elektromos üzem I. alapszervezet a tanácsteremben, a Szerszámgépgyár igazgatási alapszervezete az irodaépület kis tanácstermében, a Szerszámgépgyár gyárrészleg I. alapszervezet a gyárrészleg tanácsteremben, a Szerszámgépgyár nagypontosságú üzem kommunistái az üzemi ebédlőben tartják taggyűlésüket. A CSESZÜ belső szállítás párttagjai a szállítás kultúrtermében, a Csőgyáriroda I. alapszervezet a pártkabinetben, az Acélmű hengermű szerszámüzem kommunistái a kovácsológyár kultúrtermében, a Vas- és Acélöntödék nagyöntvényüzem II-es alapszervezet a tanácsteremben tartja taggyűlését. A trösztközpont közgazdasági, munkaügyi osztályának kommunistái 15 óra 45 perckor kezdik taggyűlésüket a pb-tanácsteremben.

December 5-én 14 órakor az alábbi taggyűlések kezdődnek: Fémmű húzómű kommunistái az igazgatási tanácsteremben, a Motorkerékpárgyár végszereldéjének párttagjai a tanácsteremben, a Szerszámgépgyár fogaskerék és numerikus üzemek kommunistái az irodaépület nagytanácstermében, a Szerszámgépgyár termelési osztály párttagjai az irodaépület kis tanácstermében tartják taggyűlésüket. A CSESZÜ szállítási tmk kommunistái a szállítás kultúrtermében, a Csőgyár középnagyhengersor párttagjai a Csőgyár I. ebédlőjében, az Acélmű kovácsológyár tmk kommunistái a kovácsológyár kultúrtermében, a Központi Intézmények apparátus II. alapszervezet a CSM szb-tanácstermében, a Csepeli Tervező Intézet I. alapszervezete a pb-tanácsteremben, a Vas- és Acélöntödék öntvénykikészítő részleg párttagjai a tanácsteremben tartják taggyűlésüket. A trösztközponthoz tartozó ISZI kommunistái 15 óra 45 perckor kezdik taggyűlésüket a pb-tanácsteremben.

December 6-án 14 órakor kezdi taggyűlését a CSESZÜ vegyesüzem alapszervezete az üzemi ebédlőben, a Csőgyár tolópad II. alapszervezet a pártkabinetben, az Acélmű martin tmk a kovácsológyár kultúrtermében, és a Szociális Intézmények III. alapszervezete a pb-tanácsteremben.

...talmat, a párt politikáját ...pviselni. 1959-től ismét a ...eretett gyáramban dolgozom. Ami a jelenlegi helyzetet il...i, mi már a galvanizálóban ...rékpár-alkatrészeket is ké...ítünk. Nem mondom, hogy ...kkenőmentes az átállás az ... gyártmányra. Igen nagy a ...lvanizálandó alkatrész...ennyiség, és a több száz ...nnányi alkatrész tárolására, ...ozgatására nincs is hely, sem ...rendezés. De eddig is min...n erőnkkel azon voltunk, biztos vagyok benne, hogy az év hátralevő részében, de jövőre sem lesz probléma a munkánkkal. Az a véleményünk, hogy nekünk munkásemberekneknek, nem azon kell törni a fejünket: éppen most mit gyártunk, hanem azon, hogy ami feladatunk, azt maximálisan elvégezzük. Azt viszont elvárjuk, hogy a műszaki és egyéb osztályok, a vezetők megteremtsék munkánk optimális feltételeit. Így aztán én is elmondhatom: bizakodva és tenniakarva vár-

Budai Tibor

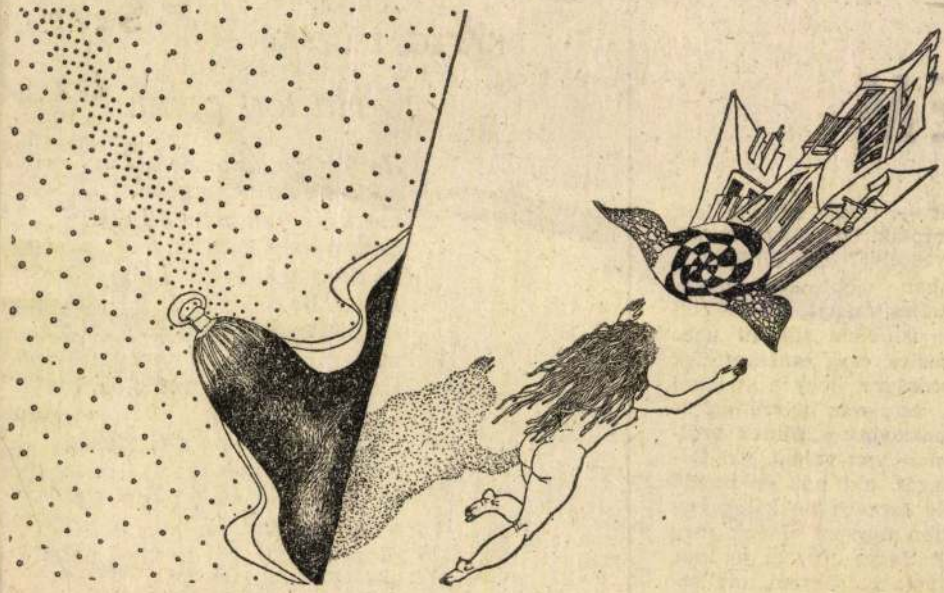

Budai Tibor: Illusztráció

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 2.
HAJDÚ TIBOR: XXI. évf. 14. sz. 4. lap.

LEM

egeket —, mégis sikerük lett,
utat kaptak. Hát akkor minek
ni a veszélyt? Egy dinamikus
dalomban előbb-utóbb hono-
k a teljesítményt, a szellemi
szítést is. Nem túlozni aka-
a veszélyt, csak emlékeztetek
az apróságra, hogy a szellemi
lem az ilyen helyzethez is
lkalmazkodni: „Minek eről-
, ha már van valaki, aki fel-
za magát, aki húz és izzad?
n elég lesz ha bekkelek egy
. Ketten úgysem élnénk meg
ccon." Vagy: „Így is jó lesz,
van valaki felettem, mellet-
aki hajt és villog. Végül is
amegosztásban dolgozunk,
" Nem, nem fognak leállni,
irigykednek ugyan, kicsit el-
ukkerkednek, vagy éppen be-
ak majd, de ők is dolgoznak,

KAPECZ ZSUZSA:

Ha tört pohár

Ha tört pohár az asztalon
ha kés de nincs nyele
mert élhetek mert élhetek
csak éppen nem vele
ha arcomról is hó zuhog
ha szélbe dűl a táj
ha köd takarja ablakát
mint fűrészpor-homály
tíz ujjam tíz megriadt őz
órákig bámulom
már nincs velem a tisztaság
hóingű angyalom
ha ének leng még látom itt
némán mutat felém
ólom vonz vagy könnyű pehely
messze sodor a szél
ha tört pohár ha vasszilánk
cserepek cserepek
mit kikerülni nem lehet
rálépni nem merek
mázakról pattog rám a fény
arcomból lesz tükör

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1977 ÁPR 2
ÉLET ÉS IRODALOM
Budai Tibor

/ 1021

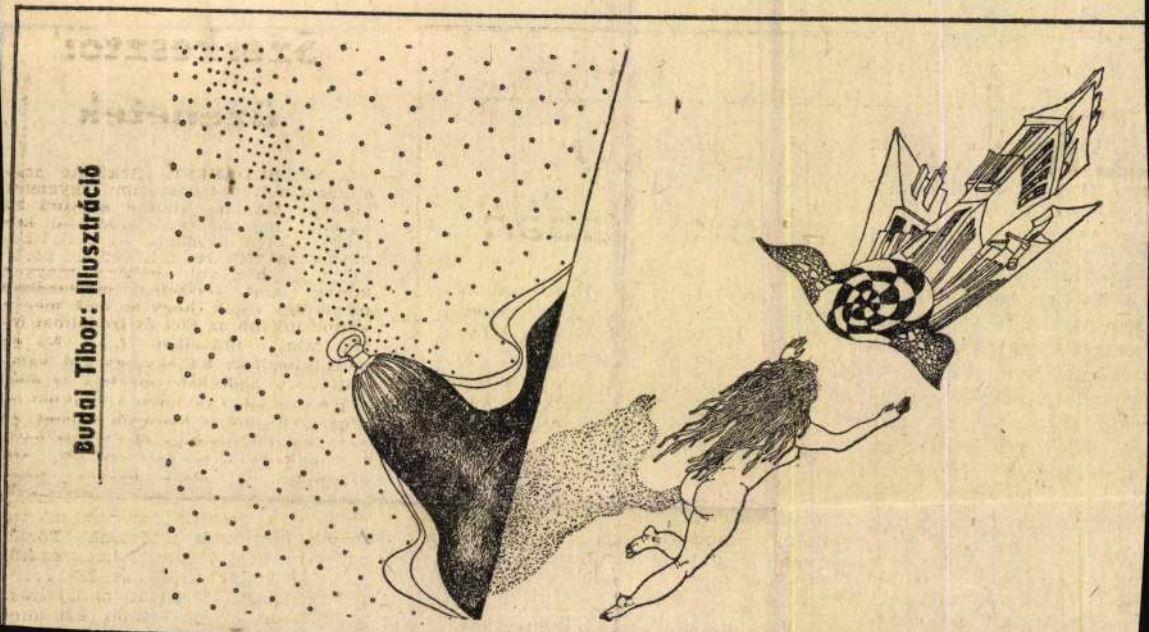

Budai Tibor: Illusztráció

LEM

geket —, mégis sikerük lett,
at kaptak. Hát akkor minek
a veszélyt? Egy dinamikus
lomban előbb-utóbb hono-
a teljesítményt, a szellemi
ítést is. Nem túlozni aka-
veszélyt, csak emlékeztetek
apróságra, hogy a szellemi
em az ilyen helyzethez is
kalmazkodni: „Minek eről-
ha már van valaki, aki fel-
magát, aki húz és izzad?
elég lesz ha bekkelek egy
Ketten úgysem élnénk meg
on." Vagy: „Így is jó lesz,
an valaki felettem, mellet-

KAPECZ ZSUZSA

Ha tört pohár

Ha tört pohár az asztalon
ha kés de nincs nyele
mert élhetek mert élhetek
csak éppen nem vele
ha arcomról is hó zuhog
ha szélbe dűl a táj
ha köd takarja ablakát
mint fűrészpor-homály
tiz ujjam tiz megriadt őz
órákig bámulom
már nincs velem a tisztaság
hóingű angyalom
ha ének leng még látom itt
némán mutat felém
ólom vonz vagy könnyű pehely
messze sodor a szél

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1977 FEB 2 5
Csepel

Budahelyi Tibor

1021



Budahelyi Tibor grafikája

két asszonytól
maga előtt a
tényt, indul is
irányába. Egy
sért".

A kis lángos
Egyetlen darab
helyére; az asz
bögrében, meg egy 3 decis pohárban már ott gőzölög a citromos tea. Pali maga elé húzza a fél literes bögréjét, kibontja a nagy papírból az egyszem lángost s harap egyet, mielőtt megszólalna: lássunk neki akkor.

A teáskanna ott repül el a feje mellett, csak a falitükröt találja, a kő teli üvegcserepekkel; még a viaszosvászon, és a lángos is olyan lesz, mintha porcukrozták volna. Pali úr „süket", nem ért az egészből semmit. Az új asszony megmagyarázza.

— Jó, mindenki a saját pénzén él, megegyeztünk! Neked én nem érek meg 1,60-at, jó. De akkor te se szürcsöld az én teámat. A cukrot, a teát, a citromot is a saját pénzemből vettem. Még a vizet is én húztam hozzá. És ne dobáld a koszos gatyáidat az én mosógépembe. Rohadt, smucig paraszt, fizesd meg a mosószert, a mosatás árát... Nem Palikám, ebből én nem kérek.

másodszor, de többet már nem akarok. Aztán elkezd röhögni. Az asszony számára ez új dolog. Pali úr röhög teli szájjal.

A régi faluban még minden harmadik embert Tóthnak hívtak. Turós Tóthnak, Mákos Tóthnak, Vakarcs Tóthnak, még Kalbász Tóth is volt. Ők voltka a Lovas Tóthok. Volt két ökrük, mindig lovat szerettek volna. Már a nagyapja, meg annak az apja is. De nemcsak a lóvételt „tóták el". 58 éves korában az embernek aligha adnak új csúfnevet, meg a régi falu sincs már meg, ezek itt, a lánya, meg a keresztlánya kivételével, mind újak. Ő már így fog meghalni is: „Ki a halott?" „Az Eltót Pali, a Tsz-nyugdíjas."

Ezen röhög, ahogy ballagnak lefelé, kéz a kézben, a tanácsháza lépcsőjén. Röhög, mert nem találja a szavakat ahhoz, amit mondani szeretne. Csak érzi, hogy más ember, mint amikor először járt itt.

Budai Tibor

"A tojás" cimmel a lap bemutatja a művész rajzát.
Repr.

Fenti Rajzot lásd: Medgyessy Ferenc nevénél, Frank János: "Egy fiu a házból" c. cikkének hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. aug. 14.
XX. évf. 33. sz. 14. lap.

TÁJÉKOZÓDÁS

Budai Tibor

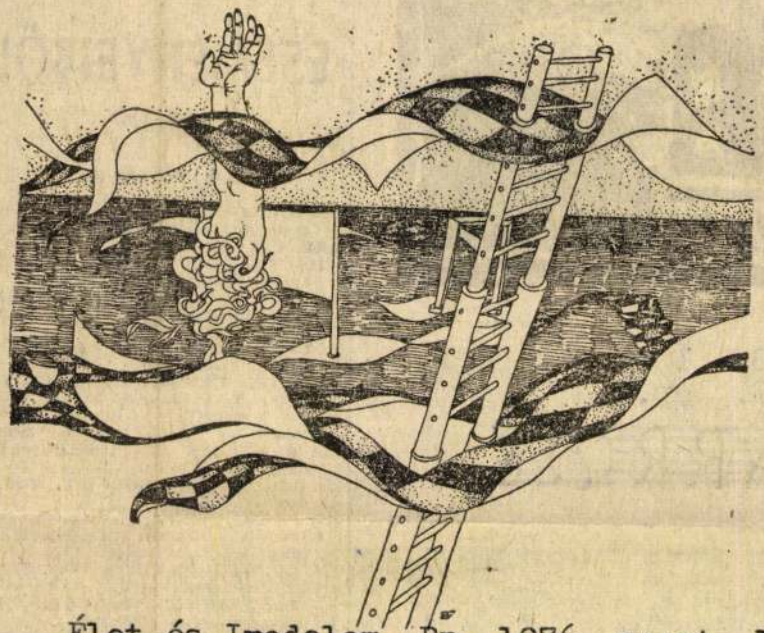

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept. 11.
XX. évf. 37. sz. 7. lap.

Budai Tibor rajza

A tuloldalon lásd: Kálmánchey Zoltán
"Krétai táj" c. rajzát.

./.

Véres dráma a vajdahun

Beszélgetés Bóta László irodalomtörtén

Több mint negyedszázada az ELTE tanára, szakterülete a régi magyar irodalom. Nem tartozik a sokat publikáló irodalmárok közé — cikkeire, tanulmányaira a legaggályosabb pontosság és a szakmai megbízhatóság jellemző: a „munkaigényes témákat" keresi. Legújabb közleményeinek és megjelenés előtt álló nagyobb összegező munkájának témája a magyar népballadák eredete, a magyar balladakincs históriai elvű fölmérése.

— Izgatottan vásároljuk a ballada-gyűjteményeket. A „Csanádi-Vargyas" — ahogy a Röpülj páva kötetet nevezni szokták — antikváriumban éppoly elérhetetlen, mint amennyire messze csapodó hullámokat vert a Kallós Zoltán istápolta Balladák Könyve. A ballada népszerűsége — tény. Úgy tűnik azonban, hogy a társadalmi tudat kontrollja adós még e jelenség — és az egész „folklorizmus" — magyarázatával.

— A divatmagyarázat darázsfészkébe —, hogy ezzel az elítélő zöngétől éppen nem mentes kifejezéssel éljek — már csak azért sem akarok elhamarkodottan belenyúlni, mert már eddig is bizonyos idegenkedést váltottak és váltanak ki azok a megfigyeléseim, amelyekkel eddigelé előálltam.

— Azt hiszem, a ballada iránti közvonzalom egyik oka az, hogy „öszszetett" a kérdés: a régiség és a népművészetek hívei egyaránt magukénak érezhetik.

coltatott, cséplőgépbe esett, vagy másként megesett lányok, gyermeküket eldobó, férjükért, szeretőjükért a halált is vállaló nők, kegyetlen anyósok, öreg szülék — mikor kik.

— Az ő történetükben fogalmazza meg tehát egy közösség a maga erkölcsi ítéletetét.

— A moralizálás természetesen nem deklarációk formájában jelenik meg, hanem mindig konkrét történetből fejlik ki — a hallgatónak, az olvasónak kell levonni többnyire. Az „epikai hitel" egyes újabb keletű balladáknál teljesen nyilvánvaló. Sok betyárhistóriánál [illegible].

— A Háromszéki balladák gyűjteményben számos, pontosan lokalizálható és szinte évre-napra datálható témájú mű található.

Kálmánchey Zoltán

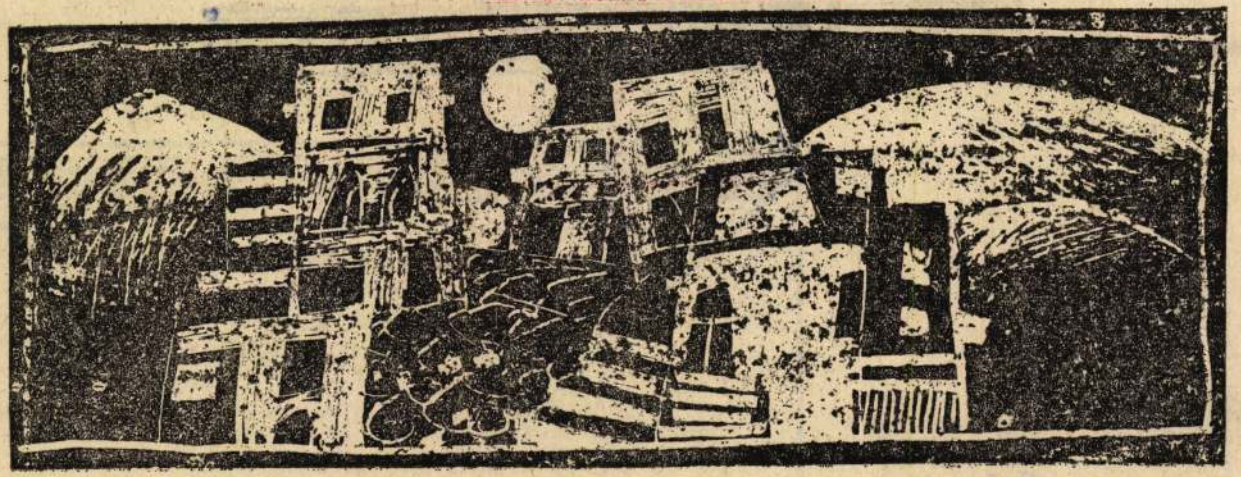

Kálmánchey Zoltán: Krétai táj

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept.11.
XX. évf. 37. sz. 8. lap.

ENNYIT A NYÁRRÓL

Varga Bözsi erős kötéllel négy nagy bazaltkövet kötött magára, kettőt a derekára, kettőt a nyakába, és beleugrott a Balatonba. Kurta búcsúlevelet hagyott hátra: „Életemben sok halat kifogtam, most eljött az ideje, hogy visszaadjam magam a halaknak." A levél konyhájának az asztalán hevert, ott találták meg két hét múlva, amikor már feltűnt a szomszédoknak is — hegyvidéken távolibbak a szomszédok —, hogy Varga Bözsi alkonyatkor csönt ad, vissza is akarja kapni a pénzét. Bolond lesz bántani azt, aki tartozik neki. Én tehát azt mondom, minél nagyobb az adósság, annál biztosabb a béke és a nyugalom...

Ebben az évelésben, bár közgazdasági különlegessége nem tagadható, s alig is hinném, hogy a professzorok szó nélkül hagynák, ha valami katedráról hangzana el, lehet valami, gondolom magamban, hazafelé ballagván a sötét úton, mert átmenetileg né-

sam. Ebben a házban született, hetvenhárom éve, ebben született az apja is. Nem először ülünk az udvarán, az időtől fekete, alacsony fapadon egymás mellett, szót váltva erről-arról. Néhány éve reumás, fokosra támaszkodva jár. A kezelés nagyon nehéz, mert lejutni még csak valahogy lehet a hegyről, de visszatérni csak gyalog.

— Be kellene menni lakni valamelyik gyerekéhez a faluba.

— Azt nem. Folyton hívogat-

A HÉT KULTURÁLIS ESEMÉNYEIBŐL

Új könyvek

SZÉPIRODALOM

CSORBA GYŐZŐ: KETTŐSHANGZAT. Versfordítások. (Európa)
ERDÉLYI ZSUZSANNA: HEGYET HÁGÉK, LÖTÖT LÉPÉK. Archaikus népi imádságok. (Magvető)
ERDÖDY JÁNOS: PÁRIZSI ÉJSZAKÁK. Életrajzi regény. (Zeneműkiadó)
FÖLDES MIHÁLY: A SZÖKEVÉNY. Regény. (Kossuth)
LENGYEL DÉNES: RÉGI MAGYAR MONDÁK. 3. kiadás. (Móra)
PAPP FERENC: FÖLDRE SZÁLLT EMBER. — A KERÍTÉS FÖLÖTT. — A GYÖKEREK ALATT. Kisregények. (Magvető)
VÁMOS MIKLÓS: BORGISZ. Regény. (Móra—Kozmosz)
KONSZTANTYIN—BAGYICEN: IDEGEN VITORLÁK. Gyerekregény. (Móra—Kárpáti Kiadó)
NATHAN KRAVETZ: A MÁS SZÍNŰ LÓ. Mese. (Móra)
A. MALISKIN: SZEVASZTOPOL. Dokumentumregény. (Zrínyi)
ERICH MARIA REMARQUE: SZERESD FELEBARÁTODAT! Regény. (Magvető)

TANULMÁNY, DOKUMENTUM, KÉZIKÖNYV

BALOGH LAJOS—KIRÁLY LAJOS: AZ ÁLLATHANGUTÁNZÓ IGÉK. HÍVOGATÓK ÉS TERELŐK, SOMOGYI NYELVATLASZA. (Akadémiai)
BRODARICS ISTVÁN HISTÓRIÁJA A MOHÁCSI VESZRŐL. (Zrínyi)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1976 OKT 23

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Budai Tibor
1021

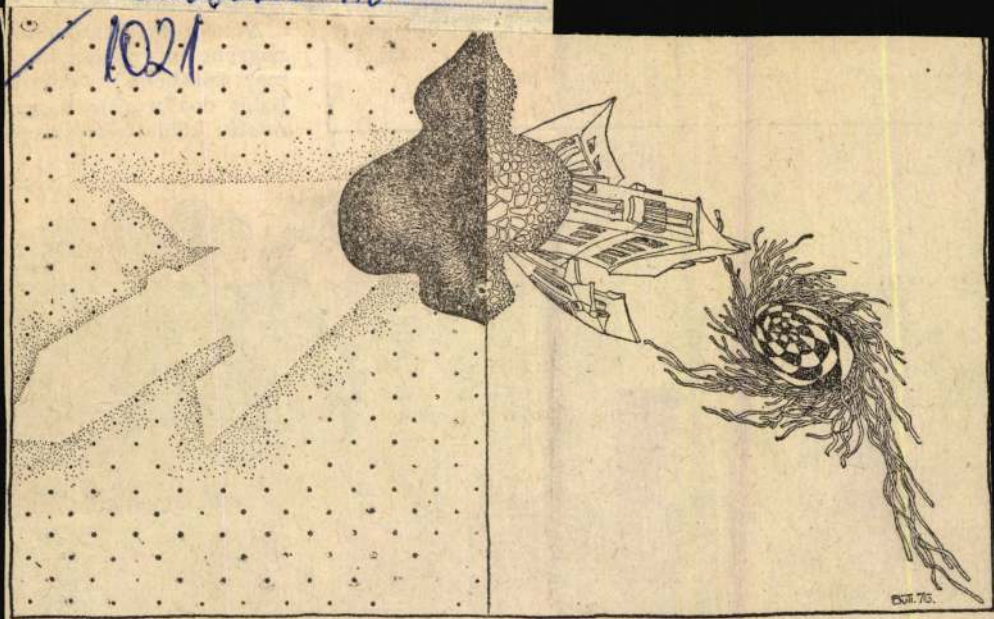

Budai Tibor: Álom

tot az emberi történ-
jő Fortinbras későn

síp e sors ujja
adni, milyent b



Remsey Flóra: Motívum

Budai Tibor

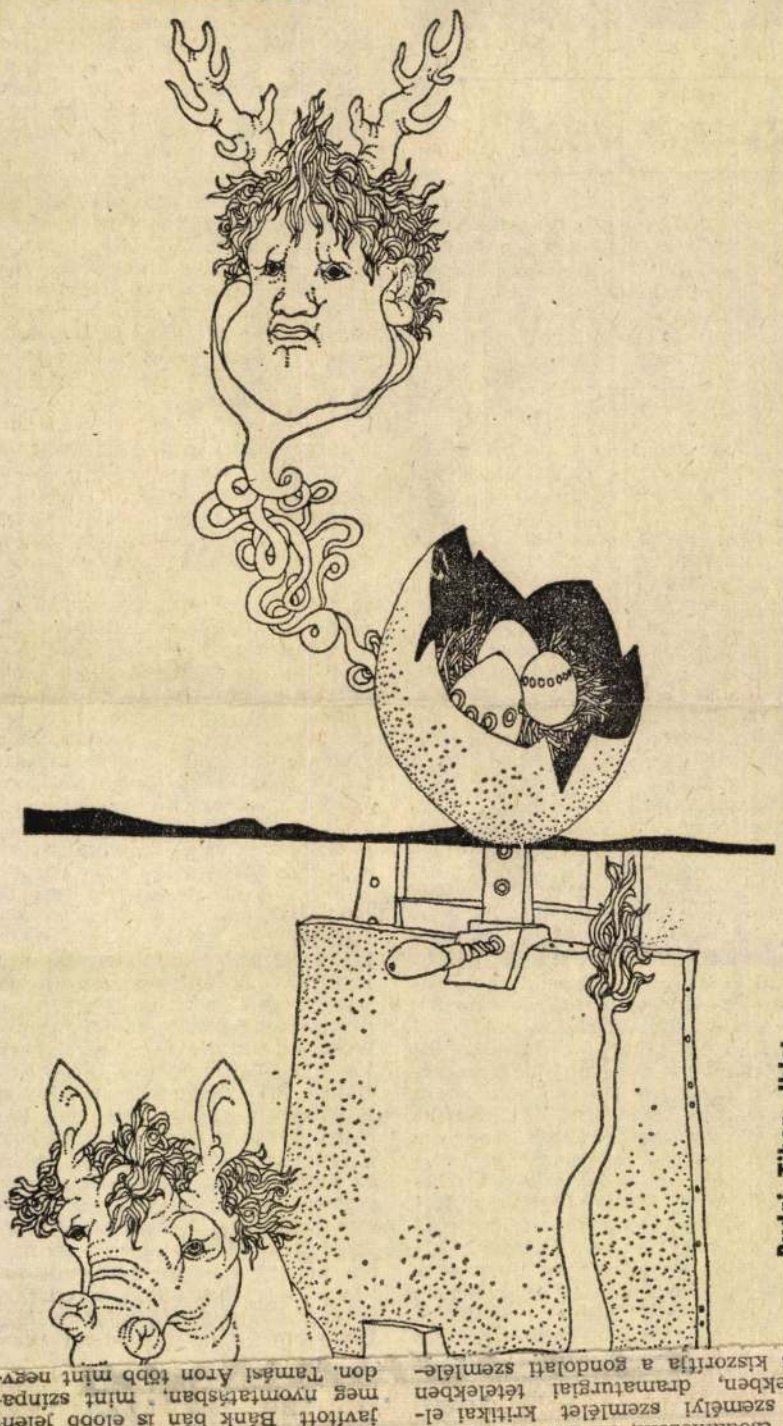

Budai Tibor: Ihlet

TÁK UTÁN

ély vagy az ügy?

alakítás
egy moz-
ével szín-
ást ad a
ja a lát-
nem volt
maga is
az újra-
z igen ne-
kevesen
nki sem.
élzásokat,
ott kifigu-
olt elma-
s játékát.
os képpel
ző tanító
a tett ke-
fityiszt, il-
gyerekek
legzetesen
És itt áll-

égen még
ista kriti-
Olvastam
t, amely-
részesült
mpresszio-
a tudo-
yik atya-
dást hor-
szemlélet.
enves az
'alán az-
dalomkö-
a tisztá-
l, amely
egyre tá-
Ez a ten-
t itt-ott
lvasóktól,
ítja, egy-
mást kel-
egy része
re kevés-
az írónak
ak neve-
lenciának
súlya le-
elvi. Csak
alt Alfred
használ-
egy kora

nyolok, az éppen az, hogy az impresszionizmusból csak a stílust, a villanásokban felmutatott benyomások rajzát tudja, de — és éppen ez az, ami miatt egyes irányzatok az impresszionista kritikát elvetik — tájékozó és tájékoztató iránytűjét nem látni. Ez az említettem és szaporítható témákon túl leginkább abban jelentkezik, hogy amint azt színházi és irodalmi közhelyként emlegetik, M. G. P. nagyon gyakran változtatja álláspontját, nemegyszer ellenkezőjére annak, amit néhány héttel korábban megírt. Ennek példáit M. G. P. legalább úgy tudja sorolni mint én, de ha emlékezete elfárad, szívesen kisegítem. Persze sokan azt mondják, az ilyen „következetlenség" személyes kérdés is, hogy úgy mondjam kritikusi egyéniség kérdése. Ezen, személyeken, személyi tulajdonságokon, nem kívánok vitatkozni, de meggyőződésem, hogy ha valakinek álláspontja mögött elvi határozottság áll, nem kényszerül sem saját indulatából, sem környezete hatására ilyen következetlenségekre. Minden okom megvan rá, hogy M. G. P.-hez fűződő személyes kapcsolatomat barátságosnak nevezzem. Maga hozzám való jóindulatát írásban is tükröztette; tudomásom szerint soha rólam egyetlen rossz szót le nem írt. Ez feljogosított arra, hogy alkalmi találkozásainkkor négyszemközt ne csupán a dicsérnivalót emlegessem, de adott esetben ezeket a „következetlenségeket" is, éppen abból a meggyőződésből, hogy ha elvekben erősítené magát, az nemcsak neki, de egész színházi világunknak nagy-nagy nyereség volna. De micsoda erkölcs követeli tőlem, hogy ezeket csupán négyszemközt legyen szabad elmondani, mikor mindezeket nyilvánosan követik el? Milyen közéleti, irodalmi, vagy baráti erkölcs az, amelyet így kellene szolgálni? Milyen torz szemlélet az, amely az ügyek helyett a személyeket, az igazság helyett az indulatokat, a feladat helyett az érmeghallgatásra, a rendezőknél általában nem. Nem mintha ők nem ismerték volna a tehetségét, de azt hiszem, „nehéz természete" miatt ódzkodtak tőle. Jött egyszer egy pillanat, mikor egy nem könnyű darab főszerepére keresve sem lehetett volna alkalmasabbat találni, de a rendező másra akarta osztani a szerepet. Én nem nyugodtam bele. Hosszú-hosszú napokon, talán heteken keresztül győzködtem a rendezőt, hogy vele játszassa. Végül valaki, aki már sokadikszor hallgatta végig ezeket a vitákat, közbeszólt: „Ne haragudjon, nem értem magát. Éppen maga pártfogolja? Hát nem tudja, miket mond magáról a színészeknek a klubban, eszpresszóban, mindenütt?" Dehogynem tudtam. Ahol pletykálnak, ott a pletykálást is elpletykálják. „A színpadon az író szövegét fogja mondani, nem a rólam való véleményét" — feleltem, és végülis sikerült rábeszélnem a rendezőt. Szerencsére nagyon nagy sikere lett vele a darabnak, rendezőnek, színésznek egyaránt. Ugyanez a kiváló színész élete egyik legnagyobb sikerének, egyik Illyés-darabnak a próbáján dühösen felkiáltott: „Ez az Illyés nem tud magyarul!" Később — bár természetesen már tudtam róla — maga mesélte el nekem (sőt, azt hiszem Illyésnek is), immár nevetve. Ezidén újabb nagy csatát kellett vívnom érte. Egyik fiatal rendezőnk, aki most került a színházunkhoz és egyébként is kevés hivatásos színházi gyakorlata van, bemutatkozásra egy igen fontos francia darabot kapott. A darab főszerepének kiosztását ezúttal is döntő kérdésnek ítéltem, de ismét csak hosszú-hosszú vita árán tudtam vele elfogadtatni a kitűnő színészt. A darab is, az előadás is, nem utolsó sorban éppen a főszereplő emlékezetes alakításával az évad egyik kiemelkedő eseménye lett. Ezek után a múlt héten színházi hetilapunkban megjelent egy nyilatkozata, amelyben azzal indokolta, hogy a színészek nem tudnak eléggé felkészülni a feladataikra, mert a darabok, úgymond, mint más színházakban is, csak az olvasópróbára készülnek el. Írtam neki egy néhány soros levelet, emlékeztetve, hogy Páskándi Géza darabja másfél éve van a színház fiókjában, még a múlt évadban akartuk bemutatni, de a torlódás miatt idénre halasztottuk. Illyés Orfeusza egy hónappal a próbái megkezdése előtt már nyomtatásban megjelent. Hernádi darabját egy

Budai Tibor

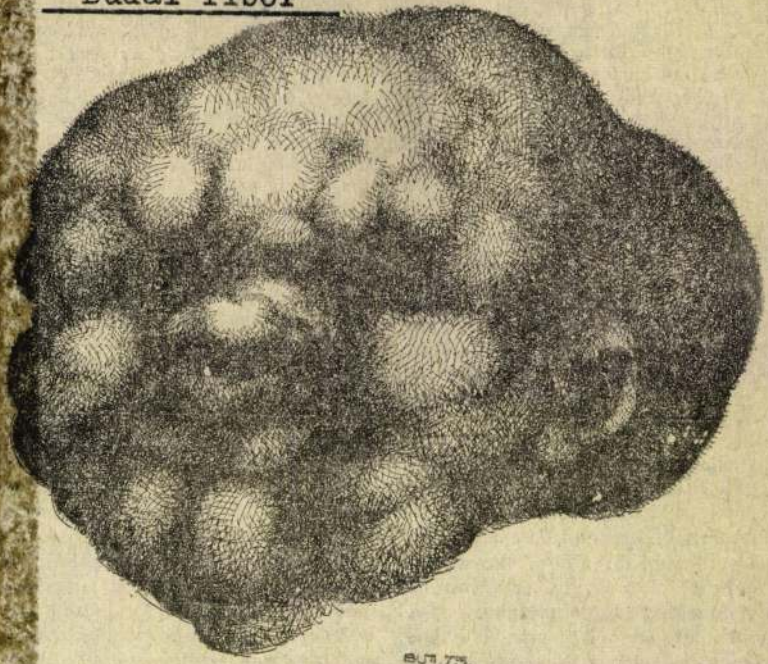

BUT 75.

Budai Tibor rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 22.
XX. évf. 21. sz. 8. lap.

Az európai szellemi élet egyik legnagyobb veszedelmének és így e szellemi élet egyik legparázslóbb gondjának én a népek közt mindmáig pusztító, sőt mind végzetesebben terjedő elkülönülési és különbségtevő indulatot látom: az anyanyelvi és származási megkülönböztetés emberalázó, eszmeszégyenítő hátrányait. Magunk közt nem kell vitatnunk, mily közelről érint ez bennünket.

Gondolom, az sem lehet vita tárgya, hogy mindennek tünetek alatti oka a nemzetek és nemzetiségek idült fájdalmai, az egyenjogúságnak sok helyütt való tisztázatlansága, sebek elüszkösödése, érzékenységek hovatovább csak allergiás működése.

A kérdés világszerte bonyolult. Hajszálfinoman kell működnie az operáló késnek töméntelen területen. Elsősorban az elkerülhetetlen nemzeti büszkeség és a mindenképp elkerülendő nemzeti türelmetlenség dolgában. Ez világszerte a dolog veleje, az ugrópont a magasba vagy a mélybe. Az a szinte emberfölötti, de égetően sürgető végezni való, hogy e kettő közti hártyavékony határt szigetelő fallá tegyük. Hogy a nemzeti türelmetlenség jogos nyesése ne a nemzet eleven, egészséges idegét érintse, hogy az erre a jogos és egészséges nemzeti magába-húzódás ne a nemzetből való kitudás ösztönét működtesse. Arról sem kell itt vitát nyitni, mi erre az egyetlen helyes fölkészülés. Amit nagy eleink hirdettek és kudarcok sorain át is szívósan gyakoroltak. A könyörtelen nemzeti tudat fejlesztése, érvényesítése, együtt az emberi méltóság tudatának szolgálatával a szocialista hazában és annak határain túl élő anyanyelvi közösség érdekében.

Múltbeli tapasztalatom szerint ennek az eleinktől mindnyájunkra egyformán hagyott örökségnek, irodalmunk lét-értelmének szellemi életünk messze hátratekintve nagyon is kihagyásosan felelt meg. Nem volt egység sem fölfogás, sem kifejezés dolgában. A tárgyilagos vizsgáló aszerint csoportosíthatott: kik szolgálták ezt a létünk igazoló hagyományt ezzel-fejtéssel, és kik művekkel. Kö-

szájba való protézist, ha-
művégtagokat, ilyesmit
botokat — a nagymama
— Aztán később ezt az
és betársultam egy kárpi-
nagyapám ugyanis kárpitos
lején eltanulta ezt a szak-
ára nála vendégeskedtem.
Összeráncolta a homlokát:
t a műhelye, az utca nevé-
em.
rdezte Péter.
ogy az utca neve sehogy
nbe jutni.
városban? Itt, Pesten?
— mondta az öreg, kántáló
sváron! Temesváron lakott
... szóval a kárpitos. Av-
ki, akkor elmentem raktá-

is kardigán! — Nagyi meg-
vállán az anyagot. — Biz-
jú.
álas. Látnád, hogy pattog
r leveszem!
rba! — mondta Tógyi. —
mérnök az én Imre barát-
nszédunkban lakott Tusná-
ú volt! Eccer az iskolában
óról, kérlek, eltört a ka-
szólt a szülemhez, hogy
a koporsót, hehehe! — a
be torkollott. Tógyi leve-
— Na... Na... szóval,

ünnyögte Péter. Mert csak
Úgy érezte, belelátott az
etébe, nyitva áll előtte, akár
önyv. — Értem — ismételte
már ötvenhat után volt?
- Tógyi fülelt.
— süvöltött Péter —
ellenforradalom után volt?

alom? Ötvenhat? — kapott
g. Mérgesen legyintett: —
cszáznegyvenkilencben!
venkilenc... A fiú elgon-
a szája szélét. Ő ötvenben
riszonyú mindent ötvenhat
előtte történt, az őneki
lem. Emília nagyanja meg
mintha tegnap lett volna.
mit enni. — Nagyi kicso-
ába. — Biztosan éhesek

Tógyi nagyokat nyelt, rán-
zott az ádámcsutka. — Na,
apcsolta a tévét.
ai műsor ment, a NATO-
mutattak képeket.
g! — mondta az öreg meg-
k, éngem háromszor vittek
első háború alatt, harmad-
re négyben.
akkor... — a fiú kiszámí-
már hatvanévesnek tetszett

éket is besoroztak? — is-
li tüdőből.
Deeehogy! Éngem munka-
k.
ióba? — kérdezte Péter.
ba — mondta Tógyi Vál-
gyis hát igen, a Szovjet-
i akkor még Oroszország-
érlek.
zonkettőtől... igen, asszem
ár Szovjetunió van!
nak mondtuk — jelentette

a! — Nagyi tálcákkal ipar-
hoz. Emília fölugrott, segí-
egasszony nem hagyta: —
ikém! Tessék, tej, vaj, föl-
kis kolbásszal átdobott hús

kérdezte Tógyi szigorúan
rítós, ne félj! — intett ne-
gta a lánynak: — Mindig
minden este!

Mindig
— Hát persze

Budai Tibor

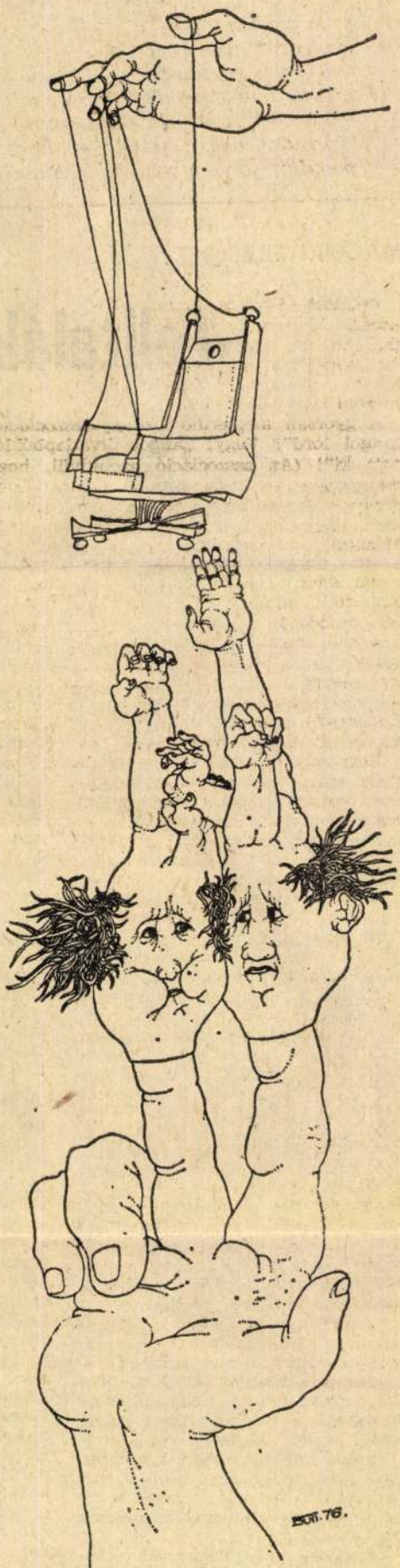

Budai Tibor: Bábszínház

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juni. 26.

Van

papírral
gumival
facsavarral
bottal
szöggel
gyürüvel
fémmel
ronggyal stb. preparált érzelem.
Az érzelmek az ember lehetőségein belül valósíthatók meg. Egészen új érzelmekhez új embert kell kitalálni.

MÁGORI ERZSÉBET:

Rádió

Telitalálat

Páskándi Géza kabaréja nem könnyű szórakozás. Olyasmire kényszeríti a hallgatót, akarata és talán kedve ellenére, amihez nincs hozzászokva: gondolkodnia kell. Vagyis nagyon sokat, majdnem a lehetetlent kívánja az átlagos kabaré publikumtól. Dolgozzon meg a vidámságért!

És mit kap érte cserébe? Olyan humort, amelyen bosszankodik. Amitől dühbe gurul. Vagy keserűen mosolyog. Nem azért, mert rossz, hanem mert nagyon jó — és igaz. Bajokat, visszaéléseket, az emberi kapcsolatok hiányát és ferdüléseit veszi célba. Nemcsak célba veszi, hanem telibe is találja.

Páskándi szatírikus világát — saját szavai szerint — *az értelem indulata* mozgatja. A világ képtelenségeit, ész-ellenes jelenségeit az értelem fényében villantja elénk.

Nálunk ennek a hétköznapjaink valóságából és modern tudományosságból — és mindezek kicsúfolásából — mikszelt fanyar-fakir humornak alig van hagyománya. Ez nem Nagy Endre politikai kabaréjának folytatása, még akkor sem, ha Páskándi „világtörténeti kabarénak" nevezi a magáét. De nem is a pesti viccfolklór modernizált hasonmása. Talán Karinthy észtornáival legrokonabb, de annak is nagyon mára hangszerelt, atonális változata. Páskándi a disszonanciák komponistája, legjobb pillanataiban: mesterfokon.

A kabaré szerzője és rendezője — *Marton Frigyes* — azon tréfálkozott a mikrofon előtt, hogy Páskándi érthető-e, vagy érthetetlen? A nyilvános, baráti csipkelődés ürügyül és alkalmul szogált a szerző *másfajta* humorának magyarázatára. Az író és a rendező mintegy kézenfogta a hallgatót, biztatva, hogy félelem nélkül kövesse az írót sajátos humorvilágának veszélyes aknamezőin, ahol a poénok nem sziporkázó petárdák; élesre vannak töltve, és akár a golyó, olykor „gellert kapnak".

De hát valóban olyan veszélyes, kockázatos mulatság Páskándi dramatizált életképeit, bűvészkedő, szemfényvesztő dialógusait olvasni vagy hallgatni?

Veszélyes, amennyiben az értelem kalandjai kicsit mindig életveszélyesek és az igazsághoz vezető út fáradságos menetelés azoknak, akiket könnyű „pihentető" sétákhoz szoktattak. Páskándi sokat tud rólunk, sok olyat is, amiről nem szívesen hallunk vagy beszélünk. Eszünkbe juttatja nevetséges hibáinkat, kis bűneinket, amelyeket magunk előtt is takargatunk. Felidéz, *kinagyít* a valóságból szituációkat, amelyeket túlontúl jól ismerünk, de amelyeknek legtöbbször — kényelemből, önvédelemből — hátat fordítunk.

Páskándi kényelmetlen humorista. Nem segít nekünk, nem igyekszik szétoszlatni zavarunkat, nem enyhíti szégyenérzetünket, bűntudatunkra sem ígér feloldozást. Nekünk kell követnünk őt — észjárásának logikai kacskaringóin kapaszkodva — az etikai magaslatokra. De aki nem sajnálja a fáradságot, hogy kövesse az írót, annak ritka élvezetben lehet része Páskándi derűs szörnyűségeit olvasva, vagy hallgatva. Ismerős világ tárulkozik fel, pontosan feltérképezett valóság, történelmünk kabaréja elevenedik meg, csak éppen a kabarétréfákat — akár a csattanó nélküli poénokat — a humor napfényes síkságáról egy cseppet a tragédia árnyékos mélységei felé „csúsztatták".

Hahótázni nem tudunk Páskándi mókáin. Csak összeszorított foggal lehet nevetni rajtuk, vicsorogni inkább, mint vigyorogni.

A Magyar Rádió Karinthy Színpadán két részben előadott jeleneket kitűnő művészgárda tolmácsolta, mégis csak ritkán sikerült Páskándi visszafogott, rejtett indulatú hangján megszólalniok. Az előadás stílusa nem mindig volt adekvát a szerző sajátos stílusával. Igaz, némelyik jelenet hosszadalmassága, fárasztó kitérői miatt eleve alkalmatlannak bizonyult a mikrofon számára. *(Belső díszítések).* Legjobban a *Szomorúan és kitömve* tetszett (Békés Rita, Béres Ilona, Latinovits Zoltán), és a *Külső zajok* (Agárdi Gábor, Csákányi László, Harkányi Endre, Haumann Péter, Várkonyi Zoltán). Ezeknek a jeleneteknek, csakúgy mint a többieknek, sztorijuk nincs, *csak* mondanivalójuk. De éppen ezt sikerült az előadásnak Páskándi iróniku költőiségével ez egyikben és az író élesen kimetszett tragikomikus figuráinak rajzával a másikban, életrekelteni.

Reméljük, hogy a rádió hamarosan megismétli Páskándi *Az én kabarém!* című műsorát. Tessék meghallgatni.

Budai Tibor

"Álom" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Remsey Flóra: "Motivum" c. rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 23.
XX. évf. 43. sz. 14. lap.

Budai Tibor, [ ]

L. Kokas T.

Tandi L: Kiállítási jegyzetek 108-112.

Tiszatáj, Szeged, 1980. nov. XXXIV/11

Budainé Gombos Ildikó keramikus

Kroni Ka

Für Lajos avat emlékművet

A kondorosi polgári olvasókör tavaly vetette fel, hogy a településen állítsanak emléket a második világháborúban elesetteknek. A kezdeményezést a képviselő-testület 80 ezer forinttal támogatta, és önkéntes felajánlásokból 57 személytől — főként az elhunytak hozzátartozóitól — 62 ezer forint gyűlt össze. Az adatok pontosítása során 167 háborúban elesett kondorosira derült fény. Ennyi név szerepel a műkő keretbe foglalt két márványtáblán, az első világháborús emlékmű két oldalán, a polgármesteri hivatal előtt.

Az avatóünnepséget május 31-én, pünkösdhétfőn 16 órakor tartják és az emlékművet Für Lajos honvédelmi miniszter avatja fel. Az ünnepségre a kondorosiakon kívül a településről elszármazottakat is várja a képviselő-testület.

A vásárhelyi őszi tárlatok 40 éve

Ma kétnapos tudományos ülésszak kezdődik Hódmezővásárhelyen a megyei jogú város önkormányzata és a Tornyai János Múzeum rendezésében, A vásárhelyi őszi tárlatok 40 éve címmel.

Többek között dr. Lukács Antal esztéta, Szuromi Pál művészeti író, Csete György építész, dr. Dömötör János nyugalmazott múzeumigazgató tart előadást. Banner Zoltán Békéscsabán élő művészettörténész (szombati lapunk Szorító rovatának rendszeres szerzője) előadásának témája: Az alföldi és a székely festőiskola (Egy elhanyagolt művészettörténeti párhuzamról). Dr. Supka Magdolna Tóth Menyhért festőművészről, dr. Pogány Gábor Figuralitás és korszerűség címmel, Rideg Gábor A vásárhelyi őszi tárlatok történetéről beszél.

A duplájára nőttek

Az eleki Mezőgazdasági és Ipari Szakmunkásképző Intézet tanulólétszáma az elmúlt három év alatt a duplájára nőtt. Jelenleg 300 diákja van az intézetnek. Szeptembertől általános állattenyésztő szakra 36, lótenyésztőre 20, gazdasszonyképzésre 34, nőiruhakészítő szakmára 32 és kovácstanulónak három jelentkezőt várnak.

Húskombináti majális

A Gyulai Húskombinát — idei részvénytársasággá alakulása alkalmából — május 30-án, a hagyományteremtés szándékával majálisra hívja dolgozóit. Élnek az alkalommal: a nemzetközi csillagtúra és a Gilde sörfesztivál óriási sátrában látják vendégül — családtagjaikkal együtt — a dolgozóikat. (A csillagtúra jelentősebb szponzorai között ott találjuk a húskombinátot is.)

„A LEGNEMESEBB LÉLEK IS KÜLÖNLEGESEN ROSSZÁ VÁLIK, HA ROSSZ NEVELÉSBEN RÉSZESÜL."
(PLATÓN)

Ma okosabbak leszünk!

(Folytatás az 1, oldalról)

Igen ám, de az ÁVÜ igazgatótanácsa szerda (ma) délelőtt 10 órakor ülésezik, s ha addig nincs megegyezés az érdekeltek között, akkor május 28-án Gyulán megtartják a gabonaforgalmi vállalat jelzáloggal terhelt 22 ingatlanának az árverését.

Végül egy apróság, amely persze jelentőségét viharos gyorsasággal veszíti el, de a történet hitelességéhez hozzátartozik. A dolgozók megbízták Mencel Tibort, az ágazati szakszervezet titkárát, Engelhardt Ferencet, a vállalat szb-titkárát és Lenhart Pál főmolnárt, hogy Zsíros Gézával tartsák a kapcsolatot, döntés előtt képviseljék a dolgozók érdekeit.

Addig is fel a fejjel, olvasók, aludjunk nyugodtan, azzal a jóleső érzéssel, hogy ma reggel már sokkal okosabbak leszünk a gabonaforgalmi vállalat lényegében 2 és fél milliárd forintos privatizációjának útvesztőiben (is).

***

Lapzártakor kaptuk a hírt, hogy tegnap délután dr. Zsíros Géza megkapta az első cégszerűen aláírt szerződésajánlatot.

LOVÁSZ SÁNDOR

Mi lesz a Békés Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat sorsa? címmel tegnap dr. Sarkadiné dr. Lukovics Éva kérdést intézett a parlamentben dr. Szabó Tamás tárca nélküli miniszterhez.

Végül kérdése a következő volt: — Szándékozik-e az ÁVÜ garanciát vállalni a GMV milliárdos tartozásaiért, ha igen, mik a konkrét okai, hogy pont most? Miért hagyta az ÁVÜ mind a mai napig sorsára a vállalatot? Ha megtörténik a garanciavállalás, biztosít-e pénzt az állam a gabonafelvásárlásra, a forgótőkére, a dolgozók munkabérére? Az Agrimpex és a Kiskunság Kft. ajánlatáról mi a véleménye? Sok idő nincs a döntésre, mert csütörtökön tíz óráig dönteni kell az esetleges adásvételről.

Dr. Szabó Tamás válaszában arról szólt, hogy minden érdekelt fél által támogatott szakmai koncepcióval folyik a gabonaipar privatizációja. A Békés megyei gabonaipari vállalat — bár jelentősen csökkentette adósságát — likviditási válságba került. Az Állami Vagyonügynökség hónapok óta keresi a hitelező bankokkal a megoldást e válság feloldására. A legkézenfekvőbb a pénzügyi reorganizáció lenne, de erre forrás nincs. Második megoldásként az ÁVÜ garanciavállalást indított el a többszereplős gabonaipar megteremtésére, a munkavállalói és termelői tulajdonlás biztosítására, a monopoljellegű szerkezet oldására. Ehhez a PM nem járult hozzá. Két lehetőség maradt: elfogadni az ajánlatok közül a legjobbat, ezzel tudomásul véve, a privatizáció nem segítette a tulajdonosi koncentráció csökkentését, vagy elfogadni a végrehajtási árverés nyilvános, de kiszámíthatatlan eredményét. A döntést szerda délelőtt az ÁVÜ igazgatótanácsa hozza meg. Egyébként — fűzte hozzá — az ÁVÜ nem hagyta magára a céget, csak pénzügyi források híján nem tudta segíteni.

Sátorverők Gyulán

Hüledeznek a gyulaiak: hétfőn reggel még üresen állt a víztorony melletti tisztás, tegnap délre viszont nem csupán „szárba szökkent", hanem fehér „szirmokat" is bontott egy 40,5-szer 60 méteres alapterületű sátóriás. A nagy precizitással előkészített építést két német — *Harald Schmidtke* és az öt éve Németországban élő *Gerg Meliopulos* — irányította. Mindketten elismeréssel szóltak segítőikről, az orosházi tűzoltókról.

— Heinbronnból, a Losberger nevű cégtől jöttünk — mondta Harald Schmidtke. — Hetente 3-4 sátrat állítunk fel. Hatszázan dolgozunk a cégnél, most készült el a legújabb telepünk. A Gyulán alkalmazott sátorborító anyag még Németországban is újnak számít. Ezeket a sátrakat — de az 50 méter széleseket is — akár több száz méter hosszúságban is megépíthetjük. Persze kisebb sátraink is vannak. Ha az összes sátrunkat egymás mellett felállítanánk, közel 800 ezer (!) négyzetméternyi területet boríthatnánk be velük.



A német sátorépítők ma hazautaznak, várja őket egy újabb feladat. Keddre visszajönnek lebontani a sátort. Képünkön: Harald Schmidtke

— A sátrakat a cégük gyártja?

— Igen. Sőt, ha kérik, a sátrakat padlózottan, szilárd oldalfalakkal és ajtókkal ellátva is leszállítjuk.

K. A. J.

Csak egy temetői kút

Rövid időn belül több szeghalmi lakos is panaszkodott, hogy az epreskerti temetőben egyszerűen nem lehet vízhez jutni, rossz a nyomóskút. Mi is jártunk a helyszínen, a kút valóban rossz. Ezenkívül láthatóan elhanyagolt a temető, méteres gaz csúfítja a környéket. Megpróbáltunk utánajárni az ügynek, ám a helyi önkormányzat mossa kezeit — no nem abban a vízben, amit ebből a kútból nyert — hiszen ők a megyei temetkezési vállalatnak tisztességes összeget fizetnek a temető fenntartásáért. Az illető cég szeghalmi kirendeltsége nem érhető el telefonon, egyébként is most vannak átalakulóban, ilyen piti üggyel nem foglalkoznak. Ezzel véget is érhetne a temetői kútról szóló kis történet, de mégsem. Értesülve a történtekről, Szeghalom alpolgármestere, Erdei István református lelkész úgy döntött, ezt az ügyet rendezni kell. Két napon belül a kutat megjavíttatja vagy ideiglenesen a sajátját teszi a helyére. Így talán nem kell majd a közel egy kilométerre levő városból odáig cipelni a kanna vizet a sír megöntözésére.

GILA

Kisplasztikák a szeretetről

A Jókai Színház előcsarnokában tegnap este nyílt meg az a daganatos betegségben szenvedő gyermekek javára rendezett kiállítás, amelyen kisplasztikáival először lépett a nyilvánosság elé Budai Gyuláné Gombos Ildikó. A sok száz gyereket szeretettel nevelő tanítónő most új arcát mutatta meg a Fischer Katalinnal folytatott megnyitó-beszélgetésen. A korábban festéssel, grafikával foglalkozó Gombos Ildikó a kiállításon bemutatott szobrait az elmúlt egy esztendő alatt készítette. Mint mondta, a szeretetet, az anyaságot és édesanyjának emlékét kívánta megformálni munkáiban.

A szegedi főiskola rajzszakán végzett tanárnő az önkifejezést hosszú folyamatnak nevezte, s azt az utat is, amit eddig bejárt. Az új úton viszont támogatókra lenne szüksége. Ahogyan ő máris azzal kezdte, mert a plasztikáiból származó bevétele egy részét a daganatos gyerekek javára ajánlotta fel.

B. S. E.



Munkái az anyaság szépségéről és a szeretetről szólnak. A megnyitón a 2-es számú általános iskola igazgatónője, Fischer Katalin beszélget az alkotóval, Budainé Gombos Ildikóval (jobb szélről)

FOTÓ: KOVÁCS ERZSÉBET

Gyomlálást a bírói függetlenségért?

Mi csalogatja a befektetőket Békésbe?

Tegnap Kádár Péter gyulai képviselő kérdést intézett a pénzügyi és a környezetvédelmi tárca felelősséhez. Többek között ezt mondta:

— Az elmaradott térségek felzárkóztatása általánosan elismert kormányzati feladat. E feladat elismerését jelzik a kormány által támogatott térségfejlesztő programok, pályázati célok, egyes régiók kedvezményezett térségi státusának meghatározása.

Az aggasztó térségszerkezeti gazdasági mutatók azonban figyelmeztető jelzéssel szolgálnak: TÖBBRE VAN SZÜKSÉG. Ilyen jelzésként fogható fel az, hogy például a külföldi befektetések részaránya továbbra is kettészeli az országot a Bécs—Budapest földrajzi tengely mentén, s az ország többi térségében 2 százalék alatt marad vagy az, hogy munkanélküliségi mutatók szerint hátrányos megyéknek nem sikerült csökkenteniük lemaradásukat.

Milyen kedvezmények és juttatások csalogatják a befektetőket például Békésbe? Milyen kedvezmények megállapítását fogja javasolni a PM a '93-as adótörvényekben a hátrányos térségekben befektetők számára?

Milyen vámpolitikai eszközök mozgósíthatók a területfejlesztés érdekében? Biztosít-e majd a költségvetés további kedvezményeket a szegény térségek szegény önkormányzatainak, azoknak, amelyek a gyakorlatban aligha élhetnek a helyi adókedvezmények lehetőségével, s amelyek önerő hiányában nem tudják kihasználni a céltámogatási rendszer előnyeit?

(Folytatás az 1. oldalról)

A benyújtott törvényjavaslat alapján Balsai István érezhetően szeretne tovább menni az általa megkezdett úton. Néhány kérdést ugyan a bírói szervezeti törvényben kíván rendezni, de a többi esetben általános felhatalmazással kívánja saját mozgáslehetőségét kitágítani. A fiataldemokraták szerint éppen ezért mind a törvényjavaslatból, mind a törvényből ki kell „gyomlálni" azokat az elemeket, amelyek alkalmasak a bírói függetlenség csorbítására.

Balsai István igazságügyminiszter válaszában cáfolta Áder János „vádbeszédét", arra hívta fel a fiataldemokrata politikus figyelmét, hogy az előterjesztést a törvény szerint illetékes bírói testület — azaz az Országos Bírói Tanács — támogatja.

A T. Ház kedden folytatta a szakképzésről szóló törvényjavaslat általános vitáját. A felszólaló szabaddemokrata képviselők kifogásolták, hogy a szakoktatási törvényben nem kap kellő hangsúlyt a testi nevelés fontossága, s ez azzal fenyeget, hogy a szakmunkásképzőbe járó fiatalokat nem készítik fel kellően a rájuk váró fizikai megterhelésre. Véleményük szerint a hadikiadások növelése helyett inkább az oktatást kellene finanszírozni, mert a fizikai és a szellemi struktúra elmaradottsága egyszersmind a gazdasági fejlődést akadályozza.

Ezt követően a T. Ház folytatta a közoktatásról rendelkező törvényjavaslat általános vitáját. A felszólaló szabaddemokrata képviselők úgy ítélték meg: az előterjesztés nincs összhangban a gyermekek jogairól szóló, hazánk által is aláírt nemzetközi egyezménnyel, mivel a törvényjavaslat az iskolai nevelés-oktatás tárgyaként, nem pedig alanyaként kezeli a tanulókat.

A 6 millió dolláros húsimport ellen

***Dr. Futaki Géza* szabaddemokrata országgyűlési képviselő az Országgyűlés tegnapi ülésén napirend előtt felszólalt, megvilágítva a hazai húspiac egyre súlyosbodó körülményeinek összefüggéseit. Elmondta: Magyarországra az első negyedévben olyan mennyiségű sertéshúst hoztak be és hoznak be, ami alapjaiban megváltoztatja az itthoni húskínálatot. Ezzel az amúgy is túltermelési válsággal küzdő hazai sertéstenyésztés helyzetét tovább nehezítették, méginkább fokozzák a túlkínálatot. Ráadásul az importhús „lefölözés" nélkül érkezik az országba, holott a magyar hatóságoknak joga lenne importnehezítő százalékokat alkalmazni a hazai termelők védelmében. A számokból megállapítható az is, hogy a behozott sertéshúsnál mintegy háromszor annyi marhahús importjára ugyancsak sor került. Az első negyedévben összesen több, mint 6 millió USA-dollár értékű hús jutott az országba!**

Délután Futaki Géza Pelcsinszki Boleszláv képviselőtársával egyes települési önkormányzatok hátrányos megkülönböztetése miatt interpellált. Törvény szerint az önkormányzatok igényelhetnek kiegészítő támogatást az infrastruktúra fejlesztéséhez. Az alacsonyabb szintű kormányrendelet melléklete ugyanakkor foglalkoztatási körzeteket jelöl meg. Így fordulhat elő, hogy az országos munkanélküliségi rátát kétszeresen meghaladó önkormányzatok a törvény szerint igényelhetnek támogatást, mégis több Békés megyei település kimaradt a támogatható önkormányzatok felsorolásából. Tarján Lászlóné államtitkár elismerte az ellentmondást és ígéretet tett a kormányrendelet jövő évi megváltoztatására. A szabaddemokrata képviselők azonban kevesellték ezt a választ, ugyanis a hátrányt szenvedett önkormányzatok nem kapnak visszamenőleges hatállyal támogatást. A képviselők kezdeményezik, hogy az önkormányzatok az Alkotmánybírósághoz forduljanak.

Sz. M.

Sarokba szorítva

Én, a naccsága

Néhány évszázaddal ezelőtt, akinek elegendő vagyona volt, akár rangot is vásárolhatott magának. Lehetett valakiből gróf Nagyratörő Richárd vagy báró Idenézzetek Ignác. A címvásárlás ma újra felvirágzott, csak hál' istennek sokkal olcsóbban megúszható műfajjá lett, mint hajdan. A békéscsabai Sallai utcai piacon például már 22 forintért kapható a „naccsága" cím. Persze nem csak úgy odarontunk, hogy „címet vennék". Nem. A dolognak szertartása van. Először is kérnünk kell az új pavilonsor legszélső fabódéjában egy pohár rostos sárgabaracküdítőt. Ha szerencsénk van, akkor a kiszolgáló hölgy (megérezvén a rang utáni vágyódásunkat) azonnal rúzsos pohárban méri ki számunkra a nedűt. És akkor jövünk mi! Óvatosan, de azért kellő hangerővel méltatlankodni kezdünk, mire a pincérhölgy felajánlja, hogy ugyanazt az üdítőt átönti egy másik pohárba. Mi persze tovább tiltakozunk, és EKKOR... megkapjuk a „naccsága" címet.

Ugyanitt feltehetően méltóságos és kegyelmes címeket is mérnek, de hogy ki érdemes rá, arra valószínűleg egészen más jeleket alkalmaznak. Például poharat kolbászzsíros ujjlenyomattal vagy sárgabarack-dzsúzt léggyel.

—RIA

Magyar filmes sikere

Szabó Ildikó Gyerekgyilkosságok című alkotása — a Cannes-i Filmfesztiválon a Fipresci-díj versenyen kívül bemutatott filmek kategóriájának nyertese — már 15 külföldi fesztiválra kapott meghívást. Így látható lesz többek között, Sydneyben, Münchenben, Chicagóban, Londonban és Torontóban — mondta Kézdi-Kovács Zsolt, a Magyar Filmunió Cannes-ban tartózkodó igazgatója. A XXIV. Magyar Filmszemle fődíjas filmjének forgalmazását egy német cégre bízták, s Kézdi-Kovács Zsolt úgy véli, a cannes-i elismerésnek a film üzleti sikere szempontjából is jelentősége lesz.

Új érettségi tételek franciából, spanyolból

Valamennyi gimnázium részére új alaptantervi érettségi tételeket ad ki francia és spanyol nyelvből a Művelődési és Közoktatási Minisztérium. Az intézkedést az tette szükségessé, hogy a szegedi Deák Ferenc Gimnáziumban május 21-én felelőtlenül felbontották a tételeket tartalmazó borítékokat és megiratták a május 27-ére és 28-ára szóló francia és spanyol alaptantervi írásbeli érettségi feladatokat — tájékoztatta a minisztérium az MTI-t tegnap. A már átvett tételeket a tárca visszavonja. A vizsga időpontja nem változik: a diákok francia nyelvből május 27-én, spanyolból pedig május 28-án reggel 8 órakor vizsgáznak. A tárca központi futárral juttatja el az új tételeket a megyei és a megyei jogú városi önkormányzatok oktatással foglalkozó szakosztályának május 26-án délután.

Számítástechnikai könyvek

A világszerte ismert, több mint fél évszázados múltra visszatekintő amerikai Addison—Wesley kiadói csoport és a Benjamin/Cummings, valamint az általuk képviselt Richard D. Irwin, a Business One Irwin és az O'Reilly and Associates Kiadók számítástechnikai, vállalkozásszervezési, -vezetési és marketing szakkönyveiből nyílt kiállítás és vásár a budapesti Műszaki Könyváruházban tegnap. A bemutató célja, hogy elősegítse a számítástechnika újdonságainak hazai megismertetését, segítse a szakemberek naprakész tájékozódását. Az angol nyelvű kiadványok ára borsos, így elsősorban vállalatok, cégek, iskolák érdeklődésére tarthat számot. A szakkönyvek vására május 28-áig tart nyitva.

300 Mercedes

Az elmúlt évben 1,2 milliárd forint értékű személygépkocsit és haszonjárművet értékesített Magyarországon a Mercedes. A német cég a haszonjárművek piacán 15-20, a személygépkocsikén pedig 2,5-3 százalékos piaci részesedést tudhat magáénak. Személygépkocsiból az idén 300 darabot, haszongépjárműből pedig 450 darab eladását tervezik. Újdonság lesz a használt haszonjármű értékesítése, amelyeket felújítva, levizsgáztatva hoznak be a magyar piacra.

Tizenöt eredménytelen földárverés

A legtöbben Békés megyében lettek tulajdonosok

Az elmúlt héten megtartott 227 kárpótlási földárverésből viszonylag sok, összesen 15 végződött eredménytelenül. Ennek ellenére kiemelkedő nagyságú, összesen mintegy 537 ezer aranykorona értékű föld talált gazdára — tájékoztatta az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatal illetékese kedden az MTI-t.

Az árveréseken 6512 árverező vett részt, és közülük 5414 kárpótolt távozhatott földtulajdonosként. A legtöbb föld ezúttal Tolna megyében talált gazdára, összesen 113 220 aranykorona értékben. A megyében megrendezett 13 árverésen 673-an jutottak földhöz. A legtöbben Békés megyében lettek földtulajdonosok, a 775 sikeresen árverező több mint 96 ezer aranykoronányi föld birtokosaként távozhatott. A kialakuló licitárak továbbra is változatosak. A legtöbb kárpótlási jegyet a múlt héten egy Zala megyei árverésen ígérték egy aranykoronáért, ahol a licitár elérte az 50 100 forint/aranykoronát. Ugyanakkor Nógrádban egy árverező sem ígért többet az 500 forint/aranykoronás minimálárnál, és Fejér megyében sem haladta meg a 600 forint/aranykoronát a legmagasabb licitár.

Eddig 33 sorsolás, 426 ezer szelvény

Egy lottó kontra Két Lotti?

A „Két Lotti" játék szervezői a piacgazdasági normákkal ellentétesnek tartanák, ha a lotto-játék állami monopóliumára vonatkozó szabályokat úgy módosítanák, hogy az az őáltaluk szervezett sorsolásos játékra is kiterjedne — mondta Galambos György, az Ibusz Fortuna Kft. — a játék szervezője — ügyvezető igazgatója a cég tegnapi sajtótájékoztatóján.

A Szerencsejáték Rt. már beperelte a „Két Lotti" szervezőit, azonban a bíróság a keresetet elutasította. Ennek indoka az volt, hogy a jelenlegi jogszabályok szerint az a játék számít lottónak, amelyben 90 számból kell kiválasztani ötöt, vagy 45-ből hatot. Ilyen játékot csupán 100 százalékig állami tulajdonban lévő cég szervezhet. A „Két Lotti"-nál viszont 33-ból kell 3 számot választani, így rá ez nem vonatkozik — hangsúlyozta Galambos György. A „Két Lotti" tavaly augusztusban indult, és azóta már több mint 1200 helyen lehet feladni a szelvényeit. Az eddigi 33 sorsolásra mintegy 426 ezer szelvényt küldtek be a játékosok, a forgalom alapján a cég mintegy 7,5 millió forintot fizetett ki nyereményekre, és több mint 8 millió forintot fizetett be a költségvetésnek.

Galambos György szerint a Szerencsejáték Rt. részéről őket ért támadások csupán az állami társaság egyik vezetőjének az állami monopóliumról alkotott nézetét tükrözik. Az ügyvezető igazgató szerint a törvénymódosítás már csak azért sem lenne elfogadható, mert a Pénzügyminisztérium egyik illetékese által is elismerten, a magán-szerencsejátékok arányaiban többet fizetnek be a költségvetés számára, mint az állami társaságok. (MTI)

Kétszer adózunk?

Készül az új devizakódex. A Pénzügyminisztérium, a nemzeti bank és az Igazságügyi Minisztérium szakemberei hírek szerint rövidesen eldöntik, hogy ezentúl a lakosság devizaügyeit — miként elhangzott — a „piacgazdaság körülményeinek megfelelő szabályok alapján irányítják". Célul tűzték ki, hogy e téren az eddiginél liberálisabb gyakorlatot alakítanak ki, s fontolgatják azt is, hogy ezentúl megadóztatják a lakossági devizabetéteket.

Mi után is kèll majd adózni? A tervek szerint a jövőben akár 600 dollárt is kaphatunk utazási célokra, amit nyilván forintért veszünk. Vagyis a devizáért leszurkolt forint már megadóztatott pénz, 10—40 százalékot egyszer már lefizettünk érte az államnak, jövedelemadó címén.

Előfordulhat azonban, hogy külföldi útjaink során megtakarítunk egy kis dollárt, márkát, frankot, s ezért devizabetétben helyezzük el. *Ezt is megadóztatják majd? Immár másodszor?*

Erre persze a hivatal azt mondja, hogy *miért járjon rosszabbul az, aki forintban tartja összespórolt pénzét, mint az, aki devizában őrzi a megtakarításait?*

De mi lehet erre a lakosság válasza? Nem kell-e tartanunk attól, hogy az efféle intézkedésekre gyorsan reagáló honfitársaink — akár megelőzve a rendeletet is — kiveszik devizabetéteiket a magyar pénzintézetekből és elrohannak az első burgenlandi bankba? Hadd gazdagodjanak a sógor bankárai.

Bizonyára mindez az illetékesek fejében is megfordult. Vajon mi mellett szólnak az erősebb érvek?

BENCZE SZABÓ PÉTER,
FERENCZY EUROPRESS

A kormány és a szövetkezeti törvény

Az agrárágazat egyre súlyosabb válságát nem lehet politikai eszmeáramlatok alapján kezelni — mondta Nagy Tamás, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének társelnöke a szövetkezet tegnapi közgyűlésén, melyen részt vett Göncz Árpád köztársasági elnök.

Szabó Tamás privatizációért felelős miniszter felszólalásában elmondta: az agrárágazat problémáinak jelentős része korábbi piacainak elvesztéséből és a mezőgazdaság új termelési szerkezetének most folyó kialakításából származnak. A kormány véleménye szerint sem lenne eredményes a szövetkezeti törvény módosítása, hiszen ez az ágazat újabb bizonytalanságához vezetne.

MSZOSZ: nincs még névsor

Mások is hasonló cipőben járnak

A társadalombiztosítási önkormányzati választásokon legtöbb mandátumot szerzett Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége még nem döntött arról, kik képviselik majd a szövetséget a tb-önkormányzatokban. A tisztségviselők névsorát az MSZOSZ csak a testületek megalakulása, tehát az első közgyűlés összehívása körüli időben kívánja nyilvánosságra hozni — válaszolta az MTI érdeklődésére tegnap Bálint Attila, az szövetség szóvivője.

Az MSZOSZ-hoz hasonlóan szintén nem határozott még képviselőinek névsoráról az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés, valamint a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma. E két szövetség várhatóan az elkövetkezendő napokban dönt arról: az országos listákon szereplők közül kik vesznek majd részt az önkormányzatok munkájában. Pontos névsorral jelenleg csupán a Liga Szakszervezetek, a Munkástanácsok Szövetsége és az Autonóm Szakszervezetek szolgált.

Az ÁVÜ válaszol 4.

A kárpótlási jegyek befektetési lehetőségei

A befektetési jegyek értékesítésének szabályai megegyeznek más értékpapírok eladásakor követendőkkel. Ha a tulajdonos számlán vezeti — bankban —, akkor az a számla vezetőjének megbízásával értékesíthető. Akkor, amikor a tulajdonosnál van, „átruházó nyilatkozatot" kell tennie az eladónak a jegy hátoldalán — tanú nem szükséges —, amelyben lemond tulajdonosi jogairól és átadja azokat a vásárlónak.

Eladásnál figyelembe kell venni, hogy a hozam kifizetése félévente történik. Ha valaki hozamfizetés előtt adja el befektetési jegyét, az elveszíti a következő hozamot, mert az már az új tulajdonost illeti. Ezért célszerű ezt a várható összeget az eladási árban realizálni.

— *Mondana néhány szót a gyakorlati kérdések után arról, hogy hogyan működik az alap?*

— A befektetési alapról szóló törvényben meghatározott módon az alap nem tart éves közgyűlést. Helyette az alapkezelő menedzsereinek ellenőrzése egy független ingatlan-értékbecslő (DTZ Hungary Kft.) adatai alapján történik. Az alap számláját a Budapest Bank vezeti. Az állami felügyeletet az Állami Értékpapírfelügyelet látja el. A befektetőket félévenként tájékoztatják az alap tevékenységéről, amelyet írásban az alapkezelő a befektető kérésére ingyenesen postáz.

Mindezek a szabályok az alap kezelőit arra ösztönzik, hogy a befektetők érdekében munkájukat a legnagyobb nyilvánosság előtt végezzék.

(Vége)

Lapunk múlt év október 23-ai számában megemlékezést közöltünk Gáli József, gyulai születésű József Attila-díjas íróról. Özvegye, Káldor Vera idézte fel 1956 utáni meghurcoltatásának és halálra ítélésének történetét, majd a jogerős ítélet 15 évi börtönbüntetésre változtatását. Gáli Józsefet ugyan 1961-ben egyéni kegyelemmel kiengedték, de a szabadságot nem élvezhette sokáig — 1981-ben, ötvenegy éves korában elhunyt. Hagyatékát Káldor Vera őrzi. Ebből közlünk folyamatosan három mesét.

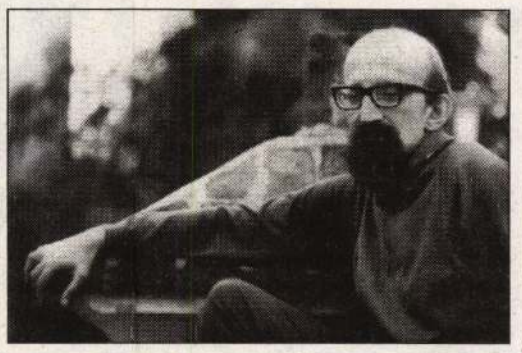

Gáli József:

Csodapalacsinta

Egyszer egy asszony palacsintát sütött. Máskor is tette már, hétköznap, ünnepnap egyaránt. De olyan furcsa história, mint ez egyszer, nem esett meg vele soha. Pedig mindent úgy csinált, ahogy szokta.

Első szomszédjától kért egy kis lisztet hozamra, második szomszédjától tejet megadomra, zsírt a harmadiktól jövő ölésig. Tejet, serpenyőt még jókor reggel napamasszonyától koldult — ád érte palacsintát majd, ha elkészül. Elnémult a levesnóta visszhangja, de már a harangszó is megebédelt, mire összegyűlt a matéria. Akkor aztán nekifogott a sütéshez. Girhes macskája dorombolni is elfelejtett, úgy leste minden mozdulatát.

Bögre oldalán koccant a tojás, huppant a sárgája, porzott a liszt, csobbant a tej: elkészült a tészta. Sercegő zsírban ott kerekedett az első palacsinta. A macska felugrott az asztalra, onnan nyávogta: „Au-miau, de szép palacsinta, kerek, sárga, olyan, mint a nap?" Hát még, amikor az asszony megforgatta a serpenyő felett! „Au-miau, kicsi konyha fénylő napja, hogy serceg a levegőben! Au-miau!"

S a szedett-vedett összekoldult palacsinta hitt a macskahízelgésnek. „Sárga vagyok, kerek vagyok, én vagyok a nap!" „Au-miau, több vagy te az öreg napnál, az nem serceg, te meg sercegsz!"

Darázs röppent a konyhába, körbe-körbe röpködött.

— Ez a bolygóm — gondolta a palacsinta, s magasabbra perdült a tűzhely felett. Pörgött, pörgött gőgös büszkeséggel.

Álmélkodott, csodálkozott az asszony: milyen régen feldobtam s még mindig fent van! Lecsapta a tálat, amiből a tésztát csurgatta s kifutott a ház elé.

— Hé! Emberek! Ide, ide!!! Csodapalacsinta van a háznál, én sütöttem, én magam!

Meghallotta ezt a palacsinta s még jobban sercegett, még magasabbra perdült.

— Csodapalacsinta vagyok! Csodanap! Fűtöm a konyhát! Fűtöm a házat, fűtöm a világot! Tiszteljetek! Csodáljatok! A macska majd vezényel, ő a legfőbb hívem!

A macska? Az bizony meglelte a fizetségét, az ott hagyott tál mellé ugrott, kilefetyelte a maradék tésztát mind egy cseppig. Jóllakottan már nem dorombolt tovább.

— Minek hízelegni, ha tele a has? Au-miau.

A csendben a palacsinta kezdte magát rosszul érezni: „Hol az ének? Ki dicsőít? Beste macska, úgy megsütöm, hogy napszúrást kap menten!"

De mire ezt végiggondolta — hízelgés híján — kihűlt és lepottyant. Nem is serpenyőbe esett, hogy megsült volna palacsintának, hanem a hamuba, a tűzhely mellé...

Ekkor érkezett vissza az asszony, kísérte egy tucat csodaleső naplopó. Jól kinevették, még a kontyát is megráncigálták, hogy hiába futtatta őket idáig. Az asszony csak akkor kezdett el igazán síránkozni, amikor észrevette a fényesre nyalt üres tálat: se csoda, se palacsinta!

A csodapalacsinta pedig ott lapult a földön, a macska se ette meg, nem volt gusztusa hozzá, oly szánalmas volt szegény.

Budajenői rk.
templom
Épült 1756.

l.
Polgárdy: Zsámbék
és környékének kalauza.
Bp. 1940. 15-16.

a Kálváriahegyen
XII-XIII. századból
templomrom.



BUDAPEST
9 25 MAR 25-1

Budakalászi gör.
kel. templom
1752.

Barcza Brest 1924
90. l.

BUDAKALÁSZ (Pest)

Budakalász

GÖR. KEL. TtemplOM épült 1752-ben.

RMV 2, 39.l. KÁLVÁRIA

Budakalászi rk.

templom

Épült 1907

Barcza Bpest 1924

90.l.

1/. MDK

Budakalászi Stecklass József, szobrász

kinek neve hiányzik a lexikonból, született 1868. márc. 25.-én. Elemi s polg. isk. 6.oszt.-nak elvégzésével a bp.-i ip.müv. isk.növendéke lett. - Lorántfi Antaltól mintázást, Székely Bertalantól anatomiát tanult.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy képzőművészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 105-109.l.

Köln
Kèpa
8 Gm

MDK

Budakalászi Stocklass József, szobrász.

Stróbl Alajos mesteriskolájában tökéletesitette magát. Ezután föleg a görög-római s a francia szobrászatot tanulmányozta. Első önálló müve:

Táncoló Bacchus.

Alig szerepelt nyilvános tárlatokon szerény természeténél fogva.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzőművészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 105-109.l.

MDK

Budakalászi Stocklass József. szobrász.

1894-ben a téli kiállitáson résztvett a Családi kör c
cimü gipszdombormüvel Arany idyllje nyomán. majd
1895-ben egy leányfejjel, melyet Wahrmann René vásá-
rolt meg s egy nötanulmánnyal, mely láczay Dánielt bir-
tokában van.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy.
képzömüvészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle.. 1915. ápr.-aug. 105-109.1.

4/. MDK

Budakalászi Stecklass József, szobrász.

Résztvett a czeglédi Kossuth-, a bp.-i Erzsébet-, V
Vörösmarty- és Szabadság-szobor pályázaton.

Schoen Arnold:Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzőművészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle.. 1915. ápr.-aug. 105-109.1.

5/. MDK

Budakalászi Stecklass József, szobrász.

Antik tárgyu müvei:
Bacchánsnö a gyermek Silenussal,
Mámoros bacchánsnö szöllövel ölében.
Mindkettö szines terrakotta.
Satyrral és kecskével csintalankodó amorettek,
Relief.

Scheen Arnold:Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzömüvészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle.. 1915. ápr.-aug. 105-109.l.

6/. MDK

Budakalászi Stocklass József, szobrász.

Antik tárgyu müve még:
Ámor gólyával. Szökökut-tervezet.

Minerva alakjával domboritott dísztál.

Schoen Arnold:Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzömüvészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 105-109.l.

7/. MDK

Budakalászi Stocklass József, szobrász.

Mellszobrai:
dr babarczi Schwartzer Ottó elmeorvos.
Farkas Géza rajztanár.
Füredi József színész.
gróf Hadik.
Jámbory Ilona színésznö. ./.

Schoen Arnold:Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzömüvészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 105-109.1.

8/.

MDK

Budakaláczi Stocklass József, szobrász.

Mellszobrai:

gróf Karácsonyi Guido,
Madách Imre költö,
/Madách E.államtitkár tulajdonában/.
Pálmay József iró. Körelief.
Pálmay Ilka szinésznö. ./.

Schoen Arnold:Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzömüvészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 105-109.l.

Budakalászi Stocklasa József. szobrász

Mellszobrai:

Szabó X.Ferenc zenész.
Szabó László min.tanácsos családja
hat szoborban. Takcsonyi József iró. ./.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzőmüvészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915.ápr.-aug. 105-109.l.

Budakalászi Stecklass József, szobrász

Mellszobrai:

Pavlovszky Vince füzfapoéta szatyrarcu hermája e felirattal:

Pavlovszky Vince, Üres a pince,
A költö sorsa mostoha,
Mert nem lakhatik jól soha.
Amint aratja a babért.
Odaadja egy tál babért." ./.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzömüvészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915.ápr.-aug. 1c5-1c9.l.

11/. MDK

Budakalászi Stecklass József, szobrász

: A magyar történelemből vette:
Árpád vezér.
Szent István és Asztrik.
Rodostó Rákóczi.
Bercsényi. ./. Relief-müvek.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzömüvészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915.ápr.-aug. 105-109.l.

Budakalászi Stoczkiass József, szobrász.

További müvei: Mikes bujdosókkal. Relief mü.

Kossuth Lajos mellszobra.

Kossuth Lajos reliefképe.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzömüvészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 105-109.l.

13/. MDK

Budakalászi Stocklass József, szobrász.

"Szabad hazáért" reliefcsoport. Tagjai:
Kossuth, Perczel, Bem, Görgei, Dembinszky, Aulich.

"1848" c. magyar fölkelöt a szabadság zászlajával s lovas huszárt.

./.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzömüvészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 105-109.1.

MDK

Bulakaláczi Stocklass József, szobrász.

Genre szobrai:

Apród kutyával.
Libapásztorlány.
In vino veritas. Relief.
/Öreg ember lepóval tölt vény anyókának és évödik vele./
./.

Schoen Arnold: Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzömüvészek lexikona-ról.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 105-109.l.

15/.

MDK

Budakalászi Stocklass József, szobrász

Faluvéi cigánycsoport. Genre szobormü.
/n. József főherceg rendelésére az Ósbudavár bejáratához./

Bünbánó Magdolna földön heverö aktja.

Krisztus töviskoszorus feje.

Schoen Arnold:Véleménye az 1915-ben megjelent: Magy. képzömüvészek lexikona.
Könyvtári Szemle. ápr.-aug.1915. 105-109.l.

BUDAKESZI (Bert-Pilis-Solt-Kisbér)

RMV 1, 471.

R.K. TEMPLOM épült 1699-ben.

Budakeszi

Budakeszi vk. templom

(Pilis von)

B. Szűz (ad Quercum) tiszteletére építtette Bíró Máton püspök 1745-ben

Pehm 459. l.

Budakeszi rk. templom

BUDAKESZI

Kath. tpl. Mária-Mahhi kegyhér

Fallenbüchl Ferenc: A rubráltó trinitárius szerzetesek Magyarországon. Bp. 1940, 171 l. (képe 42. ábra)

Budakeszi kegykép

és templom

székesfehérvári püspökség

Repr.

Schaefer kegyh.

18. 19. c.

KIRÁLYI MAGYAR FÖ
BUDAPEST, VIII. MÚZ

T.
Műemlékek Orsz
Bizottsága

IX. Högye

Budakeszi Makkos-

Mária templom

és kolostor

l.

Fallenbüchl Trinit

163 és kv. U.

kiperkel

Budakeszi r.k. templom
épült 1699.
Makkos Mária kegyképe
Kálvária

l.

Barcza Bpest 1924
40. l. - 41. l.

Tek



Europa

Könyvkiadó

Nyomtatvány

Budapest

II Rottenbiller

Budakeszi Ref. templom

épült 1761-66.

l.

Polgárdy: Zsámbék
és Környéke kalauza
Bp. 1940. 19. l.

cés apátsági templom romja XIV
ESZTERGOM: Lejárat a királyi várkápolnába XV
— A királyi kápolna és palota kapuja XVI
— A királyi kápolna kapuja XVII
— A királyi kápolna kapuja; a belső részletével XVIII
— Az egykori bazilika díszkapujának timpanonja XIX
— A királyi kápolna kapujának timpanonja XIX'
— A királyi kápolna belsejének ikerfülkéi XX
— A királyi kápolna sekrestyéjének bejárata XXI
— A királyi kápolna boltozata XXII
— A sekrestye boltozata XXII
— A királyi palota kapuja XXIII
— A trónterem belső díszajtaja XXIV
— A trónterem kisebb díszajtaja XXV
— Terem a királyi palotában XXVI
SZEPESHELY: Székesegyház XXVII
— Részlet a székesegyház homlokzatáról XXVIII
FELSŐÖRS: Prépostsági templom XXIX
— Részlet a toronyról XXX
— Részlet a nyugati kapuról XXX
EGER: A várbeli székesegyház romjai XXXI
SOPRONHORPÁCS: Egykori monostori templom. Részlet a homlokzatról XXXII
— Részlet a kapuról XXXIII

megjön

Budaméri Simon

kassai festő

l.

Szabónagyfest

52. l.

552. CSÉSZE ALJJAL, bécsi porcellá

553. KÉT KIS TEÁSCSÉSZE ALJJA

554. CSÉSZE ALJJAL, bécsi porcellá

555. CSÉSZE ALJJAL, bécsi porcellá

556. KÉT KÁVÉSKANNA FEDŐVE

557. KEREK LEVESES TÁLKA, fed
Szines gyümölcsökkel, virágfüzére
készült. XVIII. sz. m. fele.

558. TEÁS KÉSZLET, két személyes, e
tartozik hozzá, gazdag Herold-

559. TÖRÖK KERESKEDŐ, fehér b
füzéres turbánnal, jobbjával máll
nyugtatja. Benyomott kis fehér j

560. NŐI SZOBROCSKA, szines bécsi
áttört, krinolinos csipkeruhában
tükörre tekint, kétségbeesve, mer
megy férjhez. Bécs, 1845.

561. EGY TÁNCOSNŐ PORTRAITJA
szinezéssel. Az Elster Fanny csc
hában, bal kezében rózsát tart.
Mag. 15.5 cm.

szobrocska. 1760—70.

porcsoport. 1760—70.

szobrocska. Szines. 1775.

ocska. 1760 k.

án szobrocska. 1750—60.

ocska. 1849.

alán török, másik oldalán osztrák katona. Bécsi

n, szines virág- és tájkép diszitéssel. „Hausmaler"

porcellán, szines tábori jelenettel. 1740—50.

k és arany diszitéssel. 1730 k.

80. számhoz.

davörös és arany diszitéssel. Meisseni porcellán.

ellán, kék, rozsdavörös és arany diszitéssel. XVIII. sz.

L, meisseni porcellán, plasztikus és szines Herold

Budaméri Simon

(Magister Simon pictor de Budamér)
képíró

L. Kendrey - kentivónyi
286. l.

M. D. K.

Budaméri Simon festő

1499 ben Kassán emlitik nevét ~

források.

A művészetek története. Szerk: Beöthy Zsolt

II. Bp. 1907. 597.

1499-1528 között emlitve. Kassán a tekintélyesebb festők közé tartozhatott, a városi tanács tagja volt.

/irodalmat lásd 416.jegyzetben/

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.142.l.

Budaméri Simon 152o-ban polgárjogot vált

Kemény Lajos: A kassai képirócéh. Művészet, 19o9. 255 l.

MDK

Budanovich Béla

Ludovikás Levente 1930. IX. évf. 72.l.

BUDAÖRS (Vest-Pilis-Solt-Kiskun)

RMÚ, 1, 90.l.

R.K. TEMPLOM épült 1802-ben.

Budaörs

Bonomi, Eugen: Budaörs, ein vergessener Wallfahrtsort.

Budaörsi rk. templom

Kny. Neue Heimatblätter
8°, 3K, 14L, Pécs, 1936.

Budaörsi kegykapolna

Bonomi, Dr Eugen

Budaörs, ein vergessener Wallfahrsort

Bp. 1936.

további irodalmát lásd itt. fd

Miniszter U

Az elmult évtizedek t
műemlékvédelem sokkal inkább es
tiltó rendelkezések utján. Ebbő
a házadókedvezmények jelentőség
donban lévő, tehát a leginkább
mét, korszerű helyreállitását n
évtizedben a Vár műemlékjelleg
adókedvezmény esetében nagyon
mind a helyreállitás ütemének n
restaurálási elvekre való törek

Budapest
Asztalosczék

Pesti asztalosczék ládája VII. 29

Mus. Kst. Est

V. BÚTOR

(246—263. sz.)

246. **PESTI ASZTALOSOK CÉHLÁDÁJA**, fényezett diófaborítással, rózsa-, paliszander- és jávorfaberakással. Négyszögletes szekrény behajló oldalfalakkal, négy sarkán kiszökelő talapzaton 1—1 oszlop. Oldalain szalagos díszítésű mezőkben asztalos-szerszámok láthatók.
Mag. 65, sz. 81 cm. XVIII. sz. k.
Kiállítja: a Fővárosi Múzeum.
Illusztrálva a XII. táblán.

247. **PESTI RÉZÖNTŐK CÉHLÁDÁJA**, fényezett diófa, feketére pácolt részletekkel. Négy sarkán díszvázák alatt oszlopok, kétoldalt oroszlánfejes fogantyúkkal. Magas tetején sárgaréz-oroszlán. Mag. 65, sz. 65 cm. 1814.
Kiállítja: a Fővárosi Múzeum.

248. **PESTI KÁDÁROK CÉHLÁDÁJA**, fényezett diófaborítással és jávorfaberakással. Négy lábon nyugvó négyszögletes, lizénákkal ékes szekrény, boltozatos tetővel.
Mag. 60, sz. 87 cm. 1830—40.
Kiállítja: a Fővárosi Múzeum.

249. **PESTI MÉSZÁROSOK CÉHLÁDÁJA**, fényezett diófa. Négy lábon nyugvó, a sarkokon vályúzatos oszlopokkal díszített szekrényén elől íves fülkében álló férfialak. Tetején lakkozott talapzaton aranyozott bika. Mag. 90, sz. 72 cm. 1850 k.
Kiállítja: a Fővárosi Múzeum.

250. **KÉT KÖNYVSZEKRÉNY**, fényezett cseresnyefa, fekete díszítményekkel. Hasábalak, talapzatában egy fiókkal, nyilas rács által négy mezőre osztott üvegezett ajtóval, kétoldalt női hermákba végződő lizénákkal.
Mag. 190, sz. 112 cm.
Empire. A M. Nemzeti Múzeum első berendezéséből való.
Kiállítja: a M. Történeti Múzeum Történeti Osztálya.

239. **KIS ÁLLÓÓRA**, aranyozott bronz, vésett neobarok leveles és virágos díszítéssel. Hasábalakú szekrény, négy sarkán egy-egy gombfejű oszloppal. Jelezve : KRÁLIK SAM. PEST. Mag. 11 cm. 1850. körül.
Kiállítja : az Iparművészeti Múzeum.

240. **ÁLLÓÓRA**, fehérfém, domború díszítményekkel. Legömbölyített sarkú hosszúkás talapzaton két oszlop tartja az óratokot, fönt huszártiszt lovon, kétoldalt egy-egy férfialak. Jelezve : Jos. Antritter in Pesth.
M. 46 cm. 1850. k.
Kiállítja : a Fővárosi Múzeum.

241. **FALI ÓRA**, fényezett paliszanderfa-szekrényben, üvegezett ajtóval és oldalakkal, neobarok faragott díszítéssel. Zenélő szerkezettel. Jelezve : Samuel Kralik in Pesth.
1850 körül.
Kiállítja : Rill Imre.

242. **ZSEBÓRA**, ezüst, hátlapján vésett neobarok virágdíszítés Jelezve : Laufer Pesten.
Átm. 6 cm. 1850 k.
Kiállítja : Rill Imre.

243. **ZSEBÓRA.** Ezüst. Köridomú. Síma hátlappal.
Átm. 5·5 cm.
Pest, XIX. sz. közepe.
Kiállítja : Rill Imre.

244. **ZSEBÓRA.** Ezüst. Köridomú. Guilosirozott hátlappal. Jelzése : Berjon Budán.
Átm. 5·5 cm.
XIX. sz. k.
Kiállítja : Rill Imre.

245. **ÁLLÓÓRA**, fényezett diófa, barokkos talapzaton szekrényidomú óraház. Számlapja körül préselt kagylósdíszű rézkerettel. Jelezve : Meisterstück des Joseph Sterber in Ofen
Mag. 53·5 cm. 1850 k.
Kiállítja : a Fővárosi Múzeum.



246.

Budapest

Pesti asztalosok
Lehlédája

Lay Eposti ipartmüvekiáll

MAGYAR RÉGÉSZETI MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS ÉREMTANI TÁRSULAT
RÉGÉSZETI SZAKOSZTÁLY
Budapest, Üllői ut 33-37.

M E G H I V Ó

a Szakosztály 1951. junius 15.-én, pénteken d.e. 9 órakor az Eötvös Lóránt Tudományegyetem Érem és Régiségtani Intézetében /VIII. Puskin u. 3./ rendezendő

f e l o l v a s ó ü l é s é r e .

Tárgy:

Dr. Nagy Tibor - Dr. Patek Erzsébet:

A késő bronz- és kora vaskori müveltség emlékei Budapesten és környékén.

Az előadást vita követi.

Budapest, 1951. jun. 11.

SZAKOSZTÁLYTITKÁR

Budapest
Eskora

KESZTHELYI-BERMENYESITVE
51 VI 12 21
BUDAPEST 9.

Szentiványi Gyula dr.
Bp. Lágymányosi u.lo.

Munkanélküliség 11/XII.

Van-e minden rosszban valami jó, és mennyi?

Nem az „elkerülhetetlen szerkezeti átalakulás beindulása" és a munkanélküliek szenvedései – mint jó és rossz – szembeállítása a célunk. Az aktív foglalkoztatáspolitika (jó) hiányát sem fogjuk a tehetetlen kormány (rossz) szemére vetni. A munkanélküliséget, meggyőződésem, helytelen lenne a kormány népellenes bűnei közé sorolni.

(Talán mégis helyesbítek. Nem tudom, megfigyelték-e: míg a liberálbolsevista-judeoplutokrata maffia bűnöket követ el a nép *ellen*, addig a kormánykoalíció vétkeket a nép *iránt*. Tanulmányhoz illő hivatkozással: v. ö. Csurka [1992], 16. old. Tehát helyesen: nem tartozik a kormány nép iránti vétkei közé.)

A jó, amiből a szokásosnál is kevesebb van a rosszban: az öngyógyulásra való képesség. A munkanélküliség számos okból és módon mozgósít a saját növekedése ellen ható erőket, ám ezek ma, Magyarországon a szokásosnál sokkal erőtlenebbek. Általánosan is megfigyelhető, hogy a piacgazdaságokban a munkanélküliség a generáló okok megszűnte után sem csökken azonnal, a társadalomban „benne marad az ütés". (Ezt a jelenséget a bokszolóknál kevésbé találékony tudósok „hiszterézisnek" nevezik.)

Az öngyógyulás egyik akadálya általában az, hogy recesszióban nagy mennyiségű fizikai tőkét vonnak ki a termelésből, és az új kapacitások kiépítése időigényes. Ez a probléma hazánkat – ahol az ipari kapacitások nagyon nagy része vált egyszer s mindenkorra használhatatlanná – a szokásosnál sokkal súlyosabban érinti. A gazdaság elhúzódó válsága miatt szükségképpen *hosszú* munkanélküliség az emberi tőkét is erodálja, s ez ismét csak gátolja a foglalkoztatás gyors növekedését. Továbbá: a magánszektor bővülése nemcsak csökkenti, növelheti is a munkanélküliek számát. Nemcsak arra gondolok, hogy a privatizáció vagy a magánvállalati konkurencia megjelenése egy-egy piacon rövid távon nettó munkahelyveszteséggel jár, hanem arra is, hogy rendkívüli mértékben nőtt a bérek szóródása. Ez az ésszerűen eljáró munkanélkülieket hosszabb álláskeresésre, „igényesebb" válogatásra ösztönzi. Persze sok munkanélküli nagyon alacsony bérek mellett sem tudna elhelyezkedni, mert képességeivel, készségeivel a megváltozott piac nem tud mit kezdeni. A *strukturális* munkanélküliség nemcsak azért különösen aggasztó, mert csak nehezen és méregdrágán (átképzéssel) orvosolható, hanem azért is, mert ilyen esetben a munkanélküliség nem gyakorol elégséges nyomást a bérekre, s ezzel az öngyógyulás legfontosabb orvosságától foszt meg. Végül, de nem utolsósorban: korábban már láttuk, hogy a munkanélküliségtől erősen sújtott területeken a jövedelmek nagyon erősen visszaesnek. A segélyrendszerek általában képesek fékezni a jövedelemcsökkenést (konjunktúrában pedig a jövedelemnövekedést), tehát automatikus stabilizátorként működnek. Magyarországon, ahol a segélyrendszer új, tartalékai nincsenek, semmi hasonlóban nem reménykedhetünk.

Ha mindehhez még hozzávesszük, hogy a magyar vállalat piacai *vagy* szűkülnek, *vagy* újak, s ezért a munkahelyteremtés vagy értelmetlen, vagy különösen kockázatos; hogy a magas névleges kamatok mellett a kockázat nehezen mérsékelhető; hogy a magánszektor a rizikót egyfelől ösztönzően magas bérekkel, másfelől könnyen kapható, könnyen elküldhető feketemunkával próbálja csökkenteni; hogy viszonylag bőkezű a segélyrendszer, és nemcsak viszonylag nagy a fekete *gazdaság* (egyik sem tesz jót a foglalkoztatásnak, de ketten együtt szomorú csodákra képesek), akkor vérmes reményeket végképp nem táplálhatunk.

A magyar társadalomban még sokáig „benne marad az ütés". És az életben nincs megváltó gong.

(Következik: 12/XII. Összefoglalás)

KÖLLŐ JÁNOS

LIBERÁLIS KLUB
Szabad Demokraták Szövetsége II. kerület
1027 Budapest, Margit körút 48.
A II. kerületi Liberális Klub
meghív minden érdeklődőt a
FOGD A PÉNZT ÉS FUSS!
– Beszélgetés a bankcsődök hátteréről és következményeiről
című rendezvényére,
1992. szeptember 28-án (hétfőn), 19 órai kezdettel a II., Margit körút 48. I. emeleti nagytermébe.
Meghívott vendégeink:
SURÁNYI GYÖRGY bankár
TAMÁS ISTVÁN,
a Dunaholding Rt. elnök-vezérigazgatója.
A beszélgetést LANGMÁR FERENC pénzügyi szakíró vezeti.

ATLANTISZ-KÖNYVPROGRAM
Alapkönyvek és csemegék a társadalomtudományok és a filozófia barátainak
Megrendelhető korábbi köteteink:
József Attila: Szabad ötletek jegyzéke
Georg Simmel: Velence, Firenze, Róma
Edmund Burke: Töprengések a francia forradalomról
Az Atlantisz Könyvkiadó megjelenés előtt álló, megrendelhető kötetei:
Polányi Mihály filozófiai írásai I–II. kötet
Ludwig Wittgenstein: Filozófiai vizsgálódások
Ludwig Wittgenstein: Hátrahagyott feljegyzések
Az angolszász liberalizmus klasszikusai II. kötet
Tengelyi László: A bűn mint sorsesemény
David Hume összes esszéi
Origenész: Kommentár az Énekek énekéhez
Altrichter Ferenc filozófiai írásai
John Dunn: Locke
Gerschom Scholem: Válogatott tanulmányok
Görög egyházatyák I–II. kötet
Habermas: A társadalomtudományok logikája
Habermas: Tanulmányok
Tatár György: Pompeji és a Titanic
Rudolf Bultmann: Történelem és eschatológia
Peter Brown: A szentkultusz
Gerő András: Magyar polgárosodás
A könyvterjesztés jelenlegi bizonytalansága miatt tisztelt Olvasóinknak kis példányszámú köteteink előzetes megrendelését javasoljuk.
Ha Ön egész programunkat megrendeli, 15 százalék árkedvezményt biztosítunk.
Kiadónk címe:
Atlantisz Könyvkiadó, 1053 Budapest, Egyetem tér 1–3.
Számlaszáma: MHB 222-15855

HÉTRŐL HÉTRE

LANGMÁR FERENC

Egy régi dal visszhangja

Az 1996-os Expóig – ha megrendezik – nem lesz új metróvonal Budapesten. Ezt állították hónapok óta egyes mérnökök, mondván, az idő rövidsége miatt normálisan üzemelő metrószakasz már nem építhető meg. A fővárosi önkormányzat múlt heti döntésével ez a lehetőség végleg lekerült a napirendről. Ma még nehéz átlátni, hogy az expóbiztos ügyetlenségének, a francia metróépítő cég, a Matra elbizakodottságának vagy valami másnak köszönhetően-e.

Csupán annyi bizonyos, hogy ez nem egy tudatos fővárosi közlekedéspolitika eredménye. De szerencsés esetben talán rákényszeríti a mai vezetést egy következetes közlekedéspolitika végrehajtására. Mondjuk a visszatérést a szabad demokraták választási programjához. Ez nem lenne könnyű, hiszen ettől már roppant messze kerültek.

Az 1992-es költségvetési törvény áthajszolása után az egyik SZDSZ-es képviselő büszkén nyilatkozta, hogy a kormány botrányos hozzáállása ellenére is volt sikerélménye. A parlament ugyanis elfogadott olyan szabaddemokrata-módosításokat, ami segíti a budapesti Lágymányosi híd megépítését.

Egy régvolt program

„Kelet- és Nyugat-Magyarország között *negyvenkét* forgalmi sávon lehet átkelni a Dunán, ebből... *harminchét* sáv esik Budapestre. Ennek ellenére a hivatalos fejlesztések továbbra is a főváros térségében levő hidak és metrókapcsolatok fejlesztésének adnak prioritást, további *tizenhat* sávra van kész tervezet.

Ez a jelenség *a ráfejlesztés csapdája*: a centralizált fejlesztés egy irányba vonzza a forgalmat, amelynek következtében állandóan szűk keresztmetszetek keletkeznek, melyet csak további fejlesztéssel lehet bővíteni. Úgy tűnik, hogy az élet kényszeríti ki Budapest centrális fejlesztését, pedig itt egy öngerjesztő mechanizmus működik: az Erzsébet híd újjáépítése szükségessé tette a Rákóczi út bővítését, a Felszabadulás téri aluljáró megépítését, a BAH-csomópontot, az Alkotás utca kiszélesítését... *A Belváros zsúfoltságát növelő fejlesztés helyett Budapesten új közlekedési koncepció kidolgozása szükséges*, amely tehermentesíti a belső városrészeket, előnyben részesíti az érintőirányú kapcsolatokat. Az önkormányzatnak megbízást kell adnia új, általános rendezési terv kidolgozására, s ebben kell érvényesíteni az új közlekedési elképzeléseket. Nem szabad engedni, hogy a tervező és kivitelező vállalatok a város sugaras, centralizált szerkezetét konzerváló, monstruózus terveket erőltessenek a fővárosra.

A Hungária körút mellett mielőbb meg kell építeni az M0-s körgyűrűt, másképpen nem vezethető el a teherforgalom a belső városrészek érintése nélkül. Meg kell teremteni a külső városrészek közötti zavartalan összeköttetést, hogy ne kelljen a Belvárosba beutazni azért, mert csak ott, a központban lehet átszállni. Meg kell változtatni a dotálás rendszerét. Ma a közlekedési vállalat abban érdekelt, hogy rövid, úgynevezett ráhordó járatokkal vigye az utasokat a metróállomások közelébe, hogy feltöltse a Belvárosba tartó szerelvényeket."

A fenti szemléletet tükröző s korábban csak nagyon kevesek által vállalt városfejlesztési elképzelés nagy sikerének tekinthető, hogy elfogadtatta, miszerint – ha már valóban elkerülhetetlen az Expo – akkor azt legjobb lenne Észak-Csepelen vagy legrosszabb esetben Lágymányos térségében megrendezni.

A legszűkebben vett közlekedési beruházások esetében mindez azt jelentette, hogy nem a lágymányosi, hanem egy délebbi, Csepelt érintő hidat kell megépíteni. Nem újabb metróra, hanem – jóval kisebb költségekkel – más felszíni tömegközlekedési fejlesztésekre lenne szükség.

A hosszú idézet és a konkrét fejlesztési elképzelések a szabad demokraták (önkormányzati) Szabad Budapest címet viselő választási programjából valók. Ezeket Demszky Gábor is hirdette választási beszédeiben.

A programban még azt is olvasom, hogy „olyan várospolitikára van szükség... amely *fejleszti a város alközpontjait... nem szabad engedni, hogy Budapest viszonylag kiegyensúlyozott tömegközlekedése lehetetlen helyzetbe kerüljön.*

Új parkolási rendet kell kidolgozni. Nem a Belvárosban kell parkolóházakat építeni, éppen arra kell ösztönözni az autósokat, hogy ne hajtsanak a Belvárosba. A tömegközlekedés külső gócpontjain szükséges nagy parkolótereket kiépíteni. „...olyan új forgalmi rendet kell a Belvárosban bevezetni, amely abszolút elsőséget biztosít a gyalogosoknak. Így a gépkocsival közlekedők meggondolják hajtást."

Nem idézem tovább. Ha van választási program, ami nem valósult meg, akkor ez mindenképpen az. Ezek után méltán ö[illetlen]büszkeség a szabad demokrata képviselőket, ha olyan beru[ala]kat segíthetnek módosító javaslataikkal, amelyek teljesen e[ellen]tes fesek választási ígéreteikkel.

A Lágymányosi hidat építik meg először Budapesten, a [kor]híd előkészületét-megépítését a főváros vezetése a lehetőség[ellen]ellenére sem sürgette, idén év elején úgy döntöttek, hogy szívük és [a] pénztárcájuk az új metróvonalért dobog. Parkolóházakat a Belvá[ros]ban, ha terveznek, a villamosközlekedés fejlesztéséért még annyit s[em] tesznek, mint dicstelen elődeik. A Hungária körút nagyon lassan [ha]ladt, az M0-s csak a nyugati támogatás jelentette kényszer miatt kés[ett].

A kormány fogságában

Talán érdemes egy pillanatra megállni. A város politikusai sokáig nem tudtak megoldást találni az egész Budapest környezetterhelését csökkentő M0-s út elleni „környezetvédő" tiltakozások kivédésére.

Ez a *politikai tehetetlenség* még látványosabb volt a Lágymányosi híd esetében. Amikor a kormány az 1991-es költségvetésében előirányozta a Lágymányosi híd ez évi költségeit, akkor világos volt a főváros szabaddemokrata-vezetése előtt álló választási lehetőség (amire föl is hívták sokan a figyelmüket). Budapest beletörődik abba, hogy a kormány határozza meg a konkrét közlekedési beruházásokat, vagy fölépít valamilyen keresztülvihető „ellenstratégiát". Jelen esetben az lehetett volna a cél, hogy az előirányzott összeget a kormány a budapesti híd építésére adja, de annak helyéről, méretéről a főváros dönthessen.

Irreális lenne azt gondolni, hogy Budapest saját – törvényekkel szabályozott – bevételeiből képes lényegesen fejleszteni a budapesti közlekedést. A kormány nem teheti meg – s az MDF-es kormány sem tette meg –, hogy kívülállóként szemlélje a budapesti közlekedést. De vajon indokolható-e, hogy a kormány csak bizonyos, általa meghatározott dunai átkelők (híd, metró) finanszírozásában hajlandó részt venni? Hiszen a támogatásokat másként is meg lehetne határozni. Például úgy, hogy konkrétan meghatározott műszaki-forgalmi célokat, követelményeket tűznek ki.

A Dél-Buda–Rákospalota metró *felének-harmadának* építéséhez szükséges, minimálisan félmilliárd dollárnyi hitelhez a kormány hajlandó garanciát adni, illetve a tőketörlesztést magára vállalni. Gondoljuk el, ha ezt nem egy konkrét beruházáshoz kötik, hanem a budapesti tömegközlekedés fejlesztéséhez. Feltételként megszabhatná például, hogy 1996-ig a dunai átkelőkapacitás mennyivel bővüljön, mennyivel gyorsuljon a tömegközlekedés átlagsebessége (pontosabban: ha ez az átlagsebesség nem csökkenne, az már kiugró fejlesztési sikernek számítana). S azt is feltételül szabhatná, hogy saját támogatásának kiegészítésére a főváros költségvetésének hány százalékát kell mondjuk közlekedési beruházásokra fordítani.

Nem biztos, hogy egyszerű lenne megegyezni, de rögtön világos lenne, hogy a fejlesztési *alternatívák milyen tömegével kell – lehet – számolni*. Ami viszont több tervbe vett nagyberuházás azonnali kivégzését is jelentené.

Ha

Ha a Hungária körutat valóban folytatnák, s az 1-es villamost a lehető leghosszabban kiépítenék Budán, máris óránként ezres nagyságrendben lehetne utasokat átszállítani a Dunán.

Ha végre-valahára a 4-es villamos végállomását áthelyeznék legalább a Kosztolányi térre (de inkább a Kelenföldi pályaudvarhoz vagy a Fehérvári útra), akkor még a legellenségesebb számítások szerint is egy-két ezerrel több utas venné igénybe ezt a járatot, a Petőfi hidat választva a dunai átkelésre.

Ha a 61-es villamos vonalát végre összekötnék a 6-os villamossal, óránként több száz utas kerülne el a Szabadság hidat.

Ha kiépítenék a Szilágyi Erzsébet fasorban a mai villamospályán a buszok által is járható közös tömegközlekedési utat (ezt az ötletet egyébként először Barsiné Pataky Etelka önmaga által akkor titkossá nyilvánított, 1989-es tanulmányában olvastam), s a Rákóczi úton a buszsáv valóban buszsáv lenne, akkor a Rózsadombról gyorsabban s kevesebb átszállással lehetne busszal eljutni például az Astoriához, mint metróval.

Ha ismét meghosszabbítanák a 47–49-es villamos vonalát a lehetetlen Deák téri végállomás helyett, s legalább a Podmaniczky térig járnának a villamosok, akkor a Dél-Budáról és a 2-es villamostól érkezők az üzleti negyedet könnyebben elérhetnék.

Persze ha ezek a beruházások megvalósulnának, már nehezebb lenne az új metró mellett érvelni, mert enyhítenék a feszültségeket, s új, az eddigiektől eltérő beruházási igényeket hívnának elő. (A fenti példák természetesen csak illusztrációként szolgálnak, s éppen egy alapos, megfontolt fejlesztési politikának kell az ilyen – *viszonylag* olcsó –, önmagukban minden bizonnyal kedvező hatású beruházásokat összhangba hozni. Hiszen elképzelhető, hogy a különböző hálózatfejlesztések metszéspontján elviselhetetlen forgalomnövekedés történne. Az átgondolatlanságokra az egyik legjobb példa, hogy a kelet–nyugati metró meghosszabbítását többen egy korábbi primitív hiba miatt tartják elképzelhetetlennek. A kelet–nyugati metró utasszállító kapacitása elvileg még bővíthető lenne. Az óriási baj az, hogy több helyütt, például a Blaha Lujza téren *nem hagytak elég kijárót* a metrószerelvényekből kilépőknek. Így az utasok nem tudják elhagyni a peront időben, ha a szerelvények nagyon sűrűn követik egymást.)

Tizenöt éve hallottam először a Szabadság híd műszaki állapotáról. *Bármelyik pillanatban összedőlhet*, állította többször is meggyőződéssel egy ismerősöm. Mérnök volt, ők ellenőrizték a híd műszaki állapotát. A Szabadság híd állapota a budapesti közlekedésfejlesztési viták egyik fontos érve lett.

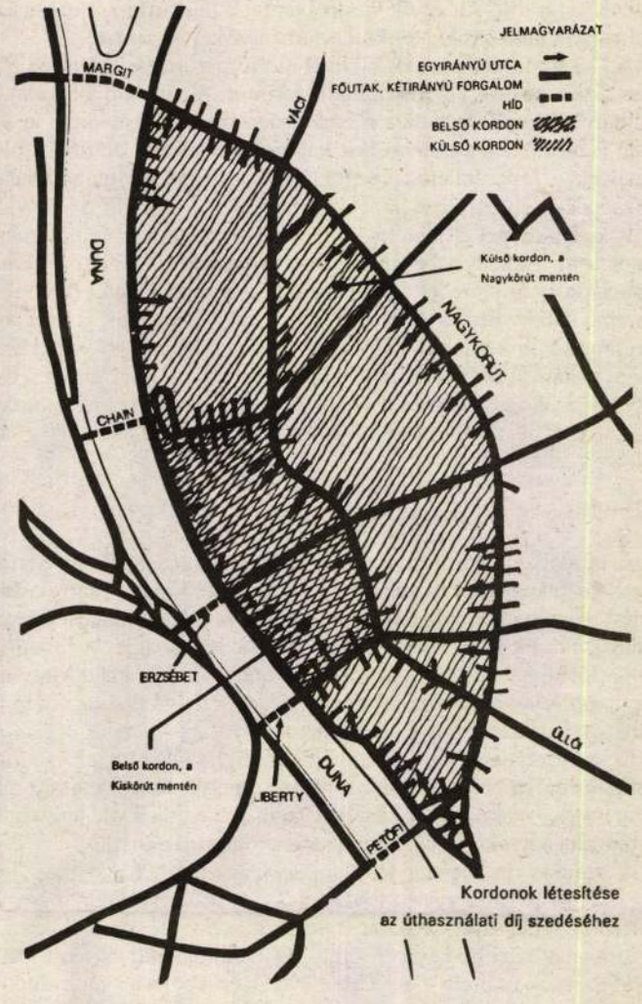

Nyilvánosan soha nem mondtak olyasmit, hogy a Szabadság hidat az összeomlás fenyegeti. Csak azt, hogy nagyon rossz állapotban van, négy-öt év, és korlátozni kell a forgalmat, legelőször, nincs mit tenni, a villamosjáratot kell a hídon megszüntetni. Ezt hivatalos véleményként először 1984-ben hallottam. Azóta is tartják a négy-öt éves időtávot.

A megmenthető híd

Néhányan az ellenkezőjét állították, mondván, hogy egy híd rekonstrukciója – még ha valóban rossz állapotban is van – nem megoldhatatlan feladat. Két-három milliárd forintot igényel.

A hivatalos előterjesztések erről a lehetőségről az elmúlt évtizedben soha *nem voltak hajlandók tudomást venni*. Csak azt hajtogatták, a közelben nem építhető újabb híd, így a tömegközlekedés csak metróval képzelhető el a térségben.

S közben másfél év alatt semmit nem tettek a hídért. *Akkor* sem, s *most* sem. No persze ha rendbe teszik a hidat, javul a tömegközlekedés, romlik a 100 milliárdos metró megépítésének esélye.

Az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank megbízásából a Travers Morgan International Ltd. tanulmányt készített Budapest közlekedéséről. Ebben a lehető legtermészetesebbnek tekintik, hogy a Szabadság híd rekonstrukciója megoldható úgy, hogy *a villamosközlekedés is megmaradjon*. (A híd rehabilitációját 9 hónap alatt tartják megvalósíthatónak, 1,2 milliárd forintért. Igaz, ez a legkedvezőbb változat.)

A főváros – úgy gondolom – kettős, egymással összefüggő csap-

dában vergődik. Az egyik, amiről fentebb már írtunk, hogy a kormány csak neki tetsző, konkrét beruházásokra ad pénzt.

A Dél-Buda–Rákospalota (DBR) metró beruházási költsége minden bizonnyal eléri a 100 milliárd forintot. A sajtóban általában 40 milliárdról írnak, de csak a metró első szakasza kerül ennyibe, s ez nem is tartalmazza a metróhoz kapcsolódó felszíni beruházásokat, amelyek a tapasztalatok szerint 30-35 százalékkal megnövelik a költségeket.

A kormány ezt erőltetette, mégpedig úgy, hogy még egy pályázatot sem írtak ki a beruházás kivitelezésére, s minden erővel a francia kormányhitellel alátámasztott francia változatot támogatja. Barsiné Pataky Etelka állításával ellentétben nem írtak ki korábban tendert a metró építésére. 1990-ben valóban összehívtak egy bizottságot néhány, módfelett furcsán beérkezett ajánlat elbírálására. De a bizottság véleménye éppenséggel az volt, hogy mivel nem írtak ki meghatározott feltételekkel pályázatot, egyszerűen összevethetetlenek az ajánlatok. *

Folyamatos hátrálás

A bírálóbizottság arra is fölhívta a figyelmet, hogy már a Németh-kormány által is gőzerővel támogatott francia Matra-ajánlat óriási veszélyeket rejt magában. A Matra technológiája ugyanis egyedi, s ha ők építenek meg egy rövidebb szakaszt, a továbbépítésben a főváros teljes mértékben *kiszolgáltatottá* válik. Ha a Matrának úgy tetszik, a továbbépítést, amely nélkül értelmetlen az egész beruházás, kétszeresen áron is „vállalhatják".

De a kormányigény – abszurditását aligha lehet tagadni –, mégiscsak döntően befolyásolta a fővárost, amelynek nem maradt más, mint a *folyamatos hátrálás*. Részben ezért, s itt a másik ok, hogy miért nem tudta a gyakorlatba áttenni saját programját.

A számos részletében kidolgozott fejlesztéseket nem készítette elő úgy, hogy azok valóban közelebb vigyék a terveket a megvalósuláshoz. Jól látszott ez akkor is, amikor nem volt képes előkészíteni időben a délebbi, Csepelt érintő (Galvani úti) híd építését. Pedig a választások után még lett volna lehetőség a sorrend megváltoztatására.

Ellenstratégia hiányában a város vezetése fokozatosan föladta korábbi elképzeléseit. Demszky egyik újabb programadó cikkében (Magyar Hírlap, 1992. június 23.) már mint a világ legtermészetesebb fejlesztését emlegeti a DBR metrót és a Lágymányosi hidat.

A közlekedésfejlesztési tervek vitái során sajnálatosan ritkán merül föl, hogy egy adott program kinek az érdekeit szolgálja. S itt nem csupán a tervek készítőinek és kivitelezőinek közvetlen érdekeltségéről van szó. A felszíni látszat ellenére viszonylag jól meghatározható, mely csoportok közlekedési lehetőségeit könnyítik meg az egyes beruházások.

A nyolcvanas évek egyik dédelgetett terve a Duna alatti közúti alagút volt. A Moszkva tér környékéről a Belvárosba vezetett volna át. (Több alváltozata volt a tervnek.) Sokan azért utálták mérhetetlenül ezt az elképzelést, mert – kissé leegyszerűsített megfogalmazásban – a legszűkebb értelemben vett Belvárosban dolgozó, elsősorban autóval közlekedő bürokrata-, párt- és gazdasági elit érdekeit szolgálta volna. A fejlesztési keretek szűkössége mellett más fejlesztésektől szívta volna el a pénzt.

De a piacgazdasághoz való közeledés azt is jelenti, hogy új eszközökre is szert teszünk. Ma már megvalósítható az autóközlekedésben is – részben a technikai fejlődésnek köszönhetően –, hogy azok fizessék meg egy út építésének költségeit, akik valóban használják azt. Érdemes lenne tehát a mai körülmények között végiggondolni az alagút építését, természetesen *alagúthasználati díjjal* s a belvárosi autóközlekedés díjfizetéshez kötésével.

A már említett Travers Morgan – az alagúttól függetlenül is – a fizető Duna-hidak mellett a Belvárosban úthasználati díj bevezetését javasolja, természetesen az ott lakók kivételével (lásd az ábrát), mondván, azok fizessék meg a zsúfolt Belváros drága beruházásait, akik ténylegesen használják azt.

A közúti fejlesztések esetében persze sokkal könnyebb belátni, hogy körülhatárolhatóbb érdekeket szolgálnak, mint a nagy tömegeket szállító metrónál. De ha valaki ezeket a problémákat megkerüli, nem tud valódi alternatívákban gondolkodni, s nem tud támogatást szerezni új elképzelésekhez.

Múlt heti közgyűlésén a fővárosi önkormányzat úgy döntött, hogy zárt pályázatot ír ki az új metróra. Ez azt is jelenti, hogy *leghamarabb egy év múlva* kezdődhet meg az építkezés. S ha a pályázaton mondjuk nem a kormány jegyese, a Matra győz, akkor az is kérdéses, hogy a kormány hajlandó-e továbbra is támogatni a metróépítést.

Igaz, a döntés értelmében a főváros a kormánnyal együtt kívánja kiírni a pályázatot. A bírálóbizottság összetétele nagymértékben meghatározza, hogy mi lesz az eredmény. Fél óra alatt összse lehetne válogatni olyan nagy tekintélyű bírálóbizottságot, amely a benyújtott ajánlatoktól teljesen függetlenül biztosan a Matrát hozná ki győztesen. Ugyanennyi idő kellene egy másik tekintélyes bizottság összeállításához, amelyik biztosan egy magyar ajánlat mellett voksolna. (Itt jegyzem meg, hogy ha a francia ajánlatot most elfogadták volna, akkor a magyar beszállítás a lehető legminimálisabb lett volna. A hazai műszaki felkészültség nem elegendő ahhoz, hogy ilyen rövid határidőkkel bekapcsolódjanak a munkába.)

Az expóbiztos időt húz

A fővárosi közgyűlés idén februárban fogadta el a DBR építését. A végleges döntésre nyáron került volna sor. Ha akkor szavaz a közgyűlés, minden bizonnyal (újból) elfogadják a Kálvin tér–Et a tér közötti vonalvezetést, s az ellen is aligha lett volna nagy tilta is. zás, hogy francia hitelből a Matra építse meg a metró első s parszát, amennyiben a hitelre a kormány garanciát vállal, s a fő rálás- csak a kamatok terhelik.

Két váratlan dolog történt. Az expóbiztos, Barsiné Pataky ament lelegá- *új ötlettel* állt elő. Nem csupán a metróvonal-vezetés mód záson, javasolta, hanem azt is, hogy kezdjék meg egy másik, a yújtot- kiszolgáló metró építését is! A javaslat elfogadása legjobb es Elő- azt jelentette volna, hogy 1996-ra ugyan elkészül két metró á, 956-os is egy-egy szakasz, ám csak korlátozottan használható. A fokofejlesztési lehetőségeit egyrészt roppant módon megterhe a szi- adásul bizonytalan lenne a folytatás. erületi

A javaslat tehát merev elutasításra talált, de annyi értelm dása. volt, hogy tovább húzta az időt a végleges döntésig. Ezt vi kerülfranciák „használták ki" arra, hogy súlyos hibákat követtek s de- közben a főváros és a Pénzügyminisztérium közötti tárgyalá nyos korábban mintegy 2,5 milliárd frankos hitelfelvételről tárgya- let- azaz ennyire tervezték a Kálvin tér–Etele tér közötti szakaszt, ó- utolsó pillanatokban – talán a megbízás biztos tudatában – a fra ciák előálltak egy körülbelül 4 milliárd frankos árajánlattal is.

Lehet, hogy más is történt a háttérben, Demszkyék mindenesetre meglepően reagáltak. Komolytalannak és megbízhatatlannak minősítették a franciák komolytalan és megbízhatatlan újabb ajánlatait, s ha kitartanak is a DBR mellett, ragaszkodtak a pályázathoz.

De ha az ebből adódó késés miatt esetleg enyhül a kormány nyomása a metró építésére, ismét nyitottá válik több olyan felszíni fejlesztés, ami a metró mellett elképzelhetetlen. Akár még a szabad demokraták is visszatérhetnének választási programjukhoz.

* *Szerzőnk tagja volt a bizottságnak – A szerk.*



Korszerű élelmiszer üzlet a Várkerületben

hozták helyre, hogy a közületi és szövetkezeti kereskedelem beindulhasson.

A Községi élelmiszerüzem 1945. decemberében, a Tejszövetkezeti központ 1945. júliusában már beindult.

Korlátlanul adtak ki iparigazolványokat is — a termeléshez és felhozatalhoz viszonyítva többet is, mint amennyire szükség volt, — amely nagymérvű spekulációt (feketepiac, üzérkedés stb.) eredményezett.

1948. júniusától erőteljesen megindult a szocialista kereskedelem fejlesztése, a magán nagykereskedelem felszámolása, az állami kereskedelmi vállalatok létrehozása (Közért, Háztartási Bolt V., Vas-Edénybolt V. stb.)

1950-től — a tanácsok megalakulása után — e vállalatok egy része tanácsi irányítás alá került.

Ugyancsak az 1950-es években zajlott le az államosítás az ipar területén, amely a tanácsi kézműipari vállalatok alapját képezte, s amelyek az élelmiszerellátást végző kereskedelmi vállalatokkal együtt nagyarányú fejlődésen mentek keresztül.

1952-től megalakult az országos jellegű reprezentatív vendéglátóipari igazgatóság, mely üzemeltetésével megindult a szállodai és éttermi szolgáltatás.

Az állami kézműipari, vendéglátó, élelmiszerellátó vállalatok, majd a szövetkezetek létrejötte — miután profiljuk a lakosság közvetlen ellátása volt — csökkentette a magánszektor jelentőségét, s egyúttal a kitűzött politikai koncepciók, elvek megvalósulása irányában hatott.

A magánszektor csökkenése azonban igen rohamos volt, így az 1953. júniusi párthatározat ismét kimondta, hogy a magánkisipart és kiskereskedelmet — törvényes keretek között — fejleszteni kell. E célt szolgálta az 1954. évi 21. Tvr. megjelenése is. Az ezt megvalósító gyakorlatban azonban a mérlegelés hiánya miatt ismét túl nagy számban adtak ki iparjogosítványokat (362 db kisipari, és 159 kiskereskedői), amely a számszerű ugrás mellett ismét megnövelte a harácsolás és üzérkedés lehetőségét. Ezért került sor az 1955. évi szabályozásra, majd az új törvény megjelenésére 1958. évben, amely a magánkisiparban helyreállította az egyensúlyt.

A kereskedelemben 1954. után az áruellátás eléggé kiegyensúlyozottnak és jónak volt mondható, a felhozatal is fokról-fokra emelkedett. A magán kiskereskedelem felhozatalán kívül már nagymértékben kivette részét a földművesszövetkezetek csarnoki és piaci hálózata is.

1958. után a nagymérvű hullámzás megszünt, és mind a kisipar, mind a kiskereskedelem kerületünkben — a hálózati lehetőségeket figyelembe véve — egy viszonylag konstans állapotot vett fel, bár létszámában több volt, mint a jelenlegi.

Az 1960-as években a mind nagyobb mértékben növekvő idegenforgalmi igények kielégítése lett a cél kerületünkben az alapvető ellátás, és szolgáltatás mellett. Ebben a magánkisipar és kiskereskedelem a helyi igények kielégítése mellett részt vett, ez azonban — a népművészeti háziipari bolt keresett cikkeit leszámítva — nem vált jelentős tényezővé. Ebben az időben került sor az idegenforgalmi egységek —, amelyek nagyrésze a múlt század végéről származott vendéglőkből, cukrászdákból álltak — a Ruszwurm cukrászda, a Fortuna utcai Baumann vendéglő a mai Fortuna-ház, a Tárnok utcai eszpresszó, a Friedl cukrászda, amely ma Szép Ionka néven üzemel, a Fukáts-féle vendéglő, a mai Zöldfa stb. — felújítására. Másrészt az újonnan létesített épületekbe tervezett és korszerű, modern formában kivitelezett Muskétás, Behrám, Fehér Galamb és a gyönyörű Angelika eszpresszó üzemelése indult meg. Ezeket állami vállalatok működtetik.

Ebben az időszakban (1962-ben 360, 1963-ban 342, 1965-ben 324 kisiparos működött a kerületben) a magánkisipari létszám lassú csökkenő tendenciája kezdődött el, amelynek oka az elöregedés. Ez a tendencia napjainkban is érvényesül, amely azonban a lakosság ellátása szempontjából nem okoz számottevő problémát, mert a kerület a főváros egészének egy kis része, és nagyszámú magánszektor létezése esetén is érvényesül a kereskedelmi centrumok elszívó hatása.

1970-ben 329 kisiparos és 51 kiskereskedő működött, 1972-ben a kisiparosok száma 290 fő volt, a kiskereskedők létszáma 47 fő.

Ez a szám az elmúlt két év során a magánkisipar vonatkozásában mutat további eltérést, miután 1972. I. 1-évél életbelépett a kisiparosok nyugdíjazásának lehetősége.

Mindinkább kiszorulnak a kerületből a zajos, bűzös, veszélyes, azaz telepengedélyes szakmák is a kerület rekonstrukciója miatt.

Az idegenforgalomban mindössze 5 (magánbüfé, kifőzde, pensio, baromfibolt) kiskereskedő vesz részt.

Számolnunk kell azzal, hogy a tudományos-technikai forradalom előretörésével bizonyos szakmák elhalnak, mások keletkeznek, vagyis az ipar és kereskedelem struktúrája is átalakul, változik. Ezzel együtt jár az is, hogy egyre kevésbé gazdaságos a javítás, szolgáltatás, a kézzel végzett apró munka, így egyre kevesebben vállalják az ezzel járó gondokat.

Ugyanakkor bizonyos területeken — pl.: lakáskarbantartás, személyi szolgáltatás — még nagy szükség van rá. Ezt az ellentmondást ugyancsak a technikai fejlődés, a mind erőteljesebb műszaki fejlesztés oldhatja meg a jövőben.

A kerületi tanács szakigazgatási szerve továbbiakban is törekszik arra, hogy a kisiparosok tevékenysége a lakossági szolgáltatások ellátására irányuljon, és az ellátatlan területeken, ahol állami és szövetkezeti bolttal nem rendelkezünk, magánkereskedői iparigazolványt adjunk ki, bővüljön a kiskereskedők üzletköri tevékenysége, a szakmák köre, a választék, a reálisan jelentkező igények kielégítése érdekében.

Molnár Béláné

Várkerület. 1945/1975

A Várkerület városképének alakulása

Napjainkban immár közhelynek számít az a megállapítás, hogy a különféle városrészekből álló kerületünk szíve az ódon Budavára.

Ma már csak régi fényképekből látjuk, azonban hogy milyen egyöntetű megjelenésű, meghitt atmoszférájú városrész volt korábban a budai Vár. Egységességét a kapitalizmus-korának ekektikus építőművészeti stílusa és a terület teljes, zsúfolt beépítettsége biztosította annakidején. Az épületek vakolatkötösei csupán annyiban különböztek egymástól, amennyiben a romantikus, neoklasszikus, neoromán, neogótikus, neobarokk vagy éppen szecessziós formaelemek emelkedtek ki belőlük. Beépítetlen telek pedig — az egyetlen, 1960-ban lebontott, volt Jezsuita Szeminárium épületét leszámítva a Mátyás-templomtól délre — nem is volt a Várhegyen.

Ez a bensőséges hangulatú városkép azonban a településsziluet és az utcaképkörvonalak szempontjából nézve nagyon egyenetlen volt. A kapitalizmus balspekulációs és telekuzsorás törekvései folytán ugyanis olyan óriási, négy-, ötemeletes épülettömbök — Honvédelmi-, Pénzügy-, Külügy- és Belügyminisztérium, Országos Levéltár — ékelődtek bele 1879—1917 között a Vár történelmi városképébe, amelyek könyörtelenül szétrobbantották az évszázadok alatt egymáshoz simult egy-, kétemeletes házak esztétikai karakterét. Ennek a kornak jóvátehetetlen bűne, hogy hatalmas középületeink létrehozása érdekében lebontotta a helyükön állott, régebbi kis stílusépületeket — históriánk beszédes tanúit — abban az időben, amikor már volt Magyarországon hivatalos műemlékvédelem.

A kapitalizmus műemlékellenes álláspontját azzal indokolta, hogy a budai Várat az ország legfőbb kormányzati- és közigazgatási központjává építette ki. Mégpedig olyan alkotásokkal, mint az 1890—1905 között elkészült, káprázatos pompájú, volt királyi palota, vagy az 1913—1917 között keletkezett, festői belső szépségű Országos Levéltár, meg a többi minisztériumi paloták. Akkoriban épült a Budavári Palotának és a Honvédelmi Minisztériumnak is az új kupolája, amelyek persze éppúgy nem illeszkedtek bele az alacsonyabb főpárkánymagasságot végigvivő történelmi városképbe, mint például az Országos Levéltár 1945-ben lebontott, ostromverte víztornya.

Sőt még a lakóházak között is nem egy olyan kiugró architektura akadt, mint a Dísz-téri, volt Marczibányi-palota helyére került ötemeletes bérkaszárnya és a Tárnok utca 8. számú, hasonló magasságú, szecessziós bérház. Nem szólva arról, hogy például a Tárnok utca 22—26. számú lakóépületek is háromemeletesek voltak, másutt pedig gyakran előfordultak több emelet magas, homlokzati zárterkélyek — mint a műemléki városképtől idegen motívumok. A Szentháromság utca 4. sz. — annak idején még kétemeletes — bérház bástyasétányi sarokerkélyeit például önálló toronysisak koronázta. Érthető, hogy ezeket az össze nem illő terjedelmű és magasságú épületeket csak a mindenütt alkalmazott eklektika jótékonyan összefoglaló stílusa tudta megnyerő atmoszférájú városrésszé összekovácsolni.

Ezt az egynemű, de körvonalaiban kiegyenlítetlen Várkerületet pusztította el a második világháború. Megmaradt értékeit vonta tudományos, korszerű kultúrszemléletünk a szocialista műemlékvédelem törvényének oltalma alá 1949-ben, amikor a budai Várhegy egészét „Magyarország első számú műemlékileg védett területé"-vé nyilvánította. Minden okunk meg volt erre, mert a városrész leomlott eklektikus vakolatkötöse alól „egyetlen gótikus városunk" képzőművészeti maradványai igen szép számmal kerültek elő. Kézenfekvő, hogy az elsődleges feladat ezeknek megmentése és rekonstrukció útján történt helyreállítása volt.

Ennek során példaadó műemlékvédelem gondoskodott a féltve őrzött épületrégészeti leleteknek az új városképbe történő, szakszerű beillesztéséről. Az Országház utca 18., Tárnok utca 14., Úri utca 31., Úri utca 13., Országház utca 9. számú, egy-kétemeletes házak rekonstrukciója el nem múló érdemeket jelent a szocializmus alapjai lerakásának-időszaka számára, mert nagyfokú megértését, szeretetét és műveltségét bizonyítja történeti múltunk emlékeivel kapcsolatban. Ez a korszak valóra váltotta azokat a műemlékvédelmi elveket, amelyeket Lenin már 1917-ben lefektetett.

Az 1950-es években a Várnegyed utcaképei — a kapitalizmus-korának eklektikus stílusegységéhez viszonyítva — differenciáltabbakká váltak. Megjelentek rajtuk a gótikus, reneszánsz, barokk, copf és klasszicista stíluselemek, amelyek változatosabb, érdekesebb összképet nyújtottak e városrésznek a műemléki karakter határain belül. Ezzel párhuzamosan folyt a kiugró magasságú, három- és ötemeletes, eklektikus bérházak sérült felső szintjeinek, kirivó zárterkélyeinek lebontása és hivalkodó architektúráik lecsendesítése. Mindezzel megtörtént a lakónegyed utcaképi körvonalainak régóta kívánt kiegyenlítése. A Vár területrendezői pedig 1954-ben az új beépítések magasságát két emeletben maximálták.

Akkoriban a háború okozta sebek, teleksor-„foghijak" új beépítése terén is választékos, mértéktartó izlés uralkodott. Az 1959-ben elkészült és egyöntetű, nemzetközi elismerést kiváltott Úri utca 32., vagy Dísz tér 8., de a Tárnok utca 12., az Úri utca 10. és a Fortuna utca 21. számú modern lakóházak azt bizonyították, hogy korunk mai formanyelven is helyesen tud illeszkedni az ország



Tárnok u. páros oldala a 2-től a 20. számú házakig 1944 előtt. Háttérben a Balta köz 1. számú, akkor még három emeletes bérház



A Tárnok u. 6. sz. empire lakóház műemléki helyreállítás után 1951-ben. Mellette a 8. sz. eredetileg ötemeletes, szecessziós bérház a felső három szintjének lebontása után

szívének történelmi karakteréhez, műemléki léptékéhez. Képes a kapitalizmuskora túlkapásainak elkerülésére, hibáinak kiküszöbölésére és a Vár utcaképeinek megjavítására.

Hosszan elhúzódott a Budavári Palota átépítése, ahol kezdetben vitathatatlanul helyes műemlékvédelmi elvek alkalmazása eredményezte a Középeurópa legnagyobb ásatásaiból felszínre került feudalizmus-kori erődrendszer konzerválását és bemutatását. Nemcsak ez — a buzogánytorony, déli nagy rondella,



A helyreállított Buzogány torony

kaputorony — hanem a déli gótikus nagyterem-szárny és erkélye is változatos, új motívumokkal gazdagították Buda várossziluetjét. Fokozták a Budavári Palota-terület tömegeiben kevéssé változtatott, Dunára tekintő főnézetének értékét, amelynek itt csupán a lakónegyedhez való kapcsolata szenvedett csorbát a volt Hadmérnöki kar- és a Külügyminisztérium palotáinak lebontása révén.

Példamutatóan jól sikerültek a várnegyedi, homlokzati sortatarozások 1958—1959-ben, amelyek az egyedileg mérlegelt történelmi stílusarchitektúrák sokszínű, de mégis összetartott építőművészeti harmóniáját eredményezték — a kapitalizmus-korának eklektikus egyöntetűsége nélkül. Ebbe az összhatásba azonban belekerült néhány sematikus OTP lakóház — mint például az Úri utca 44/46. sz. — és egy-két vitathatóan ide illő homlokzat, amelyek az 1944 előtti barátságos, meleg hangulatú utcaképeket hidegebbé tették. Megépült néhány kirívó, különc architektúra is a (Szentháromság utca 9—11. sz., vagy a Tárnok utca 13. sz. ház).

Nemrégiben, 1954—1972 között lebontásra kerültek a Budavári Palota tartozéképületei — a Teleki-palota, Istálló-épület, Őrségépület, Lovarda — aminek következtében eltűnt a városszerkezetből a Szent György utca és a Szent György tér nyugati oldala. Ezáltal a budai Vár összefüggő, nyugati, történelmi városképében fél kilométer hosszú szakadás állott be. Ez az új helyzet itt városesztétikai válsághoz vezetett, mert nem látjuk e legnagyobb „foghíj" megszüntetésének lehetőségét, sem az időpontját. A Várnegyed szívében épül a hatemeletes, óriásméretű Hilton szálló is, amely minden vonatkozásban szakított a korábbi, szocialista műemlék-, városkép- és területvédelem negyed századdal ezelőtt lefektetett, mértékadó elveivel.

Mindezek ismeretében a következőképpen rajzolhatjuk meg az elmúlt három évtized városképi alakulástörténetét. Kétségtelen, hogy „Magyarország elsőszámú műemlékileg védett területe" más lett, mint amilyen volt 1944 előtt. Az eklekticizmus uniformizáltsága helyett ma változatosabb és érdekesebb a városrész arculata. Részletszépségekben és régiségi értékekben gazdagodtak az utcaképeink. A hajdani meghittebb, melegebb építőművészeti atmoszféra helyébe azonban hűvösebb, kimértebb hangulati tartalom lépett. A kapitalizmus városkontúrban megmutatkozott ellentmondásai viszont eltűntek, helyet adtak korunk rendszeres kiegyenlítettségének. Ezzel szemben a városkép és településszerkezet legutóbbi változásai több területen új helyzetet teremtettek.

Mindehhez viszonyítva a Várhegyen kívüli, kerületi városrészek nem voltak műemléki védettség alá helyezve, ezért a kezelésmódjuk és a fejlődésük is más vágányon haladt, mint mondjuk a Várnegyedé. Nem mintha nem lettek volna másutt is olyan terület-egységek, amelyek hasonló mérlegelést kívántak. Az Ybl Miklós tér vagy például a napjainkban szépen tatarozott Batthyány tér éppen műemléki értékeinél fogva lett a kerületnek egy-egy Várhoz hasonló hangulatos, meghitt pontja. A Krisztinaváros és a Víziváros azonban már az eklektika idején is más karakterű volt, mint Budavára — elsősorban főútvonalainak egységesebb, nagyobb emeletszámú, magasabb főpárkánymagasságú beépítettsége miatt.

A kapitalizmus-korának nagyvárosias, zsúfolt telepítését azonban a háború helyenként úgy elpusztította, hogy újjáépítése helyett a maradványait is teljesen le kellett bontani. Így keletkezett teljesen új városkép a Clark tér déli és a Lánchíd utca keleti oldalán, ahol a hajdani Fiume-szállótól a Lipthay-palotáig terjedő épülettömb helyén összefüggő parksáv született meg. Más területen viszont, mint például a Batthyány utca és Csalogány utca körzetében már a kapitalizmus kora kezdte meg az elavult XVIII. századi városszerkezet korszerűsítését, ami azonban korunkban folytatásra várt.



A Szarvas házjegy restaurálása

Maguk a „foghíjbeépítések" is merőben más jellegűek voltak például a Horváthkert két oldalán, mint a Várnegyed kanyargósabb kis utcáiban. Az Attila út és a Krisztina körút szétválásánál keletkezett, gondozott várostér például a helyesen felfogott városképjavítás iskolapéldáját szolgáltatta az elmúlt harmic év alatt. A Krisztina körút nyugati oldalán ugyanis megnyugtató, szerves egységbe kovácsolódtak a szecessziós, praefunkcionalista és szoc. real. épületek. Ugyanígy illeszkedtek bele a modern lakóházak az Attila út keleti oldalán állott, eklektikus-szecessziós házsorba is a tér mentén.

Vitatható eredmény nyújtott azonban e példamutatóan egységes főpárkánymagasság fölé három emelettel fölemelt „Zöldfa étterem" épülettömbje és az Alagút utca meg az Attila út sarkára 1967-ben épített tizennégyemeletes, túldimenzionált magasház. Mivel a Krisztinavárosnak mai napig is a Krisztina tér és annak karcsú templomtornya a leg-

főbb városszerkezeti-, valamint esztétikai rendező motívuma – márcsak forgalmi csomópont mivoltánál fogva is – azért kérdés, hogy indokolt volt-e az utóbbival megkísérelni e városrész súlypont-eltolását?

Annál is inkább, mert ezen a helyen például a szocializmus alapjai lerakásának időszakában épült Attila út 57–61. számú szoc. real. lakóépületek vagy az 1952-ben keletkezett Általános Épülettervező Vállalat palotája is szervesen simult bele a korábbról megmaradt utcaképbe. Ámde ugyanez mondható el a kerület más pontjain a szocializmus teljes felépítésének időszakában készült épületekről is, például az 1968-ban befejezett Döbrentei utca 2. sz. – Groza rakpart 7. sz. Építőipari Beruházási Vállalat Székházáról vagy az 1972-ben megépült Fő utca 44–50. számú Országos Vízügyi Főigazgatóság Irodaházáról.

Tehát ma még nem jellemző kerületünkre a kiugró, modern magasházak városképi összhangbontó túltengése. Napjainkban több az utcaképi kontúrba illeszkedő új beépítés, ami az I. kerület alsó városrészeinek három évtizedes, harmonikus továbbfejlesztését bizonyítja. Szervetlen túlzás eddig csak a toronyházak esetében történt – amit az „Intranszmas" különállása jól mutat – bár hasonlóan kiugró épület már 1952 után is jelentkezett a Magyar Távirati Iroda Fém utcai székházának esetében.

Mégis az olyan jól sikerült megoldások vannak többségben, mint a Groza rakpart 11. – Döbrentei urca 12. számú nyerstéglás-, vagy az Attila út 17. sz. és az Attila út 23–25. számú, hatemeletes OTP lakóházak. Hasonló, alacsonyabb emeletszámú, szerencsés városképi illeszkedés látható a Hunyadi János út 25. számú háromemeletes- és a Hunyadi János út 22. sz. – Csónak utcasarok – kétemeletes új házaknál. Az utóbbi a klasszicista és romantikus stílusépületek mellett még a Hunyadi János út 12–14. számú szoc. real. MÁV Tervező Intézet székházáig terjedő szomszédsági egységbe is elfogadhatóan beilleszkedett. Végeredményben ugyanaz történt a Döbrentei utca 19. – Attila út 1–3. számú, háromemeletes új lakóépülettömb esetében is, amely a klasszicista beépítés kontúrjait igyekezett tiszteletben tartani és visszaadni mai eszközökkel.

E „hagyományőrzően modern" architektonikus formálás ellenére sem nevezhető azonban kerületünk új építészete maradinak. A terephez mesterien alkalmazkodó, 1965-ben elkészült Orvoslépcső beépítése vagy az 1962-ben épült és az 1972–1974-ben fejpályaudvarrá bővült Déli vasút kitűnő üvegcsarnoka bizonyítja, hogy a merészen mai megoldások is szerepet kaptak az I. kerület építészeti arculatának fejlesztésében.

Az elmondottakból azonban szükségképpen következik a felsorolt adottságok bizonyos fokú városesztétikai negatívuma is: az, hogy minden szép és jó törekvés mellett kerületünk hajdani, viszonylagosan harmonikus összképe lassan a felbomlás felé halad. Ez azonban napjainkban nem lehet másként, mert az egykor egységes, eklektikus kapitalista Budapest egésze is a szocialista főváros kialakulása felé tart. Ennek az útnak azonban ma még csak a felénél állunk, ami kerületünk városképének keverék jellegét is kellőképpen megmagyarázza. Várkerületünk ma már nem teljesen kapitalista összképű, de még nem is szocialista jellegű.

Czagány István

ÚJ MŰALKOTÁSOK A VÁRKERÜLETBEN

A város vagy városrész megjelenését nemcsak az épületekkel övezett utcák és terek formálják, hanem a képzőművészeti alkotások is. Egy-egy szobor a helyi környezetnek hangsúlyt ad, közvetlen környezetének szervező erejévé válik. A műalkotás a társadalomra gyakorolt kulturális nevelőhatást biztosító eszköz, művészi élményt, katartikus hatást közvetít. A műalkotások egy része emlékeztető is, kiemelkedő események, személyek iránti megbecsülés jut benne kifejezésre.

Írásomban a kerületben az elmúlt 30 esztendőben elhelyezett műalkotásokat ismertetem. Nem üres lelkendezés, ha megállapítjuk mennyire gazdaggá lett szobrokban, falképekben, mozaikokban, emléktáblákban a Várkerület, és java a XX. századi magyar képzőművészetnek jeles alkotása. A történelmi emlékek, a régi és közelmúlt nagyjainak állított szobrok közül Kiss István 1961-ben elhelyezett „Dózsa György emlékműve" az Attila úton, Szabó Iván 1967-ben felállított „Budai önkéntes ezred emlékműve", Varga Imre 1969-ben készített, a Bécsi kapunál levő „Táncsics Mihály" szobra nemzeti múltunk egy szakaszának állít emléket és e szobrok a XX. századi magyar plasztika számontartott alkotásai.

Virág Benedek egykori lakhelyére Pátzay Pál 1971-ben elhelyezett szobra

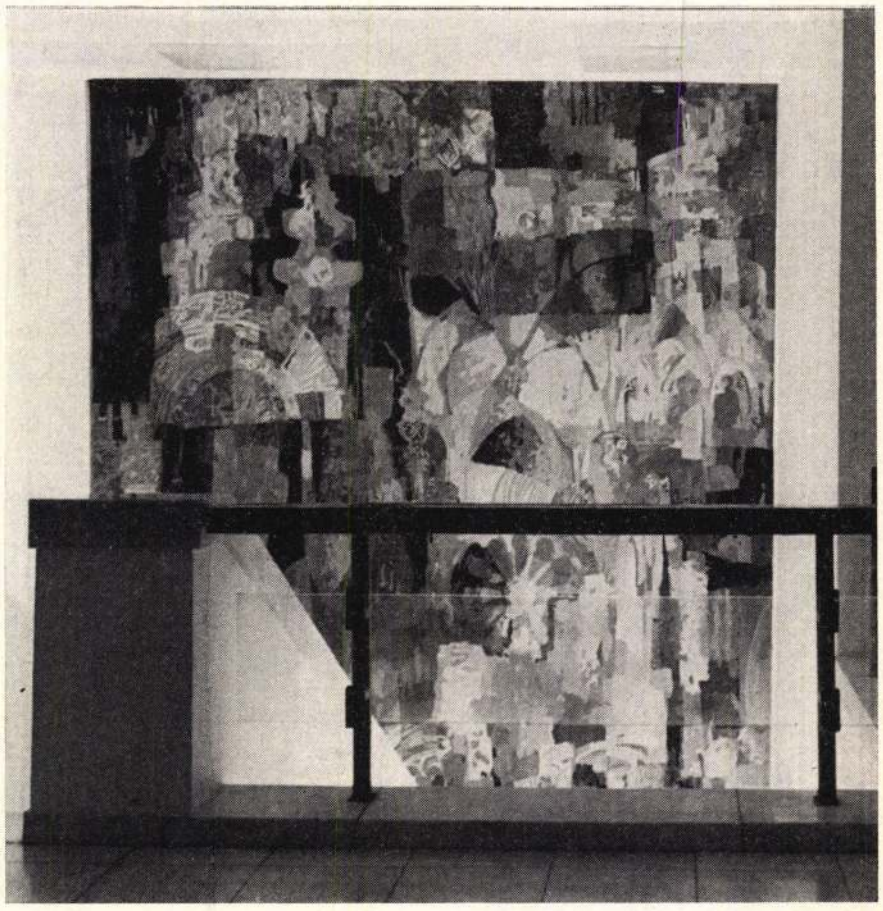

Az OMF székház főlépcsőházának „Műemlékvédelem" c. gobelinje (Tury Mária alkotása)

ellentmondásaink terhébe — minden, csak nem meghátrálás" (egészen természetes, hogy ez a vélekedés Dosztojevszkijre, illetve — polemizáló értelemben — Camus-re megy vissza).

A kötet külön értéke Czeslaw Milosz sebes fordulatokkal tarkított utószava, ez az elfogadva vitázó, vitázva értékelő, szép esszé. A főszöveget Sesztov fáradhatatlan magyarországi szállászcsinálója, Patkós Éva tolmácsolta, az utószót M. Nagy Miklós fordította — mindketten a sesztovi filozófia és érzékletes beszédmód ihletében. *(Európa)*

Tarján Tamás

Gótikus szobrok a Budai Királyi Palotában

Néhány héttel ezelőtt végleges helyet kapott a 70-es évek elején, a Vár-béli ásatásokkor felfedezett gótikus szoborcsoport. Ezentúl a Budai Vár „A" épületében, a Budapesti Történeti Múzeumban, méltó környezetben tekinthető meg ez a magyar vonatkozásban mindenképpen, de sok tekintetben határainkon túl is páratlan kollekció.

Számtalan megválaszolandó és jelentős, részben alig vagy egyáltalán nem megválaszolható problémát vet fel egy szakmabeli számára már magának a szobor-galériának a megléte is: mikor keletkezett (Nagy Lajos korában vagy inkább Zsigmond uralkodása alatt), hová tervezték (a palota Anjou-szárnyába vagy Zsigmond legpompásabb, ám azóta gyakorlatilag az azonosíthatatlanságig eltűnt építkezésének: a Friss palotának kéthajós lovagtermébe; és ezzel kapcsolatban: egy csoportba tartoznak-e a szobrok avagy kettőbe), kik készítették, portrék-e; és a legfurcsább: miért kerültek a szobrok közvetlenül a kőfaragóműhelyből „sírjukba" feltöltésül a középkori nagy várpiac alá.

A laikus közönséget azonban a fenti kérdések sokszor nehezen követhető latolgatása feltehetőleg kevésbé érdekli, mint a szobrok szépsége, finom megmunkálása. A mód, ahogy szinte aprólékosan közvetítik számunkra a középkor egy szakának udvari divatját. Hosszan tanulmányozhatók a ruhák, és az egyéb kiegészítő kellékek: a lábbelik, a fejfedők, a több férfi öltözékét is díszítő virágos övek, sőt a hajviseletek és az illőnek tartott mozdulatok is. Valódi, mégha némiképp megkésett divatbemutatóként nézhető ez a kiállítás (és nem kizárt, hogy a szobor-galéria eredeti céljai között valamilyen formában ez is szerepelt): félhomály, kék háttér, reflektorok, csoportosan vagy egyénenként bemutatott kreációk...

Szép, de legalábbis elgondolkodtató, ahogy múltunk és jelenünk így összeér.

Horányi Attila

Talamon Alfonz: Gályák Imbrium tengerén

B.B., a regény hőse, egy elhagyott, kis vasútállomás forgalmi irodájában tölti napjait. A külvilág épp csak érintheti létének elszigetelt színterét, néhány áthaladó vonatnak kell nyílt pályát biztosítania, és el kell viselnie az állomásparancsnok bornírt szigorát. Megvalósíthatatlan — főleg testi — vágyai sem haladhatják meg a képzelődés szintjét, B.B. a forgalmi irodából kilépve elbizonytalanodik és elügyetlenkedi a lehetőségeket. Így — félelemből talán — a biztonságot adó, ugyanakkor a valóságnál szabadabb álomba menekül, ahol azonban mind kevésbé tudja elkülöníteni a belső történéseket a külsőektől. Ehhez hozzájárul az is, hogy a külvilág egy titokzatos, katonai büntetőzászlóaljhoz szóló behívóval beavatkozik eddigi életébe, ami ezzel nem csupán fölfüggesztődik, hanem értelmét is veszti. B.B. fokozatosan beletörődik bűnösségébe és büntethetőségébe, s miközben az ismeretlen törvényű katonai hivatalokban azt kutatja, hová is rendelték, a valóság előtte egyre álomszerűbbé válik, álmai pedig mind valóságosabbá. Mire megérkezik abba a városba, ahol meghatározatlan idejű büntetését majd le kell töltenie, létének két lehetősége eggyé válik benne, s egy velencei gálya fedélzetén, karneváli külsőségek között, útnak indul Imbrium tengere felé.

Talamon Alfonznak nyelvileg következetesen sikerül végigvinnie ezt a gondolatmenetet, fenntartva valamiféle bizonytalanságot az ébrenlét és az álom határvidékén. Regénye mégsem tekinthető megoldottnak. Nemcsak azért, mert a történet főbb vonásaiban Kafkára kell ismernünk, és a névadás is fölöslegesen hivatkozik Ottlikra, hanem azért is, mert a narráció kérdése ebben a regényben alig megvitatott. Ha ugyanis B.B. — a gondolatmenet szerint — egyre inkább elmerül saját valóságában, s elúszik valamely gályán, kétely nélkül hogyan tudhat róla mindent az elbeszélő, álmaitól egészen addig, hogy még a ritka és sikertelen dialógusokat is ő „mondja el". Ez a folyamatos ellentmondás, mely a regény belső és tartalmi szerkezete között feszül, kioltja a mű erejét, s így legföljebb azt mondhatjuk róla: érdekes. (*Kalligram 1992)*

Schein Gábor

Mi a (poszt) magyar most?

Műalkotásaik üzenete az „üresség", a jelentéskioltás helyén maradó üres tér, a „hely a még-meg-nem-valósult számára". Állítják: felbomlóban a közmegegyezés arról, hogy mi mit jelent, atomizálódott a jeleket használók közössége, vagyis a kommunikáció, a szavak szubjektív jelentéshasználata miatt, lassan lehetetlenné válik. Minden igaz és mindennek az ellenkezője is, következésképp minden hamis. Maradtak az álszavakkal jelölt áltörténések, a válság, melyben minden felfordult és átláthatatlanná lett. Az alkotók tehát már meg sem kísérelhetik az egész leírását, műveikkel apró, formális részletekbe kapaszkodva próbálnak beszélni a kimondhatatlanról. Alapérzésük a pusztulástudat, melyet gyakran naivitással, bőbeszédűséggel lepleznek, és tárnak a világ elé. Kulcsszavuk a hiány, a betölt(het)etlen tér. Szimbolikus jelentésű szövegeik az olvasótól is aktív részvételt kívánnak, alkotás és befogadás határai egybemosódtak, a szerző, mű és befogadó már nem elhatárolható fogalmak.

Mi a posztmagyar? — tette fel a kérdést a *Pompeji* című folyóirat idei második száma. A meghatározással próbálkozók, posztmagyar stílusban szövögetve mondataikat, nem jutottak végső következtetésre. E mesterkélt, groteszk fogalom jelölheti az új költészetet, jelölheti az üres teret, a fehér papírt, a hallgatást, jelölhet egy helyét kereső stílust, az avantgarde utóéletét, esetleg egy új kommunikációs rendszert. Talán mindezeket együtt. Az irányzat — most maradjunk ennél a leegyszerűsített fogalomnál —, melyet Garaczi László, Kukorelly Endre és Németh Gábor neve fémjelez, melyben a szöveg felszámolta önmagát, a jelek, túlterheltségük miatt használhatatlanok, mely szerint „az irodalom elmúlt", Kovács Sándor *Mi az, hogy posztmagyar?* című elemzése szerint eljut a nyelvről való lemondásig, majd a szubjektum térből való kitörléséig.

1985-ben Kalocsán a párizsi *Magyar Műhely* című folyóirat által szervezett konferencián hangzott el Sebők Zoltán újvidéki kritikus egyszavas előadása *Van-e jövője az avantgarde művészetnek?* „Nincs" — érkezett a radikális válasz. Az elmúlt hét év és az alkotók rácáfolni látszanak az előadóra. Ma, amikor az alternatív és avantgarde művészeti csoportok már nem földalatti mozgalmak, amikor a hivatalos kultúra is igyekszik tolerálni másságukat, ismertté és népszerűvé váltak a fiatal értelmiség körében.

Mucsányi Marianna

Galagonya magyarok

Azt, hogy ez a szöveggyűjtemény a régi magyar nyelvű filozófiából mióta esedékes, meg lehet tudni a szemelvényekből. — Amióta magyar nyelven filozófia van, mert az még csak hagyján, hogy a kötetben szereplő nevek nagy része teljesen ismeretlenül cseng fülünkben, de már e nevek felsorolásából is kiderül, voltak filozófusaink. Ha filozófiánk nem is! De nem lehet-e, hogy éppen az ilyen átfogó munkák hiányoztak mindig a magyar szellemi életből, ahhoz, hogy filozófusaink rendszerei, fáradozásai filozófiává érjenek össze. Aki olvasott már régi magyar nyelven filozófiát vagy foglalkozott egynémely filozófussal, az tapasztalhatta a meglepő mértéktelenség zavarát. Ez a

Nahimi Péter: a jövőben nem kell személyi vitákkal számolni az MDF-ben

Nahimi Péter, az MDF soros ügyvezető elnöke a fiatal politikusgeneráció tagja, csupán 27 éves. Lapunknak nyilatkozva elmondta: Kiskunmajsán, egy tanyasi „gulyáspartin" ismerkedett meg Kozma Hubával 1987 nyarán. Olvasmányélményei — Szabó Dezső, Németh László, Illyés Gyula — az MDF-ben való politizálás felé vezették. A bölcsészkar elvégzése előtt járt a Műszaki Egyetemre, majd dolgozott favágóként, kőművessegédként is. Kozma Huba mutatta be Lezsák Sándornak, ám az első lakiteleki találkozón nem volt ott. Meghívást kapott viszont a második találkozóra, ahol igennel szavazott az MDF politikai szervezetté alakulására, így alapító tagja a pártnak.

— On szeptember 1-jéig az MDF soros ügyvezető elnökeként tevékenykedik: betölt-e valamiféle béklő, kiegyenlítő szerepet?

— Az MDF átesett már mindenfajta differenciálódáson, de továbbra is hordozza egy gyűjtőpárt jellegzetességeit. Egy ilyen pártot csak olyanok vezethetnek, akik vállalják az integrálószerepet. Minden helyzetben be kell tölteni egy kiegyensúlyozó szerepet, így a vitát után is. A legfontosabb feladatnak most az MDF-tagság lelki, politikai építkezését, újjáépítését tartom. 1993 szeptemberére egy választási harcra kész MDF-nek kell felállnia. Van egy személyemhez kötődő feladatom is: az összel kerül az országos választmány elé a magyar nemzeti jövőkép témája, amit alapvető fontosságúnak tartok. Az MDF jövendő programját a nemzeti demokrata értékek köré kell építeni.

— Miként sikerült 27 éves korára ezt az utat bejárnia az MDF-ben?

— Nem tudom, talán támogatóimat kellene megkérdezni. Az első országos gyűlésen választmányi tag lettem, a negyedíken elnökségi tag, idén pedig alelnökké választottak. Soha nem tartottam magam politikusnak, szerepló embernek. Úgy gondolom, hogy egy olyan fajta nemzedék van jelen a magyar politikában, amelytől egyszerre kíván az élet politikusi cselekvést és gondolkodást, illetve független értelmiségi szemléletet. Nem tudom, hogy ezt az ellentétet valaha fel tudjuk-e dolgozni egyáltalán, hiszen én sem készültem politikusnak.

— MDF-es politikusok közül sokan úgy jellemezték önt, mint aki Csurka István szellemi köréhez tartozott. Milyen kapcsolatban állt Csurkával?

— Nagyon sokat köszönhettem Csurka Istvánnak, de Bíró Zoltánnak vagy Lezsák Sándornak is. Mindig nagyon közel állt hozzám Csurka, a mai napig baráti tekintem őt, de az ő köréhez csak annyiban tartoztam, mint Lezsákhoz vagy Szabó Tamáshoz, vagy a többiekhez. Soha nem soroltam magam irányzathoz a párton belül, nem is vettem részt azok gyűlésein.

— Hogyan élte meg a Csurkaékkal történt szakítást?

— Nehezen emésztettem meg. Csurkát sosem tartottam az újkori magyar politika feketebárányának. Meggyőződésem, hogy indulatai és elkötelezettsége igaz érzelemből fakad. A szakítást különösen az tette számomra nehézzé, hogy az általam elképzelt jövő Magyarországa nagyon hasonlít a Csurka által elképzelthez. Úgy gondolom azonban, hogy a Csurka által megvalósíthatónak tartott út nem ahhoz a Magyarországhoz vezet, amelyet elképzeltünk.

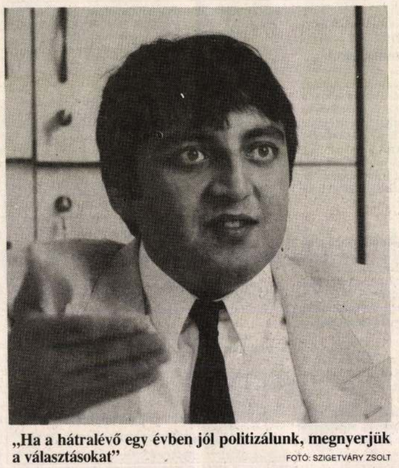

„Ha a hátralévő egy évben jól politizálunk, megnyerjük a választásokat"

FOTÓ: SZIGETVÁRY ZSOLT

— A szakítás bekövetkezett: milyen kapcsolatok alakulhatnak ki az MDF és Csurka új pártja között?

— A kérdés az: köthető-e a két párt között valamiféle szövetség. A párttok közötti átjárhatóság semmiféleképpen nem alakulhat ki. Korrekt szövetség a két erő között akkor köthető, ha a felek pozíciója tökéletesen tisztázott. Ilyen helyzet pedig az 1994-es parlamenti választások után alakulhat ki. Szeretném, ha a Magyar Igazság Párt akkor olyan erőként és minőségként legyen jelen a parlamentben, amely elképzelhető partnerként az MDF számára.

— Nem vezethet-e újabb konfliktushoz az, hogy Csurka kizárása után az előzetes várakozások ellenére az ő támogató párttagság nem követte az írőtitkust?

— Való igaz, hogy Csurka híveinek fülnyomó többsz az MDF-ben maradt. Az ittradt hívek viszont legalábbiyan mértékben támogatják Antall Józsefet is. Nem érzem azt, hogy ez bármiféle törésvonal lehet a későbbiekben. Szerintem nem választóvonal, hogy ki sette Csurkát. Hozzátenném: párt tagságában ma még van egérdőjel. A tagság kivár, amiindkívül jónak tartok. Az MDF tagsága a tényekből szereti azt megállapítani, hogy ami Csurka Istvánékkal történt, az hosszú távú elvi politizálás döntése-lt-e, avagy kisstílű személyi leszámolás. Semmi kétségem afelől hogy a pozitív válasz erősödni meg bennük.

— Felszínre kerültek azóbbi időben olyan elemzések amelyek szerint az MDF-ben újrésvonal alakulhat ki, ezúttal csak Sándor és a centrum között.

— Lezsák Sándort mint az MDF középpontjában éreem: nem hiszem, hogy bármiféle feszültség lenne a személye körül. A feltételezések eredetére kanyú válaszolni: a kizártak ugyas azt állítják, hogy egyfajta szalámipolitika áldozatai. Ők szeretnék Lezsákban megjósolni az únuk következő „szeletet". Erre zonban semmiféle politikai szndék nem mutat. A jövőben ner kell személyi vitákkal számoli az MDF-ben. A választókeületi egyeztető fórumokban vizont ott van feszültség, ahol mekérdőjeleződött a jelenlegi parlamenti képviselő párton belüli legitimitása vagy nem egyértelmű az új jelölt személye — a fintartásokkal élő vefek azonban igen kevesen vannak.

— Milyen eredménnyel lenne elégedett 1994-ben?

— Elégedett csakis a választási győzelemmel lennék. Abban biztos vagyok: ha a hátralévő egy évben jól politizálunk, megnyerjük a választásokat. Ha vesztünk, az csak a saját hibánkból következhet be.

• Szombathy Pál

Ősszel rendezik a pártok és a társadalmi szervezetek tulajdonjogi problémáit

Orbán Viktor pártelnök (Fidesz) hétfő esti tévéinterjújában említést tett arról, hogy rövidesen megkezdődik a vidéki pártszékházak elosztása. A Fidesz elnöke a szkházügy tanulságait elemezve megállapította, hogy az ilyen folyamatokról tájékoztatni kell a nyilvánosságot. Ennek jegyében érdeklődtünk a vidéki pártszékházak sorsa felől.

Mint azt megtudtuk, tavaly ősz óta folynak hatpárti tárgyalások abból a célból, hogy a pártok központi székházaikon túl vidéki, illetve a fővárosban kerületi irodákat kapjanak tulajdonba. Itt általában nem egész épületekről, székházakról van szó, hanem kisebb irodákról, melyeket a pártok eddig is használtak. Ezek a helyiségek nem képezik a pártok tulajdonát, csupán használati vagy kezelői joggal rendelkeznek. Miután így hitelhez nem juthatnak, illetve a tulajdoni bizonytalanságok számos gondot okoznak, szükségessé vált e kérdés végleges rendezése. Eszerint az érintett szervezetek törvény által meghatározott módon, egyszeri aktussal hozzájutnának a működésükhöz minimálisan szükséghez tulajdonhoz. A tulajdonhoz jutás érinti az 1990-ben egy százalékot elért pártokon túl a társadalmi szervezetek jelentős részét is.

A kérdés rendezése a törvényhozás régi adóssága. Az Országgyűlés még 1990 szeptemberében törvényt alkotott a társadalmi szervezetek kezelői jogának megszüntetéséről. A jogszabály tartalmazott egy olyan rendelkezést, mely szerint a kormány 1990. november 30-áig beterjeszti azt javaslatot, amely rendezi a tulajdonjogi kérdéseket. A határidőt többször módosították, végül 1992 tavaszán elkészült a kormányelőterjesztés, ám ezt az érintett szervezetek részéről számos kritika érte. A kormányjavaslat egyik vitatott pontja volt például, hogy a tulajdonhoz jutást a helyi körzeti megbízott ajánlásától tették volna függővé. Ezek után tavaly szeptemberben megkezdődtek a hatpárti tárgyalások, s ez év májusára sikerült konszenzusra jutni. A Pénzügyminisztériumban két héttel ezelőtt volt az utolsó egyeztetés, a törvényjavaslat immár a parlament asztalán fekszik. Miután a parlamenti pártok a legfontosabb kérdésekben egyetértenek, jó esély van arra, hogy az Országgyűlés őszi ülésszakán pont kerüljön e régóta húzódó ügy végére. (Valójában ezután kezdődhet meg az Orbán Viktor által említett folyamat.)

A javaslat szerint a pártok és a társadalmi szervezetek pályázhatnának az általuk valamilyen formában használt ingatlan tulajdonjogának megszerzéséért, a pályázatokról egy bizottság ajánlása alapján döntene a vagyonkezelő szerv. A bizottság az elképzelések szerint 15 tagú lenne, a parlamenti pártok 2-2 főt jelölhetnek, a független képviselők, a kormány és a KVSZ pedig egyet-egyet. (A bizottság létszáma persze változhat, hiszen a Magyar Igazság Párt megjelenésével már hét frakcióval rendelkező párt van az Országgyűlésben.) Az ingatlanokra a törvény megszületése után 60 napon belül lehet pályázni. A testület döntéseit kétharmados többséggel hozza, a törvénytervezet lehetőséget biztosít utólagos bírósági jogorvoslatra is.

A tulajdoni igényeket van miből kielégíteni, hiszen a KVSZ országszerte rengeteg volt MSZMP-, munkásőr- és egyéb ingatlannal rendelkezik. A pártok 1989—90-ben ebből a körből jutottak helyiségekhez, megyénként általában 4-5 irodát kaptak. A tulajdoni kérdés rendezése mind a pártok, mind az egyéb társadalmi szervezetek számára sürgető, hiszen a tulajdonjogi rendezetlenség számtalan anomália forrása. Igazságtalan például, hogy az egyes pártoknak a körülmények függvényében más és más bérleti díjat kell fizetniük helyiségeikért. Az is köztudott, hogy az MSZP — bár az állampárti ingatlanok nagy részét átadta — még mindig aránytalanul sok ingatlant használ a többi párthoz képest. Értesüléseink szerint a közeljövőben ezt a kérdést is rendezik, minthogy a szocialisták hajlandóak az egyezkedésre. A törvényjavaslat egyébként arra is lehetőséget biztosít, hogy megállapodásuk után a helyi pártok közösen nyújthassanak be pályázatot lakóingatlanok kérelmeik rendezése érdekében.

• Sz. Sz.

A KVSZ nem tud a vidéki székházak elosztásáról

Milyen székházak kerülnek szétosztásra a közeljövőben — a kérdésre a Miniszterelnöki Hivatalban Kajdi József államtitkár semmilyen választ nem szolgálhatott, s a Kincstári Vagyonkezelő Szervezethez irányított. A KVSZ hasznosítási osztályvezetője, Magyar János maga is meglepetéssel figyelte a televízióban Orbán Viktor szavait, mivel ilyen intézkedésről, avagy rendeletről nincs tudomása. Más forrásokból viszont megtudtuk, hogy a fiatal demokraták elnöke valószínűleg az 1990/50. törvényre gondolhatott, amely valóban hatpárti egyeztetés révén született — ám annak lényegi részét a kormányaznak két hónapon belül módosítania kellett volna. Ez az aktus azonban immáron két és fél évet csúszott. Miután pedig hatályos jogszabály nem rendelkezik a pártok vidéki székházairól — így Orbán Viktor legfeljebb reményeinek adhatott hangot.

• B. J.

A kormányzást is vállalná az MZP

Nem csupán szakmai pártként, hanem általános politikai programmal kormányzati pozícióra törő politikai erőként készül a választásokra a Magyarországi Zöld Párt — jelentette be Elekes Tibor, az MZP titkára szervezete sajtótájékoztatóján.

A zöldek táborában az elmúlt hetekben jelentős átalakulás történt. Új vezetőség került az MZP élére, amely a tagság többsége szerint szélsőséges politikai nézeteket hangoztatva alapvető kérdésekben a környezetvédelem érdekeivel ellentétes álláspontot képviselt. Az elégedetlenek és a hozzájuk csatlakozó környezetvédő mozgalmak Zöldalternatíva Magyarországi Zöldek Szövetsége néven választási pártot alapítottak a környezet és természetvédelem hatékonyabb érdekérvényesítésére.

A régi nevét megőrző, tagságban megfogyatkozott párt vezetői tájékoztatókon ismertették az MZP új nézeteit. A reális zöldek szakértőcsoport véleményét elfogadva kinyilvánították a bős—nagymarosi vízlépcsőrendszer építése befejezésének szükségességét, szót emeltek a kisegyházak, szekták általuk károsnak vélt növekvő befolyása ellen. Bejelentették: létrehozták ifjúsági szervezetüket, a zöld harci szövetséget, amely a szektákba beépülve róluk információkat gyűjtve kíván harcolni a veszélyesnek minősített „vallási fanatikusok" ellen. Az MZP új vezetői legfontosabbnak a liberálisok, valamint a társadalmat félrevezető „álcionisták" elleni fellépést tartják. Keddi sajtótájékoztatóján Elekes párttitkár azt hangoztatta: Magyarországon „oszlásnak indultak a gyökértelen liberális pártok".

• Sz. A. J.

Esélyek és remények — parlamenten kívüli pártok a választások előtt

A Köztársaság Párt kormányzati szerepre készül

A Köztársaság Párt választási kampányának java részét ez év júliusa és decembere között folytatja, mivel vezetői úgy vélik, a parlamenten kívüli pártok a jövő tavaszi kampányidőszakban nem lesznek képesek versenyre kelni a „parlamenti hatokkal". Miközben viszonylagos ismeretlenségből adódó hátrányuk leküzdésén fáradoznak, a tervek szerint mind a 176 egyéni választókerületben létrehozzák irodáikat, mindenhol jelölteket is állítanak, s szakértőik már a pártprogram részleteinek kifejtésén dolgoznak. A Köztársaság Párt ugyanis kormányzati szerepre készül. Elképzeléseikről Palotás János pártelnök tájékoztatta lapunkat.

A párt a júliustól decemberig tartó időszakot a „felerősített kampány" periódusának nevezi, mivel a kampány nyitányának tavaly novemberi bemutatkozásukat tartják. Ekkor tették közzé 150 oldalas pártprogramjukat is. Néhány hónappal ezután, a Bács-Kiskun megye 4-es körzetében tartott időközi országgyűlési képviselőválasztáson már „kampánycélokból" vettek részt az Agrárszövetség elnökét támogatva.

A Köztársaság Párt a jövő héten avatja fel országos központját Budapesten, a Szentkirályi utcában. A helyiségek több tízmillió forint értékű felújítása a pártnak egy fillérjébe sem került, mivel mindez úgymond „társadalmi munkában" készült. A számításaik szerint legalább félmilliárdot fölemésztő országos kampányt szintén hasonló módon kívánják finanszírozni. Palotás János úgy véli, már most több támogatójuk van, mint a hat parlamenti pártnak együttvéve. Magánszemélyek éppúgy akadnak közük, mint üzletemberek, vállalkozások.

Eddig több mint 80 választókerületben hoztak létre irodát, s ha ezt az ütemet tartani tudják, októberben megnyithatják az utolsót, a 176-ikat is. Ez azt is jelenti, hogy a párt az összes választókerületben jelölteket kíván állítani. Minthogy a Köztársaság Párt önmagát ideológiamentes, pragmatikus pártként határozza meg, s vezetői úgy vélik, 1994-ben nem egy újabb — a jelenlegivel szembenálló — ideológia győzelmére juttatására voksolnak majd az állampolgárok, hanem a pártprogramok megmérettetése lesz a döntő, ezért nagy hangsúlyt helyeznek programjuk bemutatására.

A közelmúltban az elnökség tagjai között éppen az ideológiamentesség kapcsán pattantak ki hosszas viták, melyek végül a pártigazgató és a kampányfőnök önkéntes távozásához vezettek. Ők ketten ugyanis kívánatosnak tartották volna a csatlakozást az SZDSZ és a Fidesz (valamint a hozzájuk társuló Agrárszövetség és Vállalkozók Pártja) között kialakuló politikai-ideológiai szövetséghez. A párt elnöksége azonban többségi szavazattal úgy döntött, hogy nem adja fel eredeti elveit, nem társul ideológiai szövetségekhez, hanem nyitott marad bármelyik politikai erő irányában. Leszámítva a szélsőségeket (Munkáspárt, Magyar Igazság Párt), a felelőtlen politizálást folytató kisgazdákat, továbbá a jelenlegi vezető kormánypártot (MDF). Ám a többiekkel is csupán a választások után hajlandóak együttműködésről megállapodni, ha programjaik összeegyeztethetőek. Ezt megelőzően egyedül az Agrárszövetséggel kívánnak bármiféle választási együttműködésről kötni.

Palotás János szerint pártjának reálisan 50 százalék alatti az esélye a legtöbb szavazat (az összes voks 25-30 százaléka) összegyűjtésére, s ezáltal a választások megnyerésére. A Köztársaság Párt mégis erre törekszik, hiszen céljuk nem csupán a parlamentbe kerülés, hanem kormányzati szerep betöltése 1994 tavaszától. Úgy vélik, ha mindössze tízszázaléknyi esélyük is lenne erre, már nem esélytelenek, tehát mindenképp meg kell próbálniuk. Ehhez azonban a jelenleg 20 százalékosra becsült ismertségüket számításaik szerint legalább 60-70 százalékosra kell még feltornászniuk ez év végéig. Jövő januártól május azután már csak „szinten tartó kampányt" szükséges folytatniuk. Közben pedig a pártnak dolgozó 3-400 szakértő — a kormányzati szerepre készülés jegyében — a gazdasági-politikai program több területeinek részletes, kodifikációig menő kidolgozásán fáradozik, hiszen úgy vélik: az 1994-ben mandátumot szerző kormány már nem kap türelmi időt a társadalomtól.

• Szű. L.

Információ gyorsan, könnyen telefonon!

TeleInfo
06-90-30-44-XX

Hívjon most:
06 90 30 44 xx
Az xx helyett tárcsázza a témák után álló két számjegyet

Mit tegyek, ha beteg a gyermek?
A gyermekorvos tanácsai
Lázas ... 11
Náthás, meghűlt ... 12
Köhög ... 13
Hány ... 14
Fáj a feje ... 15
Fáj a hasa ... 16
Fáj a füle ... 17
Tejfogak, fáj a foga ... 18
Hasmenés, gyomorbetegségek ... 19
Fertőző betegségek ... 20
Allergiás ... 21
Kiütése van ... 22
Megsérült ... 23
Rovar csípte ... 24
Megégette magát ... 25

A plasztikai sebész tanácsai
Hallgassa meg hogyan válhat tökéletessé !
Általános ismertető ... 31
Mellműtétek ... 32
Zsírleszívás, hasplasztika ... 33
Ránctalanítás, hegek, orr- és fülplasztika ... 34
MEDIBURG KLINIKA HOMEVKFT

Jogi tanácsok §
Az ajándékozás buktatói ... 41
A feleség névviselésének szabályai ... 42
Hogyan védhető a becsületünk? ... 43
Válás után: a volt lakás közös használata ... 45
A házastársi vagyonközösség megszüntetése ... 46
Mikor készítsünk végrendeletet? ... 47

Sportrevü
Totótippek és a csapatok ismertetése ... 51
Hazai foci sztorik ... 52
Nemzetközi sport kuriózumok ... 53
Hol sportoljunk? ... 54
MINDEN HÉTEN ÚJ ANYAG!

Szórakozás (Bemutatjuk a hét 10 legjobb...)
Tv-műsorát ... 61
Mozifilmjét ... 62
Hanglemezét ... 63
Színházi előadását ... 64
Könyvét ... 65
Hangversenyét ... 66
Étteremét ... 68
RÉSZLETES TARTALOM ISMERTETŐK!
MINDEN HÉTEN ÚJ ANYAG!
Névnapi meglepetés-kódex ... 67

A hívás ára percenként csak 70 Ft

A MISZOT törvénytelenül működik, ha egyáltalán működik

A Magyarországi Ifjúsági Szervezetek Országos Tanácsa (MISZOT) 1991. október 5-e óta alapszabályellenesen tevékenykedik, emiatt huzamosabb ideje működésképtelen, törvényességének helyreállítása érdekében ügyészi kereset benyújtása szükséges — állapítja meg a Legfőbb Ügyészség vizsgálatának eredményét összegző értékelés.

Az ügyészség egy hónappal ezelőtt a MISZOT-hoz tartozó három ifjúsági szervezet (Ifjúsági Kereszténydemokrata Unió, Független Ifjúság, Kereszténydemokrata Fiatalok Szövetsége) kezdeményezésére kezdett hozzá az ifjúsági szervezetek összefogására létrehozott csúcsszerv törvényességi vizsgálatához. A három kezdeményező ugyanis megelégelte, hogy a szervezet tavaly ősze óta június elején immár sorban a harmadik határozatképtelen közgyűlését tartotta, melyet — véleményük szerint — egyéb szabálytalanságok is tarkítottak. Az ügyészségi vizsgálat végül igazolta aggályaikat, miután megállapította az alapszabályellenes működést, mivel a szervezetnek 1991 októbere óta gyakorlatilag nincs elnöksége, s az ideiglenes elnökség mandátuma is lejárt tavaly ősszel. Bár az elnökség jogkörét ezután a közgyűlés vette át, az ügyek irányítását azonban ez a testület sem tudta ellátni, ennek következtében a mai napig is fennálló működési zavar. Emiatt a MISZOT nem tudta megfelelően gyakorolni az Ezredforduló Alapítvánnyal kapcsolatos alapítói jogait sem. Az alapítványról az ügyészség megállapította, hogy annak már a nyilvántartásba vétele is törvénysértő volt, többek között azért, mert az alapító okirat nem rendelkezik a vagyon felhasználásáról, ami az ellenőrzést lehetetlenné tette. Továbbá az alapítványi működés személyi összefonódások miatt nem különült el a MISZOT gazdálkodásától. A törvényesség helyreállítására és a MISZOT elleni kereset beadására a Legfőbb Ügyészség a Fővárosi Főügyészséget hívta fel.

Kecskés Gusztáv, az IKU alelnöke szerint a MISZOT működése abba fulladt bele, hogy rengeteg komolytalan „fantomszervezetet" vettek fel tagjaik sorába. Ez annak az lobbinak állhatott érdekében, amely ezzel egy szavazógépezetet kívánt működtetni — a maga javára. Az alelnök reméli, hogy a feltételezett gazdasági bűncselekményekre, az ifjúsági vagyon átmentésére fény derül, ám ha ez nem sikerülne bizonyítani, az IKU akkor is meg kívánja nevezni az erkölcsi felelősöket, azt, hogy milyen politikai erők kapcsolatok állnak mögöttük.

Karácsony Mihály, a MISZOT irodavezetője magánvéleményeként érdeklődésünkre elmondta: örül, hogy végre mindenki előtt világossá válik ez az együttműködési keret nem megfelelő, s a törvényesség helyre kell állítani.

• Szü

Miniszterelnökség a Várban — jövőre 350 millió forintot szánnak az előkészületekre

Szilvásy: az új kormányé a végleges döntés

A miniszterelnökség budai Várba költözéséről az utóbbi napokban ismét fellángolt vitában jobbára csak a koncepció ellenzői jutottak szóhoz. Ezúttal a terv előkészítésében komoly szerepet vállaló helyettes államtitkárt, Szilvásy Györgyöt szólaltattuk meg, aki a nézetkülönbségek ellenére még mindig reálisnak és megvalósíthatónak tartja az elképzelést.

„Amennyiben nem valósul meg a miniszterelnökség felköltözése a Várba, akkor belátható időn belül az ott tátongó sebhelyet csak egyetlen koncepció gyógyíthatja meg, ez pedig az üzleti alapon történő értékesítés" — figyelmeztet Szilvásy György, a Miniszterelnöki Hivatal helyettes államtitkára. A kereskedelmi jellegű hasznosítást — így például szálloda építését — a kormányzat nem támogatja. Ez a megoldás komoly veszéllyel járhat, hiszen sokkal jobban megterhelné parkolási és közlekedési szempontból a budai Várat — magyarázza Szilvásy.

A tervezett helikopter-leszállóhelyről elmondta: ez nem eldöntött kérdés, a kormány számára készített tanulmányban csupán a megvalósíthatóságot vizsgálták. A Fehérvári bástyát ugyan alkalmasnak találták erre, ám a helyettes államtitkár szerint a volt Honvédelmi Minisztériumon belül is kialakítható lenne a leszállóhely, ha ez egyáltalán szükségessé válik.

A miniszterelnöki rendezés protokolláris forgalmáról, az így keletkező közlekedési fennakadásokról Szilvásy elmondta, hogy azok nem a lakosságnak, hanem a delegációknak okoznak majd problémát, hiszen nekik kell tíz perccel korábban elindulniuk. A költözés szerinte egyetlen csoportot érint hátrányosan, mégpedig a Miniszterelnöki Hivatal dolgozói közül azokat, akik számára jelentősen meghosszabbodik a munkába járás ideje.

Szilvásy hangsúlyozta: a legoptimálisabb politikai döntést hozta meg a kormány azzal, hogy 1994 első felétől elkezdődik a régészeti feltárás, amely bármilyen célú hasznosítás előfeltétele. Ezzel egyidejűleg kidolgozzák a rendezési terveket, valamint az épületek felújítási programját. E két feladatra az idei pótköltségvetésben 113 millió forintot irányoztak elő, melyből a megvalósíthatósági tanulmány elkészítésére ötmilliót használtak fel — kívánja elosztatni az e körül kialakult félreértéseket a helyettes államtitkár. A jövő év közepén pedig az akkori kormány — a rendezési meghallgatása nyomán — dönt a további teendőkről. Amennyiben a világkiállítás és az ezeregyszázadik évforduló idejére mégis el akarják tüntetni a romokat, nem fogják lekésni az 1996-os határidőt, mivel a munkálatok már megkezdődtek. Ha pedig a kormány esetleg a leállítás mellett foglalna állást, akkor csak olyan kiadások merültek fel, amelyeket amúgy is meg kellett volna tenni. Még szállodák esetén sem lehet akármilyen terveket készíteni — fűzte hozzá a helyettes államtitkár.

Technikai, műszaki szempontból a miniszterelnökség Várba költözése kivitelezhető — idézi fel a kormány számára készített megvalósíthatósági tanulmányt a tervezet előterjesztője. Szilvásy György annak a reményének adott hangot, hogy ha a szükséges egyeztetések zökkenőmentesen lezajlanak, 1996-ra befejeződhet az érintett épületek külső rendbehozatala, illetve újjáépítése. 1997-re pedig a volt honvédelmi minisztérium, a hajdani karmelita kolostor egyik szárnya, a Sándor-palota és az egykori Külügyminisztérium telkén emelkedő új épület beköltözhetővé válik.

Mindezt — többek között — az indokolja, hogy a Miniszterelnöki Hivatal hosszú ideig nem maradhat az Országház épületében. A társbérlet a parlamenttel már most feszültségeket teremt — teszi hozzá. A költözködés más változatairól szólva leszögezte: a Néprajzi Múzeum áttelepítése önmagában akkora költséggel jár, mint az egész vári beruházás. Az egykori kúria szerinte az igazságszolgáltatás céljait sokkal jobban szolgálná, például ideköltözhetne a Legfelsőbb Bíróság. Erre azonban a szükös anyagi helyzet miatt a közeljövőben nem kerülhet sor.

Szintén ellenállásba ütközne a Földművelésügyi Minisztérium elköltöztetése — sorolja tovább a nehézségeket —, hiszen ez az egyetlen épület, mely eredetileg is a célra épült. A Miniszterelnöki Hivatal ideköltözése, az épület felújítása és e funkcióra történő berendezése milliárdos nagyságrendű kiadást jelentene, méghozzá egyszerre. Ezzel szemben pénzügyileg is reális a Dísz tér—Szent György tér helyreállításának alternatívája, mivel nem egy éven belül merülnek fel a költségek, hanem négy-öt évre elhúzódóan, másrészt a Miniszterelnöki Hivatal jelenlegi épületének kétmilliárd forintra becsült árából finanszírozhatják a szükséges beruházások egy részét.

Ingatlaneladás lehetősége nem áll fenn a Földművelésügyi Minisztériumba történő áttelepülésnél, hiszen akkor a szaktárca jönne a Miniszterelnöki Hivatal eddigi épületébe.

A kormány 1053/1993. (VII.8.) Korm. határozata a budavári Dísz tér—Szent György tér térségének helyreállításáról

1. A kormány egyetért azzal, hogy az Országház a jövőben ismét kizárólag az Országgyűlés, annak szervei és hivatala, továbbá a kormány tagjainak és szakértőinek a parlamenti munkához szükséges elhelyezésére szolgáljon. Ezért meg kell kezdeni az egykori Teleki-palota telkén a köztársasági elnöki palota felépítésének, a budavári Sándor-palota eredeti funkciója megfelelő helyreállításának, a köztársasági elnök, az elnöki hivatal és a miniszterelnökség (a miniszterelnök és a Miniszterelnöki Hivatal) budavári elhelyezésének előkészítését.
Határidő: azonnal

2. A honfoglalás 1100. évfordulójára és a világkiállítás kezdetéig gondoskodni kell a budavári Dísz tér—Szent György tér épületeinek méltó külső helyreállításáról, a terület rendezéséről. A kormány nem ért egyet a Dísz tér—Szent György tér történelmi épületeinek és beépítetlen telkeinek üzleti-vállalkozási célú hasznosításával, azoknak közintézmények elhelyezését kell szolgálniuk.
Határidő: 1996. I. félév

3. A helyreállítást megelőző régészeti feltárásokhoz és tervezési munkálatokhoz az 1994. évi állami költségvetésben 350,0 millió Ft-ot kell előirányozni.

4. A kormány a helyreállítással érintett — külön határozatban felsorolt — ingatlanok kezelőjéül a Miniszterelnöki Hivatalt jelöli ki. Gondoskodni kell a Kommunális Beruházási Vállalat kezelésében levő Budapest I., Színház u. 5., valamint a Dísz tér 17. — Szent György tér 3. számú ingatlanok kezelői jogának térítésmentes átadásáról a Miniszterelnöki Hivatal számára.
Határidő: 1993. szeptember 30.

5. Javaslatot kell készíteni a Kommunális Beruházási Vállalat és az MTA Nyelvtudományi Intézetének a volt karmelita kolostorból való kiköltöztetésére, valamint megfelelő elhelyezésére. A Várszínház számára a volt karmelita kolostorban továbbra is jelenleginek megfelelő elhelyezést kell biztosítani.
Határidő: 1994. március 31.

6. Meg kell vizsgálni a budai Várban elhelyezett közgyűjtemények helyzetét, működési feltételeik javításának lehetőségét és javaslatot kell kidolgozni a reális helyigény biztosítására.
Határidő: 1994. március 31.

7. Az előkészítő munkálatok helyzetéről 1994. I. félévében tájékoztatni kell a kormányt.
Határidő: 1994. június 30.

8. A kormány megbízza a környezetvédelmi és területfejlesztési minisztert a határozat végrehajtásának koordinálásával és a közvélemény folyamatos tájékoztatásával; felhatalmazza továbbá a szükségessé váló újabb egyeztetések lefolytatására.
Felkéri az érintett minisztériumok és országos hatáskörű szervek vezetőit a határozat végrehajtása érdekében való együttműködésre.
Határidő: folyamatos

A kormány 1994-es költségvetésében pedig a kormány 350 millió forintot tervez a tervezési valamint bizonyos — az év második felétől induló — kivitelezési munkálatokra. A tevékenységek koordinálására a kormány a környezetvédelmi és területfejlesztési minisztert jelölte ki.

• Szegő Iván Miklós

Baráth Etele: csak a köztársasági elnök költözzön!

Baráth Etele, az expó egykori főbiztosa, jelenleg vállalkozóként tevékenykedő urbanista, elképzelhetőnek tartja, hogy csupán a köztársasági elnök településünk a Várba. Úgy ítéli meg, hogy az ebből adódó forgalom ugyanis nem okozna súlyos gondokat az egyébként túlzsúfolt felvezető utakon.

A miniszterelnökség és hivatalának felköltözése a budai Várba ütközik a kialakult kulturális és lakóövezeti funkciókkal — véli Baráth Etele. Erre legjobb példa a helikopterleszállóhely, amely nemcsak az ott élőket, hanem a turistákat is zavarná. A városfejlesztési szakember időszerűnek tartja, hogy a volt Honvédelmi Minisztériumot és környékét helyreállítsák. Ezt a régi mulasztást azonban szerinte valamilyen kulturális intézménnyel kellene pótolni. Így például a Néprajzi Múzeum átköltöztetését vagy esetleg egy — a korábbi tervekben felvetődött — európai kulturális központ létesítését javasolja Baráth Etele.

KERÜLETI HÍREK

Zugló címere

(MH) Zugló jelképének megalkotására írt ki pályázatot a kerületi önkormányzat. A pályázatoknak a zöldterületekben, történelmi és kulturális emlékekben gazdag kerület karakterét heraldikailag és grafikailag profeszionálisan megformált módon kell ábrázolniuk. A pályaműveket Zugló Polgármesteri Hivatala titkárságvezetőjénél kell benyújtani július 30-áig. A pályaművek díjazására 150 ezer, 100 ezer és 50 ezer forintot szánt az önkormányzat.

Augusztusban nyit a Belvárosi Ifjúsági Ház

(MH) Karbantartási munkák miatt július 13-ától augusztus 9-éig zárva tart a Belvárosi Ifjúsági Ház. A munkálatok befejezése után azonban — augusztus 9-étől — ismét reggel 8-ától este 6-áig, hétvégén csak a rendezvények ideje alatti nyitva tartással várják a szórakozni vágyókat. A tanfolyami beiratkozások augusztus 20. után kezdődnek.

Beiskolázási segély Újpesten

(MH) Rendkívüli élethelyzetnek minősítette a beiskolázást Újpest önkormányzata azoknak a családoknak az esetében, akik 6 ezer 826 forint egy főre jutó jövedelemből élnek havonta. Az önkormányzat nyolcmillió forintot irányzott elő a hátrányos helyzetű családoknak. Augusztus elején, amikor a kerületben élő nagyszámú szegény családnak kifizetik a soros nevelési segélyt, ebben az évben a szokásos összeg kétszeresét kívánják kiutalni a jelentkezőknek. A nehéz körülmények között élők más okból is folyamodhatnak beiskolázási segélyért, amelyet az önkormányzat a tanévkezdés megkönnyítése érdekében nyújt.

Óriáskoncert július 31-én

Részvénytársaság lesz a Vidámpark

Az önkormányzati vállalatként működő Vidámpark az utóbbi években — a növekvő adóterhek hatására — egyre kevesebb nyereséggel üzemelt. Az elmúlt évben a Fővárosi Vagyonkezelő Rt. pályázatot írt ki a Vidámpark gazdasági átalakításának előkészítésére.



Jövőre már fejlesztésre is gondolhatnak

FOTÓ: SZIGETI TAMÁS

— Kellős közepén vagyunk ennek a folyamatnak — tájékoztat Tari Julianna, a Vidámpark vezetője. A gazdasági társasági formában való működésre a fővárosi közgyűlés az elvi engedélyt megadta. Most folyik a vagyonértékelés, ennek és az átalakulási terv elkészítésének szeptember 30-áig kell megtörténnie.

Ha minden az elképzelések szerint halad, az új év már részvénytársaságként köszönt benünket. Ez végre új tőke bevonásával lehetőséget nyújt arra, hogy — az elmúlt szűkös évek után — fejlesztésre is gondolhassunk. Hiszen vállalatként soha egy fillér támogatást nem kaptunk sem az államtól, sem az önkormányzattól — magyarázza helyzetüket az igazgatónő.

Az utolsó jelentős fejlesztés1987-ben volt a Vidámparkban, az új elvarázsolt kastély felépítése harminchárommillió forintba került. Akkor még tétlenül rá. Aztán az áfa, a társasági adó és a tb-járulék bevezetése után egyre kevesebb maradt a bevételből. A balesetmentes üzemeltetés szinten tartása lehetett csak a cél. Ennek biztosítása azonban százhetven dolgozó alkalmazását teszi szükségessé, munkabérük — átlagosan bruttó huszonkétezer forint — és a járulékok a park önköltségének felét teszi ki.

— Ha mégannyira megcsappant is az éves nyereségünk, áremelésre akkor sem gondolhatunk — hangsúlyozza Tari Julianna.

Változatlanul húsz forint a belépő, a „kis Vidámpark" minden jegye tizenöt forintba kerül, a legdrágább —" ötven forint — a hullámvasút. A szűkös kassza miatt lízingeléssel próbálták megújítani a park állományát, így tették szert a nagy lengő óriáshajóra, a pirátra. Ha már beruházásra saját erőből nem tellik, területeket adnak bérbe új játékokat üzemeltetők számára. Újabban így talál már a látogató vízi dodzsemet, gumiasztal-ugrálót, kosárlabdajátékot is.

Az állatkert és a cirkusz vezetőségével közösen úgy gondolja az igazgatónő, e három intézménynek — az úgynevezett Liget-koncepció szellemében — együtt kell működnie. Rendezvények szervezésével próbálnak további látogatókat toborozni, a következő óriáskoncertre július 31-én kerül sor. Kíváncsi azt, míg jövőre — a privatizáció lezajlása után — ismét felfele visz majd a kerék.

• G. H. Zs.

Óvják az építészeti értékeket

MTI

A fővárosi önkormányzat városképvédelmi bizottsága a nyári szünet előtti utolsó ülésén, a napokban döntött az 1991-ben létrehozott „műemlékvédelmi alap ez évi felosztásáról. Mészáros György, a bizottság titkárának tájékoztatása szerint a pályázók több mint 161 millió forintos vissza nem térítendő igényt nyújtottak be különböző építészeti értékek felújításához, megőrzéséhez kérve pénzügyi támogatást. A rendelkezésre álló 20 millió forint sorsáról — egyhangú döntéssel — a bizottság 23 elképzelés megvalósításához járult hozzá. A 100 ezertől 2 millió forintig terjedő összegeket a pályázók különböző védett, illetve műemléképületek felújítására fordítják. Így például a II. kerületi Vári köz 1. számú házra 1,9 millió, a békásmegyeri Szent József Egyházközség III. kerületi temploma falának víztelenítésére 2 millió forint jut. Emellett két templomi orgona felújítására 2,3 millió, az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet kápolnájának helyreállításához 1,7 millió, valamint a VI. kerületi Hajós utcai, úgynevezett „Napóleon udvar" üvegablakainak renoválására 1 millió, a XIV. kerületi mozgásjavító-iskola főkapujának rekonstrukciójára pedig 2 millió forintos támogatást nyújtottak. Végül egy-egy millió forint jutott a XIV. kerületi Stefánia utca bútorozására és a VIII. kerületi József körút 2. számú ház kapualjában lévő Lotz Károly-freskó megóvására és a budaszentlőrinci egykori pálos kolostor romjainak megőrzéséhez is.

Józsefváros: alkotmánysértő a lakástörvény

Minősített többséggel fogadta a józsefvárosi képviselő-testület Csécsei Béla polgármester azon előterjesztését, amelyben felhatalmazzák a főpolgármestert, hogy nevükben kérje az Alkotmánybíróságtól az Országgyűlés által július 2-án elfogadott lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról rendelkező törvény felülvizsgálatát.

Nem fogadta el tegnapi rendkívüli ülésén Józsefváros képviselő-testülete Csécsei Béla polgármester előterjesztését, amely a kerület tulajdonában lévő nem lakáscélú helyiségek egy részének elidegenítésére irányult.

Az előterjesztés a nem lakás célját szolgáló helyiségek vételárát — jogi személy esetében — egy összegben való teljesítésnél a piaci ár ötven, részletfizetésnél hatvan százalékában határozta meg. Az előterjesztés indokai között elhangzott, hogy az elidegenítés — amennyiben a bérlő kéri — a fennálló rendelkezések értelmében az önkormányzatok törvényi kötelezettsége. Mivel eddig nem tettek eleget ennek, Józsefvárosnak jelenleg huszonegy polgári pere van folyamatban. Ugyanakkor közel kétszáz további kérelmező jelezte vételi szándékát a kerületnek. Egy képviselő ellenvéleményének adott hangot, szerinte a lehető legtovább meg kellene tartania a kerületnek a üzlethelyiségeit, hogy abból fedezhesse leromlott bérlakásállományának felújítását. Erre csáfolatként többen megjegyezték, hogy pozícióik csak romlanak januártól, ha ugyanis még idén sikerülne néhány jelentkező vételi szándékának eleget tenni, akkor a vételár teljes egészében a kerületben maradna, míg januártól, ha az új törvény életbe lép, az elidegenítésből származó bevétellel fele-fele arányban osztozna kellene a kerületnek a fővárossal. Másrészt ebben az évben még nem lehet korlátlanul felhasználni a kárpótlási jegyeket a vételár kiegyenlítésére. A jelenlegi szabályozás a kárpótlási jegyek használatát csak akkor teszi lehetővé, ha azok saját jogon megszerzettek, és csak lakóingatlan elidegenítésére alkalmasak. Ez azonban szintén változik jövőre. Nem helytálló az az érvelés sem, hogy a hosszas részletfizetési kedvezmény miatt kamatveszteség éri a kerületet. Hiszonöt évi kedvezményt ugyanis csak magánszemélyek, illetve az annak minősülő vállalkozók kapnak, akiknek a száma e tekintetben elenyésző. Elhangzott a támogató érvek között az is, hogy a most eladásra kerülő ingatlanok vételára mintegy hatévi bérleti díjat váltanak ki egy összegben. Végül a minősített többséget igénylő javaslatot a testület 18 igen, négy nem és hét tartózkodás arányban elvetette. A tartózkodó képviselők az MDF és a független soraiból kerültek ki, míg az elutasítók kivétel nélkül MDF-esek.

• H. K.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala nyilvános pályázat útján, az árverés szabályai szerint eladásra ismételten meghirdeti a belváros üzleti negyedében fekvő Miskolc, Hunyadi u. 3. házasingatlanát és az épülethez K-i oldalról csatlakozó beépítetlen belterületi földingatlant

Az ingatlanokra vonatkozó legfontosabb információk:
Hunyadi u. 3. épület alapterülete 723 m²
(alagsor, fszt., emelet)
Hunyadi u. 3. épülethez tartozó telek területe 734 m²
a csatlakozó beépítetlen telek területe 461 m²
teljes közművesítettség, kiváló közlekedési adottságok.
Az eladandó ingatlanegyüttes felújítás után alkalmas kereskedelmi, idegenforgalmi, szolgáltatói és egyéb üzleti funkció megvalósítására.

Minimális eladási ára: 24 millió Ft + 3,5 millió Ft + áfa.

Részvételi feltételek:
— 1993. szeptember 2-ig beérkezőleg vételi ajánlatok benyújtása, a hivatal vagyonkezelő és vállalkozói osztályára (Miskolc, Városház tér 8.), amelynek tartalmaznia kell:
— az ajánlattevő adatait (név, cím stb.),
— a javasolt funkciót (üzletkör),
— banki fedezet igazolását,
— 500 000 Ft bánatpénz befizetését a Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata OTP-nél vezetett 641-472004 számú költségvetési elszámolási számlájára.

A bánatpénzt a vesztes pályázónak visszafizetjük, a nyertes pályázónál a vételárba beszámít.

Az eladás részletes feltételeit az árverésen ismertetjük.

Az árverés helye:
Miskolc, Petőfi u. 17.,
a polgármesteri hivatal I. emeleti tárgyalója.

Az árverés időpontja:
1993. szeptember 7-én 10 óra.

Felvilágosítást ad:
a vagyonkezelő és vállalkozói osztályon:
Bakk György, telefon: 357-211/348
és a városi főépítész osztályon:
Varga Tibor, telefon: 357-211/240

7612 MH

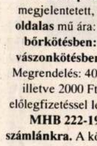

• Textus • Fordítás •
• Kommentár •

Az **1000 példányban** megjelentetett, közel **ezer oldalas** mű ára: **számozott bőrkötésben: 8600 Ft, vászonkötésben: 4200 Ft.** Megrendelés: 4000 Ft (bőr), illetve 2000 Ft (vászon) előlegfizetéssel lehetséges az **MHB 222-19921 sz. számlánkra.** A kötetek **postai utánvéttel,**

vagy a **LOGOS Kiadó**

bemutatótermében vehetők át:
1074 Budapest,
Huszár u. 3. (Tec)
Telefon: 142-4478

Az ORACLE Corporation (USA)
újonnan alapított magyarországi vállalata az
ORACLE HUNGARY KFT
munkatársat keres
ACCOUNT ENGINEER, ACCOUNT MANAGER
munkakörök betöltésére

Szakmai háttér
— egyetemi végzettség és felsőfokú angolnyelv-tudás,
— előnyt jelent az ORACLE-termékek ismerete,
a fejlesztőeszközökben való jártasság.

Jelentkezés:
angol nyelvű szakmai önéletrajzzal ellátva,
1112 Budapest, Budaörsi út 52.
ORACLE HUNGARY KFT

Telefonon érdeklődni lehet a **267-1375, 267-1376** számokon, naponta **8.30—18.00** között.

7622 MH

Vallás és nemzeti identitás

Az egyház szerepe a változó világban

Megkezdte tanácskozását a *Nemzetközi Vallásszociológiai Társaság* huszonkettedik kongresszusa. A nagyszabású rendezvényt *Göncz Árpád* köztársasági elnök nyitotta meg.

Beszédében kiemelte, hogy politológiai közhely, ennek ellenére mégis tartalommal teli, hogy Közép- és Kelet-Európa soknemzetiségű térség, ahol különböző etnikumok rendkívül keverten élnek együtt. *A régióban az országhatárok egybefognak ugyan államokat, de elkülönítik a valamikori egységes nemzeteket.* Sokszor olyan kíméletlenül, mint a közelmúlt berlini fala. Ez a térség *nemcsak soknemzetiségű, hanem sokvallású is* – szögezte le Göncz Árpád a megnyitón.

A köztársasági elnök reményét fejezte ki, hogy az új demokráciák politikai-társadalmi vezetése okul a régió történelmi tanulságaiból, az elmúlt évtizedek bűneiből, hibáiból, és *a modern demokrácia jogi és erkölcsi normáinak megfelelően* irányítja a társadalmi folyamatokat. Bízik benne – mondotta –, hogy a világi és az egyházi vezetők humánusan és felelősen élnek (nem visszaélnek) lehetőségeikkel, mert *nem uralkodni kell a népen, hanem szolgálni őt.*

Az öt napig tartó előadássorozatot és eszmecserét sajtótájékoztató előzte meg, amelyen *Tomka Miklós*, a magyar szervezőbizottság vezetője elmondta, hogy rendhagyó ez a kongresszus, mivel ez az első ilyen Közép- és Kelet-Európában.

A világ összes kontinenséről mintegy 314-en jelentkeztek. A fő téma a *vallás és a nemzeti identitás viszonya.* Ezenkívül hangsúlyt helyeznek a kelet-európai társadalmi változások következtében történő egyházi változások elemzésére, valamint a világ új globális vallási szférákra való tagolódásának a meghatározására.

Tomka Miklós szerint a vallásszociológusokat egy rendkívül „mély" tétel is foglalkoztatja, ami, úgy vélik, a kongresszuson még inkább kidomborodik, mégpedig az, hogy *egy-egy embernek a vallása saját döntése alapján alakul ki, de ha megválasztotta alapállását, az társadalmi tény.* Ugyanis ez viselkedésben, társadalmi kapcsolatokban jelenik meg, és intézményes formát ölt. Tehát a szociológia egyik célja, hogy elemezze a vallás és a társadalom egymásra irányuló hatását. Megválaszolandó kédés az, hogy miképpen jön létre ez a kölcsönhatás.

A sajtó képviselőinek kérdéseire *Enzo Pace*, a Nemzetközi Vallásszociológiai Társaság volt titkára, *Grace R. C. Davie*, az újonnan választott titkár és *R. J. Campichie* elnök válaszolt. Elmondták, hogy a nemzeti és etnikai problémákat történelmi keresztmetszetben és nemzetközi kitekintésben kívánják tárgyalni, mert így biztos, hogy választ tudnak adni azokra a kérdésekre, amelyek ma Magyarországon és a vele szomszédos országokban felmerülnek. Bár ez társadalomtudósok kongresszusa – hangsúlyozták a vezetők –, a cél a társadalom vizsgálata, de vallási-etnikai összefüggések alapján *olyan alternatívák nyújtása a politikusoknak, amelyek segítségével megnyugtatóan tudják rendezni a térség ügyeit.*

Agócs Gy. Imre

A Várszínház nem marad meg?

Az *Új Magyarország* július 17-i számában *A Vár megint szép lesz* címmel interjú olvasható *Gyurkó János* környezetvédelmi és területfejlesztési miniszterrel, aki a kormányzati negyed kialakításával kapcsolatos terveiket ismertetvén, többek között kijelenti: „...a Nemzeti Színház egyik intézménye, a Várszínház, amely szintén megmarad..." Ez mind szép, de a beszélgetéshez mellékelt tervrajz arról tanúskodik, hogy a Várszínház *nem marad meg.*

Ugyanis a várnegyed rekonstrukciójával kapcsolatban lévő korábbi közlemények ugyan a továbbélésére vonatkozó megnyugtató információt sugallták, de a tervezés folyamatában *egyetlen alkalommal sem kérték ki a Nemzeti Színház szakmai véleményét.* Hadd bocsássak hát az olvasók rendelkezésére bizonyos tényeket.

A Várszínházat nemcsak a nézőtér és a színpad jelenti, e fogalomhoz *szervesen hozzátartoznak a kiszolgáló helyiségek:* az öltözők, a tárak, a műszaki és a hivatali szobák. Az udvar kiváló akusztikája közismert, eszményi otthonként szolgál nyári koncerteknek. Sajnos, bizonyos anyagi megfontolások következtében az idei nyáron nem jelentkezhettünk produkcióval. Így a Nemzeti Filharmónia és a Győri Nemzeti Színház vendégszerepel a Karmelita udvarban. A terv szerint a felsorolt helyiségek mind a Miniszterelnöki Hivatal birtokába kerülnek. Akár csak a refektórium, a Nemzeti Színház reprezentatív stúdióterme, mintegy száz korábbi előadás helyszíne. Gondoljunk például a most is műsoron szereplő Különcre, *Illyés Gyula* drámájára, vagy a több mint ötven előadást megért *Göncz Árpád*-darabra, a Kő a kövönre. És most indítottuk színpadi útjára *Tolnai Klári* és *Sinkovits Imre* főszereplésével *Hubay Miklós* Ők tudják, mi a szerelem című játékát. De hatalmas sikerrel koncertezett e helyen *Klukon Edit, Ránki Dezső, Gulyás Dénes*, és előadóesteket tartott *Mensáros László* és *Jancsó Adrienne.* A magyarországi nemzetiségi színházak találkozóján is több rendezvénynek, eseménynek szolgált színhelyéül e terem, hogy a Kaláka együttes Jiddis estjéről ne is beszéljünk.

A közelmúltban *Barsiné Pataky Etelka* kormánybiztos érdeklődésemre elmondotta: minden jó szándékú igyekezete ellenére sem sikerült olyan ajánlatot szerezni, amely az új Nemzeti Színház felépítését ígérné 1996-ra, az *expó* évére. Fájó szívvel tudomásul vesszük, hogy tovább tart a Nemzeti Színház száműzetése. Nem elég, hogy nézőink rettegve látogatnak a lezüllött negyedben álló főépületünkbe, azt mármár elfogadhatatlannak érzem, hogy az intézmény reprezentatív várbeli tömbjének működését és morális létét veszélyeztető tervek közügyi kérdésként vetődjenek föl. Ez már csak azért is *ellentmond a kormány hitvallásának is, mivel központi törekvése a központi kultúra éltetése.* Hogy a miniszter urat idézzem: „Kulturális beruházásokra nagy összegek jelenleg nem állnak rendelkezésre, viszont az államigazgatási funkció kialakítása elérhetőnek tűnik."

Ebből szerintem egyenesen következik, hogy ha már az építésre egyelőre nincs mód, legalább gondolkodjunk közösen a *megőrzésen*, mert az inkriminált terv a Nemzeti Színház újabb „robbantását" ígéri. Hitünk szerint inkább azért kellene összefognunk, hogy az áldatlan négyes társbérleti állapotok megszűnjenek. A miniszter úr által említett KOMBER-en és az 1992-ben hozzánk költöztetett Nyelvtudományi Intézeten kívül még az országjáró időkből irodákat örökölt az épületben a Budapesti Kamara Színház. Világviszonylatban is kuriózumnak számít az a páratlan és képtelen üzemeltetési helyzet, amelyben a Nemzeti Színháznak kell dolgoznia. Most már *rezidenciális helyként* is működtetnünk kellene a Várszínházat, ahol külföldi államférfiak, érdeklődők, az anyaország határain belül és kívül élő magyarok otthon érzik magukat.

Egykoron a névtelen tisztviselő a Várszínház kortinafestőjének az alábbiakat írta: *„Minerva tekintsen a Magyarországot ábrázoló asszony személyére, s mutasson a Várhegy felé, arra az útra és kapura, amely oda föl vezet, s amelyen át éppen Tháliát vezetik be. Géniuszok vonják a szekeret s a kezükben, felosztva, mindegyik valami színházi attributumot tartson. A Tháliát vivő szekeret a Gráciák kísérik. A szekér ne legyen diadalszekér, se valami másféle ordináré szekér, hanem valami piedesztál-féle."* A több mint kétszáz éves figyelmeztetés jegyében a diadalos szekérre okunk még nincsen, az ordináré viszont ízléseink ellen való.

Közös érdekünk, hogy a már és még éltető valóságos deszkákat inkább erősítsük, mintsem összereccsenni hagyjuk.

Ablonczy László,
a Nemzeti Színház igazgatója

A jövő század technológiája

Budapesten a világ biofizikusai

Tegnap az MTA székházában *Keszthelyi Lajos* akadémikus bejelentette, hogy vasárnaptól kezdődően öt napig Budapesten tartják a *11. Nemzetközi Biofizikai Kongresszust.* A magyar biofizikusok számára jelentős elismerésnek tekinthető – szögezte le Keszthelyi akadémikus, a szervező bizottság elnöke –, hogy Vancouver után éppen fővárosunkban rendezik a Magyar Biofizikai Társaság, a Magyar Tudományos Akadémia és a Biofizika Nemzetközi Uniója (IUPAB) szervezésében a világ több mint ezer biofizikusának tudományos seregszemléjét. A biofizikában utóbbi években elért eredményeket 25 szimpóziumon dolgozzák fel a Budapest Kongresszusi Központban és a MOM színháztermében.

Damjanich Sándor professzor, a szervezőbizottság tagja elmondta, hogy a biológiai életjelenségek fizikai oldalát átfogó biofizika csúcseredményeiről ad majd számot *Manfred Eigen* göttingeni Nobel-díjas professzor, aki a jövő század biotechnológiáját vázolja, de a többi német, amerikai, orosz, japán és még jó néhány nemzet kiemelkedő kutatóinak az előadása is nagy élményben részesíti a biofizika kedvelőit. Külön öröm a szervezőbizottság részére, hogy a Biofizika Nemzetközi Uniója hat magyar kutató előadását is programba iktatta: plenáris értekezést tart *Hajdú János* például, aki a nagy biológiai egységek működésével együttjáró mozgások tanulmányozására egyéni módszert dolgozott ki.

T. B. S.

Korszerűbb munkaügyi infrastruktúra

A *magyar munkaügyi szervezet informatikai rendszerét* 1990-ben tervezték meg, amikor megyénként legfeljebb 20 ezer munkanélküli re számítottak. A gyorsan növekedő számok azóta néhol ennek *háromszorosáról* adnak hírt. Bár 1994-től sokan csökkenést várnak, a rendszer korszerűsítésére szükség van, nem csupán túlterheltsége miatt. *A kirendeltségek nem férnek hozzá még a szomszédos területek adataihoz sem, az információ útja lassú.*

Már tavaly megkezdődött egy *új, korszerű informatikai hálózat* terveinek kidolgozása. A 3,4 milliárd forintnyi beruházáshoz az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank nyújtana hitelt. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet felügyeletével elkészített megvalósíthatósági tanulmány szerint a telekommunikációs infrastruktúra várható fejlődése segíti majd a rendszer kiépítését, a hatékonyabb munkaerő-közvetítés pedig megtakarításokat eredményezhet a *Szolidaritási Alapban* (ebből történik a munkanélküli segélyek kifizetése).

Az *Országos Munkaerőpiaci Bizottság* tegnapi ülésén viszont a munkáltatói és a munkavállalói oldal egyaránt úgy vélte: a beruházás – az alapban hiányt előidézve – hosszabb távon a munkanélküli járulék emeléséhez vezetne. A rendszer fejlesztését egyaránt támogatják munkáltatók és munkavállalók, de szerintük ezt nem a Szolidaritási Alap terhére kellene megoldani, még akkor sem, ha a hitelfelvételre az állam garanciát vállal.

A kormányzati oldal mindenképpen szükségesnek tartja a beruházást, ennek elmaradása – álláspontjuk szerint – jobban megterhelné az alapot, mint finanszírozása. Megerősítették továbbá a munkáltatók azon gyanúját, hogy e folyamatok a munkaügyi szférában létszámcsökkentéssel járnak.

A rendszer várható előnyeit figyelembe véve a bizottság mégis *hozzájárult a kölcsönfelvételhez,* kikötve, hogy a beruházás felügyelőbizottságában minden oldal képviselteti magát.

K. Cs.

A munkanélküliség színe és visszája

Az állástalanság adataival könnyű bűvészkedni. Józserivel ki-ki pártállása szerint mondhat véleményt róla. Ha ellenzéki, akkor természetesen először is kételkedhet benne: a legfrissebb jelentések szerint az előző havi 13 százalékosról 12,6 százalékosra csökkent a munkanélküliek aránya, a száma pedig a februári maximumhoz (705 ezerhez) képest csaknem 50 ezerrel kevesebb. Az Országos Munkaügyi Központ jelentése igyekszik tárgyilagos lenni (bárha természetesen nem kevesen ezt sem veszik készpénznek, s „kormányhű" elfogultságra gyanakodnak). Arra csak kevesen gondolnak, hogy miféle „kormányérdek" volna a ködösítés? Hiszen a „kézi vezérlésnek" vége, az állam már nem avatkozhat közvetlenül bele a gazdaságba, legföljebb közvetve, vagyis nem sajátíthatja teljesen ki magának a munkanélküliség mérséklődését, aminthogy az ellenkezője sem írható kizárólag az ő számlájára. Annál is inkább, mert az európai gazdaság megtorpanásától, az ezzel járó mintegy 12 százalékos munkanélküliségtől az itthoni helyzet sem vonatkoztatható el. Ám ha a kormány rózsaszínűsít, mindenképpen csökkenti az állásteremtő erőfeszítések hatékonyságát. Valójában tehát önmagát csapja be.

Nem titok például, hogy az év első öt hónapjában 117 ezer ember vesztette el munkanélküli segélyre a jogosultságát. Magától értetődő, hogy statisztikailag ők is a részét alkotják a csökkenésnek. Igaz, ezt sokan szeretnék úgy föltüntetni, mintha kizárólag nekik köszönhetően volna kevesebb a munkanélküli. De ez tévedés. Először is közülük számosan kapnak az önkormányzatoktól szociális segélyt, s őket továbbra is munkanélküliként tartják számon.

Nem számítanak viszont munkanélkülinek mindazok, akik átképzésben vesznek részt, ők ugyanis a szóban forgó idő alatt nem tudnak munkát vállalni, később pedig túlnyomó részben elhelyezkednek, különben mi értelme volna az átképzésnek. Nem mellékes, hogy az átképzés népszerűsége hónapról hónapra növekszik. Ez kétségkívül arról tanúskodik, hogy kezd általánosabbá válni egy aktívabb álláskereső magatartás.

A munkakeresés technikájának a fejlődésére utal: az előző hónaphoz képest 40 ezerről 30 ezerre csökkent a betölthető állások száma. Arról ugyan nincs adat, hogy milyen gyorsan (illetve milyen lassan) töltenek be egy-egy szabad helyet, de nyilvánvaló, hogy ez is jól érzékelteti a munkaközvetítés gyorsaságát és hatékonyságát. S a 30 ezres szám még így is túl nagynak tetszik, bárha nem tudni, miféle állásokról van szó. A fővárosban például 6235 állás üres, 65 ezer nyilvántartott munkanélküli van (közülük 41 670 kap segélyt), s ebből arra lehet következtetni: valószínűleg speciális igényű a munkaerő-kereslet, magyarán olyan képzettségűekre van szükség, akikből kevés van, vagy egyáltalán nincs.

Az sem zárható ki, hogy a munkanélküliek számottevő része mellékjövedelmével kiegészítve a segélyt, nem megy el olyan helyre dolgozni, ahol esetleg ennél kevesebb pénzzel volna kénytelen beérni. Másrészt az sem vonható kétségbe: az új munkahelyek egy része mégis csak a gazdaság élénküléséből származik, bármennyire is igyekszik ennek az ellenkezőjét bizonygatni az ellenzék.

Minden bizonnyal sok mindent tisztáz az Országos Munkaügyi Központ most kezdődő fölmérése, amely körülbelül 22 ezer emberre terjed ki; olyanokra, akik elvesztették jogosultságukat a munkanélküli segélyre, s nem tudni, jelenleg mivel foglalkoznak. Arra kíváncsiak, vajon közülük mennyinek sikerült új munkahelyet találnia, hányan vannak továbbra is munka nélkül, s mi ennek az oka (továbbtanulás, megfelelő állás hiánya stb.). A fölmérés várhatólag előmozdítja, hogy megbecsülhető legyen azoknak a száma, akikkel mind ez idáig lehetett bűvészkedni, mert hiszen csakugyan kérdéses, hányan vannak a sehol nyilván nem tartott munkanélküliek.

(veszprémi)

Nincs „titkos terv"

Nem készült minisztériumi tervezet a Magyar Állami Népi Együttes felszámolásáról, illetve összevonásáról a Budapest Táncegyüttessel – mondta *Erkel Tibor*, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium színházi osztályának vezetője tegnap a Táncművészeti Tanács zárt ülése után. Az állítólagos tervekről a közvélemény – és az érintettek is – a Magyar Nemzetben tegnap megjelent írásból szereztek tudomást. A cikk *Koncz Gábor*, a Budapest Táncegyüttes miniszteri biztosa által kidolgozott „titkos tervről" számol be. Az újságírók kérdésére válaszolva Erkel Tibor elismerte, hogy *a miniszteri biztos készített ugyan egy tervezetet, ám ezt magánlevélnek minősítette.* Azt is elmondta, hogy erre hivatalos elemző válasz is készült, de ennek tartalmát nem ismertette a sajtóval. (MTI)

Kormányzati látogatások

Igazságügyi Minisztérium
Balsai István miniszter, július 20-án Lakiteleken előadást tart.

Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium
Gyurkó János miniszter, július 21-én, 9–14 óra között Gödöllőn a Grassalkovich Alapítvány alakuló kuratóriumi ülésén vesz részt.

Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium
Schamschula György miniszter, július 24-én Mezőhegyesre utazik
Remport Katalin és a Mezőhegyesi Állami Gazdaság meghívására.

Népjóléti Minisztérium
Surján László miniszter, július 20-án Békéscsabán előadást tart.

Földművelésügyi Minisztérium
Medgyasszay László politikai államtitkár, július 21-én, 10 órakor Mezőkeresztesen az Aranykalász Mgtsz „juh terméktanács" ülésén, július 23-án, 10 órakor Sasadon, a Sasad Rt. ülésén vesz részt.

Miniszterelnöki Hivatal
Katona Tamás politikai államtitkár, július 21-én, 9 órától Gödöllőn, a Grassalkovich Alapítvány alakuló kuratóriumi ülésén vesz részt, július 25-én Putnokon, a II. világháborús emlékműnél avató beszédet mond.

Légy a tejben

Tuti, hogy megint nagyon elöl járunk, ismét példát mutatunk a világnak. A Fidesz első számú vezetője, Orbán Viktor elismerte, hogy saját, három hónapos kislányát is „felhasználta" 1988-ban a párt szolnoki csoportjának megalakítására. Mivel öt tag szükségeltetett egy csoporthoz, és Szolnokon akkoriban csak négy ifjú demokrata akadt – a csecsemődemokratát is beléptették a pártba. (A kislány hozzászólásait „korunk égető politikai kérdéseihez," gondolom, híven őrzik a jegyzőkönyvek...) Aszondja Orbán doktor úr: „Nem történt törvénysértés a kislányom tagfelvételével, már csak azért sem, mert '93 áprilisáig a Fidesznek egyénileg is bárki tagja lehetett. Őt csupán azért írtuk tagnak, mert a szükséges öt helyett csak négyen voltunk. Egyébként ezt semmiféle törvény nem írja elő, a párt belső szabályai írják elő..."

Most már csak az – az egyik! – kérdés, hogy ha a párt belső törvényei ilyesmiket írnak elő, akkor a taglétszámmal hogyan állunk/állnak: sikerült besorozni a Fideszbe minden csecsemőotthont, bölcsődét és óvodát?

A másik kérdés az lenne, hallott-e arról a doktor úr, hogy – belső párttörvény ide vagy oda – az ország törvényei szerint bizonyos korhatárt figyelembe kell venni a választójog és a választhatóság tekintetében?

Persze, ha nagyon elöl akarunk járni, akkor az ifjúdemokrata párttörvények mintájára megváltoztathatjuk az ország törvényeit is. Három hónapos kortól mindenki választhat – és választható. Az Orbán kislány menten bekerül a parlamentbe. Naná, hiszen múltbéli érdemeire hivatkozhat: ő lesz az a „legifjabb demokrata, akinek a legnagyobb a régisége" a pártban... Milyen szép lesz, amikor Orbán honatya karján bevonul a parlamentbe – az első „honbaba". Az európai bankok is egymást tiporva sietnek a segítségünkre: ők fogják állni a babakelengyét.

(pipás)

Öreg Duna nem vén Duna



Hajó nem, de szótár szükséges volna a valaha szigeteket építő, ártereket tápláló, ritka növényeket és állatokat éltető Öreg-Dunához. Most egy új szót tanulunk: fenékgát, keresztgát, fenékküszöb. Mondhatni erre: ez három szó. Igaz. De ugyanazt jelenti. A kormány igent mondott arra a szükségmegoldásra, mely a Duna egyoldalú elterelése, a C-változat megépítése után kialakult helyzetben enyhítheti a kárt. Természetesen a fenékgátnak is vannak ellenzői, ahogyan a kormánynak is van ellenzéke.

Győrben székel Dr. Horváth József köztársasági megbízott, címzetes államtitkár, aki június 4-én így írt a Népszabadságban: „Önmagában és önmagáért senki sem akarja a fenékküszöböt megvalósítani, hanem szükségből és csakis azért, mert ezzel a Szigetköz egy része megmenthető... Ha a Szigetköz az érintett lakosok és szakemberek szeme láttára pusztul tovább, azzal csak magunknak ártunk, rontjuk külpolitikai pozícióinkat és esélyeinket anélkül, hogy vele bármit nyernénk vagy bármely magatartásra kényszeríthetnénk a szlovák felet."

Világos, egyenes beszéd. Most ezekben a napokban azonban egy kísérletbe kezdett a vízügy, melynek lényege, hogy a Mosoni-Dunából próbálnak vizet juttatni a Szigetközbe. De egyre erősebben hallatszanak azok a vélekedések, miszerint ez nem megoldás, hiszen épp a legveszélyeztetettebb területekre nem juttatható el így a víz.

Helyzetelemzés

A köztársasági megbízott úr szerint legalább háromfajta érdek működteti a vitát, mely azt eredményezte, hogy a politikai patthelyzetben természetes módon jött létre a szakmai patthelyzet. Manapság az a helyzet, hogy másként fogalmaznak a zöldek, másként az országgyűlés, valamint a kormány. E vita természetes károsultja a Duna, haszonélvezője a szlovák fél. A negáció álláspontján van a Duna Kör, illetve a zöldek mozgalma, számukra csak és kizárólag az eredeti állapot visszaállítása elfogadható. A londoni jegyzőkönyv szerint 95% járna az Öreg-Dunának, ezt háromoldalú tárgyalásokon sikerült kivívnunk, de mai tárgyalópartnerünk, a szlovák fél erről immár hallani sem akar. Kialakult egy úgynevezett kormánypárti változat, amit az ellenzéki sajtó a vizes lobby, a beton lobby álláspontjaként szokás nevezni, ez a fenékküszöb-teória. A dunakiliti duzzasztómű szegmenstáblájának az alkalmazása még korántsem jelenti azt, hogy magát a duzzasztóművet bárki üzembe helyezné. Azt a természetvédők is elismerik, hogy a természetközeli állapotok szimulálása mindenképpen szabályzóművet igényel. Amikor a szegmenstáblát támadják, magyarázza a kormánydöntést legjobb meggyőződése szerint képviselő államtitkár, megfeledkeznek arról, hogy ez nem jelenti a duzzasztómű üzembe helyezését. Ha nem használnánk a szegmenstáblát, akkor egy másik szabályzóművet kellene építeni, másfél milliárdért, ami semmivel sem tudna többet, mint a mostani. „Ha valakinek van erre egy-két éve és másfél milliárdja, akkor csináljon egy szabályzóművet, csak akkor felejtsük el, hogy addig szabályozható módon víz kerül, természetközeli állapotokat szimulálva, a Szigetközbe."

Dr. Horváth József állítja, hogy egyik műszaki megoldással szemben sem volt fenntartása, megpróbálta végiggondolni, melyik a legolcsóbb és leggyorsabb megoldás. A legkisebb kárt akarja okozni az országnak, a Szigetköznek, a természetnek. Ezért ellenzi a gravitációs megoldást, ami több millió köbméter kavics megmozgatását, gyakorlatilag 14-15 kilométeres új meder megépítését követelné. Komolytalannak tartja a szivattyús vízpótlást is, ez olyan zajjal, bűzzel járna, ami az élővilág számára elviselhetetlen lenne. A legújabban felvetett szivornyás-megoldással meg az a gond, hogy ha a szlovákok több vizet akarnának adni, adhatnának szivornyák nélkül is. (Ez Hábel György és Molnár István elképzelése.) Amihez hozzájárulnak, az a fenékküszöb. Igaz, hogy eljárási illetéket kérnek, valutában, de ez aligha több, mint egy drága okmánybélyeg ára. Egészen pontosan háromezer szlovák korona.

Tudjuk, ismerjük a szlovákok politikai álláspontját: a megállapodásokat vagy nem veszik komolyan, vagy meg se kötik. Ez a magyar kormány számára komoly nehézségeket okoz. Ebből kiindulva javasolta az egykori vállalati jogtanácsos, hogy ne kerüljünk a hágai eljárás végéig reménytelen helyzetbe, ezért áll ki a fenékküszöb megépítése mellett. A Duna egyoldalú és jogellenes áttöltésével már nem a régi szerződéses viszony keretei között kell politizálni, új helyzet alakult ki. „Kártérítési jogviszony jött létre" – hangsúlyozza a köztársasági megbízott, mint jogvégzett ember. Nem arról van szó, hogy behódolnánk a szlovák vízművészeknek. Kötelességünk, saját jogrendszerünk alapján a keletkező kárt elhárítani, de legalábbis csökkenteni. Alkotmány, törvény és törvényerejű rendelet írja ezt elő. Nincs ez másként a nemzetközi jog szerint sem. Éppen a kárenyhítő fenékküszöb megépítése hozhatja Magyarországot abba a helyzetbe, hogy követelhesse: szüntesse be a másik fél a károkozó tevékenységét. Dr. Horváth József szerint ez a jogi helyzet. Hibás és téves nézetet vall az, aki összetéveszti a kárenyhítő magatartásunkat a szerződéses magatartással. Példát említ: gyerekláthatási ügyben elképzelhetetlen, hogy azért nem engedem el a gyereket a másik szülőhöz, mert attól tartok, hogy ezt a bíróság úgy értékeli, mintha belemennék abba, hogy a gyerek végképp a másik félhez kerüljön.

Számlaelemzés

Ha csak egy százaléka következett be annak a kárnak, amit az Országos Természetvédelmi Hivatal szakemberei jósoltak tavaly novemberben, és két megdöbbentő számot mond a köztársasági megbízott: a Szigetköz flórája és faunája eszmei érték szerint számolva körülbelül 150 milliárd forint, továbbá 150 milliárdra tehető az az értékvesztés, ami a tájkép rombolásakor keletkezik, ez leglátványosabban az idegenforgalom lecsökkenésében szemléltethető, akkor érthetjük csak meg a veszteség, a kár nagyságrendjét. Ha a fenékküszöb megépítésével netán 100–200 milliós kárt okoznánk, az is elenyésző a milliárdokban mérhető károkhoz képest.

Noha a köztársasági megbízott irodája és megyei vízügyesek irodája egy épülettömbben van, a címzetes államtitkár úr meggyőződéssel állítja: nincsenek áthallások. A terveket a tárcasemleges Széchenyi István főiskola építési intézete ellenőrizte, az első számú szakmai segítséget Dr. Varga László nyugalmazott egyetemi tanártól kapja, az esetleges vádaskodások miatt. A kivitelezéssel a helyi, megyei önkormányzat felügyelete alá tartozó céggel tárgyalt, hasonló okokból. „Pontosan tudom, hogy mindenki annyit számláz, amennyit hagynak neki" – ez régi tapasztalata mindenkinek, aki valaha bármire megbízást adott, s ezt tartja dr. Horváth József is. Ezért kíván alkalmazni megbízható műszaki ellenőröket, kollaudáltatja a számlákat, geodéták folyamatosan végeztek elő- és utófelméréseket a változó terepviszonyok miatt.

Így előfordulhat, hogy 4–5 millió forint marad az államkasszában. (A példabeszéd szerint pénz miatt csak baloldali politikusok szoktak lebukni. A jobboldaliak pedig nőügyek miatt, folytatódik az aforizma.)

Háromhetes kísérlet

A szigetközi polgármesterek – egy kivétellel – támogatják a fenékküszöb megépítését, de hosszú tárgyalások után hozzájárultak ahhoz, hogy kísérletképpen a Mosoni-Duna vizének egy részét átvezessék a Szigetközön. Ez még a legaprólékosabb vízügyi térképeken is alig követhetően bonyolult az egyszerű halandó számára. Röviden arról van szó, hogy a dunacsúni duzzasztómű – mely szlovák területen van – szivárgó csatornáján keresztül juttatnak vizet a Mosoni-ágba, s ezt a vizet osztják el részben a Zátonyi-ágba, s kis részben az Öreg- Duna kiszáradt ártere. A magyar vízművesek július 15-én kaptak engedélyt a zsilipek megnyitására, s ez azt eredményezte, hogy a Mosoni-Duna felső szakaszán közel fél métert esett a víz szintje. Ez még nem veszélyes ugyan, de jelzi a gondokat: azon a kevés vizen marakodunk, amit a szlovákok számunkra engedélyeznek. A Szigetköz bizonyos részei ezzel a kísérlettel talán fellélegeznek, azaz: vízhez jutnak, de ezzel a módszerrel sem juttatható annyi víz a legveszélyeztetettebb területekre, ami valódi megoldást jelentene.

Láng István szakaszmérnök-helyettessel járjuk be a terepet. Olyan helyeken járunk, ahová elvileg csak vízügyesek juthatnak el. Meg azok, akik itt születtek, itt nevelkedtek, mint ő is. Láng István szívesen és készséggel kalauzol minket, ő nem jogszabályokat kerget, hanem egy gyermekkori ábrándot: amikor még ő is kedvére járhatta Szigetköz erdeit, vizeit. Most meg tessék: vízügyi szakember lett, az a dolga, hogy szakmai felkészültségét egy nagyon nehéz, kétségbeejtő helyzetben kamatoztassa, természetesen a Szigetköz flórája, faunája, emberei érdekében. Esőzés után vagyunk, a kavicsos utakon kanyargunk, töltésekre másznunk, bizonygatjuk egymásnak: a Szigetközön más nem segíthet, csak a víz. De jelentékeny mennyiségű vizet csak az Öreg- Dunából nyerhetünk, minden más megoldási kísérlet csak játszadozás. Ott járunk a Jónási-ágnál. Egy felvetés szerint itt kellene egy sarkantyút építeni ahhoz, hogy a duzzasztóműnek ki se ejtsük a nevét. Láng István szerint ehhez legalább három méterrel kellene megemelni a víz szintjét, s erre egy sarkantyú nem lehet képes. Arra viszont igen, hogy a csapódó víz a szlovák oldalon károkat okozzon, s ezt épeszű ember nem akarja. Továbbá kotorni is kellene a Jónási-ágat, hogy a víz ne csak álljon, de folyjon is. Szóval, ez nem megy.

Lassan úgy érzi magát az újságíró itt, mintha a frontvonalon, a lövészárkok labirintusaiban akarna tájékozódni. Reménytelen. Kezemben térkép, ám mégis újra és újra: Hol is vagyunk most? Csak a közkatonák ismerik egészen azt a terepet, amelyet meg kell védeniük, ahol harcolniuk kell.

„A vízátterelés határideje folyamatos" – mondja Láng István. Azt a furcsa helyzetet magyarázza, hogy egy kormánydöntés határideje lejárt, ez szólt volna a fenékküszöbről, míg egy kísérlet folyik, aminek nincs határideje. Csak annyit lehet tudni róla, hogy három hét után megvizsgálják, okozott-e valamilyen kárt. Nem mondja, de szavaiból azt veszem ki, hogy nem igazán hisz ennek a megoldásnak a sikerében, kimondva, kimondatlanul, de azt hangoztatja, hogy ők csak a Környezetvédelmi Minisztérium utasítását hajtják végre.

„Ha itt épülne a fenékküszöb, mármint a Jónási-ágnál, akkor az lenne a gond, hogy árvíz esetén nincs megcsapoló műtárgy. Nagy víz esetén a kilépő víz megkerüli a fenékküszöböt, ezzel veszélyeztetné a szlovákok új töltésének biztonságát, másrészt rendezetlen vízmozgás alakulna ki a térségben, ami az árvízvédelmi töltéseket is veszélyeztetné, hiszen itt meglévő anyaggödrök vannak, amik kedvezőtlen irányba is megvezetnék a vizet. Az 1843-as folyamkilométernél megépítendő fenékküszöb azért jobb megoldás, mert van megcsapolási lehetőség a duzzasztóműnél. Azért fogadta el a szlovák fél ezt a megoldást különösebb fenntartások nélkül, mert nem fenyegeti az ő biztonságukat." Így foglalhatók össze Láng István legfontosabb érvei. Megmutatja még a Mosoni-Duna vízkieresztő műtárgyát, azt, hogy merre van a négynyílású duzzasztómű, a húsznyílásos árapasztó műtárgyat, megmutat mindent. Elmondja, miként működik a vízkormányzás, mit tesznek a szlovákok, s mit tehetnek a magyarok.

Rövidre fogva a szót: ők bármit, mi alig valamit. A Szigetköz elégséges mennyiségű vizet csak az Öreg-Dunából nyerhet, s ez másként nem érhető el, csak úgy, ha megépítik a fenékküszöböt. Nincs más megoldás, ezt állítja minden szakértő, minden vízhez értő ember és ezt követelik a szigetközi polgármesterek. (Egy kivétellel.)



Cser István felvételei

A tizenegyedik parancsolat

Ezt bizonygatja Kertész József szakaszmérnök is, Ásványárón. Ő is tudja, hogy kiszolgáltatott helyzetben vagyunk. Ha nem lesz több a beérkező vízmennyiség, akkor valamilyen beavatkozás szükséges. Tudom, a keresztgát. Továbbra is gond, hogy a főmederbe 400 köbméternél kevesebb víz érkezik másodpercenként. Beszélgetésünk napján 380 érkezett. Ez az oka annak, hogy a hullámtéri mellékágrendszer majdnem teljes egészében száraz, Ásványráró és Dunakiliti között. Ezt kellene vízzel táplálni. Csak ez a megoldás. A betáplálás módjai közül a legjobbat kellett kiválasztani, mondja, s biztos abban, hogy a Mosoni-Duna felől érkező kis vízmennyiséggel ezt nem lehet megoldani. A hullámtéri ágrendszeren valamit segít, ami ide most bejut, de soha nem éri el a botanikusok, biológusok által meghatározott kívánatos szintet. A hullámteret csaknem parti magasságig kellene feltölteni ahhoz, hogy megfelelő áramlási sebesség alakuljon ki. Az is világos, hogy a talajvíz csekély mértékű emelkedése elfutna a vegetáció gyökérzete alatt, a kiszáradás folytatódna tovább, a végtelenségig. Kertész úr megkímél attól, hogy elmagyarázza a másik tíz, elvetett megoldást is, de azt hangsúlyozza: ez a megoldás is csak átmeneti jellegű, arra az időre szól, amíg a Duna sorsáról nemzetközi szinten nem születik döntés. Az sem titok, hogy a magyar fél nehéz tárgyalási pozícióban van, s alig remélhető ebben gyors és jelentős változás.

(E sorok írója szinte minden műfajban próbálkozott már a Duna elterelésével kapcsolatban elmondani a saját és elmondatni a mások véleményét, noha a kőkemény helyzetnél csak a kiszáradt medrek keményebbek. Tudom, hogy nem tudok Szigetköz számára vizet fakasztani, s arra is emlékszem, hogy a Dunaszaurusz megépítése ellen is hiába tiltakoztam. Jelen írásom a szakemberek véleményének összegzése, de őszintén meg kell mondjam azt is, hogy engem meggyőztek a fenékküszöb megépítésének szükségességéről. Az zal a megszorítással, hogy az okozo károkat regisztrálni kell, s azzal a me szorítással, hogy ez a megoldás is cs átmeneti lehet.)

Apáti Mik

Budapest, Vár

Cellából volt szovjet laktanyába...

'56-os meghurcoltak otthonra leltek

(Folytatás az 1. oldalról)

A mátyásföldi volt szovjet laktanyát fokozatosan építik át, a park pedig az Erzsébet-liget egy részét képezi. Tegnap felavatták *Orosz János* szobrászművész alkotását is azok emlékére, akik már nem lehetnek közöttünk.

A belügyminiszter beszédében hangsúlyozta, hogy a lakásokat a kormány azoknak adja át, akik sorsukkal már megfizettek érte, s ez egyúttal *a kormány főhajtása az '56-os hősök előtt.* A csodás '56 a nemzet lángoló dühkitörése volt, sorsok mentek tönkre a magyar szabadságért, megtiport életek sorsa lett ez a néhány évtized. Az 1989-es fordulat nem jöhetett volna el az 50-es évek hősi helytállása nélkül – mondotta *Boross Péter.*

A kivitelezők hozzáállása példamutató volt, a munkások a szerződésben vállalt kötelezettségen túl a jó szándékukat is beépítették ezekbe a falakba.

Ezután a miniszter a *Magyar Köztársaság Emlékérmével* tüntette ki *Wittner Máriát,* a Corvin közi szabadságharcosok egyik vezéralakját, a lakásokat elosztó bizottság vezetőjét, *Fürcht Klárát,* a kuratórium titkárát, *Miklós Csabát,* a Fővárosi II. számú Építőipari Vállalat vezérigazgatóját, *Tasnádi Lajost* és *Rab Lászlót.*

Fónay Jenő, a Pofosz elnöke minden meghurcolt testvére nevében szeretettel köszöntötte a vendégeket. Azokhoz szólok – mondotta –, akik hisznek a csodákban. Mert van csoda.



Sáfár Tibor felvétele

– Mi a különbség egy cella és egy ilyen épület között? 1945 után megkezdődött Magyarországon, amire senki sem gondolt. Patakokban folyt a vér, a 301-es parcella bizonyíthatja. Mégis elhoztuk az üzenetet, pedig a halálos cellából nem lehetett kijönni. Itt mindenki törvényesen szeretne igazságtételt. Ezek az emberek, akik ma elfoglalják ezeket a csodás lakásokat, érzik, hogy mennyit köszönhetnek a kormánynak – hangsúlyozta a Pofosz elnöke. – *Cellából szovjet laktanyába: Micsoda jelkép!* '56-ban gondolhatott-e a gyerekember arra, hogy egyszer kinyúlik egy segítő kar? *Arra kérem a magyarok Istenét* – fejezte be beszédét Fónay Jenő –, *hogy végre összefoghasson a magyar! Isten, áldd meg végre a magyart!*

Wittner Mária megköszönte a kitüntetést:

– De nem ezért csináltam – mondta. – Az elmúlt évek sok szenvedése motiválta, hogy tegyek értetek valamit. Kérlek benneteket, hogy a *bútoraitokkal együtt a lelketeket is hozzátok el, és segítsétek egymást,* ahogyan valamikor az utolsó falat kenyeret megosztottuk egymással.

Köszönetet mondott *Pongrátz Gergelynek,* a kuratóriumnak, a belügy- és igazságügy-minisztternek. Megköszönte az áldozatos munkát.

Gedényi Zsuzsanna

Érlelődik a megállapodás a kormánnyal

Januártól: pedagógusbér-emelés

(Folytatás az 1. oldalról)

A Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára, *Szöllősi Istvánné* vezette sztrájkbizottság elfogadta a pénzügyminiszteri javaslatot: a közalkalmazottak jövő év elejétől esedékes felemelt illetményét ne teljes egészében a költségvetésből, hanem részben az önkormányzatok pénzéből fizessék. A szóban forgó összeget hitelként előlegezi az önkormányzatoknak az OTP Hitelbank, amely csak két év elmúltával kéri az összeg törlesztését, s erre az időre kamatot sem számol fel.

Szabó Iván pénzügyminiszter a két és fél órás tárgyalást követő sajtótájékoztatón hangsúlyozta: a megbeszélés konstruktív légkörben zajlott, a tárgyaló partnerek egyaránt a megoldás lehetőségét keresték. A három szakszervezet képviselőit megnyugtatta a törvényi garancia. Az a tény sem mellékes, hogy ehhez a hitelfelvételhez nem szükséges a pénzintézeti törvény módosítása sem, a banki garanciához ugyanis a pénzügyminisztérium köt magánjogi szerződést az OTP-vel.

A mintegy 3200 önkormányzat számára megéri a hitelfölvétel, hiszen a megelőlegezett pénzhez még 70 százaléknyit kap a helybéli pedagógusok bérének a rendezésére, valamint a 13. havi fizetésre.

(egri)

*

Amikor először ült tárgyalóasztalhoz a kormány és a közalkalmazottak szakszervezeti küldöttsége, úgy látszott, megállapodásról szó sem lehet. Hiszen 45 milliárd forint kell ahhoz, hogy az alapbéreket a törvény megszabta szintre emeljék, s ha a rész-, illetve mellékfoglalkozásúak, valamint a nyugdíjas pedagógusok és óvónők fizetésében is érvényesítik a közalkalmazotti törvény előírásait, akkor pedig 70-72 milliárdot kell előteremteni. Kérdés, hogy honnan. Az amúgy is deficites költségvetésből? Igaz, jövőre talán valamivel könnyebb lesz. Ennek a reménynek a megtestesülése a körvonalazódó megállapodás, amely fölöttébb rendhagyó: csakis egy évre szól. A kormány ugyanis tisztában van vele, hogy a pedagógusok bére rendkívül alacsony, mintegy 45 százalékkal kisebb a kelleténél (a kulturális területen dolgozók átlagfizetése 32 százalékkal kevesebb a kívánatosnál; vagyis viszonylag kevésbé elmaradott). Remélhetőleg a születőfélben lévő megegyezés végleg elhárítja a pedagógussztrájk veszélyét. S ha augusztus 10-én aláírják a megállapodást, akkor nyugodtan láthatnak munkához az új tanév megkezdésekor a pedagógusok: ez igazán közérdek.

(–prémi)

KDNP-küldöttség Erdélyben

Erdélybe utazik ma egyhetes előadókörútra a Kereszténydemokrata Néppárt háromfős delegációja: *Giczy György* országgyűlési képviselő, *Semjén Zsolt,* a képviselőcsoport szóvivője és *Harrach Péter,* a párt budapesti koordinációs szervezetének elnöke.

Szinte minden nagyobb városban előadásokat tartanak a romániai magyar pedagógusoknak a kereszténydemokrácia elméletéről, az új vallási jelenségekről és a liberalizmus kapcsolatáról, valamint a világiak közéleti szerepvállalásáról. Ott-tartózkodásuk alatt a küldöttséget fogadja a gyulafehérvári érsek, valamint *Tempfli József* nagyváradi püspök is. Semjén Zsolt találkozik a Romániai Magyar Kereszténydemokrata Párt elnökségével.

(szényei)

Nincstelenségi mátrix

Jelenleg 2 milliónyira becsülhető a Központi Statisztikai Hivatal kimutatása szerint a létminimumon vagy ennek határán élők száma. Közülük mintegy 400 ezren élnek a létminimum 70 százalékánál kisebb jövedelemből. Tavaly 1,6 millióan, 1989-ben pedig 800 ezren éltek a létminimum alatt.

A létminimum a társadalmi szükségletek alsó küszöbének megfelelő összeg, amely csak máról holnapra elegendő. Az alacsony jövedelmi szint kialakulásában jelentős tényező az eltartott gyermekek száma és a munkanélküliség terjedése. A felmérések szerint az egygyermekes háztartások 15-16 százaléka (372 ezer fő), a háromgyermekesek 35 százaléka (166 ezer fő), a négy- és több gyermekesek 49 százaléka (76 ezer fő) él a létminimum alatt.

A létminimum szintjén élő aktív háztartások jövedelmük 31 százalékát költik élelmiszerre, lakásfenntartásra 20-23 százalékát fordítják. Egyéb kiadásaikra fejenként 3000–4500 forint jut.

Kisgazda fórum Nyékládházán

A Kisgazda Párt alakuló sorait a jelenlegi nehéz helyzetben megosztani felelőtlenség, ezért a pártegyesítésen munkálkodó Jószolgálati Előkészítő Bizottság felkér minden kisgazda tagot hogy csatlakozzék a jövőbeli egységes párthoz – hangzott el tegnap, a bizottság Borsod-Abaúj-Zemplén megyei konzultatív pártegyesítő fórumán.

A tanácskozáson, amelyre a bizottság szekszárdi és mezőkovácsházai határozatainak alapján került sor, a *Demokratikus,* a *Konzervatív,* a *Történelmi Kisgazda Párt,* a *Kisgazda Szövetség* és az FKgP *radikális tagozatának* a képviselői vettek részt. A megbeszélésen, a meghívás ellenére nem volt jelen a Parlament 36-os kigazdafrakciójának, csütörtökön megválasztott *öttagú küldöttsége,* ezért a fórumon felszólították őket, hogy a jövőben aktívan vegyenek részt a pártegyesítő munkában.

A fórumon jelenlévők, kiadott nyilatkozatukban tiltakoznak az ellen, hogy *Zsíros Géza* különálló pártegyesítő bizottság létrehozását tervezi. Mint írják: nem fogadhatják el más bizottságok döntését, annál is kevésbé, mert abban nem képviseltetik magukat a megyék a jószolgálati bizottságban résztvevő delegátusai.

Szabó Csaba Attila, a radikális Tagozat elnöke bejelentette: a bizottság Szent István napjára országos kisgazda-nagygyűlést szervez, amelynek a helyszínét még nem jelölték ki. Ezt követően egy olyan nagyválasztmányi ülést hívnak össze, amely kimondja a párt 47-es alkotmányához való visszatérést. (MTI)

Érdekvédelem a szakadék szélén egyensúlyozva

A közép- és kelet-európai országok szakszervezeteinek a gazdasági-társadalmi átalakulásban vállalható szerepe a témája annak a kétnapos budapesti tanácskozásnak, amelynek résztvevői magyar, olasz, bolgár, román szakszervezetek, valamint a Világbank, a Nemzetközi Valutaalap, a Friedrich Ebert Alapítvány és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, az ILO képviselői. Magyar részről a vendéglátó MSZOSZ-en és LIGÁ-n kívül az Autonómok, a Munkástanácsok és a SZEF is képviselteti magát.

Noha az érdekegyeztetés rendszere hazánkban még kialakulatlan, a sikerek közt ott van például az Érdekegyeztető Tanács felállása, az ágazati kollektív szerződések, vagy a nemrég megválasztott üzemi és közalkalmazotti tanácsok – mondta megnyitó beszédében *Nagy Sándor.* Szólt a munkanélküliségről, az inflációról, a reálbérek csökkenéséről. Ezek a folyamatok azt mutatják, a következő évben is nehézségekre számíthatunk, de egyensúlyt kell találnunk a feltételek és követelmények között – véli az MSZOSZ elnöke. Szerinte a magyarországi szakszervezetek nem felelőtlenek, éppen ellenkezőleg, *mindig az ország alapvető érdekeit tartják szem előtt.* Ez abból is látható, hogy eddig még nem használták ki lehetőségeiket, hogy konfliktust robbantsanak ki... A nemzetközi szeminárium fő célja azon tapasztalatok cseréje, *hogyan lehet a „szakadék szélén egyensúlyozva" hatékony érdekvédelmi munkát folytatni.*

K. Cs.

Pártépítkezés

Horváth Lajos, a Magyar Igazság Párt ideiglenes elnöke arról tájékoztatta lapunk munkatársát, hogy *szeptember végén, vagy október elején megtartják a párt első országos tanácskozását.* A nyári időszakban sem szünetel a pártépítkezés. Ezekben a napokban aktivisták látogatják meg mindazokat a vidéki helységeket, ahonnan jelezték, hogy szándékukban áll megszervezni a Magyar Igazság Párt helyi szervezeteit. A legfrissebb adatok szerint a regisztrált tagok száma elérte a *négyezret.*

Az elnökség megtárgyalta az augusztusra meghirdetett, *szárszói találkozón* való részvételt. Úgy döntöttek, hogy *jelen lesznek* a találkozón, hiszen egy népi szellemiségi találkozóról van szó, amely közel áll hozzájuk.

P. I.

Légy a tejben

Csodálatraméltó náció vagyunk! Ezt előbb-utóbb az egész világ meg fogja tudni. Ötletességben szinte fölülmúlhatatlanok. Emlékeznek rá, milyen régóta nyüstöljük a szemetünket. Milyen régóta nem tudjuk, hogyan szabaduljunk meg tőle. Milyen régóta sóhajtozunk, ábrándozunk szemétégetőkről, amikre természetesen nincs pénzünk. Holott szerettünk volna úgy megszabadulni a szeméttől, hogy még egyszer utoljára valamiképpen hasznát lássuk. Például energiaként. Mondom, nem ment, nincs pénzünk rá. Van viszont szemetünk. Egy nap alatt alighanem többet termelünk, mint valaha az egész emberiség. Napok óta figyelem, és be kell látnom, egyesek rájöttek a megoldásra. Megyek a főváros ritka, széles útjain, ahol legalább három sáv van. Szerény kis személygépkocsival legföllebb a középsőig merészkedem. Rendre púposra rakott teherautók húznak el mellettem a legbelső sávban, a szél cibálja le róluk a könnyű szemetet és teríti be vele végig az utat. Nincs szemétégetőnk, van viszont szemétterítőnk. Talán éppen ez a megoldás. Városunkon, hála a nagyszerű önkormányzatunknak, ez már nem ront semmit: ez mindenképpen a világ egyik legszemetesebb városa. Ami széthullik – reménykedjünk –, azzal egyszer majd elbánik az idő. Ha nem műanyag. Ha pedig műanyag, akkor beépül a megszokott városi szemétbe. Mondja még ezek után valaki, hogy nincsenek ötleteink, hiszen a csodálatos Kádár-rendszerben még importáltunk is szemetet.

(faló)

Az osztrák szakaszon nincs torlódás

Ötvenezer török átutazó

Becslések szerint ezen a hétvégén ötvenezer török vendégmunkás átutazása várható. A legnagyobb megpróbáltatást a magyar–román határátkelőhelyeken élik át, de a szokásosnál hosszabb sorok lesznek az osztrák–magyar határszakaszon is.

Hegyeshalom őrzi sok évtizedes tradícióját: hatalmas utasforgalma Európa-hírű. A beutazóknak most nyolc forgalmi sáv áll a rendelkezésükre, ez tegnap délután óránként 350–400 gépjármű áthaladását tette lehetővé. Ma és vasárnap délelőtt nagyobb forgalom várható.

– Vasárnap délig várjuk a csúcsforgalmat – mondta *Krisán Attila* ezredes, a határőrség szóvivője –, amely a tapasztalatok szerint az osztrák határon nem okoz katasztrofális helyzetet. Olyan sok átkelő van a 350 kilométeres határszakaszon, hogy a forgalom szükség szerinti átcsoportosításával kezelhető lesz a helyzet. Noha a magyar oldalon rendkívül gyorsan ellenőriznek a határőrök és a vámőrök, hosszúra nyúlhatnak a gépkocsioszlopok. Ebben az esetben az osztrák rendőrök dél felé, az andau–mosonszentjánosi, illetve a pamhagen–fertődi átkelőkre terelik a forgalmat, amitől nem kell megijedni. Ezeken az átkelőkön ugyanis szinte várakozás nélkül léphetnek át az utasok – felelte a szóvivő.

Persze nemcsak a török átutazók növelik az átkelőhelyek forgalmát. Ezen a hétvégén sem csökken a hazánkba érkező német és osztrák turisták száma, akik a hegyeshalmi átkelőn kívül elsősorban a soproni utat kedvelik. A határőrség szakemberei nem győzik hangsúlyozni: aki csak teheti, ne a soproni, hanem a tőle néhány kilométerre levő Deutschkreutz–Kópháza átkelőt válassza. Az tény, hogy Bécs felől meg kell kerülnie a soproni zsákot, de kárpótol a zavartalan átkelés.

A magyar–osztrák államhatár középső szakaszán nyugodt, zavartalan a gépkocsiforgalom. A szombathelyi határőr-igazgatóság kőszegi, bozsoki, bucsui és szentpéterfai határforgalmi kirendeltségén rendkívül kulturáltan, várakozás nélkül léphetik át az államhatárt. Szentpéterfán és Bozsokon a magyar oldalon már felépült az osztrák határőrök és a vámőrök szolgálati épülete, így a hegyeshalmi épületek átadásával együtt várhatóan augusztusban itt is közös útlevél-ellenőrzés és vámvizsgálat lesz.

A rábafüzesi határátkelőn most is igen jelentős a forgalom. A hét végére leállt a kamionforgalom, és megszüntették a fa Ausztriába szállítását, ugyanakkor megélénkült a gépjárművek közlekedése. A rábafüzesi átkelőn *Szebenyi Lukács* főhadnagy, parancsnokhelyettestől kértünk véleményt.

– Elsősorban az Olaszországban és Svájcban dolgozó török vendégmunkások beutazására számítunk – mondta Szebenyi Lukács –, és azt hiszem, hogy nem lesz torlódás. Sokan hoznak vízumot kétszeri átutazásra, amely fél évre érvényes. A törökök türelmes, megilletődött utasok, akik nem szívesen változtatják meg menetvonalukat, utazási szokásaikat. Két éve még leterítették kis szőnyegüket, és imádkoztak az átlépésre várva, most már nincs nálunk sem fennakadás. És ha mégis lenne, az osztrákok észak felé terelik a forgalmat.

A nyolcas főút kritikus szakasza Körmend és Szentgotthárd között van. A keskeny úton rendkívül kockázatos minden előzés. Különösen most, a nagy forgalomban, amikor sokan 130–140-es sebességgel száguldanak. Rábafüzesnél és Rátótnál jelentős útépítési, útszélesítési munkák folynak, itt nagyon kell vigyázni az építők miatt is. Körmenden a 8-as és a 86-os főút csomópontját most építik át.

Keleti határunknál változatlan a helyzet. Tompáról és Röszkéről is Nagylakra tartanak a török utazók. Aki csak teheti, kerülje el Nagylakot. Kiszámíthatatlan a várakozási idő. A határőrség helyette a gyulai és főleg az ártándi átkelőt ajánlja, de aki siet, mindenképpen a csengersimai átkelőt válassza.

Danyi József

A Vár megint szép lesz

Mint arról már hírt adtunk, a kormány július elején úgy határozott, hogy meg kell kezdeni a budai Várban a Dísz tér–Szent György tér épületeinek helyreállítását, annak érdekében, hogy előkészítsék a köztársasági elnök és a miniszterelnökség, valamint az elnöki hivatal és a Miniszterelnöki Hivatal budavári elhelyezését. Az összességében mintegy tíz évre szóló program főbb elemeiről Gyurkó János környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter tájékoztatja olvasóinkat.

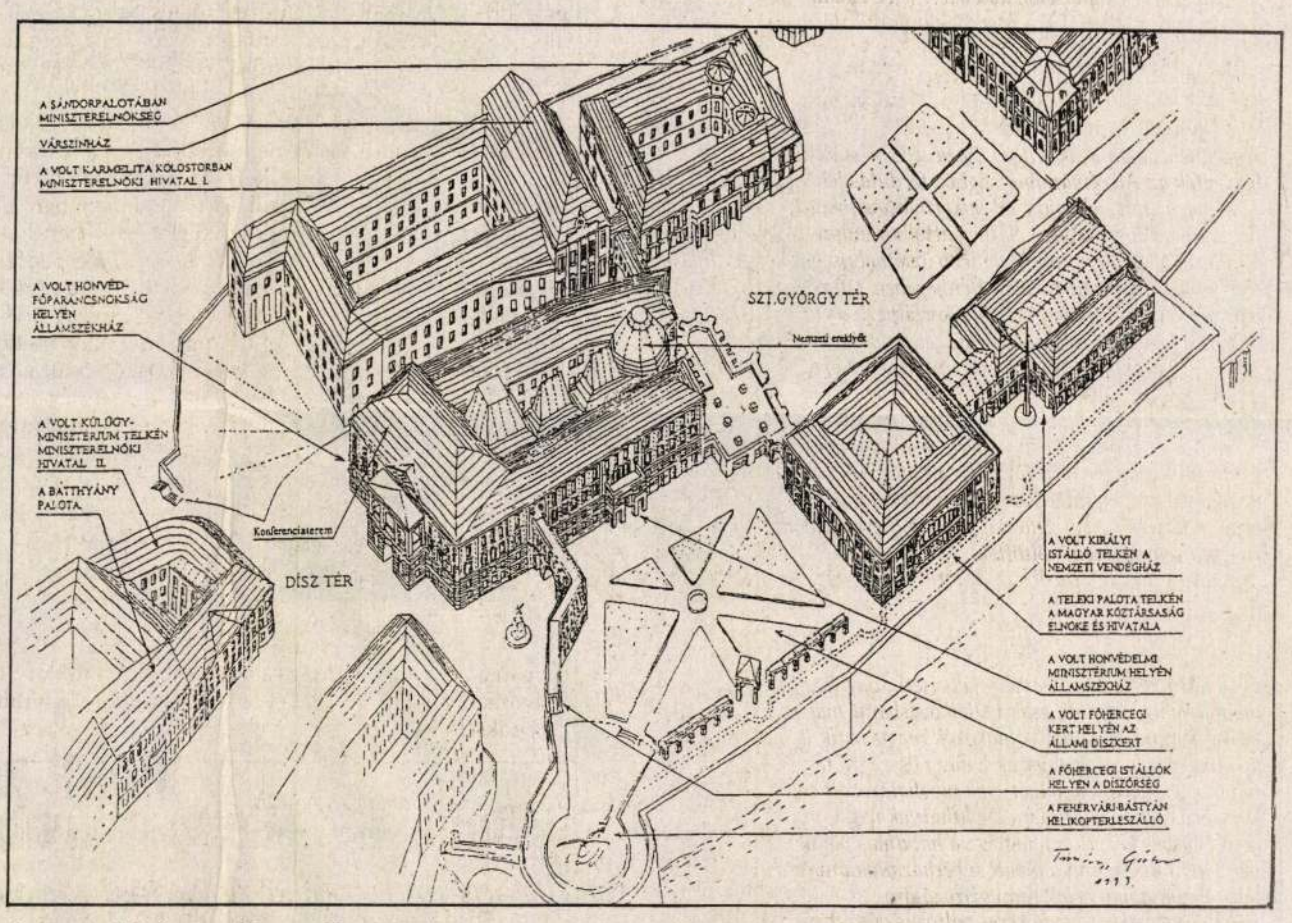

A nagyszabású terv rajzban „elbeszélve"

– A budai Várnegyed nemzeti történelmünk szempontjából kiemelkedő történeti, műemléki együttes, amelynek helyreállítása a második világháborús harcok befejezése után rögtön megkezdődött, de még a mai napig sem fejeződött be. *Ez olyan adóssága a magyar államvezetésnek, amit a honfoglalás 1100. évfordulója, illetőleg az ezzel összekapcsolható budapesti világkiállítás idejére rendezni kell.* Az e tárgykörben a kormány július elsejei ülésén szerepelt – megtárgyalt és elfogadott – előterjesztésnek a másik indoka az, hogy az Országház jelenlegi használata összekever bizonyos államhatalmi funkciókat, tehát *a törvényhozó és a végrehajtó hatalom elválasztásának nem felel meg a mostani elhelyezkedés.* Ez, másrészt pedig az államfői hatalom különválasztása – más hatalmi ágaktól – is indokolná azt, hogy a köztársasági elnök és hivatala, a miniszterelnök és hivatalának egy része, amely az Országházban van, kiköltözzön, és új elhelyezést találjunk ezeknek a funkcióknak.

Így ennek a két szempontnak az összekapcsolásával lehet megoldani a Várnegyed helyreállításának befejezését, és elérni, hogy a Parlament épülete az Országos Széchényi Könyvtár. Rendeltetésük, funkcióik mindenképpen megmaradnak. Ebben az épületegyüttesben – tehát a Dísz tértől délre – van a Nemzeti Színház egyik intézménye, a Várszínház, amely szintén megmarad. Viszont vannak olyan területek a nyugati várfalnak a Fehérvári bástyától a Széchenyi térig húzódó szakaszán, ahol a lebombázott épületek helyére nem épült semmi. Ez városképileg elég hátrányos, mert korábban soha nem volt ilyen „üres" képe ennek a szakasznak. Ugyanakkor az egykori Honvédelmi Minisztérium épülete szintén a bombázások, a háború utáni bontások következtében csonka, torzó – helyenként romos – látvány. Idegenforgalmi szempontból egyszerűen katasztrofális, ahogyan ez most ott éktelenkedik, és befejezése másként nem remélhető, csak ha olyan funkciót kap, amely garantálja a méltóbb helyreállítást.

Két ilyen funkciót lehet elképzelni: államigazgatási funkciót – amit a kormányzat részéről ajánlunk, meg a főváros legutóbbi álláspontja szerint is indokolt –, vagy valamilyen kulturális funkciót „telepítenek" ebbe az épület-


Az egykori Sándor-palota a kiegyezéstől 1944-ig a miniszterelnök rezidenciája volt

valóban csak az országgyűlésé legyen. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az egyes minisztereknek vagy a köztársasági elnöknek ne lenne irodája az ország első számú épületében, de ezek alkalmilag használatos helyiségek lesznek, ahol a parlamenti plenáris ülések alatt esetleg fogad képviselőket egy-egy tárca gazdája, vagy más magas rangú állami vezető. Az államhatalmi funkciók szétválasztása mindenképpen megkívánja a Parlament épületéből való kiköltözést.

Az első ütemben egyébként túl sok pénz nincsen, tehát az előkészítéssel kell foglalkozni. Az első lépés – az elhatározás – megtörtént. Több szempontból is, mert műemlékvédelmi, városrendezési, a világörökséggel kapcsolatos feladatok csokrához kötődik, hogy megjelenítsük ilyen formában is az államhatalmi ágak elválasztását.

Többféle variáns fölmerült egyébiránt a budai Várnegyed helyreállításának befejezésére. Jelentkeztek üzletikereskedelmi célú hasznosítási szándékkal is, ezt azonban a kormány nem tartja a hely szellemének megfelelő megoldásnak, úgyhogy más jellegű hasznosításokban gondolkodik. A *Budavári Palota* jelenleg kulturális célokat szolgál: ott van a Budapesti Történeti Múzeum, a Legújabbkori Történeti Múzeum, a Magyar Nemzeti Galéria és be. Gond az, hogy kulturális beruházásokra nagy összegek jelenleg nem állnak rendelkezésre, viszont az államigazgatási funkció kialakítása elérhetőnek tűnik egyéb épületeknek az egész pénzügyi konstrukcióba való bevonásával. Itt az egykori Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium (ÉVM) épületére lehet gondolni, amely az eddigi ajánlatok szerint körülbelül 2 milliárd forintért értékesíthető; be lehet vonni a pénzforrásteremtésbe a balatonaligai volt pártüdülőnek az értékesítését, és más, a fővárosban szétszórtan elhelyezkedő egyes kormányzati épületeknek az eladása is hozhat pénz a konyhára.

Jövőre tehát az *előkészítés, a tervezés* lesz folyamatban, az *ingatlanok jogi helyzetének rendezése* – ahol kell, ott tulajdonjogi rendezés –, bizonyos intézmények elhelyezése. Például gondolkodni kell azon, hogy az MTA Nyelvtudományi Intézetét hová „vigyük", mely intézet az említett együttesben helyet foglaló karmelita kolostorban működik. Szintén itt van – a karmelita kolostor egy részében – az egyik beruházó vállalat, s az egykori Honvédelmi Minisztérium egyik szárnyában ugyancsak ez a beruházó vállalat működik. Ezeknek az épületeknek a „kiváltása" után itt lehet elhelyezni a Miniszterelnöki Hivatalt, ami azt jelenti, hogy kb. 350 ember jár(hat)na hivatalba dolgozni, mivel is 200 irodahelyiséget lehet kialakítani.

A konkrét teendők sorába tartozik még a Dísz tér 1-es és 2-es számú telkének a beépítése is, ahol pillanatnyilag egy óvodának a játszókertje van, de régen ezen a telken állt a Honvédelmi Minisztériumnak (főparancsnokságnak) az épülete. Ez a pesti oldalról nézve egy foghíj a budai panorámában, amelyet pótolni akarunk.

Összefoglalva a témát: történeti, műemlékvédelmi, városrendezési, városképi szempontból, a *világörökség megőrzése* szempontjából úgy véli a kormány, hogy a honfoglalás 1100. évfordulójára és a világkiállítás kezdetére gondoskodni kell a Dísz tér és a Szent György tér közötti épület- és látványegyüttes helyreállításáról, rendezéséről. A kormány azon az álláspontón van: a Várnegyednek meg kell maradnia egyrészt *kulturális centrumnak*, másrészt pedig ott egy *igazgatási centrumnak* kell kiépülnie.

Mindennek a megvalósítása legalább *10–12 éves programot* jelent. Az idén elindul az előkészítése a régészeti kutatásoknak, részleges megkezdésükkel jövőre is inkább az előkészítő, a tervező munka adja a feladatokat. A kivitelezés a már megkezdett helyreállítások folytatását jelenti.

Először a *Sándor-palota* rendbehozatalával kell foglalkozni. Az épület külső helyreállítása elkészült, belül viszont romos. A tervek régóta megvannak az egykori reprezentatív termeknek a helyreállítására. Itt lenne – az eredeti funkciónak megfelelően – a *miniszterelnöki rezidencia.* Ez nem azt jelenti, hogy kizárólag kormányfői lakás lenne, hanem számos iroda, kabinetintézmény, a külügyi tanácsadók és más hivatalok is ide kerülnének. Ezzel szemközt, az egykori *Teleki-palota* helyén készül majd el a köztársasági elnök rezidenciája és hivatala. Emellett lesz egy *fogadásokra is alkalmas állami díszkert*, az egykori nádor (főhercegi) kertnek a helyén. A kettő között pedig, az egykori Honvédelmi Minisztérium épületének helyreállításával – de nem annak eredeti magasságában, hanem egy emelettel alacsonyabbra hozásával – részben irodák kaphatnak helyet, részben pedig reprezentatív *konferenciatermet* alakítanak ki, illetőleg az *Államszékház* kialakítása során itt helyeznék el a *Szentkoronát* is, a jelenlegi nemzeti múzeumi őrzés helyett. Így, ha szimbolikusan is, egy szemmel látható, s képileg is értelmezhető államhatalmi központ jöhet létre.

– *Mibe kerül a Várhegyen ez a grandiózus helyreállítás, legalábbis 1996-ig? Van-e erre költségvetési, vagy egyéb forrás? Szóbeszéd tárgya, hogy eladják a Kossuth téri ÉVM-épületet, és áruba bocsátanak más ingatlanokat, köztük a balatonaligai volt pártüdülőt, s ezekhez képest mi lesz – a köznyelvi elnevezéssel – „Fehér Ház" sorsa?*

– Csak becslésekre szorítkozhatunk, a gazdasági, pénzügyi folyamatok függvényében. A Várral kapcsolatos elképzeléseink megvalósítása *5,3 milliárd forintba* kerül – mondja Gyurkó László. – Ehhez mintegy 2 milliárd forintnyit fedez(het)ne az ÉVM-épület eladása, a többi számításba jöhető ingatlan – köztük az aligai üdülő – értékesítéséről egyelőre nincsenek pénzügyi számítások (becslések). Eszerint tehát mintegy *3 milliárd forintot kell(ene) előteremteni a teljes felújításhoz.* Első ütemét öt évre, 1998-ig számítjuk. A „Fehér Ház"-ról azért nem tudok nyilatkozni, mert az most az Országgyűlés kezelésében működik. A kormánynak nincs beleszólása, legfeljebb javaslatot tehet, mit csináljanak vele. Mindenesetre – még esetleg csökkenő képviselői létszám mellett is – gondoskodni kell arról, hogy a törvényhozó testület tagjai (akiknek munkáját esetenként két-három szakértő segíti), jó körülmények között, eredményesen dolgozhassanak.

T. F.

Maradjon Pesten a kormány

A közelmúltban napvilágot látott hírek szerint a kormány lépéseket tesz, hogy belátható időn belül a budai *Várba* kerüljenek a fontosabb kormányzati intézmények, mint a *Miniszterelnöki Hivatal*, a *Köztársasági Elnök Hivatala* és rezidenciája, a kormány vendégháza stb. Ezzel részben a hatalmi ágak szétválasztását kívánják elérni, intézményüket kihozva az *Országház* épületéből, amely a jövőben teljesen a parlament céljait szolgálná, részben a történelmi tradícióknak megfelelően kapná vissza egykori szerepkörét a *Sándor- palota.* Ellenzéki politikusok véleményét kérdeztük az elképzelésekkel kapcsolatban.

Gál Zoltán, az MSZP parlamenti képviselőcsoportjának frakcióvezetője:

– A történeti hagyományokra való hivatkozás egy dolog és megint más a kormányhivatalok elhelyezése a jelenlegi körülmények között. Kérdés, hogy *az ország a mostani gazdasági helyzetben megengedheti-e magának ezeket a tetemes költségeket.* Elhangzottak egyébként ezzel kapcsolatban olyan aggályok is, amelyek éppen az eddig megőrzött történelmi értékek, illetve a környezetvédelem szempontjait figyelembe véve *helytelenítik* ezt a megoldást. Mindenesetre lehet vitatkozni ezekről a szempontokról, egy azonban bizonyos, napjaink gazdasági viszonyai nem adnak kellő hátteret megvalósításához.

Lotz Károly, az SZDSZ országgyűlési képviselője:

– A jelenlegi költségvetési helyzetben – és belátható időben, mondjuk az 1994–95-ös években – *elképzelhetetlennek* tartom az átköltöztetéssel kapcsolatos tervek megvalósítását. Nem görgethetünk magunk előtt emiatt folyton növekvő deficitet. Ez megengedhetetlen pazarlást jelentene.

E helyett célszerűbbnek tartanám, ha a *Duna* pesti oldalán, például a *Földművelésügyi Minisztérium* és a *Néprajzi Múzeum* épületének figyelembevételével oldanák meg a parlamentből kitelepítendő főhatóságok elhelyezését. A Várban inkább kulturális intézményeknek kellene helyet adni, hiszen figyelembe kell venni, hogy *a megközelítés is nehézkes.* Megismétlem, pénzügyileg ebben az évtizedben kivihetetlennek tartom a kormány elképzelését, amivel jelenleg nem érdemes foglalkozni – mondotta a közgazdász végzettségű képviselő.

(t. t.)

Kié a Vár?

Amikor, annyi mostoha igazgatási és személyi konstelláció után, a legutóbbi kormányátalakításkor a fiatal és energikusnak mutatkozó Gyurkó János lett a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter, némi remény támadt, hogy az e tárca hatáskörébe tartozó, oly fontos, sőt létfontosságú ügyek végre talán sínre kerülnek. Ezt a reményt számomra máris beárnyékolja, hogy a friss miniszterre munkája kezdetén rögtön egy nehezen védhető ügy terhe hárul.

Mert Bős–Nagymaros után, ahonnan végül dicstelenül kell elvonulnunk, nagy presztízs- és anyagi veszteségek árán; és a világkiállítási előkészületek vonszolódása közben, amiről még nem tudható, hogy nem lesz-e ebből is kínos fiaskó, vagy azért, mert elmarad, vagy éppen azért, mert meglesz, de... – az államfői és a kormányfői rezidenciának a Budai Várba vitele immár a harmadik olyan, „grandiózus" program, amely nem csupán áldatlan vitákkal fenyeget.

Ezt a három, egyébként időben is, jellegükben is, költségeikben is eltérő ügyet az vonja egybe, hogy mindhárom, igen sokak véleményére számot tartó esetben előbb született meg a többé-kevésbé elkötelező, vissza már csak sok veszteséggel vonható, hatalmi döntés, mint a várható hatások alapos, sokágú vizsgálata; egyebek között a közvélemény kellő megszondázása.

Kezdjük rögtön azzal: a fenti két állami főméltóságnak eleve nem a Parlament épületében van-e a legjobb helyen a rezidenciája? Hogy szűk a hely? Akkor is szűk lenne-e, ha ez a kis ország – igen sok, fontosabb érv is szólna emellett! – sokkal kisebb létszámú parlamenttel beérné? Ám ha és amennyiben szükséges e két főméltóságnak – és nem csekély, netán túlduzzadt hivatali személyzetüknek – a kiköltöztetése a gótikus Házból, akkor számomra kiáltóan logikus a Budai Vár ügyeiben oly jártas építész, Mányoky Ádám – e lap hasábjain kifejtett – javaslata: ott van, szemben a Parlamenttel, a volt Kúria, ahonnan a Néprajzi Múzeum, meg a volt Párttörténeti Intézet amúgy is „kilóg". Kerüljenek ezek is a Vár kulturális negyedébe. S az állam- és a kormányfő tökéletes, reprezentatív helyet nyer, ráadásul szorosan ott, ahová a munkájuk java amúgy is köti őket. Két perc gyalogsétányira az Országháztól.

Megjegyzendő eközben: az a vád aligha áll, hogy a Miniszterelnökségnek a Budai Várba felvitele mögött Antall Józsefnek és környezetének úri kivagyisága rejlik; az a szándék, hogy ugyanabból a Sándor-palotából kívánnák intézni az ország ügyeit, ahol több történelmi példaképük is tevékenykedett. Ugyanis magára a költözködésre még az 1994-ben – vagy már 1993-ban? – megválasztandó, új kormánynak, de talán még az utána következőnek a hivatali idejében se igen kerülhet sor. Mint mások is utaltak már rá: csak a szükséges építkezéseket megelőző régészeti kutatások időigénye legalább egy, de lehet, hogy több ásatási szezon...

Ám ha mégis előfordul némely fejekben a történelmi folyamatosság helyreállításának ilyen gondolata, akkor szabadjon megemlítenem egy párhuzamot. Oroszország „lenini útján", annak rögtön az elején volt két, sorsdöntő elhatározás, amelyek – persze, sok egyéb körülmény mellett – oda vezettek, hogy a bolsevikok végül is „csak" az ázsiai despotizmus egy új változatát hozták létre, igazi modernizáció helyett. Az egyik ilyen, negatív elhatározás az volt, hogy – némely javaslatok ellenére – nem tértek át a cirill helyett a latin írásra. A másik az, hogy a bolsevik adminisztráció, mintegy ezzel is legitimálni kívánva magát, beköltözött a cárok helyére: a moszkvai Kremlbe...

Hol van már az a Magyarország, amelyet – sokáig császári és királyi módon – a magyar Burgból, a budai királyi Várból kellett s lehetett regnálni? Vigyázó szemeit a kormányzatnak ma egy egészen más országra – és netán máshonnan – kell vetnie.

Ceterum censeo: a Budai Vár déli felének az a mai, ideális szerepköre, amelyet, oly sok viszály után, az elmúlt pár évtizedben elnyert. Legyen itt tehát még több nemzeti kulturális közintézmény. Talán éppen itt kellene helyet kapnia, a Néprajzi Múzeum mellett, a máig bizonytalan sorsú és mind tarthatatlanabb helyzetű Természettudományi Múzeumnak is. Jómagam ezt még színházzal sem vegyíteném, főként annak nagy forgalmi igénye miatt. Kormányzati centrumnak pedig maradjon meg a Kossuth-tér térsége, ahonnan a két főméltóság rezidenciáját kiszakítani merő oktalanság.

Lázár István

A betegek szeretik, az önkormányzat nem

Miért mondtak fel egy orvosnak Verpeléten?

Az előzetes hírek úgy szóltak, hogy péntek délután négy órakor a nép elfoglalja a polgármesteri hivatalt Verpeléten. Az ok, amin olyan nagyon feldühödtek, hogy az egyik orvosuknak felmondott az önkormányzat.

Az utcákon semmi nyoma az előre jelzett viharnak. A hivatalban és környékén csend van. Elmúlt már négy óra. A tanácsteremben nyitott ajtók mögött ülésezik a testület. Egyedül üldögélek az előtérben, hallgatom a kiszűrődő hangokat. Pár perc múlva társaim akadnak a várakozásban. Egyre többen érkeznek.

Kelemen József, Verpelét országgyűlési képviselője összefoglalja számomra az előzményeket. Megtudom, hogy *Ress Károly*, az elbocsátani szándékozott orvos három és fél esztendeje került a négyezres falu egyik körzetébe. Soha semmi baj nem volt vele, de most elérni látszik őt is elődeinek a végzete: ebben a körzetben – nem tudni, mi okból – húsz év alatt ő az ötödik orvos.

– Munkamegtagadás és ittasság miatt mondtak fel neki. Az utóbbival – magyarán szólva – becserkészték – magyarázza az országgyűlési képviselő.

A történet Kelemen képviselő úr előadásában úgy szól, hogy május 5-én az egyik helyen addig beszéltek a doktornak, ne sértse már meg őket, amíg a „szíves" unszolásra kénytelen volt felhajtani egy pohárkával. Majd gyorsan ment a telefon a hivatalba: most szondáztassák meg! Megtörtént.

Május 27-én következett a felmondás, mégpedig azzal, hogy 15 napon belül a szolgálati lakást is hagyja el. Kelemen József nevetségesnek tartja az egészet:

– Amire hivatkoznak, azok az indokok lehet, hogy elegendőek lennének egy fegyelmire, de semmiképpen nem az azonnali felmondásra.

Összegyűlt hamar vagy ezer aláírás a faluban, kérve a döntés felülvizsgálatát. A testület azonban kötötte az ebet a karóhoz. A köztársasági megbízotti hivatal véleményére is alapozva nem ismerte el népi kezdeményezésnek az aláírásokat, s nem volt hajlandó újból megtárgyalni a kérdést.

Ress doktort is odahívják hozzánk. Szerinte koncepciós az egész fegyelmi ügy, hiszen már korábban elhangzott, hogy „a románnak mennie kell". (A doktor néhány éve települt át.) Néhány lépése szerinte nem nyerte el a polgármester tetszését. Például az, hogy többször jelezte, nem megfelelőek a munkavégzés feltételei, s talán erre kellene fordítani több figyelmet, nem pedig visszatartani a kártyapénz negyven százalékát. Azt mondja, nem fokozta a rokonszenvet iránta, hogy a képviselő úrhoz fordult segítségért.

– Az sem tetszett a polgármesternek, hogy törvény elé vittem egy munkaügyi vitát – folytatja Ress doktor. – A közalkalmazotti besorolásomnál csak az itt eltöltött három és fél itt töltött évemet vették figyelembe, pedig több mint húsz éve vagyok orvos.

Közben szép lassan megtelik a hivatal. Lehetünk vagy negyvenen-ötvenen. A tanácsterem ajtaja már zárva, a testület ugyanis zárt ülést rendelt el, távozásra kérve az érdeklődőket. Az indok: a szociális segélyezési kérdések nyilvános tárgyalása személyiségi jogokat sértene. Annyi viszont már nagy bizonyossággal tudható, hogy a mostani, rendkívüli ülés napirendjén sem szerepel Ress doktor ügye.

Varga Istvánné, Prokaj Istvánné (mindketten rokkantnyugdíjasok) és *Huszár Istvánné* MÁV-tiszt viszik a szót:

– Amikor megtudtuk, hogy mit tettek a doktor úrral, nagyon felháborodtunk. Bejöttünk a polgármester úrhoz, könyörögtünk, majdnem letérdepeltünk. Őt hatszázötven ember választotta meg ebbe a székbe, az általunk átadott ezer aláírás között pedig legalább hétszáz felnőtt van. Kértük a testületet, hogy a június 4-i ülésen tárgyalja meg a kérésünket. Nem voltak hajlandók rá, sőt felálltak és elmentek. Amikor visszajöttek, kijelentették, hogy zárt ülés lesz.

Egy hete ülésezett ismét a tizenkét képviselő, akkor is eljöttek az emberek, akkor sem jutottak semmire. Mint ahogyan a jelek szerint most sem fognak.

Míg várunk, szép történeteket hallgatok Ress doktorról. Aki éjszaka is, bármikor... Aki vesekövet hajt el. Aki gerincbetegséget is tud kezelni.

– Ha három és fél évig megfelelt a doktor úr, ha addig semmi panasz nem volt ellene, ha a körzetébe tartozóknak jó, akkor kinek nem jó? – kérdez a többiek helyett is *Simon Lászlóné* nyugdíjas.

Befejeződik a testületi ülés, az emberek kétoldalra húzódnak, a képviselők szó nélkül elvonulnak közöttük. *Dr. Prokaj János* polgármester, aki egyébként jogász, így foglalja össze kérésemre a helyzetet:

– Fegyelmi vétségek – az ittasságon kívül munkamegtagadás – miatt a képviselő-testület a közalkalmazotti törvény szerint fegyelmi eljárást indított a doktor úr ellen. Megválasztotta az ügy vizsgálóbiztosát, illetve kijelölte az eljáró fegyelmi tanácsot. Munkájuk eredményeképpen elbocsátás fegyelmi büntetést kapott a doktor úr, amelynek a fellebbezési fóruma jelen esetben a munkaügyi bíróság. Állampolgárok aláírást gyűjtöttek, de ezt külön napirendi pontként nem tudja megtárgyalni a képviselő-testület. Nekik is elmondtam, hogy amikor a bíróság megállapítja a hatáskörét, attól kezdve – a bíróságokról szóló törvény szerint – abban más szerv eljárni nem jogosult.

A polgármester úr kifejti: etikátlannak tartja, hogy gyermekek neve is szerepel az aláírások között, sőt szerinte több nevet ugyanaz a személy írt alá. A köztársasági megbízotti hivatal és Prokaj János álláspontja megegyezik abban – tudom meg –, hogy népi kezdeményezésnek személyi kérdésben nincsen helye. A legsúlyosabb büntetést pedig az indokolja, hogy a fegyelmi vétségek önmagukban is elegendő okot szolgáltatnának erre. A besorolásról: a doktor úr éveit elismerte, ám a szakvizsgát nem, mivel az ezt tanúsító okiratot többszöri kérés ellenére sem mutatta be. Ress doktor véleménye ezzel kapcsolatban az, hogy nem is kell bemutatnia semmit, hiszen a diploma önmagában is elegendő.

A folyosón közben emelkedett a hangerő. Vádak, pletykaszintű híresztelések is elhangzanak. Az aláírásgyűjtők belátják, hogy meg kell várniuk a bírósági döntést. Tárgyalás július 16-án. Prokaj Istvánné szerint viszont nem fajul idáig a dolog, ha a képviselő-testület szóba állt volna a faluval. És a kérdés: milyen orvosválasztás az, ha az általuk választott orvost azok, akiket nem is ő kezel, egyszerűen nem engedik gyógyítani?

Mikor elbúcsúzom, *Maczkó Jánosné* képviselő és *Verebély György* vállalkozó vívják közbeszólásokkal tarkított, heves szócsatájukat. A kívülálló számára követhetetlen, ellenőrizhetetlen vádak röpködnek a levegőben.

Inkább elköszönök és azon morfondírozom: van-e valamilyen összefüggés az elmérgesedett verpeléti helyzet és aközött, hogy a polgármester a Szocialista Párt színeiben választatott meg, Ress doktor legfőbb támogatója pedig az a Kelemen képviselő, aki a Magyar Igazság Párt tagja? Ezt a feltételezést egyik fél sem erősítette meg. Arra a kérdésemre, hogy akkor miért mérgesedett el ennyire a helyzet, sem a polgármestertől, sem a képviselőtől, sem az ügyben érintett orvostól nem kaptam határozott választ.

Talán a munkaügyi bíróság előtt minden tisztázódik.

Papp Dénes

A Magyar Egérút Körök és a Magyar Egérút Alapítvány

1. számú közleménye

1. **Politikai pillér:** Hálaadás.

Cin-cin. Humorban magyar Testvéreim! Mikiegerek! A Zászlóbontásunk óta eltelt egy hét bizonyítja, hogy nem veszett ki a magyar humor. A folyamatosan érkező levelek, a már több mint ezer alapító tag jelentkezése is igazolja, hogy tudunk mi nevetni, ha van min és van kin. Hát az van!

Bár egyik levelezőnk figyelmeztet mindenkit, hogy „az egérút macskakövekkel van kirakva!"

Nem csak egyéni alapítóink vannak. Megalakult a miskolci Magyar Egérút Kör, valamint győri központtal, az Észak Dunántúli Törpe Egérút. Külön bős–nagymarosi frakcióval. Köztudott, hogy a Törpe egér a vízpartokon él. Sorsukért mi is aggódunk. Riadóláncot nem szervezünk, de ha a viztározó oldalában serénykedő vakondok elérik a nagy vizet, figyelmeztessék a szlovák oldalon élő kisebbségi Törpe egereket.

Kiemelkedő öröm, Hogy Kijevben (Ukrajna) Steták József és barátai megalakították az első Magyar Szórványegér-út kört.

Így írnak: „...örömmel állapítottuk meg, hogy végre nekünk is lesz helyünk a magyar közéletben..." Kérem Steták úrékat, hogy ne feledjék, hogy nekünk nincs politikai bizottságunk, központi bizottságunk, nagyválasztmányunk.

Semmink nincs, csak humorunk!

Végül köszönjük a sajtónak, a rádiónak, a TV-nek, hogy foglalkoztak velünk. A mikiegereknek is, és a kandúrsajtónak is!

2. **Politikai pillér:** Szervezeti alapvetések.

A Magyar Egérút Körök frakciói:

a) Templom Egere Frakció (Ökumenikus). Ők a legszegényebbek, a legcsoóribbak.

b) Mezei Egér Frakció, népnemzeti szárnnyal.

c) Liberális Frakció. Az értelmiségi mikiegerek központja.

d) Törpeegér Frakció (Micromys minutus.)

e). Gözü-egér Frakció. Ők a kormány mezőgazdaság-politikájának áldozatai, a ló nélküli farmerek.

f) Böregély Frakció. Ők a totem-madaraink.

g) FIMESZ. Ifjúsági szárny.

h) A Magyar Egérút Fehéregér parlamentje. A fehéregér az egerek közt a néger. Együtt félnek minden rasszista megnyilvánulástól.

Jelszavuk: „Állítsátok meg a bőrfejű kutatóorvosokat!"

i) Alakulóban van a nőszervezet és az egerentyűk gyerek szervezete.

j) A Szórványegerek Frakciója a Magyar Egérút Körök Világszövetségének megalakulását szorgalmazza!

3. **Politikai pillér:** Határozatok.

A Templomegerek Frakciója felháborodottan tiltakozott az ellen, hogy a legrászorultabb templomegerek, a nyugdíjasok is 200 forintot fizessenek az alapítványba. A kuratórium a tiltakozásnak helyt adott, és az 1500–2000-ig terjedő jelvényeket 100 forint ellenében kiadja.

4. **Politikai pillér:** III/III-as ügynökeink jelentése.

„A magyar kormány, a kötelező nyugtaadás bevezetésével elsöprő sikert aratott a piaci kisárusok körében. A sikeren felbuzdulva ősztől kötelezővé teszi a siket-néma tanintézetükben az ének-zene oktatást.

5. **Politikai pillér:** Cáfolat.

A Mezeiegér Frakció pletykának minősíti azt a hírt, hogy Zsíros Géza földbirtokos a jobbágyság visszaállítását tervezi. Az pedig, hogy ius primae noctis (az első éjszaka joga) felállítását forgatná a fejében – már életkorát tekintve – sem egyéb gonosz pletykánál.

6. **Politikai pillér:** Orvosi jelentés.

A FIMESZ vezetősége elnökületét, Döngölő Viktort fogorvosi vizsgálatra küldte. Az orvos jelentése szerint Döngölő metszőfogai szépen fejlettek, de a bölcsességfoga még csak sarjad.

Politikai pillérünk még lenne, de a Népszabadság oldalai is végesek. Jövő héten majd folytatjuk.

Addig is cin-cin.

Magyar Miklós szóvivő nevében:

Marton Frigyes

JACOBS SUCHARD

KRAFT GENERAL FOODS EUROPE

Milka

JACOBS Café

A **JACOBS SUCHARD** a **KRAFT GENERAL FOODS INTERNATIONAL** tagja. A tagvállalatok együttese egy olyan, globális konszernóriáshoz tartozik, amely a világ minden részén kizárólag elsőrendű minőségű fogyasztási márkacikkeket gyárt és forgalmaz. Éves bevételük meghaladja az 50 milliárd USD-t. A **JACOBS SUCHARD** és **KRAFT** termékek a kávé, csemegék, sajtok és salátaöntetek óriási választékát nyújtják. Ezen márkatermékek mögött Európa egyik legnagyobb élelmiszer-ipari vállalatbirodalma áll, amelynek közép- és kelet-európai expanziója elérte hazánkat is. Üzleti céljaik megvalósításához most Budapesten további munkatársakat keresnek.

PRODUCT MANAGER

A társaság három termékcsoport - a **JACOBS** kávé, **MILKA** csokoládé, csemege termékek, **KRAFT** sajtok és egyéb élelmiszerek - marketing menedzselésére hirdeti meg pályázatát.

A termékmenedzser feladata: a márkatermékek adatainak elemzése, marketingstratégiák kidolgozása, a fő nemzetközi márkatermékek bevezetése a hazai és külföldi piacokra, a termékek pénzügyi menedzselése.

A pályázat feltételei: felsőfokú végzettség, márkacikkeket gyártó és forgalmazó külföldi, elsősorban nyugat-európai érdekeltségű cégnél - ideális esetben az élelmiszeripar területén - szerzett marketing gyakorlat. Az angol nyelv tárgyalási szintű ismerete követelmény.

A pályázatokat (angol és magyar nyelvű szakmai önéletrajz, bizonyítványmásolatok, fénykép és napközbeni telefonszám) kérjük **BM/472** hivatkozási számon küldje meg tanácsadónknak.

CATRO-SZENZOR

Személyzeti Tanácsadó Kft.

Postacím: 1027 Budapest, Fő u. 68. Tel.: 202-0216

„Próbálja ki bátorságát”

Szétesőben a magyar sportrepülés

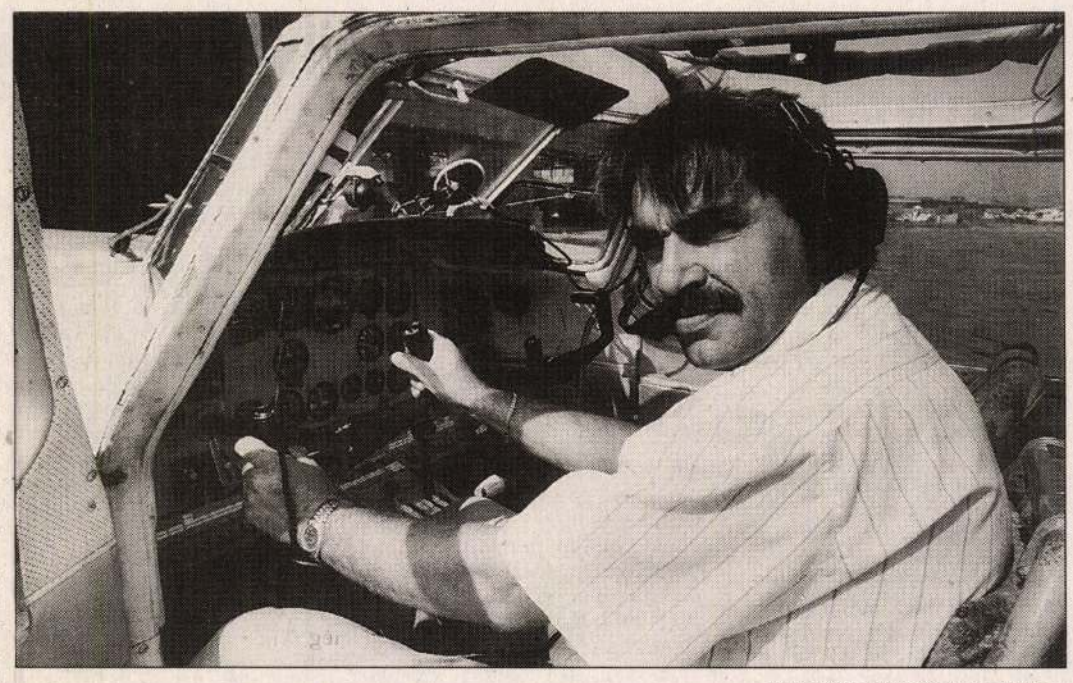

TEKNŐS MIKLÓS FELVÉTELE

Valahol Kecskemét felett érzem úgy először, hogy akár túl is élhetem ezt a napot. Lopva tornáztatom elfehéredett ujjaimat – észre sem vettem, hogy a felszállás óta görcsösen szorongattam az aprócska JAK–18-as ülésének peremét – s a dübörgő, rázkódó gépből kilesve figyelem az aszálytól homokszürke parcellákat. A fülemre simuló fejhallgatóból recsegés-ropogás hallatszik, erre az elmúlt húsz perc rutinjával máris azt nézem, hogy a kormány jobb, vagy baloldali gombját nyomja-e Gados György, a gép pilótája. Ebből tudom ugyanis, hogy hozzám szól, vagy a központtal beszél rádión. Ezúttal üzemszerűen nem értem, mit mond: Újhartyán után most Kecskeméten jelentkezik be, elképzeléseim szerint azt közli, hogy háromszáz méteres magasságban honnan hová. A jóváhagyás postafordultával érkezik, így irány a végállomás, Szeged.

Újólag eszembe jut Gados György cége, az Aerobatics Kft. szlogenje: „Műrepülő élmények, próbálja ki bátorságát”. Éppen ez történik – gondolom, és bátran eleresztem az ülést. A gép hirtelen nagyot zöttyen, mintha kátyúba futott volna, az előttem lévő oktatókormány rándulásán látom, hogy – bár ebből idebent szerencsére keveset érezni – a süvítő széllel nem lehet könnyű dolga a pilótának. „Ez volt a termik” – magyarázza Gados György, aztán azt mondja, neki egy kicsit unalmas már itt az Alföld fölött repkedni, mert vajmi kevés a látnivaló. Határozottan irigylem.

Szegedhez közeledve újabb gyors konzultáció a rádión, aztán Gados György lemutat az előttünk elterülő zöld rétre: ez a repülőtér, itt fogunk leszállni. Számomra felfoghatatlan, hogy a pilóta honnan tudja, melyik a kijelölt leszállósáv az egybefüggő zöld terepen. Egy pillanatra gyomrot szorítóan megállunk a levegőben, s máris ott zötyögünk a talajon. A repülőtér sarkában vitorlázógépek állnak, körülöttük felnőttek és gyerekek sürgölődnek, készülnek a felszálláshoz.

– Ha beszélgetni akarsz, ülj ide be mellém. Fel kell vinnem néhány vitorlát – mondja Podolcsák András, a reptér igazgatója, s azon kapom magam, hogy néhány perccel a sikeres földetérés után már egy másik – ezúttal csehszlovák – gépbe szállok be.

– A hangár tetejét elvitte a nagy vihar. A benn álló gépek is megrongálódtak, s persze nem volt annyi pénzünk, hogy mindet biztosítsuk – mutatja fentről a reptér igazgatója, s azt mondja, egyetlen esélyük van: ha nekik is jut a kormány adta rendkívüli segélyből.

Szerencsés a repülőtér, mert a város még nem terjeszkedett errefelé. Nyugodtan vagyunk itt, és nemcsak mi. Néhány hete olyan madarakat láttam a reptéren, amelyeknek egyébként Afrikában lenne a helyük. Van abban valami, hogy teljesen felborult az időjárás – meséli Podolcsák András a negyedik felszállásnál, ám odafönt a vitorlázógép pilótájának hangja szakítja félbe. A fiú valahogy furcsának találja a botkormányt – „lötyög” – így aztán némi távgyógyítás után visszafordulunk.

Minket támogat az önkormányzat, ezért egy kicsit jobb helyzetben vagyunk, mint az átlag. De itt is igaz, hogy a repülés egyre többe kerül, lassan nem engedheti meg magának akárki, hogy ezt a sportot válassza. Nemrégiben emelték fel például a repülőbenzin árát több mint nyolcvan forintra. Ebben az összegben egyébként az útalap is benne van, jópofa, nem? – mondja Podolcsák András, miközben visszazötyögünk a torony alá. Sok lazsálásra nincs idő: amint kibontakozom a bonyolult biztonságiöv-rendszerből, már int is Gados György, hogy ideje visszaindulnunk. Gyakorlottan fellépek a szárnyra, behajtogatom magam a pilótafülkébe, aztán az első kör után jön a szerelő és megnyugtat minket, hogy a rakoncátlankodó fékbowden kitart Pestig. Gyors övcsatolás, fejhallgató föl, pá, Szeged.

– A repülés csak ráfizetéses lehet – állítja recsegve-ropogva Gados György. Az ő cége is legfőképp a vadászpilóták oktatásából tartja főnn magát, a klasszikus „légitaxira” egyelőre elenyésző az igény. Pedig – véli a pilóta – egészen másképp néz ki, ha egy üzletember repülővel érkezik a tett vidéki színhelyére, arról nem is beszélve, hogy a dolog lényegesen gyorsabb: egy ízben Nyíregyháza, Debrecen és Pécs körutat kellett tennie, és kora délutánra már vissza is ért Pestre.

– Ez a szegedi út – háromnegyed óra oda, ugyanannyi vissza – körülbelül harmincezerbe kerül – tudom meg, s mint kiderül, akad olyan, aki igénybe is tudja venni.

Beérünk Pest fölé, alattunk hirtelen feltárul az egész kőrengeteg. Gados György megmutatja a szoborparkot felülről, aztán bekanyarodunk a budai hegyek fölé. A János-hegyi kilátónál megpillantom a libegőt, de már fordulunk is vissza. „A Budapest fölötti sétarepülésre például alig van jelentkező. A tíz perc – percenként háromszáz forint – ma, úgy látszik, nagyon drága. Pedig a gyerekek biztosan élveznék” – hallom, és egyetértően bólogatok.

A budaörsi reptéren leszállva hétvégi csend fogad minket. A toronyban lévőkön kívül csak egy-két karbantartó sürgölődik a hangár környékén: bizony más ez – tudom meg –, mint a néhány éve még szokásos „éberség”.

Mint hosszabb vízi út után, enyhén támolyogva szállok fel az autóbuszra, de lelkemben nagy a békesség. A bátorságukat próbára tevők mosolyával ülök ott mindaddig, amíg a szemközt újságot olvasó néni meg nem szólít: „Olyan sápadt, kisasszony, nincs szüksége segítségre?”

N. Kósa Judit

A sportrepülésnek mindig is az volt az egyik szerepe, hogy a polgári és katonai repülés számára kiválassza és kiképezze a legmegfelelőbb pilótákat – állítja dr. Hegedűs Dezső, a Magyar Repülő Szövetség főtitkára, aki úgy látja: az utóbbi években éppen a folyamatos utánpótlás került veszélybe.

A Németh-kormány 1990 februárjában hozott rendeletével, mint ismeretes, megszüntette az MHSZ-t, ám ugyanakkor úgy döntött, hogy a repülőtereket a klubok továbbra is ingyen használhatják. A mintegy harminc repülőtér zöme így a Kincstári Vagyonkezelő Szervezet kezelésébe került, kivéve a korábbi katonai objektumokat, melyek megmaradtak a hadsereg hatáskörében. A helyzet mostanra válságosra fordult – véli dr. Hegedűs Dezső –, hiszen a klubok semmifajta támogatást nem kapnak. Arról nem is beszélve, hogy az utóbbi időben a KVSZ – mivel bérleti díjat nem kérhet – milliós összegeket követel a kluboktól a felújítási alap számára és karbantartási hányad címén. A repülők – természetesen – nem tudnak fizetni.

– Ennyi pénzt képtelenség előteremteni. Csak néhány klub egykori szponzora tudja ma is vállalni a finanszírozást, és az önkormányzati segítség is ritka. Persze mondhatják, hogy vállalkozzunk, de miért pont ezen a területen működnének jövedelmező vállalkozások? – kérdezi a főtitkár, aki állítja: a repülés költségei olyan magasak, hogy az átlag magyar állampolgár számára már elérhetetlenek. Elég csak arra gondolni, hogy egy vitorlázó szakszolgálati engedély ma 50-60 ezer forintból szerezhető meg, míg a motoros „jogosítványhoz” már félmillió forint sem elég.

– Körülbelül úgy állunk, mint a fiúk a Pál utcában a regény végén: a grundromantikának egyszer és mindenkorra vége. Régen, ha valaki egy klubban ingyen tanult repülni, rengeteget dolgozott a reptéren. Ma a pénzéért csak repülni jár ki, így gyakorta kevesebbet is sajátít el. Mindezt a szakember-utánpótlás sínyli meg – mondja a főtitkár, s állítja, hogy a gondot a hadsereg elképzelése sem oldja meg. Ők ugyanis a szolnoki klubot jelölték ki kiképző bázisnak, ami – dr. Hegedűs Dezső szerint – olyan, mintha mától az ország összes diplomás szakemberét két általános iskolából és egy gimnáziumból válogatnák ki. Az MRSZ vezetői úgy vélik, hogy a polgári és katonai repülésnek inkább a sportrepülés egészét kellene támogatnia.

A sportrepülés jövője szempontjából legalább ilyen jelentőséggel bír a repülőterek sorsa. Az MRSZ vezetőinek meggyőződése, hogy csak a mostanáig fennmaradt egységes kezelés előzheti meg a teljes szétesést. 1991 februárjában már javaslatot tettek a Nemzeti Repülési Alapítvány létrehozására, amely – tulajdonosként – a legolcsóbban és a legszakszerűbben működtethetné a repülőtereket. Az indítvány azonban elveszett a hivatal útvesztőiben, így döntés mindmáig nem született. Annak ellenére, hogy – mint a főtitkár mondja – az utolsó utáni pillanatban vagyunk.

Legújabb szolgáltatás
a UNIQUE Group-tól!

Karosszéria-lakatos műhelyünk
június 15-étől
MEGNYÍLT!

MINDEN TÍPUSÚ
GÉPJÁRMŰRE VÁLLALUNK:
- karosszériamunkát
- üvegmunkát
- számítógépes hőkamrás fényezést

Címünk: UNIQUE Műszaki Bázis
1158 Budapest, Késmárk u. 100–102.
Tel.: 183-3127
46161 JP

ENGEDJEN
NEKÜNK!

Ha Ön a Népszabadságban 1/4 oldalon hirdet, lényegében ugyanazt teszi, mint amikor egymillió potenciális vásárlónak ad 12 fillér engedményt. De az utóbbiról vajon ki tud?

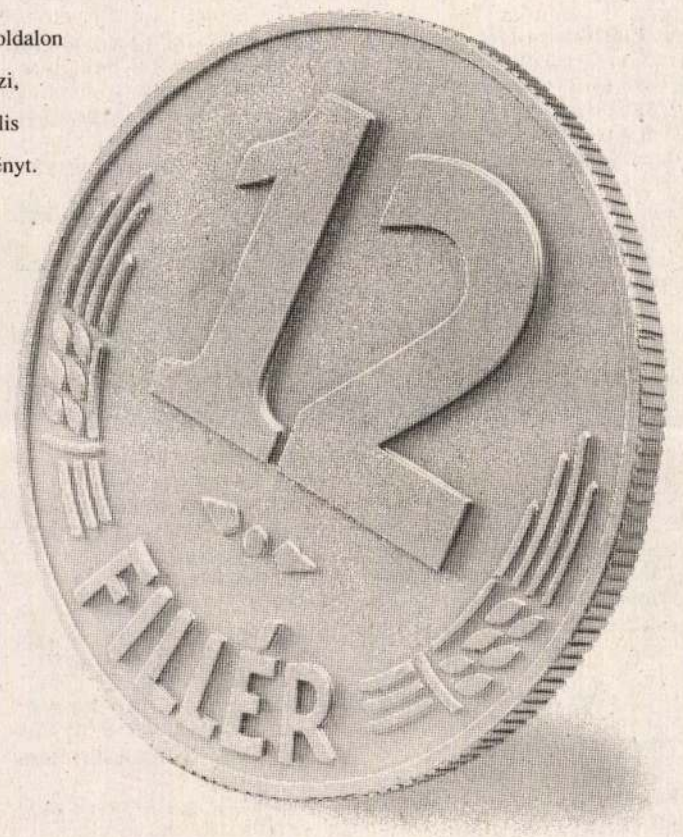

McCANN-ERICKSON

1/4 oldal: 124.000 Ft + áfa
Reklámirodánk telefonszáma: 250-16-80

NÉPSZABADSÁG
Magyarország legkedveltebb napilapja.

SZDSZ—KDNP egyeztetés

Nem volt cél egy koalíciós előkészítés



Surján László és a szabaddemokraták

FOTÓ: HABIK CSABA

Az SZDSZ és a KDNP vezetői tegnapi megbeszélésükön megállapodtak abban, hogy bizonyos ügyekben további szakértői egyeztetésekre van szükség. A tárgyalás után Pető Iván kijelentette: a megbeszélésnek nem volt célja egy jövendőbeli koalíció előkészítése, ugyanakkor arra törekednek, hogy a beszélőviszony fenntartásával ennek lehetőségét ne kelljen eleve kizárni.

A KDNP székházában tartott egyeztetésen gazdaságpolitikai és szociáliskérdésekről, a választójogi törvényről és az SZDSZ—Fidesz-megállapodásról esett szó. A tanácskozás utáni rögtönzött sajtótájékoztatón Surján László elmondta: a két párt képviselői harmadszor találkoztak ilyen magas szinten. A mostani találkozón — a korábbiakhoz hasonlóan — a résztvevők aktuális kérdésekről cseréltek eszmét. A gazdasági kérdések közül a legtöbb szó a privatizációról esett. A KDNP képviselői ismertették ezzel kapcsolatos álláspontjukat, Surján László tájékoztatása szerint sikerült eloszlatniuk néhány félreértést. Pető Iván hangsúlyozta: a kereszténydemokrata álláspont bővebb és árnyaltabb kifejtésével nyilvánvalóvá vált, hogy a KDNP nem magát a privatizációt, hanem annak gyakorlatát bírálja. — Nem kívánjuk lassítani a folyamatot, de azt szeretnénk, ha a privatizáció a rendszerváltás pozitív szimbólumává válna — fogalmazott Surján László.

Az SZDSZ és a KDNP a választási törvény módosításának számos pontjában egyetért, így mindketten támogatják a választási küszöb 5 százalékra (pártszövetségek esetén 7 százalékra) történő emelését. A külföldön élő magyarok választójogával és a nemzetiségek parlamenti képviseletével kapcsolatos álláspontjaik jelentősen eltérnek egymástól, ezért ezekről a pontokról a két párt szakértői tovább egyeztetnek.

Az SZDSZ vezetői bővebb tájékoztatást adtak a Fidesszel nemrégiben kötött megállapodásukról. Surján László üdvözölte a megállpodást, mondván, mindez elősegíti, hogy a magyar politikai élet három pólusa világosan elkülönüljön egymástól, s így a választók 1994-ben értelmes alternatívák közül választhatnak. Pető Iván szerint olyan megállapodást kötöttek, amely nem zárja ki az átjárást a különböző pólushoz tartozó erők között. Az SZDSZ elnöke hozzátette: ez az együttműködés azonban nem ölthet szerződéses formát.

Kérdésre válaszolva Pető Iván elmondta, a megbeszélésnek nem volt célja egy esetleges koalíció előkészítése, erről a kérdésről szó sem esett, csupán elvi álláspontokat tisztáztak bizonyos kérdésekben. Ugyanakkor mindkét pártnak érdeke, hogy Magyarországon konszolidált politikai légkör legyen, s a választások ne veszélyeztessék az ország működőképességét. — Senki sem tudja, hogy milyen koalíció lesz 1994 után, ezért az ilyen megbeszélések a beszélőviszony fenntartásával azt a célt szolgálják, hogy a koalíció lehetőségét ne kelljen eleve kizárni a más elveket valló pártok között sem — hallhattuk. Surján László hangsúlyozta: a választási kampány során bármelyik másik pártot lehetséges koalíciós partnerként kell elképzelni, nem lenne jó, ha egy kormányt azért nem lehetne megalakítani, mert a korábban szerzett személyes sérelmek ezt lehetetlenné teszik.

• Sz. Sz.

A NAP INTERJÚJA Nagy Zoltán meteorológussal az ózonpajzs vékonyodásáról

Nyáron kisebb, de veszélyesebb a hiány

Ma lép életbe a környezetvédelmi miniszter végrehajtási rendelete, amely az ózonréteget károsító anyagok gyártásának, illetve forgalmazásának korlátozásáról intézkedik. Nagy Zoltán meteorológust, a Központi Légkörfizikai Intézet munkatársát arról kérdeztük, hogy a tudomány mai állása szerint ezek az intézkedések mennyiben vezethetnek el a probléma megoldásához.

— A tudósok nagyjából egyetértenek abban, hogy az emberi tevékenység következtében a magas légkörbe, azaz a sztratoszférába jutó anyagok hozzájárulnak az ózonszint immár tartósnak mondható csökkenéséhez — kezdte Nagy.

— A kérdés csupán az: milyen arányban rombolnak ezek, és mennyiben felelősek a különböző természeti folyamatok. 1985-ben fedezték fel az Antarktisz felett támadt ózonlyukat, és azóta az ott tapasztaltakat viszonylag megnyugtatóan magyarázni is képesek. Természetesen ott is zajlanak olyan természeti jelenségek — elsősorban a sztratoszféra jelentős mértékű hűlése értendő ezalatt, amely az ózont lebontó klór aktivizálását előidézi — ám normális körülmények között a természet maga is megbirkózik ezzel. Az, hogy az egyensúly mégis hosszabb ideje felborulni látszik, nagy valószínűséggel az emberi beavatkozás következménye. Fontos tehát megvizsgálni, hogy ez a tevékenység milyen mértékben rombol, hiszen így jósolható meg, hogy képes-e egyáltalán a természet — ha hosszú idő alatt is, de — visszaállni eredeti állapotába. Ehhez azonban az embernek is tennie kell. Így aztán semmiképpen nem elhanyagolható a különböző nemzetközi egyezmények nyomán tett intézkedések hatása.

— Mi az oka annak, hogy ez az immár évek óta létező jelenség az idén hazánkban is komoly riadalmat okozott?

— Mindez azzal magyarázható, hogy másfél-két éve a mi szélességi körünk felett is tartós ózonszintcsökkenést mérünk. Bizonyos mértékű esés az utóbbi 10-15 évben megfigyelhető volt, ám ez 10 évre kivetítve csupán 2 százalékot tett ki. A legjelentősebb csökkenés télen figyelhető meg, ez a 10-15 százalékot is eléri. Nyáron a hiány ennél kisebb, ám az emberi szervezetre mégis ilyenkor jelent nagyobb veszélyt. Az ózonszint csökkenése ugyanis jelentős plusz UV B-sugárzásnak teszi ki a szervezetet. 1991 őszén a csökkenés mértékét mutató számok ugrásszerűen megemelkedtek, és egy tartósan alacsony értékre álltak be. Egy ideig ez is magyarázható volt azzal, hogy az 1991-es Fülöp-szigeti nagy vulkánkitörés felborította az egyensúlyt, ám egy év elteltével ez már nem bizonyult elegendő magyarázatnak. Bármilyen erős legyen ugyanis egy vulkánkitörés intenzitása, egy-két évnél tovább nem okozhat jelentős ózonszintcsökkenést. Jelenleg nincs megnyugtató magyarázat a térségünkben tapasztalható helyzetre: nincs kellő számú adat sem komoly következtetés levonásához. A tudósok közül azonban egyre többen hajlanak arra, hogy valamiféle párhuzamot keressenek az Antarktisz, valamint a felettünk lezajló események között. Vagyis: bizonyos kémiai folyamatokra visszavezetni az ózonpajzs elvékonyodását. Itt pedig ismét az ember szerepénél tartunk. Meg kell vizsgálni, hogy mit tehetünk annak érdekében, hogy az esetleg emberi tevékenységre visszavezethető károkat a lehető legkisebb szintre szorítsuk.

— Mit tanácsol nekünk, merjünk napra menni, vagy sem?

— Ebben a bőrgyógyászok az illetékesek, ám úgy gondolom, mindenkinek saját magát és szervezetét ismerve kell döntenie. Az valószínű, hogy a déltáji napozás nem használ a bőrnek, és ez az Egyenlítőhöz közeledve egyre inkább így van. Az UV B-sugárzás ilyenkor kifejezetten káros mértékű lehet.

• Újhegyi Katalin

A Magyar Közlönyben olvasható rendelet a sztratoszferikus ózonréteg védelméről szóló nemzetközi egyezmény végrehajtásáról az 1985-ös bécsi egyezményre, illetve az 1987-es montreali jegyzőkönyvre hivatkozva részletesen kitér az ózonréteget károsító vegyületek korlátozásának módjára. Eszerint az ilyen szabályozott vegyületek importját, illetve országos felhasználását az ezen egyezményekben és jegyzőkönyvekben megállapított időpontokat betartva korlátozni kell. A rendelet hatálya a különféle márkanéven forgalmazott, gyárilag előállított szabályozott vegyületekre és ilyen anyagot tartalmazó keverékekre terjed ki. Nem vonatkozik a korlátozás arra a mennyiségre, amely az alapvető nemzeti igények kielégítéséhez szükséges. A miniszteri rendelet hatálybalépését követően szabályozott vegyületeket előállító, illetve felhasználó új technológia vagy új termelőkapacitás nem létesíthető. A már meglévő kapacitások nem bővíthetők, kivéve akkor, ha a teljes felhasználás mértéke ezzel nem nő. A tilalmak alól a KTM is csak úgy adhat felmentést, hogy ezzel az országos korlátozási szint mértéke nem növekszik.

A rendelet kitér a szabályozottanyag-tartalmú hőközlő és tűzoltó anyagok visszanyeréséről és újrahasznosításáról, illetve ártalmatlanításáról. Ennek értelmében 1995. január 1-jétől minden ilyen anyagot tartalmazó hűtő-, fagyasztó-, légkondicionáló készülék és berendezés hűtőkörének, valamint a tűzoltó készülékek és berendezések töltetének javítása csak zárt rendszerű technológia alkalmazásával történhet. Ilyen eszközök beszerzéséről a gyártóknak és a szervizeknek kell gondoskodni. Selejtezésnél a káros anyag visszanyerését a tulajdonosnak kell megoldania.

1996. január 1-jétől minden kiselejtezésre kerülő készülék ózont károsító anyagtartalmának visszanyeréséről és ártalmatlanításáról gondoskodni kell. A visszanyert anyagok újrahasznosítását vagy ártalmatlanítását a gyártónak, szerviznek vagy bontónak kell megoldani.

1993. július 1-jétől ózont károsító vegyület nem alkalmazható aeroszolos hajtógázként, műanyag, továbbá merev polisztirolhabok előállítására. 1994. január 1-jétől a tiltás kiterjed a műanyagok habosítására, az oldószerként, orvosi sterilizálásra, új berendezések hűtőközegeként, tűzoltó készülékekhez és berendezésekhez, műszaki sprék hajtógázaként való alkalmazásra.

1994. július 1-je és 1995. december 31. között szabályozott anyagot csupán régi készülékek szervizelésekor, gyógyszerészeti sprék hajtógázaként lehet felhasználni.

Nagy Sándor: rendbe hozhatók a tb-alapok

„Az új tb-önkormányzatok most talán néhány hónap alatt elvégezhetik, amit elődjeink évekig nem tudtak megoldani: van elképzelésünk a társadalombiztosító alapjainak rendbe hozására" — mondta Nagy Sándor, a nyugdíjbiztosító ön-



vánná. A tb-járulékot nem fizető költségvetési szervek, intézmények helyett a költségvetés közvetlenül egy összegben egyenlítené ki az adósságot. S van egy terv a 13 legnagyobb adós állami vállalat konszolidációjára is.

érünk azzal, ha a munkanélküliség gondját sikerül megoldani. Arra is van példa, hogy néhány tisztségviselő a tagságra hivatkozva teljesen elzárkózik a segélyek további csökkentése elől. Előfordul azonban, hogy a tag-

Csurka István Orosházán: irány szélsőjobbra

Csurka István előadást tartott tegnap este Orosházán.

A rendezvény előtt a jelen lévő Bogdán Emil a Magyar Hírlapnak elmondta, hogy a Monopoly csoport közeledése a Magyar Igazság frakcióhoz, amely a jövő héten Magyar Igazság és Élet néven bejegyzésre kerül, a pártot erősíti, bár, tette hozzá: az MDF padsoraiban is legalább három frakcióra való képviselő ül, aki Csurkáékkal szimpatizál. Csak vagy érzelmi, vagy egzisztenciális okból nem akarja elhagyni a legnagyobb kormányzó pártot.

Az MDF-ből a Fidesz, az SZDSZ vagy Soros György javaslatára tettek ki bennünket — jelentette ki Csurka. De ez nem jelenti azt, hogy az MSZP-sek barátaink lennének. A Magyar Igazság Pártot szeretnék kitolni a szélsőjobbra, hogy beleessünk a nagy nemzetközi elítélés szakadékába. Mert amikor jön az elszámolás ideje — mármint a választás —, a hat parlamenti párt, legyen az ellenzéki vagy kormánypárti, görcsösen ragaszkodik egymáshoz.

• H. A.

Demszky Gábor: maradjon kulturális centrum a budai Vár

Korszerűtlen a kormányzati gondolat

Az elmúlt napokban a kritikák kereszttüzébe került a várbeli kormányzati negyed koncepciója. Demszky Gábor főpolgármester a Várnegyed lakóinak véleményét tudakolta, amikor kötetlen megbeszélésre invitálta a nemrég alakult Budavári Magisztrátus szószólóit.

— Miként vélekedik a főváros az Antall-kabinet „költözködési" terveiről? Mennyiben egyezik ez meg a budavári polgárok véleményével?

— Egyetértés van abban a tekintetben közöttünk, hogy a Fővárosi Tanács 1990-es részletes rendezési tervének az a része ma is elfogadható, amely a terület központi épületének — ez a volt HM épülete — kulturális funkciót ad. A palotanegyedben már működő múzeumegyüttest — Nemzeti Galéria, Legújabb Kori Történeti Múzeum, Budapesti Történeti Múzeum — jól kiegészítené, ha ez a Dísz téri épület organikusan simulna a már meglevő közgyűjtemények sorába. A nemzetközi gyakorlathoz is jobban illeszkedik az a fővárosi elgondolás, amely a királyi várat kulturális centrumként kívánja hasznosítani. Idegenforgalmi szempontból is hasznos lenne, ha ide a Néprajzi Múzeumhoz hasonló profilú közintézmény kerülhetne. A vármagiszterek szerint itt létesülhetne például a „Magyarság Múzeuma", koncert- vagy színházteremmel kiegészülve. Ezzel a puritánabb, ámde kulturálisan értékesebb épülettel tovább emelhetnénk a budapesti idegenforgalmi szolgáltatások minőségét.

— Milyen szempontok alapján tartja elhibázottnak a tervet?

— A kormánynak a jelenlegi gazdasági helyzetben nem szabad ilyen megalomániás beruházásokat elindítania, amelyet aztán nem lehet befejezni és amelyeket véleményem szerint presztízsszempontok diktálnak.

A adófizetők pénzével úgy kell gazdálkodni, hogy a meglevő forrásokból közintézményeket bővítsünk, amelyek nyitottak a polgárok számára és az életminőséget javítják. Ebből a szempontból is fontos, hogy itt egy ilyen jellegű középület jöjjön létre. A főváros a saját álláspontját már kifejtette a kormányhoz korábban írt levelében, amelyben minimális követelményeit ismerteti. Eszerint meg kell őrizni a Szent György



A terv mindenképp káros... FOTÓ: BÁNKUTI ANDRÁS

tér kialakulóban levő agóra jellegét.

Fel kell mérni, hogy a kormányzati negyed odaköltözése milyen terheléssel járna a tágabb térségben. Az elképzelések kimunkálásánál figyelembe kell venni azt is, hogy a főváros közlekedési útvonalain — Lánchíd, Margit híd — fokozódik a forgalom, hiszen kétcentrumúvá alakul át az állami adminisztráció. A főváros közlekedése szempontjából ez a nagyszabású terv mindenképp káros. A Budavári Magisztrátus tagjai elmondták, hogy a Várban ma is nagy gondot okoz az autóbusz-forgalom. A megoldatlan parkolás miatt nem tudják kellőképpen fogadni a turistákat. Nem megfelelő a kommunális ellátás, nincsenek nyilvános WC-k, pihenőhelyek. Véleményem szerint, mielőtt bármibe fognak, biztosítani kell a közlekedéssel és turistaforgalommal kapcsolatos infrastruktúrát. Szimbolikáját tekintve sem tükröz korszerű kormányzati felfogást a Várhegyre költöző adminisztráció. Ha a kormányzati negyedből egyáltalán valami megvalósul, annak csak a Sándor-palotára és a Karmelita-kolostorra kell majd korlátozódnia. Az ide költöző miniszterelnöki vagy köztársasági elnöki rezidencia csak protokolláris szerepet szabadna kapjon. Ez a megoldás nem jelentene növekvő gépkocsiforgalmat és egyben terhelést a Vár számára.

— Milyen eszközökkel élhet a főváros, ha a tervezés a következő fázisba kerülne?

— A fővárosi törvény keretein belül minden lehetőséget kihasznál a közgyűlés, hogy véleménynyilvánítási jogával éljen. Egyébként a napokban levelet juttatok el a miniszterelnök úrhoz, amelyben kifejtem a főváros és a vármagisztrátus véleményét. Úgy gondolom azonban, mire a kormányhatározat megvalósulna, már a választások idejét fogjuk élni, és a kormány is meggondolja, kidob-e az ablakon 450 millió forintot.

• Szarvas Zsolt

KERÜLETI HÍREK

Ellenőrzik a vendéglátóhelyeket

(MH) A kerület vendéglátóhelyeinek átfogó vizsgálatát kezdte meg a XX. kerületi önkormányzat a rendőrséggel, a tűzoltósággal és a tisztiorvosi szolgálattal közösen. Szeptemberig folyamatosan ellenőrzik az üzlethelyiségeket, s hetenként jelentik tapasztalataikat az önkormányzatnak.

SM Klub a XII. kerületben

(MH) Sclerosis multiplex betegségben szenvedők klubja működik a XII. kerületben. Az önkormányzat az Ady Endre utca 25. szám alatti helyiséget utalta ki számukra, ahol szakorvos, gyógytornász segít az SM-eseknek. Bővebb felvilágosítás a 226-0270-es telefonszámon kapható.

A nagytétényieket továbbra is veszélyezteti az ólom

Hétszeresre emelik a határértéket

A nagytétényi lakosok és a XXII. kerületi önkormányzat 5,6 milliárd forintra perli környezetszennyezés miatt a magyar államot és a Metalloglobus Vállalatot, melynek itteni gyáregységében a század eleje óta ólmot dolgoztak fel. A per első tárgyalása július elsején lezajlott, s elkészült a terület rehabilitációs programja is. Az önkormányzat a hét elején lakossági fórumra hívta a károsult polgárokat.

A rehabilitációs terv kidolgozására a Green Tech Kft.-t kérte fel a Metalloglobus. A kilogrammonkénti 1000 milligramm fölötti szennyezettségű területeken mindenhol, 600 mg fölötti értéknél pedig kisgyermekes családoknál javasol a kft. talajcserét. A XXII. kerület tisztifőorvosa, dr. Szolnoki István ez év áprilisi szakvéleményében számtalan kifogást emelt a munkaközi tervvel kapcsolatban.

— Nem nyugodhatunk bele abba, hogy itt ezentúl is veszélyeztetve kell élni. Nem tudom elfogadni azt, hogy ez a rehabilitációs terv minimálprogram jellegű, ezért végrehajtása után is marad szennyezőanyag a lakott területen is — hangsúlyozta beszámolójában a tisztifőorvos. Érthetetlen, hogy miért ezer mg-ot határoz meg a terv a talaj cseréjére vagy tisztítására vonatkozó határértékként, hiszen évtizedekig a száz mg-os — mezőgazdasági területekre vonatkozó — szabvánnyal dolgoztunk. Korábban a felkért holland csoport igen szigorú szakvéleménye is százötven mg-nál vonta meg a talaj szennyezettségének — egészségügyi szempontból még veszélytelen — határát. Azzal sem érthetünk egyet, hogy a rehabilitációt — a gyártelepen kívül — önkéntes jelleggel akarják végrehajtani. Félő, hogy nem minden érintett polgár ismeri fel saját és környezete érdekeit — foglalta össze ellenvetéseit a főorvos.

Elfogadhatatlan a kidolgozott rehabilitációs terv Bogó Ágnes önkormányzati képviselő számára is.

— A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség 1992 áprilisában kiadott határozatában 150-250 mg-ban rögzítette a megengedett ólomszennyezettséget. Ezek után — számunkra ismeretlen okból — a felügyelőség igazgatója idén júliusban már 1000 mg-os határértéket tart helyesnek. Nem engedhetjük, hogy a környezeti rehabilitáció zátonyra fusson a hivatalok határérték-labdajátékában.

• G. H. Zs.

31 millió a XI. kerületi lakásokra

Az eredetileg tervezett húszmillió forinttal szemben 31 milliót osztottak szét azon a pályázaton, amelyet a Vagyonkezelés Felügyelete társasházak felújítására írt ki — tájékoztatott Lakos Imre XI. kerületi alpolgármester.

Százhuszonhárom társasháznak 8 ezer 400 családjának kedden küldték ki a kedvező elbírálásról szóló értesítést. Az önkormányzat — folytatta Lakos — a pénzügyi támogatással az év végéig elvégzett külső és belső felújítási munkálatokhoz járul hozzá. A kerület a decemberig benyújtott számlákra kizárólag az elvégzett munkálatok után fizet majd. A kedvező elbírálás oka, hogy a társasházak alaposan felmérték a lehetőségeiket. A pályázat ugyanis előírta, hogy a kivitelezési munkálatok legalább felét a társasház felújítási alapjából kell fedezni.

Lakos szerint, ha a képviselő-testület így dönt — szorosabb feltételekkel — megismétlik a pályázatot. Jövőre a városképi szempontok figyelembevételével a homlokzatok felújítását támogatja az önkormányzat.

• Sz. I. M.

Elmarad a szoborpark megnyitása

MTI

Elmarad a nagytétényi szoborpark augusztus elsejére tervezett megnyitása. A műszaki átadás ezen a héten befejeződik, de az építtetők megnyitáshoz szükséges használatbavételi engedéllyel nem rendelkeznek. A nyitás új időpontjáról a polgármesteri hivatal képviselője még nem tudott felvilágosítást adni. A szoborpark fenntartója jelenleg a XXII. kerületi önkormányzat, de szeptember végén a fővárosi önkormányzattal közösen döntenek arról, hogy a későbbiekben ne adják-e vállalkozói kezelésbe a nagytétényi szoborgyűjteményt.

Mennyiért szállítják el a roncsautókat?

A mellékutakon rendszám nélkül álló autók elszállítási költségeinek 50-50 százalékos megosztását kezdeményezi egy a főpolgármesteri hivatal által a kerületekhez hétfőn kiküldött körlevél — tudhattuk meg Arató Balázs közlekedési ügyosztályvezetőtől.

A leromlott állapotú gépkocsik eltávolítása az idén már negyvenmillió forintba került a hivatalnak. Az utak és hidak felújítására szolgáló alapból 20 millió forintot kell a főútvonalak mentén közterületet elfoglaló autók elvontatásra fordítani. Ez az összeg az év végéig fedezi a mellékutakon felmerülő költségek 50 százalékát is. Arató Balázs beszámolt arról, hogy a XX. kerület hajlandónak mutatkozott az együttes finanszírozásra. Ezután határozták el, hogy a többi kerület számára is felvetik az elgondolást. Az ügyosztályvezető hangsúlyozta: indítványuk nem vonatkozik a fő- és tömegközlekedési útvonalakra, azok ugyanis a főváros kezelésében vannak, s az onnan elszállított járművek költségeit továbbra is ők fedezik.

• Sz. I. M.

Az SZDSZ a kispesti piacról: a polgárok döntenek

Az SZDSZ kispesti szervezetének közleménye a kispesti piac átépítéséről:

Teljes megdöbbenéssel fogadtuk, s a kispesti polgárok tudatos félretájékoztatásaként értékeljük a napilapokban múlt héten megjelent MDF-es és KDNP-s véleményeket a kispesti piac ügyében kiírt népszavazásról. Eszerint a kispesti önkormányzat SZDSZ—Fidesz vezette többsége a polgárokra kívánja áthárítani a döntést, s a népszavazás esetleges eredménytelenségéért is őket terheli a felelősség. A tények azt mutatják, hogy ezen állítások nem fedik a valóságot.

1. Az önkormányzat — vállalva a felelősséget — már döntött a piac átépítésének szükségességéről, amikor a kereskedők által összegyűjtött, építés ellen tiltakozó aláírásokat bemutatták. Emiatt kötelességének érezte a demokrácia kiteljesítését jelentő népszavazás kiírását. Csak így bizonyosodhat meg arról, hogy a piac tervezett átépítése ellen tiltakozók kisebbségben vannak-e, avagy sem.

2. Az augusztus 15-ei dátummal kapcsolatos állítás sem helytálló.

Az MDF helyi elnöke által az önkormányzat júniusi ülésén a népszavazás kiírására tett javaslat a jelenlegi időponttól legalább 1 héttel korábbi népszavazást eredményezett volna. Több, mint meglepő, hogy a javaslattevők kritizálják a nyári időpontot.

Különösen szerencsétlennek és sajnálatosnak tartjuk, hogy az MDF és a KDNP egyes képviselői szoros rokoni összefonódások, s a piaccal kapcsolatos anyagi érdekeltségük okán pártpolitikai síkra igyekeznek terelni Kispest városközpontjának korszerűsítését, szépítését. A kerület fejlesztése minden kispesti polgár javát szolgálja, azt nem befolyásolhatja néhány személy anyagi érdeke.

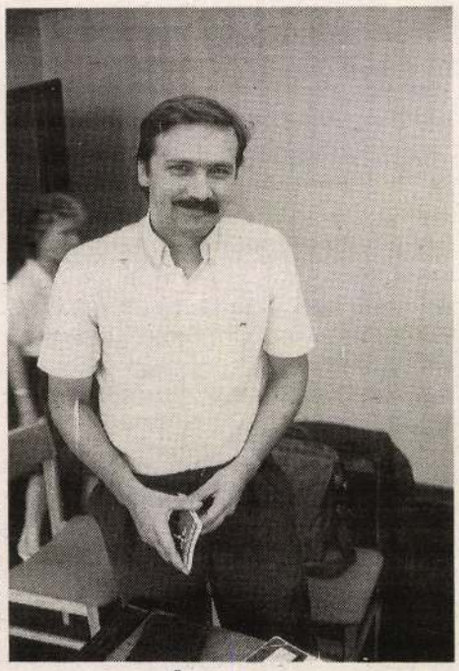

FOTÓ: VÍG SÁNDOR

Őry Csaba

Őry csapata ért el gyors sikert: elfogadtatta, hogy a küldöttgyűlés csak az „illegitim" tisztségviselőket választja újra, ami egyet jelentett Őry megerősítésével.

De ez az eredmény tiszavirág-életűnek bizonyult, a másik tábor ellentámadásba ment át. Követelték az elnök lemondását, de Őry nem mondott le, bár többször „felajánlotta mandátumát a küldöttgyűlésnek", egyszerre jelezve hajthatatlanságát a saját tábora felé, illetve kompromisszumkészségét az őt leváltani kívánó küldöttek előtt. A róka fogta csuka helyzeten a Kalmár-csapat akkor tudott felülkerekedni, amikor Őry Csaba elnöki beszámolóját egy szavazat híján a küldöttgyűlés nem fogadta el. Kalmár jól szervezte meg táborát, és ennek a munkának a gyümölcse éjszakára beérni látszott. Tovább csökkentette Őry esélyeit, hogy a Liga alapszabályát értelmező jogászi érvelés az általános tisztújítás mellett tette le a voksot. Ekkor az Őry-tábor egy része azt a taktikát fontolgatta, hogy kivonul, így lehetetlenné teszi az érvényes szavazást.

Fordul a kocka

Éjszakára úgy látszott, hogy Őry veszít a két nagyjából azonos támogatottságú tábor küzdelmében. Világossá vált, hogy ha nincs személyi megoldás, a Liga könnyen széteshet. A kiábrándult küldöttek öt éve folytatott szakszervezeti harcaik megcsúfolását látták a kialakult patthelyzetben. *Ezekhez a terméketlen vitákhoz már nem adjuk a nevünket* – ebben mindkét tábor közkatonái egyetértettek.

Míg Őry és Kalmár megpróbálkozott a kiegyezéssel, többen azt vetették fel, hogy harmadik személyt kell találni. Soós Gábor és Pétervári András alelnökök neve került szóba. De ezekről a javaslatokról is kiderült, hogy céljuk nem más, mint hogy megosszák a másik fél szavazótáborát.

Másnap a küldöttek már nem fogadták el a különalkukat. Ugyanúgy elvetették az Őry javasolta elnök-főtitkári rendszert, mint a Kalmár javasolta társelnökséget. Választani *kellett*, és végül Őry 54,9, Kalmár 40,6, Pétervári 3,9 százalékot szerzett a titkos szavazáson. Kalmár Bélát alelnöknek választották, mert a fő kérdés eldőlte után a két tábornak ki kellett egyeznie egymással. A régi alelnökök közül Hadházy Ágnes és Pétervári András újra megkapta a bizalmat, negyediknek pedig Gaskó István, a Vasutas Dolgozók Szabad Szakszervezetének elnöke vált Liga-alelnökké, jórészt annak köszönhetően, hogy szakszervezete 21 százalékos eredményt ért el az üzemitanács-választásokon.

A személyi kérdések rendezése után a küldöttgyűlés egységesen utasította el a pótköltségvetést, ami a kiadott állásfoglalás szerint a terheket úgy hárítja a munkavállalókra, hogy feladja infláció-ellenes és gazdaságélénkítő programját.

Mindezt vasárnap sajtótájékoztatón mondta el Őry Csaba elnök és az alelnöktársak körében helyet foglaló Kalmár Béla. A tökéletes összhangba némi mellékzönge vegyült, amikor Kalmár kijelentette, hogy az újraválasztott – immár nem delegált – Liga Tanácsban az ő támogatói vannak többségben. De e támogatók között nemcsak belharcostársai találhatók meg, hanem azok is, akik a Liga szétesésének megakadályozása érdekében álltak mögé. Mert a küldöttgyűlésen a józanabb álláspontot megfogalmazók győzedelmeskedtek. Azok, akik továbbra is bíznak az alulról szerveződő, független szakszervezetekben.

K. L.

Népszabadságot újságárustól?

Olcsóbb, ha házhoz rendeli.



Lapunk minden előfizetőjének **40%** megtakarítást nyújtunk. Ez annyi, mintha évente majdnem **öt hónapig** vagy minden pénteken és szombaton **ajándékba adnánk Önnek** a Népszabadságot és a színes TÉVÉ-magazint. Az Ön kényelme ennyit megér nekünk. És friss hírekkel kezdheti a napot.

NÉPSZABADSÁG

Magyarország legkedveltebb napilapja

Befolyásos emberek mértékadó lapja

MAGYAR HÍRLAP

„A hír szent, a vélemény szabad"

Mértékadó emberek befolyásos lapja



Alapdíj: 20 Ft
Km: 36 Ft
Várakozási díj: 8 Ft/perc

Lejtőfrász

A budai Várlejtő rendezési terve

Csattanós választ adott az I. Kerületi Önkormányzat a budai Várlejtő beépítését szabályozó részletes rendezési tervekkel kapcsolatos bírálatokra: a június 24-i testületi ülés előtt *Szabó Dezső* MDF-es képviselő pofon vágta *Bogád Zoltánt*, a *Levegő* munkacsoport aktivistáját, aki társaival együtt a tervjavaslatot támadó állásfoglalást osztott szét a képviselőknek.

A Várlejtő, illetve a kerület beépítése keltette indulatok régi keletűek. Négy évvel ezelőtt elsősorban a Toldy Ferenc utca–Donáti u. találkozásánál lévő játszótér beépítése ellen tiltakoztak a Várlejtő Bizottság életrehívói. A mostani tervek a játszóteret érintetlenül hagyják, ám a botrányt kavaró rendezési terv fő elemei 1989-re nyúlnak vissza. A tanácsi vezetés ekkor hozta létre az *Inber Ingatlanhasznosító és Beruházásszervező Kft.*-t. Az Inber Kft. készítette elő a nagy vitákat kiváltó szállodaépítést a Hattyú utca–Fiath János utca által határolt telken, ekkor került a társaság tulajdonába a Fortuna utca 18. telke, ekkor merült fel a Toldy Ferenc utca Vár felé eső üres telkeinek beépítése. Az Iskola utca–Szalag utca–Corvin tér hat üres telkén építendő „Skandináv Center" tulajdoni viták miatt nem valósult meg.

Informális koalíció

Az 1990 őszén hivatalba lépő önkormányzat városfejlesztési terveit alapvetően két tényező akadályozza. Hatályos részletes rendezési tervek hiányában nem adható építési engedély. A Várlejtő területét a Közlekedési, Hírközlési és Építésügyi Minisztérium, valamint a Művelődési Minisztérium 1989-ben műemléki jelentőségű területté nyilvánította, így a hatályos jogszabályok szerint a rendezési tervet az Országos Műemlékvédelmi Hivatalnak is jóvá kell hagynia.

A választások után a kerület 31 tagú képviselő-testületében 11 MDF-es, 7 SZDSZ-es, 6 fideszes, 5 kereszténydemokrata, 1 kisgazda- és 1 MSZP-s képviselő foglalt helyet. 1990-ben az I. kerület volt az egyetlen a fővárosban, ahol a kormánykoalíciót alkotó pártok győztek. A pártok erőviszonyai azóta sem változtak, ám a helyi viták, így a területfejlesztési viták itt is elsöpörték az eredeti pártfelállást. A kerületet ma gyakorlatilag informális MDF–Fidesz-„koalíció" irányítja.

A „koalíció" tényleges hatalmi helyzetét többek között az jelzi, hogy ambiciózus területhasznosítási elképzeléseit rendre sikerül elfogadtatni a testülettel. A kerület legnagyobb méretű építkezését a Déli pályaudvar parkolójának helyén tervezik; egy japán cég hatalmas irodaházat, illetve kulturális központot szándékozik építeni a területre, a parkolóhelyek visszapótlására a Vérmező alatt építenének mélygarázst. (Beszélő 1992. június 6.) A külön az erre a területre készíttetett és elfogadott rendezési tervet heves vitákat követően fogadta el a képviselő-testület. *Ligeti Imre* polgármester szerint az aggodalmaskodó képviselőkkel szemben végül azok álláspontja győzött, akik szerint nem szabad fölösleges megkötöttségekkel akadályozni egy „zseniális megoldás" megvalósulását. Nem is akadályozza: a rendezési terv – szemben egy korábbi változattal – semmiféle beépítési korlátokat nem állít.

Várszoknya

A „Várszoknya" rendezési programjának elkészítésére 1988-ban adott megbízást a Fővárosi Tanács a VÁTI-nak. A részletes rendezési terveket – négy ütemre bontva – már az önkormányzat megbízásából készítette az Építész Studió XI., a Műhely Kft. és a VÁTI IV. Műemléki és Építészeti Tervező Iroda a polgármesteri hivatal műszaki osztálya közreműködésével. A tervek a korábbi elképzelésekhez igazodtak, jórészt az Inber Kft. által szervezett beruházások számára kívántak zöld utat adni.

A rendezési tervek bírálói szerint az építkezések révén megnövekedne a zsúfolt, nagy forgalmú, szennyezett levegőjű kerület gépkocsiforgalma. A csúszásveszély, a szivárgórendszer tönkremenése és a barlangrendszer feltáratlansága miatt minden további beépítés kockázatos. A tervezési folyamat széttagoltsága miatt a tervek összehangolatlanok, a beépítés megbontja az budai Vár, illetve a Várlejtő történelmi összképét.

A vitákban elsősorban két beruházás kapcsán szikráztak fel az indulatok.

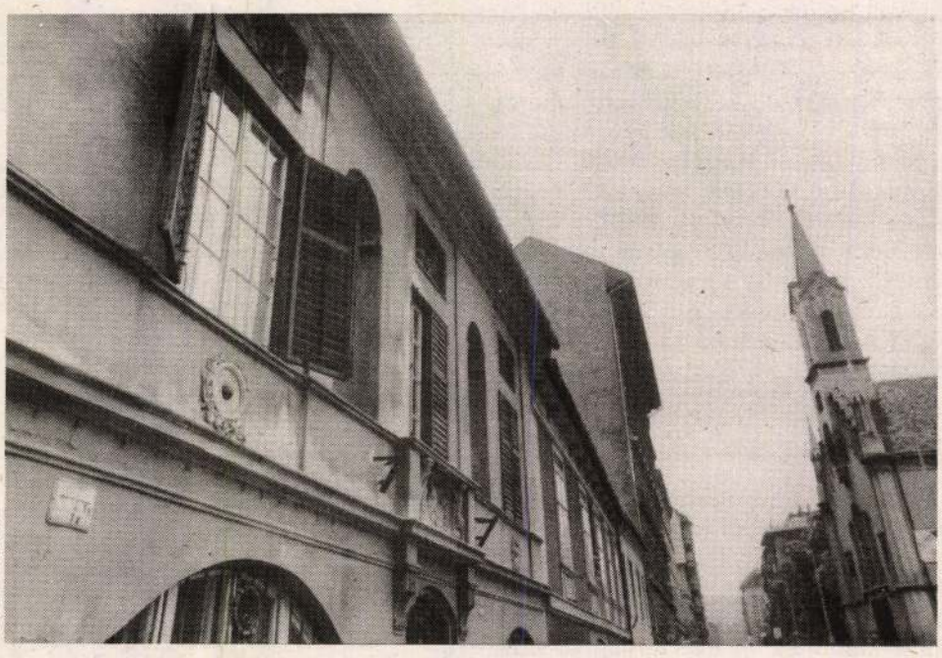

FOTÓ: TAVAS JÓZSEF

A Corvin téri műemlék házak



FOTÓ: TAVASI JÓZSEF

A budai kertmozi

A Bécsi kapu melett elterülő Európa liget alá mélygarázst kívánnak építeni, ami nyilvánvalóan elpusztítja a liget fáit.

A volt budai kertmozi üres telkének beépítése, illetve ehhez kapcsolódóan a tömböt a Corvin tér felől határoló három régi, műemléki védettség alatt álló ház „hasznosítása" szintén nem új gondolat, az önkormányzat erre az *Alba Kft.*-vel hoz létre vegyes vállalatot. Apportként az önkormányzat a telket, illetve az épületeket „viszi be" a vállalkozásba, mélyen értékük alatt, mintegy 65 000 Ft/m^2 áron. A ma még gesztenyefákkal övezett telekre, illetve a műemlék házak előkertjére ötemeletes szállodát építenek, az épületekben a szállodához kapcsolódó szórakoztatóipari létesítmények kapnak helyet.

A tervet bírálók szerint a beépítés kedvezőtlenül befolyásolja a Várlejtő összképét, a Duna-parti épületek magasságához igazodó új szálloda agyonnyomja a Corvin téri egyemeletes műemlék épületeket.

Diszkréció és frusztráció

A polgármester úgy érvel, hogy a szolid, körültekintő és hagyománytisztelő rendezési tervek széles körű egyetértéssel találkoztak, mintegy 33 szervezet fejezte ki rokonszenvét az elképzelésekkel kapcsolatban. Az ellenzők szerint viszont késhegyig menő szakmai és politikai vita előzte meg az előterjesztést.

Az elmúlt években a többségi „koalíció" azáltal tudta határozattá emelni fejlesztési javaslatait, hogy sikerült azokat jótékony homályban tartani. Ha az építési koncepció netán a kelleténél nagyobb feltűnést keltett, akkor többnyire altatták a javaslatot, majd egy óvatlan pillanatban ismét előterjesztették azt, gondosan kerülve a feltűnést. „Így ment át" például a Hattyú utca–Fiath János utcai építkezés határozata is.

A részletes rendezési terv esetében azonban ez a taktika már nem bizonyult sikeresnek, tekintettel a kerület különleges helyzetére. A Várlejtő kivételes városképi jelentőséggel bír, az önkormányzat egyszerűen nem hagyhatja teljesen figyelmen kívül a jogszabályok előírta egyeztetési kötelezettségét. Az indulatok elszabadulását az magyarázza, hogy a képviselőket frusztrálja a számukra szokatlan érdeklődés, az országos és szakhatóságok, a nyilvánosság és a civil társadalmi szervezetek kontrollja.

A Budapesti Városvédő Egyesület május 4-én kelt levele élesen támadja a terv valamennyi fontos pontját.

A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium Területrendezési és Építészeti Tervtanácsa április 14-én kelt állásfoglalása arra hívja fel az önkormányzat figyelmét, hogy a terveket a szakhatóságnak ismét be kell mutatni. A minisztérium által május 18-án kibocsátott szakmai vélemény nyolc pontban sorolja fel észrevételeit, és csak azok figyelembevétele esetén javasolja azt jóváhagyni.

Az önkormányzatban nem osztották a minisztérium álláspontját. Erre utal az, hogy egy héttel később *Bérczi László*, az önkormányzat műszaki, városfejlesztési és környezetvédelmi bizottságának elnöke levélben fordult Gyurkó János miniszterhez. A levélíró kifejezte súlyos aggályait a tervvel kapcsolatban, és egyben állásfoglalást kért a minisztertől, hogy az „önkormányzatnak milyen szervek egyetértése után szabad tárgyalnia az RRT-t? A KTM és az OMVH egyetértő véleményezése szükséges-e"?

Az Országos Műemlékvédelmi Hivatal május 17-én észrevétel formájában fogalmazta meg aggályait. A június 23-án kelt levél azonban már úgy összegzi a szakhatóság véleményét, hogy: „Fenti észrevételeink alapján az egyesített és módosított RRT formájában és tartalmában nem alkalmas a jóváhagyásra... ragaszkodunk ahhoz, hogy a jóváhagyásra előterjesztendő RRT véglegesítése során észrevételeinket vegyék figyelembe, és adjanak módot az ellenőrzésre. Ellenkező esetben kénytelenek leszünk bírósághoz fordulni." A levél óvja az önkormányzatot attól, hogy az RRT jóváhagyását június 24-én ismételten napirendre tűzzék.

Időközben ugyanis június 3-án a rendezésiterv-javaslat már a testület elé került. A képviselők akkor úgy foglaltak állást, hogy három szakembertől opponensi véleményt kérnek, és csak azok ismeretében döntenek az anyagról.

A polgármesternek azonban nem volt türelme megvárni a szakvélemények elkészültét. Véleménye szerint a döntés a testület szuverén joga – de egyben kötelessége is. Ha az önkormányzat nem dönt, az ugyanolyan felelőtlenség, mintha esetleg rosszul dönt. A tervezet június 24-én váratlanul ismét a képviselők elé került.

Nyakleves

Ezúttal azonban nem a polgármesternek, illetve a „koalíciónak" sikerült a meglepetés, hanem a Levegő munkacsoport aktivistáinak, akik állásfoglalásuk kiosztásával tulajdonképpen elérték, amit akartak: a képviselők nem tudtak uralkodni magukon. Az egyik fideszes képviselő először a környezetvédők magnóját akarta kihajítani az ablakon. Szabó Dezső MDF-es képviselő pedig lekevert egy nyaklevest – nem az OMVH illetékesének, nem a főpolgármesternek, nem a köztársasági megbízottnak, nem a szakminiszternek, nem Ráday Mihálynak, hanem – jobb híján – Bogád Zoltán környezetvédőnek.

A pofon azonban valójában az önkormányzaton csattant. A kivonuló rendőrök nem voltak hajlandóak kivezetni a nyilvános ülésről a környezetvédőket, a polgármesternek jobb megoldás nem jutott eszébe, mint hogy berekessze az ülést. Bekövetkezett az, amit a polgármester mindenképpen el akart kerülni: a napilapok másnap fő helyen számoltak be az afférról. Most már sokkal nehezebb lesz diszkréten – és mellesleg törvénytelenül – elfogadni a terveket.

ZOLNAY JÁNOS

Harcolni vagy megalkudni?

Mennyi hatalma van az amerikai elnöknek?

1960-ban megjelent egy könyv, címe magyarul *Elnöki hatalom*. Truman elnök egykori tanácsadója, Richard Neustadt írta. Azóta az amerikai elnökök és elnökjelöltek bibliaként olvassák ezt a művet. A könyv legfontosabb tanulsága az, hogy az amerikai elnök hatalma lényegesen kisebb, mintsem gondolnánk. Truman elnök mondta egyszer: „egész nap itt ülök, és igyekszem meggyőzni az embereket, hogy csinálják azt, amit maguktól is csinálniuk kellene – ez minden hatalmam." Szintén ő jósolta , hogy szegény Eisenhower – eredeti szakmája: tábornok – milyen ideges lesz majd, amikor kiadja az utasításait, hogy „csináljátok ezt, csináljátok azt, de semmi sem fog történni". Valóban szinte áthidalhatatlan különbség van aközött, amit az emberek elvárnak az amerikai elnöktől, és aközött, amit az elnök ténylegesen teljesíteni tud.

Reagan ereje

Amikor Ronald Reagant elnökké választották, elsőként azt kérdezte a Kongresszus vezetőitől, hogy hol rontotta el Carter elnök. Az egybehangzó válasz az volt, hogy túl sok problémát akart megoldani egyszerre, és végül egyet sem sikerült megoldania. Reagan nem eresztette el a füle mellett, amit hallott, és a rákövetkező nyolc évben mindössze négy fontos kérdésre összpontosította a figyelmét. Függetlenül attól, hogy valaki egyetért-e Reagan politikájával vagy sem, annyi bizonyos, hogy Roosevelt óta ő volt Amerika leghatékonyabb elnöke, legalábbis abban az értelemben, hogy képes volt Amerikát az általa megszabott irányba vezetni.

Reagant a politikai és szociális problémák többsége nem érdekelte, nem is értett hozzájuk. Ugyanakkor volt néhány nagyon egyszerű alapelve, amelyekért teljes elkötelezettséggel és mindenkinél inkább képes volt harcolni, s ez az elnöki hatalom lényege. Lou Cannon, a *Washington Post* újságírója visszaidézi az 1980-as elnökválasztási küzdelmeket, amikor valaki megkérdezte Reagantől, nem fél-e attól, hogy a védelmi kiadások növelése egy új, veszélyes fegyverkezési versenyhez vezet majd. Reagan válasza: „nem, az oroszok nem tudnak velünk lépést tartani." Reagan túlegyszerűsített válasza akkor sokkolta a médiát. Ma már tudjuk, hogy tényleg hitt a saját víziójában, előre látta a hidegháború végét, és eszerint formálta külpolitikáját. Tegyük hozzá, teljes sikerrel. A belpolitikai kérdéseket illetően szintén volt határozott terve. Washingtonban mindenki arról beszélt, hogy szükséges lenne megreformálni az adórendszert. Ötven éve egyetlen elnök sem mert ehhez a kérdéshez nyúlni, Reagan viszont igen. Reagan alacsonyabb adókat akart, és csökkenteni akarta az állami szabályozók számát, így akarta támogatni a magánszektor vállalkozó kedvét. Haynes Johnson, szintén a *Washington Post* tudósítója, aki sok éven keresztül ellenezte Reagan politikáját, ma már úgy látja, hogy Reagan volt az az elnök, aki pontosan azt érte el, amit akart. De hogyan csinálta?

Reagan tudta, hogy hónapokon keresztül egyetlen kérdésre kell összpontosítania a figyelmét és erejét ahhoz, hogy kitűzött célját elérhesse. Az amerikai elnöknek nincs hatalma a Kongresszus felett, de még a saját kormányával szemben is állandóan vesztes marad, ha egyidejűleg több problémát akar megoldani. Az elnöknek jogában áll kormányát utasítani, de ez önmagában nem szokott sikerhez vezetni. Az elnök hatalma saját meggyőző erejétől, erkölcsi tekintélyétől függ. A nyilvánosságnak köszönheti az erejét, annak, hogy nap mint nap beszélhet az emberekhez, elmagyarázhatja politikájának lényegét. Sokszor hónapok telnek el, mire sikerül a közvéleményt, illetve a közvéleményt formáló újságírókat maga mellé állítania. Reagan ezt mindenkinél jobban csinálta. Ha kellett, egyenként győzte meg a szenátorokat és a nagy szakszervezetek vezetőit politikájának helyességéről.

De ezt csinálta Bush is az iraki háború előtt. Hónapokba telt, mire képes volt meggyőzni saját külügyminiszterét, a katonaságot, a szenátust, a Kongresszust, a médiát, a közvéleményt, az európai és arab szövetségeseket a háború szükségességéről és megnyerhetőségéről. Ez idő alatt Bush nem foglalkozott más kérdéssel. Bush azért bukott meg, mert nem volt belpolitikai elképzelése, amelyet mindenáron igyekezett volna megvalósítani, vagy amelyhez hű maradhatott volna. Ha csak egyetlen ilyen ideája lett volna, még mindig ő ülne a Fehér Házban. Persze a történelem nem aszerint fogja Reagant és Busht megítélni, hogy mi mindent nem csináltak, hanem annak alapján, amit elértek.

Clinton gyengesége

Clinton már egy új, a háború utáni nemzedék tagja. Minden érdekli, mindent fontosnak tart, és a szakmai felkészültsége imponáló. Nehéz lenne olyan kérdést találni, amelyre ne lenne jól formált és szakszerű válasza. Naiv magabiztossággal érkezett Washingtonba, azzal a hittel, hogy Amerika szociális és gazdasági problémáinak mindegyikére megoldást fog találni. Fehér házi stábja 30 éves fiatalokból áll, akik tehetségesek, ambiciózusak, és napi 16 órát dolgoznak. Mindannyian azért jöttek Washingtonba, hogy történelmet csináljanak. Eltelt az első négy hónap, és mintha most kezdenék felismerni, hogy ez nehezebb, mint gondolták; hogy a jó szándék nem azonos a jó politikával. Clinton népszerűségi indexe a mélyponton van. A konzervatív média szerint még soha nem volt amerikai kormány, amely annyi hibát követett volna el, mint a Clinton-adminisztráció, de a kormány bírálatában a liberális média sem marad le. Ronald Reagan pedig már most biztosra veszi, hogy a következő 25 évben újra republikánus elnöke lesz Amerikának.

Természetesen, mint a nyugati demokráciákban mindenütt, a média sokszor igazságtalanul támadja az elnöki hivatalt. Ahogy Russel Baker a *The New York Times* hasábjain írja, a média szereti, ha az elnök hibázik, hiszen a rossz híreket könnyebb eladni, mint a jó híreket. Az újságírók versenyeznek, és a tét az, hogy ki tudja a kést elsőként az elnökbe szúrni. Mindezek ellenére a kritikák nagy része jogos, és mindenki arra a kérdésre próbál választ találni, hogy mi az alapvető baj Clinton politikájával.

A Vár rendezési tervéről

A budai Vár csaknem fél évszázada romban álló Szent György térrel határos területének rendezését célzó kormányelképzeléseket a médiákban a legképtelenebb reakciók kísérték.

A főpolgármester magát ebben a kérdésben illetékesnek tartva a miniszterelnökhöz írt levelében rosszallását fejezte ki azért, mert a budai Vár jövőjével foglalkozó kormányülések egyikére sem volt hivatalos, s meggyőződésének adott hangot, hogy az ilyen ügyeket informális keretek között, reggeli kávé keretében kellene megbeszélnie neki és a miniszterelnöknek.

E felfogással ellentétben a hatályos jogszabályok tükrében az alábbi eljárás jogszerű és lehetséges.

Az Országos építési szabályzat előírása szerint a városok és községek igazgatási területét a jellemző rendeltetésnek megfelelő területfelhasználási egységekbe kell sorolni. A területfelhasználási egységeket rendezési terv állapítja meg. A településrendezési tervek egységes, egymásra épülő rendszert alkotnak. Az Általános rendezési terv (Árt, általában városokra, nagyobb településekre készül) meghatározza a település alapvető településszerkezetét, területfelhasználását, műszaki infrastruktúrájának és más ellátó műszaki-okológiai rendszerét, építészeti megjelenését, az épített környezet és a természeti értékek védelmét, a környezetvédelmet és a tájrendezés követelményeit. A Részletes rendezési terv (Rrt, főleg az általános rendezési tervben meghatározott területekre készül) meghatározza egy településrész szerkezetét, a részletes területfelhasználás módját, az épületek és más építmények építési telkét, területét, elhelyezésük követelményeit.

A fővárosi törvény szerint az Árt-t a Fővárosi Közgyűlés határozza meg, a kormány és a kerületi képviselőtestületek véleményének kikérésével. A Részletes rendezési terveket az Árt alapján, a kerületi képviselőtestületek határozzák meg.

Az Árt határozza meg az adott település, esetünkben a főváros igazgatási területét alkotó területfelhasználási egységeit. A terület e szerint lehet: lakó-, üdülő-, intézményi, ipari és raktár stb. A területfelhasználási egységeket övezetekbe kell sorolni.

A budai Vár területét a főváros érvényes, Általános rendezési terve intézményi területnek minősítette, és a Budapesti építési szabályzat a 31. övezetbe sorolta. A jogszabály szerint intézményterület elsősorban az alapfoknál magasabb szintű (igazgatási, társadalmi, egészségügyi és szociális, művelődési és nevelési, oktatási, testnevelési és sportolási, tudományos és nem üzemi jellegű kutatási terület stb.) intézmények elhelyezésére szolgál. A 21. § szerint a 31. építési övezetben meg kell őrizni a városkép történeti jellegét, lehetőség szerint azt vissza kell állítani, az övezet területén építeni, építési telket kialakítani és azokon új építményt elhelyezni csak részletes rendezési terv alapján lehet.

Az Rrt – mint arról már szóltunk – a létesítmények térbeli rendjét határozza meg, és a „tervben" foglalt főbb rendezési elhatározások szöveges jogi megfogalmazása szabályozási előírása. A Várhegy falakkal övezett része a jelenleg hatályos Rrt szabályozási előírása az Árt-re alapozottan kimondja, hogy a Szent György tér kialakításánál a történeti előzményeken alapuló, a múlt század végén létrejött beépítést kell alapul venni és vissza kell állítani a Szent György tér egykori arányait, a tér különleges értékét.

A kormány a Buda vári Szent György tér és Dísz tér rehabilitációját érintő határozatával pontosan e hatályos Rrt-ben foglaltak megvalósítását célozza, amit a Városépítési, tudományos és tervezési iroda, Városrendezési megvalósíthatósági szakvéleményében a következőképpen foglalt össze: „A kormány döntése, amely lehetővé teszi Buda vára történelmi jelentőségének és szerepének visszaállítását, a háborús műemléki sebhelyek begyógyítását, és a magyar államiság 1100 éves évfordulójára a világkiállítás időpontjával egybeesően határozza meg a környezetet érintő legfontosabb első ütemet, az 1988-ban készült Rrt építészeti elrendezésével, és rugalmas funkcionális kereteivel nincs ellentmondásban."

A kormányhatározat négy vári ingatlan építéséről, rendbehozataláról szól:

– Szent György tér 1–2. (volt Sándor-palota) 3360 m²;
– Színház u. 5. (volt karmelita kolostor) 6873 m²;
– Dísz tér 1–2. (volt Külügyminisztérium) 412 m²;
– Dísz tér 17.–Szent György tér 3. (volt Honvédelmi Minisztérium, Honvéd Főparancsnokság) 4742 m²;
– mindösszesen 15387 m². (Nem az összehasonlítás kedvéért, csak mellesleg jegyzem meg, hogy a Főpolgármesteri Hivatal, volt Fővárosi Tanács, Városház u. 9–11. hatalmas tömbje 56000 m².)

A négy ingatlan közül kettőnek a hatályos rendezési terv részben más funkciót szánt, mint a jelenleg tervezett, ezért célszerű az Rrt-t módosítani, mert mint a fentiekből kiderült az Rrt nem a funkciókat, hanem alapvetően a létesítmények térbeli rendjét határozza meg. Az Rrt módosítása a kerületi képviselő-testület feladata.

Az Árt nem szorul módosításra, mert hisz az érintett terület, mint ezt láttuk, jelenleg is intézményterület.

Mindezért teljesen megalapozatlanok a bombasztikus támadások a kormány Várnegyedet, Dísz teret és Szent György teret érintő a jelenleg is hatályos rendezési tervekből is levezethető 2003-ig megvalósítandó elképzelései ellen.

Szentgyörgyvölgyi Péter
államtitkár

Mondom, jött a vetésfehérítő bogár

N. Sándor egy Tolna megyei faluban élt, amíg élt – 38 évig. Két hónappal ezelőtt döntött úgy, hogy nem próbálkozik, nem kísérletezik tovább, sorsára hagyja családját, gazdaságát.

❑

A család gyászol, nem beszél. Az anya sírva húzódik vissza a házba, az apa könnyes szemmel ingatja a fejét: elment és nincsen többé, ismételgeti. Állok a kerítés mellett, az apró termetű szilvafák alatt. A gyümölcsből tavaly ötven liter pálinkát főzött a fiú. Halála után a felesége a két kisgyerekkel hazaköltözött a szüleihez, a szomszéd faluba, de változatlanul itt dolgozik. Száraz szemmel tér ki: ő sem érti, mi történt. Igen, jól éltek. Azt hiszem, megijedt – mondja, de máris megbánja, hogy ilyen sokat beszélt, és gyorsan elköszön.

A körzeti orvos szerint N. Sándor életerős, egészséges férfi volt, leszámítva persze a hátfájást, ami egy idő után minden traktorost elér a gerincét érő állandó vibrációtól.

– Nem fér a fejembe a dolog – mondja az orvos. – Nem ismert lehetetlent. Ha valami nem sikerült tízszer, megcsinálta tizenegyedszerre. Igaz, az utóbbi időben többször panaszkodott, hogy a becsületes munka itt nem ér semmit, mindenütt falakba ütközik: vegyszer, gépalkatrész csak a haveroknak van, neki meg nincs összeköttetése. Láttam már néhány öngyilkost, volt, akit valahogy meg tudtam érteni. De ő...?

❑

Talán akkor kezdett kicsúszni a lába alól a talaj, amikor a tsz – ahol traktorosként dolgozott – az állami támogatások elmaradásával összedőlt, mint egy kártyavár?

A jelenlegi elnök szerint ez mindig is hitelből gazdálkodó, kedvezőtlen adottságú szövetkezet volt. Valószínűleg személyi problémák is adódtak – írja körül tapintatosan a rossz gazdálkodást. Az utóbbi években egyre több kárt okozott az aszály, nem volt miből fizetni a beruházásokra fölvett kölcsönöket. Ráadásul szociális megfontolásból mindig több embert foglalkoztattak, mint ahánynak a munkájára szükség lett volna. Nem is olyan régen még hatszáz tagjuk volt, ebből 350 aktív dolgozó. Ma a tsz fölszámolás alatt van, volt dolgozóik többsége munkanélküli. Közéjük tartozott N. Sándor is.

– Izgága ember volt, de lehetett számítani a munkájára, meg lehetett bízni benne, mindig kiemelt gépen dolgozott. Nem tett neki jót, hogy munkanélküli lett – mondja az elnök tárgyilagosan. Aztán hozzáteszi, a tsz-től bérelt tíz hektáron N. Sándor gazdálkodott, a szülei révén kapott is majdnem ugyanannyi kárpótlási földet. A búzája nagyon szépet termett. Mások sokkal kilátástalanabb helyzetben élnek.

Lett volna még egy lehetősége a tsz csődje idején. A szövetkezet vezetői, középvezetői és néhány tagja kft.-t hozott létre, fejenként tízezertől százezer forintig terjedő beugróval. Most a tsz-től bérelt földön növénytermesztéssel foglalkoznak, vagyontárgyaikat hitelre vették. Többek közt a szövetkezet gépei közül is vettek, hat és fél millió forintért.

– N. Sándor is beléphetett volna a kft.-be, teljesen nyitott volt a dolog – magyarázza az elnök–, de ő nem szállt be. Nem akart együtt dolgozni a régi vezetőséggel, mondván, hogy „azok tették tönkre a tsz-t".

Lehet, hogy nem tartozik szorosan a tárgyhoz, hiszen nem tudom, hogy mindennek van-e valami köze N. Sándor halálához, de azért szóba hozom az elnöknek: környékbeliek egy része nincs valami jó véleménnyel a tsz átalakulásáról. Azt feleli, ha nem alakulnának kft.-k, bt.-k, ki fizetne adót az önkormányzatoknak? Meg túl nagy választék nincs is, itt csak nagy táblákon lehet gazdálkodni, zöldséget nem érdemes termeszteni, mert messze van a piac, két-három hektár egy embernek munka mellett sok, munkanélküliként meg nem lehet megélni belőle.

A tolnai faluban a problémák föltorlódnak, innen már nem tudják továbbsöpörni őket, mert út sem vezet sehova. Pedig akartak építeni egyet a legközelebbi baranyai falu felé, hogy Bonyhád, Pécs közelebb legyen. Csak bő két kilométerről lett volna szó, de az erre tartalékolt pénzt elvitte, hogy a tsz nem fizeti a vízműépítési hozzájárulást – mondja a polgármester.

A tsz összeomlása sokféleképpen nyomja a falut, például azzal, hogy kétszáznegyven munkaképes korú lakosából százharminc munkanélküli, akik közül százan a tsz-ben vesztették el az állásukat. A tsz körüli huzavonákkal volt kapcsolatos N. Sándor egyik gondja is, amellyel a polgármesterhez fordult.

A terület ugyanis, amit N. Sándor a tsz-től bérelt, a pedagógusok illetményföldje volt. Eddig a szövetkezet pénzben fizette a megváltást, a felszámolás miatt azonban az önkormányzat úgy döntött, hogy inkább magát a földet adja oda a pedagógusoknak, termeljen rajta mindenki, amit akar. De a földet N. Sándor már bevetette búzával.

– Amikor ez kiderült, jött nekem csapkodva Sándor, hogy ő akkor kiszántatja a búzát, visszaadja a földet. Mondom, ne mérgeskedjél már, hova szántanád ki azt a gyönyörű búzát, inkább bérelj egy akkora darab másik földet a tsz-től, és majd azt osztjuk szét a pedagógusok között. Ebben meg is nyugodott, megállapodtunk, hogy másnap aláírja a szerződést. Aztán sosem lett másnap. Még aznap éjjel meghalt. Azt hiszem, kimerült volt, nagyon kimerült. A földosztó bizottságnak is tagja volt; a kimérések még nem kezdődtek el, de talán nyomasztotta, hogy tudta, sok konfliktusra számíthat. Előrelátó ember volt.

❑

N. Sándor egyik patrónusa a szomszédos állami gazdaság kerületvezetője volt. Ő látta el szakmai tanácsokkal, az állami gazdaság gépei szántottak, vetettek neki bérmunkában. Valószínűleg ő látott bele legjobban N. Sándor gazdaságába.

– Az ősszel, egyszer, ahogy beszélgetünk azt mondja Sándor: majd én most megmutatom, hogyan kell gazdálkodni! – meséli a kerületvezető. – Azt hiszem, elkábították azok a szövegek, hogy itt a farmereké a jövő meg hasonlók. De ahhoz, hogy valaki gazdálkodni kezdjen, feltételrendszer kell: tőke, tudás és műszaki háttér. Neki a három közül egyik sem volt meg teljes mértékben. Jól képzett szerelő volt, értett a kombájnokhoz – csakhogy ez még kevés a növénytermesztéshez. Szorgalmas, takarékos ember volt, a fogához verte a garast – nem tudok róla, hogy adósságai lehettek volna –, de a munkanélküli-segélyből komoly tőke nem képződik, a búzából meg manapság végképp nem. Ami a műszaki hátteret illeti: egy kipofozott, öreg MTZ-je volt. Hiába akart volna alkatrészt venni hozzá, jó esetben Szekszárdon lehetett valamit találni. Minden csapágyért oda kellett szaladgálni. Vegyszerekért is száz kilométereket autózott.

Számítgatjuk, mennyit hozhatott a búza. Nyolc hektárja volt – mondja a kerületvezető. Nekünk a szomszéd táblán 52 mázsa lett hektáronként. Nem hiszem, hogy az övé is ennyit hozott volna, mert erősen megtámadta a vetésfehérítő bogár, de azért számoljunk ennyivel. Ezen a tiszta haszon 12 ezer forint hektáronként, ami összesen 96 ezer. Ez ma jónak számít.

– Azért tíz hónapra nem is olyan sok. Hiszen ő októbertől ezzel foglalkozott.

– A kukoricán is lenne ennyi haszna, de úgy sem sok, persze. Egy hektár kukorica tavaszi vetése, gyomirtása, műtrágyázása kelésig minimum 24 ezer forint hektáronként. Aztán folyamatosan jönnek az ápolási költségek, betakarítás, szállítás. A búza indítása még valamivel drágább is. És az idén, mondom, jött a vetésfehérítő bogár. Ráadásul a kukorica gyomirtása sem sikerült. A vegyszert kiszórtuk, de hiányzott a csapadék, ami belemossa a földbe. Mondtam Sándornak, hogy vagy megismételjük a gyomirtást, vagy kapáltat. Vegyszerrel, gépi munkával az hektáronként megint 1200 forint.

Tavasszal már éreztem, hogy valami törés állt be a lelkében. Kérdezte, tudnánk-e állást adni neki az állami gazdaságban. Mondtam, hogy előjegyzésbe veszem, és ő lesz az első, akinek szólok. De hát nemrég még százhatvanhárman voltunk a kerületben, most meg hetvenketten vagyunk. A szántónak a fele van meg, a legelőt bérbe adtuk, az erdőt az erdőgazdaságnak, az állatokat – a 344 szarvasmarhát, a 400 anyabirkát a bárányokkal, az 1000 sertést – eladtuk vagy vágóhidra vittük. Nem is szeretek erről beszélni. Ez a gazdaság nekem nem a munkahelyem volt, hanem az életem. És ki látja annak hasznát, hogy ez így tönkrement? Hol hasznosul ez értékként? Visszatérve a dologra: a traktorjainknak is csak valamivel több mint a fele van meg, hát hogy adtam volna munkát Sándornak?

❑

Akiket megkérdeztem, azt mondták: N. Sándor nem volt kilátástalan helyzetben. De hát mi is az, hogy kilátástalan helyzet?

Rehák Aranka

Beregi arcélek

A nemzetközi Tisza-túra indulása előtt többnapos esőzés duzzasztotta a folyót. A Felső-Tisza medréből kilépve zavarosan rohant. A jó idő később meghozta a nyaralás, az izmok, a nomád lét óhajtott butaságát, de a beregi szakasz még *más* volt. Annál is inkább, mert ott nemcsak a folyó érintetlenebb, hanem a falvak, az emberek is kevésbé sújtottak turizmustól, haszonleséstől, szórakoztatóipartól. Ott még táborozás, bevásárlás közben vagy kihűlt végtagokkal kocsmába menekülve a túrázó figyelhetett a helybeliekre. S ők beszéltek. Főleg: a megélhetésről, a falusi turizmus címén fürdőszobához jutás lehetőségeiről, a *túlról* érkező rézszállítmányokról. És a legnagyobb *bizniszről*: a benzinről, amely – elmondásuk szerint –, ha tűz ütne ki valamelyik portán egy-egy falut porig rombolhatna, mert a csempészbenzin marmonkannában nem éppen tűzbiztonságos. A túrázó csak hallgatott és figyelte az arcokat.

A vendégmunkás

Az eső elől a buszmegállóból szaladt be. Két hatalmas politilén szatyor, farmer, orkándzseki – fáradságtól? italtól? – vérben forgó szemek.

– Két hónap után végre hazafelé – kezdett magába azonnal a pult előtt. Hallgatagon, de kíváncsian fordultak felé a gumicsizmások. Táskájából csatosüveges sört vett elő.

– Szovjet? – kérdezte a legközelebb álló.

– Nem. Dojcslande. Német. Já. Kóstold meg!

– Gyógyszert szedek.

– Akkor vegyél csokit – hajolt le a másik táskához. – Nem kell sokat keresnem, csak azzal van teli. Tessék! Milka. Finom.

Asztalhoz ültek néhányan. Nézték: a vendégmunkást.

– Mi dolgozunk. Odakinn. Öten egy nap alatt négyszáz mázsa betont is bedolgozunk.

– De ott megfizetik – bólogatott az egyik helybeli.

– A németek szombaton nem mennek be. Mi igen. Mondjuk a főnöknek: árbájt. Dolgozunk. Napi tizenkét órát.

– Múlt szombaton a tévében Makovecz is megmondta, hogy a magyar munkás jobban olvassa a rajzot, mint a német – tette hozzá egy fiatalember.

– Já. Vegyetek cigit! Marlboro. Több mint öt márkába kerül.

– Van jobb: Symphonia. És megéri? – kérdezett rá egyikük.

Elővette bukszáját. Kihúzta belőle az összes pénzét. Százmárkások. Néhány. Keveslik – látta tekintetükön.

– És mit keres még rajtunk a fővállalkozó – mondta és belekortyolt a csatos üvegbe. Csokit és cigarettát kínált körbe, majd a falnak dőlve elbóbiskolt.

– Já. Árbájt – motyogta.

Az aranykoronás

Két biciklis fordult be a tábor mellé.

– Ez itt az én erdőm – mondta az öreg. Köré gyűltünk. Azt hittük baj van, végtére is senkitől nem kérdeztük: felverhetjük-e sátrainkat?

– Sátorozzanak csak nyugodtan. Legalább összeszedik a száraz gallyakat. Vannak, akik fákat vágnak ki, de azok falusiak, már sejtem kik lehetnek, egyszer úgyis elkapom őket. Harminc hold erdő. Az enyém egészen a töltésig – mutatott körbe az öreg. Majd kérdezés nélkül folytatta:

– Annak idején húsz hold földet vittem be a téeszbe. Meg a kaszáló a töltésnél, a tóval együtt az is az enyém.

– A tó a magáé, Sanyi bátyám, csak az nem, ami benne van – jegyezte meg fiatal kísérője.

– Amit abból kifognak legyen az övék. Jó volt a földem aranykorona-értéke. Az erdőnek és a kaszálónak alacsony aranykoronája, ezért kaptam érte ilyen sokat. Szántót alig vettem. Sok vele a munka. Meg különben is, birkával foglalkozom. Volt év, amikor milliókat kerestem a birkán. Hál' istennek emelkedik az ára. Tavaly még mindent magam csináltam, magam őriztem. Az idén már embert fogadtam melléjük. Mégiscsak elmúltam hatvanhat. Ott vannak – mutatott az erdőbe. – A kutya is az enyém. Jól el kellett vernem a bottal, hogy kint maradjon az emberrel, és ne jöjjön utánam. De menjünk Gyuszi fiam, mert ebből nem élünk meg.

– Ráérünk, Sanyi bátyám.

– Viszlát. Dehogy érünk rá, vár otthon az asszony – nevette el magát és elkerekezett. Gyuszi még várt néhány pillanatot, mondani akart valamit:

– Két éve hagyta ott az asszony. Odaköltözött a gyerekhez. Csak arra várnak, hogy meghaljon az öreg.

Sós B. Péter



Kit szolgált valaha a „jó besúgó”?

Az árulónak felmentés nem, csak bűnbocsánat jár

Névtelen levélre nem lehet, de többnyire nem is érdemes válaszolni. Arra a néhány hete érkezett vallomásra, amit most mégis elővettem a fontos, lerakott leveleim dossziéjából, korábban azért nem kívántam reagálni, mert méltánytalannak éreztem, hogy éppen annak az embernek (a feladónak) a vétke, erkölcsi bukása állíttassék pellengérre – akár névtelenül is –, aki még Csurka István előtt valamiféle belső késztetést, kényszert érzett, hogy átvilágítsa önmagát. Hogy a nyilvánosság egy személyesen nem ismert képviselője előtt, előttem, kéretlenül feltárja élete titkát. Miért tette, s miért névtelenül? Megjelent írásom, amelyre hivatkozik, legfeljebb ürügy lehetett, hajánál fogva előrángatott, keresett alkalom. A cél: kiírni magából azt, amiről mostanáig hallgatott. Kiírni, megvallani, gyónni – de homályban hagyott arccal, következmény nélkül. Oly módon, hogy a névtelenség által a büntetlenség, az egyedi leleplezés lehetetlensége is biztosíttassék.

A levél tartalma, az, hogy valaki a pártállam korszakában III/III-as ügynökként szolgált, ma már igazán nem szenzáció. A spiclik száma egyetlen, volt szocialista országban sem ismeretes. A Stasit szolgáló németek elképesztően nagy számáról szóló híradásokat itthon azzal a komfortkereső önszuggesztióval olvassuk, hogy „annyian” talán mégsem voltak nálunk. De hogy az érintett tíz- vagy százezrek (egyelőre meg nem írt) vallomása vaskos kötetekre rúgna Magyarországon is, abban senki sem kételkedik. Csakhogy egyelőre kivételnek számítanak a vallomástevők.

A hatalom mindenekfelett való szolgálatának legalantasabb módját, a spiclistátust elutasítók hiteles történeteinek voltaképpen egyetlen közös tanulsága van – amire fentebb utaltam –, hogy végső soron azért (majdnem) minden helyzetben *volt választás*. Ha két pokol közt is, de létezett. Még a kommunista Rajk László és a vele azonos eszméket valló Szász Béla is más, merőben ellentétes magatartást választott a bitófa alatt; másként vallott, illetve hallgatott a kínzások hatására. Később, enyhültebb légkörben, és főként: szabadlábon, még a diktatúrában is kisebb volt a tét. Ha nem is volt könnyű és semmiképpen nem veszélytelen, lehetett nemet mondani. De mi történt azokkal, akik eljátszották a tükörbe nézés lehetőségét? A nekem címzett névtelen levél írója, amikor saját elbukásáról, „kisávósságáról”, gerinctört életéről ír, az *árulás árára* figyelmeztet. Tényszerűen tudósít arról, hogy először még a Rákosi-korszakban, egyetemistaként került az elnyomó apparátus hálójába, akkor „kapták el” – ki tudja, miért –, és ő, az elszenvedett, maradandó fizikai-lelki károsodást okozó tortúra hatására arra a következtetésre jutott, ha nem vállalja el, hogy besúgó lesz, „fizikailag, szexuálisan, erkölcsileg, anyagilag teljesen tönkretettek volna”. Az idézett mondatban árulkodó feltételes móddal nehéz vitatkozni. Emberileg legfeljebb az érthető, hogy a levélíró annak idején is, és azóta is, ebbe a kötélbe kapaszkodott. Ez a reális fenyegetettség segített abban, hogy a későbbiekben – ha kínlódva is – elviselje saját döntését, amelynek következményei, mint írja, ugyancsak egész életére kihatottak.

„Másodszor 1957 elején kaptak el a pufajkások Budapesten – olvasható a levélben –, mert fegyverrel vettem részt a forradalomban. Amikor bevittek, őrjöngő félelmemben (1954-re gondolva) majd az eszemet vesztettem, amikor szinte hülyére vertek a röhögő, de rossz kedvű bitangok. Állásomat a fővárosi szerkesztőségben így is elvesztettem, de a besúgásért cserébe nem börtönöztek be (ami halálomat jelentette volna különleges testi fogyatékosságom miatt) és könyvelőként elhelyeztek egy nagy... vállalathoz. Majd 1961-től egy vidéki szerkesztőségben folytathattam munkámat. Kétszer követtem el öngyilkossági kísérletet, évekig idegklinikák lakója voltam. Az alkoholizmus rabja is lettem, de hála Nagyfának, már évek óta nem iszom. Társaságba nem jártam, családot nem alapítottam, hogy minél kevesebb emberrel legyen kapcsolatom, mert így kevesebb emberről tudtam információt gyűjteni. A ...-i idegklinikáról kikerülve 1971 őszén mentett fel a III/III a további együttműködéstől. Azóta sem találom a helyemet a világban.

Nem kívánom önnek, hogy akár csak a századrészét is élje át, amit nekem át kellett élnem. Őszintén sajnálom, hogy nem volt erőm az első kihallgatás előtt az öngyilkosságra.”

Pátosztalan, zökkenőkkel fogalmazott mondatok, egy „volt vidéki újságíró” egyéni tragédiáját világgá kiáltó, sokak tragédiáját sejtető tények. A benne foglaltak igazságtartalmát mérni nem tudom. A vallomás súlya, jelentősége nem mérhető ahhoz a gigantikus terjedelmű önátvilágításhoz, amelynek paradox voltától a közelmúltban hangos volt a sajtó. Bár munkás élete nagyobbik részében állítólag a feladónak is kenyere volt az írás, mindig csak szakmája szürke robotosa lehetett. Feltételezhetően, még ügynöki érdemei viszonzására sem kapott soha, semmilyen díjat, és műveit sem mutatták be az ország első színpadán. Saját drámájából is (egyelőre) csak egy levélre futotta. De ebben a levélben legalább a katarzis vágya, igénye él... Ellentétben nagy nevű (és nagy tehetségű) sikeres ügynöktársával, aki ugyan novellát is kerekített a maga titkos megbízatásából, de önátvilágítását fogalmazva is elég cinikus volt ahhoz, hogy sarokba szorított helyzetben kipréselt vallomását mások hibáztatásával enyhítse, szépítse. Beismerő írásában, a Rákosi-pert taglaló szemináriumokon tanult kifejezéssel élve, vádlottból vádlóvá lett; lényegében azért, hogy beismerés ürügyén is másokra háríthassa az őt terhelő erkölcsi felelősséget.

A névtelen levél írójából, gondolom, nem lett író, nem lett képviselő, és nem lett az új rendszer kegyeltje sem. Fegyverrel harcolt '56-ban, de nem kapott, bűne folytán nem is érdemelt ezért semmiféle kitüntetést. Hitét, erejét, gerincét is megtörte mindaz, amit átélt. Nem takaródzik alig hihető, többesztendős ügynöki kötelességmulasztással, spicliszabotázzsal, nem tagadja le, amire nincs bizonyíték. Még azt sem hajtogatja, amit Socino – Páskándi Géza Vendégség című drámájának hőse – példáján oly sokan, hogy a „jó besúgó” voltaképpen áldozata érdekét szolgálja. A levélíró csak egyetlen tényt hoz fel önmaga védelmére, de azt sem érvként, csak életútja megvilágítására említi. Hogy életfogytiglani magányra ítélte önmagát. Azért mondott le a család, a baráti kör nyújtotta boldogságról és biztonságról, mert így is korlátozni kívánta saját működési körét.

Arról, hogy a pokolban töltött évtizedek után milyen bűnök terhelik a névtelen ügynök lelkét, hány szerencsétlen kollégája vesztette el jelentései nyomán az állását, hány szomszéd srác nem kapott útlevelet, és ki az, aki a kihallgatott és jelentésben továbbított megjegyzések miatt nem került be az egyetemre – nem szól a levél. Az áldozatok talán csak a besúgó rémálmaiban jelennek meg éjszakánként, vagy az idegklinika felvételes orvosának anamnézisában szerepelnek. Kórlapok őrzik azt a titkot, amit az illetékes ügyosztály iratégetői, a kisávósokat dirigáló, máig büntetlen hatalmasságok rég megsemmisítettek.

A történetnek – részben névtelensége miatt, részben a rendelkezésemre álló információk esetlegessége és hiányossága következtében – nincs igazi, revelatív tanulsága. Ha szót érdemel egyáltalán, annak az az oka, hogy riasztóan sokan lehetnek köztünk azok a jóra születtek, de hősnek gyáva kisemberek, akik lélekben ugyan sohasem határozták el, hogy gazemberek lesznek – valószínűleg nem is rendelkeztek ehhez sem III. Richárd formátumával, sem eltökéltségével –, mégis rákerültek a bűn és az erőszak útjára, s ha nem gyilkosok, hát gyilkosok cinkosai lettek.

Statisztika nem bizonyítja, de joggal feltételezhető, hogy nagy részük egy-kettőre bekasszírozta szolgálatai árát és boldogult. Főnök lett, diplomata vagy főszerkesztő, kiszabadult az albérletből vagy rózsadombi villába költözött – és nem voltak álmatlan éjszakái. De akadhattak nem kevesen, akik saját aljasságuktól megriadva a bűnbe esés órájában, vagy napok, hetek, évek múlva megundorodtak és összeroppantak. Volt, aki „tragikus körülmények között” távozott az élők sorából, és olyan is, aki idézőjel nélkül idézendő tragikus körülmények között – életben maradt.

Jászai Mari Lady Macbeth szerepének elemzésekor arra hivatkozott, a Lady lelkiismereti válsága, összeomlása azt bizonyította számára, hogy volt lelkiismerete. Azért nem bírta elviselni vétke súlyát, mert nem szokta meg a bűnt. „Aki pedig nem bírja meg bűnének erkölcsi következményeit, miket magában hord, az nem volt elég gonosz annak elkövetésére.”

A levélíró és sorstársai késő bánata, idegösszeomlása vagy életcsődje sem ad okot sem a részvétre, sem a felmentésre (mint ahogy Lady Macbeth sem vált Jászai előadásában vonzó személyiséggé), inkább csak azt példázza, hogy az önmagukon is erőszakot elkövető, gerinctört bűnösök már eddig is súlyosabban bűnhődtek gyávaságukért, mint az érdekből, sportból ártó, vagy menthetetlenül fanatikus örömhóhérok gyilkosságaikért. Ők, miközben tisztük szerint másoknak csapdát állítottak, maguk is belehullottak, és fogolyként vergődtek, néhányan – ki tudja, hány ezren – lélekben megjárták a poklot. Sokan legalább így bűnhődtek a társadalom által büntetlenül hagyott, paragrafusokkal meg nem torolható bűneikért. Mint a nekem címzett levél névtelenséggel takaródzó, nyilván máig megfélemlített írója. Aki, ha felmentést nem is, bűnbocsánatot még kaphat. Feltéve, hogy nem akar a hatalom közelébe kapaszkodni, a nyilvánosság reflektorfényében hősként sütkérezni. Megtért bűnösként nem akar sem pártvezér, sem bíró lenni, és képviselőként nem vár voksokat azoktól, akiket – gyengeségből – elárult.

Földes Anna
újságíró

Protestánsok válasz(tó) úton

A napokban adta ki a Református Egyházi Megújulási Mozgalom „protestáns választási tanácsadóját”. A protestánsok választási dilemmája abban van, hogy bár minden jelenlegi parlamenti pártban számos elkötelezett protestáns személyiség közreműködik, mégis a tudatos protestáns tömegeknek jó lelkiismerettel egyetlen mai parlamenti pártot sem ajánlhatunk kizárólagos támogatásra.

Úgy tűnik, hogy informális úton ugyan, de a római katolikus egyház az érdekeit legmarkánsabban képviselő Kereszténydemokrata Néppárt felé fogja híveit tanácsolni. Ám a magyar protestantizmus történelmi tapasztalatai egyaránt óvnak minket attól, hogy bizonyos centralizált klerikalizmus túlsúlyba jusson a közéletben, vagy hogy velünk szemben is ellenséges extrém liberalizmus érvényesüljön. Nem kevesen tartanának azonban attól is, hogy az egyházellenességet évtizedeken át jól begyakorolt „elvtársak” újra döntő hatalomhoz jussanak. Ugyanakkor a protestantizmus lényegéhez tartozó szabadelvűség és tolerancia visszariaszt sokakat olyan csoportosulásoktól is, amelyek bár népi-nemzeti értékeket hangsúlyoznak, de ezt diszkriminatív hangsúllyal teszik. Így hát azt helyeseljük, ha a protestáns választási befolyás nem párt-, hanem értékorientált lesz, tehát olyan személyiségek kiválasztására fog törekedni, akik a tradicionális protestáns értékeket képviselik – függetlenül attól, hogy melyik párt zászlaja alatt állnak.

E minőségi válogatás szempontjai természetesen nem felekezetiek, hanem össztársadalmi értékek és érdekek rendszerén alapulnak. A magyar protestantizmus történelmi hagyományai szerint mindig a nemzeti függetlenség frontvonalában állt, ami napjainkban azt jelenti, hogy gazdasági és politikai kapcsolatrendszerünkben a többirányúság elvét követjük. Nem véletlen, hogy a határon túli magyarság sorskérdései egyházi közéletünkben napi feladatokként jelennek meg, s ennek megfelelően a képviselők értékelésénél az ilyen irányú elkötelezettség meghatározó szempont számunkra. Belpolitikai téren a XVI. századtól a szárszói konferenciáig a szegénypártiság elvét követték legjobbjaink. Ez az elv napjainkban a dolgozó és dolgozni akaró, alacsony jövedelmű állampolgárokkal való szolidaritás igényét jelenti egyrészt, másrészt a vadkapitalizmus, a szabadrablás, a jövedelmek közti jelenlegi indokolatlan aránytalanság következetes elutasítását.

Az igazságtétel kérdésében a megbékélés elve azt sugallja, hogy az egykori párttagok és egykori ellenzékiek közt nemzeti megértésre törekedjünk, ám az igazságosság elve alapján ugyanakkor nem tekinthetünk el a jelentős gazdasági bűncselekmények és élet elleni bűntettek elkövetőinek felelősségre vonásától.

A protestantizmus egyidejűleg európai és ugyanakkor elkötelezetten nemzeti – a kultúrpolitikában is. Egyértelműen elutasítja az értékhordozó kultúra kárára eluralkodó kultúrmocsok térhódítását. Egyházpolitikai téren olyan személyiségeket támogatunk, akik egyetlen klerikális központ iránt sem kizárólagosan elkötelezettek, ám ugyanakkor sem kommunista, sem liberális zászló alatt nem vettek-vesznek részt a történelmi kereszténység elleni manőverekben.

Természetesen a választópolgár nem képes az adott jelölteken a felsoroltakhoz hasonló valamennyi érték képviseletét számon kérni, ezért a választáskor döntő szerepe lesz a jelöltek személyiségi jegyeinek, amilyenek a közösségi elkötelezettség, tisztakezűség, példamutató magánélet, szakértelem, bátorság és józanság, műveltség és elkötelezettség.

Protestáns többségű vidékeken jelentősége lesz annak, ha a presbitériumok megvitatják és „átvilágítják” a helyi, tájegységi jelölteket, illetve kezdeményezik alkalmasnak ítélt személyiségek jelölését.

Az előadottakból kitűnik, hogy a – teljesség igénye nélkül – mintegy modellként felsorolt politikai értékeink mélyen a bibliai-reformátori hátterű protestáns társadalmi etikában gyökereznek, mégis felekezetileg nem kötöttek, hanem egyetemességre törekednek. Az aktív, tudatos protestáns részvétel a jelöltek kiválasztásakor és a választáskor arányszámunknak megfelelően vagy azon túl is jelentősen hozzájárulhat a következő parlament és kormány minőségi javulásához, ami – úgy tűnik – az egész társadalomnak is jogos és sürgető igénye.

Németh Géza
református lelkipásztor

Garnitúrák

Országos vihart kavart a nyugdíj- és az egészségbiztosítási önkormányzatokat vezető ikertestület tagjainak díjazása. A mértéke éppúgy kifogások tárgya, mint az a mohó sietség, amellyel a magas honorálás megszavaztatása történt.

Érdekes kissé kitérni az előzményekre. A választói hangulat hullámzását, illetve gyors változását már az igen hamar jelezte, amikor az 1990-es országgyűlési választás nyertesei alaposan alulmaradtak a nem sokkal későbbi helyhatósági erőpróbán. Majd egész sor időközi választáson is kitűnt, hogy az a hányad, amely egyáltalán elmegy szavazni, mondhatni, „egyre balrább” voksol. Sokszor egyenesen az MSZP-re. Az pedig, ahogyan a kormány által már-már elszabotált társadalombiztosítási választáson a – mi tagadás, a volt SZOT-ból fogantatott – MSZOSZ-siker megszületett, szinte földcsuszamlással ért föl. Micsoda esély!

Magam eleve vegyes érzelmekkel tekintettem az eléggé vegyes szakszervezeti mezőnyben arra a nem kis, de önmagán belül sem egységes hányadra, amely az MSZOSZben tömörül. Ám azt reméltem, hogy a hízelgő bizalom, amely e nemrégi, szinte népszavazás értékű választáskor megnyilvánult irántuk, most jó próbának teszi ki őket. Megfontoltságot, felelősségérzetet kell mutatniuk, és persze illő szerénységet is. Ma a szakszervezetek játéktere szűk. Hagyományos munkahelyi érdekvédő tevékenységüknek gátat vet a gazdaság súlyos állapota, a bármilyen jogos bér- és más követelések önsorsrontó bumeránghatása. A



Százhuszonöt esztendős mókuskerék – avagy eleink kerékpárórán

szétzilált társadalombiztosítás rendbetétele igazi erőpróbának ígérkezett. Lássuk, hogy sok nagy szó után mi lesz a cselekvés...

Az első, még nem jeges, ám hűvös zuhany: az ikertestület két elnöki székét Nagy Sándor és MSZOSZ-beli helyettese, Sándor László maga foglalja el. A voksok szerint ez jogszerű. De okos-e? Mohóságra, egyeduralmi törekvésre mutat. Mintha az MSZOSZ-nek fontosabbak lennének a szakszervezeteken belüli erőmegoszlás kérdései, mint az egység, a konszenzus; mintha a belharc előzné a tb érdemi dolgait.

Ami most már az inkriminált díjazást illeti, számomra s a közvélemény számára *ma* átszerény költségtérítéstől a magas beosztású tisztségviselőket megillető, tetemes bérezésig.

Nem föltétlen a nemrég önmaguknak megszavazott összegek mértéke a baj; ámbár, az se semmi. Az eljárás kiábrándító. A sietség. Az ellenvélemény és – javaslat merev elutasítása, sőt rögtön összeesküvésnek minősítése; mintha a bő díjazás ellenzése Forgács Pál okvetetlenkedése vagy „ellendrukkerek” aknamunkája lenne. (Nota bene, hasonló tüneteket mutatott számos új települési önkormányzatunk is.) Nagy Sándor sűrűn emleget tömegeket, rossz közhangulatot. Ám e konkrét ügyben ugyanúgy nem észleli sokak keserű kiábrándulását, ahogyan a miniszterelnök is rendre érzéketlennek mutatkozott a maga „hasonló” ügyeiben. S ezeket nem feledtetik az olyan „gesztusok”, mint most a tb-ben ugyancsak sietve megígért egyszeri, rendkívüli nyugdíj-kiegészítés, amely, éppen körülményei miatt, koncként hatott.

Többször is mohóságot emlegettem. Nos, az állampolgár is sokáig mind mohóbban várta a közelgő parlamenti választást. Hogy akkor majd megmutatjuk... És akiket „beszavazunk”, azok megmutathatják... Ám újabban, például MDF-es korifeusok dús szinekurái, a Fidesz székházügye, majd a tb-önkormányzatok szerencsétlen rajtja azt erősíti, hogy: garnitúrák jönnek-mennek, de a váltás nemhogy meg[g]váltást nem hoz, hanem legfö[l]jebb ismétlődést eredmény[ez]. Körkörös mókuskereket: p[o]litikai helybenjárást, unalo[m]

Lázár Is[tván]

BUDAPEST
IX.ker.
Üllői u. 33/37

Iparmüvészeti Muzeum

LOVAG Zsuzsa: Az Iparmüvészeti Muzeum. =
Magyar Iparmüvészet, 1993 15-23. ill.

az épületről 15,18.

BUDAPEST

VII.

Erzsébet körut

New York-palota

(h.k.j.): Uj kezekben a New York palota. = Uj Magyarország, 1994. febr 5. 7. ill.

Kapós lett a New York-palota. = Népszabadság, 1994. febr 5. 5.

zelése, hogy ti. a megi-
rezidenciát, annak belső udvarát a szentély és a galéria z
le. A palota tervrajzára utal Kapossy.[3] Az első terv
palota homlokzata 5 + 3 + 5 tengelyes, de az építkezés n
kezdésekor ezt a szélességet egy-egy ablaktengellyel c
kentették. Hasonlóan a pozsonyi prímási palota első te
hez, itt sem tervezett eredetileg erkélyt a középriz
hoz.[4]

A kapumegoldás is változott. A palota homlokzati r
csak ifj. Hell Géza tanulmányából ismerjük.[6] Ez
rajzon a bejáratot hatalmas barokk kapu uralja, jobb é
oldalán magas talapzaton nyugvó, a homlokzati sikból
reugró, párkánnyal koronázott oszlopokkal, rajtuk ba
kővázák. A kapu mellett ablakok helyett egy-egy kagy
szes fülke szerepel az első terven. Jelenleg a kapu me
ablakok feletti kagylódísz őrzi csak az eredeti elképzelé
középrizalit emeleti ablakai is eltérnek a megvalósító
tól. A palota két hátranyúló szárnya az alaprajzon lá
13 tengely helyett csak 12 tengellyel épült meg, az é
szárnyon a második világháborúban négy tengelyny
bombáztak, amit le is bontottak, így csak a déli szárn
az eredeti hosszúságot. A főbb helyiségek eredeti hely
és állapotukban maradtak meg: a földszint főhomlok
északon a kétablakos levéltár, az északi mellékszá
négy tengellyel a Sala terrena, amely régi fényébe vis
lítva fogadja a látogatókat. A főbejárattól balra a
háromkarú, ballúszteres lépcsőház következik. A fő
lokzat déli oldalán hivatali helyiségek sorakoznak, r
mellékszárnyon ebédlő, konyha, raktárak. Az emel
középrizalit hangsúlyos három tengelyében a fabo
előtérből nyílik a nagy belmagasságú díszterem. A n
remtől északra a sárga szalon következik, majd a saro
a Szent Pál-terem. Az északi szárny szobái: a Károly
(itt szállt meg IV. Károly király), a Mikes-könyvtár
János püspök (1911—1935) alakította ki], és a kápo
nagyteremtől délre két kétablakos szoba Kovács
püspök (1944—1972) szalonja], a déli mellékszárny
szalon (pápai lakosztály: itt pihent II. János Pál) kö
zik, végül a püspök magánlakosztálya. A nagyterem
réből északra nyílik a metszetszoba, két udvari abl

Nyoma veszett a Szily és Hefele között 1777. au

BUDAPEST
V.ker.
Deák tér

Ev.templom

VINCZE Csaba: Evangélikus templomok Magyarországon. Bp., 1992 [rec.]. = Vasi Szemle, 47, 1993, 2. 298.

A templomot a metró épitése miatt fel kellett ujitani tbk.Csonka prof. közremüködésével

76

A birtok ura ekkor már Brunszvik Géza, aki 1870 táján
astélyt a képtárépülettel együtt neogót stílusban átala-
atja. Zádor Anna szerint az angolkert esetében az épület
a kert „önálló tényezők, nem forrnak össze olyan építő-
vészeti egységbe, mint amire a megfelelő korszak fran-
kertjei adtak példát", éppen ezért „az angolkert különfé-
stílusban épített kastélyokhoz tartozhatott".[109] A
rtonvásári park esete ezt igen jól példázza, hiszen itt a
rokk kastély kétszeri (klasszicista majd neogót) átépítését
éri végig az angolkertstílus.

Az 1800-as évek második felében az angolkert új korsza-
ba lépett, amely a dendrológiában a *fenyőkor* elnevezést
pta. A század derekától egyik szép külföldi fenyő a másik
án kezdi meg hódító útját a kontinensen: a mammutfe-
ő, a Douglas-fenyő, az ezüstfenyő stb. Amint említettük,
nyők és más, kifejezetten egzotikusnak mondott örökzöl-
k az 1860-ban összeállított martonvásári növényjegyzé-
kben is voltak. Ugyanez év végén Lejthényi uradalmi
pektor azon sajnálkozik, hogy fenyőcsemetéket nem
pnak.[110]

A következő évtizedek iratanyagát Brunszvik Géza jó-
zt megsemmisítette, ezért különösen értékes számunkra
ertész, Beliczay 1879. március 3-án kelt német nyelvű
nkabeszámolója, amelyben a legtöbb szó a növényteleí-
ésekről esik. Kiderül, hogy ekkor a park számos helyén
ltak fenyők, sőt egész fenyőrészek (Fichtenparthie): a
donien- és *Marienheim* nevű kertrészekben, a vadászház
llett, a szigeten, a tó mellett, valamint a park „Oberes
rtär"-jében és a „Kleines Parterre" területén. Beliczay
ndenütt a *Fichte* kifejezést használja, ami lucfenyőt je-
nt, német nyelvtudását látva azonban nem tartjuk kizárt-
k, hogy általában a fenyőket jelöli e szóval. Említ egy
zotikusnak számító sárgás tuját (Thuja Warena) is, ame-
et a szigetről az *Oberes Partär* fenyői közé átültettek.
gyanoda kerültek a tiszafák is a jegenyék mellé. A *Sidoni-
heim*ben és a tónál égerfát és fehér bükköt, a *Zukunftheim*
vű részben hársfát, a *Tükrös*ben (Spiegelhof) nyírfát, az

BUDAPEST
V.
Kossuth tér
Országház

KESERÜ Katalin: Az angol tradicionalista (organikus) modernizmus utjai Magyarországon a századforduló müvészetének tükrében. = Régi és uj peregrináció. Szeged - Bp., 1993 I. 112-113.

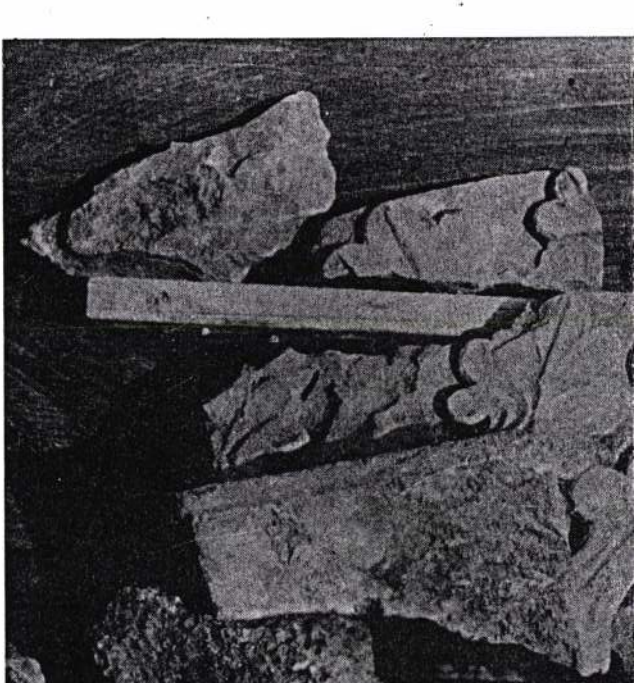

11. Pilis, vörösmárvány pillérfő töredékei, 19

BUDAPEST

Ötpacsirta u.

Pálffy palota

HORVÁTH Hilda: Vázlat egy magyar gyűjtemény sorsáról. = Ars Decorativa, 15, 1993 221 - 226. ill.

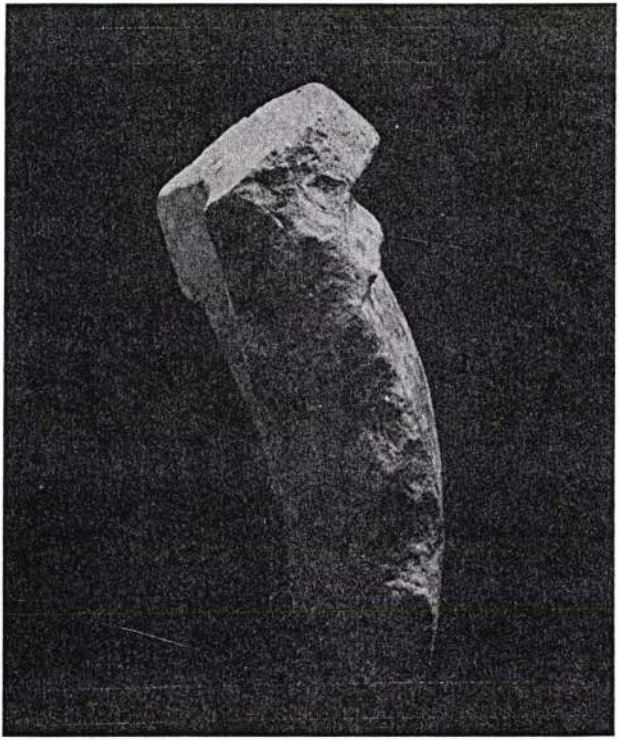

isről. Magyar Nemzeti Galéria

BUDAPEST

XIX.ker.

Kós Károly tér

Wekerle-telep

KESERÜ Katalin: Az angol tradicionalista (organikus) modernizmus utjai Magyarországon a századforduló müvészetének tükrében. = Régi és uj peregrináció. Szeged - Bp., 1993 I. 115.

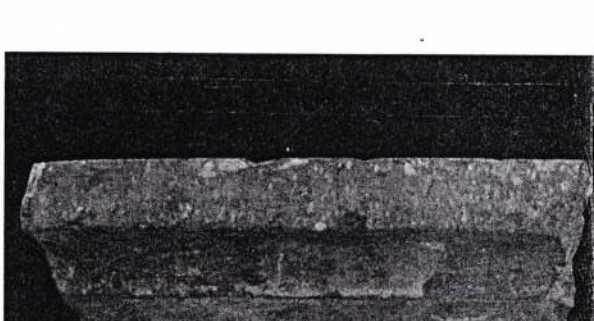

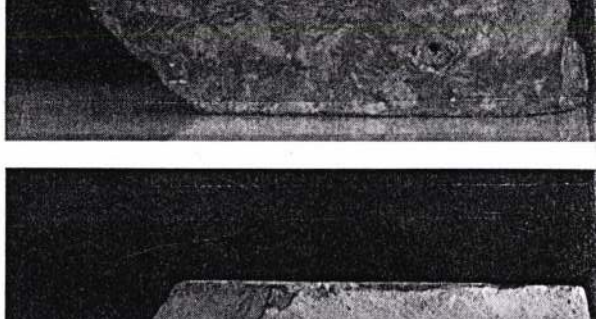

13—14. Vörösmárvány kúttál töredéke Pilisről. Magyar Nemze
Galéria

BUDAPEST
XII.

Ráth György u.

Birók és tisztviselők telepe

KESZERÜ Katalin: Az angol tradicionalista (organikus) modernizmus utjai Magyarországon a századforduló művészetének tükrében. = Régi és uj peregrináció. Szeged - Bp., 1993
I. 115.



17—18. Kút fiáléjának töred

oldotta fel a chartres-i mester: a hengeres pillérmagokh
szögletes kiegészítő támokat, a poligonális magokhoz he
geres féloszlopokat illesztett. A formaváltás ötletét feltek
tőleg Guillaume de Sens-tól kölcsönözte, azzal a szemb
tűnő módosítással, hogy míg Canterburyben a járulék
támok monolit oszloptörzsek, és együtt mint oszlopk

BUDAPEST

IX.ker.

Üllői u. 33/37.

Iparmüvészeti Muzeum

[illegible] Katalin: Az angol tradicionalista (organikus) modernizmus utjai Magyarországon a századforduló művészetének tükrében. = Régi és uj perspektivák. Szeged - Bp., 1993 I. 116-117.

jait ilyen szemlélettel — város- és tájtervező szakemberek bevonásával — kiegészíteni és a megkezdett kutatást tovább folytatni. A városrendezés kérdései *Antalné Czétényi Piroska dr.* az Operaházról írt korrekt és tárgyszerű építéstörténetében is szóba kerülnek. Szerencsés módon egyre kevésbé szorul bizonyításra, hogy az Opera elhelyezése nem szakmai tévedés, sokkal inkább tudatos városépítészeti meggondolás eredménye, melynek során Ybl gondosan ügyelt a városrendezési koncepcióra és mérlegelte épületének kapcsolatát épített környezetéhez.

Szvoboda Dománszky Gabriella írása a falképfestészet kiteljesedéséről a katalógus egyik legolvasmányosabb, érdekes fejezete. Az építészettörténettel foglalkozó írásokkal összehasonlítva különösen vonzó, hogy őt láthatóan kevésbé kötötték a korábbi idők óvatos előítéletei; írása kevésbé „illedelmes", mint az építészettel foglalkozó publikációk. Figyelmét semmi nem kerüli el: Ybl épületeinek falképeit a főti templomtól az Operaházig egyetlen, sodróan érdekes, egységes folyamatban értékeli, pontosan kimutatva a megrendelő befolyását, Ybl szerepét, nem felejtve el a véletlenszerűt sem, amelytől minden alkotás „egyszeri"-vé és nehezen utánozhatóvá válik. Hasonlóan meglepő és eredeti *D. Mezey Alice* tanulmánya arról, milyen tudatossággal használta — manipulálta — Ybl a természetes fényt, növelve ezzel az épület praktikus értékét, ugyanakkor különös, összetéveszthetetlen karaktert adva belsőinek.

Az Ybl-relikviák legfontosabbjairól, az építészt ábrázoló rajzokról, festményekről, fotókról *Pusztai László* ad részletes ismertetést; a család genealógiáját *Ybl Magdolna* állította össze. Az alapos katalógusrész kitűnik gazdagságával — szerkesztői nagyon helyesen a kiállításra nem került tárgyak közül is sok fontosat felvettek ebbe az anyagba, növelve annak dokumentáció- és forrásértékét. Igen fontos része a katalógusnak a klasszicizmus és a historizmus újabb magyar irodalmának alapos bibliográfiája — *Bardoly István* munkája —, amely reményt ad arra, hogy az apróbb közlések és a vidéki lapokban megjelent írások is bekerüljenek a hazai kutatás vérkeringésébe. A kiadvány használatát mutató is segíti. Minden írás után német nyelvű összefoglalót

BUDAPEST
XIV.ker.

Izsó u.5.

Malonyay villa

KESERÜ Katalin: Az angol tradicionalista (organikus) modernizmus utjai Magyarországon a századforduló müvészetének tükrében. = Régi és uj peregrináció,I. Szeged - Bp., 1993
117.

BUDAPEST

XVII.ker.

Pilóta u. 23.
Wigand villa

KESERŰ Katalin: Az angol tradicionalista (organikus) modernizmus utjai Magyarországon a századforduló művészetének tükrében. = Régi és uj peregrináció, I. Szeged - Bp., 1993 117.

gyel királyként hagyhatta rá az olvasót. (Ez az örökség vagy ajándékozás is igényelne közelebbi magyarázatot, hiszen Báthori István 1586-ban meghalt és Sobieski János csak 1624-ben született.)

A legtöbb gondom azonban az irodalmi utalásokkal van és ezek jó része összefügg magával az irodalomjegyzékkel. Az alapprobléma az, hogy míg a könyveknél a jegyzékben feltünteti azt a rövidített formát, ahogy az egyes művekre utal a tárgyleírásoknál, addig a kiállítási katalógusokra ilyen rövidített formát nem ad meg és ezért a legváltozatosabb módokat használja. Ember legyen a talpán az a külföldi, aki ezt használni tudja. Még viszonylag egyszerűen azonosítható az *Ausstellung Brüssel, 1970* típusú utalás (általában ezt használja a MNM utóbbi évekbeli kiállításainál), nehézkesebb a „Kirchliche Ausstellung", „Siebenbürgische Ausstellung", „Barock-Ausstellung" azonosítása, hogy a német olvasó részére a „Főúri ősgalériák" utalásról ne is beszéljek. Még nagyobb baj az, hogy olyan utalások is előfordulnak, amelyek nem azonosíthatók pl. „Csányi 1927" (59. sz.) valószínűleg a más néven a jegyzékben szereplő 1927-es ezüstkiállításra utal, de mit kezdhet a külföldi az „Ausstellung 1896" megjelöléssel (116. sz.), mivel ez nincs a jegyzékben, sőt szerepel egy „Goldschmiedeausstellung 1884" is (12. sz.) ami szintén hiányzik a jegyzékből. Ennek a kiállításnak legszebb darabjait publikálta *Pulsky—Radisics—Molinier* a jegyzékben szereplő év nélkül (ohne Jahr!), francia nyelven kiadott műve, illetve a jegyzékben nem szereplő Pulszky—Radisics páros 1885-ben magyarul kiadott műve. Utalás történik viszont egy „Pulszky—Radisics, Chefs-d'oeuvre, 1896" műre (123. sz.)! Továbbá: vajon mit takar a „MNT. II. S. 329, 657" utalás (109. sz.)? Nem sikerült megfejtenem. Utalás történik egy „Mihalik S. 1967 (Manuskript)" jelzésű műre (12, 13, 43, 51, 100. sz.), mely szintén hiányzik a jegyzékből és talán azonos ez a „Mihalik S. 1967" jelű (28. sz.) művel is. Talán ez volna *Mihalik Sándor* Hann Sebestyénről írt és a magyar könyvkiadás és nemcsak a könyvkia-

BUDAPEST
I.ker.

Vár - várpalota

GYÖRGY Péter: A királyi vár és a köztársaság. = Magyar Hirlap, 1993. julius 17. 7.

kormányzati negyed koncepció birálata

BUDAPEST

VI.
Andrássy ut 9.

Brüll palota

BERTÓK László Attila: Az aláducolt erkélyektől a körpanorámáig. = Új Magyarország, 1994. január 18. 10. ill.

Kallina Mór, 1882

történt és ezt követően indult tov

E kétféle képzés közé ékelődik
a földmérők és vizmérnökök valamin
zése. Ez nemcsak térképrajzolásban
az épitészet és kertépitészet szám
ben nyújtott alapokat. Olyan terül
amelynek intézménytörténete feltár
az épitészetre még felderitetle
mint Balla Antal /megh.1815/, akin
ben volt fontos szerepe vagy a Jás
Lőrinc, a Tatán müködő Mikoviny Sá
ségessé teszi, hogy a különböző mé
- többnyire hazai származásúak - m

Miközben az univerzális tudás h
a speciális képzettség foglalja el
vénségépitészet, kertépitészet, é

BUDAPEST

VI.
Andrássy u. 9.

HAJDU Éva: Tárgyaló a lépcsőház felett lebegő fémbuborékban. = Magyar Nemzet, 1994. I. 7. 7. ill.

Budapest

Dohány utcai zsinagóga

Lásd: Átrium 97/1

Ikonok salamoni temploma

Dohány utcai zsinagóga
rekonstrukciójáról

BUDAPEST

Építészettörténeti és várostervezési tanulmányok
a kiegyezés korából

Az egyesített főváros. Pest, Buda, Óbuda.
Szerk. Gyáni Gábor. Bp., 1998, Városháza

BUDAPEST

Emlékező macskakövek itthon is

KEZDEMÉNYEZÉS Április végén Németország után Magyarországon is útjára indul az Emlékező macskakövek elnevezésű projekt, amelynek középpontjában az emlékezetkultúra és a történelmi felelősségvállalás áll.

A program a második világháború alatt elhurcolt áldozatokról – zsidókról, romákról – emlékezik meg sajátos módon. Egy német művész, a kölni Gunter Demnig kisméretű macskakövekre applikál egy réztáblát, amin az elhurcolt adatai szerepelnek, és ezt az áldozat utolsó választott lakhelye előtt a földbe helyezi, ezzel emlékeztetve a járókelőket a történelem e szörnyű időszakára. A réztáblákon megtalálható az elhurcolt neve mellett a születésének és a deportációjának időpontja, valamint meggyilkolásának helyszíne. Németországban a program immár tíz éve zajlik. Az évek folyamán Németországban csaknem 11 ezer ilyen követ helyeztek el.

KIÁLLÍTÁS ÉS ELŐADÁS

A projekthez kapcsolódónan a 2B Galériában nyílik kiállítás, április 26-án a Goethe Intézetben tart majd előadást Gunter Demnig

A projekt egyik legfőbb érdekessége az, hogy a kövek folyamatos elhelyezésével egy emlékműháló és egyben köztéri művészeti alkotás épül és bővül. Hazánkban az első macskaköveket Budapesten helyezik el. METRO

...ség garanciája!
...hiller.hu/hasznaltauto

Belépés Elfelejtett jelszó
E-mail cím:
Jelszó: OK

...autóst! Új keresés indítása

Személyautó - EUR 2 926,-

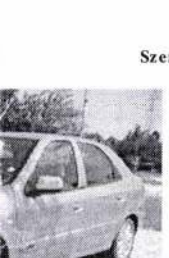






Nagyít / További képek

...asoldali légzsák, oldal légzsák, ABS, autóbeszámítás lehetséges,
...nos ablak, elektromos tükör, fedélzeti computer, immobiliser,
...ss kárpit, rendszeresen karbantartott, riasztó, rádiós magnó,
...yv, állítható kormány, 10%-tól elvihető.

...T UTALVÁNYT TELJES ÁRON BESZÁMITUNK!!!

leg zártkörű szakmai táncházak hamarosan megnyitották kapuikat az érdeklődő városi közönség előtt, kidérült, a neptánc igazi közösségi élmény lehet. Negyedszázad után a mozgalom

Budapest
Kőbánya

Szalmaházi ... dai Zeneiskola Gyerekzenekára. A színpadi programokat szé-ki kirakodóvásár, pálinka- és pogácsakóstolás kíséri.

L. K.

Népszabadság
Budapest
1997 ápr. 25

LELŐHELY

A város közepe mellett





HETÉNYI ZOLTÁN FELVÉTELEI

Kőbánya, elismerem, nem tartozik a város legszebb részei közé, különösen az utóbbi évtizedekben. Ám jó nagyot téved az, aki azt gondolja, a főváros tizedik kerülete pusztán lerobbant gyárairól és a hazai tömeglakás-építés történetét tankönyvszerű pontossággal bemutató lakótelepeiről híres. Ha hiszik, ha nem, Kőbánya még az építészet történetébe is beírta magát, neve ott szerepel nagy betűkkel a szecesszióról szóló fejezetben.

Igen, önöknek teljesen igazuk van, ha most a Lechner Ödön tervezte Szent László téri templomra gondolnak. Ám a kőbányai szecesszió históriája ezzel még nem ér véget: néhány száz méterre az egykori városközponttól, ugrásnyira a Kőbánya-Alsó vasútállomástól ott magasodik az egykori Cserkesz utcai zsinagóga, amely később a Magyar Televízió raktára lett, ma pedig – gyönyörűen helyreállítva – egy keresztény vallási közösség temploma.

A zsinagóga alkotója, Schöntheil Richárd nem tartozott a hazai építészet legnagyobb formátumú alkotói közé. A mi Budapestünk sorozatban megjelent Századforduló című könyv szerzője, Gerle János meg is állapítja róla, hogy a Cserkesz utcai épület „szinte egyetlen jelentős alkotása". S valóban, nem is tudhatunk meg mást róla, mint hogy a közelben, a Martinovics tér 4/A alatt áll saját lakóháza is.

Ha fentebb elismertem, hogy Kőbányánál van vonzóbb vidék is e hazában, kénytelen vagyok hozzáfűzni: a Martinovics tér még e másodlagos szépségű városrészben is a hervasztóbb helyek közé tartozik. Egyik oldalát elfoglalja a tűzoltóság praktikus stílben épült tömbje, a másik oldalon sorakoznak a századelőn épült lakóházak és a vendéglő, amely egykor kerthelyiséggel és tekepályával hívogatta a vendégeket – ezek helyét ma egy élelmiszerdiszkont szabadtéri raktára foglalja el.

De a boldogult Schöntheil Richárd háza, az a bizonyos 4/A még mindig gyönyörű. Bárki megcsodálhatja a merész szerkesztést (a Belváros közepén, a Martinelli téren látni hasonlót), a tiszta formákat. S persze láthatják azt is, hogy itt is, akárcsak a városban annyi felé, a portál és az egyik kapu áldozatul esett az évtizedeken át tomboló modernizálós kampánynak. Csak a bal oldali kapu kovácsoltvas díszei sejtetik, hogy Schöntheil Richárd egységes egészet tervezett.

Ha pedig mindez nem elég, azért nézzék meg figyelmesen ezt az épületet, mert előtte, valahol ott a flaszteron van Budapest mértani középpontja.

N. K. J.

a Med

a Bu

Gyors és

A

e

20.00

ban

Az elfogadott hitelig

után

alatos mennyiségeket szolgálunk ki. Amíg a készlet tart. Nyomtatási hibáért felelősséget nem vállalunk. Csak háztartásban használatos mennyiségeket szolgálunk ki.

BUDAPEST

1997 ápr. 25

BUDAPEST -> RÁDAY MIHÁLY

Unokáink sem..., századszor is

Utazás Ráday Mihállyal a Szabadság térről a Vidám Parkba és vissza a rakpartkorlátig

Ráday Mihálynak, aki sejtésem szerint eddig is legalább negyvennyolcat kihasznált a nap huszonnégy órájából, az utóbbi hetekben a szokásosnál is zsúfoltabb lett az időbeosztása. Az Unokáink sem fogják látni... századik adására készült: hol arról számolt be, hogy régi helyszíneken forgat, hol pedig arról, hogy a műsor helyszínéül szolgáló stúdióban, illetve saját szobájában készít felvételeket. Az utóbbi mehetett alighanem a leggyorsabban, Ráday televízióbeli szobája ugyanis akkora, mint egy kisebbfajta spájz.

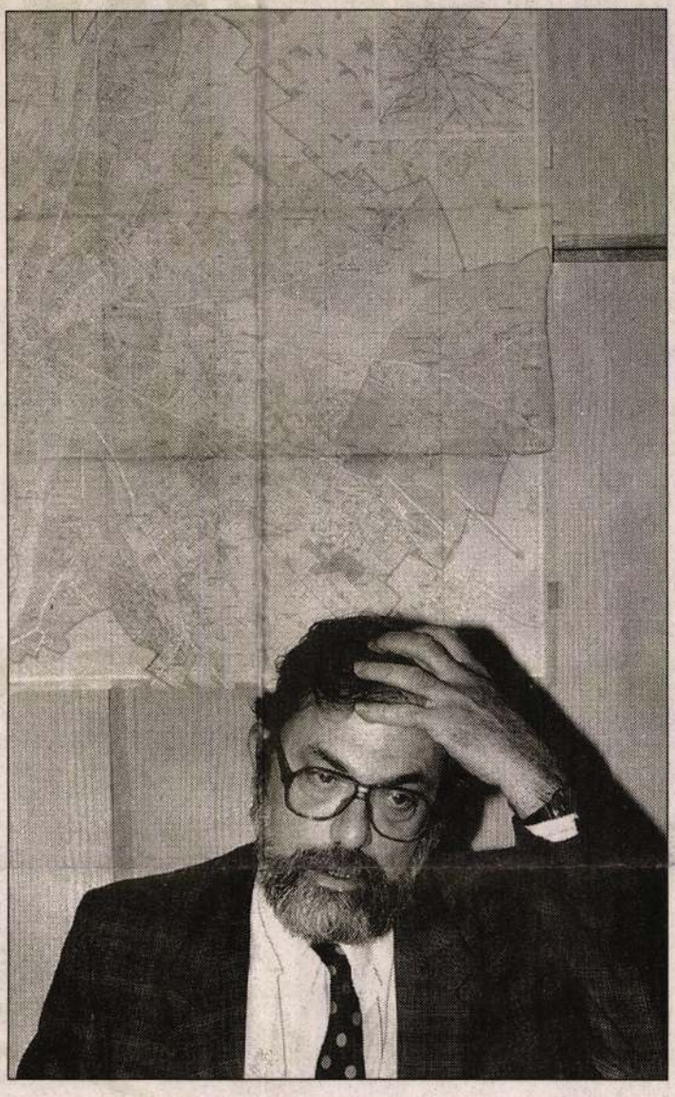

RÉDEI FERENC FELVÉTELE

Azon a nagyon hideg áprilisi délelőttön elsősorban a közterületeket elcsúfító reklámözön izgatta – törvényt sürget ez ügyben –, viszont akadt egy kis dolga a Vidám Parkban is. Útközben beszélgettünk.

– Nehéz eldönteni, mi kerüljön be a századik adásba. Szívem szerint a legégetőbb gondokról számolnék be, a nézők viszont – a levelekből legalábbis ez derül ki – a sikereket szeretnék viszontlátni – mondja.

Naná, hiszen aki emlékszik rá, tudja, hogy a nyolcvanas években spontán népmozgalommá vált a liftmentés – gondolom, miközben az Arany János utcában elénk kanyarodik egy troli, és Ráday már a közlekedéskultúráról beszél. Arról, hogy az 1973-as helyreállításkor elpusztult földalatti egy kocsiját hál' istennek sikerült megmenteni, de a legrégibb fővárosi közlekedési emlék, a fogaskerekű megmaradt kocsija még most is sorsára hagyva rohad valahol.

Előttünk a Bajcsy-Zsilinszky út. Amíg piros a lámpa, Ráday sorban mutogatja a házakat, hogy melyik mit rejt a homlokzata mögött, hol milyen üzlet működött, és nézzem meg azt a díszt, ketté van vágva, hiányzik egy darabja. Tizennyolc évvel ezelőtt – jut eszembe – az ő műsorából tanultam nézni. Felnézni és meglátni, ami szép, felfigyelni arra, hogyan pusztul, ami egy kis jóakarattal megmenthető lett volna.

– Ez itt a Hajós utca 25. Napóleon-udvarnak hívják, a városvédő egyesület annak idején részt vett a lépcsőházi ablakok helyreállításában. Amott meg a 32-es szám, ott újítottunk fel először ablakot – mutatja, de mire kibámészkodom magam, már a címerek sanyarú sorsáról mesél, arról, mennyi időbe telt, amíg a kisebb-nagyobb potentátok megértették, hogy a régi dolgok helyreállítása nem politika, hanem városvédelem. A majdani pesti Broadway érintésével kanyarodunk ki az Andrássy útra. Figyelem az arcát, mégiscsak itt kezdődött minden, egy ország tanulta meg a szót: kandeláber.

– Látja azt a telefonfülkét? – kiabál Ráday. Fél kézzel vezet, a másikkal mutogat, hogy nézzem meg, a színében és formájában a régiekre emlékeztető új fülkéknek hogy eltolták az arányait, rossz a kupola, ronda az egész, miért kell hasonlót csinálni, amikor mintának ott az eredeti, ő történetesen még 1983-ban megmentett nyolcvan darabot. – Erre jöttem valamelyik nap, látom, hogy szerelik az új telefonfülkéket. Gyorsan leállíttattam az egészet, ezek itt már megúszták – mutatja a Bajza utcánál.

– Maga ilyenkor tényleg kiszáll, odamegy és intézkedik? – kérdezem, de máris érzem, hogy hülye kérdés. Ő tényleg.

A Vidám Parkban megnézzük a csodálatosan felújított régi Körhintát. Rádayn látom, végre boldog, ez maradéktalanul tetszik neki. Persze ezt is ő találta ki, néhány éve a távozó angol nagykövet adományozta az első összeget, és lám, most már teljes pompájában ragyog a mű: a lovakról lehámlott az ezer rétegben felvitt festék, a hátsó figurák újra mozognak, előbukkantak a rejtett díszek. A Körhinta épülete is feltámadott, Ráday már csak a régi céllövöldét meg a Lökd meg a kecskét! hiányolja a környékről.

A Széchenyi fürdőnél aztán újra a régi önmaga, a gyalogosok megrökönyödésére egyenként vesszük szemügyre a nagy nehezen megmentett, delfinfejes kandelábereket és a közéjük biggyesztett csúf ostornyeleket.

Innen már sietünk, mert a reklámok ügyében pillanatokon belül kezdődik az ülés, de a képviselői irodaház előtt, aktatáskával és szemléltető anyagokkal teli papírszatyorral a hóna alatt Ráday még megkocogtatja a rakpart korlátját: Ybl tervezte, de így sem úszhatta meg, lenyiszálták róla a stílusukban hozzáillő, oda tervezett kandelábereket.

– Talán ha még négy évig képviselő maradok, ez is meglett volna – mosolyog.

Hogy a vasárnapi, századik Unokáink sem fogják látni... miről szól majd, azt persze most sem tudom. Alighanem minderről: portálokról, lámpákról, épületdíszekről, telefonfülkékről. Ezúttal sikerekről, a nézők kívánságának megfelelően.

N. Kósa Judit



Ráday a körhinta megmentéséért is riadót fújt

BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

sárlási hitel
lia Markt-nál

dapest Banktól.

kényelmes ügyintézés

helyszínen a vásárlással
gyidőben 30 perc alatt
teljes hitelügyintézés

0-300.000 Forint összeghatárig
6-24 hónap futamidő
kszakértői csapat 9-20 óráig

gények esetén a 20 %-os saját erő befizetése
a kiválasztott áru elvihető !

347-0113 vagy 347-1650 telefonszámokon

Budapest Népszabadság
1997. április 21., hétfő

Felújították a Vidám Park körhintáját



Két évig tartó rekonstrukció után ismét eredeti pompájában várja a szórakozni vágyókat a budapesti Vidám Park kívül-belül megújult műemlék körhintája. A 91 éve létesült ringlispílt a Föld napja alkalmából szombat délben ünnepélyesen adták át a nagyközönségnek. A megnyitóünnepségen részt vett Baja Ferenc környezetvédelmi miniszter is, aki Ráday Mihály társaságában próbálta ki a körhintát.

BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

al Development solicits applications
position of

ion Agent

nd proposals, conduct cost of price
nd monitor contract performance.
or degree in accounting, business
economics or related field preferred.
perience, fluent English knowledge,
, WordPerfect) and excellent
kills required.
or more information.
application is April 29, 1997

AGRÁRKAMARA
UMOKAT SZERVEZ
ÓDOSÍTOTT ADÓZÁSI
SÍTÁSI SZABÁLYAIRÓL,
K KIVÁLTÁSÁRÓL

	Időpontja
Műv. Ház	1997. 04. 28. 18 óra
Műv. Ház	1997. 04. 21. 18 óra
Műv. Ház	1997. 04. 29. 18 óra
Faluház	1997. 04. 28. 18 óra
Műv. Ház	1997. 04. 23. 18 óra
Műv. Ház	1997. 04. 30. 18 óra
Műv. Ház	1997. 04. 29. 19 óra
Műv. Ház	1997. 04. 29. 17 óra
Műv. Közp.	1997. 04. 29. 18 óra
Műv. Ház	1997. 04. 29. 18 óra
Közösségi Ház	1997. 04. 24. 19 óra
Polg. Hiv.	1997. 04. 30. 16 óra
Gazdakör	1997. 04. 25. 17 óra
Műv. Ház	1997. 04. 30. 18 óra
Polg. Hiv.	1997. 04. 28. 17 óra
Közösségi Ház	1997. 04. 22. 16 óra
Polg. Hiv.	1997. 04. 23.19 óra
Műv. Ház	1997. 04. 24. 18 óra
Polg. Hiv.	1997. 04. 28.17 óra
Népház	1997. 04. 22. 18 óra
Közösségi Ház	1997. 04. 29. 18 óra
Műv. Ház	1997. 04. 28. 17 óra

ÉletPÁLYA
ALAPÍTVÁNY

Még négy hét van hátra, hogy versenybe szálljon az

„1997. év legígéretesebb fiatal vállalkozója" címért!

Az Életpálya Alapítvány immáron negyedik alkalommal kiírt pályázatán azok a 18–30 év közötti fiatalok vehetnek részt, akik elkészítik vállalkozásuk üzleti tervét.

A vetélkedő két fordulóból áll, a területi elődöntőinek megrendezésére **1997 májusában** vidéki helyszíneken, az országos döntő megrendezésére pedig **1997 júniusában** Budapesten kerül sor.

A pályázatra való felkészülésben az alapítvány ingyenes kiadványokkal, szakmai konzultációs lehetőségekkel, és hétvégi konferenciákkal igyekszik segíteni minden jelentkezőnek.

A pályázatra várjuk minden fiatal jelentkezését, aki az alábbi feltételeknek megfelel:

- életkora 18–30 év közötti
- vállalkozását 1996. április 1. után indította, vagy vállalkozásának indítását még csak ezután tervezi
- üzleti tervét vállalkozási szándékkal készíti
- üzleti tervét az alapítvány által megadott formában elkészíti és az alábbi határideig eljuttatja az alapítvány címére.

Előnyben részesül az a pályázó, aki nem vesz részt felsőfokú vállalkozási szakirányú képzésben, illetve aki az Életpálya tanácsadóinak segítségével készíti el

BUDAPEST

Nagy Magyarország 1998 okt. 6,

Itthon történt

Új művelődési centrumot avattak a fővárosban

Trafó, a Kortárs Művészetek Háza



Az egykori transzformátorház az avantgárd művészetek fellegvára lett FOTÓ: SOMOSKÖVY BÉLA

Tegnap délelőtt 11-kor még friss festékszag terjengett az egykor transzformátorházként szolgáló épületben. A Liliom utcai színházteremben jazz muzsika zengett, a több mint kétszázfős nézőtér zsúfolásig telt.

– A belpolitikai érdekeltségűeknek jó napot kívánok, a kultúra iránt érdeklődőknek, jó reggelt! – köszöntötte az érdeklődőket *Halász Péter,* író-rendező-színész, a megnyitó ceremóniamestere. Rögtönzött beszédét követően a Trafó című költői ihletettségű rövidfilmet láthatták a meghívottak az építés fontos mozzanatairól.

– A főváros kinőtte a Fiatal Művészek Klubját, amely a Kortárs Művészetek Háza elődjének tekinthető – jelentette ki a *Demszky Gábor* főpolgármester, majd elmondta, reméli a Trafó is képes lesz az FMK-hoz hasonló módon meghatározni a mai fiatal generáció gondolkodásmódját.

– A Fiatal Művészek Klubjának történetét egyébként elolvashatják a három per hármas iratokban – jegyezte meg Halász Péter.

Ezt követően *Szabó György,* a Trafó igazgatója elmondta, hogy az intézmény működése egy új finanszírozási forma keretében valósul meg, amelynek patronálója a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma.

A megnyitó ünnepség végén Szabó György átvette a New York város tanácsa által adományozott díszoklevelet.

Az új művelődési centrumban a előzetes tervek szerint öt európai ország kortárs művészeti csoportjai lépnek fel, mellettük a hazai színház-, zene-, film-, és képzőművészet haladó alkotóival, illetve produkcióikkal találkozhatnak az avantgárd kultúra kedvelői.

DITZENDY

áldozatai

és a Mexikói-öböl térségén. A szigetországot szeptember 22-én érte el. Az ítéletidőben 589-en sebesültek meg és több mint 86 ezren váltak hajléktalanná. Egyes egyházi források azzal vádolják a dominikai kormányt, hogy igyekszik kisebbíteni a károk mértékét. Állításuk szerint a halottak száma meghaladja az ezret is.

apni a japán verőket?

mindössze arról rendelkezik bizonyítékokkal, hogy a feleség, aki egy biztosítótársaságnál dolgozott, a feltételezések szerint több biztosítási csalást követett el. Mintegy tízezer dolláros kártérítési összeget vett fel tavaly, egy hamis, barátjuk nevére kötött biztosítás után. Barátjukat arzénmérgezési tünetekkel hónapokon át kellett kórházban kezelni.

Bár az állami televízió több mint félórás adást szentelt az ügy ismertetésének, egyelőre nem jutottak közelebb a hatóságok a júniusi, szintén vakajamai mérgezés megfejtéséhez. Akkor egy nyári ünnepi rendezvényen négy ember meghalt, 60-an pedig kórházi ápolásra szorultak, miután ettek az arzénnal kevert curryszószból. Az eset sokakat másolásra késztetett a szigetországban: több helyen ismeretlen tettesek azóta négy alkalommal is cián, arzént kevertek ételbe, italokba és ez újabb halálos mérgezéssel, megbetegedésekkel járt.



Egy közlekedési lámpával felszerelt járdaszigetnek ütközve á nap este a londoni Regent Streeten FOTÓ: M

Buszszerencsétlenség

Szakadékba zuhant egy autóbusz szombaton Kirgizisztán déli részén; 18 ember meghalt – jelentette tegnap az MTI. Tízen túlélték a szerencsétlenséget, kisebb-nagyobb sérülésekkel megúszták a zuhanást. A busz összes utasa Üzbegisztánból érkezett, esküvőre mentek volna vendégként. A sofőr évek óta lezárt, rossz útra merészkedett, s már csak 15 kilométerre volt céljától, amikor elvesztette uralmát a jármű felett.

Tovább ta

A múlt héten a nyelvhasználatot illetően ismét fellángoltak a viták az Európai Unió Tanácsának munkacsoport ülésén. Spanyolország, Olaszország, Belgium és Hollandia tiltakozott a soros osztrák elnökség azon terve ellen, hogy az angol, francia és a német legyen a munkanyelv. A négy ország képviselőinek álláspontja szerint szerencsésebb ha az Unió tizenegy hi-

Kiszorul-e a Várszínház?

Ablonczy László a kormánynegyed terveiről

A kormány július elején úgy határozott, hogy meg kell kezdeni a *Budai Várban* a Dísz tér és a Szent György tér épületeinek a helyreállítását, hogy előkészítsék a köztársasági elnök és a miniszterelnökség, valamint azok hivatalainak budavári elhelyezését. A már elkészült terveket e hónap közepén több napilap, így a *Magyar Nemzet* is közölte, ezekből látható, mely épületekben milyen intézmények kapnának helyet. Így tehát leolvasható az is, hogy a *Nemzeti Színházhoz* tartozó *Várszínház* megmaradna a helyén, és hogy épületrészét a miniszterelnöki hivatalok ölelnék körül.



A kérdésessé vált épületszárny

E hírnek – hogy a *Várszínház* megtarthatja majd jelenlegi pozícióját, s nem kell kitelepülnie méltatlanabb helyre addig, amíg egyszer a távoli jövőben az új *Nemzeti Színházban* mód nem lesz a nagyszínház és a kamara egy épületbeli elhelyezésére – tulajdonképpen örülni kellene. Hiszen e gesztussal azt is jelzi a kormányzat, hogy szívesen megosztja épületét a pátriai színjátszás hellyel. A *Várszínház* épülete volt ugyanis Budapest első állandó színháza. *Kelemen* László első állandó magyar társulata 1790. október 25-én itt tartotta bemutatóját.

A *Nemzeti Színház* jelenlegi igazgatója, *Ablonczy* László azonban mégsem volt felhőtlenül boldog, amikor alaposabban megnézte a várbeli terveket. Amint azt egy, az *Új Magyarország* című napilapban megjelent nyílt levelében meg is írta, a készülő tervekhez *nem kérték ki a színház szakmai véleményét, s ezáltal több nagy hiba is csúszott a tervezésbe. Így a megjelent rajzok szerint a Várszínház tulajdonában maradna ugyan a jelenlegi színpadot és nézőteret magában foglaló épületrész, ám Miniszterelnöki Hivatal I. megjelölést kapott a közreadott rajzon az a szárny, amelyben jelenleg a színház öltözői, a tárak, a műszaki és hivatali szobák vannak. Ugyanígy elkerülne az átalakítások nyomán a színház használatából az udvar, amely nagyszerű akusztikájával nyári zenei események helyszínéül szolgál, és a Refektórium, a Nemzeti Színház stúdióterme, amelyben az elmúlt évadban majd száz előadást tartott a társulat.*

Vajon jogosak-e az igazgató aggályai? Valóban fenyegeti-e veszély a *Várszínházat*, hiszen, ha az a színjátszáshoz szükséges kiegészítő helyiségeit elveszíti, hiába a nézőtér és a színpad, aligha lesz lehetséges játszani benne. Megkerestem tehát a kérdéssel a *Miniszterelnöki Hivatal* helyettes államtitkárát, *Szilvásy* Györgyöt, aki készségesen és gyorsan megnyugtatott: a kormány határozatot hozott arról, *a Várszínház státusában semmiféle változás nem lesz*, minden marad, ahogyan eddig volt. Vaklárma volna hát? A színházigazgató a *Nemzeti Színház* bástyáit őrizve már mindenhol ellenséget lát felbukkanni?

Viszem a megnyugtató hírt Ablonczy Lászlónak, aki azonban a helyettes államtitkár szavától sem lesz boldogabb. Inkább meghív, járjuk végig az érintett helyeket, nézzem meg a saját szememmel, miről is van szó. Forgatom magam előtt az újságból kimásolt rajzot, amíg kanyargunk a *Várszínház* folyosóin, kerülgetve a festőket. (Ilyenkor a színház kiürül, mint az iskola, csak a mesteremberek dolgozgatnak benne, hogy eltüntessék az elmúlt évad nyomait.) Megyünk sorra, kezdve a nézőtéren és a színpadon, eljutva, pontosabban kijutva az ezt magába foglaló épületből tovább az öltözők, a kellék- és hangtárak felé. Már régen elhagyjuk azt az épületrészt, amelyet a tervrajz a *Várszínháznak* meghagyott. Benne járunk abban a szárnyban, amelyben állítólag a *Miniszterelnöki Hivatal I.* kap majd helyet. Benne járunk bizony egészen végig, mert annak a folyosónak a legvégén jutunk el a *Refektóriumba*, a már említett stúdióterembe, ahol színházi előadások szoktak lenni. Aztán visszafordulunk, megnézzük az udvart a színpaddal és a nézőtéri székekkel, amely idén pénzhiány miatt zenei esemény és így közönség nélkül maradt, és felmegyünk az emeletre, mert még annak a folyosónak is jó felét elfoglalja a *Várszínház*.



Kié lesz az udvar a színpaddal?

Weber Lajos felvételei

Ablonczy László nem sokat magyaráz, csak mutatja, hol vagyunk. De hát ezen nincs is sok magyarázgatnivaló. Próbálom békíteni, hogy talán majd mellettük, a fejük felett dolgoznak egykor a hivatalok, de erre még jobban feldohog, mondván, ilyen a világon nincsen, hogy egy kormányhivatal és egy színház egymáson átjárjon.

Végül is a tényeket nem lehet figyelmen kívül hagyni. Így hát tovább forgatom a rajzot és most sem vagyok kevésbé tanácstalan. Mert úgy néz ki, hogy minden nyugtatgatás ellenére azok, *akik ezeket a terveket kiagyalták, nem is gondoltak arra, hogy egy színház nem csak egy színpad és egy nézőtér, így bizony nem is hagytak neki több helyet.* Biztosan van megoldás, lesz kiegyezés. Az építkezés ma még csak terv, és a terv megvál-toztatható, átalakítható. Ablonczy László azt mondja, neki az a dolga és kötelessége, hogy megvédje az igazgatása alá rendelt *Nemzeti Színházat* a veszélyektől, és más érdekektől, még ha ez a székébe kerül is. S talán elhallatszik a szava azokhoz, akik a döntéseket meghozzák.

(hanthy)

Születésnapi számvetés

Gáspár Margit láthatatlan királyságában

A *Láthatatlan királyságban*, amely írói munkásságának csupán az egyik, és nem az egyetlen csúcspontja, *Gáspár* Margit kíméletlen őszinteséggel leplezte le önmagát. Kevés memoárírónban van annyi kurázsi, hogy fiatalkori botladozásait, mi több: a „bűneit" kendőzetlenül bevallja. S mindezt az őrá annyira jellemző, finom iróniával, szarkasztikus öngúnnyal tette, megannyi új meg új színnel gazdagítva a feldolgozást. Igazi író képes csak az ilyen önfeltárásra.

Gáspár Margit azonban nem csak a saját életét, a huszas-harmincas évek itthoni és külhoni – olaszországi –, irodalmi és színházi világát örökítette meg ebben a pompás kötetében, hanem a magáéval párhuzamosan, szeretett párjának, *Szűcs* Lászlónak, a *Nemzeti Színház* egykori kiváló dramaturgjának az alakját is elénk idézte. Ez nem csupán azért érdemel említést, mert ők ketten legendásan szép házasságban éltek, hanem azért is – és azért elsősorban –, mert személyükben két merőben különböző, más-más irányból érkező életút találkozott össze. Hogyan csiszolódtak össze, s miként vált harmonikussá az életük? – ez az egyik legizgalmasabb kérdés, amelyre választ kaphatunk a könyvből. Házasságuk, melynek során hol az egyik, hol a másik szenvedett hátrányokat – mindig egymás miatt, tehát érdemtelenül! –, regénybeillő, huszadik századi magyar sorstörténet.

Sokféle szellemi tevékenységgel próbálkozott Gáspár Margit – hírlaprás, műfordítás –, míg végre életének „rendeltetésszerű" céljához, a színházhoz eljutott. Hatvan esztendeje debütált mint drámaíró az egykori *Belvárosi Színházban*. Első színművét (*Rendkívüli kiadás*) további tizenegynéhány követte még. Kevesen ismerik nála jobban a színpadot, a színpadi hatásokat.

A negyvenes évek legvégén azért adta fel írói önállóságát, mert színigazgatói stallumot kapott. Működésének színhelye a *Fővárosi Operettszínház* lett, amelyet a *Parnasszuson* természetesen „nem jegyeznek". De Gáspár Margit éppen azon munkálkodott, hogy ezt a többnyire lenézett, sőt lefitymált műfajt elfogadhatóvá, szalonképessé tegye. Színigazgatóként is elsősorban drámaíró maradt. *Lehár* Ferenc, *Kálmán* Imre és a többi pompás zeneszerző műveit úgy hozta közel saját korához, hogy a régi, színeit veszített köntöseikből kivetkeztette őket. Új, életteli szövegkönyvekkel, színészeire méretezett szerepekkel tette vonzóbbá, korszerűbbekké a régi operetteket. Így történt ez a *Luxemburg grófja*, a *Csárdáskirálynő* esetében is.



Gáspár Margit élettelivé tette az operetteket

Ezek a *felfedezések* az ő szellemi gyermekei voltak. Ötleteit, korismeretét, igényességét tükrözték. Érdekes módon a nevét mégsem tüntették föl a színlapok. Nem tartotta stílusosnak, hogy a saját vezetésű színházában, ahol igazgatóként volt jelen, kétféle szerepkörben mutatkozzék. Így aztán az általa aprólékosan kidolgozott darabvázlatokat átadta azoknak a szerzőknek, akik a könnyű műfajban a legismertebbek voltak. Szerzői hálásak lehettek ezért, hiszen dúskáltak a jogdíjakban, míg ő, Gáspár Margit évtizedeken át filléres gondokkal küzdve él Benczúr utcai lakásának fényesnek aligha nevezhető „díszletei" között.

De ne higgye senki, hogy akár csak egy pillanatig is boldogtalannak tudta volna magát! Szakadatlanul gyarapította szellemi kincsestárát, és olyan művekkel gazdagította irodalmunkat, mint *A múzsák neveletlen gyermeke* című színháztörténeti fontosságú munka, vagy a vaskos *Talma*-életrajz, amely egyike a legjobb írásoknak, amelyet valaha színészről és színházról írtak.

Pár nappal ezelőtt egy szerencsétlen baleset miatt fel kellett kelnie íróasztala mellől. A traumatológiai intézet sebészorvosainak és saját erejének hála, túl egy nehéz műtéten már a felgyógyulás közeli reménységével fogadhatta betegágya mellett, legközelebbi barátait, akik – születésnapján – elhalmozták szeretetük számos jelével.

Bános Tibor

FOLYÓIRATSZEMLE

Tiszatáj

Júliusi számában a *Tiszatáj*, mint már fennállása óta oly sokszor, ismét figyelemreméltó vállalkozásba fogott. Helyet adott az ez év áprilisában megtartott *Németh László regényei a mai megközelítések tükrében* címmel megtartott konferencia előadásainak. Ha az olykor lehangoló képet mutató mai magyar szellemi életnek vannak vigaszteló pillanatai, akkor ez a konferencia, illetve a *Tiszatájban* közzétett írások mindenképpen ezek közé tartoznak. A *Németh László Társaság* elnökeként tevékenykedő

Sándor Iván

olyan vizsgálódás elindítója volt, amely úgy időszerű, hogy nem aktuális pártpolitikai tézisek felől közelít (szomorú, hogy érdemnek kell tekintenünk azt, aminek természetesnek kellene lennie!) századunk egyik legjelentősebb regényírói teljesítményéhez. A regényíró *Németh* László nincs divatban (egyébként a drámа- és esszéíró sem), ahogy *Olasz* Sándor tanulmánya megállapítja (*„A mai magyar próza hagyományszemléletében Kosztolányi és Ottlik a favorit, mert az újabb irodalom tájékozódásának ők felelnek meg jobban"*). Ám azt is nagyon jól tudjuk, hogy a modern magyar regény megkerülhetetlen alakja, akire éppen most, jelen kori epikánk útkeresését látva nagy szükségünk van. A *Tiszatájban* olvasható tanulmányok azt mutatják, hogy a *Németh László Társaság* betölti küldetését. Nem csak névadója művészi örökségét ápolja, hanem, Sándor Iván szavaival élve, állhatatosak maradnak: *„a századvég szellemi-irodalmi problémáival való lépéstartásban, a mai dilemmák eredeteire irányuló vitákban, olyan szellemi klíma ápolásában, amelyben lehet dolgozni, mesterre csiszolódni."*

A kitűnően felkészült előadók (*Domokos* Mátyás, *Füzi* László, *Görömbei* András, *Dérczy* Péter, *Fejér* Ádám, *Olasz* Sándor) közül nehéz bárkit kiemelni, hiszen hol a megközelítés, hol a tárgyválasztás érdemel kiemelt figyelmet.

Domokos Mátyás

az 1936-ban mindössze öt hét alatt elkészült, s az életműben, mondhatni, egyedülálló *Bűn* című regény korhoz kötöttségét és kortalanságát vizsgálja, bemutatva, hogy ezt a harmincas évek magyar társadalmi-szociológiai vizsgálódásaihoz kötődő művet miként hatják át a modern európai regény vívmányai. Azt is elhisszük Domokosnak, hogy számára *„a regény újraolvasásának élményét egy elgondolható és szorongató déja vu-élmény is színezi"*, mert *„ha kilépünk a metró Moszkva téri épületéből, azonnal szembetalálják magunkat a fekete munkára leső ezredvégi Kovács Lajosok seregével, miközben a Rózsadombon épülő, új, kacsalábon forgó várak is idelátszanak."*

Füzi László *Németh László és a XIX. század* című tanulmányvázlata nem akarja visszautalni az írót az elmúlt századba, hanem a nyilvánvaló kapcsolódási pontok felmutatásával magyarázza az életút egészét. Görömbei András a *Gyász* kevéssé értékelt „ironikus, szatírikus, sőt olykor szarkasztikus esztétikai minőséget sem nélkülöző, sok szempontú tudatelemzésére hívja fel a figyelmet.

Dérczy Péter (*Regényút: a Gyásztól az Iszonyig*) a hagyományos esszé és a modern poétikai elemzések határmezsgyéjén járva, ez utóbbiak következetes vizsgálódásával a *Németh* László regények alapkérdéséig jut el. A szigorúan logikus érvelés különös módon a tanulmány lezárásában a visszájára fordul: *„A Gyász és az Iszony mindennek ellenére a magyar epika csúcsai közé is tartozik, de nagy valószínűséggel állítható, hogy a világirodalomban is megállják a helyüket. Annál is inkább, mert az idegen olvasó nem tudhat arról, milyen elméleti-ideologikus megfontolások is befolyásolták mindkettő elbeszélésmódját, szerkezetét és példázatosságát."*

Vajon kell-e, hasznos-e, ha mi, magyar olvasók olyasmivel is küszködünk olvasás közben, ami csak megzavarja élményeinket? Valóban idegenné kell válnunk ahhoz, hogy elfogulatlan esztéták lehessünk?

Fejér Ádám

Az Iszony mint kultúrtörténeti parabola című dolgozata a mű világirodalmi helyét keresve túllép a korábbi értelmezéseken, és meggyőződése, hogy a Németh László által itt megfogalmazott értelmiségi szerepvállalás a magyar kultúra legfőbb hozadéka az egységesülő Európában. *„Úgy tűnik, így kell érteni a már-már Európa-szerte elveszni látszó értelmiségi pozíciót újszerűen megalapozó kultúrtörténeti transzcendenciát, amely Németh László példázatában megtapasztalható, s amely a gyakorlatiasságba reménytelenül, perspektivátlanul belesüllyedő, önmaga számára sem kielégítő polgári létezésenk értelmet, horizontot adhat..."*

Olasz Sándor (*Változatok az egzisztenciális regényre*) a *Kosztolányi* és *Németh* László által teremtett egzisztenciális regény különbözőségét világítja meg igen meggyőzően.

A lap kritikai rovata is Németh László utóéletével foglalkozik, két viszonylag friss kiadványt elemezve.

Tulajdonképpen szervesen kapcsolódik a Németh Lászlóról szóló tanulmányokhoz a száz éve született Miroslav *Krlezára* emlékező két fontos írás, *Fried* Istvánė és *Lőkös* Istvánė. Krlezának látszólag éppúgy nincs divatja, mint Németh Lászlónak, holott kevés időszerűbb szerző-je van régiónk irodalmának, mint ő.

A *Tisztatáj Örökség* rovatában *Grezsa* Ferencre, a kiváló vásárhelyi irodalomtörténészre, Németh László-kutatóra és kritikusra emlékezik *Bíró* Zoltán és *Olasz* Sándor.

Osztovits Ágnes

NAPLÓ

GERSHWIN-EST lesz augusztus 2-án, este nyolc órakor az Óbudai Társaskörben (Budapest III., Kiskorona u. 7.). A műsorban részletek csendülnek fel a Porgy és Bess című operából. Közreműködik Tóth Márta, Jekl László (ének) és Király Csaba (zongora).

AMERIKAI–MAGYAR DZSESSZTÁBORT nyitottak meg Tatabányán csaknem félszáz résztvevővel. A Nemzetközi Kreatív Pedagógiai Intézet által szervezett tíznapos táborban az amerikai és a magyar dzsesszpedagógia jeles képviselői tartanak bemutató előadásokat főiskolásoknak, fiatal dzsesszmuzsikusoknak. A foglalkozásokon részt vesznek a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola dzsesszos tanszékének növendékei is. A kurzuson egyéni hangszeres és kis zenekari formákban is folyik a képzés. A tábor résztvevői több nyilvános koncerten mutatkoznak be a város lakosságának.

MULASICS LÁSZLÓ festőművész Vernissage című tárlatának megnyitója augusztus 7-én, délután ötkor lesz a badacsonytomaji Pandora Galériában. (8258 Badacsonytomaj, Római út 54.)

BARCSAI TIBOR grafikai kiállítása augusztus 4-én délután ötkor nyílik meg az esztergomi Duna Múzeumban (Kölcsey Ferenc utca 2.)

A PÉCSI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM Pannonton kórusa tíz európai énekkar versenyében első helyezett lett, és megkapta a Novy Bor-i fesztivál nagydíját is az egyik kötelezően előírt mű előadásáért. A pécsi orvosjelöltekből, jogász-, közgazdász- és bölcsészhallgatókból álló, harmincöt tagú énekkar Kutnyánszky Csaba és Lakner Tamás karnagy irányításával érte el a rangos nemzetközi dalosfesztivál legjobb kórusának járó elismerést.

A MISKOLCI NYÁRI FESZTIVÁL ünnepi záróestje augusztus 6-án este hét órakor kezdődik a lillafüredi Palotaszállóban. Az est fővédnöke Mádl Ferenc művelődési és közoktatási miniszter. Az ünnepi hangverseny műsorán Bach-, Beethoven- és Bartók-művek szerepelnek. A koncert után Színészdal címmel összeállítással kedveskednek a rendezők a magyar színészet történetéből. A rendező Hegyi Árpád Jutocsa.

Filmművészeti nyári egyetem Egerben

A Magyar Mozgókép Alapítvány támogatásával Eger városában tizenkilencedik alkalommal rendezik meg a *filmművészeti nyári egyetemet* július 31. és augusztus 7. között. Bemutatják az 1992-ben készült játékfilmeket, valamint a legjelentősebb dokumentum- és rövidfilmeket. Az érdeklődők láthatják a 24. magyar filmszemle fődíjas filmjét, a *Szabó* Ildikó által rendezett *Gyerekgyilkosságokat* is, amelyet a külföldi kritikusok a Gene Moskowitz-díjjal jutalmaztak, a *cannes-i filmfesztiválon* pedig a nemzetközi filmkritikusok díját nyerte el.

A magyar filmszemle más díjazott rendezőivel, *Sopsits* Árpáddal *(Videoblues)* és *Szomjas* Györggyel *(Roncsfilm)* személyesen találkozhatnak a vendégek Egerben. Három jelentős magyar filmet pedig elsőként a nyári egyetem vendégei láthatnak: *Sára* Sándor *Vigyázók*, *Beremányi* Géza *Turné* és *Jeles* András *Párhuzamos életrajzok* című filmjeit.

Az 1893, szeptember 16-án született Korda Sándorra, a magyar származású angol rendezőre és producerre előadással és az 1936-ban készült *Mi lesz holnap?* című filmjével emlékeznek a nyári egyetem résztvevői.

A rendezvényeknek az Egri Ifjúsági Ház, valamint az Uránia filmszínház ad otthont.

(k. g.)

EURÓPA ISMÉT BUDAPESTEN

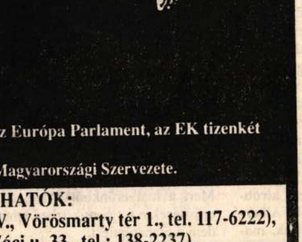

augusztus 4-én,
szerdán este 8-kor
a Budapest Kongresszusi Központban
ad hangversenyt az Európai Közösség
ifjúsági zenekara

130 fiatal az EK 12 tagországából,
magyar, cseh és szlovák vendégmuzsikusokkal
közreműködik: Emanuel Ax (zongora)
vezényel: Leonard Slatkin
John Adams: A Short Ride in a Fast Machine
Mozart: A-dúr rondo K. 386,
R. Strauss: Burleszk,
Bartók: Concerto
Az együttest támogatja az Európai Közösség, az Európa Parlament, az EK tizenkét tagországának kormánya és a Digital.
A hangverseny rendezője a Jeunesses Musicales Magyarországi Szervezete.

JEGYEK VÁLTHATÓK:
a Nemzeti Filharmónia jegypénztárában (V., Vörösmarty tér 1., tel. 117-6222),
a Music Mix jegyirodában (V., Váci u. 33., tel.: 138-2237),
a Budapest Kongresszusi Központ jegypénztárában (XII., Jagelló út 1–3.)

OLDALSZÉL

A KAJAK-KENUSOK 200 méteres sprintbajnokságának győztesei. Férfi K–1: Fehérvári Vince (Bp. Honvéd), K–2: Gyulay Zsolt, Fehérvári Vince (Bp. Honvéd), K–4: Bp. Honvéd. C–1; Kolonics György (Csepel), C–2: Kolonics György, Horváth Csaba (Csepel), C–4: Csepel I. Női K–1: Kőbán Rita (Csepel), K–2: Dónusz Éva, Mészáros Erika (UTE), K–4: Bp. Honvéd. A rasicei ifjúsági világbajnokságon Bauer Márton K–1 500 méteren, a férfi K–4-es és a Györe, Csikos C-2-es pár 1000 méteren aranyérmes lett.

ÚJ KÖRREKORDOT autózott Nigel Mansell 371.941 km/órás sebességgel a brooklyni Indycar versenypályán.

A JUNIOR KOSARASOK valladolidi világbajnokságát az Egyesült Államok nyerte, miután a döntőben 87-73-ra legyőzte Franciaországot.

ÚJ VILÁGCSÚCSOT állított fel Bordeaux-ban az állórajtos 4 kilométeres kerékpározásban 4:23.562 perces idővel a francia Philippe Ermenault. A régi rekordot a brit Christopher Boardman tartotta 4:24.469 perccel.

AZ OLIMPIAI BAJNOK Brazília nyerte Sao Paulóban a férfi röplabda Világ Ligát, miután a döntőben 18 ezer néző előtt 3:0-ra legyőzte az orosz együttest. E sikerért a brazilok egymillió dollárt kaptak.

A MINERALIMPEX KUPA nemzetközi férfi tenisz körverseny pécsi viadalának döntőjében a düsseldorfi illetőségű, a világranglistán 865. helyen álló Mark Joachim 1 óra 16 perc alatt 6:3, 6:3-ra nyert a román Ciprian Porumb ellen. A páros fináléjában Lányi András a szlovák Tóth Tibor oldalán 6:3, 3:6, 6:4-re kikapott a Petr Pala, Andrew Richardson (cseh, brit) duótól. A kupa mezőnye most Zalaegerszegre költözik.

Csehországi beszámolónk

A madridi üzlet és a visszasírt rangadók

Prága, augusztus 1.

A különválás immár a futballban is határokat von *Csehország* és *Szlovákia* közé. Ám itt, *Prágában* azért még hazai szenzációnak tekintik az utolsó közös bajnokság ezüstérmesének madridi ügyletét: Peter *Dubovsky*, a *Slovan Bratislava* 21 éves csatára a *Real* csapatához igazolt. Ami pedig a szenzációt illeti: a *pozsonyi* klubelnök is csak a *Reuter* madridi jelentéséből tudta meg, hogy játékosa ősztől a világhírű spanyol együttes labdarúgója lesz. Azóta már a részletek is nyilvánosságra kerültek, s vélhetően a magyar futballbarátokat is érinti az a hír, hogy a hárommillió dolláros vételár mellett az ibériaiak egy vendégjátékkal is fizetnek: valamikor ősszel barátságos mérkőzést vívnak a pozsonyi *téglamezei stadionban* a Slovannal.

A huszonötszörös spanyol bajnok és tizenhétszeres kupagyőztes egyébként alaposan átfortgatta csapatát az elmúlt időszakban – igaz, még így is „légióstöbblet" okoz kellemes-kellemetlen gondokat Benito *Floro* (42) edzőnek. Az ibériai bajnokság négy külföldi szereplését engedélyezi – a belgrádi *Prosinecki*, a chilei *Zamorano*, a brazil *Victor*, az argentin *Eschnaider* és Dubovsky áll készenlétben, bár könnyen lehet, hogy a pozsonyi csatár érkezése után az argentint eladják *Zaragozának*. A szlovák labdarúgó szerződtetését egyébként – mint az itteni újságok a madridi lapokra hivatkozva említik – Floro edző szorgalmazta, aki két éve (még az *Albacete* trénereként) a *Kanári-szigeteken, Tenerifén* egy nemzetközi tornán látta először Dubovskyt, s jegyzetfüzetébe már akkor bekerült a pozsonyi támadó neve.

Ami pedig a rövidesen rajtoló, immár különvált cseh, illetve szlovák bajnokságot illeti, érdekes idézni a pozsonyi Dusan *Galis* edző véleményét a szakításról:

– Mindig is *elleneztem* a közös első liga megszűnését. Ezt mondja a többi szlovákiai tréner is, sajnos a vezérek dolgaiba nem szólhattunk bele. Parancsba kaptuk: szétválik a liga és kész! Nagy hiba volt ez a döntés. A csehszlovák bajnokságban biztosított volt a színvonal. Ha valaki azt hiszi, nem fog hiányozni a *Sparta*, a *Slavia*, az *Olomouc*, az *Ostrava* és a *Brno*, az nagyot téved – mondta az *Új Szó* riporterének –, visszasírjuk mi még a *prágai* csapatok elleni rangadók hangulatát. A legjobb cseh együttesek elleni derbiket nem lehet elfelejteni. Talán majd egyszer ismét találkozunk.

(árvay)

A tizennegyedik tizenegyes döntött

A Brémáé a Szuper Kupa

(Munkatársunktól)

Akárcsak szerdán, az osztrák *Szuper Kupa* döntőjében, vasárnap a németországi finálében is a 90. percben egyenlített a bajnok, s adott magának esélyt az idényzáró gála trófeájának megszerzésére. Ausztriában a kilencven perc után azonnal büntetők következtek (s veszített a kupagyőztes *Innsbruck*), a német szabályok kétszer tizenöt perc hosszabbítást írnak elő, így hiába ünnepelt *Fischer* 61. percben lőtt gólja után a leverkuseni publikum, a hajrában *Hobsch* fejesével egyenlített a *Werder Bremen*. Következett a ráadás. S hogy fokozódjon a drámai: *Vollborn*, leverkuseni kapus az egyenlítést eredményező hatalmas hiba után a hosszabbítás első percében újabb gólt kapott. A brazil *Sergio* szabálytalankodása miatt *Rufer* lőhette a brémaiak büntetőjét, s a tizenegyesrúgásban hibázni képtelen új-zélandi (az elmúlt szezonban nyolc büntetőgólt lőtt) most is hálóba vágta a labdát. Két perc alatt 1-0-ról 1-2-re alakult a mérkőzés állása, ám a 2,7 millió márkáért vásárolt Sao Paolo-i kijavította hibáját, szép gólpasszal adta meg az egyenlítési lehetőséget a *Bayer Leverkusennek*, személy szerint *Kirstennek* (2-2).

Felejthető, unalmas első félidő *(sok brémai helyzettel)*, lendületes második játékrész *(megérdemelt leverkuseni vezetéssel)*, drámai fordulat a hajrában, s végül döntetlen a százhúsz perc végén, habként a tortán pedig büntető duell (a tizennegyedik lövés döntött, a leverkuseni *Hapel* hibázott, így nyert 9-8 arányban a Werder. Nyolc hétig tartó bajnoki szélcsend után, néhány nappal az új *Bundesliga*-szezon rajtja előtt, *soha rosszabb felvezetést...*

Tudósításunk az angol focihétvégéről

Hitchcocki izgalmak

A futball őshazájában, *Angliában* a holtidény ellenére is zajlik az élet a labdarúgópályákon, no és természetesen a kulisszák mögött is. A sajtó nagy teret szentel Paul *Gascoigne* hazalátogatásának. „Gazza" – ahogy a sajtó elkeresztelte a brit foci fenegyerekét – a *Lazio* csapatával érkezett *Londonba*, köszönhetően a *Makita* elnevezésű nemzetközi labdarúgó-viadalnak. A négyes torna első elődöntőjében a *Tottenham* otthonában, a *White Hart Lane-en* a holland *Ajax* és a *Chelsea* lépett pályára. Az amszterdamiak ma már meg sem közelítik nagynevű elődeik tudását, éppen ezért érdekes idézni az angol televízió riportere mellett kommentátorként szerepelő egykori legendás kapus, Ray *Clemence* egy gondolatát: *„Az Ajaxot mindig érdemes megnézni!"* Meg is szívlelem a szakember tanácsát, s megtekintettem a meccset. Ám hiába fociztott ismét igazán stílusosan, talán időnként szemet gyönyörködtetően a holland gárda, helyzetek sokaságát teremtve, majd elhibázva, a vége 1-1 lett. Gareth *Hall* révén az angolok szereztek vezetést, csak a csereként beállt finn idegenlégiós, Jari *Litmanen* egyenlítette ki a hátrányt, de ezután – hitchcocki izgalmak közepette – a Chelsea, köszönhetően *Hitchcock* kapusnak, aki két kísérletet is hárított, 4:2-re verte a tizenegyes párbajban az egykor Johan *Cruyff* nevével fémjelzett háromszoros BEK-győztest. A Chelsea-ben játszott egyébként a korábbi nagyszerű angol válogatott Glenn *Hoddle* is, aki ezúttal mutatkozott be új, játékosmenedzseri szerepkörében.

Aztán következett a hazai pálya előnyeit élvező *Tottenham Hotspur* a sztárokkal teletűzdelt olasz Lazio ellen. A római együttesben szerelést öltöttek az idegenlégiósok is: a német Thomas *Doll*, a holland Aaron *Winter* és az 5,5 millió fontért szerződtetett Paul Gascoigne. Ez volt a jobb meccs, a házigazdák *Calderwood* és *Sharingham* jóvoltából 2-0-ra vezettek, de aztán feljött az eleinte esélyesebbnek vélt Lazio, és *Signori* büntetőjével, valamint Gascoigne gólja révén egyenlített, ám a végén *Anderton* a Tottenham számára szerezte meg a győztes gólt a 63. percben (3-2). Az angol sajtó egyértelműen dicsérte Gascoigne produkcióját, aki hiába bizonyult kitűnő karmesternek s irányított kiválóan, csapatának nem sikerült győznie. A finálében tehát a Tottenham a Chelsea-vel találkozott, s a meglepetés sem maradt el: a Chelsea 4-0-ra legázolta a házigazdát *Cascarino* (3) és a *Newcastle-tól* átigazolt *Peacock* találataival.

A *sheffieldi* úszó- és vízilabda-Európa-bajnokságra akkreditált focibarát magyar tudósítók pechére a helybéli *Wednesday* a hét végén *Skóciában, Glasgowban* szerepelt barátságos meccsen, ahol 1-1-re végzett az egykor szebb napokat látott *Celtickel* (gólok: Frank *McAvennie* és Paul *Warhurst*). Megégett viszont a *Kispest-Honvéd* BEK-ellenfele, a *Manchester United*, mégpedig hazai pályán, a félelmetes hírű *Old Traffordon*. A *Benfica* annak az orosz Szergej *Jurannak* a góljával győzött 1-0-ra, akit pedig a portugálok nemrég még szerettek volna kiebrudalni a csapatból, mert állítólag időnként a kelleténél mélyebben nézett a pohár fenekére... Az *Arsenal Dél-Afrikában* túrázik, ahol legutóbb 1-0-ra verte a *Kaizer Chiefs* csapatát.

(molnár)

*

SVÁJC. A második fordulóban: *Grasshoppers–Neuchatel Xamax* 5-1, *Luzern–Lausanne* 3-1, *Servette–Lugano* 1-0, *Sion–Aarau* 4-0, *Young Boys–Zürich* 0-0, *Yverdon–Kriens* 3-1. Az élen a Luzern és a Servette áll 4-4 ponttal.

FRANCIAORSZÁG. A második forduló eredményei: *Nantes–St. Etienne* 1-0, *Metz–Angers* 2-0, *Lyon–Caen* 2-0, *Auxerre–Montpellier* 3-1, *Martigues–Sochaux* 1-1, *Lens–Strasbourg* 0-0, *Paris SG–Lille* 2-1, *Le Havre–Bordeaux* 0-3, *Monaco–Toulouse* 3-0.

BUNDESLIGA. A másodosztályban, a 2. fordulóban: *Hertha–Waldhof Mannheim* 1-0, *Fortuna Köln–Wolfsburg* 2-0, *St. Pauli–Chemnitz* 3-0, *Wuppertal–Meppen* 0-1, *Bochum–Hansa Rostock* 2-0, *1860 München–Rot-Weiss Essen* 1-0, *Saarbrücken–Stuttgarter Kickers* 3-0, *Hannover 96–TeBe Berlin* 0-1, *Mainz–Carl Zeiss Jena* 2-0, *Bayer Uerdingen–Homburg* 0-1.

Külföldi stadionokból

Ivics visszatért Portóba

Arról már korábban szó volt, hogy a portugál *Benfica* súlyos, s félig-meddig kilátástalan anyagi válságban van. Sok változás nem történt azóta a klubnál. A népszerű lisszaboni gárda szakosztályigazgatója, Alberto *Silveira* lemondott megbízatásáról, helyette valószínűleg többtagú bizottság működik majd. Az utóbbi időben – érthető módon – rengeteg kritika érte a Benfica elnökét, Jorge *Brítót*, aki azonban egyelőre nem akar távozni.

A lisszaboniakkal ellentétben óriási változások történtek a bajnok *Portónál*. Sokáig folyt a találgatás, ki is lesz a brazil edző, *Toni*, vagyis Carlos Alberto *Silva* utóda. Végül is Tomiszlav *Ivicsre* esett a választás. A horvát szakember a Portónál nem ismeretlen, mert az 1987–88-as bajnokságban ő volt az együttes trénere. Noha akkor aranyérmesek lettek, mégis menesztették, mert a szurkolók egy része többet várt a csapattól. Ivics nem tervez nagyobb változásokat a keretben. Mindössze két játékost menesztett Pinto *da Costa* elnök, ám Rui *Jorge* és az egykori csehszlovák válogatott *Vlk* hiányát nem nagyon érzik majd meg. A gárda edzésein három új játékos tűnt fel: Paulo *Pereira*, Miguel *Bruno* és Petar *Mitarszki*. Utóbbi számít a legnagyobb erősítésnek, a *Famalicaótól* került Portóba. Az elmúlt két bajnokságban számtalan látványos gólt ért el.

A nagyok közül a *Sporting* erősített a legjobban, hiszen a Benficától megszerezte Paulo *Sousát* és *Pachecót*. De nem érte be ennyivel a csapat vezetősége: az *Internazionale* macedón, egykori BEK-győztes csatárára, Darko *Pancsevre* vetett szemet, aki sokadik külföldi az olasz csapatnál, így eddig elvétve jutott szóhoz. Igaz, most kevesebb esélye van arra, hogy Lisszabonba kerüljön, mert jó játékot produkált, és gólokat rúgott az Inter előkészületi meccsein. Egyébként könnyen előfordulhat, hogy a Sporting megválik bolgár csatárától, *Jordanovtól*, aki állítólag német csapathoz készül.

(rónay)

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Az Express Utazási és Szálloda Rt. nyilvános, egyfordulós pályázat útján értékesíti:

– BALATONFÖLDVÁR. József Attila u. 9. szám alatt lévő egycsillagos kategóriájú HOTEL JUVENTUS Szálloda és III. osztályú BUNGALLOW-telep tulajdonjogát, az ingatlanhoz tartozik még 1 db kétszintes, tetőtérbeépítéses, 8 szobás, jelenleg irodának használt épület is. (Ingatlan nagysága: 36 697 nm, szállodai szobák száma: 104, bungallow-i szobák száma: 62, étterem, presszó, sportpályák, időszakos üzemelés)

– VERŐCEMAROS – DUNAKANYARI ÜDÜLŐTELEP tulajdonjogát. (Az ingatlanhoz tarotzik kétcsillagos kategóriájú szálloda, szobák száma: 65, motelépületek – félkomfortos, szobák száma: 158 – III. osztályú bungalow-telep, szobák száma: 24, kétcsilalgos kategóriájú kemping, kapacitása 160 egység; az ingatlan nagysága 200 575 nm, az üdülőtelepen étterem, presszó, büfé, úszómedence, sportpályák)

A pályázatokat személyesen vagy meghatalmazott útján 5 példányban, zárt, cégjelzés nélküli borítékban kell benyújtani a pályázatra utaló megjelöléssel. A benyújtott ajánlatok közül egyértelműen meg kell jelölni, hogy melyik az eredeti példány.

A pályázat benyújtásának határideje: 1993. szeptember 17. 12 óra.

A pályázat beadásának helye:
Express Rt. titkársága Budapest V., Szabadság tér 16. II. emelet

A pályázatok felbontásában és értékelésében az Állami Vagyonügynökség részt vesz. A szerződéskötésről az rt. közgyűlése dönt.

A vételi szándék bizonyítására a felajánlott vételár 10 százalékát az ajánlattevőnek a pályázat benyújtásának határidejéig letétbe kell helyezni az Express Rt. OKHB Rt. 214–10648 számú számlájára.

A pályázatnak tartalmaznia kell:
- Az ajánlattevő neve, székhelye, telefonszáma, telefax száma, rövid bemutatása.
- A megvásárolni kívánt ingatlanért a megajánlott árat számmal és betűvel.
  A befizetés módját és határidejét, ütemezését és garanciáját.
- Az ajánlati kötöttség időtartamát, amely nem lehet kevesebb, mint a benyújtásra álló határidő lejártától számított 90 nap.
- A letétbe helyezésről szóló igazolást.

Az Express Rt. vagy az Állami Vagyonügynökség a tenderbontás után szóbeli, vagy írásbeli kiegészítést kérhet.

Az Express Rt. a benyújtási határidő lejártától számított 90 napon belül értesíti a pályázókat a pályázat eredményéről.

A kiíró fenntartja a jogot, hogy a pályázatot eredménytelennek nyilvánítsa.

A jelen pályázati felhívásban nem szabályozott kérdésekben a részletes pályázati kiírás, illetve az ÁVÜ versenyeztetési szabályai az irányadóak.

A tender meghirdetésével egyidejűleg az ingatlanok adatairól és jellemzőiről információ, és a részletes pályázati kiírás, pályázati adatlap és pályázói nyilatkozat beszerezhető dr. Mittner Lajostól, az Express Rt. központjában (Budapest V., Szabadság tér 16. II. em. titkárság, tel.: 131-3712, fax: 153-1715)

A pályázaton való részvétel feltétele a részletes pályázati kiírás, pályázati adatlap és pályázói nyilatkozat átvétele.

Totóeredmények

1. Bochum–Rostock	1
2. F. Köln–Wolfsburg	1
3. Hertha–Mannheim	1
4. Mainz–Jena	1
5. München–Essen	1
6. St. Pauli–Chemnitz	1
7. Saarbrücken–Kickers	1
8. Uerdingen–Homburg	2
9. Wuppertal–Meppen	2
10. Tirol–St. Pölten	1
11. Sturm Graz–Rapid	1
12. Steyr–Admira Wacker	1
13. Wiener SC–Salzburg	X
14. Austria Wien–Mödling	1

Koller kényszerhelyzetbe került

Pécsi program: vissza a biztonsági futballhoz!

Klubjában készült – váratlan viharokat kavarva ekként – az ifivilágotott *edzőtáborra* helyett a szezonra *Dárdai* Pál. A pécsi futballista távolmaradása miatt *pénzbüntetéssel* is megfenyegette a szövetség a *PMSC-Fordan* vezetését. S noha a pécsiek a korosztályos válogatottakba esztendők óta a legtöbb futballistát adó egyesületek közé tartoznak, *Koller* Nándor vezető edző szerint korántsem a jelenlegi ideges szócsata a jellemző az *MLSZ* és a klub viszonyára:

– A tőle szokott szókimondással kommentálta dr. *Tüske* Csaba technikai vezetőnk a szankciót ígérő szövetségi álláspontot, merthogy a játékos *MLSZ-áldással* vett részt *ukrajnai* túránkon. De hát egyikünknek sem érdeke a vita elmérgesedése, lévén hagyományosan jó a kapcsolatunk. Megtiszteltetés persze ifjú tehetségeink válogatottsága, ám szakmailag esetenként *hasznosabb*, ha a kortársaik közül kiemelkedő fiatalok a felnőttekkel dolgozva csiszolódnak. A magyar korosztályos válogatottak gyakorta hosszabb időn át közösen készülnek a – szerencsére sokszor sikert kamatozó – nemzetközi tornákra, viszont az egyéni képzésre azért mégiscsak az egyesületi edzéseken lenne lehetőség.

– A Dárdai meg Dienes körül kirobbant vita azért meglepő, mert noha Alberték már tizenévesen sztárok voltak, manapság a tinédzsereknek nemigen jut szerep a honi futball élvonalában. Nem lehet, hogy a pécsi játékosínség okán értékelődtek fel ennyire ezek a futballisták?

– Ha nem kellett volna *pénzszűke* miatt néhány év alatt több mint egycsapatnyi játékost eladnunk, vagy csak a most távozott *Medgyest* és *Túrit* sikerül megtartanunk, esetleg posztjukra megfelelő helyetteseket igazolni, bizonnyal más szemmel néznénk Dárdaiék ügyét. Kik valóban ígéretes tehetségek, s már helyük van az NB I-ben. Még nem kulcsemberként persze, de mindketten sokra vihetnék. Ezért is kellemetlen, hogy Dárdai válogatottbéli elfoglaltsági miatt máris több edzőmeccset mulasztott.

– Medgyes és Túri mellett Kovácsevics, Bódog, Magyar és Balog szerepel az idei veszteséglistán. Néhányan közülük azért fordítottak hátat a PMSC-nek, mert anyagi követeléseikre nemet mondtak.

– Elvi kérdés, hogy előre, teljesítmény nélkül nem fizetünk senkinek.

– Persze könnyebb következtesnek lenni, ha nincs tele a kassza...

– Támogatóinknak hála, *ígéreteinket betartjuk*, de számunkra tényleg csak álom, hogy például egy üzletember megvegyen a klubnak egy futballistát. Igaz, nem is igen csalogatja a tőkét e vidékre a *déli-szláv háború*, s biztos a klub is kezdeményezőbb lehetne a szponzorkutatásban. Mert a mai erőnkből a legszükségesebb erősítésekre futja, miközben lehet újrakezdeni a csapatépítést.

– Vagyis egy időre búcsút inthet a pécsi publikum a nemzetközi kupameccseknek.

– Álmodozni azt szabad, ám a mi helyzetünkben reálisan azt remélhetjük: a tavalyi *tizenegyedik* hely után megkapaszkodni a középmezőny második felében.

– Marad akkor a nosztalgia a Garami-korszak iránt?

– A jeles sikerekre, melyeknek pályaedzőként azért részese voltam, persze jómagam is szívesen emlékezem. Tisztelem *Garamit*, de én megpróbáltam *látványosabb, támadóbb futballra átállítani* a csapatot, s talán nem eredménytelenül. Csak éppen ahelyett, hogy folytathatnánk a megkezdett munkát, a jelenlegi állomány adottságaihoz alkalmazkodva vissza kell térnünk a biztonsági futballhoz. S ez, még ha kényszer is szülte, bizony *szakmai visszalépés*.

– Úgy hírlik, esetleg hazatér Lokerenből a Pécsről elkerült Mészáros Ferenc.

– A napokban beszéltem a válogatott csatárral. Belga klubja *kétszázezer dollárra* taksálja, s ez idáig a leggálánsabb kérő is csupán az összeg felét kínálta. Mészáros, noha nálunk kinti pénze töredékét kapná, szívesen jönne, s a Lokeren is jobban járna, ha játékban maradna. Megvenni persze nem tudjuk, ám kölcsönbe is örömmel látnánk; egyelőre viszont úgy készülünk, hogy nem számíthatunk rá. Marad tehát a kulcsposztokra erősítésnek a siófoki centerhalf, *Zare* meg a volt diósgyőri fedezet, *Csizi*.

S. Tóth János

Eltűnnek az ipari monopóliumok

A tárca a privatizáció gyorsítását szorgalmazza

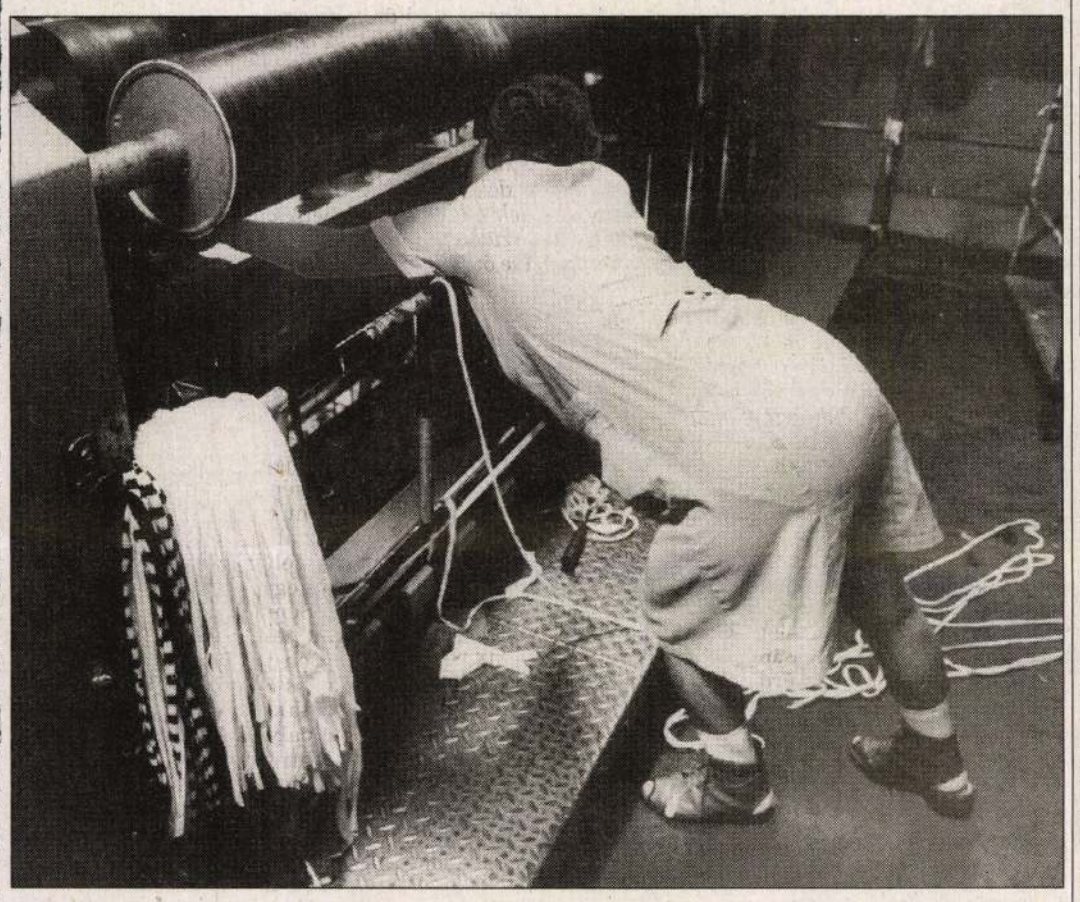

Merre húzzuk? SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Struktúrapolitikai alap létrehozását látja szükségesnek az ipari tárca a válságkezeléshez és a szerkezetátalakítás támogatásához – ez az egyik témája annak az ipari munkaprogramnak, amit az iparpolitikai koncepció idei tennivalóiról nemrégen fogadott el a kormány.

Mint *Bagó Eszter*, az IKM főosztályvezetője elmondta, a tárca programjában az első helyen a privatizáció gyorsítása áll, amelyhez egyebek között szakmai stratégiák kidolgozásával, az ÁVÜ-, ÁV Rt.-döntések szakmai hátterének kidolgozásával tudnak hozzájárulni. Így elkészült már a gyógyszeripar, a kozmetikai és háztartásvegyipar, a textil- és textilruházati ipar, a bőr- és cipőipar, valamint az építőipar privatizációs stratégiája, s kidolgozás alatt van az energetikai iparé, a nyomdaiparé és a mezőgazdasági gépgyártásé is. Emellett közreműködnek a privatizálandó vállalatok átvilágításában is.

Az ipar szervezetének alakításában a decentralizáció folytatása a cél, ami ugyancsak a privatizációval összefüggésben képzelhető el leginkább. Ma 16 ezer körül van a gazdálkodó szervezetek száma, 90 százalékuk kis- és középvállalat. Ezek egy része nagyvállalatok részlegeinek önállósodásával jött létre – az ipari tárca 120 üzem önállósodási törekvéseit támogatta. A kis- és középvállalatok ugyanakkor egyelőre sokszor esetleges piaci réseket „tömnek be", s nem tudnak még a nagyvállalatok köré szerveződve hosszú távú stratégiát kialakítani. Az iparpolitika fontos célja ennek a folyamatnak a segítése. Itt a korábbiakhoz képest hangsúlyeltolódás tapasztalható: a nagyvállalatok iparpolitikai jelentősége – a gazdaságban betöltött szerepükhöz igazodva – csökken, a kis- és középvállalatoké nő. Az 50 fő alatti szervezetek a KSH adatai szerint egyébként már ma is a termelés 14 százalékát adják. A jelenség másik oldalaként pedig megfigyelhető, hogy a legnagyobb 100 vállalkozás rangsora folyton átalakul. Ma már számos magánvállalat szerepel benne, s kikerült számos korábbi nagy, mára válságba került vállalat. Ezek közül azokkal, amelyek iparpolitikailag fontosak, s van remény arra, hogy talpon maradjanak, külön válságkezelő program foglalkozik.

A vállalati szerkezet ilyen átalakulásának az is előnye, hangsúlyozza Bagó Eszter, hogy fokozatosan eltűnnek a piacot korábban uraló nagy monopóliumok. Ha vannak is vállalatok, amelyek a termelésben még vezető szerepet játszanak, az importverseny jelentősen csökkentette az ebből fakadó problémákat. Mindemellett persze a tárca munkaprogramjában továbbra is helyet kap a monopolhelyzetek elleni fellépés, a verseny erősítésének segítése.

Másfelől viszont egyes konkrét esetekben a tárca piacvédelmi intézkedéseket is indokoltnak tart. A tárca az importliberalizációban nem lát szükségesnek semmiféle visszalépést, s persze továbbra is igazodni kell az EK-előírásokhoz. Születő iparágakban, struktúraváltás esetén, s a nagy társadalmi feszültségeket keltő változásoknál azonban megpróbálnak lépéseket tenni a termelés védelméért. Eddig 18 olyan termék volt, amelyik esetében valamilyen vámintézkedésre számítani lehetett. Ez tehát igen szűk kör – inkább a minőségvédelmi szabályok, biztonságtechnikai követelmények támasztásával, vagy a dömpingárak alkalmazása esetén van mód a fellépésre. Ugyanebbe a körbe tartozik az állami megrendelések feltételeinek meghatározása –, azaz szeptember végéig ki kell dolgozni, milyen előnyöket kaphatnak a magyar cégek a várható infrastrukturális fejlesztésekben.

Ugyancsak az év végére, közösen az NGKM-mel, kidolgozzák az exportbővítő pályázatok új feltételeit. Mint Bagó Eszter mondja, az exportvisszaesés alapvetően annak köszönhető, hogy a legutóbbi években elmaradtak a szükséges beruházások, kutatás-fejlesztési lépések. Ezért a tárca elsősorban az általános vállalkozásfejlesztésben látja az exportösztönzés lehetőségét, de olyan konkrét lépések is szükségesek hozzá, mint az exportgarancia-rendszer vagy az exportbővítő pályázatok.

Mindezek mellett néhány új intézmény létrehozását is előirányozza a munkaprogram. Japán tőkével termelékenységi tanácsadó szervezetet alakítanak, a megvalósíthatósági tanulmány szeptember végéig készül el. Iparfejlesztési ügynökségek létrehozásán is gondolkodnak, ezek az államigazgatás és a vállalatok közötti híd szerepét kívánják betölteni. Az ügynökségeket a tárca elsősorban az információk áramoltatására szánja, de hosszabb távon a pénzek befektetése is elképzelhető, hiszen egy független szervezet célszerűbben tudja ezt megtenni, mint egy minisztérium.

Végezetül a tárca szükségesnek véli a régóta és sokat vitatott struktúrapolitikai alap létrehozását. A válságkezelési program egyik fontos tanulsága volt, hogy az állami beavatkozás – leggyakrabban kamatkedvezmények formájában – nemigen kerülhető el. Akkor viszont célszerűbb ezt pályázati rendszerben, kuratórium döntése alapján megtenni.

Kozma Judit

Iparpolitika vagy protekcionista gazdaságpolitika?

1992 közepe óta különféle nagyvállalatok és üzleti körök egyre hangosabban követelik a hazai ipar védelmét. Általában a nemzeti vagyon elvesztegetésére, a hazai termékeknek a magyar piacról történő kiszorulására, illetve a munkanélküliség „elviselhetetlen" szintjére, hivatkoznak. Úgy tűnik, a kormány, népszerűsége további csökkenésének veszélyétől tartva, nem képes és nem is akar tovább ellenállni a fent említett törekvéseknek, és rendre közvetlen beavatkozásokkal próbál egyes vállalatokat életben tartani.

Ismert példa a kiemelt 13+2 nagyvállalat egyedi megmentési terve (köztük a Dimag hárommilliárdos megtámogatása, a Dunaferr 11,5 milliárdos fizetési könnyítése, a nitrogénműtrágya-gyártás támogatása a nyomott termelői földgázár megállapítása és az importkvóta kivetése révén), legújabban az élelmiszer-ipari vállalatok megmentésére vonatkozó elképzelések, és lehetne még folytatni.

Minden jel arra mutat, hogy nemcsak elszigetelt válságkezelési akciókról van szó, hanem megerősödőben van a gazdaságpolitika formálói körében a hazai piac védelmére hivatkozó, a közvetlen beavatkozást és a fokozottabb elzárkózást pártolók tábora.

Az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium által 1992 novemberében közzétett, A kormány középtávú iparpolitikája című dokumentum lehetővé teszi olyan közvetlen kormányzati eszközök megnevezését, amelyek már rövid távon is jelentősen befolyásolhatják a jelenleg zajló szerkezetátalakulást. A „Szabó-program"-nak is tekinthető dokumentum értékelése azért is fontos, mert Szabó Iván pénzügyminiszterré történő kinevezésével jelentősen megnövekedtek a koncepcióban foglaltak – vagy még inkább az általa képviselt szemlélet – megvalósulásának esélyei.

A most megjelentetett koncepció általános részében (1. kötet) többször is megfogalmazódik a szakítás a korábbi ipari vezetést jellemző, a közvetlen állami támogatást előnyben részesítő gondolkodásmóddal. A koncepció számunkra is elfogadható vezérgondolata a versenysemlegességre való törekvés, a versenypolitikai eszköztár előtérbe helyezése. Az első kötetben kijelentik, hogy „Az ipar kívánatos struktúrájának kialakítását a kormányzat nem kívánja ágazati programokkal vagy állami termelő célú nagyberuházásokkal befolyásolni... a kívánatos változásokat (1) ösztönző, innovatív környezet kialakításával, (2) a műszaki fejlesztés kormányzati programjaival, (3) korszerű infrastruktúra kiépítésével, (4) a tágabban vett szolgáltatások (külpiaci, pénzügyi, humánpolitikai, oktatás stb.) biztosításával kell elősegítse".

Az ipar- és piacvédelem az általános részben leginkább a rövid távú nehézségek kezelésének módjaként kerül említésre, noha a koncepció célul tűzi ki a „modernizációt is szolgáló szelektív iparvédelem megvalósítását". A koncepció ágazati fejlődési tendenciákkal foglalkozó 1. sz. mellékletének olvasata azonban már jól érzékelteti, hogy az ágazati „részkoncepciók" filozófiája élesen eltér az általános elképzelésektől, azzal szemben igen hangsúlyos szakágazati preferenciákat fogalmaz meg. Összeállítottuk azt a listát, amely a ténylegesen alkalmazandó piacvédelmi eszközöket és a védelmi ígérvényt elnyert szakágazatokat, vállalatokat tartalmazza.

Van-e reális, politikailag is vállalható alternatívája a vámemelésekkel és kvótákkal, állami megrendelésekkel és egyedi vállalatmegmentési programokkal leírható protekcionista gazdaságpolitikának a gazdasági válság jelenlegi állása mellett? Hajlunk arra a véleményre, hogy van. A Kupa-éra liberális gazdaságpolitikáját követő jelenlegi protekcionista hullám ugyanis az elmúlt rendszer gazdaságpolitikájának legátkosabb hagyományait eleveníti fel. A csőd- és felszámolási eljárások felpuhítása a vállalatok megmentése révén útját állhatja annak, hogy a gazdasági szerkezetátalakulás a piaci értékítélet által jelzett irányban folytatódjon tovább. Jól megtanulhattuk, hogy a kormányzati gyámkodás alatt nevelkedett vállalatok – támogatás és megmentés jóvoltából – sohasem válnak innovatívvá és versenyképessé; hogy a vámvédelem növelésének költségeit a hazai fogyasztó magasabb árak formájában fogja megfizetni; hogy a támogatás-mentőövbe nem a legjobbak, hanem a leghangosabbak kapaszkodnak a legeredményesebben. A rendszerváltás kezdete óta eltelt időszak alatt lezajlott alkalmazkodási folyamatok is azt mutatják, hogy a korábban kevésbé védett ágazatok tudtak a legsikeresebben új piacokat találni. Különösen veszélyesnek tartjuk a perspektívátlan szakágazatok (kohászat, alumíniumkohászat, egyes nehézvegyipari szakágazatok) mesterséges életben tartását. Mivel ezek az ágazatok inkább tőke-, mint munkaigényesek, e törekvést foglalkoztatási érvek sem indokolhatják. A haszontalan szubvenciók helyett inkább ígéretes, a regionális foglalkoztatási gondokon enyhítő fejlesztéseket kellene támogatni.

A versenyt segítő gazdaságpolitika folytatását tartjuk szükségesnek. Ezért fontos lépésnek tekinthető az EFTA-val kötött többoldalú szabadkereskedelmi megállapodás. A „gazdaságélénkítő" megoldások közül az egyedi támogatásokkal szemben a versenysemleges forintleértékelést tartjuk elfogadhatóbbnak. A forint árfolyamának karbantartását (fokozatos leértékelését) addig a pontig tartjuk értelmesnek, amíg az importnak a hazai termékekkel szembeni kedvezményezett helyzete megszűnik, versenysemleges helyzet jön létre. Látni kell azonban, hogy a leértékelés csak szakágazatonként – az importigényességtől függően – eltérő mértékű, átmeneti pénzügyi segítséget jelent a termelők számára: hosszú távú versenyképességüket nem fogja önmagában javítani. Megítélésünk szerint a gyors bankprivatizáció, a monopolellenes politika hangsúlyozása, a privatizáció folytatása, a hitelfeltételek javítása, a beruházási és kutatás-fejlesztési tevékenységek kedvezményezése lehetnek azok a pozitív lépések, amelyek a vállalati szelekciót és versenyképességük javulását eredményezhetik. A vállalati támogatásra elpazarolt milliárdokat helyi, zömében infrastrukturális fejlesztésekben testet öltő fejlesztések révén lehetne foglalkoztatási célokra hatékonyabban felhasználni.

A hazai piac import elleni védelmét csak olyan ritka esetekben tartjuk tolerálhatónak, ha az importkorlátozó intézkedések nem a kilátástalan, veszteséges ágazatok védelmét, hanem távlatosabb célt szolgálnak, azaz például termékminőségi vagy környezetvédelmi előírásokon nyugszanak.

Félő, hogy a támogatásra elfecsérelt milliárdok mit sem segítenek majd gazdaságunk gondjain: csak elodázzák a problémák megoldását, miközben értelmetlenül pazaroljuk el jelenlegi forrásaink jelentős részét.

Bartók István
–Kaderják Péter
A Fidesz gazdasági szakértői

Az édesipar keservei

Érthetetlen, olykor pedig groteszk az a helyzet, hogy számos hazai jogszabály kifejezetten hátrányos helyzetbe hozza azt a magyar ipart, amely már így is alig állja a szinte teljes mértékben liberalizált import által teremtett versenyt.

Az édesipari vezetők szája ízét például az a rendelet keseríti meg, amely jóval rövidebb eltarthatósági időt határoz meg termékeik számára, mint a hasonló színvonalú és minőségű importtermékek számára. Amíg például egy német táblacsokoládé eltarthatósági ideje – az európai közösségi szabványnak megfelelően – 12 hónap, addig ugyanez a magyar termék csak 8-10 hónapig tárolható. A legkirívóbb eltérés az édességújú inyenceknek szánt díszdobozok esetében érhető tetten. A német díszdoboz kilenc, míg magyar „kollégája" legfeljebb hat hónapig állhat raktáron.

Miért érdekes ez? Az egy szériában legyártott mennyiséget alapvetően az határozza meg, hogy az eltarthatósági idő kétharmadának már a kereskedőnél kell eltelnie. Nagyon rövid idő marad tehát gyári tárolásra, szállításra. Éppen ezért a magyar édesipar immár privatizált fellegvárai csak jóval kisebb szériákat tudnak gyártani, mint külföldi versenytársaik. Ez pedig igencsak megérződik a költségeken, a termelés hatékonyságán, végső soron azon, hogy mennyire tudnak nyereségesen üzemelni.

Ráadásul a magyar termékekre vonatkozik még egy olyan rendelkezés is, amely sok hónapos próbatárolási időt határoz meg, abból a célból, hogy pontosan be lehessen mérni: az adott termék ténylegesen meddig őrzi meg minőségét. Mondani sem kell, hogy az egyéves időtartam ellehetetlenít minden versenyképes ötletet – kiüti a magyar árut a folytonosan megújuló piacról.

A dolognak már csak azért sincs sok teteje, mert az idén elfogadott termékfelelősségi törvény értelmében a gyártónak lényegében minden körülmény között jót kell állnia az általa előállított termékekért.

A fenti problémák megoldása érdekében a Stollwerck cég vezetése levélben fordult a földművelésügyi miniszterhez: oldaná fel a hazai termelőket az őket sújtó diszkrimináció alól – vagy úgy, hogy eltekint a költséges és időigényes próbatárolástól, vagy úgy, hogy azt kiterjeszti az importált termékekre is. Esetleg úgy, hogy az Európai Közösség szabványainak megfelelő minőségű – hiszen részben oda is exportált – magyar termékekre ugyanolyan eltarthatósági szabályokat érvényesít, mint a hasonló importárukra.

Túl a magyar ipar indokolatlan és kedvezőtlen megkülönböztetésén, az ügy azt is jól ábrázolja: milyen sürgető is az élelmiszertörvény módosítása. Általában is: milyen mérhetetlen károkat okoz a hazai iparnak az üresen kongó iparvédő retorika, ahelyett, hogy a gazdasági törvények korszerűsítése révén a tényleges felemelkedés feltételeit teremtené meg a törvényhozás.

Merényi Miklós

HATOS LOTTÓ 45
SORSOLÁS:
augusztus 9. Tiszafüred
augusztus 23. Szilvásvárad
BEÉRKEZÉSI HATÁRIDŐ: augusztus 7., 21. (szombat 24 óra)
SZERENCSEJÁTÉK RT.

„Enyém a vár, tied a lekvár...”

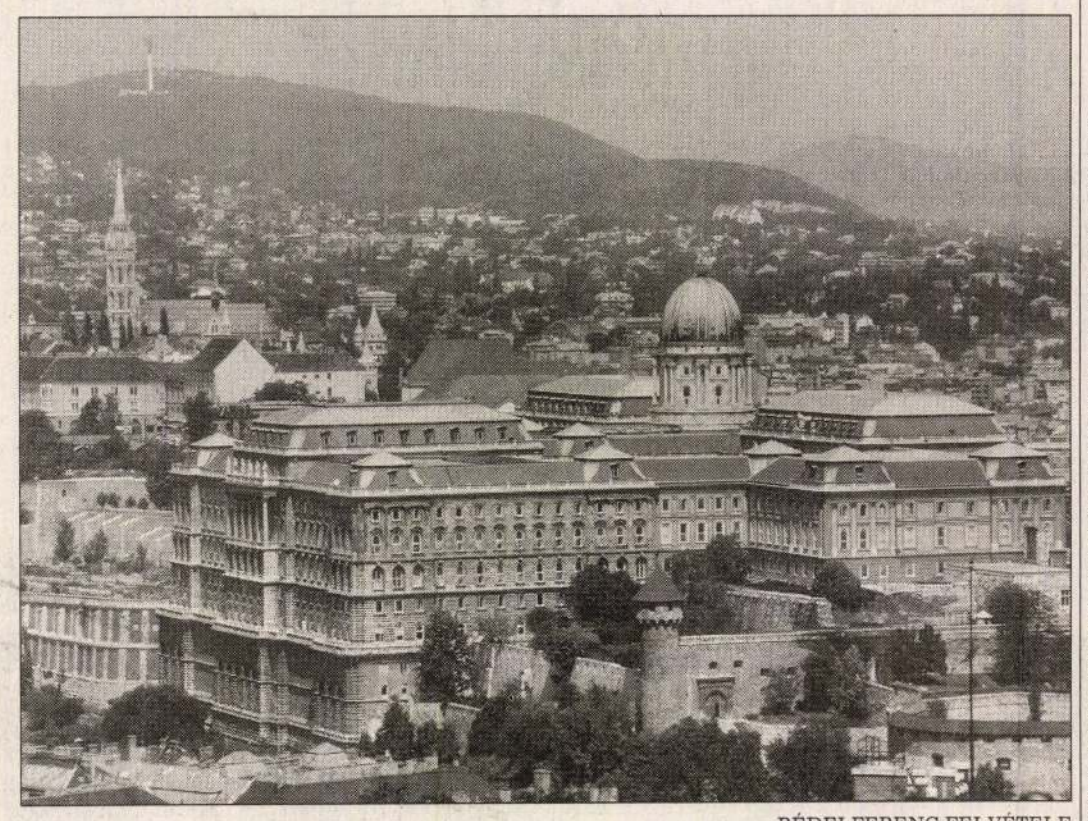

RÉDEI FERENC FELVÉTELE

A vár a világörökség része. Remélhetően a politika, illetve a kultúra nem a fenti módon osztozik rajta. Persze kérdéses, hogy ki mit tekint kulimásznak, a pénz – úgy tűnik, mindenütt és nálunk úgyszólván mindenkor – tapasztalható hiánya, nem különben egynémely sarkalatos ténynek tisztázatlansága okán. Az a kérdés tehát, hogy ki költözik a várpalota-komplexumba, máig helyre nem állított romjai helyén felépítendő palotákba.

Kezdetben volt a királyi palota, mármint koronás uralkodó nélkül. Hiába építették meg a palotát és közelében a Déli pályaudvart, mivelhogy a hozzáértő hivatalnokok szerint erről az állomásról lehetett volna kockázat nélkül elhagyni a várost, ha ott rebellió támadt volna. (Mindenesetre a Citadella lőrései még mindig ásítottak a békésnek továbbra sem tűnő polgárokra.) De a királyi lakó mégsem jött. Aztán néhány évtized múlva a császári familia még bécsi rezidenciáját is elhagyni kényszerült, és a Hofburgban múzeumok, könyvtárak kaptak helyet. Európában nem ez volt az első eset. A Louvre látogatói is királyi lakosztályokban merenghetnek a műalkotások halhatatlanságán. A Téli Palota lakóit is kivégzőosztag akadályozta meg abban, hogy útját állják a későbbi képtár turistaáradatának. A királyi család Koppenhágában kiköltözött palotájából, és helyére régészeti, néprajzi, művészeti gyűjteményeket állítottak közszemlére.

Van tehát követésre méltó példa elegendő. Hogy Budán miért nem építettek „magyar Kreml”-t (rendbe téve az üszkös falakat), az alighanem tisztázandó kérdés marad még egy darabig. Egy emberöltőnyi idővel a szörnyű pusztulást követően sorra múzeumok nyíltak a helyreállított palotában. Érdekes, hogy abban az időben, amikor még „kormányzati negyedben” gondolkodtak azok, akik zsúfolt moszkvai szállodákbeli otthonukat cserélték fel a „bukott uralkodó osztályoktól” birtokba vett villákra, és titkon abban reménykedtek, hogy a Várpalotából nézhetik le a várost, múltjuk emlékeit – múzeumi gyűjteményként – ide szánták, a rezidenciák és a kormányzati bölcsesség fellegvárába. Végül is erre 1956 miatt nem került sor. Azt követően született meg a végső elhatározás, mely szerint ide csak közgyűjtemények kerülnek.

Úgy látszik, nemcsak a „könyveknek van meg a maguk sorsa” (ahogyan a rómaiak mondogatták), hanem a múzeumoknak is. A történtekkel egy időben a váltakozó nevein: „párttörténeti, munkásmozgalmi, legújabb kori történeti múzeum” egy emberöltőn át bolyongott Pesten és Budán, és utolsónak foglalta el helyét a vári palotaegyüttesben, hogy a minapában meg is ossza azt a Ludwig-gyűjtemény látnivalóival. Odisszeáját a volt Kúria-épületben kezdte a fordulat évét követően, 1956 után aztán a Belvárosba, a Teleki-palotába hurcolkodott, de onnan néhány év múlva kitúrta a vadászok szövetsége, nem hagyva kétséget, vajh' melyik testületnek nagyobb a fajsúlya? Innen a budai városházára költözött, majd a mai helyére. Legelső utóda a Kúria épületében a Nemzeti Galéria volt. Ez a Fővárosi Képtárból lépett előre, s korábban a Képzőművészeti Főiskola, majd a Károlyi-palota (a mai Irodalmi Múzeum) termeiben szorongott, úgy hogy a középkori, reneszánsz, barokk stb. műalkotásokat a Szépművészeti Múzeumban tekinthette meg a magyar művészetekre kíváncsi közönség.

A Várba költözését (és a gyűjtemények egyesítését) követően a kúriabeli helyét elfoglalta a Néprajzi Múzeum. Ez a közgyűjtemény akkoriban már több mint százéves múltra tekinthetett vissza, s egyike volt kontinensünk legnagyobb néprajzi múzeumainak. Addig már négy épületet nőtt ki. Centenáriumi kiállítására jellemző módon a Szépművészeti Múzeumban került sor, mert nem volt kiállítási terme. A kormányzat ekkor vette észre! (Vajh' napjainkban, amikor gyárépületek tátonganak üresen, mikor ötlik fel, hogy nincs látogatható műszaki múzeumunk, a gyűjtemény egy lágymányosi fabarakkban van.)

Az idegenforgalomtól sokat remélt Budapesten ezek szerint nincs minden rendben a múzeumok háza táján, bár a jó szándék megvan. A volt Ludovika épületét egyszer majd a Természettudományi Múzeum veheti birtokba, amely egy raktár és iroda céljára átalakított Baross utcai épületben húzza meg magát. A Nemzeti Múzeum épületéből kiköltözött könyvtár egykori termeinek felújítása – egy évtized múltán – sem fejeződött be. Leginkább a pénzhiány miatt akadoznak a dolgok.

Elvi döntésekben ennek ellenére nincs hiány. Három éve már, hogy kormánydöntés született arról, hogy a Néprajzi Múzeum költözzön ki a Kúria épületéből, és foglalja el a palotát a Legfelső Bíróság. Amikor ezt kinyilvánították, akkor sem volt hova költözni, s ma sincs! Ennélfogva a legfőbb bírói testület is marad (igaz nem csak számára átmenetinek mondható!) helyén. Az épületet talán elfoglalja az ország első közjogi méltósága és hivatala – mint ezt mostanság olvasni lehet egyre sűrűbben megfogalmazott óhajként. Gondolom, erre is érvényes, hogy a kibicnek semmi sem drága, csakhogy az államfő nem az! Ugyancsak ilyen autentikus forrásokból származó értesülések szerint a Néprajzi Múzeum költözzön a Várpalota helyreállítandó épületeinek egyikébe! Még az a szerencse, hogy aki ilyen tanácsot ad, ugyanúgy nem tudja, mint egykori elődei, hogy egyáltalában mekkora és milyen adottságú épületre van szüksége valamely múzeumnak?

A most még csak romos épületet elnézve: alapterülete kisebb a múzeum jelenlegi házáénál, és magasságát sem lehet növelni környezetének épületmagasságai miatt. Tekintve, hogy a műtárgyraktárak zöme a főváros határában van, az elhelyezés a jövőben sem lenne ideális, sőt lényegesen rosszabb lenne a jelenleginél. Annyi mindenesetre látszik, hogy a döntési mechanizmus nem javul a régebbi gyakorlathoz mérten. A Kúria épületét elhagyó Nemzeti Galéria történetesen olyan épületbe költözött, ahol nagy ablakok és kis falfelületek vannak (kisebbek, mint egykori pesti házában), és az ablakokra nem szokás képeket aggatni.

Végeredményben ezek mind funkcionális zavarok. Egy részüket az intézmények örvendetes növekedése, más részüket a pénztelenség, a harmadik részüket pedig az elhamarkodott döntések idézik elő. Talán az utóbbin lehet legkönnyebben segíteni! De félő, hogy ugyanezeknek köszönhetők azok az érvek is, amelyek a várbeli kormányzati épületek mellett voksolnak. Ha a döntést tettek is követik, a működési zavarok választási ciklusonként megújuló erővel fogják a mindenkori kormányzatot bosszantani. Ráadásul gondot okoznak majd az apparátusnak, amely mostanság (miként egykoron) a döntések előkészítésére hivatott.

Hoffmann Tamás
nyugalmazott múzeumi főigazgató

História

Ízelítő az 1993/5–6. számból

Glatz Ferenc: Pozitív múltszemléletet! – Vékony Gábor: Fűtés az őskorban – Bíró Mária: Fűtőrendszerek az ókori Rómában – Kubinyi András: A szobafűtés kezdete – Váczy Péter: Kemence a honfoglalóknál – Endrei Walter: Kémény, kályha, szobafűtés – Knézy Judit: Paraszti fütő-, sütő-, főzőberendezések az újkorban – Stefány Judit: Mire jó a kemene? – B. Gál Edit: Kastélyok, fogadók a 18. században – Kovács Éva: Iskolák fűtése – Ráday Mihály: A Parlamant fűtése – Frisnyák Zsuzsa: A vonatfűtés – Történelem az iskolában: Glatz Ferenc: Nacionalizmus, nemzetállam, nemzeti középosztály – Figyelő: Juhász Gyula: A lengyel kérdés a második világháborúban. Katyni dokumentumok – Horst Haselsteiner: Közép-Európa és a föderalizmus mint rendező elv – Erényi Tibor: Zsidóság a monarchiában – Kákosy László: Vallási társulások az ókori Egyiptomban – Kertész István: A mámor istenének hódolói – Műhely: Ormos Mária: A Hitler-életrajz buktatói – Életutak: Egyed Ákos: Mikó Imre – Kalászatok: Sipos Péter: Mindszenty – antifasizmus, 1944 – Gergely Jenő: „A Szentírás szava a Párt szava”! – Nyílt tér: Murányi Gábor: Biztonsági Tanács és Magyarország, 1956 – Bozó Gyula: Egyetemisták demonstrációja 1956. október 6-án – Szakály Ferenc: Öröknaptár – Életképek, hétköznapok: Varga Éva: Hogyan írjunk szerelmes levelet?

Neki köszönhetjük Bulgakovot...

Természetesen nem ismerhette személyesen Vlagyimir Laksin Mihail Bulgakovot. Bulgakov 1941-ben halt meg, s akkor Laksin mindössze nyolcesztendős volt. Viszont szülei a moszkvai Művész Színház, Sztanyiszlavszkij nevezetes műhelye tagjai – nagyon is jól ismerték az írót. Aztán jött az enyhülés: Bulgakov nem tartozott életében semmilyen csoportosuláshoz, tehát nem is nagyon igyekeztek rehabilitálásával, pontosabban szólván: nem is volt kit és mit rehabilitálni, hiszen Bulgakovot – ki tudja miért – nem csukták le. Majakovszkij és Lunacsarszkij, Ehrenburg és Paszternak egyaránt idegennek gondolták. Sztálinnal egyszer telefonon beszélt, s ennek következményeként élete (arra a rövid időre, amit az öröklött betegség meghagyott) biztonságban lehetett. Csak éppen nem közölték. Nem közölték életében és halála után sem.

Vlagyimir Laksin mint kritikus és mint szerkesztő kereken

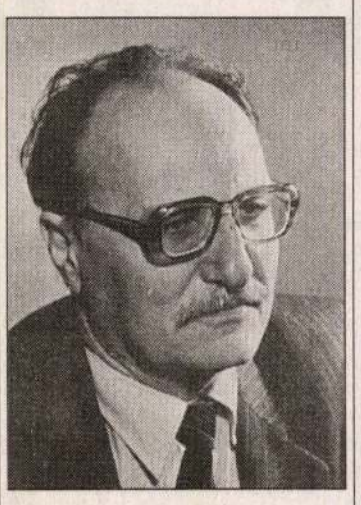

öt évig harcolt a cenzúrával, a központi bizottsággal, a sértődött kortársakkal, hogy megjelenhessen a *Színházi regény*. Végül: megjelent. Ezzel kezdődött Mihail Bulgakov világhíre. Ezután jött *A Mester és Margarita* meg a többi. Az eddigi legteljesebb orosz kiadást, az ötköteteset is Laksin tanulmánya vezette be.

És Szolzsenyicinért is harcolt. Az Ivan Gyenyiszovicsért... Meg a Rákosztályért meg Az első körbenért. Nem csupán a közlésért, hanem a pontos kritikai értelmezésért. Fiatalember volt a hatvanas évek elején, s talán még Belinszkijnek is képzelte magát. Különben nem oktalanul. Esszéi (*A siker fiziológiája* címmel előbb jelent meg válogatott tanulmányainak kötete magyarul, mint ahogy oroszul engedélyezték volna művei könyvbe gyűjtését) hatalmas visszhangot váltottak ki odahaza és külföldön.

Többször járt Budapesten. Egyszer Lukács Györgyöt is meglátogatta. Ez akkor történt, amikor a filozófus neve több mint veszélyesnek tűnt a moszkvai hatalmasságok szemében. Laksint nem a hatalom, hanem az érték érdekelte. És éppen neki volt köszönhető, hogy az orosz nyelvterületen némely magyar alkotás (Németh László, Illyés Gyula, Simon István, Fekete Gyula egy-egy műve) az udvariasságot meghaladó, lényegi figyelmet kapott.

Sokáig Tvardovszkij helyettese volt a diktatórikus eszmék ellen harcoló Novij Mir szerkesztőségében. Aztán leváltották őket. Laksin egyszerre foglalkozott az orosz klasszikusokkal (Osztrovszkijjal, Csehovval, Tolsztojjal) és bizonyos világirodalmi jelenségekkel. Élete utolsó esztendeiben nemcsak az akadémia levelező tagjának választották meg, hanem az ottani Nagyvilág, az Inosztrannaja Lityeratura szerkesztőségét is irányította. Közben Csehovról írt filmforgatókönyvet Nyikita Mihalkov számára.

Májusban múlt hatvanéves. Most pedig már múlt időben beszélünk róla. Igaz barátunk volt. Szerette a magyar kultúrát: Lukácstól Németh Lászlóig.

És ő kezdeményezte Bulgakov újrafelfedezését.

E. Fehér Pál

Szerényebben, mint tavaly

Újra nyári operafesztivál Budapesten

Tavaly nyitotta meg először kapuit a Magyar Állami Operaház a nyári szezonban. A V.I.P. Arts Management szervezésében ekkor mutatkozott be a Budapest opera- és balettfesztivál. Idén augusztus 10-étől 20-áig tart a programsorozat, amelyben lesz Traviata, Tosca, és eljön a Kijevi Balett is. Tavaly a fesztivál sikerének sokat ártott hogy időben egybeesett a Giuseppe Raffa fémjelezte Aida-botrányával, a barcelonai olimpiával és a sevillai világkiállítással. Keveházi Gábor és Bán Teodóra, a V.I.P. Arts Management most reménykedik.

– Az emberek évente csak egyszer vagy kétszer néznek opera-előadást – mondja Keveházi Gábor. – Így a nyári Aida miatt elvesztettünk legalább 15-20 ezer nézőt. Ugyan semmi közünk nem volt az Aidához, mégis szerettük volna valahogy kárpótolni a közönséget, tehát ingyen beengedtünk mindenkit, aki felmutatta a Verdi-előadásra szóló jegyét.

– Sokan éltek ezzel a lehetőséggel?

– Mikor az akciót meghirdettük, sokan azt mondták, nem tudjuk majd beengedni a sok „ingyen nézőt”. Bár annyian jöttek volna! Körülbelül 2000-2500-an éltek ezzel a lehetőséggel a 100 ezerből. Persze örültünk, hogy ennyien is eljöttek. Anyagi kártérítésük egyébként azóta sem történt meg. Információim szerint Raffa úr valamelyik nyugati ország börtönében ül már.

– Ilyen körülmények között tavaly miért volt értelme megrendezni a fesztivált?

– Művészileg volt értelme! Anyagilag kevésbé. Egy fesztiválsorozatnak valamikor el kell kezdődnie. 1996-ban világkiállítás lesz ebben az országban. Olyan eseményeket kell bevezetnünk, amilyenek még nem voltak, és persze ide vonzzák a külföldi látogatókat, sőt a vidéki magyarokat.

– Megengedheti magának a vidéki magyar, hogy nyáron járjon operába, és a drágább jegyeket vegyen meg?

– Szerintem igen, mert 880-tól 2600 forintig árusítjuk a jegyeket. Ma egy mozijegy 200 forint körül van, ezért úgy gondolom, egy Tosca, Traviata, Faust vagy A hattyúk tava – amelyen 400-500-an dolgoznak, hogy 1200-an szórakozhassanak – megéri a pénzét. A jegyek így is erőteljesen dotáltak. Természetesen nem az államtól kapjuk ezt a pénzt. Az idei fesztiválra – amelynek 22 millió forintos költségvetése van – a szponzori támogatás mellett pályázat útján is sikerült pénzhez jutnunk az Országos Idegenforgalmi Hivatal és a fővárosi önkormányzat jóvoltából.

– Miért lesz a mostani fesztiválon sokkal kevesebb előadás, mint tavaly volt?

– Idén két hét alatt kilenc előadásunk lesz, tavaly harminc volt. Azt hiszem, az egy kis túlzás volt. Túlszárnyaltuk még a salzburgi méreteket is! Emellett elkövettük azt a hibát, hogy nem vettük figyelembe: a nyugati országokban július közepétől mennek szabadságra az emberek, mi pedig július 10-én indítottuk a fesztivált, amikor még egyetlen turista sem volt az országban.

– Említette, céljuk, hogy részt vehessenek a világkiállításon!

– A fesztivál valószínűleg világkiállítási program lesz. Ezt természetesen meg kell pályázni. Izelítőnek csak annyit mondanék, szeretnénk meghívni a New York-i Metropolitan együttesét és Sydney operatársulatát. A szervezést már elkezdtük, és nagy a valószínűsége, hogy megvalósul ez az álom.

Szemere Katalin

K – mint Kolozsvár?

A nyolcvanas évek második felében a Magyar Hírmondó című művelődéstörténeti sorozatban, a Magvető kiadói vállalkozásában még indokoltnak vélték a szerkesztők a Kis-Szamos partján fekvő várost, valamikor Erdély fővárosát Kincses Kolozsvár címmel bemutatni, két testes kötetben. Valóban sokáig használatos díszítő jelzőnek tekintettük mi kolozsváriak is, a „kincses”-t (már-már olyan érvényűnek, mint a „rózsaujjú hajnal”-t), s nem akartuk feledni az egyre mélyülő nyomorban, az anyagiban és lelkiben sem, miközben e város lakói mint legfőbb ajándékot megkapták a Clujhoz és Kolozsvárhoz Napocát...

De hát ez a múlt. (A régi diktatúrabeli meg a jóval azelőtti. A Napoca, igaz, maradt – csupán 1989 decemberének legvégén és 1990 legelején kezdett lekopni, a hivatalos román használatban is, például a helybeli rendőrség által kiállított okiratokon; aztán visszanőtt, olyannyira, hogy Kolozsvár mai polgármestere el sem fogadja másképp a folyamodványokat, csak ha Cluj „ikerszava”, a Napoca ott áll kötőjellel, bármilyen beadványon.) Nekünk Kolozsvár ma kényszerűen mást jelent, mint a céhekbe tömörült hajdani polgároknak, kollégiumi tanároknak vagy arisztokratáknak – jóllehet az önvédelem különböző formáit próbáló társadalmi és művelődési egyesületek igyekeznek föleleveníteni a dicsőséges múlt egy-egy darabkáját, s alkalmazkodva az új helyzethez, megpróbálnak építkezni is.

Sajnos azonban egyelőre nem ezek a régi-új csírák határozzák meg a Kolozsvárról most kialakítható képet, nem ezek viszik messze hírünket, hanem más „k” kezdőbetűs (kezdőhangos) szavak, fogalmak. Mert talán még Bukarestben sem lehet annyi – és oly szörnyen torz – koldust látni, mint Kolozsvár legforgalmasabb terein, utcáin, természetesen elsősorban a központban. Igaz, hogy épp a napokban állítólag kitiltották őket, de mintha azóta még többen volnának; van belőlük mindenféle, csonka, béna, néma (és mégis embertelen szavakkal-mondatokkal kiabáló), nyakán fej, arc helyett borzalmas húscsomókat viselő, vízszintesen nőtt gerincű, ágbogasra sikerült szerencsétlen fiatal és öreg. Mondják, sokan jöttek ide Moldvából meg az ország különböző részeiből.

Talán ők is a Caritas nevű, kétes illetőségű „önsegélyező” hírére gyülekeznének Kolozsvárt? Mint az a megszámlálhatatlan mennyiségű autós és gyalogos? A gyalogosokon nincs rendszámtábla, őket nehezebb megkülönböztetni az itt helyben lakóktól. Mindenesetre tanulságos kimenni a sportcsarnokhoz, a Szamos-partra, tanulmányozni ezt a tömeget, amelynek ezrekben, tízezrekben mérhető tagjai a nyolcszoros visszafizetés reményében türelmesen kígyóznak az asztaloknál, hogy befizethessék kis és nagy pénzeiket. Nem tudom eldönteni, mi az ijesztőbb: ez a nem szűnő tömeg, ott kinn a téren, vagy a *Mesagelul Transilvan* című, természetesen a „független” megjelölést viselő napilap tizenkét és fél oldalt kitevő, sűrűn szedett névsora (összesen tizenhat oldal a „lap”), azoknak a nevével, akik a következő napokban fölvehetik a pénzeket. Aki ezt a furamegmagyarázhatatlan (?) üzletet támadni meri, az magára vonja az illetékesek haragját. De ki is az illetékesek? Azok a reménykedők, akik az utolérhetetlen infláció és munkanélküliség feltételei közt így akarják menteni a menthetőt, illetve meggazdagodni? Vagy akik a *Tribuna Ardealului* szerkesztőjét életveszélyesen megfenyegetik cikke miatt? Az olvasni tudó számára ugyanis több mint gyanús egy olyan névtelen levél, melyben a jól adagolt helyesírási hibák közt pontosan „jogszerűen” fogalmazott figyelmeztetések találhatók...

Egyébként érdemes megjegyezni, hogy ugyanaz a *Mesagelul* gyalázta meg halálában is a decemberi forradalom kolozsvári hősét és immár végleges áldozatát, Călin Nemest. Pedig mennyivel megnyugtatóbb volna, ha Kolozsvár nevéhez legalább az emlékébe megbecsült Călin volna kapcsolható, az újabb időkből...

Kántor Lajos

BUDAPEST

VII.ker.
Rózsa u. 13.

RÓDAI Mihály: A lindzsát ismét ellopták.
= Magyar Nemzet, 1994. február 23. 7.

Ellopták a ház kapuját

logikailag összefüggő, részleges homlokzati tervet[23] (Jadot a vázlatkönyvében az egyes épületekre vonatkozó rajzokat szigorúan egymás után szerepelteti). Ennek a homlokzati tervnek esetleges budai vonatkozását — Kapossy elutasító véleménye után — eddig kizárták, hiszen egy mindig is kétemeletesnek ismert épület esetében egy egyemeletes homlokzati ábrázolás szóba sem jöhetett. (3. kép)

Jadot két eredeti vázlata valójában — mint kitűnt — nagyon is összevág, nagyon is összeegyeztethető, ezért a homlokzati vázlatot a palota dunai oldalának, a középszárny első tervének tartom. A két tervből megpróbáltam rekonstruálni a terv egy egész homlokzatának egy variációját, ami minden hibája ellenére is mutatja azokat a jellemző különbségeket, ami a Jadot-terv és a megépült palota közt fennáll. (4. kép)

Még egy dologra térjünk ki. Elkezdődhetett-e ennek a tervnek a kivitelezése? Valószínűleg igen. A tervezési megbízás és a munkák elkezdése közt csak napok teltek el,[23] és néhány évig gyors ütemben folytak, ami érvényes terv nélkül elképzelhetetlen. Sőt, az épület tető alá kerülését már 1750-re igérik.[25] Ilyen készültségi állapot — egy építési év alatt — csak egy ilyen, eredetileg kisebb épület esetében volt reálisan feltételezhető.

A „2" (eddig publikálatlan) terv[26] (5. kép)

1750—58 körül

Az ismeretlen alaprajzi sorozat évszám és felirat nélküli. Már közel áll a végleges állapothoz, azonban a többiekhez képest ez tartalmazza a legtöbb átvételt a Jadot-tervből. Valószínűleg ez az első, ismert tervmódosítás.

Ez az épület már háromszintes, a fő szint az első emeleten van. Az uralkodói reprezentáció a végleges méretére csökken. A díszterem fele méretű, karzatos, a lakosztályok is a középrészbe kerültek. (A program szűkítése a Jadot-alaprajz csekély módosításával végrehajtható volt.) A most

BUDAPEST
VI.
Hajós u. 25.

RÁDAI Mihály: A lándzsát ismét ellopták.
= Magyar Nemzet, 1994. február 23. 7.

Felujitás közben ellopták a lépcsőház
korabeli csillárját

A rajzokat a kutatók bőséggel elemezték, sokan — igaztalanul — pontatlannak tartják. Ezek a „pontatlanságok" — most már láthatjuk — már az előző „2"-es tervben is megvannak, és egyéb legtöbb részlete a későbbi tervekkel szintén egyezik. Lényegesebb módosítások a kápolna előterét és a déli főlépcsőt érintik. Mindezekkel a változtatásokkal a terv távolabb került Jadot koncepciójától.

A „4" terv (Hillebrandt-felmérés)[28] (10., 11., 12., 13. kép)

Franz Anton Hillebrandt (?), 1765

A rajzon olyan technikával ábrázolják az egyes szinteket, mint a Zeller-metszetek, vagyis a felmérésbe eltérő színnel berajzolták a tervezett, módosított részeket, így bizonyos mértékig a készültségi állapotokra is következtetni tudunk. A tervek szerint a szárnyak beosztása a pincétől a padlásig Hillebrandtra maradt, kivéve a középrészt, amit 1762 óta[29] laktak. Érdekes a négy, nagyméretű mellék-lépcső megjelenése (kettő épül csak meg), a legérdekesebb azonban a díszterem bővítésének, átalakításának módja.

A díszterem a főtengelyhez viszonyítva ismét szimmetrikussá vált, a karzatot a rövidebb oldalakon egy-egy erkéllyé redukálja. Ez az erkélymegoldás tűnik fel egy 1779-ben másolt — tehát valószínűleg korábbi eredetű — keresztmetszeti rajzon.[30] Erről a metszetről, bár nem bizonyítható, hogy eredetileg a fenti rajzsorozathoz készült, az előbb említett jellegzetessége miatt itt célszerű néhány szót ejteni. (14. kép)

A rajz ugyanis az említett erkélyen kívül ábrázolja a sala terrena és a díszterem architektúráját is. Az előbbiről soha semmi, az utóbbiról is csak 1777 utáni állapotában maradt fenn ábrázolás. Feltűnő ezeknek a belsőknek és a Zeller-féle lépcső-rajznak szellemi, formai hasonlósága. Ezen belül is mindkettő alkalmazza a hangsúlyozandó nyílások, axisok falfülkékkel, oszlopokkal való kiemelését. Az archi-

BUDAPEST
VI.ker.

Hajós u. 32.

RÁDAY Mihály: A lándzsát ismét ellopták.
= Magyar Nemzet, 1994. február 23. 7.

Az épület felujitásáról

BUDAPEST

V.ker.

Szerb u.

RÁDAY Mihály: A lándzsát ismét ellopták.
= Magyar Nemzet, 1994. febr. 23. 7.

A pravoszláv templom melletti házon található szecessziós falikart felujitották

3. *Az építés adatai*

1715 Az építkezés elkezdése[54]
1719 Tető is kész[55]
1723 21 db ablakkeret elhelyezése[59]
1741 Törvénycikk a palota felépítéséről[56]
A királynő megbízza a Kamarát
1745 A Kamara a palota bővítéséről[57]
1748 A királynő hozzájárul[58]
1749. V. 13. Alapkőletétel[24]
1750 Jelentik, hogy a tető is kész lesz[25]
1751 A kápolnán kívül a tető is kész[60]
1758 A készültséget lásd: a Zeller rajzon[27]
1758—1764 Szünet
1762 Az angolkisasszonyok beköltöznek a középrészbe[29]
1765 A készültséget lásd az 1765-ös felmérésen
1766 Hillebrand évente köteles ellenőrizni[34]
1764 A királynő a középszárnyban lakik[29]
1766 Albert herceg itt lakik[63]
1767 Hillebrand elkezdi az építést[64]
1769 Kápolna-szentelés[62]
1770 Zárófelmérés[61]

BUDAPEST
V.ker.
Akadémia u. 16.

RÁDAY Mihály: A lándzsát ismét ellopták.
= Magyar Nemzet, 1994. febr. 23. 7.

A kapubejárat előtetője és angyalkái
felujittattak

CS7:A-MA LASERCOMP:1 GALLEY: 1 MOM-AC 7 DEC 1992 MON 12.44
File:ME4 Job:2-14 Code:PAB579c + + PROOF + + muv. tor. mell.

MELLÉKLETE

(A táblázatokon a budai vonatkozást a zárójelben tett évszá

1.

Császári főépítész	*Királyi Ka* *Főépítésze*
J. B. Fischer v. Erlach[15] 1656—1723	
J. E. Fischer v. Erlach[47] 1723—1742	J. B. Martinelli[48] 1741—1757
J. N. Jadot[18] 1745—1753	
N. Pacassi[49] 1753—1772	F. A. Hillebrand[35] 1757—1797
F. A. Hillebrand[30] 1772—1797	F. A. Hillebrand[35] (1765—1780), helyettese L. Lander másodépítész 1776—1782

CS7:A-MA LASERCOMP:1 GALLEY: 1 MOM-AC 7 DEC 1992 MON 12.44
File:ME4 Job:2-15 Code:PAB587c + + PROOF + + Muv

2. Adatok a tervezésről

Adatok mobíziásról

BUDAPEST
V.ker.

Báthory u.

Óvoda

RÁDAY Mihály: A lándzsát ismét ellopták.
= Magyar Nemzet, 1994. febr. 23. 7.

Róth Miksa egy felujítható üvegablaka
van itt

legalább annyira meghatározta az épület karakterét, mint a résztvevők tevékenysége. Ez az új, meghatározó elem: a szervezet, illetve ezek szerepe. A tárgyalt időszakban megszilárduló állami bürokrácia megfelelő részei adott esetében már képesek voltak arra, hogy a megrendelői szerepkört hagyományosan képviselők (maga az uralkodó, udvarmester stb.) és a végrehajtó építészek, építőmesterek közé beékelődjenek, kulcsszerepet tölthessenek be. A palota esetében a hivatali befolyás kiterjesztésére egyszerűen az idő múlása, a tervezés-kivitelezés 50—60 évre történt elnyúlása kínált ideális lehetőséget. Ezek az intézmények az irányító szerepért versenyeztek egymással, hol egyik, hol másik lesz túlsúlyos, hatásköri vitáik nemegyszer — egyéb körülmények mellett — az építés leállását is eredményezik. Kezdetben a Haditanács,[41] majd fokozatosan a Kamara[42] jutott erősebb pozícióba, és ez utóbbi súlya az építés meghatározó szakaszában csak növekedett. Azonban a 60-as évekig a Kamara befolyása sem korlátlan, mert a Császári Főépítészek szinte rutinszerűen öröklik a tervezés feladatát. 1764 után már a Kamara Főépítésze a tervező,[43] vagyis ezt a feladatot is megszerzi.

Az idő múlása azért is éltető eleme e hivataloknak, mert ez kikényszeríti a koordináció fokozott igényét, amit csak ők tudnak biztosítani. Ez teszi lehetővé, hogy az 1712-es vázlat 37 év elteltével Jadot rendelkezésére álljon, vagy hogy a Jadot-terv egyes elemei a későbbi tervekben is megjelenhessenek. Az építész új helyzetben, szervezetben való működése során a hivatal biztosította számára az információkat, ezek egymásra, egymásba épülését, a racionalitást, de ugyanakkor korlátozta szuverenitásukat.

Ezért a budavári palota nem csupán az időben egymást követő építészek közös munkája, hanem különböző testületek, befolyásos személyiségek, illetve az itt alkalmazott építészek „összehangolt" közös alkotása. Nevezhetjük a „kamarai építészet" egyik első és legfontosabb művének. Csak ebben az összefüggésben vizsgálható id. Fischer von Erlach, Jadot, Pacassi, Hillebrandt és mások tervezői szerepe. Maga az eredmény, a mű is jellemző. Hivatalok alkal-

BUDAPEST
XII.
Városmajor u.

Barabás-villa

RÓDAY Mihály: A lándzsát ismét ellopták.
= Magyar Nemzet, 1994. febr. 23. 7.

Reformkori muzeumot terveznek a villából csinálni de nagyon rossz állapotban van

BUDAPEST
II.ker.

Szilágyi Erzsébet fasor 1.

RÁDAY Mihály: A lándzsát ismét ellopták.
= Magyar Nemzet, 1994. febr. 23. 7.

Felujitották a kaput

1. Johann Bernhard Fischer von Erlach vázlata 1712-ből. Uxa József nyomán

2. Jean Nicolas Jadot alaprajzi vázlata a földszintről, 1749 (?). Paris, Bibliothèque d'Art et d'Archeologie

3. Jean Nicolas Jadot vázlata a homlokzatról, 1749 (?). Paris, Bibliothèque d'Art et d'Archeologie

4. Jadot tervének homlokzat-rekonstruk

5. Ismeretlen szerző: Évszám és felirat nélküli alaprajzok a palotáh

6. Sebastian Zeller ismeretlen szerző után: Alaprajzok, 1758. Magyar Országos Levéltár, Tervtár

7. Sebastian Zeller ismeretlen szerző után: Főhomlokzatok,

8. Sebastian Zeller ismeretlen szerző után: Az ún. Királylépcső metszete, 1758. Magyar Országos Levéltár, Tervtár

9. Sebastian Zeller ismeretlen szerző után: Oldalhomlokzat, 1758. Magyar Országos Levéltár, Tervtár

10. Franz Anton Hillebrandt (?): Pince alaprajza, 176

11. Franz Anton Hillebrandt (?): Földszint alaprajza, 1

12. Franz Anton Hillebrandt (?): Az első emelet alaprajza

13. Franz Anton Hillebrandt (?): A második emelet alapraj

14. Nedeczky Pál ismeretlen szerző után: Keresztmetszet és homlokzat, 1779. Budapest, Piarista Levéltár

15. Franz Anton Hillebrandt: A pince és a földszint alaprajza, 1770. Elpusztult

BUDAPEST
RÁKOSLIGET
XVII.ker.

Bél Mátyás u.

Villa - üvegablakok

RÁDAY Mihály: A lándzsát ismét ellpoták.
= Magyar Nemzet, 1994. febr. 23. 7.

Talán Róth Miksa alkotásai

JEGYZETEK

1 Felirat, évszám nélküli tervlap a budai palota alaprajzaival. A terv a KÖZTI által a Múzeumnak átadott, 19—20. századi vegyes tartalmú tervanyagból került elő. Papír, színezett tus, 58 × 43 cm. BTM Kiscelli Múzeum Tervtára, jelzet nélkül.

2 *Mojzer Miklós:* Torony, kupola, kolonnád. Budapest 1971, 35—36, 46.

3 *Voit Pál:* A francia művészet jelenségei Magyarországon. In: *Galavics G.* szerk.: Magyarországi reneszánsz és barokk. Budapest 1975, 456—464.

4 *Albert Ilg:* Die Fischer von Erlach. Wien 1895, 705.

5 *Hauszmann Alajos:* A királyi vár építésének története. Magyar Mérnök és Építész-Egylet Közlönye XXXIV. 1900, X. füzet.

6 *Kapossy János:* Mária Terézia budavári királyi palotájának tervező mestere. Archaeológiai Értesítő XVII. 1928, 185.

7 *Kapossy János:* Mégegyszer a budai vár tervező mesteréről. Művészettörténeti Értesítő II. 1953, 123—130, 127.

8 *Révhelyi Elemér:* A régi Buda és Pest építőmesterei Mária Terézia korában. Budapest 1932, 41.

9 *Voit* i. m. 455.

10 Wien, Hofkammerarchiv, Sammlung von Karten und Plänen. G. 33. III.

11 *Czagány István:* A budavári palota és a Szent György téri épületek. Budapest 1966, 19.

12 *Hauszmann* i. m. 20.

13 *Czagány* i. m. 18.

14 *Czagány* i. m. 23.

15 *Ilg* i. m. 705; *Uxe József:* A budavári királyi kápolna. Budapest 1934, 137.

16 *U. Thieme—F. Becker:* Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler XVI. Leipzig 1923, 705.

17 *Justus Schmidt:* Die alte Universität in Wien. Wien—Leipzig 1929, 41. kép.

18 *Voit* i. m. 454.

19 *Voit Pál:* A budai várpalota interieurjei. Budapest Régiségei XVI. 1955, 222.

20 *Voit* i. m. (lásd 3. jegyzet) 454.

21 *Dorottya Dobrovits:* Bauarbeiten am Königliches Schloß von ofen zur Zeit Maria Theresias. In: Maria Theresia als Königin von Ungarn. Ausstellung im Schloß Halbturn. Katalog, Eisenstadt 1980, 134. — A Zeller-féle másolaton jelölik, hogy a déli négyszög emeleti fő falait valamikor lebontották, majd újra felépí-

BUDAPEST
XXII.ker.

Nagytétény

Szentháromság szobor és oszlop

RÁDAY Mihály: A lándzsát ismét ellopták. = MN 1994. fber. 23. 7.

1993-ban felujitották

ves hagyományának, igazolhatatlan szóbeszédnek". Az a
vés, amit felvázolt — nem véletlenül volt nagy mester
nagyon is rányomta bélyegét a későbbi tervekre, hatása
ndvégig jól nyomon követhető, így személyét a palota
itéstörténetében többé nem mellőzhetjük.
Höbling építőmester (itt tervező is) bekerülése ebbe az
kelő társaságba véletlen „balesetnek" minősíthető.
nden bizonnyal csak azért kaphatott tervezői megbízást
y ilyen jelentős épületre, mert a visszafoglalást követő
ókben még igazán senki sem gondolta komolyan, hogy
dán valóságos királyi rezidencia jöhessen létre. A korai
lotának inkább szimbolikus jelentősége, mint valóságos
talma volt. A Höbling-féle épület mégis elég sok szem-
ntből maradandó nyomot hagyott ahhoz, hogy neve
gsem hagyható el a palota tervezőinek sorából.
A megemlítetteken kívül még sok személy kapcsolatba
ült, kapcsolatba hozható a budai építkezéssel. Néhá-
uk szerepe tisztázható, néhányuké pedig homályban ma-
dt. Hivatali helyzetük, beosztásuk miatt nem valószínű,
gy valamelyikük is jelentős szerepet kapott volna az
ület tervezése során.

ÖVETKEZTETÉSEK

Megoldható-e „szabályos" módon a mesterkérdés? —
tem fel a mondandóm elején. Remélem, már eddigre is
erült sejtetnem, hogy nem.
Az első tervtől az utolsóig kerek ötvenöt év telik el!
alatt a tervezők generációi, Ausztria négy vagy öt legna-
obb építésze tervezi az épületet. Hiába is kötjük például
elrendezést, a homlokzatot, a tömeget, a belső téralakí-
t stb. jogosan egyik vagy másik névhez, ezek egy épület
ymástól elválaszthatatlan elemei, összetevői. Pusztán
yik ilyen elem sem maga az „épület", vagyis egyik terve-
sem lehet „a keresett mester".
A budai palota tervezése másként is minősíthető, mint
ábályerősítő kivételnek. Az adott viszonyok közt jellem-
, független tényezővé vált az idő, a folyamat maga. Ez

BUDAPEST
I.
Toldy u.

Gimnázium

RÁDAY Mihály: A lándzsát ismét ellopták.
= Magyar Nemzet, 1994. febr. 23. 7.

Az iskola kapuját, a falikarokat felujitották

tették. Ezt megerősítették a falkutatás adatai is, amely szerint a szárny földszint fölötti falai 1755 után épültek.

22 *Czagány* i. m. 130: „Oracsek Ignác ... tervezte a ... homlokzatarchitektúrát..."; *Kapossy* i. m. (7. jegyzet) szerint Jadot nem jutott túl a főhomlokzat alaprajzi megoldásán.

23 *Schmidt* i. m. 40. kép.

24 *Uxa* i. m. 138.

25 *Voit* i. m. (3. jegyzet) 455.

26 Lásd 1. jegyzet.

27 Magyar országos Levéltár, Tervtár V. 3.

28 Magyar Országos Levéltár, Tervtár. Kereskedelmi Minisztérium BT 1—4.

29 *Czagány* i. m. 26.

30 Nedeczky Pál színezett tusrajza, 1779. Budapest, Piarista Levéltár. Lásd *Voit* i. m. (3. jegyzet) 463.

31 *Dorottya Cs. Dobrovits:* Architekturzeichnungen mit ungarischer Beziehung aus der Sammlung der Albertina, Wien (18. —19. Jh.). Acta Historiae Artium XXIV. 1978, 353—354; *Dobrovits* i. m. 136.

32 *Dobrovits* i. m. 136.

33 Hédervári Grassalkovich levéltár. Grundpläne der königlichen Burg zu Ofen, a No. 1. rajzon Hillebrandt aláírása, 1770. április 14. A tervek elégtek. Közli *Kelényi György:* Franz Anton Hillebrandt. Budapest 1976, 35.

34 *Kelényi* i. m.

35 *Schoen Arnold:* A budapesti központi városháza. Budapest 1922, 114.

36 *Schoen* i. m. 114.

37 *Voit* i. m. (3. jegyzet) 462.

38 *Mojzer* i. m. 38.

39 *Czagány* i. m. 118.

40 *Czagány* i. m. 119.

41 *Schoen* i. m. 115.

42 *Schoen* i. m. 114, 117.

43 *Schoen* i. m. 114, 127.

44 *Voit* i. m. (3. jegyzet) 455.

45 *Schoen* i. m. 115.

46 *Schoen* i. m. 127.

47 *Uxa* i. m. 137.

48 *Schoen* i. m. 212; *Kelényi* i. m. 10.

49 *Kelényi* i. m. 57.

50 *Kapossy* i. m. (6. jegyzet) 171.

51 *Bánrévy György:* A budai királyi palota újjáépítése III.

BUDAPEST

XV.

Radda Barnem u. iskola

RÁDAY Mihály: A lándzsát ismét ellopták.
= Magyar Nemzet, 1994. febr. 23. 7.

Az iskola falán található sgraffittót felujitották

BUDAPEST

VIII.ker.

Fiumei u.

Temető
-Kossuth Mauzóleum

sz.m.: Helyreállitáják a Kossuth Mauzóleumot.
= Petőfi Népe , 1994. ,árcius 21. 8. ill.

Ó EGÉSZSÉGET KÍVÁN A
IA FITNESS.

ékoztatót ad a táplálékkiegészítőkről Dennis S.
lti Level Marketing üzletet című könyve a hálóza-

Hargitai Győző
Elnök

4 1

BUDAPEST
VI.ker.

Gorkij fasor

Ev.templom

SZIRMAI Zoltán: A napkeleti bölcsek hódolata. Benczur Gyula oltárképe a fasori templomban. = Evangélikus Élet 1994. febr. 27. 2. p. ill.

R IGAZSÁG
T PÁRTJA



ívó !

n 18.00 órai kezdettel

a rendszerváltás"

BUDAPEST

I.ker.

Vár - várpalota

JUHARI Zsuzsanna; Mi lehet a Szent György tér alatt? = Népszabadság, 1994. február 12. 24. ill.

vázlat	ugyanaz[15]
helyszínrajz 1714	ugyanaz 1714
terv (1715)	Ismeretlen
homlokzat és belső dekorációk	ismeretlen
helyszínrajz[51] (1716)	?
felmérés[15] (1742)	ugyanaz[10] (1742)
?	ismeretlen
helyszínrajz[50] (1749)	ugyanaz[50] (1749)
„neues gebau zu Ofen..." (1753)[19]	vázlat[14, 23]
terveit kifizetik[44]	ismeretlen
ismeretlen	
Zeller-másolatok[27] (1758)	ugyanaz[27] (1758)
	felmérés[28] (1765)
Hillebrand tervét jóváhagyják[31] (1767. VI. 18.)	rajzok az Albertinában[31]
	felmérés[33] (1770)
	Neđeczky rajza[30] (1779)

H. Magyar Hirlap 2004. marc 3. kedd

Alberto Giacometti, Klimt, Schiele, Kokoschka művei Budapesten

Éppen hogy véget ért a magyar, szlovák és osztrák összefogással létrejött, nagy sikerű Mednyánszky-kiállítás a Várban, s a sor még mindig kígyózik a Hősök terén a Monet-tárlatra – ahol tegnap köszöntötték a kétszázezredik látogatót –, a túloldalon pedig a Műcsarnok várja exkluzív programokkal az érdeklődőket, ám a három legnagyobb fővárosi intézmény máris újabb nagyszabású rendezvényekre készül.

Tóth Tamás–Wagner István

A Budavári Palotában március 19-én nyílik a Klimt, Schiele, Kokoschka és a dualizmus művészete összefoglaló címmel osztrák–magyar közös vállalkozás. Ehhez kapcsolódóan a Magyar Nemzeti Galériában Közös és eltérő utakon elnevezéssel láthatjuk a fentebb említett bécsi mestereket is magyar kollégáik mellett, iparművészeti körítéssel. A Budapesti Történeti Múzeum főleg a két főváros hétköznapjait és ünnepeit vonultatja fel az 1870–80-as évek hangulatától az első világháború befejezéséig, főleg partnerintézetével, a Wien Museummal karöltve, Azok a boldog békeidők címmel. Míg az Országos Széchényi Könyvtár A tegnap világát mutatja be, különös tekintettel az osztrák és a magyar irodalmi, zenei és színházi életre. Egy évvel ezelőtt a bécsi Harrach- és Ferstel-palotában aratott óriási szakmai és közönségsikert ennek a komplex seregszemlének az ottani előzménye: Az áttörés kora – Bécs és Budapest a historizmus és az avantgárd között 1873–1920 elnevezéssel, amelynek plakátján Rippl-Rónai Fekete fátylas hölgye csábította a közönséget betérésre. Most ennek „magyarított variánsában" gyönyörködhetünk, mivel a több mint 850 kisebb-nagyobb műtárgyból 350 osztrák kölcsönzésű, a falragaszokon pedig egyszerre három nőalak lesz látható városszerte: Makart portréja Hanna Klinkoschról, Klimt arcképe Johanna Staudéról, amelyen éppúgy a Wiener Werkstaette által tervezett és kivitelezett ruhába öltözött az utóbbi hölgy, akárcsak Fedák Sári az őt megörökítő fotón. A tárlat katalógusának ára csaknem tízezer forint. A Műcsarnokban egy nappal korábban nyílik a közeledő 60. évforduló alkalmából az Elhallgatott holokauszt című kiállítás három egységében korabeli dokumentumokkal sokrétű kísérő programok kiegészítésével. A Szépművészeti Múzeum március 22-étől ad otthont a svájci származású Alberto Giacometti munkáinak. Az 1966-ban elhunyt szobrász és festő életmű-kiállítására 84 mű, köztük több mint félszáz szobor érkezett tegnap Budapestre a zürichi Alberto Giacometti Stiftungból – amely jelenleg átépítés alatt áll –, illetve néhány más gyűjteményből. A Budapesti Tavaszi Fesztivál egyik nagy attrakciójának ígérkező tárlat állami kezességvállalással valósul meg: biztosításának összértéke 21 milliárd forint.

ING Pénzpiaci Alap	03. 01.	3146,7 M Ft	1,095940	9,4
K&H Pénzpiaci	03. 01.	31094,2 M Ft	1,489685	8,9
Parvest Short Term Dollar (Cls Cap)	03. 01.	487,8 M dollár	175,260000	0,4
Parvest Short Term Euro (Cls Cap)	03. 01.	1241,4 M euró	181,890000	1,4
Prémium	03. 02.	4638,3 M Ft	1,113407	9,9
Quaestor Kurázsi	03. 01.	1021,5 M Ft	2,059718	6,6
Raiffeisen Likviditási	03. 01.	1530,5 M Ft	1,189761	11,3
Raiffeisen Pénzpiaci	03. 01.	4509,1 M Ft	1,825210	8,1
KÖTVÉNYALAPOK				
AEGON Belföldi Kötvény	03. 01.	8733,3 M Ft	1,838164	8,7
Borostyán	03. 01.	1705,5 M Ft	2316,400000	4,7
Budapest (I.) Állampapír C	03. 01.	45803,9 M Ft	3,840200	8,7
Budapest (II.) Kötvény	03. 01.	34428,6 M Ft	3,149500	6,6
CA Kötvény	03. 01.	10101,3 M Ft	2,217987	7,7
CIB Kincsem Kötvény Alap	03. 01.	5791,5 M Ft	1,975800	1,7
Concorde Kötvény	03. 01.	3185,6 M Ft	1,183530	8,0
Concorde Rövid Futami. Kötvény Bef. A.	03. 01.	1698,7 M Ft	1,739314	0,0
Credit Suisse Kötvény	03. 01.	1455,0 M Ft	1,220799	10,4
Erste Alpok Kötvény	03. 01.	2966,6 M Ft	1,556100	12,8
Futura Kötvény Alap	03. 01.	615,5 M Ft	0,984143	10,7
Hunnia Államkötvény (III.)	03. 01.	2049,6 M Ft	2,805700	8,2
K&H Aranykosár	03. 01.	17203,6 M Ft	2,400373	5,9
K&H Kötvény	03. 01.	2787,0 M Ft	2,812077	2,5
Millennium	03. 01.	1639,5 M Ft	1,342700	9,8
MKB Állampapír	03. 02.	2982,9 M Ft	3,035120	15,4
OTP Maxima	03. 01.	5801,9 M Ft	1,203962	6,7
OTP Optima	03. 02.	264063,2 M Ft	2,838646	8,6
Raiffeisen Kötvény	03. 01.	1246,8 M Ft	1,768566	3,6
Takarék Állampapír Alap	03. 01.	54,5 M Ft	1,246741	-1,0
Volksbank Állampapír Alapok Alapja	03. 01.	275,8 M Ft	1,013800	3,6
RÉSZVÉNYALAPOK				
AEGON Belföldi Részvény	03. 01.	891,2 M Ft	1,649831	30,8
Bonus Részvény	03. 02.	786,3 M Ft	1,180490	33,8
Budapest Növekedési Részvény	03. 01.	6899,0 M Ft	2,066100	20,4
CA Részvény	03. 01.	1493,2 M Ft	1,546686	17,7
CIB Részvény Alap	03. 01.	375,8 M Ft	1,099000	31,7
Concorde Részvény	03. 01.	2780,1 M Ft	1,717854	23,6
Erste Alpok Részvény	03. 01.	283,6 M Ft	1,552400	39,0
Futura Indexkövető Részvény Alap	03. 01.	420,6 M Ft	1,330029	52,0
Generali Gold	03. 01.	7668,7 M Ft	1,329840	29,5
Hunnia Részvény	03. 01.	210,4 M Ft	1,157000	24,4
K&H Navigátor	03. 01.	777,9 M Ft	1,404991	43,9
K&H Részvény	03. 01.	138,5 M Ft	0,830035	29,8
Lokomotív	03. 01.	167,2 M Ft	1,255000	24,8
OTP Quality Részvény	03. 01.	22309,1 M Ft	1,377550	46,1
Raiffeisen Részvény	03. 01.	1085,2 M Ft	1,087562	31,0
VEGYES ALAPOK				
ACCESS Vegyes	03. 02.	784,6 M Ft	1,330544	12,4
Budapest Vegyes	03. 01.	909,5 M Ft	1,227100	-2,5
CA Vegyes Alap	03. 01.	947,5 M Ft	1,233616	11,8
Concorde 2000	03. 01.	2504,3 M Ft	2,477505	16,0
Családfa	03. 01.	75,5 M Ft	1,322700	16,2
Erste Alpok Tradíció	03. 01.	928,1 M Ft	2,066900	15,2
Hunnia Kamatvadász	03. 01.	202,6 M Ft	1,486700	-0,5

atározott időtartam alatt,
előfizetői szerződését csak
dosítás az igénybe vett
a szolgáltatásra irányuló
ek a felmondást követő

n igénybejelentést tett
n belül minden hátrányos

si termékszerkezetének
ok pontosításának igénye
ndelkezéseit érintik:

hívószámot;
m „átvihető"-re került

osításra került;

ételei kerültek

z (IP alapú) bérelt

neghatározásra
jat vezetett be.

chello

kommunikáció

Budapest

bérház épitészet ,Ezrey

Tér és Forma, 1936 IX. 34

A Budapesti Városvédő Egyesület
Szőnyi István Képzőművész Köre
tisztelettel meghívja Önt,
kedves családját és barátait

BUDAPESTI ÉLETKÉPEK, PORTRÉK, TÁJAK
című képzőművészeti kiállításának
MEGNYITÓJÁRA
1997. július 11-én, 17 órára,
a BVE Podmaniczky termébe,
Budapest, VI., Eötvös u. 10. I. em.

A kiállítást megnyitja:
FERENCZI TIBORNÉ
festőművész, művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
1997. július 11-től augusztus 3-ig,
hétfőtől péntekig 10-18 óráig,
szombaton 10-14 óra között.

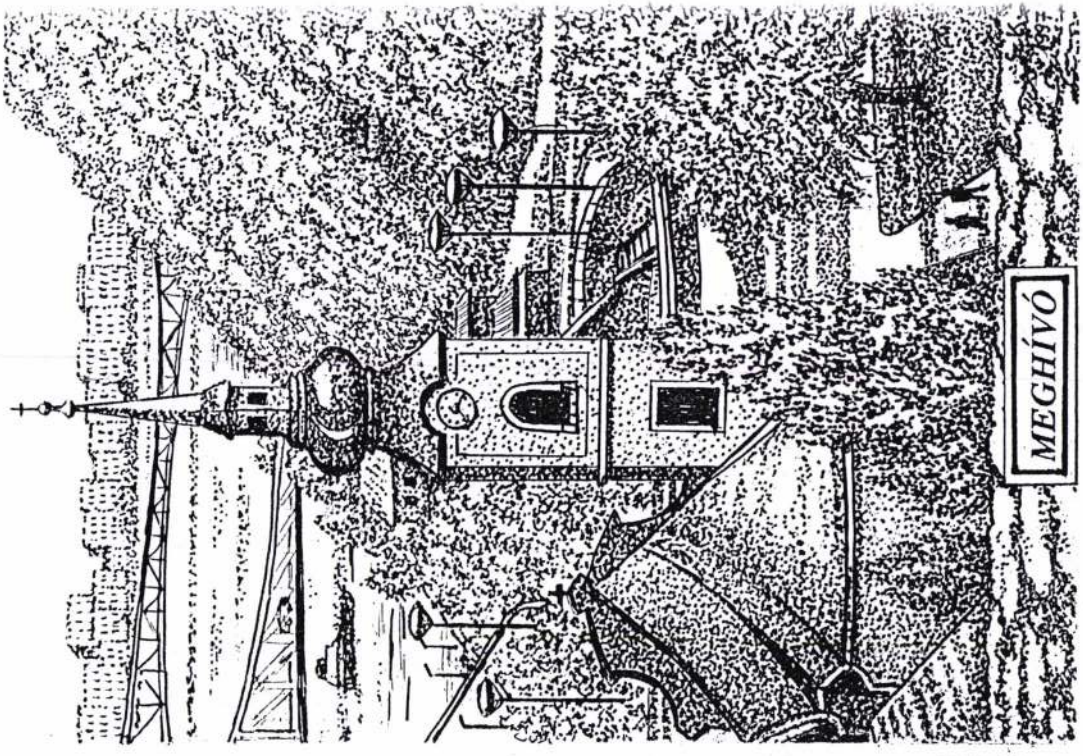

BUDAPESTI ÉLETKÉPEK



megírva

Budás György

festő

Szül. Békésgyulán -

Lásd okv

Gulyás Magyar írók

IV. 178. h.

Szele Schäffer Gyula =

B. Gy. élete és művé-

szete [Bp 1937]

Kepekkel

A HADBAVONULT OLASZ

Az emberi tevékenysége
máit a müvészetben találjuk meg.
tevékenység, amely a müvészi nev
tökéletességre tarthatna igén
re, megnyugvásra, megtisztulásra h
rője.

A müvészet az örökkéva
log igazi mértéke maga az ember,
szont az emberi erőnek
szetben éppenugy érvényesül az e
hogy a müvészetben is megnyilván
jük.

A müvészet és a háboru
kozhatnak ki, (hiszen a katona és a müvé

Budás György

festő

XIV. Erzsébet királyné

ut 84. sz

MKSz 1947

< Budás György >
festő

lásd

Szele Schäffer Gyula

< > élete és művészete.
Bp. é. n.

< >: Szózat a magyar
parasztok millióihoz.
Bp. 1947.

mind a Lettő -
könyvtáramban



nak Könyv tára,

Budás György

festő

l. Budiparrajzisk

1933-34. 31. l.

u. o. 1934-35. 23. l.

Budás György, festő;

sz. 1899. Békésgyulán.

12 éves korától kamász, majd mezőgazdasági munkás volt. 23 éves korában tanult meg írni-olvasni. Művésznővendékeket látott dolgozni a pusztán, ettől kapott kedvet a festésre. Pécsre, onnan 1930. Bpestre gyalogolt. 1933-35. sokat nyomorogva a fővi iparrajziskolában esti tanfolyamon tanult. 1936-tól mint „Ős tehetséggel" sokat foglalkozták vele a fővárosi lapok. Egy pesti tüzoltó, egy cipészmester és egy ny. tanítónő támogatták, az ő segítségükkel rendezte első gyűjt kiállítását egy külvárosi vendéglőben. Tartózkodott 3 hónapig Párizsban[1] s volt 1938. ujabb koll. kiállítása a Műteremben. 1947. a m. parasztokhoz intézett nó-

Zatavál szeregek utolyára a nyilvánosság előtt. ~~Kettőmenyezet~~ Vesztes is írt.

[1] hol az impressionisták művét tanulmányozta,

902. Érkezett: julius 5én.

gós bizottságának

Bpesten

igu kereskedelemügyi m. kir mi-
ai napon vett 40668/II számu
értesitem a nagytekintetü bizott-
templom belső részének kifesté-
ányok felállitása s a vakolat
állitása végett szükséges intézke-

Bodó B.: B. mecenása. PN.
1936. jan. 12. (Arckeppel.)

Dioszeghy Miklós: Béres-ös-
tehetség. BH. 1936. febr. 2.
Föv. Iparrajzisk. Évk. 1933-34.
31. l. – 1934-35. 23. l. –

NU. 1938. pil. 31. (Kerpel.)

PH. 1938. pil. 31. (Kiállítása Mü-
seremben.) –

PN. 1936. jan. 14. (Maece-
nas.) – 1937. márc. 31. –

Gy. P.: M. irók. IV. 178 h.

(X)

Budás György.

1932. Téli tárlat.

óra és kancsé csendélet,pasztell.

1933. Tavaszi tárlat.

Tabáni részlet,olajf,

Budai György
festő

Nemzeti Szalon

Budai Gyöngy

festő

Lásd

Szele Schäffer

Gyula = Budai

Gyöngy élete és mű-

vészete. Bp. 1937.

Könyvtárunkban

1555.

Willroider Ludwig:

Az est.

A sikvidék
sugarait tükröz
lenek. Kissé ha
egy hatalmas, de
~~lombozata~~ köt (sa
ról különféle fo
Alól balra a r
me
Vászon, (
Vétetett a
Ára 19
Budape
Elszámoltatva
elfogadtatva 1
(350/97).

1897. VI. 10-én

1862.

Budás György

Szele Schäffer Gyula:

( ) élete és művészete.

8-r, 24 kép, 32 l.

Bp. 1937

Gent (2118)

[illegible] VII. 13. (VIII. 2) 25 drb Borsodnieskolcze gozmalom rv. a fs. 000 –

~~Zi. VII. 13.~~



Átvitel:

Budás György

festő

lásd koll. kiállítása

Műterem 35. sz

XVIII. csop. kiáll. Eat.

(1938)

1/a – 24. szám

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**
címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

A KUVASZ

Őseink, amikor az utolsó bessenyő támadás után elhatározták, hogy az ázsiai vadpusztákról szelídebb tájak felé vonulnak, ahol kevesebb az ellenség, de annál több a kövér legelő, nyilván nyugat felé haladó és állandó lakóhelyet kereső seregek után hajtatták marháikat is. Bizonyosra vehető, hogy a pásztorok Vereckén átterelték a nyájakat is. Amióta birka van a világon, azt mindig kutya őrzi és így nincs az a történelemhamisító lángelme, aki vakmerőségében odáig merészkedhetne, hogy azt állítaná, az ősmagyarok nem ismerték a kutyát. Ha birkájuk volt, meg egyéb marhájuk, akkor kutyát is tartottak. A kettőt egymástól elválasztani és elképzelni nem lehet. Mindezt azért szögezzük le ilyen szokatlan nagy szigorúsággal, mert a magyar kuvasz körül megint fenenagy viták dúlnak. Amióta az a bizonyos nevezetű cseh tudós kisütötte, hogy a kuvasz nem magyar kutya, hanem cseh eb és hatalmas kötetre terjedő könyvet írt arról, hogy a kuvasz származását és tulajdonjogát tőlünk elvitassa, egyremásra jelentkeznek eb-professzorok, akik történelmi adatokkal akarják kimutatni és bizonyítani, hogy a kuvaszt az ő népük „találta ki", vagyis, hogy a magyar kuvasz nem magyar, hanem ilyen meg olyan nációbeli kutya.

Nekünk is egész sereg kiváló szakemberünk van, aki jól ismeri a kutyát, ezek közül az egyik legjelesebb nemrégiben nekidurálta magát és egy halhatatlanul szép és okos könyvet írt a magyar kuvasz védelmében. Megdönthetetlenül bebizonyította, hogy a kuvasz jellegzetes magyar ebfajta és azoknak a későbbi fekete és tarka korcsoknak, amiket külföldön szeretnének a kuvasz előkelő származásával felruházni, semmi közük a mi fehér- és simaszőrű kuvaszainkhoz és a magyar kuvasz igenis már Etelközben és Lebédiában is ott ügyelt a legelésző nyájra. A kuvasz ugyan nem terelő kutya, mint a puli, de valószínűnek tetszik, hogy egyéb tisztes szolgálatai mellett őseink a jószág körül is felhasználták.

Érdekes dolog ennek a mi földi világunknak a maga nagy hiúsága. A háborút követő időkig az úgynevezett művelt nemzetek közvéleménye semmit sem tudott felőlünk. Kutyába se vették azt az ezredévet, amelyet Nyugat védelmében átkínlódtunk és még arra sem méltatták azokat a szolgálatokat, amelyeket Európa fennmaradása érdekében tettünk, hogy tudomást vegyenek rólunk. Közben a magyarság, amely a XV. században ugyanannyi lelket számlált akár az akkori Anglia, vérzett, pusztult és egyre fogyott azokban a küzdelmekben, amelyeket a hordanépekkel és az Európára törő keleti császárságokkal folytatott. A világháború azután megteremtette a magyar katona hősiességének, kötelességének a legendás hírét, a háború utáni világ pedig ráébredt, hogy számolnia kell a történelmi Magyarországgal és azokkal a népi és kulturális erőkkel, amelyek ezt a nemzetet ezer esztendő viszontagságain és megpróbáltatásain túl is megtartották. Hogy kulináris kifejezéssel éljünk, a nyugalmasabb évek során megindult idegenforgalom kapcsán divatba jöttünk és ma már a világ minden táján az elismerés és a lelkesedés hangján beszélnek természeti szépségeinkről és kulturánkról. Röviden: felfedeztek bennünket és ennek a váratlan jóakaratnak és elismerésnek az lett az eredménye, hogy pontosan azoknak a dolgoknak az eredetiségét akarják elvitatni tőlünk, amelyeket idáig valamennyien egyedülvaló, önálló magyar különlegességnek tekintettünk.

Hát a kutya semmiképpen sem tartozik a leggrandiózusabb természeti alkotások közé, a kuvaszról sem jutott volna sohasem eszünkbe, hogy azzal a világ szine előtt, mint magyar specialitással hivalkodjunk, de ha már tisztelt szomszéd államaink nemzeti öntudata és faji aspirációja ott tart, hogy folyóink, hegyeink, rónáink és perdöntő históriai bizonyítékaink után még a kuvaszt is el akarja venni tőlünk és természettudományi közlönyeikben elborult dühvel igyekszenek kimutatni, hogy a kuvasz nem kuvasz, de ha kuvasz is, nem magyar és nem mi hoztuk Ázsiából, de még csak nem is a kunokkal került hozzánk a XIII. században, szerényen mégis csak meg kell jegyeznünk, hogy a mi kuvaszaink már akkor legalább háromezeresztendős multra tekintettek vissza, amikor az ő kutyáik becsületesen még ugatni se tudtak. A kuvasz, mint kutya már legrégibb krónikásaink feljegyzéseiben szerepel és ott hevert a sátrak előtt, vagy ott őrizte az istálló küszöbét már akkor, amikor eleink még hírből sem ismerték azokat a földeket és világtájakat, amelyeket most a kuvasz szülőföldjének és őshazájának egyes túlfűtött képzeletű külföldi tudósok megtesznek. Nehéz volna teljes határozottsággal megmondani, hol ringatták valóban a kuvasz bölcsőjét, azt azonban annál könnyebb megállapítani, hogy „aki" kuvasz a magyar határokon túl őrzi a portát és ugat, az mind innen tőlünk került ki idegen kosztra.

A lényeg persze nem ez, hanem az, hogy hagyják abba ezt a vérmes és haszontalan erőlködést s elégedjenek meg azzal, amit a mienkből pillanatnyilag a magukénak mondhatnak: ne cikkezzenek s ne írjanak könyveket, hogy a kuvaszt elirigyeljék, vagy elvitassák tőlünk. A komondort, a kuvaszt, meg a pulit még Ázsiából hoztuk, mind a három kutyafajta a mi nevelésünk, de ha nem is akkor segődtek hozzánk, amikor még pásztoraink Tibet környékén nézték a végtelen pusztát és a csillagos eget, a komondor, a kuvasz meg a puli — magyar kutya. Ha így folytatják, lassan azt is kisütik, hogy egész történelmi multunk és egész jelenvalóságunk — fantazmagória. Magyar, — ilyen nincs is. Szegény magyarok a világon sem vagyunk.

(ó)



Átszervezik az OTI szakorvosi rendelését

Az Esti Kurir támadása az OTI ellen — Illetékes nyilatkozat az OTI szakrendelés racionalizálásáról — Az igazgató főorvos memoranduma

Tendenciózus támadások az OTI vezérigazgatója ellen a tisztviselő és orvoskérdésben

Az *Országos Társadalombiztosító Intézet* ellen, közelebbről Weis István dr., az intézet vezérigazgatója ellen hosszabb idő óta támadócikkek jelennek meg, melyekben hol az intézet adminisztrációját tartják túlméretezettnek, hol a betegek kezelését kifogásolják. Máskor pedig az ügykezelést s általában mindazt, ami az OTI működése során a közönség felé megnyilvánult, szívósan és tervszerűen támadják. A mai napon az *Esti Kurir* illeszt be egy láncszemet ebbe a támadássorozatba, amikor az első oldalán nagyobb riportban arról ír, hogy *az OTI vezérigazgatója száz orvost el akar bocsátani.*

Az Esti Kurir támadó cikke

Az említett lap hivatkozik *Barla-Szabó* József igazgató-főorvos memorandumára, amelynek szerinte a lényege az, hogy száz orvost el kell bocsátani. Hosszasan ismerteti azt az állítólagos betegkezelési rendszert, amit az elbocsátások alátámasztására bevezetni szándékoznak. Eszerint a betegek nagyrésze a központi rendelőintézet helyett körzeti orvosokhoz kerülne s ezzel a központi rendelőintézet heti 20 ezer beteglétszámát *10 ezerre akarják redukálni* s a központi szakorvosi rendelésre csak azok kerülnének, akiket a körzeti orvos odautal. Ugyanitt mindjárt példákkal azt igyekszik bizonyítani, hogy a körzeti orvosi kezelés a betegekre sürgős szükség esetén egyenesen életveszélyes, mert a betegnek nem egyszer a következő napig kell várnia, amíg a körzeti orvoshoz bejuthat. Ugyancsak a memorandummal kapcsolatban párhuzamot von az OTI tisztviselői kara és orvosi kara között *munkateljesítmény és fizetés* dolgában s megállapítja bőséges felsorolásában, hogy amíg az orvosi kar, különösen a körzeti orvosok munkával túl vannak terhelve és jelentéktelen javadalmazásban részesülnek, ugyanakkor az intézet adminisztrációja és tisztviselői kara túlméretezett, különösen a magasabb fizetési fokozatokban, tehát az igazgatói karban és nagy fizetéseket húz. Végezetül pedig odakonkludál, hogy az orvoselbocsátás *felelkezeti szempontból fog történni*, vagyis, hogy *a zsidó vallású OTI orvosokat az intézet orvosi karából eltávolítják.*

Az *E. K.* cikkére illetékes helyről az alábbi nyilatkozatot adták ki:

Válasz illetékes részről a támadásra

Az egyik délutáni lapban az *Országos Társadalombiztosító Intézet* szakorvosi kérdéssel foglalkozó cikk jelent meg, amelyre vonatkozóan *illetékes* részről a következőket közlik:

A közlemény tendenciózusan ismerteti az OTI igazgató-főorvosának a vezérigazgató közvetítésével az OTI önkormányzata elé terjesztett jelentését.

Az OTI önkormányzatában régóta hangzanak el felszólalások abban az irányban, hogy az OTI szakrendelései túlméretezettek és meghaladják azt a mérvet, amelyet más államok hasonló intézményei tagjaiknak nyujtanak. Ennek következménye, hogy az OTI ügyvitele tanulmány tárgyává tette a kérdést és megállapította, hogy míg Bécsben 292.000 biztosítottra 94 szakorvos és segédorvos esik, addig a budapesti kerületi pénztár 323.000-es létszámát 517 szakorvos látja el. Megállapítást nyert az is, hogy a budapesti kerületi pénztáraknál 1927-ben 255 szakorvos megelégedésre látta el a szolgálatot.

Az intézet ügyvitelének tehát arra a megállapításra kellett jutnia, hogy Budapesten és környékén számos olyan beteget kezelnek szakorvosok, akiket körzeti orvosok is jól elláthatnak.

Megállapítást nyert továbbá az is, hogy az OTI rendelőintézetei számos olyan beteget kezeltek, akiknek nemcsak szakorvosi rendelésre való igényük, de OTI-szolgálta, tásra általában igényjogosultságuk sem volt. Minthogy pedig a munkaadók és munkavállalók járulékaiból fenntartott intézménynek a legnagyobb takarékosságra kell törekednie, természetszerűleg minden mellőzhető kiadástól tartózkodnia kell és olyanokat, akiknek erre jogos igényük nincs, kénytelen az általános jótékonyság, vagy egészségügyi ellátásba utalni.

Az igazgató-főorvos előterjesztése az intézet orvosügyi előkészítő bizottságán keresztül az intézet önkormányzata elé kerül, amelynek döntése a belügyminiszter jóváhagyását igényli.

A cikk állításaival szemben illetékes helyen megállapítják azt is, hogy az intézeti tisztviselők illetményét nem lehet a csupán munkaerejük egy részére szerződött szerződéses orvosok illetményeivel párhuzamba vonni. A teljesség kedvéért meg kell emlékezni arról is, hogy az intézet orvostisztviselői az V. fizetési osztálytól lefelé rendes tisztviselői illetményeket kapnak, valamint az is említést érdemel, hogy az eredetileg csaknem négyezer főnyi rendszeresített alkalmazottak létszáma három év alatt 2868-ra apadt, amely létszám a bonyolult anyagi jogszabályok miatt okvetlenül szükséges.

Javaslat a szakorvosi rendelésről

Barla-Szabó József főorvos memoranduma

Az *illetékes hely* nyilatkozatához hozzátennivalónk nincsen. Mindenesetre már most megállapíthatjuk, hogy az anomáliának beállított tervezet semmi egyéb célt nem szolgál, mint a *betegkezelésnek szakorvosi szempontból célszerű és reálisabb lebonyolítását.* Furcsán fest ugyanis, ha a beteg, bármilyen természetű is a betegsége, azonnal szakorvoshoz szalad, amikor talán kevésbé súlyos és egyszerűbb betegséghez a körzeti orvos vizsgálata is elegendő. A cél éppen az, hogy *a súlyos és komplikált ese-*

A „Centrum" társasház-építkezései

Most 10 éve kezdte meg a „Centrum" Házépítő- és Ingatlanvállalat rt. sz. működését, amely idő alatt fővárosi és balatoni parcellázások mellett főkép társasházépítésekkel foglalkozott. Tudvalevőleg Holek Sámuel, a vállalat elnöke szervezte meg negyedszázaddal ezelőtt az első 6 fővárosi társasházat, még pedig főkép *törlesztéses kölcsönök* igénybevételével. Ezeket a tulajdonosok a háború után a mellényzsebből fizették vissza, úgy hogy *tehermentes öröklakásokhoz jutottak.* Ugyanilyen jól jártak a „Centrum" ügyfelei, akik 1928–1931-ben *dollárban* és *fontban* felvett kölcsöneiket cca. *40% engedménnyel* fizethették vissza, — vagy pedig a kamatokat fizetik ilyen redukált alapon. — Ha még tekintetbe vesszük, hogy a „Centrum" építkezéseinél utánfizetések, perek és egyéb komplikációk nem mutatkoznak, érthetővé válik a közönségnek a vállalat iránt tanusított töretlen bizalma.

A „Centrum" a jubileumi esztendőben legértékesebb objektumát: a *Krisztina-társasház*"-at építi meg, amely a Krisztina-körút 159. sz. alatt, a tabáni óriásparknál lesz. A hely még azért is páratlanul érdekes, mert az épület a *25 éves maximális adómentességet* élvezi, a társasházak legújabbjénél fennálló *15 éves részleges* adómentességgel szemben. A lakások a szemközti parkra és a Királyi Várra néznek, teát *vis-à-vis nincsen*, ami alig értékelhető előnyt jelent. A társasház a Lánchídon keresztül egy ugrásnyira van a Lipót- és Belvárostól és csak két kisszakasznyira az Eskü-tértől. Az *autóbuszközlekedés* a lehető legintenzívebb; a *jó levegőt* a tabáni park és a szomszédos naphegyi villanegyed biztosítja.

Az öröklakások *önálló telekkönyvi tulajdont* alkotnak. Természetesen *elsőrendű kivitelezésben* épülnek, speciális dupla *hangszigetelő válaszfalakkal*, melegvízzel és egyéb ujitásokkal, aminek folytán nem lehet csodálni, hogy az öröklakások túlnyomó részét még az építkezés megkezdése előtt elkapkodták. A reflektánsok a lakrészeket részint *saját otthonként*, részint *tőkebefektetésre* szerezték meg; a „Centrum" ez utóbbiakat díjtalanul bérbeadja és így *7% körüli tiszta jövedelem* válik elérhetővé.

Azok részére, akik elég készpénzzel nem rendelkeznek, hosszúlejáratú, olcsó *törlesztéses kölcsön* áll rendelkezésre. Ilykép a tisztviselőtársadalom és a középosztály abba a helyzetbe jut, hogy *bérlakását öröklakásra cserélheti fel* és a drága házbért *vagyongyüjtésre* használhatja fel. Nem szenved kétséget, hogy az építési anyagoknak és az ingatlanoknak a gazdasági helyzet javulása folytán megkezdődött drágulása a tőkéknek öröklakásokba való fektetése esetén a legjobb kilátásokat nyujtja.

A „Centrum" (Horthy Miklós-út 15., tel. 69-3-01.) az érdeklődőknek készséggel küld *ismertetőt*, valamint *szaktanácsadót* is, amely, minthogy kioktatja az öröklakásvevőket, miképen védekezhetnek az esetleges károsodások ellen, már eddig is sokaknak igen hasznos szolgálatot tett.

tek kerüljenek elsősorban szakorvos elé, aki redukált beteglétszám mellett alaposabb, eredményesebb gyógykezelést tud végrehajtani. Ha a szakorvos túl van terhelve betegekkel, munkája lényegesen nehezebb és nehézkesebb lesz.

Egyébként *Barla-Szabó* Józsefnek kezünk közt lévő javaslata röviden igy szól:

A javaslatban *Barla-Szabó* dr. részletesen ismerteti *az ausztriai és németországi szakorvosi rendelések rendszerét* és számos adattal világítja meg ezek előnyeit és természetét mind a betegség elleni biztosítás, mind pedig a kezelésre igényjogosult biztositottak szempontjából. A közölt adatok és szembeállitások világosan mutatják a külföldi szakorvosi ellátás nagyobb racionalizálását. Érdekes adat, hogy míg Bécsben a szakorvosi szolgálatot 292.000 biztosított után 94 szakorvos és 5 segédorvos látja el, tehát mintegy 3100 biztosítottat lát el egy szakorvos, addig minálunk háromszázezernél nagyobb budapesti kerületi létszám mellett csaknem minden 600 emberre jut egy szakorvos.

A mi rendszerünk azonban ennek ellenére sem bizonyul olyan előnyösnek, mint a külföldi, különösen a németországi rendszer. A javaslat szerint előnyösebb mind a biztosító, mind pedig a biztositott szempontjából, *ha a szakorvos a saját rendelőében vagy gyógyintézetében,* mint ha az intézet helyiségében végzi munkáját.

Az összefoglalásban megemlékezik a terjedelmes javaslat arról, hogy a rendelőintézetekben ma folyó *tömegrendelés* igen sok panaszra ad okot s ezért javasolja, hogy az *igényjogosultságot állandóan ellenőrizzék,* valamint, hogy külföldi példára nyomtatott tájékoztatások útján ismertessék meg a biztosítottakkal az orvosi ellátás segélyének igénybevételi módját.

A rendszeres rendelőintézeti ellenőrzés bevezetése lehetővé fogja tenni *a szakorvosok számának csökkentését.* Erre vonatkozóan részletes átszervezési indítványokat tartalmaz a javaslat, az egyes OTI-kerületek helyi viszonyainak megfelelően. Rámutat végül, hogy a racionalizálás végrehajtása *az orvosi illetményekre előirányzott összeg* védemét is jelenti, ami a mai viszonyok között nem igen lehetséges. A mellékelt kimutatások szerint *mintegy 73* ilyen orvosi állás lenne megszüntetendő, amivel szemben *19 orvosgyakornoki állást* szerveznének. Végeredményben az intézet *78 ezer pengő* megtakarítást érhetne el, anélkül, hogy az orvosi ellátás gyengülne.

Itt mindjárt megjegyezzük, hogy az a beállítás, mintha a beteglétszámot apasztani vagy növelni lehetne, *komolytalan megállapítás.* A létszám mindig az esetlegességek alapján alakul ki, ezt sem minimálni, vagy hullámzásában befolyásolni nem lehet és a józan, tárgyilagos, a kérdéshez értő ember komolyan erről nem is beszél. Ellenben igenis, amit befolyásolni lehet s ami a javaslat alapján tervbe is van véve: azokat a betegeket, akik nem szorulnak reá feltétlenül speciális gyógykezelésre, *vissza lehet és vissza is kell tartani a szakorvosoktól.*

A körzeti orvos szerepe

Egyébként a kérdés áttekintéséhez szükségesnek tartjuk még az alábbiakat megjegyezni:

Szakkörökben jól tudják, hogy mindazokban a külföldi társadalombiztosítókban, amelyekben kötött orvosi rendszer, tehát nem szabad orvosválasztási rendszer van, a betegbiztosításoknál a *súlypont a körzeti orvoson van,* akinek egész betegállományát ellenőriznie kellene abból a szempontból, hogy ki van szakrendelésen, vagy kórházi ápolás alatt. *Ez eddigelé nem történt meg,* pedig ugy az intézetnek, mint a betegnek érdeke fűződik ahhoz, *hogy a körzeti orvoson keresztül menjen a nehezebb eset is.* Az intézetnek azért érdeke, mert igy csak a valóban súlyosabb, speciális szakképzettséget igénylő esetek kerülnek a szakorvosokhoz, a betegnek pedig azért, mert a körzeti orvossal gyakrabban érintkezésben van és igy a beteg konstitucionális adottságait a körzeti orvos jobban ismeri, mint az a szakorvos, aki először látja őt életében. Az OTI önkormányzatának munkaadói oldala állandóan szőnyegen tartja a kérdést, mert arra hivatkoznak, hogy *nyolc év alatt a szakorvosok és a szakrendelések száma megkétszereződött. Ezt sem a taglétszám emelkedése, sem az orvostudomány fejlődése nem indokolja.*

Az önkormányzati tárgyalásokból nyert benyomások alapján a mult év folyamán az OTI ügyvitele több ízben felvetette és megállapította, — amint ezt a hivatalos közlemény is mondja, — hogy *számos rendelőintézetben a betegek jelentékeny hányada nem igényel szakorvosi kezelést, sőt nem is OTI-tag.* Az orvosok abból a különben dicséretreméltó elgondolásból indultak ki, hogy senkit sem utasítanak vissza, aki hozzájuk fordul. Ez azonban például igazságszolgáltatási vonatkozásban annyit jelentene, hogy *a járásbirósági értékhatár alá tartozó pereket a felek önkényesen viszik közvetlenül a táblához, vagy a Kúriához.*

A rászoruló beteget nem vonják el a szakorvostól

A rendelőintézeti rendszer szigorítása annyit jelent, hogy *egyetlen rászoruló beteg sem vonatnék el a szakorvostól,* sőt azok a rendelések, ahol a kezelés diszkrét volta, vagy a gyorssegély miatt a körzeti orvosi beutalás célszerűtlennek látszik (venereás, szebészet, szemészet), *továbbra is közvetlenül vehetnék fel beteganyagukat.*

Az *Esti Kurir* példái teljesen sántítanak. Sürgős szükség esetén *hívásra a körzeti orvos is azonnal kimegy,* mint ahogyan sürgős szükség esetén *azonnal intézkedik kórházbautalásról is. A rendelőintézetek továbbra is kezelhetik a krónikus betegségekben szenvedő és szakorvosi kezelést igénylő betegeket.* Annak azonban, ami eddig szinte szabály volt, hogy a rendelőintézetek adják például az *egyszerű arzéninjekciókat, igazán nincsen semmi értelme.*

A szakrendelések szaporitása vidéken

A hivatalos közlemény utal arra, hogy külföldi összehasonlításban *nálunk a szakrendelések túlméretezettek.* Az ajánlott kisméretű redukció mellett még mindig nagyobb méretűek lesznek, mint külföldön, viszont a redukció tenné lehetővé azt, — amint a tervezet kívánja, — hogy *szakrendelések állittassanak fel egyes olyan vidéki gócpontokban, amelyekben eddig Budapest túlméretezése miatt szorultak háttérbe a biztosítottak igényei.* Ez a redukció tenné tehát lehetővé a *kiegyenlítő eloszlást,* másrészt az orvosok egyes méltányos igényeinek kielégítését.

A tisztviselői és orvosi kérdés

Az *Esti Kurir* támadást intéz a *tisztviselői fizetések miatt* és ezzel hozza párhuzamba az *orvos-illetményeket.* A tisztviselő reggeltől estig állandóan dolgozik, az orvos pedig munkaerejének *bizonyos részét* bocsátja rendelkezésre. *Teljesen légből kapottak az Esti Kurirnak a magasabb tisztviselők létszámára vonatkozó adatai,* viszont a lap nem vette magának azt a fáradtságot, hogy a különben négy különálló intézetből álló (betegségi, öregségi, baleseti, bányabiztosítás) OTI létszámát összehasonlítsa a hasonló taglétszámú osztrák vagy német intézetek együttes létszámával és költségeivel. Figyelmet érdemel az, hogy a tisztviselők fizetése tekintetében például az osztrák társadalombiztosítás *jóval nagyobb terheket visel,* mert nemcsak az egyes biztosítási ágak országos szövetségének, hanem a kerületi, betegségi biztosítópénztáraknak vezetői is *ezerkétszáz schillingtől kétezer schillingig terjedő havi fizetéseket kapnak.*

Az *Esti Kurir* cikke bizonyára azoknak a támadássorozatoknak egyik láncszeme, amely politikai, sőt talán világnézleti alapon folyik az OTI ellen, amely oly sokáig volt szélsőséges elemeknek mentsvára és kiképző iskolája.

MOHAR JÓZSEF

— **Aranyérnél** és az ezzel járó béldugulás, végbélberepedés, kelés, terhes vizelési inger, májduzzadtság, derékfájás, mellszorulás, szívdobogás és szédülési rohamok esetén a természetes **„Ferenc József"** keserűvíz használata csakhamar kellemes megkönnyebbülést eredményez. A belső bajok orvosai az igen enyhe hatású **Ferenc József** vizet gyakran mindennapi használatra, reggel és este egy-egy félpohárnyi mennyiségben rendelik.

BÉRES-ŐSTEHETSÉG, akit a délibábos puszta helyett a nagyváros ihletett meg

Suszter és tűzoltó voltak világjáró Budás György első mecenásai

Budás Györgynek hívják. Harminchét éves. *Huszonhárom éves korában tanult meg írni, olvasni.* Béresgyerek volt, Békésgyula egyik tanyáján *Csomós* János kisgazdánál. Egy napon felkerekedett, nekivágott a nagyvilágnak. *Gyalog.* Előbb elment *Konstantinápolyba,* majd onnan *Párizsba* s ha már ott volt, átruccant egy kicsit Németországba is. *Többet utazott mezítláb, mint a személyvonat harmadik osztályán.*

Most pedig festményeiből képkiállítást rendezett Budapesten az üllőiúti Hunyadvendéglőben, ahol negyven élénkszínű festménnyel állott ki Budás György, hogy memutassa mit tud a rengeteg világjárás után. Elmentek a napilapok kritikusai is a kis vendéglőbe s megállapíthatjuk, hogy nem vallott kudarcot képeivel. *Eddigi megnyilatkozásait biztatóknak tartják* azok, akik birálatot irtak a kocsmába kiakasztott negyven képről.

Festettem a pesti panorámát

Ha halljuk ezt a sokat vitatott és megtárgyalt szót, őstehetség, önkéntelenül is arra gondolunk, hogy a magyar falu, a magyar föld életéből merített témák kerülnek elénk, primitív, eredeti feldolgozásban. Ezt nem mondhatjuk Budás Györgyre. Egész gyermekkorát ugyan a békési tanyavilág rengetegében élte le. Húszéves koráig dolgozott, mint napszámos, béres a pusztában, de nem ezek a képek ragadták meg a képzeletét.

Megszéditette Budás Györgyöt a nagyváros élete.

A budapesti, párizsi, konstantinápolyi utca, mint ahogy verseiben is, — mert egyidőben költeményeket is irt — álmélkodó szemmel csodálkozik a nagyváros életén, mely *neki nagyobb élmény volt, mint a békési határ teméntelen szine.*

Markáns, feketearcú, zömök ember Budás György. Nyugodalmas komolyság feszül a tekintetében. Széles művészkalapjával, Petőfi-nyakkendőjével, hirtelen olyan, mintha *Murger Bohéméletéből* bukkant volna elő.

Nyomtatott papírlapot szorongat a kezében. Reklámcédula, amelyen ez a szokatlan néhány sor olvasható:

„Budás hosszú hánykodtatások után sok mindent megpróbált, de a művészet mellett még legnehezebb napjaiban is kitartott. Most is csak *egy másik szegény ember* volt az, aki őt nehéz küzdelmeiben megértette s számára lehetővé tette, hogy dolgozhasson és kis kiállítását megrendezhesse. Ez a nemeslelkű, szegény ember *Porcsalmi* József váciutcai cipészmester, aki bár ezer pengő tartozás súlya alatt nyögött még, meg tudta érteni egy másik, még súlyosabb teher alatt nyögő embertársának kérését. Ő lett a gazdag és előkelő műpártoló. Mert gazdag volt és előkelő, de csak lelkileg, ez azonban elég volt ahhoz, hogy Budás számára ismét lehetővé tegye, hogy egy lépéssel céljához közelebb juthasson. ami *valóságos hőstett a cipészmester részéről.*"

Majd lejjebb ez olvasható: *A képek megtekintése díjtalan.*

— Ki ez a Porcsalmi? — kérdezzük.

— *Ő a mecénás.* Suszter kérem a Váciutcában. Egyszer a Gellérthegyen *festettem a pesti panorámát,* ott állt mögöttem és nézte, amit csinálok. Beszédbeelegyedtünk. *Elmondtam a sok szenvedést. Tizenöt képet vett tőlem hatszáz pengőért és adott hatpár cipőt.* Volt egy másik mecénás is. *Mészáros* József. *Tűzoltó, kérem.* Az is nemes gondolkozású és művészpártoló.

— Hogyan jött rá, hogy tud festeni?

— *Előbb nem erre jöttem rá.*

A bárányok pásztora

Sárga füzetet rak elém. Rajta a cím: *„Ki hívott engem? Versek. Irta Budás György."*

— Amikor otthagytam a békési pusztát s világgá mentem, *nem is gondoltam arra, hogy festő leszek.* Kérem, én *gyerekkoromban soha nem rajzoltam.* Csak amit láttam, előbb eltudtam mondani versbe, aztán mikor huszonhárom éves koromban megtanultam irni, olvasni, *boldogság volt az kérem, leírni ami a szivemből jött.* Úgy gondoltam, megélek versírásból.

— Meg lehet abból élni?

Szeliden, de határozottan feleli:

— *Meg.*

— No erre kíváncsi vagyok. Mesélje el, hogyan, legalább más költők is tanulnak.

— *Pécsett a legnagyobb divatáruház kereskedőjének a felesége levágatta a szép hosszú haját. Divatosra, rövidre. Én megsirattam versben a levágott hajat. Tíz pengőt adott.*

Elgondolkodik:

— *Tíz pengő pedig kérem elég tíznapi élelemre.*

Elmondja: *„elmozdult"* Békésből, mert hajtotta a nagy nyugtalanság. Pécsett látott egy tanárt festeni a hegyekben, megpróbálta ő is.

— Boldogság volt az, jó uram, hogy húsz pengőt adtak az első képemért. Enynyi pénzt!

Kis szünet után megszólal:

— Van nekem, kérem, egy nagy könyvem. Ez maga a nagyvilág. *Ennek minden mozdulata egy-egy betű. Ha ránézek egy pipázó emberre, vagy egy szép budapesti utcarészletre, ilyenkor elfog a varázs.* Ilyenkor olvasok a nagy könyvben, a világban és lefestem.

A nagy vágyakozás

— A nagyvárost szereti?

Mosolyogva feleli:

— Azt. *Otthagytam a délibábos rónát és most a nagyvárosban futkosok más délibábok után.*

— Mégis mivel magyarázza, hogy a nagyváros festője lett és nem a tanyavilágé, ahol született?

Valami különös jámborsággal néz maga elé:

— *Nem tudom. Nagyváros nélkül úgy élnék, mint virág, „aki" szárad.*

Nézem a képeit. Élénk ragyogó színek. Nagy piros-, kékfoltok, aranysárga, ezüst keveredik a vásznakon.

Budás György megjegyzi:

— Sokat nyomorogtam. *A nyomor szürke kérem. Ezért olyan szines, élénk minden képem, itt kipótolom.*

Majd váratlanul ezt mondja szomorú hangon:

— *Anya nélkül nőttem föl.* Ezért volt, hogy annyit bolyongtam. Szeretetet kerestem. Nekem nagyon kevés jutott belőle. *De most, hogy akadt néhány jó ember, úgy érzem, mintha az anyám megölelt volna.*

Igy folytatja:

— *Volt egy esztendőm, amit bárányok közt töltöttem.* Tizenötéves koromban a pásztoruk voltam. Az nagyon jó volt, kérem.

És mégsem a bárányokat festi Budás György, hanem a pesti villamost, a városligeti padot, amelyen fehérruhás hölgy szemlátomást várakozik valakire, és a hidakat festi, amelyeken autók szaladnak.

Majd a mecenásáról beszél, a váciutcai suszterről.

Kedvetlenül mondja:

— A cipészmester urat *megrótta egy méltóságos úr,* amiért rám költött 600 pengőt. Hogy okosabban tenné egy rossz anyagi viszonyok közt élő suszter, *ha pénzőből malacot, kis házacskát, gazdaságot szerezne és nem pedig műpártolásra költené.* De a cipészmester úr azt felelte neki, hogy *látta bennem a nagy vágyakozást, azért adott pénzt...*

DIÓSZEGHY MIKLÓS

Megakadályozták Jeze előadását a párizsi egyetemen

PÁRIZS, febr. 1.

Pénteken az egyetemi hallgatók újra megakadályozták *Jeze* professzort előadása megtartásában. A hatóságok messzemenő óvóintézkedései teljesen hiábavalóknak bizonyultak.

Az előadást félkilenc órára hirdették, a diákság azonban már reggel hét óra után ellepte a jogi kar épületét. A folyosókon és az egyetem udvarán mintegy *ezer hallgató foglalt helyet.*

Jeze jogtanár *hat egyetemi altiszt kíséretében jelent meg az előadóteremben.* Alig foglalt azonban helyet, a hallgatók *bűzbombákat dobáltak* szét a teremben, úgyhogy Jeze kénytelen volt előadását félbeszakítani. A diákság zajosan tüntetett Jeze ellen s Guernut közoktatásügyi minisztert is heves szidalmak érték. Jeze távozása után a diákság lemondott az utcai tüntetés tervéről, tekintettel arra, hogy a környéket és a diáknegyedet *rendkívül erős rendőri készültség tartotta megszállva.*

A diákszövetség bizottsága *közleményt adott ki,* amelyben megköszöni a joghallgatóknak, hogy állásfoglalásukkal lehetetlenné tették, hogy *Jeze* tanár február 6-án, a képviselőház előtt lezajlott véres tüntetések évfordulóján, előadásokat tartson.

Guernut közoktatásügyi miniszter egyébként ma délben hosszasan tárgyalt *Charlety-vel,* a párizsi egyetem rektorával és Allix jogikari dékánnal.

Suszter-mecénás a Váci uccában

»...atavis edite regibus...«

*

Megy az Östehetség az uccán, a nyári napsütésben. Művészkalapja olyan jelentős és széles, mintha most lépett volna ki *Murger Bohémélet*-éből és a tehetség olyan éhes, mint a fiúk mind a regényből készült opera második felvonásában. Kenyér, zsír, mily prózai szavak. Kenyér? Csak egy perecre való lenne; az üres gyomor fennhangon, agresszíven morog. Zsír? Csak a széles művészkalapon van, azon aztán bőven.



Budás György

Az Östehetség zöldet, lilát lát, szédül az éhségtől. Az Östehetség. Mint jelszó vagy áramlat: rendkívül divatos, sőt érdekes, de mint egyedülmenő *Budás* György nyugodtan éhenhalhat, amire egyébként készül is.

A nap süt, mert az a dolga és az Östehetség a budai oldalról gyönyörködik a pesti panorámában. Nem város ez, modell, színek, vonalak, foltok — rámába és tárlatra való. Persze másképen látná mindezt Páll László, Szinyei-Merse, de azért ő is lefestené, a színek ízét rávidámítaná a fehér vászonra... ha... ha nem ette volna meg a paletta és a vászon árát rég (már Menenius Agrippa is megmondotta, hogy a gyomor a legfontosabb).

Fedele nincs az Östehetségnek, a *Pénz* kilakoltatta (így mondja nekem később: a *Pénz*, átoktalálmány). Csak széles művészkalapja van, amely jó talán, ha esik az eső, de alatta hihetetlenül éhes az ember.

Révedezve a pesti panorámában, keresi a konkrét házakat, vajjon hol van a Szalón kis épülete, az oszlopos Műcsarnok, ahol képei, festményei voltak neki. *Budás* Györgynek, volt földművelő exnapszámosnak, akinek lábujja egy idő óta makacsul kibámul az agyongyalogolt cipőből. Képei az Östehetségnek, aki most egy perecért habozás nélkül, nyugodt lelkiismerettel odaadná fél országát és leánya kezét, de egy kiadós gulyáslevesért még ennél is többet.

Az Östehetség végül is elhatározza, hogy nem hagyja magát. Festeni sem fog, de éhezni sem, soha többé! Pályát változtat: *halotti pályára lép.* Egy ugrás, egy loccsanás és Isten veled, szép világ.

— A Dunavizet nézi? — Egy hang szól mellette.

Rá se néz, csak félvállról:

— Inkább a cipőmet!

— Az bizony elég rongyos.

Sovány fiatalember áll mellette, nagyszemű.

Az Östehetséget kérdezik, s ahogy kérdezik, felel. Kicsit elbeszélget, gondolja, halála előtt diskurál kicsit.

— Maga micsoda?

— Festő.

— Jól megy?

— Most akarok éhenhalni.

Így diskurál.

A nagyszemű gondolkozik:

— Ha akarja... lehetne vacsorázni nálam, és van egy pár cipőm is...

*

Itt ül nálam a festő és meséli:

— Aztán később megvette mind a képemet... *hatszáz* pengőért.

— Ki?

— A mécénás.

— Gazdag ember?

— Dehogy. Cipész a Váci uccában.

*

Akár Östehetség, akár nem, aki itt ül, ez a *Budás* is érdekes. Zömök, jóképű, cigányszemű, úgynevezett pirospozsgás.

Képeit nem láttam, a festőről nem beszélhetek, de az itt ülő: markáns, kemény jelenség, akaratember és — ami szintén nem lebecsülendő — tele *hivéssel.*

Mit kérdezhetek tőle? Az életéről persze, arról, amely egyre ismétlődik *(l. Östehetség!)*, de amely tiszteletreméltóan megfoghatatlan: hogyan ébred fel egy földmunkásban a művészet? A mindenkire kiterjedő politikán, általános és zajos kenyérgondon, fajfenntartási ösztönön jócskán túleső, nemes luxusnak nevezett valami, amit szépségvágynak is neveznek? Tessék Budás östehetség úr felelni.

Nem könyv-ábécé szerint beszél, nem tanult és ravaszkodó mondatokban, csak úgy östehetség módon. Viszont őszintén.

Ime:

— Huszonhárom esztendős időmig földműves voltam Békésgyulán. Nem tudtam sem írni, sem olvasni. Hogy mondják: analfabéta? Aztán napszámos lettem, elcsavarogtam mindenfelé, megtanultam írni-olvasni, attól kezdve folyton olvastam, mindig mást akartam, csak — nem tudtam mit. Voltam hentes, szobafestő, kalapos és szerelmes.

— ?? — Jól ránézek a beszélőre.

— No, nem — és nevet.

— Csak tudniillik egy hölgybe voltam szerelmes, akinek deszép hosszú haja volt. Egyszerre csak levágatta csudahaját. Másnap írtam egy verset hozzá és odaadtam a hölgynek azzal, hogyha már le tetszett vágni kedves haját, itt a megsiratóvers. Adott két inget... Ő volt az első mecénásom.

— Több is volt?

— Amikor aztán festő lettem — *egy tűzoltó.* A tűzoltóember vette meg az első képeimet. Különben itt van egy meghívó a mostani kiállításra, tessék, benne van. Ami pedig ezt illeti, a meghívót, *egy iparos úr* írta ezt is.

*

Nézzük a meghívót, itt van, szóról szóra:

»Budást már több szépen sikerült kiállításáról ismerjük. Láttuk már a Szalónban is, sőt a Műcsarnokban is. 1934 őszén Budapest egy kis polgári vendéglőjében, a Rottenbiller uccában állított ki néhány jólsikerült képet, amelyet akkor *egy szegény, egyszerű, de nemesgondolkozású, művészpártoló tűzoltó tett lehetővé.* Már-már úgy látszott, hogy Budás nem fog egyhamar szóhoz jutni, de a véletlen, vagy a sors különös kedvezése folytán ismét lehetővé vált számára, hogy a nyilvánosság előtt újra megjelenhessen.

Budás hosszú hánykódtatások után sok mindent megpróbált, de a művészet mellett még legnehezebb napjaiban is kitartott. Most is csak egy másik szegény ember volt az, aki őt nehéz küzdelmeiben megértette s számára lehetővé tette, hogy dolgozhasson és kis kiállítását megrendezhesse. Ez a nemeslelkű, szegény ember *Porcsalmi* József váciuccai cipészmester, aki *bár ezer pengő tartozás súlya alatt nyögött,* mégis meg tudta érteni egy másik, még súlyosabb teher alatt nyögő embertársának kérését. Ő lett a gazdag és előkelő műpártoló. Mert gazdag volt és előkelő, de csak lelkileg, ez azonban elég volt ahhoz, hogy Budás számára ismét lehetővé tegye, hogy egy lépéssel céljához közelebb juthasson, ami valóságos hőstett a cipészmester részéről.

Bizony sok embertársának lehetne ez a szegény, egyszerű ember követendő példa, mert Budás György másutt is megpróbálkozott segítségszerzéssel. Elmondja nekünk *Budás* azt is, hogy találkozott egy Méltóságos Úrral, aki úgy vélekedett, hogy *az ilyen szegény műpártolók okosabban tennék, ha malacot, kis házacskát, gazdaságot szereznének pénzecskéjükből.* Azonban Budás meg tudott felelni neki, megmagyarázván, hogy az emberi haladást csak áldozatokkal lehet előbbrevinni és hogy a kultúrát és a civilizációt előbb meg kell teremteni és csak azután lehet élvezni. Ezt pedig nem lehet csak pusztán *sok kis malacok megszerzésével elérni;* még a Méltóságos Úr elképzelése szerint sem.«

*

Vizsgáztatom az östehetséget:

— Tudja ki volt a Maecenas?

— Igen pontosan nem. De igaz ember lehetett.

— Gazdag volt.

Véletlenül mondtam, de az Östehetség elhúzza a száját:

— Végül is akkor is szép dolog volt tőle. Gazdag? Akkor igazán nem kunszt...

— Gondoljon csak a méltóságos úrra, meg a malacokra...

— Igaz, igaz...

Megmentettem néhai Cajus Maecenas nevét.

És ma meglátogattam késői utódját, a váciuccai cipészműhelyben. Benn a luxus üzletnegyed egyik házának udvarában.

Bőrszag, csirizszag, kopácsolás.

— Tetszik?

— Porcsalmi urat.

Munkában elpiszkolódott fehér köpenyben, sovány, nagyszemű fiatalember.

— Rendelés?

— Dícséret.

Egy kerek kis asztalon a fal mellett mintacipők, a cipők fölött széles rámában napsugaras festmény.

— *Budás?*

— Az. Tetszik ismerni?

Imponálni akarok:

— Személyesen.

Vidám sóhaj:

— Nagyon tehetséges.

Szerény és pirulós mecénás *Porcsalmi* cipész úr. Szinte szó-harapófogót kell használni, annyira nem szívesen beszél arról, amit tett. Inkább megkérdezi, nem volt-e kötelessége?

Biztosan kötelessége volt, ha így érzi, bár — és a meghívóra hivatkozom — annak a bizonyos méltóságos úrnak más véleménye volt a dologról.

— Az a rendes dolog, — feleli csöndesen — ha mindenkinek van véleménye. Nem kell majmolnunk egymást, én így teszek, ő úgy...

A méltóságos urat elintéztük.

Beszélünk és visszatérünk a képekre. Tulajdonképpen arra gondolt eleinte, hogy egy párat átad közülük vevőinek. »Hozzám tudniillik csak igen előkelő, nagyérdeműek járnak.« De senki sem vett át egyet sem...

— Egy nagyérdemű sem?

— Igen. Megtartottam a képeket, bár valamennyit még nem tudtam berámáztatni. Most tele van a lakásom *szépséggel.*

(Kétszer kérdeztem, hogy mivel.)

És elpirul.

Később azt mondja, hogy gyakran jár a Szépművészeti Múzeumba, tárlatokra is elmegy. A zenét igen kedveli, sőt ő maga is hegedül.

Bőrszag, csirizszag, kopácsolás.

Hol vagyok? Szusztermühelyben.

— Mindenhogyan szeretem a szépet, — közli kiadós pirulás után — még cipőben is.

És szakszeretettel, szívből megsímogatja az egyik duplatalpút a mintaasztalról.

— Amikor találkoztam Budással a víznél, — hallom később — rögtön megéreztem...

— Megérezte?

— Igen. A vágyakozót...

Az ember mindenfélét beszél. Egyszer azt kérdezem, hogy nős-e?

— Igenis.

— A felesége mit szólt, amikor malacok helyett festményeket vásárolt.

— Őrült, — hangzik. Aztán:

— *Mi örülünk.*

*

Nem írom tovább a cikket. Itt voltam, *Porcsalmi* József úri és női susztermester úrnál, aki civiléletében szereti a szépet és aktív mecénás. (Ne sutor ultra crepidam?...)

Szereti a szépet és aktív mecénás.

A padlásműhelyről suszterinas dugja le a fejét.

— Mester úr, melik felsőrészt?...

Kinn a váciuccai napsütésben bundás hölgyek és becsavartesernyő-tulajdonos finom urak sétálnak.

Bodó Béla

Az asszony kötelessége törődni azzal, hogy bélműködése rendben legyen, amit pedig úgy érhet el, ha naponta reggel éhgyomorra egy félpohár természetes »Ferenc József« keserűvizet iszik, amely enyhén és kellemesen, pontosan és biztosan szabályozza az emésztés folyamatát. Az orvosok ajánlják.

Maradékok most kevéspénzért

1, 2, 3, 4 méteres, elsőrendű minőségű
ruhaszövet maradékok..... P 1.50-től
férfiszövet maradékok..... P 10.80-tól
mosómaradékok..... P —.55-től

ezenkívül nagy tömeg selyem- és műselyem-maradékot minden eddiginél olcsóbb árakon árusítunk.

LÁSZLÓ ÉS FEKETE
IV., Petőfi Sándor ucca 14—16.

SÁRGA VESZEDELEM

kettő is fenyegeti a fehér embert. Az egyik a sárga faj támadása távol keletről. A másik már közelebb fekvő baj, a sárgaság, mint betegség. Ma azonban már az ellen is könnyen védekezhetünk, mert a glaubersóban rendkívül gazdag Mira gyógyvíz gyógyítja a sárgaságot, a gyomor- és epebajokat. Kérdezze meg orvosát!

Hogyan biztosítsuk az ügyvédi nyugdíjintézet szolgáltatásait?

Irta: dr. Pap József,
az Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet elnöke, a felsőház tagja

Az 1934. évi XXXIII. tc. 17. §-a azt rendeli, hogy az intézet biztosítani köteles a tőle járó szolgáltatások teljesítését. A rendszer megválasztását, mely szerint a biztosítás történik, az autonómia körébe utalja.

Lényeges tehát az, hogy a szolgáltatások biztosítandók. Olyan rendszer, mely a szolgáltatásokat nem biztosítja, vagy csak részben biztosítja, figyelembe nem jöhet.

Minden ügyvéd a törvény rendeleténél fogva tagja az intézetnek és így köteles évi járulékokat fizetni, ezzel szemben az intézet köteles az összes várományosoknak, vagyis a tagok majdani özvegyeinek és árváinak, esetleg maguknak a tagoknak (rokkantság esetén) meghatározott ellátási összegeket fizetni.

Kétségtelen tehát, hogy a várományosoknak nagy érdeke fűződik ahhoz, hogy az intézet a tőle járó szolgáltatások teljesítését tényleg biztosítsa is és ne csak igérje a biztosítást. A biztosítás szempontjából tehát csak oly rendszer jöhet tekintetbe, amely minden körülmények között gondoskodik arról, hogyha a várományos igénye megnyílik, arra a fedezet meglegyen. Díjtartalékra van tehát szükség, hogy a kellő biztosítás fennforogjon.

A teljes biztosítás

A helyes rendszer megválasztásától függ a nyugdíjintézetnek a sorsa is, mert ha az intézet vállalt kötelezettségeit nem tudná teljesíteni, az a lejtőn való lecsúszást jelentené, mely végre is bukással végződik.

Minthogy most aktuálissá vált a biztosítási rendszer kérdésében való állásfoglalás, szükségesnek tartom az ügyvédi közvéleményt ezen nem éppen könnyű kérdések felől tájékoztatni.

Nézetem szerint *csak akkor beszélhetünk kellő és teljes biztosításról, ha a választott rendszer olyan, hogy a tagok által fizetendő évi díj (intézeti járulék) az igényjogosultak számának emelkedésére és a tagok létszámának apasztására való tekintet nélkül változatlan marad* és ha az összes biztosítási kötelezettségeknek, tehát úgy a már tényleg megnyilt, valamint a jövőben megnyílandó ellátásoknak (váromány oknak) biztosítására gondoskodik fedezetről.

Nem lehet megfelelő az a rendszer, amelynél az évi díjakat folytonosan emelni kell, ha nő az igényjogosultak száma, vagy pedig megfogy a nyugdíjintézet tagjainak száma, nem megfelelő az olyan rendszer, amely nem az összes várományosok igényeit, hanem csak a már megnyilt várományokat fedezi, a megnyílandók részére azonban fedezetről nem gondoskodik.

A várományfedezeti rendszer képes csak a fenti igényeket maradéktalanul és kifogástalanul teljesíteni a díjtartalékolással, vagyis azzal, hogy az intézeti járulékot, azaz az évi díjakat a maga egészében tartalékolja és a kamatokat tőkésíti.

Nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt sem, hogy az ellátási összeg átlaga évről évre emelkedni fog a dolog természete szerint, mert hiszen egyre fiatalabb korosztályok ellátási igényei fognak sorrakerülni. A várományfedezeti rendszer mellett akkor is megvan, a kívánt biztonság.

Igaz, hogy a várományfedezeti rendszer mellett, amelyen intézetünk felépült és ma is nyugszik, *az ellátási összegek mérsékeltek, de az évi járulékok sem nagyok.* Alacsony évi járulékok mellett magas ellátási összegeket szolgáltatni — ellenkezik a matematika törvényeivel, ez nagyon kockázatos és riszkáns dolog, ami okvetlen megbosszúlja magát. Évtizedekre terjedő szolgáltatásokat tartósan csak oly nyugdíjintézet biztosíthat, mely a szolgáltatások és ellenszolgáltatások egyenlőségének elvén épült fel.

Én sokkal megnyugtatóbbnak tartom a kar érdekében annak egyetemét és jövőjét tekintve, ha az ellátási összegek kisebbek, de évtizedekre és évtizedekre, vagyis az intézet fennállásának egész idejére biztosítva vannak minden várományos részére, mintha most oly magasabb ellátási összegek folyósíttatnának, amelyek financiális megalapozása nem reális.

Tagadhatatlan, hogy ma nagy az ügyvédi nyomor és így mindenki szívesen látná azt, ha az ellátásra jogosítottak, tehát az özvegyeknek, az árváknak és a rokkant ügyvédeknek nagyobb összeget lehetne juttatni, csak hogy ez a juttatás nem történhetik azoknak a rovására, akiknek várományi igénye csak évek vagy évtizedek multán fog megnyilvánulni és amelyekre a mai aktív tagok teljesítik az évi befizetéseket.

Vannak a karban olyan felfogások is, hogy *szakítani kell a várományfedezeti rendszerrel és be kell hozni a tőkefedezeti rendszert*, egyesek még tovább mennek és a kiosztó- és kirovórendszer megvalósítását óhajtják. Ezek a törekvések más szóval azt jelentik, elégedjünk ma meg azzal, hogy magasabb ellátások fognak folyósíttatni és ne gondoljunk azzal, hogy a jövő igények elégtelenül vagy egyáltalán nem lesznek biztosítva. Az ellátási összegeknek a nagysága a mai generációnak szól, a biztonság elégtelensége vagy teljes hiánya legyen a jövő generációnak a gondja. Après moi le déluge.

Ily politikát nem lehet folytatni az én felfogásom és jogérzetem szerint, mert aki járulékot fizet az intézetnek a törvény alapján, ugyanezen törvény alapján joggal követelheti az Intézettől, hogy gondoskodjék arról, hogy maga vagy hozzátartozója minden körülmények között a lehető legnagyobb biztonság szemelőtt tartásával megkapja azt, ami a várományosnak szerzett joga az egész biztosítási időszakra.

A tőkefedezeti rendszer szerint egyetlen aktív fizető tagnak várománya sem lenne biztosítva, hanem csak az évenként megnyílt nyugdíjazásokból folyó, a jövő biztosítási időszakra átnyúló kötelezettségek tőkeértékének fedezetéről történik gondoskodás.

Az igényjogosultak

Szakértők véleménye szerint a tőkefedezeti rendszer bevezetése esetén az ellátási összegek körülbelül 40%-kal felemelhetők lennének, feltéve, hogy az évi új igények száma átlag nem tér el nagymértékben az évi 65 átlagtól. Úgy de a statisztika azt mutatja, hogy ez az eltérés máris bekövetkezett, mert például 1931. évben új igényjogosult volt 60; 1932. évben 77; 1933. évben 93; 1934. évben 146; 1935. évben 125.

Az utolsó 5 évben tehát összesen 501 új igényjogosult volt, az évi átlag körülbelül száz, vagyis a szakértő számításának alapjául vett 65-nél jóval, de jóval több.

A tőkefedezeti rendszer természetéből következik, hogy az évenként megnyíló új ellátásokból nem lehet levonni a megszűnő ellátások számát és így ezen rendszernél a fentebb kimutatott ellátások a maguk egészében veendők számba, tehát például 1935. évben 125 új ellátás tőkefedezéséről kellett volna gondoskodni. Ily körülmények között az ellátásoknak 40%-os emelése ezidőszerint meg nem valósítható.

A legradikálisabb az ú. n. kirovó- és felosztórendszer, mely szerint az intézet évről évre csak a már esedékessé vált nyugdíjszükségletet és a kezelési költségeket rója ki tagjaira és ezeket szedi be tőlük. Ezen rendszernél díjtartalék képzéséről szó sem lehet, eleinte alacsony az évi járulék, amíg kevés a nyugdíjigény, de később, amikor felszaporodik az ellátásra igényt tartó és jogosultak száma, a befizetendő évi járulék elviselhetetlen teherré válik, aminek az a következménye, hogy le kell szállítani a már megállapított nyugdíjakat és ellátási összegeket. A kirovó- és kiosztórendszer teljesen a jövő generációra hárítja a terhet és pedig a jelen generáció veszélyére, mert sem a megnyilt ellátások, sem pedig a megnyilandó várományok igényeinek biztosításáról nem gondoskodik.

A várományfedezeti rendszer ellenzői álláspontjuk megrövidítésére azt is szokták felhozni, hogy a mai gazdasági viszonyok mellett úgy sem lehet a tartalékolt tőkéket a maguk egészében, vagyis 100 százalék erejéig konzerválni, mert az értékpapírok visszamentek, a házak értéke csökkent, a bérjövedelmek mindig kisebbek lesznek, szerintök a tőke tehát úgy is elvész, lemorzsolódik, nem menthető meg a jövő generáció igényei biztosítására, jobb tehát a tőkét magasabb ellátási összegek formájában a mai generáció igényjogosultjai között kiosztani.

Nem fogadható el az az érvelésük, hogy a várományfedezeti rendszer öt év óta már egyáltalán csak papíron létezik.

Javuló viszonyok

Intézetünk a díjtartalék értékeit, házait, értékpapírjait nem akarja elidegeníteni, ha most, az utolsó években ezen vagyontárgyak értéke fogyott is és ha ezt az intézet évi mérlegeiben köteles hűséggel és pontossággal meg is jelöli, ez nem jelenti azt, hogy ezek a vagyontárgyak a jövőben nem fognak a jövő várományi igények kielégítésére szolgálni, hiszen talán csak nem lesz mindig sötét az éjszaka. De ha úgy állana is a dolog, amint azt a várományfedezeti rendszer ellenzői sötéten festik, ez egy okkal több, hogy a várományi fedezetnél maradjunk és mentsük meg azt a jövő számára, ami megmenthető. Nem szabad ennyire pesszimistának lenni, nagyon szomorú lenne, ha a magyar gazdasági fejlődésben annyira nem lehetne bízni, hogy inkább osztjuk szét a díjtartalékokat, semhogy rezerváljuk azokat a törvényben vállalt kötelezettségek biztosítására.

A várományfedezeti rendszer ellenzői szem elől tévesztik azt a tagadhatatlan tényt, hogy az igényjogosultaknak a száma intézetünknél folytonosan nő, szakértői vélemény szerint 2500-ig, de esetleg 3000-ig is fog emelkedni, míg az ú. n. telültségi fok (Beharrungs-Zustand) el fog éretni.

Ha ez be fog állani és az átlagellátás csak **600 pengőre, tehát sokkal kevesebbre teszi, mint amennyit a várományfedezeti rendszer mellett** abban az időben az intézet fizetni, az igényjogosultak számát pedig csak 2500-ra vesszük, akkor az évi szükséglet 1,500.000 pengő lesz, vagyis — díjtartalék hiányában — minden tagnak körülbelül 300 pengő évi díjat kellene fizetni, mert a legoptimisztikusabb számítás szerint sem tehető a fizető tagok száma 5000-nél többre.

Közjogi megbizatásomnál fogva sokat foglalkoztam és foglalkozom az intézettel. Megelégedéssel állapítom meg, hogy az intézet ma már a háborúutáni infláció és devalváció folytán ért veszteségei dacára annyira restaurálva van, hogy a várományfedezeti rendszernél a matematikai táblázat szerinti ellátásokat *saját erejéből*, vagyis a tagok által fizetett intézeti járulékokból fizetheti. És így az államsegély és a közmegbizatások honoráriumaiból befolyó összegek az öregségi ellátásra lennének fordíthatók, hiszen ezeket a segélyeket csak ideig-óráig vehetjük igénybe az ellátási összegek fedezésére.

Az is önámítás, ha azt mondjuk, hogy csak most a nagyon nehéz pár év alatt átmenetileg emeljük fel az ellátási összegeket a díjtartalék rovására s majd ha a normális gazdasági viszonyok helyreállanak, az ellátásokat ismét le lehet szállítani a mai nívóra. Aki a gyakorlati életet ismeri, az tudja, hogy ez egy morális képtelenség, az ellátások leszállítása az intézet bonitásába, realitásába vetett hitet megrendítené.

Én az ismertetett három rendszer közül igazságosnak, a beígért szolgáltatásokat biztosítónak és célszerűnek is a várományfedezeti rendszert tartom úgy az intézet fennállásának, mint pedig az ügyvédi kar egyetemes érdekeinek szempontjából.

Döntés a rendszerek kérdésében

Most áttérek arra a kérdésre, alkalmas-e egyáltalában a mai időpont arra, hogy a rendszerek kérdésében állást foglaljunk.

Nézetem szerint tekintettel az 1934. évi XXIII. tc. 34. §-ra, még nem érkezett el az ideje annak, hogy az alapszabályok a rendszer felett határozzanak.

A törvény 34. §-a meghatározza, hogy a tagok járuléka átmenetileg minden pótlékkal együtt az 1934. évre 80 pengő, 1935. évre 90 pengő, 1936. évre 100 pengő, 1937. évre 110 pengő, 1938. évre 120 pengő.

A törvény rendeli továbbá azt is, hogy a járuléknak ezen átmeneti leszállítása az intézet szolgáltatásainak csökkentésére okul nem szolgálhat. Ha tehát a járulék most megállapított mértéke a díjtartaléknak az alapszabályokban meghatározott rendszer elvei szerint való növelésére nem elég, a díjtartalék gyüjtését a jelen §-ban meghatározott évek alatt egészen vagy részben szüneteltetni kell. Látjuk tehát, hogy a törvény egy 5 évre szóló átmeneti időt rendel, ezzel egyrészt azt akarta elérni, hogy könnyítsen az intézeti tag járulékfizetési terhén az 5 évi idő alatt, abban a reményben, hogy ezalatt a gazdasági válság lezajlik, másrészt pedig arra is kíván tekintettel lenni, hogy az 5 évi átmeneti idő elmúltával az intézet részéről a változatlan összegű szolgáltatások és az apasztott járulékbevételek szembeállítása mellett készítendő matematikai mérlegből merítendő tényleges tapasztalati tanulságok alapján, nem pedig egyedül valószínűsítési számítások alapján döntsön az intézeti közgyűlés úgy az évi járulék, valamint az intézeti szolgáltatások összege, úgyszintén azon rendszer tekintetében, amelyet az intézeti szolgáltatások biztosítási tárgyában ezután követni akar.

Felfogásom szerint a 34. §-ban megállapított átmeneti idő alatt nem lehet határozni azon rendszer tekintetében, amelyet az intézeti szolgáltatások biztosítása tárgyában meg kell állapítani.

Ezen felfogásomat alátámasztja az igazságügyminiszternek intézetünkhöz küldött 10.549—1935. I. M. VIII. számú rendelete is, amelyben az áll, hogy »...szívesebben látnám, ha az intézet megfelelő hosszabb idő alatt szerzett tapasztalatok alapján határozna a várományfedezeti rendszer fenntartása vagy megváltoztatása felől. Fenn is tartom azt a jogomat, hogy a tapasztalat gyüjtésére nem elegendő időn belül történő esetleges alapszabálymódosítás jóváhagyását indokolt esetben az adatgyüjtés hiányossága miatt is megtagadjam«.

Ne hamarkodjuk el tehát a rendszer kérdésében a határozatot, de kísérjük figyelemmel a természetes fejlődés evolúcióját, a tagok létszámának hullámzását, az igényjogosultak számának szaporodását, azt a rést, melyet az 1934. évi XXIII. törvénycikk 34. §-a a díjtartalékon vis majorként ütni fog s azután ehhez képest határozzunk a szolgáltatásokat biztosító rendszer kérdésében.

Qui habet tempus, habet vitam.

Bélrenyheség és kínzó főfájások, a máj és az epeutak bántalmai, gyomor- és bélhurut, aranyeres bajok és a végbél megbetegedései esetén a természetes »Ferenc József« keserűvíz gyorsan és biztosan megszünteti a hasiszervek pangását. Az orvosok ajánlják.

Menzer Fülöpné szül. **Dick Olga** fájdalmas szivvel jelenti, hogy szeretett jó férje

MENZER FÜLÖP
a Pester Lloyd igazgatója

munkás életének 71. és boldog házasságának 41. évében, január 11-én hosszú szenvedés után elhúnyt.

Drága porait 13-án, hétfőn délelőtt ½11 órakor helyezzük a farkasréti izr. temetőben örök nyugalomra.

Dr. Csécsy Imréné Menzer Magda, Menzer László gyermekei, **Csécsy Magda** unokája, **dr. Csécsy Imre, Menzer Lászlóné Deák Heddy** veje, ill. menye, **özv. Radnóti Adolfné Menzer Aurélia** testvére, továbbá sógorai, sógornői és rokonai.

Megindult a harc levegőben és a tengeren Lincoln Ellsworth megmentésére,

akinek rádiója egy hónappal ezelőtt a Déli Sark felett elnémult

A Wyatt Earp fedélzetén, *január.*

A *Wyatt Earp* egy héttel ezelőtt hagyta el a Tűzföldet, Dél Amerika legdélibb pontját. Fedélzetén van az új *Northrop-hidroplán*, amellyel Lincoln *Ellsworth* és pilótája, Herbert *Hollick-Kenyon* megmentésére indulunk. Most már *egy hónapja is elmúlt, hogy felfogtuk Lincoln Ellsworth utolsó dróttalan távíróüzenetét*, amelyet a levegőből küldött, amikor a Weddel-tengertől *úton volt a Ross-tenger felé*. Ellsworth akkor a félutat megtette Deception-sziget és Kis-Amerika között. Talán elérte Kis-Amerikát és most türelmesen *várja, hogy hajója, a Wyatt Earp érte jöjjön*.

Bár egy teljes hónap óta Ellsworth rádiója *néma*, semmi okunk feltételezni, hogy *repülőgépének valami baja történt*. De mindent meg kell tennünk arra az esetre, ha Ellsworth nem érte el kitűzött célját és *kényszerleszállást hajtott végre*. Annyi bizonyos, hogy rádiója nem működik.

A Wyatt Earp, amelyen Ellsworth eredetileg is a Déli Sarkvidékre utazott és amely mellől repülőútjára startolt, Ellsworth tulajdon rendelkezésének értelmében tért vissza az Egyesült Államokba, hogy fedélzetére vegye a Northrop-gépet. December 12-én hagytuk el az Egyesült Államokat. Mindennel fel vagyunk szerelve, hogy állomáshelyet létesítsünk a Charcot-szigeten, ahol Ellsworthot sejtjük, ha kényszerleszállást kellett végrehajtania mingyárt azután, hogy utolsó rádióüzenetét leadta. A Wyatt Earp most haladéktalanul a Charcot-sziget felé halad, mert ez a sziget mindenesetre azon az útvonalon fekszik, amelyen Ellsworth a Ross-tenger felé repült. Miután a Charcot-szigetet elértük, egyenesen a Bálna-öböl felé tartunk, tengeren téve meg azt az utat, amelyet Ellsworthnak a levegőben kellett megtennie. *Január 20 és 25-e között érünk a Ross-tengerbe*, ha az időjárás kedvez. Ebben az időpontban egyébként megegyeztünk Ellsworthtal, mielőtt hozzáfogott repülőútjához.

Mikor a Charcot-szigeten megállapodtunk, a Northrop-géppel felkutatjuk a környéket. *Merril* pilóta ezer kilométert repült az új géppel egyetlen nap alatt az Egyesült Államokban, mielőtt átadta volna *Lymburgernek*, aki a géppel a Déli sarkvidéken fog repülni. A hajó fedélzetén egyébként megkezdtük *egy tábori rádióállomás felszerelését*. Ezt a gépet ugyanis esetleg kénytelen lesz Lymburger pilóta a Northrop-gépről *ledobni*, ha megtalálja Ellsworthot. Feltételezzük ugyanis azt is, hogyha Ellsworth-nak valahol mégis kényszerleszállást kellett végrehajtania, rádiója mindenesetre tönkrement, miután nem jelentkezik. Ha olyan helyen találunk rá, ahol a Northrop-gép nem tud leszállni, *Lymburger ledobja a 175 kilogramm súlyú rádióberendezést*, hogy Ellsworth-tal az összeköttetést felvehessük.

(Copyright by the Pesti Napló and NANA.)

Hauptmann kivégzését elhalasztották

Newyork, január 13.

Hofman, Newjersey kormányzója *egy hónapra felfüggesztette Bruno Hauptmann kivégzésének végrehajtását*. Amikor a lapok közölték, hogy a kegyelmi tanács Hauptmann kegyelmi kérvényét visszautasította, Newjersey kormányzóját valósággal *elárasztották levelekkel*. Egyesek *válogatott kinzási módokat* ajánlanak Hauptmann kivégzésére, mások *gyilkosságnak minősítik* az ítéletet és *halállal fenyegetik* a bírákat, sőt a hóhért is. A védők csoportjához most *két washingtoni ügyvéd csatlakozott*, akik remélik, hogy az ítélet végrehajtása előtt sikerül Hauptmannt *megmenteni*.

A trentoni fegyházban intézkedtek, hogy Hauptmann kivégzését *gramofónlemezekre vegyék fel*. Arra gondolnak ugyanis, hogy Hauptmann utolsó perceiben olyan nyilatkozatot tehet, amely megdönthetetlenül bizonyítja bűnösségét.

Mentőtanu jelentkezett

Flemington, január 13.

(A Pesti Napló tudósítójának kábeljelentése.)

(United Press.) Bruno *Haptmann* ügyében váratlan fordulat állt be, Bernard F. *Finnigan* csikágói ügyvéd repülőgépen jött Flemingtonba és bejelentette *Hofman* kormányzónak, hogy egy ügyfele, Steve *Spitz*, aki fedezetlen csekk kibocsátása miatt a csikágói börtönben van, azt a vallomást tette előtte, hogy *két newyorki ügynök felajánlott neki 80.000 dollárt a Lindbergh-bébi váltságdíjából. Spitz 1800 dollárt fizetett a 80.000 dollárért, de a váltságdíjat nem kapta meg.* Spitz véleménye szerint Hauptmann *hasonló módon szerezte meg a nála talált bankjegyeket*, amelyek a Lindbergh-bébiért fizetett váltságdíjból származnak.

Földcsuszamlások pusztítanak egész Franciaországban

Párizs, január 13.

Délkelet-Franciaországban, Gap városka közelében, *földcsuszamlás történt*, amelynek következtében *mesterséges tó képződött*. A tó elöntéssel fenyegeti a várost. Grenoble mellett is *földcsuszamlás* történt.

Mint *Valenciennesből* jelentik az Excelsiornak, a több nap óta tartó esőzések következtében egy erdő a szó szoros értelmében *mozgásba jött és lassan helyét változtatja*. A Marsanne és Crest közötti községi út mentén egy hegyoldal — mintegy 250.000 köbméternyi földtömeg — *hatszáz méter hosszú vonalon óránként több centiméter sebességgel csuszamlik az úttest felé*, amely viszont maga is lassan eltolódik. A hegyodalon fekvő erdő a földtömeggel együtt mozdul el.

A *la corognei* kerületi fogház közelében lévő homokbányában *rétegcsuszamlás* történt. *Öt munkás megfulladt.*

Emésztési nehézségek, gyomorfájás, gyomorégés, csalánkiütés, rosszullét, fejfájás, idegizgalmak, álmatlanság esetén a természetes »**Ferenc József**« keserűvíz megszünteti az emésztési zavarokat, fertőtleníti a gyomrot és a beleket, a vérkeringést helyes útra tereli és felfrissíti a szellemet. **Az orvosok ajánlják.**

Ostromállapot és súlyos diákzavargások Kantonban

Kanton, január 13.

A különböző politikai irányzatot követő diákok többezer főnyi csoportjai között *súlyos összecsapások voltak* s emiatt a városi hatóság kihirdette *az ostromállapotot és a főiskolákat egy napra bezárta*. Az összecsapások során több diák és diáklány súlyosan megsebesült. *A katonailag fontos helyeket a katonaság megszállta*. Ezekkel az intézkedésekkel meg akarják akadályozni, hogy a diákok mozgalmát kommunista elemek ne használhassák ki.

Leszúrtak egy színészt Sopronban

Sopron, január 13.

Vasárnap este ismeretlen tettes mellen szúrta újtelepiuccai lakásán a soproni Tolnay-színtársulat egyik fiatal, tehetséges tagját, *Bozsó* Józsefet. A merénylő zsebkésével szíven akarta szúrni Bozsót, de *a kés pengéje megakadt a mellkasban* és csak súlyos sebet ejtett. A megsebesült színész *Káté* Károly zenészt vélte felismerni támadójában. Bozsót a kórházba szállították, ahol *életveszélyes állapotban* fekszik. Kihallgatása során ismételten hangsúlyozta, hogy *Káté* Károly volt a merénylője, és elmondotta, hogy *mindketten a színház ugyanazon görljébe szerelmesek*. Vasárnap este hangos botrány volt a »Három ember a hóban« című darab előadása közben. *Bozsó* összeveszett a görllel, akit heves szóváltás után *tettleg inzultált*. A görl Kátéhoz rohant panaszra, Káté megfenyegette Bozsót, akit már előzetesen is többször fenyegetett.

A rendőrség előállította és *őrizetbe vette Káté* Károlyt, aki *hevesen tagadja, hogy ő támadta volna meg a színészt.*

Meghiúsul a 800 millió frankos szovjetkölcsön?

Párizs, január 13.

Az új 800 millió frankos szovjetkölcsön terve politikai és pénzügyi körökben, valamint a nemzeti irányú sajtóban egyaránt heves ellenállásba ütközik. Úgy látszik, hogy Bonnet kereskedelmi miniszter január 7-én a francia-szovjet kereskedelmi egyezmény megújtíása alkalmával a kölcsön ügyében kissé *elhamarkodott ígéreteket tett a szovjetmegbizottaknak*. A sajtó egy része úgy tudja, hogy Bonnet Laval megkérdezése nélkül *és igen meggondolatlanul járt el*, amikor a kormányra kötelező ígéreteket tett. Az ügynek előreláthatóan politikai fejleményei lesznek.

A pénzügyminisztériumban igen óvatosan viselkednek és nem cáfolták meg azt a hírt, amely szerint az új szovjetkölcsönért az állam vállal jótállást. Kijelentették, hogy a pénzügyminisztérium ebben az ügyben *csak véleményező szerepet játszott* és nem hivatott cáfolat kiadására, nem titkolják azonban, hogy egyes nagybankok részéről felmerült nehézségek következtében *az egész terv egyelőre valószínűleg függőben hagyják.*

Szőnyegek
Futók
Függönyök
Paplanok
nagy választékban

CORVIN
A JÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA

Berzeviczy Albert álláspontja a visszautasított Greguss-jutalom ügyében

A Kisfaludy Társaság legutóbbi havi ülésén *Berzeviczy* Albert elnököt betegség gátolta a megjelenésben, ez okból levélben fejezte ki véleményét a zenei Greguss-jutalom sorsáról, utalt hosszú és fényes sorára azoknak a magyar művészeknek és művésznőknek, valamint íróknak, akik eddig a Greguss-jutalmat illetőleg érmet köszönettel elfogadták s legtöbb esetben személyesen jelentek meg átvételére. Ezekután Bartók Bélának az a levele, amelyben e megtiszteltetést visszautasította, mert »*nem óhajtja elfogadni a Greguss-érmet, sem a jelenben, sem a jövőben, sem éltében, sem holtában*«, *oly sértő a társaságra nézve, hogy afölött csak ridegen térhet napirendre.*

E levél, úgy a nyilvános, mint a zártülésben felolvastatván, általános helyesléssel találkozott s *záradéka határozattá emetetett*. A zártülésben történt felszólalásokhoz képest a társaság sajnálkozását fejezte ki afölött is, hogy Bartók Béla visszautasító elhatározását a jelentés közzététele előtt hozta nyilvánosságra, holott a jelentés felolvasása azokat a kifogásokat, melyeket ő tárgyi tévedéseknek minősített, eloszlatta volna. Az ügy a társaságra nézve ezzel természetesen el van intézve és az *ezidei Greguss-érem ilyképpen nem kerül kiosztásra.*

Megkezdte működését az Idegenforgalmi Hivatal

(Saját tudósítónktól.) A hivatalos lap vasárnapi száma beszámol *az Országos Idegenforgalmi Hivatal felállításáról*. Az új intézmény hétfőn *Tormay* Géza államtitkár vezetésével *megkezdte működését*. Tormay államtitkár kijelentette, hogy a hivatal a kereskedelmi minisztérium VIII. osztályából alakult, ez az ügyosztály *beolvadt az új intézménybe*. Az új hivatal elsőrendű feladata *idegenforgalmunk gazdasági értékének növelése*. Az államtitkár reméli, hogy idegenforgalmunk 1936-ban még *fokozódni fog*. Az Idegenforgalmi Hivatal elnöke Tormay államtitkár és két alelnöke valószínűleg *Válkay* Bertalan és *Bogsch* Aladár lesz.

Sztrájkkal fenyegetőzik az egész párizsi diákság, ha Jèze nem mond le

Párizs, január 13.

Az egyetem jogi karának bezárása óta a párizsi diáknegyedben nem szűnt meg az izgatottság. A joghallgatók tudvalevően azt követelik, hogy *Jèze* tanár, aki Abesszíniának a Népszövetség előtt képviselője volt, *mondjon le tanszékéről*. Most már az egyetem többi karának hallgatói azzal fenyegetőznek, hogy rokonszenvből csatlakoznak a jogi kar diákjaihoz és valamennyi karon megszüntetik az előadások hallgatását. Minthogy újabb tüntetésektől kell tartani, a rendőrség a diáknegyedben megsokszorozta az őrjáratokat. *(T.)*

INFLUENZA, NÁTHA
elkerülhető, ha rendszeresen szopogat
ANACOT
pasztillát
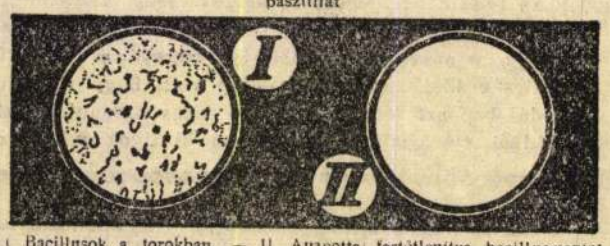

I Bacillusok a torokban. — II Anacottal fertőtlenítve, bacillusmentes!
Anacot fertőtleníti a szájüreget, íze kellemes, helyettesíti a toroköblítést.
Ára: P 1.40, kis phiola 80 fillér.

Maecenas

*

A Váci uccában egy derék cipészmester képeket vett egy őstehetségtől, akinek ezen a réven mecénása lett. Az őstehetség képei persze gyengébbek, mint a művészek képei, de egy őstehetségtől nem is lehet kívánni, hogy úgy tudjon festeni, mint egy kész művész. Viszont nem megy a fejembe, hogy ha van harmincnégyezer festőművészünk, aki már tud festeni, mi szükség van néhány tucat őstehetségre, aki egykor esetleg majd talán meg fog tanulni festeni? Szó sincs róla, néha egy-egy üzlet beválik ezen a téren, de a gseft ne öltse fel a kultúra álarcát... Sietek kijelenteni, hogy ez nem vonatkozik a váciuccai cipészmesterre, ki az őstehetség képeit nem üzleti célokra, hanem a maga passziójára vette meg. Csodálom azonban, hogy a művészek hirtelen olyan jómódba jutottak, hogy az igen csekélyszámú vásárló közönségnek a libapásztorból vagy kanászból lett őstehetségek felé terelését most már teljes nyugalommal nézhetik... Így nemsokára eljutunk oda, hogy amikor az ócskanadrágárus észreveszi, hogy az üzlet már sehogyse megy, kirándul valamelyik faluba, meglesi az iskolából kijövő gyerekeket, elszedi a rajzaikat és ki fogja állítani Pesten mint őstehetségek alkotásait.

Természetesen minden őstehetség mecénásról álmodik. Tudniillik úgy képzeli, hogy a »mecénás«, az egy úr, aki pénzt ad azért, hogy az őstehetségnek is legyen pénze. Miután a mecénás nagyon ritka madár, az őstehetségek közül minden századik sem látott belőle egyetlenegy példányt sem. Régebben az igazi művészjelöltek közt is voltak, akik »mecénást« kerestek, de már azok sem igen találtak.

Nem cselekszem nagyon időszerűtlen dolgot, ha az első, igazi, ős-mecenást leleplezem. Nem olyan lelkes művészbarát volt az, mint amilyennek képzelik.

Cilnius Maecenas nagyon gazdag ember volt és kitűnő politikus, mert olyan korszakban élt, amikor állandó volt a polgárháború; a derék Cilnius Maecenas mindig tudta, hogy ki fog győzni és sohasem volt olyan bolond, hogy annak a pártjára állott volna, aki veszíteni fog. Ezen kívül még egy nevezetes tehetsége volt: nagyszerűen tudott »észszerű« házasságokat közvetíteni. A világ sorsa függött attól, hogy ki fog győzni, Octavianus-e vagy Antonius? De úgy Octavianus, mint Antonius sorsa Maecenastól függött, mert mindkettőjüket ő házasította meg. Csoda-e, ha egy ilyen tehetséges ember az első császár alatt sajtófőnök, majd miniszterelnök lett?

Hogy a régi Rómában sajtófőnökről beszélek, ne méltóztassanak rajta megütközni. Hiszen azt még én is tudom, hogy a sajtót sokkal később találták fel. Azonban a sajtófőnök csak annyiban sajtol, hogy a tehetségesebb írókból kisajtolja a megfelelő véleményeket. Abban az időben Rómában három kitűnő költő volt: Horatius, Vergilius és Propertius, és egy ragyogó képességű prózaíró: Varius Rufus. Az akkori kormánynak minden pénzt megért, hogy ezek a nagytehetségű emberek ne gyalázzák, hanem inkább magasztalják az új rendszert. Maecenas magára vállalta, hogy majd megszelídíti őket. Hogy Propertius és Varius Rufus mit kapott, bíz én már nem tudom, de semmi esetre sem sokat, mert ha sokat kaptak volna, annak fennmaradt volna a híre. Vergiliust tehetségesen intézte el Maecenas miniszterelnök korában: ijesztgette, fenyegette és végül elkobozta a birtokát. A költő kétségbe volt esve és fűhöz-fához futkosott pártfogásért.

— Mi baj van, öregem? — mondta neki végül Maecenás. — Elvették a birtokodat? Botrány! Azonnal adjátok vissza azt a birtokot a költőnek!

Vergilius visszakapta birtokát, legszebb költeményét hálából Maecenasnak ajánlotta, az Aeneas-ba belefoglalta, hogy az új császár egyenesen az istenektől származik, — és mindez nem került Maecenasnak egy vörös krajcárba sem. (Ezt az iskolában persze nem tanítják, mert az iskolában csak szépeket tanítanak s az élet csunya oldalairól nem vesznek tudomást, ami nagyon helyes is, mert ha a csunya dolgokat is tanítanák, a gyerekeknek még többet kellene tanulniok.)

Horatius egy kis birtokot kapott Maecenastól. Hogy mekkorát, senki se tudja. De a költő megdolgozott érte, — ó, nem azzal, hogy Maecenas nevét halhatatlanná tette; a reális emberek erre nem sokat adnak. A Maecenashoz írt ódában az »alapeszmé«, amely szerint Maecenas azért óriási nagy ember, mert az irodalom jobban tetszik neki, mint az ügetőverseny, valószínűleg mosolygott Maecenas is, a római nép is. Azonban Maecenasra nézve, aki kicsiből lett naggyá, a vadonatúj császárság idejében értékes dolog volt, hogy Horatius az ódájában azt zengte, hogy Maecenas roppant előkelő családból származik, mert valaha királyok voltak az ősei... Elvégre ennek a dolognak a régi rómaiak nem nézhettek utána a Gothai Almanach-ban...

Én mondom, hogy az igazi Maecenasnál valódibb mecénások voltak azok az öreg nők, akik a világ leghíresebb selyemfiúját, a nagy Jean Jacques Rousseaut kitartották! Aki a névsorukat össze akarja állítani, lapozgasson Rousseau Vallomásaiban. Ezek a nők aligha kívánták nevük megörökítését; de hogy semmit se kívántak, azt se lehet mondani.

Ideális, teljesen önzetlen, finom tapintatú mecenást én csak egyet tudok említeni: Katalin cárnőt. Ez az asszony, aki olyan nagyon zseniális volt, mint amilyen kevéssé volt erényes, hallotta, hogy Diderot, a nagy filozófus, Párizsban nyomorba jutott. Megvásárolta tehát a filozófus könyvtárát harmincezer frankért, a könyvtár elhelyezésére kibérelte a filozófus lakását ezerkétszáz frankért és Diderot a cárnő kérésére vállalkozott rá, hogy évi háromezer frank fizetésért őrizni fogja a cárnő által megvásárolt könyvtárat... Ez oly szellemes dolog volt, hogy a cárnő megérdemelte volna érte, hogy francia legyen. De ki emlegeti őt, mint mecénást?

Tudok én egy magyar mecénást is. Gróf Festetics György hallotta, hogy Lavotta nyomorog, Csokonai pedig foglalkozás nélkül csavarog az országban. A gróf meghívta mind a kettőt s egyik birtokán elhelyezte őket egy gazdatiszti házban, ahol kosztot, kvártélyt, mosást ingyen kaptak. Egy napon mind a két zseni megszökött; Lavotta búcsúlevelében azt írta a grófnak, hogy nem szenvedheti azt a rücskös poétát, aki mindig részeg; Csokonai pedig azt üzente a grófnak, hogy egy tehetségtelen muzsikus örökös cincogásának hallgatására keressen más bolondot.

Illetékes nyilatkozat Grósz és Korányi professzorok klinikáinak megszüntetéséről

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A *Grósz* Emil és báró *Korányi* Sándor professzorok tanévvégi nyugalombavonulásával összefüggő intézkedések kapcsán megjelent ujsághírekre *illetékes helyen* a következőket közlik:

A budapesti egyetem párhuzamos tanszékeinek fokozatos megszüntetését a vidéki egyetemek egyidejű kiépítésével kapcsolatban még néhai gróf Kelebelsberg Kuno kezdte meg. Az 1921—22. tanévi 122 tanszékkel szemben ezek száma gróf Klebelsberg Kuno 1931—32. évi költségvetésében 110-re, majd egy évvel később a Károlyi-kormány takarékossági intézkedései kapcsán 90-re csökkentetett.

Az orvosi tanszékek létszáma az eredeti 30 helyett 22-ben, illetőleg az időközben szervezett harmadik sebészeti tanszékkel együtt 23-ban állapíttatott meg.

Mivel ez a csökkentés elsőrendű fontossággal bíró tanszékeket — így a nemzetközi jogi, az orvosvegytani, a magyar történeti, az állatrendszertani katedrákat is — áldozatul követelte, Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter az összes egyetemek tanszékeinek arányosított megosztásával 98-ra emelte az egyetemi és ennek keretében 24-re az orvosi tanszékek végleges létszámát. Másfelől pedig olyképpen intézkedett, hogy a költségvetési törvény értelmében megszűnő tanszékek nagyhírű professzorai a korhatár betöltéséig más üres tanszékek terhére folytassák tovább tudományos és oktató munkásságukat.

E rendelkezés következtében maradtak meg szolgálatban *Grósz* és báró *Korányi* professzorok is, az orvosvegytani és a nemzetközi jogi tanszékek javadalmának terhére.

Az egyik belorvostani és az egyik szemészeti tanszék megszüntetése tehát korántsem új intézkedés, csupán a korábbi törvényes rendelkezéseknek a nagynevű professzorok személyes érdemeire tekintettel négy esztendő óta halasztott végrehajtása.

Téves az a beállítás, mintha báró *Korányi* és *Grósz* professzorok nyugalombavonulásával az ő régi és a belföldi és külföldi tudósvilágban is ismert intézeteik szűnnének meg. Ellenkezőleg, az újabban létesült III. számú belorvostani és a II. számú szemészeti klinikák igazgató-professzorai fogják átvenni azok vezetését és ezeknek az újabb intézményeknek épületében fog az egyetemen jelenleg hajléktalan fül- és gégeorvostani és az urológiai klinika mindenben méltó elhelyezésre találni.

Főfájás, rosszullét, idegesség, hypochondriás állapotok gyakran a legrövidebb idő alatt megszűnnek, ha bélműködésünket reggelenként félpohár természetes **»Ferenc József«** keserűvízzel rendben tartjuk. Az orvosok ajánlják.

EZ AZ A KÖNYV

amiről mindenki beszél

HUXLEY

világhírű regénye

LÉGNADRÁG ÉS TÁRSAI



A „PESTI NAPLÓ KÖNYVEK" sorozatában elent meg

Egy pengőért kapják előfizetőink és olvasóink

„Eternit"
FAL- ÉS BÚTORBURKOLÁSOK
BEMUTATÓHELYISÉGE
VI., Ó-UCCA 4.
T. 1—154—16

— **A holland trónörököspár Monte Carloban.** *Monte Carlóból* jelentik: *Juliana* holland trónörökösnő férjével, *Bernát* herceggel együtt Rómából jövet *Monte Carloba érkezett.*

— **Görbe Ádám meglnt megmérgezte magát.** Kedd délután a Mária Terézia tér egyik padján eszméletlen állapotban találták *Görbe* Ádám 38 éves volt községi jegyzőt, aki a Dankó Pista ucca 34. számú házban lakik. A mentők a Rókus-kórházba vitték. Megállapították, hogy *megmérgezte* magát. Görbe Ádám az utóbbi időben szinte *minden hónapban megmérgezi magát.* A szerencsétlen ember idegbeteg. Azelőtt községi jegyző volt, de — a rendőrség előtt ismeretlen okokból — elbocsátották állásából és nyugdíjat sem folyósítanak neki. Semmi jövedelme nincs, nyomora és idegbaja miatt állandóan öngyilkossági kísérletet követ el.

— **Borzalmas hármas gyilkosság Newyorkban.** *Newyorkból* jelentik: Az ötvenedik ucca egyik elegánsan berendezett lakásában holtan találták Veronika *Gepeon* feltűnően szép húszéves modellt, *az anyját és egy ismert sportembert.* A leány, akit *megfojtottak,* ruhátlanul az ágyon feküdt. A rendőrség feltevése szerint csak őrült ember rémtettéről lehet szó.

— **Döntő pillanat.** Mindnyájunk életében döntő pillanat lehet az az időpont, melyben megvesszük a legújabb m. kir. osztálysorsjátékra érvényes, nagy nyerési esélyt nyujtó sorsjegyet. Török A. és Társa Bankház Rt. (Budapest, IV., Szervita tér 3) a közelmultban érdekes körleveleket küldött olvasóink címére. A nyereményhúzások már a jövő héten, április 10-én kezdődnek, ezért ajánlatos a rendelést a Török Bankháznál azonnal eszközölni. Az elérhető legnagyobb nyeremény hétszázezer pengő. Sorsjegyárak: Egész 28.—, fél 14.—, negyed 7.— pengő.

— **Gáz, revolver, kötél.** A húsvéti ünnepeken és kedden több öngyilkosság és öngyilkoskísérlet történt a fővárosban. Pestújhelyen a Nagy Lajos király út 183. számú házban faszéngázzal megmérgezte magát *Gorocz* István MÁV tisztviselő felesége. Mire felfedezték, már *halott* volt. Búcsúlevele szerint *idegbaja miatt* lett öngyilkos. — Pestújhelyen revolverrel főbelőtte magát a Kálvin tér 1. számú házban lévő lakásán *Szeizner* János 66 éves fejkereskedő. *Anyagi okok* miatt akart meghalni. A mentők a Rókus-kórházba vitték, ahol *meghalt.* — A Pöltenberg ucca 16. számú házban lévő műhelyében felakasztotta magát *Varga* Ferenc 53 éves bádogosmester. Őt is *holtan* találták meg. Felesége szerint anyagi gondok miatt végzett magával. — Kedden este a Nagyboldogasszony útja 82. számú telken az egyik rendőrőrszem eszméletlen állapotban talált egy 50 év körüli asszonyt. Az aszezony mellett üveg volt, amelyben *lúgkő* maradványait fedezték fel. A mentők kórházba akarták vinni az ismeretlen nőt, aki azonban a mentőkocsiban *meghalt.* Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

— **Nemzetközi Diákkiállítás Nápolyban.** A Nemzetközi Diákszövetség (CIE) április 2—9-ig Nemzetközi Diákművészeti és Diákkulturális Kiállítást rendez Nápolyban, melyen az egész világ diáksága részt vesz. A magyar diákság részéről a »Turul« Szövetség, Dezséri Endre orsz. külügyi vezér vezetésével vesz részt a kiállításon. A kiállítás anyagát kizárólag fiatal tehetséges diákművészek magyaros munkáiból állítják össze.

— **Halálozás.** *Kecskeméti* Vilmos ujságíró, a »Zsidó Élet« főszerkesztője 62 éves korában hirtelen meghalt. Régebben a »Kis Ujság« és a »Budapest« munkatársa volt. Szerdán délben 12 órakor temetik a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Rosenfeld Izsót, a pesti izr. hitközség Lovag Wechselmann-féle Vakok Tanintézetének majdnem három évtizeden át volt zenetanárát kedden délelőtt helyezték örök nyugalomra a rákoskeresztúri izr. temetőben. *Eppler* Izidor rabbi után dr. *Csergő* Hugó főjegyző a hitközség elöljárósága nevében, *Kanizsai* Dezső a Wechselmann-féle Vakok Intézete részéről, *Ungár* Imre zongoraművész a tanítványok nevében, végül *Kemény* Jenő a felnőtt vakok s a volt iskolatársak részéről mondott búcsúbeszédet.

Özv. *Kertész* Józsefné szül. Heckenast Ottília rövid szenvedés után húsvéthétfőn elhalálozott. Temetése e hónap 31-én, szerdán délután ½4 órakor lesz a Kerepesi út melletti temetőben a római kat. egyház szertartásai szerint. Az engesztelő szentmiseáldozat április 3-án délelőtt 9 órakor lesz a józsefuccai Jézus Szent Szíve templomban.

— Gerenday A. és Fia művészi síremlékek Fiúmei út 7.

Trunkhahn pantógen
szövetei közvetlen a gyárból
IV. PROHÁSZKA O.-U. 8. VI. TEREZ-KRT. 8.
VIDÉKRE MÉG MA KÉRJE SZÖVETMINTÁINKAT

4000 hold víz alatt Székesfehérvár határában

Székesfehérvár, március 30.

A tíz nap óta tartó szakadatlan esőzés következtében megáradt a Bakony és a Vértes vizeit levezető *Gaja patak,* amely az elmúlt éjszaka *kilépett medréből és körülbelül négyezer hold területet elárasztott Székesfehérvár és Moha község határában.* A víz elárasztotta Székesfehérvárnak Szárazrész nevű külvárosát, ahol zselléremberek rendszertelenül épített házai állanak. *Több házat elszigetelt a víz.* Ezeknek lakóit és állatait a város műszaki vezetősége biztonságba helyezte. *Két ház összedőlt,* de emberéletben nem esett kár. *Az árvíz egyre növekszik,* ezért állandó őrséget állítottak fel, hogy szükség esetén azonnal rendelkezésre állhasson.

— **Dieckhoff — washingtoni német nagykövet.** *Berlinből* jelentik: *Hitler* kancellár *Dieckhoff* miniszteri igazgatót, eddigi helyettes külügyi államtitkárt, *washingtoni nagykövetté kinevezte.*

— **Pénzhamisító testvérpárt lepleztek le Dévaványán.** *Szolnokról* jelentik: Dévaványa községben az utóbbi időben több hamis pénzdarab került forgalomba. A véletlen most a tettesek nyomára vezetett. *Rák* Pál géplakatos egy tízesztendős fiúnak alkalmi munkáért 50 filléressel fizetett. A gyerek a pénzt *Kántor* József volt csendőr üzletében akarta felváltani. Kántor felismerte a hamis pénzt. Csendőrök mentek Rák Pál lakására. Rák először tagadott, később azonban beismerte, hogy testvérével, *Rák* Györggyel tanyájukon *hosszú idő óta hamisították pénzt.* A csendőrök megtalálták a hamisításhoz szükséges eszközöket. Rákék 50 filléreseket és 5 pengősöket gyártottak. A nyomozás folyik annak megállapítására, hogy mióta és mennyi pénzt gyártottak és hoztak forgalomba.

— **Öngyilkos lett egy kiskőrösi földbirtokosnő.** *Kiskőrösről* jelentik: Özv. *Tóth* Istvánné kiskőrös-kaskantyui földbirtokosnő pisztollyal főbelőtte magát és *szörnyethalt.* Tettének okát nem tudják.

— **Kimondották a esődöt a gróf Szapáry Lászlóné-féle hagyaték ellen.** Özv. gróf *Szápáry* Gyuláné szül. gróf *Festetics* Karolina még 1919 január 7-én Nyirábrányban meghalt. Hagyatékát gróf *Szápáry* Lőrinc örökölte, aki ugyancsak 1919 július 13-án az alsóausztriai Perchtelsdorfban szintén meghalt. Az utána maradt örökösök a hagyatékot *nem vették át,* mert az örökhagyó tartozásai vagyonát *meghaladták.* Ennélfogva a budapesti törvényszék a néhai özv. gróf Szápáry Gyulánétól származott, de egyéb eredetű hagyaték ellen is a keddi napon *a csődöt hivatalból elrendelte.* Csődbiztos *Hatvany* László törvényszéki bíró; tömeggondnok *Szőnyi* István ügyvéd. Követelések bejelentése május 10-ig, felszámolási tárgyalás június 4-én délelőtt 11 órakor, csődválasztmány megválasztása június 8-án délelőtt 11 órakor.

— **A Szarvasi Öregdiákok Bartóky-emlékünnepe.** *Bartóky* József emlékére halála évfordulója alkalmából *ünnepséget rendez a Szarvasi Öregdiákok Szövetsége,* amelynek alapító elnöke volt az évekkel ezelőtt elhúnyt államférfi. Az emlékbeszédet *Raffay* Sándor püspök elnöki megnyitója után *Czettler* Jenő mondja, *Székely-Nuszbek* Sándor pedig elszavalja alkalmi költeményét. Az emlékünnepen, amely április 3-án 8 órakor lesz az Alkotmány étterem különtermében, még *Andrássy* Marika énekel *Timár* Erzsike zongorakíséretével.

— **Három betörés.** A húsvéti ünnepek alatt két rosszul és egy jól végződött betörés történt a fővárosban. A Szent Domonkos ucca 7. számú házban *Landler* József szállítmányozási vállalkozó amikor hazatért földszinti lakására, egy *ismeretlen férfit talált* az egyik szobában, aki éppen egy hátizsákba és egy böröndbe gyömöszölte fehérneműit, ruháit, értéktárgyait. A betörő *megijedt,* az ablak nyitva volt, kiugrott és *elmenekült.* Kevésbé szerencsésen végződött dr. *Mohr* Endre bankcégvezető betörőkalandja. Amikor hétfő este hazatért a Klotild ucca 10/b. számú házban lévő lakására, *az egész lakást feldúlva találta.* Fehérneműi, ruhái egy halomban feküdtek az egyik szoba közepén, később azután kiderült, hogy *ezüstjeit, ékszereit, szőnyegeit a betörők elvitték.* Kára körülbelül *nyolc-tízezer pengő.* Betörők jártak húsvétkor a Veres Pálné ucca 24. számú házban is: gróf *Almásy* Imre földbirtokos lakásán. Innen is ruhaneműeket, ékszereket, ezüstöt zsákmányoltak. A gróf kára körülbelül *tízezer* pengő.

— **Levágta egy napszámos félkarját a tehervonat.** Kedd délután az örkényi vasútállomás bejárata előtt egy Budapest felé haladó tehervonat mozdonyvezetője észrevette, hogy egy idősebb férfi felmászik a töltésre és a vonat elé akar ugrani. A mozdonyvezető lefékezte a vonatot, de már elkésett, a szerelvény *elgázolta a szerencsétlen embert.* Megállapították, hogy a gázolás áldozata *Kanyó* János 71 éves lajosmizsei napszámos, de lakóhelyét nem ismerik. A vonat *jobbkarját tőből levágta* és fején, valamint mellén súlyos sérüléseket okozott. A mentők Kanyót *életveszélyes állapotban* szállították a Rókus-kórházba.

— **Találkozó.** A pécsi Jézus Társasági Pius-gimnázium fennállásának huszonötéves jubileuma alkalmából az intézet, valamint a kalocsai testvérgimnázium volt növendékei, barátai és a diákok szülei idén pünkösdkor nagy jubileumi találkozót rendeznek.

Nagy vagyon a szépség
melynek előnyeit On is élvezni fogja, mert arca feltűnően megszépül, ha rendszeresen használja a híres
nagyenyedi Kovács krémet,
melynek elismert jó hatásáról sokezer köszönőlevél tanuskodik. Rövid idő alatt eltüntet minden szépséghibát (ránc, pattanás, szeplő, mitesszer) és a legelhanyagoltabb arcot is tökéletesen rendbehozza, az arc barsonysíma, üde, rózsás lesz. Tegyen egy próbát még ma! Kapható mindenütt.
Éjjeli használatra kék
Nappali használatra sárga
} csomagolásban

— **Shvoy püspök elindult amerikai szervező körútjára.** *Shvoy* Lajos püspök a püspöki kar megbízásából *hétfőn Amerikába utazott,* hogy az ottani magyarság eucharisztikus zarándoklatát megszervezze. A püspököt a pályaudvaron *Scheirich* Antal nagyprépost, *Csitáry* G. Emil polgármester és *Csikós* Andor búcsúztatta. Amerikai szervező körútjára elkísérte a püspököt gróf *Wenckheim* Frigyes jáki apát és *Szabó* János plébános. Shvoy Lajos Genovában a Rex hajó fedélzetére száll. *Négyhavi távolléte alatt Scheirich Antal helyettesíti.*

— **Előadás a villamostarifáról.** A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közgazdasági és Szociálpolitikai Szakosztálya pénteken délután 6 órakor ülést tart, amelyen *Balogh* Emil ad elő »A budapesti közúti villamosvasút díjszabása« címen.

— **Bujdosó Kálmán olimpiai kitüntetése.** Vitéz *Bujdosó* Kálmánt, a modern pentatlonsport lelkes vezérét Hitler németbirodalmi kancellár a *másodosztályú olimpiai érdemkereszttel* tüntette ki.

— **Műkotorékverseny.** A Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete április 5-én a Hungária-kertben levő kotorékpályáján műkotorékversenyt rendez rókára és borzra. A versenyt csakis szakemberek és külön meghívott közönség nézhetik végig. Meghívók igénylése Ilosvai Hollósy Lajos gazdasági főtanácsosnál VIII., Rákóczi út 29.

— **Pályázat kórházi főorvosi állásokra.** *Karafiáth* Jenő főpolgármester pályázatot írt ki a fővárosi kórházaknál megüresedett egy orr- és gégeszakos főorvosi, továbbá a kórházak tüdőbetegosztályain megüresedett egy fog- és szájsebészeti, valamint egy orr- és gégeszakos főorvosi állásra. A pályázatokat április 15-ig lehet benyujtani a főpolgármesteri hivatalnál.

— **Meghalt a sofőr: megállt az autó.** Kedd délután az Egressy út 113. számú ház előtt hirtelen *megállt egy autó.* A járókelőknek feltűnt, hogy senki sem száll ki a kocsiból. Amikor közelebb mentek, észrevették, hogy *a sofőr holtan fekszik a kormánykeréken.* A XIV. kerületi rendőrkapitányságról rendőri bizottság vonult ki: megállapították, hogy a sofőr a 31 éves *Pék* József, aki a Ferenc ucca 21. számú házban lakott. Valószínűnek tartják, hogy Pék rosszul lett és *utolsó erejével lefékezte az autót, majd amikor élettelenül a volánra borult, a kocsi megállt.* Igy történt, hogy a hirtelen halál nem okozott szerencsétlenséget.

— **Három tanítói állás üresedett meg a fővárosi árvaházaknál.** A fővárosi árvaházaknál, nevezetesen a József fiúárvaháznál kettő, a Községi Árvaháznál pedig egy tanítói állás üresedett meg. *Szendy* polgármester e három tanítói állás betöltésére nyilvános pályázatot hirdetett. A kérvényeket április 10-ig lehet benyujtani a városháza központi iktatóhivatalában.

— **MAC jelmezestély.** A Magyar Athletikai Club rendezőbizottsága április hó 4-én, vasárnap este a Dunapalota-szálló összes termeiben rendezi álarcos jelmezes estélyét. A jelmezestélyt a tulajdonképpen 5-ére hirdetett teaestély helyett rendezik. Az estélyekre vonatkozó felvilágosítással a IV., Gróf Károlyi u. 24. szám alatti titkárság szolgál. Telefón: 1—854—88.

— **Felhívás az 1923. évi május 1. előtt nyugdíjazott vasutas Kartársakhoz!** Felkérem mindazon nyugdíjas vasutas kartársakat (tisztviselők, segédtisztek, altisztek és özvegyeket), kik 1923. évi május hó 1-e előtt nyugdíjaztattak és lakáspénzüket az 5600/1924. M. E. számú rendelet 2. pontja, illetve az 1934 február hó 18-án kelt 39. sz. Budapesti Közlönyben megjelent 1620. M. E. számú rendelet 2. § 2. pontja szerint — vagyis a kiérdemeltnél kisebb lakáspénzt kapnak — jöjjenek el ezévi április hó 14-én délután 3 órakor a MÁVOSz tanácstermében tartandó (Budapest, VI., Bajza ucca 44. szám) értekezletre. Az országos bizottság nevében *Skopál Róbert* ny. felügyelő, *Albert János* ny. főmozdonyvezető.

— **Izr. istentiszteletek.** A budai izr. hitközség templomaiban (II., Öntőház u. 5—7.; XI., Tass vezér u. 30. és III., Zsigmond u. 49.): csütörtökön, ápr. 1-én és pénteken esti ima ¼7-kor; pénteken és szombaton délelőtti ima ½10-kor. Mazkir szombaton reggel 6-kor és délelőtt 10-kor.

Talajvíz, fainedvesség, salétrom, gomba ellen megbízható és biztos
szigetelő anyag a
teljesen szagtalan
„BIBER-F" már hazai gyártmány!
Csak eredeti plombált dobozokban fogadja el.
Gyártja: »BIBER«-Művek Rt., Budapest.

— **Emelik a köztisztviselői fizetéseket Belgiumban.** *Brüsszelből* jelentik: A Peuple jelentése szerint a 12.000 frankot meg nem haladó állami fizetéseket március 29-től kezdve öt százalékkal megjavítják. Ez az intézkedés a létfenntartási költségek emelkedésének következménye. A lap hangsúlyozza, hogy a kormány lassanként maga semmisíti meg a pénzhígító rendeletek minden hatását.

— **Budás György képe Mussolininál.** *Budás* Györgynek hívják, *nyolc éve él* Budapesten. Még jóval a nagy őstehetségláz előtt került fel a fővárosba, szerepelt a nemzetiszalónbeli nagy kiállításon, de büszkén emlegeti, hogy *volt már egy önálló tárlata is; az Ülői úton egy vendéglőben állította ki egy évvel ezelőtt képeit.* Akkor sokat írtak róla. Ma már talán nem is illeti meg a különben is kétesértékű »őstehetség« jelző, hiszen ma már inkább a nyomorgó *művészsorsot* példázza. Csak ha életének történetét meséli, derül ki, hogy 21 éves koráig Gyula közelében mezei munkás volt, akkor vándorolni kezdett az országban, pár évig Pécsett volt, onnan került Pestre. *Eleinte rengeteg verset írt,* — mutatja megjelent verskötetét — aztán teljes erejéből a festésre vetette magát, rájött, hogy az az igazi szerelme. *Már régen csak a festményeiből él.* Szerényen, egészen primitív életviszonyok között, — lakást a Karitásztól kap — de más munkát nem végez, *megelégszik azzal, amit képeiért kap.* Sok *mecénása* volt már, *gyárigazgatóktól kezdve cipészmesterekig. Ha nincs festéke, rajzolgat* s a rajzait is megveszik az emberek. Az elmúlt években *tanult is, »tudatos művésszé« akart válni; ma nem tanul,* panaszkodik, illetőleg nem is panaszkodik, csak rezignált szomorúsággal mondja, hogy *soha még ilyen rosszul nem ment neki, mint idén télen.* Karácsonykor becsomagolta egy különösen sikerült képét s *elküldte Rómába Mussolininak. Most érkezett meg a válasz.* Behívták az olasz követségre, *átnyújtották neki a Mussolini által küldött 50 pengőt,* mint a kis kép ellenértékét. Az olasz követ egyben személyesen köszönte meg a Duce nevében az elküldött képet és elmondotta, hogy az *nagyon tetszett az olasz kormányfőnek. (mp.)*

— **Egy régi nyomdászmester emlékiratai.** Ötvenesztendős nyomdászságának fordulóján *Molnár* Mór nyomdászmester, a *Nyomdaipar* volt szerkesztője, a *Molnár és Fia* nyomdai műintézet tulajdonosa *Eszmény és valóság* címen érdekes könyvet írt. Az első részben általános és aktuális problémákról — háború és béke, kultúra és betű, Népszövetség stb. — papírra vetett feljegyzéseit foglalja össze, a másodikban nyomdászpályájának fontosabb állomásait ismerteti. Túl az egyéni vonatkozásokon, szélesebb figyelmet is megérdemelnek ezek a fejezetek, amelyek nemcsak írójuk küzdelmes, de eredményes munkásságára jellemzőek, hanem azokra az időkre is, amikor a magyar nyomdaipar még gyermekkorát élte.

— **9 sielőt elragadott a lavina a szlovéniai Alpesekben — eddig két halott.** *Belgrádból* jelentik: Terjics közelében a szlovéniai alpokban 28 sielőt, aki lefutóversenyben vett részt, *hógörgeteg ért utol. Kilenc sielőt a lavina magával ragadott; a többi megsebesült.* A kiküldött mentőcsapat csak két sportoló *holttestét* tudta kiásni a hótömeg alól, a mentési munkálatokat újabb lavinaveszély miatt abba kellett hagyni.

= **Idősebb embereknél, kiknek széklete rendellenes és fájdalmas,** sokszor már napi 3—4 evőkanál természetes »Ferenc József« keserűvíz is meghozza a normális bélkiürülést és a kielégítő anyageserét s így jelentős megkönnyebbülést biztosít. Orvosok ajánlják.

= **Többet ésszel, mint erővel:** mondja a legigazibb közmondás! Hány embernek lenne könnyebb a robot, ha táplálékának megválasztására több gondot fordítana. Akkor tudná, hogy reggel olyan italra van szüksége, mely nemcsak táplálja, hanem kellemes illatával és zamatával fel is üdíti. Mindezt szolgáltatja a Franck kávépótlékkal ízesített Kneipp malátakávé, melyből egy csészével, tejjel és cukorral együtt, csak 3 fillér.

= **A magyar úriemberek** önnek is rendelkezésére áll. Közvetlenül a gyárból szállítja az utolsó kéznek, a fogyasztónak zsingyapjúszöveteit, angolos gyártási módon elkészítve. Nem fog csalódni. Évekre szóló megtakarítást ér el. Még ma kérje megtekintésre a szövetminták költség- és kötelezettségmentes beküldését. Trunkhahn Posztógyár és Ruhagyár Rt., Budapest, XI., Lenke út 117.

= **Alj és blúz csak 12.80** és ezzel a kevés pénzzel már megoldható a célszerű tavaszi öltözködés. A Kálvin téri Fenyves Áruház sötétkék és fekete divataljakat 8.80-ért, kockás tavaszi divataljakat ugyancsak 8.80-ért árusít. Tiszta gyapjú szürke divatalj szép kivitelben 9.80. Az aljakhoz illő és az öltözéket teljesen kiegészítő krepdesin blúz igen jutányosan csak 3.50-be kerül. Képes árjegyzéket díjtalanul küldünk.

= **Hol érzi magát mindenki gazdagnak?** Amilyen nehéznek tűnik fel a kérdés, olyan egyszerűen és önként adódik rá a felelet: Gerő Maradék- és Divatáruházában, VI., Andrássy út 6, mert kitűnő minőségű tavaszi szövet és selyem divatujdonságok pazar készlete olyan meglepően alacsony árak mellett áll a nagyközönség rendelkezésére, hogy a legkényesebb ízlésű vevőket is könnyűszerrel elégíti ki.

= **A »Romantikus asszony«, az Andrássy-úti Színház** új slágerdarabjának előadásán az előkelő hölgyközönség csodálattal szemlélte Honthy Hannának sikerét, amely sikerhez nagymértékben hozzájárult az a fehér- és ezüstrókák tömegéből összeállított kepp is mellyel a színdarab keretében frappáns és viharos feltűnést keltett. Ezt a műremeket *Schmideg* szűcs (Párizsi ucca 3) szalónja szállította.

= **Biolax hajt, Biolax jó, Biolax a biztos hashajtó.** Esténként 1—2 szemecskét kell bevenni. Kapható gyógyszertárakban. Főraktár: Városi gyógyszertár, Váci u. 34.

— **Megkezdődtek a Liliom próbái a Művész Színházban.** Kedden délelőtt kezdődtek meg a próbák a *Művész Színházban Molnár* Ferenc világsikerű legendájából, a *Liliomból.* A darabot *Pünkösti* Andor rendezi és a két főszerepet *Dayka* Margit és *Páger* Antal játsszák.

— **»Szikra« örökösei: az egyetemi könyvtár és herceg Odescalchi Károlyné.** Kedden hirdette ki az I.—III. kerületi járásbíróságon vitéz dr. *Pokomándy* járásbíró gróf *Teleki* Sándornénak, a *»Szikra«* néven ismert írónőnek végrendeletét, melyet a grófné ügyvédjénél, dr. *Tétényi* Imrénél helyezett volt letétbe. *»Szikra«* általános örökösévé herceg *Odescalchi* Károlyné, született *Péchy* Eszter Clodinát tette meg, valamint két kiskorú rokonát: báró *Kölcsey Kende* Évát és *Domahidy* Miklóst. A három örökös egyenlő harmadokat örököl, a két kiskorú örökös azonban nagykorúságáig a hagyatéknak csak kamatait élvezheti; *Domahidy* Miklós, *Domahidy* György és *Nagy* Lili fia azonban míg le nem teszi az érettségit, a kamatokat sem kaphatja meg, hanem a kamatokat addig tőkésíteni kell. Ezüstneműit és értékes régiségeit a grófné *Odescalchi* hercegnére hagyta, *könyvtárát pedig teljes egészében a budapesti egyetemi könyvtárra;* csak a természettudományi könyveket kell a könyvtárból kiválogatni, mert ezeknek örököse báró *Kende* György. Személyzetének *háromhavi teljes fizetést* hagyott gróf *Teleki* Sándorné, temetésének költségeivel hagyatékát terhelte meg s kikötötte, hogy Tábor ucca 5. szám alatti lakását az örökösöknek *halála után még negyedévig fenn kell tartaniok. »Szikra«,* aki tudta, hogy végrendeletét úgyis csak temetése után hirdetik ki, ügyvédjéhez intézett levelében már előre meghagyta, hogy *imádott férjével való levelezését koporsójába helyezzék s vele együtt temessék el.* A 100.000 pengős hagyatékot mindössze 13.317 pengős tartozás terheli, melyet tavaly április 6-ika óta dr. *Vladár* Ervin külügyminisztériumi miniszteri tanácsosnak adósa gróf *Teleki* Sándorné. A végrendelet végrehajtója dr. *Tétényi* Imre ügyvéd, tanui pedig dr. *Kossuth* Lajos pénzügyminisztériumi miniszteri tanácsos, dr. *Kállay* Miklós ny. földmívelésügyi miniszter, dr. *Tormay* Géza kereskedelemügyi államtitkár és *Végh* Gyula, az Iparművészeti Múzeum ny. főigazgatója.

— **A Népszálló negyedszázados jubileuma.** Most van huszonöt éve, hogy felépült a főváros egyik legnemesebb emberbaráti intézménye, az aréna úti Népszálló. *Negyedszázad alatt több mint négy és fél millió lakója volt a Népszállónak.* A jubileum alkalmából ünnepség volt, amelyen az előkelőségeket *Hock* László igazgató üdvözölte, akinek beszédére a főváros nevében *Horony-Pálfy* Aurél szociálpolitikai tanácsnok válaszolt, a Népszálló lakói nevében pedig *Frey* Ottó, a Postatakarékpénztár volt tisztviselője. A beszédek után a főváros megvendégelte a Népszálló 439 lakóját, akik között a társadalom minden rétege képviselve van.

— **Litvinov helyettese távozik a külügyi népbiztosságból.** *Moszkvából* jelentik: Hivatalosan közlik, hogy *Kresztinszki* eddigi külügyi népbiztoshelyettest igazságügyi népbiztossá nevezték ki. Kresztinszki, aki régebben néhány évig a *szovjetúnió berlini nagykövete volt,* a külügyi népbiztosságon *Litvinov* első helyettesének tisztét töltötte be. Az igazságügyi népbiztosságban *Krilenko* népbiztos második helyettese lesz.

— **Beküldött hírek. *Szerda. Előadások.*** A Katolikus Szemle előadássorozatában *Bajza* József: »A magyar középosztály« (Szentkirályi u. 28.), 6-kor. — A Közgazdatestületben *Rátkay* R. Kálmán: »A bolsevizmus agrárpolitikájának csődje a hivatalos orosz statisztikai adatok tükrében« (Reviczky u. 3.), 8-kor. — A Néprajzi Társaságban *Bálint* Sándor: »Húsvéti vallásos népszokásaink«, *Szentjóbi* Miklós: »Szöveg és dallam viszonya a magyar népdalban« (Akadémia kisterme), 6-kor. — A Kereskedelmi Akadémia Végzett Tanulói Szövetségének Turista Szakosztályában *Radó* István: »Az Engadintól az Arlbergig« (Erzsébet körút 49.), ½10-kor. — A Szűcsmesterek és Szőrmekereskedők Egyesületében *Rényi* József: »A kultúremberiség válságának természettudományi alapjai« (Erzsébet tér 14.), 7-kor. — A Mérnök- és Építészegyletben *Balog* Emil: »A budapesti közúti villamosvasút díjszabása« (Reáltanoda u. 13—15.), 6-kor. — A Földtani Társulatban *Szily* József: »Termett állapotú homoktalajok laboratóriumi vizsgálata« (Múzeum körút 4.), ½6-kor. — A Társadalomtudományi Társulatban *Neubauer* Gyula: »Magyarország népeltartóképessége« (Eötvös u. 3.), 5-kor. — *Különfélék.* A Pannonia Bélyegegyesület a Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetségének támogatásával május 8-án és 9-én *bélyegnapot és nagyszabású bélyegkiállítást* rendez a pesti Vigadóban. — Az Esperanta Rondo Amika Thököly út 28. szám alatt lévő helyiségében április elsején kezdők részére, április 7-én haladók részére este ½8 órai kezdettel *új esperantó tanfolyamokat* indít. — A Biztosítási Tisztviselők Országos Egyesülete április 4-én d. e. 11-kor tartja *évi rendes közgyűlését* (Alkotmány u. 6.). — A Budapesti Kereskedelmi Akadémia Végzett Tanulói Szövetségének Turista Szakosztálya április 14-én este ½10-kor rendezi meg idei házi *fényképkiállítását és fotóversenyét* (Erzsébet körút 49.). — Értesítem az összes budapesti és vidéki frontharcos, hadirokkant, hadiárva, hadiözvegy és hadiözvegy-károsultakat és a jövő frontkatonáit, hogy a »Három Törvény Párt« Budapest, VIII., Rákóczi út 55. szám, földszint 11. alatti hivatalos helyiségét minden szerdán este 7—9 és minden vasárnap d. e. 10—12-ig minél nagyobb számban és saját érdekükben látogassák, ahol tagsági díj fizetés nélkül visszük fel táborunkba. Kerületi vezető Bura Gyula. Telefon: 133—510. — *A szkfőv. II. ker., pontyuccai felső kereskedelmi iskola végzett tanulóinak egyesülete* felkéri ezen intézet összes végzett tanulóit, hogy személyi adataikat (régi és magyarosított nevüket, mely évben végeztek, mostani foglalkozásukat, ha állástalanok, mióta s hol működtek legutóbb), pontos lakás- és hivataluk címét, telefonszámukat, szíveskedjenek levelezőlapon Erdődgh András főtitkárral (XIV., Francia út 41.) *sürgősen közölni* a szaknévsorunk II. bővített és javított kiadása végett.

Farkasvölgyi gyár égésével

kapcsolatosan közöljük, hogy a munkát ismét felvettük!

Gyártunk: szénkeféket, villamos készülékeket és gépeket.

Javítunk: robbanó motorokat, gőzgépeket és villamos gépeket.

AZ IDŐ *(Lassanként vége szakad a nagy esőzésnek.)* Szombat délután, amikor a körmeneteket az igen nagy esőzés megakadályozta, az volt a reménység, hogy vasárnap délutánra az időjárás jobbra fordul. Ez nem következett be, mert a Földközi tengeren, főkép azonban a Genovai öbölben újabb ciklón alakult, amely rendkívül gyorsan fejlődött ki és hazánkban is éreztette hatását. Ezzel kapcsolatban ettől északra az utóbbi idők ciklónoldalán szintén működött egy egész ciklonrendszer, úgyhogy tulajdonképpen a kettőnek hatása érezteti befolyását hazánkra. Ennek következtében szombat óta úgyszólván folyton hullott az eső az egész országban, úgyhogy a csapadékmennyiségek meglehetősen nagyok voltak. Jellemzésül csak azt említjük meg, hogy kedd reggelre az utolsó 24 órában az ország minden része öt milliméteren felüli, a Dunántúl nyugati és délnyugati részei, valamint a Budapesttől északra fekvő hegyvidék 20 milliméteren felüli csapadékot kapott. Megjegyzendő, hogy a déli depresszió szívóhatásának következtében a tőlünk északnyugatra és északra lévő hidegebb légtömegek meglehetős erővel áradnak be a Kárpátok medencéjébe és ennek következtében szárazabb légtömegek jöttek a kontinens belseje, tehát Oroszország felől hazánkba, úgyhogy az esőzés a nap folyamán annyiban mérséklődött, hogy a kedd esti órákban már egy milliméternél nagyobb csapadékot nem jelentettek. Jellemző a lehűlés nagyságára, hogy az elmúlt napokban az ország nyugati részein, Sopronban, Szombathelyen, Szentgotthárdon mindenütt havazott és az alsóbb szinteket éppen úgy, mint a magasabb hegyeket hóréteg fedi. A hőmérséklet ennek következtében az ünnepek alatt meglehetősen kedvezőtlen volt s a normálisabb értékeket csak a keddi nap folyamán érte el, amikor keddre virradó éjszaka csak néhány helyen, főkép nyugaton akadtak a talaj mentén gyengébb fagyok. A nappali hőmérséklet az országban, különösen délen 12—13, a nyugati határokon 3—4 fok volt. Az esti órákban, miután a borulás megmaradt, a hőmérsékletek alig különböztek a maximális temperatúráktól. Jellemző a déli depressziónak a Kárpátok medencéjére gyakorolt erős szívóhatására, hogy az északi, északkeleti légáramlás különösen az ország szélein igen viharos erővel jelentkezett. Sátoraljaújhelyen például az esti órákban erős, viharos szél uralkodott. Keleten este már nem esett az eső. Szerdán remélhető, hogy a felhőzet oszlani fog, főkép abban az esetben, ha tőlünk délre lévő örvénylés a Balkán felé veszi útját. Ebben az esetben a felhőzet feloszlik, erőteljesebb napsütésben lesz részünk, úgyhogy a nappali felmelegedés a keddit is felülmulhatja. *Dr. Massány Ernő* m. kir. főmeteorológus.

*

Április 1-én, csütörtökön a Nap kél 5 óra 24 perckor, lenyugszik 18 óra 13 perckor.

A Meteorológiai Intézet jelenti március 30-án este:

Várható időjárás a következő 24 órára: Mérsékelt északi-északkeleti szél. Változó felhőzet. Helyenként még kisebb záporesők (a hegyeken hó). A nyugati és északi megyékben éjjeli fagy. A nappali hőmérséklet, főleg nyugaton, kissé emelkedik.

— **Vízállás.** A Duna Bajáig apad, lejjebb árad. Pozsonyig alacsony. Oroszvár—Komárom közt közepes, lejjebb magas vízállású. Dunai vízállások: Schärding 128, Passau 282, Aschach 150, Struden 280, Stein 29, Bécs 26, Pozsony 264, Komárom 452, Budapest 460, Paks 415, Baja 557, Mohács 572, Gombos 664, Ujvidék 582, Zimony 648, Orsova 530. A Dráva Barcsnál 96, Drávaszabolcsnál 218. A Tisza Tokajig apad, lejjebb árad, Vásárosnaményig alacsony, Záhonynál közepes, lejjebb magas vízállású. Tiszai vízállások: Tiszaújlak 80, Vásárosnamény 202, Tokaj 645, Tiszafüred 644, Szolnok 744, Csongrád 715, Szeged 700. A Szamos Csengernél 80. A Sajó Bánrévénél 266. A Hernád Hidasnémetinél 220. A Körös Körösszakálnál 32, Békésnél 265, Gyomárál 474. A Maros Makónál 196. A Balaton Siófoknál 104. A Velencei tó Agárdnál 94.

— **Háromezer külföldi volt húsvétkor Budapesten.** Húsvét ünnepén külföldről mintegy háromezer idegen jött Budapestre. Bécsből tizenkét autobusz hozta a vendégeket. Egyébként *húsvét vasárnapján a Gyöngyösbokréta ötven tagja Cannesba utazott,* ahol szerepelni fognak az ottani Ünnepi Héten. A Bokréta tagjai a cannesi ünnepségeken a világ minden részéből összesereglett vendégek között a főváros nevezetességeit ismertető nyomtatványokat fognak szétosztani.

— **The English-speaking Circle of Hungary** csütörtöki teaestéinek programja: Április 1. Vajkai Júlia: »My recent Visit to the British Isles.« Április 8. Mrs. Laurel Schofflocher (Canada): »The Origin of Women's Emancipation in Persie and in America.« Április 15. Dr. Ibrahim Nasir (India): »Islam's Attitude towards Women.« Április 22: Dr. Ibrahim Nasir: »The new Moslem Religions Movement.« V. ker., Arany János u. 16. Érdeklődőknek részletesebb felvilágosítás (hétvégek kivéve) telefonon is, 1-138-98, d. u. 2 és 3 közt.

Budás György

Pesti Hirlap

1938 jul. 31.

30

— **Kiállítás a Műteremben.** A multkorinál valamivel választékosabb színvonal, kevesebb, de jobb festmény felvonulása jellemzi a *Műterem* uj csoportkiállitását. Néhány olyan uj névvel is találkozunk a művészek sorában, amely biztatóan csendül meg. Ezek közé tartozik *Budás György*, az „őstehetségü" festő, aki azonban, sajnos, inkább utánérzett impresszionizmusban, mint ösztönös festőiségében éli ki tehetségét. Legerősebb munkája az *Alföldi tanya*, mert ezen a tájképen legalább azt mondja ki, ami a szivét nyomja. *Bokor Róbert* finoman megfigyelt és *Erdőszéle* cimü táján meglepő frissen tolmácsolt fényhatásai figyelmet érdemelnek, *Gyulai Dezső* pasztelljei és *Bokor Béla János* tájai szép hatásokat mutatnak, *vitéz Takáchné Szvoboda M.* komoly naturalizmusa elismerésreméltó, mellettük pedig *Lyka Döméné* elragadóan friss és könnyed vizfestménye tünik fel *Agotha Hilda* ujabb kisplasztikái közül elsősorban a *Loreley* cimü árul el finom értéket. *(—y.)*

Elkeseredett verekedés egy holdbeli országért

Miért gyarmatositja Franciaország a délsarki Adelie-földet — a felfedezés után száz év mulva

A mult század fantasztikus regényirói nem egyszer vetitették az olvasó szeme elé a föld várható sorsának képét. Ezek az irói beállitások akkori népszerü csillagászati munkák alapján épültek fel és nem valami vigasztaló képet tártak az emberiség elé. *Madách* Imre az Ember tragédiájában is az élet alkonyát a fáradt, vörösen pislákoló Nappal és a földi térségeket beborító jéghegyekkel érzékeltette.

E fantasztikus leirások mintájául az Északi Sark világa szolgált. Pedig az Északi Sarkon, ahogy most a pontosabb tudományos kutatások kimutatták, nincs is szárazföld. Ez a megfagyott tengerek birodalma. A jég örökös uralmát — ha ugyan örökös az — inkább a Déli Sarkon kellett volna keresniök.

Ez a része a földnek igazán olyan, mint amilyennek a fantasztikus irók egy kihült csillag felületét elképzelték. A Déli Sark egy megfagyott — s ki tudja, milyen törvények folytán —, talán egy következő millió évszaknak a mostani élettől elvont, uj világrésze lesz.

Sokkal nagyobb a területe, mint Európáé. Amig a mi földrészünk — az Északi Sark Európához tartozó szigeteit is beleszámitva — alig valamivel több tizmillió négyzetkilométernél, addig az Antarcktis világa több mint tizennégy millió négyzetkilométer felületü.

A lapályokat és völgyeket, de nagyon sok esetben hegyeit is több mint kétezer méter magas jégpáncél boritja! Ez a kemény, fehér páncél majdnem lehetetlenné teszi, hogy a tudomány megállapitsa, vajjon a történelem előtti időkben volt-e élet a déli sarkvidéken.

Ez az igazi holdbeli tájék! Kialudt kráterek és még mindig dolgozó vulkánok fölött borzalmas erejü viharok dulnak és az élet legkisebb gyökérverését is megakadályozza az áthatolhatatlan jégburok.

A régi tengerészek nagyon sokáig azt hitték, hogy ha a Déli Sark vidékén felgyülemlett jéghegyeken keresztül tudnak vágni, a fehér koszoru közepette virágzó, üde zöld földrészt találnak. Valahogy ugy gondolták a dolgot, mintha a Földközi-tenger felől néznék derült időben az Alpesek hótol csillogó ormait, — azok mögött is van élet.

Sokáig tartott, amig az emberiség ráébredt erre a tévedésére. Pontosan kétszázhatvanhárom évvel ezelőtt jutott el a Déli Sark körzetébe az első európai felfedező: Antonio de la *Roche*. Azután egymást követték a felfedezők és az uj honfoglalók. De majdnem valamennyien kiábrándultan tértek onnan vissza, hogy átengedjék a Déli Sark kegyetlen tájait a tudományszomjtól hevitett kutatóknak. Körülbelül nyolcvan esztendővel ezelőtt ujból megélénkült a földrész nyugati és keleti partszegélye. A bálnahalászok elől idemenekültek a tenger legnagyobb emlősei. A vagyon és meggazdagodás reménye idecsalta a föld legészakibb részén élő népeket is. Svédek, angolok, norvégok, németek és hollandok ott nyüzsögtek ezeken a kietlen tájakon, hogy a félévig tartó kegyetlen bálnapusztitás után, hajójukat megtöltsék halzsirral és otthon busás pénzen tuladjanak rajta.

A fóka- és a bálnavadászat volt az egyedüli oka, hogy a mult században a tengeri nagyhatalmak érdeklődése a Déli Sark felé fordult. Cetvadásztanyákat állitottak fel a széltől védettebb öblökben és ezt a hatalmas területi kérdést a gyarmati hatalmak találomra, inkább elvből, mint gyakorlati szempontból — felosztották egymás között. Nagy viták az eredeti határrajzolásoknál nem voltak, — *a Déli Sark földjénél mindenki gavalléroskodott* ...

Most mintha megfordult volna a világ kereke. A nagyhatalmak feltünő módon érdeklődni kezdtek a sarki tájak iránt. Az Északi Sark könnyelmüen elfecsérelt tájai *orosz, angol és amerikai felségjog alá tartoznak nagyobbára.*

Kinek jutott volna eszébe még harminc évvel ezelőtt is, háborut inditani Grönland egyik elhagyott szigetéért, vagy Kanada jégbe torkoló öbleiért?

Az Északi-sark értékének megitélése az utóbbi husz esztendő alatt nagyon megváltozott. A *repülőgép fejlődése mindinkább abba az irányba mutatott, hogy az Északi-sark nagyon fontos szerepet játszik majd a jövőben a légi közlekedés terén.* Ha majd elkészülnek az uj vihartálló, füthető szárnyu repülőgépek, akkor bizonyára a sark-körök mentén repülnek majd az óriás gépek. Néhány óra alatt megteszik utjukat a három világrész körül. A sarkon Amerika, Európa és Ázsia széleit már ma órák alatt körül lehetne repülni.

A *jövőnek ezt a fontos közlekedési utját Oroszország, Anglia és az Egyesült Államok tartják megszállva.*

A repülőgép miatt

De a repülőgép fejlődésével párhuzamosan mindinkább északra tolódtak a meteorológiai állomások is. Amint azt egy régebbi cikkemben megirtam, a sarki zónában a szovjetnek több mint százegynegyvenöt rádió leadóállomása van. Lassan-lassan uj emberi települések támadtak itt és az eddig megközelithetetlen tájakon megjelentek a furógépek. Álmélkodva jöttek rá, hogy a jég alatt egy régi dusgazdag, bujanövényzetü világ elszenesedett emlékei és petróleumforrásai várják mérhetetlen kincsekkel, a merész és gazdagodni vágyó embereket.

A *repülőgép százada fedezte fel az Északi-sark értékét és ugyanakkor csodálatosképpen a Déli-sarkról semmi sem hallatszott.* Legutoljára a *Shackleton—Wild-expedició* alkalmával foglalkoztak bővebben a lapok a Déli-sarkkal és az után elhallgattak.

Igaz, hogy a Déli-sark vidéke nem egy olyan összekötő pont az embereklakta földrészek között, mint ellentétes pólusa. Annál nagyobb meglepetést okozott, hogy *néhány nappal ezelőtt a francia kormány hivatalosan bejelentette, hogy a Déli-sarkhoz tartozó Adélie-földet a maga gyarmatának tekinti!* Hamarjában nem is tudom pontosan, milyen nagy terület ez, de *körülbelül megfelel Lengyelország nagyságának.*

A francia gyarmatügyi minisztérium bejelentése ellen eddig még egyetlen nagyhatalom sem tiltakozott. Igaz, hogy a felfedezés jogán őket illeti meg ez a terület, mert 1838-ban Dumont *D'Urville* tüzte ki ott a francia lobogót. Azóta több vita volt az *Adelie* föld hovatartozandósága fölött. Ennek a gyarmatfoglalásnak az érdekessége éppen abban van, hogy *Franciaországnak pont száz esztendő multán jutott eszébe, hogy ezt a kétezer méteres jéggel boritott országrészt hivatalosan annektálja...*

Vajjon mit akarhat itt Franciaország. Nyersanyagot remél, vagy halász-állomást szeretni felállitani, ki tudja. *Meglehet, hogy repülés szempontjából akar támpontot kapni Délamerika és Ausztrália között még az idők méhében szunnyadó repülőutnak.*

És ez a legvalószinübb. Mert amig az Északi sarkkör vidékéről már elég megbizható pontossággal tudjuk, hogy nyersanyagokban bővelkedik, *addig a Déli-sark jég alatti területei majdnem ismeretlenek.* Lehetetlenség volt eddig furásokat végezni, mert a kétezer méteres jégburkot átfurni már maga is emberfölötti munka lenne az ilyen minden civilizációtól távoleső vidéken. Tehát előbb egy-két kilométer vastag jégkérgen kellene keresztül jutniok a talajkutatóknak, hogy elérjék az alatta lévő földet. *Meglehet, hogy valamikor a Déli-sarkon épp ugy mint az Északin: trópusi erdőkben a vizi és a szárazföldi állatok már rég kihalt fajtái nyüzsögtek. Ha ez igy volt, akkor bizonyára ott is nagy szén- és petróleum-telepnek kell lenni.* De ezek valószinüleg még a jövő évezred generációi által is megközelithetetlenek lesznek. Valószinütlen az is, hogy a franciák, most hirtelenében bálnahalászatra rendezkednének be. Marad utolsó feltevésünk: *egy ismeretlen célu repülőbázis felállitása.*

És minél jobban tanulmányozzuk a térképet, annál bizonyosabbá válik ez a gyanunk. *Chiléből* vagy *Argentinából Ausztráliába ma több mint tizennégyezer kilométer volna a repülőut,* — ha gép ezt a távolságot leszállás nélkül tudná megtenni. *De, ha a Déli-sarkvidék földjén repülőállomásokat lehet felállitani, akkor már csak tizezer kilométert kell a gépnek megtennie és ezt is többbszöri megszakitással tudná keresztül vinni.*

Talán ebben a körülményben rejlik a legujabb francia gyarmatositás titka.

Mécs Alajos

Hol vannak a magyar tengeri hajók?

A magyar tengeri kereskedelmi hajók helyzetjelentése:

„*Csárda*“ gőzös augusztus 3-án esedékes Anvers-ben Rosarioból jövet. Cime: c/o Westcott & Co., Anvers, Canal des Brasseurs 21.

„*Cikós*“ gőzös utban S. Nicolasból európai kikötőbe, rendeletre. Cime: c/o Craggs & Co., 4. Lloyd's Avenue, London E. C. 3.

„*Kelet*“ gőzös Barrydock-ban kirak. Cime: Ismeretlen.

„*Nyugat*“ gőzös julius 29-én érkezett Gdyniába, ahol Liverpool részére rakodik. Cime: c/o Rummel & Burton Ltd. Gdynia.

„*Turul*“ gőzös Hongkong és Borneo között hajózik. Cime: c/o Far East Shipping Co., Hongkong.

„*Szent Gellért*“ gőzös utban Cardiffból Rosario felé. Cime: c/o Transatlantica Soc. A. succ. Caddo Cappagli & Hno. Buenos-Aires, Calle Corrientes 222.

„*Duna*“ gőzös utban Sulinából Istanbul felé. Cime: c/o Royal Hungarian Consulate General, Alexandria P. O. B. 72.

„*Budapest*“ motoroshajó augusztus 9-én indul menetrendszerü levantei utjára. Cime: M. kir. Duna-Tengerhajózási Rt. Budapest, Mária Valéria-u. 11.

NYÁRI VÁSÁR A PÁRISI NAGY-ÁRUHÁZBAN

SZÖVETEK potom áron asztalokra dobva, 70 cm szélességben, métere ... 1.78

férfi ruha Szövetek cca 140 cm sz. métere 5.80
Crepe de Chine műselyem, métere ... 1.65
Kanavász métere ... ... —.80
Raye köper métere ... ... —.60
Marokén műselyem métere 1.68
Cloth métere 6.58



10 darab Önborotva PENGE 25 fill.

1 Önborotvakészülék 1 drb pengével összesen —.23
1 Bontófésü, világos, átlátszó, v. teknőc szín ... ... —.37
1 Hajkefe, férfi vagy női, fehér lakk nyéllel ... ... —.36
1 Fogkefe, 4-soros színes celluloid nyéllel ... ... —.39
1 Tokos zsebfésü, gyöngyházminta ... ... —.36
1/4 Kiló fürdőszappan illatos habzó —.33



1 literes félfehér Babos üveg 20 fill.

1 Befőttesüveg, 1/2 literes ... ... —.20
1 Vizeskorsó, 7 decis ... ... —.75
1 Vizespohár, 2 decis, fehér üv. ... —.16
1 Tejforraló, aluminium, 16 cm ... —.75
1 Felső csésze, fayence, kis szépséghibával ... ... —.18
1 Porc. éttányér, mély v. lapos arany széllel kis szépséghibával ... ... —.78

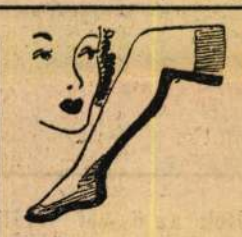

Műselyem Cotten női Harisnya 1 pengő (kis hibával)

Férfi flórharisnya, 3/4-es, gumis kis hibával ... ... 1.—
1 Női csikos nadrág, műselyem hibátlan ... 1.28
1 Női Combiné, sarmöz, szép himzéssel, hibátlan ... 2.98
1 Férfi v. női fürdőruha, macco anyag 2.48
1 Férfi puplining, rávarott v. 2 külön gallérral 5.90
1 Férfi v. női fürdőköpeny frottir anyagból 10.80



Női gumi Pólósapka 48 fill. minden szinben

1 Strand fejkendő, pettyes, 3 szegletes —.42
1 dirndli kötény, piros v. kék, farkasfogdisz. ... —.78
1 Zsabó v. gallér, Transparent v. műselyemb. —.48
Lakkvászon öv, 2 centi széles, piros, fekete, kék —.24
1 női zsebkendő, színes mintákban ... —.22
1 m Cakkos kombinécsipke fehér v. ecrü —.48

PROPAGANDA a Nyári vásár 8-ik napján, azaz augusztus hó 1-én mindenkinek ezen hirdetés ellenében

1 darab 1/2 kilós 60%-os „Antonia“ Szinszappant 20 fillérért szolgáltatunk ki. (1 személy csak 1 darab ujsághirdetést válthat be.

(Külön vásárlásnál 1 kiló 60%-os «Antonia» szinszappan 82 fillér) N. U.

1/2 kiló magyar Ementhali —.96
3 doh. 1/10 Sardinia —.84
1/2 kiló Étcsokoládé 1.02
1/2 kiló Kakaó ... —.78
1/2 kiló Málnaszörp (üvegbetét 12 f) —.78
1 kilós doh. Lecsó —.58

GUMIHARISNYA elsőrendü minőségben Szakszerü kiszolgálás
WIMPASSING-REITHOFFER. BUDAPEST VI., ANDRASSY-UT 8.

Luxus autocarral 7 nap a Balatonon augusztus 7-től 13-ig

1. nap Budapest—Székesfehérvár—Balatonkenese
2. nap Balatonalmádi
3. nap Balatonfüred—Tihany—Badacsony
4. nap Keszthely (Héviz)
5. nap Balatonmáriafürdő—Boglár—Balatonlelle
6. nap Balatonföldvár
7. nap Siófok—Budapest

Részvételi dij teljes ellátással és lakással P 75.-

Jelentkezés Christophoros Utazási és Menetjegyiroda, IV., Kossuth Lajos-u. 5. Telefon: 187.-852 és 189—533.

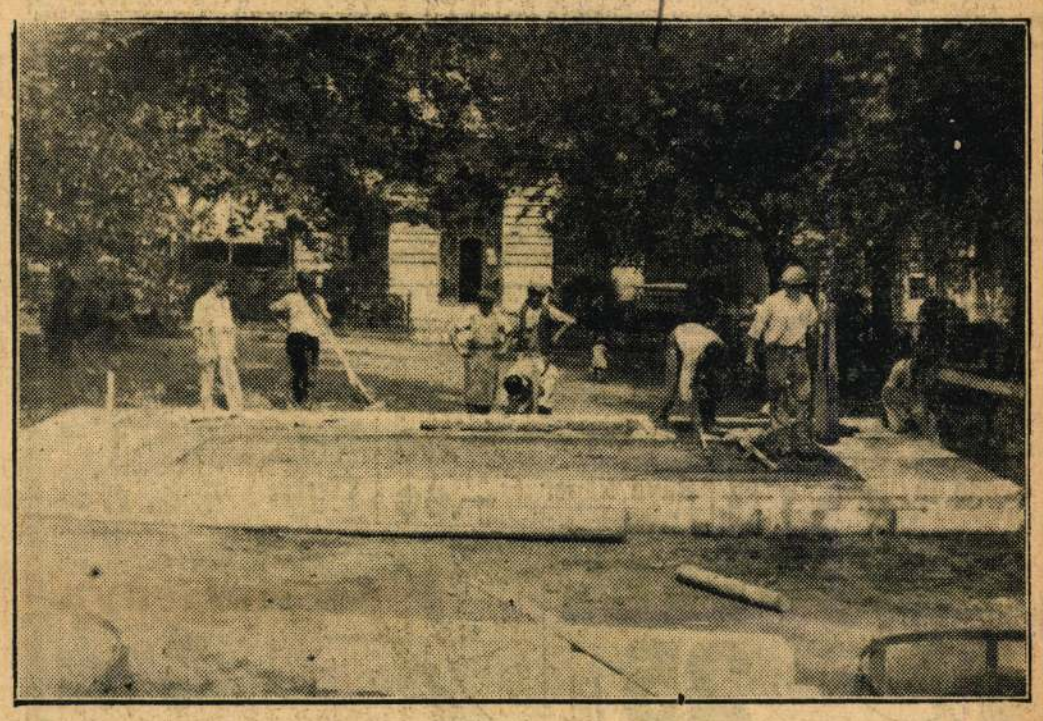

Az Eskü-téren megkezdték az összef felállitandó Klebelsberg-szobor alapozási munkálatait

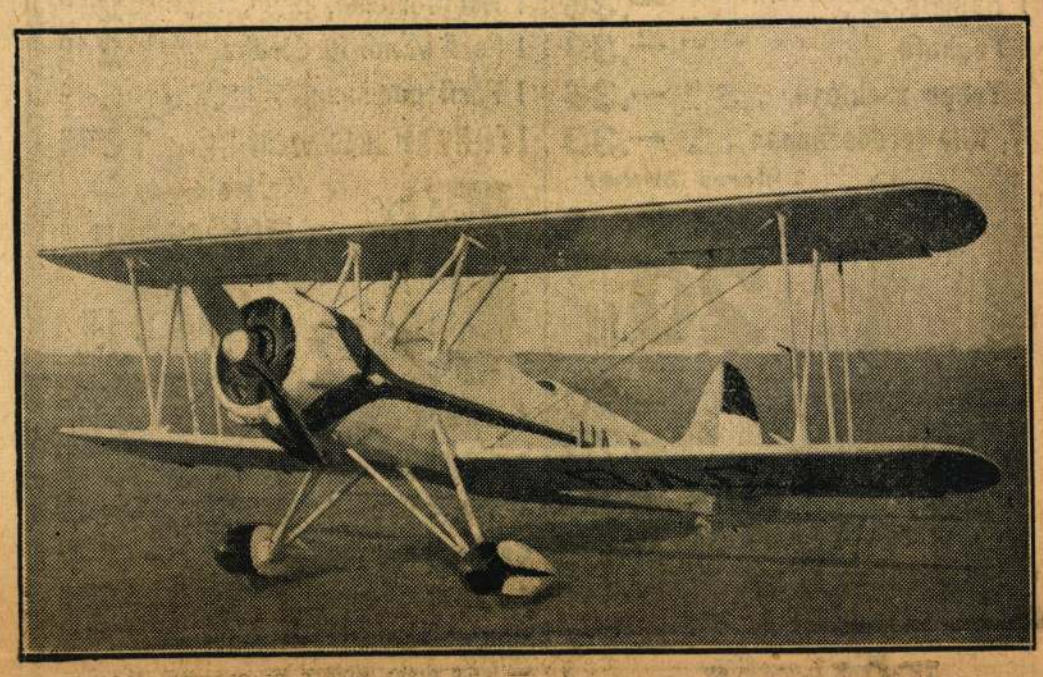

A Műegyetemi Sportrepülő Egyesület „M 21" tipusu műrepülőgépe



Megkezdték a Szent Imre herceg-uti aluljáró kiszélesitését



Budás György, a kanászbojtárból lett festő, mindennap maga feji meg a tehenét

1000 nap a budai alagutban

„Már hét fogamat elvitte a huzat" — panaszkodik szegény Mák András

A statisztikai évkönyvek nem emlékeznek meg róla, pedig a foglalkozási rovatban külön helyet érdemelne. Ő az egyetlen *állami portörlő legény*. Az olvasó ennél a mondatnál jogosan közbevághatna azzal, hogy a hivatali altisztek is portörlő legények, tehát *Mák* András nem egyedülálló foglalkozásu a magyar piacon. Szabadjon azonnal megcáfolni az olvasó esetleges közbevetését, mert *Mák* András igenis *az egyetlen portörlő legény Budapesten*. Semmi egyebet nem kell csinálnia, csak a port törölni, mégpedig a budai alagutban...

Hogy milyen az élete szegény *Mák* Andrásnak és mi a véleménye a foglalkozásáról és a körötte zajló életről, azt az alábbi villám interjuban mondotta el az alagutban, pénteken éjfélkor. Nagy portörlő rongyát zavartan összehajtotta, azután néhány mondattal eldicsekedte örömeit és elpanaszolta furcsa keservét:

— Néhány évvel ezelőtt került sor a vén alagut modernizálására, amikor a két oldalfalat ezzel a fényes marmolit-kővel burkolták be — s lenézően rábökött a fényesre puccolt műmárványkövekre...

— *Maga állami alkalmazott?*

— A kereskedelemügyi minisztériumhoz tartozom, ott szerepelek valamelyik munkásjegyzéken...

— *Mennyi a bére?*

— Heti 30 pengőt keresek... ebből tartom el a családomat. Két kis gyermekem van, bár volna hét!

— *Ugy szereti a gyermekeket?*

— Tessék megmondani, mi egyéb öröme lehetne az embernek ebben a küzködő világban?!

— *Hány órát dolgozik egy nap?*

— Én nem nappal dolgozom, hanem éjszaka! Tiz óra felé minden nap megjelenek az alagutban és reggel 7-ig szakadatlanul törlöm a port a falakról — *már éppen harmadik éve.*

Ennél a mondatnál váratlan jubileum derül ki. *Mák* András ugyanis *éppen ezredik napja él az alagutban.* Ez alatt az idő alatt egyetlen egyszer sem hiányzott. A jubileum alkalmából gratulálunk neki. S megrázzuk a kezét. Szerényen elháritja a dicséretet, miközben mosolyogva nyilatkozik különös mestersége furcsa keservéről:

— ...tetszik tudni, nem panaszkodom, hogy ezt az éjszakai munkát már éppen *ezredik napja csinálom*, csak megállapitom azokkal szemben, akik esetleg azt hiszik, hogy könnyü az életem, mert hiszen ugy élek itt, mint egy „szobalány", csak a port törölgetem... Veszedelmes hely ez nagyon! Az erős léghuzat eddig hét fogamat vitte el... Minden évben kettőt ki kellett huzni!

Rövid számitást végzünk és megállapitjuk, hogy *Mák* András sorsa valóban nem irigylésreméltó — *már a léghuzat miatt.* Ha feltételezzük ugyanis, hogy ezer nappal ezelőtt 32 egészséges foggal lépett be először portörlő ruháival és furcsa alaku keféivel az alagutba és minden évben két fogát vesztette el, akkor tizenkét és fél év mulva szegény *Mák* András bizony foghijas lesz — *heti harmincért.*

— *Egyébként hogy él?*

— Óh, kérem abban nem panaszkodhatom, hogy a munkám nem volna eléggé változatos. Már nem a portörlést értem, hanem azt *a sok látnivalót*, ami igy munkaközben történik körülöttem... Ennek az öreg alagutnak is meg van a maga külön élete... Éjfél-utánig csak sietö embereket látok, meg suhanó autókat, amelyek nagy zajjal robognak keresztül a szük alaguton. Éjfél után derüsebb lesz a kép, mert jobbára *csak részeg emberek botorkálnak keresztül*... Minden hajnalban hangos nótaszó veri fel itt a csendet s engem gyakran jól megnevettetnek. *El is veszik a portörlő rongyomat és ahogy vannak, estélyi ruhában, mellém állnak segiteni a munkában*... Ugyebár nem illő, hogy rendre intsem őket, vagy pláne goromba legyek. Nagyon kedvesek tudnak ám lenni az ittas emberek, ha nem bántják őket...

— No, azért nem minden ittas ember olyan szeretetreméltó...

— Én kérem még csak egy-két olyan ittassal találkoztam itt az alagutban, aki randalirozni akart *(igy mondta: randalirozni)*. Tetszik tudni, én katona voltam, kemény esztendőket töltöttem el nagyon szigoru kaszárnyában és velem nem lehet olyan egyszerüen elbánni. Ha az alaguti részegember kötekedni akart, megfogtuk a rendőrrel és kidobtuk.

— *Ellenőrzik a munkáját?*

— Hogyne kérem! Majdnem minden éjszaka jön az ellenőr és megnézi, hogy munkában talál-e... Minden éjszaka tiz-tizenkétszer megyek végig az alagutban, miközben állandóan törlöm a port a falról.

Bucsuzáskor immár harmadszor végeztünk gyors számitást, amikor elismerésünket fejeztük ki szegény *Mák* Andrásnak, hogy éjszakánként *3500—4000 lépést kell végigtopognia a fényesre puccolt falak mentén.*

— Nem jár ezért kérem, nekem elismerés. Hanem tessék eljönni akkor, amikor a *100.000 kilométer* jubileumát ünnepelem.

— *Mikor lesz az?*

— Tessék majd kiszámitani, látom, hogy az urak igen szeretnek számolgatni...

Hegedős Gyula.

Kinevezés:

A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a magyaróvári kegyesrendi gimnáziumhoz szolgálattételre beosztott *Láng* Rezső királyi katolikus gimnáziumi, *Klekner* János miskolci királyi katolikus gimnáziumi és *Wolfinau* Béla cimzetes gimnáziumi igazgató, mezőkövesdi királyi katolikus Szent László gimnáziumi rendes tanárt az állami középiskolai és a velük egy tekintet alá eső többi tanár részére megállapitott és a VI. fizetési osztály 3. fokozatának megfelelő 10. fizetési fokozatba előléptette. — A belügyminiszter az 1929. évi XXX. t.-c. 59. §. 1. bekezdésének 3. pontja alapján a rendőri büntetőbiráskodás körébe tartozó ügyekben harmadfokon döntésre hivatott és a belügyminisztériumban szervezett kihágási tanácsban viselt tagsága és helyettes elnöki tiszte alól *Barkóczy* László ny. miniszteri tanácsost felmentette s egyidejüleg dr. *Szemerjay-Kovács* Dénes miniszteri tanácsost a kihágási tanács tagjává és helyettes elnökévé kijelölte.

Eljegyzés:

Néhai vitéz alpári *Abonyi* Andor cs. és kir. kamarás, huszárezredes és almási *Gedeon* Anna leányát, *Máriát* eljegyezte nemes *Hausner* Adolf ny. utászezredes és bulcsi *Janky* Mária fia, *Béla*, m. kir. légügyi müszaki tisztviselő, okl. gépészmérnök. (Budapest—Szeged.)

Paulovits Erzsébet áll. okl. zongoratanárnőt eljegyezte *Oberle* Frigyes okl. gépészmérnök.

Csik-Bánkfalvi *Keresztes* Jolánt eljegyezte vitéz *Hermándy-Berencz* György m. kir. hadnagy. (Minden külön értesités helyett.)

Férfikelengyét csak a készitőnél, *Némethy* Ferencnél, Váci-utca 33. (Piarista-ház) szerezzük be. (Telefon: 183—545.).

Házasság:

Vitéz zsolnai *Zsolnay* Gyula és neje, deésfalvi *Pataky* Krisztina leánya augusztus 1-én délután 6 órakor a Szent Imre herceg-uti róm. kat. plebániatemplomban tartja esküvőjét mellethelyi és horkai *Barna-Szögyény* Bertalan és neje, néhai magyarszögyényi *Szögyény* Natália fiával, *Emillel.*

Somodi Margit és *Schmidt* Ottó julius 30-án délután 6 órakor tartották esküvőjüket a Margit-köruti Szent Ferencrendiek templomában.

Barényi Jenő ny. min. tan. és neje, néhai *Farkas* Ida leánya, *Lenke* és *Győrffy* Ernő ny. MÁV főfelügyelő és neje, *Grabner* Mária fia, *Ernő*, a Magyar Nemzeti Bank felülvizsgálója julius 30-án tartották esküvőjüket a Kálvintéri ref. templomban.

Katrics Klára testnevelő tanárnő és *Kovács* László okl. mérnök julius 30-án tartották esküvőjüket a Szent István-bazilikában. (Minden külön értesités helyett.)

Oszlermann Julianna Edith és ifj. *Balla* Péter julius 31-én, vasárnap délután fél 6 órakor tartják esküvőjüket.

Halálozás:

Settyei Sándor ny. MÁV főfelügyelő pénteken elhunyt. Temetése vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a Rákoskereszturi temetőben.

— **(Szent István és IV. Károly király emléke Tihanyban.)** A *Szent István* és *IV. Károly* király emlékére *Tihanyban* rendezendő ünnepély résztvevői augusztus 14-ére és 15-ére érvényes térti menetjegyüket a hajójeggyel együtt a IV. Károly király-emlékbizottság elnökségénél (Budapest, VIII., Sándor-utca 6. II. 6.) és az IBUSz kirendeltségeinél julius 30-tól kezdve válthatják meg. A különvonat a budai Déli-pályaudvarról augusztus 14-én, vasárnap reggel 5.41 órakor indul. Utközben megáll *Budafok, Nagytétény, Tárnok, Martonvásár, Gárdony, Dinnyés* és *Székesfehérvár* állomásokon. Siófokra 8.15-kor érkezik. Innen a hajó 8.45-kor indul Tihanyba. Az emlékbizottság az ünnep előestéjén, augusztus 13-án, szombaton este 9.30-kor ismerkedési vacsorát rendez Balatonfüreden a *Grand Hotel*-szállóban. Akik ezen a vacsorán, valamint azok, akik a vasárnap tartandó ebéden résztvenni óhajtanak, jelentsék be ebbeli szándékukat legkésőbb augusztus 12-ig *az emlékbizottságnál.*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1966 OKT 9

*

BUDAPEST A KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK TÜKRÉBEN címmel szombaton kiállítás nyílt a Kisceli Múzeumban. A tárlaton magyar képzőművészet kiemelkedő alkotóinak Budapestet ábrázoló műveit mutatja be.

szalagról az eddiginél egy-másfél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA
1966 OKT 4.

— A BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM pesterzsébeti múzeumában megnyílt a XX. kerületi festőművészek első őszi tárlata. A kiállításon a kerületben élő hivatásos festőművészek több mint ötven alkotását láthatja a közönség.

BÉRES-ŐSTEHETSÉG, akit a délibábos puszta helyett a nagyváros ihletett meg

Suszter és tűzoltó voltak világjáró Budás György első mecenásai

Budás Györgynek hívják. Harminchét éves. *Huszonhárom éves korában tanult meg írni, olvasni.* Béresgyerek volt, Békésgyula egyik tanyáján *Csomós* János kisgazdánál. Egy napon felkerekedett, nekivágott a nagyvilágnak. *Gyalog.* Előbb elment *Konstantinápolyba,* majd onnan *Párizsba* s ha már ott volt, átruccant egy kicsit Németországba is. *Többet utazott mezítláb, mint a személyvonat harmadik osztályán.*

Most pedig festményeiből képkiállítást rendezett Budapesten az üllői úti Hunyadvendéglőben, ahol negyven élénkszínű festménnyel állott ki Budás György, hogy memutassa mit tud a rengeteg világjárás után. Elmentek a napilapok kritikusai is a kis vendéglőbe s megállapíthatjuk, hogy nem vallott kudarcot képeivel. *Eddigi megnyilatkozásait biztatóknak tartják* azok, akik birálatot írtak a kocsmába kiakasztott negyven képről.

Festettem a pesti panorámát

Ha halljuk ezt a sokat vitatott és megtárgyalt szót, őstehetség, önkéntelenül is arra gondolunk, hogy a magyar falu, a magyar föld életéből merített témák kerülnek elénk, primitív, eredeti feldolgozásban. Ezt nem mondhatjuk Budás Györgyre. Egész gyermekkorát ugyan a békési tanyavilág rengetegében élte le. Húszéves koráig dolgozott, mint napszámos, béres a pusztában, de nem ezek a képek ragadták meg a képzeletét.

Megszédítette Budás Györgyöt a nagyváros élete.

A budapesti, párizsi, konstantinápolyi utca, mint ahogy verseiben is, — mert egyidőben költeményeket is írt — álmélkodó szemmel csodálkozik a nagyváros életén, mely *neki nagyobb élmény volt, mint a békési határ teméntelen színe.*

Markáns, feketearcú, zömök ember Budás György. Nyugodalmas komolyság feszül a tekintetében. Széles művészkalapjával, Petőfi-nyakkendőjével, hirtelen olyan, mintha *Murger Bohéméletéből* bukkant volna elő.

Nyomtatott papírlapot szorongat a kezében. Reklámcédula, amelyen ez a szokatlan néhány sor olvasható:

„Budás hosszú hánykodtatások után sok mindent megpróbált, de a művészet mellett még legnehezebb napjaiban is kitartott. Most is csak *egy másik szegény ember* volt az, aki őt nehéz küzdelmeiben megértette s szára lehetővé tette, hogy dolgozhas- kis kiállítását megrendezhesse. emeslelkű, szegény ember *Por-* sef váciutcai cipészmester, r pengő tartozás súlya alatt nyögött még, meg tudta érteni egy másik, még súlyosabb teher alatt nyögő embertársának kérését. Ő lett a gazdag és előkelő műpártoló. Mert gazdag volt és előkelő, de csak lelkileg, ez azonban elég volt ahhoz, hogy Budás számára ismét lehetővé tegye, hogy egy lépéssel céljához közelebb juthasson, ami *valóságos hőstett a cipészmester részéről.*"

Majd lejjebb ez olvasható: *A képek megtekintése díjtalan.*

— Ki ez a Porcsalmi? — kérdezzük.

— *Ő a mecénás.* Suszter kérem a Váci-utcában. Egyszer a Gellérthegyen *festettem a pesti panorámát,* ott állt mögöttem és nézte, amit csinálok. Beszédbeelegyedtünk. *Elmondtam a sok szenvedést. Tizenöt képet vett tőlem hatszáz pengőért és adott hatpár cipőt.* Volt egy másik mecénás is. *Mészáros* József. *Tűzoltó, kérem.* Az is nemes gondolkozású és művészpártoló.

— Hogyan jött rá, hogy tud festeni?

— *Előbb nem erre jöttem rá.*

A bárányok pásztora

Sárga füzetet rak elém. Rajta a cím: *„Ki hívott engem? Versek. Irta Budás György."*

— Amikor otthagytam a békési pusztát s világgá mentem, *nem is gondoltam arra, hogy festő leszek.* Kérem, én *gyerekkoromban soha nem rajzoltam.* Csak amit láttam, előbb eltudtam mondani versbe, aztán mikor huszonhárom éves koromban megtanultam írni, olvasni, *boldogság volt az kérem, leírni ami a szívemből jött.* Úgy gondoltam, megélek versírásból.

— Meg lehet abból élni?

Szeliden, de határozottan feleli:

— *Meg.*

— No erre kíváncsi vagyok. Mesélje el, hogyan, legalább más költők is tanulnak.

— *Pécsett a legnagyobb divatáruház kereskedőjének a felesége levágatta a szép hosszú haját. Divatosra, rövidre. Én megsirattam versben a levágott hajat. Tíz pengőt adott.*

Elgondolkodik:

— *Tíz pengő pedig kérem elég tíznapi élelemre.*

Elmondja: *„elmozdult"* Békésből, mert hajtotta a nagy nyugtalanság. Pécsett látott egy tanárt festeni a hegyekben, megpróbálta ő is.

— Boldogság volt az, jó uram, hogy húsz pengőt adtak az első képemért. Enynyi pénzt!

Kis szünet után megszólal:

— **Van nekem, kérem, egy nagy köny-**

vem. Ez maga a nagyvilág. *Ennek minden mozdulata egy-egy betű. Ha ránézek egy pipázó emberre, vagy egy szép budapesti utcarészletre, ilyenkor elfog a varázs.* Ilyenkor olvasok a nagy könyvben, a világban és lefestem.

A nagy vágyakozás

— A nagyvárost szereti?

Mosolyogva feleli:

— Azt. *Otthagytam a délibábos rónát és most a nagyvárosban futkosok más délibábok után.*

— Mégis mivel magyarázza, hogy a nagyváros festője lett és nem a tanyavilágé, ahol született?

Valami különös jámborsággal néz maga elé:

— *Nem tudom. Nagyváros nélkül úgy élnék, mint virág, „aki" szárad.*

Nézem a képeit. Élénk ragyogó színek. Nagy piros-, kékfoltok, aranysárga, ezüst keveredik a vásznakon.

Budás György megjegyzi:

— Sokat nyomorogtam. *A nyomor szürke kérem. Ezért olyan színes, élénk minden képem, itt kipótolom.*

Majd váratlanul ezt mondja szomorú hangon:

— *Anya nélkül nőttem föl.* Ezért volt, hogy annyit bolyongtam. Szeretetet kerestem. Nekem nagyon kevés jutott belőle. *De most, hogy akadt néhány jó ember, úgy érzem, mintha az anyám megölelt volna.*

Így folytatja:

— *Volt egy esztendőm, amit bárányok közt töltöttem.* Tizenötéves koromban a pásztoruk voltam. Az nagyon jó volt, kérem.

És mégsem a bárányokat festi Budás György, hanem a pesti villamost, a városligeti padot, amelyen fehérruhás hölgy szemlátomást várakozik valakire, és a hidakat festi, amelyeken autók szaladnak.

Majd a mecenásáról beszél, a váciutcai suszterről.

Kedvetlenül mondja:

— A cipészmester urat *megrótta egy méltóságos úr,* amiért rám költött 600 pengőt. Hogy okosabban tenné egy rossz anyagi viszonyok közt élő suszter, *ha pénzből malacot, kis házacskát, gazdaságot szerezne és nem pedig műpártolásra költené.* De a cipészmester úr azt felelte neki, hogy *látta bennem a nagy vágyakozást, azért adott pénzt...*

DIÓSZEGHY MIKLÓS

BH. 1936. II. 2.

Vereckén átterelték a nyájakat is. Amióta birka van a világon, azt mindig kutya őrzi és így nincs az a történelemhamisító lángelme, aki vakmerőségében odáig merészkedhetne, hogy azt állítaná, az ősmagyarok nem ismerték a kutyát. Ha birkájuk volt, meg egyéb marhájuk, akkor kutyát is tartottak. A kettőt egymástól elválasztani és elképzelni nem lehet. Mindezt azért szögezzük le ilyen szokatlan nagy szigorúsággal, mert a magyar kuvasz körül megint fenenagy viták dúlnak. Amióta az a bizonyos nevezetű cseh tudós kisütötte, hogy a kuvasz nem magyar kutya, hanem cseh eb és hatalmas kötetre terjedő könyvet írt arról, hogy a kuvasz származását és tulajdonjogát tőlünk elvitassa, egyremásra jelentkeznek eb-professzorok, akik történelmi adatokkal akarják kimutatni és bizonyítani, hogy a kuvaszt az ő népük „találta ki", vagyis, hogy a magyar kuvasz nem magyar, hanem ilyen meg olyan nációbeli kutya.

Nekünk is egész sereg kiváló szakemberünk van, aki jól ismeri a kutyát, ezek közül az egyik legjelesebb nemrégiben nekidurálta magát és egy halhatatlanul szép és okos könyvet írt a magyar kuvasz védelmében. Megdönthetetlenül bebizonyította, hogy a kuvasz jellegzetes magyar ebfajta és azoknak a későbbi fekete és tarka korcsoknak, amiket külföldön szeretnének a kuvasz előkelő származásával felruházni, semmi közük a mi fehér- és simaszőrű kuvaszainkhoz és a magyar kuvasz igenis már Etelközben és Lebédiában is ott ügyelt a legelésző nyájra. A kuvasz ugyan nem terelő kutya, mint a puli, de valószínűnek tetszik, hogy egyéb tisztes szolgálatai mellett őseink a jószág körül is felhasználták.

Érdekes dolog ennek a mi földi világunknak a maga nagy hiúsága. A háborút követő időkig az úgynevezett művelt nemzetek közvéleménye semmit sem tudott felőlünk. Kutyába se vették

rendelését

Az Esti Kurir támadása az OTI ellen — Illetékes nyilatkozat az OTI szakrendelés racionalizálásáról — Az igazgató főorvos memoranduma

Tendenciózus támadások az OTI vezérigazgatója ellen a tisztviselő és orvoskérdésben

Az *Országos Társadalombiztosító Intézet* ellen, közelebbről Weis István dr., az intézet vezérigazgatója ellen hosszabb idő óta támadócikkek jelennek meg, melyekben hol az intézet adminisztrációját tartják túlméretezettnek, hol a betegek kezelését kifogásolják. Máskor pedig az ügykezelést s általában mindazt, ami az OTI működése során a közönség felé megnyilvánult, szívósan és tervszerűen támadják. A mai napon az *Esti Kurir* illeszt be egy láncszemet ebbe a támadássorozatba, amikor az első oldalán nagyobb riportban arról ír, hogy *az OTI vezérigazgatója száz orvost el akar bocsátani.*

Az Esti Kurir támadó cikke

Az említett lap hivatkozik *Barla-Szabó* József igazgató-főorvos m
amelynek szerinte a lényeg
orvost el kell bocsátani. H
teti azt az állítólagos bet
szert, amit az elbocsátások
bevezetni szándéko
gek nagyrésze a központi
helyett körzeti orvosokhoz
a központi rendelőintézet
teglétszámát *10 ezerre akar*
a központi szakorvosi rend
kerülnének, akiket a körzet
Ugyanitt mindjárt példákk
bizonyítani, hogy a körzet
a betegekre sürgős szükség
sen életveszélyes, mert a be
szer a következő napig k
a körzeti orvoshoz bejutha
memorandummal kapcsolat
von az OTI tisztviselői kar
között *munkateljesítmény*
ban s megállapítja bőséges
hogy amíg az orvosi kar,
zeti orvosok munkával túl
és jelentéktelen javadalma
nek, ugyanakkor az intézet
és tisztviselői kara túlmére
a magasabb fizetési fokoza
igazgatói karban és nagy
Végezetül pedig odakonkl
voselbocsátás *felekezeti sze*
tenni, vagyis, hogy *a zsid*
vosokat az intézet orvosi
lítják.

Az *E. K.* cikkére illeté
alábbi nyilatkozatot adtá

amelyre vonatkozóan *illetékes* részről a következőket közlik:

A közlemény tendenciózusan ismerteti az OTI igazgató-főorvosának a vezérigazgató közvetítésével az OTI önkormányzata elé terjesztett jelentését.

Az OTI önkormányzatában régóta hangzanak el felszólalások abban az irányban, hogy az OTI szakrendelései túlméretezettek és meghaladják azt a mértet, amelyet más államok hasonló intézményei tagjaiknak nyujtanak. Ennek következménye, hogy az OTI ügyvitele tanulmány tárgyává tette a kérdést és megállapította, hogy míg Bécsben 292.000 biztosítottra 94 szakorvos és segédorvos esik, addig a budapesti kerületi

Javaslat a szako
Barla-Szabó József fő

Az *illetékes hely* nyilatkozatához hozzátennivalónk nincsen. Mindenesetre már most megállapíthatjuk, hogy az anomáliának be-

Válasz illeték
a támad

Az egyik délutáni lap
Társadalombiztosító Int
kérdéssel foglalkozó ci

M.O. 936. I. 9.

Kiállítás a vendéglőben

(A Magyarország tudósítójától.) Ma délelőtt feketehajú, zömök férfi járt a szerkesztőségben. Azt szerette volna elintézni, hogy a *Magyarország* írjon a *képkiállításáról*, mingyárt át is nyujtotta a prospektust. Az ilyesmi sűrűn fordul elő az ujságok redakcióiban. De ez az eset nagyon eltért a rendestől. Már az különös, hogy *a »tárlat«-ot egy üllői uti vendéglőben rendezték meg* egy váciuccai cipészmester segítségével.

Kis kocsma, mint kiállítási színtér cipész, mint mecénás?! Az ember összehúzza ilyenkor a szemét, hogy jobban megnézze az esetet. Hát ez meg is éri a fáradságot. Mert a festő, akit *Budás* Györgynek hívnak, *pásztornak született, Békésben.* Irni-olvasni huszonháromban tanult meg. Akkor a vándorlási vágy külföldre viszi. *Végigjárja Törökországtól Párizsig Európát.* Ehezik és verseket ir, majd az ösztöne, nyugtalansága kifejezési formát változtattat vele és *festeni kezd.* Nagy út a békési liba-réttől egy olajfestményig. De *Budás* megteszi ezt az utat. Egész gyüjteményre való képet fest. Sőt *mecénást is talál, előbb egy derék tüzoltó, majd egy cipészmester* személyében, akik bíznak a tehetségében. Bízhatnak is, mert a küszködő piktor, aki huszonhárom esztendős koráig azt sem tudta, hogy képek is vannak a világon, nem talentumtalan ember. Ez látszik azokról a fényképekről is, amelyek a festményeiről készültek.

Most *az Üllői úton, a Hunyad-vendéglő falára* vannak aggasztva ezek a képek. Az ember szive elszorul. Vajjon mi lesz ezen a sajátságos képkiállításon, ahol egy parasztból lett piktor mutatkozik be a mecénása körének? *Fog-e képet eladni* ebben a mostoha világban, amelyben a »beltelki« tárlatoknak sem igen van forgalma.

Budás György

M. O. 936. I. 9.

meditálunk, hogy honnan erednek azok a viharok, amelyek az akció köré tornyosultak. Mert hiszen a kulturközeledés eszméje mindkét népnek előnyt jelenthet és előny magának a kultúrának is. Nem tudom, mi rosz-

Budás György



Budás György festőművész őstehetség kiállításából a Hunyad-vendéglőben VIII. Üllői-ut 54.

Suszter-mecénás a Váci uccában

»...*atavis edite regibus*...«

*

Megy az Őstehetség az uccán, a nyári napsütésben. Művészkalapja olyan jelentős és széles, mintha most lépett volna ki *Murger Bohémélet*-éből és a tehetség olyan éhes, mint a fiúk mind a regényből készült opera második felvonásában. Kenyér, zsír, mily prózai szavak. Kenyér? Csak egy perecre való lenne; az üres gyomor fennhangon, agresszíven morog. Zsír? Csak a széles művészkalapon van, azon aztán bőven.



Budás György

Az Őstehetség zöldet, liliát lát, szédül az éhségtől. Az Őstehetség. Mint jelszó vagy áramlat: rendkívül divatos, sőt érdekes, de mint egyedülmenő *Budás* György nyugodtan éhenhalhat, amire egyébként készül is.

A nap süt, mert az a dolga és az Őstehetség a budai oldalról gyönyörködik a pesti panorámában. Nem város ez, modell, színek, vonalak, foltok — rámába és tárlatra való. Persze másképen látná mindezt Páll László, Szinyei-Merse, de azért ő is lefestené, a színek ízét rávidámítaná a fehér vászonra... ha... ha nem ette volna meg a paletta és a vászon árát rég (már Menenius Agrippa is megmondotta, hogy a gyomor a legfontosabb).

Fedele nincs az Őstehetségnek, a *Pénz* kilakoltatta (így mondja nekem később: a *Pénz*, átoktalálmány). Csak széles művészkalapja van, amely jó talán, ha esik az eső, de alatta hihetetlenül éhes az ember.

Révedezve a pesti panorámában, keresi a konkrét házakat, vajjon hol van a Szalón kis épülete, az oszlopos Műcsarnok, ahol képei, festményei voltak neki. *Budás* Györgynek, volt földművelő exnapszámosnak, akinek lábujja egy idő óta makacsul kibámul az agyongyalogolt cipőből. Képei az Őstehetségnek, aki most egy perecért habozás nélkül, nyugodt lelkiismerettel odaadná fél országát és leánya kezét, de egy kiadós gulyáslevesért még ennél is többet.

Az Őstehetség végül is elhatározza, hogy nem hagyja magát. Festeni sem fog, de éhezni sem, soha többé! Pályát változtat: *halotti pályára lép.* Egy ugrás, egy loccsanás és Isten veled, szép világ.

— A Dunavizet nézi? — Egy hang szól mellette.

Rá se néz, csak félvállról:

— Inkább a cipőmet!

— Az bizony elég rongyos.

Sovány fiatalember áll mellette, nagyszemű.

Az Őstehetséget kérdezik, s ahogy kérdezik, felel. Kicsit elbeszélget, gondolja, halála előtt diskurál kicsit.

— Maga micsoda?

— Festő.

— Jól megy?

— Most akarok éhenhalni.

Így diskurál.

A nagyszemű gondolkozik:

— Ha akarja... lehetne vacsorázni nálam, és van egy pár cipőm is...

*

Itt ül nálam a festő és meséli:

— Aztán később megvette mind a képemet... *hatszáz* pengőért.

— Ki?

— A mécénás.

— Gazdag ember?

— Dehogy. Cipész a Váci uccában.

*

Akár Őstehetség, akár nem, aki itt ül, ez a *Budás* is érdekes. Zömök, jóképű, cigányszemű, úgynevezett pirospozsgás.

Képeit nem láttam, a festőről nem beszélhetek, de az itt ülő: markáns, kemény jelenség, akaratember és — ami szintén nem lebecsülendő — tele *hivéssel.*

Mit kérdezhetek tőle? Az életéről persze, arról, amely egyre ismétlődik *(l. Őstehetség!)*, de amely tiszteletreméltóan megfoghatatlan: hogyan ébred fel egy földmunkásban a művészet? A mindenkire kiterjedő politikán, általános és zajos kenyérgondon, fajfenntartási ösztönön jócskán túleső, nemes luxusnak nevezett valami, amit szépségvágynak is neveznek? Tessék Budás őstehetség úr felelni.

Nem könyv-ábécé szerint beszél, nem tanult és ravaszkodó mondatokban, csak úgy őstehetség módon. Viszont őszintén.

Ime:

— Huszonhárom esztendős időmig földműves voltam Békésgyulán. Nem tudtam sem írni, sem olvasni. Hogy mondják: analfabéta? Aztán napszámos lettem, elcsavarogtam mindenfelé, megtanultam írni-olvasni, attól kezdve folyton olvastam, mindig mást akartam, csak — nem tudtam mit. Voltam hentes, szobafestő, kalapos és szerelmes.

— ?? — Jól ránézek a beszélőre.

— No, nem — és nevet.

— Csak tudniillik egy hölgybe voltam szerelmes, akinek deszép hosszú haja volt. Egyszerre csak levágatta csudahaját. Másnap írtam egy verset hozzá és odaadtam a hölgynek azzal, hogyha már le tetszett vágni kedves haját, itt a megsirató vers. Adott két inget... Ő volt az első mecénásom.

— Több is volt?

— Amikor aztán festő lettem — *egy tűzoltó.* A tűzoltóember vette meg az első képeimet. Különben itt van egy meghívó a mostani kiállításra, tessék, benne van. Ami pedig ezt illeti, a meghívót, *egy iparos úr* írta ezt is.

*

Nézzük a meghívót, itt van, szóról szóra:

»Budást már több szépen sikerült kiállításáról ismerjük. Láttuk már a Szalónban is, sőt a Műcsarnokban is. 1934 őszén Budapest egy kis polgári vendéglőjében, a Rottenbiller uccában állított ki néhány jólsikerült képet, amelyet akkor *egy szegény, egyszerű, de nemesgondolkozású, művészpártoló tűzoltó tett lehetővé.* Már-már úgy látszott, hogy Budás nem fog egyhamar szóhoz jutni, de a véletlen, vagy a sors különös kedvezése folytán ismét lehetővé vált számára, hogy a nyilvánosság előtt újra megjelenhessen.

Budás hosszú hánykódtatások után sok mindent megpróbált, de a művészet mellett még legnehezebb napjaiban is kitartott. Most is csak egy másik szegény ember volt az, aki őt nehéz küzdelmeiben megértette s számára lehetővé tette, hogy dolgozhasson és kis kiállítását megrendezhesse. Ez a nemeslelkű, szegény ember *Porcsalmi* József váciuccai cipészmester, aki *bár ezer pengő tartozás súlya alatt nyögött,* mégis meg tudta érteni egy másik, még súlyosabb teher alatt nyögő embertársának kérését. Ő lett a gazdag és előkelő műpártoló. Mert gazdag volt és előkelő, de csak lelkileg, ez azonban elég volt ahhoz, hogy Budás számára ismét lehetővé tegye, hogy egy lépéssel céljához közelebb juthasson, ami valóságos hőstett a cipészmester részéről.

Bizony sok embertársának lehetne ez a szegény, egyszerű ember követendő példa, mert Budás György másutt is megpróbálkozott segítségszerzéssel. Elmondja nekünk *Budás* azt is, hogy találkozott egy Méltóságos Úrral, aki úgy vélekedett, hogy *az ilyen szegény műpártolók okosabban tennék, ha malacot, kis házacskát, gazdaságot szereznének pénzecskéjükből.* Azonban Budás meg tudott felelni neki, megmagyarázván, hogy az emberi haladást csak áldozatokkal lehet előbbrevinni és hogy a kultúrát és a civilizációt előbb meg kell teremteni és csak azután lehet élvezni. Ezt pedig nem lehet csak pusztán *sok kis malacok megszerzésével elérni;* még a Méltóságos Úr elképzelése szerint sem.«

*

Vizsgáztatom az őstehetséget:

— Tudja ki volt a Maecenas?

— Igen pontosan nem. De igaz ember lehetett.

— Gazdag volt.

Véletlenül mondtam, de az Őstehetség elhúzza a száját:

— Végül is akkor is szép dolog volt tőle. Gazdag? Akkor igazán nem kunszt...

— Gondoljon csak a méltóságos úrra, meg a malacokra...

— Igaz, igaz...

Megmentettem néhai Cajus Maecenas nevét.

És ma meglátogattam késői utódját, a váciuccai cipészműhelyben. Benn a luxus üzletnegyed egyik házának udvarában.

Bőrszag, csirizszag, kopácsolás.

— Tetszik?

— Porcsalmi urat.

Munkában elpiszkolódott fehér köpenyben, sovány, nagyszemű fiatalember.

— Rendelés?

— Dícséret.

Egy kerek kis asztalon a fal mellett mintacipők, a cipők fölött széles rámában napsugaras festmény.

— *Budás?*

— Az. Tetszik ismerni?

Imponálni akarok:

— Személyesen.

Vidám sóhaj:

— Nagyon tehetséges.

Szerény és pirulós mecénás *Porcsalmi* cipész úr. Szinte szó-harapófogót kell használni, annyira nem szívesen beszél arról, amit tett. Inkább megkérdezi, nem volt-e kötelessége?

Biztosan kötelessége volt, ha így érzi, bár — és a meghívóra hivatkozom — annak a bizonyos méltóságos úrnak más véleménye volt a dologról.

— Az a rendes dolog, — feleli csöndesen — ha mindenkinek van véleménye. Nem kell majmolnunk egymást, én így teszek, ő úgy...

A méltóságos urat elintéztük.

Beszélünk és visszatérünk a képekre. Tulajdonképpen arra gondolt eleinte, hogy egy párat átad közülük vevőinek. »Hozzám tudniillik csak igen előkelő, nagyérdeműek járnak.« De senki sem vett át egyet sem...

— Egy nagyérdemű sem?

— Igen. Megtartottam a képeket, bár valamennyit még nem tudtam berámáztatni. Most tele van a lakásom *szépséggel.*

(Kétszer kérdeztem, hogy mivel.)

És elpirul.

Később azt mondja, hogy gyakran jár a Szépművészeti Múzeumba, tárlatokra is elmegy. A zenét igen kedveli, sőt ő maga is hegedül.

Bőrszag, csirizszag, kopácsolás.

Hol vagyok? Suszterműhelyben.

— Mindenhogyan szeretem a szépet, — közli kiadós pirulás után — még cipőben is.

És szakszeretettel, szívből megsímogatja az egyik duplatalpút a mintaasztalról.

— Amikor találkoztam Budással a víznél, — hallom később — rögtön megéreztem...

— Megérezte?

— Igen. A vágyakozót...

Az ember mindenfélét beszél. Egyszer azt kérdezem, hogy nős-e?

— Igenis.

— A felesége mit szólt, amikor malacok helyett festményeket vásárolt.

— Őrült, — hangzik. Aztán:

— *Mi örülünk.*

*

Nem írom tovább a cikket. Itt voltam, *Porcsalmi* József úri és női susztermester úrnál, aki civiléletében szereti a szépet és aktív mecénás. (Ne sutor ultra crepidam?...)

Szereti a szépet és aktív mecénás.

A padlásműhelyről szuszterinas dugja le a fejét.

— Mester úr, melik felsőrészt?...

Kinn a váciuccai napsütésben bundás hölgyek és becsavartesernyő-tulajdonos finom urak sétálnak.

Bodó Béla

Budás György

suk az ügyvédi szolgáltatásait?

ap József,
gdíjintézet elnöke, a felsőház tagja

tőle járó szolgáltatások teljesítését tényleg biztosítsa is és ne csak igérje a biztosítást. A biztosítás szempontjából tehát csak oly rendszer jöhet tekintetbe, amely minden körülmények között gondoskodik arról, hogyha a várományos igénye megnyílik, arra a fedezet meglegyen. Díjtartalékra van tehát szükség, hogy a kellő biztosítás fennforogjon.

A teljes biztosítás

A helyes rendszer megválasztásától függ a nyugdíjintézetnek a sorsa is, mert ha az intézet vállalt kötelezettségeit nem tudná teljesíteni, az a lejtőn való lecsúszást jelentené, mely végre is bukással végződik.

Minthogy most aktuálissá vált a biztosítási rendszer kérdésében való állásfoglalás, szükségesnek tartom az ügyvédi közvéleményt ezen nem éppen könnyű kérdések felől tájékoztatni.

Nézetem szerint *csak akkor beszélhetünk kellő és teljes biztosításról, ha a választott rendszer olyan, hogy a tagok által fizetendő évi díj (intézeti járulék) az igényjogosultak számának emelkedésére és a tagok létszámának apasztására való tekintet nélkül változatlan marad* és ha az összes biztosítási kötelezettségeknek, tehát úgy a már tényleg megnyilt, valamint a jövőben megnyílandó ellátásoknak (várományoknak) biztosítására gondoskodik fedezetről.

Nem lehet megfelelő az a rendszer, amelynél az évi díjakat folytonosan emelni kell, ha nő az igényjogosultak száma, vagy pedig megfogy a nyugdíjintézet tagjainak száma, nem megfelelő az

szer megvalósítását óhajtják. Ezek a törekvések más szóval azt jelentik, elégedjünk ma meg azzal, hogy magasabb ellátások fognak folyósíttatni és ne gondoljunk azzal, hogy a jövő igények elégtelenül vagy egyáltalán nem lesznek biztosítva. Az ellátási összegeknek a nagysága a mai generációnak szól, a biztonság elégtelensége vagy teljes hiánya legyen a jövő generációnak a gondja. Après moi le déluge.

Ily politikát nem lehet folytatni az én felfogásom és jogérzetem szerint, mert aki járulékot fizet az intézetnek a törvény alapján, ugyanezen törvény alapján joggal követelheti az Intézettől, hogy gondoskodjék arról, hogy maga vagy hozzátartozója minden körülmények között a lehető legnagyobb biztonság szemelőtt tartásával megkapja azt, ami a várományosnak szerzett joga az egész biztosítási időszakra.

A tőkefedezeti rendszer szerint egyetlen aktív fizető tagnak várománya sem lenne biztosítva, hanem csak az évenként megnyílt nyugdíjazásokból folyó, a jövő biztosítási időszakra átnyúló kötelezettségek tőkeértékének fedezetéről történik gondoskodás.

Az igényjogosultak

Szakértők véleménye szerint a tőkefedezeti rendszer bevezetése esetén az ellátási összegek körülbelül 40%-kal felemelhetők lennének, feltéve, hogy az évi új igények száma átlag nem tér el nagymértékben az évi 65 átlagtól. Úgy de a statisztika azt mutatja, hogy ez az eltérés máris bekövetkezett, mert például 1931. évben új igényjogosult volt 60; 1932. évben 77; 1933. évben 93; 1934. évben 146; 1935. évben 125.

Az utolsó 5 évben tehát összesen 501 új igényjogosult volt, az évi átlag körülbelül száz, vagyis a szakértő számításának alapjául vett 65-nél jóval, de jóval több.

A tőkefedezeti rendszer természetéből következik, hogy az évenként megnyíló új ellátásokból nem lehet levonni a megszűnő ellátások számát és így ezen rendszernél a fentebb kimutatott ellátások a maguk egészében veendők számba, tehát például 1935. évben 125 új ellátás tőkefedezéséről kellett volna gondoskodni. Ily körülmények között az ellátásoknak 40%-os emelése ezidőszerint meg nem valósítható.

A legradikálisabb az ú. n. kirovó- és felosztórendszer, mely szerint az intézet évről évre csak a már esedékessé vált nyugdíjszükségletet és a ...lési költségeket rója ki tagjaira és ezeket ... be tőlük. Ezen rendszernél díjtartalék képről szó sem lehet, eleinte alacsony az évi járuamíg kevés a nyugdíjigény, de később, amifelszaporodik az ellátásra igényt tartó és jogoik száma, a befizetendő évi járulék elviselhetn teherré válik, aminek az a következménye, le kell szállítani a már megállapított nyugkat és ellátási összegeket. A kirovó- és kiosztószer teljesen a jövő generációra hárítja a terés pedig a jelen generáció veszélyére, mert sem egnyilt ellátások, sem pedig a megnyilandó mányok igényeinek biztosításáról nem gonodik.

A várományfedezeti rendszer ellenzői állásjuk megrövidítésére azt is szokták felhozni, a mai gazdasági viszonyok mellett úgy sem t a tartalékolt tőkéket a maguk egészében, is 100 százalék erejéig konzerválni, mert az apapírok visszamentek, a házak értéke csök, a bérjövedelmek mindig kisebbek lesznek, intök a tőke tehát úgy is elvész, lemorzsolónem menthető meg a jövő generáció igényei sítására, jobb tehát a tőkét magasabb ellátási egek formájában a mai generáció igényjogoai között kiosztani.

Nem fogadható el az az érvelésük, hogy a mányfedezeti rendszer öt év óta már egyáltacsak papíron létezik.

Javuló viszonyok

Intézetünk a díjtartalék értékeit, házait, értékrjait nem akarja elidegeníteni, ha most, az só években ezen vagyontárgyak értéke fogyott ha ezt az intézet évi mérlegeiben köteles hűel és pontossággal meg is jelöli, ez nem jeazt, hogy ezek a vagyontárgyak a jövőben fognak a jövő várományi igények kielégítészolgálni, hiszen talán csak nem lesz mindig t az éjszaka. De ha úgy állana is a dolog, nt azt a várományfedezeti rendszer ellenzői sön festik, ez egy okkal több, hogy a várományi zetnél maradjunk és mentsük meg azt a jövő nára, ami megmenthető. Nem szabad ennyire zimistának lenni, nagyon szomorú lenne, ha a ...yar gazdasági fejlődésben annyira nem le-

amennyit a várományfedezeti rendszer mellett abban az időben az intézet fizetni, az igényjogosultak számát pedig csak 2500-ra vesszük, akkor az évi szükséglet 1,500.000 pengő lesz, vagyis — díjtartalék hiányában — minden tagnak körülbelül 300 pengő évi díjat kellene fizetni, mert a legoptimisztikusabb számítás szerint sem tehető a fizető tagok száma 5000-nél többre.

Közjogi megbizatásomnál fogva sokat foglalkoztam és foglalkozom az intézettel. Megelégedéssel állapítom meg, hogy az intézet ma már a háborúutáni infláció és devalváció folytán ért veszteségei dacára annyira restaurálva van, hogy a várományfedezeti rendszernél a matematikai táblázat szerinti ellátásokat *saját erejéből*, vagyis a tagok által fizetett intézeti járulékokból fizetheti. És így az államsegély és a közmegbizatások honoráriumaiból befolyó összegek az öregségi ellátásra lennének fordíthatók, hiszen ezeket a segélyeket csak ideig-óráig vehetjük igénybe az ellátási összegek fedezésére.

Az is önámítás, ha azt mondjuk, hogy csak most a nagyon nehéz pár év alatt átmenetileg emeljük fel az ellátási összegeket a díjtartalék rovására s majd ha a normális gazdasági viszonyok helyreállanak, az ellátásokat ismét le lehet szállítani a mai nívóra. Aki a gyakorlati életet ismeri, az tudja, hogy ez egy morális képtelenség, az ellátások leszállítása az intézet bonitásába, realitásába vetett hitet megrendítené.

Én az ismertetett három rendszer közül igazságosnak, a beígért szolgáltatásokat biztosítónak és célszerűnek is a várományfedezeti rendszert tartom úgy az intézet fennállásának, mint pedig az ügyvédi kar egyetemes érdekeinek szempontjából.

Döntés a rendszerek kérdésében

Most áttérek arra a kérdésre, alkalmas-e egyáltalában a mai időpont arra, hogy a rendszerek kérdésében állást foglaljunk.

Nézetem szerint tekintettel az 1934. évi XXIII. tc. 34. §-ra, még nem érkezett el az ideje annak, hogy az alapszabályok a rendszer felett határozzanak.

A törvény 34. §-a meghatározza, hogy a tagok járuléka átmenetileg minden pótlékkal együtt az 1934. évre 80 pengő, 1935. évre 90 pengő, 1936. évre 100 pengő, 1937. évre 110 pengő, 1938. évre 120 pengő.

A törvény rendeli továbbá azt is, hogy a járuléknak ezen átmeneti leszállítása az intézet szolgáltatásainak csökkentésére okul nem szolgálhat. Ha tehát a járulék most megállapított mértéke a díjtartaléknak az alapszabályokban meghatározott rendszer elvei szerint való növelésére nem elég, a díjtartalék gyüjtését a jelen §-ban meghatározott évek alatt egészen vagy részben szüneteltetni kell. Látjuk tehát, hogy a törvény egy 5 évre szóló átmeneti időt rendel, ezzel egyrészt azt akarta elérni, hogy könnyítsen az intézeti tag járulékfizetési terhén az 5 évi idő alatt, abban a reményben, hogy ezalatt a gazdasági válság lezajlik, másrészt pedig arra is kíván tekintettel lenni, hogy az 5 évi átmeneti idő elmúltával az intézet részéről a változatlan összegű szolgáltatások és az apasztott járulékbevételek szembeállítása mellett készítendő matematikai mérlegből merítendő tényleges tapasztalati tanulságok alapján, nem pedig egyedül valószínűsítési számítások alapján döntsön az intézeti közgyűlés úgy az évi járulék, valamint az intézeti szolgáltatások összege, úgyszintén azon rendszer tekintetében, amelyet az intézeti szolgáltatások biztosítási tárgyában ezután követni akar.

Felfogásom szerint a 34. §-ban megállapított átmeneti idő alatt nem lehet határozni azon rendszer tekintetében, amelyet az intézeti szolgáltatások biztosítása tárgyában meg kell állapítani.

Ezen felfogásomat alátámasztja az igazságügyminiszternek intézetünkhöz küldött 10.549—1935. I. M. VIII. számú rendelete is, amelyben az áll, hogy »...szívesebben látnám, ha az intézet megfelelő hosszabb idő alatt szerzett tapasztalatok alapján határozna a várományfedezeti rendszer fenntartása vagy megváltoztatása felől. Fenn is tartom azt a jogomat, hogy a tapasztalat gyüjtésére nem elegendő időn belül történő esetleges alapszabálymódosítás jóváhagyását indokolt esetben az adatgyüjtés hiányossága miatt is megtagadjam«.

Ne hamarkodjuk el tehát a rendszer kérdésében a határozatot, de kísérjük figyelemmel a természetes fejlődés evolúcióját, a tagok létszámának hullámzását, az igényjogosultak számának szaporodását, azt a rést, melyet az 1934. évi XXIII. törvénycikk 34. §-a a díjtartalékon vis majorként ütni fog s azután ehhez képest határozzunk a szolgáltatásokat biztosító rendszer kérdésében.

Qui habet tempus, habet vitam.

Menzer Fülöpné szül. **Dick Olga** fájdalmas szívvel jelenti, hogy szeretett jó férje

MENZER FÜLÖP

a Pester Lloyd igazgatója

munkás életének 71. és boldog házasságának 41. évében, január 11-én hosszú szenvedés után elhúnyt.

Drága porait 13-án, hétfőn délelőtt ½11 óra-

Nemzeti Újság 1938 VII. 30

Budás György

Életriport egy őstehetségről

Nehéz sors a művészsors a fővárosban is, de még nehezebb a vidéken. Hiányzik az érdeklődők tömege és a művészetkedvelők közül rekrutálódó vásárló közönség. Nincs mecénás, aki anyagi támogatást adna és nincs vállalkozó a kiállitások rendezésére. Ez az elgondolás vezette *Kató* Kálmánt, a Kossuth Lajos-utcai Műterem-kiállitások művészeti vezetőjét, amikor a tegnap megnyitott XVIII. Csoportkiállitás résztvevői közé a fővárosban dolgozó művészek alkotásai mellé tulnyomó részt vidéki festők képeit vette fel.

— A Műterem nyári kiállitásait ugy rendezem — tájékoztatott a kiállitás megnyitásán *Kató* Kálmán —, hogy azokon a nehéz érvényesülési körülmények között élő vidéki művészeket juttatom szóhoz.

Huszonhét festő és szobrász reprezentativ alkotásait gyüjtötte össze a Műterem mostani kiállitása. A legtöbb képpel postimpresszionista nyomokon haladó, feltünően tehetséges *Budás* György szerepel, akinek végzetszerüen érdekes művészi fejlődéséről és sok megpróbáltatást kiálló élettörténetéről később fogunk beszámolni.

Előbb néhány szót a kiállitásról.

A szemben fekvő falakon két névrokon, akik mindezideig nem is tudtak egymás létezéséről: a tatabányai *Bokor* Róbert és a gelsei *Bokor* Béla János állitottak ki. *Bokor* Róbert modern kompozicióju témáival és határozott szineivel tünt ki. *Pokorny* Marcella jól megfogott naturalista portréval, a mezőturi *Soós* Gyula egy tanulmányával, vitéz *Takácsné-Szvoboda* Mária férfikézre valló „Fehérbarát"-jával szerepel. Mellettük meg kell emliteni *Győri* Gy. Lászlót, *Gyulay* Dezsőt, *Horváth* Zoltánt, *Kotoff* Olivért, *Köteles* Árpádot, *Krutak* Györgyöt, *Markup* Valériát, *Börkényi* Henriket, *Pártay* Istvánt, *Reichel* Lajost, *Sárközi* Csabát, *Szacsvaynét*, *Székely* Gézát, *Sziklay* Dezsőt, özv. *Lyka* Döménét, *Teleky-Vámossy* Árpádot, *Vadon* Benjamint, *Vértes* Elemért, *Dongó* Györgyöt és *Szász* Istvánt. *Ágotha* Hilda négy kitünő szobra egy-egy mozdulatköltemény.

Nem ismerjük a kiállitó vidéki művészek életkörülményeit és eddigi pályafutásuk történetét, de meggyőződéssel állithatjuk: egyiküknek sem lehetett annyira rögös, mint *Budás* Györgyé, a kanászból és földmivesből lett festőművészé, aki irni is csak huszonhárom éves korában tanult meg.

Élettörténete regény. *Budás* György Békésgyulán született. Csakhamar teljesen árván maradt, tizenkétéves koráig a rokonok tartották. Erről az idejéről azt mondja, hogy „evés helyett sokszor kapott verést". Tizenkétéves korában a jó rokonok elkergették és *Budás* György akkor egy tanyára beállt kanásznak. Az is maradt huszonhároméves koráig. A pusztára, ahol legeltetett, festők és művésznövendékek jöttek és a fiatal kanászlegény előtt egy soha nem látott világ tárult föl. Később Pécsre, Pécsről Budapestre jött gyalog és mint kubikos keresi kenyerét. Kispénzü mecénásai akadnak, akik támogatják a művészetét, egy műértő képet is vásárolt tőle és ezen a pénzen Párisba utazik. A Louvre és a Luxenbourg-képtár csodái bámulatba ejtik és mig délelőttönkint Páris vásárcsarnokaiban zsákot hord, délutánonkint a muzeumokban tanul.

Pestre jön és dolgozni szeretne, de nincs se festéke, se vászna, se műhelye. Örökké emlékezetes marad az a cipővásár a Teleki-téren, amikor egy jószivü ószeres lyukastalpu cipőjét néhány pengőért jótalpu cipővel cserélte ki. Észrevétlenül egy hölgy megfigyelte a furcsa vásárt, megszólitotta a nyomorgó festőt és segélyezni kezdte. Ő volt — egy nyugalmazott tanitónő — *Budás* György életében az első igazi mecénás. Most már van rendes lakása, műterme, tisztán öltözködhetik, dolgozhat, kiállithat.

Budás György a Műterem-kiállitástól is azt várja, hogy a műértő közönség most ezen az immár második kiállitásán végre felfedezi, pártfogásába veszi és elinditja azon az uton, amelyet megérdemelt a sok küzködés, fáradság és tanulmány után.

bor és Társa cég 90.000, a Wolfner és a Mauthner bőrgyárak egyenként 100—120 ezer, a külföldi áruhitelezők több mint 200.000 pengővel szerepelnek. Ezen kivül csaknem valamennyi fővárosi bank is érdekelve van, a két legnagyobb bankhitelező követelése pedig meghaladja együttesen a fél millió pengőt. Az utóbbi tételre azonban külön fedezet van.

A piac eseményei

A HAGYMAPIACON az árakban ujra változás történt. A hagymakivitel ellenőrzésére alakult bizottság csütörtökön ülést tartott, amelyen alapul véve a külföldről beérkezett jelentéseket, *a vöröshagyma termelői árát* julius 29-iki kezdődő érvénnyel mázsánkint *6.80 pengőben állapitotta meg.* Foglalkozott a bizottság a *fokhagyma* termelői árának megállapitásával és julius 29-től kezdődően az I. osztályu fokhagyma árát (kg-ként 28—32 fejig) 14, a középnagyságu fokhagyma árát (kg-ként 33—40 fejig) 11, a II. osztályu apró fokhagyma árát (kg-ként 41—50 fejig) 7 pengőben állapitotta meg.

Élelmiszerpiac

A pénteki piacra vasuton 60 vagon különféle árut hoztak fel, amelyből 35 vagon volt a darabáru, 1 vagon a hagyma, 4 vagon a gyümölcs, 2 vagon a káposzta, 4 vagon a sárgadinnye. 5 vagon a burgonya, 8 vagon a paprika és 1 vagon a zöldség. Hajón 153 mázsa darabáru érkezett. Élőbaromfiból 285 ketrec, vágottbaromfiból 75 mázsa, tojásból 240 láda volt a felhozatal. Ezen kivül 547 őstermelőkocsival, 5 teherautóval, rendelésre pedig 66 kocsival és 68 tehergépkocsival hoztak fel árut. A piacon a kereslet megélénkült s ez megakadályozta, hogy a nagy kinálat következtében

Budás György

— **Kiállitás a Műteremben.** A multkorinál valamivel választékosabb szinvonal, kevesebb, de jobb festmény felvonulása jellemzi a *Műterem* uj csoportkiállitását. Néhány olyan uj névvel is találkozunk a művészek sorában, amely biztatóan csendül meg. Ezek közé tartozik *Budás György*, az „őstehetségü" festő, aki azonban, sajnos, inkább utánérzett impresszionizmusban, mint ösztönös festőiségében éli ki tehetségét. Legerősebb munkája az *Alföldi tanya*, mert ezen a tájképen legalább azt mondja ki, ami a szivét nyomja. *Bokor Róbert* finoman megfigyelt és *Erdőszéle* cimü táján meglepő frissen tolmácsolt fényhatásai figyelmet érdemelnek, *Gyulai Dezső* pasztelljei és *Bokor Béla János* tájai szép hatásokat mutatnak, *vitéz Takáchné Szvoboda M.* komoly naturalizmusa elismerésreméltó, mellettük pedig *Lyka Döméné* elragadóan friss és könnyed vizfestménye tünik fel *Agatha Hilda* ujabb kisplasztikái közül elsősorban a *Lorelei* cimü árul el finom értéket. *(—y.)*

P. H. 1938. VII. 31.

Pesti Hirlap 1938 VII. 31

Budás György festőművész

— **Aki kanászból lett festő.** Érdekes kiállitás nyilik meg a napokban a Wesselényi-utca 24. számu ház egyik helyiségében. *Budás György* állitja ki festményeit, csendéleteket, tájképeket, falusi jeleneteket, amelyeket festőjük sok igyekezettel visz vászonra. Budás György még néhány évvel ezelőtt kanász volt egy békésgyulai gazdánál és ebben a nyugalmas foglalkozásában kezdett érdeklődni a rajzolás és festés iránt. Ott is hagyta állását, felköltözött Budapestre, és most már ki is állitja munkáit. A közönség bizonyára érdeklődéssel nézi majd a különös festő kiállitását.

Pesti Hirlap 1931.III.

MDK

Budás György festőm.

Aratás I. of.

Pest látképe a Gellérthegyről, of.

Tájkép, of.

Müterem 18.esop.kiáll. 1938. jul.

Budás György
festőművész
50 éves
(agytályog)
† 1948. IV. 13.
X. ker. temető

Kalotai főkönyv
114

MDK

Budás György festőm.

Tabán, of.

Vajdahunyad vára, of.

Strandolók a Dunán, of.

Müterem 18.ssop.kiáll. 1938. jul.

MDK

Budáe György festőm.

Csendélet, of.

Strandoló nők, of.

Műterem 18.csop.kiáll. 1938. jul.

MDK

Budás György festőm.

Matyó vásár, of.

Mosónő, of.

Aratás II. of.

Műterem 18.csop.kiáll. 1938. jul.

MDK

Budás György festőm.

Cséplés, of.

Dunai kirakodó munkások, of.

Alföldi tanya, of.

Műterem 18.csop.kiáll. 1938. jul.

MDK

Budás György festőm.

Balaton, paszt.

Tájkép, "

Müterem 18.csop.kiáll. 1938. jul.

MDK

Budás György festőm.

Pipacs csendélet, of.

Kapás asszonyok, of.

Műterem 18.csop.kiáll. 1938. jul.

MDK

Budás György, festö
/?/

Óra és kancsó csendélet. Pasztell.

Nemzeti Szalon. - Téli tárlat. 1932. dec. Kat.

MDK

Budás György festőm.

Ligeti részlet, of.

Kubikos, of.

Kubikos-kordély lóval, of.

Műterem 18.esop.kiáll. 1938. jul.

MDK

Budás György festőm.

Téli táj, graf.

Műterem 18.csop.kiáll. 1938. jul.

MDK

Budás György festőm.

Rákospatak gyárakkal, paszt.

Női akt, cer.

Müterem 18.csop.kiáll. 1938. jul.

Budás György

A kanászbojtárból lett festő-őstehetségről számol be a lap, s közli, hogy legközelebb rendezik meg kiállitását, majd bemutatja a művészt, amint éppen saját tehenét feji/A kiállitás helyéről nem ir./
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. aug. 13. XII. évf.
33. sz. 71. lap.

Budás György

A Nemzeti Szalonban és a Mücsarnokban rendezett kiállitásai után, most egy vendéglőben mutatta be festményeit. Közülük két müvét bemutatja a lap: az egyik kép egy ligeti padon ülő olvasónőt, a másik egy parasztleányt ábrázol a vállán egy kampón függő két vadőrrel.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1936. jan. 18. X. évf.
4. sz. 95. lap.

Budatín vára

Trencsén vm

Számos Lejpel

Janota I.

107 — 120. l.

SZAKCSOPORT

ALCSOPORT

KOR

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

MÉRET

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Budetin vára

Takfelvvárak

67. p.

Bp. .....

Budatin

Medvyánszky László
rajza.

Repr.

Om V. 297. l.

BUDAPEST

III.

Aquincum

Az aquincumi ásatásokról ... V. 1881, 157 l.

Budatin vára



BUDATIN.

VÁGVÖLGYI KÉPEK.

Vas. Lap
1909. 5. l.

A MŰPÁRTOLÓ KÖZÖNSÉG FIGYELMÉBE.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat tagjai az alapszabályok értelmében: *pártfogók, alapítók és rendes tagok.* (Művészek és műpártolók.)

Pártfogók azok, a kik a társulat céljaira legalább *2000 koronát* adományoznak; *alapítók* azok, a kik e célokra legalább *400 koronát* alapítanak. A pártfogói alapítványok 4, az alapítványi díjak pedig 2 év alatt törleszthetők.

A társulat *rendes tagjai* azok, kik kötelezik magukat legalább 3 éven át *évenkint 20 korona* tagsági díjat fizetni. Azon rendes tagok, kik egyszersmind a Magyar Képzőművészek Egyesületének is tagjai, (művésztagok) a megállapított évdíjnak csak felét, 10 koronát fizetnek.

A társulat tagjait a **következő kedvezményekben** részesíti:

1. A tagok a társulat által rendezett *minden tárlatot ingyen látogathatnak* s ezenkívül *évente 5 belépőjegyet kapnak a családtagok számára, s minden további 5 ily jegyet — de egy év alatt legföljebb 20-at — 2 koronáért vásárolhatnak.*

2. **Művészeti folyóiratot** ad, a mely évenkint *hatszor* jelenik meg gazdagon illusztrálva, műmellékletekkel diszítve.

Budatín

Medvyánszky László
vajza -

Repr -

Om V. 297. l.

BUDAPEST

III.

Aquincum

Az aquincumi ásatásokról ... V 1881, 157 l.

BUDATIN VÁR (Trencsén vm.), már 1250-ben állott s eleinte királyi birtok volt. 1798-ban a vár Csáky Antal gróf birtokába kerül s az ő utódai birtokában van ma is. Igen érdekes a vár hatalmas, köralakú öregtornya, különös, felső két emeletét összefoglaló termével, hol boltsüvegekre támaszkodó körfolyosó tagozza az egységes teret. A várépület homlokzatain több helyen sgraffito-díszítések láthatók. *Lux.*

L-g. I. 156 l

Kecskemeti muzeum IV. 263

Budatin vára

Trencsén vm.

megszállt.

Dienes Adorján

Regélő romok.

Rozsnyó, 1940.

471. l.

Budatini várkastély



MAGYAR MŰVÉSZET
1933. 348. l.

BUDATIN,
A VÁRKASTÉLY RÉSZLETE. XVII. század

Árkádos udvarú kastélyt és házat az osztrák tartományokban is találunk eleget, de tévedés lenne ebből közeli függő viszonyra következtetni. Ha vannak is hasonlóságok, melyet a közös olasz művészvándorlás idézett elő, más a művészi felfogás, mely kifejezésre jut a felépítésben, arányokban és a formák megválogatásában egyaránt.

Az arkádmotívum felső-olasz, velencei hatás alatt a tornyok kiképzésében is alkalmazást nyert a Felvidéken, még pedig nemcsak a szepes-sárosi harangtornyokon, hanem máshol is, mint pl. az árvai vár kápolnáján, a nagybittsei vár kaputornyán (a restaurálás előtti állapotot véve tekintetbe, midőn az arkádok még épek, fedele is a régi barokkos sisak, mely német hatás alatt gyakori a felvidéki épületeken), továbbá a nagy-bittsei harangtornyon, hogy csak a legérdekesebb példákat említsük. (Az utóbbi emléket v. ö. az Ascoli Picenoban levő Porta Tufillával.) A velencei igazodást ezeknél a tornyoknál annál inkább hangsúlyoznunk kell, mivel a német renaissance tornyok a lombard típus (négyszögű toronytest, kisebb sokszögű lezárással) hatása alatt fejlődtek ki. Az említett toronytípuson kívül számos más érdekes változat fordul elő, melyek közül csak egyet-kettőt ismertetünk. Az eperjesi Szt. Miklós-templom régi tornyát (1641?), melyet a Schulek-féle restaurálás teljesen kiforgatott eredeti alakjából és a vele összefüggő sztropkói templom-

Budatini várkastély

MAGYAR MŰVÉSZET
1933.348.l.

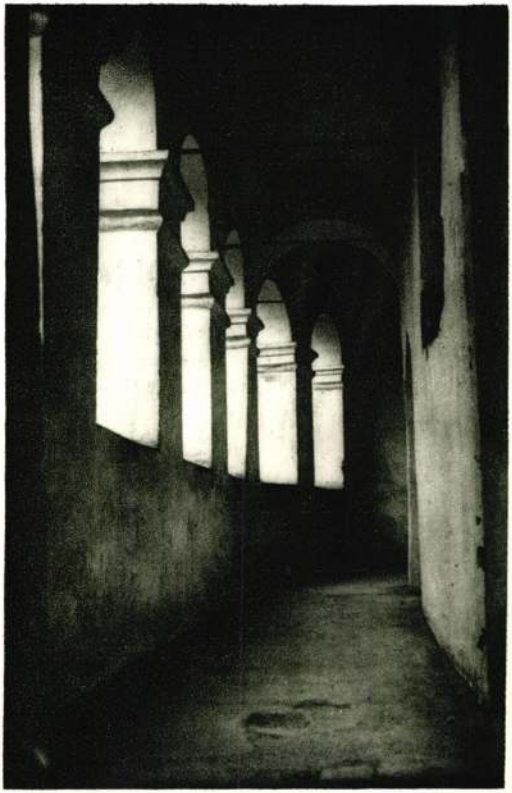

BUDATIN, A VÁRKASTÉLY
ARKÁDOS FOLYOSÓJA. XVII. század

lombard frízszerű dísz, mely csonka boltsapkákból van összetéve (Lőcse).

A világi építkezésnél jóval kisebb arányú volt az egyházi építkezés, bár tekintetbe kell venni, hogy az ebben a korban épült templomok közül több elpusztult vagy barokk átalakításnak esett áldozatul és így a munkálatok méreteiről csak fogyatékos tájékoztatásunk lehet.

Az építkezések részben korábbi templomok átalakítására (Szakolca), részben új templomok építésére irányultak. Az utóbbiak során jellemző homlokzatkiképzés vált általánossá, melynek legfőbb dísze a felső-olasz-velencei eredetű nagy ablakok. Ezeket megtalálhatjuk a sárospataki vár Perényi-szárnyán, továbbá Erdélyben többhelyt, főként Kolozsvárt. Templomhomlokzat kiképzésére talán legelőször a pozsonyi régi ev., most jezsuitatemplomon használták fel (1638). További példái a trencséni piarista-, az eperjesi plébániatemplom. Az előbbi kettő barokk átépítésen ment keresztül, az utóbbi megőrizte eredeti kiképzését és ma is tisztán mutatja a renaissance formák és az északi barokk kéttornyos homlokzattípus összeforrasztását. Ezen az emléken, mely határkő a renaissance és a barokk között, a közeli Erdély művészetének hatása is észrevehető, főleg a belső pér széttördelt, halmozott dór formáiban. Még erősebb az erdélyi renaissance befolyása a zborói vártemplomon, Andreas Kunz művén

Budatin Trencsé

várkastely -

A/ Drahotuszky 874

1). Légett allapotban távl. kép.

B). Könyöki 1882 ból

1/ alaprajz és távl. kép (dél nyugat)
1882 ból. -

2) Bejáró oldal a kapuval.

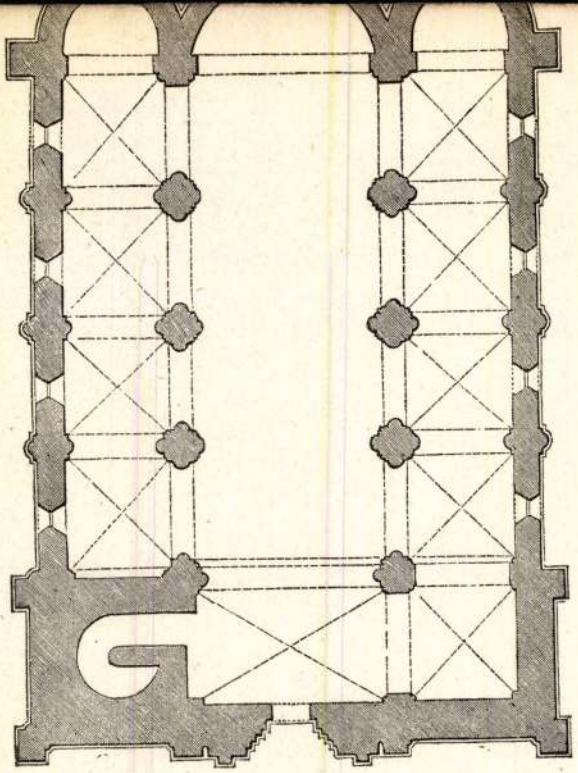

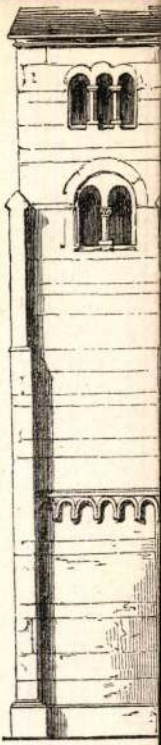

7.

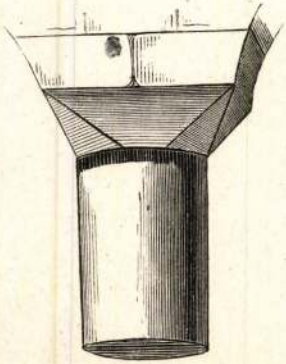



15.

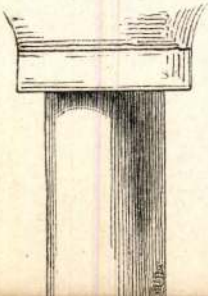





Budatin vár

l. Trencsén vm

Hadtört. Közl.

1914. 587. l.

ár 20-án, 14 Endenichben 1900 május 1-jén.

6 cm.-- Lelt.sz.4618.-- Vétetett az
i ajánlat, az 1913 junius 3-iki fel-
z 1913 julius 22-iki 98659 sz.leirat
11-től 2000 K-án.-- Kifizettetett
számoltatott 1913 szeptember 8-án

1348-913
-913-1
lt.12158.

Büdetin vára

Luk Podm

III. k. 642. l.

Budatini várkastély

fémszép után repr.

Luk Podm

IV. k. XIII. l.

XXXIII. és kv. ll.

668. l.

Budatin a Vág-
völgyében

Vörszerű éjjel-
csoport

Képe repr.
Magy Verlecke
III. 80. l.

Budetin várkastély

Trencsén vm.
fenyőkep utan

repr.

Luk Podm

I. k. XLVIII. l. mellett
XVIII. l.
606. l.
II. k. 665. l.

Vas. Ujs. 1857.

néket mázsa-számra lehet tenni. Az efféle szállitásoktól pedig ha nem csordul is, legalább cseppen!

De sikerrel versenyezhet a magyar biztositás minden más külföldi és a birodalomban létező egyéb biztositásokkal azért is, mert :

jövedelmének forrásai kellő ruganyossággal birnak; mert,

a részvényesek fizetési tehetsége, csak azon mértékben vétetik igénybe, mellyet megerőtetés nélkül elbirnak. És harmadszor, mert

épen a verseny miatt a biztositási dij olcsóságára lehet számitani.

Mi az első pontot illeti : eddigelé a biztositás

Jég- } kár, és
Tűz- }

Szárazon és vizeni szállitások biztositására terjed ki az egész ausztriai birodalomban; kiterjedhet azonban a biztositás minden más ágaira nézve is. S e tekintetben a jul. 15-ki első közgyülés, hatáskörét, az állat-életbiztositása és viz által okozott károk biztositására is kivánta kiterjeszteni, a mint hogy az alapszabályok, legfelsőbb helyre illy módositásokkal terjesztettek fel. De kiterjeszti a társulat működését a tengereni biztositásra is, a merre és a meddig csak kereskedelmi hajók járnak. És e tekintetben a viszon-biztositásból folyó előnyökre méltán számit.

Illy módon a társulat a jövedelmek folytonosságát állitván fel szabályul, azok forrásainak is kellő ruganyosságot adott.

Mi a második pontot illeti, miszerint a társulat a részvényesek fizetéstehetségét zaklatni nem akarja, erről már csak a részvények fizetésmódja után is meggyőződhetünk.

Alakult a társulat 3 millió tőkével 3 ezer részvényre. Tehát a tőke ugyanannyi, mint a „bécsi cs. kir. szab. első ausztriai biztositó társulaté," de mig ott a részvények száma 2000, és igy mindenik részvény 1500 ftra szól, a magyar biztositásnál három, mondhatni négy ezerben van a részvények száma megállapitva, miután két ezer, ezer-ezer forintos részvény, egy ezer pedig öt-öt száz forintos fél részvény. Ez által a társulat kevésbé vagyonosokra nézve is hozzájárulhatóvá tette a részvények megszerezhetését. Két fél részvény azonban egy kézben, joghatását illetőleg, egy részvénynek tekintetik. Az aláirók egyelőre 20%-jét fizetik a részvény névszerinti értékének, és igy 200 ftot egy egész, és 100 ftot egy fél részvény után és további 5 ftot egy egész és 2 ft. 30 krt egy fél részvényre, mint a melly összegből a társulat felszerelési költségei fedeztetnek.

A részvény névszerinti értékének hátráléka vagy is 80 százalékról a részvényes magáról adóslevelet ad, mielőtt a részvényt átvette volna, ezenkivül garantiát állit ki, miszerint tartozását beváltani képes, minek elfogadhatóságáról a választmány itél. — E rendszabály, mig egyfelől a részvényekre nézve a fizetést megkönnyiti, másfelől teljes soliditásról kezeskedik a társulat tőkéjét illetőleg.

Mi a biztositási dijak olcsóságát illeti, fel lehet tenni a társulat igazgatóiról, hogy e tekintetben is a legméltányosb kivetési kulcsot fogják elkészíteni, miszerint a biztositott állását könnyitsék és igy a társulatnak minél több részvevőt szerezzenek, mert csak a biztositottaknak nyujtott kedvezés által számolhatnak minél több biztositási dijra, s más biztositási társulatokkal szemközt minél nagyobb sikerü versenyre. Bármilly nagy legyen is azok száma, kik hazánkban egy vagy más biztositó intézetnél javaikat biztositották, lehet mondani, hogy e szám a nembiztositottak számához ugy áll mint 2 : 10-hez. És igy marad még elég nagy tér, mellyen az első magyar biztositás erejét megkisérthetni. A biztositás nálunk igen el van hanyagolva. Itt az ideje, hogy kifejtéséhez hozzá lássunk!

Mielőtt fejtegetésemben tovább mennék s a biztositás kifejtési módjának eszközeiről szólnék, lássuk külön-külön a biztositás egyes ágait.

(Folytatása következik.)

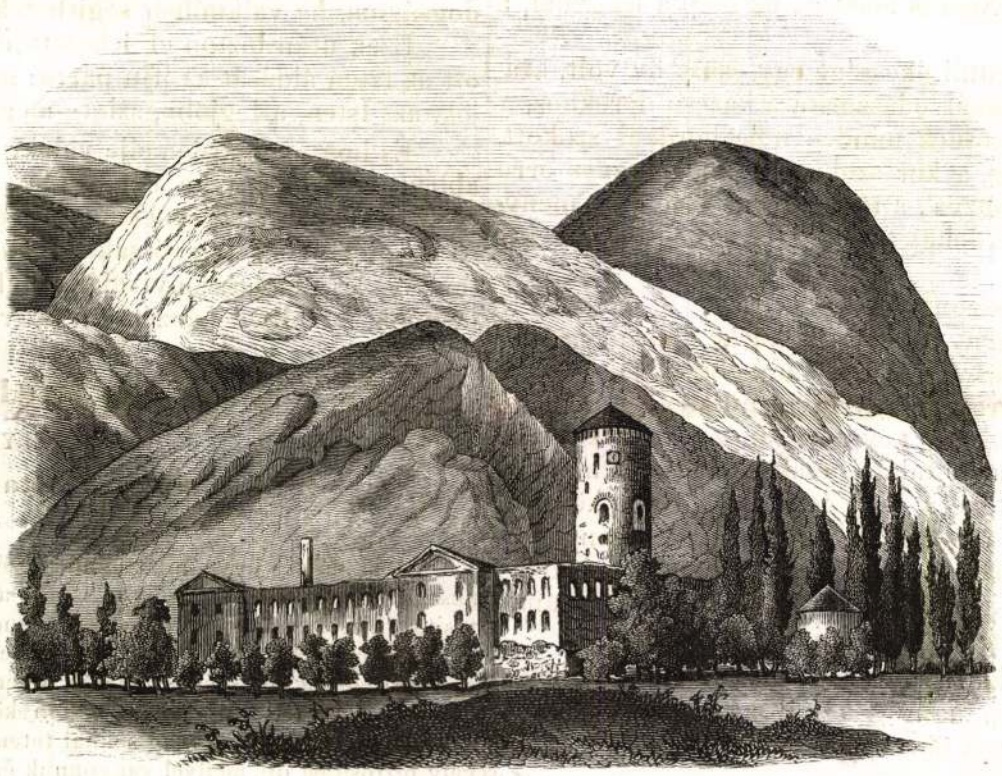

A budetini várromok.

A budetini várromok.

Zsolna átellenében a Vágh tulsó partján, a Kiszucza folyó Vághba ömlésénél, ezen két folyó által képzett félszigetben, s a szegénységről hires Kiszucza völgy nyilásában, mintegy kaput képezve, áll az ösrégi Budetini várkastély, gyönyörü kertjével s partra épitett részint uradalmi, részint pedig jobbágyi épületekkel. Ezen vár két részből állván t. i. óvár s ujvárból, mellynek elsejét már a 13-ik században fennállottnak mondják az oklevelek. Eleinte Budetin királyi birtok volt, s még 1321-ben Károly magyar király oklevelében Badaczin név alatt jön elő, azon négy királyi adószedő hely között, mellyeken királyi adót s vámot kellett fizetni. 1338-ban nagy Lajos király idejében gróf Zeéch Miklós országbiró, Turuch vármegye s több várak u. m. Sztrychen (Sztreczen), Raych (Rajecz), Wudatyn (Budatin) s Jachatin (azelőtt Lethesin, később Jathasin, Jachatin, Kongesberg vagy is Königsberg Károly király idejében, s nagy Lajostól Kiszucza-Ujhelynek neveztetett, melly név alatt mostanáig is fennáll nem messze Budetintől) urának mondatik az oklevélben. 1384-ben Poscha fiai Miklós és István Sztrechin, Lytva, Szylina, Óvár és Budetin várak urainak mondatnak. 1395-ben Zsigmond király idejében, Ulászló lengyel király birtokába került. 1438-ban Albert király idejében Hatna-i György és Pán László, Gáspár és György fiaikkal a királyhoz folyamodtak uradalmuk határai kijelöléseért; hová a turóczi prépostságból küldetett egy szerzetes és más megyei urak közremunkálásával méretett fel a határ. — Emlités tétetik Budetin, Hlumecz, Uranje, Dubie, Nove-Meszto, Leskovecz, Lehotka, Nyeslusse, Powrina, Radnole, Brodno, Zádubnje és Maly-Budetinről, mint az emlitett földes urak birtokáról. 1451-ben s ismét 1458-ban Mátyás király idejében Giskra cseh birtokába esett. — Később a 16-dik században Bethlen s Bocskay zavaraiban gróf Thurzó uralmába jutott. — A 17-ik század elején Szúnyogh birtoka volt, már 1637-ik évből létezik Szúnyoghnak a zsolnaiakhoz intézett egy levele, mellyben az elfogott s várában őrizet alá tétetett rablók kivégeztetése végett a zsolnai tanácstól bakót kér. A vár másik vagyis uj része a Szúnyoghok alatt épült. A mult század végén, Szúnyoghnak fiai nem létében királyi engedmény (praefectio) által leányára szállott, kit is gróf Csáky vevén nőül, e vár jószágaival együtt a hires s jótékony Csákyak birtokába került, kiknek alattvalóik s az egész környék iránt, a felsővidéket többször pusztitó éhenhalálozások keserü éveiben bebizonyitott atyai szeretetök, a nép szivében örök emléket alapita a nemeskeblü családnak.

1848-ban s a rá következett viharos évben, e vár a tüz martaléká lön, s a grófi család elpusztult várából máshova költözött, mellyben a vidék mentő angyalát minden sovány termésü évben siratja. *Vágvölgyi.*

Budetini vár

És megmutatták azok az egyszerü emberek, hogy fény, pompa pipere nélkül is lehet boldog az ember, mert igaz az, hogy minél nagyobb valamely háznál az a gonosz valami, mellyre a mi jó nyelvünknek tökéletes szava sincs, hanem csak ugy szokás nevezni: *luxus*; nagyobb ott rendesen a nyomoruság. Mert nem más az a fény és pompa, mint hiu álragyogvány; a melly el akarja vakitani az embereket, s elvonni a figyelmet attól, hogy mélyebben kivánjanak betekinteni a dologba, s vizsgálni, hogy mind arany-e a mi fénylik Hány családboldogságát ásta már alá a luxus, a melly családok haszerény, csendes körbe vonultak volna, boldogul élik át lefolyt napjaikat. De a kinek csak az ad élvezetet, ha a világ bámulja s irigyli, az előtt, a pillanatnyi hiuság kielégitéseért nem áldozat a jövő napok boldogsága . . . . . .

Ifju szép menyasszony készült az esküvőre. — Hosszu sötét fürteit egyszerü ezüst tüvel tüzte meg, s egyetlen rózsabimbót helyezett hajába, méltó ékességül ahhoz a fejlő rózsa arczhoz, mellynek ábrándos szép szemeiben a legjobb lélek tükröződött, s mellynek eper piros ajkain ártatlan mosoly lebegett. — Karcsu termetét a legegyszerübb fehér ruha födé, mellynek kivágott nyakát egyszerü csipkefodor ékesitette, a mit nem hozattak idegen országból, messzeföldről: hanem a lányka maga himezte azt, maga varrta ki azokkal a kedves fehér kis ujjacskákkal, mellyeknél nem sokkal volt fehérebb maga a tiszta patyolat.

A ruha odasimult szépen a pihegő kis kebelre, mellyben hangosan dobogott az érző sziv. Nem is lehet az máskép a leánynál, a ki menyegzőre készül . . . .

Az egész öltözetnek egyedüli ékessége egy ezüst öv volt, aranyozott kapocscsal, melly a ruhát odaszoritá a karcsu derékhoz, a millyen övet ekkor Nagy-Körösnek minden nője hordani szokott. A piczi kis lábacskákra pedig, a kor szokása szerint hegyes orru magas sarku kis csizma volt huzva, a mikor ment bennök a menyasszony, ollyan bohó örömmel lehetett nézni, hogy megtudnak kopogni ezek a kis lábak.

Ennyiből állott a menyasszonyi öltözet.

Pedig e lányka nem szegény család gyermeke, hanem nemzetes Tollas János uramnak, Körös városa érdemdús birájának leánya, a szép Jolánka, a kit igen szeretnek ugy hivni mindenütt: *kis tündér*, mert szépségéhez hozzá illik e név, jóságához még inkább. A szenvedő ha megvigasztalóra akar találni, csak Jolánkához menjenel, és a lányka — ha csak teheti — le is fogja törölni könyeit. Ez pedig nem csoda dolog, mert igaz ugyan, hogy a lányka jó anyja már csak az örök hazából tekinti leánya jó szivü cselekedeteit, hova leányának tiz éves korában költözött, de olly apának mint Jolánkáé, csak ollyan leánya lehet mint épen Jolán.

És megfogamzott a lánykán a megvigasztalt szenvedők áldása, mert az a hü, tiszta szerelem, melly a két ifju szivet összeköti, s melly völegényt és menyasszonyt életfogytiglan boldoggá fog tenni, bizonyára az ég áldása.

És gyülekeztek már a jó vendégek, s a mint beértek a tiszta udvarra, az a mosolygó arczu öreg ember, a ki ott állott a ház eresz alatt, ollyan szivesen fogadta öket, s ugy meglátszott rajta, hogy ő az *örömapa*. — Mind ő, mind vendégei épen ollyan egysze-

— Engedd meg nekünk, jó néne, hogy eljöttünk menyegzöd napján, és hálát akarunk előtted rebegni jótéteményeidért. — Te is adtál nekünk sok jót, nekünk is háladatosaknak kell lennünk. Fogadd kezeinkből e rózsa koszorút, legyen az a mi háladatosságunk jelképe, melly élni fog mindaddig, a mig mi élünk, és a melyllyet nálad senki jobban meg nem érdemlett.

A gyermek elrebegvén szavait, átnyujtá az ajándékot a *szép néni*nek, a ki átvette azt, és odafüzte karjára. Azután megcsókolta a gyermeket homlokán, mire annak egész arcza elpirult szemérmesen, az örömtől. Azután a „kis tündér" megszólalt:

— Köszönöm szivességeteket, kedves gyermekeim. Boldoggá tesz engemet ez a szép koszorú. Elteszem azt örökre, emlékül, és valahányszor meg fogom nézni, mindig megemlékezem reátok. És arra kérlek, hogy cselekedjetek ti is hasonlóan, mi hogy megtörténjék, fogadjátok el viszont köszönetül ezt a csekély kis ajándékot. Legyen az mindegyiteké, s emlékeztessen benneteket mindig arra, hogy mi igen szeretjük egymást.

E szavakkal leoldá a lányka egyszerü öltözete egyetlen ékességét is, az övét, s átnyujtá azt a lánykának. Az természetes öszinteséggel nyult utána, s alig hallhatóan rebegé a köszönetet, mellyet az öröm csalt ajkaira.

— Ti pedig, jó emberek, — folytatá a kis tündér a szülékhez fordulva — kérlek benneteket, szeressetek engemet ezután is ugy, mint eddig, s higyjétek meg, hogy az lesz az én legnagyobb boldogságom, ha valamiben segithetek rajtatok . . . . . .

Ezek után bizton el lehetett menni a szentegyházba, és kérni ott az Isten áldását az ifju párra; mert a kit itt a földön áldanak a jók, azt Isten, a legjobb, szinte meg fogja áldani.

És hogy megérdemelje valaki a boldogságot, s hogy élhessen abban, arra bizonyára nem a fény és pompa vezethetnek egyedül. Mert higyjétek meg énnekem, a jólélek előtt több becse van annak az egyszerü hervatag rózsakoszorúnak, mit jámbor emberek hálája font össze menyasszonyi ajándékul, mint akármelly ragyogó diademnak, a mellyet pénzért megszerezhet akárki.

(Vége következik.)

A biztositásról.

Irta SZÉKELY JÓZSEF.

I. Első magyar általános biztositás.

(Folytatás.)

A biztositás ügye, mint minden czélszerü emberi intézvény, a *viszonyos hasznon* alapul. De e viszonyos haszon alatt nem azt kell érteni, hogy a biztositott biztositási dijától egyenes hasznot nyerjen, mert jog szerint csak a kárpótláshoz lehet igénye . . . Avagy nem ezen biztositási műtétet végezzük egyszerü levélküldésnél is, midőn a térti vevényt felülfizetjük? Nem ezen biztositási műtétet végezzük, midőn kölcsön, vagy hitelezéseknél zálogot adunk? És aránylag e zálog sokkal tetemesebb szokott lenni, mint azon csekély biztositási dij, mellyel vagyonunk épségét, ugy szólván mások fáradsága által megőrizzük, mert tulajdonkép a biztositónak kell száz szemének lenni mint Argusnak, és nem a biztositottnak!

Nem állitom, hogy a biztositás ügye magában véve már olly büvös műtét, minőt List az államgazdász, a siléziai len és schwarzwaldi falórákkal remélt kivinni, mikép ezekkel fogja az angol gyáripart a szárazföldről kiszoritani, a jó számitó és pénzes hollandit, a komoly dánt stb. német felsőség alá keriteni; nem állitom, hogy az „első magyar általános biztositás" minden más biztositásokat ki fog szoritani, erre nincs is szüksége, elég az, ha sikerrel versenyezhet. Versenyezhet pedig, mert szilárdsága által a közönséget már is teljesen megnyugtatta, ugy, hogy számos hazai biztositó egyletek eddig is késznek nyilatkoztak „az első magyar általános biztositásba" beolvadni, külföldi biztositó társulatok pedig a viszon-biztositásra ajánlkoztak.

Ha semmi egyebet nem veszünk is, mint a magyar biztositás alapszabályilag kifejezett czéljának harmadik pontját, mellyben a szárazi és vizi szállitás biztositásáról van szó: át kell látnunk, hogy az ausztriai örökös tartományoknak is legnagyobb érdekökben fekszik, hogy a magyar társulat erős és gazdag legyen, miután szomszédságunk és egyéb állapotaink mivoltánál fogva, az ottani szorgalomnak itt van és leend, nemcsak fölöslegének eladásában, hanem szükségeinek beszerzésében is mindig legnevezetesebb piacza. Ez oldalról véve fel a dolgot, magok az örökös tartományok tetemes biztositási dijakkal fognak járulni, a magyar biztositási tőke kamatoztatásához, legalább viszon-biztositás utján. Nem szükség erre nézve a be- és kiviteli kereskedés kövér rovataiba pillantanunk, sem azon tapasztalásra utalnunk, hogy kivált gyáros és kereskedő, nagyobb percenteket is szivesen áldoz a több biztosság okáért; de miután a szárazon és vizeni szállitás biztositására fentebb némi sulyt fektettünk, csak megemlitjük, hogy e tekintetben a forgalom olly nagy, mikép a kivitt anyagi termékeket és lábonjáró állatokat mellőzve, a szellemi termékek forgalma is olly nagy, hogyha a Pestről kivitt Petőfiket, Jókaikat nem is, de az ide érkező Göthéket, Heinekat, Bör-

*

Budatini vár

Vas. Ujs

1857. 432. l.

Képpel

F. L. Budau
fotografus

M.DK.

1902-ben lefényképezte Pozsony-
ban a híres Mária-Terézia
szobrot.

Sztojka Károly: Adalékok a Fadrusz életéhez
Művészet, 1968. december - 3 lap.

BUDATÉTÉNY

Szt.Mihály-kápolna

RÁDAY Mihály: A lándzsát ismét ellopták.
= Magyar Nemzet, 1994. febr. 23. 7.

1992-ben felujitották

A balassagyarmati
Mikszáth Kálmán Művelődési Központ
meghívja

BUDAVÁRI ILONA

kiállítására

A Szerbtemplomba

1994. december 2. - január 26-ig



Megnyitó: december 2. péntek 16 óra

Megnyitja: Fábián Jánosné

Budavári Ilona

Átutalás megírva

Budaváry Béla

l. Eberling B.

Budaváry (Eberling)

Béla

lásd

Eberling B.

bb és 2 kisebb váza, porcellán, vörösesbarna alapon két domboru kinai alakkal. Herend. — Kamingarnitur, n, Herend.

fekete alapon szines, kinai izlésü virágos fák madarak-ellan, Herend.

naalak, piros alakokkal, Herend, 1560. — Kaffeesieder,).

jal, porcellán, szines kinai modoru diszitéssel. Herend, eckel und Untersatz, mit chinesischem Dekor. Herend,

cellán, két puttó alakkal. Herend, 1860 k. — Doppel- 1860.

in, sárga alapon virágos kinai modoru diszitéssel. Herend, und chinesischem Dekor, Herend, XIX Jh.

ék és áttört diszitéssel, csónakalak, Herend, XIX. sz, brochen, Herend, XIX Jh.

lán, kékarany és pikkelyes disszel. Ovális alak, Herend Deckel, oval. Herend, XIX Jh.

Budaváry

(Eberling) Béla

épitész

Budaváry (Eberling) Béla
okl. épitészmérnök, min. o. tan.
X. Pongrácz-út 17. S. ép. **148-324**

Bptóvb 1940 szept.

" 1942 jan.

Name

Date

Budavári István, [ ]

L: Csoháry Kálmán

Sós Péter János: Ahogy nálunk a játék készül 17.

Népszabadság, Bp. 1977 okt. 30

Budavári István, [munkás]festő. MDh

A csillaghegyi tárlat egyik kiállítója.

A főiskolai felvételi vizsgán is megfelelt.

Artner Tivadar: Vasárnapi festők 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. ápr. 10.

Budavári [Ishán], viperművész

L: Vida Tsuresa

—: Közművelődés, klubkérdő 46.

Új Tükör, Bp. 1986 dec. 21. XXIII/51

Budavári Ishán, ipsarművész

L: Tassy Béla

_: Közművelődés, klubkiradó ...

46.

Új Tükör, Bp. 1986 dec. 14.

XXIII/50

Budavári István, ipari művész

formatervező ipari művész, az új Diesel-motorok formatervét készítette.

— A legerősebb Diesel 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jún. 11.

BUDAVÁRI ISTVÁN

Magyar iparművészet az
ezredfordulón 2003

186.l.
194.l.

Magyar Építőművészet. 1914. 4. szám

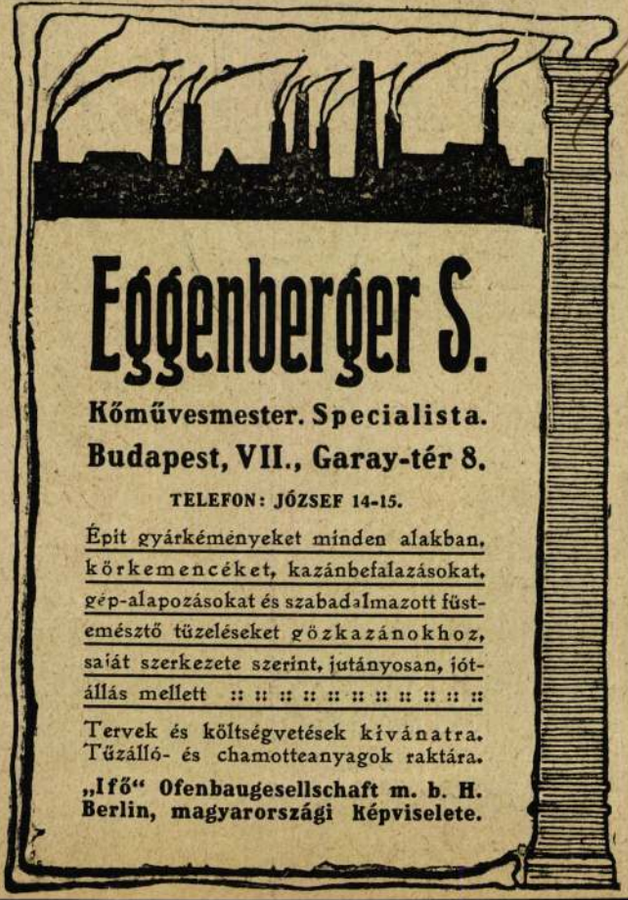

Eggenberger S.

Kőművesmester. Specialista.

Budapest, VII., Garay-tér 8.

TELEFON: JÓZSEF 14-15.

Épít gyárkéményeket minden alakban, körkemencéket, kazánbefalazásokat, gép-alapozásokat és szabadalmazott füstemésztő tűzeléseket gőzkazánokhoz, saját szerkezete szerint, jutányosan, jótállás mellett :: :: :: :: :: :: :: :: :: :: ::

Tervek és költségvetések kívánatra. Tűzálló- és chamotteanyagok raktára.

„Ifő" Ofenbaugesellschaft m. b. H. Berlin, magyarországi Képviselete.

Telefonszám 733.
Alapíttatott 1840.

IFJ. BUDAY

TEMPLOM-, SZOBA-, DÍSZFESTŐ ÉS MÁZOLÓ

PÉCS

JÓZSEF-U. 35.

Elvállal minden e szakba vágó munkát, úgymint ajtó- és ablakfestést és fényezést is :: Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek :: :: :: :: ::

Telefonszám 733.



MUNKÁCSY GYULA

LAKATOSIPAR-ÜZLETE

= BUDAPEST, =

VI., RÓZSA-U. 51.

Telefon 12—80 Telefon 12—80



A Munkácsi-féle SARKÁNY kémény- és szellőztetési toldók eddig a LEGOLCSÓBBAK és a LEGJOBBAK. — SZÍVÓKÉPESSÉGÜK FELÜLMULHATATLAN: a szél és napsugár káros befolyását a kéménycsatornák huzatára kedvezővé teszi és így szívóképességénél s nagy olcsóságánál fogva a rossz huzatú kéményeknél nélkülözhetetlen :: ::

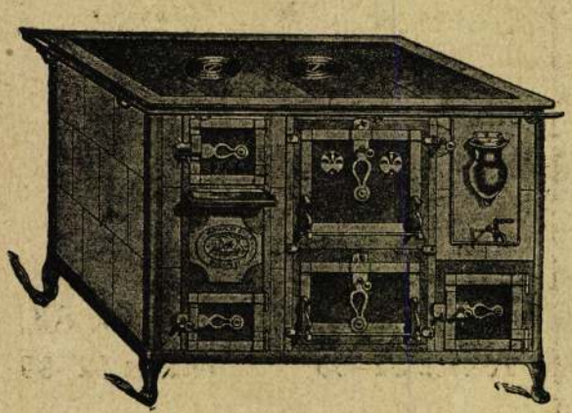



Iroda és mintaraktár:

BUDAPEST,
Király-utca 102. sz.
Rózsa-utca sarok.

A jelenkor legjobb, legolcsóbb és legerősebb szerkezetű kémény- és szellőztető-toldója.

12 évi jótállás!

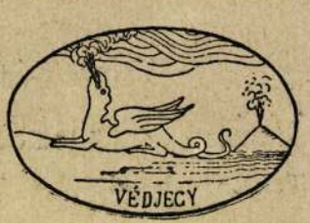

JUNGFER GYULA

BUDAPEST

CS. ÉS KIR. UDVARI MŰ-
:: ÉS ÉPÍTŐ LAKATOS ::
GYÁRA ÉS IRODÁJA
VIII., BERZSENYI-U. 6.
TELEFON: JÓZSEF 21-61.

IPARMŰVÉSZETI BRONZ-
ÉS FÉMÁRÚGYÁRA ÉS
MŰÖNTŐDÉJE
VII., KEREPESI-ÚT 26.
TELEFONSZÁM: 170-00

PORCELLÁN-FAYENCE
FALBURKOLAT,

TRAVERS-, PILLÉR-, DÍSZ- ÉS ZOMÁNCTÉGLÁK. SZIGETELŐK. EGÉSZSÉGÜGYI CIKKEK. KERAMITBURKOLATOK
•••• ÁRJEGYZÉK ÉS KÖLTSÉGVETÉSSEL SZOLGÁL ••••
KŐSZÉNBÁNYA ÉS TÉGLAGYÁR
TÁRSULAT ••• BUDAPESTEN
(EZELŐTT DRASCHE) VII., KIRÁLY-UTCA 67. SZ.
TELEFON 34—51 ÉS 34—61 TELEFON 34—51 ÉS 34—61

Arnheim S. J.

pénzszekrény- és tresorgyára

Budapest, V., Árboc-u. 3.

Telefon: 44—43 Telefon: 44—43

Városi raktár:

V. ker., Erzsébet-tér 17. sz.

Telefon: 39—46 Telefon: 39—46

Andor és Futtaky

elektrotechnikai vállalkozók

Budapest

VI. ker., Király-utca 18. sz.

Telefon 52—99 Telefon 52—99

MDK

Buday

s.f: Grafikai ... művészetünk ...
Az Est, 1934. máj. 19.

MDK

Buday

Müveivel szerepelt a Nagy-Balogh János Egyesüle
kiállitásán.

Cikk: A Nagy-Balogh János Egyesület kiállitása.

Képzőmüvészet,1931.97.l.

Ø Buday

Lsáb III. 43

Bukarest h. n. VIII. 157

Buday Ágota: Kutyás hölgy



Buday Ágota

Kerámiái a jókedv jegyében fogantak, az örömszerzés, a tetszeni vágyás szándékával, sok humorral, szelíd, szatirikus éllel. Egyébként nem vállal semmilyen tartalmi vagy formai kockázatot, de a választott korlátokon belül kifogástalan a minőség. Afféle igényes nippeket készít Buday Ágota, igen rejtetten, de a népi fazekasság formakincséből is merítve, kevéssé rejtve a szecesszió hangulatához kötődve, témáiban felhasználva az úgynevezett nosztalgiahullám jellegzetességeit, tűnt idők, ódon divatok suta báját. Babáiban sajátosan keveredik a bumfordiság a kecsességgel, gyűrűs frizurájuk, áttört csipkekendőik az anyagmegformálás bravúrját tanúsítják. Használati tárgyai szolídan díszesek, célszerűek.

A Barátság háza derűs, tetszetős kiállítást rendezett a Fehérvárról elszármazott kerámikusművésznek.

(ász)

Buday Ágota, kerámikus

Fejér Megyei Hírlap, 1983. szept 29.

(ász) Vásznatérés a szülőrdrosba.

15.00: Kettős portré rajzórák tükrében. (Sz)
15.40: Weöres Sándor: Bóbita. (Sz)
16.00: Orosz nyelvgyakorlás. A fényképész
16.25: Hírek
16.30: „Történetek a vonaton" a MTV és a nyugatnémet Videscope kooprodukciója. Elegáns vacsora. (Sz)
16.45: Könnyebb a levegőnél avagy gondolatok egy régi ötlet hasznosságáról, más témákra való rövid kitérőkkel. A Szovjet Televízió műsora. (Sz)
17.45: Képújság
17.50: Reklám
17.55: A Katonai Filmstúdió filmjeiből. (Sz)
18.55: Reklám
19.10: Tv-torna. (Sz)
19.15: Esti mese. Sz)
19.30: Tv-híradó Sz)
20.00: Bertha Bulcsú: Fehér rozsda. Tv-film. (Sz)
21.20: Hírháttér. (Sz)
22.10: Rab Zsuzsa-portré
23.05: Tv-híradó 3. (Sz)

Műsorajánlat:

20.00: Fehér rozsda. Tévéfilm. Írta: Bertha Bulcsú. Dramaturg: Mezey Emőke. Operatőr: Lukács Lóránt. Rendező: Zsurzs Éva. Botytyán József középiskolai tanár életében látszólag semmi drámai esemény nem történik. Él, dolgozik, pénzt gyűjt, szorgalmasan készül az óráira, hogy eszményt is, ne csak ismereteket adjon diákjai-

gyermekeknek
18.15: Tv-naptár
18.45: Eurogól
19.30: Tv-napló
20.00: Monitor. Politikai magázin
21.05: Halló, jó estét! Vetélkedő

Jugoszláv tv II

18.45: Érdekes utazás
18.55: Kiválasztott pillanat
19.00: Kézfogás. Ifjúsági adás
19.30: Tv-napló
20.00: Színházi előadás — felvételről
21.15: Zágrábi körkép
21.30: Adás a kultúra köréből

Szlovák tv I

9.50: A búvóhely. Lengyel bűnügyi tv-játék
16.00: Szabadfogású birkózó VB
17.25: A Popradi Tatramat. Riportműsor
18.00: Sportrevü. Magazinműsor
18.30: A Jezerka stúdió műsora. Tv-magazin
19.10: Esti mese
19.30: Tv-híradó
20.00: A Duna díj '83 gálaműsora
21.00: Gazdaságpolitikai magazin
21.40: Összefoglaló az európai labdarúgó kupamérkőzésről
22.00: Ez történt 24 óra alatt
22.15: A telefon. Tv-komédia. (Ism.)

Szlovák tv II

16.05: Híradó
17.20: Az árulás napjai. Cseh film
19.05: Ki a bűnös? Egy bírósági tárgyalás bemutatója
20.00: A gyilkos. Bűnügyi tv-játék
21.30: Időszerű események

tapétázást vállalok 20 % **árengedménnyel** közületek és lakosság részére. Minőségi munka, rövid határidő, garancia. A munkát fóliatakarással és bútormozgatással vállalom. Takarítót viszek, szükség szerint. Tisztelettel: **Kossa István** Székesfehérvár, Mancz J. u. 23.

x **Tőkmagot vásárolok!** „Csemege — 10 083" jeligére a kiadóba.

x Egy db 9 hónapos vemhes **tehén**, ugyanott 1 db választási csődör mura csikó eladó. Bélley. Kajászó, Rákóczi u. 57. 10 033

— **Anyagbeszerzői**, kereskedelmi üzletkötői állást vállalok. „Megbízható — 307 653" jeligére a hirdetőbe. 307 653

— **Irhabundák**, velúr- és bőrkabátok tisztítását, festését vállaljuk. Ozváry szűcs. Szfv., Pintér K. u. 31—33.

— Eladó 5 db Trabant új radiál köpeny és egy kerti traktor pótkocsival. Kádárta. Vasút út 4. 307 655

— 1,5 év időtartamra garzonlakást **bérelnék**, azonnali beköltözéssel. „Ármegjelölés 307 658" jeligére a hirdetőbe.

— **Fodrászüzletem** megnyitottam. Várom kedves vendégeimet! Kónya Olga. Pákozd, Bem u. 28. 307 660

— **Eladók:** bordó, panorámás babakocsi, téglalap alakú, összecsukható járóka, „Saci" gyermekbútorból 2 db összecsukható ágy, új állapotban levő ágyneműtartó. Szfv., Sziget u.

Buday Ágota keramikus

□ *Buday Ágota keramikusművész kiállítása Kecskeméten (Petőfi u. 4.) a Képcsarnok Iványi Grünwald Termében látható december 19-ig.*

Népszabadság, 1987. XII. 15.

Buday Ágota

○ Buday Ágota keramikusművész kiállítása a debreceni Medgyessy Teremben csütörtöktől látható.

Népszabadság, 1987. V. 19

Buday Ágota keramikus

A LAKÁSOK DÍSZÍTÉSÉRE szolgáló tárgyakból nyílt meg kiállítás tegnap Szolnokon. Az alkotók — Buday Ágota keramikus és Bényi Eszter textiltervező — művei a megyei művelődési és ifjúsági központ galériájában láthatók.

Népszabadság, 1985. 1.19

Buday Ágota

Buday Ágota keramikus és Bényi Eszter textiltervező kiállítása nyílt meg pénteken Szolnokon, a megyei művelődési és ifjúsági központ galériájában. A tárlat február 10-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1985.11.9.

„élni: – szeretni, hinni a világot;
tenni valamit, mivel besugárzod;
melegíteni: – telet a gyertya lángja;
szelidíteni: – aszályt a szik virága"
Váci Mihály (Eső a homokra)

BUDAY ÁGOTA

ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSAI:

1980. Martfű – Művelődési Központ
Cegléd – Kossuth Múzeum
1981. Törökszentmiklós – Vasas Művelődési Ház
1983. Székesfehérvár – Fejér Megyei Művelődési Központ
1985. Szolnok – Megyei Művelődési Központ
Martfű – Művelődési Központ
1986. Nagykanizsa – Egry József Terem
Salgótarján – Képcsarnok
Zalaegerszeg – Városi Hangverseny és Kiállítóterem
1987. Debrecen – Medgyessy Terem
Kecskemét – Iványi Grünwald Terem
1988. Kőszeg

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSAI:

1980. Budapest – Urbanisztikai Társaság
Cegléd – Kossuth Múzeum
1981. Budapest – Bartók 32 Galéria
1983. Budapest – Bartók 32 Galéria
1985. Kecskemét – Művelődési Ház
1986. Budapest – Bartók 32 Galéria
1987. Budapest – Hotel Flamenco

Munkái nemcsak hazai, de számos külföldi magángyűjteményben megtalálhatók.

1980. „11. Művészeti Pályázat" III. díj

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

BUDAY ÁGOTA

KERAMIKUSMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1988. OKTÓBER 27-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DU. 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA
DR. MARGÓCSY JÓZSEF
NY. FŐISKOLAI FŐIGAZGATÓ

MEGTEKINTHETŐ
1988. OKTÓBER 27–NOVEMBER 5.

BENCZÚR GYULA TEREM
NYÍREGYHÁZA
DÓZSA GYÖRGY ÚT 3.

Fk.: Tóth Pál István





A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

BUDAY ÁGOTA

KERAMIKUSMŰVÉSZ

ALKOTÁSAIBÓL RENDEZETT
KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSÁRA
1990. MÁJUS 3-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA
TANDI LAJOS
ÚJSÁGÍRÓ

MEGTEKINTHETŐ
1990. MÁJUS 3–12

GULÁCSY LAJOS TEREM
SZEGED, KÁRÁSZ U. 17.



megvan

Buday (Puday)

Andreas

ötvös, 1584

Hoffmann Porsony

56. C.

Hoffmann Südost

Buday (P u d a y) A n d r á s, ötvös. A XVI. század vége felé Pozsonyban élt. 1584-ben a pozsonyi ötvös czéh arra kötelezte, hogy mesterremeket készítsen és e mellett bizonyos összeget a czéh ládájába tegyen. B. a czéh határozatának nem engedelmeskedett, sőt kijelentette, hogy inasának — habár nincs is a czéh által szegődtetve — tanulólevelet fog kiadni.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 86, 88, 112. l.

1584. Pozsonyban akart megtelepedni.

Muthvagja céhhel szemben tartozó kötelezettségeit ~~1584~~ megtagadta, amihelyét valószínűleg bezárták és öt mesterségétől eltiltották.

Neve a pozsonyi ötvös céh jegyzőkönyvében többé nem szerepel.

Muz. és Kvt. Ért.

Bruday, pozsonyi ötvös V. 98.

Bruday András

Muz. és Kvt. Erl.

Bruday András, pozsonyi ötvös V. 112.

Muz...s Kvt. Ert.

Bruday András, pozsonyi ötvös V. 86, 88,

Buday (Puday) András

otvös

L.

Kendrey - Kentiványi

286. l.

Buday (Pádnay

Buday [Puday] Andreas, ötvös

M.D.K.

1584-ben Pozsonyban vitába keveredik a céhvel, mert nem akar mesterremeket készíteni.

56

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek, Bp. é.n. 56. old.

BUDAI Aurél: A müemlék értéke. = Élet és Irodalom, XXXV.évf. 16.sz. 1991. április 19. 6.p.

BUDAI Aurél: Hagyomány, modernizmus, „szocreál". =
ÉS XXXVI. évf.24.sz.1992. junius 12. 12.p.

épitészet 1945 után

MDK

Buday Béla

Épitő Ipar Épitő Művészet 1925. 12.1.

Buday Dezső MDK

A főváros olcsó butorokra hirdetett pályázatának nyertesei.

Magyar Iparmüvészet 1927. 87.o.

Buday Dezső

~~ejütés~~

mérnök

l.

Siklóssy F K T tört.

278. l -

BALATONFÜRED

Buday Dezső

épitész?

tanácstag 1925-tól-

archepe repr.

Siklóssy F K T. tört

599. l.

Buday Dezső

~~Bremm Ritta~~

~~Böhm Pál~~

~~Braun Miklós Béla~~

~~Brodszky Sándor~~

~~Bruck Lajos~~

~~Bruck Miksa~~

vább Buday Dezső

Mű- és Régiségk. Vall
Anke. VII. (1948.)

8407/1932.szám.

III.

A miniszt
tartott ülésében kimondott
tárcának külföldi pénznemb
megfelelő külföldi fizetőe
nem fordulhat - úgy mint e
Bankhoz, hanem a megfelelő
esetben a pénzügyminiszter
igénylőket a Magyar Nemz
azonban és a hatóságot az

Buday István.

A balatoni kultúrnap plakátpályá-
zatára beküldött „J" c. pályaműve
díszérő elismerésben részesült.
(emlétve.)

Budapest Hírlap, 1928. máj. 20.

Buday István
Tihanyi rege, temp.

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jan. 18 l.

Buday István MDK

Vámpirok éjszakája, vizf.
Bujdosók, vizf.

Tavaszi Tárlat
Nemzeti Szalon 1921. junius.

MDK

Buday István

pályamunkáját az alábbi pályázaton megvásárolták

Az egyházművészeti kiáll. plakátpályázatának eredménye. Magyar Iparművészet 1926. 128.l.

MDK

Buday István

Vampyrok éjszakája, vf.

Könyvcimlap tervezetek, temp.

M.Studio 1. graf. kiáll. 1921. márc.

7 l.

MDK

Buday István, graf.

Az Egyházmüv. Kiállitás pályázatot hirdetett sok szerezitásra alkalmas plakát tervére. 17 pályázó 49 pályamüvel jelentkezett.
Megvételre ajánlotta a bizottság Buday István tervét, melyet a jelen katalógus fedőlapján alkalmaztunk, a végrehajtó-bizottság vásárolta meg ugyancsak a bitáló-bizottság ajánlatára.

Plakátpályázat. - Egyházmüv.kiáll. 1926.
Nemzeti Szalon.

MDK

Buday István

Az én lugasom, vf.

Nyilj ki rózsabimbó, vf.

M. Akv. és Paszt. festők Egyes. 8. kiáll. N.Szal.
1921. IV. 6 l.

MDK

Buday István

Mikor tilinkó sir, vf.
Pillangó halála, vf.

N.Szal. őszi kiáll. 1921. szept.

6 l.

Buday János, szentesi épitéz M.D.K.

nyert megbízást a csong. rádi szinkör terverinek elhé-szitésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

Jan. 10. sz. 6. old.

6. VI.

MDK

Buday József

A budapesti krematorium-pályázat. Épitő Ipar Épitő Művészet 1916. ápr. 30.

109. l.

BUDAY KÁROLY festő

ROMVÁRY Ferenc: A pécsi Vasvári ház története. = Janus Pannonius Museum Évkönyve 34. 1990

275.p. és ill.

BUDAY Károly szoba díszfestő

Péer, Vasváry-kár és Vasváry-villa

1885-86

MvSz 1994/2. 79,
86.

Buday Lajos főiskolai tanár

1962-ben Somoskői Ödön festőművész a szegedi nyári tárlaton szerepelt először nyilvánosan olyan mesterek társaságában, mint Buday Lajos és Winkler László, akik a főiskolán tanárai voltak.

Sulyok László: Beszélgetés Somoskői Ödön festőművésszel.

Nógrád, 1975. máj. 24.

BUDAI LAJOS GYÖRGY, festő, pedagógus

Vörös Ferenc 1931-ben Sárvárott született. A pécsi Pedagógiai-Főiskolán rajz-történelem szakot végzett. Budai Lajos György tanszékvezető tanártól tanúlta meg a pedagógus-művész kettős feladatát. 600.old.

NAGYLAJOS ISTVÁN: Vasi művészportrék.- Bemutatjuk Vörös Ferencet 600.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 4.szám, 1968. Szombathely

Buday Lajos, [:]

L.: Keller Sándor

Türkös Tibor: Kerámiaművészek ... 341-349.

JELENKOR, Pécs, 1976. április XIX/4.

Buday Lajos

Kelle Sándor pécsi műtermében a háborút követően festészeti szabadiskola működött. – Később Buday Lajos műterme volt. Kelle Sándor pécsi műtermét Máté András tervezte a mostani formájára.

Tüskés Tibor: Beszélgetés Kelle Sándorral.
Jelenkor, 1976. 4. 341-42 old.

Budai Lajos

Kelle Sándor festőművész mondja: Martyn Ferenccel egy kiállításon, találkoztak elsőizben 1940, vagy 41.-ben, amikor a mohácsi telep megszűnt, – mert hiszen Martinszky meghalt – akkor Martyn folytatta a szervezést, de már akkor az itteni pécsieket találta, akik között volt Bizse János és Aleksége, Cseh László, Bezzegh Zoltán, Gádor Emil, Kelle Sándor. Később kibővült a társaság Budai Lajossal, Soltra Elemérrel és Harászti Pállal. Ez volt a törzs, amíz 45.-után kb. 60.-ig egy erőteljes pécsi iskolát jelenthetett.

Festőiskolák nyomában.

1980. X. 25. Kossuth 13.30 /Áné/.

A MŰVÉSZET A KULTÚRA VIRÁGA.

Ahogy a virágok örömünkben, bánatunkban érzéseink leghűbb tolmácsai, úgy fejezik ki a művészek egész korok örömét, bánatát, szépségkeresését. Alábbvaló-e az erdei ibolya üvegházak pompás tearózsáinál? Ugy-e nem. Ugyanaz a lélek egyformán örömét lelheti mindkettőben. Hasonlóképpen küldetése van a művészet legszerényebb vidéki művelőinek is.

Egyszerű magyar virágainkból, művészi lelkünk alkotásaiból, most csokrot kötöttünk. Ne vess el magadtól. Egy-két szál biztosan Neked is virít köztük. Te is szomorú, fáradt ember vagy, üdülj fel a művészet virágainál. Ingyen teheted. S ha elviszel párat lakásodba, még utódaid is gyönyörködni fognak bennük.

A pápai rajztanárok és meghivott vendégművészek folyó évi szeptember hó 6—13-ig

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁST

rendeznek. Kiállítás helye: Ref. kollégium rajzterme (II. em.). Megtekinthető naponta délelőtt 10—12 óráig, délután 3—7 óráig. A kiállítást 6-án délelőtt 11 órakor Pápa m. város polgármestere nyitja meg.

B e l é p é s d í j t a l a n.

Ünnepnapokon délelőtt fél 12 órakor és délután 6 órakor tárlatvezetés. Előre bejelentett csoportok részére megbeszélt időben.

K I Á L L Í T Ó K :

Rendezők: Bodolay Jenő, Bodó Aurél, Buday Lajos, Lauer Gizella, Nagy Lázár, A. Tóth Sándor, Závory Zoltán.

Meghívottak: Berky János, Bíró Károly, Cziráky Lajos, Farkas Géza, Istenes-Iscserekov András, Szeiffert János.



Méltóságos
Tekintetes
Nagyságos

Lutter Ignác

c. igazgató úrnak

Budapest

VII. Barcsay u. 5.

PÁPA 1942. FŐISKOLAI KÖNYVNYOMDA.



2. &

Beda Lajos

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS

1942 SZEPTEMBER 6—13-IG

M.D.K.

Buday Lajos
festő

A pécsi Bartók Béla klubban
venderet tárlatot. —
„Hófürdetés" (vegyes)

— di —: Buday Lajos kiállítása
Dunaritúli Napló, 1959. máj. 8 – 3 lap

M.D.K

Buday Lajos
festő

Tárlatán bemutatta a „Frontfejtők", a „Pécsi katona láradás 1918", a „Dohányfűrők" c. képeit

— di — : Buday Lajos képkiállítása

Dunántúli Napló, 1959. május 8 - 3 hep

Buday Rajos
festő

M.D.V.

A Tanácsköztársaság 40 éves évfordulójára rendezett tárlaton a „Pécsi katonalázadás 1918" című képével vett részt.

– di –: Buday Rajos ~~kép~~kiállítása
Dunantúli Napló, 1959. ~~május~~ 8 – 3 lap.

Buday Lajos
festő

M.D.Y

Kiállításán szerepel a „Lófürdetés", a „Szadbiróság", a „Kádárok" című festményei.

– di –: Buday Lajos képkiállítása.
Dunántúli Napló 1959. május 8 – 3 lap.

M.D.Y

Binday Rajos
festő

1958 ban két önálló kiál-
lítást rendezett. Ezenkívül
részt vesz minden közös tár-
laton.

-di-: Binday Rajos kiphiállítása
Dunantúli Napló, 1959. május 8 - 3 lap

Buday Lajos

Festő. Kiállítása 1962. dec. 7 - 22.
Pécs.
Plakátou klasszicizáló keretben szöveg.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /Összeállitotta: Munkácsi Piroska/
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965.

33.C.

MDK.

Buday Lajos

Kritika szegedi kiállitásáról

Délmagyarország 1965.márc.28.lap -

MDK.

Buday Lajos

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1965 juni.13.lap.6.

MDK

Buday Lajos főisk. tanár

gyűjteményes kiállítása nyílt
makón a József Attila Múzeumban.

Néhány sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1960. augusztus.
Z. l.

Buday Lajos, festő MDK.

1959. dec. 3-án nyílt meg gyűjteménye kiállítása a szegedi Móra ferenc Múzeumban.

– : Hír

Népszabadság, Bp. 1959. dec. 4. 16. l

M.D.K.

Buday Lajos
festő

A miskolci József Attila
Múzeumban júliusban
nyílt meg kiállítása.

Művészet, 1960. október. - 41 lap.

MDK

Buday Lajos (festőművész)

Főiskolai tanár. A Szegedi Tudományegyetem által a Népművelési Intézettel karöltve szervezett Collegium Artium egyik előadója.

Képzőművészeti figyelő:

Tiszatáj, Szeged, 1957. dec. 6. l.

MDK

Budai Lajos festőművész

Megemlített művei: olajképsek; cím szerint: Mecseknádasdi utca c. tanulmánya.

Szelesi Zoltán: A szegedi képzőművészek kiállítása:
Tiszatáj, Szeged, 1957. nov. [3. l.]

MDK

Budai Lajos festőművész

Nemrég került Szegedre. Szerepel a szegedi képzőművészeknek a Móra Ferenc Múzeum képtárában elhelyezett kiállításán.

Szelesi Zoltán: A szegedi képzőművészek kiállítása.

Tiszatáj, Szeged, 1957. márc. [3. l.]

MDK

Budai Lajos festő

Tanszékvezető tanár a Szegedi Pedagógiai Főiskolán. Gyűjteményes kiállítása az év elején nyílt a Móra Ferenc Múzeumban.

(Szűcs): Beszélgetés Vinkler László képzőművészeti életünkről.

Tiszatáj, Szeged, 1960. április. 14. l.

MDK

Buday Lajos festő

Pápai tárlat. Pápa és Vidéke, 1942, szept. 13.
1 l.

MDK

Buday Lajos

Beszámoló a Pápai tárlat-ról. Pápai Hirlap, 1943, szept. 11. 1 l.

előtti toronnyal, háromboltszaka-

MDK

Buday Lajos, Erdély
Csiki falúvég, paszt.

Visszatért területek képzőműv. főisk. ifjusága
kiáll. 1942. dec.

MDK

Buday Lajos György

képzőmüv. fáisk. hallg.

Budiparrajzisk 1933-34. 4o l.

Buday Lajos

1959-ben pályázattal egybekötött kiállításon pályadíjban részesült.

Jelenkor, 1965. 6. sz. 546. old.

Buday Lajos

Tinai füzet, akv.

Tinántúli festőművének vándor-kiállítása. Rev. Kákai Ferenc. Békéscsaba. 1957.

Buday Lajos

kiállított ~~[illegible]~~ grafikája:

Kentyűgyár épülete. Akvarell, 27x36 cm.

Pécs-baranyai Országos képzőművészeti kiállítás 1956. -at. írta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 20 t.

25.l.

Buday Lajos (1911–1965) festő

Pécset lakot, de szegeden dolgozott.
a Tanárképző Főiskolán.
Rajzpedagógiai tanulmányokat
is írt

Városrészlet (szepró)

Sz. Z: Kis negedi művelnettörténet

Tiszatáj 1968 VII. n. hátsó borító

M.D.

Bródy Sándor
festészete

Élete utolsó időszakában Szegeden működött és keresett közelebb a szegedi gondolkodásmódhoz.

Vinkler László: Szegedi festészet.
Művészet, 1968. január - 24 kép.

MDK

Buday Lajos

Résztvett az 1957-es őszi ~~f~~ tárlaton Pécsett.

-di-: Gondolatok az őszi tárlaton. DUNÁNTULI NAPLO
1957.nov.21. /K??/

Budai Lajos

MDK

Gladiolusz

Miskolc 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Budai Lajos MDK

Szerepelt az 1956.jan 21-én megnyilt kiállitáson.

Németh Béla: Siklóson megnyilott a vidéken élő képzőművészek kiállitása.

DUNÁNTULI NAPLO, Pécs. 1956.jan.24. 3. l.

Budai Lajos

pécsi részlettel MDK

Szerepelt "A Vidéken Élő Képzőművészek Kiállitásán", mely 1955 decemberében zárult.

Debitzky István: Megyénk képzőművészei a fővárosi kiállitásokon.

DUNÁNTULI NAPLO, Pécs. 1956 jan. 11.

Buday Lajos

MNK

A Pécsett és Siklóson megnyilt országos képzőművészeti kiállitáson szerepelt.

Akvarelljei.

Dr. Végvári Lajos: Pécsi képzőművészek a képzőművészeti kiállitáson.

DUNÁNTULI NAPLÓ, Pécs. 1956. máj. 9.

Buday Lajos

Papp György érettségi után választása a tanári pályára elett, így került a Szegedi Pedagógiai Főiskolára, ahol 1957-ben rajztanári diplomát szerzett. Valójában a főiskolán - Buday Lajos hatására - alakult ki benne az a felismerés, hogy őt elsősorban a vizuális dolgok érdeklik.

Szelesi Zoltán: Papp György.
Könyvtáros, 1980. 9. 556. old.

Buday Lajos MDK

Kelle Sándor

Bizse János, Buday Lajos, Gádor Emil, Martyn Ferenc és Soltra Elemér kiállitása. 1956 jan 15-31.

Gádor Emil művészettörténeti adatgyüjteménye.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok.
Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 221-250; l. 246.l.

Buday Lajos festő. MDK.

„Rajzóra, „Mandulafák"
„Salak hegek" c. alkotásai igen formalisztikusak.

Debitzky J.: „A Képzőmův Szövetség pécsi csoportjának akvarellkiállítása."

Dunántúli Napló 1953. X. évf. okt. 11. 6. l.

Buday Lajos festő. M.Dk.

Neve megcenzúrva.

Debitzky J.: „Képzőművészeink a magyar kultúrcélt!"

Dunántúl. Napló 1954. XI. é. márc. 7. 6. l.

Beday Lajos

Képvásárlások a képzőművészeti kiállításon

Gádor Emil.

Dunántúli Napló
Pécs
1956 máj. [illegible]

MDK.

Buday Lajos, festő
Pécs

Mecseki szőlőskertek" /olaj/

Vidéken élő képzőművészek kiállitása II.
Nemzeti Szalon, 1955. 13.1.

Buday Lajos

MDK

Szerepelt a szegedi Móry Ferenc Muzeumban megnyilt kiállitáson.

Festői szélesség jellemzi.

Szelesi Zoltán: Séta a Tiszántuli Festőművészek Vándorkiállitásán.
DÉMAGYARORSZÁG, Szeged. 1957. máj. 8.

mdk.

Buday Lajos művésztanár

„Betavazott falú" e műve

(reprodukció)

L.F. Szyszetek a Szegedi Kiállításhoz

Tiszatáj, 1962. 5. sz 4 l.

Buday Lajos, [festő] MD4

A művésztanárok kiállításán szerepel.
(Móra f. Múzeum képtára.)

—: Szegedi mozaik 14. l.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. ápr. 1. [Vidéki]

mdk.

Buday Lajos

Kiállítók a Tárlaton

Szelesi Zoltán: A 3. Szegedi Nyári Tárlat

Tiszatáj, 1962, 8. sz. 6. l.

mdk

Bindas Lajos

művei a Kiállításon

L.F. Rajzpedagógusok műveinek Kiállítása
a Móra Ferenc Múzeumban

Tiszatáj, 1962. 7. 12. H. L

Budai Lajos
festő

M.D.L.
I

A Pedagógiai Főiskola bejáratához készült freskók

— : Freskó készül
Dunántúli Napló, 1956. jul. 29. 3 lap

Buday Lajos
festő

M.D.V.
1

Részt vett a tárlaton.

dr. Végvári Lajos: Pécsi képzőművészek a ...
Dunántúli Napló, 1956. május 9 - 3 lap

Bruday Lajos
festő

M.D.K

Rezét vett a tárlatos.

Nemith Béla: Siklóson megnyílt a vidéken.
Pannonteli Napló, 1956. jan. 27-6 lap

Buday Lajos
festő

M.D.K.

Tájképeivel szerepelt a tárlatok

Sarkadúné Hais Éva: Kiállítás a megyei ..
Dunantúli Napló, 1956. jan. 22-6 lap

Bruday Lajos

festő

M.D.K

Részt vett a Megyei Tanács
által rendezett tárlatos.

–: Kiállítás

Dunantúli Napló, 1956. jan. 12-4 lap

Bundaj Lajos
festő

M.D.K.

Műveit bemutatta a
Megyei Tanács Kulturotthonában.

—: Kiállítás
Dunántúli Napló, 1956. jan. 11-4 kap

M.D.K.

Budai Lajos
festő

Pécsi részletet ábrázoló művével
vett részt „A vidéken élő képzőmű-
vészek kiállításán".

Debitzky István: Megyénk képzőművészei a fővárosi
Dunántúli Napló, 1956. jan. 11-3 lap

M.D.V.

Budaychajos
festő

„Pécsi szőlőskárok" (repro)

—: Három kép a Megyei Képzőművészeti Kiállításról
Dunántúli Napló, 1955. okt 29 – 3 lap

M.DK

Budvay Rajós
festő

A városi tanács pályadíjat
a „Pécsi szőlősházak" c. műve
nyerte el.

Szikadíné Hárs Éva: A Bananya megyei...
Dunaújvárosi Napló, 1955. okt. 19 – 4 lap

M.D.V

Budaychajos
festő

Pécsvárodol ábrázoló képet
mutatta be a-tarlaton

S.M.: Pécsi műnek a vidéken . . .
Dunántuli Napló, 1954. dec. 17 - 7 lap

Buday Lajos
festő

M.D.

Tárlatán bemutatta a
„Nagygyűlés a szabadtéri
szinpadon" amik olajfest-
menyet, „Charchipet"

Sarkadinu Haris Eva: Buday Lajos festőművész kiallitása

Buday Lajos
festő

Kiállításán bemutatta a „Szebenyi utca" című olajfestményt, az „Apám" című kompozíciót, a „Tiriódi Sziget várott" olajfestmény-várlatsorozatot.

Larkadine Harsóva:

Buday Lajos
festő

M.D.K.

Részt vett a tárlaton a „Keszkenő" balett
a szabadteri szimpadon ennő művével

A. L.: A Magyar Szovjet Társaság szekházában
Dunántúli Napló, 1955. jun. 2 - 4 lap

Buday Lajos, Pécs

Mecseki szőlőskertek, of.

MDK

Vidéken élő Képzőművészek kiáll.II. M.Csal.1955.

13 l.

Buday Lajos

MDK

Szerepelt a III. szegedi nyáro tárlaton /Móra Ferenc Muzeum/.

"Paprikagyárban"

L.F.: Egy országos hirü szegedi tárlatról.

TISZATÁJ. 1962. szept.

M.N.K.

BUDAI Lajos festő

Szeged

részt vett a kiállitáson

gyári ábrázolás

Gábor István: Szegedi Nyári Tárlat

Magyar Nemzet 1962. augusztus 11. 4.1.

Buday Lajos MDK

Szerepelt a Csongrád megyei rajztanár festő-
művészek szegedi tárlatán/Móra Ferenc Muzeum/.

L. F. : Pedagógus festők kiállitása.

Délmagyarország. 1962. jun. 27.

mdk.

Buday Lajos

„Paprikagyárban" c. műve
a Tárlatoc

L.F. Egy Országos Hírű Szegedi Tárlatról

Tiszatáj, 1962, 9. sz 8. l.

Budai Lajos MDK

Résztvett a kiállitáson.

L.F.: Rajzpedagogusok müveinek kiállitása
a Móra Ferenc Muzeumban.
TISZATÁJ. 1962. jul.

MDK

Buday Lajos

szerepelt a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A III. Sze-gedi Nyári Tárlat.

Tiszatáj. 1962. aug.

mdk

Buday Lajos

olajfestménye: Pécsi katonalázadás

c.

reprodukció

Jelenkor, 1959, Pécs 2. sz 96.-97. l. között

Buday Lajos

MNK

szerpelt a tárlaton.

"Paprikagyárban"

Lődi Ferenc: Szólni a máról. A. III. Szegedi Nyéri Tárlat.

DÉLMAGYARORSZÁG XVII/ 1962. jul. 28.

Budai Lajos

MDK

szerepelt a Képcsarnok Vállalat Kossuth Lajos üzletében rendezett kiállitáson.

--: Pécs, és Baranya megyei képzőművészek kiállitása.
Dunántuli Napló 1964 máj. 30.

Buday Lajos

MDK

szerepelt a kiállitáson.

B.B.: Megnyilt a baranyai képzőművészek kiállitása Siklóson.

Dunántuli Napló 1964 jun. 14.

MDK

Buday Lajos

szerepelt a kiállításon.

Szelesi Zoltán: A IV. Szegedi Nyári Tárlat.
Keletmagyarország, 1963. aug. 4. 6. lap.

Buday Lajos 3

„Mecseki nőlőskertek" (1955) Pécs
tájkép díjat kapta. (emlitve)
Rába "
Ebédontás az úttörőtábban "
Havasi pásztor "
Moskvai metro "
Sinajai park "
Efeziai stromd "

Szegedi Áll. Ped. Főisk.
Művésztanárainak Képkiállítása 30.

Buday Lajos 7

Kievi katedrális 1960. gouache 32x39 (emlik
Moskvai Metro " " 33x39 "
Huzalmunkások " " 36x46 "
Badacsony " akvarel 29x40 "
Nagykupolák a Kremlben " 27x34 "
Mélyút 1961, akvarel 26x35 "

Szegedi: Áll. Ped. Főisk. Művésztanárainak Képkiállítása.

8.

MDK

Buday Lajos

Baranski E.L: Főiskolánk a párisi 8-ik nemz.közi
. . . kongresszuson. Képzőmüv. Főisk. Évk.
1936/37. 1.

MDK

Buday Lajos

Képzőműv. kiáll. Pápa. 1943. szept.

MDK

Buday Lajos

Képzőmüv. kiáll. Pápa, 1942. szept.

Budaj Lajos

Falnvége 30x45 cm, akvarel, (repró)
Mersekvédard 30x40cm gouache "
Ártér 30x40cm, akvarel, "

Szegedi Pedagógiai Főiskola
Évkönyve, 1961, 256, 57,-58

Buday Lajos

Fejőlány 1963 80x100 cm, olaj (szepró)
Erő-energia Falfég 355x280, vakid "
h élet keletkezése " " — " — " —
Hajóvendéglő 70x80 cm, olaj (~~[illegible]~~ szepró)

Szegedi Tanárképző Főiskola Közl.
1963 359, 60, 61, 62 old

MDK

Buday Lajos

Pápai tárlat 1943. Pápa és Vid. 1943.szept,12.

Budai Lajos

szerepel a kiállításon.

"Paprikagyár"

--: Szegedi festők kiállításával megnyílt a Képcsarnok uj bemutatóterme.
Délmagyarország, 1963. ápr. 27.

MDK

Buday Lajos, rajztanár,
rendező.

Kiállító.

Képzőművészeti kiállitás. 1942.szept.6-13.-ig.
Pápa.Ref.kollegium rajzterme.

Buday Lajos Mdk

"Parasztházak"

szerepelt a Szeged városi és Csongrád megyei rajztanárok kiállitásán

Juhász Antal: Kiállitások.
Pedagógusok Lapja. 1962. nov. 20.

MDK

xMadarászxxVikkor Budai Lajos

szerepelt a Móra Ferenc Muzeumban rendezett kiállitáson.

L.F.: Pedagógusfestők kiállitása.
Dék-Magyarország. 1962 nov. 28.

M.D.K.

Buday Lajos
díszlő -

„Nérőferi bejáróját" állította ki a
„síklósi vaiban rendezett tarlaton

K:A: Barampiak Síklóson
Művészet, 1965. junius - 37 kap

Buday Lajos

„Nézőtéri bejáró" c. képe a Dél-dunántúli Képzőművészeti Tárlaton, Szekszárdon.

cuilibe.

Jelenkor, 1965 2. szám, 155. l.

MDK.

Buday Lajos

A szegedi Tanárképző Főiskola kiállitásán részt vett.

Csongrádmegyei Hirlap 1965. ápr.1. 4 lap

Buday László és
Kotsis Iván

céd
5

A Zörgő vászon és
kelengyeszakürlet pa-
villonja a 37. Budapes-
ti Nemzetk. Vásáron
Terverték fentiek
Repr.
Művészet 1942. 96. l.

CIPŐ

gios ucca 17

Budai Lajos
festő, rajztanár

M.D.K.

„Indulás előtt"
„Az alsóvárosi temetőben"
„A hadbíróság előtt"
„

Vamágy József: Mit alkotnak a képzőművészek a Tanácsköztársaság 40. évfordulójára?

Magyar Nemzet, Bp. 1959. febr. 5.

Gl.

M.D.K.

Budai Lajos
rajztanár

Leszállás előtt"
"Front fejtés"
"A szén elindul a felszín felé"
" képei

Varnagy József: Mit alkotnak a képzőművészek a Tanácsköztársaság 40 évfordulójára.
Magyar Nemzet, Bp. 1959. febr. 5.

4e

M.D.K

Buday Lajos : festő

tájhejekkel vett részt
a kolozsvári tájfestők
kiállításán

Igazság - Kolozsvár, 1957. jún. 13.

MDK

Buday Lajos

Utca, vf.

Metro, vf.

Szegedi graf. kiáll. 196o. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

Mecseknádasdi részlet, of.

Képzőművészetünk a felszab. után kiáll. Szeged 1960. jul.

MDK

Buday Lajos

Kádárok, of.

Képzőművészetünk a felszab. után kiáll. Szeged 1960. jul.

MDK

Budai Lajos

Dohányfüzés, of.

Szegedi képzőművészek retrospektiv kiáll. 1945-58.
Móra F.Muz.

Buday Lajos.

„Pécsi szőlőshárak", a városi tanács díjával kitüntetve, 1955.-ben

Emlétve,

Jelenkor, 1965. 5. sz. 451. l.

Buday Lajos

Szekeres a Szegedi Állami Tanárképző Főiskolai Képzőművész tanárainak kiállításán

Tiszatáj, 1965, 5 sz., 369 o.

MDK.

Buday Lajos

Szereplése Pécs képzőművészeti
életében

Jelenkor 1965 5.lap 451.

M.D.K.

Buday Kajos
festő

Pécsi katonakáradás ciminű
műre 1.000 Ft futalmat kapott.

—: Megnyílt a tanácsköztársaság emlékére...
Dunantúli Napló, 1959. máre 22.–5 lap

Buday Lajos

Részt vett 1962-ben a szegedi Móra Ferenc Muzeum kupolacsarnokában megrendezett csongrád megyei rajztanárok kiállitásán.

Rajztanitás 1962. V.sz. 30.l.

MDK

Buday Lajos festő

Rába, vf.

Ebédosztás az uttörőtáborban, vf.

Havasi pásztor

Moszkvai Metro

Szegedi Áll.Pedagógiai Főisk. müv.tanárainak kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos festő

Huzalmunkások, gouache

Badacsony, akv.

Aranykupolák a Kremlben, akv.

Mélyut, akv.

Szegedi Áll.Pedagógiai Főisk. Müv.tanárainak
kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos festő

Cséplőmunkások, akv.

Mecseknádasdi hegyek, akv.

Bukarest, akv.

Efóriai strandolók, akv.

Constanzai utca, akv.

Szegedi Áll.Pedagógiai Főisk. műv.tanárainak kiáll. Móra F. Mus.

MDK

Buday Lajos festő

Kádárok

Frontfejtők

Pécsi katonalázadás

Könyvnap

Szegedi Áll.Pedagógiai Főisk. műv.tanárainak kiáll. Móra F. Mus.

MDK

Buday Lajos festő

repr.:

Cséplés

Moszkvai Metró

S abadtéri kulisszafestők

Szegedi Áll.Pedagógiai Főisk. müv.tanárainak kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos festő

Könyvnap, o.

Cséplés I., o.

Szabadtéri kulisszafestők, o.

Szegedi Áll.Pedagógiai Főisk. Müv.tanárainak
kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos festő

Behavazott falu, o.

Autóbusz állomás, o.

Cséplés II., o.

Szegedi Áll.Pedagógiai Főisk. Müv.tanárainak
kiáll. Móra F. Muz.

Buday Lajos festő

Nagymarosi hajóállomás, o.

Visegrádi Dunakanyar, o.

Kievi katedrális, gouache

Moszkvai Metró, "

Szegedi Áll.Pedagógiai Főisk. Műv.tanárainak kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos festő.

Sinnajai park

Efóriai strand

Mecseki szőlőskertek

Szegedi Áll.Pedagógiai Főisk. műv.tanárainak
kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos festő, Szeged

Dél-alföldi képzőm. kiáll. a szegedi Móre F. M
Muz. 1961. jul.

Mathys Cock köre. Ant

Flamand tájfestő és ra
hirek kiadó és rézkarc
ban, tájképkompozicióí

Buday Lajos MDK

„Nézőtéri bejáró" c. akvarellje a zalaegerszegi kiállításon

– Takács István: A dél-dunántúli képzőművészek első kiállítása

Napló, 1965. jún. 13. 6. lap

Buday Lajos

MDK

A Siklósi Várban mutatták be műveit.

-B. B — Megnyílt a baranyai képzőművészek kiállítása Siklóson
Napló, 1964. jún. 14. 7. lap

Buday Lajos MDK

Ipar, mozaikterv, 1963. kréta

Régészet, mozaikterv, 1963. kréta

Természetjárás, mozaikterv 1963. kréta

Szegedi Áll.Tanárképző Főisk.Képzőművész tanárainak kiáll.

Buday Lajos MDK

Vitorlások, repr.

Tengeri öböl, repr.

Szegedi Áll.Tanárképző Főisk.Képzőművész tanárainak kiáll.

Buday Lajos MDK

Bányászok, repr.

Genova, repr.

Firenze, repr.

Szegedi Áll.Tanárképző Főisk.Képzőművész tanárainak kiáll.

Buday Lajos MDK

Tejes lány, 1963, olf.

Róma, 1965. olf.

Külváros, 1964, olf.

Szegedi Áll.Tanárképző Főisk.Képzőművész tanárainak kiáll.

Buday Lajos MDK

Genova, 1964 olf.

Cséplők 1963. olf.

Velence, 1964, olf.

Szegedi Áll.Tanárképző Főisk.Képzőművész tanárainak kiáll.

Buday Lajos MDK

—

Firenze, 1963, olf.

Tengeröböl, 1964 olf.

Tengerjáró hajók, 1964 olf.

Szegedi Áll.Tanárképző Főisk.Képzőművész tanárainak kiáll.

Buday Lajos

Firenzei vaskapu 1963, olf.

Bányászok, mozaikterv, 1963 kréta

Mezőgazdaság, mozaikterv, 1963, kréta

Szegedi Áll. Tanárképző Főisk. Képzőművész tanárainak kiáll.

Buday Lajos festő

Szöregben emlitett müre: „Nerőtési bejáró"

Csányi László:
Szekszárdi tudósítás

Zumántúli Napló 1964 dec. 73.

Budai Lajos

MDK

Gladiolusz

Műcsarnok 1943 Téli kiállítás

M.D.K.

Buday Lajos, festőművész

1952 ? 1953 ?-ban a Nemzeti Szalonban a pécsiek is szerepeltek. Ő is kiállított. 308.o.

Sarkadiné Hárs Éva: A pécsi képzőművészeti élet 20 éve/1944-1963/.

Ax Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1963. Pécs, 1964

M.D.K.

Buday Lajos, festőművész

1959-ben a Múzeumban kiállitás pályázattal. Pályadijat nyert. 314.o.

Barkadiné Hárs Éva: A pécsi képzőművészeti élet 20 éve/1944-1963/.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1963. Pécs, 1964

M.D.K.

Buday Lajos, festőművész

Az 1955.évi őszi tárlaton a Városi Tanács díját nyerte "Pécsi szőlősházak" c.képével. Kompozíciós vázlat, csak egy részlet kidolgozásával. 309.o.

Sarkadiné Hárs Éva: A pécsi képzőművészeti élet 20 éve/1944-1963/.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, 1963. Pécs, 1964

M.D.K.

Buday Lajos, festőművész

1954-ben a Megyei Idegenforgalmi Hivatal több művészt felkért a környék megörökítésére. A Járási Tanács termében mutatták be ezeket. Köztük e művész képeit is. 309 o.

Sarkadiné Hárs Éva: A pécsi képzőművészeti élet 20 éve/1944-1963/.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1963. Pécs, 1964

Buday Lajos

A Móra Ferenc Muzeumban rendezték meg a szegedi Tanárképző Főiskola müvészeinek kiállitását.
Már 6 gyüjteményes kiállitása volt Buday Lajosnak.
Mozaikterveket is készitett.
Kiemelkedik "Tengeröből" c. képe

Maksay László: A szegedi főiskola müvész tanárainak kiállitása
Rajztanitás 1965. IV. 32-33.l.

Buday Lajos.

Nemzeti Szalonban kiállítás.

Emlékezés.

Jelenkor, 1965. 5. f. 450.

Budai Lajos MDK

A képcsarnok Vállalat Kossuth Lajos utcai üzletében rendezett kiállításon szerepelt műveivel.

...nya megyei képzőművészek kiállítása
máj. 30. 3. lap

Buday Lajos
festő -

M.D.V.

Részt vett a szegedi tanárok
táraban.

Dávid Katalin: Megjegyzések a Szegedi Főiskola Képzőművész.
Művészet, 1965. augusztus - 34 lap

Buday Lajos festő

M.D.K.

Képzőművészeti tiszteletdíjat nyert.

Szeki Zoltán: Képzőművészeti napok Szegeden

Művészet, 1961. október — 43 l.

MDK

Buday Lajos festő

Szerepelt a Dél-alföldi Képzőművészek Kiállításán, Szegeden. Elnyerte Szeged város fejenként 3000 forintos képzőművészeti díszoklevéldíját.

Szeleri Zoltán: Dél-alföldi Képzőművészek Kiállítása Szegeden.

Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember. 9.l.

MDK

Buday Lajos festőm.

Képzőmüv. kiáll. Pápai Néplap, 1948. IX.12. 2.l.

B

ADK

Buday Lajos (festő)

Képcédulák c. műve rajta.
(Képaláírás.)

Tiszatáj, Szeged, 1959. október [1.l.]

MDK

Buday Lajos (festő)

Falusi utca c. műve repr.
(képaláírás.)

Tiszatáj, Szeged, 1959. november 9. l.

Buday Lajos

Meghalt 53 éves korában 1966-ban

"Tengeri öböl" /repr/

Fischer Ernő: Emlékezés Buday Lajosra
Rajz 1966. I. 22.1.
Tanítás

M.D.K

Buday Lajos
festő

1911-ben Tapolcán született, Pápán járt iskolába, majd 1930-ban a Képzőművészeti Főiskolára került. 1935-ben szerzett meg tanári oklevelet. A Képzőművészeti Főiskolán tanársegéd lett.

Szelesi Zoltán: Buday Lajos (1911-1965)
Művészet, 1965. október - 46 lap

M.D.K.

Buday Lajos
festő

A Rába, a Havasi pásztor, a Moszkvai Metro és az Efezusi pásztor című művei sikeres alkotások. Első kiállítása 1937-ben Pápán volt. Több alkotmánnyal részt vett a Műcsarnoki tárlatokon.

Szelesi Zoltán: Buday Lajos
Művészet, 1965. október – 46 lap

M.D.K

Budaykajos
festő

1948-ban meghívták a Pécsi Peda-
gógiai Főiskola rajztanszékeinek az
irányításával. 1955-ben volt önálló
kiállítása. A „Mecseki szőlőskertek"
c. művével a varos tájkép-díját nyerte.

Szelesi Zoltán: Budaykajos
Művészet, 1965. Október – 46 kep

Buday Lajos
festő

M.D.K.

A „Frontfestők", a „Leszállás" c. kompozíciói ipari témájúak. A „Csepel" mezőgazdasági témájú. Tájképeket, Balatoni képei, alföldi tájai, Tisza menti környezetek ihlették meg.

Szelesi Zoltán: Buday Lajos (1911-1965)
Művészet, 1965, október — 46 lap

Buday Lajos
festő

M.D.K.

1959-ben Pécsett és Szegeden rendezett gyűjteményes kiállítást. Ugyanebbe az évbe a „Pécsi Kalona" laradás 1918 c. képet Baranya megye Tanácshoztársasági jubileumi Pályadíjával tüntették ki.

Szelesi Zoltán: Buday Lajos (1911 - 1965) művészet, 1965. október. 48 kep

Briday Lajos
festő

M.D.K.

1961-ben a „Könyvnap"
c. festményével Szeged város
képzőművészeti díját nyerte.
1962-es Szegedi Tanárképző Főis-
kola tanárainak Halatán vészt
nutt

Szelesi Zoltán: Briday Lajos (1911-1965)
"vészet, 1965. szeptember - 46 lap

Buday Lajos
festő

M.D.K.

Kapuvárott volt kiállítása.

—: Sírek

Művészet, 1963. május – 47 lap

M.D.K.

Buday Kajos
festő

Pécsett volt tárlata

— : Hírek
Művészet, 1963. februar - 46 lap.

1965 AUG
1021

VALÓSÁG — ÉS ÁLMODOZÁS

BESZÉLGETÉS TARI JÁNOSSAL, A SZABADTÉRI JÁTÉKOK IGAZGATÓJÁVAL

A Tiszatáj júliusi számában Csaplár Ferenc tudósított Hont Ferencéknek, a Szegedi Fiatalok mozgalomnak szerepéről, többek között a Szegedi Szabadtéri Játékok megindításában.

— Erről — majd a játékok mai eredményeiről s az ünnepi hetek és Szeged városa eljövendő arculatáról folytattunk eszmecserét — a realitás talaján állva, de ugyanakkor indokolt álmodozással, a formálódó jövő távlatainak rajzolgatásával színezett beszélgetést Tari Jánossal, a Szegedi Szabadtéri Játékok igazgatójával, a játékok egyik élenjáró és fáradhatatlan valósággá-építőjével.



Megbeszélés a West Side Story díszlet makettje körül (középen Tari János)

— Hadd szögezzük le mindenekelőtt — mondta —, hogy *a szabadtéri játékok bölcsője tulajdonképp a szegedi munkásszínjátszás házatáján ringott:* a művelt és művelődésre vágyó, szervezett szegedi munkások körében vetődött fel első ízben a gondolat, melyet aztán a Szegedi Fiatalok — Hont Ferencékkel az élen —, akiknek élénk és termékeny kapcsolata volt a szegedi munkásmozgalommal, formába realizáltak. Különös módon — de tán mégsem véletlenül — a játékok újrarendezésének kérdését is a mozgalom ma is köztünk élő veteránjai vetették fel: közvetlenül a felszabadulás eseményei után, 1944 végén elsőként sürgették a felújítást, élen *Tombácz* Imre, későbbi tanácselnök-helyettessel. Bár cikkéből ez nem derül ki — Szeged fesztiválvárossá emeléséről szóló, emlékezetes álmodozásához *Balázs* Béla is ebből a forrásból merített erőt. Épp ezért nem árt most, a játékok történetének felmérésekor, az objektív, hiteles ténymegállapítás érdekében hangsúlyoznunk: a szabadtéri játékok mindig tömegmozgalomhoz kapcsolódott, s szellemi vezetői mindig a tömegek óhaját ötvözték fogható formába.

— Mikor, s hogyan történt az első reális akció a felszabadulást követően?

— Amint ismeretes, Szeged életére 1949. végétől kb. 1954-ig eléggé a stagnálás volt jellemző. Csak 1954-ben szolgáltatott a társadalmi fejlődés megfelelő talajt ennek a szép, progresszív „szegedi gondolatnak", (mert ilyen „szegedi gondolat" is volt: a mozgalom szegedi hangja!) s pártbizottsági és tanácsi szinten már akkor szó esett a felújításról. Az ellenforradalom, sajnos, kettétörte a megvalósulás útját, s csak 1957 tavaszától lehetett hivatalosan is — a szegedi munkások, értelmiségiek inspiráló sürgetésére — a játékok újjáteremtésével foglalkozni. 1957 novemberében terjesztettük tanácsülés elé az első tervezetet, s ekkor megállapodtunk abban, hogy csak alapos felkészülés után indítjuk útjára ismét a játékokat. Ennek megfelelően 1959 nyarán kerülhetett sor a felszabadulást követő első szabadtéri program bemutatására. Az 1958-as esztendő a lázas előkészítő munka, a hivatalos támogatás és a társadalmi segítség mozgósításának jegyében telt el. A *hivatalos* támogatást illetően a sok felsorolható közül hadd jegyezzünk fel két nevet, két közéleti személyiségünket, akik az elsők között „láttak fantáziát" a játékok felújításában. *Kállai* Gyula, akkori miniszterhelyettes és *Csanádi* György közlekedés- és postaügyi miniszterhelyettes az első percektől az ügy mellé állt. Kállai elvtárs, ahol csak módja volt rá, kifejtette a játékok felújításának jelentőségét és társadalmi, politikai, művelődésügyi távlatait, Csanádi elvtárs pedig a volt Petőfihíd alkatrészeit ajánlotta fel a tribün céljaira, s az óriási mennyiségű acéltraverzekből alakítottuk ki a nézőtér első verziójának állványzatát. Az állványzat összeállítása páratlan, szinte megható körülmények között történt: a szegedi üzemek „vasasai", a lakatosok, hegesztők légiója társadalmi munkában, munkabér nélkül,

előtt mellékesnek mutatják, noha sok fáradsággal teszik széppé, tisztává azokat. Nahát ezek az asztaloslegények is gonddal, egymást túllicitáló aprólékossággal ápolják gyaluikat. Úgy látom, a gyaluk állnak a legnagyobb becsben. Pedig csak néhány taszításnyi feladatuk van a szerelőműhelyben, annyira milliméternyi pontossággal kerülnek ki a darabok a gépműhelyekből. Talán fél év alatt sem gyalulnak le egy kosárnyi forgácsot, míg a kisiparosoknál, természetesen attól függően, hogy milyen munka készült, egy-egy ember után naponta két-három letaposott kosár forgácsot is összekotortak az inasok. A hófehér gyertyánfából készült gyaluváz világossárga grunddal van lefestve, olajban megitatva. Aljuk üvegkemény formikával megtalpalva. Versengve alakítottak ki valami irigylésre méltó szerszámkultuszt. Ismerek olyan asztaloslegényt, akinek a hagyományos csavarhúzója nyele rózsafa intarziával van telirakva. A másik a gyaluja oldalába rakott be nemes anyagú díszítményeket. Alig tudom kitalálni, honnét veszik ezeket az igényeket. Kiderül, hogy az első ős, az apa, juhászember volt, fafaragó, világéletében. Még az egyelő hagymakapa nyelét is megcifrázta előbb, hátha kedvesebben esik vele a hetekig tartó derékfájdító munka. Azt is megmutatták, hogy nem félnek a szerszámtól, a vele való munkától sem. Idő volt rá bőven. Meg energia. Fojtogató munkanélküliség markolászta a torkukat. Volt módjuk csikóként ficánkoló, munka után üvöltő izmaik minden mozdulatát látható formákra ráönteni. Még mindig jobb volt kapanyelet bicskával cifrára faragni, mint a Tiszát avégről bámulni, hogy miként ölje bele magát az ember.

(Folytatjuk.)

TÓTH BÉLA



Buday Lajos: Tengeri öböl

Nyolc esztendeig tanított a Szegedi Tanárképző Főiskolán BUDAY Lajos festőművésztanár. Alkotóművészi munkájával párhuzamosan a rajzpedagógia története és a tér rajzi megismerése témakörökben országosan is jelentős szakirodalmi tevékenységet végzett. A szegedi írók a váratlanul elhunyt festő-tanárban melegszívű, a város művészeinek barátkozását, összefogását munkáló művészembert tiszteltek és szerettek. Szívből gyászoljuk.

hosszú hetekig szorgoskodott a tiszai rakparton annak érdekében, hogy a fanfárok — sokévi szünet után — ismét felharsanhassanak a Dóm téren. A dicséretes társadalmi összefogás eredményeként a játékok kezdetére, 1959 nyarára az első 5700 férőhelyes tribününk felépült. A magyar előadóművészet itt tevékenykedő „önkéntes katonái" öt és fél millió forint értékű társadalmi munkát végeztek a játékok érdekében. Természetes, bármilyen méretű, csupán társadalmi munka — nem lenne elegendő ekkora szabású kulturális program lebonyolításához. Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányunk ennek megfelelően a szabadtéri előadások művészeti fejlesztése és tökéletesítése érdekében az anyagi és szellemi támogatást évről évre növelte, bár — s talán érthető ma még — ennek ellenére a játékok iránt támasztott hazai és külföldi igénnyel nincsenek megfelelő arányban anyagi lehetőségeink. Ez a reális helyzet, s erre való tekintettel is állítom: ahhoz, hogy Szeged a szó szoros értelmében vett fesztiválvárossá emelkedjék, még 10—15 esztendős állandó erősödés, fejlődés szükséges.

— *Amíg ez a fejlődés el nem következik, addig nyilvánvalóan a művészeti kérdések tekintetében is alkalmazkodni kell az adott körülményekhez.*

— Igen, valóban így áll a helyzet, épp ezért egyelőre a Dóm téren a Nádasdy Kálmán nevéhez fűződő koncepciót kell elfogadnunk a művészeti problémákat illetően. E koncepció értelmében a teret nyitott színpadként, nyílt kőszínházként kell felfognunk, s ennek megfelelően kell kialakítanunk műsorpolitikánkat is. S majd csak, ha a fejlődés már lehetővé teszi, akkor a kísérletinek minősíthető darabokat, mint amilyen pl. a Vidróczki volt, kőszínházban mutatjuk be először, a könnyedebb hangvételű produkcióknak az újszegedi, lombsátorral körülvett színpadon lesz a helye, s az olyan jellegű darabokat, mint például Bornemissza Péter Elektrája, vagy a klasszikus görög drámák egyike-másika, a szegedi múzeum előtt lehetne színre vinni. Ugyanakkor koncertek, színvonalas zenei rendezvények otthonaként az egyetem auláját, a zenekonzervatórium és a Tisza Szálló kitűnő hangversenytermét kell majd felhasználni. Hangsúlyozom, ehhez *minden* vonatkozásban Szeged gyors fejlődése szükséges; reális számítások szerint 10—15 esztendő leforgása alatt.

— *S ha ezt a fejlődést valóban elérjük, hogyan alakul a játékok jövője? Milyen jellegű darabok kerülnének majd a Dóm elé?*

— Ha már nem nyitott kőszínházként kell kezelnünk a teret, akkor itt feltétlenül és *kizárólagosan csak nehéz sodrású, drámai feszültségekben bővelkedő, szélesen hömpölygő színpadi művek és operák előadása jöhet szóba.*

— *Például?*

— Például, amilyen a Tragédia, a Faust, a Budai Nagy Antal, a Julius Caesar, a III. Richárd, a Nabucco, a Don Carlos és hasonlók. Tehát olyan jellegű művek, melyekben a főszereplők mellett — egyenrangú főszereplőként — *kivételes szerepet, középpontba helyeztetést nyer a tömeg,* s ezzel együtt fokozott funkciót kap a dóm és környezete, a miliő európai viszonylatban páratlan adottságai — s nem utolsósorban a rendezés sajátos egyedisége is. Elkövetkezik az idő, amikor a térnek olyan repertoárja lesz a kizárólagosan e miliőbe illő darabokból, mint a Jean d'Arc, az Esmeralda, a Hunyadi László, a Tragédia és ehhez hasonló jellegű, klasszikus és modern, vagy — a nemzetközi dráma és operairodalom ismert szerzőitől ezután várható, esetleg ide megrendelt, új művek, magyar és élen járó külföldi együttesek előadásában. Ezzel együtt természetesen — a környező országok intenzív bevonásával —, számítva a világ más tájairól egyre nagyobb számban jelentkező látogatókkal —, kell legyen majd egy stabil és egyre izmosodó törzsközönségünk is. A törzsközönség kialakulásának — ezzel legyünk tisztában mindenkor — nem csupán és kizárólagos módon az a feltétele, hogy páratlan és sehol másutt nem élvezhető, nem érzékelhető produkciókban részesítsük vendégeinket. Az emberek nyilván jogosan kívánják meg, hogy a játékok produkcióján *túl* itt töltött idő alatt is kitűnően szórakozzanak, művelődjenek, s jól érezzék magukat Szegeden — nemcsak 3—4 órányi időtartam keretein belül, amennyit — jó idő esetén! — egy-egy esti előadás kitölt, hanem — mondjuk — az itt töltött 72 óra minden szakában. Tehát meg kell valósítani azt, hogy az ún. járulékos rendezvények — a maguk nemében — ugyanolyan nívósak legyenek, mint maga a szabadtéri előadás.

— *Elsősorban bizonyára a kiállítások színvonalára gondol...*

— Elsősorban igen, s hadd mondjam meg őszintén, hogy az utóbbi években nem emelkedett a várható mértékben nyári kiállításaink színvonala. Sőt, az első években megérdemelten sikert aratott, jóértelemben tájjellegű ipari és mezőgazdasági kiállítás is, sajnos, évről évre elmaradt. Lehet, hogy ebben a tekintetben

anyagi nehézségek merülnek fel elsőrendűen, mindenesetre azon kellene lennünk, hogy egyre fokozzuk a színvonalat ezen a területen is; bebizonyosodott, hogy megéri a befektetést. S még valamit e kiállítások jellegéről: ne akarjuk velük — a méreteket tekintve — túlszárnyalni pl. a Budapesti Nemzetközi Vásárt, a Nemzeti Galériát, ennek semmi értelme nem lenne, s nincs is lehetőség erre.

— *Inkább kevesebbet tehát?*

— Igen, de nagyon színvonalasan. Ez legyen a „jelszavunk": Nívós, bensőséges hangulatú, tájjellegű, de európai hírű kiállításokat, legalább a játékok időtartamára. S ha már itt tartunk, feltétlenül szót kell ejtenünk a város páratlan természeti adottságairól is. A Tisza—Maros torkolat — a két meleg vízű, strandolásra kivételes módon alkalmas folyó, egyesülésének „háromszöge" — eddig olyan, ki nem aknázott, de ezután sürgősen kihasználandó lehetőségeket tartogat szá-

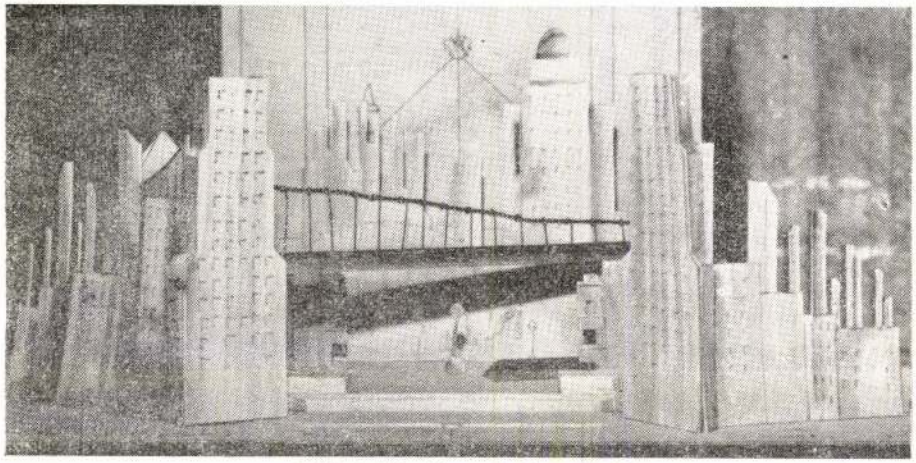

A West Side Story díszlet makettje

munkra — mint: állandó üdülőtelep, szálloda, gyógyfürdő-medencék stb. létesítése. Az eddiginél sokkal bátrabban kell élnünk a helyi specialitások ésszerű kiaknázásával, a jó értelemben vett „romantikus" jellegű adottságokkal is. Ebben a tekintetben a játékokon kívüli kulturális lehetőségek merészebb kihasználására is gondolok.

— *Konkréten melyekre?*

— Ahogyan az ipar, a mezőgazdaság vonatkozásában egészséges, nemes értelemben vett versengés létezik a testvéri, szocialista országok, és persze, egyéb társadalmi felépítésű országok és népeik között, éppúgy tapasztalhatóan, egyre nagyobb méreteket ölt a művészeti, kulturális verseny is. E versenynek nem az a vezérlő gondolata, hogy szabályosan fektessük két vállra az ellenfelet, hanem hogy az emberiség *egyeteme* számára szolgáltassunk kincseket vele. Lépést kell tartani népünknek is a nemzetek közötti nemes szellemi vetélkedésben. E versenyben — magyar részről Szeged — s ezt helyi elfogultság nélkül, tárgyilagosan hangoztathatjuk — egyre intenzívebben, egyre szorgosabban rakja le a maga szellemi építőköveit. Hiszen — hogy továbbra is jelképekkel éljünk — ma már bátran állítható, hogy az emberiség előadóművészete „vitrinjében" magyar részről — az opera, a népi együttesek stb. mellett, ha még szerényen meghúzódó miniatúraként is — ott találhatók a Szegedi Szabadtéri Játékok legemlékezetesebb produkciói is. Az eddig megtett út — s a hegyvidék szépségeit ugyan nélkülöző, de az Alföld sajátos varázsát tükröző páratlan természeti adottságok — feljogosítanak minket olyanféle, a realitás talajára épített „álmodozásra" is, mely szerint el kell jönnie az időnek, amikor — méltó házigazdákként — egy nemzetközi filmfesztivál alapjait is lerakhatjuk már városunkban...

— *Egy „szegedi" fesztiválét?*

— Nem, nem „szegedi" fesztiválét, hanem egy *magyar* fesztiválét. Azt hiszem,

érthető, hogy ezt miért hangsúlyozom... Hisz a Szegedi Szabadtéri Játékok sem csupán „szegedi", mert műsorának összeállításában is az az elv vezet bennünket, hogy jóval túl Szeged határain, országunk és népünk érdekeit, az általános emberi haladás és kultúra érdekeit szolgáljuk elsősorban. Természetesen a programnak *jellegében* továbbra is *magyarnak* kell lennie. Ezzel válhat — és ez nem ellentétes gondolat! — igazán a környező és távolabbi országok kulturális találkozóhelyévé Szeged.

— *Ez azt is jelenti, hogy az itt fellépő művészek nagyobbrészt a magyar művészgárda legjobbjai közül kerülnek majd ki?*

— Igen, de a szocialista országok, sőt a nyugati országok kiváló előadóművészeinek fellépésére fokozottabban szeretnénk a jövőben támaszkodni.

— *Gondoljuk, ide kívánkozik a kérdés, hogy az eddigi előadások közül melyek váltották ki leginkább a hazai és külföldi közönség és a művészeti szakemberek elismerését?*

— A Hunyadi László című opera igazi, nemzetközi elismerését feltétlenül nagymértékben elősegítették a szegedi szabadtéri előadások. Az első, valóban impozáns, sajátos arcélű szabadtéri darabformálás lehetőségeit a Budai Nagy Antal csillantotta meg. Itt érvényesültek töretlenül a Dóm tér kivételes adottságai is. Az 1962-ben előadott Aida nemzetközileg tán a legnagyobb sikert hozta. A szovjet balettművészek produkciói közül az Esmeralda s a Kővirág a legkiemelkedőbbek. Várakozáson felüli művészi- és közönségsikere volt az 1962-es Háry János előadásnak is. Kiemelkedő művészi teljesítményt jelentett Honegger: Johanna a máglyán című drámai oratóriumának egyedi színpadraállítása.

— *Mely darabok bizonyultak kevésbé alkalmasaknak a dóm előtti előadásra?*

— Erre csak egy példát említek, a Cigánybárót, melyet a legkevésbé fogadott be a tér, noha a kiváló rendezés következtében ennek is nagy közönségsikere volt. Hasonló ellenállást mutat e nagy színpad és óriási nézőtere a kamarajellegű koncertekkel szemben is. Azonban, ha például jól szervezett, színvonalas nemzetközi zenei *versenyt* rendeznénk, európai rangú együttesek benevezésével, meggyőződésem, hogy sikerre számíthatnánk. Ugyanilyen kecsegtető, eddig kellően ki nem

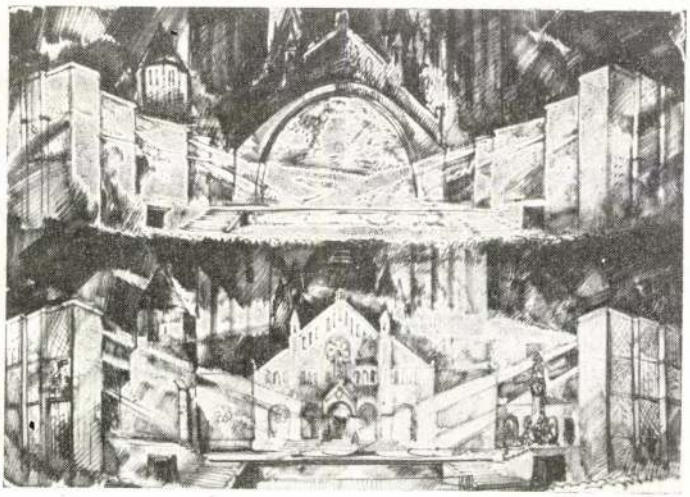

A kép felső részén a játékok mai, alsó részén a jövő színpada (Varga Mátyás Kossuth-díjas díszlettervező rajza 1962.)

aknázott „verseny-műfaj" például a balett-, illetve népijáték-produkciók is. Nem utópisztikus álom egy nemzetközi balett-, illetve népiegyüttes-vetélkedő megrendezése sem, esetleg már a közeli évek egyikében.

— *Hallhatnánk-e valamit a közeljövő konkrét terveiből?*

— A jövő évadban valószínűnek látszik Kodály—Rábai: Háry Jánosának *táncos* népijátékként való, eredeti bemutatása. Tapasztalatunk, hogy ez a dinamikus,

életes zene *nem* tűri meg a *statikus* játékot, megkívánja a stílusos *koreográfiát*. A másik nagy vállalkozás lenne — mivel a játékok felújításától kezdve szándékunk a magyar alkotók művei mellett a különböző nemzetek kulturális értékeinek javát is közkinccsé tenni — Gershwin: Porgy and Bessy-je (ez egyébként már 1965-ös tervünkben is szerepelt), ha sikerül megfelelő előadógárdával megegyeznünk. Bizet Carmenjét nemzetközileg is elsőrangú szólisták közreműködésével szándékozzuk a dóm elé formálni. Bizonyára érdeklődésre számíthat ezen a színpadon olyan kiváló együttes fellépése is — megfelelő műsorszámmal —, mint a Grúz Balett. A távolabbi terveket illetően: szeretnénk minél több eredeti magyar bemutató életredajkálásában közreműködni. A szabadtéri játékok tízéves évfordulójára szeretnénk a kiváló fiatal zeneszerző-tehetséggel, Szokolay Sándorral ünnepi operát készíttetni, valamint a nemzetközileg is egyre ismertebbé váló másik fiatal, Eck Imre irányításával a dóm elé illő, igazán magyar, nagyszabású történelmi musicalt szereztetni. Darvas Józsefet egy Hunyadi-dráma szabadtérre-írására kértük meg. Szívesen látnánk Németh László egy régebbi drámájának (VII. Gergely) szabadtéri változatát, vagy egy ide alkotott, új drámájának bemutatóját a dóm előtt. Természetesen a tervek megvalósítása, a konkrét megbízatások realizálása — anyagi kérdés is... Szervezés, inspirálás nélkül azonban nem születik új mű. Ezzel az is együtt jár, hogy ha nem is évenként, de időszakonként a kísérletezéssel járó kockázatot is vállalnunk kell. Az elmúlt évben talán túlsűrítetten is kísérleteztünk, s bebizonyosodott, hogy ez sem helyes.

— *Végül hadd kérdezzük meg, Tari elvtárs: mit adott Szeged a játékoknak, s mit kapott a város a játékok kapcsán?*

— A játékokat — az ország minden felkért és érintett illetékeseinek megértő, bensőséges támogatása mellett — Szeged társadalmának összefogása támasztotta fel. A játékok jövője is lényegében ennek a társadalmi összefogásnak a függvénye. S hogy mit kapott Szeged a játékoktól? Erre válaszoljanak a tények... *S a tények valóban önmagukért szólnak:* A város „haszna", gyarapodása a játékok kapcsán — művelődési, esztétikai-szellemi, de dologi vonatkozásban is — az egyszerű, be nem avatott lakosok számára is szemmel látható s pregnánsan érzékelhető: utak, parkok, középületek, új kollégiumok létrejötte dicséri a játékokat, s a kereskedelem fellendülése, a közízlés színvonalának növekedése — a magatartás, az öltözködés tekintetében is. 1959 előtt Szegedet 800—1000 külföldi látogatta, most 5—10 ezer. A hazai látogatók száma 10—15 ezer volt, most 60—100 ezerre emelkedett. E számok is önmagukért szólnak. Persze, felszabadulás utáni, 1959-es felújítása óta a játékok is sok mindent kapott, míg 1959-ben kizárólagosan kölcsönökből tudták megoldani a világítással kapcsolatos feladatokat, ma már saját a teljes műszaki-technikai felszerelés, a teljes lámpakészlet s a hangosítási park. S ez nem kis dolog, tekintetbe véve ráadásként azt is, hogy a szükséges jelmezek egyharmada is saját tulajdont képez...

— Igényeink és tennivalóink természetesen még bőven vannak. Megnyugvásra, a babérainkon való oblomovi pihenésre semmi okunk! Felelős dolog a vendéglátás — a színpadi produkció „tálalásától" a pikoló világosig — minden tekintetben. Mascagninak valóban igaza volt akkor, amikor kijelentette, hogy Szeged jövőjének egyik legbiztosabb pillére — az ünnepi hetek sikeres és állandó megrendezése. Egész Szeged társadalmának megállás nélkül, hétről hétre keményen, önfeláldozással kell dolgoznia az ünnepi hetek sikere érdekében. A szalmaláng-magatartás maradványait — mindannyiónk érdekében, e nemes és teljes, jelentőségében tán még fel sem mérhető ügy további sikersorozata érdekében — minimálisra kell csökkentenünk. Csak erőink egyre intenzívebb összpontosításával, töretlenül szorgalmas, aprómunkával léphetünk egyre előrébb. Mindig csak előre — sohasem hátra.

DÉR ENDRE

KÉPEK A SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTÉKOK TÖRTÉNETÉBŐL

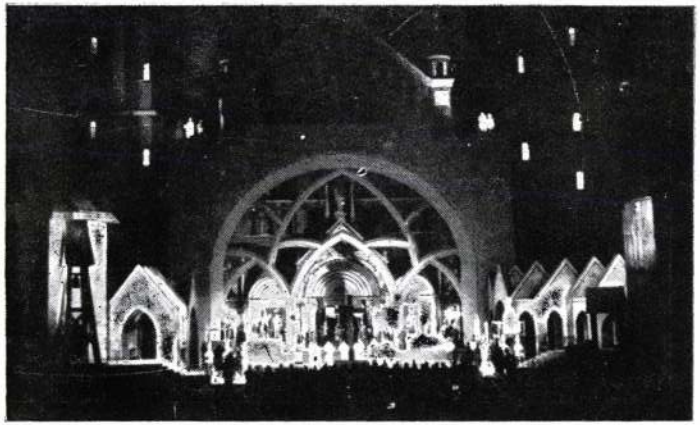

Kós Károly: Budai Nagy Antal (történelmi dráma) — 1959
Rendező: Marton Endre Díszlet: Varga Mátyás

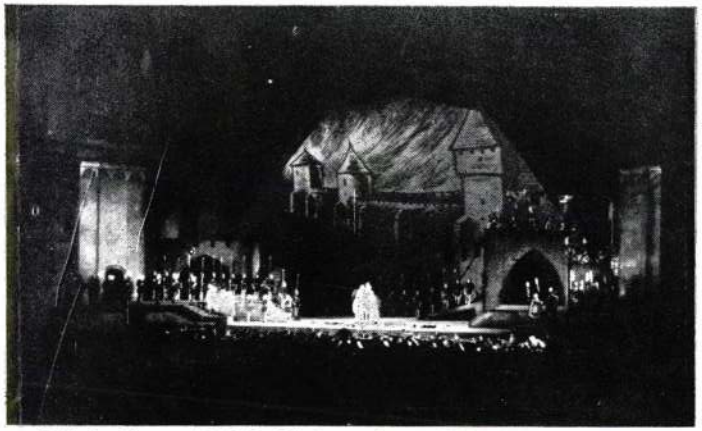

Erkel: Hunyadi László (opera) — 1959, 1961, 1964
Rendező: Mikó András
Díszlet: Varga Mátyás

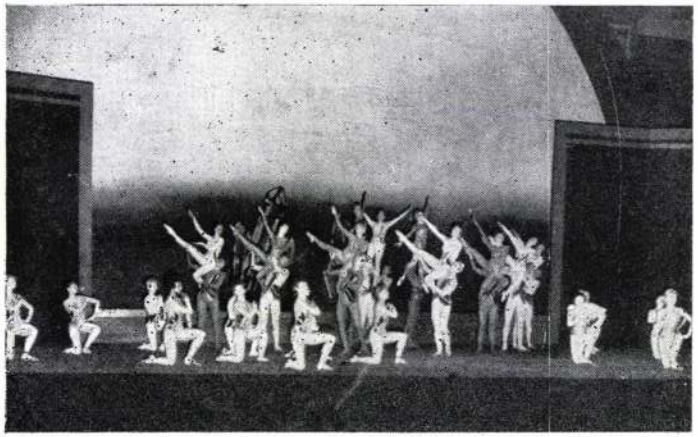

Prokofjev: Kővirág (balett) — 1961
A Moszkvai Állami Akadémiai Nagyszínház balettegyüttese
Művészeti vezető: Galina Ulanova

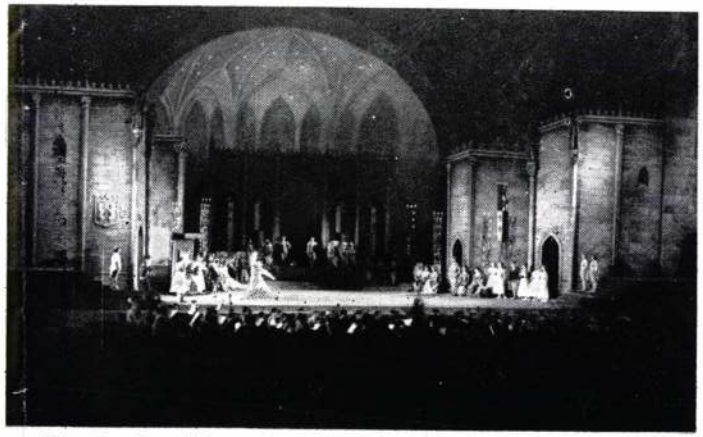

Vaszilenko Glier—Punyi: Esmeralda (balett) — 1959
A Moszkvai Sztanyiszlavszkijról és Nyemirovics—Dancsenkóról elnevezett opera- és balettszínház
Koreográfia: Burmeister
Díszlet: Luchin



Kodály: Háry János (daljáték) — 1962
Rendező: Békés András
Díszlet: Bakó József

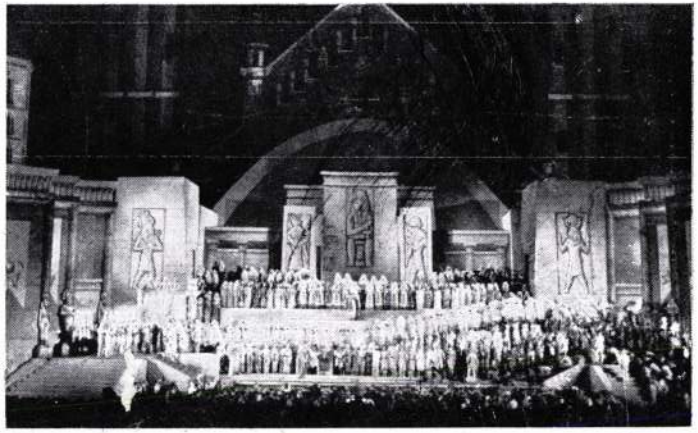

Verdi: Aida (opera) — 1962, 1964
Rendező: Mikó András
Díszlet: Varga Mátyás



A. Honegger: Johanna a máglyán (drámai oratórium) — 1964
Rendező: Szinetár Miklós
Díszlet: Bakó József

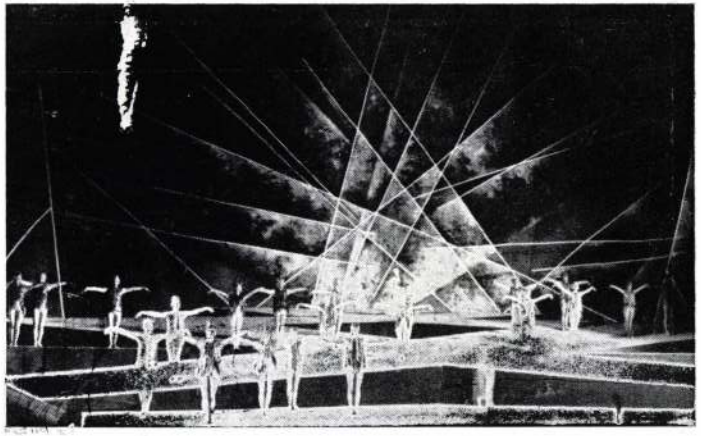

Bartók: Fából faragott királyfi (táncjáték) — 1964
Rendező: Eck Imre
Díszlet: Fülöp Zoltán

(Foto: Siflis)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Buday Lajos

Szocialista Művészetért

1965 JUL

BUDAY LAJOS

festőművész, a Szegedi Tanárképző Főiskola tanszékvezető tanára 53 éves korában Pécsett elhunyt.

M.D.K.

Brudny Lajos
festő

A Szegedi Tanárképző Főiskola
rajztanszékének tanára, 1965
június 4-én meghalt.

MDK.

Buday Lajos

Haláláról hiradás

Szocialista Müvészetért 1965 julius, lap 6.

MDK

Buday Lajos

Cséplés, festm.

Pelyvahordás, "

Mélyfurás a Mecsekben. festm.

B.L. gyüjt.kiáll. Móra F.Muz.

MNK

Buday Lajos

Hajnal, festm.

Zápor után, "

Átkelés a Tiszán, festm.

B.L. gyüjt.kiáll. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

Kaptató, festm.

Hófoltok, "

Épitkezés a falun, festm.

B.L. gyüjt.kiáll. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

Parasztfestő, of.

Rába I. vf.

Farakodás, vf.

Bányászok, fapác

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

Havas facsoport, vf.

Favágó, vf.

Téli napsütés, vf.

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos

Dohányfüzők, of.

Parasztudvar, of.

Naplemente, of.

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos

Zengő, of.

Nádasdi táj, of.

Vitorlások, gouache

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos

Balatoni vitorlás, vf.

Mecseknádasd II. of.

Lápi halászok, of.

Mecseknádasdi táj, of.

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F. Muz.

MDK.

Buday Lajos

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 .8.lap.34.

Buday Lajos

Kiállítási kritika

Művész el 1956. 8.lap.34.

MDK

Buday Lajos

Birkanyáj, tus

Tisztelet a hősöknek, tusv.

Csónakház, gouache

Ház kuttal, of.

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos

Szinpadi jelenet, gouache

Mecseknádasd I. "

Strandolók, "

Kislányok, lav.szépia

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Budry Lajos

Puszta, of.

Horgászok, gouache

Ártéri füzfák, vf.

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos

Mecseknádasdi völgy, of.

Sátortábor a Balaton mellett, of.

Napnyugta, gouache

B.L. gyüjt. kiáll. Nőra F. Muz.

Buday Lajos

Zsenyei szérü, vf.

Nádasdi falukép, vf.

Festő és nézői, "

Móló, gouache

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos

Pelyvahordók, of.

Baromfiak, of.

Fák, vf.

Strand, gouache

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos

Pécsi katonalázadás I. of.

" II. "

Frontfejtők, of.

Cséplés, of.

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F. Muz.

MDK

Buday Lajos

Dohányzók, repr.

B.L. gyüjt.kiáll. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

Mecseknádasdi utca, repr.

" művésztelep, "

Bajai hajók, repr.

B.L. gyüjt.kiáll. Móra F.Muz.

NDK

Buday Lajos

Ebédosztás az uttörőtáborban, repr.

Rába, repr.

Farakodás, repr.

B.L. gyüjt.kiáll. Nóra F.uz.

MDK

Buday Lajos

Lófürdetés, repr.

Bányászok, "

Bányászok, "

B.L. gyüjt.kiáll. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

Szobornézők, of.

Bányász irányvágatban, of.

Esőben, gouache

B.L. gyüjt.kiáll. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

Bányászok, paszt.

Kőfejtő, of.

Nádasdi utca, of.

B.L. gyüjt.kiáll. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

A pécsi Hunyadi János ut, of.

Alföldi tanya, vf.

Esti verőfény, vf.

B.L. gyüjt.kiáll. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

Mecseknádasd, of.

Gyümölcskertész, gouache

Kádárok, of.

B.L. gyűjt.kiáll. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

Bányászvázlatok, irónr.

Buszmegálló, ôf.

Napraforgók, vf.

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

Ebédosztás uttörőtáborban, vf.

Gyártelep, vf.

Rőzsehordás, vf.

Szérü, vf.

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

Badacsonyi hajóállomás, vf.

Rába II. vf.

Sátortábor, vf.

Kazlak, vf.-paszt.

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F.Muz.

MDK

Buday Lajos

Lómosdatás, of.

Hadbiróság, of.

..orgásztanya, vf.

Legeltetés, gouache

B.L. gyüjt. kiáll. Móra F.Muz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Buday Lajos
DÉL-MAGYARORSZÁG

1965 ÁPR. 7.

1021

A főiskola képzőművész tanárainak kiállítása

A valóság és képzelet, természeti világ és emberi érzelem, — e szélsőséges és mégis egybetartozó komponensek jutnak reális, vagy elvont formák által kifejezésre a Szegedi Tanárképző Főiskola rajzpedagógusainak mostani, Horváth Mihály utcai képtárban megrendezett tárlatán.

Buday Lajos, *Fischer* Ernő, *Cs. Pataj* Mihály, *Szabó* Miklós, *Szathmáry* Gyöngyi és *Vinkler* László festményein és szobrain a materiális látvány, vagy a gondolati közölnivaló hol tárgyias alakzatban, hol pedig szubjektív vízióként kerül elénk. Ha valami is összeköthető e különféle műveket, az mindenképp *az élmény hajtóereje* által történhetne meg. Ez, mely tartalmilag származhat bár a környezet jelenségeiből vagy éppen szellemi termékekből — *egyként válik mégis valamennyi művész mondanivalójának meghatározott jellegű lényegévé.*

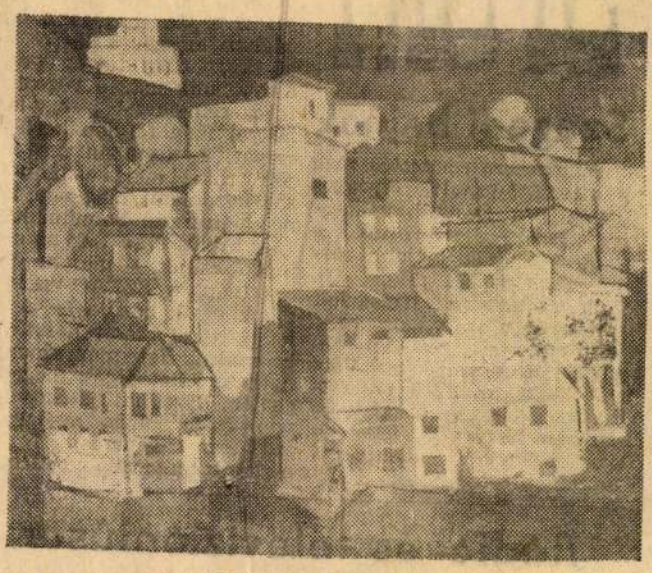

Budai Lajos: Firenze

A szemlélődésnek külső és belső irányai a kiállítóművészek *egy részét a natura felé tereli, másójukat inkább a tudat vizsgálódására ösztönzi.* Alkotói sajátosságaiknak megfelelően néhányuknál „közvetlenül", vagyis hagyományos eszközökkel történik az ábrázolás, mellyel egyedi jelenségeket akarnak konkretizálni. Ez tapasztalható Buday és Szabó tájszépségeket dekoratívan vagy tónusosan megörökítő olaj- és vízfestményein, valamint Cs. Pataj vibráló felületű, hangulatos városképein, továbbá Szathmáry érzékletes finomsággal mintázott fiú-szobrán.

Vannak viszont, akik a valós formát irracionálisan megbontva, — „áttételesen" igyekeznek általános érvényű gondolatokat kifejezni. Ilyenek Vinkler expresszív hatású figurális grafikái, melyeknek drámai szimbólizmusa az emberiség nagy kérdéseire utal. Fischer viszont a szín misztikus-varázslatos efektusaival fantáziadúsan idézi fel — többek között — Kafka álomszerű Prágáját, vagy a sokszáz éves Notre Dame titkokat őrző, s ma is izgató romantikáját.

Az a megfigyelhető törekvés, amely a társadalmi igazságok képi-allegorikus közlésére, valamint a természeti motívumok individuális kivetítésére irányul a kiállító művésztanárok *intellektuális-esztetizáló hajlandóságából ered.* Tárlatuk — éppen mert a megjelenítési módok olyan partjait hidalja át, melyek között a nyelvezetkülönbözőségek differenciáltsága hullámzik — válik *a természetelvű és az elvont ábrázolások gazdag arculatú, együttesévé.* (Mindez nem jelenti azt, hogy pro és kontra az egyes művekben ne találnánk meg a megalkuvó konformizmus, illetve a túlzott újítani vágyás ellentéteiben is egyaránt negatívnak vehető elemeit.)

A Szegedi Tanárképző Főiskola képzőművész tanárainak kiállítása megoszló tetszést válthat ki a tárlatlátogatók hagyománykedvelő vagy a modern stílusok iránt érdeklődő, nem azonos nézetű táborából. De bemutatkozásuk összképére mégis az az egységes szándék jellemző, mely szerint *a résztvevő művészek mindegyike őszintén akart vallani önmagáról és az általa ábrázolt valóságról.* Közös vállalkozásukat ez teszi magas színvonalúan eredményessé és elismerést érdemlően figyelemre méltóvá.

Szelesi Zoltán

Magyar Hirdető
SZABÓ FIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-298, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

SPORT

Szegedi bajnok

Budapesten rendezték meg a vitorlázó-repülők országos egyéni és csapatbajnokságát. Ezen részt vettek a Szegedi Építők legjobb modellezői is. Közülük ifj. Tóth Ferenc az ifjúságiak versenyében országos bajnoki címet szerzett. A felnőtteknél a szegediek Varga, Vörös, id. Tóth összeállítású együttese csapatversenyben negyedik lett, és ezzel a legjobb vidéki csapatnak bizonyult.

Készülődés szárazon

A Szegedi EAC vízilabdacapata 1962-ben került az NB II-be. A magasabb osztályban először a kiesés ellen küzdöttek, tavaly pedig a nyolcadik helyen végeztek. Idén remélhetőleg egy-két helyel még feljebb kerül a csapat. Ez azonban még a jövő titka, mert a bajnokság kezdetétől még egy hónap választ el bennünket.

— Május 8-án lesz az első mérkőzésünk — mondta Veres Iván, a SZEAC-vízilabdások egyik edzője. — A telet fizikai erőfejlesztésre használtuk fel, már amennyire a lehetőségek megengedték. Tizenhat játékosunk van, és a gárda nyolcvan százaléka egyetemista. A januári tornatermi edzéseket hátráltatta a vizsgaidőszak, ezért akkor csak hetenként kétszer tudtunk összejönni. Március elsejétől megkezdődtek a vizes edzések is. Hetente két alkalommal mentünk ki az uszodába, labdás, játékos gyakorlatokat végeztünk. Ezek az edzések azonban még mindig nem elegendőek. Április közepétől kezdve hideg víz lesz az újszegedi medencében, és akkor teljes lendülettel készülhetünk.

— Javul a csapat?

— Kétségtelen, a fejlődésnek szinte minden lehetősége megvan. Akadnak azonban olyan problémák, amelyeknek megoldása sok se-

=S=O=R=O

Rádió- és televízióműsor

Szerda

KOSSUTH RÁDIÓ

4.30 Hírek. 4.35 Vidáman. Írisen. 5.00 Hírek. 5.05 Faluradió. 6.00 Hírek. 6.25 Orvosi tanácsok. 7.00 Hírek. 7.10 Uj könyvek 7.30 Színház- és moziműsor. 8.00 Hírek 8.05 Műsorismertetés. 8.15 Dunaújvárosi gyerekek vagyunk... 9.00 Rádióiskola. 9.33 Rimszkij-Korszakov: Az aranykakas. 10.00 Hírek 10.10 Napirenden... 10.15 Könnyűzenei hirnadó. 11.00 Schubert: V. szimfónia. 11.29 A Szabó család. 12.00 Hírek 12.15 Verbunkosok. 13.06 A vidéki színházak műsora. 13.05 Válaszolunk hallgatóinknak. 13.20 Hajmási Péter — Hajmási Pál... 14.00 Hírek. 14.10 Tiszán innen — Dunán túl 14.30 Lányok, asszonyok. 15.00 Kamarazene. 15.40 Elődök — Hagyományok. 16.00 Hírek. 16.10 Táncezenei koktél. 17.05 Fultontól Brüsszelig. 17.20 Zenés posta. 18.00 Mi történt a nagyvilágban? 18.15 Hazánk hírei. 18.20 Művésztalálkozó a stúdióban. 19.25 Jó éjszakát, gyerekek! 19.35 Közvetítés a Zeneművészeti Főiskola nagyteremből. 20.30 Esti Krónika. 21.35 Nótacsokor 22.00 Hírek. 22.10 Időszerű nemzetközi kérdések 22.20 Sporthírek. 22.25 Könnyűzene. 23.05 Mai szemmel... 23.15 Utkeresés. 23.46 Operettrészletek. 24.00 Hírek.

PETŐFI RÁDIÓ

6.00 Hírek. 6.10 Torna. 7.00 Hírek. 8.00—10.58 Azonos a Kossuth rádió műsorával. 14.00 A Lengyel Rádió énekkara énekel. 14.10 Időjárásjelentés 14.25 Liszt-művek. 15.00 Hírek. 15.05 Magyar nóták. 15.40 Janacek operáiból 16.21 Orvosi tanácsok. 16.26 Harminc év művészek között. 17.00 Hírek. 17.05 Magyar fúvószene. 17.20 Kozmosz. 17.45 Hirdetőoszlop. 18.00 Könnyűzenei híradó. 18.43 A Magyar Rádió és Televízió énekkara énekel. 19.00 Hírek. 19.05 Közvetítés a Ferencváros—Atletico Bilbao VVK-mérkőzésről. 19.45 Operettrészletek. 20.45 Csárdások. 21.00 Hírek. 21.05 Billy Vaughn zenekara játszik. 21.17 Az asszonyok ravaszságának krónikája. 21.50 Brahms-művek. 22.56 Ügetőverseny-eredmények. 23.00 Hírek.

TELEVÍZIÓ

9.30 Iskola-tv. Környezetismeret. Hogyan közlekedjünk he-

Tekeeredmények. NB férfi: Sz. Építők—Bp. MOM 7:1. Szeged. Ganz-MÁVAG—SZVSE 5:3. Budapest. NB női: FTC—Sz. Kender 7:1 Szeged. A SZAK—Sörgyá mérkőzést elhalasztották NB II férfi: Sz. Postás—Bp. Spartacus 8:0. Szeged Útvasút—SZAK 5,5:2,5. Szeged.

A Szegeden megrend

Helya sofőr

Apám holtfáradtan dőlt v
kor hazajött. Behunyta a
mintha aludna. Pedig tudt
szik, mert a szempillája id
keze is remegett. De miért?

Mikor egy kicsit kipihen
te a leckét. Különösen a
gatta szívesen. Halkan mo
s ha eltévesztettem, azon
szoktam ezt a napi program
amikor napokig nem jött

— Hol van apu? — kérd
— Dolgozik. Nagyon sok
el a kérdezősködést.

Nem is mertem tovább fa
nem szívesen magyarázgat
a hivatalból, gyorsan főzött
szennyes apraját, aztán le
csak olvasott, régi, kopott
mal is csak néha váltottak
gázták egymást, pedig ak

MDK.

Buday Lajos

Kiállitásának hirdetése

Csongrádmegyei Hirlap 1965 márc.25. lap -

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Buday Lajos

TISZATÁJ

1962 MÁJ

1021

Jegyzetek SZEGEDI KIÁLLÍTÁSOKRÓL

A szegedi kiállítási termek márciusban és áprilisban a tárlatok egész sorát nyújtották a képzőművészet pártolóinak. Négy művésztanár — *Buday* Lajos, *Fischer* Ernő, *Major* Jenő és *Vinkler* László — közös kiállításon szerepelt új alkotásaival a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában; *Vincze* András műveinek javát a Képcsarnok Vállalat szalonjában láthattuk, míg a szegedi grafikusok legjobb munkájukkal a felszabadulás évfordulója tiszteletére rendezett kiállításon jeleskedtek.

Buday Lajos táj- és emberábrázolásban immár két szűkebb hazát vallhat magáénak. Éppúgy szegedi már, mint ahogy pécsi, s a kétféle tájegységhez kötődő érzésvilága gazdag színpompában vetítődik ki vásznaira. Az égő és barna színekben pompázó *Cséplőmunkások*, a zárt kompozíciót és hangulatos színharmóniát egyaránt nyújtó *Behavazott falu* és az ünnepi játékok hétköznapját tükröző *Szabadtéri kulisszafestők* című képe sajátosan alföldi és szegedi, éppúgy, mint ahogy más táj világából való a *Mecseknádasdi hegyek* és a *Mélyút* című alkotás. Buday azonban otthon van a *Constantai utcában*, *Bukarest*ben, a *Moszkvai Metrón*, avagy az *Efóriai strandolók* között. Ezt bizonyítják az innen hozott témák és színek, s a formagazdagság választékos jegyei.

A FELHŐK

LÁI

csak küzdelmesen tud kibontakozni. Gyakran gátja a művészi ívelésnek egyes szereplők — inkább a negatív, mint a pozitív figurák — sematikus jellemzése (a

Németh Ferenc:

...A UTÁN

...yárból
...ődben állt.
...esőktől
...szár.
...n lányok mentek,
...t kiabált.
...önnyeket
...határ.

...füstölt a folyó.
...én ladik lebegett.
... öreg csókák
...nyal a gomolygó eget.
...san átsétáltam.
... gépeim közül.
... s elpihent az éj
...ggelt, amint felderül.

...m, a falak
...krében
...n egy tetőt.
...t fölötte mélyen.
... S nagyon jó volt
... mert magamra találtam,
...ződő magas égbolt
...ka közt megálltam.

...n és semmi lenn —
... végtelen
...ülő salak,
... anyag
...lenbe nyúl
...t, mint a húr.
...és új tájain
...ijtjuk ki tudat-ágaink.

... az Ember állt: nyugodt
... éj fölött.
...izmok
...t ég között,
... emberformájú lét.
...finom óramű
...n teret
...ió láncszemű.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1983 MÁR 10

KISALFÖLD

Budai Lajos

— **Budai Lajos neves szegedi festőművész műveiből** rendez gyűjteményes kiállítást a hónap végén a kapuvári múzeum. A Tiszaparti festő és tanszékvezető főiskolai tanár kapuvári származású.

4021

Kettőzésnek a levesében fürbt-

04.04

Budai Lajos festőművész

Részt vett a június 14-én megnyílt pécsi képzőművészeti kiállításon. A táj apróbb jelenségeit választja témául.

Baránszky Jób László: Vázlat egy pécsi kiállításról.
Dunántúl, Pécs, 1956. 15. sz. (V. évf. 1. sz.) 73. l.

Buday Lajos MDK

Vitorlások 1964 olf. 57x66.5 cm.

Nézőtéri bejáró 1963 vizf. 3ox4o cm.

Dunántuli Képzőművészek Kiállitása 1964-1965

Buday Lajos MDK

Vitorlások, repr.

Dunántuli Képzőművészek Kiállitása 1964-1965

MDK

Buday Lajos, Pécs

Pécsvárad, akv.

Vidéken élő képzőm. kiáll. Ernst Múz.1954.nov.

12 l.

Buday Lajos

15. Vilorlások, 1964, olajf
57 x 66, 5 cm. (Reprod.)

16. Nézőtéri bejáró, 1963,
vizf. 30 x 40 cm.

Dunántuli képzőművének kiállítási.
~~Szeksz~~ szerd. Kat. összeáll. Szakadiné Hárs Éva
Kaposvár 1965.

12 - 13

Buday Lajos

festő, sz. 1911. Tapolca.
1936 ban végezte a Képz. Főisk.
Réti I. növendére volt, a szegedi
Tanárképző Főisk. tanár. Pécsett
fest. 1937-63 között 8 önálló
tárlata volt, Pécsett, Szegeden
Kaposvárott, Mokán. Jobbszőr ugyan
mepei pálfordi gat.

Dunántuli képzőművének kiállítása.
Szekszárd, Kat. összeáll. Szukadiné Kárs Éva
Kaposvár 1965.

Budai Lajos festő M.D.K.

kiállitás müveiből a kapuvári muzuemban.

Napló

Magyar Nemzet 1962. április 9.7.1.

Budai Lajos, festő

M Dk

A Kaposvári születésű festőművész – jelenleg a szegedi Pedagógiai Főiskola tanára – egyéni tematikus kiállítása nyílt meg a Kaposvári Múzeumban. Mintegy 30 festménye, akvarellje látható a tárlaton.

–: Hír

10.

NÉPSZABADSÁG, 1963. aug. 9. [Vidéki]

Budai Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

1963 MÁR 8

kat.

— **Budai Lajos** neves szegedi festőművész műveiből rendez gyűjteményes kiállítást március végén a kapuvári múzeum. A Tisza-parti festő és tanszékvezető főiskolai tanár, kapuvári származású.

1021

Gustav Lange

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budai Lajos

MAGYAR NEMZET

1963 ÁPR 9.

1021

Budai Lajos festőművész képeiből kiállítás nyílt a kapuvári múzeumban. A művész kapuvári születésű, jelenleg a szegedi pedagógiai főiskola tanára.

Tel:

FOGSOR JAVÍTÁS

Egyedülálló, barna,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 MÁR 28

Budai Lajos

KISALFÖLD

— **Kiállítás** nyílik vasárnap délelőtt 10 órakor a kapuvári múzeumban Budai Lajos festőművész, főiskolai tanár műveiből. Megnyitó beszédet mond Uzsoki András, a győri Xantus János Múzeum igazgatója.

— **Már működik a**

ja összefogásaként jött létre az a kezdeményezés, melynek eredményeként a már-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budai Lajos ifj.

KISALFÖLD

1963. VIII. 24.

Rajzokkal gazdagodott a kapuvári múzeum

102/

Tavasszal rendezett Kapuvárott kiállítást a gartai származású, Szegeden élő festőművész, ifjú Budai Lajos. A kiállítás anyaga jelenleg a járásban vándorol, s mindenütt nagy sikernek örvend. A kapuvári megnyitón igérte meg annak idején a művész, hogy a múzeumnak fogja ajándékozni apjának, Budai Lajosnak (1874—1954), volt kapuvári rajztanárnak a rajzait. A napokban érkezett meg a múzeumba az értékes tíz ceruzarajz, köztük egy kitűnő Liszt-portré, valamint ifjú Budai Lajos két vázlatfüzete 1940—41-ben készült rajzokkal. Biztos vonalvezetésű krokik, karikatúrák, karakteres portrék, erdélyi falurészletek, román csűrök, székely kapuk, jellegzetes erdélyi haranglábak vázlatai — egy-egy állomás emlékei katonáskodásai idejéből. Értékes része a festőművész ajándékának a „régi kapuvári fejfák" sorozata.

tanúi lehesser
első edzésének.
Az edzés n
Szusza Ferenc



érdeklődésünkre, Pécsi Béla intéző elmondta.

Korsós István áthelyezése folyamatban van és rövidesen rendelkezésünkre áll. Az átigazolása teljesen rendben van. **Szabó Bélát** az MTK nem adta ki. Arra hivatkoztak nem szeretnének úgy járni, mint Povázsai és Máthé esetében, náluk nem váltak be, a V. ETO-nál pedig a csapat erősségei lettek. Attól tartanak, hogy a szakmai tekintélyükön újabb csorba talál esni. **Bulyovszki Miklós, Scheidl**

Buday Lajos

Szegedi Pedagógiai Főiskola tanszékvezető tanára 1959. dec.-ben a szegedi Móra Ferenc Muzeumban 70 képből álló kiállitást rendezett müveiből. Témái a dunántuli parasztélet és a bányászok világa.

Rajztanitás 1960.Isz. 32.l.

Budai Lajos

Gyüjteményes kiállitásáról reprodukált festménye könyváruda előtti jelenetet mutat be. Bány ászok /repr/.

Rajztanitás 1960. I.sz. 21.l. és 24.l.

Bruday Lajos
festő

M.D.

A Képcsarnokban rendezett kiállításán bemutatta a „Fonyódligeti part", a „Balaton-fenyvesi úttörőtábor", „Erdei vendeglő" cimi művét

— : Bruday Lajos kiállítása a képcsarnokban
~~Művészet~~ Napló, 1962 dec 15 - 5 lap

MDK

Buday Kálmán
festő

Kiállításán bemutatta
a „Nyaraló", a „Kentsai-
cai Strand", a „Csepelők"
a „Fürdőzők" c. műveket

Buday Kálmán kiállítása a képcsarnokban
Napló, 1962. dec. 15 - 5 lap

M.DK

Buday Rajos
festő

Kiállítására bemutatta az
„Alkonyat falun", a „Havas
nyárfiak", a „Havasi pásztor
című művet.

Buday Rajos kiállítása a hépcsarnokban
Napló, 1962. dec. 15-5 cap.

Buday Lajos
festő

MDK

„Pécsváradi turistaszálló"
c. képét közli a Napló. } repro

Buday Lajos kiállítása a Képcsarnokban
Napló, 1962. dec. 15. 5. lap

Buday Lajos
festő

MDK

A Képcsarnokban nyílt
meg kiállítása.

Buday Lajos kiállítása a Képcsarnokban
Napló, 1962. dec. 15. 5. lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Buday Lajos

ESTI PÉCSI NAPLÓ

1962 DEC - 6

1021

Holnap nyílik Buday Lajos képkiállítása

A Képzőművészeti Alap Kossuth Lajos utcai képcsarnokában pénteken délután 5 órakor megnyílik *Buday Lajos* Pécsről elszármazott jelenleg Szegeden élő festőművész képkiállítása.

Buday Lajos dunántúli születésű, így élményvilága is *jellegzetes dunántúli tájakat, színeket, látásmódot hordoz.* Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán *Réti Istvánnál* kezdte, de a neves magyar mestertől nem az intim stílushatásait, hanem sokkal inkább kitűnő *pedagógiai érzékét és módszereit* vette át saját gyakorlatába, melyet, mint a rajztanítással tudományosan is foglalkozó tanár, később, mint a pécsi Pedagógiai Főiskola rajztanszékének a vezetője, kitűnően tudott hasznosítani. Buday Lajos első gyűjteményes kiállítását *1937-ben rendezte meg Pápán,* s ezt követően rendszeresen megjelentek a képei a győri, székesfehérvári, valamint a budapesti Műcsarnok kiállításain. Pécsett *1955-ben* rendezte első önálló kiállítását, ahol a *Szőlőskertek* c. alkotásával elnyerte a város tájkép-díját. — 1956-ban a pécsi rajztanszék megszűnésével Buday Lajos *Szegedre került,* de a pécsi képzőművészeti élettől szinte egy percre sem szakadt el.

Pécsett most *az utolsó három év terméséből* tartanak bemutatót. A Képzőművészeti Alap képcsarnoka húsz festményét kiállítja, de az érdeklődő vásárlóközönség 36 képből választhat. Buday Lajos pécsi kiállítását *Martyn Ferenc* Munkácsy Mihály-díjas festőművész nyitja meg.

B. B.

pult alá,
volna, hat
bizonyult.
Kezdődö
tőkkel, aki
zettek a v
zóterem fa
zetdecimét
elentkezte
relikvia-ke
hindez több volt, mint hóbort
vagy feltűnési viszketegség. A
eedsi *John Hughes* a brit
Nemzeti Szocialista Párt meg-
bízásából érkezett Berchtes-
adenbe, hogy az angol fa-
iszta párt „szentélye" számá-
a szerezzen be ereklyéket. Az
zlet jól jövedelmez, s az ober-
alzbergi elöljárók mélyen
ájljalják, hogy jó évtizeddel
zelőtt felrobbantották Bor-
mann kastélyát s az SS ka-
zárnyát. Mennyire elhamar-
odott volt tönkretenni ezeket
z idegenforgalmi nevezetes-
ségeket.

A látogatók természetesen
em szorulnak arra, hogy ma-
uk próbálják felfedezni Hit-
er egykori kedvenc tartózko-
dási helyét. Képzett ciceronék

ászt-
té-
tett
is
sze-
ázat
irge
ess-
ák:
„A hegy igazi története."
Mennyire igaz ez a történet,
arra vonatkozóan csak a bevezetésből idézünk: „A legtöbb szörnymese kitalált" — értsd: *a hitlerizmus szolid és elviselhető volt.* A hegyen éjszakázni is lehet. A Sicherheitsdienst egykori főhadiszállása ma Theresse Panthner asszony fogadója a *„Török"-höz.* (Miért e név, arra nem derült világosság.) A szobaszámlára felár jár, ha valaki Kaltenbrunner vagy éppen az ott gyakran megszállt Éva Braun szobájában kap helyet...

Eladó a győzelmi oszlop

Vajon csak Berchtesgaden? A reklámmal kínálja eladásra azt a 14 óriás-oszlopot, amelyet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Buday Lajos

1962 DEC. 15

1021

Buday Lajos kiállítása a Képcsarnokban



Buday Lajos: Pécsváradi turistaszálló

Kint hideg szél fúj be a kabátgallérokba, kipirosítja az emberek arcát. December van az utcán, de lépjen csak be valaki a Képcsarnok barátságos, világos helyiségébe, napfényes nyári hangulat varázsát érezheti.

A falakon egymás mellett sorakozik a sok színes festmény, Buday Lajos képei. A „Fonyódligeti part", a „Balatonfenyvesi úttörőtábor", az „Erdei vendéglő" és a „Nyaraló" idevarázsolja a békés, vidám nyári hangulatot. Van aztán kép, amely távoli tájak napfényes derűjét hozza el a pécsi télbe. Például a „Konstancai strand", a maga kedves, víg, sziporkázó színeivel. Mozgalmas, igazi nyári képek a „Csépelők" sorozat darabjai is, vagy a „Fürdőzők".

A sok piros, rózsás vidám szín, az élettől kicsattanó zöldek és kékek szelidebb, bár sonyosabb hangulatba mennek át az „Alkonyat falun" című képen.

Akad azért ezen a színes, kellemes hatású kiállításon „tél" is: például a „Havas nyárfák" és a „Havasi pásztor" című képek. A látogató békés, derűs hangulatba ringatódzik az ízléses kis terem szép képei között járva.

A kiállítást máris sokan nézték meg. Vásároltak is. Az üzlet végében például ott áll öt becsomagolt festmény: a felsőfokú technikum vette meg őket az iskola számára.

Jó, hogy megrendezte ezt a kiállítást a Képcsarnok, s jó, hogy a művészet iránt érdeklődő pécsiek megismerkedhetnek itt Buday Lajos legújabb képeivel, amelyek érdekesek, változatosak, érett művészetről tanúskodók.



Kettős kosárlabda-mérkőzés lesz vasárnap délelőtt a PVSK tornacsarnokában. A vasutasok NB I-es csapatai játszanak bajnoki mérkőzést. A fiúk az újonc BM. Dózsával, a lányok a Komáromi Vasutassal. A női csapat tagjai az elmúlt héten keményen edzettek, mert vasárnapi mérkőzésükön szeretnék az idei hatodik győzelmüket megszerezni. Képünk a PVSK-s lányok hétközbeni edzésén készült

ÁLLÁS

Felvételre keres vállalat két mély- és útépítésben jártas kitűző technikust és négy mély- és útépítésben jártas művezetőt. — Illetmény megegyezés szerint. Jelentkezés: Pécs, Le-

APRÓHIR

Szobatársat keres nappali elfoglaltsággal komoly dolgozó. Perczel utca 21.

Műhelyemet 15-ével bezárom. Kijavított cipőket kérem ezideig átvenni, naponta fél 4— fél 6-ig. Gáspár cipész. Doktor S. u. 2. sz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Buday Lajos

1963 APR 3

Buday Lajos kiállítása Kapuvárott

Vasárnap délelőtt 10 órakor nyílt meg a kapuvári helytörténeti múzeumban Buday Lajos festőművész kiállítása.

Megnyitó beszédet Uzsoki András mondott.

— Kettős ünnep a mai nap — mondotta bevezetőjében: — Ma három éve nyitotta meg kapuit a kapuvári múzeum, s az évforduló napján ismerkedhetünk meg Buday Lajos alkotásaival.

Kiemelte, hogy a múzeum létrehozásában a párt és a népfront támogatása mellett jelentős szerepe van a helyi múzeumbarátok körének, s Faragó Sándor igazgató fáradhatatlan, ügyszerető tevékenységének. Három év alatt jelentős fejlődésen ment keresztül a múzeum — 1963. január 1. óta önálló költségvetéssel dolgozik, bővül, gazdagodik. Fennállásának rövid ideje alatt az állandó kiállítások mellett ez már a második jelentős időszaki tárlata — tavaly Pátzay Pál szobrászművész alkotásait, most Buday Lajos műveit mutatja be a kapuvári közönségnek.

Ezek után rátért a kiállítás méltatására.

— Tehetséges, nagy szaktudású művész érett alkotásait láthatjuk e kiállításon: az ember és a természet, a valóság derűs szemlélete jellemzik alkotásait — mondotta jellemzésként Uzsoki András.

Harminc kép, nagyrészt akvarell, néhány olajfestmény kapott helyet a múzeum egyik földszinti termében. Válogatás a művész sok száz alkotása közül. Többségében tájkép: meleg, vonzó nyári tájak, de mind mindegyiknek értelmet, mondanivalót ad a pihenő, dolgozó, szórakozó ember.

Miután a közönség megtekintette a kiállítás anyagát, Buday Lajos szólt arról, mi indította arra, hogy mint szegedi művész itt, Kapuvárott rendezzen kiállítást.

— Negyven éve kerültem el innen, de nagyapám, apám gartaiak, sok nyarat töltöttem itt én is, a faiu élménye végigkisérte egész eddigi életemet. A paraszti kultúra sajátos urbánus átételének nevezném e kiállítás anyagát. Életem folyamán végigbarangoltam egész Dunántúlt — úgy válogattam össze a képeket, hogy ennek a tájnak, ennek a vidéknek az élményei kerüljenek ide.

— Negyven év távlatából, múlt és jelen mesgyéjéről nézve az egykori Kapuvárt, boldogan fedezem fel a mai élet, a felszabadulás óta eltelt idő hatalmas változásait, eredményeit. Rengeteget épült szépült a város, sok minden eltűnt gyermekkorom szegényes múltjából.

Befejezésül Buday Lajos felajánlotta katonaévei alatt készült vázlatait, és édesapja — Kapuvárott volt rajztanár — rajzait a kapuvári múzeumnak.

A kiállítás egy hónapig lesz nyitva Kapuvárott, utána a járás néhány községében mutatják be.

— mi —

KISALFÖLD
A Magyar Szocialista Munkáspárt

zsefnét

bizonnyal súlyosabbnak ítéli a fegyelembontást, megbünteti, határozottan figyelmeztetti Varga Kálmánt, ha más a „szenvedő fél". De most elintézte az ügyet azzal, hogy a brigádvezető tudomására hozta: *„verekedni azért nem kellett volna"*. Pedig elsősorban a vezetőség kötelessége lenne őrködni a „családi békesség" felett.

A megértésért az egyenjogúság kiharcolásáért a szövetkezet cigány tagjai is többet tehetnének, mint tettek eddig. Elsősorban szorgalmas, valóban egész emberhez illő munkával. A szövetkezetben a tagok közül sokan, gyakran megalapozottan mondogatják: *a cigányok sokkal jobban tudnak követelőzni, mint dolgozni.* A múlt évi munkaegységösszesítő is többé-kevésbé ezeknek az embereknek ad igazat. A szövetkezet nyolc cigány tagja közül egyedül *Járóka Ferenc* teljesített 300-nál több munkaegységet, a többiek csak 60—90-et. Vagyis: *a legtöbben csak félerővel dolgoztak.*

A szorgalmas munka, egymás megbecsülése lehet az egyetértés, az egyenjogúság legjobb alapja a nagy családban, a szövetkezetben.

(fábián)

ÁR ÉS ÖNTÖDE

— Nem vagyok h
san elsomfordálta
ről, így volt okos

✸

A labdarúgó-sz
legérdekesebb m
figyelni ezt a mű
a MAVDAC győ
rült mosoly, jóla
arcon. Érthető, a
játékkal megérdemelt győzelmet aratták. Nem akarom most a jókedvet elrontani, de egy-két jelenségre érdemes felhívni a figyelmet. A MAVDAC—Oroszlány mérkőzésének volt egy lélektani fordulópontja. Ez a második gól előtti jelenet volt, amikor a kapura törő Turai elé vetette magát Fekete, az oroszlányiak kapusa. A labda róla Borbély elé pattant, Turai az ötösön állt, és Borbély okosan a hálóba gurította a labdát. Turai megmozdult ugyan a labda után, de úgy látszott, egy pillanat alatt felismerte a helyzetet, hogy nem szabad hozzáérnie a labdához, mert akkor lest ítél a játékvezető. A labda a hálóba jutott, a játékvezető a középre mutatott.

Ez a jelenet volt az, amely szárnyakat adott a MAVDAC-nak, és letörte a vendégeket. A játékvezető dicséretére legyen mondva, jól követte az eseményt, és helyesen alkalmazta a szabályt, ugyanis Turai tétlen lesen állt, tehát a gól szabályos volt. Nem váratott sokáig magára a harmadik gól sem, és a második félidőben úgy játszott a MAVDAC csapata, ahogy megszokták tőle a szurkolók.

Erről a második félidőről is néhány szót: Németh kiválása

volt az eredmény kialakulásában. Az erős iram, élénk küzdelem ellenére végig sportszerű légkörben folyt a találkozó, a második félidő 30. percében Budai László, a Gy. Postás edzője maga hívta le a pályáról a „rakoncátlankodó" Vargát, aki néhány nézővel vívott szócsatát . . . Sportszerűségből kitűnőre vizsgázott a Gy. Postás: — megmutatta, hogy a nagyarányú vereséget is el kell viselni. Ami az STC sikerét illeti: az eredmény önmagáért szól, de azért a játékban még jócskán akad javítani valójuk a textileseknek!

✸

A területi ifjúsági egyéni ökölvívóbajnokság résztvevőinek mezőnye és a vetélkedés színvonala a várakozás alatt maradt. Győr-Sopron megye számára ennek ellenére eredményes volt a bajnokság, hiszen a 11 súlycsoportból nyolc (!) első helyet harcoltak ki megyénk ökölvívói. Különösen figyelemre méltó a Győri ITSK-versenyzőinek szereplése. A fiatal szakosztály két bajnokságot szerzett. „A legeredményesebb megyei szakosztály" büszke címere a Győri Dózsa tarthat igényt két-két első, illetve második helyezéssel, utána következik az SVSE két

Buday Rajos
festő

M.D.K

Ma nyílik a művész képkiállítása a Janus Pannonius Múzeum kiállító helyiségében.

— Kulturális életünk hírei
Dunántúli Napló, 1955. szept. 11-i lap

Bruday Lajos
festő

M.Dk

Szeptember 11-én megitt meg
Pécsett a Janus Pannonius
Muzeumban tartolos

Sarkadiné Harsi Éva: Bruday Lajos festőművész kiállítása
Dunantuli Napló, 1955 szept. 16-4 lap

Buday Lajos
festő

M.D.K

A pécsi Kossuth Lajos utcai
Képző és Sparművészeti Boltba
vannak képei

—: Kulturális elettünk hírei.
Dunantúli Napló, 1955. szept 4 - 6 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Buday Lajos

DÉL-MAGYARORSZÁG

1965 JUN. 8.

1021

Eltemették Buday Lajost

Tegnap délután nagy részvéttel kísérték utolsó útjára Pécsett *Buday* Lajost, a neves festőművészt, főiskolai tanárt, a Szegedi Tanárképző Főiskola rajztanszékének volt vezetőjét. A elhunytat a szegedi főiskola nevében dr. *Szendrey* János tanszékvezető tanár, a főiskola szakszervezeti bizottságának elnöke búcsúztatta. A rajztanszék tanárai nevében *Fischer* Ernő tanszékvezető tanár vett búcsút Buday Lajostól.

*

Pénteken halt meg, s a szombati lapok közölték a hírt, hogy Buday Lajos főiskolai tanárt a pedagógusnap alkalmából a Művelődésügyi Minisztérium Szocialista Kultúráért jelvénnyel tüntette ki. A régóta betegeskedő Buday Lajos állapota azonban az elmúlt hét közepére válságosra fordult: kitüntetését már nem vehette át.

A veszteség, amely Buday Lajos halálával a magyar képzőművészetet érte, különösen érzékenyen érinti Pécset, ahol a festőművész lakott, és Szegedet, ahol dolgozott; Buday Lajos művészete e két városban bontakozott ki. A legjelentősebb, legnagyobb hatású indítékokat ugyan a pécsi várostól, a Mecsek környékének varázsos hangulatától kapta, de később, amikor a pécsi főiskola rajztanszékének vezetése után — 1956-ban — a szegedi főiskola tanszékének vezetője lett, új színekkel, új vonásokkal, új elemekkel gazdagodott művészete. A festő, aki a Dunántúlról jött, a napfényes Tisza-parti városban a szellemi élet izgalmas alkotó légkörével találkozott, s ez a termékeny atmoszféra hozzájárult ahhoz, hogy Buday Lajos pécsi ihletésű, a Mecsek vidékéről elinduló művészete méginkább a kor hangját kifejezve jelenjék meg a közönség előtt.

A művész útja pedagógus-családban kezdődött. Apja rajztanár volt, legnagyobbhatású mestere pedig a magyar képzőművészet kiemelkedő alakja, a nagybányai Réti István. Tanárként kezdte pályáját Buday Lajos is, majd mint a magyar rajztanárképzés egyik mestere folytatta tevékenységét. Ideális művész és ideális tanár volt: művészi munkájának eredményeit nemcsak az alkotásban, hanem a főiskolai hallgatók, a leendő rajztanárok oktatásában is eredményesen tudta gyümölcsöztetni.

Az utóbbi években már súlyos beteg volt, de változatlan kitartással és helytállással dolgozott tovább. A szegedi közönség néhány héttel ezelőtt a szegedi főiskola tanárainak gyűjteményes kiállításán találkozott munkásságának legújabb termékeivel.

Az 53 éves, magas, szikár művészt elvesztettük. Munkásságának hatása azonban sokáig él Szeged képzőművészeti életében és nagyszámú tanítványának emlékezetében.

Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-298, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG



(Kabáczy Szilárd felvétele)

— *TAVASZI SZÉLBEN*

 # A „MINDENEVŐ" TÁTRA 928-AS. Az egyik prágai kutatóintézet mérnökei — a csehszlovák néphadsereg szakembereivel együttműködve —, kidolgoz-

EJTŐERNYŐ NÉLKÜL

A Szovjetunióban sikeres kísérleteket folytattak szállítmányoknak ejtőernyő nélküli földre juttatásával. Az N. Antrusin mérnök által kidolgozott módszer szerint pneumatikus, levegővel töltött gumiburok veszi körül

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budai Lajos

NÉPSZABADSÁG

1963 ÁPR - 9.

— **A kapuvári múzeumban** gyűjteményes kiállítás nyílt Budai Lajos festőművész alkotásaiból. A kapuvári születésű festőművésznek — aki jelenleg a szegedi Pedagógiai Főiskola rajztanára — 30 olajfestménye és akvarellje látható a tárlaton.

legyen a mod-

MDK

Budayhajós
festő

Szegeden volt kiállítása
(negyedmagával)
+ Fischer Ernő
Major Jenő
Winkler László

— : Hírek
Művészet, 1962. július – 38 lap

M.D.K

BUDAY Lajos festő

A szegedi Pedagógiai Főiskola tanára
Műveiből kiállítása Móra Ferenc Muzeum képtárában

Napló

Magyar Nemzet 1962. március 27. 4.l.

Buday Lajos

MDK

A közeljövében a Janus Pannonius muzeumban állit ki Kelle Sándorral.

- elmaradt

--: Tárlatvezető az üzemben.

Esti Pécsi Napló. 1962. okt. 17.

Buday Lajos festő M.D.K.

Paprikamalomban. repr.

Szelesi Zoltán: Szegede uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960.

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962.

Szeged, 1962. 175.1

Buday Gajos festő

Önálló kiállitása Szegeden

M.D.K.

Szelesi Zoltán: Szeged uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960.

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962.

Szeged, 1962. 174.1.

Buda i Lajos

(n. 1911)

Reprod.: Janya

Szeged mai képzőművénete. (Reprodukció)
Szerk.: Krajkó András, Szabolcsi Gábor.
Bev.: Horváth Mihály, 1959. Jiszotáj
Prod. Kiskönyvtár.

33 l.

MDK

Buday Lajos festő

Gönczi-Szabó: Az 1956.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliografiája Művért 1957.VI.évf.4.sz.341.l.

Buday Lajos MDK

Részt vett a vidéki képzőművészek kiállitásán a budapesti Ernst Muzeumban 1954 nov. 20-dec.4.
Dunántuli Napló.1954 dec. 19.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok.
Művészettörténeti tanulmányo,. Bp.1960. 221-250.
244.l.

MDK

Buday Lajos, Pécs, Baranya m.

Pécsvárad aqu.

A vidéken élő képzőművészek kiállitása.
1954.nov.20. - dec.4-ig.Ernst Múzeum. 12.1.

Budaylajos, kat.

szül. 1911. Tapolca. Főisk. tan. bud.-i képz. Főisk. 1930-36. Mesterei Réli István volt. Középisk. és tanítóképző intézeti rajztanári ottevelelt 1935, ill. 1936-ban nevezte. Ilyen minőségben Pápán működött 1948-ig, majd 1956-ig a pécsi Ped. Főisk. Rajztanszékét vezette mint főisk. tanár. 1957-ből 1963-ig a szegedi Tanárképző Főisk. Rajztanszékét vezette, azóta is ott dolgozik. Folt.

Szegedi Állami Tanárképző Főiskola képzőművész tanárainak kiáll. Szeged 1965. kat.

53 l.

Buday Lajos
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI PÉCSI NAPLÓ

1962 OKT. 17.

K 4.12

1021

Tárlatvezető az üzemben

A Baranya megyei képzőművészek munkacsoportja idei tervében nagyobb teret biztosít az ifjúság képzőművészeti, esztétikai nevelésének. Ezt nemcsak azzal érik el, hogy az idén is tevékenyen kiveszik részüket *a Munkácsy Mihály Szabadegyetem* tematikájának kidolgozásából és előadásainak megszervezéséből, hanem külön *a fiatalok számára szerveznek képzőművészeti, vagy képzőművészettel kapcsolatos ismeretterjesztő előadásokat* a Nevelők Házával közösen. Az első 3 előadás 3 nagy képzőművészeti múlttal rendelkező városról, *Rómáról, Párizsról,* illetve *Firenzéről* szól. A munkacsoport ezekre az előadásokra neves budapesti előadókat biztosít. Az első előadást dr. Pogány Frigyes tartja.

A továbbiakban is igyekszik a munkacsoport Pécs közönségének minél több *színvonalas kiállítást bemutatni* — s egyben természetesen tagjainak megfelelő nyilvánosságot biztosítani. A Bartók-terem színte állandóan kiállítási helyiség lesz. A közeljövőben kerülnek itt a közönség elé három fiatal egri festőművész képei, majd *Érdy Győző, Klya György, Balla Irocska* és *Virányi Endre* munkái.

A hagyományokhoz hűen folytatódik a Janus Pannonius Múzeumban megrendezett kiállítás-sorozat. Itt a közeljövőben *Buday Lajos* és *Kelle Sándor* festőművészek kiállítását láthatjuk.

Az eddigi évekhez hasonlóan a jövő évben is megrendezik *a tíz ösztöndíjas festőművész kiállítását.* Ennek megnyitását április negyedikére tervezik.

A munkacsoport még egy színnel gazdagította a továbbiakban végzendő ismeretterjesztő munkáját. Elhatározták, hogy egy-egy *nagyobb üzemben kiállításokat rendeznek.* Ezekhez a kiállításokhoz rendszeresen biztosítanak *tárlatvezetőket* és esetenként a munkásokkal *közösen vitát rendeznek* a kiállított anyagról.

Pénteken Pécsett húzzák a lottót

A sorsolás előtt fővárosi művészek adnak műsort

Harmadízben rendezi meg Pécsett az Országos Sportfogadási és Lottó Igazgatóság a lottó húzását. A 42. játékhét számait október 19-én, pénteken délelőtt 10 órakor tartják az Építők Tüzér utcai kultúrtermében, a volt lovarda helyiségében. Az előkészületekről és a programról *dr. Rozs András*, a pécsi 2. sz. totó-lottó körzeti iroda helyetes vezetője tájékoztatott:

— *Érdekesnek és rendkívül izgalmasnak mutatkozik ez a lottóhúzás. A műsor délelőtt 9 órakor kezdődik. Fellépnek neves fővárosi művészek, mint Vámosi János, Zárai Márta, dr. Balassa Tamás tánczenekara, dr. Hegedüs János konferál majd. A kabaréműsor közben már folynak a lottóhúzás előkészületei és pontosan 10 órakor fordulnak meg először a gadási és Lottó Igazgatóság megbízotta, az OTP Baranya megyei fiókjának vezetőt, és természetesen a közjegyző. — Csak tizenhat éven felüli húzhat. A személyi igazolványok bemutatása után a húzók személyesen meggyőződhetnek arról, hogy mind a kilencven szám jelen van. Ezután a számokat becsomagolják és berakják a kerékbe. Az már a húzón múlik, hogy bal vagy jobb kézzel nyúl-e a bűvös szám után, hogy ötször vagy tízszer tekeri meg a kereket. Mindenesetre ez a közönség biztatásától is függ. Minden kihúzott számot a közjegyző és a szakemberek jelenlétében jegyzőkönyveznek. Reméljük a pécsiek között is lesznek szerencsés nyertesek...*

Miközben folyik a lottószámok húzása közben az

Budaj Lajos kat

fogt.

Önálló kiállításai: I. 1936. Pápa. – II. 1955. Pécs. Múzeum. – III. 1959. Pécs. Tit. Bartók Lesem. – IV. 1960. Szeged. Mus. – V. 1960. Mató. Mus. – 1962. Szegedi Tanárképző Főisk. művésztanárainak kiáll. (19 mű). Szeged. Mus. – 1962. Pécs. képcsarnok. VII. 1963. Kapuvár. Helytörténeti Mus. 1964. Szegedi Tanárképző Főisk. művésztanárainak kiáll. (Fogt.)

Szegedi Állami Tanárképző Főisk. Képzőművésztanárainak kiáll. Szeged, 1965. kat.

53.

8

Buday Lajos

Cséplőmunkások	1961	akvarel	33x41	(emlitve)
Mecseknádasd	1960	"	31x38	"
Bukarest	1960	"	29x40	"
Efóriai strandolók	1960	"	30x40	"
Constanzai utca	"	"	29x41	"

Szegedi Áll. Ped. Főisk. Művész-tanárainak Kéjkiállítása

80.

Buday Lajos festő, tanár, 1

1911-ben mél. Tapolcán.
1930-ban a Képzőművészeti Főiskolán Rétinél kezd tanulni.
Rajzpedagógiai tanulmányai a pénz. és negedi ped. főisk. évkönyveiben jelentet meg.
1935-ben tanárrejéd a Képzőm. Főisk. akvarel és módszertani tanszékén.

Szeged i Állami Pedagógiai Főiskola Művéntanárainak Képkiállítása. 3.o.

Buday Lajos

1936: Pápán a Tanítóképző Intézetben tanít. 1937-ben rendezi első kiállítását. 1948-tól a pécsi Áll. Ped. Főisk rajztanszék vezetője 8 évig. Számos kiállításon szerepel.
1955: II. önálló kiállítása a Pécsi Múzeumban.

Szegedi Áll. Ped. Főisk hűvészlanárainak Kép kiállítás

3.o.

Buddi Lajos 4.

1960-ban járt a Szovjetunióban és Romániában
Kádárok
Frontfejtők
1956: a Szegedi Ped. Főcik
szajtanszék vezetője
1959: III. önálló kiállítása Pécsen.

Szegedi Áll. Ped. Főcik. Művésztanárainak Kép kiállítása 3-4 o.

Buday Lajos 6

Csépléz I. (festmény szepző)
Konkvai metró "
Szabadtéri kulimafestők (szepző)
Behavszott fahu 1961 olaj, 39x53 (emlitve)
Autobuszállomás 1961 " 80x100, "
Csépléz II. (1960) " 70x85 "
Nagmarosi hajóállomás 1961, olaj, 30x40 "
Visegrádi Dunakanyar " " 40x52 "

Szepedi Áll. Ped. Főisk. hűvész.
tanárainak Kéjkiállítása
5-8o.

Budaj Lajos 6

Csépléz I. (festmény szepró)
Konkvai metró "
Szabadtéri kulimapestők (szepró)
Behavszott fakú 1961 olaj, 39x53 (emlitve)
Autobuszállomás 1961 " 80x100, "
Csépléz II. (1960) " 70x85 "
Nagmarosi hajóállomás 1961, olaj, 30x40 "
Visegrádi Dunakanyar " " 40x52 "

Szepedi Áll. Ped. Főisk. hűvész.
tanárainak Kéjkiállítása

5-8o.

Buday Lajos

1959: Pécsi Katonalóradás c. műve Megyei Tanácskörtár-sasági Pályadíjat kapott.

1959: Szeged en rendezte IV. kiállítását.

1961: Körpsvegy c. képre Szeged díjat kapta. 1961 től csak mint tanár dolgozik a Jóriko-lán.

Szegedi Áll. Ped. Főisk. Művész tanárainak) Képkiállítása 4.

Buday Lajos

Kat.

Rajztanár és festőművész

Reprodukciót: Bányánt, (5 l)
Genova (6 l)
Firenze (7 l)
Vilolást (8 l)
Tengeri öböl (9 l)

1. Tejes lány, 1963 olaj 80 x 100 cm.
2. Róma, 1965 olaj 80 x 100 cm.
3. Kül város, olaj 1964, 58 x 68 cm. (fojt)

Szegedi Állami Tanárképző Főisk. Képzőművész tanúrainak kiáll. Szeged, 1965. Kat.

Buday Lajos fajt. Kat.

12. Merőgerdesáj, mozaikterv, 1963, Kréta 20×20
13. Ipar, mozaikterv, 1963, 20×20 Kréta
14. Régénet, mozaikterv, 1963, 20×20 "
15. Terméneljárás " 1963, 20×20 "

— . —

Szegedi Állami Tanárképző Főisk. Képzőművész tanárainak kiáll. Szeged, 1965. Kat.

10 x.

Buday Lajos

kat.

4. Genova 1964. olaj 57×67
5. Csépelő, 1963, olaj 57×67
6. Velence, 1964, " 57×67
7. Firenze, 1963, " 55×65
8. Tengerőrök 1964, " 57×67
9. Tengerjáró hajók 1964, o. 56×67
10. Firenzei városrész, 1963, o. 55×65
11. Bányaipari motívumok, 1963, Kréta, toll. 20×22.

A Szegedi Állami Tanárképző Főiskola Képzőművészeti Tanszékének kiállítása Szeged, 1965. kat.

10 l

Buday Lajos kat

Apja rajzhanár volt. Mestere Réti István. Kiáll.: 1937, Pápa, 1955, Pécs. 1956, Pécs, 1960, Szeged.
Külföldi utat: Szovjetunió - 1964,
Szovjetunió 1960,
Román Népköt. 1961.
Olaszo. 1963.
Csehsl. 1964. —.—

A Szegedi Áll. Tanár Képző Főisk. Képzőművész Tanárainak kiállítása
Szeged, 1965. kat.

4 l.

Buday Lajos (oft) Kat.

1955. Pécs Vásári Tanács Tájképdíja –
1957. Baraza megyei Tanács Tanácskör-
társasági Jubileumi Kompozícios díj
– 1959. Szegedi Nyári Cárlat fesztivál
díj. – Külföldi tanulmányutak:
Szovjetunio 1960, Román Népköst. 1961,
Olaszság 1961, Jugoszl. 1964. Csehsl. 1969.
Alkotómunkával párhuzamosan szak-
irod. tevékenységet is végez a rajzped.
tart. és a tér rajzi megismerése témakörben.

Szegedi Állami Tanárképző Főisk. Képzőművés
tanszérainak Kiáll. Szeged, 1965. kat.

53.

M.D.K.

Budai Lajos,festőművész

1963.ápr.3-án kiállitása a Kapuvári Rábaközi Múz-ban

Uzsoki András:15 év a Győr-Sopron Megyei Múzeumok életéből a helyi sajtó tükrében/1949-1963/.336.o.

Arrabona.8.A győri Múz.Évkönyve.Győr.1966.Xantus János Múz

Buday Lajos, festő

A Pécsi Janus Pannonius Múzeumban rendezett művészeti kiállitások 1946-1974 között

1955-ben rendezett kiállitás:Buday Lajos gyüjteményes kiállitása. 384.old

Sarkadi Eszter: A Jan.Pann.Múz.vázlatos története a Felszabadulástól napjainkig 373.old

A Jan.Pann.Múz. Évk. XIX. 1974. Pécs

M.D.K.

Buday Lajos, festőművész

IV. terem. Nézőtéri bejáró. 1962. akvarell 39+43.
A Siklósi Képtárban kiállított műve.

Romvary Ferenc: A Siklósi Pécs-Baranyai Képtár.
346.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1964. Pécs, 1965

M.D.K.

Dudáy Sajos, Festőművész

IV. terem. Nézőtéri bejáró. 1962. Akvarell 39:43.
a Miklósi Káptarban kiállított műve.

Apmvary Ferenc: a Miklósi Fáca-Baranyai Káptar.
340.e.

a Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1964. Fáca, 1965

M.D.V.

Buday Lajos, festőművész

Az idősebb keresztályhoz tartozik. Müve ottvan a kiállitáson.

Romváry Ferenc: A Siklósi Pécs-Baranyai Képtár. 343.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1964. Pécs, 1965

M.D.K.

Buday Lajos, festőművész

IV. terem. Constanzai strand. 1957. akvarell 35+45.
A Siklósi Képtárban kiállított műve.

Remváry Ferenc: A Siklósi Pécs. Baranyai Képtár.
346.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1964. Pécs, 1965

.А.Б.

Buday Lajos festő (r. 1911, Tapolca)

1936-ban végzi a Kép. Főisk-át
~~[illegible]~~ Réti Istvánnál. Pécsen él,
a Szegedi Tanárképző főiskolán tanít
1937-63 közt. 8 önálló tárlata volt
Pécsen, Szegeden, Kaposvárott, Mokán.
Többszor megyei pályadíjat nyert.

Vitorlások, 1964, olaj, 57x66,5 cm (szakás)

Nézőtéri bejáró 1963 vízf., 30x40 cm
(emlitve)

Szakadine: Déldunántuli
Képzőművének Kiállításai 1964/65 12, 13 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-30?
Buday Lajos
KÖZNEVELÉS
1965 ÁPR 9.

1021

A SZEGEDI ÁLLAMI TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA KÉPZŐMŰVÉSZ TANÁRAINAK KIÁLLÍTÁSA

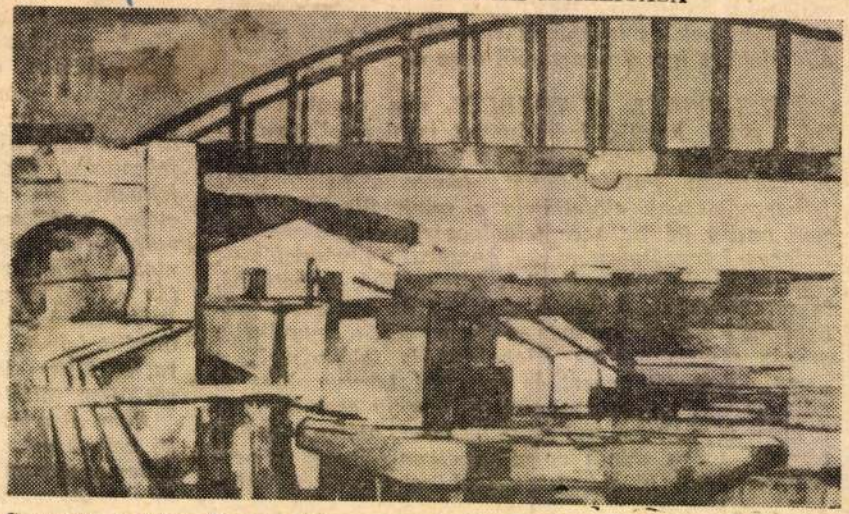

Szegeden a Móra Ferenc Múzeum rendezésében értékes kiállítást rendeztek a Szegedi Állami Tanárképző Főiskola képzőművész tanárainak: *Buday Lajos, Fischer Ernő, Cs. Patay Mihály, Szabó Miklós, Szathmáry Gyöngyi* és *Vinkler László* munkáiból. Felső képünk — Cs. Patay Mihálynak a kiállításon szereplő *Tiszapart, híddal* című festményét mutatja be

INÁRIUM

...ténelmi megismerés nem e...
megelevenítheti a történelme...
szembe kell hogy nézzen a tö...
val, saját konkrétságában, n...
tanult tények és igazságok f...
által feltárt igazság-anyagból...

MÉG ENNÉL IS TÖBB...
arról, hogy a helytörté...
sának igénye parancsolóan sz...ségit, megköveteli a helytörténeti kutatómunkát, hiszen a helytörténet felhasználásának előfeltétele a minimális helytörténeti anyag feltárása és feldolgozása. Azt hiszem felesleges hangsúlyoznom — annyira nyilvánvaló —, hogy a „nagy történelem" is hitelesebbé, érthetőbbé, igazabbá válik a tanuló tudatában és érzelemvilágában, ha a történelemmel, az ismert táj, a legszűkebb pátria múltjaként és jeleneként is találkoznak, s igazságait a jól ismert és szeretett környezetben is ellenőrizhetik. Ezt a munkát a legtöbb esetben csak a helyi iskolák tanárai végezhetik el, hiszen a vidék társadalmában szinte egyetlen olyan réteget képeznek, akiknek hivatásukhoz legközelebb áll a helytörténeti kutatás.

Tudjuk, számos nehézség vagy akadály gátolja, hogy valamennyi, a kutatómunka iránt érdeklődő, többet, szebbet, jobbat akaró kolléga kibontakoztas-

azt a tanárt, aki...
felmutatni, órake...
felmentés és m...
cióira hivatkozva...
nyira érthetetlen...
mettségéről bizon...
tás alkotó szenve...
lyett gátolnak k...
önként felvetődik...
ra, akit nem illet...
sőt, nem féltékeny...
Nem akartam m...
ki kellett ezt már...
érdemes kutató-tu...
támogató vezetők...
moskodó vagy jog...
és a kutatást gátló...

Buday Lajos



BUDAY LAJOS: BEHAVAZOTT FALU

Tiszatáj 1962. máj. 4. la

Á megnyitó beszéd felvá-
olta *dr. Diósszilágyi* gazdag
letművét, mely két pilléren:
élszázadot meghaladó orvosi
yakorlatán és sohasem lan-
adó kultúrszomján nyug-
zik. Hangsúlyozta abbeli
rdemeit, amit — másokkal
együtt — az ifjú *József At-*
tila istápolása tekintetében
zerzett. Egyik kiadója volt
ózsef Attila első verskötе-
ének.

Makó társadalma az ün-
epi alkalmon a múzeum
agytermét zsúfolásig meg-
öltötte, és melegen ünne-
elte a jubilánst, akit az
kadémia főtitkára, *dr. Er-*
ei Ferenc is hosszabb, a
elyszínen felolvasott levél-
en köszöntött.

és nem csupán örökség
ver együtt s egymásban
de már idegpályáink k
testünk közt s két tuda

Nem bronzszoborként, n
éreztem át, az embert s
háta mögött a megdolg
talpa alatt a föld — fe
a két végtelen között
de mégsem az: mert gc
mit felépített a munka
s a tevékenység nyert

Ezért a történések időn
ez lett a legmagasabb s
kinek kezéből sarjad az
Mert azáltal létezik, ho
s minden szükség belő
teremtő létezése minde
S elődei, amit elhullva
szüntelen továbbképzi,

BODAY Lajos festő



Buday Lajos: *Mecseknádasd* (30×40 cm gonache)



Buday Lajos: *Ártér* (30×40 cm aquarell)

BUDAY LAJOS / Pécsi festő

Mecseki nőlőskertek olaj, 55 x 65

Vidéken élő képzőművészek kiállitása 2. Bp., [illegible]
1955. /Kat./

/13

Buday Lajos

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Ellenző, Kolozsvár

Megjelent: 1943 JAN. 28.

Erdélyi képzőművész-akadémikus növendékek kiállitása

A budapesti Képzőművészeti Akadémia visszatért területekről származó növendékei, Felvidék, Erdély és Délvidék szép összetartásáról tettek tanubizonyságot, amikor első közös kiállításukat megrendezték. Ez a kiállitás követésre méltó módon szemléltette az eddig elszakitott területekről származó és tanulmányaikat Budapesten folytató lelkes képzőművészeti főiskolai ifjuságnak a magyar kultura oltárán való összefogását. Ezzel a kiállitással szeretnék bemutatni, hogy mit végeztek a visszacsatolás óta. A kiállitás célja nemcsak müvészeti bemutató, hanem szociális célt is szolgált, mert ezuton ismertették meg magukat a nagyközönséggel, másrészt képeiket eladhatták.

A kiállitó müvésznövendékek becsületesen felkészültek a kiállitásra. A Képzőművészeti Akadémia rektora által professzoraikból kijelölt bizottság birálta el alkotásaikat és csak a legjavát válogatta ki anyaguknak. A kiállitást különben maguk a kiállitó müvésznövendékek rendezték. A kiállitást a [illegible] közoktatásügyi minisztérium részéről dr. [illegible]nár Andor miniszteri tanácsos nyitotta meg és nagy örömének adott kifejezést, hogy az elszakitott és visszatért országrészek képzőművészeti ifjusága ilyen szép példát adott a hazai ifjuságnak az összefogásra. A kiállitott gazdag anyag a Muzeum-utcai Károly-palota két nagytermét töltötte meg és az izlésesen kiállitott katalógus szerint névsorban a következő erdélyi származásu müvészek munkáit emeljük ki:

Balaskó Nándor fából készült szobrokkal és aquarellekkel szerepelt. Szobrai keleties stilizáló gondolkozásmódról tanuskodnak, kőszerüen, tömbben fejezi ki a formákat, részletmegoldásaiban még fejlődést kivánunk. *Biró Géza* sikerült olajképpel szerepelt. *Bodosi Dániel* képei komoly formaérzéket árulnak el, szinei letompitottak. *Buday Lajos* „Csiki Faluvég"-e a pasztellkép jellegzetességét jól kifejezi. *Dróesai Lajos* érdekes felfogásu olajképei csiki hazai hangulatot éreztetnek. Tehetséget és sok mesélnivalót eláruló kompozicióinak szemlélete után ajánlanánk, ha stilizált dekorativ pikturával is próbálkozna. *Erdélyi Endre* magános próbálkozásai feltétlenül tehetségre engednek következtetni, azonban további fejlődése évei alatt még sokat elsajátithat a festészet mesterfogásaiból. *Hervay Zoltán* képei meditativ lelkületének kifejezései. *Keller Livia* igyekezettel festett képei a festészet nagy szeretetéről tanuskodnak. *Kerekes Sára* aquarelljei az anyag megértését árulják el. *Kocsis Árpád* aquarelljei üdék, frissek. *Kovács Dénes* és *Keszy Harmath András* aquarelljei is jó munkák és könnyed kézzel való festést árulnak el. *Moldován István* az erdélyiek közül a legtöbbet igérő kiállitó és a felvidéki, a magyar piktura első vonalába már beérkezett *Pleidell János* mellett a kiállitás jeles erőssége. Látszik, hogy már nagy festői mult áll mögötte. Impressziónizmussal átitatott képei a fénynek és szineknek komoly megfigyeléséről tanuskodnak. *Nónai Pál* grafikája igen jó, ajánlatos volna, ha szinnel is próbálkozna és bemutatná további fejlődését. *Rácz József* szobrai komoly tanulmányokat mutatnak, egészen jó uton halad. *Szöts Vilmos* kereső tipus, a legegyszerübb formák megett főleg a szinproblémák érdeklik. Egyelőre nem lehet megállapitani, hogy melyik irányban fog kialakulni. *Tóth Béla* könnyed, lágy ecsetkezelése és levegős képei tehetségének kétségtelen jelei, előtereit azonban jobban ki kellene dolgoznia.

Általában az egész kiállitás nagyon tanulságos és szükséges volt, mert a sok próbálkozás megett kivétel nélkül mindenkinél kicsillan a tiszta müvészet szeretete. Az elszakitott területekről származó és a bukaresti, prágai és belgrádi képzőművészeti főiskolákon megkezdett tanulmányok még könnyed franciás hatást árulnak el, de a budapesti évek inkább olaszos festőiskoláinak hatására már érezhetően feloldódnak és egyéni felszabadulásuk szépen kifejezésre jut.

A székesfőváros által kitüzött dijakat a felvidéki *Csicsátka Ferenc*, az erdélyi *Moldován István* és a délvidéki *Erdey Sándor* nyerték el kiállitott müveik alapján.

[illegible] az Egyesült Államok volt szófiai követét Isztanbul székhellyel törökországi tengerészeti attasénak nevezték ki. Török politikai körökben érdeklődést keltett. Earle kinevezésével kapcsolatban utalnak arra, hogy Earle egyáltalán nem szakember tengerészeti ügyekben és küldetésének nyilván más a jellege. Szófiai politikai körök nem kételkednek benne, hogy célja Bulgáriában és a Balkánon zavart kelteni.

WASHINGTONI jelentés szerint az Egyesült Államokban 1942-ben 218 embert ítéltek el szándékos rongálások és 300-at hazaárulás miatt.

THAIFÖLD hadbalépésének évfordulóján az olasz nemzet rokonérzését fejezte ki a vitéz ázsiai nemzetnek, amely szilárdan küzd a nagykeletázsiai térség és az uj világrend megvalósításáért. Thaiföld népe tanujelét adta annak az igazságérzetnek, amely áthatja és annak a fegyelmezettségnek, amely az ország politikai érettségét mutatja.

LAMBERTSON kansasi köztársasági képviselő kijelentette, hogy az Egyesült Államok légi hadereje a hazai „harctéren" nagyobb veszteségeket szenved, mint a tengerentul. A kiképzés alatt bekövetkezett halálos esetek száma megdöbbentő. Bejelentette, hogy az országgyülés meg fogja vizsgálni az amerikai repülőgépek nagyarányu pusztulását.

A FÜHRER a Vaskereszt lovagkeresztjével tüntette ki Hans Stripel főtörzsőrmestert és Bruno Fröhlich őrmestert.

LAW angol külügyi államtitkár beszédében többek között ezt mondotta: „Azok, akik azt hiszik, hogy a tengely elvesztette erejét, alaposan tévednek. Ilyen bizakodás valóságos bünnek mondható. A sajtó félrevezeti a közvéleményt, ha el akarja vele hitetni, hogy Németország nehéz helyzetben van."

ERDÉLYI TÁJ — ERDÉLYI NEVELÉS. Most jelent meg az Erdélyi Iskola folyó évi első száma 128 oldalon, a szokott gazdag és változatos tartalommal. A cikkek közül kiemeljük a következőket: I. A pedagógiai részben: Aldobolyi Nagy Miklós: Erdélyi táj — erdélyi nevelés. Szinyei-Merse Jenő kultuszminiszter az erdélyi tanitók között. Horn József: Munkánk értelme és értéke. Padányi Frank Antal: A tanulók önvallomásának szerepe nevelő munkánkban. Karl János: A Szovjet iskolái. Fanay Tibor: A testnevelés tanitása a népiskolában. M. F. A kereskedelmi szakiskolai tanárok gyülése Kolozsváron. Könyvszemle. II. A népmüvelési részben: Gerencsér István: Magyarság és vallásosság. Bálint Sándor: A magyar néprajz a tanitóképző akadémián. Sprenger M. Mercedes: Remekirók és a népmüvelés. Nagy András: Falusi

Ø Buday Sajos
festő (Erdély)
Csiki faluvég, rajztell
Kat F.E.D.

Buday Lajós

ält. tanf.

Ferk. pzomfoisk. vk
1939-41. 147. l.

108 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Anyagigénylés, Petőzet javításához

A beadvá

Melléklet

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat s

Másolta:

IV. Ösztöndíjak, jutalom- és pályadíjak.

Szegénysorsú és kiváló előmenetelű hallgatóink a lefolyt tanévben az állam, közhatóságok és magánosok részéről a következő támogatásokban részesültek:

A főiskola részére **állami ösztöndíjjavadalom** címén 2000 P. engedélyeztetett és folyósíttatott a 24.270/1934. IV., illetve a 25.557/1934. IV. V. K. M. sz. rendeletekkel, amely összeg a Főiskola javaslatára a 11.967/934. III. V. K. M. sz. r. rendelettel történt jóváhagyás után a következőkép osztatott fel: egyenként 180 P. ösztöndíjat kaptak: Gadányi Ferenc V. é., Kerényi Jenő IV. é. és Lengyel Aladár VI. éves ösztöndíjas tanársegédi megbízatást nyert hallgatók; továbbá fejenként 90 P.-s ösztöndíjat kaptak, mint megbízott ösztöndíjas tanársegédek a következő hallgatók: Dénes Jenő VI. é., Domián Árpád VI. é., Döbrentey Gábor VII. é., Eigner Tivadar V. é., Gecső Sándor VII. é., Hámori Imre V. é., Iván Szilárd V. é., Ispánki József VI. é., Lányi Rezső IV. é., Nagy Ferenc V. é., Sinkó Károly VII. é., Schippert Endre VI. é., Szentiványi Lajos V. é. és Szücs István VI. éves növendékek. Ezenkívül az alakrajz és festésben tanusított kiváló előmenetelükért: Kürz János V. é. és Rézmán Gyula IV. éves növendékek egyenként 45 P. ösztöndíjban részesültek. Végül az állami ösztöndíjjavadalomból kihasított Ferenczy István-féle 110 P.-ős szobrászati díjak a pályamunkái alapján Szücs István VI. éves szobrásznövendék nyerte el.

Az 1927. évi XIV. t.-c. alapján **közszolgálati alkalmazottak gyermekei részére létesített ösztöndíjak** helyett, amelyek kiadása szünetel a jelen tanévben is — immár negyedik éve — csak tanulmányi segélyek adattak ki. A 24.268/1934. IV. V. K. M. sz. alatt kelt rendelettel e címen kiutalványozott 1800 P-ből a Főiskola Tanári Kara a bemutatott pályamunkák és más érdemességi szempontok mérlegelése alapján fejenként 100 P.-t Balogh Magdolna V. é., Bezzegh Zoltán IV. é., Buday Lajos György V. é., Domján Mária Ilona VII. é., Endrédy György V. é., Fábián Mária V. é., Heil Ferenc VI. é., Katona Mária Eszter V. é., Kiss Zelma III. é., Pomogáts Béla III. é., Pókász Endre V. é., Rohacsek Anna VI. é., Szabados Jenő IV. é., Szerványszky Jenő VI. é., Tóth Géza VI. é. és Villám Rózsa VII. éves növendékeknek, 50—50 P.-t pedig: Fódi Sándor IV. é., Nagy Edit IV. é., Morell Mihály IV. é. és Vöczköndy Raffaella IV. éves növendékeknek ítélt oda.

A Kar vonatkozó határozatát a V. K. M. a 19.350/1935. IV. sz. rendeletével vette tudomásul.

Külföldi állami ösztöndíjban, a rendelkezésre álló költségvetési javadalom csökkentése folytán a multhoz képest ezidén kevesen részesülhettek.

A hirdetett pályázaton 34-en vettek részt. A pályázatok a Főiskolán állíttattak ki, s ezek bírálata alapján tette meg a Főiskola Tanári Kara az Orsz. Ösztöndíjtanács felkérésére véleményes javaslatát, amelynek

meghallgatása után, az Ösztöndíjtanács előterjesztésére a V. K. M. az 1934/35. évre állami ösztöndíjban részesítette — a római Kollégium Hungaricumban való kiküldetéssel — Dudosits Jenő és borbereki Kováts Zoltán festőművészeket, továbbá Antal Károly és Grandtner Jenő szobrászművészeket. (19.481/1934. IV. V. K. M. számú rendelet.)

A kiküldött fiatal művészek mindegyike a Főiskolának volt növendéke.

A Főiskola **miskolci művésztelepén rendszeresített négy műtermi ösztöndíjat** Mellinger Dezső, Burány Nándor, Döbröczöni Kálmán és Vietórisz Mária festőművészek élvezték, akik ösztöndíjaikat pályázat alapján és a Rektori Tanács javaslatára az 1933. szeptember hó 1-től 1935. szeptember hó 1-ig terjedő két éves időszakra szólóan kaptak (11.228/1933. III. V. K. M. r.) Ezen ösztöndíjasok közül Meilinger Dezső, mint a művésztelepnek — elsőízben a 169.006/1921. III. V. K. M. sz. rendelettel kötelezett — gondnoka is működik.

Budapest Székesfőváros ösztöndíjai címén ezidén is két 600 P.-ős festészeti és két 600 P.-ős szobrászati ösztöndíj tűzetett ki a Főiskola növendékei részére. Ezen ösztöndíjakra a tanév végén a dr. Liber Endre alpolgármester ur elnöklete alatt működött bíráló bizottság — amelyben meghívás alapján a Főiskola rektora is résztvett — tett javaslatot az egyes művésztanárok által kiválasztott növendékek munkái alapján. E szerint a székesfőváros polgármestere 262.122/1935. XIV. sz. alatt kelt határozatával a két festészeti ösztöndíjat Dienes István IV. é. és Gadányi Ferenc V. é. növendékeknek, a két szobrászati ösztöndíjat pedig Domján Mária Ilona VII. é. és Mahovich Walter VI. é. szobrásznövendékeknek ítélte oda. Egyben pályamunkáik alapján dicsérő elismerésben részesítette Pókász Endre V. é. rtj., Szervánszky Jenő VI. é. festő-, továbbá Kovács Glaser Mária III. é. és Szücs István VI. éves szobrásznövendékeket.

Balló Ede festőművész, a Főiskola ny. tanára által a IV.—V. éves ezidén végző rajztanárjelöltek részére kiírt 1000 P.-ős ösztöndíjat a Tanári Kar bíráló bizottsága — amelyben a nemeslelkű felajánló is meghívást nyert — Pókász Endre V. é. végzett hallgatónak, okl. középiskolai rajztanárnak adományozta azon kikötéssel, hogy annak ellenében külföldi tanulmányutat tenni és arról beszámolni tartozik.

A Főiskola kezelése alatt álló **Korb Erzsébet tanulmányuti alapítvány** kamatai, amelynek az alapítólevél rendelkezése alapján két évenként adandók ki, ezévben kerültek az első adományozástól számítottan negyedízben kiadásra. Ez ösztöndíjat a pályázók műveinek elbírálása után, az alakrajz és festés tanárainak javaslatai alapján a Főiskola rektora Endrédy György V. éves rajztanárjelöltnek adományozta, aki ezen ösztöndíjat olaszországi tanulmányutra tartozik fordítani.

A V. K. M. alapítványi osztálya által kezelt **jánoshalmi Nemes Marcell-féle alapítvány** jövedelméből, amelyet a nemeslelkű alapító a Főiskola

* Madarassy Walter

Ferképzőmfoiskévk 1934/35-

szegénysorsú növendékeinek támogatására rendelt, ezidén 1000 pengő utalványoztatott a 93.843/1934. V. K. M. sz. rendelettel.

Ezen összeg felosztására nézve a Kar úgy határozott, hogy abból — mint már az előző évben is — jutalomdíjakat ad ki a a szaktanárok által javasolt szegénysorsú, tehetséges növendékeknek, egy részt pedig a rektor rendelkezésére bocsájt érdemes és rászorult hallgatók esetenként való rendkívüli segélyezésére.

Ilykép a szóbanforgó alapítvány jövedelméből az alábbi hallgatók részesültek:

a) jutalomdíjban: 60 pengőt kapott: Balogh Jenő I. é., 50 pengőt kapott: Dénes Jenő VI. é., 30—30 pengőt kaptak: Gadányi Ferenc V. é., Dabóczy Mihály V. é., Iván Szilárd V. é., Szabados Jenő IV.é ., Richly Emil III. é., 20—20 pengőt kaptak: Dénes Jenő VI. é., Magyar Ilona V. é., Sinkó Károly VII. é., B. Simon Pál IV. é., Nyíri Sándor III. é., Kiss János III. é., Domián Árpád VI. é., Döbrentey Gábor VII. é., Rosenberg Miklós III. é., Nagy Ferenc V. é., Burián László IV. é., Balogh Jenő I. é., Pospesch Kornélia VI. é., Bak János V. é., Szerványszky Jenő VI. é:, Lengyel Aladár VI. é.,Forgács István II. é., 15—15 pengőt kaptak: Buday György V. é., Molnár Mária V. é., Andrássy János IV. é., Bancsó Lajos II é., Konrád Sándor V é., Csucs Ferenc VII. é., Szücs István V. é., Bánhidi Andor V. é., 10—10 pengőt kaptak: Gerencsér Anna VI. é., Rézmán Gyula V. é., Élesdy István IV. é., Rákossy Zoltán VI. é., Tóth Nándor IV. é:, Gadányi Ferenc V. é., 7.50—7.50 pengőt kaptak: Stöckert Károly III. é., Kováts György IV. é. növendékek.

b) rendkívüli segélyben: 30—30 pengőt kaptak: Dénes Jenő VI. é., Sinkó Károly VII. é., 25 pengőt kapott: Geiszler Emil V. é., 20—20 pengőt kaptak: Dénes Jenő VI. é., Bordi Erzsébet IV. é., Heil Ferenc VI. é., Lányi Rezső IV. é., 15—15 pengőt kaptak: Geiszler Emil IV. é., Boda Gábor VI. é., Váradi Lajos IV. é., Bordy Erzsébet IV. é., Irsai Nándor III. é., 12—12 pengőt kaptak: Iván Szilárd V. é., Palatinus Viktória IV. é., 10 pengőt kapot: Rézmán Gyula IV. é., 5 pengőt kapott: Buzi Barnabás VII. é. hallgatók.

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium adományozása alapján Váradi Lajos IV. é. növendék 30 P. (9.683/1935. III. sz. r:) tanulmányi segélyben részesült.

A M. Kir. Pénzügyminisztérium által kezelt Jövedéki birság alapból 200 pengő ösztöndíjat kapott Dénes Jenő VI. éves rendes növendék.

A M. Kir. Belügyminisztériumtól 80 P hadiárva segélyben részesült Kiss János III. é. rtj. (244.074/934. XIV. B. M. sz. r.)

Sopron szab. kir. Városról Stöckert Károly IV. é. szobrásznövendék 250.— P, Horváth Dezső V. é. rtjelölt 360.— P, Jaeger Ernő IV. é. rtjelölt pedig 200.— pengő ösztöndíjat kapott.

Győr szab. kir. városról Tóth István IV. é. művésznövendék 250.— P segélydíjat élvezett.

Miskolc thjf. város közönsége 1181. ki. 1934. közgy. sz. határozatával Czakó Zoltán III. éves művésznövendéknek és Péter Imre IV é. rtjelöltnek egyenként 140.— P segélydíjat adományozott.

Szombathely rt. város polgármestere 319/935. sz. határozatával Döbröntey Gábor VII. é. művésznövendéket 250.— P, Fódi Sándor IV. é. rtjelöltet pedig 120.— P tanulmányi segélydíjban részesítette.

A Budapesti Thökölyanum nevelőintézet és internátus igazgatósága részéről a **Thököly Száva** alapítványból Markovits Szvetiszláv I. éves növendék 600.— pengő ösztöndíjat élvezett.

Debrecen thjv. koronázási jubileumi alapítványából egyenként 174 P ösztöndíjban részesültek Bordi Erzsébet és Tar Zoltán IV. é. rtjelöltek.

A **Szinyei-Merse Pál Társaság** 1935. évi tavaszi ifjúsági kiállításán az első díjat 200.— pengőt Szücs István VI. é. szobrásznövendék nyerte.

A **Magyar Hollandi Bank Rt.** által a csepeli királyerdői és a balatoni telkei parcellázásának propagálására kiírt plakátpályázaton a 100—100 pengős I. díjat Lampert András IV. é. és Geiszler Emil V. é. növendékek; 80—80 P-ős II. díjat Nagy Aladár III. é. rtj, és Percz Jenő I. éves hallgató, 50—50 P-ős III-ik díjat pedig Kürz János IV. é. művésznövendék és Lázár Pál V. é. rtj. nyertek.

A **m. kir. kereskedelemügyi minisztérium** idegenforgalmi osztálya által külföldi magyar propaganda plakátok megtervezésére hirdetett pályázaton a 100 P-s I. díjat Bánhidi Endre V. é. rtj. egy-egy 50 P-s II. díjat Pokász Endre V. é. rtj., Döbrentey Gábor VII. műv. növ. és Lorberer Anna IV. é. rtj. kaptak. Ezenkívül a bíráló bizottság 30—30 P-ért megvette még Duma György IV. é. rtj, Diénes István IV é. műv. növ., Süle István V. é: rtj., továbbá Benedek Klára IV. é. és Schippert Endre VI. é. műv. növendékek együttes pályatervét.

V. Diákjóléti ügyek.

A mai nehéz megélhetési viszonyok között, amikor a hallgatóságnak jó része szegénysége miatt önerejéből képtelen volna tanulmányait folytatni, a Főiskola vezetősége az ifjúsági egyesületek közreműködésével minden lehetőt megtett érdemes rászorult növendékei támogatására. Tandíjmentességek, ösztöndíjak, jutalmak, pénz- és természetbeni segélyek adásával, magánmunkák közvetítésével s pályázati alkalmak kieszközlésével igyekezett rajtuk segíteni.

Tandíjmentességben a tanév **I.** felében 340 beiratkozott hallgató közül 148-an, a tanév II. felében beiratkozott 337 hallgató közül 149-en részesültek. Az ilykép elengedett tandíjak pénzértéke az egész évre számítottan 12.622.50 P-t tett ki.

A jelen tanévben 32 újabb tandíjmentességet engedélyezett a Tanári Kar, amelyre vonatkozó határozatát a V. K. M. 11.968/1934. III. sz. alatt kelt leiratával vette tudomásul.

~~Brieszlyenszky József~~

Buday Lajos

Dunántúli Tárlat
1944. Győr

Buday Lajos

Céd

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Pápai Hirlap
1943 szept. 11.
Megjelent: .....

Beszámoló a „Pápai tárlat"-ról.

Borús, őszrehajló időben gyülekezik a közönség. De már itt a polgármester, s az elébe siető rajztanárok nevében Buday Lajos mond köszönetet az érkezőnek, aki személyes megjelenésével a város képzőművészeti kultúrájáért dolgozó rajztanárok munkájának ad megbecsülést.

A polgármester megnyitó szavai valóban ezt igazolják. Az évenként megismétlődő kiállítás mind hatásosabb tényezője lesz a közönség művészi nevelésének, — mondotta. Különös jelentőséget ad ez évben a győri művészek anyaga a tárlatnak, ami az összehasonlítás lehetőségével még fokozottabb munkára serkenti a résztvevő művészeket.

Buday Lajos bemutatja a győriek küldöttségét: Szabó Alajos főtitkár és Reinthaller Nándor, Pozsonyi Sándor festőművészeket, majd átadja a szót Tóth Sándornak, — a tárlatvezetőnek.

A képzőművészet ott kezdődik, ahol a beszéd végződik — indul a tárlatvezetés. Ha mégis beszélünk képekről, ez azért van, mert ezzel is hangulatot lehet kelteni s ez a képek megértésére fogékonyabbakká tehet.

Az anyag ismertetésének derekán halad a tárlatvezető, mikor a közönség ellepi a kollégium rajztermét.

A bejáratnál Lauer Gizella fínom nőies munkái közt egy erőteljesen megfestett olaj parkrészlet jelent újságot. Istenes-Iscserekov András is egy sor olajképpel vonul fel ezúttal első sorban. »Sepsiszentgyörgyi bevonulás«-ával a mai történelmi festésre mutat érdekes példát. Egy autóról készült akvarellje viszont a technikai téma festői kiaknázását példázza.

Nagy Lázár bensőséges festészete tovább mélyül. Városunk környékéről készült tájképek mellett két kislányát ábrázoló festménye mint portréfestőt mutatja be.

Pozsonyi Sándor győri festő könnyed bravúrral megfestett menyecskéje áll a következő fal középpontjában. Itt helyezkednek el Győri Gallyas Frigyes kisméretű tájképei, amiken a festő a táj tovatűnő hangulatait örökíti meg gyors ecsetjével. Szemben Szabó Alajosé (Győr) a főszerep. Napsütéses, színes vásznai Erdély legfestőibb vidékeit varázsolják elénk. Reinthaller Nándor (Győr) mesteri csendélete alig pár színnel a festő legjelentősebb kiállított munkája. Erdélyi Imre monumentális önarckép feje muzeális értékeket idéz. Farkas Géza lovasképei biztos kezű kiforrott ábrázolásai mozgalmas témáinak. Buday Lajos erős dekoratív érzékkel foglalja össze vízfestményein s olajképén erőteljes színeit. Tőle való a kiállítás egyetlen szoborfeje, egy bájos gyermekleányka.

Rozs János színpompás, könnyed vízfestményeket hoz, amiken pasztellel fokozza a színek lobogását. »Kubikos« című temperaképe rőt színeivel tavaly megismert értékeit gazdagítja.

Bodó Aurél olajképével a »Gémeskútnál«-al kvalitásos állatfestőként mutatkozik be. Úgy látszik ezen a téren várhatunk tőle legtöbbet.

A. Tóth Sándor ezúttal egy sorozat vízfestménnyel vonult fel. Markánsan jellemzett alakokon kívül a tájkép is szóhoz jut közöttük.

Závory Zoltánt egy fínom krétarajzú leányfej képviseli.

Simon Károly (Győr) grafikái közül Szent Erzsébet fínom ciklusa figyelemreméltó. Pozsonyi Sándor is bemutatkozik mint grafikus, ex librisekkel, kőrajzokkal. — A közel 90 munkat felölelő tárlat színes, biztató szemléje a vidék művészi törekvéseinek. Kár, hogy ezévben az iskolai csoportos látogatások a tanév elhalasztása miatt elmaradnak. Annál fokozottabb mértékben várjuk el a nagyközönség látogatását. Nézzenek körül a »Pápai tárlaton« azok a képvásárlók is, akik legutóbb is tizenkétezer pengőt hagytak a nálunk járt műkereskedőnél.

A pénztelen műélvezők figyelmét a vasárnap d. e. 11 órakor megismételt tárlatvezetésre hívjuk fel, hogy a kiállítás a közízlés emelése terén vállalt hivatásának minél jobban megfeleljen.

VASÁRNAP **12** Kat. Mária neve Prot. Guidó Ó-g. 30. Sándor	
HÉTFŐ **13** Kat. Notburga Prot. Ludovika Ó-g. 31. BA. öve	
KEDD **14** Kat. Sz. † felm. Prot. Szerénke Ó-g. 1. Szept.	
SZERDA **15** Kat. Fájd. Szűz Prot. Nikodém Ó-g. 2. Mamánt	
CSÜTÖRTÖK **16** Kat. Kornél p. Prot. Edit Ó-g. 3. Teokt.	
PÉNTEK **17** Kat. Ferenc Prot. Ludmilla Ó-g. 4. Babilasz	
SZOMBAT **18** Kat. K. József Prot. Titusz Ó-g. 5. Zakariás	38

38. hét 1943 IX. HÓ SZEPTEMBER 30 nap

— **Balatonfüred.** Kétszázéves jubileumi ünnepről nagy képes tudósításban számol be a Szinházi Magazin legújabb száma, amelyben Rácz Vilmos a szokott őszinteséggel ír a hét filmjeiről. Dajka Margit, Jávor Pál, Endrődi Béla, Farkas Imre, vitéz Szabó István cikkei és versei, nagy divatrovat, Csehov novella, viccolap, színdarab, újszerű rejtvények teszik a Szinházi Magazin új számát teljessé.

— **Másodszor virágzik az almafa Pápán.** Ács István bornagykereskedő Zrinyi-utca 5. számu házának udvarán az almafa dús virágzásba borult és a fán 20—25 almát olvastak meg, melyek a második terméskent jelentkeztek.

Lajosról és [illegible] áldozták a Haza oltárán. Barcsi József [illegible] gimn. tanár emlékét örökíti meg a halála, illetőleg temetése alkalmával mondott két beszéd, amelyek előtt az elhunyt jól sikerült arcképe is látható.

Dr. Pongrácz József theol. akad. igazgató terjedelmes jelentése szépen világít rá a főiskola életében előfordult sok érdekes jelenségre és változásra. *A theol. tanári karban* nem volt változás. A növendékek száma az első félévben 31, a másodikban 29 volt. A letett kollokviumok száma 415, illetőleg 375. Alapvizsgát ez évben, tekintettel az 5 éves tanterv bevezetésére, nem tett senki. Minősítő vizsgára állt 7, akik mind minősíttettek. A hallgatók önmunkássága hat szemináriumban folyt igen szép eredménnyel.



Utazásnál

a változó életmód zavarja a rendes emésztést. Ez émelygést, fejfájást okoz. Ne felejtse, hogy utazáshoz szükséges a jó hashajtó,

DARMOL

A gimnáziumba beiratkozott 527 nyilvános és 49 magántanuló. A tanári testület 27 tagból áll. Katonai szolgálatot hosszabb-rövidebb ideig négy tanár teljesített. Egy altiszt a januári harcokban eltűnt. Hivatalos látogatás négyszer volt a gimnáziumban egyházi, illetőleg világi részről. A tanulók egészségi állapota általában jó volt. Tanulmányi szempontból a leggyengébb osztály volt a VII., a legjobb eredményt viszont a VIII. oszt. érte el. Iskolai ünnepélyt 13-at tartott a gimnázium. Érettségi találkozóra (10 és 50 éves) összegyült öregdiákok 630 pengőt adományoztak szegénysorsú ifjú diáktestvéreik segélyezésére. A tantestület irodalmi és társadalmi működése gazdagnak mondható. Tanulmányi kirándulást hatszor rendeztek. A könyvtárak és szertárak gazdag gyarapodást mutatnak. A gimnáziumban kilenc kör, illetőleg ifj. egyesület működött igen szép eredménnyel. A tanulók rendkívüli tárgyakat is tanulhattak. Teljes érettségi vizsgát tett szeptemberben 2, júniusban [illegible] növendék. Jutalmak és [illegible]

Buday Lajos György

IV. c.

tanári mak

Ferkèpzomfoiskòvk

1933-34. 46. l.

ljuk,hogy ha esélyeinkre elhivott
tathatjuk hazánk érdemes kincseit-
ilágositó munkánkba belekapcsolódva
ainak megfelelően is kötelességün-
át a nagyérdemü Bizottság elé járulok,
megvalósulását,-egyszersmind maradok

mlékek Országos Bizottságának

tisztelő hive

paganda osztály vezetője.

Buday Lajos György

VI. é.

tanári nak

Ferk pzomfoiskèvk

1935-36. 74. l.

et került napfényre, melyeket Leisz
ir. alezredes, várépítési igazgató
gyakkal együtt előzékenyen a mú-
ttatott.
-kori gyüjtemény gyarapodásával
többi tára nem tarthatott lépést,
nészetes is, mert e speciálisan ró-
, melynek túlnyomó része a római
alatt állott és minden része lakott
ennek a kornak a régiségeit veti
mértékben felszinre. Figyelemre-
1914-ben szerzett czéhemlékek,
zül a régi lakatgyártó-czéh iratai a
l is bőséges adalékokat tartalmaznak.

A múzeum személyzete. Igazgató: *dr. Alapi Gyula,* várm. főlevéltáros, a Jókai-Egyesület főtitkára. — Őrök: *dr. Baranyay Józsefy* könyvtárőr; *Karle Sándor,* főgimn. tanár, régiségtári őr; *Bottay Kálmán,* polg. isk. tanár, a természetrajzi tár őre. — Irnok: *Rózsa Irén.* (Díjazása 360 K). — Szolga: *Kropf Mátyás.* (Díja 800 K és természetbeni lakás). — A két teremőr félnaponként 1 K díjazást kap. A díjakat az Egyesület fizeti.

36. KRASZNAHORKAVÁRALJA. A *Gróf Andrássy Francziska-Ereklyemúzeum* 1914. évi állapotáról a múzeumot gondozó betléri jószágigazgatóság jelentést nem küldött.

Buday Lapos György

ifj

pápai állami tanító-
képző ütközeti rajz-
tanár belép a Rajz-
tanárok Egyesületébe

Rajzoktatás

1939. 45. l

E l l e n n y

135 P. – f., azaz Egnár ha

mely összeget a Müemlékek Országos B

zat február 16-án tartott negyedik e

szinház igazgatósága a Müemlékek Ors

Budapest. 1928, február 17-én.

Buday Lajos

rajztanár

lára

Rajzoktatás

1944. V. cv. (12. l.

t. 27)

Loamb

~~Bodó Aurél~~

~~Bodolay Jenő~~

tovább
2

Budaylajos

Lauer Gizella

Nagy Lázár

A. Tóth Sándor

Zavori Zoltán

pápai festők
kiállítása

l. Rajzoktalái

1943. IV. cif 72 l.

Csoport kiállítás
a pápai kollégiumban

Névjegy

A Műemlékek Országos Bizottságámá
ről és egyéb alkalmazottakról ak
pénzügymin. körrendelet alapján kedvezme

1	2	3	4
Sorszám	Az igénnyjogosult		
	neve	állása	állo hely
1	Dr Éber László	előadó	Buda
2	Németh Sándor	titkár	"
3	Nagrand Mihály	művezető	"
4	[illegible]	[illegible]	

Buday Lajos

Pápa, Gömbös u. 42

Lárd

Győr Dunántúli tárl

1944.

"ARITZ"

Budaj Lajos

részt vett az 1942-évi
pápai képzőművé-
szeti kiállításon.

Meghívó

az 1943-évi kiállításon
Lettre

Meghívó

Gefäß

und die Form einer echt ungarischen Feldflasche sog. Kulacs aufweisenden Trinkgefäß

Buday Lajos

pajai festő

l.

Győri kiáll. 1942

Buday Lajos

Tamar Baranski

357. Buday Lajos . . . . . Az aktmodell
358. Buday Lajos . . . . . Bölények
359. Buday Lajos . . . . . A kamasz
360. Buday Lajos . . . . . Heverő bölények

virf.

Képzőm. főisk. kiáll. 1937

IPARMŰVÉSZET

Tanár: Meyer Antal

Birday Lajos György

1930/31 – 1932/33 – 1936

Ferkópszámfőiskérk

1932-33. 71. l

nos ízlése és a divat határo[illegible]
Legkésőbben felmerült formája az ujjakon viselt gyűrű, melyet ma is csak olyan népeknél találunk, melyek bizonyos kultúrában élnek. Csak erről van itt szó. Az első Gy.-k a pecsétgyűrűk voltak. Egyiptomban már 2000 évvel Kr. e. találjuk őket. Szokványos formájuk a skarabeus, melynél a karika még egészen mellékes szerepet játszik. Nemsokára felmerül az a kézenfekvő megoldás, hogy nem követ alkalmaznak pecsétül, hanem magát a karikát egy helyen szélesre kalapálják s az így nyert lapocskába vésik be a pecsétet. A görög és római ötvösök nem elégszenek meg a sima abroncsal, hanem kisázsiai mintára, vagy gazdag sodronyfonatból készítik azt, vagy teljesen új eljárással (toreutika) domborműves díszszel látják el. De köveket is szívesen alkalmaznak. A császári Róma túlzott pompaszeretete a Gy.-t nagy tömegekben használja. Ugyanúgy Bizánc is. A nép a barbárok karpereceit utánzó kígyó vagy spirális alakú Gy.-ket hordja, csak fejedelmek és egyházi személyek viselnek gazdagon díszített példányokat. A román kor Gy.-jéről keveset tudunk, a gótikus ízlés karcsú formákra való törekvése a Gy.-ben is megnyilvánul: a követ magas foglalatban erősen kiállóan alkalmazza. Ezek a magas foglalatok sok alkalmat nyujtanak a még kissé román ízű díszítőformák elhelyezésére, ezeket nagy gazdagsággal alkalmazzák, úgyhogy alig hordható óriás-Gy.-k keletkeznek. Mint minden ötvösműve a renaissancenak, úgy a Gy. is finom alapformát és szeretettel kidolgozott részleteket mutat. A foglalat könnyed, de erős, antik munkák mintájára igen ügyesen oldja meg a kőtől az abroncsba való átmenetet, a profilok lágyak és gondosan mérlegeltek, a felületek dísze [illegible] vésés. Még a renais-

Buday Lajos, Pápa

18. Mályvák, vízf. 350.—
19. Dáliák, vízf. 250.—

A győri Képzőművészeti és Iparművészeti Társulat 1943. évi téli tárlatának katalógusa.

DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS DÉNI MÚZEUMA

Vagyságos

Dr. Szentiva

Feladó:
...ri Múzeum igazgatósága
DEBRECEN.

Hivatalból
díj átalányozva.

Buday Lajos VI. é.

a Rajztanítási módszere c. tárgynál a tanársegédi teendőkkel megb. történő hallgató.

Ferk'pzomfoisk'vk

1935–36. 63. l.

A Képzőm. Főiskola Ifjúsági Körének elnöke volt

M.O.

A miniszter rendeletéből:

Rónay

miniszteri tanácsos.-

tságának,

Budapest.-

Bereday Lajos

tanítóképzőintézeti rajztanári oklevél

Ferképzomfoiskèvk

1935-36. 86. l.

(Buday Lajos György ifj)

cikke

( ) A módszeres rajzoktatás kérdéseiher. II. Közl-Rajzoktatás. 1942. III. cif. 8. n.

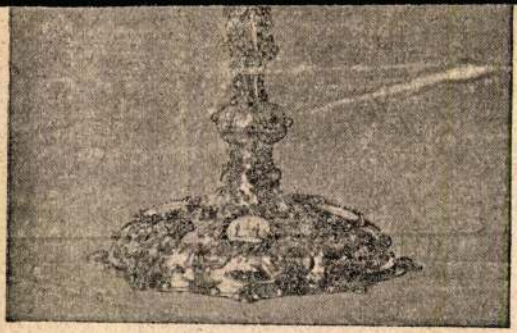

269. kép. *Zománcos úrmutató, 1680 körül.*

OLTÁRKERESZT,

Esztergom felszabadításának emlékére. Ezüst, vert dísszel, öntött Krisztus testtel. Augsburgi hitelesítő bélyeggel és IFS mesterjeggyel.
Mag. 175 cm.
Augsburgi munka, 1686-ból. 1688-ban szállította Valentin Valloth bécsi udvari ékszerész, ki a főkáptalannal elkészítésére szerződött.

Lepold Katalógus 171. sz.

ZSEBÓRA,

aranyozott réz, áttört és vésett díszű tokban. Domborművű számlapján és belsejében: CHRISTOPH SCHÖNER AUGUSTAE.
Átm. 6. cm. Schöner augsburgi órás műve, 1690 körül.

II. Rákóczi Ferenc ajándékozta Olchváry Zsigmondnak 1700 körül.

Buday Lajos Grőrgy ifj

Pápa

l.

Rajzoktatás.

1943. IV. cíz. 7 n

55. l.

EREKLYETARTÓ,
a Sz Kereszt darabkájával.
Aranyozott réz.
Mag. 30 cm.
Osztrák munka, 1750 körül.

EREKLYETARTÓ,
Sz József ereklyéjével.
Aranyozott réz, talpas.
Mag. 34 cm.
Osztrák munka, 1750 körül.

EREKLYETARTÓ,
Árpádházi Sz. Erzsébet ereklyéjével.
Szent Fidél ereklyéjével.
Aranyozott ezüst. Talpas.
Mag. 28 cm.
Osztrák munka, 1750 körül.

EREKLYETARTÓ,
Szent Erzsébet ereklyéjével.
Talpas. Ezüst, részben aranyozva.
Mag. 32 cm.
Magyar munka, 1750 körül.

EREKLYETARTÓ,
Szent István vértanú ereklyéivel. Aranyozott ezüst.
Sugaras, szentségmutató-alak.
Mag. 32 cm.
Osztrák munka, 1750 körül.

KERESZT,
ébenfa, elefántcsont Krisztus-testtel, talpas.
Mag. 120 cm.
Német munka, 1750 körül.

(Buday Lajos Györgyről)

rajztanár Pápa

cikke

A festés módszeres

feldolgozása.

Rajzoktatás

1943. IV. évf. 4. sz.

26–29. l.

...adottsága folytán kiküldök
...i.
... felolvastatván, alárva-
...l.

Dr Frenczy József

kiküldött min. számvizsgáló

...ár "K. Rálmy".

...eri biztos

Buday Lajos Győrajtó

cikke

lásd

Rajzoktatás

1940. I. 3. sz.

10. l.

ámtarifatörvény azonban ezen tulmenő
értelmében külföldről állami hivata-
ott és állami tulajdont képező tár-
l mentesek lennének, nem foglal
ily tárgyu kérések a nevezett mi-
zésben nem részesülhetnek.
rtás végett közlöm.
december hó 28.
rendeletéből:

tanácsos.

Budapest.

Buday Lajos

Fajsz

l.

Rajzolatai

1944. V. elf. 2. h.

23. l.

A M. KIR. FERENCZ-JÓZSEF TUDOMÁN

375 szám.
1924./..5.

A Müemlékek Országos Bi

Egyidejüleg van szerencsénk
indított intézeti folyóiratunk első
annak viszonzásául becses kiadványá

Pillanatig sem hisszük, hogy a m
volna a mélyen tisztelt Bizottság i

Buday Lajos György

1.

Rapoltatás

1940. I.) 8. l.

(2. n

11.

orsz. Bírottsága

Elnökséginek

Budapest.

Bírottságnak hozzám intézett
tisztelettel jelentem, hogy
munkásságom egyéb irányú
sok apróbb körlemények megi-
ilyenek:
"/ megjelent Szombathely város mo-
iájában (II. R.) Szombathelyen 1893.
gyelent Győrött a Kamuliták

<Buday Lajos Gróraj ifj>

Pápa cikke.

<> A módszeres rajzoktatás kérdéseihez. I. közl.

Rajzoktatás.

1942. III. évf. 7 n

60. l.

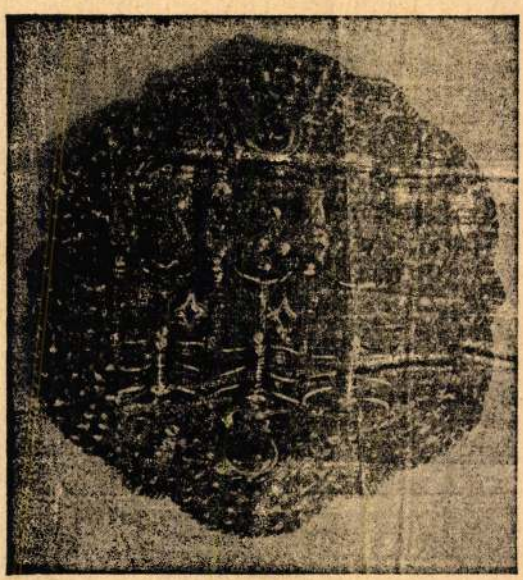

258. kép. *Nagyszebeni mellcsatt, 1530 körül.*

HEGYIKRISTÁLY LÁDA,
aranyozott ezüst foglalatban, kék és zöld zománccal.
Mag. 29, hossza 43, mélysége 30 cm.
Eredetileg talán ereklyét tartalmazott.
Német vagy németalföldi munka, 1580 körül.
Pázmány Péter ajándéka a kincstárnak.
Először az 1650-es leltárban.

Budai Lajos

festő

l.

KMF. 1943. nov.-dec

228.

KÖZPONTI IGAZGATÓSÁG, NYOMDA
ÉS KIADÓHIVATAL
VIII, MÚZEUM-KORÚT 6.
TELEFON: JÓZSEF 461—45.
RBELI NYOMDAI OSZTÁLY
I, ISKOLA-TÉR 3. TELEFON: A. 604—85.
KÖNYVESBOLT:
IV, KOSSUTH LAJOS-UTCA 18.
TELEFON: AUT. 895—40.

Budapest, 1932. szeptember 21.

LVSZ: M. 386/1932.

ttsága

válaszolva tisztelettel közöljük,
képező "Magyar Kastélyok" cimü mü
lmas módon konzerválva vannak; kiván-
szállitásra készen.

smét nyomás alá kerülnek és akkor
ra legyenek szerlve, legyen az
mda vagy az ifj. Weinwurm cég kész-
A gyakorlat ugyanis az, hogy az
faducokról.

ttel:

Kabot Istvan

NYOMDA
BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KORÚT 6. SZ.

(Buday Lajos György)

Pápa cikke

( ) A rajzórás a
műveszeti ismeretek.
I. Közl. 1944. V. cif. 2. sz.
II Közl. 3. sz III. Közl. 5. sz.

államtitkár

t hiteléül:



(Buday Lajos)

cikke

A művészet válsága
és az iskola.
Közoktatás
1947. jul. 1. 279-
281. l.

Igen tisztelt Igazgató Úr!

ORTUTAY GYULA vallás- és közoktatásügyi miniszter Szegeden tett látogatása alkalmával beszédében többek között a következőket mondotta:

„A magyar demokráciát elsősorban nem a fegyverek, hanem a nevelők építik és óvják."

Budai Lajos

festő

Pápa

l.

Szabad Művészet

1948. 305. l.

borítók

Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 37·5 cm.

TÁL,
ornamentális dísszel.
Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 47 cm.

KANÁL,
XVI. század.
Bronz, hossza 13·5 cm.

FEJ,
XVI. század.
Bronz, mag. 4·5 cm.

CSENGŐ,
két darab.
XVI. század.
Bronz, 10 és 8 cm.
Simor prímás megbízásából Czobor Béla vette külföldön.
Simor János bíbornok ... Egyházművészeti Lap, VI., 1885., 351. l.

SZENTELTVÍZTARTÓ,
zománcos Madonna Jézussal, alatta kagyló.
Olasz munka, XVII. század.
Réz, mag. 11·6 cm.

Pa kis

megírva

Buday Lőrinc

Kardcsiszár

1579 Kassa

l. Arch. Ert.

1911. 383 l.

indulok uj alkotmányos küzdelembe, ezek
gitimizmus lánglelkű apostola: Griger Mil
királyság megváltó eszméjének. És fegy
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát

Ezért fordulok barátaimhoz, hiveim
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz.
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomiá
sok ezer embertársamon, joggal kérhete
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös eszm
nek semmit, amig igazolt embereim
Griger Miklós és az én nevem sze

Budapest, 1935 március havában, a

Márkus-nyomda. Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza)
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

BUDAY László graf.

Art Directors Club díjat nyert

Irodalmi Újság 1968. nov. 15. 12.

nyelvtehetség, és minden elbeszélése olyan lebilincselő, hogy mindenki csak úgy csüng az ajkán.

Október 8.

Hát tegnap este már 38.5 volt a lázam. — Szabályos foggyökérgyulladás. Fájdalmam jóformán nincs, de az arcom reggelre annyira megdagadt, hogy az orrom fölfelé tolódott, az ajkam megvastagodott a fogsor fölött, és egy gyulladásos ödéma a jobb orcán. A gyerekek olyan kedvesen mondták: Papi olyan, mint egy kis disznó.

Milyen könnyen segítek másokon hasonló esetekben, mint éppen néhány napja Ferdinándon és egy pertelsteini apácán — kihúzom a fogat, egy csomó genny folyik ki — és a beteg természetesen meggyógyul! — De magamnak? Itt közel s távol senki sincsen, akiről tudnám, hogy jó fogorvos, jól húz! — Minden piszkos. — És az én kedves Dr. Payerem már a túlvilágon! —

Egyébként minden gyereknek egy kis járványt kell átvészelnie. — Ancsi náthával és 37.5-tel fekszik pár napja. Ivi detto. Blanki napok óta 39-cel. Józsinak fehér foltok vannak a torkában. Angina follikularis. Cikinek és Gittának 37.6 körüli a hőmérséklete. Szóval egy kis influenzajárvány.

Buday László

MDK

Kevesebbet beszélj

Gyüjtsd a vasat
Ne engedjük!

II. Plakátkiáll. 1956. M.Szal.

12. 1.

Akar saját maga festeni?

Festett textiliáim előállításának (megfestésének és kidolgozásának) módja tökéletesen meg'anulható. Ha ez érdekli, akkor

KÍSÉRJE FIGYELEMMEL a

SZÉKESFŐVÁROS NÉPMŰVELÉSI BIZOTTSÁGÁNAK

munkaterveit és plakátjait. A tanfolyamok öthetesek. Október hó elején kezdődnek és folytatólagosak. Telepek: BAJZA U.-i és BATTYÁNYI U.-i polgári iskolák.

Érdeklődni és előzetesen beiratkozni lehet az IGAZGATÓSÁGNÁL: IV. SZÉP U. 6 sz. — A tanfolyamok kezdetekor a helyszínen is beiratkozhat. — A tanfolyamokat vezeti: BUDAY MARCELLA.

A TEXTIL-KÉZIFESTÉKEK KAPHATÓK:

KREUTLE FERENC, szaküzlet, IV. Kammermayer K. u. 1.

Egy készlet (3.— P-től,) festék elegendő: legalább két nagy darab teritő (100×110 méretben,) dús szélmintájának ezenkívül egy párnának a megfestéséhez. Ugyanennyi minta himzéséhez szükséges fonal értéke kb. 18.— P. EGY ÓRAI HÍMZÉST 8 PERC ALATT FESTHET.

Gyarmati és Bősz. Budapest

Buday Marcella

ÚTMUTATÁS

A TEXTIL-KÉZIFESTÉK HASZNÁLATÁHOZ



BUDAY MARCELLA

HÁZIIPAROS, TEXTIL-KÉZIFESTŐ MŰHELYE

BUDAPEST, II., LÖVŐHÁZ UCCA 24

TELEFON: 154—163

SZINTARTÓ ÉS MOSHATÓ KÉZIFESTÉSEK

Lepje meg hozzátartozóit maga-festette textiliákkal. — Ruházkodásában eredeti és elegáns lesz, ha felhasználja a kézifestést.

HOGYAN FESTHETÜNK?

A textil-kézifestékkel rendkívül egyszerűen festhetünk. A részletekről a minden festékadaghoz mellékelt használati utasítás tájékoztat. Példakép álljon itt, hogy a festékfolyadékot és a hozzá mellékelt sűrítőt előírt arányban összekeverve, festékünk máris használatra kész.

Ezzel a festékkel úgy festhetünk a textilanyagon nyest- vagy borzecset segítségével, akárcsak a papiroson. A megfestett darabot kiterítve vagy felfüggesztve 48 órán át hűvös helyen pihentetjük. Majd forró (80 C°) sós-ecetes vízen, (vagy ahol elő van írva, kikészítő-sóoldaton) 1—2 percig áthúzzuk. Darabunk kimosva és kivasalva el is készült. Az így előállított darabok színtartók és mosha tók.

A festékek jelenleg a következő színekben kaphatók: piros és sötétkék. 1939 okt. hó elejétől, a tanfolyamok megindulásával egyidőben, forgalomba kerülnek még: sárga, világoskék, zöld és barna. Ezekből kikeverhetők: ibolya, viola, narancssárga, különféle zöldek és barnák, végül fekete. Kívánatra szállíthatók: bordó és cinóberpiros is.

A festett felület teljesen sima. Terítőnek, párnának, stb. célszerűbb a himzésnél. Könnyen mosható, jól vasalható és nem kopik vagy foszlik.

AZ ELJÁRÁS TEHÁT IGEN EGYSZERŰ

Minden maradék vagy hulladék anyag is felhasználható. — Egyesítse a kézifestést himzéssel vagy horgolással.



BUDAY MARCELLA

TEXTIL-KÉZIFESTŐ MŰHELYÉNEK KÉSZITMÉNYEI

Zsúrkészletek, fürdőruhák és cikkek, strandholmik, ernyők. Magyaros ruhák és cikkek. Modern ruhaanyagok. Gallérok, övek, tarsolyok. Függönyök, lámpaernyők. Abroszok, konyhagarnitúrák. Kötények, fejkendők. Zsebkendők, sálak. Terítők, falvédők, párnák. Bútorszövetek, könyvborítások. Veranda és kerti textiliák. Fehérneműek. Monogrammok. Zászlók, címerek, stb. stb.

MINDEZEKET SAJÁT MAGA IS MEGFESTHETI
MINDEN DARABJÁBAN EGYÉNI, ÖTLETES, DIVATOS LEHET
A FESTÉSSEL MELLÉKKERESETRE TEHET SZERT

M.D.K.

Buday Mária

A "DIVAT" c. rovatban estélyi ruhaterve.
Rajz.

Szinházi Élet. Bp. 1927. május 15-21.
XVII. évf. 20. sz. 85. lap.

M. D. K

BUDAY Mihály mérnök

Szeged, rókusi templom átalakítása

Vedressel

1-

Nagy-Papp-Bortsök: Szeged Bp. 1960, 85. l.

M.D.K.

Bucsay Mihály
földmíves

Tervei szerint készült a városi kórház.

Bálint Sándor: Szeged városa Bp. 1939.

901.

Gerhart Hauptmann: Der rote Hahn. 1933.

BUDAY MIHÁLY, mérnök

Balla Antal 1778-ban készült térképének másolója 1814 ben.Ő a Balla felmérése óta a határban történt változá sokat is feltüntette.A Szatalagi homokot és környékét körülhatárolt területként ábrázolja.Ugy látszik e terüle teket kiszakitották a közlegelőből. 84.old

JUHÁSZ ANTAL: Átokháza egy tanyasor települése és közösségi élete 83.old

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, 1972/73, I.
Szeged, 1974

MDK

Buday Mihály földmérő

tervei szerint épül a szegedi városi kórház (A cikk más helyeiről megállapíthatóan 1800 körül.)

Bálint Sándor: Az építőművészeti klasszicizmus és romantika szegedi korszaka. Tiszatáj, Szeged, 1956. aug. X. évf. 4. sz. 273. l.

Ø Buday Mihály

l. szegedi geometer
a szegedi kosházat
tervezte a XIX.
sz. elején.

LykaMagymű1800-50

302. l.

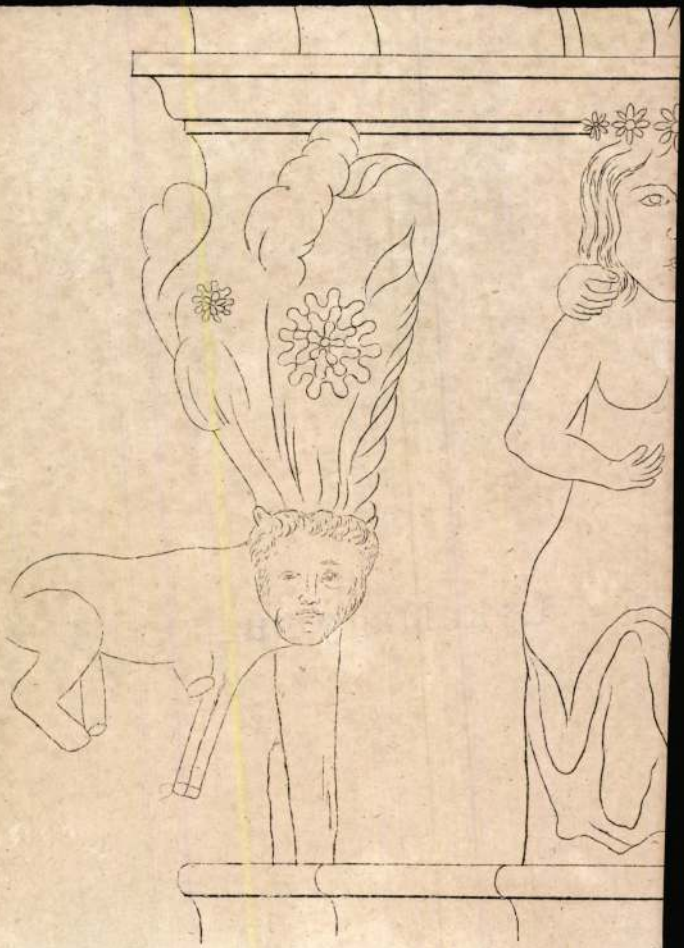

Buday Mihály, építész. A XVIII. század végén s a XIX. század elején Szegeden élt. Tulajdonképen földmérő volt, de építészeti terveket is készített, s ezek alapján Szegeden több épületet, egyebekközt kórházat is építettek.

Reizner János: Szeged története. Szeged, 1900. III. k. 190—191. l.

Buday Mihály
építész

L.

Lendrey-Kentirányi
286. l.

Tollhegyen

Kökény gratulált

Maga Kökény Mihály írt levelet nekem, felállva olvastam, az alkalomhoz illően.

Így fogalmaz a volt - akkor még igazi - miniszter: „Gratulálok Önnek lapja mai (július 2. - a szerk.) számában megjelent gloszszájához. Elismerem, hogy ehhez a teljesítményhez halált megvető bátorságra volt szükség. Remélem, hogy sikerült bekerülnie a Guinness Rekordok könyvébe. (Dátum, aláírás, miegyéb.)"

Miniszterrel elvből nem levelezek, úgysem ő írja a szöveget, a sajtófőnökkel meg minek vitatkozzak, megvan szegénynek a maga póráza a nyakán. Ez azonban itt egy érdekes levél, még az is lehet, hogy tényleg Kökény exminiszter írta, ráadásul országlása utolsó óráiban. Vagyis előfordulhat, hogy ez a néhány sor ereklyévé nemesül az idők folyamán, mint Leonidász szózata a thermopülei szorosból: „Vándor, vidd hírül a spártaiaknak. Megcselekedtük, amit megkövetelt a haza."

Írtam tehát mégiscsak egy választ Kökény levelezőnek, ezúton közlöm: „Én is gratulálok Önnek munkásságához. Elismerem, hogy ehhez a teljesítményhez halált megvető bátorságra volt szükség. Remélem, sikerült bekerülnie a Guinness Rekordok könyvébe. Ha mégsem, az a kiadó hibája, magára vessen."

Ja, nem modtam még, a „gratulációt" azért kaptam, amiért szóvá tettem, korai mószerolni a Fidesz-kormányt (Kökény Mihály mószerolt), tudniillik meg sem alakult még szegény. Ezzel szemben a Kökény-minisztériumnak volt ideje produkálni. Meg is tette.

Én egyébként nem haragszom Önre, Mihály. A harag különben is rossz tanácsadó, azonkívül agyvérzést, epeömlést satöbbit okoz –, az pedig akár végzetes is lehet a mai nehéz időkben, hiszen kevés a kórházi ágy. Leépítették. Mint most Kökény Mihályt.

PILHÁL GYÖRGY



Nemzetközi Táncfesztivált rendeztek Pécsett. Képünkön a helyi Mecsek Táncegyüttes ropja a menettáncot a Széchenyi téren

FOTÓ: MTI – KALMANDY FERENC

Horvát festők Keszthelyen

A szomszédos országokkal való kulturális kapcsolatok szorosabbra fűzését jelzi az a kettős kiállítás, melyet július 14-én 18 órakor a keszthelyi Goldmark Károly Művelődési Központban nyitnak (Kossuth Lajos u.28.).

Zvonko Kovacsics és *Zdenko Gerencsir* festőművészek tárlatán a közönséget *Cséby Géza*, a művelődési központ igazgatója köszönti. A kiállítást megnyitja *Buday Mihály* festőművész. A tárlat megtekinthető július 23-ig.

- LIN

Főiskolások és zenetanárok koncertjeivel

Nyírbátori Zenei Napok

A július 11-i minorita templomi nyitóhangversennyel megkezdődik a 32. Nyírbátori Zenei Napok, illetve nemzetközi fesztivál. A rendezvénysorozat háromféle muzikális eseményt foglal magában: koncertsorozatot, nemzetközi ifjúsági zenei tábort, valamint a Weiner Leó Nemzetközi Hangszeres Versenyt.

A zenei táborban 129-en vesznek részt: a magyarokon kívül horvátok, ukránok, románok és szlovákok. Az említett hallgatók zeneművészeti főiskolások, pályakezdő zenetanárok, muzsikusok, zeneművészeti szakközépiskolások, akiknek munkáját nemzetközi hírű előadóművészek irányítják.

A szombati ünnepélyes fesztiválnyitó műsorban közreműködik *Kovács Dénes* (hegedű) és *Szenthelyi Edit* (zongora). A zenekarok közül fellép a MÁV Szimfonikus Zenekar, a Budapest Kórus, *Szabadi Vilmos* (hegedű), *Csavlek Etelka*, *Lukin Márta*, *Muk József*, *Gregor József* (ének). Vezényel: *Gál Tamás*.

Cs. GY.

Bluestábor Esztergomban

Igazán nincs okuk panaszkodni a blues zene kedvelőinek. Nemrég ért véget a paksi fesztivál, s máris beindul az élet Esztergomban, ahol a Gyopár Kempingben e hó 16-án, 17-én, és 18-án Bluesfesztivált tartanak.

Az első nap programja este 7 órakor *Robert Johnson* emlékkoncerttel kezdődik, ahol a Mama Killed Chicken, a Blues Fools, valamint *Ferenczi György* lépnek fel. A koncerteket reggelig tartó örömzene, majd hajnali filmvetítés követi.

A második napon kezdődik az oktatás: 11 órától *Benkő Zsolt* és *Boogie-Fekete Jenő* ad gitárórákat, harmónikázni pedig Ferenczi Györgytől és *Szabó Tamástól* lehet tanulni. Délután *Nemes Nagy Péter* tart blueselőadást. Az elméletet este ismét a gyakorlat követi, ezúttal a Muddy Shoes, az osztrák *Ripoff Raskolnikov*, valamint a Deep Fried Black Frog muzsikál. Persze nem kötelező mindig a zenét hallgatni, aki úgy dönt, megnézheti a Tabak Színház Szentivánéji álom című komédiáját is.

Az utolsó nap szerkezetileg a másodikkal azonos, a különbség mindössze annyi, hogy a harmonikázás fortélyai ezúttal *Pribojszki Mátyástól* és *Oláh Andortól* leshetők el, előadást *Fritz József* tart, este pedig a Hot Tamales, a Spo-Dee-O-Dee, a Pannon Jazz, a Szabó ruhái, illetve a Dr. Valter & The Lawbreakers zenél.

– TT-

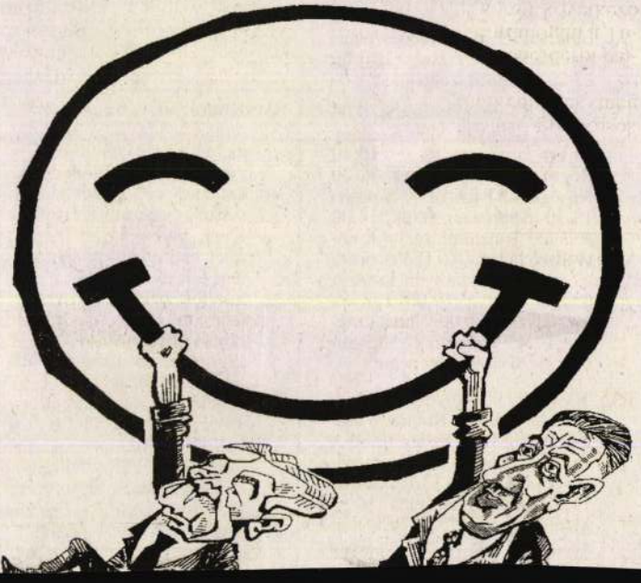

Az Atlasz csak feltételekkel kártalanítja az utasokat

Az Atlasz Biztosító Rt. csak a 10 millió forint értékű vagyoni biztosíték erejéig tudja kártalanítani a csődbe jutott Pasha Tours jelezte: igénybe kívánja venni az Atlasz Biztosító Rt.-vel megkötött vagyoni biztosítékra szóló biztosítást

Gyermekfőváros lesz egy hétig Kecskemét

Mától tíz napig ismét gyermekfővárossá válik Kecskemét, amely immár ötödik alkalommal

merkedésre. A találkozón részt vevő gyermekcsoportok három napon át egymást váltva a főté-

Angliában együttélésének a vi-

20.00 Chiara története 21.45 A

1.55 Buvolet 3.35 Beépítve

Hét végi rádió- és televízió-műsor

Szombat

KOSSUTH: 4.33 Reggeli Krónika 8.06 Kopogtató 8.30 Fúvom az énekem... 8.35 Kerek perec 9.05 Családi tükör 9.35 Pótkerék 10.05 Szombat délelőtt 12.00 Déli Krónika 12.30 Kontinensek, szárazföldek 13.05 Új Zenei Újság 14.06 Oxigén 15.05 Irodalmi újság 16.00 Tizenhat óra 17.30 Népzenei portré 18.00 Esti Krónika 18.20 Elő-futam 18.25 Szemle 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Miska bácsi levelesládája 20.05 Kár, hogy kurva – hangjáték 21.05 22.00 Késő esti Krónika 22.20 A 23. óra 23.05 Saját hangja, vigye haza

PETŐFI: 4.33 Hajnali dallamok 6.03 PAX-rádió 6.35 Sportszombat 8.03 Hazai slágerkívánságok 9.04 „Itt születtem én..." 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 Daráló 13.45 Hang-képek 14.00 Szív küldi 16.00 Vállalkozásklinika 16.30 Kerengő 17.05 Operettparádé 18.01 Hogy tetszik lenni? 18.30 Drogambulancia 19.03 Hogy volt? 20.00 Sportkoktél 21.03 Talpalávaló 22.00 Filmzenei kaleidoszkóp 24.00 Éjfél után

BARTÓK: 6.00 Muzsikáló reggel 8.10 Pódium 9.02 Bolygó király – rádiókomédia 10.05 Hangfelvételek felsőfokon 11.15 Lemezbemutató 12.05 Kívánságműsor 14.05 Bécsi klasszikus muzsika 15.00 Opera-művészlemezek 16.00 Nagy siker volt! 17.33 A Mester 18.35 Messiaen: Turangalila 20.00 Héléne Grimaud zongoraestje 21.40 Operakettősök 22.11 Schleswig-holsteini fesztivál 23.35 Madrigálok

MTV 1: 5.30 Gazdatévé 5.50 Napkelte 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Gyerekeknek! 11.00 Szenvedélyek 11.45 Szerelmek Saint-Tropez-ban 12.45 Válaszolunk... 13.10 Kalotaszegi táncok 13.25 Gaia 13.55 Forma–1 – Angol Nagydíj 15.10 Óriás – am. film, 1. 17.00 Elkerülhető (?) allergia 17.30 Úton 18.00 Minden, ami zene 18.10 Telesport 18.30 Bálványok 19.05 Lottóshow 19.30 Híradó 20.00 Robin Hood – am. film Miközben Richard király a Szentföldön harcol az igaz hit védelmében, odahaza harfellegek. A hódító normannok mindenükből kiforgatják a lenézett angolokat, ám egy kisemmizett fiatal nemes a sherwoodi erdő mélyén szabadcsapatot szervez a számkivetettekből. Robin Hood és a jóraval haramiák legendája, akik szembeszállnak a martalócokkal és kiharcolják az igazságot. 21.45 Bájos ellenség – ném. tv-film 22.40 125 éves Budapest 23.40 Telesport

MTV 2: 7.00 Híradó 7.15 Szabad verseny 7.45 Határtól határig 8.00 Nemzetiségi magazinok 10.30 Familia Kft. 10.55 Számítógépes jogosítvány 11.20 12 hónap az erdőn 11.45 Debussy: Szonáta hegedűre és zongorára 12.00 Mélyvíz 13.00 Európa Ablak 15.00 Gyöngyök 15.30 Magyarok Hannoverben 16.00 „Itt artunk" 16.30 Járóföld 17.00 Forma–1 – filmsor. 17.45 Világhíres szerelmesek 18.20 Őrjárat az égen 20.05 Mesetár 20.20 Híradó 20.55 Labdarúgó-vb 23.00 Mélyvíz

DUNA TV: 8.05 Összkép 8.40 A kincses sziget térképe 9.00 Balfácánok: A garázs 9.10 Ami igaz, az igaz 9.35 Zöldszem, Zöldfül 10.05 Tarkabarka 11.05 Az élet szentélyei 12.05 Lapozó 12.20 Protestáns világ 12.35 Kelet-Európa kolostorai 13.05 Emmy – vígjáték 14.15 A tökéletesített természet 14.40 A titkos kert 15.05 Néhány perc Kabos Gyulával 15.20 Hulot úr nyaral – vígjáték 16.45 Helikon 17.25 Magyar történelmi arcképcsarnok 17.40 Mese 18.00 Híradó 18.20 Muzsika-szó 19.05 Zenés üzenetek 20.35 Ráadás 21.00 Híradó 21.40 Belső terek 22.10 Florida, a Paradicsom – am. film 23.35 Híradó 23.50 Vers 23.55 New Morning jazz-blues fesztivál

TV2: 6.30 Gyermekműsorok 9.00 Partyzán 9.20 Parker Lewis sohasem veszít 10.50 Top-10 12.00 Nótaszó 12.30 Potyautas 13.00 Fő az étel! 13.05 Gazdagok és szépek 14.50 Családban marad 15.15 Családi kötelékek 15.40 TV a város szélén 16.20 Csupa balláb – vígjáték 18.10 Kastélyszálló 19.00 Tények 19.30 Szerelem első látásra kis szemtanú – thriller 23.45 Titokzatos játékok 2.

RTL KLUB: 7.00 Kölyökklub 11.00 Felfedező úton a Robinson család 11.30 Mágusok 12.00 Bibliai történetek 12.30 Szezám, tárulj! 13.00 Hírek 13.10 Valamit visz a víz – magyar film 14.45 Csőrre töltve 15.40 BRAVO Tv 17.30 Kedvenc magazin 18.00 ZenÉsz 18.30 Fókusz plusz 19.00 Híradó 19.30 Kész átverés 20.00 Eltűntnek nyilvánítva – am. film

TV3: 9.50 Ismétlések 11.05 Beverly Hills 90210. 12.05 Maxi Max 12.40 Űrszekerek 13.35 Az Angyal 14.30 Melrose Place 15.30 Beverly Hills 90210. 16.30 Pepsi Parti 17.20 Életmentő járőr 18.15 Profitvadász 18.45 Hír3 19.15 Egy rém rendes család 19.45 Cartouche – kalandfilm 21.55 Alkonyzóna 22.25 A gyilkos bálna – kalandfilm 0.10 Életmentő járőr

MSAT: 1.05 Music Box 12.00 Magasfeszültség 12.30 Rocktükör 13.00 Simon és az álomvadász 15.00 Szelep 16.00 Twist Olivér 18.00 Mit les, Mr. Beadle? 18.30 Minden lében két kanál 19.30 Visszatérés a Kwai folyóhoz 21.25 Véres acél 23.10 Music Box

SZÍV TV: 0.55 Zenei összeállítás 12.00 Gerincjavító torna 13.30 Zenei összeállítás 15.00 Rajzfilmsorozatok 16.00 Prímatorna 16.30 Salty 17.00 Tangó hármasban 19.00 Irányjelző 19.30 Delfy 20.00 Celeste 21.00 Bizalmi állás – krimi 22.45 Hívd Andreát! 23.45 Shaolim halálkamrája – akciófilm 1.25 Napraforgó

HBO: 7.00 Hófehérke 7.50 Két tojás száz bajt csinál 9.25 A három ninja visszarúg 11.00 Melrose Place 11.50 Mozimánia 12.45 Rocket Gibraltar 14.25 Elbaltázott nászéjszaka – vígjáték 15.55 Vidéki vakáció 17.30 Rózsaágy 19.00 Dinóvadászok 20.00 Jack 21.55 Csőre töltve – vígjáték 23.30 Egy taxi hátsó ülésén 3. 0.25 Babewatch – szexfilm

Vasárnap

KOSSUTH: 6.00 Vasárnapi újság 8.25 Édes anyanyelvünk 8.30 MM – Magyar Millenium 9.05 Világóra 10.05 Istentisztelet közvetítése 11.05 Gondolat-jel 12.00 Déli Krónika 12.25 Harminc perc alatt a Föld körül 12.55 Vasárnapi levél 13.05 Névjegy 14.05 Szonda 14.35 Mit üzen a Rádió? 15.05 Művészlemezek 16.05 Dokumentumműsor 17.00 Terasz 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Majláth Jenő nótáiból 20.05 Mi a titka? 21.05 Rádiószínház 22.00 Késő esti Krónika 22.20 Rádiós esetek Óbudán 23.39 Régi hírek énekesek műsorából

PETŐFI: 6.03 Állomáskereső 6.08 Végre vasárnap! 7.38 Sportreggel 8.00 Jó reggelt, Európa! 9.04 Tábori-só 10.00 Gordiusz-magazin 11.07 Csúcson 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 Az eltűnt biciklifék esete 14.12 Színe-java 16.00 Poptarisznya 20.00 Latin-amerikai klub 20.30 Labdarúgó-vb híradó 21.03 A Rádió Dalszínháza 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 24.00 Éjfél után

BARTÓK: 6.03 Muzsikáló reggel 8.10 Magyar előadóművészek 9.05 Nagy magyar operaénekesek 10.05 Új Zenei Újság 10.40 Rézfúvós muzsika 11.05 Európa hangversenytermeiből 12.45 Hangok és visszhangok 12.55 Kamarazene 14.05 Carmen – részletek 15.00 Musica sacra 16.05 Régi felvételek 17.00 Egyházzenei fesztivál 19.00 Puccini operáiból 19.30 Szalon 20.30 Kapcsoljuk a saintes-i apátságot 23.10 Fúvós hangszerszólók

MTV 1: 7.00 Gyermekműsorok 9.30 Háttértudomány 10.00 Tévémagiszter 11.05 Púder 11.35 Hollay Bertalan nótafelvételeiből 12.00 Déli harangszó 12.35 Vészhelyzet 13.25 Örömhír 13.50 Walt Disney bemutatja 14.55 Forma–1, Angol Nagydíj 17.05 Ön dönt! 18.05 Helló, világ! 19.00 A Hét 20.00 Heltai Színpad – kabaré 20.55 Labdarúgó vb – döntő 22.55 103. Országos Atlétikai Bajnokság

MTV 2: 7.00 Úrgammák 7.30 Holmi? 8.00 Tudóra 10.00 Őrjárat az égen !1.35 Cimbora-órák 13.00 A szerelem jogán 14.50 Bunbury – angol film 16.30 Lyukasóra 17.30 Ötórai tea 18.00 Cirka-firka 18.30 Újra nyitott könyv 19.00 A csend világa 20.25 Eisemann Mihály: Én és a kisöcsém – zenés játék 22.05 Amíg még élünk 22.50 A mi filmünk tovább forog

DUNA TV: 7.00 Gyermekműsorok 8.45 Miénk a tér 9.50 Szeleburdi vakáció 11.00 Csillagjel 11.30 Mi lesz holnap? 12.10 Lóverseny 12.25 Egri csillagok I. – magyar film A gyermek Gergelyt és Évát elrabolja a Jumurdzsák vezetésével portyázó török csapat. A gyermekek éjjel megszöknek, elkötve Jumurdzsák lovát, nyeregtáskájában az értékes talizmánnal. Több év elteltével a budai Várban Gergely már Török Bálint vitézei között él. Éva Izabella királyné udvarhölgye lesz. A vár alatt török csapatok gyülekeznek... 13.35 Ilyen Benczédi! 14.25 Emlékképek 14.50 Sportképek 16.35 Amit a sajtokról tudni kell... 17.05 Lakáskulcs 17.45 Mese 18.00 Heti hírmondó 18.50 Híradó 19.00 Sportpercek 19.15 Egri csillagok II. – magyar film 20.40 Stúdióbeszélgetés 21.50 Hungaria Litterata 22.35 Stúdióbeszélgetés 22.50 A Vizsolyi Biblia 23.20 Stúdióbeszélgetés

TV2: 6.30 Gyermekműsorok 9.00 Szelek szárnyán 9.50 Szegény ember narancsa 10.40 Rögbibunda – vígjáték 12.30 Hűséges az Isten 13.00 Nótaszó 13.30 Sportszenzációk 14.00 Rinaldo Rinaldini 14.30 A következő áldozat 16.15 Petrocelli 17.05 Szelek szárnyán 18.00 A Szuper csapat 19.00 Tények 19.10 Napló 20.00 Chiara története 21.45 Virágeső 22.50 Színkép 23.20 Gyémántoperett

RTL KLUB: 7.00 Kölyökklub 11.00 Felfedező úton a Robinson család 11.30 Sweet Valley 12.00 A Dunánál... 12.30 Európa-magazin 13.00 Hírek 13.10 Gorilla 14.05 Angyali érintés 14.55 Mentőangyalok 15.45 Fantomas visszatér 17.45 RTL Klub Road

20.00 New York-i történetek – vígjáték 22.10 Pusszantalak drágám! 22.45 Gyilkos sorok 23.50 Országház 0.20 Gorilla

TV3: 9.50 Ismétlések 11.45 Tintin 12.35 Űrszekerek 13.10 Sherlock Holmes 14.10 Az Angyal 15.05 Beverly Hills 90210. 16.05 Cartouche 18.15 Jövőnéző 18.45 Hír3 19.15 Egy kis románc – vígjáték 21.10 Egy rém rendes család 21.40 Vitorlásbajnokok 22.10 Pepsi sikerlista

MSAT: 0.01 Music Box 14.00 A kincses hegy titka – am. film 16.00 Minden lében két kanál 17.00 Minél hosszabb, annál rosszabb 19.00 Dilizsaruk 19.30 A rettenthetetlen hiéna I. – am. film 21.15 Szenvedélyes gyilkosság – am. film 23.00 Music Box

SZÍV TV: 1.40 Zenei összeállítás 15.00 Rajzfilm-sorozatok 16.30 Gyertyafényben 17.30 Autósport 18.00 Zenei hírzárlat 18.30 Okavango, a vadon szíve 19.30 Delfy 20.00 Bűnös ösztön – krimi 21.35 Egy páholyban Benkő Dániellel 21.50 Bizalmas állás – krimi 0.30 Napraforgó

HBO: 7.30 Ha az igazság fáj 9.05 Pandakaland Kínában 10.30 National Geographic 11.30 Drágám, a kölykök összementek 13.05 Jégcsillag 14.35 Gyuszi nyuszi kalandjai 15.25 Jack, a villám 17.00 Micsoda csapat 19.10 Melrose Plac 20.00 Francia csók 21.55 Légörvény 23.35 Hazugság – am. film 1.10 Úri passziók

Nap-Kelte július 13-án, hétfőn reggel is 5.50 és 9,30 között az MTV 1-en, stúdió-beszélgetésekkel, szolgáltatásokkal, hazai és külföldi jelentésekkel. Tervezett témáink: - Kinn, padon: Tóth Tamás, Sárszentmihály polgármestere - Kereszttűzben: Pintér Sándor belügyminiszter - Szauna: Gyurcsok József kontra Makó János - Sport Plusz: Takács Tibor, az FTC labdarúgó szakosztályának vezetője - Rájátszás: Ilyen volt az évszázad utolsó Futball vb-je Producer: Gyárfás Tamás. Főszerkesztő: Dékány András. Műsorvezető: Nika György. Felelős szerkesztő: Lakat T. Károly. Az adás ideje alatt hívható

Buday Mihály festő

Magyar–román bizottság ülése az Akadémián

Felülvizsgálják a történelemtankönyveket

Glatz Ferencnek, a *Magyar Tudományos Akadémia* elnökének megnyitójával kezdte meg munkáját hétfő délelőtt a magyar–román történész vegyes bizottság az MTA elnöki tanácstermében. Az elnöki köszöntőben elhangzott: a Magyar Tudományos Akadémia javasolja, a *Román Tudományos Akadémiával* közösen kezdeményezzék a történelemtankönyvek felülvizsgálatát, építsék ki a román–magyar kapcsolatok kutatását előmozdító ösztöndíjrendszert, és a két tudós társaság közösen adjon ki történettudományi periodikákat. A negyed százada működő magyar–román történészbizottság 1991-ben megfogalmazott sorait idézte beszédében Glatz Ferenc: *„A tudományt, a gondolkodást megöli az állami, nemzeti képviselet kötelezettsége."* A kétévente összeülő vegyes bizottság munkáját értékelve Glatz Ferenc kifejtette, hogy az állami megegyezések csupán eszközei a nemzeti megbékélés előkészítésének. A tudományos munka szempontjából az államközi szerződéseknek kell kiindulópontul szolgálniuk.

Camil *Muresanu* akadémikus, a román tagozat elnöke bevezető előadásában olyan tudományos munkára ösztönözte a magyar és a román történészeket, amelyek segítik megismerni a másikat, nem elválasztják, hanem közelítik a két népet egymáshoz. A román akadémikus szerint a két nép között remélhetőleg a közeljövőben létrejövő nemzeti megbékélésben a történészeknek is nagy szerepe lehet.

A vegyes bizottság négynapos ülésének első munkanapja az elnöki köszöntők után tudományos előadásokkal folytatódott. Camil Muresanu és Ioan *Aurel Pop A középkori nemzettől a modern nemzetig* címmel tartott előadást. *Engel* Pál *Rendek és nemzetek a középkorban*, Constantin *Rezachevici A feudális nemzet fogalma Nyugat-Európában és Magyarországon a XIV. század végén* címmel szólalt fel.

Az ülésszak második napján, kedden *Péter* Katalin *A reformáció és anyanyelvűség*, Goigore *Ploiesteanu A modern román nemzet a nyugati diplomáciai iratokban és sajtóban* és *Szarka* László *A föderáció problémája a nemzeti fejlődésben* című előadása hangzik el. A vitákkal kísért előadásokat *Niederhauser* Emil, Dan *Berindei*, *Halmos* Károly, *Mazsu* János és Alexandru *Zub* hozzászólásai zárják.

(rosdy)

Megnyílt a hungarológiai kongresszus Rómában

Oscar Luigi *Scalfaro* olasz és *Göncz* Árpád magyar államfő jelenlétében nyílt meg hétfőn Rómában a *IV. nemzetközi hungarológiai kongresszus*, amely a magyar művelődéstörténetnek a nyugati keresztény kultúrkörhöz kötődő különböző kérdéseit fogja tó arról beszélt, hogy a kultúra az egész világon válságban van. Figyelmeztette a tagságot, az Operaház is nagyon nehéz gazdasági helyzetben kezdi el a szezont, az a támogatás, amelyet a művelődési minisztérium erre az évre ígért, nem plusz pénz, *csak a túléléshez elegendő*. Ebben a helyzetben különösen fájdalmasan érinti a színházat az olyan „fricska", mint például a parkolási tilalom, amely apróságnak tűnik, de jelentősen megnehezíti a társulat életét. (Az Operaház művészei-munkatársai nem kaptak külön

vinni a közös Európába" – mondta Göncz Árpád. Egyben megerősítette: Magyarország szándéka, hogy teljes erővel felélessze azokat a lelki és szellemi kapcsolatokat, amelyek a század harmincas éveiig Európa nyugati felével összekötötték.

Sípos Jenő örökös énekmesteri címet kapott

Operai nyitány a túlélés reményével

Az *Operaházban* szeptember 14-én *Erkel* Ferenc *Bánk bánjával*, az *Erkel Színházban* október 19-én *Verdi A trubadúr* című operájával kezdődik a száztizenharmadik évad.

A hétfői évadnyitó társulati ülésen *Szinetár* Miklós főigazgató arról beszélt, hogy a kultúra az egész világon válságban van. Figyelmeztette a tagságot, az Operaház is nagyon nehéz gazdasági helyzetben kezdi el a szezont, az a támogatás, amelyet a művelődési minisztérium erre az évre ígért, nem plusz pénz, *csak a túléléshez elegendő*. Ebben a helyzetben különösen fájdalmasan érinti a színházat az olyan „fricska", mint például a parkolási tilalom, amely apróságnak tűnik, de jelentősen megnehezíti a társulat életét. (Az Operaház művészei-munkatársai nem kaptak külön



Berczelly István (balról) vehette át az idén Melis Györgytől a róla elnevezett plakettet, amely a nemcsak szép, hanem érthető éneklésért jár

Földi Imre felvétele

nem tudják emelni, például akciót indítanak annak érdekében, hogy az Operaház tisztább és otthonosabb legyen. Ezt a célt szolgálta, hogy a művészbejáró felőli lépcsőházat kifestették, és a falaira a színház nagyjainak a képét függesztették. Lépéseket kíván tenni az igazgatóság annak érdekében is, hogy a dalszínház még biztonságosabbá váljék, csak az léphessen be a művészbejáróm, akinek dolga van az épületben.

Az Operaház vezetésének minden jegy eladásáért meg kell küzdenie. Az intézményt a napokban átvilágítják, azt vizsgálják a szakemberek, mennyire hatékonyan működik. Szinetár Miklós elmondta, szeretné emelni az előadások színvonalát. Ennek érdekében a szereposztások összeállításánál nem vesznek többé figyelembe szociális szempontokat.

A társulati ülésen az Operaház örökös tagjává választották *Varga* Pál karmestert (posztumusz), *Pongor* Ildikó balettművészt, valamint *Szőnyi* Olga, *Tokody* Ilona és *Kováts* Kolos magánénekest. *Sípos* Jenő a *Magyar Állami Operaház örökös vezető énekmestere* címet kapta. A *Mándy* Andor és felesége által alapított díjat *Frankó* Tünde, a *Juventus-díjat Temesi* Mária és *Ambrus* Ákos magánénekes vehette át. *Külkey* Lászlót, a *Budapesti Operabarátok Egyesületének* elnökét *az Operaház aranykoszorújával tüntették ki*. A *Melis György-díjat*, amelyet minden évben a nemcsak szép, de érthető éneklésért ítél oda a neves művész, idén *Berczelly* István kapta.

Az új szezonban az Operaház ezt a művészeknek is jó: *később* kifizetődik...

NAPLÓ

PASSUTH KRISZTINA Tranzit című könyvének bemutatója ma délután öt órakor lesz a Műcsarnok (Budapest XIV., Hősök tere) Törley termében.

BUDAY MIHÁLY festményeiből nyílik meg kiállítás ma délután öt órakor a Nagy Balogh János-kiállítóteremben (Budapest XIX., Templom tér). A tárlat október 7-ig tekinthető meg.

MEGSEBZETT, ELŰZÖTT, ELVESZETT ÉLETEK címmel német és magyar dokumentumfilmeket mutat be a budapesti Goethe Intézet (VI., Andrássy út 24.). A filmek központi témája a magyarországi etnikai, kulturális és vallási üldözés. Szeptember 12-én az 1944-es budapesti razziákra, a ravensbrücki táborra, valamint a cigány deportáltakra emlékeznek, és láthatják a Radnóti Miklós életét bemutató filmet is. A csillag és árnyéka című alkotást 13-án nézhetik meg az érdeklődők. Valamennyi dokumentumfilm vetítését beszélgetés követi, amelyen az alkotókon kívül történészek is részt vesznek. A filmvetítés kapcsolódik a Friedrich Ebert Alapítvány ma kezdődő konferenciájához, valamint ahhoz a kiállításhoz, amelyet Ban-Kiss Edit műveiből rendeztek a felújított budapesti zsinagóga megnyitásának tiszteletére a Zsidó Múzeumban.

BACH H-MOLLL MISÉJE csendül fel ma este nyolc órakor a Mátyás-templomban (Budapest I., Szentháromság tér 2.). Közreműködik Csavlek Etelka, Németh Judit, Kállay Gábor, Gregor József, a Szentendrei kamarazenekar, a Debreceni Oratórium Társaság énekkara Strausz Kálmán vezényletével.

A DOLNY KUBIN, ÁRVA SZÉKHELYE című rendezvénysorozat megnyitója szeptember 12-én délután hat órakor lesz a Szlovák Intézetben (Budapest VIII., Rákóczi út 15.).

KÖZÖSEN címmel apa és fia, Tóth István és Apáti-Tóth Sándor fotóművész kiállítása szeptember 13-án délután öt órakor nyílik meg a

TELEVÍZIÓ

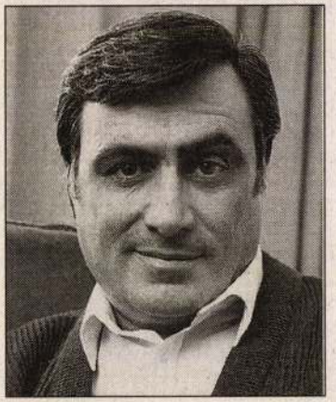

Érdi Sándor (Tv 1, 21.20)

TV 1

5.40 Gazdatévé 6.00–9.00 Nap-kelte 9.00 Tízórai 9.10 Heidi és Erni 9.35 Tízórai 9.50 Játék 10.00 Egészség-betegség 10.45 Játék 10.50 Hírek, meteorológia 11.05 Szerelem itt, szerelem ott, ném. tévéfilm, IV/2. (ism.) 12.00 Déli harangszó 12.05 Üzlet délidőben 12.25 Telepakk 15.00 Hírek 15.10 Elvegyültem és kiváltam, XI/7. 15.50 Örökségünk, a tiszai halászat (ism.) 16.05 Nekem ne lenne hazám? (ism.) 16.30 Vera és Babs, ném. tévéfilmsor., XXVI/19.: A nyomozó 17.00–17.25 Kapcsolj be! 17.00 Textilező 17.20 Zenelánc 17.30 Don Quijote, spanyol rajzfilm 39/34. 17.55 Katolikus krónika 18.15 Üzlet 18.30 Mindent vagy semmit! 19.00 Esti mese 19.15 Naprakész 19.30 Híradó 20.01 Telesport 20.15 MC 20.25 Megperzselt szívek, francia tévéfilmsor., XVI/11. 21.20 Stúdió '96 22.10 100 éves a mozi: Etűdök gépzongorára, szovjet film (1976) 0.10 Híradó 3. 0.20 BBC-híradó

TV 2

8.55 Műsorajánlat 9.00 Parlamenti műsor 16.30 Izom-láz 17.05 Három a doktor, XXV/7.: Ördögi kör 18.00–18.55 A körzeti stúdiók műsora 18.10 Körzeti magazinok 18.55 Múzsa 19.05 „Tekints mindig erre a házra…" (Királyok könyve) 20.00 Kedd 21 20.25 FTC–Olympiakosz Pireusz (görög) UEFA Kupa labdarúgó-mérkőzés. Közvetítés az Üllői úti pályáról A szünetben: kb. 21.15 Híradó 22.25 Objektív 22.55 Környezetünk hírei 23.00 Lapzárta 23.05 TS – Sportvarázs 0.35 MC

DUNA TV

8.00–12.00 Képes krónika 12.00 Déli harangszó, Lapozó 12.20 Ritmus '96 13.00 Esti kérdés 13.15 Expedíció 14.05 Állatklinika a város szélén, cseh–ném. filmsor., XIII//5.: A papagáj 14.55 Kapcsok, ismeretterj. magazin (ism.) 15.35 Élő forrás, katolikus műsor (ism.) 16.15 Mesterművek, angol képzőművészeti kisfilm 16.25 Címerek golgotája, magyar–román dok.-film, II/1.: Vörös farsang 17.15 Lássuk, hogyan növekednek, angol. ismeretterj. sor. Víziállatok: A szitakötő 17.30 Mese 18.00 Híradó 18.15 Apa és fia, olasz–francia film (1993.) 19.45 Nemzetiségek találkozója (Pomáz '94) 20.05 Gazdakör, magazinműsor 20.45 Esti kérdés 21.00 Híradó 21.20 Sportpercek 21.30 Polip 6., olasz bűnügyi filmsor., VI/5.: Az utolsó titok 23.15 Az elárult asszony 23.55 Vers

SZÍV TV

9.00 Libero baba-mama torna 10.00 Tabuk nélkül 12.00 Szédülj el! 13.00 Konyhashow 14.00 Autósport-magazin 15.00 Más 16.30 Tabuk nélkül 17.00 Príma torna 17.30 Knight Rider, am. kalandfilm, 89/59.: Rács mögött 18.30 Pufóka kalandjai, am. rajzfilm 19.00 Telelovas (ism.) 19.30 „Párosan szép…" 20.00 Különjárat 20.30 „Kicsi vagyok én…" 21.15 Csak egy lépés távolság, am. film 23.00 Néma sikoly

TV 3

16.45 Agyő, haver, francia film. 18.25 Aszfaltbetyár 18.55 Jolly Joker, ném. filmsor. 19.55 Fekete, fehér 20.25 Negyedóra otthon 20.45 Háromszög – híradó 21.00 Élő pajzs, am. film 22.40 Negyedóra

MULTICHOICE

8.00 Halifax nyomoz: Édes kis leány 93' 9.45 Ég veled, szerelmem! 103' Dráma. 11.30 Nyereg az égből 108' 13.30 A múlt árnyai 90' Thriller. 15.00 Gyilkos álmok 88' Thriller. 16.30 Zárt ajtók mögött 93' Western. 18.00 Szórakoztatók 24' 18.30 Menekülés életre-halálra 89' Western. 20.00 Ha alszik a törvény 21.30 Helen Walker kísértetei 88' Dráma. 23.00 Revans 119' Akcióthriller.

Ma: Duna tv, 20.05

Gazdakör

A gazdálkodók magazinja beszámol arról, hogy Magyarországon millecentenáriumi borfélesség született. Tudósít a gödöllői OMÉK-ről: gépexport, gépkereskedelem, sertéstenyésztés témakörökben készültek e riportok, s valamennyi a magyar mezőgazdaság helyzetét taglalja. Természetesn jelentkeznek az állandó rovatok is, a Kertgazda, az Agrárhírek és a Juhászkampó. Máltai képekkel búcsúzik a szerkesztő-műsorvezető: *Zala Simon* Tibor.

Színház

Merlin Színház: Csongor and Tünde (8) – ***Pinceszínház:*** Rögtönzések Színháza (7)

– A kunszentmiklósi Baksay Sándor Református Gimnázium (volt Damjanich Gimnázium) várja volt tanítványait szeptember 14-én háromnegyed tíztől, az egész na[illegible] diák-találkozón.

RÁDIÓ



Bodnár Erika (Kossuth, 11.30)

KOSSUTH

4.30 Reggeli krónika 8.10 Műsorszemle 8.25 Mindennapi tudomány 8.35 Paragrafus 8.45 Gyorsfénykép a kultúráról 9.05 Napközben 11.05 Zenés játékokból 11.30 Édes Pólim 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.40 Törvénykönyv 12.50 Külpolitikai figyelő 13.05 Vendég a háznál 13.20 Egyházi népénekek az oltáriszentségről 13.30 Tanúim lesztek! 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Irodalmi figyelő 15.05 Közvetlen kapcsolat 15.55 Cégér 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Radar 17.05 „Magyarországról jövök…" 17.25 A Szabó család 18.00 Esti krónika 18.30 Ráadás 19.05 Sportvilág 19.25 Műsorismertetés 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.41 Született: 1931. szeptember 9-én: Latinovits-hangdok. 20.05 Táncházban 20.30 Határok nélkül 20.50 Beszélni nehéz! 21.05 Révész Sándor énekel 21.25 Nyeregben írt történelem 22.00 Késő esti krónika 22.30 Kutatók világa 23.00 Hírek, időjárás. Kenó 23.05 Egy énekes – több szerep: Osváth Júlia felvételeiből 24.00 Hírek. Időjárás 0.10 Himnusz

PETŐFI

4.33 Hajnali dallamok 6.03 Reggeli csúcs 7.45 Sportreggel 8.00 Petőfi-délelőtt 12.00 Cigányzenészek hangalbuma 12.50 Korkérdés 13.03 Manapság… 13.15 Daráló 14.00 Csúcsforgalom 17.03 Petőfi-délután 18.54 Gordiusz plusz 19.03 Kölyökóra 20.00 Albumajálat 20.30 Dzsessz 21.03 A rossz orvos 21.45 Filmzene 22.00 Poptarisznya magnósoknak 23.03 Sporthíradó 23.10 Korzó

BARTÓK

6.03 Klasszikusok 6-tól 8-ig 8.05 Műsorismertetés 8.10 Pódium 9.18 Operaslágerek 10.05 „Egy bús nézésétől a fiává lettem" 10.57 Táncábécé 11.40 Vass Lajos népzenei feldolgozásaiból 12.05 Hangverseny délidőben 13.05 Csembalómuzsika 13.20 Zenekari muzsika 14.05 Ámok 15.00 A török Itáliában 16.05 Beethoven, Schumann, Liszt, Bartók… 16.35 Versenyművek – pengetős hangszereken 17.02 Talált tárgy 17.50 Földvár és Lelle közt ingázva 18.04 Meyerbeer: Észak csillaga 20.30 Teleobjektív 20.45 X. budapesti nemzetközi Liszt Ferenc zongoraverseny 22.05 A hét zeneműve 22.30 A kórusirodalom mesterműveiből 23.00 Helyettem írták 24.00 Hírek. Időjárás. Szózat

RÁDIÓ BRIDGE

Állandó műsorok: 00.00–24.00-ig Zene, hírek, információk 06.00–22.00-ig VOA News Every Hour on the Hour (angol nyelvű hírek minden egész órakor) 8.00–8.15 Central Europe Today – angol nyelvű hírek 9.00–10.00 Forintos percek (gazdasági magazin) 10.06–10.30 Kérdezze a Zsarut! 10.45 Apró. Az Expressz és a Rádió Bridge közös hirdetési műsora 14.45 Apró. Az Expressz és a Rádió Bridge közös hirdetési műsora 18.45 Apró. Az Expressz és a Rádió Bridge közös hirdetési műsora

A Deutsche Welle magyar rádióadása

Az Astra–1 műholdról a kettes hangcsatornán – naponta 13.30–14 óráig – 7,74 megahertzen, valamint a 31, 41 és 49 méteres rövidhullámon, 9,770, 7,150 és 6,015 kilohertzen, ezenkívül egyre több helyi rádióállomás adásának keretében, illetve a helyi kábeltévék hangcsatornáin vehető a Deutsche Welle magyar nyelvű rádióadása.

Naponta – vasárnap kivételével – világhírek, Németország-magazin, nemzetközi lapszemle. A hét minden napján színes magazin: hétfőn családi magazin; kedden ifjúsági fórum; szerdán tudomány, kutatás, környezetvédelem (ezenkívül 18 óra 30-kor az Astra műholdról németnyelv-lecke); csütörtökön gazdasági és közéleti szemle; pénteken kultúrmagazin (19 óra 30 perckor az Astra műholdról németnyelv-lecke); szombaton idegenforgalmi és közlekedési körkép, heti sportösszefoglaló; vasárnap Magyarország a német nyelvű sajtó tükrében, az egyházak világából, a szerkesztőség postaládája, németnyelv-lecke.

A Deutsche Welle magyar adásainak hallgatói az ingyenes németnyelv-könyvet az alábbi címen rendelhetik meg: Deutsche Welle magyar szerkesztőség, D–50588, Köln.

MDK

Buday Sándor,

a lakásberendezési szakosztály növendéke fejlesztésre-méltó tehetségről tesz tanuságot.

Hamvay Ödön: Az iparművészeti iskola jubileuma. Művész Ipar. 1905.nov. 15. I.évf. 3.sz. 36.l.

MDK

Buday Miklós, VI.o.tanuló

Nöi fej. linometszete.

Pápai ref. Gimn. rajzkiállitása.
Meghivó reprodukcióval.

megírva

Buday Tamás

ötvös Kolozsvár

1591-ben főbíró ugyanott.
Ez évben egyike azoknak a
kolozsvári ötvösöknek, kik
a legenyék szabályzatának
megerősítésére kértek a városi
tanácstól.

Nekolotvcéh 52. l.

Buday Tamás

kolozsvári ötvös (?)
1640

l.

Szádeczky Ipartejl
II 141. l.



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Budai Tamás

ötvös

1570-ben Kolozsvár

Nokolötvcch 16. l.

Budai Tamás

ötvös, Kolozsvár, 1577.

Nekrológok 48. l.

Budai Tamás id

ötöi

L.

Lendvai-Kentiványi

286. l.

magiva

Budai Tamás ifj.

ötvös

Kendrey Kentiványi

1286. l.

megírva

// Budai Tamás

prédikátus

Sopron

1691. jan. 3.

volg. eskü

Hází

Nógrádvármegyei Múzeumtársulat

IX. 43.

BUDAY ZSOLT

A NAGYKORÚSODÁS találkahelye

Bojár Iván András



Café Miró, 1996

Valamikor, a múlt század közepén Angol királynőnek nevezték a legnépszerűbb kávéházat Pesten. A századelő virágzó kávéházi kultúrájából két név, a Japán és a New York neve rögzült a kollektív emlékezetben. Most pedig a sokadik nekifutásra polgárosuló főváros mondén világában újra terjedőben vannak a hangzatos kocsmacímek, amelyek egyben közösek: a bennük felidéződő képzetek mindegyike a miénktől távoli kultúrákból vétetett.

A közelmúltban megnyílt Teréz körúti bár elnevezését a boszniai szerb Kusturica filmje, az Underground ihlette, a mára már átalakult egykori Biliárd 1/2 10 kocsmát a német Heinrich Böll kisregénye. Az Underground helyén rövid ideig egy Federico nevű hely működött, amely a nagy olaszra, Fellinire utalt. Mikszáth Kálmán terén sem a Tót Mari kocsmája, hanem a brit Milne Micimackójának helyszíne, a világvégének számító Tilos az Á várta évekig az éjszakázni vágyókat. Nincs és nem is volt viszont a leghíresebb honi vándornak, Krúdy és Huszárik figurájának kocsmája itthon. És Szindbáddal együtt bolyong hontalanul Psziché, Weöres és Bódy alakja. Ráadásul mindkettő olyan nevet visel, amelyet a Lipcséből, Modenából vagy Glasgow-ból érkező is hallhatott már valahol. Csontváry vagy Gulácsy neve persze egzotikusabban és nehezen kiejthetően csengene — bár az U fleku nevét is megtanulta a világ valahogy —, s talán ezért is képviselheti a képzőművészetet a kárpátmedencei kocsmák világában két katalán, *Picasso* (point) és *Miró* (café). A dalos pacsirtákat pedig Karády helyett Piaf. Ha elsőre úgy is tűnik, hogy heveny grétsyzmusban szenvedek és villanypóznányi pirosceruzával javítgatom a város hibáit, voltaképp mégsem ez az indulat vezérel. Minduntalan lenyűgöz ugyanis az a báj, amellyel a valamilyennek képzelt távoli kultúra átfogalmazott, helyi ízekkel fűszerezett morzsalékaiból sajátos, egyedi minőségű változatot teremtünk. Ahogy bután fennhéjázó nagyképűséggel képesek vagyunk Pesti Broadway-nak keresztelni a lekoszlott Nagymező utca 200 méteres szakaszát, ahogy budapesti Champs-Elysées-énekl látjuk a kétségkívül kellemes Andrássy utat, csak mert mindkettő egyenes. Ehhez a megveszekedett és minden társadalmi réteget velejéig átható dzsentrizmushoz csak Latin-Amerika vagy Románia végtelenül szórakoztató, hencegő kicsinyessége, a kívülrekedtségből valamit ledolgozni akarása hasonlítható. Még nem íródott meg, de egyszer biztosan megszületik majd az a történeti és kulturális antro-



Café Miro, 1996

UJ MŰVÉSZET 1996.10.22.

pológiai munka, amely alaposan kivesézi e verbális potemkinfalfestés társadalmi játékszenvedélyének okait, s talán elvezet bennünket egy valószerűbb önkép kialakulásához is.

Amíg azonban nem vehetjük kézbe az eszméltető iratot, a jelenség él tovább, a kulissza változatlan, és alkalom is adódik a kérdések megvitatására. Legalábbis ami a budai Várban jó fél éve megnyílt Miró kávéházat és annak kulturális eseményeit illeti. Valamikor egy Behrám nevű eszpresszó működött itt, az 1970-ben *Farkasdy Zoltán* tervei alapján elkészült épület földszintjén. A több generáció atyamestereként tisztelt Farkasdy épülete a maga korában etalonnak számított. Sok tervező ebből, és az épülettömb túlsó sarkát elfoglaló Jánossy György-féle házból (Tóth Árpád sétány, 1963) tanulta meg, miként illeszthető modern ház történelmi környezetbe. Hogy régi és új nem feltétlen ellentétes fogalmak, ha valamiféle közös minőségre lelnek. Farkasdy például az egykori középkori üzlethelyiség megidézéseként biztosított helyet elsőként a Behrámnak, majd most a Mirónak. A korábbi presszó egyébként arról a török kereskedőről kapta nevét, aki az első zsák kávét hozta magával Budára, s aki elsőként nyitott kávémérést itt. Most a marokkói Mohamed Dansar szervez esteket, kiállításokat e helyen, valamiféle szellemi megfelelést keresve a budai Vár, az igényes kialakítású kávéház és annak neve között.

A Miró kávéházban többnyire spanyol zene szól. Az eleve kopottasra festett okkeres falak között egyedi tervezésű, zöldeskék színezésű vasbútorok sorakoznak. *Kövessy Szabolcs és Buday Zsolt* ahhoz a harminc év körüli iparművész körhöz tartoznak, akiknek fantáziája és szakmai igényessége bizalmat ébreszt a szintén fiatal beruházó-réteg körében. (Ez esetben az Ávár fivérekében.) Ugyancsak ketten jegyzik a már említett Underground berendezését és Kövessy egyedül tervezte a Siófok-Ezüstparton nyár elején megnyílt szórakoztatóközpontot (Pallas diszkó-cukrászda—Camelot vendéglő). A három helyszín három eltérő feladatmegoldást követelt meg a tervezőktől, mégis határozott stiláris jegyek kapcsolják össze azokat. Érett formaképzőerővel rendelkeznek, ám ez nem azonos a funkción és helyi adottságokon átlépő individualista stílusteremtéssel. A Miró esetében például a katalán festő szellemének megidézésével kísérleteztek — nem is sikertelenül. Jelentős kockázatot vállaltak ugyanis, amikor a festő jellegzetesen kétdimenziós képi humorát térbeli elemekben, mégpedig működőképes bútorokban idézték föl. Játékos, szeszélyes és figyelemre méltó székek, kanapék, asztalok, korlátok, lámpák és fogasok születtek meg így. Zömmel olyan elemei a kiteljesedő együttesnek, amelyek egymagukban is tisztázták a stilizáció, a funkcionális szükséglet és a formai eredetiség jó arányok szerinti belső viszonyát. Az üzlet teljes berendezésére vonatkozóan talán két kifogás mégis megemlíthető. A székek látvány szempontjából megfelelő méretű kárpitozása a kényelem szempontjából kicsinek bizonyult. Az ülőbútorok és asztalok lábainak vonaljátékát, „Mirós" rezdüléseit, esetlegességet idéző rafinériáját túlzóan erősítik föl a kevésbé sikerült fogasok és a teljes térkompozíció szempontjából túlhangsúlyos lámpák virághoz vagy lepkékhez hasonló formái. Finom és intelligens megoldás viszont, hogy a kávéházban egyetlen Miró-festmény reprodukciója sincs, annál több viszont a mesterről, kortársairól és barátairól készült bekeretezett fotó. Igazi tiszteletadás ez, mégpedig a már saját utat járó, önmagában megerősödött távoli tanítványok tiszteletadása.

Van valami önfeledt, gátlásoktól mentes nagyvonalúság abban, ahogy a két tervező a feladathoz nyúlt. Munkájukat érzékiség, nem pedig roppant intellektualizálás jellemzi. Pragmatikus hozzállásuk friss jelenség, nélkülözi a konceptuális ballasztokat. Ebben a yuppie üdeségben a francoizmus alól felszabaduló, s a nyolcvanas években felvirágzó spanyolországi diszkóépítészet szolgál analógiaként. Ott ugyanis ezek a beruházások váltak a formai kísérletezés, az új építészet első alkalmaivá.

Többnyire spanyol zene szól a falak között. Zömmel gépzene, ám hétvégi estéken kiváló latin-amerikai élőzene is. Mohamed Bansar a zenei produkciók előkészítése mellett rendszerint egy-egy frissen megjelenő folyórat kapcsán tematikus esteket szervez. Megfordult már itt a Magyar Lettre Internationale, a Filmvilág és a Café Babel szerkesztőgárdája is. De összegyűltek már itt szociológusok, esztéták, írók és fordítók, hogy megvitassák mindazt, ami korunk szellemtudományában a titok, a kaland vagy a divat kapcsán fölmerül. Beszélgettek *Roland Barthes*-ről és *Borges* életművének sokrétűségéről. A széles körben reprezentált honi társadalomtudományi és irodalmi lapkiadás dacára a helyet fizikai és szellemi síkon is kozmopolitizmus lengi be. Talán annak köszönhetően, hogy a Budapesten élő külföldi diákok, művészek spontán módon utat találnak egymáshoz, s ebből a parányi káeurópai meltingpotból most előlépett valaki, aki szervező-, mozgósítóerővel bír. Bansar nemcsak az itt élő latin-amerikai zenészeket találta meg, de föl-



Café Miro, 1996

fedezett egy a hazai közönség előtt mindeddig ismeretlen mexikói festőt. A Budapesten élő *Guillermo Olguin* érzelmes, erőteljes atmoszférájú képei otthonosan simultak a fülledtre hangolt helyiségek falaira.

A halványlila képmező síkját egy hátravetett női fej metszi, a „síró asszony", ahogy a mexikóiak a legenda szerint tartják. Gyermekét siratja, keresi a két világ határán. A Café Miró képzőművészeti szalonjának egyik története ez, festményben elbeszélve. Olguin Mexikóban született, gyermekéveit Oaxacában töltötte, az indián kultúra egyik bölcsőjében. Így lett első rajzainak, festményeinek témája a hegyekkel körülvett vidék, valamennyi misztikumával, ősi hagyományával. Párizsban ismerkedett meg azzal a lánnyal, aki végül is — származása révén — „hazahozta". Néhány év óta jár Magyarországra és nemrégiben telepedett le Budapesten. Tanára a főiskolán *Szabados Árpád,* kedvencei *Rippl-Rónai József* és *Kondor Béla.* Munkáira mostanáig csak a szintén itt élő marokkói figyelt fel. Így született meg az áprilisban megrendezett tárlat ötlete. Májustól pedig egy lisszaboni galériás vitte el az elsőként itt látható képeket.

Olguin festészete nyomokat követ, régmúlt idők lenyomatait, jeleit, kultúráit, amelyekből saját útját építi. Egyetemes nyelvet használ, és persze kísérletezik is. Van ideje, mindössze 26 éves, hat csoportos és hét egyéni kiállítással a háta mögött. És a folytatás biztosan következik. Lisszabon mellett még az idén Madridban és Los Angelesben is kiállít. Képein sokszor állatok szerepelnek. Különös, sosemvolt élőlények, mintha Borges bestiáriumának lakói lennének. Karakteres vonásaik fölerősödve, emblémaszerűen egyszerűsítettek. Az izzó színek és jócskán plasztikus faktúrák szenvedélyes érzéseket közvetítenek, amelyeket egyszersmind játékosság jellemez. Olguin kiállítása és a rendszeressé váló zenei és irodalmi programok mellett még egy jelentős kiállítás jelezte, hogy a szervező komolyan veszi a kávéház kulturális vállalkozását. Az eredendően bezárkozó s a vidék iránt közömbös főváros szakmai-építészeti közéletében ritka eseménynek számító győri építészstúdió bemutatkozása volt ez. A *RAS* műhelyé, amely a kortárs hazai építészet legfia-

talabb generációjához tartozik, s amely a dinamikusan fejlődő nyugat-magyarországi régió máris felkapott irodájának számít. A várbéli kiállításon felsorakozott lakóház- és irodaház-tervek többsége megépült, vagy építés alatt áll. Ilyen széles repertoárral csak nagyon kevés induló műhely rendelkezik. A RAS stúdió azonban talán életkoránál fogva is természetesen viszonyult a megváltozó gazdasági szerkezet új feltételeihez. Ami az idősebb generációknak kihívást jelent, számukra megszokott állapotot. A RAS iroda egyébként egy Rábán ringatózó hajón működik Győr belvárosában, s a tervezési munka mellett a „barokk város" egyik legharcosabb avantgárd kiállítóhelyének számít. A RAS profilját alapvetően a céget alapító házaspár, *Südi Enikő* és *Rosta S. Csaba* építészeti eszményei határozzák meg. Ezek az építészeti funkcionalizmus hagyományára támaszkodó érzelmes és a helyszínhez viszonyuló építészetben fogalmazhatók meg. Munkáikat, szemléletmódjukat a természetesség, sallangmentes szükségszerűség jellemzi, ami a két tervező finnországi tanulóéveinek jótékony hatásával magyarázható.

A Café Miró kiállításán a RAS-hajó személyzete „visszatekintett" alig három-négyéves munkásságának máris szép számú terveire. Közel tucatnyi családi házra, egy 36 lakásos mosonmagyaróvári társasház tervére, a Győr belvárosában átadás előtt álló Corvin utcai irodaházra s mindenekelőtt a munkához helyet és „filozófiát" biztosító hajó rekonstrukciós tervére, kiviteli dokumentációjára. Az 1956-ban gyártott, majd a szárazdokkban épp egy szovjet tank által maradandóan károsított egykori vízibusz sorsa is jelképszerű. Miként a teljes szétszedés előli menekülése és feltámadása is az. Most, keskeny hídjával elválasztva a szárazföldtől, törvényen kívüli közeget jelent a rajta dolgozóknak, nem annyira jogi, inkább esztétikai értelemben. A manifesztált függetlenség és alkotói szabadság ringó szigete. Egy hely, ahol a parton élők világának minden eleme újraértelmeződik. Kísérleti műhely, kulturális adóállomás, működőképes üzlet. Három olyan vonás, amely a jelen legégetőbb szakmai problémáit oldja fel.

Az irodát irányító Rosta S. Csaba mestere egyébként épp Farkasdy Zoltán volt. A közelmúlt és a jelen építészete tehát egymásra lelt a tárlaton. Eleven hagyománnyá vált a dialógusban, amely az épület, s a benne képzett tér, az igényes design, valamint a kiállítás tervei között keletkezett.

A Miró Kávéház kulturális eseményei nagykorúsodásról árulkodnak. A távoli pontok összevonási lehetőségéről. Korábban nem létező utak helyén kitaposható utakról. Találkozásokról emberek, alkotások és műfajok között.

RÉGISÉGBOLTOK
a Lónyay utcában

5 Aries ◄ festmény, bútor porcelán, üveg
NYITVA: 10-17

5 Zsibárus ◄ bútor, festmény porcelán
NYITVA: 10-17

18 Lombard ◄ festmény, bútor ezüst, ékszer
NYITVA: 8-18

21 Antiktórium ◄ festmény bútor
NYITVA: 10-17

25 Kata ◄ festmény, bútor üveg, porcelán
NYITVA: 10-17

25 Lónyay ◄ festmény bútor
NYITVA: 10-17

27 Taurus ◄ festmény, bútor Art Deco, Art Noveau
NYITVA: 10-17

Művészfestékek és kellékek teljes választéka:
PANNO COLOR
GRAFIKAI ÉS MŰVÉSZFESTÉK KISÁRUHÁZ
Bp. X., Barabás u. 25. Nyitva: 8-14 óráig
Tel.:262-9359 Tel./fax: 260-0450
GRAFIKA KISÁRUHÁZ
Bp. V., Bajcsy-Zs. út 34.
T/F: 131-1744 Nyitva: 9-17 óráig

STUDIO 1900
galéria
BAKSAI JÓZSEF
FÖLDI PÉTER
GAÁL JÓZSEF
fe LUGOSSY LÁSZLÓ
ROSKÓ GÁBOR
ÚJHÁZI PÉTER
WAHORN ANDRÁS
SZABADOS ÁRPÁD
1136 Budapest, Hegedűs Gyula utca 24/b. • Telefon: 12-95-553

Támogatók:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Nemzeti Kulturális Alap

Budapest Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága

Budapest Főváros XXI. kerület Csepel Önkormányzata

Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár Önkormányzata

A kiállítás megtekinthető: február 13-ig, hétfő és kedd kivételével naponta 14-18 óra között.

Felelős kiadó:
Sasvári Ilona

BUDAHELYI TIBOR



Fotó: Tahin Gyula

Galéria '13 Soroksár

1238. Bp. Hősök tere 13.

A Magyar Kultura Napja alkalmából
szeretettel meghívjuk Önt
2005. január 20-án, csütörtökön 17 órára
a hatvanadik születésnapját ünneplő

BUDAHELYI TIBOR

Munkácsy-díjas szobrászművész

Éremművészet
1980-2005
című kiállítására

Megnyitja:
Wehner Tibor
művészettörténész

Közreműködik:
Cserny Márton
képzőművész
Szilágyi Szabolcs
fuvolaművész

Ø Bude Vilmos

1883

Éimisk 1930, 82.1.

Bude

lithogr. Leipzig 1853

l.

Bielz Porträt

720. M.

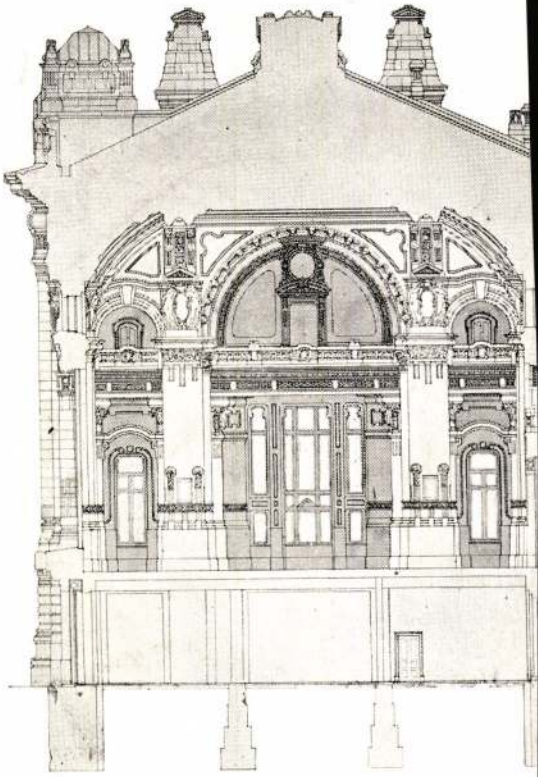

A budapesti árú- és értéktőzsde.

Ø Budeus Kristóf

ötvös

Lőrse 1715

törlendő

1) Helyesen: Budaeus Keresztély

2) nem ötvös, hanem pálinkafőző

l.

Kaposy: Magyarországi ötvösök 8.1

legyzet.



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Budens Kristóf
ölvös

L.

Kendrey-Kentiványi
286. l.

Budeus Kristóf, ötvös. 1715-ben Lőcsén dolgozott.

Illéssy János dr.: Magyarországi ötvösök 1732-ben. *Arch. Ért.* 1904. 394. l.

Budimljanin E

Budimljanin Eustach, festő és lelkész. A XVI. század második felében a herczegovinai Budimlja faluban született ugyan, de később mint pap, egész életét Dalmáczia-

Budimljanin Eustach
festő és letkés

Lendrey-Lentiványi
286. l.

ban töltötte. Hivatottsággal kezelte az ecsetet s a boche-di-cattaroi Gradisće monostor szent Miklós templomát 1620-ban ő díszítette freskókkal. Nevét a templomban az ajtó felett fekete festékkel festett ó-szláv felirat szövegében örökítette meg.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 43—44. l.

MDK

Budicki János, Zágráb.

Ezüstérem kitüntetése a párisi világkiállitáson./Olcsó és diszbutorok./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 356.l.

Budina

XVI. 27.

Csontos jegy

Budinics János, föv. mérnök M.D.K.

a szföv. tanács felkivására résztvett az elhalt Kammermayer Károly polg. mester sírmelérére kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX évf.

jun. 22. sz. 6. old.

Budinich Kornél

építész.

Szül. Fiume 1873.

Oklevelet nyert 1897.

Nevjegyzménygyetem 5. l.

Budinszky János

Felsőpetényből (Nógrád m.), 1776.

Budinszky János, Felsőpetényből (Nógrád m.), 1776 febr. 5-én iratkozott be.

lásd

Fleischer Béla } 4. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Bucsinszky Jenő
TELEFON
1965 ÁPR 26
1021

ZUGLÓI MŰVÉSZEK

Bemutatjuk Budinszky Jenő festőművészt

Nagy sarokház áll a Dózsa György út és Abonyi utca sarkán. Falán sok a dombormű, a kapubejárat színes, kerámia képekkel gazdagon díszített.

A padlástérben egykor műterem volt. Ma is az, de az élet megváltozott a falakon belül.

Itt élt az idős tudós és festőművész, neves India-kutató: Lajti Ferenc. Műtermét ma két fiatal festőművész, Budinszky Jenő és Szegvári Károly lakja.

Budinszky Jenő nagy erejű, dinamikus, derűs életkedvű ember. A Török Pálné utcai művészeti gimnáziumban tanult. 1945-ben a Szovjetunióba került. 1950 óta a Szovjet Köztársaság minden képzőművészeti tárlatán részt vett alkotásaival.

Egy tehetségkutató versenyen, melynek zsürijében Dejmeka és Uitz is helyet foglalt, felfedezték. Uitz maga mellé vette. Így dolgozott 1953-tól 1959-ig Moszkvában, a földalatti vasút csarnokainak képzőművészeti munkáin.

Budinszky rendkívül sokoldalú művész. Műtermében az ember szinte kapkodja fejét a rázúduló élménytől, üvegablak-terv, mozaik, szőnyegterv, ipari tájak, modern utcaképek kavalkádjában.

Sokoldalúságát — úgy mondja — éppen az Uitz mellett eltöltött hat évnek köszönheti. A tervet megkapta — sgrafitto, mozaik üvegablak stb. — a kivitelezés a Moszkvai Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak egy-egy csoportjával, az ő feladata volt. Meg kellett minden technikát tanulnia.

Ez a fölényes technikai tudás látszik munkáin ma is, és segíti, hogy alkotásaiban minél tökéletesebben fejezze ki magát.

1958-ban kiállítása volt Szarjanszkban. E kiállítás sikere után komoly megbízásokat kapott üvegablak és mozaik munkára az ottani Lámpagyártól és az egyik középiskolától.

Mint Uitz által felfedezett nagy tehetségű művészt, őt bízták meg az Operaház freskóinak restaurálásával is.

1959-ben jött haza. 1960-ban Baranya, Somogy, Tolna megye grafikai pályázatot hirdetett. A pályázat jeligés volt, öt díj került kiosztásra. A Tolnán megrendezett kiállításon mind az öt díjat Budinszky Jenő nyerte el munkáival.

Másfél évig a kerületi Munkácsy Mihály Képzőművészeti Kört vezette. 1962-ben részt vett a miskolci „Építjük, védjük szép hazánkat" című kiállításon „Parketta szárítók" című képével.

A nyár elején Hamburgban lesz kiállítása, s még a nyáron készül Párizsba is.

Budinszky Jenő tehetségével, komoly technikai tudásával határtalan szorgalom párosul. A környék lakói ismerik műtermének az éjjelbe világító fényét. Lázas igyekezettel a munkába veti magát.

Ez az igazán jó fellépésű, női szemmel nézve, csinos férfi, csak a munkájának és családjának él. Fiatal, szép felesége, tizenhét hónapos kislánya és a még előtte álló feladatok megoldása — töltik be életét.

Váli Éva

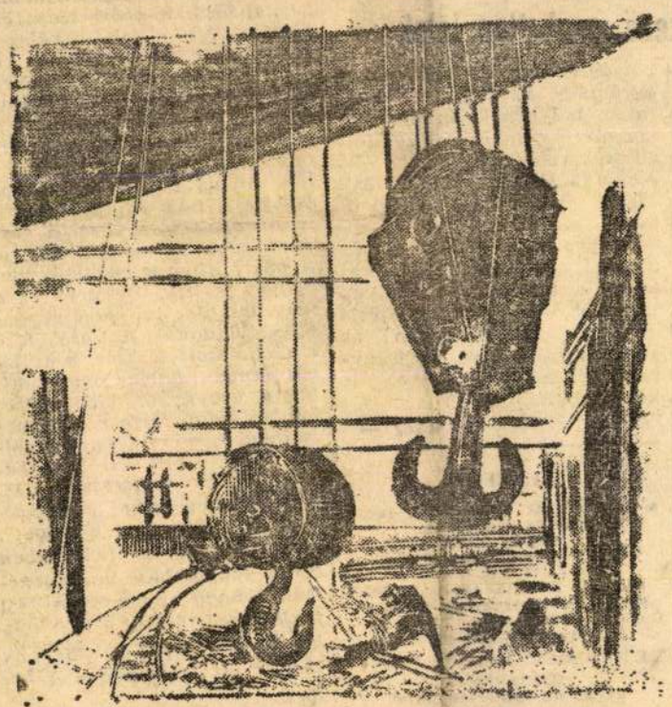

GÉPGYÁRBAN

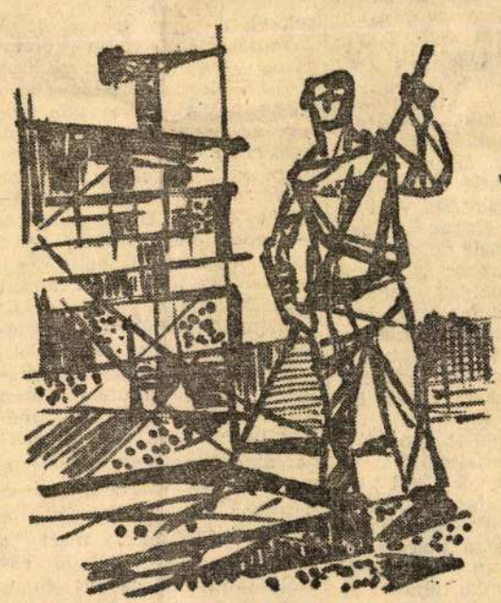

ÉPÍTKEZÉSEN



AKT TANULMÁNY

A FEGYELMI FELELŐSSÉGRŐL

KÉRDÉS: Gondatlan bűncselekménnyel okozott kárról mikor beszélhetünk?

VÁLASZ: Akkor, ha a bíróság azt jogerős ítéletével megállapította, vagy bár ítéletet nem hozott, de a tárgyaláson az illető dolgozót figyelmeztette. Azonos elbírálás alá esik a szabálysértési hatóság marasztaló határozata is, továbbá, ha társadalmi bírósági, vagy fegyelmi eljárás során marasztaló határozatot hoznak és az ügyet, mint kisebb súlyú bűntettet az erre illetékes szervek tették át.

Teljes anyagi felelősség terheli a dolgozót az olyan tárgyakba bekövetkezett hiányokért, amelyeket kizárólagos őrizetére vett át, és csak ő maga használ, illetőleg kezel. Az ilyen tárgyakban bekövetkezett hiánynál a dolgozónak kell igazolnia, hogy a hiányt elháríthatatlan külső ok idézte elő. (Ilyen a raktári dolgozók felelőssége, továbbá a kizárólagos használatra átvett szerszámok és egyéb munkaeszközökért fennálló felelősség.)

A dolgozó munkabéréből kártérítés címén levonásnak mindaddig nincs helye, míg a kártérítési határozat jogerőre nem emelkedik. Jogerőssé akkor válik a kártérítési határozat, ha annak kézbesítésétől számított 15 napon belül a dolgozó nem él panasszal a vállalati munkaügyi döntőbizottsághoz, vagy panaszát a munkaügyi döntőbizottsági eljárás során jogerősen elutasítják. A kiszabott kártérítés megtérítésére részletfizetést is lehet engedélyezni, különös figyelemmel a dolgozó családi, személyi körülményeire.

KÉRDÉS: Mely szerv hatáskörébe tartozik a felmerült munkaügyi vita intézése?

VÁLASZ: A munkaügyi vitában a vállalati, illetőleg területi munkaügyi döntőbizottságok, a bíróság és a szolgálati felettes hivatott eljárni — a panaszos beosztásától és az ügy tárgykörétől függően. Minden munkaügyi vitában — kivéve magasabb vezető beosztású dolgozó vitáit — elsőfokon a munkaügyi döntőbizottság jár el. Ezzel megszünt az a korábbi felemás állapot, hogy az ügyek egy csoportjával a vállalati egyeztető bizottsághoz, más csoportjával a panaszos választásától függően a bírósághoz lehetett fordulni.

A munkaügyi döntőbizottságok létrehozásával egyben megszűnnek a vállalati és közös egyeztető bizottságok és a már ismertetett új elnevezéssel — vállalati munkaügyi döntőbizottság, közös munkaügyi döntőbizottság — új szervek jönnek létre.

KÉRDÉS: Kik lehetnek a vállalati munkaügyi döntőbizottság tagjai?

VÁLASZ: Az elnököt, illetőleg elnökhelyettest a területi munkaügyi döntőbizottság elnöke jelöli ki. A kijelölésnél ügyelni kell arra, hogy a vállalatnál régóta dolgozó, annak körülményeit jól ismerő és megbecsülésben álló dolgozóit jelöljék a tisztségekre. Ugyanilyen szempontra kell figyelemmel lenni a tagok kijelölésénél is.

A jogszabály kifejezetten megtiltja az alábbi dolgozók, elnöknek, elnökhelyettesnek, illetőleg tagnak történő kijelölését: a vállalat igazgatója, az igazgató helyettesei — ideértve az egyes egységek vezetőit és helyetteseit (üzemvezető, kirendeltségvezető, telepvezető stb.) amelyek mellett munkaügyi döntőbizottság alakult, a vállalati jogtanácsos, jogügyi előadó, személyzeti, munkaügyi vezető, fegyelmi megbízott, szakszervezeti bizottság elnöke, titkára.

A kijelölt tagokat megbízólevéllel köteles a kijelölő szerv ellátni, amelyben fel kell tüntetni a megbizatás időtartamát is. Egyben a megbízólevél ad lehetőséget arra, hogy a kijelölt személy a tisztségből eredő jogait gyakorolhassa és ezzel járó védelmet élvezhesse.

használva idegességünket, megtorpanásunkat, nagy lelkesedéssel vetették magukat a küzdelembe, és a második félidő 3. percében kiegyenlítettek, nem sokkal később a vezetést is megszerezték. Lányaink érthetetlenül, feladták a küzdelmet és símán vereséget szenvedtek.

A szünet után játékosaink lélektelenül, erőtlenül játszottak, Kun kivételével. Ez a magyarázata, hogy az első félidőbeli játékunk és vezetésünk kevésnek bizonyult a győzelemhez.

Ifjúsági leánycsapatunk az Autótaxi ellen játszott bajnoki mérkőzést és biztosan győzött. A mérkőzés legnagyobb részét végigtámadtuk, annak ellenére, hogy együttesünk tartalékos volt. A felforgatott csapatban *Tófalvi* eredményes, jó játéka a jövőre nézve igen biztató.

Telefongyár—Autótaxi 3:0 (2:0)

Góllövő: Tófalvi (2), Viszked (1).

(Vajai)

szakosztályunknak.

Ifjúsági asztaliteniszezőink fölényes győzelmet aratta

TELEFON IFI—LAKK-FESTÉK IFI 9:1

Lassan játékba lendül ifjúsági asztaliteniszezőink A prímet Vada viszi, aki él első bajnokságában a várakozásnál jobban, és a jövőre nézve igen biztatóan játszik.

Asztalitenisz-szakosztályunk munkáján meglátszik, hogy Maróthy István személyében hozzáértő, fegyelmet követelő vezető kapcsolódott a felkészítés irányításába.

Szeretnénk elérni, hogy szakosztályunk, a Telefongyár SK egyik legjobban dolgozó, és egyik legeredményesebb szakosztálya lenne. Jó úton indultak el asztaliteniszezőink a kitűzött cél felé. Ezzel az akarással és ilyen lelkesedéssel minden valószínűség szerint el is érik azt.

Atkáry Tibor

Távoli bolygóról érkező, szokatlan jelek

(Folytatás a 4. oldalról.)

sekkel, amelyek a vett jelek modulációjának jobb elemzését teszik lehetővé. A TASZSZ-iroda értesülése szerint ennek az obszervatóriumnak az egyik munkatársa, J. Parijszkij úgy nyilatkozott, hogy a kérdéses sugárforrás helyét a tejútrendszer környékén vélelmezi. Ha az ismeretlen adóállomás tőlünk ilyen nagy távolságban lenne, ez, sajnos, azt jelentené, amint arra Sklovszkij professzor az Örmény Tudományos Akadémia értekezletén rámutatott, hogy csak évszázados munkatervű fejlesztőmunka után juthatnánk olyan teljesítményű deciméteres adó birtokába, amelynek segítségével a vett jelekre válaszolhatnánk. S akkor sem örülhetnénk a sikeres QSO-nak, mert a fény sebességével haladó rádióhullámoknak is számtalan emberöltőre lenne szüksége a megérkezéshez. Ez utóbbi körülmény nehezítené meg egyébként az egyelőre ismeretlen bolygónak kisebb adóenergiát igénylő irányított adással való „becélzását" is. Az optikai helymeghatározást, illetve azonosítást mindenesetre megkönnyíti az a körülmény, hogy a fény és rádiósugárzás egyforma sebességgel terjedvén, amilyen irányból jövőnek állapítja meg a rádióteleszkóp az adást, ugyanabban az irányban kell azt a távcsővel is keresnünk.

— Rácz —

TELEFON

A Telefongyár dolgozóinak lapja
Felelős szerkesztő:
Bejczy Géza
Szerkesztőség: Bp. XIV., Hungária krt. 126—128
Telefon: 297—240. 180-as mellék
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha Lujza tér
Telefon: 343—100
Felelős kiadó: Csollány Ferenc
Előfizethető:
az üzemi lapterjesztőknél
Előfizetési díj ¼ évre 6.— Ft
Szikra Lapnyomda, Budapest

sorozatát. Később a pályán bizonyított.

A Telefongyárba az általános iskola elvégzése után került. „Kellett a pénz." Hát lehet, hogy kellett a pénz, de 470 forintért lemondani a továbbtanulásról, talán mégis elhamarkodott lépés volt. „Akkor még nem szerettem tanulni. Már bánom, és el is határoztam, hogy beiratkozom a gyors- és gépíró iskolába." Először az ifjúsági műhelyben dolgozott, aztán jó munkájáért „kiemelték". Kifutó lett a szakszervezeti bizottságon. Most tanulni akar. És ezért már áldozatot is tud vállalni, esti tagozatra készül.

A gyáriak megtudták, hogy kézilabdázó: a gyári csapatba hívták. Nehéz volt a választás, nehéz volt elhagynia a megszokott játékostársakat, környezetet. Annál is inkább, mert az FTC-ből nem akarták elengedni. Tehetségesnek tartották, számítottak rá, sajnálták. Mégis eljött, a gyárhoz kötötte a vele együtt dolgozó csapattagok társasága. A fradisok azóta is neheztelnek rá. A gyári ificsapatban korengedéllyel játszik. De nem ez a lényeges. Jó és eredményes játéka a döntő. A Vasas Izzó ellen játszott először, s az izzós lányok hamar megtanulták a nevét. A 3:0-ás győzelemben nagy része volt, annál is inkább, mert a három gólból kettőt ő lőtt. Erről így beszél: „többet kellett volna lőnöm, hiszen vagy huszonötször céloztam meg a kaput". Jól érzi magát az ificsapatban (és a szakosztály vezetői remélik, hogy ugyanilyen jól fogja magát érezni a felnőttek között is — mert véleményük szerint ott is megállná a helyét).

b. f.

D Budinszky József

tájképfestő

Munkácsról, 1808-

ban 18 éves

Budinszky József, tájképfestő, Munkácsról, 18 éves korában, 1808 nov. 8-án iratkozott be.

lásd

Fleischer Béla 34. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Budinszky Lajos

rajztanító

l.

Bedygyőri rajzisk

18. l. jegyzet.



Ø Budinszky Lajos

l. rajztanító Kosztheljen

LykaMagymú1300-50

165,523.l.

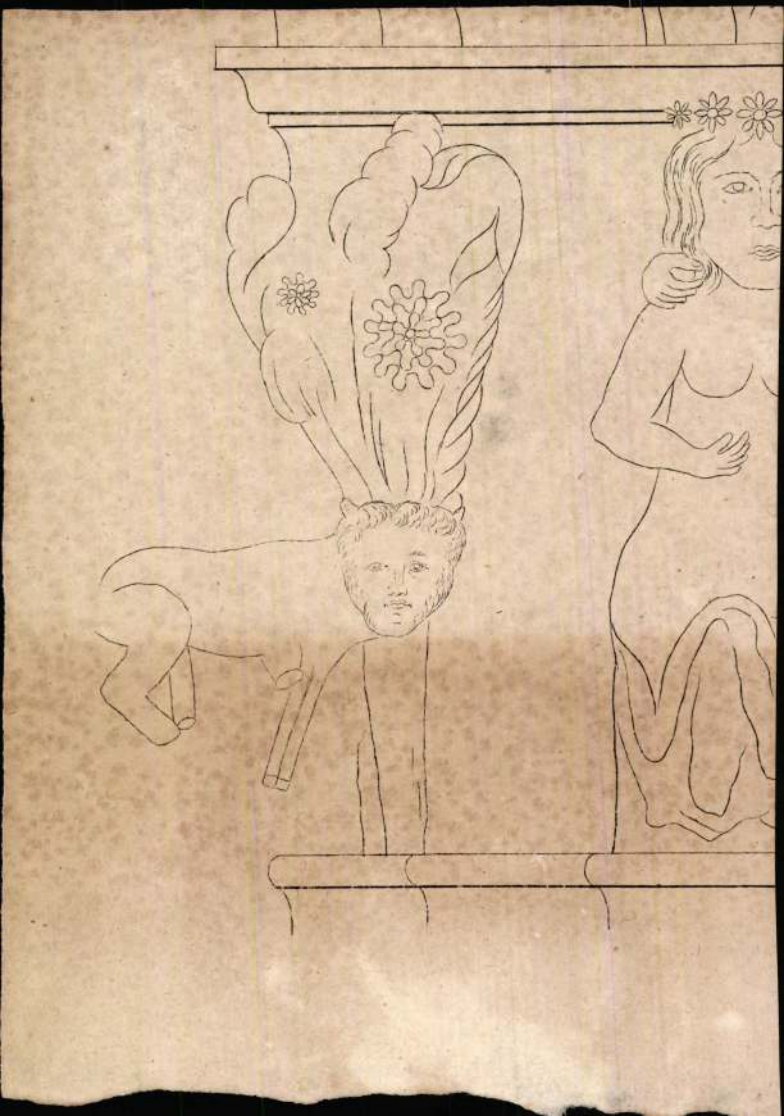

Budislavić János, dalmát képfaragó. 1440-ben Trauban készítette azokat a remek padokat, melyek a traui székesegyház énekkarán a főoltár mindkét oldalán a XIX. század közepén még meg voltak. E padokról Kukuljević, aki még látta azokat, a következőket írja: »A művész 34 ilyen padot készített és pedig 16 nagyobbat hátul és 18 kisebbet elől. Valamennyi diófából van faragva s angyalok, evangelisták és egyházatyák féldomború aranyozott képeivel van díszítve. A támlákon felülről gyönyörű góth ízlésű építészeti díszítések láthatók, alant pedig 18 szent képe levél, virág s egyéb díszítés között van ábrázolva. Az 1440. évi február utolsó napján a székesegyház gondnokával, Čudi Péterrel kötött szerződésből tudjuk, hogy B. munkájáért 18 dukatot kapott.«

A művész e műve elkészítése után úgylátszik csakhamar távozott Trauból, mert három évvel később már Sebenicoban találjuk. A sebenicoi kvadernákban ugyanis 1443 aug. 18-áról az a feljegyzés van, hogy B. ezen a napon bocsátotta el szolgálatából tanítványát, Mihalyt, a klissai Markoja fiát, akit 1440-ben fogadott tanítványául.

1448-ban a spalatoi évkönyvek említik, melyekben fel van jegyezve, hogy Zanotiev Lapuš illatszerárús mint B. megbizottja, a bíróság előtt beismerte, hogy megbízója Milaković Rodan spalatoi timártól az általa eladott spalatoi házáért és földjéért 330 libárt hiány nélkül felvett.

Matejović Györgygyel, a sebenicoi székesegyház hírneves építőjével is összeköttetésben állott, akiről a sebenicoi évkönyvek megemlítik, hogy adósa maradt a Budislavić örökösöknek, mely adósság kifizetése iránt György mester özvegye végrendeletileg intézkedett.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 44. l.

Budrić András, dalmát építő. Neve a sebenicoi régi évkönyvekben 1434 és 1458-ban fordul elő. 1470-ben öt esztendőre tanítványául fogadta Jurković János Györgyöt.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 45. l.

Budennij *Szemjon M.*, lásd: *Budjonnüj.*

Budenz *József*, nyelvtudós, egyetemi tanár, szül. 1836 jún. 13-án Rasdorfban (Németország), megh. 1892 ápr. 15-én Budapesten. Egyetemi tanulmányai közben Göttingenben megismerkedett egy magyar teológussal, Nagy Lajossal és őtőle kezdett magyarul tanulni. Az egyetemen az indogermán nyelvtudománnyal foglalkozott, de mivel érdeklődése a magyar nyelv felé vonta, 1858-ban Magyarországra jött. A látogatásból állandó tartózkodás lett. Előbb a székesfehérvári gimnáziumban kapott állást, majd a M. T. Akadémia könyvtárnoka, 1872-ben a budapesti egyetemen az altaji összehasonlító nyelvtudomány tanára lett. Hunfalvy Pállal együtt ő volt a finn-ugor összehasonlító nyelvtudomány megalapítója. Előbb a török nyelvek közt kereste a magyar nyelv rokonait; de mikor lassanként megismerkedett az egyes finn-ugor nyelvekkel, biztos szemmel állapította meg a magyar nyelv helyét a rokon nyelvek között. Előbb csak magyar és finn-ugor szóegyezéseket közöl, majd megalkotja korszakalkotó munkáját a *Magyar-ugor összehasonlító szótárt* (1873—81) és ezt a munkáját tovább kiépítő *Ugor összehasonlító alaktanát* (1884—94). A mult század nyolcvanas éveiben szenvedélyes vitát folytatott Vámbéry Árminnal, hogy a magyar nyelv a török vagy a finn-ugor nyelvek közé tartozik-e. Ez a vita végleg igazolta Budenz felfogását s azóta Budenz tanítványainak lelkes csapata dolgozik a magyar összehasonlító nyelvtudomány továbbfejlesztésén. BALASSA J.

Budeşti, a most Romániához tartozó *Bugyfalva* régi aradvármegyei község mai neve.

Budfalva, most *Budeşti* néven Romániához tartozó község a régi Máramaros vm.-ben. Határában aranyat, ezüstöt, ólmot és rezet bányásznak.

Budget (franc. ejtsd: *büdzsê*, ang.: *bədzset*) a. m. költségvetés, lásd: *Állami költségvetés.*

Budička, a most Csehszlovákiához tartozó *Budás* régi zólyomvm.-i község mai neve.

Budikovany, a most Csehszlovákiához tartozó *Bugyikfalva* régi gömör-kishontvármegyei község mai neve.

Budila, a most Romániához tartozó *Bodola* régi háromszékvármegyei község mai neve.

Budimir, a most Csehszlovákiához tartozó *Budamér* régi sárosvármegyei község mai neve.

Budiná, a most Csehszlovákiához tartozó *Budaszállás* régi nógrádvm.-i község mai neve.

Budinc, most *Budinţ* néven Romániához tartozó község a régi Temes vm.-ben.

Budinská, a most Csehszlovákiához tartozó *Rezsőfalva* régi trencsénvm.-i község mai neve.

Budinţ, a most Romániához tartozó *Budinc* régi temesvm.-i község mai neve.

Budiš, a most Csehszlovákiához tartozó *Turócborkút* régi turócvm.-i község mai neve.

Budisava, a most Jugoszláviához tartozó *Tiszakálmánfalva* régi bács-bodrogvm.-i község mai neve.

Budiul de câmpie, a most Romániához tartozó *Mezőbodon* régi torda-aranyosvm.-i község mai neve.

Budiul mic, a most Romániához tartozó *Hagymásbodony* régi maros-tordavm.-i község mai neve.

Budjonnüj *Szemjon Mihájlovics*, a szovjetlovasság főparancsnoka, szül. 1883-ban egy donmelléki faluban. Szegény parasztszülők gyereke. Iskolába nem járt. A japán-orosz háborúban közlegény, a világháborúban őrmester volt. Páratlan szervező tehetségével megteremtette a szovjetlovasságot és a polgárháborúkban sokszor győzött vele. BONKÁLÓ S.

Budkovce, a most Csehszlovákiához tartozó *Butka* régi zemplénvm.-i község mai neve.

Budoiu, a most Romániához tartozó *Bodonos* régi biharvm.-i község mai neve.

Budurlău, a most Romániához tartozó *Budurló* régi kolozsvm.-i község mai neve.

Buduş, a most Romániához tartozó *Alsóbudak* régi beszterce-naszódvm.-i község mai neve.

Buduş, a most Romániához tartozó *Bujdos* régi szolnok-dobokavm.-i község mai neve.

Budvár, egykori erősség nyomai a hasonlónevű hegy tetején, Székelyudvarhely közelében láthatók. A székely hagyomány szerint Attila testvére, Buda építette volna s a tatárjáráskor pusztult el. A vár korán rombadőlhetett, mert okleveleink nem emlékeznek meg róla. A Csiki székely krónika elbeszélése, mely szerint a tatárok Szt. László idejében rombolták le az egész krónikával együtt XVIII. századi hamisítás. VARJÚ E.

Budweis (csehül: *Budějovice*), délcsehországi város, a Moldva folyó és a Salzkammergutból Prágába vezető ősi út mellett, (1921) 43.961 lak. Régies belsővárosához (gótikus Mária templom 1274-ből, dóm 1500-ból harangtoronnyal, szép városháza) három külváros csatlakozik. Püspöki székhely, sok iskolája, fejlett ipara (kőáruk, gépek, szeg, ceruza, papiros, cukor, sör, szesz, dohány) van. Közelében Gutwasserben vasas, Libnitschben kénes ásványos források vannak. 1265-ben II. Ottokár

Gutenberg Lex. VII. k.

alapította, II. Ferdinánd idejében szabadváros, II. József alatt 1783-ban püspöki székhely lett. KÉZ A.

Buenos Aires (ejtsd: *buenosz àjresz)*, Argentinának 108 departamentóra osztott, legsűrűbben lakott tartománya, a szövetséges főváros területe nélkül 305.121 km², (1926) 2,815.000 lak. Csaknem egészen fátlan pampavidék, az Atlanti óceán mellett fekvő partvidéke lapos és homokos. A Paraná és Salado közötti síkság termékeny gabonatermő vidék, a tőle délebbre fekvő területen jó, édesvízű tavakkal és sós mocsarakkal tarkázott legelők fekszenek. Legnagyobb kiemelkedése a Sierra de la Ventanában 1065 m. Az éghajlat enyhe, de gyakoriak a hirtelen hőmérsékletváltozások, a heves DK-i és É-i szelek. Kitünő mezőgazdasága elsősorban lucernát, búzát, kukoricát, zabot, lent, árpát és bort termel. Nagy szarvasmarha-, juh-, ló- és disznóállománya. Hatalmasak húsfagyasztó gyárai. Folyóhálózatán kívül (különösen a Paranán) forgalmát 9000 km hosszú vasútvonal szolgálja. Élén 3 évre választott kormányzó és alkormányzó áll, szenátusa legfeljebb 50, képviselőháza 100 tagból állhat. Gazdasági felsőbbsége miatt Buenos Aires mindig túlsúlyban volt politikailag is a többi tartományok felett. Fővárosa *La Plata. (Tábla IV. köt. 255. o. Argentina.)* KÉZ A.

Buenos Aires *(Ciudad de Nuestra Señora de Buenos Aires)*, Argentinának azonos nevű szövetséges kerületében (186 km²) levő szövetséges fővárosa és kikötője, (1926) 1,978.000 lak., ebből 800.000 idegen, elsősorban olasz. Az itt 45 km széles La Plata torkolatában, régebben mocsaras, ma már egészséges síkon, rendszeres utcahálózattal épült. Délamerika legelső, élénk forgalmú kereskedővárosa, 21 kat., 4 protestáns temploma, 20 színháza, pompás középületei (egyetem, könyvtár, múzeum, börze, opera, a kongresszus palotája stb.), parkjai vannak. Gyárainak száma 12.000-nél több, ezek $^1/_5$-e cipőgyártással foglalkozik. Ipara és kereskedelme külföldi (angol, északamerikai) pénzből él. Kikötője Argentina bevitelének 80%-át, kivitelének 40%-át bonyolítja le, hatalmasak gabonaraktárai. Évi hajóforgalma meghaladja az 1,300.000 tonnát. Buenos Aires Argentinának nemcsak politikai, hanem szellemi és kulturális középpontja is. A várost 1535-ben Pedro de Mendoza alapította, az indiánusok 1537-ben elpusztították, de 1580-ban újraépült. 1776-tól La Plata alkirályság, 1816-tól a Rio de la Plata Egyesült Államok fővárosa, 1853-ban önálló szabadállam lett, 1862-től pedig Argentina köztársaság fővárosa. 1880-ban a Buenos Aires tartományból, mint szövetséges terület és főváros, különvált. KÉZ A.

Buen Retiro, Madridtól K-re a XVII. sz-ban épült királyi kastély, 1808-ban elpusztult, 1890-ben újraépült és azóta tüzérségi múzeumnak használják, parkja nyilvános. 1759—1812 között fennállott porcellánipara edényeken és szokatlanul nagyméretű figurális alakokon kívül szobadekorációk készítésével is foglalkozott. KÉZ A.

Buer, a westfaliai kőszénterület É-i részén levő város, (1919) 88.668 lak. Jelentékeny kőszénbányászata. 1912-ben Beckhausen, Erle, Hassel, Resse, Scholven és Westerholt községekből és telepekből alakult. KÉZ A.

Bufagin *(bufonin, bufotalin)*, rendkívül erős izgató hatással bíró mérgek, különböző békafajták (Bufo calamita, cinereus, Bombinator igneus stb.) bőrmirigyeiben választódnak ki. HIRSCHFELD E.

Buffalo, amerikai bölény, lásd: *Bölény.*

Buffalo, az Északamerikai Egyesült Államok New York államának második legnagyobb városa, az Erie tó DK-i végénél, a Niagara felett 32 km-rel, (1920) 506.775 lak. Széles, rendezett utcái, hat parkja, protestáns és kat. székesegyháza, pompás nyilvános épületei, egyeteme, könyvtárai, művészeti főiskolája, több protestáns kollégiuma, nagy ipara (vágóhidak, szesz, vasöntés, gépgyártás, vasúti felszerelési tárgyak, malmok, bőr-, kémiai áru-, szappan-, hajógyártás) és óriási gabona-, liszt-, szén-, fa- és állatkereskedelme van. Nagy forgalmát elsősorban kitünő viziútjainak (Erie csatorna) és kifejlett vasúthálózatának köszönheti. Kikötője a Nagy tavak mentén a legjobbak közé tartozik és különösen nagy gabona- és szénszállításokra van berendezve. Évi forgalma meghaladja a 20 millió tonnát. Buffalót 1805-ben a Hollandus Társaság *Ujamsterdam* néven alapította, mai nevét 1810-ben kapta. Hatalmas fellendülése a hajócsatornák kiépülése után következett be. KÉZ A.

Buffet (franc., ejtsd: *büfè)*, az asztalnemű megőrzésére szolgáló bútor, *pohárszék.* Jelenti továbbá a hideg ételek és italok feltálalásához használt asztalt, valamint magukat ezeket az ételeket és italokat; végül vendéglőkben a kiszolgáló helyiséget.

Buffo (ol), az olasz vígoperák komikus szerepeinek énekese. Ugy a *tenorbuffo*, mint a *basszusbuffo* énekbeszédszerepkört tölt be, tehát éneklés közben félig beszélve recitálja szerepét, hogy annak tréfás szövege ne vesszen el a hallgatóság számára. SIKLÓS A.

Demosthenes mennydörgött az idegen zsarnok ellen, Solon irta bölcs törvényeit, Sophokles és Euripides költöttek oly fenségesen mint a legmagasztosabb valóság s Herodot és Thukydides irták a történelmet oly szépen, mint a legmagasztosabb művészet. Temisthokles és Miltiades árnyai fölemelkednek még az éj ködéből, s a csillagok myriádja, — a perzsa, mely ellenök jött, még töméntelenebb vala! — elhalványul nevök dicsőségétől, mint a kelő nap fényétől, s mint egykor a Xerxes tengernyi hada megfutott előttök.

Athén története az emberiség közös kincse, Athén dicsősége az emberiség örökké tartó fénye. Mert a hatalmat, melyet e kisded ország s városa az ókor fölött gyakorolt, a szellemiség által vivta ki s erényeivel tartotta fenn, pedig a szellem és az erény diadalai örök életüek. Két ezer év multán is gyakorolják lelkünkre varázsukat. A hősök, a költők, a művészek rég porladoznak; de emléköken s müveiken ma is lelkesedünk s olvasni és magasztalni fogja őket minden nemzedék.

Képünk eredetije egy nagyszerü olajfestmény, melyet Hoffmann József német festő, b. Sina megrendelésére készitett 1864-ben. A tájfestő érzékével vette föl álláspontját, hogy a mindig megujuló természet mai egész ifjuságát s pompáját adhassa a kétezer éves képhez keretül. S a szent berek árnyai közt fölemelkedett képzeletében Vénus szobra, kinek egykor ez ábrándos csalit szentelve volt, a szép istennőjének, — mig a fák lombos sürüjének nyilatán át kitekintve, a festői képzelet fölépitette ismét a romokat, a mint a régi Athén magaslott és ragyogott, Perikles fénykorában. A festő alapos történelmi s régiségtani készültségéről s részletes tanulmányairól tanuskodik a nagy kép minden egyes részlete, ugy hogy az e tekintetben is megállhat a szigoru kritika előtt.

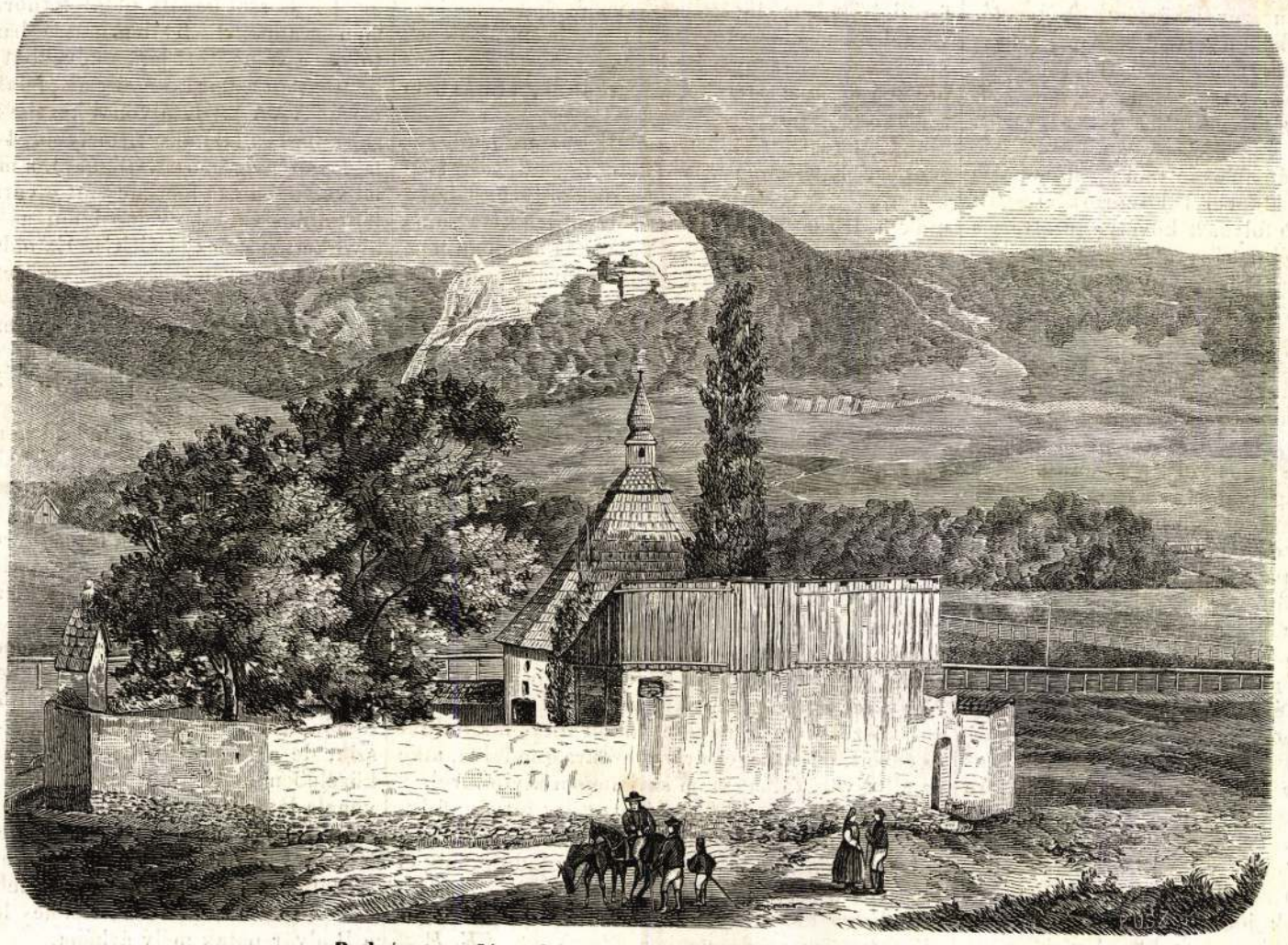

Budvár és a Jézus kápolnája. (Székely-Udvarhely mellett.)

A sötétlő olajligetben, balra, a szerelem istennőjének jón-modoru templom-csarnokát látjuk, a város felé tekintő oszlopos homlokzattal; ünnepélyes menet, melyet virághintő leányok nyitnak meg, huzódik a kertek felé, hol Vénus-Aphrodite szobra áll, mely előtt épen egy család rakja le áldozatát. Valamivel alább, jobbra, vigan tánczoló csoportok hódolnak Aphroditének és Áres-Mársnak, kiknek szobrai hátrább az árnyban vannak fölállitva.

A háttérben Lysikrates magas emléke emelkedik, s Perikles Odeona, Xerxes sátorának kupolás utánzata, s egy sereg müemlék és épület csoportosul. Túl a város e részén az akropolisi szikla magaslik, tetején templomokkal és emlékekkel.

Minden pontról, történelmi s művészeti tekintetben hasábokat lehetne irni. De fölteszszük, hogy olvasóink nagy része többet olvasott a régi Athénről, mint e lap szük terébe befoglalhatnánk; s a ki nem is: vessen egy tekintetet e képre s egészitse ki belőle képzeletével, a mit mi elhallgatunk.



Utikaland Mexikóban.

Vas. Ujs. 1868.

Utikaland Mexikóban.

Az érdekes kaland, melyhez hasonlók épen nem tartoznak a ritkaságok közé az uj világban, s még kevésbbé az ott jártak-keltek utazási könyveiben, Müller nevü utazóval történt. A természettudományok érdekében járta ő be Amerikának azt a földét, mely csak nemrég oly tragikus események szinhelye volt. Utazásának egy kalandos részletét érdekesnek tartjuk itt saját szavaival közleni.

A Csöndes-oczeán felől jöttem épen, — irja Müller, — s a tehuantepeci földszorost vizsgálgatám. A Guazaculeo folyását követve jutottam a mexikói öböl partjától nehány mérföldnyire fekvő Minatitlanba. Megérkezésem idején amugy is gyönge egészségem a fáradság, nélkülözés minden nemei, lázak és a mosquitók kinzó szurá-ai következtében nagyon meg vala rongálva. Örömmel fogadtam hát a kormányzó ajánlatát s szántam rá magamat, hogy a Guerero hadigőzhajón visszautazom Veracruzba. De a hajó érkezése naprólnapra késett s utam sürgős volt. Ily körülmények között határoztam el gyöngeségem és mindennemü akadály daczára az érdekes utat Veracruzig, a szokott módon, lóháton tenni meg. Mayordomo-m s nehány szolga által kisérve nemsokára el is hagytam a fiatal kikötő várost, Minatitlant.

10 óra felé egy kis rancho-hoz (majorság) értünk. Mivel a nap nagyon melegen sütött, itt hagytam embereimet a málhákkal, hogy a csak most kikészitett állatokat és lenyomott növényeket szárítsák meg. Rendeletet adván nekik, hogy még aznap este El Coral nuevo-ban legyenek, hol találkozni fogunk, mayordomomtól kisértetve előre lovagoltam.

Nem messze a rancho-tól egy csapat bikára akadtunk, melyeket nehány lovas ranchero őrzött. Kiváncsian nézegettük a hatalmas állatokat. Vidáman ugráltak ezek jobbra-balra. A mennyire nem félelmesek a bikák csapatokban, annyira veszélyesek egyenkint. Erről olyan helyeken, hol bikaviadalok vannak, naponkint meggyőződhetni. A fővárosban például szabadon hajtanak a legnépesebb utczákon keresztül egész sereg bikát az arena istállóiba. A mint azonban egy-egy bika magára látja magát, rögtön készen van a támadásra s harczra és bőgve keresi ellenfelét. Fájdalom, e tulajdonságokat velem saját tapasztalásom ösmertette meg.

Egy órai lovaglás után erdőbe értünk, melyen keresztül egy szük ösvény vezetett. Ennek két oldalán a sok fa, tüske, cserje s kúszó növény valóságos áttörhetetlen falat képezett.

Alig haladhattunk ez ösvényen a sürü lombok árnyékában vagy fél óra hosszat, midőn egy lovast pillantottam meg magam előtt. Lassojának egyik vége nyeregkápájához volt erősitve, a másik, egy, utána körülbelül 15 lépésnyire közelgő hatalmas bika szarvai körül csavarva. Az állat orrára egy másik kötél volt hurkolva, melynek hátsó vége szintén egy ranchero nyergéhez vala erősitve; olyanformán, hogy a bika az első és hátulsó lovas között épen középen volt kénytelen sétálni.

Már messziről kiábáltak rám a lovasok, hogy kerüljem ki őket, mert ugyancsak bősz toro-t vezetnek. De a szük ösvényen a kerülés igen bajos dolog volt. Miután tehát épen semmi kedvet nem éreztem magamban az erdőből kifelé visszalovagolni, kiáltozni kezdtem a rancheroknak, hogy a pompás, de vad tekintetü bikát tartsák szorosan, mert meg fogom kisérleni: mellettök haladni el. Már is reszkető lovamat az ösvény egyik oldalához szoritottam s elővigyázóan huztam ki hosszu szablyámat. Alig egynehány lépést haladtam előre, észrevett a bika. Rövid, mérges orditással rázta meg fejét s szakitotta el a lassot, mely őt a hátulsó ranchero nyergéhez kötötte. Szarvait előre tartotta s felém tört.

Én, nem várva be a támadást, megforditottam lovamat és sebesen vágtattam visszafelé, mig a bika, — bár nagy távolságban, — követett. Mayordomom s az első ranchero előttem ügettek s szük levén az ösvény, lovam nem nyargalhatott oly sebesen, a hogy tudott, s a hogy szükséges lett volna. A bika bőgését folyton hallottam hátul; — de mégis azt hittem, nincs nagyon közel, midőn egyszerre paripám egy kétségbeesett ugrást tett a levegőbe. A bika szarvai bőréhez horzsolódtak. Még egy pillanat s lovammal együtt a földre tiporva és a dühös állat szarvai által agyonszurdalva lettem volna, mint ezt bikaviadalokon nem egyszer láttam.

E kritikus helyzetben a végsőre határoztam el magamat. Megsarkantyúzva lovamat, betörtem az erdő sűrűjébe. Szegény paripám rohant előre a cserjéken és tüskéken keresztül, melyek arczomat véresre karczolták, de testemet legalább megvédelmezte előlük bőrruhám.

Azt hittem, meg vagyok mentve, — dühös ellenségem bizonyosan a másik két ember ellen fordul! De nem, im itt van ő ismét, hatalmas léptekkel rohan előre az általam tört uton. Jóllehet megjelenése, iszonyu horkolása remegő lovamat minden ereje megfeszitésére sarkalták, a futás nem tarthatott sokáig.

Ugy tetszett előttem, mintha az erdő világosodnék. Egyszerre egy földnyilás állitott meg bennünket, feneketlen mélységü s oly széles, hogy csak a legnagyobb vakmerőséggel lehetett volna átugratását megkisérleni. Választás azonban nem volt. Még nehány percz s a bika lovast és lovat a mélységbe taszit, hol okvetlenül agyon fogják zuzni magukat. Kétségbeesve döftem sarkantyuimat megkinzott lovam oldalába, ez ugrott s a másik pillanatban lábai a földnyilás tulsó partját érték.

Meg voltam mentve; — de bőven omló vér boritotta el szemeimet. A felugrás pillanatában egy félig letört vastag ág homlokon vágott s lovamon keresztül majd visszataszitott a mélységbe. Nagy fáradsággal mostam ki a vért szemeimből, hogy körülnézhessek: mit csinál ellenfelem?

Szája tajtékzott a dühtől, hogy én megmenekültem előle; a nyilás tulsó partján mérgesen csapkodta farkával lábait; miközben szarvaival a földet verte s számtalan követ és rögöt hányt szét. Nagy kedvet éreztem rá, revolverem egy golyójával köszönni meg neki e pokoli futás fáradságát és sebeit, de a szegény rancherokra gondolva, kiké az állat volt, fölhagytam szándékom kivitelével.

Én és lovam végre lélegzethez jutván, folytattuk utunkat a szakadás mentében. A bika a tulsó oldalon állhatatosan kisért mindaddig, mig el nem vesztett szemei elől.

Nagy kerülőt téve az erdő sürüjében, végre eljutottam mayordomomhoz. *K. F.*

Budvár*).

(Bud hegye. Nedrő és Ördögkut pataka. Budvár maradványai. Budvárhoz kötött történeti emlékek, hagyományok. Budvár elpusztulása. Sándor István harcza a tatárokkal. Budvár sziklaüregei. Kilátás. A csicser-tetői erőd. A csicseri levente. „Jézus kápolnája.")

Udvarhelyen alól alig negyed órányira a Küküllő jobb partján, sajátságos alaku gyüleg (conglomerat) sziklahegy emelkedik fel, e hegy Budvár. Délre fordult kerekded bütüje egészen kopár; csupor idomu kihajlással biró sziklafala magasan tornyosodik fel, oldalában üregek tátongnak, néhol oly szabályszerü elrendezéssel, mintha a hegy maga lenne egy lőréses bástyákkal ellátott roppant erősségnek megkövesült halmaza, vagy egy mozdulatlan óriási sphynx, mely a megfejthetlen mult titkai felett őrködik; évezred viharja csiszolta oldalán sötét, rejtélyes, megközelithetlen sziklaüregek sötétülnek, melyek a hegy szemeként bámulnak a mindenségre, mintha kémlelnék az idő lassu folyását. A nép azt hiszi, hogy azok az éj homályában lebegő bájos tündérek földalatti utjának ember előtt elzárt nyilásai. Te rejtélyes sziklahegy, te, ki a székely nemzet titkos multjának, hősies mythosi korának vagy központi helye, hol a nemzet kő-vértekre irt ős törvényeit és történelmét nemtők által őrizteti a nép, hol, miként Mózes a Sinai-hegyen, istennel beszélgettek a főrabonbánok, oh rejtélyes, mesés sziklahalom, miért vagy oly hallgatag, miért nem tudod felfejteni a multnak előtted lezájlott titkait?

Budvár hegye mindenfelől függőleges, sok helyt kihajló, megközelithetlen oldallal bir, csak is északfelől van a szomszéd *Kuvasza* hegygyel egy keskeny, de a tető szinvonalán jóval alól álló hegyhát által összefüggésben. Nyugotra másik még magasabb hegycsúcs, a *Csicser* emelkedik fel, melyet Budvártól a mély félelmes szakadások között letörtető *Nedrő pataka* választ el, s mely a nyugotról lezuhogó *Ördög-kútja* patakával egyesülvén, *Budvár-patak* nevet kap, s nem messze onnan a Küküllőbe ömlik. E patak mellett ösvények vezetnek a hegyek között bent fekvő *Farczád*, *Béta* és *Hodgya* helységekből a városba.

Ezen előleges tájékozás után mászszuk meg Budvár szédelgős tetejét, hogy az ottan lévő rommaradványokat szemügyre vehessük.

A tető fennlapja 650 lépés kerületü, nyugoti és déli oldala mindenütt falmeredeken hanyatlik le. Ez oldalokon falnyoma sehol sem látszik, s hihetőleg — ősváraink azon mindenütt észlelhető gazdálkodási elvénél fogva, hogy ott, hol a természet erősitett, az ember feleslegest ne épitsen, — ez oldalokon nem is volt várfal, de a keleti és északi most bokorral benőtt oldal tetőormán még most is megvannak 2—3 láb magasságban, itt-ott elhantolva, a válogatott lapos kövekből forró mészszel bonthatlan szilárdul épült alapfalak. (Lásd alaprajzát AAAA.) E falvonal közepe tájat egy négyszög bástya (B) állott, melyből 4—5 láb magas faldarab még most is fennáll, s mely látszólag a fal vonalába eső főerőde volt e várnak. Legbámulatosabb s valódi cyclopsi mű az északi oldalon lévő kettős sáncz (CCCC). Ez oldal levén természetileg leggyengébb, s az emlitett hegy-nyakon át megközelithető, azért e pont megerősitésére volt a fő figyelem forditva. E sánczok még most is 4—5 öl szélesek s belső martjuk, melynek orman fal futott el, (főként a belsőnél) 5 öl magas. E sáncz vonalán tul a hegy még ezen egyedül megközelithető oldalon is meredeken hanyatlik le mintegy 50 láb magasságig, s csak ennek aljából indul ki a vár-hegyet a Kuvaszával egybekötő fennebb is emlitett hegynyak.

E szerint Budvár a lőfegyverek előtti korban roppant erős, csaknem bevehetetlen vár lehetett. A bejárat (D) valószinüleg e sánczolatok nyugati végénél volt, hol a sánczok most be vannak földelve; de a hol feltehetőleg valamely toronyerődtől fedett felvonó hidnak kellett lenni.

A vár beltere nyugatra lejtősülő; itt a talaj tömör szikla levén, semmi épület-nyom nem látszik, de a fekmentes keleti oldalon, a leirt falak közelében mély gödröknek (EEEE) szabályszerü vonala látszik. Valami 30 ily gödör van, a mi arra mutat, hogy ezek nem kincskeresők ásogatásai, hanem valamely épületsor szétrombolt alapfalai. A délnyugati oldal meredeken lehanyatló sziklaélbe végződik, honnan félelmes lepillantás nyilik a Budvár-patak mély árkába.

A beltért más részein kincskeresők által kapart mély gödrök boritják, mert a néphagyomány azt tartja, hogy Buda vezér ott arany, ezüst, vas hármas koporsóba van roppant kincs-halmazával eltemetve, s ezt keresik a kincs-sovárgók. Egész társulatok alakultak még az ujabb időkben is, s hetekig turkálták eredménytelenül a földet.

E romok útmutatása szerint itt állott *Budvára*, melyet *Buda* vezér még Attila birodalmának fölbomlása előtt épitett volt [1]), s melyhez történelmünk mythosi korából oly sok titokszerűt köt a néphit.

E vár volt az Attila hunjaitól elszakadt és ide a havasok közé vonult székelyek főrabonbánjainak is székhelye [2]), politikai életük és vallási kegyeletük központja; itt a vár alatt gyült egybe a székely nép áldozni, törvényt hozni, a hon dolgai felett tanáczkozni, jutalmazni és büntetni [3]).

Itten e várban székelt hős Zandirhám; itten tartattak a székelyeknek ősi törvényei s az Árpáddal kötött szövetségnek kő-vértekre vésett szabályai [4]).

*) Mutatvány a szerző „Székelyföld" czimü közelebbről megjelenendő munkájából.

[1]) Székely krónika 227. lap. Székely Mihály kiadásában.

[2]) A székelyek legfőbb tisztje az Árpád előtti korban, s azután is I. Béla idejéig, a közakarattal választott főrabonbán volt, kit mindig Apolt (Upolet) családjából választott a nemzet közös akarata. Ő volt a nemzet főbirája és főpapja, ő vezette a hadat a külnemzetek ellen, ő hirdette ki áldozat-tétel után a nemzet törvényeit, ő őrködött a törvények megtartása felett, halállal lakoltatván azoknak áthágóit (Székely krón. 276. és 283. lap). A főrabonbán alatt volt a 6 székely törzsnek 6 nagy rabonbánja, és 3 nagy gyulája és egy főharkász, kik ugy látszik a főrabonbán elnöklete alatti főtörvényszéknek tagjai, a rabonbánnak mintegy tanácsosai voltak. Ezeken kivül volt minden törzsben 6 harkász, minden harkász alatt 6 kis rabonbán, egy törzsben 30, a 6 törzsben összesen 180 kis rabonbán, minden kis rabonbán két századosnak parancsolt, egy lovas- és egy gyalognak, és igy az egész nemzetnek volt 360 századosa, s ha egy századost csak 100 harczosra számitunk is, 36,000 harczost állitott ki a székely, melynek fele lovas, fele pedig gyalog volt, mint ezt Szabó Károly (Uj Magyar Muzeum 1854-ki évf.) a Székely krónika alapján kiszámitotta.

[3]) A rabonbán áldozatja alkalmával mindenkor közönséges nemzeti gyülés is tartatott. Ha az ily gyüléseken vallást illető rendszabályok hozattak az efélék törvényes erőt csak a pohár és áldozat által nyertek, és ugy hirdettettek ki a közönségnek. Ily alkalmakkal láttattak el a nagyobb ügyek, és itéltettek el a törvényrontók és gonosztevők. Lásd Tudom. gyüjt. 1835. III. k. 9 lap.

[4]) A magyaroknak Árpád alatti bejöttekor Zandirhám volt a székelyek főrabonbánja; ez követei által üdvözölte a rokon népet, s Pannonia meghóditására (mint azt Béla névtelen jegyzője is mondja) közreműködvén, Árpáddal szövetségre lépett, s attól 6 kő-vértre metszett törvényt kapott, melyek Budavárában (in arce Bonda, hibásan Bouda helyett) áldozati szertartás mellett a nemzet előtt felolvastatván, nagy örömmel fogadtattak s véráldozattal szentesittetvén, a rabonbán udvarába helyeztetett el, mire aztán nagy áldomás következett. (Székely krón. 277. l.)

És e vár, az ős intézvényeknek e sziklafészke volt a keresztyén hit győzelmének is tanuja, itt mondatott ki az ős vallást háttérbe szoritó uj hitnek érvénye [1]).

Budvára, az ennyi emlékek által szentesitett ős vár, Attila birodalmának ezen kő epopeája, a székely nemzet őstörténelmének ezen emléképülete egészen 1241-ig fennállott, ekkor azonban a mongolok vad csordái rácsapván hazánkra, azt minden irányban felduláták. Sándor István több vesztett csata után 300 válogatott, s mindig mellette lévő harczosával megkisérté Budvár alatt feltartóztatni a dúló tatárokat, de a roppant sereg által körülözönöltetvén, hősies küzdelemben mind elhullottak harczosai, s ő maga is elesvén elmetszett fejét a Küküllőbe dobták. A győzelmes tatárok, Lászlót a székelyek grófját Boud várából elkergetve, azt lerombolták [2]).

Tehát e vár is azon nagy nemzeti tragediában pusztult el, melynek annyi ős emlékünk, s csaknem nemzetünk is áldozata lett. A mongol népdagály mindent elsodró árja dönté össze e várat is, melyhez annyi emlék, annyi dicsfény környezte ős hagyomány van kötve. És midőn az ellenséget addig nem látott vár eltünt, akkor még a hegy üregei is gyakran nyujtottak menhelyet az üldözött lakosoknak, s a hegy oldalában lévő terjedelmes üregek, melyeknek a néphit szerint Farczádnál van titkos kijárata, falrakatokkal voltak megerősitve. Kázi Lajos a XIII-ik században kelt kéziratában e sziklaüregekről azt mondja, hogy ott sok gabona, fegyver, kincs tartatott, maga is látott sok elsenyvedt gabonát, réz-, ón- és kőtáblákat (melyek lehettek a székelyek törvénytartó kő-vértjeinek elkopott maradványai), ugy régi állatbőrökre tett irások és rajzolatok foszlányait, melyeken meg volt irva a hunok eredete, változása, viselt dolgaik, tribusaiknak felosztása, lustráik, a hun birodalom összeomlása után itt maradt székelyek története stb., s melyeket akkor rejthettek oda, mikor Béla erdélyi herczeg a régi hithez hajlásért a székelyeket üldözvén, minden régi irományaikat, emlékeiket, mint pogány emlékeket elpusztitni rendelte, s még a helység elnevezéseket is átváltoztatta [1]).

De a mily nagyszerü képeket tár föl a multból a képzelet karján járó emlékezet, ép oly bájos a mit a jelen mutat a köröskörül pillantó szemnek. — E pontról, minden irányban a legnagyszerübb kilátás tünik fel s körül a hegyek és havasok láncolata, a lábaiknál elterülő helységekkel, a mily meglepő ép oly bájoló panoráma változatos képeit nyitja meg a szemlélő előtt.

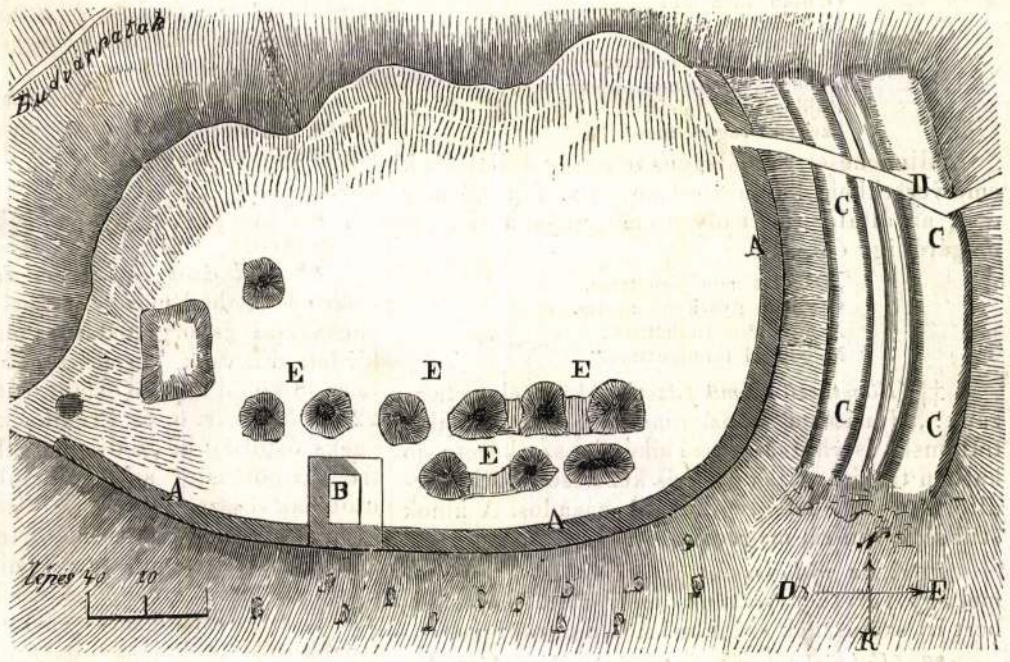

Budvár alaprajza.

Egy körülmény azonban méltán gondolkodóba ejtett. A székely ős-várak vizsgálatából vont tapasztalásaim azon meggyőződésre vittek, hogy e várak rendszeresen ugy épültek, hogy mindenikéből a szomszéd várakra lehessen látni, jelzés és hiradás s vétel végett. E rendszert a központi fekvésü és rendeltetésü Budvárnál is föl kellett volna találnom; azonban a Budvár hegyét még magasabb hegyek környezvén, sem a *Zeta*, sem a *Kadácsi*, sem a galambfalvi és bágyi szomszéd várak nem látszanak. Kellett tehát, hogy valamelyik szomszéd hegyen Budvárának egy előváracsa legyen, mely ezen egybeköttetést eszközölje. Elindulék azért ennek kutatására, s mily nagy volt örömöm, midőn a *Csicser* tetőn, hová a fennemlitett szomszéd várak mind jól látszanak, azt feltaláltam.

E váracs épen a *Csicser* tető csucsán van, dél- és nyugatról a természet védi, mert a hegy falmeredeken hanyatlik le, északon és keleten egy még most is 4 öl mély s 6 öl széles sáncz védi. Hossza 70 lépés, szélessége 15 lépés. — Könnyebb tájékozás végett ide csatolom Budvár és környékének alaprajzát.

A csicseri váracsnál kőfal nyoma most nem látszik. Bejárata látszólag észak-keletről volt.

Látszik innen a szemben lévő Budvárnak egész bentere s első tekintetre is felismerhető, hogy az Budvárának volt előváracsa vagy őrtornya, s azért a rege is egybecsatolja azzal. Itt lakott egy hires levente — mond a rege — ki szerette a budvári rabonbán tündérszép leányát, de az atya kicsinlé a szegény leventét fejedelmi vérből származott leányának s ellenezte e viszonyt, a leventét eltiltá Budvárából. Epedve ült itt kis várában a bús ifju, tekintete örökösen Budvár bástyáin csüngött, és megjelent a bástya-ormon a tündér szép leány s nyilvesszőn röpité át szerelmi levelét, melyben elmondá, hogy atyja tilalma daczára is szereti s örökké szeretni fogja. Sigy nyilszárnyakon repülő levelekben beszélgettek, s panaszlák el egymásnak szivgyötrelmeiket, mignem egy csatában az ellenségtől körülvett rabonbánt kiszabaditván a levente, mondá a fejedelem, hogy „*kérj jutalmat s én megadom.*“ — „*Leányod kezét, ki szeret, s kinek birása nélkül nem élhetek,*“ mond esdeklőleg a levente, s a rabonbán, mivel szavát vissza nem veheté, beleegyezett, s Budvár annyi évig előtte zárt kapui feltárultak a határtalan boldogságnak.

... Képünk hátterében Budvárnak festői sziklaorma tünik fel, előterében pedig a „*Jézus kápolnája.*“ Ezen emlék-épület keletkezéséről nincsenek adataink. Név-eredetének történetét a rege egész mythoszi alakba önté s azon messze időre viszi fel, midőn a mongoloknak vad csordái dulták hazánkat. Ugyanis a mongoloknak egy ily duló csapatja a székelyföldet is meglátogatta volna, s a nép az akkor még épen fennállott s fekvésénél fogva bevehetetlen Budvárába vonult. A mongolok a völgynek várral ellentétes oldalán ütöttek tábort; a khán felvont fényes sátra elibe kiülve, tartott szemlét ostromra vezetendő serge felett, midőn Budvárának egyik hires ijásza „Jézust!“ kiáltva, röpité el nyilvesszejét; e nyilvessző a khánt — bár a vártól 2000 lépésnél távolabb ült — szivén találta. A csodás lövés által elrémitett s vezér-vesztett mongol sereg elmenekült, a megmentett nép pedig a helyre, hol a khán elesett, emlék-kápolnát épitett, s azt az ijász segély-kiáltásáról „*Jézus kápolnájának*“ nevezvén el.

Ily csudás dolgokat beszél a rege e kápolnáról. Hogy az régi épület, épitészete is tanusitja, a mennyiben az a négyeghez (quadrat) illesztett négy körszeletből alakult, oly modor, mi a régibb keletü román izlésü kápolnáknál volt szokásos, és ekként a fölepén (plafond) levő 1677, nem épitési, hanem csakis kiigazitási korát jelölheti, mikor a czifrán kiszinezett koczkázatos deszka-fölep az eredeti kup-fedélzetet helyettesité.

E kápolnánál régebben Urnapján nagy búcsuk tartattak, melyre a Havasaljának katholikus népsége nagy számmal sereglett egybe. A rege szerint e búcsuk emlék-ünnepei voltak a fennebb jelzett csudás, szerencsés nyil-lövésnek, mely épen Urnapján történt; most azonban e búcsuk kimentek szokásból, s csak egyházi menettel (processio) szokták Urnapja előestéjén Jézus kápolnáját meglátogatni.

Orbán Balázs.

E 6 törvényczikk pedig a következő: 1-ször. Egyedül Árpád fiágát illesse a főhatalom Magyarországon (in terra Pannon); 2-szor. A mely földet valaki saját kezével szerzend, sajátja légyen; mit közerővel: oszoljék igazságosan a szerző felek közt; 3-szor. Az ügyek a nép egyetértésével végeztessenek; 4-szer. A ki a fejedelemnek (Árpádnak) tett hitet megszegi, fejét és vagyonát veszitse a főrabonbán áldozata előtt; ki a rabonbánok méltósága ellen vét, tüz- és viztől tiltassék el (számüzessék); 5-ször. Ha valaki a nagy vagy kis rabonbánok vagy harkász tisztviselők közül a nemzet ellen törne, az örökösen Apolt (Upolet) nemzetségéből választandó rabonbán itélete alá vettessék; 6-szor. Ki a főrabonbán áldozatára meg nem jelenik, kettévágassék. Hogy pedig Zandirhám ezen sarkalatos törvényei, ha nem is szavakban, de szellemben egyezők a hét magyar vezér közti vérszerződés pontjaival, azt Szabó Károly (Uj magyar muzeum 1854. évf. 401—402. l.) alaposan bebizonyitotta, ugy fölfejtette azt is, hogy e törvények a székelyek népuralmibb szervezetéhez idomittattak. Ugy bemutatta Szabó azt is, hogy Zandirhám törvényei 6-ik pontjának, mely a rabonbáni áldozaton (tehát a közgyüléseken) meg nem jelenőkre oly szigoru büntetést szab, meg kellett lenni a magyar vérszerződésben is, de azt Béla névtelen jegyzője mint pap készakarva hagyta ki. Ezen szerződés pedig köttetett még mielőtt Árpád Magyarhont meghóditotta volna, mert a krónika (277. és 278. l.) szerint, Árpád ezen törvények szentesitése után lépett Magyarság földére, s a székelyek, Béla névtelen jegyzője szerint, a Mén Maroth elleni hadjáratban az előhadat képezték, tehát e törvények 889-ben keletkezhettek Krisztus után (Lásd bővebben Szabó K. fennebb jelölt értekezését.)

[1]) Sz. István uralmával a keresztyénség — mely már azelőtt is befészkelte volt Bucsin rabonbán alatt magát a Székelyföldre — végérvényes győzelmet vivott ki, s bár a székelyek egy része a Bálványos, Ika és más várakba huzódva fegyverrel oltalmazta az ősök hitét; de azok a szintén keresztyénné lett főrabonbán Apor (Upor) Sándor, és az őt segitő királyi sergek által legyőzetvén, Apor Sándor Budvárában polgári áldozatot (népgyülést) tartott, s onnan fia Apor György vezetése alatt népes küldöttséget inditott Szent István királyhoz. A krónika ugyan e követség küldetésének indokát nem emliti; de az nem lehetett más, minthogy a keresztyénséget felvett székelységnek a magyar koronához való szorosabb viszonyát meghatározzák és a Zandirhámmal kötött szövetséget — mint keresztyének, megujitsák. És hogy e volt a küldöttség teendője, és hogy e szövetség létre is jött, kitetszik magából a krónikából, hol (a 282. lapon) meg van irva, hogy a küldöttség visszatértével Apor Sándor nemzet-gyülést tartván, a királynak márványra vésett válaszát a kehely fölé helyezve felmutatta, melyet mindnyájan nagy örömmel fogadtak s a keresztyén vallást, mint a község akaratát, kihirdették a Rikán túli kis rabonbánok közt is. Ekkor eltörölték a vallásos áldomásokat, de megtartották a polgáriakat (a nemzetgyülést). A szent Istvánnal kötött szerződés feltételei voltak: a keresztyén vallás elfogadása, hogy a székely a birodalmat keletről oltalmazza, hogy a király udvarában 100 lovagot tartson, hogy királyválasztás, nősülés és fia születésekor ökröt bélyegezzen, de pénzadótól ment legyen (mely szerződés egészen a nemzeti fejedelmek koráig megtartatott). És e szerződés örök emlékére Apor Sándor egyik fia az *Arad* törzszsel együtt áttelepittetett a Zarán törzs földére, az oláhok földe havasai közé, Szállás patakához; mi *Szabó* Károly véleménye szerint a Zarándmegyével szomszédos Hunyadmegyében van, hol *Zalasd pataka* most is feltalálható.

[2]) Tud. Gyüjt. 1835. III. köt. 8. l. és Felső-Magyarorsz. Minerva 1828. VI. füzet 1742. s köv. lapokon. Szabó Károly a székely krónikáról irt jeles értekezésében azt mondja, hogy ezen esemény előadásánál a korszakban tévedés van, s Budvárát — mivel ottan László is szerepel — nem a mongolok, hanem a Szt. László idejében honunkba beütött kunok dulták fel, s ezek ejtették el Sándor Istvánt is Azonban a kunok ily győzelmes hadjáratáról történetiróink nem emlékezvén, mégis valószinübbnek tetszik az, hogy Budvárt és az egész magyar hazát elboritott mongoljárás dulta fel; mit az e végzetes napokban megszalasztott László felemlitése sem czáfol meg, mert az lehetett László nevü székely ispány is, és nem Szent László.

[1]) F. Magyarország Minerva 1828. évf. 6 füzet 1742, s köv. lapjai.

Egyveleg.

\+ *(Amerikai göz-ember)* Egy amerikai oly gőzmozdonyt talált föl, melynek ember-alakja van, lábait ugy emeli, s ló helyett alkalmazható. A gép Uj-Yorkban most közszemlére van kitéve. A regulátor a főben van; gyomrában a kőszén, s mindennap egy pár akó vizet használ föl. Hasának átmérője hat láb, az egész gőzember $7\frac{1}{2}$ láb magas. — Prometheusának állitása szerint a gőzember $7\frac{1}{2}$ földrajzi mérföldet fut meg egy óra alatt, s az utána függesztett kocsiban négy-öt egyént vihet magával. Ára körülbelől 720 forint. Élelmezése nem valami olcsóba kerül, naponkint fölemészt 65 kr. áru kőszenet. — Faber tanár megtanitotta gépjét érthetlenül gagyogni; hátha ezzel is ugy járunk: mikorára Amerikából idekerül, megsántul, s az egész gőzember párává válik.

⊙ *(Egy csizmatisztitó jövedelme.)* Egy utazó tudakozódott Melbourneban (Ausztrália), midőn a vendéglőt elhagyá, melyben szállva volt, hogy a szolgaszemélyzetnek mennyi borravalót adjon. „Hm!“ felelé egy ott lakó barátja, „biz azt magam sem tudom egy könnyen megmondani, de ugy hiszem, hogy ezek az emberek sokat várnak. Annyit legalább is bizonyosan tudok, hogy a csizmatisztitó évi jövedelmét 1600 font sterlingre — 16 ezer forintra — becsüli.“

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

(Péter András) maroszéki szent-istváni születésü székely földmives verses munkáiból két füzetet kaptunk. Egyikben elegyes versei vannak; azok közt ilyen zamatos helyek találhatók:

„E világot lehet nézni egy anyának,
És az embereket az ó magzatjának;
Csakhogy egyik részét tartja jó fiának,
A másikot pedig nézi mostohának.
Születése napját kinek megszerette,
Ahhoz a szerencsét dajkának rendelte“ stb.

A másik füzetben „Graston és Krina indiai uralkodók története“ iratik meg versekben. Ennek „készülő versében“ egyebek közt ezt olvassuk:

„A ki nem tud harczolni,
Ebből meg fog tanulni,
Okosan udvarolni
És verseket rajzolni.

Talál ebben szerelmet,
Tábori veszedelmet,
Bujdosást és félelmet,
Szellemi segedelmet.“

Mindenesetre sajátságos tehetség nyilatkozik eme versekben; különös eszmevilág; föltünő már csak az által is, mert olyan ember irja, a ki saját magáról igy énekel:

„Oskolát nem járhattam,
Ott nem gyarapodhattam.
A mi kicsit tudhattam,
Magamtól tanulgattam.“

(Következő czimü füzetkét) küldtek be hozzánk: „Utasitás a Vänzl rendszere után átalakitott puska és a hozzátartozó lőkészlet szerkezete, jó karban tartása, vizsgálása és kezelése fölött. Forditotta Csuka Mihály cs. kir. százados. A kinek szüksége van rá, megveheti 40 krért.

(„Az ujdonszülöttek szemlobjáról“) czimmel egy füzetkét vettünk, melyet dr. Grosz Albert irt szülésznők számára. Ára nincs kitéve.

** *(Lubrich Ágoston tanár)* „Neveléstudomány“ czimü munkára nyit előfizetést. Négy kötetre előfizethetni 6 frttal, mely összeg szerzőhöz Pozsonyba küldendő.

** *(Schrecker Ignácz)* pesti fényképész előfizetést hirdet a műtermében megjelenő „1865—68-diki országgyülési albumra,“ mely 14 napra az országgyülés bezárása után fog megjelenni. Az album négyféle kiadásban fog megjelenni, az elsőnek előfizetési ára 30 frt, a másodiké 22 frt, a harmadiké darabonkint 5 frt 50 kr, a 4-dik számu album a felső és alsóház tagjainak egyes mellképeivel előfizetési uton 100 drb 11 frt. A jövedelem egy része a magyar irói segélyegyletnek van szánva. Az előfizetések junius végeig bálvány-utcza 3. sz. a. küldendők.

** *(Demjén László,)* jóhirü kolozsvári könyvkereskedő most Bécsben is nyitott egy kereskedést. Vállalata igen életrevaló, mert a magyar irodalom egy bécsi könyvkereskedésben sincs képviselve, s tájékozást e téren ott alig adhat valaki; remekiróink s zeneszerzeményeink, valamint átalában irodalmunkra ez ujonnan nyitott könyvkereskedés kiváló gondot fog forditani, a mi igen szükséges Bécsben, hol mintegy 100 ezer magyar lakik. Demjén e mellett kolozsvári üzletét is fenntartja egyik testvére vezetése alatt.

(A Pauli-pár) Aradon vendégszerepelt közelebbről nagy tetszés között.

Közintézetek, egyletek.

** *(Magyar tud. akademia.)* Május 25-dikén nyelv- és széptudományi osztályülés, s egyszersmind összes akad. ülés volt *Horváth* Cyrill legidősb tiszteleti tag elnöklete alatt. Gróf *Kuun* Géza levelező tag tartott felolvasást „A sémi névszó számviszonyáról.“ Szigoruan tudományos értekezés, mely tárgyát elvont elméleti felfogással kezeli. Fölolvasása másfél óráig tartott. Az értekezés után a *titkár* tett nehány összes ülési jelentést. Bemutatá legelőbb is azon nők névsorát, kik az akadémiai nagy-terem számára egy pompás diszszőnyeget himeztek. A szőnyeg koczkákból van egybeállitva, s minden koczka egy-egy urnőnek sajátkezü műve. A névsor a gyülésen felolvastatott. Ezután szintén a titkár jelenté, hogy gróf Waldstein János megvásárolván Endernek természettudományi tárgyu festményeit, melyek Magyarország északi vidékeiről, különösen a Kárpátokról vannak fölvéve, ezeket az akademiának alándékozá. A jelenvoltak közül többen kiemelték, hogy mily nagybecsü ezen gyüjtemény természettudományi tekintetben, s e szerint mily nagyértekü a nemes gróf ajándéka. Néhai Semseyné 1000 frtot hagyott, valamely pöre megnyerése esetében, az akademia számára.

** *(A központi honvédbizottság)* legközelebb tartott ülésében következő érdekes határozatokat hozott: 1. Határozatba ment, hogy ha Perczel a törvényszék hivatalos felszólitásának sem tenne eleget, — nem adná ki a követelt tárgyakat, akkor terjesztessék ez ügy az országos honvédgyülés elé; 2. A muzeumba letett honvédereklyék visszavétetnek s csak miután jegyzőkönyvileg összeirattak, tétetnek ismét le a muzeumba; 3. Felolvastatik a pénztári kimutatás, mely szerint a tiszta maradék 27 kr, a fennlevő adósságok fedezésére 400 frt kölcsön vétetik fel a pesti takarék pénztárnál; 4. A hadszervezés ügyében egy több tagu bizottmányt kültek ki, ugyszintén Budavár bevételénél elesett honvédek emlékére emelendő szobor ügyében is.

** *(Radnótfáy Sámuelnek)* a nemzeti szinházra vonatkozó emlékirata megjelent a Honban; leginkább az intézet anyagi helyzetével foglalkozik.

Egyház és iskola.

** *(Pályázat énekvezéri és orgonistai állomásra.)* A hód-mező-vásárhelyi h. h. egyház énekvezéri és orgonistai állomására pályázatot hirdet. Fizetés: készpénz 335 frt o. é., 8 köböl buza, 8 köböl árpa, 3 öl fa, széna és nád váltságul 22 frt 57½ kr. o. é. Predikációs halottól 1 frt, énekszóstól 50 kr., e díjon felül az orgonástól 1 frt, hármóniástól szintén felül 2 frt 50 kr. Ez utóbbiak összege jelenleg szerényen számitva évenkint rámegy 300—350 frtra. Végül szabadlakás. Tiszte leszen a templomi éneklés és orgonázás mellett a lyceumi növendékeket hetenkint 2 órán az összhangzatos énekben vezetni. A pályázók a kellő okmányokkal folyó évi junius 21-ik napjára próbaénekre és orgonázásra megjelenni felhivatnak. Kelt H.-M.-Vásárhelyen, máj. 24-én 1868. *A h.-m.-vásárhelyi h. h. egyház elöljársága.*

— *(Pályázati jelentés.)* A miskolczi helv. hitv. főgymnasiumi 5-ik osztály tanszékére hirdetett pályázathoz pótlólag közhirré kivánom tenni, hogy az ott kitett 525 frt évi fizetés javittatott a tiszáninneni főt. egyházkerületnek Miskolczon f. évi május 5—6-kán tartott gyülése által; a mennyiben a n. b. e palóczi Horváth Mária évenkinti 1000—1125 frtra menő, s a miskolczi gymnasiumot illető hagyományát, a gymnasiumi nyilvános, rendes tanárok fizetésének javitására rendelte fordittatni, oly módon, hogy a nevezett hagyomány nyolcz-kilenczed része a nyolcz gymnasiumi tanár közt egyenlően osztassék fel, az egy-kilenczed rész pedig a könyvtár és physicum muzeum gyarapitására fordittassék. A hirdetett gymnasiumi 5 ik osztály tanárának fizetése lesz tehát 525 frt és az 1000—1125 frtnak egy kilenczed része. Miskolcz, 1868. máj. 24. — *Kún Pál*, egyházi jegyző.

** *(Ő Felsége)* megengedte, hogy a pesti egyetem vegytani intézeténél még egy második, szabályszerü illetménynyel ellátandó tanársegédi állomás rendszeresittessék.

** *(A Királyhágón tuli ev. ref. tanárok)* rendes évi gyülése, mely az idén Kolozsvárott tartatik, f. hó 24-én megnyilt. Az ugyanez alkalommal tartott főegyháztanácsi gyülésen néhai Dózsa Elek helyett, a marosvásárhelyi jogakademia rendes tanárává fia Dózsa Miklós jogtudor, a kolozsvári ev. ref. főtanodában Takács Jánosnak a miniszteriumhoz kineveztetése folytán megürült tanszékre pedig maros-vásárhelyi tanár Szabó Sámuel választatott meg.

** *(A „Néptanitók Lapja“)* 14,989 példányban küldetik szét; és pedig 8400 példány magyar, 2162 p. német, 2237 p. román, 1208 p. szláv, 476 p. ruthen, 328 p. szerb, 88 példány horvát nyelven.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

** *(Az első magyar kőolaj finomitó gyár)* felállitására Kopél L. M. elnöklete s Csongrády igazgatósága alatt a Budán alakult részvénytársaság a napokban kapta meg az engedélyt. A gyár a promontori uton fog épülni.

** *(Budán)* egy gazdag kén- és mészpat-telepet fedeztek fel. Az első 3½ lábnyi vastagságban terjed el Promontor felé.

** *(Vasuti előmunkálatok.)* Brassó-csikszereda-gyergyó-szent-miklós-marosvásárhelyi, kolozsvár-beszterczei és kolozsvár-gyulafehérvári vasutvonal előmunkálataira engedélyért folyamodtak gróf Vass Samu, Reményi Antal, Oudot Gyula brüsseli vaspályaigazgató. E társaság tekintélyes tőkével rendelkezik és hiteles értesülés után irhatjuk, hogy terve a gyáripart is meglenditeni Erdélyben, mely országrész oly sok feldolgozatlan becses anyaggal és kellő munkát nem találó erővel rendelkezik. A miniszterium nem fog késni bizonyára az engedély megadásával.

(Uj nyomda Pesten.) A napi sajtó gyors fölgyarapodása következtében a pesti nyomdák felettébb túl vannak halmozva munkával. Ez okból egy tekintélyes tudósunk, egyszersmind lapszerkesztő, nyomdát szándékozik fölállitani saját költségén.

Balesetek, elemi csapások.

** *(Zechmeister)* a budai déli vaspálya egy igen hasznavehető konduktora a napokban Nagy-Kanizsa közelében a vasuti kerekek alá esett s azok alatt lelte szörnyü halálát. A szerencsétlen három árvát és egy özvegyet hagyott hátra.

** *(Nagy tüzvész.)* *Leleszen* a Mátra vidék egyik legnépesebb helységében május 20-án déltájban egy istállóban tüz ütvén ki, rövid két óra alatt 142 ház, 71 istálló, 15 csür s számtalan baromfi-ól lett hamuvá. Mintegy 100 családnak égett oda épületeivel együtt minden fölkelhető vagyona. A kár csak hozzávetőleg is többre rug 50,000 ftnál. Biztositva csak 4 ház volt. Emberélet is esett áldozatul — egy 86 éves tehetetlen agg, — és két nő.

Mi ujság?

(A képviselőház) május 28-án tartott ülésében a központi bizottságnak a Poroszországgal kötött kereskedelmi szerződés felől való jelentése vétetett tárgyalás alá. — A központi bizottság jelentése fölolvastatik s az abban a czimezésre vonatkozó változtatások helyeslést találnak. — A lényeges változtatás abban rejlik, hogy az „Ausztria“ elnevezés helyett, Magyarország önálló államisága kellően praecisiroztatik, — ugyanis a főszerződés bevezetésében ő Felsége czimére nézve a következő elnevezés „Ő cs. kir. apostoli Felsége“ — a következővel helyettesittetett: — „Ő Felsége az ausztriai császár és Magyarország apostoli királya.“ — Ezen változtatás szellemében történtek a czimezés minden további változtatásai. Miniszterelnök gr. Andrássy Gyula rövid beszédben előadja hogy a kormány részéről minő lépések történtek, hogy az előbbi czimezés, mely a magyar korona jogainak, s a magyar állam önállóságának meg nem felelhetett, megváltoztassék. Tisza Kálmán és Keglevics B. gróf rövid beszédben kinyilatkoztatják, hogy nincsenek ugyan a czimezéssel teljesen megelégedve, de nem akarván a különben hazai iparunkra nézve is haladást tanusitó kedvező szerződés foganasitását akadályozni, a központi bizottság által létrejött változtatásokban megnyugosznak.

(Király Ő Felsége) a pünkösd ünnepét itt Pesten tölti felséges aszszonyunkkal.

** *(Ő Felsége a királyné)* legjobb egészségnek örvend, ugyszinte az ujszülött Mária Valeria főhgnő is. Ő Felsége a királyné valószinüleg jun. 4-én fogja először elhagyni lakosztályait s ekkor a városligetben sétakocsizást tartani. Elutazása előtt felséges testvérével a nápolyi királynéval mindenesetre meg fogja még látogatni a budai hegyeket s egy kirándulást Gödöllőre tenni.

(Vetter Antal tábornokot) hir szerint a magyar honvédelem főparancsnokává fogják kinevezni.

(Gr. Andrássy) részvéte mellett miniszertanácsot tartottak Bécsben a hadszervezés tárgyában. Az általunk is ismertetett terv elfogadtatott.

** *(Tompa Mihály,)* ünnepelt s országszerte hires költőnk, mint a „Hon“ irja, május 15-kén egy több fekete pecséttel ellátott könyvet, illetőleg lepecsételt kéziratot küldött a jászóvári országos oklevéltárba őrzés végett; mely 50 év mulva felbontandó, Pestre kinyomatás végett küldendő, jövedelme a magyar tudom. akademiáé lészen. — Mily irodalmi kincset foglal magában e könyv? e kérdésre majd csak utódaink nyernek feleletet.

** *(Rákóczy János)* máj. 27-kén vette át az igazságügyi miniszteriumban Kossuth Lajosnak hosszu évek során át lefoglalva tartott iratait. Ezen iratok, melyekre nézve nevezett miniszterinm

Budvára

Erdélyben

1590. FÉLKÖRÖS ZÁRÓDÁSU MED
rak. Velence, XIV. sz. — Halbr
blätter. Venedig, XIV. Jh.

1591. KIS KEREK DOMBORMŰ, c
XIV. Jh.

1592. LEBEGŐ PUTTÓ, homokkő,
mit Sanduhr. XVIII. Jh.

1593. NÉGYSZÖGÜ DOMBORMŰ, ma
Viereckiges Relief, Marmor. Ve

1594. KÉT PILLÉRFEJ, kő füzérrel,
von Vergoldung. XVIII. Jh.

1595. PAPIRVÁGÓKÉS, ébenfa, ezü
messer, Ebenholz, mit silberbes

1596. KEREK SZELENCE, elefántcs
Elfenbeinschnitzerei. Biedermeie

1597. KEREK SZELENCE, gyökérfa,
Wurzelholz, mit Bildnisrelief. A

1598. KARTUS KERETTEL, farago
Rahmen, Steinschnitzerei, mit

1599. EREKLYETARTÓ FESZÜLET

Téglás Gábor: Kik építettek a székely-udvarhelyi Budvárát? 5 ábrával. Arch. Ért. 1897. 108–115. l.

— TEXTILIEN.

—1820.

kal. XIX. sz. — Lange Spitze, Klöppel. XIX. Jh.

X. sz. — Deckenrand, Spitze. XIX. Jh.

himzett virágokkal. XVIII. sz. — Messgewand, auf
n.

yem-alapon nagy himzett virágokkal. XVIII. sz. —
farbige Blumenstickerei. XVIII. Jh.

yem. szines himzésü nagy virágokkal. XVIII. sz. —
farbige Blumenstickerei. XVIII. Jh.

n nagy himzett virágokkal. XVIII. sz. — Pluviale,
menstickerei. XVIII. Jh.

virágos sávokkal. Louis, XVI. sz. — Pluviale, auf
XVI. Jh.

virágokkal. XIX. sz. — Grosses Tuch, schwarze

gazdag aranyhimzéssel. XVIII. sz. — Albanischer

Budvár

Udvarhelyszék

l.

Gaal I. 53. l.

Budavár

Újhegyi Béla: Budavár keletkezése és hadtörténelmi multja.

Temesvár

1892

Id.

Az utazás részletezése és felszámítása

Tétel

hó

nap

Idő

utinapló.

.....

.....

.....

.....

.....

.....hó.....nap.....óra.....perc.

.....hó.....nap.....óra.....perc.

s a költségek	Összeg		Jegyzet
	P	f	

Budvár

Jakab Elek: Budvár
és Budvár környéki
leletek. Arch. Ért
1894. 210-216. l

295 1894

Budvar

Udvarhelyszék

Könyöki

518, 519. l.

Budvára

l.

Arch. Ert

1897. 108-115 l.

1854

Budweichsel György

festo

1905-6.

Éminisk 1930, 82 l.

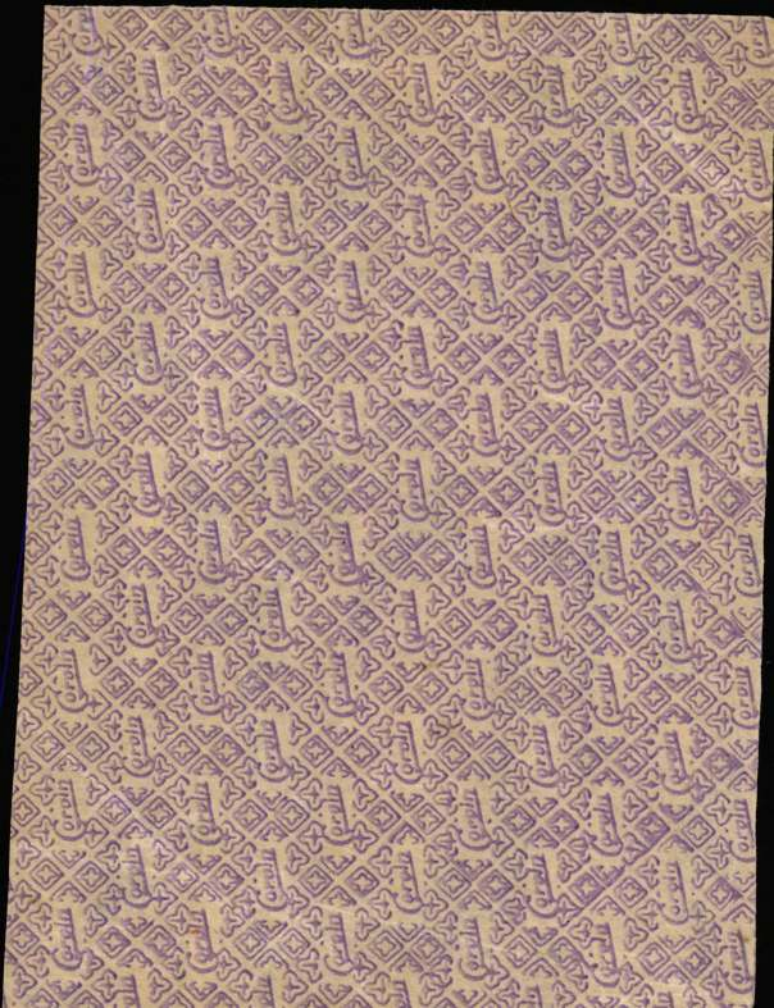

BUECHEYSSLER, Georg Nürnberg

1662

WAB 100. 186.

Buemann, Severin

(1808 – 1848)

l. Vayer Szechenyi

105. l.



Bartók 32 Galéria H-1111 Budapest, Bartók Béla út 32. Tel./fax: (36-1) 186-9038
Nyitva: Kedd - vasárnap 14 - 18 óráig / *Gallery hours: Tuesday - Sunday 2 - 6 pm*

Daniele Buetti

Only You

1997. július 11- augusztus 3.
Megnyitó: július 11-én, pénteken 18 órakor

July 11 – August 3, 1997
Opening: Friday, July 11, 6 pm



MTA Művészettörténeti
Kutatócsoport
Majoros Valéria
Budapest
Úri u. 49.
1014

Független képzőművészeti Műhelyek Ligája - Pro Helvetia Svájci Kultúralapítvány



GENERAL
ELECTRIC

Buppl Antal, építész. A XVI. században élt s 1550 körül Erdély erődítési munkálatait vezette.

Böheim Vendel: A Habsburgház műkincsei. *Magyar Műkincsek.* Budapest, 1898. II. k. 15. l. — *Szendrei János dr.:* Magyarország középkori várai. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1908. 196. l.

BUFALO,Antonio del vagy da. A XVI.sz. közepén Magyarországon volt és miután egy okmány őt "in toto regno Transilvania Majestatis sua sacratissime architectus"-nak nevezi, valószinü,hogymár régen itt volt; valóban a Bécsi Lebéltárban létezett egy tőle származó jelentés,amelyben említést tesz Andrea Trevisano és Francesco da Pozzo által készitett ~~vár~~ erődítményekről, több más ~~ter~~ 1552-ből származó levelével együtt,amelyekben hivatkozott Castaldo tábornokra is a gyulafehérvári váron,/A.N.B./

Maggiorotti,432-33.

Da Bufalo Antonio èpitér

Erdélyi Mór
1932. 294 - 304.

Bufalo, Antonio da

olasz hadi épitész

~~Z~~ Nagyszeben város

védőrendszerén ~~erődítésen~~ dolgozott

a XVI. században.

erőd

z

Gyalókay Jenő:

Erdély várai 1736-

ban.

Hadtört. Közl.

1935. 239. l.

Bufalo, Antonio da

XVI.22

l.

Gladtöst. Kötl.

1933. 320 l.

Vándorkönyvtárak VII. 288.

Buffalo

l. De Buffalo

Bufalo, Antonio da

Waggzchen

und

Magg Boll.



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bufalo, Antonio da

Nagyszeben közép-
korias körfalait
átalakította

írod
z
Gyalókay Bolletino

347. l –

0



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bufalus, Antonius

in toto regno Transilvania Sacratissimae Suae Maiestatis architectus a XVI. században két segédjével (Andrea Trevisano és Francesco da Pozzo) Magyszeben erődítésén dolgozott.

Szód

Magy. 30.1



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

uegirva // Bufalo, Antonio de

l.

Banfi Erdély

298. l.

Bufalo, Bubufus,

Buppl Antal -

Katonai éjütész

XVI. Erdély.

Lásd céduláit

Buppl Antal

alatt is -

Pataki Vidor: A

XVI. szaradi várépítés

Magyarországon. A

Bécsi Magyar Tört.

Intézet Évkönyve.

Bp. 1931. 108-l.

Lásd Andrea Trevisano

életrajzát is.

Buffler Gáspár

festette a vörösberényi egykor jezsuita ma pléb. templom freskóit.

Dor Bakony

44. l.

Dornyay tévéd, mert Tengely Dorffmeister festette, mint ez eredetileg Éber László állitotta.

Törlendő fenti a lexikontól

konyatkor.

forduló mély út vezet ~~a falunvégi~~ Kis Oroszi házai-
nelyeknek udvarán fák vannak sárguló
közül kettőnek kéménye füstölög. Az úton
felé ~~és pedig úgy,~~ hogy a ~~[illegible]~~ gunárt a többiek
menti dombok oldalait kövekkel rakták ki.
.| A mester jelzése alól balra ez: „ UJVÁRY J.

86 c/m.
május hó 3-án kelt 31153 a. leirattal (228/99)
lár elszámoltatott 1899. V. 18-án (250/99)
omásulvették 1899. VIII. 25-én 12993 szvsz.

áma 447/99.

+

nak.

hez felvázolni lelki arcképüket.

A könyvtáralapító tábornokot legmagasabbfokú intelligencia, az emberi ismeretek egész teljességét felölelő érdeklődés, mélységesen bölcseleti, de erősen nemzetközi gondolkozás jellemzi. Alig van a tudományoknak olyan ága — talán a teológiát kivéve, — amely érdeklődési körén kívül maradna. A kor bölcsészeti áramlatai ép úgy foglalkoztatják, mint a rohamosan haladó technika vívmányai. A nyelv, amelyen olvas és ír, elsősorban a francia, azután a német. Példányai szépségéből, kötéseinek előkelőségéből joggal vérbeli bibliofire következtetünk, akit a könyv mint műipari alkotás is érdekel. Ebben is igazi gyermeke korának, hiszen a XVIII—XIX. század mesgyéje a könyvkedvelés legragyogóbb korszaka.

Könyvei tömegéből legelőször a hivatásához illő katonai szakmunkák tünnek szemünkbe. A harctereken forgott vitéz főtiszt mesterségének teoretikus részét is szeretettel művelte. Gyüjteményében főhelyet foglalnak el a katonai kiképzés alapvető kódexei, a különféle gyakorlati szabályzatok, reglamák, exercitiumok, stratégiai és taktikai munkák, az erődítéstan és a várostromlás szakkönyvei épp úgy, mint az akkor legidőszerűbb hadtörténeti művek, nevezetes hadjáratok, csaták, ütközetek leírásai. Magától értetődik, hogy nem hiányoznak a legnépszerűbb nagy hadvezérek működésének összefoglalásai. Csak példaképp említünk fel egykettőt, mint *Eugenii von Savoyen Helden Thaten* (Nürnberg, 1739), *Friedrichs des II. hinterlassene Werke* (1788), *Napoleon, Campagne des Français en Italie*-jét (1800—1801), vagy a nagytekintélyű *Puyse-*

Ø Buffleur Gáspár

nem festő, megrendelője volt a freskoknak

Schoen Arnold: Paumgartner és Buffleur, Székesfehérvári Szemle. 1932. 4-6. sz. 25, 26. l.

Kihagyandó!!

1758-ban került Székesfehérvárra a jezsuita rendházba; mint a plébánia templom magyar hitszónoka. 1765-ben Vörösberenybe költözött, ahol a jezsuiták birtokának jószágigazgatói teendőit végezte. Innen később Veszprémbe vonult, ahol 1787 szept. 1-én halt meg 67 éves korában. Dalmady Győző tévesolvasása folytán lett belőle festő. Nem alkotója, megrendelője volt a vörösberenyi freskoknak, melyek valószínűleg Dorffmeister István

II. MELLÉKLET.

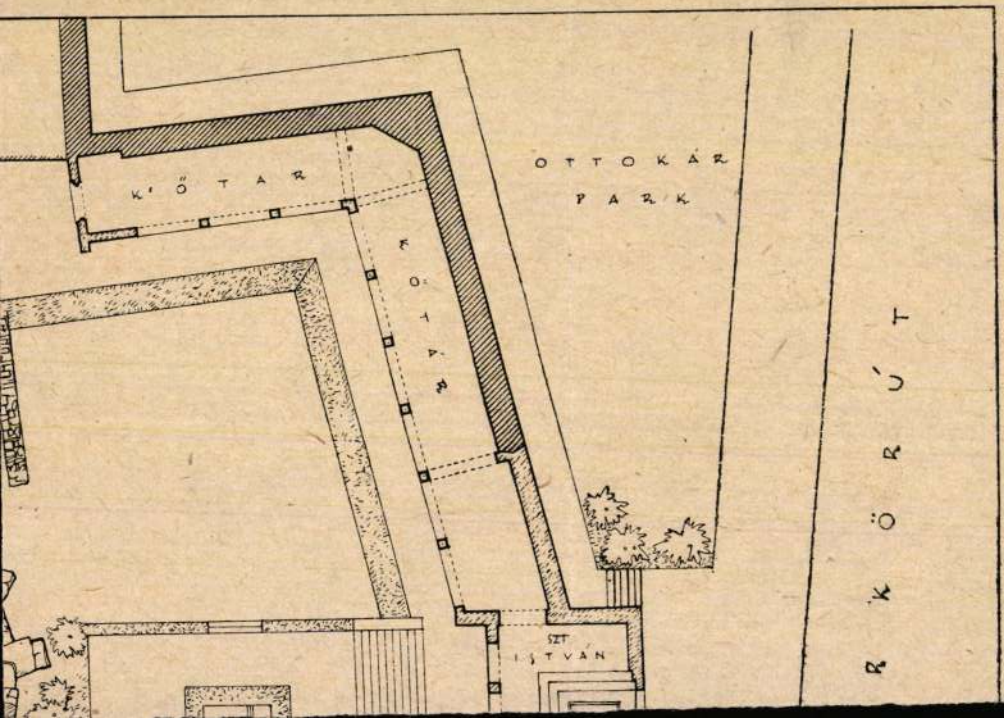

(Buffler)

Buffleur (Gáspár

jezsuita atya

nem volt festő. Az

ő nőnőrhatáira indult

meg 1759-ben az uj

székesfehérvárs uj plé-

bania templom, a mai

székesegyház épitése

1765-ben Vörösbereiybe

költözött, hol jószágigaz-

gató volt. Meghalt

1787 szept. 1. 67 évs

korában

Schoen Arnold: Paum-

gartner és Buffleur.

Székesfehérvárs Szemle

1932. II. 4-6 sz. 25, 26 l

Az I. Kötetből Förlendő

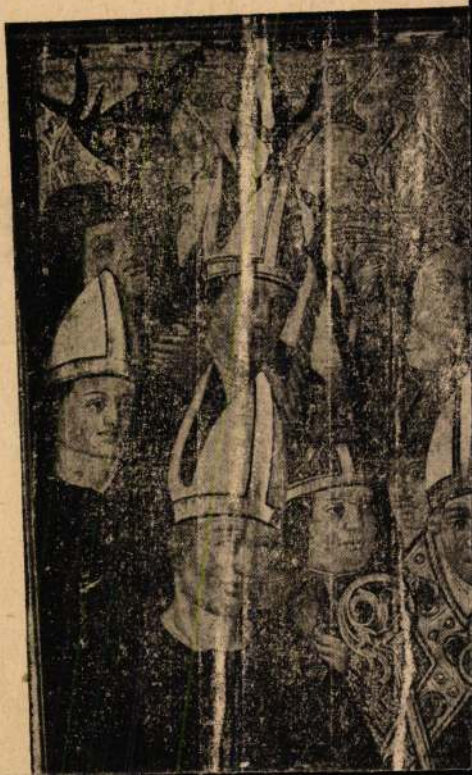

Buffler Gáspár, festő. A XVIII. században a vörösberényi jezsuita rendház tagja volt, honnan 1777-ben, a rendház feloszlatása után távoznia kellett. A vörösberényi templomot, melyett 1779-ben szenteltek fel, Buffler díszítette freskókkal.

Dalmady Győző: Vörösberény (a Balaton mellett). *Vasárnapi Ujság.* 1864. 453. l.

Buffola József

Ézsiás Pálnéval közösen tervezett modern szállodai berendezésére (Budapesti Bútoripari Vállalat kivitelezése) „Legszebb Termék" díjat kapott. Fotója a 29. l.-on.

Botha Zoltán: Bútoripar. — Ipari Művészet, 1967. 3. sz., 26. l.

MDK

Buffleur Gáspár

A vörösberényi templom festtette 1779-ben,
ő is adta azok tartalmi programját.

/Schoen Árnold: Paumgartner és Buffleur

Székesfehérvári Szemle 1932. 4-6 sz. 25,26.l.

Ø Búfy Béla

Könyvkötő

az 1860-as években

Rozsnyón

Láttam tőle a Ne-
felejts című hetilap
pesti
díszkötésű évfolyamait

I INDULÓ

SA LÁSZLÓ

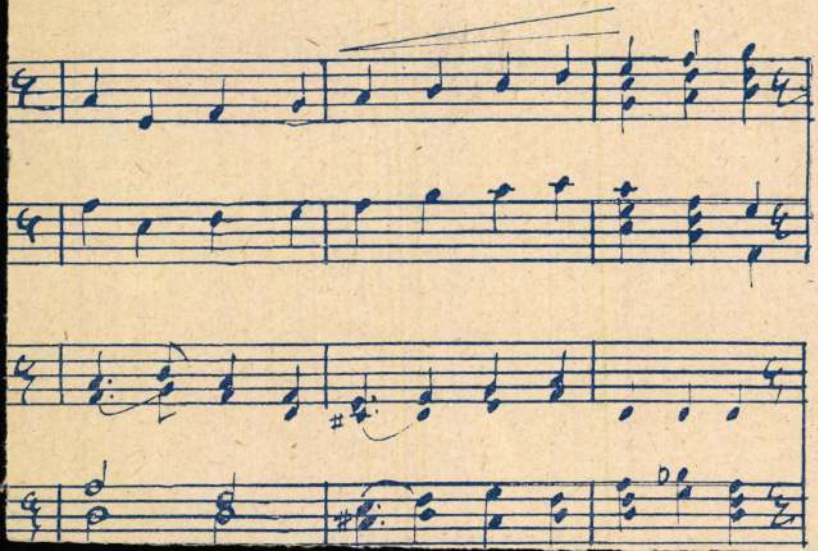

Bugajenko Fjodor, szovjet szobrászművész.

Nyíri Éva: Fürdőhely, vagy dagonyázó?

Ligeti Károly újságíró- és vasesztergályost 1919. jan. 2.-án Omszkban 150 internationalistával együtt kivégezték. Az évtized derekára Omszkban Pest megyei emlékpark létesült. Itthon is felmerült egy hasonló barátságpark létesítése és tervezik, hogy mielőbb fel kell állítani Ligeti Károly szobrát, Bugajenko Fjodor szovjet művész alkotását.

Budapest folyóirat, 1988., 5., 13-old.

MDK

Bugajov Aleekszandr
szovjet főhadnagy

Szerepelt a "Béke és a népek barátsága" kulturális szemle győri képzőművészeti kiállitásán.

"Ősz óta a Győri Képzőművész Kör egyik legszorgalmasabb tagja."

Barabás László: Uj tartalom és formakeresés.
Kisz Kisalföld. 1962. máj. 10.

Bugajev Sándor

Portrékkal

Szerepel a pápa. kép. műv. szokkör

Párlatán

(Bodó): Húsz év kezméséből

Napló 1969 X. 15

Bugajev Sándor

Nagykátán öre az esztétikai nevelés-
nek. Fáradhatatlan a képzőművészeti
kultúra terjesztéseben.

Lasonci Miklós: Pest megye rajztanárai
képzőművészetünk örhelyen.
Pest Megyei Hírlap, 1976. szept. 15.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPLÓ
(Veszprém)

1972 FEB 4

1021

Bugajev Sándor

Öregdiák készül a pápai fiatalokhoz

„Nekem a folyó tetszett leginkább, az Ipoly" — idézte sokszor Szabó Lőrinc szavait Bugajev Sándor.

Tizenhárom éves volt, amikor Ipoly-menti szülőföldjéről, Szlovákiából kitelepítették özvegy anyjával, hugával. Pápán lelt otthonra a család 1948 május elején. A bencés gimnáziumba akart beiratkozni a félárva gyerek, de 900 forintot kértek az atyák. Megtudta azonban társaitól, hogy a református kollégiumban szívesen fogadják a szegényeket. Tüstént jelentkezett.

Fel is vették a Petőfi Sándor Népi Kollégiumba — különös vizsga után. A demokratikus hagyományokat őrző, szabad szellemű nevelőintézet vezetői társadalmi problémákról faggatták. A véleményére voltak kíváncsiak, majd el kellett énekelnie tíz népdalt. Csehszlovákiában azonban kevés magyar dalt hallott. Magyarul és szlovákul énekelt hát felváltva — Rácz Endre kollégiumi igazgató, Illés Jenő, Bíró István és más ifjúsági vezetők derültsége közepette.

A Széchenyi utcai kollégiumban — a mai 304-es Acsády Ignác szakmunkástanuló otthonban — hamar megtanulta: „Sej, a mi lobogónkat fényes szellők fújják..." Jankovich Ferenc verse összecsendült József Attila Fiatal életek indulójának zárótételével...

Jól érezte magát a munkás, paraszt gyerekek közösségében, amely önkormányzaton alapult. Fel is idézi emlékeit Vida Jenő hajdunánási tanárral, Pölöskei József katonatiszttel. A többiek arca elmosódott, csak egymás biztatásának, s a közös munkának, az újjáépítésnek, meg a vitáknak melege süt át az elmúlt negyedszázadon. Az a szellem, amelyben a közösségért áldozatvállalásra mindenkor kész embereket nevelt...

Tanárai közül A. Tóth Sándor festőművészről beszél a legszívesebben. Művészi hajlama kibontakozását is segítette. Járt képzőművészeti főiskolára is, de tőle kapta a legtöbbet művészi fejlődéséhez.

Maga is rajztanár. Pesten él, Nagykátán tanít Bugajev Sándor. Politikai munkát is végez, s vezeti a járás pedagógusainak képzőművész körét. Saját festményeiből és mozaikjaiból most tavasszal nyílik első önálló kiállítása.

A tavasz másik nagy eseménye a pápai találkozó. A kollégista társak viszontlátása. De már előtte — február végén — meglátogatja az öregdiák a Petőfi gimnázium tanulóit. A népek barátsága címmel tart előadást, elsősorban Lengyelországról. Nagykáta Poznannal tart fenn élénk kulturális kapcsolatot. Maga is megtanult a szlovák mellett lengyelül, s beszél oroszul, németül és olaszul is. „Mellesleg" dramaturgiai, zenei lexikont ír.

Nagyon tevékeny embert ismerhetnek meg benne a pápai diákok.

Tungli Gyula

szervezünk, fiatalok

ern munkásszállást,
ciális ellátást biztosítunk!

énytől függően történik!

szabad!

kanapokon a Terv-
ályon.

(525)

Televízió
szervizünk

átalánydíj
beindított

Szerződésk... jelentkezni lehet az
Ajkai GELKA Szerviznél. Telefon: 333.

(349)

Egész évben
fogyasszon

ORANGE

üdítőitalt

MEGYEI
PARI VÁLLALAT

LMI VÁLLALAT

NITROKÉMIA
IPARTELEPEK
BALATONFŰZFŐ

felvételre
keres
ács

szakmunkásokat, valamint
FÉRFI
és
NŐI
munkavállalókat vegyipari munkára.
Munkaidő: csökkentett, heti 40 óra.
BÉR:
megegyezés szerint. Védőruhát és kedvezményes étkezést, férfiaknak munkásszállást biztosítunk.
JELENTKEZNI LEHET mindennap 6—12 óráig Nitrokémia Ipartelepek Munkaügyi Osztály, Fűzfőgyártelep.

(504

Ø Bůgan Sára

Alexy Janosné

festő

Szut. Rabcsán (Árva vm)

1906.

lásd

Gulyás Magyar írók

IV. k. 231. h.

Cs. I. k. 393. h

MDK

Bugár Ferenc,

valószinüen pap volt,akinek templomképeit /Pécs, Eger, Györ,Szombathely/ 1832-34 -ben rézmetszetben adta ki a Vallási és Egyházi Tár.

Lstab I.

Bugár Ferenc

rajzáról készült fametszet 1832ben

Müvészet éá felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 Bp.

Komárik:A korai gótizálás Magyarországon

266 old.

Bugár F.

grafikája a pécsi székesegyházról. 1832. Reprodukció.

Gibó I.: Europäische Einflüsse und lokale Entwicklung in der ung. Architektur um 1800. Acta Historiae Artium, Budapest, 1972. 3-4. sz.

2891

Bugár Ferenc

MDK

Repr:

A pécsi székesegyház

Bugár Ferenc metszete

103.o. 61. kép.

ZÁDOR ANNA: POLLACK MIHÁLY.Bp.1960.

Ø Bugár Ferenc

rajzoló

l.

Bely györi rajzisk

19. l.



Bugár Ferenc

rajzoló

Pécsi Fő Templom.

Acélmetszetnek látszik.

Rajzolta fenti, mel-

lette H. J.

Megjelent

Vallási és Egyházi

Tár. 1882. II. f.

előtt.

Pest,

g.6.

E.	nr Mk.		18.	00

hnter Weise

Bugár Ferenc
rajzolta
Hofbauer A. (ligz.)
metszete
Szombathelyi Fő
Templom:
Rézkarc v. acélm?
Megjelent
Egyházi Tár
Pest, 1834 V. füzet
ennkép

Mins
led
3

Bugár Ferenc

Győri Fő Templom
rajzolta fenti
metszete (?) Hof-
bauer J.
finom rézkarcnak vag
acélmetszetnek
látszik -

Egyházi Tár.

Pest. 1833. IV. f. a címlap
előtt.

…VÉL.

Budapest, 19 18. II. 23.

196.

KILIÁN FRIGYES

UTÓDA (NOSÉDA TIVADAR)

Postatakarékpénztári cheque-számla 10.493.

…mi könyvkereskedése, IV, Váczi-utca 32. (Városháztér, Haris-bazár mellett.)

Magyarországi Allamtelepek orsz. Igazgatósága

Szives áttekintés végett!	Rendelésre!	Folytatásul!	kor.	fill.	Visszaküldés alkalmával e szállító-lapot mellékelni kérjük
Kurt Krüger Rendszám					
Keller Friedrichsen-tanár			60	84	

Bugár

Ltáb I. 88.

I. Bajazet.

Mellig, balra, arczélben é
retbe helyezett tojásdad medaillo
léje szárnyas villám és két nyil
I. Turcarum rex" felirattal nyomta

Fam., mér. 16.: 15 cm.

Szn. 64-900.
332-900-17.

Bugár

l.

LykaMagymű1300-50

89. l.

6.



8.

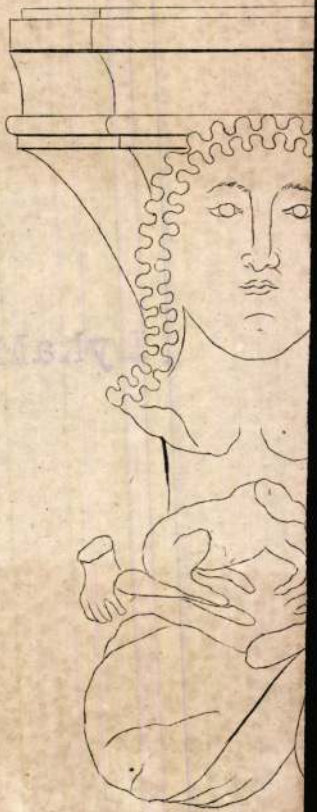

BUGÁR FERENC

Valószínűleg katolikus lelkész volt. A Vallási és Egyházi Tár-ban több templomrajza jelent meg (A győri főtemplom, 1833; a szombathelyi főtemplom, 1834). Egy adat szerint (Győri Szemle, 1930. 28. l.) rajzot Hofbauer Jánosnál tanult.

Irod: MTA MKCs Lyka Károly hagyatéka.

432. A pécsi székesegyház, 1832.

24.

rézm., 123x96 mm
Jelezve b.l.: Rajz. Bugár Ferenc; j.l. H. I. m.
Felirata: Pétsi Fő Templom.
Vallási és Egyházi Tár, Pest, Esztergomi k. Beimel József betűivel. II. füzet (1832).
OSZK H. 23.078.

Szeder Fábián János cikke, amelyhez a melléklet kapcsolódik, részletesen ismerteti a pécsi székesegyház történetét, amelynek építése – egy ókeresztény bazilika helyén – a XI. században kezdődött. A viszontagságos sorsú templomot 1805–1832 között Pollack Mihály tervei szerint romantikus-gótikus stílusban építették át. A metszeten az újonnan elkészült templom homlokzatát és oldalfalát látjuk.

Irod: Pataky 1951. nem ismeri.

K.F.

Műcsarnok Magyarország 1830-1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981.

ISMERETLEN MESTER

430. Budai gyászalkotvány, 1835.

24.

Aquatinta, 176x129 mm
Felirata: Budai gyászalkotvány.
Honművész, III. évf. 50. sz. (1835. június 21.), a 396. l. után.
OSZK H. 3.116

I. Ferenc császár-király 1835 március 2-án halt meg. Minthogy az uralkodót Bécsben temették el, a budai gyászszertartásra, amelyre március 16-án került sor, a várbeli főplébániatemplomban jelképes ravatalt emeltek. Hüppmann Ferenc (1779–1851) az Országos Építési Igazgatóság mérnökének műve volt. A majdnem mennyezetig érő fekete baldachin alatt állott „az architectoniai művész kézzel készített gyász-emlék (fehér alapszínnel 's rajta illő ábrázolatok festve). Ennek négy szegletét magasra emelkedő fehér obeliszkek hierogliphákkal ékesítve díszíték; 's az emlék tetején levő koporsón a' különféle koronák díszlettek". Az idézett tudósítás már a lap 23. számában, azaz március 19-én megjelent, a szöveget illusztráló metszet csak három hónappal később, az 50. szám mellékleteként került az előfizetőkhöz. Az építmény négy szegletére helyezett négy obeliszk kevéssé illik a klasszicizáló stílusú emelvényhez. Feltehető, hogy a ravatal tervezőjét a két évvel korábban Párizsba szállított luxori obeliszk szenzációja késztette az ó-egyiptomi motívum alkalmazására.

Irod: Pataky 1951, 260. 49. sz.; Komárik ÉÉT 1972, 217.

K.F.

24. tábla

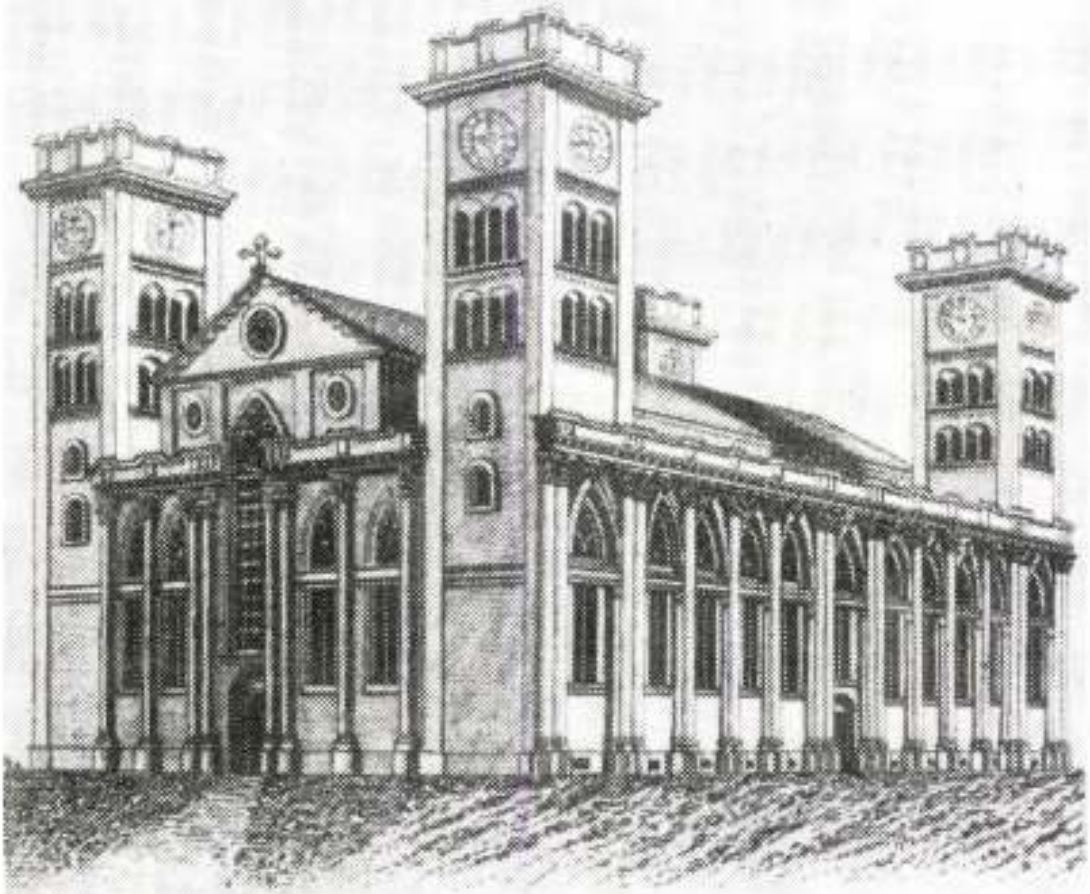

iz. Bugar Ferencz H. I. m.

Pétsi Fő Templom



Bugár Ferencz, rajzoló. A XIX. század első felében élt s alighanem katholikus lelkész volt, aki csak műkedvelésből foglalkozott a művészettel. Csinos rajzai rézre metszve a »Vallási és Egyházi Tár« cz. folyóiratban jelentek meg. Említésre méltók a Pécsi főtemplom (1832), Egri főtemplom (1833), Győri főtemplom (1833) és Szombathelyi főtemplom (1834) cz. rajzai.



MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 SEP 1

Budapester Rundschau

János Bugár

1021

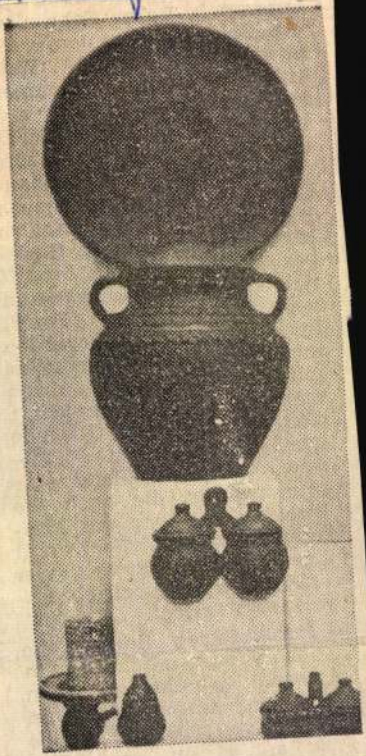

Keramik von
János Bugár

Messezentrums im X. Stadtbezirk (Kőbánya) in Angriff nahm, wurden insgesamt rund 600 Millionen Forint investiert. Bisher wurden moderne Ausstellungshallen mit einer Gesamtfläche von mehr als 45 000 m² errichtet, weitere frühere Gebäude wurden erneuert und modernisiert, es entstand eine Infrastruktur, die auch die Weiterentwicklung des Messezentrums ermöglicht, und eine ganze Reihe von Dienstleistungsbetrieben wurden angelegt.

Infolgedessen finden die beiden Veranstaltungen in Ausstellungshallen von 57 000 m² Gesamtfläche, in Ställen von 9000 m² Größe und auf einem freien Gelände über 70 000 m² statt.

(Fortsetzung S. 8)

Bugár Mészáros Károly, 2.) Folytatás

a MÉSZ Mesteriskola előadásai.

IV. ciklus 1976-78

Bugár Mészáros Károly: Középkori freskófestészet Magyarországon (vetítettképes előadás.)

~~Művészet, 198~~ Magyar Építőművészet, 1989, 1-2 szám, 4-old.

Bugát-Mészáros Károly.

CSALÁDI ÉS KÖZÖSSÉGI BELSŐ TEREK A MÚLT SZÁZADI GYULÁN

Egy város megismeréséhez feltétlenül hozzátartozna az otthonok meglátogatása is. Az utcán járkálva átélhetjük korábbi idők sétálóinak élményét. Olykor betérünk egy-egy lakóház udvarára, megragad annak harmóniája, de az otthonok már zárva maradnak előttünk. Fantáziánk benépesíti a falak mögötti tereket. Ha barátra találunk és beinvitál magához, nagy szerencse kellene hozzá, hogy az elképzelt világot láthassuk viszont.

Magyarországon a tízet alig haladja meg azoknak a kastélyoknak a száma, amelyekben betekinthetünk a főúri életmód lakáskultúrájába és másfélszáz azoknak a néprajzi értékű házaknak a száma, ahol a falvak művészetben gazdag otthonaiban gyönyörködhetünk. Polgári életmód-történeti múzeum azonban nincs ma az országban.

A művészettörténet és az építészettörténet is a könnyebben bejárható emlékeket kutatta, vizsgálódásaik főleg a középületekre és a templomokra irányultak. A polgárházaknál és a városi palotáknál megelégedtek a homlokzatok elemzésével. A sors fintora, hogy miután a hagyományosnak mondható lakáskultúra kihalóban van, az államosítás lehetővé tette egy-egy ház akár tíz évig tartó építési periodizációs vizsgálatát. Az építési periodizáció ismerete a kapcsolódó tárgyi iparművészeti kultúra előzése árán vált lehetségessé.

Szerencsésnek mondható Gyula városa, hogy egy düledező földszintes polgárház lakói a sok mellőzés s az igen szűkös körülmények ellenére kiböjtölték az időt 1978-ig, amíg értő és szeretetteljes figyelem fordult életük felhalmozódott emlékei felé, s megkötötték velük az életjáradékot biztosító végrendeleti szerződést.

Szerencsésnek mondható Gyula városa, mert e gyertyától kormos falak az 1820 és 1880 közötti, megyeszékhely köré csoportosuló értelmiségi kisnemes polgárság tudományt művelő, iparművészetet értő és 48-as érzületű világának hiánytalan emlékeit őrizték meg.

A Jókai utca 4. számú ház az 1801. évi tűzvész után épült. A falak tanúsága szerint először az utcára néző két szobával, amihez hamarosan egy utcai harmadik szobát, egy szárazkaput, és egy különálló katonabeszállásoló szobát építettek. Az utcai szobákat díszítőfestéssel látták el. A földszintes ház udvari szárnyában voltak a hálószobák, a konyha, a kamra, a kocsiszín, az istálló és a hátsó utcára nézve egy szoba-konyha-kamrás cselédház is. 1863 és 1880 között korszerűsítették az épületet. A tornác negatív sarkából pozitív terű nyári ebédlőt építettek, melyet angol előképet utánzó, sűrű üvegosztású, teljes felületű üvegfallal alakítottak ki. A tornácívekbe tolóablakot tettek. A negyedik utcai szobát a többihez sorolták és a konyhát a pesti példákhoz hasonlóan a lakás végére tolták ki. A házban talált bútorok, festmények, porcelánok, metszett üvegek, textíliák, ruhák, könyvtár, dísztárgyak, üvegnegatívok és fényképek, az élet ezer kelléke a család levelezésétől egészen a cukorkásdobozig, rendkívül bő információt szolgáltatnak az akkori értelmiség életviteléről. Teljes hűséggel nem állítható vissza a ház berendezésének egy korszaka sem, hiszen több ház bútora van ott együtt, és az élő rokonság is természetesen tovább vitte a rá hagyományozott részt. Hiteles viszont az, ahogy a különböző foglalkozású gyulai polgárok a képeken szerepelnek, ahogy a ház és tárgyai a múlt századi gyulai polgári életmódot képviselik.

A készülő polgári életmód-történeti múzeum kialakításánál kizárólag a hagyatékban fellelhető bútorzat és a tárgyak bemutatása volt a cél úgy, hogy egyben a fő- és melléképület minden helyisége az eredeti funkcióját képviselje. Az 1878 és 80 közötti időszak bemutatása tűnt a legoptimálisabbnak: Ladics György ekkor pályája csúcsán, megyei főügyész korában használta a házat. A főépület térsora, a férfi dolgozóval és a vendégfogadó szobával kezdődik, utána a női szalon következik, ezután az ebédlő, ami kapcsolódik az üvegszoba nyári ebédlőjéhez. A negyedik utcai szoba a szülői háló, ezt követi az utcára merőleges sorban a fiúháló, a leányháló, a fürdőszoba, a konyha és a kamra. Az utcai szobák díszítőfestéseit feltárattuk és restauráltattuk, mivel az a belső térre nézve fontos és meghatározó volt. A funkcionális térsorban egy szoba egy stílust képvisel, így a biedermeier kort (1820—1845) a női szalon és a leányháló. A Lajos Fülöp-féle, neobarokk-romantikus korszakból valók az ebédlő és a szülői háló bútorai. Az 1870-es, 1880-as évekből való neocopf és neoreneszánsz eklektikus bútorok az úri szobába és a fiúhálóba kerülnek. A nyári ebédlőbe a thonet bútorokat tesszük. Minden szobába a funkcióhoz, a használóhoz és a korszakhoz illő portrék és más témájú festmények kerülnek. Természetesen az edények és a dísztárgyak is a lakásban szokásos helyüket kapják. A törekvésünk az volt, hogy a belső tér olyan hatást keltsen, mintha azt ma is laknák. Nem lesznek múzeumi tárlószekrények és központi fűtés sem; az eredeti cserépkályhák, az öntöttvaskályhák és egy igen korai, három szobát szellőzőreteszeken keresztül fűtő ősközponti fűtés üzemel majd.



F. Toilette asztalka, Lajos Fülöp, 1860.
G. Könyvespolc, Lajos Fülöp, 1860.
H. Varróasztalka, Lajos Fülöp, 1855.
I. Komód, directoire, 1800.

8. Fiúhálószoba
A. Mosdószekrény, neoreneszánsz, 1875.
B. Könyvszekrény, neoreneszánsz, 1875.
C. Kétajtós szekrény, neoreneszánsz, 1875.
D. Éjjeli szekrény, neoreneszánsz, 1875.
E. Támlás ágy, neoreneszánsz, 1875.
F. Majolika asztal, 1875.
G. Kárpitozott fotelek, 1890.

9. Leányhálószoba
A. Mosdószekrény, biedermeier, 1845.

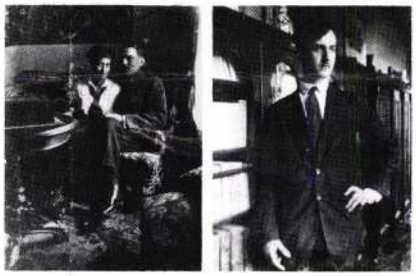



1. Szárazkapu bejárat
A. Fali ülőfülke

2. Első tornác
A. Vaslábú hosszúpad
B. Öntöttvas kályha

3. Úri szoba
A. Főnix madaras tabernakulumszekrény, késő copf, 1800.
B. Szalongarnitúra, neocopf, 1875.
C. Szalonasztal, neoreneszánsz, 1875.
D. Könyvespolc, 1865 k.
E. Tabernakulumos íróasztal, 1875.
F. Nádazott karosszék, 1865.
G. Pipatorium, 1875.

4. Női szalon
A. Hasábszekreter, 1840.
B. Kanapé, biedermeier, 1835.
C. Karosszék, biedermeier, 1835.
D. Székek, késő biedermeier, 1845.
E. Asztal, késő biedermeier, 1845.
F. Kerek cserépkályha
G. Komód, kora biedermeier, 1820.
H. Vitrin, biedermeier, 1840.

5. Ebédlő
A. Vitrin, Lajos Fülöp, 1860.
B. Pianino, Lajos Fülöp, 1860.
C. Szék, fotel, asztal, Lajos Fülöp, 1850.
D. Tálas pohárszék, Lajos Fülöp, 1860.
E. Konzolasztal és tükör, 1875.
F. Ebédlőasztal, Lajos Fülöp, 1860.
G. 10 db ebédlőszék, romantikus, 1865.

6. Nyári ebédlő — üvegszoba
A. Tálas pohárszék, 1870.
B. Kliment Margit mellszobra, 1925.
C. Thonet hintaszék, 1870.
D. Majolika asztalok, 1850—1900.
E. Thonet márványasztal, 1850.
F. Thonet karosszék, 1860.
G. Címeres öntöttvas kályha
H. Thonet fogas

7. Szülői hálószoba
A. Mosdószekrény, 1860.
B. Lábastükör, Lajos Fülöp, 1860.
C. Kétajtós szekrények, Lajos Fülöp, 1860.
D. Éjjeli szekrény, Lajos Fülöp, 1860.
E. Támlás ágyak, Lajos Fülöp. 1860.









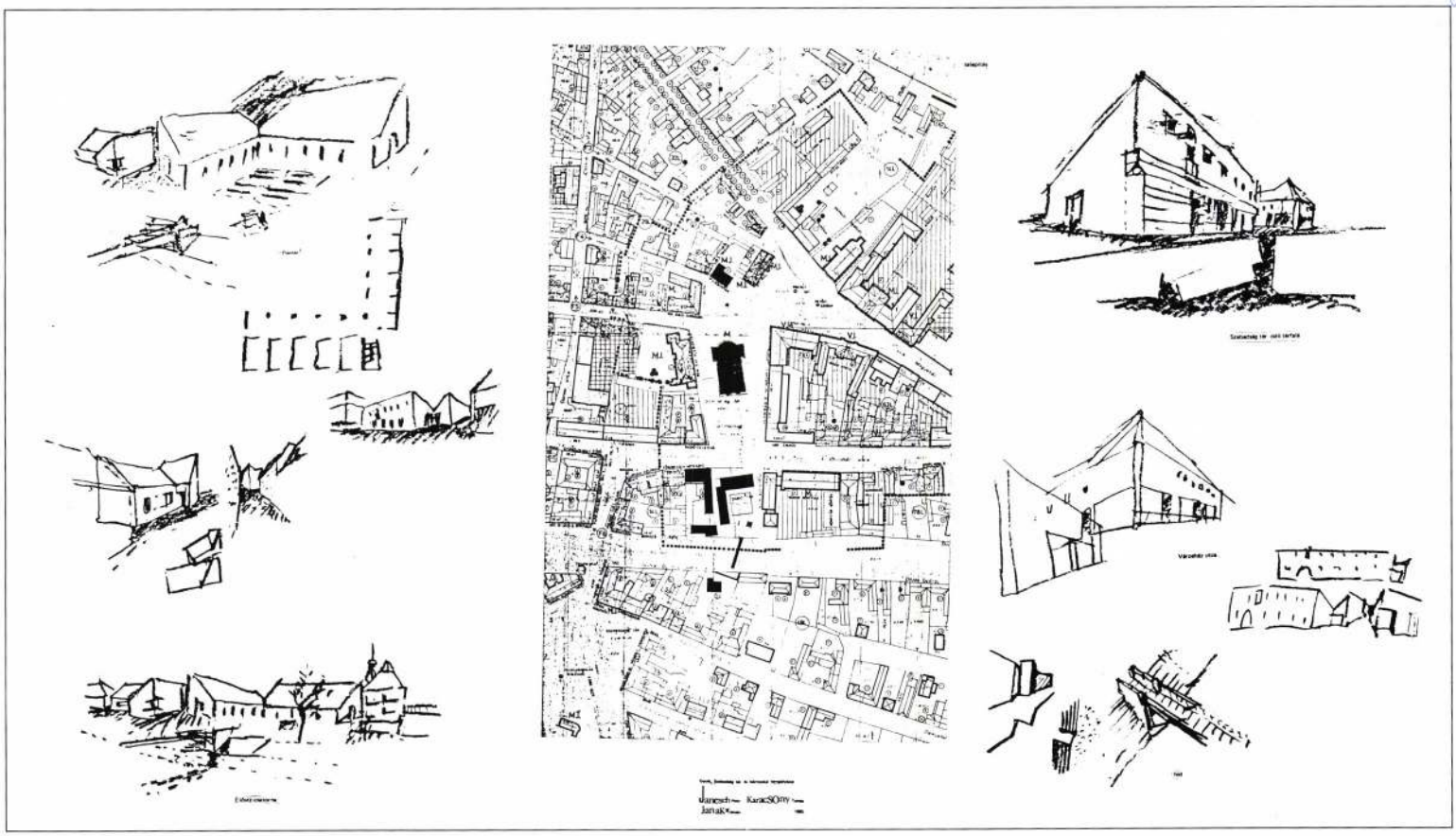

Fent balra: Piac tér, Élővíz-csatorna. Középen: Telepítés. Fent jobbra: A Szabadság tér déli térfala, Városháza utca, híd. Lent: Az Élővíz-csatorna környezetének építészeti kialakítása. A Szabadság tér déli lezárása, a Városház utca északi oldala. Az Élővíz-csatorna északi oldala. Janesch Péter és Karácsony Tamás terve

Gyula, Szabadság square. Competitional plan by Péter Janesch and Tamás Karácsony

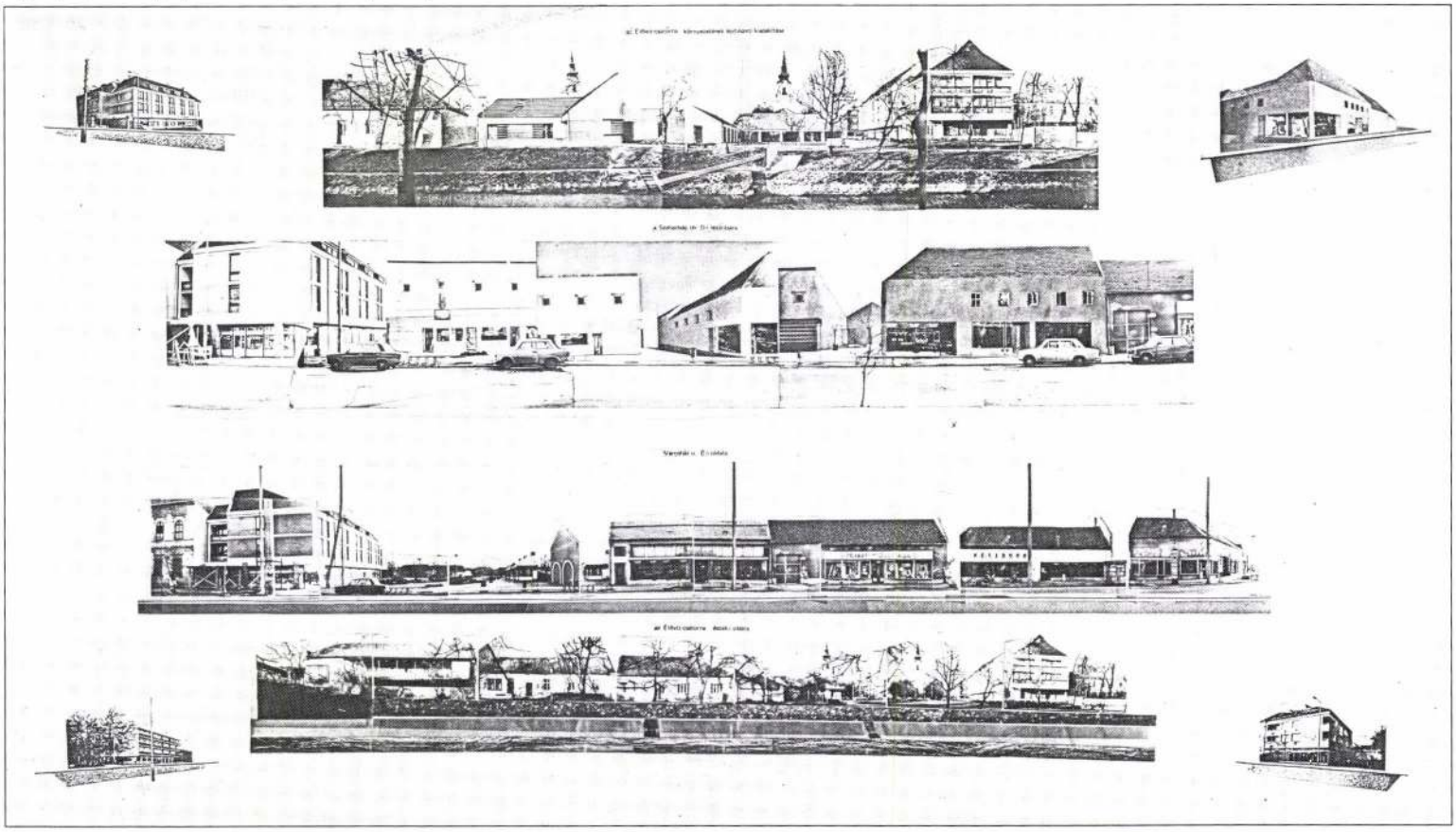

Szerencsés véletlen, hogy a Jókai utca 2. szám, azaz a szomszédos ház szintén ritka értéket rejtett. Ez a ház az Erkel térre néz, emeletes, ugyancsak a tűzvész után épült 1802 körül, postpalladiánus építészeti stílusban, a klasszicizmust megelőző klasszicizáló eszközökkel. A házban egészen 1984-ig magánkézben volt az 1840-ben alapított biedermeier berendezésű cukrászda, ami egyben Magyarország második legrégebbi folyamatosan működő cukrászdája. (A Ruszwurm bútorai 1830-ból valók, a Gerbaud bútorai 1870-ből származnak.) Gyulán a cukrászda mesterről segédre szállt: Salis, Reinhardt, Balaskó, Lázár és Jánosi voltak a tulajdonosok, illetve névadók. A cukrászda fénykora Salis és Reinhardt idejében volt 1840-től 1900-ig. A legnehezebb korszak Jánosi Imrének jutott, de szomszédaihoz hasonlóan ő is átvészelte valahogy, és elhárította az államosítást, illetve a felszámolást. Könnyen járhatott volna úgy, mint a másik két biedermeier cukrászda, a miskolci Rorárius (1845) — amely fölül a házat is elbontották — vagy a budai Fő utcai Friedl (1830), amelyet 1976-ban küldtek múzeumi raktárba.





Az 1700-as években, de még a 19. század elején is a tudományos beszélgetésekre vágyó értelmiségi polgárok a gyógyszertárakban jöttek össze. Az utcáról megközelíthető „üzlethelyiségek" berendezései közül a gyógyszertáraké a legrégebbiek. Ez után a cukrászdák következnek. Az értelmiségiek összejöveteli helyei lassan a kávéházak lettek, ott azonban csak férfiak fordultak meg. A cukrászdákba viszont az egész család, vagy férfi kísérettel a hölgyek is eljárhattak. Hogy egy ilyen művészi színvonalú cukrászda folyamatosan fennmaradjon, ahhoz szükség volt értő és igényes polgárságra, amely szívesen betér és nagyvonalú megrendelő. Kétségtelen, hogy a gyulai és a környező kastélyok lakói is bőségesen adtak föl megrendeléseket, de az nem lett volna elegendő a fennmaradáshoz. Szükség volt a kisvárosban egy olyan helyre, ahova bejelentés nélkül érkezhettek, és ahol ellentétben a templommal, a fiatalok nyugodtan egymáson felejthették tekintetüket. A közösség nem volt nagy, mindenki ismert mindenkit.

A szabadságharc előtt a műveltebb asszonyok és leányok egyre inkább kivették a részüket a politikából: a cukrászda alkalmas hely volt a vitákra. A cukrász is kedveskedett vendégeinek — 1848 körül a saroktermet klasszicista architektonikus festéssel látta el, romantikus frízzel utalt történeti múltunkra és a mennyezetre koronás magyar címert festetett. A cukrászda volt tehát a szabadságharc fóruma, a „gyulai Pilvax".

A „Százéves Cukrászda" helyreállításánál is a Ladics-háznál megfogalmazott gondolat érvényesült. Célunk az volt, hogy visszaadjuk a fénykori állapot hangulatát úgy, hogy az időközben egy sarokteremre zsugorodott cukrászda további kis és nagy szalonját eredeti biedermeier berendezéssel lássuk el, és rekonstruáljuk az 1840-es évek atmoszféráját. A műtárgy-értékű berendezésen ülnek, az asztalnál fogyasztanak a vendégek. A falakon itt is feltárták és restaurálták a díszítőfestést, a nagy szalonban megmaradt a táblás parketta. A falakra a reformkori belső tér jellegzetes kellékei kerültek: aranyozott keretű tükrök, 21 alakos jelenet, virágkosárkép, portrépár 1841-ből, üveg-textil gyümölcskosár képplasztika, divatlapok, valamint a „Női szépség, tisztaság és szelídség allegóriája". A gyűjtés legértékesebb darabja az 1819-ből való, 37 sípos géporgona, amely egy hasábszerkezetben van. A csillárok és a falikarok is korhűek és eredetiek. A berendezés rekonstukciójánál úgy vélekedtünk, hogy a történeti bútorok és tárgyak mozgó műemlékek, melyek a kortárs épületekben érzik a legjobban magukat. A kis szalon fali vitrinje és a nagy szalon lantlábú asztala a Salis-féle cukrászda tartozékai voltak s ez a hiányzó tárgyak mibenlétére és minőségére is utalni látszott. A belső terek élményét az épségben megőrződött kemencés, szabadkéményes cukrászműhely gazdagítja, amelynek a teljes edényzete és formanegatívjai is fennmaradtak. Ez a helyiség kis múzeumként funkcionál. A kis szalon fali vitrinjében, és a sarokterem vitrines pultjában a cukrászda eredeti edényzete látható, a pohárszéksoron pedig a mintegy hatvan darab fedeles cukorkásüveg gazdagítja a belsőt.





Gyula, ez az Arad árnyékában komótosan fejlődő megyeszékhely, amely az alföldi-mezővárosi polgári élet színtere, földszintes polgárházaival, elszórt emeletes épületeivel, emberi léptékű.

Szerény házaiban azonban a hazai szellem fénylő lámpásai égtek. Ezek a polgárok minden ízükben a kor európai műveltségével voltak átitatva. A polgárház-múzeum, de különösen a cukrászda, ritka értékekkel gazdagíthatja ezt az európai örökséget.



A cukrászda-helyreállítás felelős tervezője Teleky Katalin belsőépítész volt, aki a tálaló és a fagylaltozó illeszkedő bútorát is tervezte. A polgárház-múzeum helyreállítása és berendezése, a cukrászda történeti bútorainak gyűjtése e sorok írójának feladata volt. A cégéreket Stremeny Géza szobrászművész készítette.

B.-M. K.

folytatás az 1. ábra legendájához

B. Varróasztalka, biedermeier, 1830.
C. Kanapé, biedermeier 1840.
D. Kerekasztal, biedermeier, 1830.
E. Éjjeli szekrény, 1850.
F. Támlás ágy, biedermeier, 1830.
G. Egyajtós szekrények, biedermeier 1840.

10. Fürdőszoba
A. Bidé
B. Rézhenger vízmelegítő
C. Fürdőkád régi csapteleppel

11. Konyha
A. Jégszekrény
B. Konyhakredenc
C. Fásláda
D. Melegvizes mosogató
E. Takaréktűzhely
F. Konyhakomód
G. Konyhaasztal

12. Éléskamra

13. Hátsótornác gyermek játszóhely
A. Gyerekasztal és karosszék, késő biedermeier, 1845.

14. Pincelejáró helye
15. Padlásfeljáró
16. Árnyékszék
17. Kocsiszín
18. Istálló

A. Jászol
B. Hídlás
C. Takarmányakna

19. Kamra

20. Cselédkonyha
21. Cselédszoba
A. Támlás ágyak
B. Tulipánosláda
C. Búboskemence
D. Asztal, székek
E. Sublót

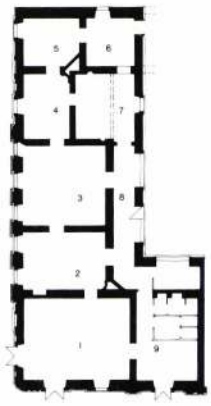

1. Homlokzat és a sarokterem
A. Cukrászda cégér, Stremeny Géza műve, 1986.
B. Fagylaltozó cégér, Stremeny Gézától, 1986.
C. Fali pohárszéksor, aranyozott favázákkal, 1840.
D. Klasszicista pult vitrinnel, 1840.
E. Illeszkedő hűtővitrin, 1987.
F. Kora biedermeier ülőgarnitúra, 1820.
G. Aranyozott szobrok, 1870.
H. Biedermeier tükrök, 1845.
I. Hónapos falióra, 1870.
J. Gyöngyösláncú csillár, 1840.
K. Kosárkás hattyú freskótöredék, 1803.
L. Monochrom sybilla, 1803.
M. Vaslábú márványasztalok, 1830.
N. Thonet székek, 1880.

2. Kis szalon
A. Fali vitrin, 1840.
B. Kora biedermeier székek, 1825.
C. Érett biedermeier garnitúra, 1835.
D. Térintarziás lantlábú asztal, 1840.
E. Eloszloplábú asztal garnitúrával, 1844.
F. Nyolcszögletű öntöttvas kályha, 1840.
G. Reformkori portrépár, Mezey Lajos műve, 1841.
H. Oromdíszes aranyozott keretű tükrök, 1845—1850.
I. 21 alakos jelenet, 1837.
J. Virágkosárka, Csikász Márta műve

3. Nagy szalon
A. 37 sípos géporgona, 1819
B. A cukrászda eredeti lantlábú asztala, 1840.
C. Késő biedermeier garnitúra, 1847.
D. Lantlábú asztal, 1840.
E. Késő biedermeier asztal és székek Gyuláról, 1848.
F. Öntöttvas kályha, 1840.

A cikk illusztrálásához a múzeum berendezési tárgyain kívül felhasználtunk Gyulán készült korabeli portréfotográfiákat is.

SAJÓ IMRE

Diplomamunkámban a bútorok, használati tárgyak külső és belső tulajdonságaival, azok feltárásával foglalkoztam. Külsőkkel, amelyek megtestesítik, összetartják, használhatóvá teszik a tárgyakat, és a belsőkkel, melyek a külsőkben nyilvánulnak meg, azok megjelenési formájában, használatuk módjában, a bennünk kiváltott érzelmi hatásban és a társadalomban betöltött szerepükben.

Szándékom szerint ez a két tárgy: egy szék és egy íróasztal is tartalmazza ezt a kettősséget, amennyiben részleteikben a felvetett gyakorlati problémák és megoldásuk kísérleteinek tárháza, egészében viszont egy gondolkodásmód kötetlen térbeli illusztrációi is.

Ezért ezeket a bútorokat befejezett, zárt tárgyaknak tekintem, amelyek azonban a tervezés folyamatosságát is kifejezik, azt, hogy a bennük megtestesült gondolat túléli a tárgy elkészültét, tovább hat, újabb tárgyakat hívhat életre: ennyiben nyitottnak is tartom. Szerintem maga a kultúra is így öröklődik, válik folytonossá.

A gyakorlati megvalósulás szempontjából: a tárgyak többféle technológiát tartalmaznak. A laminált bútorlapok szabása, élfóliázása és összeépítése nagyüzemi körülmények között történt, ezek elvileg sorozatgyártásra alkalmas alkatrészek. A többi alkatrész megmunkálása gyárthatósági szempontból kisüzemi, asztalos-, illetve lakatosapparátust igényel. Ide tartozik a szék állványszerkezete és kárpitozása, az ajtókeret, a fiókok és levélrekeszek, valamint a ponthegesztett hálók elkészítése, a csövek szabása és az összehúzó száraz köldökcsap legyártása. Ezenkívül még a felületkezelés, beleértve a kisüzemi szitanyomást is. Gyártási szempontból egyedinek kell tekinteni bizonyos alkatrészeket (itt elsősorban az ötvösmunkákra gondolok). Az adaptált tárgyakat archív anyagnak tekintem.

Az itt összeépített tárgyak elemei háromféle úton kerültek össze. Archív alkatrészek, talált tárgyak adaptációja, kereskedelmi forgalomban kapható elemek, alkatrészek, félkész termékek felhasználása, tervezett alkatrészek, csomópontok hozzáadása.

A szerkezetek, csomópontok részletes ismertetésére most nem térnék ki, inkább azok tartalmi részével foglalkozom.

Íróasztalnak összeállított tárgyam rövid élete során már többen megkérdőjelezték a SINGER-talp helyénvalóságát. Ez a kidobásra ítélt kacat számomra fontos üzenetet hordoz. Azt, hogy a jel és jelentés ebben az öntvényben egységben, a tartalom és forma egységében van. Úgy gondolom, hogy Európa számottevő felében minden civilizált ember felismerné és azonosítaná ezt az objektumot. Ez már önmagában is figyelemre méltó tény. Napjainkban a bennünket körülvevő tárgyak milliói közül kevés rendelkezik ezzel a tulajdonsággal. A tárgyak felismerhetőségének és egymástól való megkülönböztethetőségének bizonytalansága miatt a tájékozódásunk is egyre nehezebb. Egy objektum felismerésén annak megnevezését, használata céljának és módjának felismerését értem. Ennek alapján különböztetem meg az autót a villamostól, illetve a Moszkvicsot a Zsigulitól.

Minden tárgy valamilyen formai vagy működési karaktert hordoz magán, amely a tárgy alakulása, fejlődése során változhat. E karakterek alapján teszünk különbséget köztük. Rendezésük tudatunkban annál könnyebb, minél folytonosabb volt a fejlődésük, minél mélyebben vezethetők vissza az őskarakterre. Ezzel a varrógéptalppal nem a fejlődésnek kívánok hátat fordítani, hanem a fejlődés folytonosságának fontosságára, az előzmények, előképek, gyökerek jelentőségére szerettem volna felhívni a figyelmet.

Egy számomra fontos formai sajátosságról, az aszimmetriáról kell még szólnom. Ez egyrészt a részletek és alkatrészek különbözőségéből adódik: abból, hogy próbáltam koncentrálni, egy tárgyba sűríteni különböző formákat, minőségeket. Ez a próbálkozás magában hordozza a többrétegűség és egyidejűség lehetőségét. Másrészt: az aszimmetria a térbeliség folytonosságát, a tárgy többarcúságát hivatott szolgálni. Ebben a többarcúságban is vannak különös térbeli pontok, ahonnan tekintve a tárgy speciális helyzetekben mutatkozik. Ezeket a kitüntetett helyzeteket rögzíti a fényképsorozat, melynek végén a szék egy tükör által szimmetriába billen.

A felületkezelésnél a fehér laminált lapoktól, illetve a fehér festéktől a makett hatását vártam. A zománcozott fekete széknél a zongorák csillogó feketéje és aranyozott feliratai, valamint az empire bútorok számomra kedves fekete-arany színhasználata inspirált.

A nagyobb felületeknél a grafikai eszközök — amilyen annak idején az intarzia volt — kissé méltatlanul elfeledett kelléke a tárgytervezők eszköztárában. Az írófelület szitázott milliméterhálós rasztermezejével a puszta felület keretezettségét, a behatárolást, bizonyos rendezettséget kívántam elérni — a régi zöldposztós íróasztalok mintájára. A szitázott kárpit grafikája régi szenvedélyem, a keresztszemes tervezés eredménye. A homokfúvott tükrön eredeti keresztszemes minta van, egy régi falvédőről. Ezeket a mintákat, annak ellenére, hogy több száz évesek, igen időtálló grafikai kifejezésmódnak tartom. Ezek a minták, ábrázolások számítógép segítségével korlátlanul tárolhatók, reprodukálhatók, variálhatók, sokszorosíthatók: gazdagságuk gyakorlatilag kimeríthetetlen.

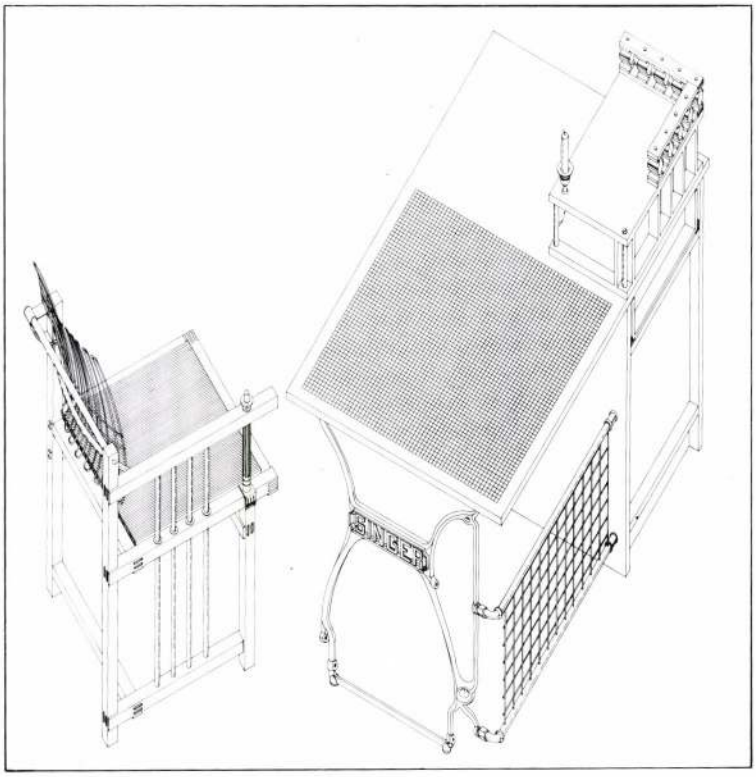

Még egy kérdés foglalkoztatott: a bútorépítés és az építészet kapcsolata, amely a történelmi bútorstílusokban

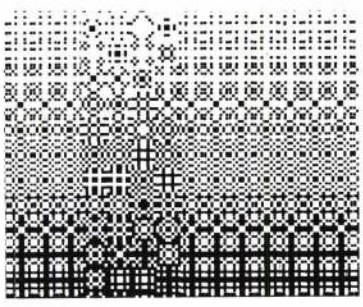

egészen nyilvánvaló volt. Ennek kapcsán került az ajtóra csapospánt helyett forgó oszlop, a szekreterre pedig esztergált babák helyett extrudált jellegű balluszter.

Úgy gondolom, hogy tárgyainkat nem szabad teljesen megfosztani kialakulásuk, használatuk, társadalmi szerepük során rájuk tapadt, hozzájuk nőtt tulajdonságaiktól, funkcióiktól. Az természetes és elemi követelmény, hogy egy tárgy biztosítsa a vele szemben támasztott technikai funkciókat, amelyeket a használat során kell teljesítenie. Ezek: az ergonómiai követelményekből és a szerkezettel szemben támasztott igényekből pontosan felmérhető paraméterek és minőségek. Ezeket a szempontokat a tervezés folyamán természetesen én is figyelembe vettem.

A tárgyaknak vannak pszichológiai funkcióik is, amelyek a bennünk végbemenő érzékelés, tapasztalás során különféle érzéseket, hangulati állapotokat ébresztenek. Munkámban szerettem volna életre kelteni a laminált bútorlapot, gyalult deszkát, csövet, textíliát: lelket önteni beléjük Dzseppetto módjára, aki életre keltette Pinokkiót a tuskóból. Olyan bútort szerettem volna tervezni, amellyel használója érzelmi viszonyba kerülhet. El lehet utasítani vagy valamiért meg lehet szeretni: idomul a használójához, és használója is szívesen igazodik hozzá.

Szociológiai funkciókkal — azaz, hogy társadalmi hovatartozásáról tanúskodjék — a tervezés során közvetlenül nem foglalkoztam. Szempontjaim az igényességre, a jó minőségre korlátozódtak. Az ehhez szükséges szellemi és fizikai ráfordítások kifejeződnek a tárgyak forgalmi értékében, ami viszont már nagyrészt meghatározza fogyasztói körüket, társadalmi hovatartozásukat.

Dokumentáris funkciójuk pedig — amelyet a tükrön levő évszám és név jelez — abban áll, hogy a diplomázás elmúltával, esetleg más kultúrkörbe kerülve számot adjanak korukról, a főiskoláról — és rólam.

S. I.

Bugát Mészáros Károly (A MÉSZ Mesteriskolája VIII. ciklusának hallgatói). 1. folytatás

Demonstrátorok: Bugát Mészáros Károly,
Golda János

(és még többen)

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 2. old.

BUGÁR - MÉSZÁROS KÁROLY

Az enteriőrművészet három évszázada

A Magyar Építészeti Múzeum gyűjteményeiben Enteriőrművészet 1700–1900 között címmel nyílik kiállítás ma délután négy órakor a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal székházának aulájában (Bp. I., Táncsics Mihály u. 1.). A kiállítás rendezője Bugár-Mészáros Károly, az építészeti múzeum igazgatója. A tárlat szeptember 7-éig tekinthető meg a hét minden napján 10 és 18 óra között. *(mh)*

MAGYAR HÍRLAP 2003. jún. 19.

on, a szerző kiadása 1908*A művészi fényképezés*
914 között évente.
szet története. Budapest, Bibliotheca, 1958.
pest, Akadémiai Kiadó, 1963., Szilágyi Gábor: *A*
1890-1945). MFSZ. Bp. 1978. Lucia Cornea:
Oradea 1852-1950. Editura Muezului Tarii

július 2-Vác, 1953. július 11), vegyészmérnök, a
atőr fotográfus, szakíró
. Vegyészmérnöki oklevelét a József-nádor
925-ben, onnantól 1950-ig megszakítás nélkül a
ozott, 1937-ig mint kutatólaboratóriumi mérnök,
ztály vezetője, 1941-1950 között mint önálló kutató,
FORTE gyárban szakértőként működött, majd
Központi Kutató Laboratórium Fotókémiai és
zen a haláláig, a váci FORTE Fotókémiai Ipar
olán a a színes-filmtechnika tanára, 1951-től egyben
nika meghívott előadója. A Chinoinban jórészt
illetve szívgyógyszerek előállításával foglalkozott.
ár a háború előtt is foglalkozott privát érdeklődésből
vékenységét elmélyítette, s több szenzibilizátort
t ki. Németvölgyi úti lakásán kiválóan felszerelt
inden kísérletét el tudta végezni

Bogie



Közeli barátai (sokan voltak), lelkes rajongói (szintén szép számmal akadtak) többnyire így hívták. A kedves közvetlenség, mely Humphrey Bogartnak járt, népszerűségét bizonyította, noha ő maga nem tartozott a puszit osztogató sztárok közé. Mindössze 58 esztendő adatott számára a földi létből, ráadásul viszonylag későn, a harmadik X-be lépve mutatkozott be a vásznon, mégis bő két évtizeden át csillogott sztárként a hollywoodi égbolton.

Olyan szigorúan és annyira szomorúan talán senki sem tudott nézni pályatársai közül, mint Bogie, számos népszerű mozisláger főszereplője, félelmetes gonosztevők és gyűrhetetlen kalandorok, romantikus hevülettel lángoló hősök és az igazságért minden áldozatra kész férfiak megszemélyesítője. Hemingway mondta egyszer, hogy nála beszédesebb tekintetű embert nem ismer. Hetyke cinizmus és fájdalmas melankólia hatotta át gesztusait. Jobbnál jobb nők omlottak a karjaiba „civilben" és szolgálatban egyaránt. Másfajta élvezeteket sem vetett meg. Bőszen füstölt – lásd képünket –, whiskyivásban talán csak John Wayne vitte többre nála. Konzekvensen képviselte a konvenciók ellen lázadó amerikai polgárok ideáljait és érdekeit.

Kiváló rendezőkkel hozta össze a sors: többek között John Huston, William Wyler, Billy Wilder, Howard Hawks, Michael Curtiz, Richard Brooks műveiben szerepelt. Hagyták szárnyalni. Kultuszt teremtett. A filmek, melyekben játszott (ízelítőül néhány cím: *A máltai sólyom, Casablanca, Martinique, A Sierra Madre kincse, A Caine lázadói, Reménytelen órák*) markáns kifejezői Humphrey Bogart realista megjelenítő erejének.

Legendája a halála (1957) óta eltelt idő alatt sem kopott meg. Ellenkezőleg: nőttön nő tiszta fénye. Vissza-visszaköszönnek mondatai és mozdulatai a *Kifulladásigban;* Woody Allen szertartásosan „imádkozik" hozzá; mítoszát a róla szóló s egyre gyarapodó játékfilmek ápolják; özvegye, Lauren Bacall emlékirataiban hiteles portrét vázolt fel róla.

Filmjei szintén nem fakulnak: kedvelt darabjai kluboknak, tévés csatornáknak, videokölcsönzőknek (art- vagy kommerszkategóriában, egyre megy).

Humphrey Bogart 1899. január 23-án született. Ma ünnepeljük első centenáriumát. Kétség sem férhet hozzá: Bogienak megbecsült helye lesz a filmtörténet következő évszázadaiban is.

V. J.

A komolyzene és a Hip-Hop Boyz

A gyereket meg kell nyerni a komolyzenének. A Nemzeti Filharmonikusok a Pesti Vigadóban szombatonként (január 23-án, február 6-án és március 6-án) 11 órától hangversennyel egybekötött zenés beszélgetésre várja a tizenéveseket. A matinék házigazdája Egry Levente, a Hip-Hop Boyz frontembere, beszélgetőtársa Kovács Sándor zenetörténész, karmestere Hamar Zsolt lesz.

Az ifjúsági koncerteknek megvan a maguk hagyománya. Mielőtt felcsendülne a zene – általában valamelyik komolyzenei sláger –, a karmester vagy valaki más kiáll a pódiumra, és ismerteti a darabot. Elmondja a zenemű történetét, beszél a zeneszerzőről, egyes zenei részletekre felhívja a figyelmet stb.

– Gondolom, Hamar Zsolt azért gondolt rám mint házigazdára – mondta Egri Levente –, mert megvan a klasszikus műveltségem, noha a popműfajban dolgozom. Példa lehetek arra, hogy lehet úgy is valaki a könnyűzene rajongója, hogy közben nem utasítja el a komolyzenét, és nem kell emiatt szégyenkeznie.

Hamar Zsolt a műsor összeállításakor a népszerű művek mellett vállalt egy kevésbé ismert darabot. Mendelssohn *Szentivánéji álom szvitje* mellett elhangzik Weiner Leó *Csongor és Tünde szvitje,* Haydn *Üstdobpergés szimfóniája* mellett Prokofjev *Klasszikus szimfóniája,* végül Liszt *Tasso* és Kodály *Psalmus Hungaricus* című alkotása.

Nagy Marianna

Kastélyok a köz örömére

Bugár-Mészáros Károly szíve szerint még az elveszett dunántúli tavat is helyreállítaná

Bő fél évszázaddal ezelőtt a magyarországi kastélyokat még arra használták, amire épültek: laktak bennük, és közben a vidék műveltségi központjaiként és összejöveteli helyeiként is szolgáltak. Az azt követő időszak viszont pusztításhoz vezetett, amelynek ráadásul hivatalos neve is volt. Úgy hívták, szocialista igénybevétel. A gödöllői díszteremben nem is olyan régen még ott sorakozó ágyak és éjjeli szekrények vagy az óbudai Zichy-kastély ma is vécéként működő hajdani kápolnája egy letűnt kor értékítéletét tükrözik. A rendszer azóta megváltozott ugyan, a kastélyokat viszont nem lehet egyetlen tollvonással feltámasztani. Hosszú évekbe telik még, amíg – akár csak a legfontosabbak – valamikori megjelenésüket idéző formában, legalább részben helyreállított térszerkezettel és enteriőrrel lesznek látogathatók. Addig még temérdek akadályt kell leküzdeni.

Ki gondolná például, hogy a kastélypark legnagyobb ellensége a futballpálya? Pedig így van: Bugár-Mészáros Károly, a Műemlékek Állami Gondnokságának igazgatója ötvenre becsüli azon műemlékként nyilvántartott kastélyok számát, amelyek egykor gondosan ápolt kertjében ma a település focipályája éktelenkedik. Ráadásul jó közel az épülethez, hiszen oda nem ültettek fákat, csak virághímes kertmotívumokat és gyepet, hogy a kastély látványát ne zavarja semmi. Az elhelyezés persze érthető: amíg a kastély iskola vagy kultúrház volt, elképzelni sem lehetett alkalmasabb helyet a sporttevékenység számára. Most azonban nagy a baj. Ha a kastélyok némelyike idővel, az igazgató szándékának megfelelően, a MÁG gondozásába kerül, előállhat az a sajátos helyzet, hogy a települések majd a pályákat kiváltani kényszerülő műemlékvédelemre tekintenek mint a vidéki sport legbőkezűbb szponzorára.

Ebédlőből folyosó

A fél évszázados pusztítás ráadásul nem állt meg a kastélykerteknél, hanem kényszerhasznosítás formájában folytatódott a hajdani főúri lakok díszes tereiben és szobáiban. Így történhetett, hogy a magyarországi kastélyok zöme élettelinek mondható ugyan, de semmit sem mutat meg abból, hogyan lehetett egykor lakni bennük. Pedig a látogatókat elsősorban ez érdekelné. S bár a kastélyok szociális otthonként, téeszirodaként vagy óvodaként való hasznosításához képest a szállodai funkció bizonyos kíméletet jelentett, Bugár-Mészáros Károly szerint semmiképp sem jó megoldás, ha egy értékes és érdekes műemléket csak a kiválasztottak, azaz a szállóvendégek láthatnak. Ez történt például a Fejér megyei klasszicista kastélyháromszög egyik darabjával – a pénzügyminiszter hajdani seregélyesi otthonával –, de a magyarországi barokk egykori fellegvárával, a ráckevei Savoyai-rezidenciával is.

A neves építész, Hildebrandt francia mintát követve tervezte meg a török elleni európai összefogást személyében is reprezentáló Savoyai Jenő magyarországi otthonát. A hadvezér kastélya ma mégis idegen funkcióknak ad helyet. A barokk királyi ebédlő, a két főhercegi hálószoba és két kabinet közlekedőfolyosóként, a bálterem, a királyi és királynéi szalonok, hálószobák és a kápolna előadóteremként működnek. A királyi lakosztály kabinetje pedig, amelynek a dokumentumok szerint egykor aranyozott ajtaja volt, mosdóvá lett. A MÁG igazgatója szerint a konferencia-központ a szükséges átalakítás után akár meg is férhetne a kastélymúzeummal úgy, hogy a harmincból mindössze négy szálláshelyet kellene feláldozni. Az előadótermek az épületkomplexum kevésbé pompás területeire kerülhetnének; a középső díszes térsort eredeti funkciójában, az öt történelmi lakosztályt az 1700 körüli évek világszínvonalát képviselő barokk stílusában berendezve állítanák helyre, az oszmán birodalom elleni európai összefogásra is emlékezve.

Tudható, hogy a ráckevei bútorokkal rendezték be egykor a gödöllői kastélyt, majd 1861-ben elárverezték őket: abból a korszakból sok darab lappang még ma is Magyarországon. A rekonstrukcióhoz ugyanakkor mintául szolgálhatnak Hildebrandt más művei és Savoyai Jenő más otthonai is. A St. Florian-i kolostor donátori lakosztályában például bárki megnézheti a nagy hadvezér hálószobáját. A robusztus ágyat, ki hinné, megkötözött török foglyok szobrai díszítik.

Akad persze olyan kastély is Magyarországon, amelyet már tulajdonosai luxusszállodává alakítottak a két világháború között. Füzérradványban helyre lehetne állítani az akkor kialakított lakosztályok nagy részét. Azokat is, amelyek a kastély emeletén és azokat, amelyek az akkor felhúzott pavilonokban kaptak helyet. A kastély földszintjére az európai reneszánsz iránti XIX. század végi érdeklődés múzeumát tervezték a szakemberek. Az apropó is adott, hiszen a Károlyiak rezidenciájában a vendégek csodájára jártak a firenzei faragványoknak és a pompás bútoroknak, műtárgyaknak. Az építtető leszármazottja is pártolja a tervet – már küszöbönáll az együttműködési szerződés aláírása a szálláshelyek és az étterem helyreállításáról –, megkezdődött a történeti bútorok vásárlása is, a közeli sárospataki múzeum raktáraiban pedig megtalálhatók azok a tárgyak, amelyek megalapozhatják az alakulóban lévő díszes térsor hangulatát.

– Ha volna Magyarországon, mondjuk, húsz olyan kastély, amelyek mindegyikében az eredeti elrendezésnek és berendezésnek megfelelően helyreállítanánk a reprezentatív tereket, és az így kialakított múzeum köré szerveznénk a szállodai és idegenforgalmi funkciókat, akkor már a kezünkben volna egy lánc – vagy legalább annak a legfontosabb szemei –, amelyre felfűzhetnénk a minőségi országbemutatás további elemeit – mondja Bugár-Mészáros Károly. A MÁG ma még jóval kevesebb kastélyt tart a kezelésében, mint amennyit programja végrehajtásához kiszemelt: akadnak például olyan megyék, amelyekben – például azért, mert a bemutatásra érdemes műemlékek nincsenek állami tulajdonban – egyelőre túl nagy lyukak támadnak a végiglátogatható, védett értékek alkotta hálón. A MÁG kezelésében lévő épületek listáját ráadásul csak nagyritkán gyarapítja bölcs adomány. A legjobb példa az efféle szerencsés fordulatra a Fáy-kastély esete, amelyet többéves pusztulás után Fáj önkormányzata bízott a műemlékvédőkre. Casagrande stukkós domborművei között múzeum, másutt szállás és zenei kurzusközpont lehet a reformkori hangversenyek otthonában.

Néha elég az átrendezés

Füzérradvány tehát a reneszánsz stílus bemutatóhelyeként szerepel a nagyszabású kastélyprogramban, a Károlyi-család másik ágának lakhelye, a fehérvárcsurgói épület az angol klasszicizmust képviseli. Károlyi György a reformkor jelentős figurája, Széchenyi barátja volt, akit angliai útjain megfogott a XVIII. század végi angol klasszicizmus, és ebben a stílben építtette át a múlt század közepén a csurgói barokk kastélyt. Így az angol enteriőrök és a pesti Károlyi-palota bútorainak ismeretében különösebb nehézség nélkül felelevenített volna a nevelőotthonként lelakott épület, ahol a múzeum mellett az Európai Kulturális Találkozó Központ programját támogatja a leszármazott, Károlyi György és a Károlyi József Alapítvány.

S ha már az angliai példánál tartunk: Fehérvárcsurgótól néhány kilométerre áll a Nádasdyak romantikus, gótizáló stílusban emelt lakhelye. A homlokzat motívumaiban az értő szem a windsori kastély hatását ismerheti fel, de izgalmas látvány a házat körülölelő angolkert is, amelynek – csodák csodájára – csaknem nyolcvan százaléka megmaradt, sőt már helyreállították a hozzá tartozó tavat és a víz szintjét szabályozó zsilipet is. A MÁG szakemberei a földszinti térsorban alakítanák ki az európai romantikát felidéző kastélymúzeumot, miközben a Nádasdy-család leszármazottai környezetvédelmi és művészeti akadémiát terveznek létrehozni itt. A szükséges szálláshelyek, előadótermek a kastélyban, a műtermek a kertben kapnának helyet, a kiállítások és a nagy előadóterem céljaira pedig a birtokhoz tartozó késő barokk magtárépületet is igénybe vennék.

Téved azonban, aki azt gondolja, hogy a nagyívű tervezgetés ezen a ponton véget ér. Bugár-Mészáros Károly azt sem hagyja számításon kívül, hogy a Veszprém és Székesfehérvár között fekvő Nádasdladány némi merészséggel vízparti településsé avanzsálhatna. Hiszen – mint mondja – tó volt itt is, az úgynevezett Sóstó-ingovány. A XVIII. és a XIX. század fordulóján csapolták le a termőföldre éhes birtokosok – akkor, amikor a Balaton víztükrét is pusztán pénz hiányában hagyták a helyén. Dús termőtalaj helyett kietlen tőzeget nyertek, a posványos medence mozog, hullámzik ma is. Mi indokolja hát, hogy ne nyaldossák újfent a habok Nádasdladány határát?

Bugár-Mészáros persze még ennél is tovább megy. Legszebb álmaiban megvalósul például Miklós herceg terve, és Fertő tavi kikötőmedence nyúlik be egészen Eszterházáig. Elvégre a víztükör nemcsak a hajdani vízicsata-játékok élvezetes felidézését tenné lehetővé, hanem közvetlen kapcsolatot is teremthetne az ausztriai kikötőkkel. A MÁG eddig 73 millió forintot fordított a kastély beázásainak elhárítására és a kazán felújítására. Bizonyítandó azonban, hogy a látványos eredmények nem pusztán a feladatra fordított pénz mennyiségétől függnek, az igazgató azt is elmondja: pusztán azáltal, hogy az Esterházy-kastélymúzeumban felhalmozott bútorok háromnegyedét megmozgatták és új helyre tették, számos hiteles enteriőrrészt sikerült helyreállítaniuk. Izomerővel, anélkül, hogy egyetlen fillért költöttek volna. A XVIII. századi és az 1832-ben felvett leltár, valamint fotók alapján megidézték például a hercegi hálószobát, visszatéve oda a három eredeti széket, az ágybaldachint és azt a XVIII. századi darabot, amelyet évtizedeken át a földszinti nyári ebédlőben tartottak, mint kicsit mély és kényelmetlen kanapét.

Egyszerű átrendezéssel természetesen nem lehet mindent egy csapásra megoldani. A kastély berendezésének jó része elveszett, a színeket megváltoztatták, a falképeket lemeszelték, sőt a kastélykert épületei közül még 1860 körül többet egyszerűen elbontottak. Az 1958-as munkálatok idején ráadásul barokk válaszfalakat törtek át, és ezzel felborították az eredeti lakosztálybeosztást. A hatalmas épületkomplexum, a pompázatos magyar Versailles helyreállítására és hasznosítására a MÁG már akkor elkészítette a terveket, amikor, úgy tetszett, módjában áll meg is valósítani őket. Bugár-Mészáros Károly ugyanakkor reméli: nem áll a szakmailag megalapozott munka útjába az a döntés, amely révén egy közhasznú társaság rendelkezik majd a kastély fölött.

Az Eszterházával kapcsolatos tervek pontosan illenek a fent már jelzett sorba. Múzeumi és idegenforgalmi funkciót ötvöznének itt is: a hat történelmi lakosztály a kastély fénykorának hiteles enteriőrjét idézné fel, a folyamatos látogatottságot és a megfelelő bevételt pedig az itt helyet kapó zenei központ biztosítaná. Az elképzelések hallatán a fertődi lepusztultsághoz szokott látogató csak kapkodhatja a fejét. Az egykori kápolna a kórusművek előadását szolgálná, helyreállítható volna a régi báboperaház is opera-előadások számára. Lehetne itt barokk látványkonyha és étterem, meganynyi próba- és előadóterem, a hajdani intézői kiskastélyban pedig zenei kurzusokat lehetne tartani. A muzsikusok szorgalmazzák viszont a Haydn-féle nagyopera rekonstrukcióját, amely egykor a testőr ifjak házával alkotott egy tömböt. Az utóbbi, ugyancsak elbontott épület mása az előadógárda elhelyezését szolgálhatná, a közönség számára a volt gyümölcsösök területén létesült, mára bezárt ipartelepek helyén lehetne szállást építeni.



A péceli Ráday-kastély a Műemlékek Állami Gondnokságának legújabb szerzeménye BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

A testőr ifjak házának barokk kődíszei egyébként ma is megvannak: Bugár-Mészáros Károly meggyőződése szerint ilyenek díszítik a nagylózsi szökőkutat. Ez ismét csak az igazgató tételét bizonyítja, amely szerint ebben az országban több minden megvan, mint gondolnánk, csak keresni kell. Lám, már barokk orgonát is sikerült vásárolnia, amelyen eljátszhatók volnának Haydn művei. Egy Kossuth Lajos utcai régiségkereskedésben kínálták megvételre a vasvári domonkos kolostor 1747-ben készült – és körülbelül nyolcvanévenként gazdát cserélt – hangszerét. (Volt rá egyébként másik érdeklődő is. Az illető bárszekrényt fabrikált volna belőle.)

A legkisebb lesz az első

Kérdés persze, hogy a millennium vészesen közelgő évében melyeket láthatjuk megújulva e végtelenül leromlott állapotú műemlékek közül. A sort a jelek szerint a legkisebb és Budapesttől legtávolabb eső ház nyitja. A komlódtótfalui Becsky-kúria 2000-ben már mindenképpen látogatható lesz, ráadásul nemrégiben izgalmas terekkel is bővült. Egy betömött pince kibontásakor rábukkantak az elfeledett középkori lakóhelyiségekre, amelyeket most eredeti formájukban igyekeznek helyreállítani.

Mindez persze nem jelenti azt, hogy másutt ne volna mit nézni. A MÁG legfrissebb szerzeménye, a péceli Ráday-kastély példáján már bebizonyosodott, hogy egy felújítás alatt lévő épület is képes – barokk freskói révén – élménnyel szolgálni a látogatóknak. Az épület egy bő éve még a MÁV kórházaként működött, decemberben pedig már a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat gálaműsorát vették fel falai között. A legújabb kutatások ráadásul ismét csak igazolni látszanak az igazgató tételét: úgy tetszik, a nevezetes Ráday-képtár sem egy tűzvésznek, hanem a család kényszerű vagyonfelélésének, a „pelikáneffektusnak" esett áldozatul. A pénzét a reformkori Nemzeti Színházba ölő Ráday kénytelen volt eladni a festményeket Brunswickéknak. Nem alaptalan tehát a remény, hogy a szinte teljes épségben fennmaradt könyvtár mellett egyszer talán a képtár néhány darabja is visszakerülhet a péceli kastélyba. Ha pedig így lesz, láthatjuk is. Hiszen – ahogy Bugár-Mészáros Károly fogalmaz – ezek a házak elsősorban arra valók, hogy a köz örömét szolgálják.

N. Kósa Judit

Márai Sándor-díjak



Tar Sándor és Lengyel Péter vette át díjat Hámori József kultuszminisztertől SOPRONYI GYULA FELVÉTELE

Tar Sándor és Lengyel Péter vehette át a Márai Sándor-díjat a magyar kultúra napján Hámori József kultuszminisztertől a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában pénteken.

Az 1995-ben alapított díj írói életműért vagy a díj adományozását megelőző évben megjelent kimagasló értékű prózakötetért, illetőleg magyar író külföldi elismerést szerzett munkásságáért adományozható. A kuratórium – amelynek elnöke Lator László – Tar Sándornak kimagasló prózaírói és szociográfiai tevékenységéért, Lengyel Péternek pedig kiemelkedő prózaírói és műfordítói munkásságáért ítélte oda az elismerést.

Az 1941-es születésű Tar Sándor tollából 1975-től jelentek meg novellák, szociográfiák. 1976-ban az NDK-ban dolgozó magyarokról írt művével első díjat nyert a Mozgó Világ szociográfiai pályázatán, de munkáját nem közölhette a lap. Írásainak jellemző helyszíne a gyár, a munkásszállás. Hősei az ott élő szegény sorsú emberek, a lecsúszottak, mindennapi életükkel, konfliktusaikkal. Tar Sándor munkásságát számos szakmai díj fémjelzi, állami elismerésben első alkalommal részesült a Márai Sándor-díjjal.

Lengyel Péter 1939-ben született. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem spanyol–orosz szakán diplomázott. Dolgozott Havannában nyelvi lektorként, a Madách Színházban dramaturgként, továbbá az Élet és Irodalom, illetve a Mozgó Világ szerkesztőségében. Szakmai elismerését *Cseréptörés,* majd *Macskakő* című regénye alapozta meg. Lengyel Péter számos irodalmi jutalmat nyert el, 1983-ban József Attila-díjjal tüntették ki.



Kitüntetések a magyar kultúra napja alkalmából

„Az életnek értéket csak az a szolgálat adhat, amellyel az emberek ügye, a mások ügye felé fordulunk" – idézte köszöntőjében Márai Sándor gondolatát Pokorni Zoltán oktatási miniszter a magyar kultúra napja alkalmából a Néprajzi Múzeumban tartott pénteki ünnepélyes kitüntetésátadáson. – Mindazok, akiket itt ma elismerés illet, életükben, eddigi munkájukban megtalálták a lényeget. Az óvodában, a nevelésben és tanításban, az általános iskoláktól az egyetemekig a tudományos munkában vagy a sérült gyermekekkel való törődésben, és mindabban, ami ehhez megkívántatik: a másokra való figyelésben, az együttgondolkodásban, a kitartó erőfeszítésben, lemondásban és a szem elől nem téveszthető célokban – folytatta a tárca vezetője. Ezután a Magyar Köztársaság oktatási minisztere kitüntetéseket adott át.

Közigazgatási államtitkári elismerést kapott:

Császár Csabáné címzetes főmunkatárs, **dr. Dánosné Bajor Gabriella** tanácsos, **dr. Dávid László** szakmai tanácsadó, osztályvezető, **Holodnyák Péter** főtanácsos, **Juhász Ilona** ügykezelő, **Juhász Lajosné** fizikai alkalmazott, **László Zoltánné** ügykezelő, **Lukáts Judit** főtanácsos, **Pál Mária** titkárnő, **dr. Rádli Katalin** főosztályvezető-helyettes, **Simon Gáborné** osztályvezető, **Simon Lászlóné** címzetes főmunkatárs, **dr. Szarka Erzsébet** tanácsos, **dr. Szép Zsófia** főosztályvezető-helyettes, **dr. Takács Jánosné** főtanácsos, **Vízhányó Károly** címzetes főtanácsos.

Szent-Györgyi Albert-díjat kapott:

dr. Békés Imre, az ELTE egyetemi tanára, az állam- és jogtudomány kandidátusa, **dr. Fischer Ernő,** a Janus Pannonius Tudományegyetem egyetemi tanára, a biológiai tudomány kandidátusa, **dr. Gáspár Zsolt** akadémikus, a Budapesti Műszaki Egyetem egyetemi tanára, **dr. Gergely Pál**, a Debreceni Orvostudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, a biológiai tudomány doktora, **dr. Harmathy Attila** akadémikus, az ELTE egyetemi tanára, **dr. Jákó János,** a Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem 1. Számú Belgyógyászati Klinika igazgatója, egyetemi tanár, az orvostudomány doktora, **dr. Kecskés Mihály,** a Gödöllői Agrártudományi Egyetem egyetemi tanára, a biológiai tudomány doktora, **dr. Lázár György,** a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem egyetemi tanára, az orvostudomány doktora, **dr. Loch Jakab,** a Debreceni Agrártudományi Egyetem egyetemi tanára, a mezőgazdasági tudomány kandidátusa, **dr. Röhlich Pál**, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem egyetemi tanára, **dr. Sulyok-Pap Márta,** a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, **dr. Szolcsányi Pál**, a Veszprémi Egyetem nyugalmazott egyetemi tanára, a kémiai tudomány doktora, **dr. Totik Vilmos** akadémikus, a József Attila Tudományegyetem Bolyai Intézetének egyetemi tanára, **dr. Varga László,** az ELTE egyetemi tanára, **dr. Zrínyi Miklós,** a Budapesti Műszaki Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, a kémiai tudomány doktora.

Apáczai Csere János-díjat kapott:

Ábrahám Károlyné, a Fővárosi Pedagógiai Intézet vezető szaktanácsadója, **Ábrahám Mariann,** a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola tanára, **dr. Bitskey István,** a Kossuth Lajos Tudományegyetem egyetemi tanára, az irodalomtudomány doktora, **Cervenak Józsefné**, a Budapesti Tanítóképző Főiskola főiskolai docense, **dr. Csőregh Éva**, a Magyar Képzőművészeti Főiskola nyugalmazott tudományos főmunkatársa, **dr. Deák Gábor,** a Berzeviczy Gergely Kereskedelmi és Vendéglátó-ipari Szakközépiskola nyugalmazott igazgatója, **dr. Kajati Istvánné,** a Dr. Szent-Györgyi Albert Általános és Szakiskola igazgatója, **dr. Kárász Imre,** az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola tanszékvezető egyetemi tanára, a biológiai tudomány kandidátusa, **dr. Kis Géza** nyugalmazott rendőr ezredes, a BM Rendőrtiszti Főiskola tanszékvezető főiskolai tanára, a hadtudomány kandidátusa, **dr. Kokas Klára,** a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet nyugalmazott főiskolai docense, **dr. Kondor Imre,** az ELTE tanszékvezető egyetemi tanára, a fizikai tudomány doktora, **dr. Korányi Erzsébet,** az ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnáziumának vezető tanára, **dr. Kotnyek István,** a Zala Megyei Pedagógiai Intézet igazgatója, **dr. Molnár Imre,** a József Attila Tudományegyetem egyetemi tanára, az állam- és jogtudomány doktora, **dr. Pálhegyi Ferenc,** a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola nyugalmazott tanszékvezető főiskolai tanára, **dr. Somogyi János,** a SOTE egyetemi tanára, az orvostudomány doktora, **dr. Szentjóbi Szabó Tibor,** a bajai Tóth Kálmán Gimnázium és Szakközépiskola szaktanácsadója, **Valent Györgyné,** a Zuglói Hajós Alfréd Általános Iskola nyugalmazott igazgatója, **dr. Zobory István,** a Budapesti Műszaki Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, a műszaki tudomány doktora.

Posztumusz Apáczai Csere János-díjat kapott:

Sille Zoltán, a Bessenyei György Tanárképző Főiskola Eötvös József Gyakorló Általános Iskolája és Gimnáziuma igazgatóhelyettese.

Brunszvik Teréz-díjat kapott:

Bóczi Lajosné, a budapesti V. kerületi Kossuth Lajos Téri Óvoda vezetője, **Geositsné Gerencsér Lucia,** a szombathelyi napközi otthonos óvoda vezetője, **dr. Kovácsné dr. Bakosi Éva**, a Hajdúböszörményi Wargha István Pedagógiai Főiskola főigazgatója, főiskolai tanár, **Laklia Béláné**, a görgetegi napközi otthonos óvoda nyugalmazott vezetője, **Nagy Béláné**, a békéscsabai Körös Főiskola Brunszvik Teréz Óvóképző Intézetének főiskolai docense, **Pethő Ágnes,** az Oktatási Minisztérium főtanácsosa, **Varga Józsefné** óvodapedagógus, a Székesfehérvár Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal főtanácsosa.

Kiss Árpád-díjat kapott:

Feketéné Gacsó Mária, a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Gyakorló Beszédjavító Intézete logopédusa, gyakorlatvezető tanára, munkaközösség-vezető, **Laczó Zoltán,** a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola egyetemi docense.

Németh László-díjat kapott:

Beke Imréné, a Józsefvárosi Zeneiskola igazgatója, **dr. Csatáry Dánielné,** a Veres Pálné Gimnázium tanára, **Csepela Jánosné,** a Práter Ének-zene Tagozatos Általános Iskola vezető pedagógusa, **Dohány András,** a Herman Ottó Általános Iskola igazgatója, **Fürjesi Lászlóné,** a páhi Általános Iskola és Napközi Otthonos Óvoda tanára, **Lukácsy Mária,** a siófoki Somogyi József Általános Iskola igazgatóhelyettese, **Kiss Endréné**, a tiszadadai Általános Iskola tanára, **Kocsis Józsefné**, a budapesti 12 Évfolyamos Iskola igazgatója, **Kunos Andrásné** nyugalmazott tanár, **Murányi Lászlóné,** a Hild József Általános Iskola igazgatója, **Pallagi Judit,** a Tóth Aladár Zeneiskola tanára, szaktanácsadó, **Szabó Kelemenné,** a kiskőrösi Petőfi Általános Iskola igazgatóhelyettese, **Szittár Lászlóné,** a pécsi Radnóti Miklós Közgazdasági Szakközépiskola igazgatója, **Terlaky Edit**, a kaposvári Táncsics Mihály Gimnázium tanára, **Varga Tibor,** a dunakeszi Radnóti Miklós Gimnázium igazgatója.

Karácsony Sándor-díjat kapott:

Böröcz Mária, a Szent Orsolya Római Katolikus Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium tanítója, **Győri Jánosné,** a siófoki Somogyi József Általános Iskola tanítója, **Hanitz Mihályné,** a Tomori Pál Általános Iskola tanítója, **Hodosi Albertné,** a nádudvari Kövy Sándor Általános Iskola tanítója, **Holler László,** a hódmezővásárhelyi Klauzál Utcai Általános Iskola tanítója, **Lengyelné Tomán Borbála,** a Váci Utcai Ének-zenei Általános Iskola tanítója, **Mónus Józsefné**, a tiszaszentmártoni általános iskola tanítója, **Szabó Józsefné**, a Jászberényi Tanítóképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolájának igazgatóhelyettese, szakvezető, **Tallósi Istvánné,** a Janus Pannonius Tudományegyetem 2. Számú Gyakorló Általános Iskolájának tanítója, **dr. Zsuzsity Józsefné**, a hercegszántói Horvát Tanítási Nyelvű Általános Iskola tanítója.

Éltes Mátyás-díjat kapott:

Horváthné Nemerkényi Mária, a Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ logopédusa, **Szabó Imre,** a debreceni Bárczi Gusztáv Általános Iskola és Diákotthon igazgatója, **Szemkeő Péter,** a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat kiskőrösi Speciális Óvodája és Általános Iskolájának igazgatója, **Tumann Imre,** a váci Általános Iskola és Diákotthon tanára.

azért, mert van rajta sapka, vagy azért, mert nincs, a vége ugyanaz. *Sarokba szorított kis nyuszik vagyunk,* ahogy a régi Rice-szöveg mondja. Rövid verbális tusa után a sapka visszakerül az őt megillető fejre, Feró pedig pukedlizve elnézést kér az afférért a főtisztektől. A zenekar lendületesen darálja a turnéra összeállított meghökkentő egyveleget, melyben helyet kapott a legendás Beatrice-slágereken (*Támadás, Vidám magyarok*) kívül néhány Bikini-örökzöld, egy tragikusan aktuális Edda-dal, továbbá bakanóták, mint az *A jó lovas katonának* és a *Leszerelő öreg baka.* A zene lakodalmas hardcore, átszűrve Feró zseniális ripacsságán. Okvetlenül meg kell említenünk a koncert utolsó harmadára felvonuló hat hosszú combot és az ezeken elhelyezkedő lányokat, akiknek tánc- és énekkultúráját ez alkalommal nem tesszük elemzés tárgyává, az azonban kétségtelen, hogy látványuk a helyőrség amúgy sem petyhüdt libidóját alaposan próbára teszi.

Furcsa, torokszorító dolog nézni a keki cuccban működő Ferót, ahogy csárdás-rollozik, oldalán egy zabolátlan gitárossal, akinek piros-fehér-zöld gitárját minden bizonnyal a Bábolnai Állam Gazdaság álmodta bikkfába, hiszen magyar zenész csak nem vesz kezébe dzsibzont. Jó, a piköp japán, de ők rokonok. Jobb, jobb, jobb, bal, jobb! – harsan a színpadon, kihangsúlyozandó a dolgok valódi természetét. Vége a ballal kezdődő szavaknak, a balfasz is jobbra fordul, nem is beszélve a balerinák lehetetlen helyzetéről.

Kicsit lehangoló látvány, hogy ilyen politikai ízek összenőnek a rockzene klasszikus pavlovi tradícióival. A színpad előtt felszabaduló fejekbe feltehetően különösebb akadályok nélkül folyik be ez a nemzetiszín dúltság, megbízható módon összekapcsolva a ritmus extázisát a magyarkodással. Azon gondolkozunk, vajon '79-ben is így értelmezte-e szövegeit Feró. Később, amikor kérdezzük, csak annyit mond: *Túl nagy jelentőséget tulajdonítasz ennek. Elmúlt az a világ, ezek a kölykök is nagyon megváltoztak.* Lehet.

A *show* közben *goes* tovább, mert *must.* A média maga az üzenet. A tribünön felállított kamerák közül az egyiket egyenruhás srác kezeli mindenre kiterjedő figyelemmel. Gondolhatnánk, a fegyveres erők azon tömegei számára készül a koncertfilm, akik egyéb elfoglaltságuk – szolgálat, futkosó, őrszolgálati reisz, gyengusz vagy fegyveres szökés – miatt kimaradtak a buliból. Azért az szöget üt a fejünkbe, miért fókuszál a honvéd bajtárs olyan kitartóan a tomboló katonákra és véletlenül sem a civilekre, Feróékról már nem is beszélve. Nyilván csak dekoncentrált a fiatal kameramann, nekünk pedig üldöztetési mániánk van.

Eközben Feró utoljára közli az egybegyűltekkel, hogy fáradt és

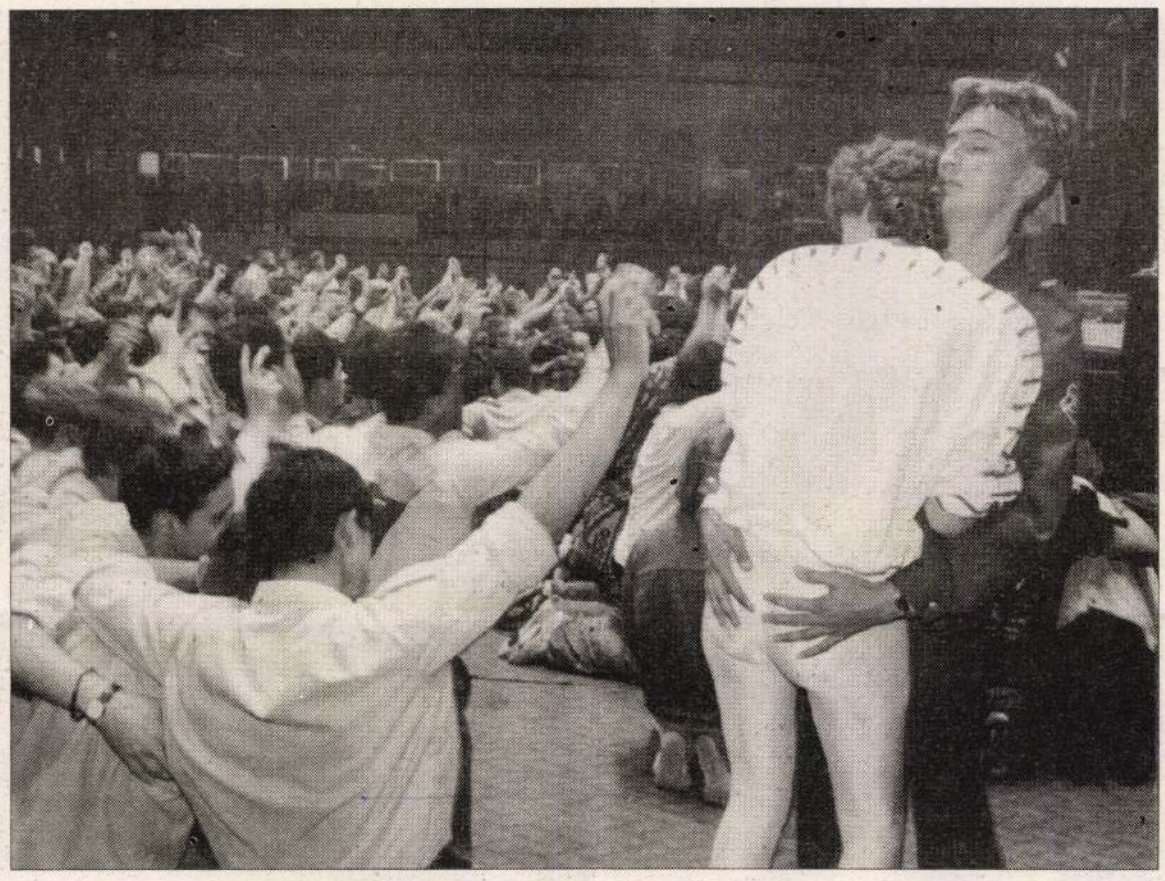

F E L D E R Í T Ő Ú T O N

hazamegy, majd feleleveníti a Vissza!, vissza! kezdetű egysorost, amit a fegyelmezett rajongók lelkesen vele kiabálnak. Erre engedékenyen eljátsszák a Jerikó falairól szóló fergeteges búcsúszámot a gidák tétova vokáljának kíséretében, aztán annyi.

✲

Zámbó József ezredes, a Magyar Honvédség Légvédelmi Parancsnokságának Kiképzési Főnökhelyettese – továbbiakban: főszervező. Ő viselte gondját a veszprémi szuperkoncertnek, lévén gyakorlott kultúros. Elmondja, hogy a Veszprém környéki laktanyákban ingyenjegyeket adtak annak, aki kért, és hozzá kimenőt. Ennek némileg ellentmond a megkérdezett honvédek tanúvallomása. Ők úgy emlékeznek, hogy a részvétel kötelező volt, szabadságokat is csak a koncert másnapjától adtak ki. Sebaj, francba a részletekkel. Azon kérdésünkre, hogy tetszett-e neki a koncert, az ezredes kijelenti, hogy feladatot hajtott végre, viszont készségesen összehoz minket a zenekarral.

A sportcsarnok médiaközpontjában pogácsa, ásványvíz és fehér és bor és abrosz.

Az este hátralevő része a Feróékkal folytatott barátságos vitával és a képszerkesztő csillapításával telik. Itt kell leszögeznünk, hogy Nagy Ferenc nézeteivel a legnagyobb szimpátiánk ellenére sem tudunk azonosulni, mindez azonban nem akadályoz meg minket abban, hogy értékeljük őszinteségét és nyíltságát, amivel bennünket illet. *Leírhatsz mindent* – mondta, aztán röpködtek a belés külpolitikai lófaszok.

Az első menetben megtárgyaljuk a külpolitika visszásságait és a környező népekhez fűződő viszonyt. *A világ egy kocsma, ahol hárman már jól be vannak baszva és építik a nemzetállamukat. A Dunánkat elvették, a parlament meg tűrte. Ahelyett hogy „tessék már szíves lenni visszaadni a Dunát", én odaküldtem volna egy dandárt, hogy csak masírozzanak fel-alá, meg pucolgassák a fegyvereiket. Mi is tárgyaljunk az erő pozíciójából.* Arra a kérdésünkre, hogy az meg mire lenne jó, Feró kifejti: *egy egészséges öngyilkosság is többet ér, mint hogy először a Dunát veszik el, aztán meg a Tiszát. Bosznia után mi jövünk* – mondja –, *ez a barom Európa meg úgysem segít.* Ezen elvitatkozunk egy darabig. A velünk ülő, terepszínű egyenruhát és sárga pólót viselő úr, akit homloka alapján ezredesnek tippelünk, elmondja, hogy a Magyar Honvédség természetesen tisztában van erejével és semmilyen kétes kimenetelű akcióba nem menne bele. Azonban hozzáteszi, hogy értetlenül figyeli kérdéseinket, melyekből véleménye szerint hiányzik a hazánk iránti elkötelezettség. Feró ezután kifejti, hogy *több lóvét kellene a hadseregbe nyomni* (bólogatás jobbról), *mert most, hogy már nem tartozunk semmilyen birodalomhoz, magunkat kell megvédeni.* Szerinte *még a nyugdíjasok is megértenék, ha emiatt kellene összébb húzni a nadrágszíjat.* Ez sem magyarázza azonban kétségeinket, miszerint annak idején a Beatrice mintha nem specifikusan a szocialista néphadsereg ellen lázadt volna, hanem általában minden egyenruhába bújtató, agyszürkítő elnyomás ellen.



Z S Ö C I É S F E R Ó

Zárójelben megjegyezzük, hogy az egyik riporter és Zsöci, a basszusgitáros leszolgálták idejüket, míg Feró, a másik kérdező és természetesen a vonakodó képszerkesztő egyetlen percet sem töltöttek a hadsereg kötelékében. A körünkben helyet foglaló hivatásos tiszteket értelemszerűen nem kérdeztük meg erről.

Második menet: belpolitika. De ez már a helyőrségi művelődési otthon – továbbiakban: tisztiklub – vacsoráján zajlott. Szerényen félrehúzódva várjuk meg, míg a nagyasztalnál a zenészek és az államtitkár úr, aki szabadságára hivatkozva nem nyilatkozott, befejezik az étkezést. *Büszkeségét megértem, az íróasztalt elérte.*

Feró még akkor is készséges marad, amikor arról faggatjuk, nem zavarja-e, hogy esetleg kihasználják. *Tudom, hogy a játszmában tevőleges szerepem nincs, valószínűleg én vagyok a paraszt, akit megtolnak* – ismeri el, de nincs meggyőzve ennek veszélyeiről. *Azt hiszem, a parlamentben csalódtam. Úgy érzem, ezek hatan becsapnak engem, leosztották maguknak zsugát, a többi kibicnek meg kuss. D mi adtuk a lapot, vissza is vehetjü tőlük.* Don Quijote de halandzs

Azért, ahogy így csapják befel rendesen aláteszik, amijük va ennek a turnénak, tesszük szóv mire kiderül, hogy azért ez ne ment olyan simán. Az SZDSZ-e Tóth András interpellációjána hatására a HM kénytelen volt l hallgatni a műsort a koncertkö út előtt. *Régen az orosz turnék elő az orosz attasé hallgatott meg minke Most újra ez van? Kétmillió eladot lemez után újra el kellett játszano* az Azok a boldog szép napoka *pedig csak három akkord az egész* kapcsolódik be Zselencz Lászl (Zsöci) is. Ebben azért van vala mi, de közben tényleg nem ért jük, kire is haragszanak igazán mindenkire, vagy csak a hat pa lamenti pártra, a liberális é egyéb sajtóra, a három szláv öle lőnemzetre, Európára, a Tégy gyűlölet ellen! mozgalomra. E utóbbitól nagyon ki vannak bo rulva, mivel úgy érzik, azt dekla rálja, hogy *aki nem csatlakozik, a egy szemét, szóval tégy a gyűlölet e len, te rohadék, mert különben!* Eg biztos, ránk nem haragszanak.

Elkeseredésünkben eszünk eg vegyestálat, bár autófób kollé gánk a májat is gyűlöli. Megpró bálunk valamit tenni ez ellen gyűlölet ellen, mi, rohadékok.

Szőke ember közeledik széle nyomtávon. *Szevasztok,* borul a asztalra. *Te a Feró vagy* – jelenti ki majd miután az érintett elismeri a szőke bútor folytatja: – *Atilla va gyok.* – Csak nem az Isten kardja – kérdezzük. – *Ugyan, dehogy. Ké tek egy sört?* – Nem, nem kérünk – *És egy aláírást?* Azt kérünk é kedvesen odanyújtjuk a noteszt Ez megbénítja a támadót, aki za vartan bemutatkozik: *Atilla va gyok,* de ez már unalmas, inkább bevalljuk, mi is mind Atillák va gyunk. Ha ez igaz lenne, Iste úgy nézne ki, mint egy kombájn Ez sok. A szőke Atilla a betétlap jára, rá merőleges haverja pedi a személyi igazolványába kér eg autogrammot.

Mindenki széled, a hossz combokat elviszi egy hagyomá nyos drapp Lada, a honvéde sapkájukat keresgélik a Sport csarnok körül, mi pedig nyomu lunk haza. Feróék is valahol ve lünk gurulnak az éjszakában holnap már Győrben lesznek – az államtitkár kék-zöld dzsog gingját pedig lassan elnyeli a sö tét. A Bakonyban a védtele őzsuták fázósan húzzák össz szvetterük cipzárját, mi pedi magunkon érezzük Šešelj vajd messzire nyúló kezét. Belökjük magnóba a Public Enemy Nam bervant, és összevetjük a hallo takkal.

A képszerkesztő a hátsó üléser álmában csenget egy picit Egyenletes légzéséből tudjuk, ar ról álmodik, hogy tűzoltó lesz é katona, valamint vadakat terel rockandrollsztár.

Kovács Imr
Simó Györg

Budai Mónika kézjegye

Kormányzati negyed

Elefántcsonttorony a Várban

A kormány elképzelése szerint a várnegyed déli csücskébe helyezné át székhelyét. A főváros vezetése három évvel ezelőtt más jövőt képzelt el a Várnak. Lehet, hogy a műemlék-felügyeletisek nem engedélyezik a nagyarányú átalakításokat.

A kormányzati szándék szerint a Sándor-palotát – a volt Külügyminisztériumot – és a karmelita rendházat alakítanák át a Miniszterelnöki Hivatal számára, az egykori Hadügyi Minisztérium helyén pedig „államszékház" magasodna. Annak ellenére, hogy a főváros vezetésének három évvel ezelőtt elfogadott rendezési terve értelmében nem kéne ilyen sanyarú sorsra jutnia a várnegyednek. Ez a még mindig érvényben lévő dokumentum kulturális, kereskedelmi és idegenforgalmi célokra használná a kérdéses telkeket, épületeket. Azonkívül továbbra is engedélyezné a palotanegyed és a polgárváros közti szabad forgalmat.

Fotó: Déri Miklós

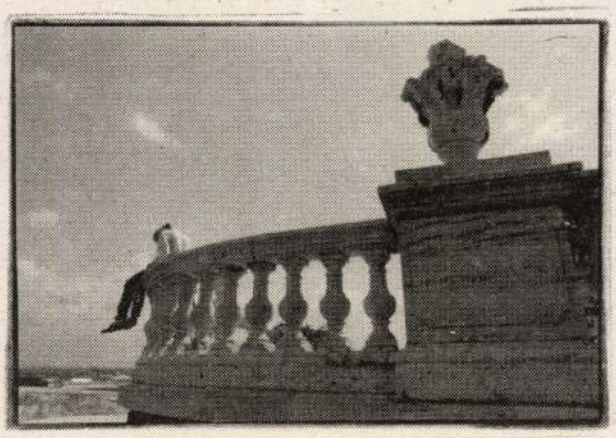

A KORMÁNYZAT A VÁROSRA TEKINT

Nem tudni, a terv megvalósulása esetén ki lesz a kormányzati negyed lakója, de ha a közvélemény-kutatásoknak hihetünk, nem az Antall-kormány. Az ellenzéki pártok – ahogy a téma sajtóvisszhangjából kiderül – egyhangúan elutasítják ezt az elképzelést. Nem csoda, hiszen mint Katona Tamás lapunknak elmondta, 4-6 milliárd forint kellene a kivitelezéshez. Ezt az összeget az államtitkár szerint a balatonaligai volt pártüdülő és az egykori Építési és Városfejlesztési Minisztérium épületének eladásából lehetne előteremteni. Az ötlet egyébként Bogár Mészáros Károly építészé. Katona szerint a jó szándékú ifjú fantaszta a jelenlegi elképzeléseknél sokkalta nagyobb arányú átépítéseket szorgalmazott. Az államtitkár azonban úgy látja, nem szükséges a teljes kormányapparátusnak felköltöznie a város fölé. A tárca nélküli minisztereket példának okáért Pesten hagynák. Katona Tamást nem zavarja, hogy a várbéli kormánynegyed utolsó lakói Teleki, Sztójay és Szálasi voltak. Első lakója viszont Andrássy volt – érvel –, ilyen alapon a Parlament se jó hely, mert ott meg Rákosit, Kádárt és Losonczyt követték. Az államtitkár – aki szívesen vállalta a feladat koordinálását – úgy véli: a 96-os expóra be lehetne fejezni a munkálatokat. Ha azonban a kormány elállna költözési szándékától, úgy valószínűleg csecsebecse-árusító bódék sora nyelné magába a palotanegyedet, és örökre romokban maradna a kietlen környék. További haszon: a Parlament közel felét átadhatnák a képviselőknek, így befejeződhetne a hatalmi ágak teljes szétválasztása.

Ligeti Imrétől, az I. kerület polgármesterétől megtudtuk: a létesítendő miniszterelnöki és köztársasági elnöki hivatalok és rezidenciák, az állami emlékhely és a központi fogadóépület, valamint a konferenciaközpontok ügyében képviselő-testületük még nem foglalt állást. Ligeti szerint a terület nem az övék, hanem a magyar államé, tehát nem sok beleszólásuk van abba, hogy mi történjék ott. Legfeljebb annyi joguk van ehhez, mint ahhoz, hogy e sorok írójának kocsiját halványzöld hullámvonalakkal pingálják tele. A polgármester mindazonáltal örülne, ha a terv megvalósulna, bár a terület felhasználása számos külföldi céget is érdekelne. Aggálya csupán csak annyi, hogy nem szeretné, ha az építkezések átterjednének a polgárváros területére.

Révai Gábornak, a Főpolgármesteri Hivatal sajtófőnökének több kifogása van. Azon túl, hogy az uralkodói hagyományok felújítását, az állami vezetők fensőbbséges elvonulását látnák a terv megvalósulásában, egész sor probléma vetődik föl. Az építkezések során nagyarányú útelzárások volnának szükségesek, a felvonulási épületek elcsúfítanák a környéket és jó kis turistariasztó komplexummá válna a tájék. Ha az építkezés befejeződne, folyamatos protokolláris útlezárások, biztonsági ellenőrzések, váratlan közlekedési dugók rekesztenék el a szűk utcák forgalmát. Ezen elképzelések helyett Révai szerint érdemesebb volna a Parlamenthez közeli Néprajzi Múzeum épületét feláldozni az ügy érdekében. Az egész terv egyébként nem más, mint propagandafogás, hiszen a Műemlékvédelmi Hivatal úgysem engedélyezi a változtatást.

Nagy Tiborné, a Műemlékfelügyeleti Igazgatóság vezetője más véleményen van. Hivataluk támogatja a kormányzati elképzeléseket, bár a világkiállításig már nem tartja befejezhetőnek az átalakításokat. A munkálatok megkezdése előtt ugyanis szükséges, hogy alapos régészeti feltárásokat folytassanak. Az alternatív felhasználási kezdeményezéseket – színházak és múzeumok kialakítását – szintén szívesen láttak volna, de erre nem került pénz.

Nagy Tiborné a közlekedés leendő rendjét látja a legfőbb gondnak. A kormányzati gépkocsik kedvéért sem hajlandóak feloldani a parkolási tilalmakat, hiszen az állami vezetőkre is ugyanazok a szabályok érvényesek, mint a Vár egyéb látogatóira és lakosaira. A részletes terveket a Műemlékfelügyeleti Igazgatóság még nem kapta meg – tehát bővebben nem nyilatkozhat –, az azonban máris biztos, hogy nagyarányú átalakításhoz, bontáshoz nem adják meg a szükséges engedélyt.

Ménes Attila

Tébé: Forgács Pál lemondása

Passat-szelek

Két hete, pénteken a társadalombiztosítási önkormányzatok megválasztott elnökségei összevont ülésükön javaslatokat vitattak meg arról, milyen fizetéseket szavaztassanak majd meg a közgyűléssel az alapszabály jóváhagyásánál. Az információ megjelenése után lemondott Forgács Pál, a nyugdíjbiztosítási önkormányzat tagja, a Liga tiszteletbeli elnöke.

A szerényebb javaslat szerint a felügyelőbizottsági tagok a mindenkori miniszteri fizetés 40 százalékát, az elnökségi tagok ugyanennek az 50 százalékát, míg az elnökök, alelnökök valamint a felügyelőbizottságok elnökei a 90 százalékát kapnák a pótlék nélküli miniszteri béreknek. A kevésbé szerény javaslat szerint ugyanezen tisztségviselőknek (a sorrend ugyanaz) 55, 75, illetve 90 százalék járna. (A mindenkori miniszteri alapfizetés a köztisztviselők jogállásáról szóló törvény értelmében a köztisztviselői illetményalap hat és félszerese. Így az 1993-as évre ez az összeg 117 ezer forint.)

A nyilvánosság e javaslatokról múlt kedden, tehát négy nappal az ülés után értesült. A Magyar Hírlapban az a hír jelent meg, hogy a két tb-elnökség már megállapodott a javadalmazásokban, mégpedig úgy, hogy az önkormányzatok tagjainak a mindenkori miniszteri fizetések 75 százalékát, míg az elnökség tagjainak a 95 százalékát szavazták meg. Ebben a cikkben az újságíró arról is említést tett, hogy új VW Passat gépkocsikat vásárolnak az önkormányzatok költségvetéséből. Az MH téves értesüléseit a másnapi sajtó egyértelműen cáfolta, ezenfelül Nagy Sándor, a nyugdíjbiztosítási önkormányzat elnöke sajtótájékoztatón is ismertette a két javaslat pontos adatait.

A téves információk megjelenése után Forgács Pál, a nyugdíjbiztosítási önkormányzat tagja bejelentette: lemond testületi tagságáról. Elhatározását a hivatalos cáfolatok megjelenése után sem vonta vissza. Lapunknak úgy nyilatkozott, hogy egyes részleteit ugyan megcáfolták a híreknek, de lényegét tekintve a cikk helytálló: készült egy előterjesztés, amiről sem az önkormányzati tagokat, sem a sajtót nem informálták. Úgy érzi, hogy az elnökség tagjai egy hónappal a megalakulás után meghazudtolták őt és önmagukat is, hiszen a választásokat megelőző kampány során olyan ígéreteket tettek, melyek szerint a testületi munka mindenki számára társadalmi tevékenység lesz, és a pénzek felhasználásáról a biztosítottakat állandóan tájékoztatják majd. Forgács Pál szerint kizárólag a kiszivárogtatás miatt kényszerült arra az elnökség, hogy beszámoljon az előterjesztésekről a közvéleménynek. Elmondta azt is: azok után, hogy a választók tekintélyes része, 40 százaléka elment szavazni, rögtön a kezdet kezdetén nem folyhat arról az alku, hogy az önkormányzat elnöksége és tagjai számára miniszteri fizetések hány százalékát szavazzák meg. Ez mindenképpen tekintélyvesztést és jogos kiábrándulást eredményez. Lemondásával kapcsolatban aláhúzta: a július 30-i közgyűlésen ellenjavaslatot nyújt be, sőt, név szerinti szavazást kér majd. Ha ennek ellenére az elnökségi javaslatok bármelyikét is elfogadja a közgyűlés, írásban is elküldi lemondását.

Sándor László, az egészségbiztosítási önkormányzat elnöke a Narancsnak elmondta: az alakuló közgyűlés úgy foglalt állást, hogy az elnökség hat témakörben a *nyilvánosság kizárásával* terjessze javaslatait a következő közgyűlés elé. Szerinte egyébként Forgács Pálnak saját szervezete elnökségénél kellett volna informálódnia, nem pedig az újságcikk alapján hoznia döntést, hiszen a törvény értelmében mindezt az alapszabályban kell rögzíteni. Az alapszabályt pedig egy meghatározott időpontig a parlament elé kell terjeszteni jóváhagyásra. Az összegek magasságáról elmondta: a törvény megengedi, hogy valaki főállásban legyen tisztségviselő. Abból kell tehát kiindulni, hogy ilyen esetben milyen javadalmazást állapítanak meg. Ha valaki nem főállású, tette hozzá, akkor a főállásúak jövedelmének egy része illeti meg bizonyos százalékban, illetve „az adott személynek a személyes viszonya az adott normákhoz" határozza meg az összeget. Ami pedig azt az aggályt illeti, hogy eddig nem sokat dolgoztak az önkormányzatok, ez teljességgel megalapozatlan – vélte –; az elmúlt harminc napban az elnökségi tagok hét ülésen vettek részt, és több mint harminc napirendi pontot tekintettek át. Hozzáfűzte: lehet, hogy ennek a feszített munkának és az eredményeknek a következménye a tudatos kiszivárogtatás – egyesek az apparátusból vélhetően nehezen viselik el a megnövekedett feladatokat.

Sándor László néhány állítása ellentmond a társadalombiztosítás önkormányzati igazgatásáról szóló 1991. évi 84-es számú törvénynek. A törvényben ugyanis szó sincs arról, hogy a tisztségviselők tiszteletdíjáról az alapszabályban kellene rendelkezni, hogy az alapszabályt az Országgyűlés hagyná jóvá és hogy az alapszabály elfogadásával egyidejűleg szükséges dönteni a javadalmazásról.

A Társadalombiztosítási Főigazgatóság jogi szakértőjét is megkértem a törvény értelmezésére. Tőle a következő válaszokat kaptam: a közgyűlés állapítja meg az elnökség és a felügyelőbizottság tagjai részére a tiszteletdíjat. A közgyűlés alkotja meg alapszabályát, az Országgyűlés elé csak a tébé költségvetését és az annak végrehajtásáról szóló beszámolót kell előterjeszteni.

Somos András

Ha már végigénekeltél mindent

Csengery Adrienne a színpad csábításáról, a döntésekről és a nagy utazásról

Nemcsak egyetlen szálról lehet felgombolyítani egy életet. Amikor Csengery Adrienne-nel találkoztam, úgy hittem, hogy annál a mézszőke ifjú lánynál vesszük fel a fonalat, aki játszott, énekelt, táncolt a Fényes szelekben. Hiszen nemrég az irányította rá a figyelmem, hogy szokatlan feladatra vállalkozott, az országos színházi találkozót zsűrizte. Ám egyszer csak megelevenedett egy családtörténet, amely szülők és nagyszülők máig élő örökségéről árulkodott. Hát elindultunk egy katonavonattal...



Megelevenedik egy családtörténet, amely máig élő örökségről árulkodik FOTÓ: SOPRONYI GYULA

BOGÁCSI ERZSÉBET

– Az a vonat 1944-ben indult útnak. Kolozsvárról menekítette ki a kórházat. Az egész családom rajta volt, nem akarták magára hagyni az akkor tizenhat éves, súlyosan beteg nagynénémet. Nagyanyám és anyám önkéntes ápolónőnek szegődött. Matematika–fizika professzor nagyapám a bérelszámolást intézte. S apám volt az, aki fiatal tisztként a kórházvonatot biztosította. Ott szolgált ugyanis Kolozsvárt, ott ismerte meg egyetemista anyámat. Mielőtt elhagyták a határt, nehogy elválasszák őket, az utolsó magyar állomáson, Szombathelyen éjszaka házasságot kötöttek. Németországban volt a célállomás. Mindannyian bekerültek egy amerikai lágerbe. Ambergben. Ott láttam meg a napvilágot. De édesapám csak nyolc hónapos koromban ismerhetett meg. Mert őt még kivezényelték a frontra, ahol szinte azonnal francia hadifogságba esett. Amikor szabadult, akkor tért vissza a család, ha nem is Erdélybe, de Magyarországra. Én még tízévesen is olyan kabátot hordtam, amelyet a lágerbeli takarókból szabtak. Az állt rajta: US Army.

– Ha e németföldi kalandról nem is lehetnek emlékei, bizonyára a sejtjeibe ivódott a családot összetartó szeretet.

– Nagyszerű családba születtem, s Istennek hála, kilencvenéves édesapám még él. Csupa orvos, mérnök, tanár voltak a felmenőim. Úrilányként neveltek, kemény elvárásokkal, fegyelemben. Nyelvekre taníttattak, amelyekhez az egész famíliámnak kivételes tehetsége volt. Olyan szellemi miliő vett körül, amelyből máig táplálkozom. De nehéz életben volt részünk. Eleinte egy lágymányosi alagsori irodában volt a lakásunk. Én minden védőoltástól megkapom magát a betegséget, s akkor egy BCG-injekció után tébécés lettem, úgyhogy az egészségesebb környezet kedvéért hétéves koromig Szegeden éltem. Azután már mind együtt voltunk, apukám, anyukám és hárman testvérek, egy rózsadombi villában, ahol persze csupán társbérletünk volt. Az öcsémmel visszaváltottuk a mustárospoharakat, s a betétdíjakból vettünk kétforintos kolbászt és kenyeret, ott ettük kivételes lakomaként a padlástérre vezető „kopogó lépcsőn". Szegények voltunk. De járhattunk volna rosszabbul is. A család egy barátja talált mérnöki állást apámnak, aki nyugdíjazásáig egyazon munkahelyen dolgozott. Mert ő, a Ludovikát végzett tüzér százados nem lépett át a néphadseregbe, természetesen nem.

– Ez a származás sem volt éppen ajánlólevél.

– Vagyis én X-es voltam. De szerencsémre akadt egy rendes tisztviselő. Mivel engem Németországban anyakönyveztek, a kivonatból hiteles fordítást kellett készíttetni. S aki megírta, úgy fordította, hogy apja: jelenleg katonatiszt. Sejthette, hogy az igazság nem lenne jó pont. Furcsamód anyámnak viszont olyasmiért kellett szenvednie, amiről nem is tehetett. Hiszen ő olasz–magyar szakos tanár volt, aki kényszerűségből tanított oroszt is. Ez viszont 1956 után ellenérzéseket váltott ki, ami megviselte az idegrendszerét. Tízéves koromban egyszer csak rám szakadt a háztartás, megtanultam főzni, másokról gondoskodni. De a származásom hátrányát voltaképpen soha nem éreztem. Amit talán annak is köszönhetek, hogy mindig a legjobb tanuló voltam, s annyiféle tehetség nyiladozott bennem, hogy másképpen néztek rám.

– Már sejtette, merre fog vinni az útja?

– Amióta az eszemet tudom, színpadra készültem. Csak azt nem döntöttem el, hogy színésznő legyek-e, aki énekel is, vagy énekesnő, aki játszik. Sokáig nem is láttam operát. Egyszer a Szöktetés a szerájból előadására készültem, de anyukám masnit akart kötni a hajamba. Mire azt mondtam: akkor itthon maradok! Mert olyan voltam mindig, hogy nem hajlottam az első szóra. Mindig a nemmel kezdtem. Végül is csak a második felvonásra jutottam el. Nem hagyott bennem mély nyomot, pedig Székely Mihály is szerepelt benne. De volt olyan éjszaka, amikor az otthoni villanyoltás után a testvéremmel a fülünket a rádióra tapasztva hallgattuk végig a Bánk bánt, amelyben éppen Moldován Stefánia, a későbbi sógornőm énekelt. Különösen gimnazista koromtól mindenféle színjátszókörben, kamarakórusban, karban részt vettem. Egy trióval még Ki mit tud-ot is nyertünk. A Szkénének alapító tagja voltam, a „riválisˮ Universitas is elvitt egyszer egy felvidéki turnéra. Volt olyan időszak, amikor egyszerre öt helyen léptem fel. Olyan fantasztikus fiatalok között voltam – a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban és a testvériskolánk, a Petőfi diákjainak társaságában, vagy az amatőr színpadokon –, akik később csakugyan neves egyéniségek lettek. Én az úgynevezett „nagy generációhozˮ tartozom. Amikor tizenhat évesen, korengedménnyel felvettek a konzervatóriumba, megértettem, hogy az én utam az ének felé visz. A kérdés eldőlt.

– De még akkor is csábította a színjátszás, amikor már a zeneművészeti főiskolára járt. Hiszen az idő tájt forgatott a Fényes szelekben.

– Szünidő volt, egy szigeten nyaraltam, amikor kaptam egy táviratot a szerelmemtől, Moldován Domokostól, aki később a férjem lett: Jancsónál filmszerep, azonnal gyere! Mert ő hívott, azonnal útnak indultam, hat órát hajóztam, utána vonatoztam, s két nap múltán meg is érkeztem Budapestre. A párom egy amatőr filmfesztivált nyert meg, ahol Jancsó Miklós zsűrizett. Eredetileg neki szólt, hogy sok fiatal kell a filmbe, őt is szívesen látja, de hozzátette: ha van egy barátnőd, azt is hozhatod! A tenger mellett a derékig érő, szőke hajamat szinte fehérre szívta ki a nap. Csokoládébarna voltam, karcsú és fiatal, szépen ellátva domborzatokkal. Amikor Jancsó meglátott, tüstént azt mondta: jöhet! Statisztának szerződtettek, de amikor visszanézték a musztert, kiderült, hogy szinte minden kockán rajta vagyok. Mert már az első forgatási napon feltűnt, hogy minden dalt én tudok a legjobban, minden táncot egy pillanat alatt megtanulok. A dalokat én is tanítottam be, mindig ott voltam az első sorban, mert bármi gondolata volt Jancsónak, engem szólított először. Szinte fölöslegessé vált Bacsó Péter, akinek az volt a feladata, hogy a mozgalmi énekeket, népdalokat szállítsa. Rendkívül élveztem a forgatást. Mire elkészült a film, főszereplővé avanzsáltam.

> *Tudni kell befejezni a pályát. Tegnap még énekeltem, holnap már nem. Sok szomorú példát láttam az ellenkezőjére. Akkor kell abbahagyni, amikor még csengőn szól az a hang.*

– Miért nem volt folytatás? Miért nem követte más szerep?

– Nem volt mindenki boldog a sikeremtől. Én úgy gondoltam, csakis énrám tartozik, mivel töltöm a nyarat. De eltitkolnom nem lehetett, hiszen felkerültem a fő stáblistára, meg büszke is voltam rá. Ősszel tehát beszámoltam róla a tanáraimnak, s kitört a botrány. Korántsem voltak olyan toleránsak, mint a gimnáziumi pedagógusok, akik elnézték azt is, hogy órákat mulasztok. Jancsó hívott újabb filmbe, sőt az akkor alakuló Huszonötödik Színházba, ahol prózai színpadon is eljátszhattam volna a szerepem a Fényes szelekben. Ami a szívem csücske volt. De szó sem lehetett róla. A főiskola válaszút elé állított: döntsem el, énekesnő vagy színésznő akarok lenni! Aki Pamina akar lenni, az felejtse el a filmet, a színházat, és azt az üvöltözős éneklést. Mert Pamina szerepével zsaroltak meg.

– Soha rosszabb zsarolást, persze...

– Tudtam, hogy ők csak óvják a hangomat, amelyet egy operaénekesnek másképp kell képeznie. De azért elég csőlátók voltak, nem érezték, mennyire fejlesztik a játékkészségem a kiruccanásaim. Mereven álltak hozzá mindenhez, ami nem a főiskoláról szólt. Arccal a vasút felé! Hiszen ők utánpótlást neveltek az Operaháznak, amelynek az igazgatója, Lukács Miklós volt a tanszakvezetőnk, a főrendezője, Mikó András pedig a színpadi mesterség tanárunk. Nem becsültem le én sem, amit tőlük kaptam. Bár akkoriban természetesebb volt, hogy a végző növendék azonmód lehetőséget kap az operában. Ma ez már korántsem így megy. De mindvégig szívdobogva léptem be a Zeneakadémia kapuján, mert el sem mertem hinni, hogy oda járhatok. S amikor harmadévben felvettem az operaénekes szakot, öt Valeriánával felvételiztem, olyan iszonyatosan féltem. Mikor a tanáraim a kollégáim lettek, utólag elárulták, milyen hosszú „bűnlajstromomˮ volt. Hogy képes vagyok fellépni vidéken is, énekelni művelődési házakban, templomokban. És még népdalt is gyűjt!

– Amit nyilván az élete párja kedvéért tett.

– Ő eredetileg néprajzos. S amikor már filmrendező szakos főiskolásként eljárogatott vidékre is forgatni, örömmel tartottam vele, s lejegyeztem a dalokat. Mert az ő munkája is érdekelt. Utolsó éves koromban házasodtunk össze. Mire? A semmire. Már elismert énekesnő voltam, amikor az első és egyetlen lakásunkhoz jutottunk. És sokáig volt az életünknek egy árnyoldala. Hiába akartunk az első pillanattól fogva gyermeket. Sorra elveszítettem a terhességeimet. Valahára megfogant és világra jött a fiam, aki most tizennyolc esztendős. A hangja még kiforratlan. Hiszen a basszus, basszbariton nem érik be huszonkét éves kor előtt. S inkább más művészpálya vonzza. Sokat vagyok velük, minden áldott nap főzök. Fontos a család.

– De évek, sőt inkább évtizedek teltek el úgy, hogy a világot járta.

– Talán a sors bölcsen rendezte, hogy akkor született gyermekem, amikor már tudtam a kezemben tartani az életem. Korábban sok volt bennem a szorongás, hogy még tanulnom kell, még mindig tanulnom kell, nem tudok úgy bánni a hangommal, ahogy szeretnék, nem felelek meg a saját igényeimnek. Kétségkívül a legfelszabadultabb az operaszínpadon voltam, ahol minden és mindenki segíti az énekest. A zenekar, a partnerek, a díszlet, a jelmez, az egész miliő. S nem én vagyok előtérben, hanem a szerep. Otthon soha nem is mertem énekelni. Legfeljebb akkor, ha senki nem volt a házban. Senki nem hallhatott a családból, csakis az operaszínpadon. Amikor már kész a produkció. Már ott tartok, hogy minden operistát becsülök, kész vagyok őket felmenteni a hibáik alól is. Mert tudom, milyen hihetetlen erőfeszítést követel ez a pálya. Mennyi munka rejlik abban, hogy megtartsuk a kondíciónkat. Napi négy-ötórányi éneklés, aminél több nem is lehet. Próba, előadás, s előtte a beéneklés, mert „hideg torokkalˮ nem megy. Megtörtént, hogy hat-hét órát is énekeltem, de az már nem szerencsés. Sokat ugrálni nem lehet. Attól fogva, hogy 1973-ban megnyertem egy hollandiai énekversenyt, csakugyan kinyílt előttem a világ. S ez a szériám a nyolcvanas évek közepéig tartott az operaszínpadokon. Évadokon keresztül állandó vendége voltam a bajor operaháznak, vagyis a müncheni Staatsopernek.

– Lám, a vonat a „szülőföldjére" vitte.

– Mozart-operaénekesnőként tartottak számon. Én, aki még növendékként a Figaró házasságában Fanchette kis szerepével kezdtem, megannyi rendezésben, sok-sok előadásban elénekeltem Susannát. S a nagy Mozart-operák nagy szerepeit. S a kevésbé ismert operáiban is felléptem. De mi legyen, ha már végigénekeltél mindent? Persze, lehet nyitni más szerzők felé. Hiszen voltam én Lulu is, de a lírai szopránnak végesek a lehetőségei. A drámai szoprán szerencsésebb, végigénekelheti az egész Verdi- és Wagner-repertoárt. Kezdtem úgy érezni, hogy kevesebbre tudnak használni, mint amennyi még lappang bennem. S véget vetettem az operának.

– Nehezen fér az ember fejébe, hogyan képes megválni a színpadtól az, aki ilyen erősen kötődik a játékhoz. Még Peter Brookhoz is elszegődött volna, ha ebben az énekeskarrierje nem akadályozta volna meg.

– Minden nemzetközi sikerem ellenére én nem az operával lettem világhírű. 1984-ben elénekeltem a Truszova-ciklust, s akkora visszhangja lett e Kurtág-bemutatónak, hogy attól fogva évekre betelt a naptáram. Minden fesztiválra meghívtak vele, más karmesterrel, más zenekarral. Kurtág Györggyel olyan intenzív munkatársi viszonyunk alakult ki, amely barátsággá forrósodott fel. De megtaláltak más szerzők is, akik igencsak építettek a színészi képességeimre is. Nagy tisztesség, ha valaki bennem látja azt, aki meg tudja valósítani az álmát. Az ember ott áll a pódiumon, sokszor egy szál egyedül, minden kíséret nélkül. S valójában monodrámát ad elő. Minidrámát, minioperát. Csak magamból építkezhetek, a legbensőbb érzelmeimből, gondolataimból. Színház ez is, szenvedélyes játék.

– Ám ezzel a játékkal is lassanként felhagy. Miért? A Magyar Zenei Tanács elnökeként nem marad rá ideje?

– Időm még akadna, de ezzel a tisztséggel nem férne össze a fellépés. Amikor négy esztendeje, választmányi tagként elnökjelölteket kapacitáltam, Petrovics Emil egyszer csak visszakérdezett: és magácska? Nem is értettem. S amikor felfogtam, szinte kiesett a kagyló a kezemből. Végül is engem választottak meg egyhangúlag, s azóta meg is újították a mandátumom. Ennek az osztatlan bizalomnak meg kell felelni. Függetlennek kell maradnom. Apám, anyám is ilyen volt, tudtak felülről tekinteni a dolgokra, ahonnan eltörpülnek a kicsinyes érdekek. Nem veszek részt napi purparlékban. De hajlandó vagyok bárkivel beszélni, akár kompromisszumot kötni. És nem tört ki rajtam semmiféle hatalmi téboly. Csakis a szakma, a minőség érdekel. Talán azért is hívott meg a Színházi Társaság a fesztivált zsűrizni, mert látták a munkámat egy rokonszervezetben. Mindmáig rajongok a színházért. Nincs olyan nézőtéri felügyelő vagy színházi titkár, aki ne ismerne. Ha csak egy csepp időm marad, esténként bekéredzkedem a nézőterekre.

– S ha véget ér e vállalása, akkor visszatér, legalább a koncertpódiumra?

– Nem térek vissza. Akkor nyugdíjas leszek. És tanítok, ahogy ma is teszem. Tudni kell befejezni a pályát. Tegnap még énekeltem, holnap már nem. Sok szomorú példát láttam az ellenkezőjére. Én Maria Callasszal értek egyet. Akkor kell abbahagyni, amikor még csengőn szól az a hang. És még annyi minden más várhat rám... Én valójában végigutazom az életem. Mint amikor valaki kihajol a vonat ablakán, új és új látnivalók tűntek fel a szemem előtt. Nem kellett tennem egy lépést sem, nem tervezgettem, nem erőlködtem, mégis elém kerültek az újabb és újabb feladatok. S én mindegyiket örömmel és alázattal fogadtam. Már nem vagyok lírai szoprán. Énekesnő csak voltam.

CSENGERY ADRIENNE

1946-ban született Ambergben.
1965 és 1970 között végezte el a Zeneművészeti Főiskolát.
1969-ben lép fel először az Operaházban.
1970-től magánénekes.
1974-től 1977-ig a Bajor Állami Operaház tagja.
1996-tól a Magyar Zenei Tanács elnöke.

Kastély, kúria meg a nyéki rom

RÁDAY MIHÁLY

Még az Antall-kormány idején határozott úgy az Országgyűlés, hogy az ország legjelentősebb műemlékeinek egy csoportja maradjon örökre állami kézben. Ezeknek egy része rom, általában a helyi önkormányzatok kínlódnak velük, egy részük kezelése, hasznosítása a Kincstár feladata, megint más részük fenntartására az Országos Műemlékvédelmi Hivatal szervezetéhez tartozó új intézményt hoztak létre, a Műemlékek Állami Gondnokságát.

Hosszan készültem arra, hogy bemutassam ezt az intézményt, a MÁG-ot, és néhányat azok közül a kastélyok közül, amelyeknek ideális hasznosítását az új intézmény igyekszik megtalálni, hogy azok látogathatók legyenek, s egyúttal munkahelyet is teremtsenek a környék lakói számára. A sors különös szeszélye folytán, mire sikerült bejárnom a legfontosabb épületeket, eltelt egy fél év, s az Országos Műemlékvédelmi Hivatal új igazgatója felmentette a MÁG eddigi vezetőjét, és – ahogy ezt már megtanultuk az előző éráben –, „érdemei elismerése mellett más fontos munkakörbe helyezte". Nem tudhatom még, hogy amikor e sorokat írom, ki lesz a továbbiakban az intézmény élén, hogyan alakul a szervezete, hatásköre, tevékenységi köre. Arról lehet csak tudomásom, ami eddig történt.

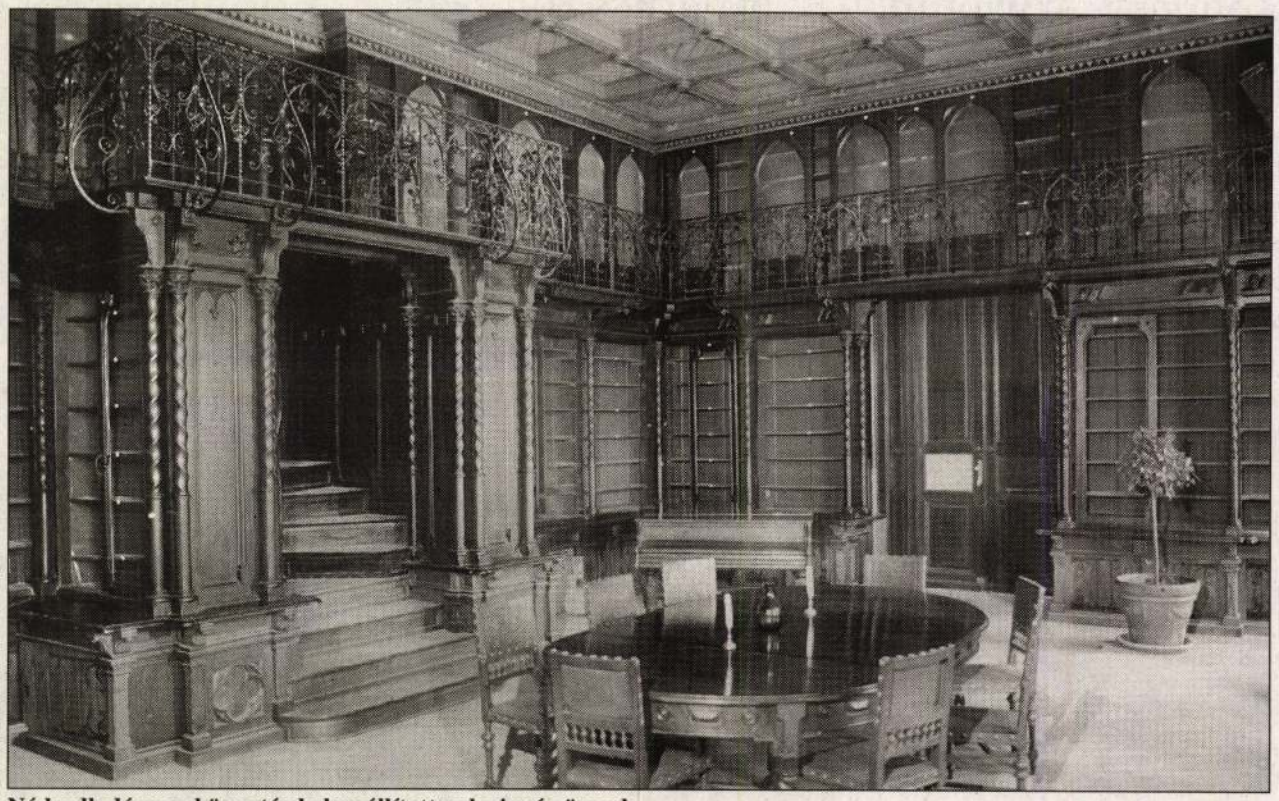

Nádasdladány: a könyvtár helyreállított polcai még üresek

Kilenc ingatlan

A Műemlékek Állami Gondnoksága kezelésében mindössze kilenc ingatlan van. Hat kastély és egy kúria: Nádasdladány, Fehérvárcsurgó, Füzérradvány, Tuzsér, Fáj, Pécel kastélya és a Becsky-kúria Komlódtótfalun, valamint saját irodájuk a Dísz tér 15.-ben Budapesten. Ehhez csatlakozik most a nyéki rom Budán, amelyet Mátyás királlyal, Ulászlóval is kapcsolatba hoznak, amely két év múlva lesz 500 éves – a kutatók szerint –, ezért időszerű, hogy gondoskodjanak róla.

Hogy miért nem tartozik az intézményhez a többi, miért éppen ez a kilenc, s miért intézi más intézmény más műemlékek sorsát, ezekre a kérdésekre nehéz lenne választ adni. Edelény sorsa megoldatlan, Fertődről ismét gondokról szólnak a hírek, Gödöllőn pedig annak megfelelően alakulnak a dolgok, hogy éppen milyen színezetű a politikai vezetés Magyarországon. És akkor csak a három legnagyobbról szóltam.

Érdekes, hogy a gödöllői Grassalkovich-kastély ügyeinek intézésére a kormányzat 1994-ben közhasznú társaságot hozott létre, amelyben Gödöllő városa 15,82 százalék erejéig tulajdonos, de 28,68 százalékot ér a szavazata. A Környezetvédelmi Minisztériumot, mely örökölte az 1998-as átszervezés előtti minisztérium jogait e tárgyban, 44,32 százaléknyi szavazat illeti meg, a közalapítványt, amelyet szintén az előző kormányzat hívott életre 26,98 százalék, a NKÖM-et 0,01 százalék, és egy építész irodát szintén 0,01 százalék. Az NKÖM javaslatára a kormány éppen mostanában szünteti meg a közalapítványt, és így 28,99 százalékra növeli saját szavazatainak értékét. Tehát minimum két tulajdonos kell egy feles döntéshez, de kétharmadoshoz már három, miközben a külső szemlélő számára elég egyértelműnek látszik, hogy a kastély ügyeit Gödöllőn, a városházán intézik. Fertőd tulajdonosa a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem, új nevén Nyugat-magyarországi Egyetem, melyhez befutnak a belépti díjakból és más forrásokból származó jövedelmek, de állami pénzből tataroznak, vagy inkább nem, mert hogy ez a jelenlegi helyzet. Említsük meg még az óbudai Zichy-kastélyt, ahol a III. kerületi önkormányzatnak, a Kincstárnak és ki tudja, ki mindenkinek van még tulajdona, s úgy is néz ki, mint annak a bizonyos közös lónak a háta...

Érdemes felhívni a figyelmet arra is, hogy Budapesten a XVII. kerületben a Podmaniczky–Vigyázó-kastély volt az első, amelyet múzeumszerűen rendeztek be, s nyitottak meg a nagyközönség előtt, még a két világháború között, amikor tulajdonosai a Magyar Tudományos Akadémiára hagyományozták. A háború alatt mindig az fosztotta ki, aki a frontvonalak átrendezésével éppen az épülethez jutott, aztán szociális otthon lett. Évek óta üres, pusztul, még fel is gyújtották, sorsa megoldatlan. A nagytétényi Száraz–Rudnyánszky-kastély viszont 1948 óta kastélymúzeum, tatarozása utáni megnyitása éppen a napokban történt meg.

A péceli barokk kastélyt gróf Ráday Pál építtette 1722 és 1730 között, majd fia, Ráday Gedeon bővíttette 1755 és 1774 között. A kastélyt 1872-ben eladták a Kelecsényi családnak. 1945-től 1953-ig szükséglakásokat alakítottak ki benne, utána lett a MÁV kórháza egészen 1997-ig.

A kastélyban egyébként – ha nincs is teljesen kész a tatarozás – volt már bál, hangverseny, tudományoselőadás-sorozat, van idegenvezetést. Nyitva van tehát, lehet látogatni.

A kis könyvtárterem freskói közül még nem mindegyiket restaurálták, de a nagyobbik könyvtártermét igen. A mennyezeten Pallasz Athéné, mint minden tudományok anyja, a városvédő istennő, barokkos környezetében sok-sok puttóval és a bölcsesség baglyával körülvéve trónol. A tudományokat megtestesítő figurák, Háború és Béke allegóriája, az igazság istennője, Iustitia néz le ránk a mennyezetről a Corpus Jurissal, vagyis a civil törvénykönyvvel. Ábrázolt a festő ábécét tanuló gyereket, és olyan dicsőségtáblát, amelyen a legnagyobb magyar polihisztorok neve olvasható: többek között Károli Gáspáré, Heltaié, és mindazoké, akikről tanultunk az általános- vagy középiskolákban. Nevezetes volt a család 15 ezer kötetes könyvtára, amely sokáig e termekben kapott helyet.

Neoncsöves armatúrájú lámpák voltak a kórházban természetesen, és megvannak egynémely emeleti termekben ma is. Sok helyütt a kilincseket is kicserélték alumíniumra. A látogatók elől még elzárt kórteremben például szinte érzékelhető az időközben eltűnt barokk kályha hűlt helye, ott vannak még a különböző szerelvények számára fúrt lyukak a falon. Feltűnhet a befalazott régi ajtó, és a másutt megnyitott új, amelyet belevágtak az egykor volt falfestménybe. A feltárás során előbukkant részlet magát a Hümérát ábrázolja, amint éppen elkapja Herkules grabancát. A kép teljes mértékben nem építhető vissza, nem rekonstruálható csak akkor, ha majd az ajtók rendje visszaáll a korábbi állapotba.

A folyosók új csillárjainak mindegyikét újból le kellett gyártani. A főlépcsőház, a háromkarú lépcső, a díszterem tatarozása elkészült. Ez utóbbiban is jelképes ábrázolásokat látunk: szépséges barokk girlandok, virágcsokrok között fekete-fehér festmények. Mindegyik jelenet tartalmát a kép alá festett eredeti felirat magyarázza meg. Még a legegyszerűbb ábrázolások felismerését sem bízta a véletlenre a festő. A képek feliratait – úgy tudom – maga Ráday Gedeon szövegezte, s Kazinczy Ferenc írta le, aki gyakran vendégeskedett e házban, mint mások is a kor tudományos és művészeti életének jelesei közül.

Két teniszütő

A díszterem egyik érdekessége számomra két teniszütő, a fal díszítései között, szépséges kék szalagokkal, virágokkal övezetten. A rengeteg festmény közül eredetileg 12 ábrázolta a vendégszobák során Herkules tetteit, a királyi szalonban Paris ítéletét, a díszteremben Ovidius „Átváltozásai" jeleneteit, a királyi hálóban a Habsburgok portréit csodálhatták meg már (még) a barokk korban a ház vendégei. Aztán a kórházkorban jött a falon kívül szerelt hő- és vízvezetékek hálózata, a csempézett falak és az olajfestéses lábazat, a neonvilágítás.

Az egyik földszinti teremben egy színnel festett képek vannak, úgynevezett grisaille-ok. A megmaradt otromba csövek kiváltására később itt is szükség lesz. A főorvos fürdőszobája egy barokk kályha helyén volt! A mennyezet eltűnt freskóit is csak jelezték egyelőre a műemlékesek, nem tudom, helyreállítják-e majd valaha. Az ajtón a rászögelt hangfogók nyomai látszanak.

Az egyik kerek képben II. József és Mária Terézia portréja látható abból az alkalomból – és ez a másik képnél van kiírva –, hogy Galíciában és Ladomériában győzedelmeskedtek. Érdekes, hogy ebben a teremben ugyanilyen ábrázolásban örökítette meg magát a felújítók serege, a igazgató-főorvos maga is, dr. Farkas László, aki a kórházat vezette az 1956–57-es felújítás során.

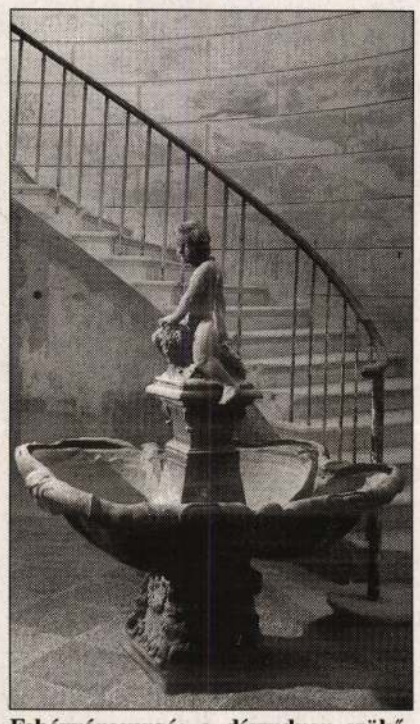

Fehérvárcsurgó: a díszudvar szökőkútja „téli szállásán", az egyik lépcsőházban A SZERZŐ FELVÉTELEI

A még teljesen helyre nem állított teremben már ott vannak a képek, a bútorok, amelyekkel a kastélyt majd berendezik, ahogy szobáról szobára haladnak a tatarozással. Megvannak a csillárok mindenütt, olyan helyeken is, ahol még csak éppen hogy feltárták a freskónyomokat és a sok-sok kis szögnek a nyomát, amelyek valaha a textiltapétákat tartották a falakon, ahova feltehetően ismét tapéták kerülnek. Vastag vakolat fedte a freskókat mindenütt. Most folyik a feltárás azokban az emeleti termekben is, amelyeknek a helyreállítása majd csak ezután következik, ha lesz pénz rá.

A földszinti konyha az ország legszebb, legérdekesebb helyreállított konyhája lesz. Feltárták a „szabad kémény", a tűzhely helyét, és ehhez a konyához is – bár még a tatarozás befejezése odébb van – már elkezdték gyűjteni a bútorokat.

Bugár Mészáros Károly tervezte, hogy a kupola alatt, a kastélyépület legmagasabb pontján a nászutasok számára egy kis apartmant fog berendezni. A folytatásról még nincs információm.

A többiről csak rövidebben. A füzérradványi Károlyi-kastély 1857–59 között épült Ybl Miklós tervei szerint. Érdekessége, hogy mielőtt a „szocializmust építő ország" egyik kórháza és szanatóriuma lett volna, már 1938-tól maguk a Károlyiak hasznosították, mégpedig luxusszállodaként. A MÁG 1994-ben vette át a ház kezelését, akkor már nemcsak teljesen kifosztott volt, de be is ázott, részben megfertőzte a könnyező házigomba. Mára a ház körülbelül fele része kapott új külső vakolatot, megjavították a tetőt, és a földszinten többé-kevésbé berendezett termekben fogadják és kalauzolják a vendégeket. Amikor ott jártam, éppen egy iskolai osztályt. Még egyik londoni utam alkalmából találkoztam Károlyi Lászlóékkal. A család szerette volna visszakapni az épület – legalább – kezelői jogát, de tervük nem sikerült. Most Fóton élnek, s magukkal vitték a füzérradványi kastély még fellelhető (erősen megrongálódott) berendezési tárgyait.

Amikor a Vörös grófnő című filmet forgatta Kovács András a fehérvárcsurgói Károlyi-kastélyban, az még elfogadható állapotban volt. Aztán a pusztulás fölgyorsult. Most a MÁG munkája eredményeként kész a tetőfelújítás, mégpedig igazi terméskőpalával, s a bal oldali szárnyban elhelyezték Fejtő Ferenc hatezer kötetes könyvtárát, folyóirat-gyűjteményét, archívumát, melynek a rendezése már a kastélyban folytatódik. Maga a szépséges ovális könyvtárterem, a díszlépcsőház, és általában az épület nagyobbik része – bár a födémeket megerősítették vagy kicserélték – még sehogy sem áll. A párizsi illetőségű Károlyi György és felesége (a magyart már egészen jól beszélő) Angelica asszony hívta életre a Károlyi József Alapítványt, még 1994-ben, pontosan 150 évvel azután, hogy a klasszicista kastély megépült, és a MÁG-gal együttműködve dolgoznak azóta is.

Nádasdladány romantikus épületét, mely 1873–76 között épült, szintén folyamatosan tatarozzák, s a berendezési tárgyak meg-, illetve visszavásárlása is folyik. Az Ősök terme és a könyvtár faburkolatait Thék Endre készítette, a csillárokat Jungfer Gyula. Szerencse, hogy az Országos Műemlékvédelmi Hivatal fotótárában sok régi felvétel fennmaradt a berendezett kastélyról, az Ősök terme festményei pedig megvannak a Magyar Nemzeti Múzeumban. Egy leszármazott, Nádasdy Ferenc is tevékenykedik a kastély ügyeiben, bár a beruházás 98 százalékban állami büdzséből folyik.

Megroppant tető

Fájban, a Fáy-kastélyon is szorgosan megy a munka. Megroppant tető, könnyező házigomba, beázás, felázás, mindenben hasonlít a többire. Már kész a tető, a szivárgó- és támfal, vagyis a vízelvezetés, szerelik a villanyt, s fűtést, behozták a gázt. „Állam bácsi" elvégez a tervek szerint annyit, amennyi föltétlenül szükséges ahhoz, hogy a pompás házat bérbe adni, hasznosítani lehessen. A díszteremben Marco Cassagrande gipsz domborművei Dionüszoszt, Lukrécia történetét, s Aurorát ábrázolják, a mennyezetet, melyen szép díszítőfestés van, sikerült fölülről úgy megerősíteni, hogy helyreállítható legyen. A termek sora végig festett volt, amit levakoltak, s igen sokba kerül majd e hiba kijavítása.

Tuzsér és Komlódtótfalu kastélyai az első helyreállítás után leégtek, emiatt újra kellett építeni a tetőzetüket. Tuzséron, roppant értékű barokk festmények díszítik a nagytermet, ábrázolva a földesurat, és magát a festőt is. A fedetlenné vált házban ezek megóvása volt talán a legkomolyabb feladat. A restaurálás is megtörtént már.

A két Szabolcs-Szatmár megyei település közül Komlódtótfalu a Csengernél Erdélybe, Tuzsér a Záhony felé igyekvők egyik úti célja, látnivalója lehet.

A MÁG vezetőinek eddigi koncepciója szerint ezeket a jelentős, s korukat, létrejöttük korát oly pompásan reprezentáló építményeket az idegenforgalmi utak részeivé, az ország kultúrájának bemutatóhelyeivé kell tenni, s a szálloda, vendéglátó-ipari funkció csak másodlagosan, egy mellékszárnyban vagy külön épületben lenne kívánatos.

Franciaországban és Angliában körülbelül 1500-1500, Olaszországban 1200 a látogatható kastélyok és várak száma. Magyarországon a történeti berendezéssel bemutatott kastélyok száma eddig összesen tíz. A Kincstári Vagyonkezelő Igazgatóság őrzésében 25 ilyen célra is alkalmas üres kastély van. Ezek egyike a sümegi barokk püspöki palota, amelynek sorsa éppen most mozdult el a holtpontról.

A kastélyok és történeti kertek intézményes keretek közötti helyreállítása, bemutatása, alapítványok, önkormányzatok bevonásával történő hasznosítása, annak eldöntése, melyikben lehet vendéglátóipari funkció is egyáltalán, s aztán a felújítás, berendezés, az „alkalmassá tevés" jelentős összegeinek előteremtése elsősorban állami feladat. Ez megoldható úgy is, hogy ezeket a feladatokat olyan intézmény látja el, mint amilyen ma a Műemlékek Állami Gondnoksága. Csak minél következetesebben, s minél gyorsabban végezzék a munkát, mert nagyon nagy az elmaradás.



Pécel: a díszterem egyik sarka

Bugarin Sztojan, ötvös

1732-ben Plovdiv nevű török
városban tanult

Pataki D-né: Adatok a szegedi ötvösség történetéhez
Művészettörténeti Értesítő, 1957. VI évf. 1 sz. 27 l.

M.D.K.

BUGARIN SZTOJÁN

Plovdiv-ban tanult ötrös Szegeden elhelyezik az 1732-es feljegyzés szerint.

Bálint Sándor: Szeged varosa.

Budapest, 1959. 57.o.

M.D.K.

Bugarin Sztojan ötvösmester

1732-ben Szegeden dolgozott. Ismereteit az aranyművesében a törökországi Plovdiva-ban szerezte

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.

268. old.

Bugát Imre

Magyar Sparművészet, 1901

S. sz. 232-234. o. III. mell.

Szemelvények a Rózsi-féle könyvtábla pályázat pályaműveiből. Mapr./

MDK

Eldölt pályázatok.

Bugát Imre

Magyar Iparművészet 1901. 232.o.

MDK

Bugát Imre

tapéta tervek

Magyar Iparmüvészet, 1901. 164 l.

mBK

Bugát Imre
iparművész

nyerte el a 200 K. kongo tábla pályazat
díját (I díj) Révai Festvezék kiírása.

÷ A Magyar Iparművészet

Grafikai Szemle 1901 évf 10 sz 1.5-8 l

Bugarin Sztojan

ötvös

1732 Szeged.

„in Turcia, ~~civ~~ civitate Plovdina vocata" tanult.

Kap magyarorsz ötvösök 15 l.

Czésze, római IX · 117

Ø Bugárszky Timót

1877/8. I. II. szakosztály -
szül. Zentán 1858 aug. 27. gör-
keleti 3 pölg. isk. Zentán. Kajz-
tanárjelölt, 5 ik szemeszter
1877/8. II. II. szakosztály
1879/80. I. III. szakosztály -
1879/80 II. " " "

M. N. Museum VI. 307

Bugarszky Timóth

szül. Zentán 1858 aug.

27.

1876/7. I.a bpesti rajztanár-
képzőben az 5 ik félé-
vét végezte-

1876/7. II. - rendes tanuló

Bugarszky Timót

1874/75 – 1879/80

Fertejszámfőiskék

71. l.

Bugát Imre

A RÉVAI-FÉLE KÖN

Könyvtábla vázlata.

Tervezője Bugát Imre
I. díj 200 Kor.



Nyugat Imre

1894/95 – 1897/98

Felsőkereskedelmi iskola

71. l.

Bugát Imre

Tapéta-tervek, repr.

Magyar Iparművészet

1900. 168, 169. l.



A FÖ

MDK

Bugát Imre

A magy. iparművészek törzskönyve. Magyar Iparművészet, 1903, 46-47 l.

Bugáth Imre

Hül. Nográd megyer 1874 okt 13.

1896/97 III. é rajztjel.

saját magát Bugát-nak írja

1897/98 I. IV. éves rajztjel -

1897/98 II. IV éves rajztjel

Mona Lisa V. 267.

Nagyvárad

Galvanoplastikai másolat-sorozat

1903. 7096/6 K

Bugát Imre

Hül. Nógrádmegyer 1874
Rk. Gim. ezetti.
1894/95 I–II. I osztály
1895/96 II "

Kilincs, magyarköblösi V. 178.

Bugát Imre

rajztanár

Lajd

Gulyás: Magyarok

IV. 2.34.l.

csak mivel hazánkban maga nemében egyetlen cérnafűző géppel készült, de mert művészi megoldásánál kiváló két művészünk működött közre. A kötés dísze Horti Pál pályadíjat nyert tervezete szerint készült s igen szép sikerrel vitte ki a társulat saját gépeivel úgy selyem-, mint vászonalapra. Egy-egy plaquette is emeli a kötetek művészi értékét. Az egyik Petőfi mellképét, a másik emlékszobrát ábrázolja, Szárnovszky finomsággal készült mintázása után; anyaga ezüstözött bronz.

Kétségtelenül megérdemli Petőfi költészete, ennyi műbecsű alkotásnak díszes csoportosítását, másrészt azonban az Athenaeum kiadótársulat és lelkes művészgárdája is búsásan kiérdemelték, hogy a közönség minél melegebben érdeklődjék, a nagy költő műveinek e díszes kiadása iránt. *Cz.*

Könyvkötői díszművek. *Műipari* munkák válogatott gyűjteménye. Ily címen Halfer József budapesti könyvkötőmester száz könyvcímlap-tervezetének reprodukciójából álló munkát adott ki, mely a címfelirat szerint mintalapok gyűjteményét akarja képezni könyvkötők és vésők számára. Érdekesnek tartjuk a mű felemlítését, mert ebben a szakmában minálunk még ilyen minta-gyűjtemény nem jelent meg és bizonyára buzgalom- és áldozatkészségnek tudhatjuk be inkább, mint az anyagi nyereség reményének a mű megjelenését. Kár, hogy tartalmával nem érthetünk egyet. A lapok legtöbbje a közelmult szellemtelen, hol a barok, hol más formák felé hajló stilusát mutatja s bár kivitele szép, éppenséggel nem tud felmelegíteni. Az a néhány magyaros ornamentikájú lap (a szerző saját terve) nagyon is egyszerű, rendbeszedése, sorbaállítása a népies motivumoknak, minden különösebb művészi íz nélkül. Ilyen volt az 1885-ki kiállítás magyarsága. Ha már annyit áldozott a kiadó, bizony nem ártott volna több eredetiséget és modern ízt beleadni gyűjteményébe, ha mindjárt egy kis utánjárásba és költségbe került volna is. Az itt közlött dolgokon már rég túl vagyunk. De azért elég hasznavehető lenne a gyűjtemény rajzmintakép könyvkötők számára és soványan felszerelt ipariskoláinkban. Mindenesetre jobb, ha ezeket rajzolják, a mik nekik valók, nem úgy, mint egy szabolcsi város iparrajztanfolyamában láttam, a hol pl. a szűcsinasok toscanai oszloprendet szerkesztettek. *G. J.*

Meyer u. Eyth: Das Malerbuch. I–II. Bd. Leipzig, Seemann, 1899. 4°. Ára: 28 korona 80 fillér.

Franz Sales *Meyer* neve eddig az iparművészeti szakirodalomban úgy ismeretes, mint a ki hasznos és népszerű dolgokat ír. Könyvei igen el vannak terjedve; esztergályos, lakatos és ácsmunkákról, de főleg az ornamentikáról írott műve nagy közönséget hódított magának. E sikerének egyik titka, hogy többnyire az illető műiparág mesterével szövetkezik s így nem olyan professzoros, száraz rendszerezést nyújt, hanem hű útmutató és segítőként simúl a gyakorlati élet követelményeihez. A *Malerbuch* is – melyet *Eyth* festőművészszel szerkesztett – kimerítő és alapos felvilágosítással szolgál laikusoknak úgy, mint maguknak a mestereknek a diszítő festészetről.

Két kötetből áll e mű: az első szöveg, a második kép. Bár nem tartoznak szigorúan össze, mégis mintegy kiegészítik egymást.

A szövegkönyvben megismerkedhetünk a diszítő festészet fejlődésével korok, népek és stílusok szerint, mindenütt megfelelő ábrák oktatnak a motivumok alapelemeire és elrendezési módjára. Becsesebb a további rész, melyben a diszítő festészet tehnikai oldalát magyarázzák meg a szerzők. Egy kis színtan, egy kis kémia (hasznos utasításokkal) után főleg az eszközök és festészeti eljárások különféle válfajairól nyújtanak szakszerű felvilágosítást.

A második kötet, a minták könyve, már nem bir oly értékkel. Igaz ugyan, hogy gondosan vannak az egyházi, nyilvános és magán épületek külső és belső diszítéséhez szolgáló tervezetek összegyűjtve, azok megoldásai azonban jobbára régebbi stílusok, – többnyire német reneszánsz és rokokoszellemében készültek. *–ó.*

Ideen von Olbrich. Gerlach és Schenk kiadása. Bécs – Budapest. 78 oldal. Ára 12 korona.

A bécsi Wagner-iskola egyik legkiválóbb s leggyakrabban emlegetett művész tagjának munkáit találjuk egybegyűjtve abban a díszes művecskében, a mely most került a közönség elé. Olbrich – a ki tudvalevően a hesszeni nagyherceg meghívására Darmstadtba költözött s az ottani művész kolóniának a vezére, – határozott egyéniséggel biró művész, a ki költői lelkületének egész melegét bele tudja vinni terveibe. E mellett gondolkodó fő s jól ismeri minden csinját-bínját az anyagnak, a melylyel dolgozik. Nem törekszik olcsó hatásokra s mindig megtalálja a kellő formát arra, hogy a szépérzék, a célszerűség s a teknikai követelményeket kielégítse. Mint minden ízében modern művész, sokoldalú s egyenlő sikerrel tervez épületet, síremléket, szobaberendezéseket, tapétákat, egyszerű könyvdiszítéseket, stb.

A most megjelent munka jobbára bútorterveket tartalmaz. Számos kép, az Olbrich révén hiressé vált, Bécs melletti Friedmann-féle villának belső berendezését ábrázolja, a mely bucsújáróhelye lett a modern művészet barátainak.

A szeretetteljes gondosság, a melylyel Olbrich dolgozik, a legigénytelenebb munkáján is szemmelláthatő. Utalunk a többi között a F. villának cselédszobájára s a szivattyúgép házára.

Melegen ajánljuk a tartalmas művet tervezőinknek s mindazoknak, a kik a modern törekvésekkel rokonszenveznek. Hevesi Lajos kitünő írótársunk, lelkes bevezető sorokat írt a műhöz és ezek magukban véve is megérdemlik, hogy azt megszerezzük. *Gy.*



TAPÉTA. Tervezte Bugát Imre.

Decorative Anregungen. H. E. v. Berlepsch-Valendas. Leipzig, Meiszner. 1899.

A német professzorokat elfogta a szecessziónak gúnyolt modernitás láza. Már Hofmann, sőt Müller és Mayer nevű urak is nap-nap után ontják a Moderne Stil, Neue Formen, Allerneueste Motiven című műveket, a melyekben az unalomig variálják a gyökérből fejlesztett virágot és a szerpentin lehetetlen kunkorodásait. Az okvetlen feltünőt és újdonságot termelni akarodzó gyönge komponálók tengeréből örömmel halásszuk ki Berlepsch-Valendast.

Berlepsch egyik legjelentősebb dekoráló művésze Németországnak. Semper követői közt vezető helyet biztosított magának. Művei már nem kisérletek, hanem megérett tanulmányok

Magyar Iparművészet
1900.

Bugát Lajos MDK

Virágcsendélet

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Buenos Leyes

Vicepresidente

Ø Bugát Lajos

Biedermann kiáll. 1937

XVI. Igen

470. BUGÁT LAJOS: Virág-csendélet.

Jelzése Bugát Lajos olajf.
1858

1350

8

Csárji nincs

Ipolyi!

Nem Ipolyi!

Bugát Sajós

festő 1858.

Virágcsendélet

59 × 47.

Szörgyi Dénes tulajd.

Jml.

MDK

Bugát Lajos

Virág-csendélet

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató. 1937. nov. Műcs. 33 l.

EA..... ltsz. Gyűjtés h

MDK

Bugát Lajos

Virágcsendélet, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

33 l.

Nagykereki (Hajdú)

* Bocskay-vár, mai állapotában föl
és oromzatos középrészü klasszic
hátul hengeres sarokbástyával. K

(Bihar vármegye és Nagyvárad. M
nos Géza, 1956)

BUGAT, Stefan, pozsonyi avztalossegéd

S. Buhat, Tischlergesell, 18 hónapos gyerek meghalt 1842-ben. (1843, 23 l)

S. B., Tischlergesell, 16 hónapos fia meghalt (1847, 592 l)

—

Ugyane hír S. Buchat néven (1847, 608 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Bugáth és Forgó

üveges munkálatokra kapott megbizást

Leurisin: A m. Operaház. 1941. 3 l-





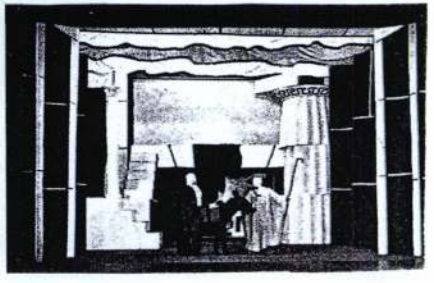

BUGBEE ZITA

A KÉPZŐMŰVÉSZET ÉS A SZÍNPADI MOZGÁS KAPCSOLATA 1908-1929 KÖZÖTT

PhD-disszertáció tézisei
ELTE BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKTORI ISKOLA

BUDAPEST
2004

A dolgozat az interdiszciplináris kutatás jegyében íródott. Több szemszögből érzékelteti azt az 1900 körül kezdődő folyamatot, mely a hagyományos képzőművészeti műfajok felbomlása által a képzőművészet, színházművészet és a táncművészet összekapcsolódásához vezetett. A dolgozat ezt a folyamatot a wágneri összművészet-fogalomig vezeti vissza, mely a tárgyalt események legfontosabb előzményének tekinthető. A színházművészet századforduló környéki reformtörekvései teremtették meg a hátterét azoknak a változásoknak, amelyek eredményeképp a képzőművészek érdeklődve fordultak e megújuló művészet felé. Ez azonban igen összetett folyamat, hiszen az impulzusok gyakran éppen a képzőművészet, vagy a táncművészet felől érkeztek, illetve ezekkel párhuzamosan jöttek létre. A dolgozat ezért az eseményeket két oldalról vezeti fel: a színházművészeti reformok és a tánc megújulása felől. A III. fejezetben három színpadmodellt mutatok be: Kandinszkij absztrakt festészettel igen szoros kapcsolatban létrejött színpadi kompozícióinak ismertetését a futuristák színpadi elméleteinek és néhány fontosabb művének bemutatása követi. A dolgozat végén felvillan néhány példa a cseh avantgarde rendkívül gazdag színházi repertoárjából is. Ebben a fejezetben az egyes alkotóknak a színpadi művek alkotásához vezető útját vázolom fel. A hangsúly azonban a tánchoz/színpadi mozgáshoz való kapcsolatuk, valamint a tánc összművészeti elgondolásokon belül elfoglalt helyének bemutatásán van.

A tánc a vizsgált korszakban paradigmaszerepet töltött be. A képző- és színházművészetben azonban ekkor nemcsak a mozdulat (az emberi mozgás), hanem általánosságban a mozgás tesz különös jelentőségre szert. A dolgozat a képzőművészet és a mozgás témájából a képzőművészet és a színpadi mozgás kapcsolatát emeli ki és elemzi. A fő vizsgálati szempontot a mozgás létrehozója (ez legtöbbször maga az ember, de lehet báb, tárgy, vagy fénnyaláb is), a mozgás módja, a színpad berendezése és a színpad tere közötti kapcsolat jelenti. A dolgozat III. fejezetében bemutatott színpadi műveket ezen összehasonlító szempontok szerint elemzem. Célom ezáltal kevésbé a művek rekonstrukciója, mint egy új nézőpont érvényesítése és a bemutatott művek teljesebb bemutatása.

Az összművészeti törekvések jegyében bemutatott művészek mindegyikénél megfigyelhető egy új gesztusnyelv kialakításának szándéka, de ezzel összefüggésben a táncnak, mint autonóm művészeti ágnak propagálása is. A kialakítandó mozdulatnyelv tehát nem gondolati tartalmat, vagy érzelmeket kívánt közvetíteni. A korabeli gimnasztikus és modern táncrendszerek ismerete és hatása minden esetben nyomon követhető.

A táncművészet és a képzőművészet közös szellemi háttere a XIX. század végén megélénkülő spirituális mozgalmakban ill. a XIX. századi természetfilozófiákban határozható meg.

A színpadi művek elemzése több esetben más jellegű források alapján volt lehetséges, mint a tisztán képzőművészeti jellegű alkotásoké. Ezek osztályozása a dolgozat bevezetőjében olvasható. A feladat is más jellegű volt, hiszen az értelmezéshez elsőként a műnek, mint időben lezajlott folyamatnak a rekonstruálása volt szükséges. Ehhez a források igen széles rétegét kellett figyelembe venni. Ez azonban fontos volt ahhoz, hogy a műveket alkotóik szándéka szerint egészükben értékelhessük. Dolgozatom célja a bemutatott színpadi műveket alkotó összefüggésrendszer feltárása, hogy ezáltal a bemutatott korszak képzőművészetének teljesebb megértését segítsem elő.

Bugel, Dan. (?)

Csicsóka. A nagyobbik harang felirata: Haec campana Czicrav. Fusa in glo. Dei sumpti. Dan. Bugel Anno 1713.

Jan sárosharang 111. l.

Érsekujvár.

A bástyákkal megerősitet
nyok uralkodnak és kapui közü
megjelölve. Felirata a felhők

NEUHEUS

Rm., mér. a vk. 6.
Zeiller 1664.

140-95.

CORSO MAZZINI 13
DIR. RESP. GIULIANA BOERCHIO
Ferenc Bugil
1027
21 MAR. 1975
L'ECO DELLA STAMPA - MILAN
DELLA STAMPA - MILANO - L'E
STAMPA - MILANO - L'ECO DE
MILANO - L'ECO DELLA STAM
L'ECO DELLA STAMPA - MILAN
DELLA STAMPA - MILANO - L'E
STAMPA - MILANO - L'ECO DE
MILANO - L'ECO DELLA STAM

DAL 22 AL 31 MARZO

Litografie di Miles Fiori esposte a Palazzo Dattili

VOGHERA — Quando, qualche giorno fa, Miles Fiori mi ha comunicato che il giorno 22 sarà aperta a Voghera, presso una sala di Palazzo Dattili, nella centralissima via Emilia, una sua mostra di litografie, mi sono ricordato della promessa, a lui fatta già da qualche anno, di parlare della sua preziosa attività — alquanto rara, ormai — impegno cui cerco di assolvere, oggi, stendendo queste righe, che il giornale limita per ragioni di spazio.

Debbo dire, innanzitutto, che chi incontra Miles Fiori s'accorge subito di avere a che fare con un uomo buono d'animo, cordiale, dallo spirito aperto ai valori supremi dello spirito, alla ricerca della verità, del bello, del bene — unici valori che possono realizzare una umanità migliore — che considera l'Arte — che di essa è espressione autentica — la méta agognata delle sue più vive aspirazioni.

Quando, poi, lo vedesse intento al suo lavoro di litografo, mentre dosa l'inchiostro opaco ed ottuso su quelle pietre scalfite o lastre incise sempre da valenti artisti, per trarne litografie o calcografie piene di luce, cromaticamente perfette, provando e riprovando con umiltà, con passione e costanza di altri tempi, prima di procedere alla tiratura definitiva, allora non potrebbe non balzargli agli occhi la tempra d'artista schietto che pure lui possiede; e quella sua bravura determina un dialogo profondo, in primis tra l'autore del disegno e chi, questo, rende ricco di vocazioni fantastiche, di invenzioni tonali, filtrando quell'opera attraverso il poetico suo sentimento e, successivamente, con coloro che, da spettatori, portano ad essere partecipi sensibili, amatori d'arte.

In questo nostro tempo di veloce trasformazione tecnologica — con i conseguenti vari riflessi umani individuali e sociali — in cui c'è tanto bisogno di partecipazione popolare alla cultura, anche quale rimedio all'isolazionismo, all'egoismo ed all'alienazione — portati dalla civiltà industriale e dall'edilizia intensiva — oltre che perchè essa è strumento di sicura elevazione, un vero artista ha il dovere di farsi sentire presente nella Società contemporanea e Miles Fiori, che ne ha tutte le doti, con slancio giovanile affida i suoi lavori, sempre permeati da un'atmosfera di lirismo sia se prospettanti la tematica sociale, alla visione ed alla riflessione dei visitatori, chiamandoli, appunto, ad esserne partecipi in uno con gli autori.

Nella mostra di prossima effettuazione, che il cognome stesso del litografo e la stagione primaverile in cui ha luogo fanno nascere sotto i migliori auspici di pieno successo, figureranno opere di affermati pittori italiani — tra cui diversi vogheresi — quali: Ambrogio Casati, Giansisto Gasparini, Dino Grassi, Maria Luisa Lusardi, Savino Labò, Michele Mainoli, Giovanni Novariesio ed altre di autori stranieri molto noti, quali: Engel Jacques ((Francia), Ferec Bugil (Ungheria), Hiroshi Abe (Giappone).

Una rassegna, dunque, internazionale, che si preannuncia valida ed interessante sotto ogni profilo artistico e che, inequivocabilmente, ne sono certo, proclamerà Miles Fiori maestro d'arte.

Pietro Gatti



74° Anno 1021 N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttore: Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28

20129 MILANO

Telefono 723.333 - Casella Postale 3549
Telegr.: Ecostampa-Milano - C/C/Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

IL GAZZETTINO DI VIGEVANO
q 27029 VIGEVANO (PAVIA)
VIA CESAREA 61
DIR. RESP. GIULIANA BOERCHIO

Ferenc Bugil

21 MAR. 1975

L'ECO DELLA STAMPA - MILANO

DAL 22 AL 31 MARZO

Litografie di Miles Fiori esposte a Palazzo Dattili

VOGHERA — Quando, qualche giorno fa, Miles Fiori mi ha comunicato che il giorno 22 sarà aperta a Voghera, presso una sala di Palazzo Dattili, nella centralissima via Emilia, una sua mostra di litografie, mi sono ricordato della promessa, a lui fatta già da qualche anno, di parlare della sua preziosa attività — alquanto rara, ormai — impegno cui cerco di assolvere, oggi, stendendo queste righe, che il giornale limita per ragioni di spazio.

Debbo dire, innanzitutto, che chi incontra Miles Fiori s'accorge subito di avere a che fare con un uomo buono d'animo, cordiale, dallo spirito aperto ai valori supremi dello spirito, alla ricerca della verità, del bello, del bene — unici valori che possono realizzare una umanità migliore — che considera l'Arte — che di essa è espressione autentica — la méta agognata delle sue più vive aspirazioni.

Quando, poi, lo vedesse intento al suo lavoro di litografo, mentre dosa l'inchiostro opaco ed ottuso su quelle pietre scalfite o lastre incise sempre da valenti artisti, per trarne litografie o calcografie piene di luce, cromaticamente perfette, provando e riprovando con umiltà, con passione e costanza di altri tempi, prima di procedere alla tiratura definitiva, allora non potrebbe non balzargli agli occhi la tempra d'artista schietto che pure lui possiede; e quella sua bravura determina un dialogo profondo, in primis tra l'autore del disegno e chi, questo, rende ricco di vocazioni fantastiche, di invenzioni tonali, filtrando quell'opera attraverso il poetico suo sentimento e, successivamente, con coloro che, da spettatori, portano ad essere partecipi sensibili, amatori d'arte.

In questo nostro tempo di veloce trasformazione tecnologica — con i conseguenti vari riflessi umani individuali e sociali — in cui c'è tanto bisogno di partecipazione popolare alla cultura, anche quale rimedio all'isolazionismo, all'egoismo ed all'alienazione — portati dalla civiltà industriale e dell'edilizia intensiva — oltre che perchè essa è strumento di sicura elevazione, un vero artista ha il dovere di farsi sentire presente nella Società contemporanea e Miles Fiori, che ne ha tutte le doti, con slancio giovanile affida i suoi lavori, sempre permeati da un'atmosfera di lirismo sia se prospettanti la tematica sociale, alla visione ed alla riflessione dei visitatori, chiamandoli, appunto, ad esserne partecipi in uno con gli autori.

Nella mostra di prossima effettuazione, che il cognome stesso del litografo e la stagione primaverile in cui ha luogo fanno nascere sotto i migliori auspici di pieno successo, figureranno opere di affermati pittori italiani — tra cui diversi vogheresi — quali: Ambrogio Casati, Giansisto Gasparini, Dino Grassi, Maria Luisa Lusardi, Savino Labò, Michele Mainoli, Giovanni Novariesio ed altre di autori stranieri molto noti, quali: Engel Jacques ((Francia), Ferec Bugil (Ungheria), Hiroshi Abe (Giappone).

Una rassegna, dunque, internazionale, che si preannuncia valida ed interessante sotto ogni profilo artistico e che, inequivocabilmente, ne sono certo, proclamerà Miles Fiori maestro d'arte.

Pietro Gatti

Editor S14
il sistema che scrive da sé

Non vi basta la macchina per scrivere? Chiedete a Olivetti la macchina che scrive da sé. Il sistema elettronico di scrittura Editor S14 è superiore efficienza ed economicità nella produzione dattilografica dell'ufficio. Facilissimo da usare, scrive automaticamente a 150 parole al minuto e senza errori i testi registrati in memoria; accetta in ogni momento correzioni e variazioni; seleziona da programma gli indirizzi appropriati.

olivetti



stici di sinistra la partecipazione alle ele

Lo afferma Gaetano Arfè in un articol

appare oggi sull'« Avanti ».

Quali siano i fondamenti delle accuse cristiani portoghesi — continua il dirett socialista — non lo sappiamo; quale si comunisti in tutto questo anche è difficile dirlo. l'impressione che essi si siano posti al rimorchio dei militari per mantenere gli agganci con il potere politico, che non essi siano i protagonisti, anche se della situazione cercano di approfittare per conquistare posizioni di forza nell'apparato statale e nel Paese. Questo — continua Arfè — ci riporta al punto cruciale della questione: la collocazione internazionale del nuovo Portogallo. La posta in gioco è perciò assai grossa per noi e per l'Europa. I socialisti portoghesi, al di là della solidarietà che ad essi ci lega, appaiono in questa confusa vicenda i più consapevoli della gravità della situazione e il più valido punto di riferimento per l'Europa democratica. Su questo vorremmo che si riflettesse anche in Italia. Vorremmo che riflettessero i comunisti per esprimere un giudizio che sarà mondo da sospetti di opportunismo, vorremmo che riflettessero i democristiani, i quali dai fatti portoghesi sembrano essere orientati a trarre soltanto motivi di agitazione elettoralistica. Noi conveniamo con loro che la decisione del governo militare portoghese è colpa rispetto ai principi ed è anche errore politico ».

Biasini: nessuna giustificazione

« L'atteggiamento giustificazionista dell'on. Berlinguer sulle vicende portoghesi sembra rientrare nella logica con cui per molti anni, in nome di un presunto razionalismo storicistico, Togliatti ed altri comunisti italiani giustificarono gli aspetti più aberranti delle vicende sovietiche e dei paesi comunisti ». Lo ha dichiarato il presidente dei deputati repubbl

to del vice segretario socia-

FERRARA -

Esplosi
si trat

FERRARA, 20 marzo

Un'esplosione provocata, pare, da gas, ha causato il crollo parziale di uno stabile situato fra corso Po e via Bagaro nel centro; i vigili del fuoco hanno estratto dalle macerie il cadavere di una donna e 7 persone ferite, alcune in maniera grave. Lo scoppio è avvenuto poco prima delle otto. I 34 appartamenti della costruzione sono inabitabili e le persone che li occupano sono state allontanate. Nel raggio di 300 metri dal luogo dell'esplosione si sono frantumati tutti i vetri.

Lo scoppio è avvenuto in un appartamento al primo piano, abitato dai coniugi Giuseppe Pirazzini, 28 anni, e dalla moglie Nadia Fila, 22, incinta di 5 mesi; i due hanno riportato ustioni estese a tutto il corpo e sono stati ricoverati all'arcispedale S. Anna

ATO IN
la «
RMERCAT
uova gestione
re per il futur
TIME

megirva

Bugon Ferencz József

nobrán

U. 1735

a

Talán

B. Ágoston fia.

1751-ben lett ~~pesti~~ budai

nolapárra

Diszíto

II. csoport. Pályázat nél
mun

Szám Sor	Szám Ikt.	Vállalkozó (czég) n
1	. 1276/914	Kőfaragómunka: Seenger Béla. . . . . ~~Ehhez többletköltség~~ . .
2	. 1269/914	Szobafestőmunka: Steinhäusl és Kölber (1.6 Fizettetett: a) 1914. IV. 6-án I. ker. b) 1914. V. 30-án 84965 sz. r. Ehhez többletmunka czím
3	.	Fűtésberendezés átalakítás Biró M. czég. . . . Fizettetett: a) 1913. XI. 29-én b) 1914. évi 92052 sz. leir ~~Ehhez túlköltség czímén~~

B u g o n Ferenc József
szobrász

Siklóssy László: Pesti szobrász-harc 1774-ben. Pesti Napló. 1918. szept.17.

megjöv.

Buchan Puchon

Bugon (~~Buchon~~)

Agoston

pesti nobrász

XVIII. sz

1 – Schoen A.: A pesti Szervita-téri Mária-nobor.

Tanulmányok Bp. multjából. III. k.

Bp. 1934. 164. l

Crutinból (Csehország) nármazott 1725. telepedett meg Budán

sz. 1689., mh. 1729. de. Budán

1729
40
1689.
1729

A szerkesztésért *Trócsányi Zoltán*, a kiadásért *Gronovszky Iván* felel.

36.185. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda, Budapest. (F.: Thiering Richárd.)

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848. II. 72

Név: Bugon Augustin

Foglalkozás: Kolezász (Bildhauer)

Szárm. hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1725 VIII 13.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

M.D.K.

Bugon (Puczon), August, szobrász

a 18. sz. hussas évei ben Budán élt, Franz nevű fia is itteni illetőségű volt. Egy másik fia Puchheim Caspar néven 1775-ben Steiermark-ban tűnik fel. Szerző mint példát emliti a Magyarországból Steiermarkba vándorolt művesekre

Mária G. Aggháry: Steirische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst

Acta Historiae Artium,
Bp. 1967. Tom.XIII. fasc. 347. old.

Bugon (Buchan, Puchon) Ágoston 193

Schoen Anna templ.

A budai Szt. Anna-templom 1930.
193. l.

KULCS, a zárnak az a kiegészítő része, mely annak nyitására és csukására szolgál és ennek megfelelően van kiképezve. Többnyire vasból készül. Részei a szakáll, mely a tulajdonképeni nyitást végzi, a nyél és a karika, mely fogóul szolgál. A díszítés csak a karikára és a szakállra szorítkozik. A XVI. századig a K. többnyire egészen egyszerű és igen nagyméretű, a nyelet alkotó cső egyszerűen köralakban meg van hajlítva és így képezi a karikát; csak díszdaraboknál, ritkán fordulnak elő kovácsolt gótikus díszek, még ritkábban architektúra vagy alakok. A XVI. és XVII. század igen gazdagon képezi ki a karikákat, eleinte mint finoman rajzolt és metszett díszítményeket, míg később általános lesz a cartouche-keret, benne alakos dísszel. Még a XVIII. században is gazdagon díszítik a K.-okat, mozgalmas és könnyű rokokó-formákkal, de annak végén, angol kezdeményezésre, visszatérnek a régi, egyszerű, kerek vagy ovális karikákhoz.

KULLA, az az agyagkorsó, melyet Keleten a víz hűtésére használnak. A lehűlés azáltal történik, hogy a lyukacsos, gyengén égetett, mázatlan edényfalon a víz átszivárog és folyton párolog. A forma és a többnyire bekarcolt dísz helyenként változik, de újabban a különbségek kiegyenlítődnek, úgyhogy meglehetősen egyező formákat találunk Egyiptomban és pl. Perzsiában. Igen művésziek a spanyol Alcarazzá-nak nevezett agyagkorsók, melyeknél a tulajdonképeni

Bugon Ágoston
szobrász

Siklóssy László: Pesti szobrász-harc 1774-ben. Pesti Napló. 1918. szept.17.

Bugon Ágoston

l.

Schoen ~~körpvárosh~~

84. 100. l.

A bpesti körp-
városhára.
Bp. 1930.



Bugon Ágost

szobrász

l. A Műbarát

1921. 317

Schoen A.: A buda-
vízivárosi Immacula-
ta emlék. A Műbarát
1921. 317. l.

Rádl Ödön, Kir. tanácsos

IX. 13.

Bugon, Augustino

Olasz szobrász Budán
a XVIII. sz. első felében

Réh 21. l.

1725 vettér tela
buddi polgárok sorába

A MISKOLCI M. KIR. ERDŐIGAZGATÓSÁGTÓL.

4135 szám.

Tek.

Műemlékek Országos Bizottsága

Budapest

VI. Állatkerti út 1.

M. S. K.

BUGON Ágost szobrász

Budán az 1720-as években

1735-ben özvegyét feleségül vette Weibl

Tamás szobrász

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.

I. 175. l.

MAGYAR HÍRLAP
BUGOVITS ANIKÓ
2001. V. 31.

Képzőművészeti egyetemisták színházi plakátkiállítása



A kiállító művészek merészen vállalják gondolatvilágukat

Fotó: Sárközy György

Színházi Kép-viselet címmel nyílt plakátkiállítás a Pesti Est Caféban a Súgó szervezésében. A Képzőművészeti Egyetem Tervezőgrafika Tanszékének hallgatói a budapesti teátrumok jelenleg is futó darabjaihoz készítettek illusztrációkat.

Magyarországon még sosem készült egyszerre ennyi színházi plakát, mint most. A Súgó által meghirdetett pályázatra ugyanis huszonöt fiatal grafikus több mint hatvan munkát nyújtott be, melyek közül az egyetem tanáraiból álló zsűri négy alkotást díjazott: Bugovits Anikó, Németh Kata, Petrilla Márton, Szabó Andrea munkáit.

A pályázati felhívásban a fővárosi színházak közel húsz repertoáron lévő előadásának „plakátosítása" szerepelt, melyek közül a Radnótiban látható Rokonok, a MU Színház Látnokok című darabja, és az Új Színházban futó Woyceck bizonyult a legkelendőbbnek: Petrilla Márton például – aki egyébként a díjazottak névsorában is szerepel – egy egész sorozatot készített a Látnokokból és a Woyzeckből egyaránt.

Manapság nagyon kevés színházi plakátot látni az utcákon, ami azért is különös jelenség, mert ma már minden „sikerre ítélt" kulturális produkció számára elengedhetetlen az igényes és ötletes vizuális megjelenés. Ennek okát nem csupán a pénzhiányban kell keresnünk, hanem abban is, hogy nem volt semmiféle külső ösztönző erő – a színházba járó közönség részéről – mely a színházak és a grafikusok együttműködését serkentette volna. A Súgó – mely a színházak és a közönség közötti kapcsolat ápolójaként definiálja magát – most először tett kísérletet arra, hogy a színházi reklámtevékenységnek, a plakátkultúrának új lendületet adjon. Fiatal tehetségeket nyertek meg maguknak, akik merészen vállalják saját gondolatvilágukat, s meglepően sokszínű kiállítási anyag gyűlt össze.

Az egyszerű, naiv grafikáktól kezdve, a számítógépes technikával készült kissé futurisztikus alkotásokon keresztül, a szürreális képi megjelenítésig, mindenféle irányzattal találkozhatunk a tárlaton, melynek külön érdekessége, hogy volt olyan darab, mely csaknem az összes alkotó fantáziáját elindította. Ezáltal rendkívül színes képet kaphatunk arról is, milyen sok szemszögből közelíthető meg egy adott téma.

A Súgó Magyarországon újra fel szeretné éleszteni a színházi plakátkultúrát, melynek reméljhetően a következő szezonban már szemmel látható eredményei születnek. A tárlat egyébként június 8-áig tekinthető meg a Pesti Est Caféban, majd az Országos Színházi Találkozó ideje alatt Pécsen várja a látogatókat. *DÉ*

betiltása, az ellenkampány és a dohányzás korlátozása is. A reklámtilalom – egyes vizsgálatok szerint – mintegy 7 százalékkal csökkentheti a keresletet. Magyarországon ez ma még nem mérhető, mert bár egy hónap múlva életbe lép a reklámtörvény módosítása, teljesen csak egy évvel később száműzik a közterületekről is a cigarettahirdetéseket. Július 1-jétől azonban már a közterületek és a boltok kivételével mindenütt máshol tilos a cigarettareklám.

Romlanak a passzív dohányosok esélyei

Fotó: Szigeti Tamás

Ami viszont az ellenkampányt illeti, az Magyarországon ma még szinte csak az elrettentésre alapoz. Hankiss Elemér szociológus az Országos Dohányzásellenes Egyesület közelmúltbeli tanácskozásán úgy vélte: mivel a dohánygyárak reklámjai azt sugallják, hogy ha valaki rágyújt, szinte automatikusan boldog, kiteljesedett, hódító lesz, elsősorban ezt a mítoszt kellene eloszlatni.

A kínálat csökkentését célzó intézkedések közül a Világbank szerint egyedül a csempészet elleni harc tűnik ígéretesnek. Magyarországon ez egyre sürgetőbb: a vámosok tavaly 1,1 milliárd forint értékben foglaltak le csempészcigarettát, az idei év első öt hónapjában ez a szám viszont már elérte az 1,5 milliárdot – közölte Sipos Jenő, a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságának szóvivője.

HAIMAN ÉVA

Westel
a Kapcsolat

A WESTEL Mobil Távközlési Részvénytársaság (székhely: 1117 Budapest, Kaposvár u. 5–7.) IGAZGATÓSÁGA ezúton teszi közzé, hogy a részvényesek RENDKÍVÜLI KÖZGYŰLÉSE 2001. június 21-én 15 órakor kerül megtartásra Helyszín: 1117 Budapest XI., Budafoki út 103–107. „A" épület II. emeleti konferenciaterme.

A közgyűlés napirendje a következő:

1. Döntéshozatal a tisztségviselőket érintő személyi kérdésekről – tisztségviselők lemondásának elfogadása, tisztségviselők visszahívása, valamint új tisztségviselők megválasztása és határozathozatal a díjazásukról.
2. Döntéshozatal az Alapító Okirat módosításáról.
3. Döntéshozatal minden olyan tranzakcióról, amely a Közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik.
4. Egyebek.

Amennyiben a Közgyűlés bármely oknál fogva határozatképtelen, úgy az ismételt Közgyűlés 2001. június 21-én 17 órakor kerül megtartásra változatlan napirenddel és helyen.
A Közgyűlésen a Részvényesek erre meghatalmazott képviselőik útján vehetnek részt és az Alapító Okiratban meghatározott módon gyakorolhatják szavazati jogukat.

Budapest, 2001. május 30.

IGAZGATÓSÁG
WESTEL Mobil Távközlési Rt.

3140 MH

Bugovits Anikó, grafikus

Új Mív. 2003. 9. p. 13.

report
002

active inhibitor for tryptase

at tryptase, a trypsin-like protease of
nogenesis of asthma and other allergy
a heparin-stabilized homotetramer with
dogenous protease inhibitors. Thus, its
pes: the ones that interact with one
talytic sites, i.e. (i) the mono- and (ii)
(iii) tetramer disrupters, compounds
.

Bugsch Gusztáv Sámuel, ötvöslegény. 1830 körül Michaelsdorfban (Szepes megye) született. Az ötvösséget 1847—51-ig Kassán Fröhlich Károlynál tanulta.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 329. l.

Dr. Bugsch Oszkár

keramikus

1933–34

Iparm. Isk. Évk.

1930–34. 45. l.

Tizian IV. 40.

MDK

Bugsch Oszkár, ip.müv.

/Herendi porc.gy./

131. Váza.

OMIP Társ.Bp.-Orsz.M.Ker.Kiáll. 1942. Kat. 18.1.

MDK

Bugsch Oszkár, kerám.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Festő - szobrászképző kiáll. 1942.

M.D.K.

Bugsch Oszkár, szobrász

következő művei szerepeltek a „Herend 100 éves" kiállításon:

Ülő férfi
Ülő nő
Könyvtámasz

"Herend 100 éves" kiállitás katalógusa.

Bp. 1939. 36.old.

36

Bugyi Oszkár Kerámikus M.D.K.

herendi szobrai:

Ülő fiú 104 mm színes

Ülő nő virág-
csokorral 100 " " "

Halálfej könyvön
(könyvtámasz 169x200 mm csontszínű

Á.N. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és
domborművek. Bp. 1959. 24. old. és 31. old.

M.D.K.

Bugser Oszkár keramikus

herendi szobra:

Halálfej (átvilágítható)

160 x 200 mm csontszínű

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és dombormüvek. Bp. 1959. 45.old.

MDK

Bugsch Oszkár, ip. müv.

/ Herendi pórec.gy./

Moccáskészlet. /1912/
Vajtartó. /1942./
Teáskészlet. /

OMIP. Társ. Ep.-Orsz. M. Kor. Kiáll. 1942. Kat. 17.1.

BUGYA FERENC, festo

A Felsőfoku Mezőgazdasagi Technikum kollégiumaban is k
komolyabb képzőmüvészeti élet mutatkozott. Először Bugya
Ferenc tiszadobi tanarnak rendeztek bemutatót, aki auto
didakta, de tavolról sem tehetségtelen. 101.old

KOROKNAY GYULA: A n-iregyházi képzőmüvészeti élet
1971 első felében 93.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT

ALFÖLD

Bugya István

1021

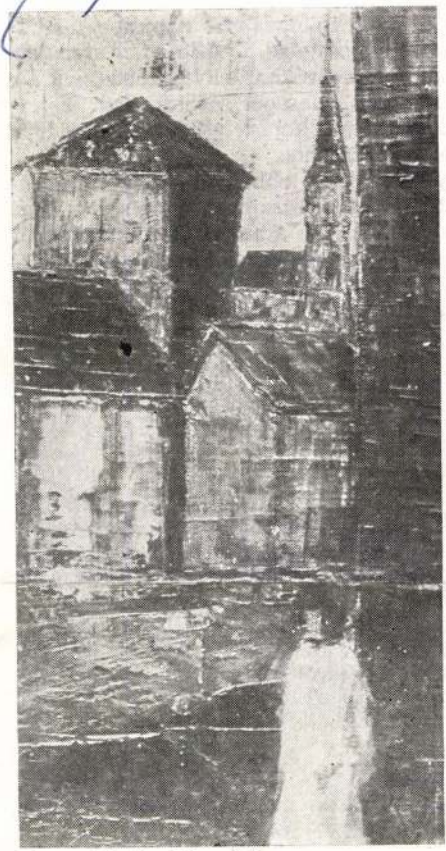

Bugya István: Tiszadob

Móricz pl. a Tündérkert IV. kiadásába, az
(ezt annak idején épp az Építünk, az Al-
Kardos Pál, aki *Durkó Mátyás* felfedezése
és értékes levelezésről).

erről a regényről: a legelhibázottabb Mó-
n igaza is van; de az író életéhez, alkotó-
sása során; a Máriához írt levelek és Mó-
segítenek, hogy megértsük: ki kellett írnia
lyet a 10 évi házasság után, egy alapjában
ővel gondolkozó ügyvéd-barát válási szer-
negállapodás, hogy a valóságos válóper le-
biztosítana Mária számára Móricz, s ez a
bántó Móricz oly gáláns és nagyvonalú
lyen nagyobb szabású pamfletben lehetett
zései között szerepel az is, hogy csak a ro-
Mária maga sohasem hozta elő ezt sem,
lott Móriczra: látványosan hangos összeüt-
áns volt színjátszása minden korabeli kri-
zhoz is. Ezt néhány, e kötetben bemutatott

yire csak pontatlan adatokat ismerhettünk,
féle levelezéskötetből és annak jegyzeteiből.
lemnek a „menetrendje" is: részint a leve-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bugya István

KELETMAGYARORSZÁG

1971 JAN 14

1024

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA NAGYKÁLLÓBAN. Bemutatkozó kiállítást rendez a nagykállói művelődési központban Bugya István festőművész, a tiszadobi gyermekotthon nevelője. A fiatal művész 25—30 képpel mutatkozik be a közönségnek. A kiállítást január 16-án. 11 órakor nyitják meg és egy hétig. 10 órától 16 óráig látogathatja a közönség — írja Tóth Tibor tudósítónk.

ra.

A LIGA ÉLMEZŐNYE:

1. Magyarország	4	4	—	26: 2	8
2. Svédország	4	2	—	11: 3	4
3—4. Csehszl.	3	2	1	11:20	4
Szovjetunió	3	2	1	11:10	4

Bugya István
Testnevelőtanár csak pár éve fest, de készített már néhány szép olaj képet.

Koroknay Gyula: Szabolcs-Szatmár
képzőművészete.

Alföld 1973/10 68old.

Bürgya Istvánné

Tiszadob.

Alföld 1973/10 374 old.

Bugya István tiszadobi képzőművész.

Nagykállón, a járás őszi népművelési munkatervén alapján öt képzőművészeti kiállítás szerepel, melyen műveit is bemutatják.

Képeit szept. 11-én a tiszadobi gyermekvárosban szürizték a népművelési intézet munkatársai.

Keletmagyarország, 1972. szept. 14.

Bugya István, festő

Nyíregyházán nyílt meg kiállítása.

— : Hír

8.

Népszabadság, Budapest, 1973. május 20.

Bugya István

az Alföld c. debreceni irodalmi folyóirat oktoberi számában illusztrációi láthatók.

Keletmagyarország, 1973. szept. 30.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza

1021

1971. január 19.

Bugya István tárlata Nagykállóban



Látogatók a nagykállói tárlaton.

Bugya István egy, a szegénységbe mindig visszavisszacsúszó, erős gyökerű, kemény és szüntelen munkából élő parasztcsalád nyolcadik, legkisebb fia. Testvérei szakmunkások, tanárok; ő is tanárnak készül. Egy éve kezdett festeni, s most körülbelül 60 olyan olajképe és temperája van, ami kiállítható. Örülök, hogy nem kellett messzire menni, hogy pályája elkezdődjék. A nagykállói járási Hazafias Népfront és könyvtár együttes rendezésében január 16-án nyílt meg első, bemutatkozó kiállítása Nagykállóban.

Ez a 21 esztendős fiatalember gyerekkorából a rácsodálkozás képességét hozta magával, s még valamit; amit szinte csak falun tanulhat: a megőrzés és felhasználás képességét. Művészete: csodálkozás és megőrzés, birtokba és használatba vétele a világnak. Képei az első megpillantás igézetét, izgalmát adják, mégis úgy, hogy a néző az ábrázolt belső-külső valóság fő lényegét is látja. Bugya István nem kísérletezik, hanem kimond. Nem mindenáron művész akar lenni, s ettől is, ezért is művész. Színei nyersek, kemények. A pontosan fogalmazott látvány vagy látomás éles, tiszta, akárcsak a létrehozó szándék. Előre dőlve figyelő fákat mond el, házakat, fényeket, évszakokat, a földet, elmondja szorongattatását és szabadságát. Falujára fölé vaslapokból kalapál erős eget. Nem rafinált, mindig indulatos és szelíd is egyszerre, azaz: erős. Festményei közül talán a Tubustorony című a legszebb; tökéletes kidolgozás, abszolút manuális és gondolati biztonság jellemzi. Az Éjszaka, Tél, Sárga fák, Sárga fa, Kőbánya címűek hiánytalan élményt nyújtanak. Olyan ember, olyan művész, akitől sokat, a legtöbbet várhatjuk.

Ratkó József

Bugya István

GÍTÁSSZERELÉSBEN
DELKEZŐ
ÖKET, ÉS
KAT,

abolcs megyei
ipari Vállalat
. sz. (216424)

zetek, figyelem!
beszállítását
be adjuk, TEFU-díjszabás
Nyíregyháza, Eletó dűlő 2.
ezni a
GI VÍZÜGYI ÉPÍTŐ
ŐSÉGÉN
efon: 19—01.) (216442)

ÁLLAMI GAZDASÁGOK, TERMELŐSZÖVETKEZETEK!

TERMÉNYGÁZOSÍTÁST — ZSIZSIKTELENÍTÉST, CIÁNOZÁST, MAGTÁRAK — MALMOK — RAKTÁRAK

rovarirtását, fertőtlenítését,

FELELŐSSÉGGEL, GARANCIÁVAL VÉGZI

A NYÍREGYHÁZI „TEMPÓ" ÁLTALÁNOS SZOLGÁLTATÓ SZÖVETKEZET.

Csótányirtást és poloskairtást 100 százalékos garancia mellett kiköltözés nélkül is végezzük!

NE DOLGOZTASSON KONTÁROKKAL — HÍVJA SZÖVETKEZETÜNK SZAKEMBEREIT!

(244752)

AZ UNIVERSIL SZILIKÁTIPARI VÁLLALAT

gyakorlattal rendelkező

építészmérnököt és építésztechnikust

vezetői munkakör ellátására felvesz.

Fizetés megegyezés szerint.
Jelentkezés: Nyíregyháza, Széchenyi u. 46.

(216333)

Az UNIVERSIL Szilikátipari Vállalat

gyakorlattal rendelkező

AUTÓSZERELŐT, SZERKEZETI LAKATOST ÉS GÉPLAKATOS SZAKMUNKÁSOKAT FELVESZ.

Fizetés megegyezés szerint.

Jelentkezés Nyíregyháza, Széchenyi u. 46.

(216338)

Dió- és nemesnyárrönköt

magas áron vásárolja az ERDEI TERMÉK VÁLLALAT.

Diórönk mérete 1 m. hosszúságtól, 25 cm vastagságtól, tövestől és tő nélkül, 1 évnél nem régebbi kitermelésű. Elszállítást a vállalat díjmentesen végzi. Nemesnyárrönk mérete 1 m hosszúságtól, 14 cm vastagságtól friss kitermeléstől, vagontételben vásárolunk.

ERDEI TERMÉK VÁLLALAT, BUDAPEST, VII., HUSZÁR U. 7.

vagy megbízottunk

Vásárosnamény, Kiss u. 4. sz. (34)

A Hajdú megyei Állami Építőipari

FELHÍVÁS!

M.D.K.

Bugyi, fazekasmester

Baján dolgozó jőnevü fazekasmester volt. 102.o.
8.ábra.

J.István Erzsébet: Sárközi népi cserépedények. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múzeum Évkönyve. XLVI.
1964. Bpest. Akad. Kiadó. Bp. 1964

Bugyás Sándor, grafikus

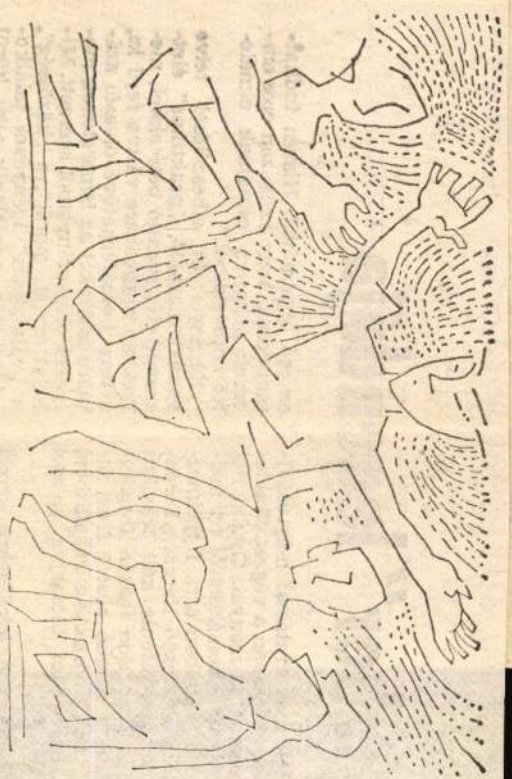

Bugyác Sándor: Hordószónok

12.

Bugyás Sánd

Élet és J

szept. 20. XXIX/38

ri emb

váratlan csavar
sa annak sorsá
felé kijelölt út
a *Mutamur* elb
tányló bírálatá
tette a pályake
cet, hogy erős
vénáját. De va
sak-e az ő elb
kább az a cél v
hogy könnyek
szeméből?

Aki ezekre

Bugyi ref. templom

XVIII. sz.

lásd.

Ravasz Boriska:

A magyar állam és a protestántizmus Mária Terézia uralkodásának második felében.

Bpest, 1935.

65,66 l.



Bugyi rk. templom

(Pest vm)

l.

Chobotvác

279. l.



VITÉZ

ÚJ MAGYA

A T H

BUGYI GERGELY
kovácsmester

Boldog
Tájház
TMK 392

Budapest, 1996. április 5.

BUGYI ISTVÁN
kovácsmester

Boldog
Tájház
TMK 392

BUDAPEST, 19

ÜGYINTÉZŐ:

ELŐADÓJUK:

IKT. SZÁMUNK:

az MTA Művészettörténeti

avégzés céljából az
n is) bent tartózkodhasson.

Bugyi István

tatai tarcsas

l.

Ezredévesk'áll

XIII-cs. 20. l.

Brigyi István

1886-ban a tatai farekas- cék tagja.

Körmendi Géza: A tatai farekasság tör ténete. Komárom, 1964.

11.o.

Bugyi István

1901-ben a tatai farekas-cèh tagja

Körmendi Géza: A tatai farekasság története, Komárom, 1964.
110.

Bugyi István

Tatai farekosmester. A Farekos utcában lakott.

Körmendi Géza: A tatai farekosság története Komárom, 1964
13.

Bugyi Sándor

1886-ban a tatai farekas-cél tagja

Körmendi Györe: A tatai farekasság története. Komárom, 1964.

11.o.

MDK

Bugyil Ferenc

Fej, kerámiakép

Studio 64 - Fiatal képzőművészek V.kiáll. Ernst Muz.
1964. dec. 7. o.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Bugyil Ferenc

1968 MÁR 9

Füredi kert (2—3. oldal) — Látogatób

1021



Bugyil Ferenc: Portré

-DES-ARTS

y szép, francia né-
rátom, Murányi-
hihetetlen alkalom-
n éves lettél. Hol-
gy párizsi térnek s
ának neve. Place
rue Saint-André-
sincs róla, melyik
telték így el őket.
Művészetek Szent
tt? Naptárakban,
n meg sem kere-
zerűen Reád ruhá-
már, hogy miért.

t nekem az a kis
yen, ahogy a szom-
iöblösödik. Place
ette ez a kicsi, a
Tetszett ez a páros-
mert (hisz' hiú az
vonatkoztatni min-
az én két kereszt-
e. S kedves volt az
si, legpárizsiasabb
jzilag körös-körül
mellőzött ifjú Bo-
tt, nem is szólva a
i Párizs diákjairól:
históriai díszlete.
köre is: Adyval, a
mely innen star-
Nekünk azonban
rminc évvel ezelőtt
hány négyzetméter
Rodostó-részletünk
a Saint-André-des-
llt, egy közös köl-
k nevét leírni fáj,
a Boul'-d'Or nevű
levesi András várt,
hogy az egyetlen
gy antifasiszta há-
el kezében esik el.

festem tovább, erőt
.

gyítom ki most, a
ahol emlékeimben
Azt a pillanatot,
cehártyámon, mint

N
tün

A maholnap, Teged pedig hatvan esztendősnek mondanak — de hadd időzöm tovább ott, a téren. Place Saint-André-des-Arts: nem távozom róla, a régi képbe visszaállok, hogy onnan üdvözöljelek.

Andrét lehet Andrásnak fordítani, meg Endrének is. S Reád ruházom most a tér nevét: az vagy te bizony, Saint-André-des-Arts.

Nem írok itt most lexikont, könyveidet nem sorolom el, munkásságodat, ahogy alkalomszerűleg s iskolásan illenék, apróra nem méltatom. Regényeidet, melyeknek inspirációját a helyszínen tettenértem, s melyek nélkül csonka volna egy kép, melynek szüntelen előttünk kell lebegnie. Tanulmányaidat, melyeknek tükrében a francia szellem újra szép, friss és magyar fénnyel ragyog fel: közülük is, mint nekem legkedvesebbet s különben is tán legfontosabbat, elsősorban pompás Anatole France-könyvedet. Az esszéírást, kritizálást, szerkesztést, amit művészeti téren vittél véghez, mindvégig a század két legnagyobb festészetének — a franciának és a magyarnak — teljes ihletében, s ahhoz illő bátor helytállással is. A műfordítást, az antológia-csinálást, amire összetoboroztál annyiunkat, a „Párizsi csatadal" kötetét. A munkát, amit a franciaországi antifasiszta magyarok főtitkáraként Párizsban, Clermont-Ferrand-ban, oly nehéz időkben végeztél — s ami épp azért volt összhangzatos a többivel, azért volt legmagosabb értelemben költői és művészi munka, mert politikai munka és magyar munka volt: a művészi munkát lehettető legfőbb princípiumok, a veszélyben forgó, embert emberré emelő legnagyobb eszmények halálraszánt, de győzni fogó védelme volt.

Olyan szentül csináltad, oly csendes rendületlenséggel, oly esküdt hűséggel, állhatatos lobogással, szakadatlanul, hogy amint az egészet most e születésnapi fényben egybelátom, azt hiszem, jogosan adtam

— teg
hatva
Apáin
volt e
másna
tunk
múlv
ránk
képte

Ap
hatva
munk
mögö
száza
életü
szesz
denfé
lyek
vallh
mind
az a
léksz
And
gény
a fa
abb
zett
lőtt
Mar
a z
na"
úr,

M
te:
kér
am
Ne
éve
fol
mi
ko
M
ha
s
ha

sz
va
cs
ne

Bruggel Ferenc
festő

M.D.K.

A kispesti Ifjú gárda Mű-
velődési Otthonban render-
te kiállítását.

Fóthy János: Kiállítási krónika
Művészet, 1968. julius - 39 lap

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37

La Tribune de Genève
(édit. nationale)
Genève (CH)
Tir. q. 63 734
Argus Media No. 1119

28. Sept. 1984

Galerie Bor-Art

Ferenc Burgyil rend hommage à l'érotisme de la femme

Françoise Elliot et Isabelle Audin, les deux jeunes directrices (depuis six mois) de la Galerie Bor-Art proposent sous le thème «L'Amour divin – L'Amour sacré» des images envoûtantes signées du peintre hungaro-carougeois Ferenc Bugyil.

Démystifier l'éros au profit de l'amour sacré, l'amour divin, soit l'agape, est le message de Ferenc Bugyil, qui vit actuellement à Genève, où le Cabinet des Estampes possède quelques-unes de ses œuvres les plus représentatives, tout comme celui de Paris et le Musée d'Histoire de Budapest.

Son hommage à la femme, éternelle muse, exprime la fragilité et la poésie de ses formes souples et mouvantes, splendeur dont rien n'échappe à l'artiste.

Sa haute dextérité de graveur lui a donné le trait libérateur, le dessin caressant et sensuel, dénué de toute frustration. Profondément mystique, Bugyil transforme l'érotisme au profit du sacré.

Il faut admirer Ferenc Bugyil avec une certaine disponibilité d'esprit que l'on accorde à une forme d'art qui surprend parfois de par sa sensibilité osée, érotique mais subtile.

Celle-ci oblige à réaliser que le tréfond de l'être ne nous est pas perméable mais qu'il nous entraîne dans une quête sans cesse renouvelée. Ses corps sont souvent soulignés d'un double trait, à la pointe sèche, par exemple, et confirment le paradoxe et la complexité de l'humain.

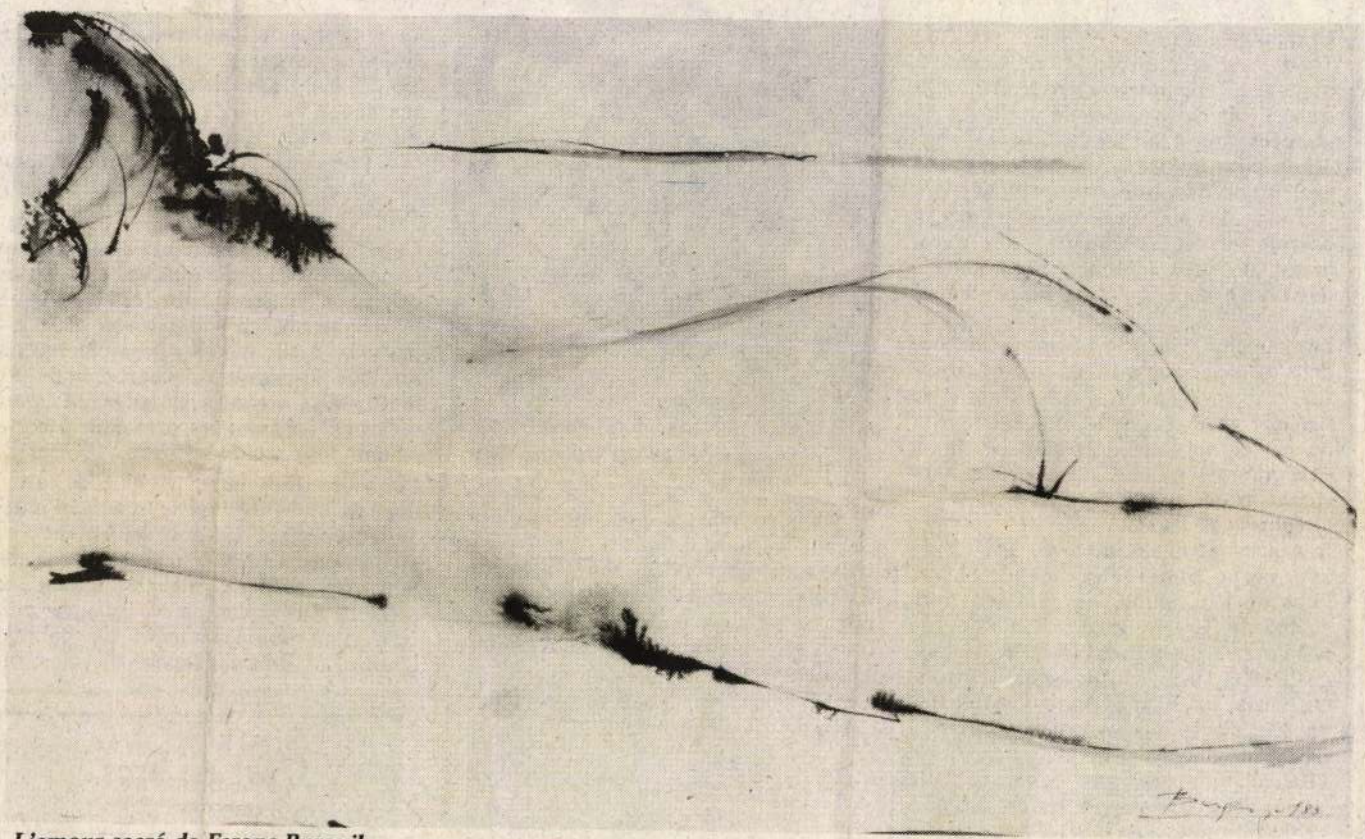

L'amour sacré de Ferenc Burgyil.

Dans ses aquarelles, il choisit de laisser vierges les nus qui demeurent blancs alors que ses fonds proclament la violence des teintes bleu-vert, rose-violet. A découvrir aussi, de très belles scènes de chevaux, des encres de Chine et des dessins à la plume où l'homme, cavalier à peine esquissé, se moule à la vivacité et à la fierté de l'animal. Des amazones venues d'ailleurs, voyageuses de l'espace, l'artiste les poursuit douloureusement dans son désir d'absolu et il nous invite à les suivre.

(Galerie Bor-Art, 5, cour Saint-Pierre. jusqu'au 20 octobre) J.-C. P.

Estimée près de 25.000 francs

Une poupée fêtera ses 300 ans dans une vente aux enchères

Une poupée anglaise en bois, datant de 1680 environ, pourrait atteindre cinq à huit mille livres sterling (environ 25.000 francs) lors de la vente de jouets et de poupées que Sotheby's-Londres annonce pour le 3 octobre, qui comprend également des ours en peluche, des maisons de poupées, des chevaux à bascule, des marionnettes, des automates, des jeux (d'échecs notamment), des phonographes et des boîtes à musique.

La poupée vieille de 300 ans est encore dans sa robe originale, en soie et mousseline, avec son tablier, elle est protégée par une vitrine dont le fond est tapissé de papier imprimé à la planche. Il est exceptionnel qu'une poupée aussi ancienne arrive en si bon état.

Nombreuses également, les poupées françaises et allemandes du 19e et du 20e siècle, dont deux en porcelaine, l'une de Bru Jeune, de 1880 environ, estimée à 10.000 francs et l'autre de Kammer & Reinhardt/Simon & Halbig, de 1910 environ, estimée à 6500 francs.

On verra aussi un groupe d'automates du 19e siècle qui comprend un assez rare automate à musique de Vichy, «Pierrot donnant une sérénade à la lune», de 1870 environ, qui est estimé à 12.000 francs. Le Pierrot joue de la mandoline, assis sur une des cornes du croissant de lune dont l'œil de verre roule aux accents de la musique.

Dans la section des jouets figurent une grande automobile allemande, fort rare, un cabriolet en fer-blanc, fabriqué par Bing vers 1903, ainsi que d'autres jouets de fer-blanc: locomotives, tirelires à



Pierrot datant de 1870: un rare automate à musique de Vichy.

La vente commencera par un lot d'ours en peluche dont on sait la vogue croissante auprès des collectionneurs, et dont les prix pourront aller de 100 francs, pour les ours des années trente, à 1200 francs pour un ours brun rosé datant de 1920 environ.

Elle se déroulera le

La Brocante du Landeron est une fête populaire

La Brocante du Landeron, dont la réputation a largement franchi nos frontières, n'est pas devenue seulement le marché d'antiquités le plus connu de Suisse, mais également une véritable fête populaire haute en couleur, organisée dans un merveilleux cadre historique.

Ce n'est pas un hasard si l'on trouve au Landeron le choix le plus vaste et le plus original d'antiquités. En effet, chaque marchand qui y prend part – ce qui n'est pas aussi évident qu'il y paraît lorsqu'on sait que le nombre de participants est limité – se «garde de côté» ses plus belles pièces pour les présenter à cette «reine des brocantes».

Contrairement aux salons des antiquaires, on trouve sur ce marché d'antiquités en plein air non seulement des objets sélectionnés, rares et donc d'autant plus coûteux, mais également la pièce la plus saugrenue. C'est ainsi qu'à côté d'un amoncellement de bahuts, d'horloges, de pendules et d'armes, on découvre aussi des cartes postales éroti ques, des vêtements richement brodés des chapeaux aux formes audacieuses des bijoux... Il est également ten compte de l'engouement actuel du pu blic pour les antiquités «récentes» comme par exemple l'Art Déco.

La simple enseigne publicitaire en éma côtoie ici la précieuse gravure; la mo deste horloge des années 50 accom pagne la plus somptueuse pendule placée juste en dessous d'une croûte – e la caricature datant de la guerre. Bref le rare et le précieux se mêlent ici a kitsch et à la pacotille. Attablés devan un bon petit blanc bien frais du vignobl local, les chalands peuvent regarder pas ser la foule colorée ou flâner en tout quiétude, écouter les recommandation prodiguées au passage ou suivre le mar chandage des clients. Ou bien, ils peu vent encore aller faire un petit tour su l'authentique manège datant de 1890 Le marché est ouvert en permanence de 8 à 19 h, par n'importe quel temps les 29 et 30 septembre.

L'art en bref

Sotheby blanchi

New York: AFP

Un juge de la Cour suprême de l'Etat de New York s'est prononcé mercredi con-

Mode d'autrefois

C'est sous le thème de la mode d'autrefois qu'Yvonne Schürch organise une importante exposition au château de la Riedera à Essert-Fribourg, du 24 sep-

Bukowskis à Genève

Cordula Spillmann a été nommée comme représentante de la maison des ventes aux enchères zuricoise Bukowskis à Genève. Jusqu'alors, Mme Spill

MDK

Bugyi Ferenc

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 7.p.4o.

Ügyiratszám:

Ügyintézőnk:

Budapest, 196

ORSZÁGOS TERMÉ
BUDAPEST, V.,
TELEFO

4081 66. FNYV. 9. t. (N)

Bugyil Ferenc

Metrete, repr.

Kortárs, 1969/12. 1954. l.

Bugyil Ferenc

Rajza, repr.

Kortárs, 1968./12.

Buggil Ferenc
festő

M.D.K.

A HVDSz Irodalmi Pressóban" tartott
tárlatot.

—:—

Művészet, 1969. június - 27 lap.

M.D.V

Bugyil Ferenc
festő

A budapesti KISZ és Szakszervezetek Népfront közösen rendezett kiállítást Bugyil Ferenc műveiből.

Művészet, 1969. április – 7 lap.

Bugyil Ferenc festő

Kiállítása nyílt a Harafias Néptront Budafoki Klubjában

Művészet 1969 IV. sz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM
1968 AUG 31

Bugyil Ferenc

1021



Bugyil Ferenc

Bugyil Ferenc: Olvasó

PERNECZKY GÉZA:

MOSTOHAGYERMEKI

Akik veszik maguknak a fáradságot, hogy szeptember 8-ig felkeressék a *Nemzeti Galériában rendezett Parasztok, pásztorok című kiállítást*, azok egészen kivételes élményben részesülhetnek. Ez a kivételes élmény a magyar népművészet csodálatos produktumainak a látványa. Utoljára néhány évvel ezelőtt a Műcsarnokban rendeztek hasonló tárlatot, egyébként azonban raktárakban porosodik az anyag, s majdnem annyira elérhetetlen számunkra, mint Tutánkámennek a Nilus partján őrzött kincsei. Most egy párizsi vendégkiállítás nyitotta ki a raktári ajtókat, s a Musée de l'Homme termeiből kerültek a tárgyak rövid időre a Nemzeti Galériába. Rövid időre, és csak „nagylelkű vendégszeretet" révén, ahogy a kiállítás prospektusában a Néprajzi Múzeum dolgozói a tárlat jelenlétének jogi körülményeit jelzik. A magyar népművészet a Galériától valóban csak ideiglenes bejelentőt kaphat, ez természetes is, a baj csupán az, hogy állandó bejelentésének helyén, a Néprajzi Múzeumban sincs mód hasonló kiállítások rendezésére. A Könyves Kálmán körúti Néprajzi Múzeum ugyanis — tudomásunk szerint — valamikor iskola volt, ma is tantermekre, tanári szobákra emlékeztető helyiségekkel. Szó volt ugyan arról, hogy majd az újjáépülő Várban kap székhelyet, ez a terv azonban szintén elévült, amikor kiderült, hogy bármilyen nagy a Vár, minden azért oda sem fér be. Mi lesz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1968 AUG 12

1021 Bugyil Ferenc

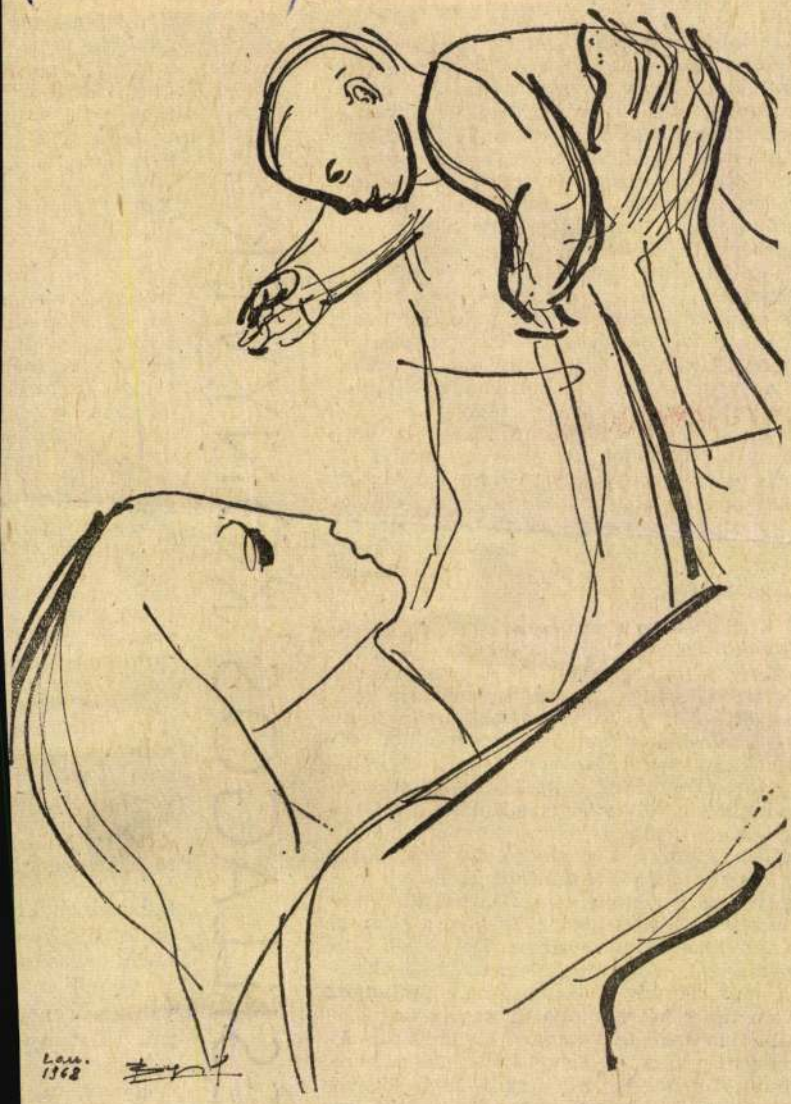

Bugyil Ferenc: Ünnep

CSILLAGOS KÖNYVEK

Francia szerelmes versek, Mérimée két fantasztikus elbeszélése és Boccaccio Corbaccio-ja került egymás mellé egy új sorozatnak, a Helikon Csillagos Könyveinek indításával a kirakatokban. Ne tartalmukról és világirodalmi helyükről essék most szó: mindhárom könyvecske kis remekműveket tartalmaz, s közülük egyik sem először jelenik meg nálunk; noha a sorozat tervében nemcsak új válogatások, összeállítások, hanem újonnan átültetett művek is szerepelnek. Amire a *Szántó Tibor* tervezte sorozat alkalmából felfigyelhetünk, az a magyar könyvművészetnek nem előzmények nélküli, de mindenképpen új szakasza. A művészi kiállítású, rangos könyvek megjelenése viszonylag nagyon is olcsó áron nemcsak azt jelenti, hogy a szép könyvek kedvelőinek sokkal szélesebb rétege tudja igényét kielégíteni, hanem azt is, hogy abban a sok olvasóban, aki a világirodalom remekeit 12 forintért, de ékszer-szépségű kis kötetekben szerzi meg, felébred, illetve megnövekszik a könyvművészeti igény.

Kisdiák-koromban szép könyvet hozzáférhető áron a kapualatti böngészdék kínáltak. S milyen szépeket! A gyomai Kner és a békéscsabai Tevan nyomdának már mögötte volt a könyvkiadói hőskorszak; de a könyvesboltokban jócskán kaphatók voltak kiadványaik: Kosztolányi, Krúdy, Karinthy elbeszélései, Ady, Tóth Árpád, Somlyó Zoltán költeményei, a Holnap és a Nyugat nagy nemzedéke megannyi tagjának írásai. S épp akkoriban jelent meg, hatytyúdalként szinte a bibliofil kivitelt a magasrendű irodalom szolgálatába állító törekvésnek Szabó Lőrinc *Te meg a világ*-a, Kner Imre gondozásában. De ennek ára olyan volt, hogy megvétele diákok számára már komoly vállalkozásnak tűnhetett. Nem így e két nyomda ízléses és szép kisebb kiadványai, valamint a jellegében és célkitűzésében a Tevan-könyvtárhoz hasonló sorozatnak, a Gömöri Jenő Tamás szerkesztette Modern Könyvtárnak füzetei. Ezek már akkor a múlt emlékei voltak, még mindig eleven futárai a századkezdeten megújult hazai irodalomnak, frissen

írtok ti. Változ
nőtt. Valóban k
külső köntöse
több évtizede n
bíztatta Kner
gyar Insel-soro
növekedett, kis
Keménypapír
leginkább az
megközelíteni
el; könyvművé
szerények voltal
pa Világirodaln
a puha fedélhe
val közösen meg
sejű, a teljes ir
Olcsó Könyvtár
hódító félkemé
igyekszik lépé
fennállt tehát
gessége, amely
adni a hazai és
de anyagát mi
választja ki, íze
ból — a már kö
taktól a mindig
s amely ajándé
tartalmához m
talán tovább is
Szántó Tibort
hallgató fia ar
jedelmű, valób
mindig meglep
főként azok sz
veszik és ajánd
Ez adott új ösz
tó Tibort egy
költőjének ne
hangversenyez
vatását: „Leh
húrú hegedűn
remekművet
valósítják meg
zat valóban
Részt vesz e
Nyomda, mel
hogy képes a
művészet meg

Bugyil Ferenc

Bugyil Ferenc és Vidos Radnai Panni festőművészek kiállitása. Bp. Május 1. mozi előcsarnoka. - Ism. h.gy. Magyar Nemzet, 1966. nov. 3o. - Epitőipari Munkásszálló, III. ker. Kunigunda u. Kerékgyártó István, Kortárs, 1966. 1o. évf. 1.sz. 165-167. 1.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.1./

266. 1.

Bugyil Ferenc

festőművész kiállitása. Bp. Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének Klubja. - Ism. Tasnádi attlila, Mortárs, 1967.11.évf.3.sz. 496-497. l. - Fóthy János, Művészet, 1967.8.évf.7.sz.38-39.l.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört.Irt. 1970. 1.sz. 68-107. l./

89. l.

Brugyi Terenc
grafikus

M.D.f

„Olvasó"

Élet és Sodalom, 1968. aug. 31. - 7 lap.

Bugyil Ferenc

h. gy: A II. Kerületi képzőművészek
kiállítása a Radnóti klubban.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 11. 4. o.

Bergyl Ferenc
grafikus

M.D.Y.

Nimep (repro)

Élet és Irodalom, 1968. aug. 17 - 1 lap

Brenner György
gráfikus

M.D.U.
1

Illusztráció

— Idegen szavak. hépes szótára,
Élet és Irodalom, 1968. aug. 24 – 11 lap.

Bugyil Ferenc
festő

MDK

Kiállitásán bemutatta a
„Sötét varós" és a „Sík varos"
ciminü képeit és a „Gond"
ciminü müret

Fóthy János: Kiállitási Krónika.
Művészet, 1968. július – 39 lap.

Bugyi Ferenc

Festmény (szepkő)

Kortárs 1968 III. ~~476~~ 435 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

EGÉSZSÉGÜGYI
DOLGOZÓ

1969 APR - 1

Bugyil Ferenc

Szabadságunk első napja

1021



1969

Bugyil Ferenc rajza

Évfordulót ünnepelni annyi, mint emlékezni. Ha most felidézzük a felszabadulás óta eltelt huszonhárom év fontos és méltó emlékeit, nagy örömeit és időnkénti bánatát, elmondhatjuk: ez szabadságunk rapszódikus, de szép, beteljesedést igérő korszaka.

Jó ünnepelni az olyan napokat, melyek az igazi emberréválás mozzanatait jelképezik. A két márciusi nagy dátum, 1848 március idusa és 1919. március 21-e mellett számunkra ilyen ünnep november 7, a szocializmus születésének napja; május 1, a nemzetközi proletár-szolidarítás és egység ünnepe; és április 4, a mi népünk újjászületését jelentő és jelképező dátum.

E három nap mindent jelent nekünk és mindenben összefügg. Hol tartanánk, ha a múlt században nem mozdult volna meg világszerte — életét is feláldozva — a munkásság? Május 1, tehát jelképes feltétele volt a Nagy Októberi Szocialista Forradalomnak, mint ahogy jelképesen feltétele marad minden további proletárforradalomnak is. Internacionalista összefogás nélkül egy nép sem lehet szabad! S mennyire nyilvánvaló, hogy november 7 nélkül nem jött volna el április 4 sem. Nekünk ezt nagyonis kézzelfoghatóan és közvetlenül bebizonyította a történelem.

A Szovjetunió népe fiatal életek százezereit áldozta hazánk földjén, hogy népünk életveszélyben lévő, börtönökbe és táborokba zárt legjobbjai, a bányák, gyárak és a föld három millió rabja és koldusa, valamint a szolgaságban tartott urak és papok előtt alázkodásra kényszerített több milliók felemelkedhessenek, szabad életet kezdhessenek. A szovjet nép ezen áldozata a proletár internacionalizmus hatalmas gyakorlati példája volt.

Ma, szabadságunk napján a mindennapos együttérzésen és aggodalmon túl kell gondolnunk a hős vietnami népre, és szolidarításunkat kifejeznünk a még elnyomott, leigázott, szabadságukért harcoló népek iránt. Biztosak lehetünk abban, hogy felszabadulásuk nem várat magára sokáig, és elkezdődhet emberhez méltó életük. A mi felszabadult életünk is romokon épült, ám ezek a romok egy évezred rabságát és átkait, annak is egyik legocsmányabb huszonöt esztendejét temették maguk alá.

A szavak gyengék ahhoz a korszakhoz, melyet méltán nevezhetünk népünk hősi, építő korszakának. A kommunistáknak, a becsületes embereknek semmi nem volt sok és megvalósíthatatlan; a fásultság, közömbösség ismeretlen volt akkor.

Micsoda munka volt, amit a magyar munkásság végzett az MKP vezetésével az új életért! A romok eltakarítása, harc a közlekedés helyreállításáért, az új kenyérért. A földreform, a bányák, bankok, üzemek államosítása: a reakciós erők elleni szívós harc kezdete és döntő mozzanata volt.

Óriási változást eredményezett a dolgozók életkörülményeiben a kiváltságos osztályok kulturális monopóliumának megszüntetése, mely egyben lehetőséget adott az egészségügyi ellátás nagyarányú fejlesztéséhez is. A felszabadulás előtti egészségügyi állapotokra József Attila sokszor idézett, de utólérhetetlen sorai a legjellemzőbbek. Valóban ezernyi fajta népbetegség, szapora csecsemőhalál tizedelte a proletárt, a munkanélkülit, a nyomorult földmunkást és gyermekeit. Mindez azonban a múlté! Az óriási változásokat és eredményeket nem kell felsorolnunk, azok önmagukért beszélnek.

Ma, amikor hazánkban szinte a teljes lakosság ingyenes orvosi ellátásban részesül, hálával és büszkeséggel gondolunk azokra, akik az alapozás nagy munkáját végezték. Az ő helytállásuk kötelez bennünket arra, hogy a gyógyító- megelőző munkát tovább javítsuk, olyan körülményeket és feltételeket teremtsünk, amilyeneket a szocialista egészségügy megkíván.

DR. GAZDAG IMRE

Az elnökség ülése

Szakszervezetünk elnöksége március 20-i ülésén megvitatta és tudomásul vette a főkönyvelőségnek az 1967 évről szóló beszámoló jelentését. Elismerését fejezte ki a gondos, takarékos gazdálkodásért. Örömmel nyugtázta, hogy a szakszervezet számottevő anyagi hozzájárulásával olyan jelentős új létesítmény épült, mint a nyugdíjas egészségügyi dolgozók otthona, bővült a keszthelyi üdülő. A tagság érdekeit nagymértékben szolgálta a 600 nővérotthoni férőhely létesítéséhez nyújtott anyagi támogatás.

Ugyancsak a főkönyvelőség beszámolója alapján az elnökség felhívta az illetékes osztályok és területi szervek figyelmét arra, hogy a múlt évben kis mértékben ugyan, de csökkent az egészségügyi dolgozók szervezettsége. Elemezzék okait, figyelembe véve azt az objektív körülményt, hogy az időszakos alkalmazottak aránya jelentősen megnőtt, továbbá gyakori a szakképzett dolgozók munkahely-változtatása is.

A második napirend keretében az elnökség megtárgyalta és elfogadta az egészségügy területén működő egyes szocialista brigádok tevékenységéről szóló beszámolót. Megbízta a szakmapolitikai osztályt és a megyei bizottságokat, hogy az eddiginél fokozottabban segítsék a működő, illetve működni kívánó szocialista brigádokat. Az év végén az osztály tegyen újból jelentést az elnökségnek széles körű tapasztalatok alapján, hogy megítélhessék: helytállóak-e ma is, vagy módosításra szorulnak az elnökségnek az e feladatokra hozott 1964. évi határozatai.

Kitüntetések

A Szakszervezetek Országos Tanácsa elnöksége a nemzetközi nőnap alkalmából, a szakszervezeti mozgalom terén végzett kiváló munkája elismeréséül a *„Szakszervezeti munkáért"* arany fokozatát adományozta *Koncsek Arankának*, az Orvos Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete szervezési osztálya vezetőjének, a *„Szakszervezeti munkáért"* ezüst fokozatát kapta *Karlovics Angéla*, a Magyar Néphadsereg Központi Kórháza szakszervezeti bizottságának titkára. Az *„Egészségügy kiváló dolgozója"* kitüntetésben részesítették *Gulyás Sándornét*, a szakszervezet Békés megyei bizottságának titkárát.

Az egészségügyi miniszter *dr. Zoltán Lászlóné* gyógytornásznak, a Budapesti Orvostudományi Egyetem Ortopéd Klinikája dolgozójának nyugállományba vonulása alkalmából 15 éven keresztül végzett példamutató jó munkája elismeréséül: *Szabó Anna* előadónak, az Egészségügyi Minisztérium Gyógyszerészeti Főosztálya dolgozójának nyugállományba vonulása alkalmából, 38 éven keresztül végzett példamutató jó munkája elismeréséül: *Dr. Csernus J. Alán*, az Állami Fodor József TBC Gyógyintézet urológus szakorvosának áldozatkész szakmai és mozgalmi munkája elismeréséül; a Medicor Művek Röntgengyára fennállásának 50. évfordulója alkalmából *Varga László* próbatermi művezetőnek és *Zákány Tádé* próbatermi technikusnak eddig végzett kiváló szakmai munkájuk elismeréséül *„Az egészségügy kiváló dolgozója"* kitüntetést adományozta.

Dr. Bóné Júliát, az Egészségügyi Minisztérium főelőadóját, a minisztérium KISZ-szervezete titkárát, az ifjúsági mozgalomban végzett jó szervező és politikai munkája elismeréséül; *Király Istvánné* ápolónőt, a Fővárosi László kórház KISZ-szervezete titkárát eredményes jó munkája elismeréséül; *Mányi Gyula* műhelyvezetőt, az Országos Mentőszolgálat dolgozóját nyugállományba vonulása alkalmából több éven keresztül végzett példamutató, jó munkája elismeréséül miniszteri dicséretben részesítette.

Találkozott a mérnök–technikus szakcsoport

A szakszervezet mérnök-technikus szakcsoportjának idei első két előadási napján az érdeklődés a szokottnál is nagyobb volt. Február 22-én és 23-án az Országos Közegészségügyi Intézet látta vendégül az ország minden részéből a kórházi és intézményi technikai szakembereket, akik az első napon az intenzív terápiás osztályokról, másnap az egészségügyi intézmények műszerellátásáról hallgattak előadásokat.

Az intenzív terápiával foglalkozó előadások nem csupán a technikai eszközök, a helyiségek, gépek, műszerek körüli problémákkal foglalkoztak. A korreferens — a szakterületet kiválóan ismerő orvos — a gyógyítás oldaláról világította meg a kérdéseket. A hallgatóság soraiban a műszakiak mellett örömmel láttunk irányító helyeken dolgozó orvosokat és számos közgazdasági vezetőt. Az intenzív ápolási részlegek telepítésének kérdéseiről a két előadó — *Sándor János* építész, és *Szabó Sándor* gépészmérnök — nagyon tartalmas és ugyanakkor színes előadást tartott.

Az egészségügyi műszerellátás helyzetét az egyik legnagyobb hazai műszergyár főmérnöke, *Henter László* ismertette. *Dr. Horvay Ervin*, az Orvosi Műszerügyi Intézet igazgatója — korreferensként — az új gazdasági irányítással összefüggésben vizsgálta a problémákat. *Barta Barna* gazdasági főigazgató gyakorlati példákkal és adatokkal alátámasztott hozzászólásban bírálta a hazai gyártó- és javítóipar munkáját, a ma még, sajnos, nyílt vagy burkolt árdrágítást, a laza munkafegyelmet és egyéb negatív jelenségeket.

Jubileumi ünnepség

A Jahn Ferenc kollégium fennállásának 5. évfordulója alkalmából ünnepséget és névadójának életéről emlékkiállítást rendezett. Ünnepi beszédet dr. Takács János mondott, emlékeztetett Jahn Ferenc életére, küzdelmeire. A kiállítást Jahn Anna ismertette a fiatalokkal. A jubileumi megemlékezést a „Tűztánc" című műsor fejezte be.

Munkaügyi ankét Nyíregyházán

(Tudósítónktól)

A Szabolcs-Szatmár megyei egészségügyi intézetek vezetői, szakszervezeti titkárai, járási főorvosok és járási szakszervezeti titkárok számára munkaügyi ankétot tartottak a megyebizottság és a megyei egészségügyi osztály közös rendezésében Nyíregyházán. Cserba László, az Egészségügyi Minisztérium főosztályvezetője az egészségügyi fejlesztés célkitűzéseiről, a tervezésről, beruházásról, rekonstrukcióról tartott előadást „Az egészségügyi intézmények gazdálkodási rendszere" címmel. Gerő Andorné, az Orvos-, Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete munkaügyi osztályának vezetője ismertette a Munka Törvénykönyvének az egészségügyre vonatkozó jogszabályait; és tájékoztatott a szakszervezet ezzel kapcsolatos feladatairól. Az előadást élénk vita követte.

Perecsényi L[illegible]

---

vezte ki.

★

Dr. Farádi László a Pécsi Orvostudományi Egyetemen szerezte diplomáját, és majd két évtizeden át végzett itt klinikai, tudományos, oktató tevékenységet. Jelentős számú tudományos dolgozatát közölték hazai és külföldi szaklapok. 1966-ban elnyerte a „Tudományok doktora" fokozatot. Közel húsz évig a Magyar Néphadseregben dolgozott, annak egészségügyi ellátását szervezte és irányította.

amért

ről és a „Kereskedelem vietnamért" akció bizottság felhívása eredményeképpen március 21-én 6892 forintot fizettek be a 909,445-k. 35 sz. csekkre. Térítésmentes véradásra 16 dolgozó jelentkezett.

am a tévét??

szeme... Szóval, ha egészséges. De legjobb, ha nem rendelési idő után jön, hanem rendelési idő alatt, s a fiúval együtt. Majd megvizsgáljuk, aztán mondunk végleges véleményt.

Ebben maradtunk, s nagy szívélyességgel elbúcsúztunk. Már szedelőzködtek kifelé, amikor eszembe jutott még egy fontos kérdés:

— Tulajdonképpen milyen idős a fia?

— Háromhónapos.

A meglepetéstől elállt a szavam.

— Háromhónapos? És máris tévét néz?

— Igen főorvos úr kérem. Már „fixál". Urbánka nagyon szereti a tévét. Ha megjelenik az ernyőn a zöldes fény, nyomban abbahagyja a sírást, és nézni kezdi a műsort. Biztos

...yar Hirdető
...TÓFIGYELŐ
..., V., Petőfi Sándor u. 17
...efon: 188-296, 188-307

1021

Bugyil Ferenc



Bugyil Ferenc: Várakozás

LÁZÁR ERVI

Á

— *Szokott-e ábrándozni?*

— *Ábrándozni? Ugyan!*

A párbeszédek nagyjából így kezdődtek. Ábrándjait mindenki titkolja, amint szégyenletes betegséget vagy sötét bűnöket szokás.

Lehet hogy az ábrándozás valóban a gyengeség jele? Nekem meggyőződésemmé vált, hogy mindenki ábrándozik, még a komoly, nyakig munkába merült urak is, akik a kérdésre fölényes mosollyal válaszolták: „Ábrándozni?! Kinek van arra ideje!" Fondorlátos cselszövésekbe, játékokba, olykor enyhe borközi állapotok vállalásába került, míg sikerült félláb bal belépnem az ábrándok birodalmába.

AZ ÁBRÁNDOZÁS TÖRVÉNYEI

Többféle ábrándozót sikerült felderítenem:

1. aki reális, számára bizonyos körülmények között elérhető ábrándképekkel játszik,

2. aki reális dologra gondol ugyan, de ez számára már el nem érhető, mert ahhoz újból kellene kezdenie az életét,

3. végül aki mindenféle természeti törvénynek determináltságnak fittyet hányva a csodák világába téved.

A KETTŐS GYILKOSSÁG

re. Tulajdonképpen nem is szere
ném, ha valóság lenne. Jobb, ho
csak képzelődés.

A TEMETÉS

*(Nyugdíjkorhatár felé közele
tanár.)*

— Nagy igazságtalanságok é
nének.

— Milyen igazságtalanságok?

— Azt nem tudom pontosa
de mondjuk az ország érdekéb
akarnék valamit tenni, és fél
tennének, börtönbe zárnán
száműznének, ilyesmi... Azt
külföldön meghalnék, és akkor k
derülne, mit tettem én ezért
házáért. Érckoporsóban hozn
haza a holttestemet, a gyászmen
a Kerepesi temetőtől a Gellér
hegyig érne.

— És persze kiderülne, hog
Ön nem is halt meg, tévedés...

— Nem, dehogy, én mindig úg
képzelem el, hogy tényleg meg
haltam.

A XUPLON

*(Negyvenéves, jólmenő magán
praxissal rendelkező orvos.)*

— Az öcsém zseni. Már hatéve
korában tisztában van a Bolyai
elmélettel. Őrültnek hiszik, nem i
járhat iskolába, otthon tartják be
zárva, mint egy kutyát. Öcsém ké
pességeiről csak én tudok, egyedü
én vagyok vele jó viszonyban. É
is nagy technikai talentum vagyok

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37
Ferenc Bugyil
Sion Informations
Sion (CH)
m.
Argus Media No. 4752
102A
3.April 1984

L'artiste hongrois Ferenc Bugyil à la galerie «Le Vieux Jacob»



Ferenc Bugyil a 48 ans et beaucoup médité sur son art. Hongrois, né à Budapest, il choisit de quitter son pays définitivement en 1971. Choix douloureux, certes, mais nécessaire pour lui, sa créativité en dépendait.

Depuis, son art s'est libéré; l'influence byzantine bien qu'encore présente dans son hiératisme a tendance à s'estomper. Prisonnier du trait structuré, Ferenc choisit de se libérer par des formes souples et vives. C'est tout naturellement vers la femme qu'il s'est dirigé. Quoi donc, en effet, de plus coulé, de plus mouvant qu'un corps féminin. Il nous parle de ses errances nocturnes, rêveuses et vulnérables; tel un naufragé de la vie sans amour Bugyil s'y attache, s'y attarde. Ses amazones venues d'ailleurs, Ferenc les poursuit douloureusement dans sa quête d'absolu. Il nous invite au théâtre de ses fantasmes; tel un alchimiste sentant parfois le soufre, il nous précède dans les profondeurs abyssales emplies d'odeurs marines car pour lui le diable existe.

Son bestiaire est fantastique, ses mythes familiers: le chat, la licorne, le lion sorte d'aigle de Pathmos oublié au hasard de ses nuits blanches: c'est la chevauchée des cavaliers de l'Apocalypse.

Profondément mystique Bugyil a transcendé l'érotisme qui s'échappe de ses femmes et une sorte de dualité s'installe sur la toile, l'équilibre.

Il y a le trait libérateur, rage de vivre, jeté avec force et celui, contenu, retenu presque, qui l'excuse. C'est Byzance et son iconographie qui resurgit, reniée presque mais toujours omniprésente.

Et à la réflexion, il est possible que Ferenc Bugyil livre un combat, le combat de sa vie afin que triomphe la vie... ou la mort.

Ferenc Bugyil est né à Budapest en 1936; il vit actuellement à Genève où le cabinet des estampes possède quelques-unes de ses œuvres les plus représentatives, comme celui de Paris de même que le musée d'histoire de Budapest.

La galerie Le Vieux Jacob, au hameau de Mont-d'Orge l'expose du 14 avril au 6 mai, tous les jours de 14 heures à 18 h 30, sauf le lundi.



Prix de gros

re commercial
Sion / Uvrier

des magas
en TV - vid

Grand choix en location de cassettes vidéo

Pour image et son
REDIFFUSION
TV Video Hi-Fi

Rue du Rhône 25, Sion - Tél. 027/22 04 22



Si vous avez
une villa à vendre,
mettez
une annonce



autre style
porter (36 au 50)
nts en cuir - Bas Elbeo
or, argent et fantaisies -
ux
oires mode - Cadeaux -
s

alerie
isèle
Rue de Lausanne 4
Sion
027/23 36 31

AUTO-ELECTRICITE
BOSCH-SERVICE
OUTILLAGE - TV - VIDEO
ELECTRO MENAGER



SION
EDGAR
NICOLAS

INSTITUT DE BEAUTE
Rachel
Sion
Remparts 8

Mme AYMON-BEYTRISON
Tél. 027/23 38 28
Ouvert tous les jours sans interruption

OUVEAUTÉ A NOTRE INSTITUT:

urel avec l'émulsion Karin Herzog
ne stabilisé,
énérateur des fonctions de l'épiderme.

finitive, couperose, sauna, massages relaxants

ue visite, un cadeau vous est offert

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37
Ferenc Bugyl
Le Confédéré
Martigny (CH)
Tir. h. 4177
Argus Media No. 1319
1021
20.April 1984

SION

AU «VIEUX-JACOB» DE MONTORGE

Ferenc Bugyl hors des normes

Le terme érotique que presque tout le monde à la vue de ses œuvres, a tendance à employer est impropre. Il y a là plutôt une sorte d'aspiration à un panthéisme plein de sève.
Sylvio Acatos



Chatte, dessin à la plume aquarellé

SION. — Le peintre hongrois Ferenc Bugyl expose à la Galerie du Vieux-Jacob jusqu'au 6 mai. Venu en Suisse comme mosaïste pour mettre en place un grand panneau commandé par l'ONU voilà quinze ans, il y est resté, se souciant peu de retourner dans un pays qui refusait d'exposer ses œuvres.

Il vit actuellement dans une ancienne maison de maître, à moitié tombée en ruines, entourée d'un parc majestueux, à Carouge (Genève). C'est somptueux, délabré, attristant et évocateur à la fois. C'est un lieu qui fait penser au Grand Meaulnes, le chef-d'œuvre d'Alain Fournier.

Ferenc Bugyl qui avait commencé par s'inspirer du hiératisme, a évolué vers une très large facture qui rend au réel ce qu'elle lui doit.

Pour moi, le meilleur de Bugyl se situe dans ses dessins aquarellés où il a de puissants traits où la plume fouille le noir jusqu'à le rendre compact, dur comme du métal. Ces aquarelles relevées de plume sont uniques et font de Bugyl un dessinateur hors ligne. Graveur-né, il a des estampes dans plusieurs grands musées et même au Cabinet des Estampes de la Bibliothèque nationale de Paris.

Sylvio Acatos qui dès 1977 avait écrit un texte important sur Bugyl, est venu de Zurich pour le présenter au public le soir du vernissage. Il a écrit: «Désormais un univers est défini par les constantes de Ferenc Bugyl et ce sont les variations autour d'elles qui vont l'enrichir et lui donner ses plus profondes résonances».

Disons pour finir que Jean-Bernard Jacquod avait préparé un remarquable dossier de presse qui a été très apprécié des journalistes. Puissent toutes les galeries en faire autant!

Marguette Bouvier

Exposition ouverte tous les jours, sauf le lundi de 14 à 18 h. 30.



Ferenc Bugyl

Pour votre voiture: u

L'humidité et surtout le sel répandu sur les routes ont sérieusement attaqué les carrosseries des automobiles durant l'hiver. Pour un bon nettoyage de printemps, le TCS conseille:

— De faire rincer le bas de caisse par un spécialiste et de laver, soi-même, la carrosserie, en la traitant ensuite avec de la cire.

— De vérifier tous les niveaux, soit le liquide de freinage, l'acide de la batterie, l'eau de refroidissement et le lave-glace. Et de faire régler par la même occasion le volume d'oxyde de carbone des gaz d'échappement et le ralenti du moteur.

— Pour les freins, qui sont également exposés aux projections corrosives d'eau salée, il est préférable de confier leur inspection à un spécialiste.

L'heure semble maintenant avoir sonné pour les pneus à neige. Le TCS rappelle que le législateur interdit de finir des pneus à neige sur des voitures dont la vitesse de pointe dépasse 160 km/h. Enfin, le TCS propose quelques conseils d'entretien simples, comme d'aérer et de faire sécher l'habitacle et le coffre, de nettoyer les vitres à l'intérieur, de changer les balais d'essuie-glace, sans oublier de nettoyer les chaînes à neige qui ont servi avant de les ranger.

evaline
u Bourg

Spécialités:

eak épicé, broche,
gnonne, chinoise,
le, viande séchée,
saucissons

ARTIGNY-BOURG
Rue du Bourg 12
Tél. (026) 2 10 51

Cause cessation de notre dépôt d'échelles à Ottiswil, nous vendons la totalité de notre stock **échelles alu coulissantes 2 plans** modèle Delta, **10m ca. 40% réduction** maintenant seulement **Fr. 293.—.** Livraison franco domicile. Vente autorisée du 1.3. - 31.8.84. Dépôt Interal, Ottiswil - Acceptation des commandes
☎ **(031) 43 19 71**

A partir du 1er juin ou pour une date à convenir
A LOUER
A SION-NORD
Local de 150 m²
1er s/sol
avec monte-charge
Conviendrait comme entrepôt
Ecrire sous chiffre F36 - 055919 Publicitas 1951 Sion

URA
u Valais
taire
uhaitée
s le domaine

ENTREPRISE CLAUDE RABOUD & CIE
Serrurerie, charpente métallique
à Martigny
cherche
apprentis serruriers constructeurs
Tél. (026) 2 20 80

Avis de tir

Des tirs avec munitions de combat auront lieu aux dates et lieux suivants:

Vendredi	*27.4.84	0700-1800
Lundi	*30.4.84	0700-1800
Mardi	*1.5.84	0700-2300
Mercredi	**2.5.84	0700-1800
Jeudi	**3.5.84	0700-2300
Vendredi	**4.5.84	0700-1800
Lundi	*7.5.84	0700-1800
Mardi	*8.5.84	0700-2300
Mercredi	*9.5.84	0700-2300
Jeudi	*10.5.84	0700-2300
Vendredi	*'11.5.84	0700-1800
Samedi	*'12.5.84	0700-1200
Mardi	**15.5.84	0700-2300
Mercredi	*16.5.84	0700-2300
Jeudi	**17.5.84	0700-1800
Vendredi	**18.5.84	0700-2300

Place de tir - Zone des positions: *Plats de la Lé.*

Zone dangereuse: Roc de la Vache - Pt 1675 Pont de Singline - Pied des Falaises jusqu'au Vichiesso Pt 1862 - Pt 1924. - Roc de la Vache.

Centre de gravité: 615000/107300.

Place de tir - Zone des positions: *La Lé/Ar Pitetta.*

Zone dangereuse: Pt 3195 - Col de la Lé - Aiguilles de la Lé - Col du Pigne - Pigne de la Lé - Bouquetins Pt 3478 - S Plan des Lettres - Arête Ouest - Besso - Arête Nord Besso - Pt 2264 - Pointe d'Ar Pitetta - Pt 3132,7 - Roc de la Vache - Pt 1924 - Pt 1862 (incl) - Prolongement de l'arête - Pt 3195.

Centre de gravité: 615000/104500.

Montagne de Touno: Pointe de la Forcletta - Roc de Boudri - Pointe de Tourtemagne - Le Touno - Pt 2908 - Pt 2246 - Hôtel Weisshorn (excl) - Pt 2465,7 - Pt 2513 - Pointes de Nava - Pt 2768 - Pointe de Forcletta.

Centre de gravité: 615500/116500.

* = avec lm sur les places des Plats de la Lé et La Lé/Ar Pitetta.
** = avec lm sur les 3 places.
*' = (11.5.84) tirs uniquement sur les Plats de la Lé et La Lé/Ar Pitetta, y compris lm.
*'' = (12.5.84) tirs uniquement sur les Plats de La Lé, y compris lm.

Armes: Armes d'inf avec lm.

Elévation maximale de la trajectoire: 4500 m s/mer.

Vendredi	*27.4.84	0700-1800
Lundi	*30.4.84	0700-1800
Mardi	*1.5.84	0700-2300
Mercredi	*2.5.84	0700-1800
Jeudi	*3.5.84	0700-2300
Vendredi	*4.5.84	0700-1800
Lundi	*7.5.84	0700-1800
Mardi	**8.5.84	0700-2300
Mercredi	**9.5.84	0700-2300
Jeudi	**10.5.84	0700-2300
Mardi	**15.5.84	0700-2300
Mercredi	**16.5.84	0700-2300
Jeudi	**17.5.84	0700-1800



René KOENIG

Ferenc Bugyil. Son exposition vient de se terminer. Il présentait ses œuvres récentes – peintures, gravures, dessin – à la galerie Le Vieux Jacob, à Mont-d'Orge, hameau satellite de Sion. Là où, cernées de murets, les vignes dégringolent jusqu'en plaine et d'où l'on mesure bien la verticalité des clochers de la capitale.

Artiste né à Budapest en 1936 et y ayant vécu jusqu'en 1971, date à laquelle il se fixe définitivement à Carouge/Genève, Bugyil est l'homme qui, sans ambage, dit, mais le terme crie conviendrait mieux, «je me suis libéré du hiératisme, du statique... par l'érotisme. Pourquoi toutes les dictatures, tous les régimes totalitaires sont-ils contre l'érotisme? L'érotisme – je parle de celui qui est sain et non de celui qui est perversion – libère l'homme. J'ai toujours refusé d'avancer pour des raisons politiques: mon art doit se défendre seul». On comprend ce que cela veut dire. Et, surtout, que l'actuelle figuration de l'artiste ne saurait être montrée dans son pays d'origine. Ni dans aucun de ses partenaires idéologiques.

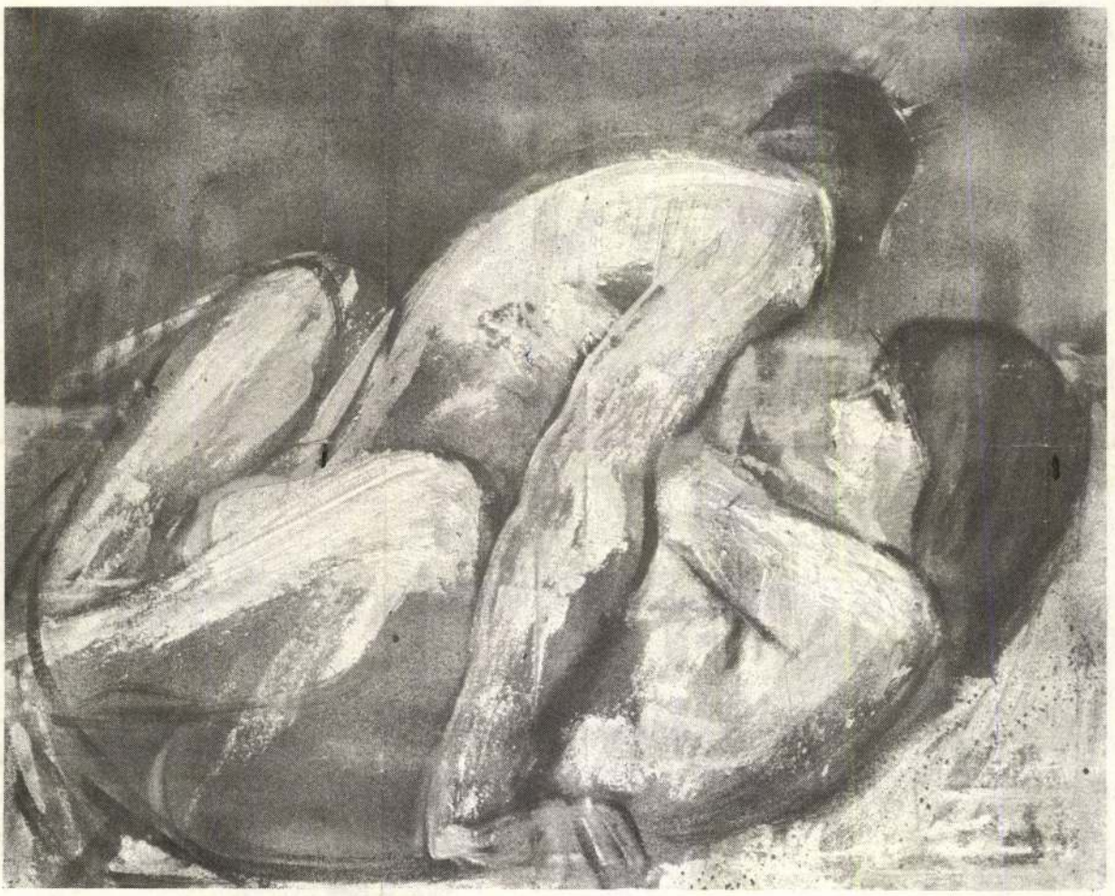

«Le Faune et la princesse» (huile). En bas, «Rêverie» (dessin).

Résurgence des tabous

Comment le Valais, plus particulièrement la région sédunoise, ont-ils reçus «l'espace érotique», cette nouvelle appréhension qu'a Bugyil de la femme, du couple, de la signification de leurs corps à corps exprimés ici avec tant d'intensité, de vérité? Pas mal d'affiches lacérées en cité épiscopale. On associait donc par là Mont-d'Orge et Gomorrhe. Côté visiteurs, certains griefs exprimés envers l'artiste: visions, désirs obsessionnels; projection de phantasmes. Alors qu'en réalité, phantasmes et obsessions émanaient justement du public. Lui seul se «projetait». Toutes ces réactions laissent croire qu'entre évêché et cathédrale, beaucoup de gens d'ici surissent encore sous le poids des tabous. L'exposition les aura mis à nu.

Ce qui, jusqu'ici, frappait dans les œuvres de Bugyil, c'était la représentation de femmes comme venues d'ailleurs, surgissant d'un imaginaire abyssal, d'un monde intérieur très secret. Leur triomphe était cosmique.

Après une exposition en Valais

L'espace érotique de Ferenc Bugyil

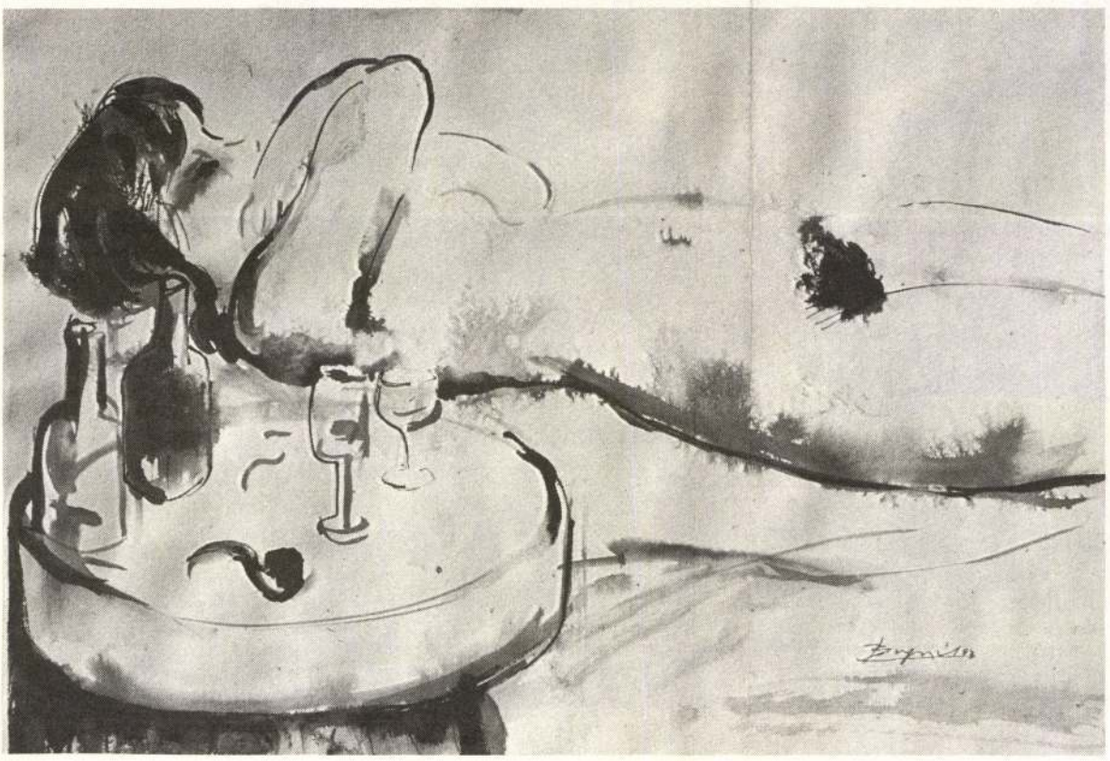

La solitude du couple

Aujourd'hui, le revirement est total. Il y a entre homme et femme, combat, dualité. L'un se veut victorieux de l'autre. Victoire pleinement épanouie. Quand bien même une sorte de fièvre charnelle demeure; une forme de délire se perpétue. Et puis, conséquence de cet érotisme délibérément représenté, une fatigue semble habiter ces corps. Par trop assouvis, les voilà redevenus chacun pour soi, livrés à leur solitude de toujours. Celle du couple d'avant et d'après les jeux. Le précipice mettant distance entre les protagonistes.

Cette essence même, Bugyil l'extrait des lignes, des formes, des modelés bien soutenus par les noirs; des émergences d'épidermes doucement colorés. L'artiste reste lucide dans son travail. Sans lassitude. Alors que, pour le spectateur, il n'eût pas été déraisonnable qu'il jugeât l'artiste, Bugyil, en proie à des poussées de désespoir. Mais la santé de cet empire des sens dément. Nous nous y attendions.

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37
La Tribune de Genève
(édit. nationale)
Genève (CH)
Tir. q. 63 734
Argus Media No. 1119
9 Mai 1984

BOUCHERON

Joailliers

Genève 68, rue du Rhône Tél. 21 55 00 Crans-sur-Sierre Tél. 41 89 82
Paris Cannes Megève Genève Crans-sur-Sierre Aéroport de Roissy

Parure Tania en or jaune et tourmaline rose. Collier, 13 000 Fs Boucles d'oreilles, 6 800 Fs

TOPAZE B Genève

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37

Ferenc Bugyil

L'Hebdo
Zurich (CH)
Tir. h. 10 000
Argus Media No. 3002

1021

26. April 1984

12 mai.

ÉROTISME. « Je me suis libéré du hiératisme, du statique... par l'érotisme », explique l'artiste hongrois d'origine, réfugié politique, Ferenc Bugyl. Des preuves à l'appui sous forme de dessins, peintures, gravures. *Sion (hameau de Montorge). Galerie Au Vieux-Jacob. Jusqu'au 6 mai.*

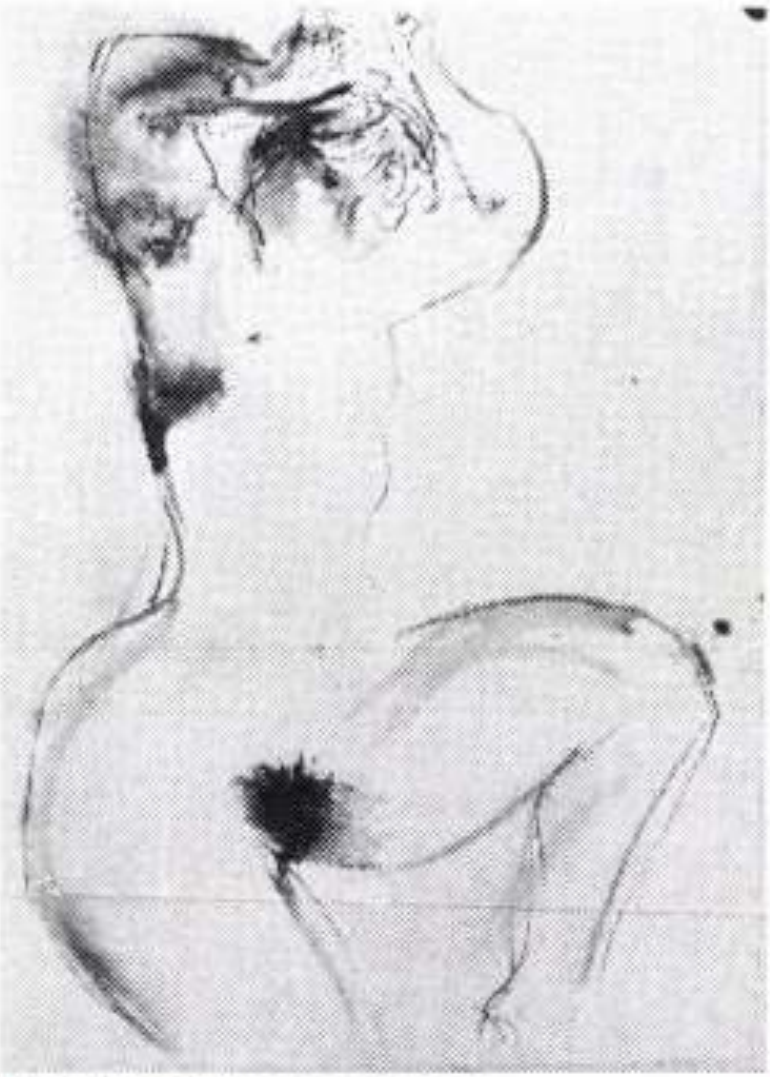

Erotique Ferenc Bugyl

LE PRINTEMPS DE TEL QUEL. Jusqu'au 5 mai, sous chapiteau, suite et fin du beau programme concocté par l'équipe de Tel Quel. Cette dernière y présente son nouveau spectacle, «Clowns sans Salaires» *(samedi 28, vendredi 4 et samedi 5, 21 h; mardi 1er, 19 h)*. Mais on pourra aussi découvrir ou redécouvrir l'époustouflante «Jeanne d'Arc» de Gardi Hutter *(samedi 28, 19 h; dimanche 29, 21 h)*, la comédie humaine miniature de Jeanpico *(vendredi 27, 19 h)*, la grâce acrobatique de «L'Amoureuse» Linda Scott *(jeudi 3, 21 h; vendredi 4, 19 h)*, et, surtout, le génial Peter Wyssbrod dans «Hommage au Théâtre», où il joue à lui tout seul tous les personnages de toutes les pièces de Shakespeare *(mercredi 2, 20 h 30)*...

Tous les spectacles à Ouchy, sous chapiteau, à l'exception d'«Hommage au Théâtre», au Théâtre municipal de Lausanne. Renseignements com-

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37

Nouvelliste et Feuille d'Avis du Valais
Sion (CH)
Tir. q. 41 958
Argus Media No. 1323

27. April 1984

FERENC BUGYIL ou l'érotisme en discernement

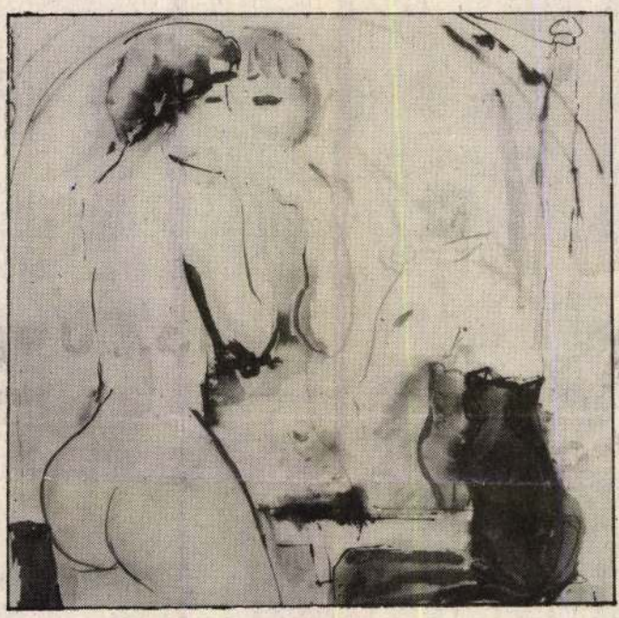

L'art est souvent le reflet d'une civilisation, les œuvres illustrant l'histoire socio-culturelle : les icônes et la spiritualité chrétienne, Raphaël et la réconciliation de la sagesse avec la vérité révélée, Ingres et l'idéal de beauté, Géricault et les tourments du destin, Kandinsky et l'explosion lyrique de l'univers, Picasso et la malfaçon de l'être humain malmené dans son identité par les agressions de toutes sortes, le pop'art et la banalité du quotidien, le land'art et le refuge dans une nature imaginée comme un cosmos...

Certains disent que l'histoire culturelle de l'Occident va en démarche descendante vers l'immédiateté des sensations et la jouissance : de la foi à la raison et à l'érotisme ; d'autres parlent de libération et d'épanouissement, d'élargissement de l'aire de réflexion et d'approfondissement ontologique. « Je me suis libéré du hiératisme, du statique... par l'érotisme », dit Ferenc Bugyil. « Pourquoi toutes les dictatures, tous les régimes totalitaires sont-ils contre l'érotisme ? L'érotisme – je parle de celui qui est sain et non de celui qui est perversion – libère l'homme. »

En s'exprimant ainsi, Ferenc Bugyil trace implicitement une frontière de part et d'autre de laquelle s'opposent le sain et le pervers ; et il nous propose un effort de discernement à cet égard. Sylvio Acatos, un critique particulièrement attentif à l'œuvre de Bugyil n'évite pas la question ; il voit dans ces « jeux amoureux », dans ces « accouplements répétés » et ces « scènes érotiques », une « évidence outrancière » ; mais soutient que ce que l'érotisme « pourrait avoir de trop évident, de trop brutal » est atténué par les dualités plastiques qui contiennent le thème central : la richesse et la sobriété, l'évanescent et l'affirmé, l'ombre et la lumière. La liberté dans l'art et la littérature est une revendication romantique : dire le beau et le laid, le grotesque et le sublime, le particulier et l'universel, l'alcôve et la place publique, tout l'homme et tout son environnement. Sans souci des bienséances et des convenances chères aux classiques. C'est de ce sillon de la liberté d'inspiration que naissent les œuvres de Ferenc Bugyil, dans la sensualité et l'érotisme qu'elles puisent leur attrait, dans l'ambiguïté qu'elles interpellent notre faculté de discernement, l'ambiguïté créée par l'interférence de plusieurs «valeurs» : «l'acte de chair», les caractérisations artistiques et les prolongements culturels.

Henri Maître

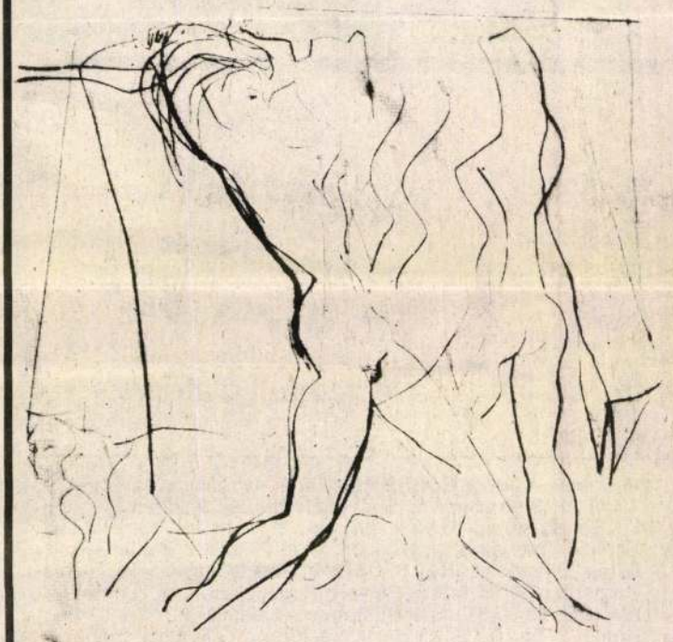

Exposition Ferenc Bugyil, Galerie Le Vieux Jacob à Mont-d'Orge, jusqu'au 6 mai.

...ure
...di.

AUDI

Une européenne

Une technique de
champion du monde de rallye



...di Coupé GT. Le style de la championne du monde
...p de place pour 4 à 5 personnes. 0 à 100 km/h en à peine 8,7 s.
...US): à peine 6,8 litres aux 100 en rase campagne, 11,4 litres
cylindres à injection et traction avant. Equipement de luxe de
... assistée, verrouillage central, jantes en alliage léger, à pneus
...e, 4 haut-parleurs stéréo, antenne à l'arrière, etc.
...e comprise, Fr. 25 860.–
Fr. 26 200.–

Offres épatantes!
Consultez votre agent Audi/VW

...rtateur officiel des véhicules Audi et VW,
...Schinznach-Bad,
...560 partenaires V.A.G

...e voyage AMAG INTERTOURS-WINTERTHUR
...le réseau de service le plus dense: plus de 560 partenaires
...in.

Exemples: duvets nordiques Primavera Cambic en duvet neuf d'oie blanche, plumeux 60%,
160×210 **Fr. 370.–**
4-saisons, 160×210 **Fr. 485.–**



Epuration
Fabrication
Transformation

VAL DUVET SION ✆ 027 31 32 14
Carrefour Rte Bramois / Rte Riddes
à 200 m casernes / prox. hall de fêtes

Quel snack contient beaucoup de protéines?

ZWEIFEL
FRISCH-SERVICE ZWEIFEL SERVICE FRAIS

Corn Snack

L'en-cas croustillant
à base de blé complet et de yogourt,
pour sportifs et gens soucieux
d'une alimentation saine.
Seulement 3 calories par pièce!
Finement épicés:
Pizza *et nouveau:* **Paprika!**

...t silencieux›

...ent **Fr. 328.-**
...ent **Fr. 398.-**
...ent **Fr. 498.-**

...re été
...s ne
... autre aspirateur avec autant d'atouts.
...convaincra!

Attention!
Bons d'une valeur de
Fr. 61.- à 87.-

...ret: **Monthey:** Küderli S.A., quincaillerie, avenue de la Gare 16, 70 71 21. **Sion:** Baud L. S.A., place du Sex 9, 22 25 31; Nicolas Edgar, service Bosch, avenue de Tourbillon 43, 23 22 62; ...ns- Services industriels, place du Midi, 23 28 12. **Saxon:** Koller ...vo- Linus, électricité, 6 22 83. **Sierre:** Meyer Ls & Fils, Sainte- ...it & Catherine 10, 55 14 31; Genoud René, électricité, rue de Bot- ...nd- tire 25, 55 05 81. **Saint-Maurice:** Salamin & Fils, Grand- ...e la Rue 10, 65 10 41. **Uvrier:** Restorex - Magro ménager, ...26, 31 28 53. **Vouvry:** Société romande d'électricité, 81 16 12. ...des ...98.

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37
Ferenc Bugyil
Construire
Zurich (CH)
Tir. h. 241 291
Argus Media No. 3185
1021
18.April 1984

ARTS

Ferenc Bugyil à Sion

Jeux sensuels

*La **Galerie Le Vieux Jacob**, au hameau de **Mont d'Orge sur Sion**, présente, **jusqu'au 6 mai**, les œuvres de Ferenc Bugyil, peintre hongrois établi à Carouge depuis treize ans. Une première, puisqu'il n'a encore jamais montré ses créations en Valais.*

L'exposition est placée sous le signe de la femme. Mais Ferenc Bugyil est peut-être aussi né sous le signe de la femme (bien qu'il soit du Lion), car c'est elle qu'il peint, repeint, grave et dessine inlassablement.

Une femme unique et pourtant indéfinissable, qu'il cherche à saisir tout en craignant de lui enlever son mystère et qu'il entraîne à travers ses fantasmes.

Dans ses aquarelles, les nus demeurent blancs, couleur de la feuille vierge, couleur de la pureté, du territoire inviolé, tandis que les fonds se parent de teintes violentes (bleu-vert, rose-violet), semblables à la fougue, au désir qui tentent de cerner ce corps de femme à la fois offert et refusé. Le fond déborde parfois sur le sujet principal – la femme – comme si l'ambiance générale de cette passion, dans laquelle elle baigne, déteignait sur elle. Ambivalence du blanc et de la couleur, de la virginité et de l'amour, mais aussi de ce qui est à conquérir et de celui qui conquiert, du possible (porteur de tous les espoirs à l'instar du blanc et de la feuille) et des réalisations, forcément limitées, telles les couleurs une fois choisies par le peintre.

Dans ses nus à l'huile, on retrouve la même inspiration, cependant encore plus subtile. On y voit la même blancheur des corps, mais habillée de mille reflets, feux trompeurs qui rendent encore plus complexe l'ambivalence.

C'est une peinture qui n'est pas installée dans le présent, mais projette une incertitude dans le futur. D'ailleurs les visages sont fréquemment à peine esquissés, comme si on pouvait les imaginer jeunes ou vieux, ou alors disparaissent partiellement ou complètement du cadre, le corps étant seul représenté; une interprétation au premier degré pourrait faire penser qu'il s'agit d'une volonté de privilégier le physique par rapport à l'esprit. En fait, non, il semble que Bugyil veuille plutôt montrer que le tréfonds de l'être nous échappe, nous entraîne dans une quête toujours renouvelée. Dans le même sens, on peut remarquer que ses formes sont très fréquemment soulignées d'un double trait, voire multiple: complexité de l'humain, de la réalité, que l'on peut percevoir à différents niveaux.

On découvrira aussi ses gravures hiératiques (notamment de très belles séries sur les chevaux), ses encres de Chine rehaussées de lavis, et ses dessins à la plume petits formats. Dans ces derniers, certains traits sont appuyés et d'autres, en revanche, s'envolent avec légèreté, comme dans une scène qu'on tâche de se remémorer, où certains détails reviennent avec force et d'autres, au contraire, restent fugitifs.

Enfin, quelques pastels où des correspondances sont établies entre des modèles féminins et des animaux à riches symboliques: paon, licorne, chats...

Une belle exposition, où la sensualité prédomine, mais qu'on aurait tort de ne prendre qu'au premier degré. A travers ces jeux érotiques, l'éternelle complexité humaine se dessine.

Cisca de Ceballos

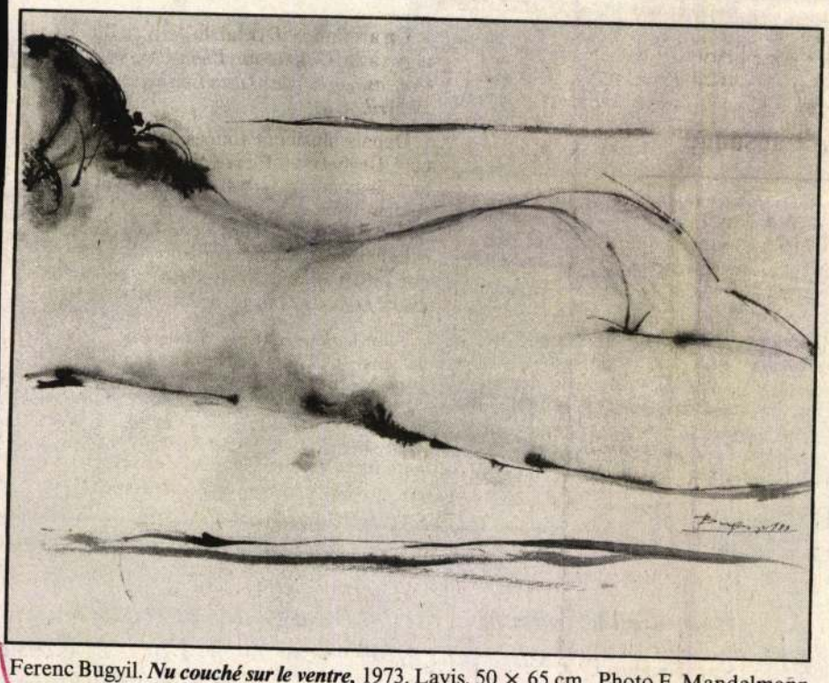

Ferenc Bugyil. ***Nu couché sur le ventre,*** 1973. Lavis, 50 × 65 cm. Photo E. Mandelmann

Friedensdorf St. Dorothea

Ein Versuch, «den Frieden zu lernen»



Suite de la page 1

La paix à petits pas

par Max Lazega, photos Karl Hofer

dispositif? Elles sont dix: deux animatrices permanentes, Rita Emmenegger et Charlotte Schenker, deux administratrices, six qui s'occupent de l'intendance. L'équipe des permanents comprend deux autres animateurs: Andreas Amrein, qui est également fermier dans les environs, et Urs Zahner, qui s'occupe aussi de l'organisation générale.

Les possibilités d'hébergement sont doublées depuis octobre dernier: le centre, aujourd'hui, a 50 lits. Son budget annuel de quelque 200 000 francs est équilibré par les finances des cours et des dons. Les prix de participation, modestes, sont plus bas pour ceux qui ne gagnent pas leur vie. Les repas, pris en commun, sont frugaux, mais suffisants. Les cours durent deux à quatre semaines, sont étalés sur l'année, et les participants, s'ils travaillent, prennent ce temps sur leurs vacances. Presque tous viennent en groupes déjà constitués avec, souvent, leurs propres animateurs. Et il arrive qu'une classe d'école, professeur en tête, s'annonce pour une semaine de débat «en profondeur», qui permettra de surmonter des problèmes liés au conflit des générations. Age minimum des participants: seize ans. Les groupes sont mixtes, proviennent de tous les milieux et parlent dialecte. Des groupes romands? Non, personne n'est encore venu d'au-delà de Bienne. Mais rien n'empêcherait de les recevoir, s'ils arrivaient avec leurs propres animateurs.

Des cendriers à divers endroits communautaires, mais pas de cigarette à l'horizon. Une atmosphère... comment dire? à la fois recueillie et décontractée, qui conserve comme une vague réminiscence de messe, celle à laquelle les deux petits groupes présents, de sept à huit jeunes gens et jeunes filles chacun, ont certainement assisté, ce matin. Jeans, baskets, cols ouverts, sages chemisiers. Age moyen: 25 à 30 ans; une participante doit avoir la quarantaine.

Des concepts

Couloirs. Une porte s'ouvre sur un des groupes. Ils sont assis, forment cercle. A leurs pieds, au centre, deux grandes feuilles de papier sur lesquelles l'animatrice écrit la liste des mots qui reviennent le plus souvent: «Angst» (peur), «Konflikt» (conflit), «Reagieren» (réagir)... Des concepts qui seront ensuite analysés. Les participants expliquent ce qu'ils ressentent, l'animatrice fait reprendre le fil de la réflexion lorsqu'elle s'égare, commente, fait son métier. L'attention des participants est presque palpable.

Sortie sur la pointe des pieds. Aux boiseries des corridors, des affiches: portraits de Martin Luther King, de Mère Térésa; un beau paysage de Suisse centrale; un

Magazine

Il préfère la marche à pied à l'usage des carrosses. Et il voyage perpétuellement entre New York, Paris et Rome. Michel de Grèce a déserté les cours princières pour vivre

ARGUS
DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich Telefon 01 252 49 37

Ferenc Bugyil

Der Bund
Bern (CH)
Aufl.t.60 315

1021 26.März 1980

In Galerien und Ateliers

Sinnlichkeit und Erotik

Ferenc Bugyil in der Altstadt Galerie, Kramgasse 7

amk. Sinnlichkeit und Erotik sind die Themen, mit denen sich der aus Ungarn stammende Künstler Ferenc Bugyil auseinandersetzt. Bugyil wurde 1936 in Budapest geboren. Nach dem Besuch einer Fachschule und Kunstakademie in Ungarn machte er einen Stage im Centre genevois de gravure contemporaine. 1971 siedelte er endgültig nach Genf über, wo er sein Kunstschaffen weiterentwickelte.

Ferenc Bugyil arbeitet in verschiedenen Techniken und erprobt damit auch unterschiedlich starke Ausdrucksmöglichkeiten. Weich und lichterfüllt präsentieren sich die in Pastelltönen gehaltenen Aquarelle. Die Konturen des weiblichen Körpers verfliessen bis zur Unkenntlichkeit.

Ganz anders in seinen Zeichnungen, Ölbildern und in Mischtechnik gearbeiteten Werken. Zugunsten eines expressionistischen Ausdrucks verschwindet die Lichtheit der Aquarelle, die sich in eine dunkle, oft konturenschaffende Farbigkeit verwandelt. Stets scheint das Figurative aber nur skizzenhaft hingeworfen, manchmal sogar sind Körperformen mit einzelnen Linien nur andeutungsweise vorhanden.

In Ferenc Bugyils Darstellungen scheint es nichts Zufälliges zu geben, handle es sich um die Darstellung amouröser Spiele oder weiblicher Akte. Letztere sind meist mit ganz bestimmter Staffage in Zusammenhang gebracht worden: Telefon, Katzen, schwarzer Hund, Pfau.

Tiere und Gegenstände sind von symbolischem Gehalt. Betitelt der Künstler vielfach seine Werke nach diesen Tieren und Gegenständen, so steht doch bei ihm die nackte menschliche Figur absolut im Zentrum. Die Ausstellung dauert bis Mitte April.

Für unsere Werbeabteilu
jüngeren Werbeassisten
Grundausbildung in der g
Geeignet wäre auch ein a
teressierter Typographike
bereits angemessene Ker
bebranche besitzt. Der Arbeitsbereich umfasst folgende Aufgaben: Gestaltung von Werbemitteln, Planung und Disposition von Ausstellungen, Einholen und Kontrolle von Offerten für Werbemittel sowie die Unterstützung des Werbeleiters bei der Durchführung von Werbemassnahmen. Unser neuer Mitarbeiter sollte initiativ und kreativ sein, Freude am Formulieren von deutschsprachigen Texten haben sowie über gute Kenntnisse in der französischen Sprache verfügen. Geboten werden ein angenehmes Arbeitsklima in einem kleinen Team, gut ausgebaute Sozialleistungen und gleitende

Siemens-Al
Albisrieders
8047 Zürich
Telefon 01-

☐ **Entwicklu**
△ **Fertigung**
○ **Vertrieb**

Planung, Konze
grammierung u
die Sie als

Feuille d'Avis de Lausanne
Lausanne (CH)
Tir. q. 83 100

1021 1.Jun 1968
Bugyil Ferenc

ARGUS
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE
ARGUS INTERNATIONAL DE LA PRESSE
INTERNATIONAL PRESS CUTTING SERVICE
GENÈVE ZÜRICH

Un peintre hongrois: Ferenc Bugyil

92.10

IL Y A, chez Ferenc Bugyil venu de Hongrie (Galerie Club, à Lausanne), la recherche d'une synthèse entre ce qu'il a reçu d'une certaine tradition balkanique et l'enseignement que lui ont offert nos maîtres d'Europe occidentale, de Matisse à Rouault.

Rouault, je le retrouve dans cet appui du trait qui marque et accuse la lisière des choses alors que certains corps féminins rappellent parfois, par leur linéaire épuré, la leçon du maître du Canet.

Mais il faut, pour sonder l'œuvre de Ferenc Bugyil, remonter à ses origines, c'est-à-dire à cet univers balkanique qui influencera, pour une part, les maîtres anonymes de Byzance et de Ravenne.

Vierges translucides des sous-verres transylvaniens, femmes en fichus de l'iconographie laïque inspirée par l'art romain et orthodoxe, maisons serrées, comme celles de Soutine, autour de clochetons qui tiennent à la fois du minaret et du campanile lombard. Bugyil essaie, par les divers moyens de son expression, c'est-à-dire l'huile, le pastel et la linogravure, à recomposer le monde qui l'a jadis environné et sur lequel se reflète un vivant passé dont il prolonge l'étude en une forme fidèle aux canons de l'art moderne.

Un visage prête-nom, dont le premier essai figure en bonne place, perpétue une façon de saisir le sujet pour en multiplier à l'infini les différents aspects, de Notre Mère des Douleurs à cette femme à la bouche aux lèvres serrées qui cache, elle aussi, on ne sait quelle douleur ou quel tragique.

Dans une autre perspective, Ferenc Bugyil se révèle un paysagiste adroit. Sa palette, comme pour ses visages, recourt à un éventail de teintes sombres, chaudes, et au travers desquelles semble ne glisser que la seule lueur des foyers qui demeure toutefois à peine perceptible.

Là aussi, il organise une décomposition des objets dans une série de travaux successifs, de toiles dont la précédente est le modèle achevé de celle qui va suivre.

Il faudrait parler aussi de Bugyil illustrateur auquel on confierait volontiers le soin d'enluminer aussi bien les poèmes de Petöfi que les pièces de Molnar et, pour rester dans son univers balkanique, aussi bien la « Présentation des Haïdouks », de Panait Istrati, que le « Soldat Chwelk », de Hasek.

reb.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ



MEGHÍVÓ

A **TETŐ GALÉRIA**
szeretettel meghívja
Önt és kedves családját

BUGYIL FERENC
festőművész

„Zengem az istennőt, aki..."
című kiállítására.

A kiállítást megnyitja

Bánffy György
színművész

Időpont:
1996. október 2. 18 óra

Helyszín:
Budapest XI., Ecsed u. 13.

Tel./fax: 203-5607

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

Bugyil Ferenc

1968 MÁR 23

IRODALMI PRESSZÓT NYIT a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 16. és 25. számú fiókkönyvtára és az Ifjú Gárda Művelődési Ház Kispesten. A presszó vasárnap délután, Bugyil Ferenc festőművész kiállításával nyitja meg kapuit,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
1ff MAR
Bugyil Ferenc
KORTÁRS

1021



BUGYIL FERENC festménye

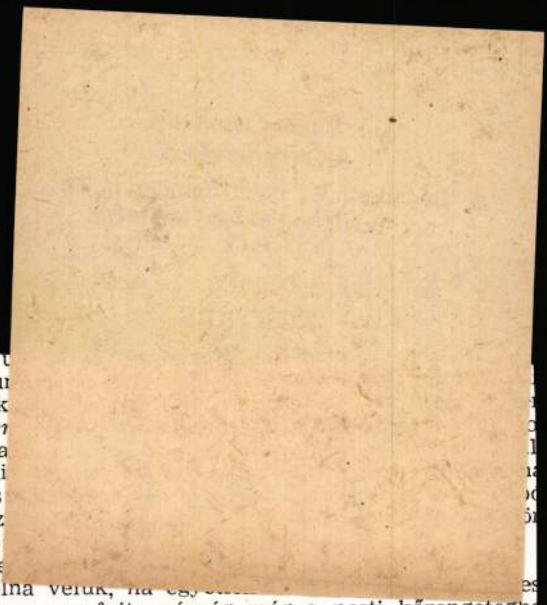

felesége meg tudományos mu
tos, hogy jól élnek és szeretik
ben tapadni alig képes *gyökér*
forgatagba, fia otthonába, oda
tal, oda a szárnyas állatait, ki
tott, s ahonnan fia számára is
paprikából, gyümölcsből. A sz
tésre bíró adunak súgta fülébe

„Ezért is, mama, jöjjön, pe

Jött is — hogyne jött volna velük, ha egy
drága embergyökér, amelybe a magafajta vénség még a pesti kőrengetegb
is megkapaszkodott, s akár a hullásra ítélt fa, hogy életét biztosabban ments
még varázslatos lomberdőt is hajthat...

Így képzelte és boldogság fészkelődött belé — nem fájt vonatra ülni
Igaz, az ajtófélfát, amelynek ura annyiszor nekidőlt és a kilincset, amely
évtizedek alatt tenyerének társa volt, lopva megcsókolta. Aztán félelem nélk
mondta:

„Gyorsan, fiam, gyorsan, lányom, menjünk hát, ha útra keltünk!"

A vasúttól igen hosszan nézett vissza; még egyszer búcsút vett... Fia
restiben féldeci konyakot tukmált belé, hogy míg jön a vonat, az idő salak
ne rakodhasson szemére, lábát se foghassa, kezét se terhelje. Az ő fia!
Okos és megértő, tudta, mi zajlik benne — nem viharzón, de azért kavargó
hiszen a hazájában is hazát vált az, aki vénségére új környezetbe települ..

Reggelente fél nyolc tájban, patyolat tisztán érkezett a ház sarkához; sz
me riadozott a szégyentől és az ostorozó szenvedélytől; magasszárú, fekete
pője ragyogott; kissé divatjamúlt ruháján se pihe, se folt; ritkás, ősz tinc
gondosan kontyba fogva; inas, bütykös két keze — idő munkálta műremek
összekulcsolva a hasán. Aki elhaladt előtte, jólesően állapította meg: ápolt n
nike!... Volt, aki csodálkozott rajta, volt, aki gyönyörködött benne; más
szép számmal, megbotránkozva fürkészték. Akárcsak hónapokkal ezelőtt, am
kor első alkalommal állt le az utcára, bámészkodni. Szemben hatalmas, csu
üveg orvosi rendelő, az emberek szakadatlan ki s be hullámzanak ajtajá
sárga villamosok zakatolnak a közeli sínen, teher és magánautók robogna
erre-arra, miniszoknyás, vonzóbb testrészeiken is alig fedett, teltkeblű, ha
vas lányok, hetyke fiúkkal, vagy magánosan; háziasszonyok megrakott szat
rokkal a közeli piacról, vagy üres füleskosarakkal éppen oda — bőven van lá
nivaló! Nagy színház az utca — csudajó nézőnek lenni a forgatagban!

Első ízben csak mohó kíváncsiság élt benne: látni és hallani az újdonság
kat, aztán egy napra betelten haza, pihenni. De aztán mindennél izgalmasab
megmagyarázhatatlan dolog történt... Azóta, akár a vadászt, elkapja a szer

MDK

Bugyil Ferenc, festő

Kispesten irodalmi presszót nyitnak.
Márc. 24-én Bugyil Ferenc festőművész
táclatával nyitja meg kapnit a
presszó.

— : Irodalmi presszót 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. márc. 23.

M.D.K

Bugyik Ferenc
grafikus

"Portré"
"

Élet és Irodalom, 1968. márc. 9. 1 lap.

Bugyil Ferenc

Kiállítása nyílt a III. Kunigunda
út 28 sz. alatti hunkásszálló
épületében
horaik (repkó)

Kostaks 1966 I. n. 165 old, és 168 old.

M.D.K.

Bugyi Ferenc
festő

Kiállítása van a KISZ VI. ker
klubjában. — „Hungyd falu"
(repro)

Fóthy János: Bugyi Ferenc
Művészet, 1967. julius - 38 lap.

MDK

Bugyil Ferenc

Bivalyos Tanya, temp.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

Stifter, Adalbert /Ob
jun. 28.†: osztrák költ
Az 184o-es években több
tájképei közül néhányat

Stijl, De: holland fo
lapitotta Leidenben és
port.

Bugyil Ferenc

MDK

Fej, kerámiakép

Ernst Múzeum 1964. Fiatal Képzőm. V. kiáll.

M.D.K.

Bugyi Ferenc
Grafikus

"Anyja"

Élet és Irodalom, 1967. nov. 25 - 8 lap.

MDK

Buggyi Ferenc
festő

„Fej" című műve szerepel
a tárlaton és a „Kuporgó"

B. Gy.: II. kerületi művészek tárlata a...
Művészet 1967. november - 47 lap.

Az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Irodalmi Klubja folyó évi január 28.-án /szombaton/ délután 17.15 órai kezdettel /Budapest, V. Nádor utca 32./

K l u b d é l u t á n t

rendez, melyre szeretettel meghivjuk.

Ezuton kivánunk minden kedves Klubtagunknak jó egészséget, nagyon boldog ujesztendőt!

V e z e t ő s é g

P r o g r a m

Beszélgetés B u g y i l Ferenc fiatal festő-[redacted]-művésszel. Képbemutatóval.

Vendégünk: Abody Béla

Riporter: Horváth György

Pontos megjelenését kérjük!

Bugyi Ferenc

Meghívó

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bugyi Ferenc

MAGYAR NEMZET

1964 OKT 20.

— **Nyolc négyzetméteres kerámia mozaikot** készített a kiskőrösi új áruház számára Bugyi Ferenc festőművész. A falkép, amely a környék gazdag gyümölcstermését jelképezi, új technológiával készült; a fiatal művész a helyszínen fölszerelhető panel-lemezekre rakta ki a mozaiklapocskákat.

1021

gazdaja
alkotójává lett szociális
nének és a még nagyszerűbb
mista jövőnek. Titánná



Bugyil Ferenc: Anya

tudom, sors ez, tengernyi gyűrő.
s én holt

1967 NOV 5
ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hírlapkiadó
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

JANKOVI
HATV

Mikor az *Élet é*
hogy írjak róla,
alkalmából, valar
jóllehet Jankovic
kedves barátom. Annyi mindenkor
kitűnően, hogy az ember nem is tudja,
hol kezdje vele tulajdonképpen. Kezdem
tehát a dolgok legelejénél, az embernél
magánál.

Amikor legelőször láttam, öles termetével, szélesreszabott, egy valamilyen rohamnak feszített vállával, úgy tűnt nekem, mintha az istenek már kívülről láthatóan is arra rendelték volna, hogy örökké „en garde" álljon a becsületes és szép dolgokért e földön, amelyeknek, ha még őrtállói vannak, hajh, már bizony kevesen. A földi világ nagyrésze különféle szennyekben, háborúkban bomlik, és folyton viharok mozgatják a levegőt. Így bizony erősnek kell lennie és nem kevésbé keménybordázatú léleknek, akit az emberség derék hordozói közül ebben az állandóan fúvó gonosz szélben a hittelenség le ne venne a lábáról. Ám —, ahogy az évek órája mutatja —, az immár „öreg Toldi" korba jutott Jankovich barátom állja a harcot, bármilyen teleszájból is fújják az idők ezeket az agyakat bolondító dolgokat.

Hogy még a külsőknél folytassam, ehhez a titáni Jankovich-alkathoz egy mélyerejű hang is járul, amilyen, úgy képzelem, az Etna boltozatába zárt Typhon hangja lehetett, amikor az istenek ellen

d er
amulat
ég csak
akik ir
nyugvó)
er fölén
ahogyan
egházi i
migálták
erőssége
t meglep
nul ümmö

gott. Arra a ...viális igaz
hogy akinek az atyaisten
pici asztalkát juttatott, an
lami észt is adott, és mit
a bölcs, a mégolyan szerén
fogatú istenekkel szemben

Nem, Jankovich sohasem
képzelt nagyszerűség trón
ben olyanokkal, akik szédel
utcán (és állást, becsülete
rúgnak) attól, hogy egy v
nik. Szerénységénél enne
csak tehetsége nagyobb, és
lomnak úgyszólván minde
lik, sőt átcsap a zenébe, d
ben nem egy országszerte
produkál. Mert azonkívül
legjobb költőnk és írónk
szerint egyik legnagyobb
szett el benne: de hiszen
nem is lehet csinálnia ha
nek, mégha a természet
látható erőkkel is látta el.

Évfordulói köszöntőben
személyeskedés; így hát e
la, hogy írói sokoldalúsá
versenyeznek vele, de be
szeretnivaló, néha a naívs
jóhiszeműségben, és már n

kal a pontos, nyugalmas nyelvi gesztusokkal teremti újjá az emlékeiből kivetülő helyzeteket: „Hold süt. Szálazza a / megbolygatott szénát / az Este, a sötét / lombsörényes barom. / / ... Lecsajlult kalapban / áll ki a ház elé; / csillagokra bámul / szikkadt arcú apám. / Meggörnyedt árnyéka / a szomszédház falán / mintha a prümmögő / lepkét ijesztené."

A megőrzött nyelvi hagyomány aktuális jelentőségét éppen ott látom, ahol a változott körülmények: a nagyváros, a munkásélet jelenségeit is új meg új fordulatokkal a fölfedező lelemény frisseségével tükrözi. („Micsoda fehér fényvirágzás / kavarog most a villanylámpák / hosszan lecsüngő agyara alatt."; „... csemcsegő elektródák"; „... kiparcellázták dróttal az eget." stb.)

A többnyire visszatekintő költészet szorongató közvetlenséggel jeleníti meg a gyerekkor életre szóló, gyötrelmes emlékeit. (A Balogh-telep, A vén tehén, Siratő.) A háború hányattatásait idéző költemények (A förtelem tora, 1944, Morajló ég alatt, Orgonáló tél, Gondolunk rád) a nép lázadó keserűségének, fogcsikorgató tiltakozásának megrázó vallomásai.

Az alvó fák rezegtek.
Szívem döngött. Borzalmas víziók
csordáiként az őrült regimentek
körbejárták a földgolyót...

(1944)

A mostani, — magány, szerelem, munka, csüggesztő kínok, sebek és a kívánt „hasznos társulás" reménye közt vívódó Békési arcát a „Hazatalálni" ciklus versei mutatják leghívebben. (Semmi... semmi, Negyven felé, Csillámló sivárság, Túl, túl az ibolyán, Búcsúztató, Várakozás.)

Úgy vélem, az eddigiekből is érthető, hogy a már nem fiatal költő, ki sorsát, eszményei szerinti helyét az elveszett régi s a keresett új közösség határán tulajdonképpen csak papíron rendezheti, nem tud mindenre elsődleges lírai hévvel reagálni. Soraiban az elemi költészet vonzó sodrása mellett is igen sok a statikus, regisztratív elem. A gondolatok rugaszkodó lendülete gyakran elfárad, fölaprózódik a képek, jelzők leltárában. A kötet végére kissé mechanikusan csoportosított munka-versekből olykor bántó ürügyként nyomakodnak elő a tárgyak. Művészi hibákat, lírai elégtelenséget mindenáron a hátrányos körülményekre hárítani ezúttal sem volna célszerű. Örvendetes viszont, hogy a továbbiakért a nyilvánosság előtt maga Békési vállalhatja a felelősséget. Kiadót, szerkesztőt egyaránt dicséri, hogy előítéletekre, irodalmi szokásjogokra nem tekintve biztosította neki a kötetben szólás rangot adó lehetőségét. Nem kis teljesítmény, hogy magányos versenyzőként idáig jutott. **Feléje forduló figyelmünkkel segítsük tovább.** ***(Magvető)***

FODOR ANDRÁS

1021

Egy kiállítás tanulságai

Meggondolkoztató cikket olvashattunk nemrégiben Rózsa Gyula tollából, a *Fiatal Művészek Stúdiójának* az ifjúsági napok alkalmából fiatalok részére rendezett kiállításának tanulságairól. A vendégkönyv bejegyzéseiből von le — teljes joggal — nyugtalanító tanulságokat. A fiatalok értetlenül, avult előítéletekkel állnak a képek előtt, s többnyire a képlátás elemi alapjaival sem rendelkeznek. A főlényes értetlenségnél azonban jóval több, a képzőművészeti műveltség elsajátítását, segítséget, vezetést, vitát igénylő megjegyzés. Az egyik látogató meg is fogalmazza: „Valahol és valamikor módot kellene találni arra, hogy erre a szemléletre megtanítsuk az emberek nagy részét! Ellenkező esetben a művészek csak saját maguknak és igen kis rétegnek fognak alkotni. És ez kevés, nagyon kevés részükre!"

A kiállítás, amelyről szó van most, azért is szokatlanul érdekes, mert teljesen pozitív eredményekkel zárult. Maga a kezdeményezés is példaadó és túlmutat önmagán: a képzőművészet és a közönség közt tátongó szakadék megszüntetésének egyik célravezető útját ígéri. A III. kerületi Kunigunda úti 28. sz. Építőipari Munkásszálloda épületében, a szálló vezetőségének, a III. ker. tanács népművelési osztályának és az Egressy-klubnak a jóvoltából *állandó kiállító helyiséget* nyitottak meg Bugyil Ferenc fiatal festőművész képeivel.

A fiatal művész kiállítása szerencsésen

egységes és egyenletes volt, kiérleletlen vagy stílusban elütő próbálkozásait jó érzékkel elhagyta. A kiállított anyag nagyjából két év termése: a művész csehszlovákiai és lengyelországi tanulmányútjának élményeit, olajképeket és pasztelleket, valamint portrékat (olajban és kerámiában), egy nagyméretű kompozíciót *Asszonyok* címmel és két kerámia mozaikot láthatott a néző.

Egy tehetséges fiatal művész tisztességgel megformált, biztató munkáit láthatta tehát a közönség. Szerencsésen esett rá a választás egyrészt, mert az építőiparban dolgozókban a mozaik szakmai érdeklődést ébreszt, másrészt egy konstruktív látásmódú, világosan szerkesztő művész munkáin könnyebben eligazodhat a képzőművészetben járatlan szem is.

A siker azonban így is váratlan volt. A szervezésbe ugyan hiba csúszott. A megnyitóra elfelejtették meghívni a szálló fiataljait és vendégkönyv csak napok múlva került a kiállítóhelyiségbe.

A következő napokban azonban egyre többen álltak meg a képeknél, olykor csak egy-egy műnél, érdekes módon többnyire a legjobb alkotásoknál. Voltak, akik hangos nyerítéssel az akt-rajzokat vették szemügyre, de utána megálltak a mellette levő grafikáknál is, és a következő percben már egy enyhén kubisztikus tördelésű fejnél arról kezdtek vitatkozni, hogy egy arc-e vajon, vagy kettő. A vendégkönyvben szaporodtak a gratuláló megjegyzések. Javasoltam, hogy rendezzenek ankétot a szálló fiataljaival. A beszélgetések során az ellenvetések és ellenzések is jobban megnyilatkozhatnak. Az ankét nehezen indult. Az Egressy-klub szervező titkára és a kulturális felelős széles mozdulatokkal invitálták a hazatérő vagy elsiető fiatalokat. Ennek a dinamikus invitálásnak az eredményeképpen 4—5 ember gyűlt össze. Köztük egy fiatal legényke, kezében sörösüveggel, aki barátjával együtt úgy csöppent a beszélgetésbe, mint Pilátus a Credóba. A legényke elvette szájától a sörösüveget és az asztalra huppantotta, erre felemelkedett Moldován István festőművész és megadóan belekezdett vitaindító előadásába, nem sejtve, hogy végül úgy fog nyilatkozni, hogy ez volt a legsikerültebb munkás—művész találkozó, amelyen eddig résztvett. A kényszeredett résztvevők ugyanis az első adandó alkalommal kereket oldtak, de egy fél óra alatt már kb. harmincan figyeltek az előadóra, annak ellenére, hogy az ankét ideje egybeesett egy műsoros előadásával. A későbbiek folyamán az előadás átalakult közvetlen beszélgetéssé és a portás $^1/_4$11-kor szakította meg a művészek és a 10—12 kitartóan érdeklődő fiatal véleménycseréjét.

A kiállítást — néhány értelmiségit kivéve — képzőművészetileg iskolázatlan munkások, asztalosok, kőművesek, gépkocsivezetők nézték meg. Megjegyzéseik, kérdéseik, vendégkönyvi bejegyzéseik néhány érdekes következtetésre adnak alkalmat.

Negatív megjegyzés nemigen akadt. Először azt hittem, hogy a bátortalansággal kevert udvariasság tartja őket vissza. De a beszélgetések meggyőztek arról, hogy őszinte véleménynyilvánításról van szó. A vendégkönyvben a szokványos „szép volt", „nagyon szép volt", bejegyzések mellett, ilyen, a szórenddel is hangsúlyozott véleményeket olvashattunk: „igazán nagyon tetszett"; „én szerintem a kiállítás szép"; „a kiállítási képet megnéztem és nagyon tetszett"; „a kiállítás rendkívül élvezetes"; „Legnagyobb elismerésünk a munkájáért". Beszélgetés közben többnyire meg is indokolták, hogy mi miért tetszett. Az egyik grafikáról, amely romos ház tövében ülő asszonyt ábrázol, mondta valaki, hogy neki azért tetszik, mert az öregasszony is szinte „romokban" van, tehát teljesen átveszi a kép hangulatát. Többen dicsérték a képek színgazdagságát és világos tagoltságát. Az indokok akkor is jellemzőek, amikor nem helytállóak: „a kiállításon szerepelt mozaiklapból képe a legjobb, miért, indok: erősen hasonlít a spanyol templomüveg festészetre". Meglepő, hogy igen sok látogató szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a modern festészet híve. Persze, ez inkább ösztönös igény, mert legtöbben alig-alig ismerik a modern képzőművészetet. „Szeretem a modern művészetet, amíg az érthetőség határán belül áll, ezért tetszett az Ön kiállítása." „A művészet minden irányzatát szeretem." „A modern festészet híve vagyok, máskor is kérünk hasonlót." „Ez a modern festészeti kiállítás nekem nagyon tetszett." „A modern képek tetszettek"... stb. Az egyik fiatal elmondta, hogy ő ugyan nem nagyon szereti a modern művészetet, az olyan festményt, ahol a színek annyira egymásra torlódnak, hogy felismerhetetlenné válik a kép, de ez a kiállítás tulajdonképpen tetszett. Látja ugyan, hogy a színek nem olyanok mint a valóságban, de érzi, miről van szó és megérti a kép mondanivalóját. Az is érdekes, hogy viszonylag elvont képek jellemzésére írták azt, hogy „élethű". Többen kérték a kiállítások további megismétlését.

Összegezve, a mai képzőművészet és a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bujgil Ferenc

KORTÁRS

JAN

közönség között valóban szakadék van. A negatív példák mellett viszont biztató jelenségek is érzékelhetők. Fiataljaink jórészében egészséges ösztön munkál, szomjasak a kultúrára. Ezt az igényüket azonban pillanatnyilag roppant esetlegesen és szórványosan tudjuk kielégíteni, nem is beszélve a korszerű művészeti nevelés hiányosságairól, a művészettel szemben közömbös vagy ellenséges rétegekkel való foglalkozás szükségességéről.

Minél több hasonló kezdeményezést, minél több kerületi, üzemi és vidéki kiállítótermet kellene létesíteni, vándorkiállításokat rendezni. Jobban hasznosítani kellene a film és televízió adta ismeretterjesztő és népművelési lehetőségeket. S még egy: csak jót, színvonalasat és érdekeset adni. Az „érthetetlen képzőművészet" érthetővé tételéért többet, sokkal többet kellene tennünk.

KERÉKGYÁRTÓ ISTVÁN

mely
Egy
űvét
irányzatot, mennél teljesebben: Európa fesztivál-kalendáriuma számos idevágó jó példával szolgálhat. Érdemes lenne továbbá az Ünnepi Hetek megrendezésébe az Operaházat is bevonni (természetesen csak jelentős produkciókkal), úgyszintén a társművészeteket. Az új magyar művek bemutatása, nézetünk szerint, az eddiginél nagyobb *hangsúlyt* követel! Célszerűnek tartanánk, fentieken túl, nemzetközi zenetudományi kongresszus és különféle kiállítások megrendezését az Ünnepi Hetek idején: mennél többet mutatva meg közönségünknek a világ művészetéből s vendégeinknek a magyar kultúra értékeiből. Hazai publikumunk sok mindent nem ismer még a zenei világirodalom kincseiből — s a magyar muzsikusoknak is sok friss mondanivalója van még a nagyvilág számára.

BÓNIS FERENC

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bugyil Ferenc
KORTÁRS

1966 JAN

1021

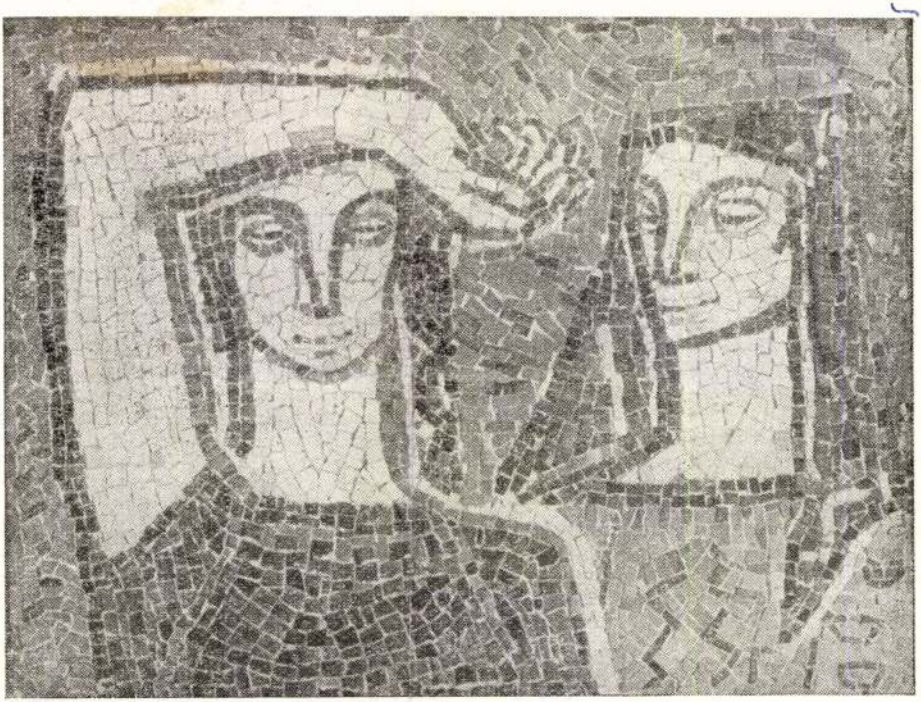

BUGYIL FERENC mozaikja

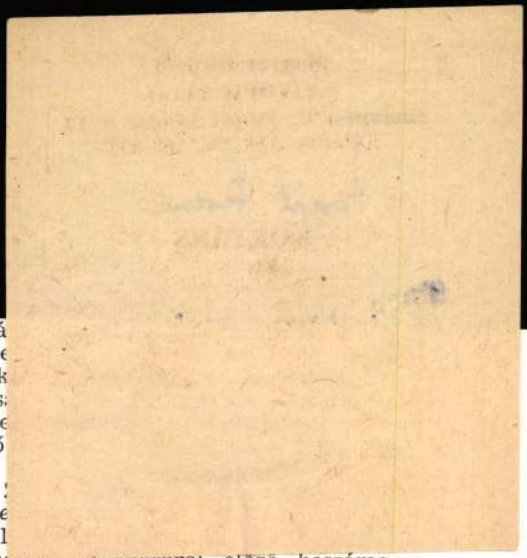

A fővárosi zenei élet krónikásának jobbára a hangversenyterem kínált maradandó élményt a Zenei Heteket követő hónapban is. Dicséretére váljék a Filharmóniának: az átmenet a fesztiváli-időszakból a „hagyományos szezonba" sima volt és zökkenőmentes; nem éreztük, meddig tartanak az ünnepi hetek, hol kezdődnek a hétköznapok.

A Zenei Hetek utolsó két hangversenye századunk zenei géniuszainak hódolt. Az egyiken Bartók-műveket hallottunk, a másikon Sztravinszkij, Kodály és Ravel egy-egy alkotását.

Érdekes vállalkozás volt ez a Bartók-est, csöppet sem szokványos műsorával. *Gertler Endre,* a Belgiumban élő magyar születésű hegedűművész, Bartók valamennyi, hegedűre és zenekarra írott alkotását megszólaltatta e koncerten: a két hegedűversenyt és a két rapszódiát (Gertler partnere az Állami Hangversenyzenekar volt, élén *Ferencsik Jánossal*). Az ilyen „élő összkiadások" kétségkívül érdeklik a közönséget: a művészi teljesség ígéretének nagy a vonzóereje. Bartók négy hegedűműve (1907—1908; 1928—1929; 1937—1938) alkotói pályájának háromévtizedes szakaszát mutatj be, négy izgalmas „pillanatfelvétel" tükrében. A fiatalkori — néhány éve publikált — kéttételes hegedűverseny a késő-

megrá
nek e
ritmik
váltás
Gertle
szerző
sát.

A
Marke
nyéről
mintaszerű előadásáról előző beszámolónkban szólottunk már). A záróesten Sztravinszkij Zsoltár-szimfóniáját, Kodály Psalmus Hungaricusát és Ravel II. Daphnis és Chloe-szvitjét dirigálta. Köztük egy ritkán felcsendülő romantikus opusz, Brahms Altrapszódiája fékezte az est sodró lendületét (a Brahms-mű szólóját *Szirmay Márta* énekelte).

Markevitch csodálatosan ismeri ezeket a műveket, „kicsinyben és nagyban" egyaránt. Tudja, mi a lényege mondanivalójuknak, de félelmetes tisztában van minden apró részlet jelentőségével is. Tévedhetetlen biztonsággal építi előadását mindig egyetlen hangulati centrum köré, melyhez hallatlanul izgalmas úton vezeti el hallgatóságát. S közben olyan „tájképeket", olyan részletszépségeket villant elébük, amelyekről korábban alig álmodhattak. Mert ki hitte volna, hogy jön még karmester, aki megrázóan tökéletes, drámai Psalmus-előadása közben a hangszerelés rejtett szépségeinek feltárásával újat is tud mondani a magyar

MDK.

Bugyil Ferenc

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1967 ápr.11.

Bugyil Ferenc; [iparmüvén? festő ?]

A Fónyi Géza által megtervezett Szüret c. mozaik technikai kivitelezését (?) végezte el. A művet Genfben az Egészségügyi szervezet székházában helyezték el.

V.M.: Szüret Genfben 2

ESTI HIRLAP Bp. 1966. júl. 30.

F.k: Bugyil Ferenc

BUGYILA FERENC

M E G H I V Ó

AZ É.M. SZOLGÁLTATÓ VÁLLALAT
28. sz. MUNKÁSSZÁLODA
KULTURÁLIS VEZETŐSÉGE

és az

EGRESSY CLUB
FŐVÁROSI NÉPMŰVELÉSI TANÁCSADÓ
KIÁLLITÁSI, MÓDSZERTANI TANÁCSA

SZERETETTEL MEGHIVJA

1965. junius 1.-én d.u. ½6 órára

BUGYIL FERENC
FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLITÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

KIÁLLITÁST MEGNYITJA:

MARÓTI GYULÁNÉ
FŐVÁROSI III.ker. TANÁCS VB.
NEPMŰVELÉSI OSZTÁLY VEZETŐJE

KIÁLLITÁS HELYE:

BUDAPEST, III.ker. KUNIGUNDA-U. 25-27.

MEGKÖZELITHETŐ: 5,11,18,33. villamosokkal, a 18- és a 60. autóbusszal /A Bécsi-, Vörösvári-utról a Fehéregyházi-, illetve Hévizi-utcán keresztül/

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ:
1965. junius 1-től
junius 15-ig.
Naponta 11-21 óráig.

Bugyil Ferenc
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1961 JAN 2
EGÉSZSÉGÜGYI
DOLGOZÓ

1021

Asszonyok

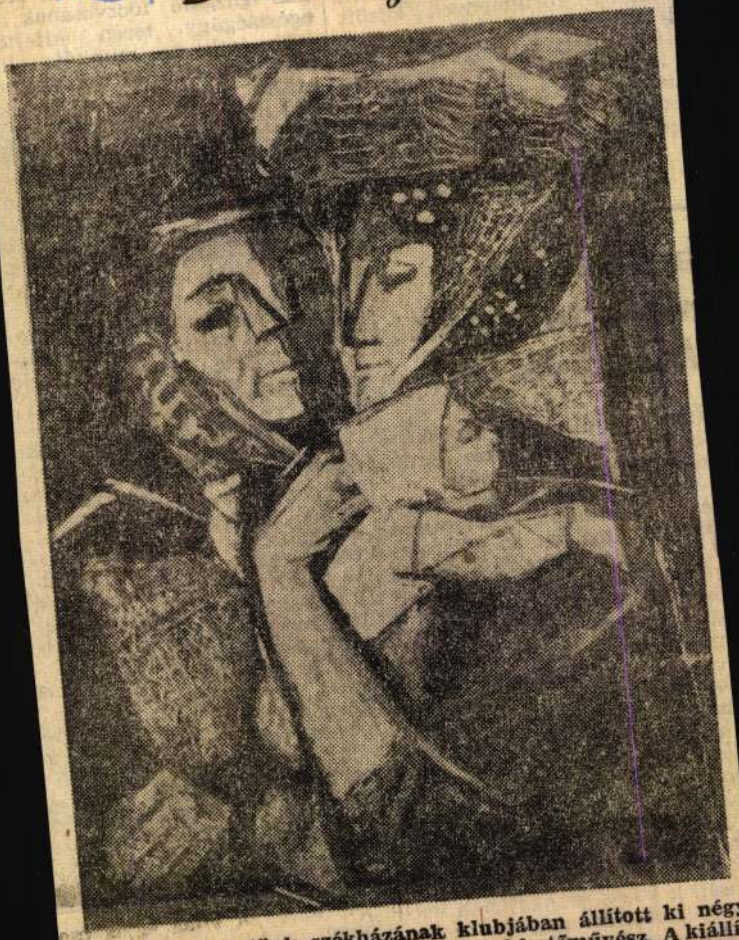

Szakszervezetünk székházának klubjában állított ki négy esztendő termésből Bugyil Ferenc fiatal festőművész. A kiállításnak nagy sikere volt az egészségügyi dolgozók és a szakemberek körében is.

ek.

szociális igényt és köv
lmények között látják e
kat, szemben az elmulta
nostoha körülmények k
i feladataikkal. Hogy
iány miatt a Gyógyérttől
ládáját még télen is az u
tak kénytelenek felbontan
tárnak külön üvegtárolója és
nelyhez hőlég befúvással mű-

Lóránd Nándor

a országok iniszterеinek Moszkvában

ítenek az általános orvosképés és szakorvosképzés kérdéeinek tanulmányozására.

Az érdekes és tanulságos vit kerekasztal-konferencia követte, amelyen az egészségügyi miniszterek több fontos kérdést megbeszéltek. A megbeszélések eredményeit már a közeljövőben a gyakorlati munkában is gyümölcsöztetni fogják. Az értekezlet egyik fontos témája, a szocialista országok egészségügyi tudományos munkájának összehangolása volt. Megvitatták a tudományos intézetek két- és többoldalú együttműködésének, a tudományos dokumentációk és információk cseréjének, valamint az orvostudományi társaságok közös munkájának lehetőségeit. Hazánkat az a megtiszteltetés érte, hogy az értekezlet határozata alapján, a jövő év márciusában Budapesten ül össze az egészségügyi tudományos munka összehangolására létrehozott bi-

arany fokozatát adományozta. A kitüntetést *Dobi István*, az Elnöki Tanács elnöke nyújtotta át. Jelen volt *Cseterki Lajos*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, *Kiss Károly*, az Elnöki Tanács titkára, és *dr. Szabó Zoltán* egészségügyi miniszter.

A Központi Állami Kórház igazgató főorvosává *dr. Németh Béla* szemészfőorvost nevezték ki.

★

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa az egészségügy területén kifejtett több évtizedes munkája elismeréséül és nyugállományba vonulása alkalmából a *Munka Érdemrend ezüst fokozatával* tüntette ki *dr. Demján Józsefet*, a Vas megyei egészségügyi osztály megyei orvosát, *dr. Dzsinich Antalt*, a kisbéri járási kórház igazgatóját, *dr. Rohny Bélát*, a Központi Állami Kórház laboratóriumának főorvosát, *dr. Petőcz Ákost*, a váci szakorvosi rendelőintézet igazgatófőorvosát, *dr. Filep Aladárt*, a szentesi kórház szülészeti osztályának vezetőfőorvosát, a *Munka Érdemrend bronz fokozatát* adományozta *dr. Holko Károlynak*, a IV. kerületi Tanács egészségügyi osztálya epidemiológusának.

Olvasóinkhoz

Többek érdeklődésére kü-

M.D.Y

Bugyil Ferenc
grafikus

A Május 1 Filmszínház előcsarnokában volt tárlata. Előző évben egy óbudai üzlem kulturterében rendezett ki állítást.

Fóthy János: Vidos Radnai Panni és Bugyil Ferenc
Művészet, 1967. felszínés - 44 lap.

Bugyil Ferenc
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1966 NOV 30

Bugyil Ferenc és Vidos Radnai Panni kiállítása

A budai Május 1. mozi előcsarnokában két festőművész: *Bugyil* Ferenc és *Vidos Radnai* Panni mutatja be néhány grafikai alkotását. Ebben a filmszínházban évek óta rendeznek hasonló kis tárlatokat, s az előadás kezdetére váró közönség nagy érdeklődéssel szemléli a tárlókban elhelyezett képzőművészeti alkotásokat.

Bugyil Ferenc rajzai formailag és technikailag két csoportra oszthatók: az egyik a vastag, fekete tusfoltokból épített, erős konstrukciójú, házakról készített kompozícióké, a másik a néhány leheletfinom tollvonásból összeálló, könnyed szépségű figuráké. (Anya gyermekével.) *Vidos Radnai* Panni portrékat és néhány aprólékos gondossággal kidolgozott tájképet állít ki.

h. gy.

soron kívül,

Építő Ktsz.
mutató terem,
., Bajcsy Zs.
út 54.

kot átvennék v.
nék közreműkö-
l. Anyagi fedezet
»Megbízható N.
jelig. a kiadóba

bordás Vészi-féle
yradiátor, üzem-
s, eladó. XIII.,
ngepán u. 78/a.
).

ives munkát, la-
választást válla-
azonnali kezdés-
bárhol. Tel. 224-

oltványokat után-
l szállítunk, le-
unkban árusítunk
l Tsz. Perbál. —
akat: Budakeszi

izr. asszonnyal. —
»Arany N. 625« jelig.
a kiadóba.

Magányos özvegyasszony, özvegyi nyugdíjjal, saját kertes családi házzal, keresi hozzáillő, »megjelenésű, józa« életű házastársát 60-tól 67-ig. Részletes levelet kérek »Napsugaras élet N. 4055« jelig. a kiadóba

Szellemi igényes, elsőrendű autóvezető, művészasszony, — intellektuel házastársat keres, magas, ötven év körülit. »Igényes N. 660« jelig. a kiadóba.

Nagyon csinos, egyedülálló asszony, saját házába, 60-as, magas, agronómus vagy tanár férjet keres. Jelige: »Komoly V. 116« a kiadóba.

41 éves, 172 cm ma-

M.D.K.

Bugyil Ferenc

grafikai alkotásait bemutatta a budai Május L. mozi előcsarnokában

A nya gy ermekével

Bugyil Ferenc és Vidos Radnai Panni kiállitása

Magyar Nemzet 1966. nov. 30. 7.1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP
Bugyil Ferenc
1960 JUL 30

1021

SZÜRET GENFBEN

U Thant dicsérete ✦ A mozaik reneszánsza

Türkizkék, aranysárga, fekete, fehér mozaikfigurák: szőlőfürttel hajlanak-egyenesednek az őszeszöld szőlőlugas előtt. Tokaji, badacsonyi szürethangulat árad a muránói üvegkockákról...

Genf, Egészségügyi Világszervezet székháza, IV. emelet, hall: itt látható a *Szüret* című mozaik.

HUSZONÖT SZÍNÁRNYALAT

— *Fónyi Géza* tervei alapján, hathónapos, kemény munka árán készültem el vele — mondja *Bugyil Ferenc*, aki nemrég érkezett vissza Genfből. — A 15 négyzetméteres mozaik körülbelül 150 ezer üvegkockából áll, amelynek mindegyikét meg kellett faragni. A rendkívül impozáns, huszonöt féle színárnyalatú alkotás a szüreti egészség és a magyaros vidámság szimbóluma. Elismerésre méltóan képviseli *az ENSZ tagállamainak önkéntes adományaiból épült* palotában a magyar művészetet. Ezt nemcsak a műkritikusok állapították meg, hanem *U Thant is*, aki az ünnepélyes megnyitó alkalmából megtekintette és dicsérte a Szüretet.

ÚJ LEHETŐSÉGEK

Bugyil Ferenc az utóbbi időben *Svájcon kívül Csehszlovákiában, Lengyelországban és Ausztriában is tett tanulmányutat.* Tapasztalatairól kérdezzük:

— Napjainkban a mozaikművészet a reneszánszát éli — válaszolja. — A modern vasbetonépítkezések széles falfelületei szinte kézenfekvővé teszik mind a kerámia, mind a mozaik díszítést. Jó néhány helyen *még lakásokban is láttam* fakerettel övezett, falra függesztett mozaikképet. Az üzletekben játékdobozokban árulják a mozaikkockákat, s a mellékelt minták és tanácsok alapján, otthon ki-ki elkészítheti a neki tetszőt.

„MOZAIK-DIPLOMA"

— Ilyen egyszerű a mozaikkészítés?

— Legalábbis elemi fokon. Egyébként ugyanis 1:5 arányú színes tervrajz elkészítése után, eredeti nagyságban meg kell festeni, vagy rajzolni kartonra az ábrát, s ennek alapján kezdődhet el a mozaik kirakása. Az utóbbival kapcsolatos a diplomamunkám: én voltam az első, aki Fónyi Gézával újszerű eljárással vizsgáztam.

S mutatja az eternitlapokra műanyagragasztóval felerősített mozaikkockákat, amelyek egy gyümölcsszedő asszony arcát-kezét ábrázolják. Mellette egy másik lapon a „folytatás": a törzs, s a kosár. S ami azelőtt elképzelhetetlen volt: az eternitlapok a Vöröshadsereg útjai műteremből *az augusztus 1-én nyíló, kiskőrösi ABC-áruházba vándorolnak*, ahol könnyűszerrel összeállítja és falra erősíti legújabb munkáját, a nyolc méter magas, monumentális *Gyümölcsszüretet.*

V. M.

XI. évfolyam, 179. szám

1966. július 30. szombat

Hírlap

LAP

ogadta
rville-t

Francia Köztársaság budapesti nagykövete.

A látogatásnál jelen volt *Péter János* külügyminiszter, *Szilágyi Béla* külügyminiszter-helyettes és *Valkó Márton*, a Magyar Népköztársaság párizsi nagykövete. (MTI)

iniszter

„Nagyhet



Nagy a sürgés-forgás: má
francia delegációk vezetői előz
ahol augusztus 4-én lesz a Nem
nyitója. Remélhetőleg, a Duna

Gromiko befejezte

Szovjet-

Tokió, július 30.

Gromiko szovjet külügymi-

Bugyil Ferenc

Szentendrei kenánnia kiállításon szerepel.

(emlitve)

Napjaink. 1963 III. szám, 3. lap.

Bugyil Ferenc MDK

szerepelt A Szentendrei kerámia kiállításon.

Fábián Zoltán: A kerámia ürügyén.
Napjaink. 1963 márc. 1.

Bugyil Ferenc rajza

Kortárs 1968/12 1957. old.

Burgyik Ferenc
Grafikus

Részt vett a 2. angol biennálén.

--emer - :Grafikai biennálék 1972.
Művészet, 1973.julius 39.oldal

Bugyil Ferenc metszete

Kortárs, 1969./12. 1954. o.

Bugyi Ferenc festő

Tóth-Géza tanítványa volt.
Kiállítása nyílt a Orvos-Egészségügyi
Dolgozók Klubjában

Kostors 1967 III. n. 497 old.

M.D.K.

Bugyil Ferenc
grafikus

„Várakozás"

Élet és Irodalom, 1968. ápr. 20 – 6 lap

M.D.L.

Burgyil Ferenc
festő

Az „Ifjú Gárda" Művelődési
Otthonban volt tárlata

— : Kiállítások
Művészet, 1968. május - 48 lap

Bugyil Ferenc

Metszet (szapró)

Kostárs 1968 VI. 959 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968

KORTÁRS

Bugyil Ferenc 12

1021



BUGYIL FERENC *rajza*

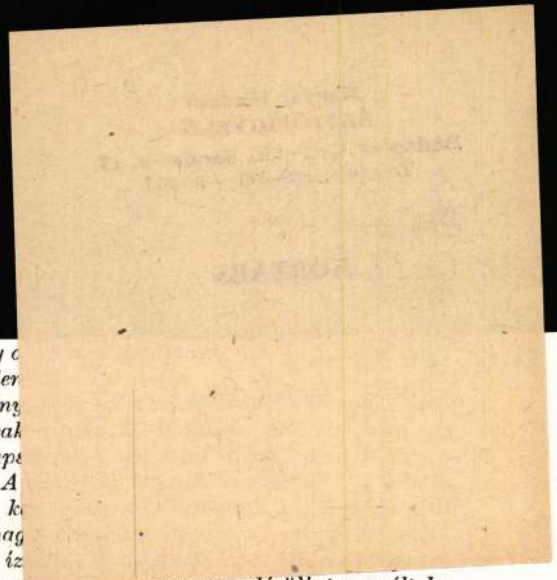

feletti szerepnek. Szenvedett attól a tudattól, hogy a
„lenézi a garázdán káromkodó és nyers dalú jeler

Tudjuk, hogy a jobbak sohase nézték le, de tény
letlenebb beszédre váltott a magyar líra. Nemcsak
szertelenek, de líránk egésze. Az őst keresők manapsá
„Zene..." Bartókjához folyamodnak elsősorban. A
rémület prései közt verekszik ki, dúlt hiteknek k
akinek hite és ereje van ehhez a művelethez. A hag
hogy közel áll-e vagy messze az éppen uralkodó íz
foka igenis azon múlik, hogy a mai olvasó sajátos szemlélete mennyire elégülhet meg általa. S Tóth Árpád ünneplése is úgy lehet méltó, ha lírájának ama vonásaira figyelünk, melyek révén az élő költészettel szervesen összeforrhat.

Ezeket keresve, bármily furcsa is, elsősorban a kortársak által olyan tisztelettel emlegetett áhítatos szomorúságot kell itt újra felfedeznünk. Nemcsak azért, mert mellőzhetetlenül lényeges vonása ez Tóth Árpád lírájának, inkább azért, mert ez az áhítatos bánat nem szimpla érzelmi reflex, hanem l e p á r l á s , magasrendű szellemi küzdelem eredménye. Tóth Árpád, az ember egyáltalán nem volt földreszállt angyal. Tele volt szikrázó elevenséggel, apró lázadásokban élt, s barátai is a legkíméletlenebb igazmondók közül kerültek ki. A méltatlan viszonyok traumáit olykor epés keserűséggel, máskor tüskés iróniával viselte. — A költő nem írta ki pőrén ezeket az indulatokat. Kitörésre nem lévén esélye, hosszú távra kellett berendezkednie. Így történhetett, hogy mint Németh László írja, az emberre kövülő bajokat a n y a g á v á avatta az érdekeit tudó költői ösztön, s viselésük szelíd méltóságával, s e méltóság szépségével birta le, amit az ember lebírhatatlannak érzett. S a mai olvasó azért érezheti magáénak ezt a letisztult szépséget, mert minden ízében a lepár-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1980 DEC
KORTÁRS
Budapest

Bugyil Ferenc

1021



BUGYIL FERENC m

Egy-kettő-három – n
Dobogás helyett –
Egy-kettő s újra – n
szaporodik a félele

Nyugtatom magam.
csak tartalékol a s
egy-egy dobogást ar
amikorra:

halál, ha nincsen tartalék.

Ó, Szívdobogás Takarék:
írd jóvá, itt van a betét,
s utald ki majd, mikor a „nem!"
rímre a rémet rímelem.

XVIII.

*

Ó, ezek a nyíló
nyári éjszakák.
Ó, ezek az augusztusi
óriás csillagok, –
az öröklétet
oly nyugtalanul ragyogtatják,
hogy tőlük újra
nyugodt vagyok.

Nyugodt.
Holott ezekben az égszomjas

– 1953 –

M.K.D.

Buggyinszky J. kerámikus

herendi szobra

Gyöngygyűjtő, kicsi, 70 mm sines
Rigópár, " 62 " "

Ém. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és dombormüvek. Bp. 1959. 8.old.

M.D.K.

Bugjinszky J.

kerámikus

herendi szobra :

Moderu hadonna 273 mm fehér és sinnes

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és domborművek. Bp. 1959. 25. old.

Bugyinszky J. M.D.K.

Kerámikus

herendi szobrą:

Halálfaj, kicsi 52. mm Csontonni

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és domborművek. Bp. 1959. 31. old.

M.D.K.

Buggyinszky István, szobrász

Álló Madonna c. műve szerepelt a „Herend 100 éves" kiállításon.

35

"Herend 100 éves" kiállítás katalógusa.

Bp. 1939. 35.old.

1o4. Bukály József: Alkony, nyomat, 46x39,5 cm

A SZEGÉNYEKET TÁMOGATÓ ALAPÍTVÁNY

meghívja Önt és családját
1990. december 5-én 14 órára
a Magyar Nemzeti Galéria III. emeletén rendezendő
kiállítására

A kiállítást megnyitja *MÉSZÖLY MIKLÓS*
(aki a 10 évvel ezelőtti kiállítást is megnyitotta)

A KIÁLLÍTÁS KÉPEIT
1990. december 8-án 11 órakor
AUKCIÓRA BOCSÁTJUK,
melynek bevétele a SZETA számlájára folyik be.

2.000.-

Fémcsőbútorok

Készíti: Ideál csőbútorüzem

A kiállított sok típus között van számos olyan, amely hibátlan megformálású és mint típusbútor is jól beilleszkedik a legkényesebb ízléssel berendezett lakásba.
A cég a Kézművesipari Kiállításon aranyérmet nyert.

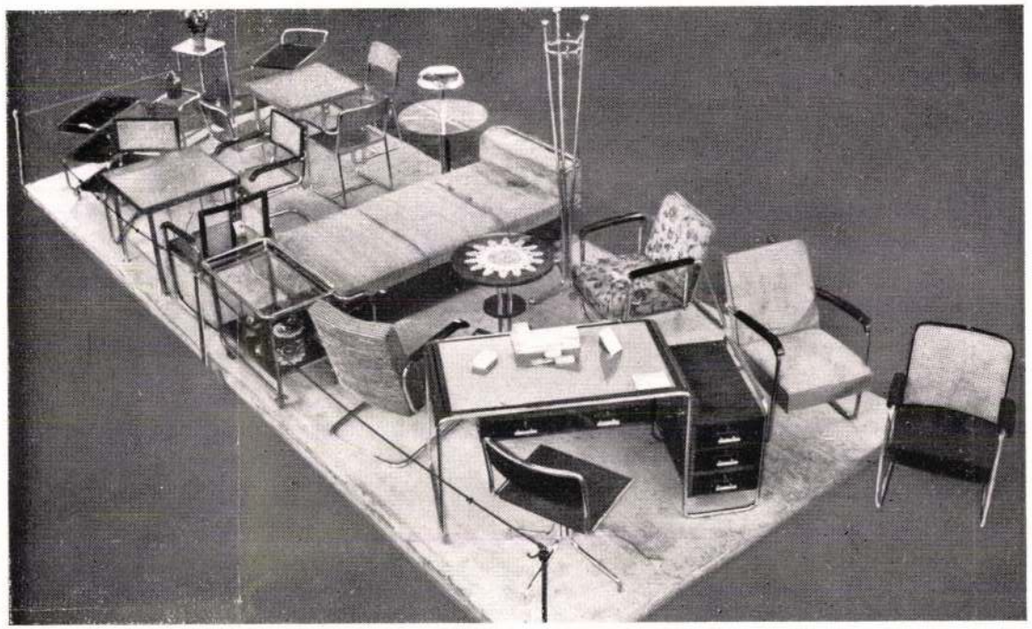

Lent:

Nagyobbitható pamlag

Készíti: Bendik Gusztáv

Újabb változat a régi problémára: a nappal ülőpamlag, éjjel ágy megoldására. A baloldali ábra a csukott pamlagot ábrázolja, amelynek mélysége nem túl nagy és így támaszkodva lehet rajta ülni. A jobboldali ábrán a teljesen széjjelnyitott ágyat látni.





A Bútor
1937. 9–10 sz.

Intarzia a mai bútoron



Bárszekrény homlokfelületének intarziája. A szekrény egész elülső felületét két ajtó képezi, amelyek középen csupán egy hézagvonalban záródnak; az intarzia kompozíciója az egész felületen töretlenül átmegy. Mérete: kb. 70 × 100 cm. Készült többszínű, részben exotikus fanemekből, kevés égetéssel. Jobbról: kerek asztal lapjának mértani vonalvezetésű intarziadiszítése. Tervezte: *Kaeszné Lukáts Kató*, készítette: *Buhay József*, aki a Kézműves-ipari Kiállításon *miniszteri elismerésben* részesült.

Az intarziát régen ugyanolyan egyszerű, erőteljes és természetes kialakításmóddal alkalmazták, mint amilyen a vele diszített bútorok szerkezeti felépítése volt. *Nagyvonalú rajz, kevés szín* (furnírfajta) és *síkszerű hatás* voltak a régi jó faberakás fő jellemvonásai. A hatás *anyagszerű* volt: a *berakás* nem akart több lenni, mint ami lényege: néhány fanemmel és a legegyszerűbb formaeszközökkel végrehajtott stílszerű dekoratív játék. Olasz-reneszánsz berakott bútorok és későbbi délnémet példák ilyenfélék.

A technikai és művészi fejlődés azonban — amint ezt minden területen láthatjuk — a faberakást is öncélú művészi munkává avatta és későbbi művelőit az eszközök és lehetőségek tévútra terelték, hanyatlásba vitték a faberakás őszinte technikáját.

A berakásos bútorkészítésnek egészen külön fejezetét képezik azok az utolérhetetlen technikai bravúrral előállított francia barokk fejedelmi bútorok, amelyek a *Boulle*-névvel vannak megjelölve. Ezeknél a fán kívül *fémek, elefántcsont, teknőc* és számos más műanyag szaporította a hatás elemeit és segítette a szertelenségig elfajulni a berakott bútor felületeinek rajz- és színbeli megoldását. A Boulle-bútorokat az igazi intarzia fejlődésvonalán egy egészen különálló ágazatnak tekinthetjük, amely a saját külön törvényei szerint fejlődött és ütött el teljesen úgy az előtte volt, mint az utána következett berakásos bútorok alakításmódjától és stílusától.

Bennünket sokkal közelebbről érdekel annak az intarziának fejlődésmenete, amely a polgári bútorzat díszítő eleme volt a stílus-

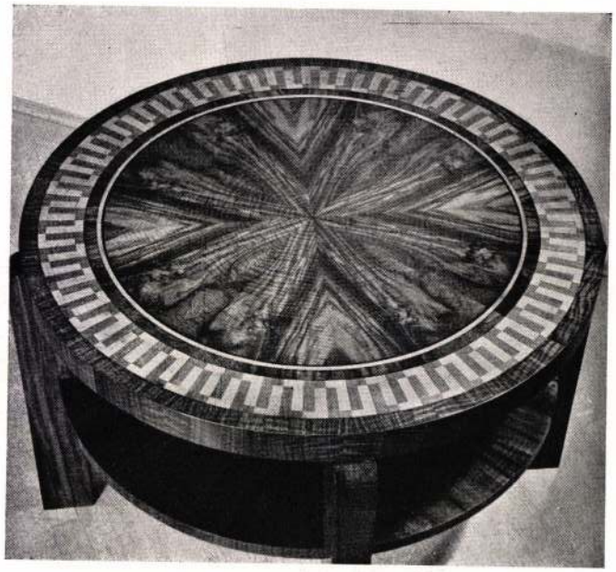



Női toalettszekrény ajtajának intarziája. Az ajtó alapanyaga: fehér madárszemes jávorfa, az intarzia túlnyomóan világos, többszínű faanyagokból készült, kevés égetéssel.

Jobbról: bárszekrény ajtófelületeinek intarziája. Mérete: kb. *90 × 120* cm. A szekrény furnirja sötétbarna diófa, az intarzia gazdag színárnyalatokban, sokféle fából készült: a jávorfától egészen az ébenfáig, de mindig csak természetes fa-színekben, minden mesterséges, azaz idegen szintónusokban festett furnir mellőzésével.

Tervezte: *Kaeszné Lukáts Kató.*

történet egész folyamán. Az előbb említett stílustiszta korok — az olasz és délnémet reneszánsz — után korai barokk bútorokon, — főleg Hollandiában és Angliában — barokk és rokokó bútorokon, de nem francia, hanem inkább német és osztrák formákon, végül a klasszicizáló stíluskorban finom angol és osztrák bútorokon lehet a jó intarziával találkozni, bár sokszor már csak mint tagozatok mértani vonalvezetésű díszével. Különben az intarzia elvesztette már eredeti, igazi stílusát és képszerű hatásokra, a valóság hű ábrázolására, festőiségre, gazdag, túlzott színességre és szertelen rajzhatásokra törekedett. A teljes elfajulás azonban a mult században következett be, amikor *„intarziaképek"*-et csináltak: felhőt, vizet, növényeket utánoztak idegen zöld, kék, piros, lila festett fanemekkel és keretbe téve a falra akasztották. Ez volt a faberakás kimúlása a bútor számára. Tényleg sokáig hiányzott is az intarzia a modern bútor területeiről, mert egyéni-művészi és kézikészítésű jellege nem fért össze a sachlichelvek térhódításával. Most azonban újra találkozunk vele olyan bútorokon, amelyek az egyszerű használati szempontokon túl, bizonyos finomabb luxust is hivatottak szolgálni. Az új intarzia ismét a régi jó alakítási elveket követi: *megfelel az anyag természetének — rajza nem szertelen és naturalisztikus, hanem stilizált, — hatása síkszerű, nem törekszik festett képhatásra, — a színek nem túlzottak és azokat csak természetes faanyagok adják, — az egésznek hatása egységes, nem ugrik ki a bútorból.*

A képek néhány modern bútor intarziáit mutatják.





Az alaprajz jelmagyarázata:

Hálószoba:

1. *Ruhaszekrény*
2. *Ruhaszekrény*
3. *Fehérneműszekrény éjjeliszekrénnyel*
4. *Fehérneműszekrény*
5. *Toiletteasztal*
6. *Asztalka*
7. *Heverő*
8. *Karosszék*
9. *Ülőke*

Lakószoba:

10. *Könyvespolc secretairrel*
11. *Könyvespolc bárszekrénnyel*
12. *Asztalka*
13. *Vitrin*
14. *Kártyaasztal*
15. *Teaasztal*
16. *Pad (heverő)*
17. *Pad (heverő)*
18. *Karosszék*
19. *Ülőke*

Részletek egy háromszoba-hallos lakás berendezéséből

Tervezte: Nándor Kató

A háromszoba-hallos lakás berendezése egyedülálló hölgy részére készült. A *hall* és *ebédlő* régi bútorai változatlanul megmaradtak, csak két szoba készült újonnan. Ezeknél az a feladat volt megoldandó, hogy az év egy részében még két személy lakhasson a lakásban és az mégis megmaradjon szokott rendjében nagyobb vendéglátásokra alkalmasnak. A hálószoba elhelyezése adva volt a szomszédos fürdőszoba által, a másik és legnagyobb szobába a meglévő ebédlőt volt szükséges elhelyezni és így a legkisebb lakószobát kellett úgy megoldani, hogy ott a nagyszámú ülőbútoron kívül még két kényelmes fekvőhely is elférjen.

A *hálószoba* berendezését heverő, ruha- és fehérneműszekrények, asztalka, karosszékek és egy toiletteasztal képezik. Ez utóbbi látható a jobboldali képen. A diófa-asztal lapja csont-

Buhay Józef

intarzia Ernitö

l.

A Butor

1937 (.136.1

9-10 n

21.16
14
1.16

36 32

Buhay Ferenc

intarziavágó-
mester.

lásd

Magyar Iparmű-
vészet

1929. 108. l.

A cikkecske

Finta Sándor-
csornagjában.

Áradon Réthy Lipot-
nak volt könyomdáj
A 40-es évek végén
a legjelentősebb vid
ki ~~ko~~ litográfia a
Kassai Werfer tipog
fia könyomdája.
Ennek jelentőségét
az adja meg, hogy
~~Ő adott~~ itt jelent meg
az első folyóirat (18
~~amely~~ az „Abrázolt
folyóirat", később
„képes újság", amely
nemcsak mellékletek
hanem szöveg közé ny
mott litografált illus
ciókat adott. ~~Rajzolój~~
~~Fáy Mór~~, legtöbb rajz
Fáy Mórtól származik

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 FEB 17

ÉLET ÉS IRODALOM

Buhály József, grafikus

1021







Buhály József metszetei

TÉSE:

ETT

*címmel ismeretterjesztő ri-
neves szakértőin – dr. Buda
főorvoson és dr. Szilágyi
ségi előtt álló középiskolá-
ember, egy hajdani utcalány
kes asszony. A gimnazisták
szkodtak, a fiatalember első,
ét, annak okait, következmé-
k kellenek" tévhitet cáfolta
határozásának okát tárta fel.
séges reagálások érkeztek,
áltoztatással.*

A fajfenntartás ösztönszerűségét minden élőlény magában hordozza. Ez természetes. A Teremtés Bölcs műve ez, hogy az élet folytatódjék. Nézzük csak az állati világot: Senki emberi tudomány nem irányítja őket, semmi vonatkozásban sem, a nemi életükben sem. Szervezetük érettsége, átváltozása alakítja őket a szaporodást illetően. A megtermékenyülés után semmiféle szexuális élénkséget nem tanúsítanak egymás iránt. E tekintetben az ember alábbvaló az állatnál. Nem ismer korlátot, önfegyelmet.

*

Kérem, ismételjék meg a műsort, mert belépett az édesanyám, épp a váló asszony vallomása közben, s vele együtt nem lehet ilyesmit végighallgatni!

*

Az ember is állat, tehát ugyanígy kell szaporodnia és nemiségének a kozmosz által determinált szerepe semmiképpen nem az, hogy „szerelmi kultúra" meg mimarhaságok, csak az, hogy az emberi faj szaporodjon, fennmaradjon.

*

Egyáltalán nem beszédtéma az egész. Annyira intim, annyira csak az érdekeltekre tartozó az egész dolog — akkor is, ha kultúra van benne, akkor is, ha nincs —, hogy sem most, sem soha társalgás, egyszerű társalgás tárgya nem lehet!

Köszönöm az egykori kurvának, volt sorstársamnak, hogy igazolt visszamenőleg is: én nem mentem férjhez, de kikötöttem valaki mellett, aki számomra drága, szent — és FÉRFI!

*

A szex „bedobása" mint az élvezet, a meg- és kiélés csúcsa,

Asszonyo
lik fiukat,
radnak évi
a válás
egy kis
nekik —
serdülő gy
lán éppen
Az ő sorsu
lemennek
rossz —
válás lesz
rek felcsep
el kell ma
nyifelé vá
rasztja m
partnereke
düllét és j
síró, hossz

Ugyan k
férjnek a
válni kész
rájött, 10 é
volt lefekü

Megtanít
villával e
meg, melyi
melyikbe a
jutottunk,
méletét tud
ez nem is
me. Én jó
(amikor mé
ágból nem
piarista gi
rajz" órájá
mereteimet
neki különö
got, társada
új felfedezés
zá pszichol
(netán orvo
tenek. Kelle
szetrajz-föld
tábla, kréta,
később tudt
kellett), ami
legtermészet
ján elmesélt
— és csen
korcsolyázni
vő teniszpá
ez is divat
percekben).
kor is ott l
különösen k
—, de a töb
szen minde
Tóth Tihamé
ter atya kön
nagyon hittü
gítés pl. me
gerincet oko
tuk!)

Drágáim!
gatjátok ma
dogság kulc
eluralkodásá
mit? Lehet,

Kérem, jeg
magyarságtól
ágy-titok kib
alanyokat ta
szagú mest
melyik nép
rákat, melyi
nemzeti-kara
tok, nem pe

Buháty József

Képei a Fiatal Képzőművészek Stúdiójá-
nak pécsi kiállításán

Dunántúli Napló
1979 dec. 16

Vörösi Pál
ciNc

Buhály József

festőművész

Kiállítás a Műcsarnokban dec.-jannár hóban.

Molnár Tsolt
ajtte

Magyar Hírlap
1981 jan 23

Buhály József festő-grafikusművész

A VI. országos tájfestészeti biennálé Hatvanban látható 1985. jan. 14.-ig. — A szentendrei festők közül Kóka Ferenc, Buhály József, Orosz János képei is szerzőjük sajátos törekvéseit jelzik.

Losonci Miklós: Magyar táj, magyar ecsettel.
Pest Megyei Hírlap, 1984. dec. 5.

Buhály József

A Szovjet Kulturában állitott ki közös tárlaton, melyet Művészbarátság címmel rendeztek meg.

A tárlat legapróbb képe *Buhály József* művesen rajzos, puritán tisztaságú, parányi rézkarca, *A vándor*, amelyet a szovjet fővárosban nemrég ösztöndíjasként készített, így keltezése és aláírása mellett nem véletlenül szerepel a Moszkva szó a mű születési helyének hitelesítésére.

Magyar Hirlap 1981/1

Wagner: Művészbarátság

Bukály József

Nagymaroson megnyílt a Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak nyári táblata, melyen szerepelnek munkái.

Losonci Miklós: Táblatok Nagymaroson és Vácott.

Pest Megyei Hírlap, 1977. júl. 20.

Buhály József grafikus

„Krumpliföldön" (Nyírségi hatás) rézkarc 10x10 cm

„Romos táj" vines rézkarc 12,3 x 23 cm

szerepelt a Studió 1978-as kiállitásán

-katalógus a könyvtárban-

Buhály József festőművész

Szurovi Pál: Triptichon,
Országos Tárlatok Kecskeméten és Vásárhelyen

Művészet, 1982. január

Buhály József, festő- és grafikusművész

a Műcsarnokban rendezték meg a Stúdió '80 című kiállítást. – Buhály József, „Törés" c. munkája szerepelt a kiállításon. (említve).

Fecske András: Józnabb célok felé...
Dolgozók Lapja, 1981. jan. 25.

Buhály József,
Kőszegvéri

A hatvani kiállításon két képe szerepelt.

Hevesi Szemle,
1981. 1., 69 old.
Afka Péter: A negyedik hatvani tájképkiennáléról.

Buhály József

Szuromi Pál: Rezignáltan, kulturáltan

Művészet, 1983. november

Buhály József festőművész

Husz Mária: Derkovits ösztöndíjasok beszámoló kiállítása

Bs Buhály József festő- és grafikusművész

a Szentendrei Múzeumban júl. hó végéig látható a „Pest megyei tárlat 1980" c. kiállítás, melyen szerepelnek a művész művei.

Kasonci Miklós: Pest megyei tárlat, 1980.
Pest Megyei Hírlap, 1980. júl. 2.

Buhály József festőművész

A kulturális eseményeket ismertető rovat közli:

Buhály József festőművész a Ferencvárosi Pincetárlaton,
Dér István " a Képcsarnok győri bemutatótermében,
Félegyházi László " a debreceni Medgyessy teremben,
Leitner Sándor " a nagykanizsai Egry József Teremben,
Vecsési Sándor " a Csontváry Teremben mutatja be műveit. A felsorolt művészek kiállítása november 9.-től tart nyitva.
Szegő György fotókiállítása a Fiatal Művészek Klubjában megtekinthető november 3.-tól.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. nov. 11. XXII. évf. 45. sz. 8. lap.

Buhály József, festőművész

Ebben az évben „Ember és környezete" címmel hirdették meg a fiatal képzőművészek harmadik országos pályázatát. A győri múzeumi képtárban állították ki a pályázati munkákat. – A művész műve szerepel a kiállításon: „Füstös világ" c. (említve)

(kloss): A nosztalgiától az irónáig.
Kisalföld, 1978. okt. 18.

Buhály József, grafikus- és festőművész

A Csongrádi Művésztelep alkotói minden aug.-ban tárlaton mutatkoznak be a város előtt. – Aranyi ~~János~~ Sándor, Buhály József képei jóformán egyetlen csongrádi tárlatról sem hiányoznak. – Buhály József-et eddig komor hangulatú, expresszív rendszerint nagyméretű festményeiről ismerhettük. Most két nives, miniatür rózkarcát láthatjuk. (említve)

J. Szoráth Gyula: Névjegyek.

Csongrád Megyei Hírlap, 1979. aug. 28.

Buhály József, [ ]

L: Bukta Irne

P. kün J: A feszültség feloldható

J.

Nincszabadság. Bn. 1980. dec. 31.

Buhály József, festőművész

Az év utolsó hónapjában rendezte bemutatóját a Fiatal Képzőművészek Stúdiója. A kiállításon szerepeltek a művész művei.

Bereczky Loránd: a fiatalok stúdiójának kiállítása.

Kritika, Budapest, 1949. 3.

Buhaly József festő

„Falusi" c. plexitol képe (77,3×60,5 cm)
szerepel az 1978-as Studió kiállításon

- katalógus a könyvtárban -

Buhaly József festő

neve említve, szerepelt a Fiatalok Studiójának kiállitásán

Bereczky Lóránd: A fiatalzok studiójának kiállitása
Kritika 1979/3 37-38.o.

BUHÁLI JÓZSEF

MAGYAR HIRLAP 1979/4/

WAGNER: LIRAI PORTRÉ



Buhály József rajza

BUHÁLY JÓZSEF 6

ŐSZ ÓTA ÚJRA Budapesten, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának közös műtermében festi képeit szűkebb pátriájáról. A felületes szemlélő számára talán önismétlésnek tűnhet. Szerencsére, távol áll tőle a rutinszerűség. Mindez nála inkább *konok következetesség*. Talán földműves őseitől örökölte ezt a szívós szorgalmat, de rendszeresen, nagy munkabírással dolgozik. Pedig távol áll tőle a görcsös érvényesülési törekvés. Szemmel- 4/18

WAGNER: LIRAI PORTRÉ

BUHÁLY JÓZSEF FESMÉNYEI

Szentendre, Művésztelepi Galéria

Elindultam a zebrán, s eljutottam valahová, ahol érzem a világot — a vendégkönyvi bejegyzés szellemesen, találóan fogalmazza meg Buhály József kiállításának lényegét. Olyan világot keres, idéz fel a Képzőművészeti Főiskolán 1977-ben Kokas Ignác tanítványaként végzett, fiatal művész, amely otthonunk lehet, amely megőrzi az ember és ember, ember és tárgy közötti közvetlen kapcsolatokat. *Nyírvidék, Homokvilág, Homokvihar* — mondják a képcímek, de az útnak indító táj motívumai erősen absztrahálva, szinte jellé egyszerűsödve jelennek meg. A vízszintes egyenesekkel szabályosan tagolt felületen sötét, alaktalan tömeggé romlott a *Tanya*, a horizonton meghatározhatatlan, többféleképpen értelmezhető forma bontakozik ki, emelkedik a magasba. Nem kínál „kék madarat" a kép — csak szemlélődésre, tűnődésre ösztönöz: hogyan tagadják-egészítik ki egymást az organikus és geometrikus motívumok, mennyi szépséget kínálnak a gondosan megmunkált, nemegyszer plasztikusan formált felület legapróbb részletei, a sárgák, barnák, kékek egymás mellé simuló tónusai.

Lírai hangulatúak, de nem az idillt keresik Buhály József képei. Hogy a gondosan megmunkált részletek mellett szabadon hagyja a farost durva felületét, hogy grafikai elemeket társít a festői hatású részletek, geometrikus formát az absztrakt természeti motívum mellé, hogy előszeretettel alkalmazza az átlós kompozíciót, azt jelzi, hogy tele van nyugtalansággal, ellentmondással, aggódással az otthont adó táj és embere sorsa iránt. Nyugtalanságát — mint akvarelljei is bizonyítják —, komoly tehetsége, rendkívül következetes munkája hitelesíti.

P. Szabó Ernő

forrás

Németh Andort igazán nem kényezteti figyelmével az utókor. Sem a költőt, sem az írót, sem az esztétát, de még a *Csillag* egykori főszerkesztőjét sem, akinek 1950-ben került le a neve a lapról. Ha emlegetik, szinte kizárólag József Attilával kapcsolatban, akiről egyetlen kortársa sem rajzolt gyöngédebb és teljesebb portrét, mint ő. Viszonyát a költőhöz jellemzik a *Külvárosi éjr*ől írott recenziójának kezdő mondatai: „Az érdeklődés, amellyel József Attila pályáját kísérem, hevességében, megvallom, majdnem embertelen. Légtornászt figyel a barátja így: hüledezve, szorongva, imitt-amott halk rosszallással csóválva a fejét."

Most is a kettejüket összekötő szellemi vonzalmat vizsgálja Tverdota György JÓZSEF ATTILA ÉS

BUHÁLY JÓZSEF

Krumpliföldön dolgozó paraszt-párja talán ezért sugároz annyi emberi méltóságot. S egyik tenyérnyi lapján, lehet hogy ezért, végtelenné tárul a nyírségi határ. Szereti a szürkét, a feketét a grafikai sokszorosításban, meg a vörösesbarna szépiát. Ebben is a régi mesterek igazítják ízlését. De a téma mai és hazai. Úgy őrzi a szülői ház üzenetét, a nyolcgyermekes „családi kör" emlékét, akár a szerencsét próbáló mesebeli fiú az útravalóul kapott hamuba sült pogácsát. És jó szívvel megosztja nézőivel.

MAGYAR HIRLAP 1979/47/23

WAGNER: LIRAI PORTRÉ

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1982 DEC 31

1021

Felelősségtudattal

Buhály József kiállításáról



Törés

A Veszprémben, a Georgi Dimitrov Megyei Művelődési Központban látható *Buhály József* festőművész tárlata. A misztikus színvilágot sugárzó képek bravúros technikával ötvözve nagyszerű élményt nyújtanak a látogatóknak. Buhály érezteti a kapcsolatot az ember és a körülötte lüktető világ között. Drámai hatású festményei a kitűnő felkészültségű művész belső vívódását is mutatják. Otthonosan mozog abban a műfajban, amelyet az utóbbi években divatosnak is mondhatunk. Főleg a formákra, a technikai játékokra, a színek egymáshoz való viszonyára ügyel és azzal fejezi ki mondanivalóját. Ő méltóképpen tovább viszi azt a formavilágot, amelyet ma már klasszikusnak számító mestereitől örökölt. E művészi erő mellett nem lehet csak egyszerűen elmenni, észre kell vennünk a formajátékok között megbúvó művészi telítettséget, a mélyről jövő érzelmeket. Mindezt drámai mozgalmassággal tudja kifejezni. Buhály művészete fokozott figyelmet érdemel, a veszprémi tárlat december 6-ig tekinthető meg.

V. L.



Homokvilág II.

NAPLÓ

Buhály József

n-parton Szigliget Vár- 400 öl szőlő eladó. ival megközelíthető, van. Szabó Dezső, , Szabadság u. 59. sz.

egtomajon eladó ezer ató, gyümölcsös. Víz, an, megosztható, be- Cím: Keszthely, Nagy . 51. Németh.

kisebb balatoni tel- iker faházzal, vagy ettel 400 000-ig. „Bala- től–Zamárdiig" jeligé- kesfehérvári hirdetőbe.

Z. u. 10/A. 4/9.

125 Fiat Special egybe, vagy alkatrészenként eladó. Cím: Herbáth László, Dudar, Erdősor út 50.

Uzembiztos IB-s Trabant olcsón eladó. Veszprém, Szabó Ervin utca 13. (Cholnoky lkt.)

4 éves, M–24. Volga L. gépkocsimat 85-ig érvényes műszakival elcserélném hasonló korú 1200, vagy 1500 Zsigulira. Érdeklődni: Csontos, Veszprém, Felszabadulás út 77.

szakival olcsón eladó (esetleg bontásba is). Veszprém, Stromfeld út 3/A. VI. em. 2.

1500-as P. Fiat friss műszakival első kézből eladó. Tihany, Kossuth u. 85.

5 éves Zsiguli 30 000 Ft-ért eladó. Pápa, Szabó Ervin u. 51.

Skoda S 100-as alkatrészként eladó. Nemes József, Várpalota, Kiváló F. u. 6. III.

ZS Trabant Limousin eladó. Tapolca, Szamuely utca 76.

avító kis- Baros. Balatonfüred, Móricz Zs. u. 9.

Eladó vörös és fürtös köles nagyobb mennyiségben is. Szűcsné, Veszprém, Árpád u. 9.

22 kilogrammos gázpalack, reduktorral és fűtőkészülékkel eladó. Érdeklődni: egész nap. Veszprém, Szikra u. 2. (5-ös helyijárat végállomása.)

100 kilogrammos hízott sertések eladók. Pintér, Hárskút, Rózsafa u. 13.

Eladó fűrész tűzifa, szén, f olajkályha, 1 ágybetét. Érdel óra után. Ves u. 8. alatt.

Függönykarni vitelben fakari zetre is szer méretben kapható. Lachegyi, Veszprém, Pajta u. 14.

PVC, szőnyegpadló burkolást rövid határidővel vállalok. Ugyanitt parkettacsiszoló gép eladó. Goreczky Róbert, Veszprém, Jókai út 10.

LÚDVAI KÁROLY
életének 54. évében súlyos betegségben, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése december 4-én, szombaton 15 órakor lesz Ajkán a bódéi temetőben. A gyászoló család.

A rádió és a televíziók mai műsora

ó
lmet kérek!
vzete 8.37:
0: Évszáza-
ből. Wil-
vezényli a
Filharmoni-
0.35: Ritkás
40: Bikfalvy
yi Ilona és
Nézők és
háztörténeti
ráma 13.52:
alauz 15.35:
zongorázik
16.30: Ko-
17.05: Üd-
ergolesi-con-
en. Gordon
21.30: Fűtől
delmi riport-
0.10: Meló-

játszik 8.35:
getés 10.00:
ktél 12.40:
Hervé ope-
enedélutánja
Robert Plant
): Közvetítés
-mérkőzésről
a női kézi-
nóta, híres
nthy Színpa-
s 21.25: Köz-
ságról 21.35:

péntek

Ritmus! Elton John felvételeiből 22.05: Népdalkörök pódiuma 22.30: Nem szentírás! Késő esti töprengések a gazdaságról 23.20: Az Újvidéki Rádió bigbandje játszik

MAGYAR TELEVÍZIÓ

8.00: Idősebbek is elkezdhetik. Tv-torna (ism.) – színes 8.05: Iskolatévé: Fizika (ált. isk. 8. oszt.) Rezgések, hullámok, hangok 8.30: Fizikai kísérletek (középisk. 2. oszt). Hullámok terjedése 9.00: Környezetismeret (ált. isk. 4. oszt.) A Kiskunság 10.00: Rajz (ált. isk. alsó tagozat) Mesélj, rajzolj, játssz velünk. Útvesztőben – színes 10.20: Osztályfőnöki óra (ált. isk. 5–8. oszt.) Most mit tegyünk? Nézd meg, kivel barátkozol! – színes 10.30: Deltácska. Szárnyas kerék. A vasút története 2. 10.50: Képújság – színes 13.55: Iskolatévé: Fizikai kísérletek (ism.) 14.05: Deltácska (ism.) 14.25: Osztályfőnöki óra (ism.) – színes 14.35: Rajz (ism.) – színes 14.55: Környezetismeret (ism.) 15.20: Fizika (ism.) 15.55: Hírek 16.00: Szülők iskolája XIII/11. rész: Testvérek (ism.) – színes 16.30: A mesterségek dicsérete. Két kisfilm Jugoszláviáról 1. Megszűnő műhelyek – színes 2. Iskola a szigeten – színes 17.00: Reklám 17.10: Slágerhírlap. VIII/4. rész: Az 1919–1923 közötti évek slágerei. NSZK filmsorozat – színes 17.55: Képújság – színes 18.00: Ablak 19.00: Reklám 19.05: Idősebbek is elkezdhetik. Tévétorna – színes 19.10: Olvassatok mindennap! 19.15: Esti mese 19.30: Tv-híradó – színes 20.00: Delta. Tudományos híradó – színes 20.25: Zenés tv-színház. Canterville-i kísértet. Zenés játék – színes 21.45: Reklámújság 22.00: Fiatalok órája 23.00: Tv-híradó 3. – színes

II. MŰSOR

19.55: Női kézilabda-világbajnokság. Magyarország–Norvégia mérkőzés. Közvetítés a Budapest Sportcsarnokból – színes. A szünetben: Reklám 21.15: Tv-híradó 2. – színes 21.35: Bolgár hajóépítés. Bolgár rövidfilm – színes. 21.45: Forradalomban született. Magyarul beszélő szovjet filmsorozat. X/8. rész: Álruhás fenevadak 22.55: Képújság – színes.

MOSZKVAI TV I. PROGRAM

6.00: Időnk 6.45: A napkitörés éve – tévéfilm 1–2. rész 9.05: Koncert 9.20: Hírek 12.30: Hírek 12.50: Dokumentumfilmek 13.25: Orosz beszéd 13.55: Moszkva és a moszkvaiak 14.25: Afganisztán művészeinek műsora 14.55: Ősrégi, ősrégi mese 16.45: Ma a világban 17.00: Ember és törvény 17.30: Idealista – tévéfilm 18.00: A Moszkovszkije Novosztyi újság díjáért folyó nemzetközi műkorcsolyázó-verseny 19.00: Időnk 19.35: A műkorcsolyázó-verseny folytatása 20.20: Orosz múzeum – A. Venecianov P. Fedotov és koruk művészei

SZLOVÁK TV

8.45: Hírek 8.50: Iskolatelevízió – ism. 9.15: Zenés szórakoztató gyermekműsor – ism. 9.45: Nők magazinműsora 10.25: Peter Hanus: Zöld a fű – tévéjáték 2. bef. rész – ism. 11.45: Szórakoztató vetélkedőműsor – ism. 12.25: Tv-híradó 15.30: Hírek 15.35: Rövidfilmek a képernyőn 16.35: Idomítók – szovjet ifjúsági filmsorozat – 3. rész 17.00: Beszélgetés a Smer Stúdió művészeivel 18.00: Bratislavai magazin 18.15: Túlélik-e a 2000. évet? – angol természetfilm-sorozat – 14. rész 18.40: Dokumentumműsor 19.10: Esti mese 20.00: Fortuna és Jacinta – spanyol tévéfilmsorozat – 3. rész 20.55: Jó napot, itt Párizs – szórakoztató műsor 22.00: Ez történt 24 óra alatt 22.15: Katasztrófa földön-égen – szovjet kalandfilm – 1. rész 23.25: Amanda Lear Prágában – az angol énekesnő koncertjének műsorából – felvételről 00.20: Hírek

JUGOSZLÁV TV

16.30: Videóoldalak (Zg) 16.40: Horvát útirajzírók (Zg) 17.00: Magyar nyelvű tv-napló (Bg) 17.10: Német nyelv (Zg) 17.40: Hírek (Zg) 17.45: Búzavirág – adás gyermekeknek 18.15: Tv-naptár (Zg) 18.45: Ifjúsági képernyőn (Zg) 19.15: Rajzfilm (Zg) 19.21: Reklám (Zg) 20.00: Tusepioni pásztorok. Filmsorozat (Bg) 20.55: Reklám (Zg) 21.00: Könnyűzenei adás (Bg) 21.45: Tv-napló 22.00: A szív kultúrája (Zg).

OSZTRÁK TV

10.15: Iskolatelevízió 10.30: A híres papa. Amerikai film 17.25: Hallo Spencer! Gyermekműsor 17.55: Jó éjszakát, gyerekek! 18.00: Panoptikum 18.30: MI 19.00: Osztrák képek 20.15: Kottan kinyomozza. Filmsorozat. „Cansas City" 21.20: Helmut Lohner show-műsora 22.10: Sporthírek 22.20: Éjszakai stúdió 23.20: Hírek

II. MŰSOR

17.30: A mi iskolánk (1.) 18.00: Tévégaléria 18.30: Szájkosár nélkül. Ifjúsági magazin 19.15: Gyermekek mesélik... 20.15: Keresztmetszet 21.20: Riportműsor 22.20: Pisztolypárbaj a Casa Grandén. Amerikai–spanyol film

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KFT.
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 FEB 6
KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza
Buhály József
1021

BUHÁLY JÓZSEF:

ÖREGSÉG



...dták-elvittek az öltönyt, ag...
...abátot. Pedig itt igazán ne...
...nasz: reggel héttől, este hét...
...l a szalon. Mondani sem kel...
...után kevesen nyitják ki a fe...
...ajtaját.
...mi lehet az oka annak, hog...
...munkaidőben intézik az emb...
...s-bajos dolgaikat? Csak e...
...választ tudtam kiötleni: nyi...
...rt, mert a munkahelyek töb...
...a vezetők nem bánják azt a fé...

Meg is kérdeztem az egyik ...beosztású ismerősömet, akiről ...hogy náluk például elég szigo...szik az ilyesmit, kilépőt írnak, ...olnak a távol töltött idővel. — ...gazság, hogy legtöbbször a ké...lé indokként azt teszik „ma...en" — mondta. — Aztán veze...ogathatja, hogy mennyire akar ...hatolni a beosztott „magán-...". Legtöbbje nem akar: aláírja ...t. Pedig tudom — tette hozzá ...tájékozott volna, sokszor egy ...attal felvilágosítást adhatna, ...hivatalnál munkaidő után még ...óra hosszáig elintézheti ügyes...olgát, nem kell azért félbe...a munkát.

...zínű, hogy sok helyen a kényel...megoldást választják. Úgy is ...nánk: ez a terület klasszikus ...annak, amikor a magánérdek ...agosan a csoport, netán néha a ...mi érdek fölé kerül.

...kérdés mégsem ilyen elvont, ...nyolult. Azt hiszem, sok he...évek óta felhalmozódott „le...." kellene felváltani egy kicsit ...o munkaszervezésnek, s néha ...tározottabban kellene nemet ...egynémely vezetőnek, ami ...ehet kissé kényelmetlen is. De ...ányban állna sok ezer haszno...tt munkaóra.

Marik Sándor

...szakszervezeti teendő, mint az köztudott, ...segélyezés. Megtörtént már, hogy csalá...okokra hivatkozva kért valaki szakszerv...zeti segélyt, holott jól tudtuk, ő együtt se...él a családjával. Ha felületesen döntünk, ...akárcsak 200 forintot is juttatunk ennek ...önmagát sajnáltató embernek, szerintem sú...lyosan sértettünk volna a munkás igazság...érzete ellen. De ez bonyolultabb kérdé...Nem szeretnék most elmélyülni benne.

● **Én meg azt szeretném, ha elmélyül...benne.**

— Rendben. Nézze, bár a mienk szoci...lista brigád, de mégsem mondhatom, ho...itt csupa tökéletes ember van. Itt is előfo...dult már többször, hogy egyik vagy más...ember keveselte a fizetését. Talán egy te...melési tanácskozáson ennek nem adott vo...na hangot, de nekem, aki állandóan ott do...gozom mellette, szépítés nélkül odadobt...nem érti, hogy a másik miért kap többe...Elkezdtem magyarázni: nézd öregem, az...másik négy ablakot is beüvegez, amíg ...kettővel sem végzel. Persze, hogy kény...metlen ilyenkor a szituáció, mert az elé...detlen ember sok mindent felhoz mentsé...re. Van, amikor már a magas cén is jár...ember, mert a logikus érvelés kevésnek ...nik. Görcsök is csomósodnak ilyenkor ...ember gyomrában. Nekem az a módszer...hogy ilyenkor elsétálok a műhely túlsó ...gibe, lehülni egy kicsit. Aztán kezdem ...ről az érvelést. Máskor meg azt kell beb...nyítani fehéren-feketén, hogy ha csak tiz...öt percet lötyögünk el fejenként, az tíz ...bernél mennyire jön ki havonta, meg h...mennyivel több lehetne a kereset, ha a...tizenöt percet is a munkára fordítan...Azért nem szélmalomharc ez, higgye el. ...re többen vallják a mi kis kollektíván...is az elvet: pajtás, tegyél többet az a...ra, meg a kalapba, akkor neked is töb...onnan.

Buhály József







Élet és Irodalom, Bp. 1979. febr. 17. XXIII. évf. 7. sz. 15. lap.

Buhály József metszetei

HÉRA ZOLTÁN

Rar

Valaki elrabolta a
melyekre hajdan
s azóta csend tüze
folyót amint forr
kiönti népemet, ú
s jön rám is, a m
„Mindenki, minde
büdös szelekkel s
Hát nem, felső ki
S ti, a lenti háro
allegóriaistenei.
íly könnyen mégs
aki életet átkoz,

A kutakat eltömt
seregem szétoszol
De így is csak: v
Szépemlékű kerte
Paripám, elomlot

Páncélom, kardo

Harcikocsik, le m

A nyomorult Sem
aki a folyamot m
a közönyt ránk h
ki árnyékcsapatol
ők maguk soha –
a még ép mezők
Hurrá! Ez ám a c

Atyám elhagyott,

anyám, más orsz

bátyáim, barbár
üzenik, fogadjam
nővéreim a közös
No de mi magun

Utánam, velem!
szemtől szembe a
Roppant ütéseink
a hátán a robogá
Különbül Baal se
Jobb felé nyilat l
Csáklyázunk előt
Iszonyú pusztítás
iszonyú irgalmat

Ütésünkre testet

— maguk isszák
helyükre maguk
Egyformák, mint

Névtelen mind. V
hogy magukért s
Utánam, velem m
a mező már teli
itt már majdnem
mellénk áll, átho
s jön velünk, kül
mutatja az utat a

KUMENTUMGYŰJTÉSE:

K-TETT

élet kultúrája" címmel ismeretterjesztő ri-ádióban. A téma neves szakértőin – dr. Buda nre nőgyógyász főorvoson és dr. Szilágyi yszólaltak érettségi előtt álló középiskolá-etbe vett fiatalember, egy hajdani utcalány észülő kétgyerekes asszony. A gimnazisták enségéről panaszkodtak, a fiatalember első, erelmi balsikerét, annak okait, következmé-nyilvános házak kellenek" tévhitet cáfolta sszony pedig elhatározásának okát tárta fel. ben igen szélsőséges reagálások érkeztek, eké ly stiláris változtatással.

tól azért nem, mert a núgy tomboló ösztönök nába való belemerülés hető el bizonyos elfo-kül, a viszonylag cse-önbség miatt. Az idő-ógusok pedig egyrészt hozták a régi, „erköl-ésüket, másrészt — és — akinél már meg-nemi hormon-működé-dvük, sem átélési belső olytán érdekfeszítő elő-s, ami azt a célt érné mélünk.

*

net a szexuális életet vagy másoktól megta-eseim! Az az ember ől jön, vele születik. ajját magamról beszé-után váltam el a fér-degülés miatt, pedig mondhatom ő a farok-zé tartozott. Ez az ami vosan bántott, mert ő élvezetét kereste, nem al, hogy nekem fájdal-

nem kell se iskola, se t az már nem termé-pedig taktusra nem

*

élen mit látni? Éppen, nappal izélnek a mai ijelentem, nem ítélem sz éven felülit, akinek várni kell a házassá-már sok a jóból! Miért keresztül mutatták be változatosságokat?

*

i ambíciónak megfele-uális nevelést oda kell hogy ne alacsonyodjon odássá", csupán kaján

A fajfenntartás ösztönszerűségét minden élőlény magában hordozza. Ez természetes. A Teremtés Bölcs műve ez, hogy az élet folytatódjék. Nézzük csak az állati világot: Senki emberi tudomány nem irányítja őket, semmi vonatkozásban sem, a nemi életükben sem. Szervezetük érettsége, átváltozása alakítja őket a szaporodást illetően. A megtermékenyülés után semmiféle szexuális élénkséget nem tanúsítanak egymás iránt. E tekintetben az ember alábbvaló az állatnál. Nem ismer korlátot, önfegyelmet.

*

Kérem, ismételjék meg a műsort, mert belépett az édesanyám, épp a váló asszony vallomása közben, s vele együtt nem lehet ilyesmit végighallgatni!

*

Az ember is állat, tehát ugyanígy kell szaporodnia és nemiségének a kozmosz által determinált szerepe semmiképpen nem az

Egyáltalán nem beszédtéma az egész. Annyira intim, annyira csak az érdekeltekre tartozó az egész dolog — akkor is, ha kultúra van benne, akkor is, ha nincs —, hogy sem most, sem soha társalgás, egyszerű társalgás tárgya nem lehet!

Köszönöm az egykori kurvának, volt sorstársamnak, hogy igazolt visszamenőleg is: én nem mentem férjhez, de kikötöttem valaki mellett, aki számomra drága, szent — és FÉRFI!

*

A szex „bedobása" mint az élvezet, a meg- és kiélés csúcsa, természetesen a leggyalázatosabb

Asszonyok, akik egyedül lik fiukat, lányukat — mié radnak évekig férfi nélkül a válás körülményei leg egy kis szobát „engedél nekik — hová tegyék n serdülő gyermekeiket, akik lán éppen a válást válasz Az ő sorsuk egyértelmű: v lemennek egy új — és ugy rossz — házasságba, vag válás lesz a sorsuk, amíg rek felcseperedik és elmegy el kell majd mennie. Mert nyifelé való alkalmazkodá rasztja még a legszerel partnereket is. És jön az ú düllét és jönnek az éjszaká síró, hosszú-hosszú órák...

*

Ugyan közöljék velem a férjnek a címét, akiről azt válni készülő neje, hogy rájött, 10 éven át *minden* volt lefeküdni vele!

*

Megtanítottuk a gyereke villával enni, de nem m meg, melyik kezébe vegye melyikbe a villát. Mert o jutottunk, hogy a szapor méletét tudja a serdülő. D ez nem is a mai tudósain me. Én jó néhány évvel (amikor még ebből a tud ágból nem lehetett megél piarista gimnázium „te rajz" óráján kaptam meg mereteimet — nem tula neki különösebben nagy f got, társadalmi aktualitást, új felfedezését. Nem kellett zá pszichológusok, szexo (netán orvosok), varázslók tenek. Kellett hozzá egy szetrajz-földrajz szakos ta tábla, kréta. És egy óravá később tudtam meg, hog kellett), aminek alapján legtermészetesebb módján ján elmesélte, hogy mi m — és csengettek is, m korcsolyázni az iskola udv vő teniszpálya-jégpályára ez is divat volt az akkori percekben). Persze, az izga kor is ott lappangott ben különösen koedukált osztá —, de a többit úgy is tud szen mindenkinél ott vo Tóth Tihamér, Szívós Don ak ép gy az , elsor anis

*

Drágáim! Ti tényleg ab gatjátok magatokat, hogy dogság kulcsa a szabad eluralkodásában van? mit? Lehet, hogy igazato

*

Kérem, jegyezzék meg, magyarságtól alkatilag i ágy-titok kibeszélése. Ezé alanyokat találni az ilyen szagú mesterkedésekhez melyik nép beszéli meg a rákat, melyik nem, az nemzeti-karakterben gyök tok, nem pedig szociológia chológiai zagyvalék.

*

BUHÁLY JÓZSEF

MAGYAR HIRLAP 1979/4

WAGNER: LIRAI PORTRÉ

TULAJDONKÉPPEN mindig ugyanazt — önmagát — nyújtja festményben, grafikában egyaránt. Aki próbálta, tudja: ez a legnehezebb. Szülőföldje, a Nyírség tájai, emberei jelentik számára a kizárólagos ihletforrást. Földszínekkel fest földműveseket. Ám távol áll tőle a földhöz ragadt naturalizmus. Igaz, majd minden képén fölfedezhető egy-egy hajlott hátú, fejkendős anyóka, vagy fekete kalapos öreg paraszt arc nélküli alakja, de körülöttük már-már absztrakcióba fordul a tárgyi-természeti környezet. És ha figyelmesen szemléljük a barnák, szürkék, sárgák puritán árnyalatait, rendkívül tartalmas festőiségét, lassan kibontakozik előttünk egy eltűnőfélben levő homoki világ... Nem falusirató, nem nosztalgikus mélázás a múlton, hanem az emberek, s a környezet között fűződő ezer érzelmi szál továbbvitele rohanó korunkban, amely gyak-

BUHÁLY JÓZSEF 4

:an széttépi, vagy összebogozza
ezt.

Vénasszonyok nyara, sötéten
sorjázó kerítés, dércsípett sütő-
ökök narancsszíne, sárgálló, érett
kukoricatábla, légben úszó ökör-
nyál, vacsora szálló füstje,
aranyló naplemente. Öreg csűr
sarkában pókháló ezüstje, vihar-
vert tetőszerkezet orgonasípsze-
rűen tárulkozik az égre, a tornác
ereszére pávalagamb röppen, s
hulló tolla forogva pilinkézik
alá... Bensőséges, halk hangú
vallomás ez a gyermekkorról. A
zárkózott, szemérmes szeretetről
alig árulkodik más, talán csak
az aranypor, amelyet a festő a
festékbe kevert.

BUHÁLY JÓZSEF 7

láthatóan sokáig „dédelgeti" egy-egy alkotását. Olykor késsel kaparja le egészen, máskor tenyerével simítja finommá a farostlemezen a plextollal oldott porfestéket. Nehéz szívvel válik meg képeitől. Ha egy-egy művét mégis beküldi valamilyen kollektív kiállításra vagy pályázatra, többnyire rögtön köztulajdonba kerül, vagy díjat nyer vele, mint legutóbb is Győrött, az ember és környezet témakörében.

Bár ő egyelőre nem gondol reá, mégis ideje lenne megrendezni már első *egyéni* festménytárlatát.

Wagner István

MAGYAR HIR

WAGNER: LIRA

BUHÁLK JÓZSEF 1

MAGYAR HIRLAP 1979/4/

WAGNER: LIRAI PORTRÉ

HATVAN: szokványos kisvárosi vasútállomás. De mostanában látható itt egy kiállítás. *A közönség zöme kétlaki ingázó, kétkezi dolgozó.* Közülük való a képzőművész és most közéjük jött képeivel. Róluk és értük szól. Ezért mer egyenrangú félként tárgyalni a nézővel, mint felnőtt a felnőttel.

Önmagával szemben is rendkívül igényes. Rézkarcban például Rembrandt a példaképe.

BUHÁLY JÓZSEF

E bevezető után bármily furcsának tűnik, mégis ez a valóság: *Buhály József* két évvel ezelőtt fejezte be főiskolai tanulmányait. De már akkor is, ott is ezt és így festette. Mestere Kokas Ignác volt. Számára ez szerencsés találkozás... A diploma után szovjet ösztöndíjjal egy évet tölthetett a moszkvai képzőművészeti intézetben, mint aspiráns. Talán mondanunk sem kell: ott is, akkor is ugyanazt és ugyanúgy festette, mint azelőtt. Sőt, az eddiginél is mélyebb szeretettel örökítette meg a nyírségi tájakat, embereket. (Legalábbis én ezt olvastam le a festményeiről.) S amikor édesanyja leveléből értesült a „falu bolondjának" haláláról, még ott, helyben egy nagyméretű kompozícióban emléket állított ennek a kiskorától fogva ismert és szeretett garabonciásnak.

LAP 1979/4/18

I PORTRÉ

Először az országban Szolnokon

Kinetográfia az iskolai néptáncoktatásban

Benkéné Speck Julianna a Tallinnka Gyermek Néptáncegyüttes művészeti vezetője. 1973 májusától 1989 júniusáig volt a szolnoki Tisza Táncegyüttes tagja. Közben alapfokú, majd középfokú néptáncoktatói képesítést szerzett. Jelenleg a Magyar Táncművészeti Főiskola tanárképző tanszakának hallgatója. A szolnoki Tallinn Általános Iskolában 1990. II. félévétől kezdte meg néptáncoktatói tevékenységét. Az iskolában ekkor már majd tízéves múltra tekintett vissza a néptáncoktatás. Alsó tagozaton a néptáncfoglalkozások órarendi és szakközi időtartama heti 2x45 perc, melyeken a néptáncos alapképzés útmutató tanmenetét, Karcagi Gyuláné-Salamon Ferencné: Játék és tánc az általános iskolában I-IV. (Magyar Művelődési Intézet, Bp. 1992.) vezették be. Az iskola vezetőségének hozzájárulásával és támogatásával az órarendi foglalkozások első 15-20 percében kísérleti jelleggel kezdte el tanítani a kinetográfiát az 1992/93. tanév II. félévétől a 2. osztályos évfolyamokon. Az oktatás során szerzett tapasztalatokra alapozva az idei tanévben folytatja a munkát. Az új második osztályok belépésével a képzés így már mintegy 80 tanulót érint négy csoportban.

– Hogyan jutott eszedbe eltérni a hagyományos, jól kitaposott úttól?

– Néptáncoktatás esetében nincs jól kitaposott út. Sokféle módszer létezik, ami egy-egy kiváló táncpedagógus alkalmazásában remekül működik, de nincs egységes útmutatás. A sors szeszélye a Tallinnka Gyermek Néptáncegyüttes művészeti vezetőjévé tett. Ekkor már 16 éves táncos, 14 éves oktatói gyakorlattal és egy B-kategóriás néptáncoktatói képesítéssel rendelkeztem. Mindezek ellenére rá kellett jönnöm, gyermekeket oktatni százszor nehezebb, mint felnőtteket. Nehezebb, mert a gyermek technikai tudását nekem kell megteremteni, s a táncos hitét és táncszeretetét is nekem kell megalapozni. Hetente 230 gyermekkel dolgozom, akiket ismernem és személyre szabottan foglalkoztatnom kell.

Az eltelt öt év alatt kialakult köztem és táncosaim között egy olyan technikai és verbalizációs rendszer, mely mozdulatelemzési alapokra épül. Az, hogy ezt rögzíteni, leírni is tudják a táncosok, egyszerű technikai kérdés. Sárosi Bálint a zenei képzéssel kapcsolatban mondja „. . . a kottaolvasás a zenetanulásban csak technikai előny, ha nehezebben is – s többnyire pontatlanabbul is – lehet anélkül is zenét tanulni." (Irodalomtörténeti közlemények LXXVII. 1973.) Ez a tánctanulásra is szószerint igaz. Nem ettől a módszertől lesz táncos valaki, de mindenképpen tudatosabb, technikailag képzettebb táncos nevelhető ezzel a módszerrel.

– Mégis, nem túlvezérelt ez az oktatás?

– A Tallinnka Gyermek Néptáncegyüttes célja nem a professzionális táncosképzés. Meggyőződésem viszont, ahogy a zenetudomány eljutott arra a felismerésre, hogy zeneileg művelt emberek képzéséhez természetszerűleg hozzátartoznak a zenei alapismeretek, ezen belül a kottaolvasás tudománya, úgy előbb-utóbb a modern táncosképzés elengedhetetlen részévé kell hogy váljon a mozdulatelemzési, kinetográfiai alapismeretek. A nálam kezdett táncegyüttes – ez jelen pillanatban az 1-5. évfolyam – mozdulatelemzési alapismeretekkel rendelkező gyermekekből áll. Azt, hogy ezen ismereteiket hogyan fejlesztik tovább, s hasznosítják kinőve a gyermektáncegyüttesből, természetesen az egyéni életutak határozzák meg.

– Tudomásom szerint csak az elmúlt tanév II. félévében kezdődött a kinetográfia oktatása, hogyan lehet, hogy táncosaid ezirányú tudását öt évre visszamenőleg dátumozod?

– Mint már említettem, maga a kinetográfia, a táncírás tudománya csak technikai eszköz a táncos kezében, annak tudása viszont mozdulatelemzési alapismereteken nyugszik, melyet az 1-5 évfolyamnál alapmódszerként alkalmaztam.

– Hogyan jutottál el a kinetográfia gyakorlati oktatásához?

– A Magyar Táncművészeti Főiskola II. éves hallgatója vagyok, s ismét tanárom lett Fügedi János, az MTA Zenetudományi Intézet Táncosztályának munkatársa, aki annak idején bevezetett a táncírás tudományába. Beszélgettünk arról, hogy az oktatásban én módszerként mozdulatelemzési alapismereteimet alkalmazom, de sok gyakorlati kérdésben nem találom elég konkrétnak, megfoghatónak a gyermekek számára. Felvetette, miért nem adom a gyermekek kezébe? – Magam is meglepődtem az ötleten, sokáig gondolkodtam a dolgon. Végül arra jutottam, kipróbálom. Így vezettem be a tavalyi 2.a. és b. osztályokban a kinetográfia oktatást, ami első pillanattól kezdve pozitív kísérletnek bizonyult. A gyermekek érdeklődéssel fogadták a tárgyat, a tanév végére képesek voltak egyszerű lépéssorozatokat tánclejegyzésből eltáncolni.

– Tulajdonképpen mire használható ez a tudomány?

– A nemzetközi táncéletben általánosan használt, legelterjedtebb tánclejegyző módszer a magyar származású Lábán Rudolf nevéhez fűződő Lábán-kinetográfia. A tánclejegyzést elsősorban táncművek és eredeti néptáncok hosszútávú megőrzésére használják, de nélkülözhetetlen eszköz táncok tudományos és esztétikai elemzéséhez. A tánclejegzés révén jöhet létre a stílustörténeti korokat megörökítő, tényleges mozgáson alapuló táncirodalom.

– Mennyire általános ez a képzési rendszer?

– A Lábán-kintográfiát Magyarországon jelenleg csak a néptánccal foglalkozó szakemberek használják. Kötelező tantárgy a néptáncoktatókat, táncpedagógusokat képző intézményekben. A kinetográfia oktatás jelenlegi rendszere a szakemberképzést érinti és kizárja a táncosok nagy táborát. Az előzőekből kitűnik, hogy alapvetően felnőttképzésről van szó. A gyermekképzésben tudomásom szerint Európában egyedülálló kísérletről van szó, sőt egyetlen hasonló kezdeményezésről tudok, mely az amerikai Hartford Balettiskolában folyik.

– Mi a kinetográfia oktatásának célja kisiskolás korban?

– A mélyebb testtudat, absztrakt mozgásbeli gondolkodás fejlesztése, valamint az írásbeli táncműveltség kialakítása.

– Mik a kinetográfia oktatásának előnyei ebben a korban?

– A kisiskolás korban kezdett kinetográfia-oktatás esetén a gyermek mozgásbeli fejlődése, motivikai gyarapodása együtt nő mozdulatelemzési, kinetográfiai ismereteikkel. Ezen ismeretek birtokában a táncok megismerése és elsajátítása során a gyermek nem másolja, imitálja az oktató mozdulatait, hanem mozgáslejegyző rendszer analitikus voltából adódóan megismerkedik a tánc belső törvényszerűségeivel, a ritmikai, térbeli és dinamikai jellemzőkkel. A kinetográfia elsősegíti a mozgás szakszerű, pontos verbalizációját, amely a jelenleginél hatékonyabb kommunikációs lehetőséget nyújt a tanár és a diák között. Az írásból megismert mozdulat tudatosítja a mozgás tagoltságát, segíti technikai fejlesztését, és jól meghatározott mozgásterminusokban való gondolkodásra ösztönöz. Az imitáció helyét átveszi az interpretáció, amely a modern előadóművészeti szemlélet alapelve. Az általános iskola alsó tagozatán megkezdett kinetográfia oktatás egyben komplex írásbeliséget eredményez, a gyermek a betűírás-olvasással (beszéd) és a hangjegyírás-olvasással (zene) együtt ismerkednek meg a mozdulatírás-olvasás (tánc) alapjaival, amely így számukra természetes jelenséggé válik.

– Nem megy-e ez az oktatás a gyakorlati munka rovására?

– Ami elveszik a réven, megtérül a vámon mondás alapján, nem. Kísérlet, s ez az oktatás magában hordja a kísérletek összes kockázati és tapasztalati tényezőit. Hiszek abban, jelentős előrelépést teszünk a modern táncoktatás tudományos módszertanában.

–NZs–



Buhály József kiállítása Abádszalókon

A meleg színek poétája

A napokban nyílt meg Buhály József festőművész kiállítása Abádszalókon, az általános iskola aulájában. A tárlatot a község polgármestere, Vincze Ferenc nyitotta meg, akinek megnyitó beszédéből részleteket közöltünk az alábbiakban:

Buhály József festőművész nem ismeretlen Abádszalókon, 1987 auguztusában már volt itt kiállítása. Ő nem a megszokott értelemben vett festő, a szokványos képekkel. Ő valami más színei, képei s technikája megragadja az embert, mint egy félhomályból kinyúló, kérges markú, erős kéz. Ez a munkában megfáradt öreg földműves kéz magához húz, s a maga módján megsimogat. A lélek kinyílik a látványtól, s a szem örömmel issza fel a csodát. A művész régi kiállításának emléke még most is él az akkori látogatókban.

Nagyon szép, meleg színekkel fest: arany, barna, sárga és halványzöld színei egymásba mosódnak.. Szinte a frissen szántott tavaszi föld, bő termést hozó humusz az, ami látszik. Érződik a friss földszag. A festmények elmondják, hogy hogyan jött Buhály József. 1945-ben született egy kis nyírsági faluban, Nyírtason. A gyermekkor élményei elevenen éltek benne főiskolás korában is. Tanítómestere Kokas Ignác volt, s ő adta kezébe az eszközt, amellyel



A megnyitó nagy pillanata (középen a művész)

József kifejezhette gondolatait. A főiskola elvégzése után egy évre ösztöndíjas lett Moszkvában. Rengeteg új szín, új gondolat raktározódott el a művészben, hiszen ott más emberek élnek, más a viselkedésforma.

Moszkvából rengeteg farostlemez képpel és linómetszettel tért haza, de alapvetően a külföldi élményektől sem lett más ember.

Technikája változott a kinti élmények hatására, de égis megmaradt nyírséginek, s magyarnak.

Nem vagyok művészettörténész, s talán nincs is jogom egy elismert művész munkáját értékelni, hisz én csak azt mondhatom el, amit a szemem lát, s azt a látványt, amit a lélek befogad.

Buhály József régi jóbarát, s örülök, hogy újra láthatjuk képeit Abádszalókon. Nagyon jó egészséget és hosszú, boldog munkáséveket kívánok neki, s jó volna, ha a Tisza-tó is hatással lenne művészetére.

A megnyitón közreműködött Dóczy Péter színművész és Lőrinczki Attila előadóművész.

A tárlat 1994. augusztus 9-ig tekinthető meg.

„A Kinizsi az abonyiaké..."

Beszélgetés Fodor Lászlóval, a Kinizsi Pál Gimnázium igazgatójával

Több mint egy évtizedes szünet után 1990. szeptember 1-jén újra megnyitotta kapuit az abonyi Kinizsi Pál Gimnázium. Az első gimnazista „garnitúra" ebben az évben léphetett ki a nagybetűs Életbe átadva helyét az újabb nemzedéknek. Az intézmény újranyitásakor a gimnázium mellett egy kétéves gyors- és gépírói képzést is elindítottak, mellyel kedvező továbbtanulási lehetőség nyílt a város fiataljai számára. Az elmúlt négy év eredményéről, valamint a közeljövőről beszélgettem Fodor Lászlóval, az iskola igazgatójával.

– A visszajelzések ismeretében hogyan alakult a kirepült diákok további sorsa?

– A megújult intézmény első érettségi vizsgáján mind a 26 végzős diák sikeresen szerepelt, olyannyira, hogy közülük több mint felét felvették valamely felsőoktatási intézménybe. Külön szeretném megemlíteni *Makai Adriánt*, aki 100 százalékos teljesítménnyel, azaz a maximális 30 pont elérésével került be a Pécsi Jogtudományi Egyetemre.

– Hányan jelentkeztek és minek alapján választották ki a szeptemberben induló tanév „gólyáit"?

– Ebben az évben negyvenen adták be jelentkezési lapjukat hozzánk, s ebből 30 diákot tudtunk felvenni. Az elbírálásban a tanulmányi eredmény figyelembevételén kívül fontos szerepet játszott a lakóhely is, hiszen bárhogy is van, ez a gimnázium mégiscsak az abonyiaké.

– A nappali képzés mellett egyidejűleg folyt az esti tagozaton is tanítás. Mi a helyzet ezen a téren?

– Az esti oktatás is tovább működik, hiszen mint a tavalyi jelentkezők száma is mutatja (66 fő) igény van rá. A következő tanévre még szeptember 5-éig lehet jelentkezni, melynek feltétele csupán az általános iskola elvégzése.

– Mekkora a lemorzsolódás?

– Ezen a tagozaton – mint nyilvánvaló – már nem csak fiatalok vesznek részt, s a 60-70 főből 4 év után körülbelül 20-25-en érettségiznek.

– Hogyan alakul a jövő a gépírósoknál?

– Ezen a téren sajnos nem olyan virágos a helyzet. Ebben az évben nem tudunk újabb első osztály indítani tanerő hiány miatt, de a meglévő másodikosok tanítása természetesen tovább folyik. A kétségeket eloszlatva a képzés nem szűnik meg, hiszen 1995 szeptemberében lesz első osztály.

– Végül milyen újítást vagy fejlesztést terveznek a jövőre nézve?

– Elmondhatjuk, hogy – mint kisebb középiskolának – 7 számítógép áll a rendelkezésünkre, s ezzel kapcsolatban terveink is vannak. Célunk, hogy minden diák legalább alapfokon elsajátítsa a számítástechnikát, s e mellett kiemelt hangsúly szeretnénk helyezni az idegennyelv – elsősorban az angol és a német – oktatására is.

Szarvák Ildikó

Mi az, hogy közszolgálati televízió?

Vigyázat - csatornaszűkület!

Levelet írtak az új kormánynak és a parlamentnek címezve a keszthelyi Balaton fesztivál részvevői, amit a külföldi vendégek s aláírtak. A levelet már át is adták Gál Zoltánnak, a Ház új elnökének. A levél lényege csak annyi, hogy a parlament ne döntsön televíziós csatornák privatizálásáról, eladásáról, amíg a szakemberekkel nem konzultálnak. Félő ugyanis, hogy ha csak egyetlen csatornát hagynak meg közszolgálati célokra, akkor az nem tud eleget tenni sokféle kötelezettségének. „Beszűkül" - ahogy a levélben is fogalmazták, és ahol egy csatornán szűkület van, ott várható a dugulás, ami annyit jelent, hogy a televíziónézők katt... és már át is kapcsolnak egy számukra nézhetőbb, szórakoztatóbb kereskedelmi adóra.

Mindez egy kicsit talán hottentottául hangzik a műsor után igen, de a televíziózás szerkezete iránt igazán nem érdeklődő nézők milliói számára. Vizsgáljuk hát meg, miről is van szó valójában?

Mi az, hogy közszolgálati? Ez szerte a világban többnyire azt jelenti, hogy bizonyos szolgáltatásokat lát el. Elsősorban tájékoztat, mindazzal az információval szolgál, amire egy hétköznapi állampolgárnak a világban való eligazodáshoz szüksége van. (S éppen, mert közszolgálati: lehetőleg pártatlanul tájékoztat.) Aztán műsort sugároz gyerekeknek, vallási, etnikai közösségeknek, részt vállal a felnőttoktatásból vagy átképzésből és felvállalja a nemzeti kultúra értékeinek közvetítését is.

- Ez gyönyörű és dicséretes - mondhatja az olvasó, a néző -, de hol marad a film, a színház, a sorozat, általában a szórakoztatás? - hát marad, ami marad az időből és főleg a pénzből. Merthogy a közszolgálati televíziót általában közpénzekből tartják el, mindenekelőtt az előfizetők pénzéből, az állam esetleges hozzájárulásaiból és valamelyest a hirdetésekből. Mert a közszolgálati televíziót a világ legtöbb országában vagy egyáltalán nem sugároznak hirdetéseket, vagy csak időben és műsortérben korlátozott mértékben, de nem engedik a hétköznapi műsorokat eladni, szponzorálni, ahogy ezt előkelősködve nevezik. Márpedig manapság még az olyan komoly egészségügyi műsorok is, mint például a Nagyvizit, arra kényszerül, hogy valóban jeles professzorok, orvosdoktorok „reklámhordozók" legyenek, ha nem is a ruhájukon kell viselni a hirdetett terméket gyártó cég emblémáját. (Mindez persze nemcsak gusztustalan, de hiteltelenné teszi a legjobb szakember szavait is, mert joggal élünk a gyanúperrel: ha más cég többet fizetne, akkor annak a termékét - lenne kénytelen - propagálni.)

- Adjon pénzt az állam - mondják sokan - a közszolgálati televíziózásra, mint ahogy kényétől és pártszimpátiától függően eddig is adott. Igenám - mondják mások, külföldi példákra hivatkozva - de az se éppen üdvös, ha a pénzt adó államhatalom, a cehhet álló tulaj jogán akar beavatkozni az intézmény ügyeibe.

Akkor éljen a magántelevíziózás. Legyen verseny és ha a közszolgálatiak lemaradnak, magukra vessenek. Különben is törvényben - például a készülő médiatörvényben elő lehet írni, hogy a kereskedelmi televízióknak is kötelessége bizonyos időegységben közszolgálati feladatokat ellátni. Meglehetősen sok televíziós sztárriporter s szerkesztő hajtogatja most ezt versenyt, ami némi sértődöttségükkel úgy-ahogy magyarázható. Kár, hogy nem figyelnek eléggé, mondjuk Olaszországra, ahol odáig ment ez a verseny az állami televízió (RAI) és Berlusconi úr birodalma között, hogy ez utóbbi nemcsak az állami konkurenciát készül felfalni, hanem immár az egész országot - hála magántelevíziójának.

Már-már megoldhatatlannak látszik ez hazai helyzet, pedig éppen mifelénk egy nagyon kézenfekvő megoldás kínálkozik: nekünk ugyanis valójában nem két, hanem három közszolgálti csatornánk van; a harmadik ráadásul a határon túlra is tud sugározni, ez a Dunatévé. Hivatalosan ugyan ez úgynevezett alapítványi televízió, de az alapítványt teljes egészében az állam hozta létre, állami pénzből és jelenleg is állami támogatásból működik. A megoldás tehát alig lehet más, minthogy az állami 1-es csatornát és a Dunát közösen kell működtetni, ami mellesleg lényegesen olcsóbb megoldás is, hiszen egy sor filmet, produkciót közösen készíthetnek az egyes programmal, ugyanakkor a közszolgálati feladatok közül különösen alkalmas a magyar kultúra és a világkultúra régi és új értékeinek állandó műsoron tartására. Így aztán azonnal privatizálható a jelenlegi 2-es adó és a jövőbeni 3-as is, ez az úgynevezett szovjet csatorna, ami immár lassan egy éve orosz nyelven sem működik, amit egy ideig nyelvtanárok szerettek volna fenntartani. Két országos közszolgálati és két országos kereskedelmi televíziós csatorna - körülbelül pontosan ennyi az, amit Magyarország tisztességesen ellátni és haszonnal működtetni tud.

Nem tudni ma még, hogy a Parlament, vagy akár a kulturális bizottság megtárgyalja-e a televíziósok levelét, erre végül is törvény nem, csak a jóízlés és a bölcs belátás késztetheti őket. Mert ajánlatos odafigyelni a tévések aggódó szavaira.

B. L.

BUHÁLY József festő

GYEREKOLDAL

Eszti Gabi írta szia Magdi Arnold erős Zsolti Jocó Sanyi Kati Icu+Feri Peti Böbe szép Jani Szeretlek Piri Juci+Pisti Anikó Béci Krisztit járt karesz

Móra Ferenc

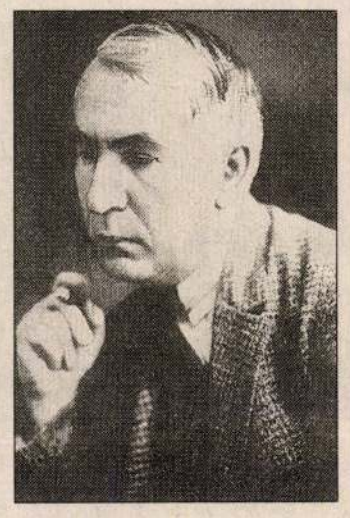

Halhatatlan íróink közül senki sem nevezhető annyira a gyermekek írójának, mint ő. Hogy is mondta? „Szívemben csak gyermekíró maradok én mindig, még mikor vezércikket írok is."

115 évvel ezelőtt született 1879. július 17-én Kiskunfélegyházán. Szegényparaszti családból származott. Ahogy később a Kincskereső kisködmön című regényében megírta, olyan házban élt, ahol belülről kifelé sütött a nap, a szeretet napja.

Középiskolai tanulmányait Kiskunfélegyházán végezte, majd egyetemi hallgató lett Budapesten.

Pedagógusként először Vas megyében, majd Szegeden került közvetlen kapcsolatba a gyerekekkel, amikor is azt tapasztalta, hogy a mese jobb fegyelmező eszköz a botnál, a méterrúdnál. Rövid ideig tartó tanári élményei ösztönözték arra, hogy élvezetes tankönyveket írjon az elemi iskolák I-IV. tanulói számára Betűország első virágoskertje címmel.

1902-ben a Szegedi Napló munkatársa, később főszerkesztője lett, ahol elsősorban a fiatal olvasók számára írt. Első önálló műve Az aranyszőrű bárány című verses népmeséje volt. Ezt követte többek között a Dióbél királyfi, a Rab ember fiai, a Mindenki Jánoskája, a Csilicsali Csalavári Csalavér, az Aranykoporsó.

Az Én Újságom című gyerekújságban számtalan ifjúsági regénye jelent meg. „Egy alkalommal Juhász Gyula, amikor makói tanár volt, megszavaztatta a diákjait, hogy melyik a legkedvesebb könyvük. A tanulók a Rab ember fiai mellett döntöttek."

A ma is egyik legolvasottabb, legnépszerűbb ifjúsági írónk 1934. február 8-án halt meg Szegeden.

Bizonyára Te is sokat olvastál már Móra Ferenc művei közül. Ha még többet szeretnél megtudni az íróról, lapozd fel: Hegedűs András: Legkedvesebb íróim című könyvét.

Horváth Ida

Kamasz Kódex

A kenderesi szép, új könyvtárban *Peszeki Imréné* könyvtáros vendégeiként a Kamasz Kódex ifjú szerkesztőivel: *Makai Ilonával, Magyar Nórával, Juhász Andrással és Kun Ferenccel* beszélgettünk.

Kezdetben még csak az osztály kerékpártúrájának anyagi forrásaként szolgáló újság, mára a gyerekek legkedvesebb időtöltésévé fejlődött. Talán újságíró is kikerül közülük. Második éve írják, rajzolják a lapot, *Baktai Józsefné* osztályfőnök társszerkesztő irányításával. Első lapszámuk 1993. március 25-én jelent meg. Azóta időszakonként adnak szórakoztató olvasmányt, nagy ünnepekkor extra számot a gyerekek kezébe. Sorozataik közül a legérdekesebbek a **13+1** - interjú tanárokkal, **Papi, mami meséi** - régi népszokások, **Gyerekkonyha** - rajzokkal, **Csak lányoknak, Csak fiúknak.** A szülinaposok és népnaposok köszöntése is megtörténik, sőt iskolatársaik alkotásait is közlik. Az iskola életéről, tanulmányi versenyekről tudósítást írnak, a pályaválasztóknak különböző foglalkozásokat mutatnak be. Csodálatos állatokról érdekes történeteket, sokatmondó rajzokat készítenek. Nem hiányozhat egy suliújságból sem, így az övékből sem a humor: a **Röhögő görcs**, mely igen megmozgatja nevetőizmaikat. A pop-hírek, videofilm és programajánlatok, szórakoztató fejtörő játékok, képregény **Szörcsi**ről - a gyerekek kedvenc olvasmányai. Sőt a kezdő kutya-, macskatartóknak hasznos tanácsokkal is szolgálnak. Igaz, hogy az újságot ők négyen szerkesztik, de a terjesztésben részt vesznek osztálytársaik is. Jövőre nézve teli vannak ötlettel és bíznak abban, hogy az újság külső formája is szebb lesz, hiszen kezdetben a gyerekek kézzel írták az oldalakat és ezeket fénymásolták, most már géppel készül, remélik így majd még többen veszik és olvassák lapjukat.

H. I.



Karinthy Frigyes: Football



Magyarul: labdarúgás. Játszszák huszonketten, végkimerülésig, bandázs nélkül. A játékban labda is szerepel, amelyet azonban nem kell komolyan venni; ez csak afféle szimbólum, mely a főcél: a hasbarúgás ürügyéül szolgál. Kézzel nem szabad játszani: úgy fejbe, mint gyomorba, hátba, nyakcsigolyába, fogba, orrlikba, torokba és belekbe csak lábbal szabad belerúgni. A játék „gól"-okra megy: ez úgy történik, hogy a kapus keresztbe fekszik a háló előtt, mire a csatárok addig rúgják a hasát, míg átlukad; ezen a lukon keresztül a labdát begyömöszölik a hálóba. A legújabb szabályok szerint, a labda elgurulása vagy kirúgása esetén egy kéznél lévő kirúgott szemgolyóval is folytatni lehet a játékot.

Az oldalt szerkesztette: Horváth Ida

HA KITALÁLOD - NYERHETSZ!

A „szőke" Tisza folyónk, de a holt ágai is igen gazdagok halakban. Ha már horgásztál, tudod, hogy melyik a benne fogható legnagyobb testű hal.

MI A NEVE?

A tippedet írd fel egy levelezőlapra, ragaszd mellé a ***KÖVES- emblémát és küldd be legkésőbb augusztus 1-ig*** az Néplap szerkesztőségébe!

Címünk: 5001. Szolnok, Kossuth tér 1. Pf.: 105.



Nyereményként a Munkás Horgászegyesület „KÖVES" horgászboltjának (Szolnok, Ady E. u. 24.) 3 db ajándékcsomagját sorsoljuk ki.

55784/1H

Az előző számunk megfejtése: A különleges rajzás neve: Tiszavirágzás. **Nyertesek:** Vona Mihály Tiszavárkony, Bajcsi Zs. u. 66., Kun Ferenc Besenyszög, Dózsa Gy. u. 34., Nagy Petra Szolnok, Szolnok ispán körút 7. III/7. A Munkás Horgászegyesület Köves horgászboltjának ajándékcsomagját szerkesztőségünkben (Szolnok, Kossuth tér 1.) vehetik át.

„Csupajáték"

IV. forduló

– Melyik a legnagyobb bolygó?
– Mi az obszervatórium?
– Mit vágott ketté Nagy Sándor a kardjával?
– Milyen miniszteri tárcája volt Kossuth Lajosnak az első magyar felelős minisztériumban?
– Ki találta fel a gőzgépet?
– Ki volt a legnagyobb magyar fizikus?
– Miért nemesek a nemesfémek?
– Ki találta fel a foszforos gyufát?

* * *

A III. és IV. forduló feladatainak megfejtését 1994. július 18-ig várjuk címünkre (Új Néplap szerkesztősége, Szolnok, Kossuth tér 1.), illetve a hat forduló megoldásait a játék befejezése után együtt is beküldheted. Sikeres megfejtést kívánunk! Ne felejtsd el, sétálómagnót nyerhetsz!

Érdekesség

Egyik este August Strindberg, a neves svéd író vendéglőben vacsorázott a barátaival.

Megittak jó pár üveg bort, beszélgettek, viccelődtek. Aztán egyszercsak Strindberg elővette a pénztárcáját, kinyitotta és hosszú ideig nézegette.

– Mit nézel? – kérdezte tőle a szomszédja.

– Azt – felelte tömören az író –, hogy szomjas vagyok-e még.

A „szerencsés" hajótörött

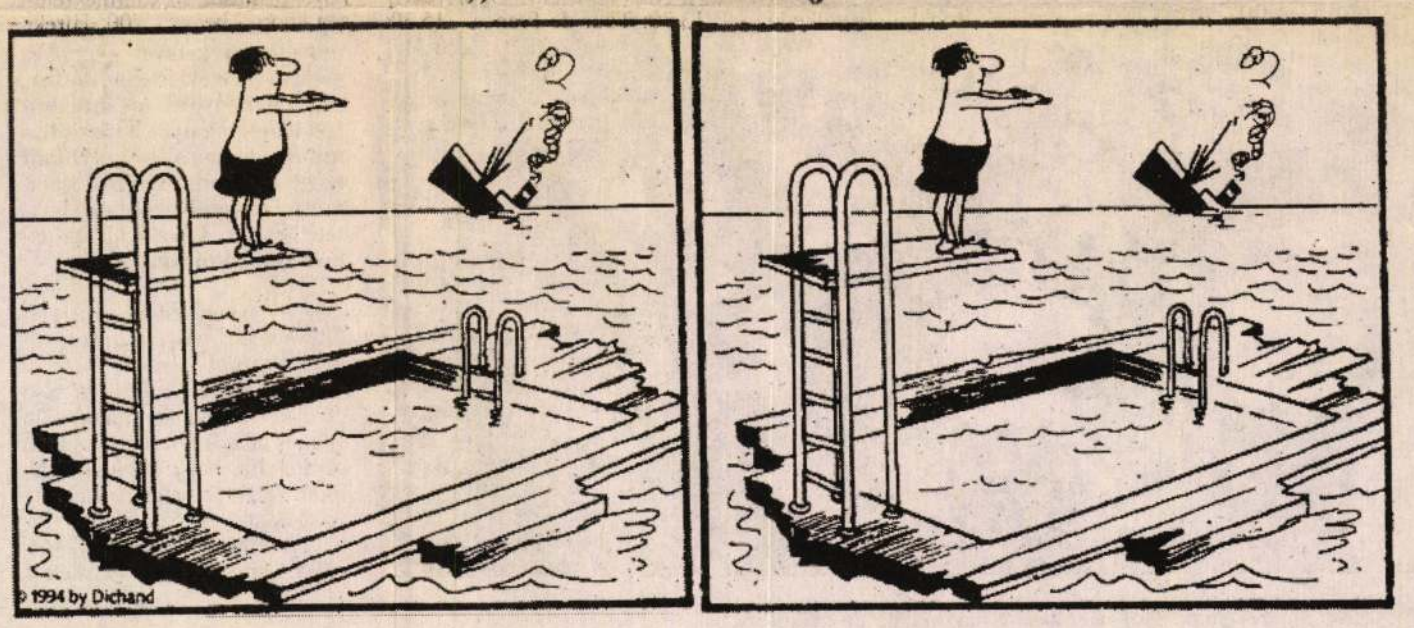

A két, látszólag egyforma kép között öt eltérő részletet fedezhettek fel. Melyek ezek?

Portrésarok



Szabó László rákóczifalvi kisbíró **Fotó: Barna Sándor**

Ha én lennék a miniszterelnök

akkor a következő hét legfontosabb intézkedést hoznám

A Magyarországi Gyermekbarátok Mozgalma ezzel a címmel hirdetett pályázatot általános iskolás gyerekek számára. A megyénkből beküldött pályamunkák közül most *Menyhárt Tünde* (Rákóczifalva), a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola végzős tanulójának véleményét olvashatod.

Az első és legfontosabb intézkedésem az lenne, hogy a szegény emberek, gyerekek és családok számát csökkenteném, méghozzá úgy, hogy a fizetéseket, segélyeket emelném, a különböző áruk árait pedig csökkenteném. A munkahelyek számát növelném, hogy minden ember – ha nem is a neki megfelelő szakmában –, de tudjon dolgozni, mert ha lenne minden embernek megfelelő munkahelye és megfelelő fizetése, akkor csökkenne a munkanélküliek és a szegény családok száma.

A második intézkedésem a mezőgazdaság és az ipar fejlesztéséről szólna. A mezőgazdaságot és az ipart korszerűsíteni és fejleszteni kellene, de természetesen úgy, hogy az emberek ugyanúgy tudjanak tovább dolgozni a gépeken és a gyárakban. Tehát a második intézkedésem az lenne, hogy vegyünk korszerűbb gépeket. A korszerűbb gépek azért is lennének jók és célszerűek, mert a környezetet védenék.

Tulajdonképpen a második intézkedéshez kapcsolódik a harmadik is: a környezet védelme. A környezet védelme és az emberek egészségének védelme mindenki számára a legfontosabb. A korszerű gépek, gyárak nem szennyeznék a levegőt, és ez mind a környezet, mind az emberek számára jó lenne. Azt az intézkedést hoznám, hogy ha valaki a parkokban, sétányokon szemetel, büntessék meg, és ha valaki rongálja a környezetét, azt is büntessék meg.

A negyedik intézkedést hoznám, hogy minden olyan gépkocsivezetőt, aki a megengedett sebességnél gyorsabban megy, annak vegyék el a jogosítványát és még birságot is szabjanak ki. Szerintem így kevesebb lenne az autóbalesetek száma, és minden autóvezető elgondolkodna rajta, hogy megéri-e gyorsan menni. Az elmúlt években rengeteg ember autóbalesetben halt meg, és én ezeknek az embereknek a számát szeretném csökkenteni. Ennek érdekében pedig több rendőrt alkalmaznék a fővárosban, a városokban és a falvakban.

Az ötödik intézkedés, amit hoznék, az lenne, hogy a szeszes italok gyártását lecsökkenteném, talán meg is szüntetném, azért, mert ha valaki ittas, az nem tud magáról és bármit képes elkövetni. Rengeteg baleset és halál van emiatt is. Az italok beszüntetésével a kábítószereket is beszüntetném. Az országhatáron alaposabb vizsgálatot rendelnék el, hogy még csak véletlenül se kerüljön kábítószer hazánkba, hiszen a kábítószer is rengeteg balesetet és öngyilkosságot okoz.

A hatodik intézkedésem az lenne, hogy növelném a régi, értékes, híres házak, épületek és múzeumok számát. Ugyanis szerintem, ha több lenne a híres épület hazánkban, akkor több külföldi jönne el hozzánk és többen is megismernék az országunkat. De nem csak a fővárost, hanem a vidéket is. Tehát nem csak a fővárosban növelném a múzeumok, épületek számát, hanem vidéken is. Ha több lenne a turista, több lenne a boltok, üzletek, árusok bevétele is, és ez az emberek számára is jó volna.

Ezek után az intézkedések után a hetedik intézkedésem az, hogy az öregek otthonának, az árvaházaknak és a különböző beteg gyerekek számára minden évben – talán egy évben többször is –, különféle adományokat szerveznék. Szerintem nagyon fontos dolog, hogy az árva, beteg gyerekek és az öregek is jó ellátásban részesüljenek, és ha adományokat gyűjtenénk, akkor korszerűbbek és jobban felszereltek lennének a különféle szociális otthonok. Az öregek is szívesen mennének az idősek otthonába, a gyerekek pedig a kórházakba, mivel jobb lenne az ellátás.

Ha miniszterelnök lennék, ezeket az intézkedéseket hoznám és váltanám valóra.

Reméljük, ezek a gondolatok a te fantáziád is megmozgatták.

22. oldal

vezető szerkesztő: Szenvedi Zoltán
e-mail: szenvedi.zoltan magyarhirlap.hu

BUHÁLY JÓZSEF fm.

MŰVÉSZET VAGY GLOBALISTA DIVATHÓBORT?

A Szeretem Budapestet mozgalom aktivistái falfirka-mentesítési napot rendeztek tegnap a Nagykörúton. A Budapest városarculati tanácsnoka, Bojár Iván András nevéhez fűződő civil mozgalom akciója Demszky Gábor népszerűsítését szolgáló PR-esemény képét mutatta, amikor a főpolgármester, színészek és celebek társaságában, kamerák előtt tüntette el a firkákat. Felavattak egy graffitós legálfalat az Etele téren, és ezzel párhuzamosan bejelentették: a hatóságok ádáz harcot indítanak a tagelők ellen.

Mivel a graffitivel kapcsolatban gyakran hangzik el a street art (utcai művészet) kifejezés, kíváncsiak voltunk, vajon miként viszonyul a graffiti és a tag az avantgárdhoz. Érdemes-e művészi teljesítményt keresnünk mögötte, vagy csak egyszerűen a büntetőjog körébe tartozik?

Buhály József festőművészt kérdeztük meg, s ő elmondta, hogy a polgárpukkasztó avantgárdtól egyenes út vezetett a mai graffitókhoz, amelyek persze indítékukat tekintve nem tévesztendők össze a szignókat jelentő tagekkel. Időnként őt, az absztrakt festőt is megérinti egy-egy falfestmény, de az a fő baja velük, hogy többnyire csak dilettáns alkotásokat látni – bár feltételezi, hogy néhány graffitós idővel festővé érhet.

Emlékeztetett rá, hogy ma a magyarországi festészeti akadémiákon is elterjedt nézet, hogy egy műben csak az önkifejezés és a gondolat a fontos, ezért a klasszikus iskola, a modell és a természet utáni stúdiumokat elutasítják, holott festészeti technikai tudás nélkül a kifejező képesség sem alakul ki. Író sem lehet valaki a betű ismerete nélkül.

Szerinte a jó képen a gondolatnak, a tartalomnak és a formának egységben kell állnia, azaz a kompozícióban érvényesülniük kell a képi törvényeknek. Ha egy kép sematikus formákból, értelmetlen szavakat formáló betűkből áll, amelyekben nem lehet felfedezni sem gondolatiságot, sem érzelmet, sem esztétikumot, akkor nem beszélhetünk művészi tartalomról, sőt a sematizmus miatt még önkifejezésről sem, csupán buta globalista divatról – mondta a szentendrei művésztelep tagja.

BERTÓK LÁSZLÓ

09. 20., SZOMBAT

23.20 M1



Édes fiam, Jack
A történet Nagy-Britanniában játszódik. Rudyard Kipling írói sikerei tetőpontján – amikor kitör az első világháború – 17 éves fia, John Kipling készen áll a hadba vonulásra...
Angol életrajzi dráma, 2007
Rendező: Brian Kirk

23.05 M2



Akira Kuroszava: Álmok
Kuroszava az élet konfliktusait idézi meg a nyolc lazán összefüggő epizódban, többnyire szimbolikusan, s bemutatja, miként teszi tönkre az ember a környezetét és benne önmagát.
Japán–amerikai filmdráma, 1990
Rendező: Akira Kuroszava, Isiro Honda

23.00 TV2



Farkasok szövetsége
Az 1700-as évek második felében valahol Dél-Franciaországban arról suttognak, hogy egy titokzatos szörny garázdálkodik a környéken. Főleg asszonyokat és gyerekeket ragad el, s már legalább száz áldozatot marcangolt szét...
Francia akciófilm, 2001
Rendező: Christophe Gans

09. 21., VASÁRNAP

21.00 M2



Fakó lovas
Kalifornia egyik kis bányászkolóniájába titokzatos prédikátor érkezik. A bányászok kilátástalan helyzetbe kerültek, mert a közeli földek könyörtelen és kíméletlen birtokosa szemet vet a bányára...
Amerikai western, 1985

BUHÁLY JÓZSEF

Új Kelet
1998. 04. 20.

Egy modern széplélek önvallomásai

Palotai István *(Új Kelet)*



Ha valaki a XX. században kortárs mesterek tárlataira jár, már aligha meglephető. A művészeknek a megszokott-tól, a sematizmustól való görcsös elszakadni akarása mindig tartogat valami meglepőt. A terek szétfeszülnek, a kacatok műtárggyá avanzsálnak, és még szerencsésnek is mondhatod magad, ha belépvén egy-egy ilyen extravagáns „happeningre", nem lódítanak nyakon egy vödör jéghideg lónyállal... Egy biztos: az általános kitörési irány előre (?), de legalábbis akármerre mutat, csak nem vissza, a múlt értékei felé... Mostanában azonban mintha kezdene a jég megtörni... Természetesen nem a divatos szupernaturalizmus művészi tévelygéseire célzok, hanem arra, hogy a XXI. század hajnalán egyre több olyan alkotás születik, amelyik nem a virtuális valóság mániákus elemzésének szándékát tükrözi, hanem az esztétikum felmutatását! A műtörténészek, a műkritikusok előre tudták és jelezték is ennek a tendenciának a bekövetkeztét, csak éppen azt nem tudta senki sem megjósolni, hogy ez melyik műtörténeti korra utal majd vissza, és hogy megjelenésében hogy is fog majd „kinézni"?

Buhály József válaszolt erre a kérdésre. A titok feltárult, és a „varázsige" ismertté vált. Így hangzik: SZINTÉZIS!

A tárlat termeibe lépve az első, ami ér – a döbbenet! Eltévedtünk volna? Vagy „műsorváltozás" történt, és egy klasszikus művészeti múzeum anyaga van a falakon? Reneszánsz és barokk képformák, németalföldi kompozíciók, Rembrandt fény-árnyék viszonyai és a biedermayer korok leheletfinom ecsetkezelése hívogat, int kedvesen a képek felől: „Gyere közelebb, lesd ki titkaim minden kis rejtekét!" És amikor – örömmel eleget téve az invitálásnak – a képek elé lépsz, következik a második döbbenet: amit messziről látni véltél, az mind igaz – legalábbis esszenciájuk vonatkozásában –, viszont a művek... Nos, a művekről még csak azt sem lehet igazán megállapítani, hogy figurálisak-e vagy nonfiguratívok? Tudniillik még ez az eleddig két „alapvető kérdés" sem feszül egymásnak a vásznakon, hanem szépséges harmóniákat teremtve – csodák csodájára – megfér egymással. Az ember csak szédül, ahogy lépeget, és képről képre haladván egyre inkább megérti Buhály Józsefet, aki – hála az égnek – fütyül a „stílusegység" eddigi szent tehenére, aki lerázta magáról a XX. század „izmusainak" szabványosított kötelékeit, és úgy fest, ahogy a pacsirta énekel kint a mezőkön: mindig tiszta szívéből!

Buhály József 1945-ben született Nyírtasson. Középiskoláit Nyíregyházán végezte, majd Budapesten, a Képzőművészeti Főiskolán szerzett diplomát *Szentiványi Lajos* és *Kokas Ignác* tanítványaként. Az 1978-as évet a Művelődési Minisztérium ösztöndíjasaként a moszkvai Szurikov Akadémián töltötte. 1978-tól a szentendrei Régi Művésztelepen dolgozik, a Magyar Művészeti Alap és a Képző- és Iparművész Szövetség tagja. 1980–83-ig Derkovits-ösztöndíjas. 1988-ban három hónapig a polgármester meghívására a nyugat-németországi Reichelsheimben alkot. 1975 óta jelentkezik tárlataival. Magyarországon Makón, Budapesten a Ferencvárosi Galériában, Hatvanban, Abádszalókon, Kecskeméten, Szentendrén, Veszprémben, Tápiószelén és Nyíregyházán – külföldön kétszer Bulgáriában, Baselban (Svájc), Knoxvilleben (USA), Gautingban (NSZK), Stockholmban (Svédország), Reichelsheimben (NSZK), majd ismét Baselban jelentkezik önálló kiállítással. Millió szállal kötődik szűkebb pátriájához, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéhez...

...Ahogy haladok képről képre, egyre jobban a művész szívébe látok! A művek romantikus, néhol már szinte valóban rembrandti megfogalmazásai, az aranysárga ellenfények, a mély tónusú árnyékok mégsem egy önmagával küzdő, belső lelki viharokkal terhes ember önvallomásai. Buhály minden kétséget kizáróan a szépség szerelmese! Finom ecsetkezelése, a színek struktúrája Tavaszi nyitány című alkotásán különös kedvességgel köszön a nézőre. Odébb az Elhagyott ház egy nagyon mélyről és őszintén feltörő vallomás az elszakíthatatlan gyökerekről – természetesen a lehető legmelegebb színekre hangolva... A „Remény II." az élet díszletszerűségét sugallja, bátran vállalva a barokkos elemeket, mintha Lilladalokat hallanánk... Másutt a biedermeyer kor polgári szépségideálja szolgáltatja a keretet, hogy emlékezzék a múltra, de ha jobban megnézzük a művet, rádöbbenünk, hogy a résnyire lehúzott redőnyök mögött lévő enteriőr (szobabelső) csak a hangulat szülte asszociáció „termése" – azaz a mi agyunkban született vízió, mert a kép leginkább nonfiguratívnak mondható. Ugyanilyen nézői reflexekre igényt tartó mű az ugyancsak nonfiguratív „Üzenet", a szépség és a fény üzenete. Az egyik hatalmas méretű alkotásáról *Dali* tér- és színvilága tekint ránk, pontosabban ennek dialektikusan mai átlényegülése. Mindezt pedig „csupán" egy archaizáló romlépcsővel és egy – az alkotásain általában megjelenő – arctalan kendős asszony ábrázolásával éri el, de káprázatosan szép fényorgiában. Tud azonban jéghideg is lenni! Vihar után című műve csodás acélszürke tónusok tárháza, mármár olyan, mint egy „műszaki relief". Külön érdemes szólni a mindenütt jelen lévő szaggatott, áttört tereiről, ami – elvileg – a grafikusok kedvelt kifejezési formája, de Buhály József ezt is felvállalja, sőt permanensen alkalmazza a tér és fény ábrázolására egyaránt. Kompozíciói olyan mélységesen tudatosak, hogy az emberben felötlik a gondolat: vajon ezek az áttört terek nem valamiféle spekulatív szándékot takarnak-e? Végül is lényegtelen. Bármilyen tudatos magyarázatot fűzne is hozzá a művész, az nem változtatna a tényen: ő ilyen, alkotásai pedig káprázatosak...

A fejlődés útján

A település fejlődésének dinamizmusát értékelve a megye lakosságának több mint a fele lakhelyét fejlődő településnek ítéli, egyharmada stagnálónak, s tizenhárom százalék hanyatlónak, visszafejlődőnek – mondta *dr. Baja Ferenc* környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter az elmúlt héten tartott tárcaértékelő fórumon. – Mivel a minisztérium feladatainak a területfejlesztés szerves része, elsősorban erről a témáról beszél dr. Baja Ferenc. Fejlődő településnek legnagyobb arányban a Kisvárda–Záhony térségbeliek tartják lakhelyüket, míg legkevésbé a Csenger–Fehérgyarmat kisrégióban élők. A fejlődés dinamikája a megyeszékehelytől a községek felé haladva csökken. Legnagyobb arányban az ezer-kétezer fős községeket minősítették hanyatlónak.

K. I. (Új Kelet)

A szabolcsiak nem csüggednek

A szabolcs-szatmár-beregiek saját településük fejlődését pozitívabban látják, mint megyéjüket, amit az átlagosnál nagyobb arányban véltek hanyatlónak és kisebb arányban fejlődőnek. Ugyanezt a minősítést a közvetlen lakóhelyre alkalmazva, a megyében megkérdezetteknek több mint a fele fejlődőnek értékelte települését, és az átlagosnál kisebb azoknak az aránya, akik hanyatlást érzékelnek. Nemcsak az országos átlagokhoz vagy a megye fejlődésének alakulásához képest ítélik meg kedvezőbben saját településük fejlődését, de a szomszédos megyékhez képest is.

A települések közötti különbséget az embereknek több mint a fele túl nagynak tartja. A nagy különbséget a magasabb iskolai végzettségűek érzékelik inkább, míg a megyeszékhelyen élők, illetve a jómódú réteg kevésbé látja problémásnak a települések differenciálódását.

A terület fejlődését meghatározó tényezők közül a lakosok legfontosabbnak a gazdaságot tartják. Valamennyi iskolai végzettségű csoport, valamennyi régió, településtípus, a vagyoni helyzet bármelyik kategóriájába tartozó személy egyaránt ezt ítélte a legsürgetőbb fejlesztési iránynak. A lakosság minden rétege érzékeli tehát, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megye számtalan gondjára a gazdasági fejlődés megindulása, munkahelyek létesítése, a megyén belüli megélhetési lehetőségek javí-

mon. Az iskolai végzettség, az egyes településtípusok és régiók szerint nincsenek érdemi eltérések.

Bár a megyére kevesebb munkalehetőség, alacsonyabb jövedelem jellemző, mégis szeretnek itt élni az emberek, és költözési szándékuk erőtlenebb, mint az ország más részein élőké. Mindössze kilenc százalékuk akar egy-két éven belül elköltözni, további három százalék későbbre tervezi ezt. Nyolcvannégy százalék nem akar elköltözni, négy százalék nem lát lehetőséget az elköltözésre. Ezek az átlagadatok azt jelzik, az itt élő emberek szorosabban kötődnek lakóhelyükhöz, mint az ország más részein élők.

Várható beruházások

A megye települési önkormányzatának vezetői közül tizennégy százalék úgy tartja, hogy települése hanyatlik, míg hatvankét százalékuk fejlődést tapasztal. A régió déli részében hetvenkét százalék fejlődést tapasztal, míg a keleti övezetben csak az emberek negyvennyolc százaléka volt ezen a véleményen. Az önkormányzatok tisztségviselői mindenekelőtt a települések infrastrukturális és kereskedelmi ellátottságának javulását érzékelik, és a helyi munkalehetőségek alakulásával a legelégedettebbek. Ezen a téren a legrosszabb a helyzet, aggasztónak ítélik a helyi vezetők az életszínvonal romlását is.

A polgármesterek véleménye alapján 2002-ig (országosan a települések kilencvenhét százalékában) összesen

A méreg helyé

Négyszázezer köbméter szenny

A tiszavasvári önkormányzat tulajdonába került egy 27 hektáros, 400 ezer köbméter veszélyes hulladékkal szennyezett terület, amelynek a kármentesítése több éves vita után megkezdődött. A „hulladékgödröknek" nevezett terület a helyi ICN Alkaloida Magyarország Rt. területén fekszik. *Sulyok József*, Tiszavasvári polgármestere szerint a tulajdonlással ugyan kockázatot vállalt az önkormányzat, de lehetősége nyílott arra is, hogy a térség lakossági hulladékának elhelyezése legalább húsz évre megoldjon. Mindez azon a Tiszavasváriban megtartott konferencián hangzott el, amelynek az volt a célja, hogy szakértők bevonásával elemezzék a térség mai és jövőbeni környezeti állapotát.

Vitéz Péter (Új Kelet)



Két évvel ezelőtt, amikor az amerikai ICN Pharmaceuticals megvásárolta az Alkaloida Rt. többségi tulajdonát, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. (ÁPV Rt.) az adásvételi szerződésben kikötötte, hogy a kármentesítésre 1,1 milliárd forintot el kell különíteni a vételárból, s azt, valamint annak kamatait – amely mára összesen mintegy 1,5 milliárd forint – csak a mentesítőmunkálatokra lehet felhasználni. Ennek hátteréről *Hajdú Attila*, az ÁPV Rt. igazgatója elmondta: a szándék az volt, hogy a 400 ezer köbméter szennyeződéssel megterhelt terület sorsa ne legyen a volt és az új tulajdonos anyagi érdekeinek ütközőzónája, s maradjon állami felügyelet alatt.

Sulyok József polgármester szerint a többségi tulajdonosváltást követően az önkormányzat megtette együttműködési ajánlatát, amellyel a vegyészeti gyár tulajdonosai csak egy év múlva foglalkoztak. A városnak elemi érdekében állt a terület sorsának mielőbbi rendezése, mert azt lakossági hulladéktárolásra is használták, záros, 1998. december 31-éig érvényes szerződéssel.

Hajdú Attila a tárgyalásokról elmondta: az Alkaloida tulajdonosváltásával egy időben az ÁPV Rt. megkezdte az egyeztetéseket az ICN-nel a kármentesítésről, megszületett a kivitelezői pályázat, de a cég és az ÁPV Rt. csak hosszas vitát követően tudott megállapodni a generálvállalkozó személyében. Az egymástól függő szerződésekben érintett hat fél, az ICN, annak magyarországi gyára, az ÁPV Rt., a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, az terület új tulajdonosa, a tiszavasvári önkormányzat, illetve a többször módosított pályázatelbírálási ha-

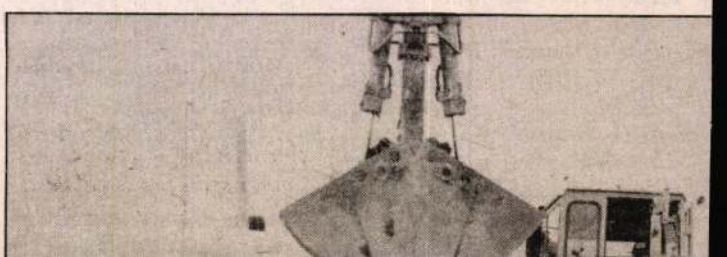

BUHÁLY József fa.

Miskolci Tükör 1996. május 11.

MISKOLCI GALÉRIA

RÁKÓCZI-HÁZ
(Miskolc, Rákóczi u. 2.)

Június 30.–szeptember 29-ig
XVIII. Országos Grafikai Biennálé

október 7.–november 30-ig
A vajdasági művészek és Nagybánya

október 14.–november 10-ig
Zoltán Nagy (Róma)
fotókiállítása

november 18.–december 8-ig
Soltész István fényképkiállítása

december 9.–január 30-ig
Rékassy Csaba emlékkiállítása

december 16.–január 12-ig
A Miskolci Képes Műhely bemutatkozása

FELEDY-HÁZ
(Miskolc, Deák tér 3.)

Április 15.–december 31-ig
Nyomataim... (Műhelygrafikák 1950–1996) Feledy Gyula sokszorosított grafikái

PETRÓ-HÁZ
(Miskolc, Hunyadi utca 12.)

December 31-ig
Kondor Béla és Szalay Lajos állandó kiállítása

MINI GALÉRIA

(Kossuth u. 11.)

május 6.–június 20-ig
Keller Lívia festőművész kiállítása

Június 30.–szeptember 29-ig
XVIII. Országos Grafikai Biennálé
Szabados Árpád grafikusművész, a XVII. Országos Grafikai Biennálé nagydíjasa kiállítása

október 14.–november 9-ig
Homonna György festményei

november 18.–december 20-ig
Molnár Attila festményei

II. RÁKÓCZI FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR

Görgey Artúr út 11.

Június 30.–szeptember 29-ig
XVIII. Országos Grafikai Biennálé
Magyar Illusztrátorok Társaságának kiállítása

LILLAFÜRED GALÉRIA

(Palotaszálló)

Június 26-tól
Pataki János festőművész kiállítása

Június 30-tól
Buhály József festőművész kiállítása

Július 28-tól
Gyémánt László festőművész kiállítása

Augusztus 25-től
Bráda Tibor festőművész kiállítása

Szeptember 29-től
Földi Péter festőművész kiállítása

Október 27-től
Fábián Gyöngyvér festőművész kiállítása

November 24-től
Kokas Ignác festőművész kiállítása

Miskolci Tükör

1996. MÁJUS 11.
MISKOLC MEGYEI JOGÚ VÁROS LAPJA
A HONFOGLALÁS 1100. ÉVFORDULÓJÁN

Szerkeszti: Gyarmati Béla
A szerkesztő bizottság tagjai:
Bohus János, Dobrik István,
[illegible]n, Stehlik Ágnes
[illegible] Kobold Tamás

Nyomdai munkák:
Borsodi Nyomda Kft.

[illegible]G L A L Á S

[illegible]ecentenáriumi
[illegible]k támogatói

Érték és hagyomány!
1782
Diósgyőri Papírgyár RT.

[illegible]aghma Pirotechnika
[illegible]AHIR Miskolc Kft.
[illegible]ohály Róbert vállalkozó
[illegible]éli Hírlap Kft.
[illegible]ámügynökség

MIVAS
MISKOLCI VASÚTVAR KFT.

TIGÁZ

Buháty József, grafikus

● KIÁLLÍTÁSOK. Buhály József grafikusművész kiállítását nyitották meg ma Hatvanban, a MÁV fiókkönyvtárban. — Szécsényben, a Rákóczi Ferenc Művelődési Ház galériájában amatőr képzőművészek tárlata nyílt meg.

—: Kiállításokról. 8.

Esti Hírlap, Bp. 1979. jan. 15.

Buhály József, grafikus



Buhály József rajza

Buhály

Élet

14.

XXIX/10

színpadi hangszín és a majdnem kiabálásig emelt, jellegzetesen természetellenes hangerő jellemző; kulturált színibírálatok alighanem ilyenkor használják a *deklamálás* terminus technicust. Ez az a beszédmód, amely az életben soha és sehol sem fordul elő, jellegzetesen színházi találmány — teljesen reménytelen és értelmetlen az élet valóságos mélységét, bonyolultságát számonkérni rajta.

Pedig a Gorkij-darab — bocsáttassék meg nekem a vaskos közhely — az életről szól. Egy nap.

Ez a hazug pátosz, a maga látványos abszurditásával visszamenőleg megvilágítja, mitől olyan az előadás, amilyen: a rendezőnek nincs „affinitása", nincs köze a darabhoz. Ami — félreértés ne essék — csöppet sem világnézeti, csupán szigorúan szakmai megállapítás. S csak annyit jelent, hogy akinek isten egy évfordulós megbízatást juttat, annak nem feltétlenül ad hozzá és vele szuverén művészi közlendőt is. Pedig de szép is volna!

Buhály József festő- és grafikusművész

SAJTÓFIGYELŐ

UDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 AUG 31

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

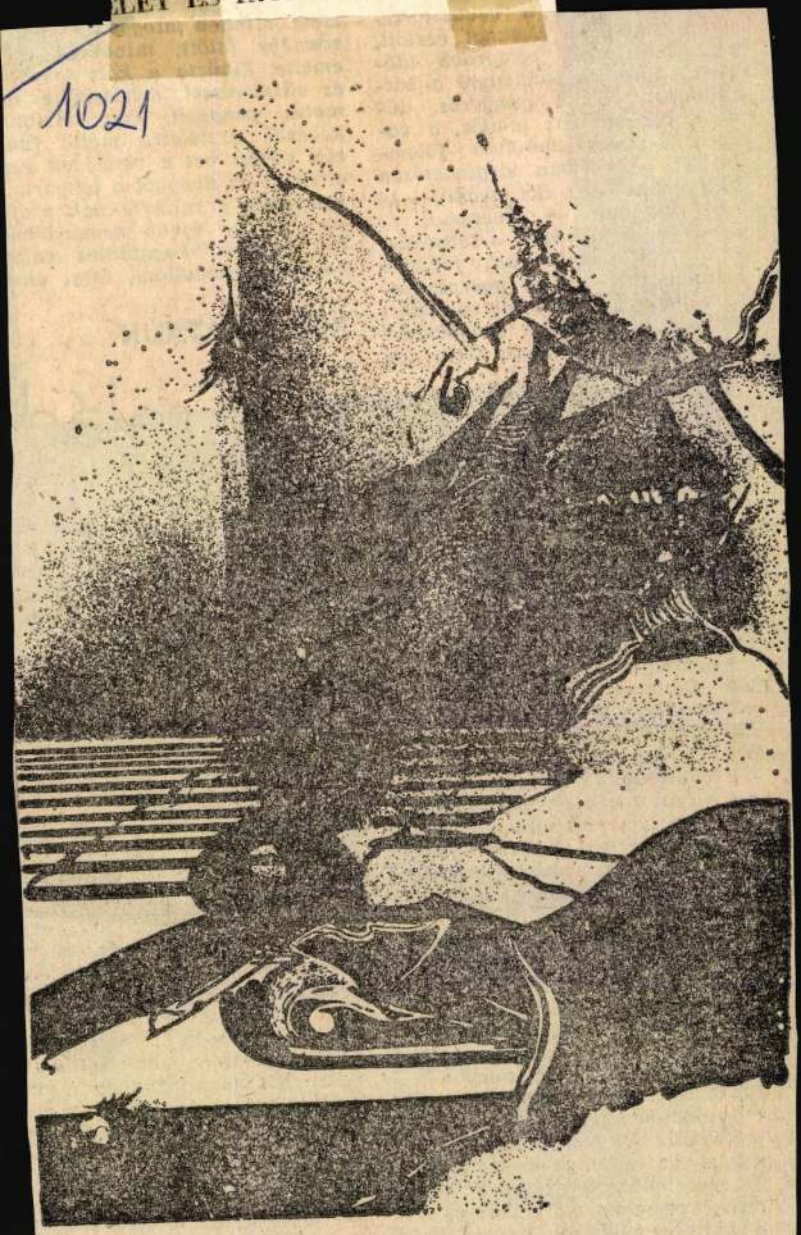

Buhály József: Romantikus táj

netek szezonja.
egy boldogabb,
szakban tűzték
rabb közirók.
hödt, elkeseredé
dászati státussz
legetése akkori
hidegen hagyott
nem mondott
megértéssel fog
e hajdan priv
kedvtelésben.
tegségnek apo
majd az évszá
rövidültével k
lett.

N. felfedezvén egy számára mindeddig rejtve maradt vadászmezőt, külföldi látogatójával vendégként jelentkezett be. Tájékozatlan lehetett affelől, hogy itt szolid vendéglátás dívik, a magas rangú, puskás emberek nem restellik a vacsora maradványait sajátkezűleg a tálalóablakba tenni, ennyit is megspórolván a ház jó főztű gazdaaszonyának. Vagy talán épp azért, mert tudta, mi járja errefelé, a nevezetes konyhai asszonyszemély helyett szakácsot, kuktákat hozott. A sokat látott személyzet erre még csak a vállát vonta. Ám, amikor egy fél teherautónyi, szmokingos pincér kezdett sürögni a tisztáson, már csak a száját tátotta. Asztalt nyitottak, terítettek a lombok árnyékában. A menü, s minden, ami ezután következett, már szót sem érdemel. Csak a dátumot írom ide, ha elfelejtenék: 1984-et írunk. S most már felszisszenek. A szociális illemtan nevében.

Nem is morfondírozom tovább a történeten, inkább elmerülök az emlékeimben. Egy pohárszéken állt nagyapám medveölő kése, kint az előszobában. Díszként, mert apám soha nem hajszolt medvét, sem más kevésbé vad állatot a Kárpátok erdeiben. Ereklye volt, azon kevesek közül, amiket meghagyott a háború és a környékbeliek gyűjtögető haj-

Család

családjánkat is belepte a por
spájzban (nálunk nem kamrán
hívták), ahová kegyeletment
egyszerűséggel állítottam. Cs
egyszer kellett elővenni, tüsszö
ve, fujtatva megszabaditani
portól egy sohasem látott,
USA-ban élő távoli rokon ke
véért.

Megvallom, hadilábon áll
ezekkel a rokonsági fokozato
kal, a nevekkel, pedig apám hos
szú téli estéken sorolta ki-kicsi
da, s szorgalmas levelezésben
állt velük, roppant családközpo
tú ember lévén. Így hát fogo
mam sem volt, ki ez az ágra
szakadt, foltozott könyökű roko
De ha rokon — híven apám e
lékéhez — szívesen látott vend
s ha már vendég, kívánsága p
rancs. Szorgalmasan rajzolta va
négyszáz év kusza ágakra agg
tott neveit. Értetlenül nézte
Tisztes kora még a kötelező am
rikai fiatalosság ellenére is l
szott. Töprengtem: mire ezek
hamujuk-sincs ősök? Aztán me
fejteni véltem: íme, itt az ő
kéje, ez a családfa, melyhez t
tozónak vallhatja magát. Ha
megy, megrajzolja a vázlat al
ján, kiakasztja a falra, s ki tu
tán meglátja valaki, megrende

Buhály József

Szolnok megye tanácsának díja az V. szolnoki képzőművészeti triennálén

Magyar Nemzet 1987. VI. 15.

Buhály József.

XXV. Nyári Tallat Szegeden.

Nemzeti Színház, 1986. VIII. 19.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Bubály József, festő- és grafikusművész
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1980 SEP 17
1021
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Egy nyár termése

Megnyílt Túrkevén a fiatal képzőművészek stúdiójának kiállítása

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának öt ifjú alkotója „táborozott" az idén nyáron Túrkevén, a város meghívására. A stúdió és a város művelődési szervei közötti megállapodás eredményeként harmadik alkalommal ad hajlékot Túrkeve nyári művésztelepnek.

Hétfőn este a helyi Finta Múzeumban megnyitották az idei nyári táborban résztvevők alkotásaiból rendezett kiállítást.



Buhály József: Ofszet-linó II.

Bubály József Derkovits-ösztöndíjas festőművész (Szentendre) leheletfinom vonalvezetésű ofszet-linómetszeteivel és folthatású piktúrájával, Szirányi István festőművész (Budapest) kissé elvont gondolati rendszerek festészeti megjelenítésével, Lantos Györgyi és Máté István szobrászművészek (Hódmezővásárhely) a természet szépségeinek lírai megközelítésében fogant kisplasztikáikkal ragadtatták elismerésre a megnyitó ünnepség szép számú közönségét, Bácskai Bertalan grafikus pedig — ő túrkevei — a felismertetés örömét szerezte meg a tartalmas impressziókat feltáró remek rajzaival a hazaiaknak.

Chikán Bálint a stúdió művészeti vezetője elmondotta, hogy a túrkevei nyári művésztelep iránt ez évben is nagy volt az érdeklődés a 35 éven aluli művészek, tehát a stúdió tagjainak körében, s pályázat útján döntötték el, hogy kik vegyenek részt a nyári túrkevei művésztelep munkájában.



Lantos Györgyi: Szerelem

A jól sikerült tárlat, amely hét kisplasztikát, 26 grafikát és hét festményt tartalmaz, azt bizonyítja, hogy az ifjú művészek tehetségük teljében alkothattak a város vendégeként.

— ti —

RTOLÓJA:

István



Bondor István idei szereplése figyelemreméltó.

— Tizenhárom versenyen indultam az idén. Az eredmények nem rosszak, mert egyetlen versenyen sem lőttem rosszabbat a 188 körös első osztályú szintnél. Kétszer értem el 188 kört, a többi 190 fölött volt.

— Minek tulajdonítja ezt

Kosárlabda

Folytatódott a sikersorozat

NB II. Női: Szolnoki MÁV MTE—Nyíregyházi MG. Főiskola 102:82 (58:42). Nyíregyháza, v.: Tolnai S., Timári M. MÁV MTE: Hegedüs (32), Vinczéné (8), Czeglédi (15), Mikoláné (2), Szalai (4), cs.: Paróczainé (35), Hegyi (2), Mohácsi (2), Szabó K. (2), Szabó A. Edző: Tapodi László. Kosárban gazdag mérkőzésen folytatta tavaszi győzelmi sorozatát a MÁV MTE az őszi első fordulóban, a bajnokság második helyezettje elleni rangadón Nyíregyházán. A védelmek mindkét oldalon gyengélkedtek, s az „adokkapok" játékban a szolnoki lányok jobb dobóteljesítményt nyújtottak.

Salgótarjáni TC—Törökszentmiklósi SE 65:63 (33:32). Tmiklós, v.: Molnár, Csuta. TSE: Bajusz (4), Bozsó (14), Matuzné (20), Takács (21), Annusné, cs.: Szatmári (3), Vargáné (1), Elekes, Szöllősi. Edző: Papp Ferenc. A törökszentmiklósiak egyenrangú ellenfelei voltak a jó képességű STC-nek, kis szerencsével akár a győzelmet is megszerezhették volna. A játékvezetők gyengén vezették a mérkőzést. Jó: Takács, Matuzné.

Mindig a

Farkas István, a Szolnoki MÁV MTE NB II-es labdarúgó-csapatának kapusa fiatalon, huszonhét évesen visszavonult a sportolástól. Elhatározása végleges. Sportpályafutása alatt kacskaringós utat tett meg; mindig a jobb lehetőséget kereste, a magasabb célok elérésére törekedett, de saját, vagy mások hibájából, majd sérülések miatt nem teljesültek vágyai. Elbúcsúzott, mielőtt még a zenitre ért volna. Csalódott? Ha újra kezdené, másképp csinálná? Esete tanulságul szolgálhat másoknak is? Ezekre a kérdésekre próbáltunk választ keresni.

Szegeden, az Alsóvárosi MÁV csapatában kezdett futballozni, aztán három évig a SZEOL játékosa volt. Amikor beíratkozott az Élelmiszeripari Főiskolára, a Szegedi VSE kapuját védte. Mezőtúron katonáskodott, talán harminc mérkőzésen védett az akkori NB III-ban, majd a leszerelés után visszament a vasutasokhoz.

— Gilicze és Bólya mögött nehezen kerültem volna a kapuba — emlékezett vissza. — Hívták a Szolnoki MÁV-hoz, s miután lehető-

Buhály József, festő-grafikusművész
Egri Mária: A megújult Szolnoki Képzőművészeti Triennálé.

2 Buhály József: Tájvers, plextoll, farost lemez, 81 × 132 cm

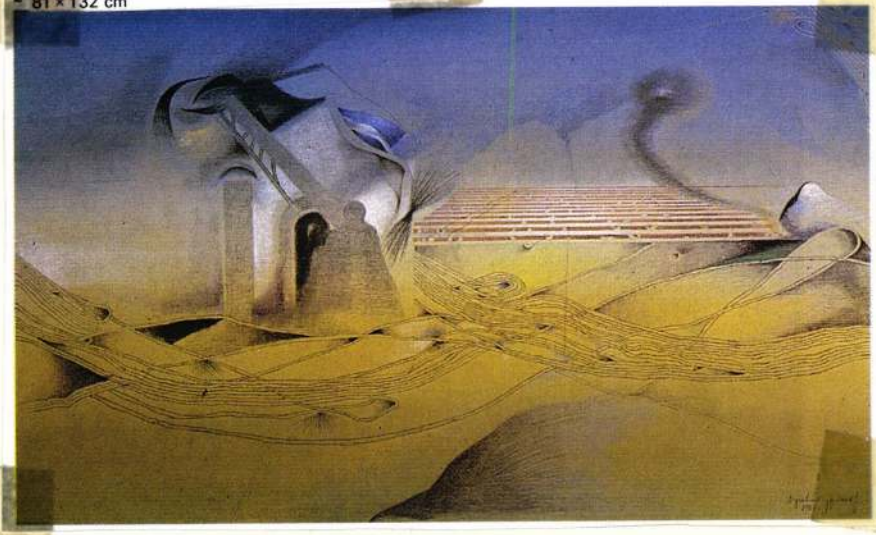

Művészet, 1984. nov., dec., 82-old.







IX. KERÜLETI MŰVELŐDÉSI
INTÉZMÉNYEK IGAZGATÓSÁGA
MEGHIVJA ÖNT

BUHÁLY JÓZSEF
FESTŐMŰVÉSZ GRAFIKÁIBÓL
RENDEZETT
KIÁLLITÁSÁRA

MEGNYITJA:
CHIKÁN BÁLINT
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
1978. NOVEMBER 9-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR

FERENCVÁROSI
PINCETÁRLAT
IX. MESTER 5.

FERENCVÁROSI
p
PINCETÁRLAT

MEGTEKINTHETŐ XI. 9–23-IG
HÉTKÖZNAP: 14–19 ÓRÁIG
VASÁRNAP: 10–12. 14–16 ÓRÁIG

BUHÁLY 1978 SEP

BUHÁLY JÓZSEF festőművész grafikáit állította ki most, első fővárosi bemutatkozásán. A festő grafikái azonban nem másodrangú művészeti produktumok: saját világa teljesedik ki bennük. Buhály József egy kis nyírségi faluból indult el, s mai gondolkodásmódját is meghatározó emlékekkel töltődött fel a nehéz sorsú, földből-földért élő emberek között. Buhály tiszteli és szereti ezeket az embereket, és érzelmi telitettségű megjelenítésükkel a nehéz sorsok, életek emlékművét építi.

A művész a sokszorosító grafikai eljárások közül elsősorban a linómetszéssel és a rézkarcolással foglalkozik. Rézkarcainak legnagyobb hányada 1975 és 77 között keletkezett. Szinte egyetlen, de kimeríthetetlen témája valamennyinek a művész szülőföldje, a nyírségi világ. Esendő, hétköznapi emberek jelennek meg a karcokon, s ha figura nélküli tájat ábrázol a művész, ott az embert állandó munkára kényszerítő, de az élethez nélkülözhetetlenül szükséges földről vall grafikáival. Az ember a kiinduló és a végpont egyaránt, mégpedig az az ember, aki a mindennapok harcában kell, hogy megkeresse kenyerét.

Nyilvánvaló, hogy a művész túllép az egyszerű jelenetezés szintjén. Nem intellektuális elvonatkoztatás, hanem érzelmi sokrétűség az az irány, amelyet megvalósítani hivatott. Érzelmi túlfűtöttségtől mégis mentesek lapjai. Az a világ, amelyet ábrázolni kíván, a maga egyszerű örömeivel, bánataival, tisztaságával nem is tud elviselni mást, mint egy ilyen puritán hangvételt. Mentes ez az ábrázolás mindenféle rafinériától, mint ahogy a földhöz kötődő életek sem terhesek fölösleges intellektuális feszültségektől.

A Buhály ábrázolta életben ember és ember között nincs konfliktus. Az egymással birkózás csak a munkát végző ember és a munkájához szükséges tárgyi eszközök között folyik. És mivel feladatainkkal mindig magunknak kell megküzdeni; ezért Buhály figurái is mindig magányosak. Hiszen a művész helytállásról, feladatvállalásról beszél – és érzi, tudja, átélte és átéli: a végső ponton magunkra maradunk a feladattal szemben. És vállalnunk kell a magányosságot és a küzdést, mert ez jelentheti csak a közösség számára az előrehaladást. Ez a nemes etikai alapállás jellemzi a művészt: hittel hírdeti a sors-vállalás, a munka eredményességéért tett erőfeszítések szükségességét.

A linómetszetek 1977-78-ban készültek, moszkvai ösztöndíjának idején. Buhály József ugyanis főiskolai tanulmányainak befejezése után egy évet a Szovjetunióban, a moszkvai Képzőművészeti Főiskolán töltött. Ezeken a linómetszeteken a művész már jobban eltávolodik a reális világtól, figurái elvontabb környezetben jelennek meg. Megmarad azonban a hit és tisztelet az élet-szenvedett fejkendős asszonyok, zsíros-kalapos férfiak iránt. Talán arra a gondolatra jutott a művész a moszkvai fejkendőket látva: nemcsak a Nyírség, de még csak nem is a hazai föld kívánja meg a nehéz, magányos sors-vállalásokat. A linó fekete-fehér ellentétpárjával nagyszerűen érzékelteti a művész a „vagy-vagy" tételét: vagy dolgozunk és érdemes élni; vagy nem vállaljuk a sors által ránk róttakat, de akkor életünket tesszük kérdőjelessé.

És a művész egyértelműen állást foglal, amit bizonyít ez a kiállítás is: dolgozni kell és érdemes, hiszen az adódó nehézségek leküzdhetők, ha minden esetben vállaljuk önmagunkat.

Ennél többnek bizonyítására egy tárlat – véleményem szerint – nem is vállalkozhatna.

Chikán Bálint



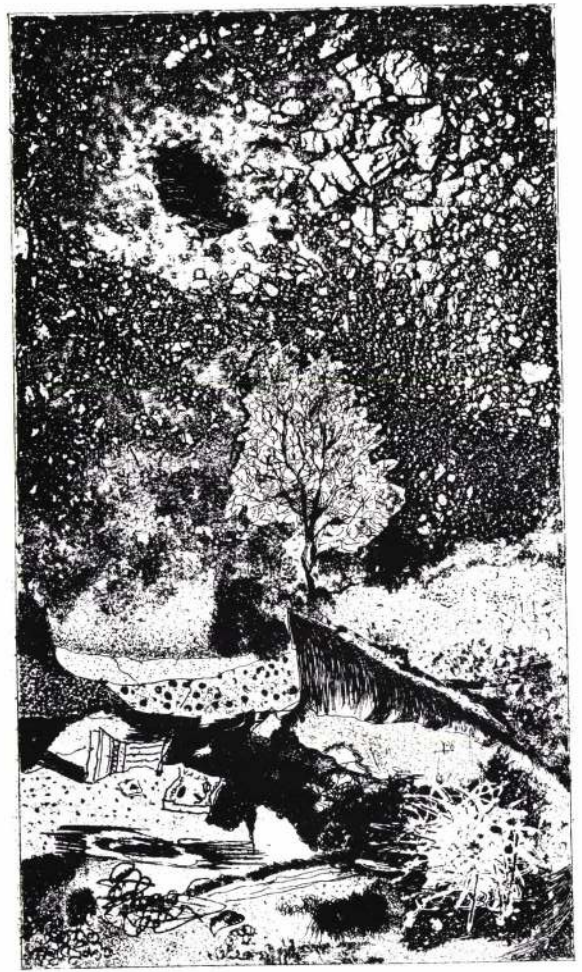



Ø Bühe, Walter dr.

a lipcsei iparmüvészeti akadémia
igazgatója

Mohácsi sokácok
c. vásárjelenete,
tollrajz
repr.

Értesitője, A Pécs-Baranyamegyei Múzeum-Egyesület —,
XI. évf. 1930. 86. l.

Szalántai sokácok télen
c. rajza repr. u. o. 89. l.

B. 1929 okt. 12-16. bejárta Baranya falvainak jóvenél a néprajzi dekoratív művészet tanulmányzása céljából. u. o. 94. l.

Meisterwerke der

Buhe, Walter

nemet iparmuvés Cikkei

lásd

A Pécs-Baranya-
megyei Múzeum-Egye-
sület Értesítője.

XI. évf. 1930. 94. l.

MOBkvt. 4046 l

Meisterwerke der

Ø Buhob Xavér
orgonakészítő.
Pesten született. 1781-
ben vetterfel a budai
polgárok sorába.

Isoz Bpzene
97, 194. l.

..... átvételét

l.

ii.

Dr. Ferenczi

igazgató.

Bujáki István

Formakereső, részlet a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Miskolc, 1975. jún–júl.

Ø Buick Jakab

festo.

Mária kirafne / II Lajos
feleségének archépe
a königsbergi kép-
tárban.

Eber cikke Arch.
Ért. 1899
193–195. l.

1486 – 1499.

Brijáka

č.

Bopowszky, Ján

Cincík 8. č.

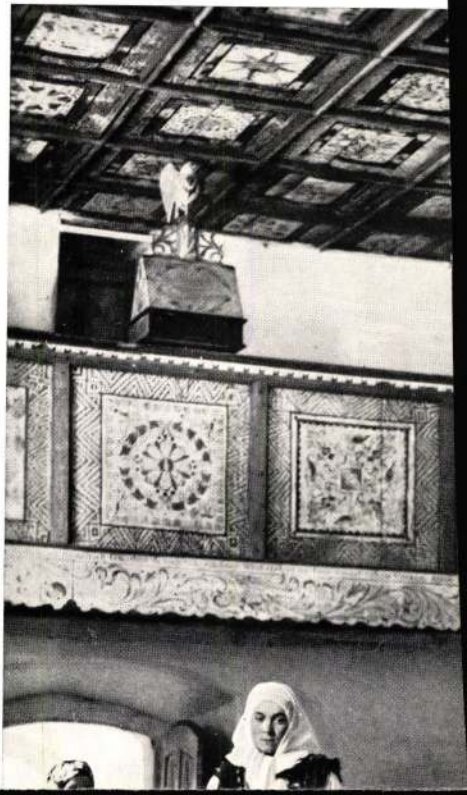

BUJÁK (Vográd)

Buják

Szerkát

R.K. TEMPLOM öt boltozattal, épült 1760-ban

VÁRROM, déli fala ép, kútja megvan. Első említése 1303-ból. Mária királyné, Garaiak, Czillei Borbála, Báthory, Zápolya, Werbőczy a tulajdonosai. 1552-ben a töröké, 1593-ban visszafoglalva, váltakozva török és magyar, jelenleg a Pázmány Péter tud. egyetemé.

Buják Nógrádm

várom

Szürás 1890.

Körjöki

1) alapraj és 2 nézet. —

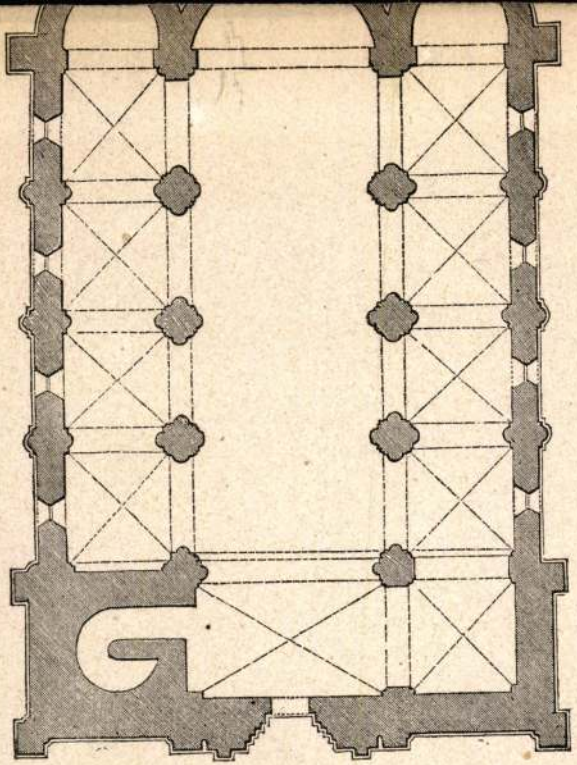

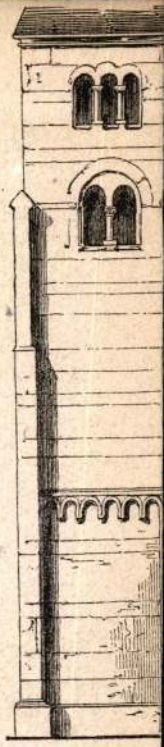

7.



15.

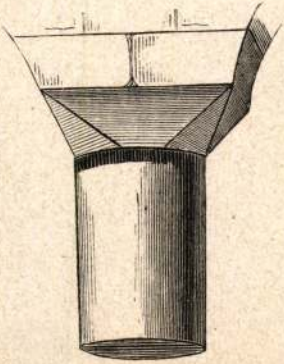

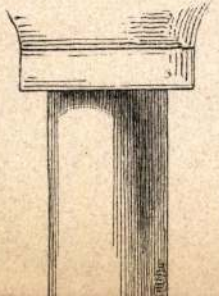





Buják vár

Vográd vm.

l.

Hadtört. Körl.

1914. 603. l.



KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

OKTÓBER

31 nap — 41. hét

4 Vasárnap	
5 Hétfő	
6 Kedd	
7 Szerda	
8 Csütörtök	
9 Péntek	
10 Szombat	

Bujak Vára

Illésy János dr.

Tanulmányok
Léva és Bujak várak
1665-ik évi feladása
iránt.

Hadtört. Közl
1893. 241-ei kv.
11.

előre fésült haja öszbevegyült, bajusza s
hajtott, csokorra körött nyakkendője rojtos,
óros. Felirata a kép alatt:

Lajos"

pentartatik"
tulajdonos H. Gerhart, Margarethen Grün-
.

alak nagysága 27.6 c/m.

zs
yom.).
nyom.).

102/93 № 8. 107/95 № 21.

Bujáki vár

(Nógrád vm)

Lád okv.

Barbacsbalp

113, 114. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Vas. Ujs. 1861

s az összegyült keresztyén hivők jelenlétében a szokott szertartások közt megkereszteltették; mely alkalommal a zsidó ifju minden különös utasitás nélkül oly jól viselé magát, hogy azon álmélkodni lehete. A fejedelem maga volt a *keresztapa,* s Mikes szerint, annyira meghatotta őt a szokatlan jelenet, hogy könyezett örömében.

Délután megüzené a keresztyén-ujoncz a fejedelemnek, hogy ő már keresztyén levén, a többi atyafiai közt nem lakhatik, sem kereskedést nem folytathat, azért kéreti őt, hogy segitse meg nehány pénzzel, a mivel uj pályát kezdhessen, hogy azon a keresztyének Istene segedelmével itt e földön is már boldogulhasson; egyszersmind nyilvánitá, hogy Rodostót, hol lelkileg ujonnan született, többé el nem hagyandja. A fejedelem jó szivvel küld neki száz tallért. Száz tallér akkori időben sok pénz volt, sokkal több, mint most kétszer annyi, s igy nem csuda, ha az exzsidó azt el nem rejthetett gyanus mosolylyal fogadá, s forrón hálálkodva eltávozék. Másnap hiában várák az uj keresztyént a szentegyházban, ő meg nem jelene, a mise végeztével tudakozódnak felőle, de eredmény nélkül, nem akadhattak nyomára; végre kiderült, hogy a fráter még hajnalban több zsidóval hajóra ült és a török főváros felé vitorlázott, honnan többé nem is került elé . . . Ez eseménynek később elterjedvén a hire, nem kis boszuságára értesült a fejedelem, hogy e furfangos zsidó nem most részesült először a keresztségben, mert igy már mind Szmyrnában, mind más török tartományokban többször cselekedett, ily aljas módon csalván ki szép összegeket a rászedett, előkelő jószivü keresztapáktól. Innen volt magyarázható az is, hogy a csalfa zsidó oly könnyen tanulá a keresztyén hit ágazatait, s hogy a keresztelés szertartásai alatt is jól tudta magát alkalmazni . . . Rákóczy nem mosolygott többé ez eseményen, hanem a bibliára tevén kezét, komolyan mondá; *„A ravasz zsidó nem engem csalt meg, hanem — önmagát!“*

(Vége következik.)

Buják vára.

Nógrádmegye kisebb nagyobb várai között, melyek számát huszra tehetjük, tekintélyes helyet foglal el Buják vára is. Az e megyében található várak is, kivéve a még épségben tündöklő Gácsvárat és Kékkő várának napkelet felé eső szárnyát, már mind romban hevernek. A bujákivár, melyet képünk ábrázol, Nógrádmegye délnyugati részén, erdők- és völgyektől környezve magas hegyen fekszik. Elnevezését többen *bujik* igétől származtatják, és pedig két okból, először mivel a vár hegyek és erdők közt mintegy elrejtve, elbujtatva van; másodszor pedig mivel a vár egykori ura kegyetlen ember lévén, mennydörgő haragja elől mindenki iparkodott elbujni s igy lett a vár is Bujákká elnevezve. Azonban ez mesebeszédnek látszik.

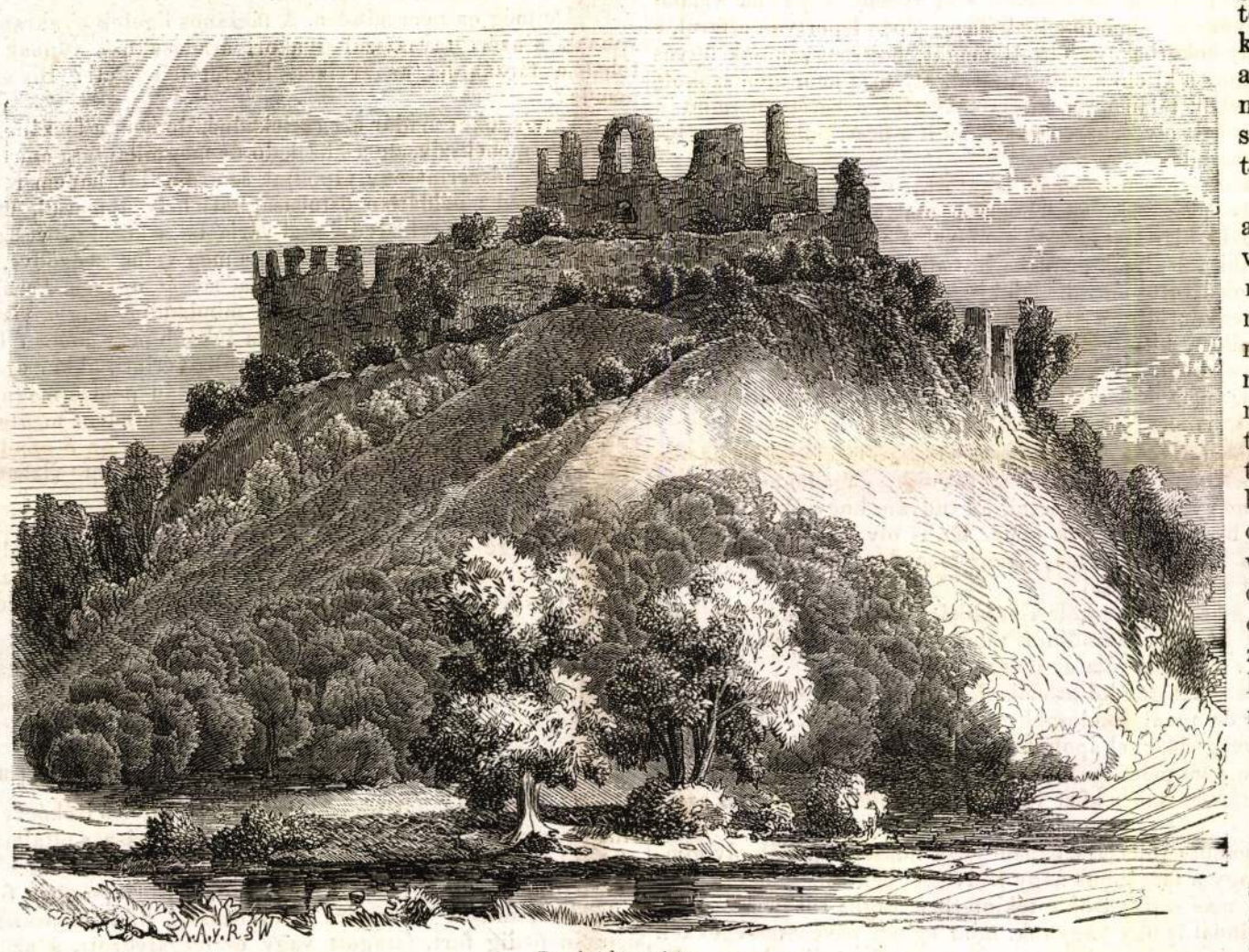

Buják vára.

Egyik nevezetessége e várnak a még most is látható ugynevezett *feneketlen kut*, mely mintegy 80—100 ölnyi mélységre volt a sziklákban kivágva és mely a félórányi távolságra eső Buják faluban levő forrással volt összekötve. E kutról regélik, hogy midőn a vár egyik felügyelője leányát férjhez menni kényszeritette volna, a leánya kutba ugrott s minden sérelem nélkül az emlitett forrásnál jött ki.

Tulajdonképeni alapitója nem tudatik, annyi bizonyos, hogy a Báthory-család birtokában volt egész 1552-ik évig, és e család egyik tagja Báthory Endre 1550. körül a várat erős bástyákkal nagyobbitotta meg. Rendesen 50 lovas és 150 gyalog katona lakta azt, kikre a vár őrizete bizva volt.

1552-ben a török több várat elfoglalván, Ali basa Bujákvárát is ostrom alá vette. A vár felügyelője ez időben Kéresy Márton volt *). Az ostromot eleinte a várbeliek tüzesen visszaverték, mig csakhamar félelem fogta el őket és a várat vezérökkel együtt titkon odahagyák. A törökök azonban utánok indultak s az egész csapatot leölték, Kéressy Mártont pedig fogságba hurczolták.

Bujákvára ezután 1593-ik évig maradt a török járom alatt, mig az emlitett évben Tiefenbach Kristóf és Pálffy Miklós által viszszaszereztetett s ezután 70 esztendeig birták a magyarok.

1663-ban Buják ismét a törökök birtokába esett és felügyelete Hasszán agára bizatott. A magyarok azonban, kik a közel levő várakban voltak, csellel arra birták Hasszán agát, hogy a várat szabadon bocsátás mellett feladja. De a törökök alig vonultak ki a várból, Csécse mellett a magyarok megtámadták őket, gondolván, hogy ezáltal az elrabolt kincsek birtokába juthatnak.

Ez, Murtuzan agát, az akkori hatvani basát, boszura hítta fel s fél év mulva 3000 fegyveressel a bujáki vár falai alatt termett. Berczely Jánost, a vár akkori kormányzóját, azonnal a feladásra szólitotta fel, szabad kimenetelt igérvén neki. Ez felszólitását, minthogy csak negyvenheten voltak mindösszesen a várban, elfogadta. Alig léptek ki azonban a kapukon, midőn a törökök által megrohanva egy szálig felkonczoltattak.

Murtuzan aga, nehogy még vele is hasonló módon bánjanak, már másnap virradóra tovább ment onnan, a várat pedig kipusztitván, felgyujtatta. S azóta a büszke várnak csak omladékai vannak, álmodozva hajdani dicsősége és győzelmei felett. — Kormos falait a repkény diszesiti.

Cs. L.

Egyveleg.

\+ *(Hogy fizetik Francziaországban a tárczaczikkeket!)* A „Coustitutionnel“ tárczája számára több irodalmi nevezetességet nyert meg, többek közt Abont Edmondot is, ki havonkint négy tárczaczikk irására kötelezte magát, s kap ezért 12 ezer frank évi dijt, melyből egy-egy czikkre 250 frank esik.

\+ *(Hajóégés.)* A valparaisói kikötőben az „Infernal“ franczia hajó m. hó 1-én elégett. A tűz borzasztó erővel tört ki, ugy hogy oltásról szó sem lehetett. Hogy a hajót elsülyeszthessék, 100-nál több ágyugolyót lőttek rá, s miután ez sem sikerült, a lőporkamrát fellobbantották, mire az egész hajó légbe repült. Az explosio oly borzasztó erővel történt, hogy a közel házak ablakai mind összezuztak. A kárt, mely a hajó elégéséből támadt, $3\frac{1}{2}$ millió frankra becsülik. A hajó szén- és lőporszállitmánynyal volt megrakva.

\+ *(Lótemető.)* Czarszkoe Seloban (*Oroszország*) császári rokkantlovak laktanyája van, hol azon lovak ápoltatnak, melyek a czárokat hordozták hátukon. A laktanya mellett diszes temető van ily lovak számára, s a kiszenvedettek fölött márvány-sirkövek, a lovak s a rajtok nyargalt czárok neveivel. A csaták vagy azon nevezetes események, hol e ló jelenvolt, feliratokkal vannak megörökitve. Vajjon e siroknak vannak-e ájtatos látogatói? nem mondatik.

\+ *(Katonatartás költsége.)* Nem lesz érdektelen, tudni, hogy egy katona Ausztriának évenkint 192 ftba, Angliának 938, Francziaországnak 344, Poroszország 314, Olaszországnak 212, Belgiumnak 410, Törökországnak 220, Sveicznak pedig $7\frac{1}{2}$ (!) ftjába kerül.

*) Istvánffy és Bél Mátyás.

Tollrajzok az állatvilágból.

II. A fáczán.

A fáczán gyönyörü madár, a nélkül azonban, hogy a *jómadarak* osz-
lyába tartoznék, daczára némely tulajdonainak, melyeket alább nem mu-
sztok el, kellőleg méltányolni.

Nevét a Phasis, kolchisi folyótól nyerte. Midőn az argonauták Kol-
hisból Görögországba visszatértek, e madarak közül is vittek magukkal
ehányat a Phasis folyó partjairól, hol azok nagy bőségben tenyésztek. Gö-
ögországban csakhamar meghonosult (a nélkül, hogy az indigenatus elnye-
ése végett törvénybe iktatták volna). Utóbb Olasz-, Spanyol- és déli Fran-
ziaországban s Európa egyéb, mérsékelt részeiben is elterjedt, de az utóbbi
elyeken soha egészen meg nem honosulhato t, mert a zordon telet s a ned-
es tavaszi időt nem szereti, s azért bizonyos védelem s az ápolás egy ne-
ére szorul.

A fáczán nem erdei madár, mint a vadgalamb, sem mezei, mint a fo-
oly, fürj vagy pacsirta; legörömestebb lakik a ligetekben, melyek közelé-
en mezők és rétek vannak, hol élelmét maga keresheti; mert sokkal büsz-
ébb, hogysem a kegyelemkenyeret eléje tenné annak, a mit saját emberssé-
éből szerezhet. E tekintetben megszégyeniti azon embereket, a kiket az ég
p kéz-lábbal áldott meg, s mégis a más nyakán szeretnek élősködni.

A fáczán mindig a földön tartózkodik, a füben és bokrok közt bujkál,
csak akkor repül fára, ha megijed, vagy veszély fenyegeti, vagy ha aludni
negy. A magasban egyátalában nem találja magát otthon, s azért gyakran
negtörténik, hogy álomközben, ha erősebb szél támad, vagy ha valami
oszat (például zsiványokról) álmodik, ijedtében szépen lepottyan a fáról, s
kkor a legközelebb ért bokorba ugy elrejti magát, hogy ugyancsak ügyes
egyen a „finánez"-iában, a ki elő akarja kutatni. Itt már nem igen szokott
laludni, csupa félelemből, talán mert kisérteteket lát a sötétben, mint a
gyermekek. Azért a hajnalt oly nehezen várja, mint a pesti publikum — bi-
zonyos szinigazgató lemondását.

Midőn a tavasz közeleg, a himfáczán izgatottá, nyugtalanná lesz, ke-
vélyen lép elő buvóhelyéből, szárnyait lebegteti, csattogtatja, farkát büsz-
kén feltartja, s egy rövid kiáltást hallat, melylyel a fáczánkisasszonyokat
gyekszik magához csábitani. Ezek nem is váratnak sokáig magukra, mert
még nem tanulták el sok divatos müveltségü kisasszonytól, hogy kell szemér-
mest játszani. Szép ilyenkor látni e szerelmes fáczánkisasszonykákat, mint
bámulják a fáczángavallért, ki ugy áll köztük pompás diszruhájában, mint
egy zultán haremhölgyei közt. De kollegái közül ne merészeljen ekkor va-
lamelyik közelébe jőni, mert még saját édes testvére irányában sem tiszteli
ilyenkor a vendégjogot, hanem ha kell, vérét sem kimélve űzi vissza.

A himfáczán nősténveivel igen szép egyetértésben él. De nincs is oka
férjemuramnak zsémbeskedni, mert nejei alázatosak, engedelmesek, nem
vágynak a papucskormányt életbe léptetni, jól tudván, hogy őket csak ott
illeti az elsőség, a hol himek nincsenek jelen. Ez is oly tulajdon, melynek
sok nő általi utánzása kivánatos volna, akkor bizonyára kevesebb férjnek
volna oka, legénykorát visszaóhajtani.

De most veszem észre, hogy erkölcsi prédikáczióba kaptam, pedig nem
szeretek a falra borsót hányni. Maradjunk tehát a fáczán mellett, az nem
haragszik meg, ha ki is mondom róla az igazat.

A himfáczán nem sokat gondol utódaival, melyeknek ápolását rangján
fölüli dolognak tartja; de annál gondosabb anyák a nőstények, melyek ki-
csinyeiket megható gyengédséggel ápolják. (Kérem, szép olvasónőm, ne néz-
zen rám olyan csunyán, nem példázgatás végett emlitettem föl e körülményt.
Tudom én, hogy a fáczán és ember közt van egy kis különbség. Nem is azért
mondtam én azt.)

A fáczánt nem pompás tollazata, hanem jóizü husáért ápolják oly gon-
dosan. Kétségtelen, hogy a fáczánhus nagy kedvességben áll, habár a csá-
szárfajd s még némely más szárnyasok e tekintetben aligha tul nem tesznek
rajta. Azonban a fáczánnal is ugy vagyunk, mint egyéb nevezetességekkel.
Nagy hire elég arra, hogy egyik ember a másik után elmondja: hogy a fá-
czánhusnak nincs mása; habár másrészt találkoznak olyanok is, a kik egész
hidegvérrel erősitik, hogy nekik a kappan jobban izlik. Persze, hogy jobban
izlik, mert fáczánt talán még elevenen sem láttak, nemhogy a foguk vásott
volna husában. Egyébiránt de gustibus etc. Döntsék el e kérdést az inyen-
czek

Eddig átalában véve csak dicséretest mondtunk a fáczánról; de most
már nézzünk jobban a szeme közé, s vizsgáljuk meg jellemét közelebbről.
Pompás ruhája után itélve azt hihetnők, hogy tudja Isten, mily sok jót és
szépet mondhatunk lelki tulajdonairól.

De nem ugy áll a dolog! A büszke fáczánra nem alkalmazható a köz-
mondás: „Szép testben szép lélek lakik;" ellenben annál nyugodtabb lélek
kel elmondhatjuk róla ama másikat, mely igy szól: „Nem mind arany, a mi
fénylik." Szóval, a fáczán e szempontból annyira hasonlit piperőczeinkhez,
mintha csak egy ágról szakadtak volna.

Ki hinné, hogy e ragyogó tollazatu madár maga a megtestesült gyá-
vaság és ostobaság!

Ez egy kissé kemény vádnak látszik, de azért szavamat nem vonom
vissza, inkább bebizonyitom. Halljuk tehát! A fáczán lassankint megismeri
ápolóját, a fáczánmestert, a ki ugy vigyáz rá, mint a szemevilágára, s a ki-
nek kötelessége, őt minden veszély, minden megtámadás ellen védelmezni;
lassankint meggyőződik arról, hogy midőn az ápoló sipolására az etetőhe-
lyen megjelenik, ott semmi bajtól sem kell tartania, ellenkezőleg, igen jó
sors vár reá, minthogy a bendőjét kényekedve szerint megtömheti: minda-
mellett a legnagyobb félelem és szorongás közt jelenik meg a szépszóra,
mintha ez azt jelentené, hogy készüljön a halálra, mert egyenest a vesztő-
helyre fogják kisérni.

Látni kellene ekkor a vitézt, mily mohón kapkodja fel az eléje szórt
eledelt, hogy minél előbb jóllakván, visszaszaladhasson buvóhelyére. Ha
tarisznyája volna, gyomra helyett bizonyosan ebbe rakná ételét sietségből,
hogy hamarább buvóhelyére szaladhasson, s csak ott csillapitaná belőle
éhségét.

Ha messziről megpillantja ellenségét — pedig ilyen vajmi sok van,
mert félelmében mindent annak néz — ijedten kiáltozva fára repül. De ha
ellensége hirtelen előtte terem, a gavallér ugy elveszti lélekjelenlétét, hogy
azt sem tudja megmondani, fi e vagy leány. Sőt a mi több, ijedtében még
azt is elfelejti, hogy szárnyai vannak. Lefekszik a földre, nyakát kinyujtja,
csőrét a földhöz nyomja, s iparkodik legalább a fejét egy nagyobb levél alá,
vagy a fű közé dugni. Ugy tesz, mint a nyarga (strucz), ostobaságában t. i.
azt hiszi, hogy ha ő nem látja ellenét, ez sem képes őt meglátni.

Ha gondolataiban, vagy jobban mondva, butaságában egészen el van
mélyedve, s történetesen egy fenyűtoboz mellette a földre esik, a vitéz
annyira megretten, hogy mint egy tébolyodott, ugyanazon egy helyen ide s
tova futkos, s egyátalában nem tudja, hogy mihez kezdjen. Egy mellette
elszaladó egér, sőt a lassan mászó csiga is képes ilyenkor halálra ijeszteni,
fut eszeveszetten, maga sem tudja, hova és merre, s ha véletlenül elcsik,
ijedtében föl sem mer állani. Valóban, a nyulat, a fáczánhoz hasonlitva,
rettenthetlen hősnek nevezhetjük.

De még ez nem minden. A fáczános ligetek gyakran folyamok mellett
vannak, s azért tavaszszal gyakori áradásoknak vannak kitéve. Mit tesz
tehát a fáczán, ha az árviz a ligetet fenyegeti? Bizonyosan fára repül
nemde?

Igenis, okos madár ezt cselekedné, de nem a fáczán. Ez nemcsak hogy
fára nem menekszik, de a közeledő ár megpillantása annyira meglepi, hogy
helyéből rendszerint egy tapodtat sem mozdul, hanem rendületlen elszánt-
sággal (értsd: példátlan ostobasággal) helyén marad, mintegy a földhöz
szegezve, s buta egykedvűséggel várja be a közelgő veszélyt, mintha igaz
mohamedánként a fatumban hinne, s meg volna győződve, hogy ha elvégez-
tetett, hogy viz által kell meghalnia, sorsát ugysem kerülhetné ki, ha fára
menekülne is. Helyén marad tehát mindaddig, mig a viz lábát nem érinti;
de még ekkor sem repül fel, hanem inkább még jobban belemegy a vizbe,
s ha ez már oly magasra nőtt, hogy tollait érinti, akkor egész kényelemmel a
hullámokra ül, szárnyait kiterjeszti, s aztán példás megnyugvással sorsára
bizza magát. Azt gondolja magában, hogy mindent megtett a veszély elhá-
ritására, a mi tőle kitelhetett; a többi már nem az ő gondja. De csakhamar
lakol ostobaságáért, mert tollazata nem levén vizhatlan, menhetlenül
elmerül.

Rajzoljam-e tovább is e képet? De minek? Az eddig mondottakban a
fáczán eléggé van jellemezve, s jelen karczolásom czélja nem is terjed
tovább. Az eddigiekből, ugy hiszem, mindenki meggyőződhetett, hogy a
fáczán egyike e legszeretetreméltóbb madaraknak — sülve.

Történelmi kalászatok.

Irta Lehoczky Tivadar.

I. Rákóczy, mint keresztapa.

Hosszu esztendők sora mult el, hogy az utolsó Rákóczy fejedelem hazáját elhagyva mint bujdosó *Rodostóban* a török császár oltalma alatt nehány kisérői társaságában lakott. Napjai, mint hű titkára, *Mikes Kelemen* hátrahagyott irományaiban mondja, folytonos egyformaságban folyának. Rákóczy a délelőtti órákat többnyire imádkozással, bibliaolvasással s irással tölté; délután pedig furt, faragott vagy esztergályozott, s az irás szerint, ugy izzada sokszor e foglalkozásában, mintha munkája után kellene keresnie kenyerét; az ő gyönyörü szakálla sokszor annyira megtelék forgácscsal, hogy maga is neveté magát . . . Sokszor a rodostói unalmas lakást táborozással váltá fel, vászonsátrakban töltvén nehány hónapot, mig a beállott esős és szeles időjárás őt ismét kőlakházába meneszté . . . Rákóczy annyira szereté a bevett rendet, hogy attól semmi körülményekben el nem tért. Mikes erről egyik levelében igy ir: „Minekünk mindegy a mulatságra való nézve, akár május, akár deczember, mi csak itthon ülünk és télben nyárban egy szokást tartunk. Nem üsmerek olyan klastromot, a melyben a rendet ugy megtartsák, mint nálunk. Egy kis kutyám vagyon, az is már ugy tudja a rendet, valamint én."

Ily körülmények közt, képzelem, mily gyönyörüségére szolgált az ájtatos s bujdosása közben egyedül vallásában enyhülést talált fejedelemnek, midőn 1727. junius 11-én egy ismeretlen zsidó ifju jelenté magát nála, kérvén titkon a fejedelmet, hogy miután ő az örök üdvösséget csupán a keresztény hit által reméli s kivánja elérni, kereszteltetné meg. Megörült e nyilatkozatra Rákóczy, s azonnal papokat hivata, s hévvel tanittatá a zsidót a keresztény hit főágazataira. Két napig folyvást buzgólkodtak körötte az egyház szolgái, oktatván őt azon elvekben, miknek czélja, a jövő élet boldogsága. A héber oly könnyü felfogást tanusita a tanulásban, hogy azon mindnyájan csodálkozának s csakhamar nyilvániták, miszerint a jámbor már annyi ismeretekkel bir, hogy az óhajtotta vallásba annak rende szerint beavattathassék. Junius 13-án tehát bevezették lehető pompával az imolába

Vas. Ujs. 1864.

tatni, mit tud. A rendesen hegyes, több holyagu és szögletü tornyoknak egész gyüjteményét lehet itt látni, melyek czifraságai, valamint legtöbbször az egész templom kivülről is ki szokott festve lenni, még pedig legtöbbször veres, fehér, zöld szinek változataival. A belső is szörnyen ki szokott ékesitve lenni képekkel, freskókkal, melyek között néha a szó teljes értelmében humoristico-satyrikusokat láthatni. Ilyen volt hajdan — vagy talán most is, a mint nekem beszélték — a bud- vagy kálinfalusi, a hol a szolgabirót, viczispánt s az egész megyei tisztikart ugyancsak viszi és sütögeti a nagyfülü ördög.

Egyike a körösmezei ruthen egyházaknak oly hatást gyakorolt reám, hogy nem tagadhattam meg magamtól azt a kis örömet, hogy emlékül lerajzoljam; de e sorok irása közben eltévedt s sajnálva kell itt nélkülöznöm.

A társadalmi élet Körösmezőn, talán mint mindenhol, hol kamarai hivatalnokok élnek, vidám és fesztelen; a nehány müvelt család, mely itt a vadonban mintegy egymásra van utalva, a legbarátságosabb és természetesebb szövetséget képezi. Az utazó, a mint ezek egyike vagy másikával érintkezésbe jön, szinte megdöbbenve lát itt nagy ismeretü férfiakat és szellemdus nőket ily világtól távol eső helyen mintegy eltemetve.

A természet itt már egészen havasi; nem messze a helységtől emelkedik az óriás Pietrosz, a megye és keleti Kárpátok első rangu hegyeinek egyike, kopasz homlokát rendesen felhőbe takarva..

Annál nagyobb meglepetés vár az utasra, midön egy félórai alig emelkedő ut után egyszerre a határra ér, oly uton, hol felfelé is ügetve mehetnek a lovak.

A tetőn egy fogadó áll, mely már Gácsországhoz tartozik, s innen már csak lefelé halad az ut Lengyelország felé.

Azon eszmével, hogy e félórai ügetéssel csakugyan a Kárpát határormát érte el, alig tud kibékülni az atyáink hajdani fáradságos bejövetelét olvasott utas. Megfejtése egyszerüen az ügyes utvezetésben rejlik, mely emelkedését e czélpont felé sajátlag már *Husztnál* megkezdi; s ott épen annyira észrevehetetlen az emelkedés, hogy az ember fejet csóvál, ha hallja, hogy a sikon fekvő *Técső* a huszti vár legmagasabb ormával áll egy magasságban.

A Tisza, Körösmezőt elhagyva, északnyugatnak kanyarodik s az erdők homályában vész el. Eredete csak oly kisszerü, mint a világ legóriásabb folyamáé; de ezt is hasztalan dugná be a német diák, mert azért csak meglátogatná biz az Alföld délibábos rónáit.

Körösmező vidéke nagyban üzött marhatenyésztésén kivül még két érdekes iparczikket is készit: egyik a kitünő, és a liptóinak semmiben sem engedő *turó;* a másik a ruthén nök által készitett *szőnyeg*, melyeknek gyapját, festékét ök maguk tenyésztik és adják meg.

E szőnyegek igen szépek, tartósak s arabeszkes elegancziájokban vetekednek a gyáriakkal; tartósságra jóval fölülmulják azokat. Különben helyben is jól megfizetik (20—50 pft) s Máramarosban kevés urilak van, melyben egy-egy példányt ne lehetne látni. A londoni mükiállitásra is küldöttünk volt fel belölük; miként tetszett ott, nem tudom; de hogy e hegyi nép izlésének és iparának becsületére válnak, annyi szent igaz.

A turó készitése is igen izletes. Csinos, és kiválóan tiszta leányok készitik ezt a havason, kik az utast lapát-ütésekkel üdvözlik. Gyártmányaikat, a bükkfa természetes külhéjából készült dobozkákba rakják s igy megy ez, bár nem nagy mennyiségben, forgalomba.

Végre talán itt lesz helyén, mint föhelyen valamit a ruthén nép multjáról s jelenéről közölnöm.

Hogy Árpád bejöttével a mai Magyarország földén szláv népeket, sőt országocskákat hóditott meg, krónikáinkból tudjuk; az is tudvalevő dolog, hogy magukkal beköltözö öseinkkel nagy mennyiségü orosz család jött be.

Az Árpádok idejében is, kivált midön a királyok orosz herczegnőket vettek nejül, többször történt orosz gyarmatositás: de legnevezetesebb volt a *Nagy Lajos* korabeli, ki 1351-ben *Koriatovich Tivadar* számüzött litván herczeget hazánkba hiván, Munkácsi herczegi czimmel ruházta fel, s *Beregh-* és *Zemplénmegyékben* tetemes uradalmakkal ajándékozta meg.

Mivel *Bogdán vajda* kiköltözése az oláh atyafiakkal épen ez idö tájra esik, nem ok nélkül történik e két esemény kombinatiója Máramarosra nézve; oly formán, hogy a nagy mennyiségü ruthén nép (40,000) egy része az oláhoktól elhagyott földre is telepittetett volna.

Erre mutat a görög ritusnak egész azon időig nagy tulnyomósága, mig a hospitaliták, a huszti és poroszlói benedekrendiek, s a remetei pálosok a latin egyháznak nagyobb erőt nem kölcsönöztek.

Ez időtől kezdve a máramarosi ruthének, kiknek ajándék-hazájok a legterméketlenebb vidékre esik, jó és balszerencsében osztakoztak magyar testvéreikkel s a közös hazával.

Már emlitve volt, hogy például 1526-ban *Pogány Zsigmond ezer ruthént* vezet a mohácsi csatasikra. *II-ik Rákóczi Ferencz* emléke máig él közöttük, még pedig csaknem mint szenté, mint mithószi hösé A fejedelem önéletiratában maga is megindultan ir e népnek személyéhez való ragaszkodásáról.

Ujabb időkben sincs reá adat, hogy e nép vértagadás bünébe esett volna valaha, sőt lelkészi karában, melyből értelmisége nagyrésze áll, sok hazafias lelkületü, alkotmányos érzelmü honfival találkozhatni.

Mi a ruthen nép jellemzését illeti, erről következő megjegyzéseket tehetünk.

Kiválóan vallásosak, mondhatni tulbuzgóak. *Szöllössy B.* idézett röpiratában, egy rablási esetről emlékezik *Rahó* vidékén, hol böjt-nap levén, az egyik rabló a másik kezéből kikapta a megizelintett tejfölös fazekat, rákiáltván: „te, nem tudod, hogy ma böjt van?“

A ruthén, ételére nézve hottentottiasan *mértékletes*, mit szegénysége is okoz. Dolha vidékén oly zab-pogácsát vettem el az egyik kezéből, hogy sem én, sem tanitványim nem tudtak belöle a szálkásság miatt egyetlen darabkát lenyelni. De elegendő mennyiségben még ez sincs mindig, s ilyenkor a krumpli és koplalás a kisegitő. Annál óhajtottabb, nélkülözhetlenebb *a pálinka*, e nép megölő betüje.

Az oláhoknál kevésbbé kedélyes ugyan, de tréfálni, enyelegni szeret s a zenét is kedveli, zenéje azonban amazokéval nem párvonalazható, alig 3—4 hangon morogván.

Arczra, termetre, a szláv jelleget tüntetik fel; többnyire szökék; az arczok a pálinka ital miatt néhol tompa kifejezésüek: mindamellett némely vidéken délczeg ifjakat s csinos nöket láthatni. Ez utóbbiak igen hiuk, s fejeiket igen szeretik ékiteni nagy virágkoszorukkal, vagy mindkét oldalra tett nagy bokrétával; sőt a pirositótól sem irtóznak: erkölcseikről azonban részletes adatokat nem szerezhettem. A legények hajukat a szemükben viselik, s fejük helyett kalapjaikat ékitik gyöngyökkel, bokrétákkal. Általában a rikitó szineket kedvelik. A férfi-ing csak két bő ujjból áll a nyakon átvetve; a többi részt a náluk is nagyrabecsült „tüszö“ foglalja el, mely deréktól hónaljig ér. — *Várady Gábor* egy zsiványt ir le, ki egyetlen kegyül azt kérte, hogy a tüszöt felakasztásáig ne vegyék le róla.

Családi ünnepeiket erejük felett megtartják; völegény s menyasszony lehetőleg sok csecsebecsét rak magára.

Szóval, az idylli egyszerüséghez közel állanak, de fájdalom, az idylli elmaradottsághoz is, melyen okvetlenül a népnevelésnek kell segitnie, mi hogy el nem marad, arról a ruthén papság értelmisége kezeskedik.

(Folytatása következik.)

A porosz oktatásügy s gazdasági tanintézetek.

(Vége.)

Németországnak több hires egyeteme össze van kötve önálló szakot képező gazdasági iskolával; nevezetesen a már emlitett Bonnon kivül, a *göttingai*, a *jenai*, s a *braunschweigi* Carolinum collegium.

A göttingai egyetem példány gazdászata és kisérleti termei *Wende* nevü szomszéd jószágon, a jénaié pedig a szomszédos *Zwätzenben* van.

Egyébiránt az elméleti gazdasági tudományok több egyetemen tanittatnak.

A német gazdasági tanintézetek felállitása és szervezése körül s az okszerü mezőgazdászat tanitása és terjesztése körül *Thaer* és *Fellenbergen* kivül kitünőleg fáradoztak: *Schultze* Fridrik Gottlieb, *Schweitzer* August Gottlieb és *Schwarz* János.

Schultze az államgazdászat tanára volt a jénai egyetemen; atyja birtokán a gazdálkodást gyakorlatilag megtanulván, 1826-ban Zwätzenben magángazdasági tanintézetet állitott, 1834-ben a porosz kormány meghivta Eldenaba az állam s mezőgazdászati akademia felállitása és szervezése végett; innen 1839 ben Jénaba rendes tanárul visszatérvén, Zwätzenben a gazdasági tanintézetet ujolag életbeléptette.

Schweitzer 1807-ben Möglinbe ment tanulni, s ott végezvén, Mosenben atyja jószágán gazdálkodott; 1829-ben Tharandon vállalt tanárságot; 1846-ban pedig Bonnba hivatott, s itt mint igazgató, a gazdasági tanintézetet állitotta fel és szervezte.

Schwerz Belgiumban tartózkodván mint házi nevelő, ott egyuttal megtanulta a gazdálkodást. 1812-ben az ifju Wrede herczeggel *Hofwilba* menvén, itt 1815-ben Fellenberg helyett tanitott; utóbb porosz államszolgálatba lépett; innen aztán a würtembergi király a *hohenheimi* tanintézet felállitására hivta meg 1818-ban, melyet életbeléptetvén, benne, mint igazgató 70 éves koráig működött.

E vázolatból kitetszik, hogy a német gazdasági tanintézetek *négyfélék*, u. m.:

1. *Magán-intézetek*, melyeket egyes okszerü és az észlelés terjesztésén buzgolkodó szenvedélyes gazdák, részszerint mint haszonhajtó vállalatot, részszerint pedig emberbaráti s oktatási buzgalomtól ösztönöztetve, saját költségökön és fáradozásukkal tartanak fenn. Ezen intézetek családi szerkezetüek; ez okon növendékeket csak határozott számra szoritkozva fogadhatnak fel; a kik az intézetben helyben laknak, élelmeztetnek s nyerik az elméleti és gyakorlati oktatást; folytonosan az igazgató közvetlen személyes vezetése alatt állanak, s a gazdasági munkálatokat tettleges kezeléssel kell végezniök. Az ilyen intézetek, mint a tapasztalás mutatja, a legsikeresebb eredményü iskolák: ezt a Thaer, Schultze, és Fellenberg intéze-

*

tei fényesen tanusitották. Az ilyen intézeteknek ugyan *alapitó* igazgatójok levén éltető lelkök, azok kidölésével rendesen hanyatlásnak indulnak vagy épen teljesen feloszlanak; azonban Némethon oly szerencsésen gazdag az olyan kitünő szenvedélyes gazdász tanitókban, hogy a megszünt intézetet uj meg uj vállalkozó gyakorta még fényesebben sikerülő intézettel pótolja helyre.

2. Az életrevaló *magán-gazdasági* tanintézeteket az államkormány *anyagi segélyezéssel biztositja* és segiti elő. A porosz gazdasági tanintézeteknek egy nagy része ilyen módon van fenntartva s kifejlesztve; s a porosz kormány siet mindig az ügyesen rendezett és vezetett *magán*-gazdasági intézetek fenállhatását s tökéletesbithetését pénzbeli segélyezéssel biztositani és gyarapitani.

3. *Állam-intézetek*, melyek az államkormány intézkedése alatt állanak, s országos költségen tartatnak fenn. Az ilyen intézeteknek is csak akkor s ugy van tartós és sikeres jó hatása, ha szakavatott buzgó igazgató vezeti.

4. *A főiskoláknál, egyetemeknél*, vagy ezek önálló osztályaként szerveztetik a gazdasági tanintézet *gyakorlati* felszerelvényekkel, vagy legalább a gazdasági tudományok is tanittatnak rendes tantárgyakként.

Hogy a német gazdasági tanintézetek oly virágzó állapotban s megfogamzólag életbe vágó hatással müködnek az okszerü gazdálkodás átalános terjesztésére: ez föleg az okszerü gazdák szenvedélyesen buzgó ügyszeretetének, kifáradhatlan munkásságu törekvésének és apostolkodásának köszönhető. Ezek: tanintézetek állitásával elméleti és gyakorlati személyes oktatással, példaadással, észlelő kisérlettételekkel s kiszámitásokkal, mindenféle serkentéssel, kiapadhatlan irodalmi munkássággal, magán uton, egyleti téren s egyes államok kormánya által minden lehetőt elkövetnek, hogy az okszerü gazdálkodás tanait s jól sikerülő gyakorlati kezelését minél több emberrel megismertessék; a fiatalságot abba bele neveljék; és azt a lakosság minden rétegében elterjeszszék és megfogamztassák. — Ez aztán azért sikerül oly jól és annyira szépen, mert — miként már elmondám, — a német faj mind az *oktatásra*, mind a *tanulásra* erősen jó hajlammal van a természettől fölruházva s megáldva; de másfelől a tömött népesség, az apróra oszlott földbirtok, az erősen fogyasztó nagy mérvü iparszorgalom mindenkit ösztönöz, sőt kényszerit, hogy a termő erőt s termelést minden módon sokszorozza s felfokozza.

Nálunk magyarországiaknál, épen azon oktatási s okulási ösztön, hajlam és alkalom hiányzik. A keszthelyi Georgikonon, Tessedik buzgólkodásán és a szőkehalmi s zeleméri kisérleteken és jelenleg a *czenki* intézeten kivül nem volt egyéb gazdasági tanintézetünk; ezek közől is csak a czenki és keszthelyi müködött *házamosan* és teljes mérvü sikerrel; pedig mi kiválólag *földmivelő-nemzet* volnánk, és mennyi sok nálunk a kis és nagybirtokos, mennyi sok a néptanitó s pap, a kiknek mind földmiveléssel kell napiéletöket fedezni, a papok közt mennyi sok bir nagy, sőt igen nagy földbirtokkal s még is ezek közől soha sem válik ki egy sem, kinek szenvedélye lett volna az okszerü gazdászat tanulmányozása, gyakorlati folytatása, s annak személyes oktatás, apostolkodás, oknyomozás, példaadás s tanintézet állitása általi terjesztése. *Egyháznagyaink* jószágain soha sem virágzott az okszerü gazdászat; — köztük nem találkozott, (?) a kit a tudományosan képzett gazdászat szenvedélye lelkesitett volna; — minden másféle iskolák és zárdák állitására milliókra menő alapitványokat áldoztak s áldoznak még mai nap is, de gazdasági tanintézet állitása egynek sem jutott eszébe; a papnöveldékben a gazdasági tudományok elméleti és gyakorlati oktatása iránt nem gondoskodnak, holott nálunk minden papnak és tanitónak, — már csak megélhetés tekintetéből is — nagy szüksége van a gazdasági ismeretekre, minthogy állomása földbirtokkal van összekötve.

E tekintetben az *olasz katholikus papság* elég tanulságos példaadást mutat, mert ott a papnöveldékben a növendékek a gazdasági tudományokban alapos oktatást nyernek. *Vajha a mi főpapjaink is követnék e jó példát!*

Nagy baj, hogy nálunk nem találkoznak egyes magán-vállalkozók, a kik gazdálkodásukkal tanintézetet, — és pedig ezt föleg gyakorlati oktatásra fektetve — kötnének össze.

Olyan szenvedélyesen buzgólkodó férfiakra volna hazánknak szüksége, a kik gyakorlati számitással fokozatosan kifejlesztvén gazdálkodásukat, élőpéldaadással tudnák a növendékeket a józan gazdálkodásba bevezetni. — Thaer, Fellenberg s több társaik kevéssel kezdve, fokozatos terjeszkedéssel fejlesztették ki intézeteiket oly átalános mérvü és nagy hatásu tanodákká.

Ily buzgó, fáradhatlan apostolokra volna szükség nálunk is; — s ha ilyenek találkoznának, azokat kellene aztán szellemileg és anyagilag támogatni a kormánynak, s gazdasági egyleteknek. *Csatári Otto.*

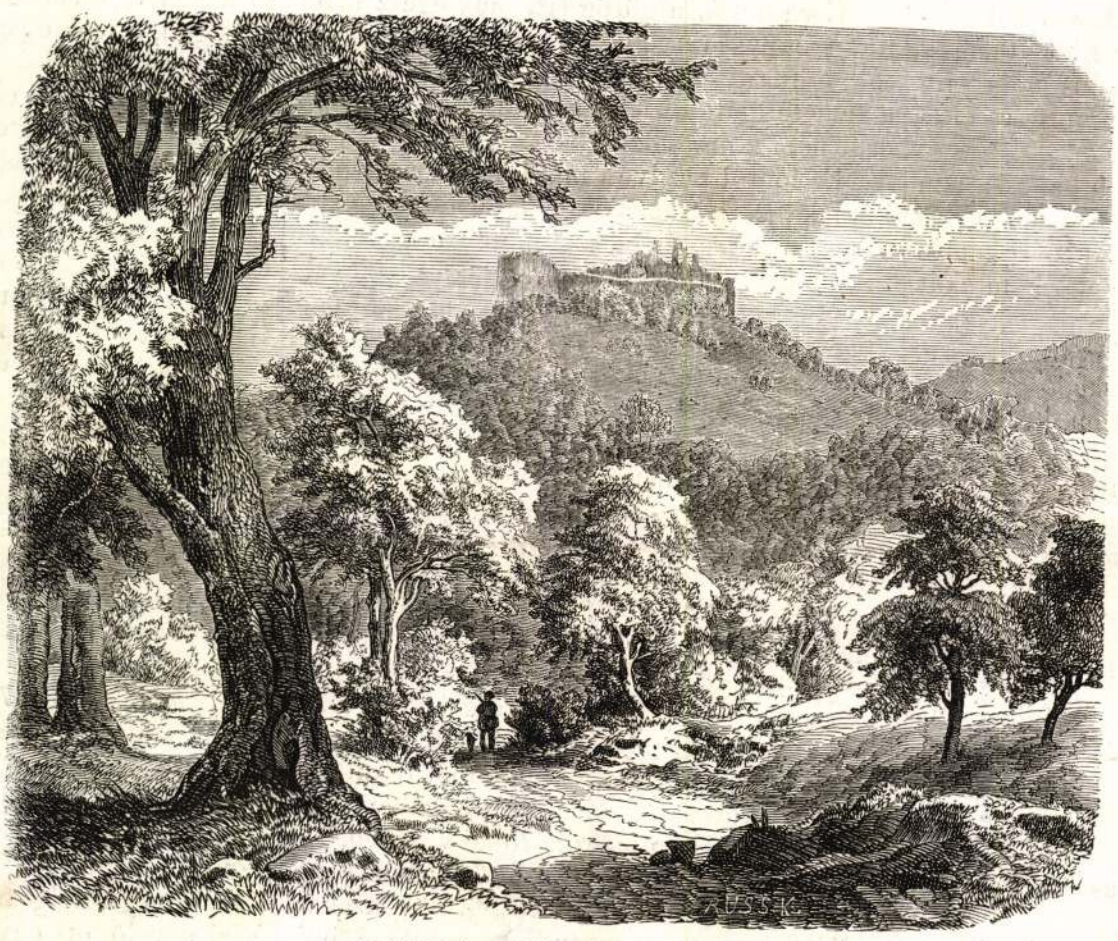

Buják vára. (Nógrádmegyében.)

Buják vára

(Nógrádmegyében.)

Ama szomoru időszakban, mely alatt hazánk áldott földe a vad török uralom dulásainak közepette oly siralmas állapotra jutott, alig maradt tájék, hol a sokképen zaklatott magyar, földjét békésen mivelhette, s magát lakában bizton meghuzhatta volna.

A vad tombolással szerte-kalandozó török csordák ezer négyszögmérföldet meghaladó alföldünk arany kalászainak letiprása után, honunk azon tájékait jelölték ki zsákmányul, melyek a magyar érczhegyek gazdag kincseihez való férközés kulcsaiul szolgáltak.

Ilyenek voltak, a többit mellőzve, a hegyes-dombos, dusváltozatu s a természet ajándékival bőven megáldott, s bájoló szép vidékekben gazdag Nógrádmegyének egymást sürün követő, s hatalmas csatárlánczolatot képező erős várai, melyek az ős Mátra szerteágazó sziklás ormain büszkén emelék föl hozzáférhetlen koronáikat, ugymint: Baglyas, Buják, Divény, Ecsegh vagy Leányvár, Fülek, Gács, Gyarmath, Hollókő, Kamorvár, Kékkő, Nógrád, Salgó, Sámsonvár, vagy Fehérkő, Somoskő, Szanda, Szécsény, Zagyva.

Hajdan e megyét a Tisza és Duna közé ékelt, s egész a Garamig terjeszkedő származát eredetü népfaj, a vándor jászok (Jasyges Metanastae) lakták. Később az Ázsiából átözönlött hunnok birtokába ment át. Ezek elenyészte után az avarok foglalták el; mig végre a magyaroknak hódolván, maiglan is ezen, erőben és szellemben gazdag nemzet birtokában van.

Hogy ezen várak közől már a legrégibb időszakokban is több állott fenn, történelmileg tudva van; valamint az is, hogy a gyászos mohácsi vész előtt e regényes megyének közboldogsága, s fönnevezett várainak virágzó állapota nem igen hagyott kivánnivalót maga után.

De midőn a szerencsétlen mohácsi csata után a törökök szép hazánkba magukat befészkelték, s mint megannyi nadályok az erejében megfogyatkozott nemzettest vérét irgalmatlanul szivatyuzták, s dus vagyonában, mint saját szerzeményükben méltatlanul osztozkodtak: nem csoda, ha hazánkkal együtt e hajdanta erős várak is hovahamarább siralmas pusztulásra jutottak, elannyira, hogy egy-kettő kivételével mind egykori nagyságukat hirdető romjaikban hevernek.

Ily sorsra jutott a hajdan nagy szerepet játszott Bujákvár is, melyről jelen alkalommal kissé bővebben szólni szándékunk.

* * *

Honnét vette ezen vár, s az alatta elterülő kies völgyben fekvő helység nevezetét, biztosan meghatározni nem lehet. Sokan sokképen adják elő eredetét. Legmesszebb járnak a valótól azon jóakaróink, a kiknek egyedüli szenvedélyük, minden szót, mely a szláv nyelvvel némileg rokonságban lenni látszik, ezen nyelvből származtatni, s azután nagy bölcsen kisütni, hogy ime ez a szó sem a magyar tulajdona. Szerintök Bujákvár annyit tenne, mint Bikavár. — Mellőzve egyebek véleményét, legtermészetesebben eredeztethetjük azt a magyar *búni* vagy *bujni* igétől. E vélemény mellett látszik harczolni azon körülmény is, hogy a vár az őt környező Gombhegy magasabb gerinczei között mintegy rejtekhelyen látszik egyik alantibb sziklaoromból fölemelkedni, a völgyben elnyuló falu egyik pontjáról sem láttatva.

Ki volt a vár épitője, s mikorra volna visszavihető eredete, nem tudhatni. Annyi bizonyos, hogy a 16-ik század derekán a vitéz Bátor Opos nemzetségéből származott Báthoryak öröksége volt; a kik a vár nagyobbitására és erősitesére

sok gondot forditottak. — Mint fontos hadműveleti pontot törvényeink is ótalmukba vették, erősitésére országos költséget rendelvén, védelmét 50 lovas és 150 gyalogra bizván. Szükség esetében 1000 embert is befogadhatott.

Legszebb környékkel kedveskedik a vár északi és nyugati része, mely meredeken hajol le az alatta elterülő, gazdag erdőségekkel szegélyzett, s a Buják-patak által keresztülszelt virányos völgybe. — A várral kapcsolatban terjeszkedik szét a helység fölött a Szent-Márton-hegyláncz, melynek darla (trachyt) kőzete roppant tömegekben zordonitja magas gerinczeit, nagy térségeket engedve sürü erdőségeknek, s a falu fölötti oldallapjain a hasznos szőlőmivelésnek. A hegy tetején szemlélhető kőfalromokban a népmonda a hajdan itt honolt egyházvitézek (templariusok, kiket 1312-ben V-ik Kelemen pápa törölt el) zárdájának maradványait akarja fölismerni.

Hajdan a vár belsejében magas torony emelkedett, erős bástyákkal izmositva, s több termet rejtve keblében. A tornyot mély árkolatok s magas kőfalak folyták körül. — Könnyebb járatu részén tágas kapu szolgált bejárásul, mely a bekövetkezett viharos időkben befalaztatván, nyugat felől egy ajtóval lőn fölváltva, mely a vár alapjánál jóval magasb helyzetben nyittatván meg. felvonóhiddal volt ellátva. — A vár termei kényelmes lakhelyül szolgáltak, s a még fönnálló egyik ablaktöredék szépen kifaragott csucsivei az izléses épitészet nyomait láttatják. A darlakövekből épült falak közé illesztett rózsaszinű téglák, az ékalaku kőlemezekből készitett vár alatti boltozatok az elemek ezerféle viszontagságának kitéve, még maig is daczolnak a mindent megemésztő idő vasfogaival.

Délkeleti sarkán 80 öl mélységü kut volt a sziklában kivágva, mely a várőrséget üde ivóvizzel látta el; ezenkivül esővizgyüjtő medenczéi sem hiányoztak. Ezeknek már nyoma sincs fönn, s a kutnak is mintegy kilenczized része be van hányva kövekkel, földdel s egyéb tárgyakkal, miket a vár látogatói szoktak bedobálni, mintegy ösztönszerüleg járulván azon meggyilkolt ember tetemeinek befödéséhez, a kit egykor, midőn a szomszéd faluba 600 forintot vitt volna, nehány rablógyilkos bujáki lakos a feneketlennek tartott kutba vetett. Népmonda szerint a kut összeköttetésben állt volna a hegy lábánál elhaladó patakkal, melybe a kutba vetett kacsák vigan usztak volna ki.

Természetes helyzete s a mesterség által is megerősitett vár megvivása nem tartozott a könnyebb hadimunkálatok közé; miért is vagy árulás, vagy föladás által jutott az ellenség kezébe, s innét ismét igaz urának birtokába.

Az 1552-ik év gyászos lapokat jegyzett föl történelmünk könyvében. A főváros már huzamosb idő óta görnyedezett a pogány sulyos járma alatt. Ali basa, budai parancsnok zsarnoksága vérig zaklatta a honában elerőtlenedett magyart, s nagy készületeket tett, hogy a fővárostól nem messze eső várak elfoglalása által mennél szélesebben terjeszthesse ki rémuralmát.

Az első csapást Drégely vára fogta föl, melybe csak a vitéz Szondy s kisded csapatának hős halála által sikerült utat nyitnia.

Drégely elbukása után Szécsény, Salgó, Holhelyett, hogy a drégelyi derek várőrség dicső példáját követni elég bátor lett volna, hazájához hűtlenül hitszegő társaival együtt gyors futással odahagyta a várat, miután előbb a termek boltozatait a bennök rejleni vélt kincsek elemelése végett feltörette volna.

De a hitszegést nyomban elérte méltó büntetése. A törökök rögtön utánok eredvén, a gyáván menekülő őrséget egy lábig felkonczolták, a parancsnokot pedig békóba verten vonszolták magok után, hogy dicstelen életét sanyaru fogságban végezze.

Igy került ezen erős vár török járom alá, melyben 1593-ik évig sanyargott; a midőn is Pálffy Miklós és Teufenbach Kristóf fővezérek Fülek várának visszafoglalása után Bujákvár ellen indultak. A végzet ugy akarta, hogy e vár, mely negyvenegy év előtt a magyar hűtlensége miatt bukott el, most a törökök gyáva megfélemlése által odahagyva jusson a derék vezérek hatalmába.

Hetvenévi időszak alatt, melyben ismét a magyart uralta, a több izben kitört s véres harczok polgári villongásai közepett nem maradhatott teljesen ment az ellenfél ostromaitól. Bocskayról tudjuk, hogy e nevezetes pontot egy ideig hatalmában tartotta.

Azonban hazánknak derülni kezdő egét ismét komor föllegek fátyolozák be. Miután 1663-dik évben a törökök Érsekujvárt egyéb erősségeinkkel együtt elfoglalták, Bujákvár is elesett, parancsnokul Hassán basát, őrségül ötven embert nyervén.

E közben a korponai, kékkői és gyarmathi várparancsnokok Buják kézrekeritése felől kezdének tanácskozni. Jól tudták, hogy csekély számu őrségeikkel ily erősséget, habár kevés ember védi is, megvíni nem lehet, — tehát hadi cselhez folyamodtak. Kiválasztják bátrabb hadfiaikat s nehány százan számos és sokféle szinü zászlók alá sorakozva a várhoz közel eső magas Őrhegy alá vonultak. Utasitás szerint a csapatok számos zászlókkal a hegyet többször megkerülték, s hosszu és szakadatlan soraik által nagyszámu sereg szerepét játszták; — egy-egy zászlót tüztek itt-ott le, s nehány embert állitának melléje, szinlelvén, mintha nagyobbszerü ostrom előmunkálataihoz készülnének. — A törökök a szemök előtt elvonuló keresztyén tábor szakadatlan sorait s különféle szinü zászlóit látván; — miután a hegy tulsó oldalán megszólalt hadi-tárogatók és dobpörgések messziről közeledő zaját s a lelkes csapatok harczi riadásait hallák: a szinlegest valónak hi-



Oláh népviselet. — (Lásd „A Tisza bölcsője" czimü czikket.)

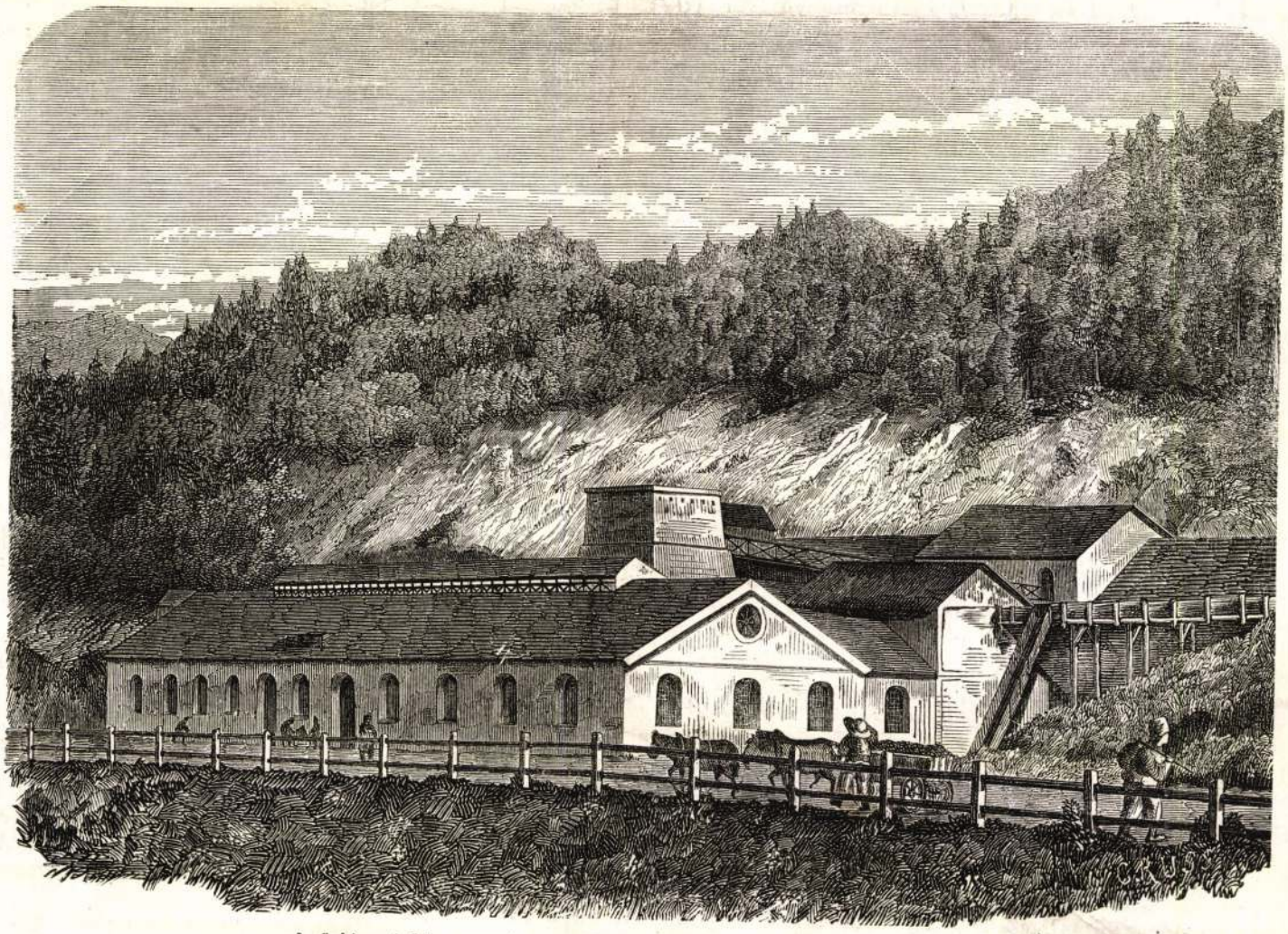

A fejérpataki vasgyár. — (Lásd „A Tisza bölcsője" czimü czikket.)

vén megrémültek, s a magyar követ által hódolásra folszólittatván a várat szabad kivonulás megnyerése mellett föladták. Azonban a magyarok a vár által kincshalmazok birtokába vélvén juthatni, reményökben csatlakozva a törökök után rugaszkodtak, s a Csécse mellett utólérteket esküszegőleg egy lábig felkonczolták.

Murtazán aga, ez időszerinti hatvani parancsnok, a véres jelenetről értesülvén, vérboszut esküdött a bujáki őrség fejére, s még azon évi september hóban 3000 fegyveres-el indult a hitszegők ellen. A várparancsnok Berczeli János csak negyvenheted magával képezvén a várőrséget, a roppant ellentáborral szembeszállni nem bátorkodott, s az első felszólitásra készeknek nyilatkozott a vár átadására, ha társaival szabad elvonulást nyer. A visszatorlásról nem is álmodó parancsnok a várat jóhiszenüleg feladta, de midőn kisded táborával a várkapun kilépett, Murtazán emberei őt társaival együtt kegyetlenül lemészárolták.

Azonban maga Murtazán is sokkal komolyabbnak itélvén a vérboszut, hogy sem az álnokul elejtett vár békés birtokában maradhatna, — miután egy éjen át eléggé ostorozta őt bünös öntudata, hajnalban a várt odahagyta, kárörömmel tekintvén vissza a lángokba boritott erősség pusztulására.

A vár soha többé föl nem épült romjaiból s jelenleg oly szomoru állapotban van, hogy a baglyok és denevérek is régen elhagyták e hajdan kedves tanyájokat. Körfalai részben még állanak nehány ölnyi magasságban; de belső része tövisbokrokkal s vad kórókkal annyira be van boritva, hogy a látogatók csak nagy ügygyelbajjal képesek rajtok keresztülhatolni.

Jelenleg e vár a róla nevezett magyar faluval együtt Eszterházy herczeg birtokaihoz tartozik, ki nehány évtizeddel ezelőtt a bujáki uradalomnak feje volt; — most zsidó bérlők birják haszonbérben. *Cs.*

A sülyről (scorbut).

A hazánk inségsujtotta vidékein uralkodó veszélyes betegség, a süly vagy scorbut ellen, következő szakavatott czikket irja az „Egészségi Tanácsadó.“

Ezen betegség lényegében abban áll, hogy a vér és az ember többi nedvei szétbomlásnak, vagyis önkéntes poshadásnak indulnak, és pedig azon oknál fogva, hogy a vértől annak szükséges tápláléka, az étel, ital és levegő, vagy épen meg lett vonva, vagy ezek csak rosz minőségben jutottak neki. A három közül legfontosabb mégis a levegő, és ha a süly akárminő oknál fogva támad, mint például jelenleg az inség miatt, mindazáltal itt is inkább a tiszta levegő hiánya, a mit az emberek maguktól megvonnak, teszi a sülynek legfőbb okát, mert a tapasztalás mutatja, hogy bárminő kevés eledel mellett, ha az illetők tiszta viz és tiszta levegővel élnek, maga az éhség miatt a sülynek jelei nem mutatkoznak, vagy legfölebb csak az éhhalál utolsó óráiban; hanem tapasztalás szerint inségben a szegénység, kevéssé szellőzött, nedves és egyébkint sem igen egészséges lakásaikban összezsufoltan bezárkózva, tisztátalan párnáik közt görnyedve akarják éhségüket átaludni, vagy átheverni, vagy télen fütőszer hiányában szük szobákban összeszorulva laknak, vagy rekedt légü büzös istálókban töltik éjjel nappal idejöket. Ilyen viszonyok közt csak ismét az állati kipárolgástól megromlott levegő és a tiszta levegőnek mellőzése okozza a sülyt. Kétségtelen, hogy aztán az inség egyéb ártalmai, minő az ételhiány, vagy azon gyakran igen rosz eledelek, a melyekhez az emberek szükségben folyamodnak, továbbá a munkátlanság, a lelki levertség, s a legközelebbi tisztaság iránt való hanyagság, rosz viz és több hasonlók a sülyt szintén előmozditják és nagyobbitják.

Jelei a sülynek. A süly könnyen felismerhető és mondhatni értelmes segitség mellett azt még kezdetében el is lehet könnyen fojtani, csak a szükséges kellékek meg legyenek adva. Először is azon szennyes sápadt bőrszinen kivül, mely a sülybetegeket jellemzi, a foghus vagy magától vagy csekély dörzsölésre könnyen vérzik, s ha egyéb jelensége a bajnak még nincs jelen, ez magában a süly első fokát bizonyitja; de minthogy ezen jelenségek a beteget nem igen sarkalják, (a mi köznépünk egyébkint is felette közönbös egészségi állapota iránt), annál inkább el szokták a sülybetegek magukat hagyni, mert ezen baj magában is nagyon hajlandóvá te zi az embert a hanyagságra, miután általános elgyengülés, levertség és kedvtelenséggel jár. Ilyenkor aztán, ha az illető az eddigi betegitő befolyások alatt megmarad, a már kezdődő süly magasabb fokra hág, a minek következtében már bővebb vérzések szoktak előállni, száj, torok, s orrvérzések, melyeket gyakran igen nehezen sikerül elállitani. A test felületén ilyenkor kisebb nagyobb feketés vagy barnavöröses foltok támadnak, melyeket, ha aprók, *patécsnak* szoktak nevezni; a foghus kifekélyesedik, s a testen különféle részen, de különösen az izületeken daganatok támadnak, s a fekete foltok a testen felfakadnak és büzös vérző fekélyekké válnak. Végső fokán a baj általános feloszlásba megy át, mintegy élve elrothadásba.

Gyógyitása a sülynek egyedül a megvont életszükségek megadásával történhetik, a mint a tapasztalás is eléggé megmutatta, hogy a tiszta éles levegőben, egészséges táplálék és tisztaság mellett a süly, ha nagy foku is, igen hamar gyógyul, ellenben ha a beteg ugyanazon viszonyok közt, melyekben a sülyt megkapta, megmarad, akkor meggyógyitani lehetetlen. Részem volt ezen dolognak bőséges tapasztalásában, midőn egy hosszu tengeri ut alkalmával az ut közepén a hajó legénységét a süly ellepte, csak akkor lehetett javulást eszközölni, ha az időjárás a szabad lég használatát megengedte, mihelyt azonban a viharok zárt körbe szoritották a betegeket, a gyógyulás azonnal megakadt, s a sülybetegek szaporodtak; teljesen pedig csak akkor gyógyultak, midőn a hosszu terhes utazás után végre haza értünk, s a betegeket szárazföldre lehetett tenni.

Az első kelléke a süly gyógyitásának tehát az, hogy minél tisztább, minél élesebb levegőt élvezzen a beteg, és pedig ha lehet, éjjel nappal, de különösen a hathatós reggeli levegőt. Jobb a hegyeken, dombokon, átalában emelt helyeken, mint völgyben vagy lapályon, és a szegények, kivált sikságon igen sokat segitnek azzal is bajukon, ha nappal künn a szabadban tartózkodnak, s éjjel szellős padláson hálnak, fekvő betegeket szintén ki kell vinni minél szabadabb helyre, a mikor azt az időjárás csak megengedi. A sülybetegnek a mondottaknál fogva nem jó oly szobában tartózkodni, hol sokan együtt vannak, mert a sülynek legfőkép ugyis az a támasztó oka, hogy zárt helyen sokan együtt tartózkodnak nappal és még inkább éjjel, a mikor az ilyen szoba zártabb, és a levegő ujulásának alkalom nem nyilik. Még hasznosabb a sülybetegre nézve, ha azt a szobát, sőt ha lehet a vidéket is elhagyja, a melyben megbetegedett; a levegő változása felette üdvös hatással van.

Második feltétele a gyógyulásnak a tisztaság, különös tekintettel a beteg környezetére és sebeire nézve: semmisem segiti elő a gyógyulást annyira, mint ha a beteg testét és még inkább sebeit gyakran megmossa s magát, öltözötét és lakását lehetőleg tisztán tartja.

Egyenes orvosság gyanánt tapasztalás szerint főkép a savak hatnak, különösen a növényi savak, minő az eczet, savanyu káposzta, vagy répa leve, savó stb. Leghathatósb a czitromsav, ételben italban, sőt külsőleg a vérző foghusra, vagy egyébhol a sülyös fekélyekre vékony czitromszelet a leghathatósabb orvosság.

A számtalan alkalmazott szerek közt, az eczetes vagy czitromsavas vizzel való mosakodást vagy a sebek burogatását kivéve, hathatósnak még a tormát tapasztaltam, mit vagy valami féle pálinkába áztatva különösen a fekete foltokra és a daganatokra találtam hasznosnak, vagy eczetes tormának a levét belsőkép, vagy külsőleg a bántott helyekre alkalmazva hathatósnak tapasztaltam. — A savak ezen erejénél fogva szükséges a sülyösök ételét eczettel vagy czitromlével megsavanyitani, és átalában savanyu ételekkel élni. A bor is hasznos, de csak igen mérsékelten, és vizzel higitva, a többi szeszes italok pedig többé kevésbbé ártanak.

Nevezetes, hogy a barnák hamarább sülyösödnek meg, mint a szőkék, leghamarább az epés küllemüek; valamint a nedves levegő, főkép pedig a nedves lakás nagyon siettetik a süly kifejlődését.

Követésre méltó.

Duna-Patajról irják, hogy az ottani derék község-előljáróság, hivatását értve, mindent elkövet, hogy a községben a tűzvész megelőztessék s veszély esetében a lángok elharapózása meggátoltassék. A derék előljáróság ugyanis következő czélszerü elővigyázati intézkedéseket léptetett életbe. Éji őrökül 40 ember állittatik ki éjfél előtt s ugyanannyi éjfél után. Nagy szelek idejében nappal is állittatnak ki őrök! ilyen időben a város minden tizedét (a város 20 tizedre van osztva) fol tonosan 2—2 utczabiró járja be; megvizsgálja, hogy az udvarokon a hordókban, a kádakban van-e viz, és a tűzveszélyesebben épült házakban tüzet rakni nem enged. Ez utczabirók (számra 40 en) lelkiismeretesen járnak el tisztökben. Minden kutnál, mi többnyire majd minden ház udvarán van, dézsákban, kádakban állandóul vizet tartanak. A városnak három jó vizfecskendője van; több kocsin állandóan vizzel telt hordók vannak; az utczákon levő nagyobb kutaknál kádakban áll a viz. Az előljáróság épen most intézkedett, hogy a kutaktól távolabb eső utczákon is kádakban álljon a viz.

Midőn D. Pataj derék előljáróságának e követésre méltó üdvös intézkedését teljes méltánylással közöljük, ki kell fejeznünk azon óhajtásunkat, vajha hazánk mindazon községei, melyekben ily elővigyázati intézkedések még életbe nem léptettek, követnék D.-Pataj tettét. És vajha az előljáróság mindenütt oly módon fogná föl hivatását, mint D. Patajon; vajha a lakosság ott, hol az előljáróságban a hivatás-fölfogás, a kötelességérzet, az értelmes számitás megvan, annak intézkedését olyan készséggel támogatná, mint az emlitett derék községben.

De a veszély távoltartásán kivül, más szempontból is nagy haszonnal járnak ez elővigyázati intézkedések.

Mint tudjuk, sokan, kik hazánk biztositási viszonyaiba nem avatottak, stereotyp panaszképp emlitik föl a biztositási dijak drágasagát.

Ha zsindely-, nád- és szalmatetők dija az ország minden részében egyenlő volna, ha e koczkázatok dijai a vidék biztositási viszonyai szerint nem változnának, ugy alapos volna e panasz. De tudva azt, hogy a dijak drágasága mellett is *minden* társulat tüzkárüzlete minden évben veszteséggel van összekötve, el kell hinnünk, hogy e panaszolt drágább dijak sincsenek még kellő arányban a koczkázattal s a tüzveszély valószinüségével. A drágább dijak tehát nem a nyereményt, hanem a valószinüségi számitás követelményei.

Ebből tehát az következik, hogy az illető tüzvészesebb vidékek biztositási viszonyainak javulásával olcsóbbá fogna a dij is válni, mely, mint emlitők, nem minden vidéken egyforma, mely tehát a viszonyokhoz alkalmazkodik.

A tüzoltó eszközök beszerzése, az elővigyázati intézkedések életbeléptetése, pontos teljesitése, folytonos fenntartása, az épitkezés javulása folytán javulnak a biztositási viszonyok is, és csökken a tüzveszély valószinüsége.

Azon előljáróság tehát, mely a derék dunapatajinak tettét követi, közvetve a biztositási dijak olcsóbbitására is hat.

Ezért ne maradjon az üdvös intézkedés követők nélkül.

Egyveleg.

** *(Századunk egyik legnagyobb zeneköltője)*, az „Ördög Robert,“ „Hugenották,“ „Próféta,“ „Észak csillaga“ és „Dinorah“ szerzője, *Meyerbeer*, e hó 2-án reggel 6 órakor meghalt. Meyerbeer 1794-dik évben Berlinben született, Beer ottani izraelita bankár fia; már kora ifjuságában a zenével foglalkozott és mint zongorajátszó sikerrel lépett fel. Később egyedül a zeneszerzéssel foglalkozott. Még tanuló korában irta a „Jephta“ vallásos tárgyu operát, mely azonban Münchenben és Bécsben megbukott. Ezután Rossini pártjához csatlakozott, s ekkori művei közől, csak az „I Crocciati“ aratott sikert. Ezután öt évre visszavonult, s ekkor jelent meg az „Ördög Róbert,“ hat év mulva a „Hugenották,“ s majd ugyanannyi idő után a „Próféta.“ Sok év óta beszélnek az „Afrikai nő“ czimü operájáról is, melynek talánya most talán kiderül. A porosz király 1842-dik évben zenészeti főigazgatónak nevezte ki, s majd minden európai fejedelem kitünteté. Meyerbeer fényes viszonyok között élt, csak nagybátyjától évenkint 10,000 tallért kapott, de azon feltétel alatt, hogy zsidó maradjon. Operái nevét felejthetlenné teszik.

** *(Merész léghajózás.)* Nadár, az ismert párisi léghajós, a mult évben összerongált léghajóját kijavittatván, még e hó folytán ujra meg akarja kezdeni légi vándorlásait. Valmerő terve szerint először is a Középtengert akarja áthajózni, s merész vállalatára már társakat is kapott.

Buják vará

Vas. Ujs.
1861 –
596 l
Keppel

ő munkatársak :

Nánási Sándor

Oberschall Magda

Pálinkás László

Pigler Andor

Polgár Julia

Rados Jenő

Révhegyi Réh Elemér

Schoen Arnold

Supka Ervin

Voit Pál

Zádor Anna

Bujáki rk. templomok

(Nógrád vm.)

A XVIII. sz. végén a Szentmartonhegyen láthatók voltak egy cisztercita vagy templomos rendi kolostornak és templomnak romjai.

Az 1673. évi Pongrácz-féle térképen a községben két tornyos, kupolás templom látható. Ezt 1703-ban újjáépítették. 1757 ben beomlással fenyegetett, ezért herceg Esterházy Pál új templomot építtetett, mely most is áll.

A Kálvárián 1801-ben Szent Anna tiszteletére, a temetőben a Megváltó tiszteletére ajánlott kápolna van.

Chobotvác 165. l.

Bujákvára

Károly Róbert idejében, királyi vár. Mária királyné 1386-ban a Garayaknak adományozta. Zsigmond király unokaöcsének Borbálának adományozta. Albert királytól Báthory Istvánra kapta, kitől Zápolyai János király elvette 1528-ban és Werbőczy Istvánnak adta. Ali pasa 1552-ben elfoglalta, 1593 ig török kézen maradt. Pálffy Miklós visszafoglalta a király számára, s az országgyűlés ismételten elrendelte helyreállítását 1663-ban ismét török kézre jutott és Murtezán aga hatvani bég levegőbe röpítette. Mária Terézia herceg Esterházy Pálnak adományozta Bujákot. A XIX. sz. közepén elhagyatott.

Tak Hatvani Deutschnak,
s ettől megvette 1885-ben
gróf Károlyi Gyula.

Chobotvác. 164,
165. l.

Bujáki György

20. Csendélet, olaj 600.—

A Győri Képzőművészek és Iparművészeti Társulat 1943. évi téli tárlatának katalógusa.



T.



EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bujáki György

gröri festő

l.

Gröri kiáll 1942

Nyomtatvány



T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Bujáki György

festő

l.

Győri kiáll. 1941 dec

Bujáki ~~Gyula~~ György
festő

Győri Képző- és Ipar-
mův. Társ. 1941
dec. kiáll.
Tanulmanyaj.

Csendélet, of.
u.o. 1942. tél
kiáll

RÜLET EPERJESI COLLEGIUMÁNAK
DEMIÁJA. □□□

ttsága Nagytekintetű

ához

Budapest.

hó 29-én, 1030. szám alatt kelt értesi-
em, hogy a Bizottság közleményeinek
omda utján megkaptuk és amidőn tanári
abb köszönetet nyilvánitom a Magyar-
értékű diszmű megküldéseért, főiskolán-

Bujáki György

A győri Őszi tárlat 1941. kiállításon művei szerepelnek.

„Tatarozás" (emléklap).

Rácz K.: Őszi tárlat 1941.

Kisalföld, Győr, 1941. dec. 5.

Bujáki György Jestő

Kisalföld 1958 máj. 1. Goldsl.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁJ 2

Magyar Ifjúság

Bujáki László festő grafikus

Bujáki László kiállítása

Bujáki László első ízben állította ki képeit nagyobb közönség előtt. Festményei megérdemlik, hogy ne csak a magánlakások és a műterem falait ékesítsék. Bujáki László 28 éves. Sorsa, pályafutása nem a festőművészek megszokott útján indult. Mint a Globus Nyomda retusőrje távolabb áll a bekeretezett műalkotások világától, de rokonérzelmeket kíván, hisz a láttatás, a közlés sokszorosító műhelyében alkot. Bujáki még csak most kezdi bontogatni színeit, gondolatait. Még ösztönös művész keze nyomán virágzik képpé a vászon, a farostlemez sima felülete. Technikája, kompozíciós biztonsága még nem kiforrott, de már fellelhető látványt burjánzó képsoraiban a kiteljesedés igénye. Bujáki László munkáiban nemcsak az élet, az érzelmek komor pillanatai reszketnek. Grafikáiban — már mesteri technikával — de különösen ex libriseiben a halk, derűs humor pompázik; s így ad egy gondolkodó, szemlélődő, színes egyéniségű festőről — azaz alkotóról — hű tükörképet.

— ády —



...ipari vállalat ilyen kommunista műszak tartására hívta fel az építőipari vállalatokat, s a kezdeményezéshez több mint hetven vállalat csatlakozott. A dolgozók az önként vállalt munkanap bérének nagy részét a vietnami szakmunkásképző intézet felépítésére ajánlották fel.

Az ÉVM győri tervező vállalatánál a KISZ-szervezet hívta kommunista műszakra a dolgozókat, s több mint ötszázan jelentkeztek a hívó szóra. Keresetük 70 százalékát ajánlották fel a vietnami szakmunkásképző intézet felépítésére, 30 százalékát pedig győri óvodák, bölcsődék fejlesztésére.

A Mélyépítő Vállalat egyik legjelentősebb beruházásán, a gellérthegyi víztároló építésén nyolc szocialista brigád tagjai vettek részt a lenini kommunista műszakon (képünkön)



Bujáki László

festőművész grafikáiból és festményeiből kiállitást rendeznek III.17-én a Gutenberg Művelődési Házban.

Magyar Hirlap 1975 64/8

BujákiLászló

A Gutenberg Művelődési Házban

közös tárlata nyilt meg Bujáki,Nagy

László és Szondy munkáiból

Magyar Hirlap 1977/65/1o

Bujáki László

A Gutenberg Művelődési Házban rendezett kiállításon részt vett.

—: Kiállítás

Tükör, 1977. ápr. 3 – 43. oldal.

Bujanovich Sándor festő M.D.A.

archéofestő, felhívja Fáy Derső figyelmét Kollósy Simonra.

Eler A: Fáy Derső a festő és illusztrator. Bp. 1929 9

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 MÁJ
TYPOGHRAPHIA

Bujáki László

1021



A Gutenberg Művelődési ház és a Globus Nyomda rendezésében képzőművészeti kiállítás nyílt Bujáki László, Nagy László és Szondy Ernő munkáiból. Két kép a kiállítás gazdag anyagából.



KÖNYVMUSTRA

Szokatlannak tűnő rovatcímünk nem régieskedni akar, hanem egy népnyelvben használatos volt fogalmat kíván inkább felfrissíteni: a mustra valamikor mintát, mutatványt jelentett. Hajdanán a parasztember, ha volt eladnivalója, egy zacskóban mustrát vitt a piacra az eladásra kínálandó búzából, kukoricából, szénamagból. Szűk hatvan sorba befogni a magyar könyvkiadás egyre sokrétűbb, változatosabb terméséből csupán azt is, amit a recenzens szíve szerint ajánlana, felsorolásszerűen is lehetetlen. Mustrát kínál tehát, kedvet a vásárlásra, az — olvasásra.

TÉKA a címe annak a bukaresti Kriterion Könyvkiadónál megjelenő kiskönyvsorozatnak, nyai is megtalálhatók; a kolozsvári magyar muzsikusok írásai a XIX. századból éppen úgy olvashatók, mint a Holnap nagy nemzedékének nagyváradi színházi cikkei. És amiben egész magyar könyvkiadásunk nem éri utol a Tékát: rendre közreadta az erdélyi társadalom rajzát a jobbágyság korának írásaitól (Erdélyi jobbágyok panaszlevelei, Supplex Libellus Valachorum) egészen Dimitrie Gusti (1880—1955) meghatározó jelentőségű, európai hírű szociológiai alapvetéséig.

A Téka sorozatot *Csehi Gyula* irodalomtörténész (1910—1976) kezdte szerkeszteni 1969-ben, 1970-től pedig a szerkesztés gondjának nagy részét az idén márciusban elhunyt nagy erdélyi „mindenes-

Bujatti Testvérek

lásd

Budapest

kir. vár

162. 1.

Bujda László
festő

Szabad Művészet.

1952. 9. 27
446. l.

Szongor és Tunab
Jenny Sverrett ülk
Rob Róby
Magy 1514
Johai Fdote gyémantok
Kőr ember fiai
Negyidá ágonyok
Besztece ostrona

Brijda László

lásd

Szabad Művészet
1952. 9. sz. 446. l.

tetü Bizottság!

ém 2 ízben Jaákru tett utazásaim
utézés végett a Nagytekintetü
gyjtani.

ekintetü Bizottság

abáratos szolgája

hó 20.án

MDK

Bujda László, II.é.növ.

Tanulm.

Ifjusági képzőm. és Iparm.kiáll. N.Szal. 1950. jun. 8.l.

BUJDOSÓ ÁDÁM, csutorásmester

A veszprémi csutorás mesterek névsora 1722-1891

24.-Bujdosó Ádám: Első adat 1795

Utolsó adat 1806

Céhmester 1806

258.old.

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém, Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971

Veszprém, 1971

BUJDOSÓ ÁDÁM, csutorásmester

24.-Bujdosó Ádám: Első adat

Bujdosó Alpár

festőművén

„vizuális töltészete" a Tinteleta
Szülőföldnek c. kiállításon a Műcsarnokban

Láttak, hallottak
1982 XII. 22.
Petőfi Ion.

Bujdosó Alpár

P.B.:„A Magyar Mühely találkozója Bécsben" cimmel közli, hogy a párisi Magyar Mühely Bécs mellett Hadersdorfban tartotta meg baráti összejövetelét ez év junius 30.- és julius 2.-a között. A különböző országokból a nyugati magyar irodalom és müvészet képviselői vettek részt a találkozón. Az irók, költők, kritikusok és képzőművészek nevének felsorolása mellett emliti meg a képzőművészek közül Bujdosó Alpár, Kibédi Varga Áron, Megyik János, Nagy Pál és Papp Tibor közös munkáját, a "vizuális költemény"-t, valamint Jovánovics György és Megyik János közösen készitett plasztikáját. Fenti c. beszámolót lásd: Vadas József: "Formatervezés a Hiltonban" c. cikkének hátlapján, Pintér Béla nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1977. juli.16. XXI. évf. 29. sz. 6. lap.

Bujdosó Alpár

Hegyi Lóránd: Megyik János és a Magyar Műhely alkotóinak munkáiról

Művészet, 1983. június

Magyar Hírlap 1992 febr. 15.
T. n.

Pomogáts Béla

Az a bizonyos tiszta művészet

Barátaimmal találkoztam a minap a Vasarely Múzeumban: a párizsi—bécsi, és most már a budapesti Magyar Műhely című avantgárd folyóirat három szerkesztőjének: Bujdosó Alpárnak, Nagy Pálnak és Papp Tibornak a kiállításmegnyitóján. Mennyi ismerős arc, a kézszorítások jóleső melege. A három szerkesztő, aztán Parancs János, aki még a Műhely párizsi alapítói közé tartozott (bizony, ennek is immár harminc esztendeje, remélem, nem marad el az ünnepi találkozó és megemlékezés!), Szenes Zsuzsa, Petőcz András, Székely Ákos, Galántai György, Megyik János, Tubák Csaba, sőt Czigány Lóránt, aki, úgy látszik, a diplomáciai élet magaslatairól most egy rövid pillanatra visszatért régi barátai közé. A hetvenes évek magyar avantgárdjának szétszórt, mégis összetartó csapata, amely akkoriban a Magyar Műhely Párizs mellett: Marly-le-Roi-ban vagy Bécs mellett: Hadersdorfban rendezett összejövetelein találkozott.

Nekem valamikor igen sok vitám volt az avantgárd költészetnek és művészetnek ezekkel a prófétáival és híveivel; illetve a vizuális költészettel, a „szövegirodalommal", azzal az indulatos és elszánt kísérletező kedvvel, amely — persze az avantgárd vagy éppen Kassák Lajos hagyományai szerint — mindig kizárólagosságra törekszik, s fanatikus erővel hisz abban, hogy próféciái fogják megváltani és uralni a művészetet, sőt az emberi életet. Vitáink voltak, sőt veszekedéseink, s bizony időnként úgy éreztem, mintha „népnemzeti" elkötelezettségemmel és Illyés Gyula iránt érzett ragaszkodásommal idegen volnék a nagy avantgárd versenyfutásban, ahol — szólhatok Adyval? — mindenki szüntelen „új s új lovat" akart, hogy „nyargaljon előbbre és tovább".

Most aztán, ahogy ott ültem a Vasarely Múzeum előadótermében, hallgattam, néztem az új meg új kísérleteket, s végigböngésztem az imponáló kiállítási anyagot, valami nagy-nagy nosztalgia kezdett sajogni a szívem körül. Mert mit is jelentettek azok a heves művészeti viták és esetenként személyes veszekedések mindahhoz képest, amit mostanában a politikai élet produkál? Voltak nagy egyet nem értések, gúnyos megjegyzések; egyszer Erdély Miklóssal Párizsban kölcsönösen vérig sértettük egymást — ő mindig kérlelhetetlenül, kíméletlenül és önveszélyesen képviselte a saját igazságait. Ma már mindez inkább szép és nosztalgikus emlék, hiszen a viták és veszekedések után barátok maradtunk.

Ez az avantgárd irodalom és művészet — szemben a Kassák vezényelte magyar aktivizmus társadalmi elkötelezettségével és forradalmi programjával — mindig „tiszta művészet" kívánt lenni és maradni: távol a politikától, nemcsak elutasítva, kissé le is nézve a politikát, a politikusokat. Milyen meg-

BUJDOSA' Alpar

Bujdosó Alpár

„Skarabeus", röntgenkép/letraset/, foto,
50 x 50 cm, 1980. /repr/.

Tisztelet a Szülőföldnek.
Művészet, 1983. jún. 46. old.

BUJDOSÓ Alpár

PIM-ben

M. Hivlevél
1992.11.

Bujdosó Alpár, Papp Tibor és Nagy Pál képversei,
illetve Bujdosó Alpár szobra.

müvészetnek, mert a kor elfogadj
azt fogadja el autentikus müvész
azt mondani, hogy nem, az pszeud
hogy van "A" müvészet, ilyen sze
leményem, hogy a 2o. században j
van a müvészettel szemben, ami a
legitimációs funkció meg az ilye
táció, de azért ezeknek is a tul
nem a egyszerüen nem fogható bár
nak is fogom fel a müvészetet, e
megközeliteni, ez a kategória al
csak pszeudoszinten alkalmas rá.

BUJDOSÓ Alpár
Uj Irás 1989.9.sz.

PETŐCZ ANDRÁS

Bujdosó Alpár és a „látható" költészet

Agyag- és kőtáblák, maszkok és emberi koponya-imitációk: Bujdosó Alpár újabb vizuális költészetének alapanyagai a régmúltba, a történeti időkbe kalauzolnak minket. A *történet* és a *hagyomány:* ezek a fogalmak egészen napjainkig másodlagos szerepet játszottak az avantgarde művészetekben, és most tessék, elemi erővel törnek felszínre egy olyan, radikálisan újító alkotónál is, mint Bujdosó Alpár. Múltbafordulás? „Klasszicizálódás?" Ez is, az is.

Ám sokkal inkább a történelemben élő ember művészi önkifejezése. Miközben az avantgarde művészek többsége új és új médiumok felkutatásán és felhasználásán fáradozik, miközben videók, számítógépek jelennek meg médiumként kortárs alkotók műhelyeiben, és lesznek nagyszerűen izgalmas művek közvetítő eszközei, aközben Bujdosó önálló útra tér, és a vizuális költészet *ősi* alapanyagaihoz nyúl. Mert az alkotás végül kommunikációs gesztus, üzenet, ember és ember közötti kapcsolat csupán, lehetőség a létezés dokumentálására. Töredékes gesztusok ezek, létezés-fragmentumok, amelyek éppúgy szólnak a jelennek, mint a jövőnek és az emberi múltnak is. Bujdosó a történeti emlékeket dolgozza újra, kvázi-emlékeket gyárt, stilizált üzenetekkel, amelyek hagyományainkra és jelenünkre egyaránt utalnak. Modern költő, aki saját modernségét elmúlt korok anyagaiban látja felfedezni, aki a XX. század végén agyag- és kőtáblákon üzen egy lehetséges utókornak, egy lehetséges jelenkornak és mindazoknak, akik fogékonyak tárgyi emlékeink és a „régmúlt" jelzései iránt.

Történet és *hagyomány:* úgy tűnik, ez a két Hamvas Béla-i fogalom Bujdosó esetében teljes értékűként használható. Olyan avantgarde költészet az övé, amely a történet körében mozogva hagyományt teremt és hagyományt hasznosít; bibliai idézeteket, ókori egyiptomi és középkori magyar rovásjeleket, írásokat montázsol szövegeibe, olyan eredeti és magas színvonalú műveket teremtve ezzel, amelyek lerombolják a – gyakran mesterségesen állított – válaszfalakat avantgarde és „konzervatív" között. Mert ezek a művek már nem egyszerűen az experimentális líra termékei, hanem jóval többek annál: letisztult, nyelvileg és képileg harmonizáló alkotások, érzékeny és felelősen gondolati művészi produktumok.

Bujdosó Alpár magányos alkotó. Kvázi-történeti emlékeinek felkutatásában nem vár segítséget. Agyagtáblákat készít, gyúrja és formázza a nehezen kezelhető anyagot, és üzeneteket vés, jeleket hagyományoz. Befelé forduló alkat, megmunkálandó termékére gondol, a szavakra és a szótöredékekre, a betűkre és rovásjelekre, valamint a táblákra és emberi-kultikus maszkokra, amelyekre felvési üzeneteit. A mai experimentális alkotó tipikus és korszerű megnyilvánulása ez: nem tömörül mozgalomba, nem szerkeszt kiáltványokat, hanem művére koncentráltan dolgozik egy új esztétikum megvalósításán.

Agyag- és kőtáblák, maszkok és emberi koponya-imitációk: Bujdosó Alpár, napjaink avantgarde költészetének meghatározó személyisége bebizonyítja nekünk, hogy a korszerű művészet nem pusztán technikai kérdés, inkább szemléleti megújulás.

PARANCS JÁNOS

Az olvasóhoz

ötvenkét éve már a földön,
tőlem vigaszt, biztató szót
ne várj, nyomorult ember vagyok én,
olyan mint te, csak őszintébb,
csak zaklatottabb, gyöngébb,
aki szégyene titkát kikiabálja,
én sem hiszek az utókorban,
se a megváltó gondolatokban,
se az erőszakban, se a politikában,
oktalanul már annyiszor megaláztak,
élek ahogy itt lehet, ahogy tudok,
elviselhetetlen fájdalom mindenütt
a lét, ha tisztán látjuk, mi a vége,
és hát látjuk, öregedő pasasként, igen,
belátható már az út, ami még hátravan,
hazudni persze minden helyzetben lehet,
csak nincs miért, és nem érdemes,
hidd el, végül úgyis egyedül kell
szembenézned elkapkodott életeddel,
senki sem segíthet, amikor a halál
váratlanul megszólít majd, gyere velem,
és változtatni már nem lehet, ó nem,
egy jottányit sem a ravasz mérlegen,
amit te magad eszkábáltál össze ifjan,
hogy túljárj valahogy a többiek eszén,
ám most mégis ellenedre vallhat,
a saját törvényeid szerint megítél,
s ha nincs irgalmas isten, jaj neked,
a vétkeiddel együtt fogsz megsemmisülni

Item

nem a hely a fontos, nem az idő,
mindannyiunk számára elérkezik
a rángó szárnyak meddő erőködése,
amikor a távlatok egyre közelebbre
merészkedve körbevesznek, most légy
bátor és vakmerő, te hősködő tollcsomó,
amott a macska tátja már a száját,
lusta ásítását még tán kihasználhatod,
most még el-elröppenhetsz, rajta hát,
cikázz többször, újra, kisebb körökben,
ravaszkodj és vitorlázzál, ha kedvező
a széljárás, maradj odafönt a levegőben,
amíg lehet, sodorjanak jótékony áramlatok,
aki a földre roskad, arra, tudod, mi vár

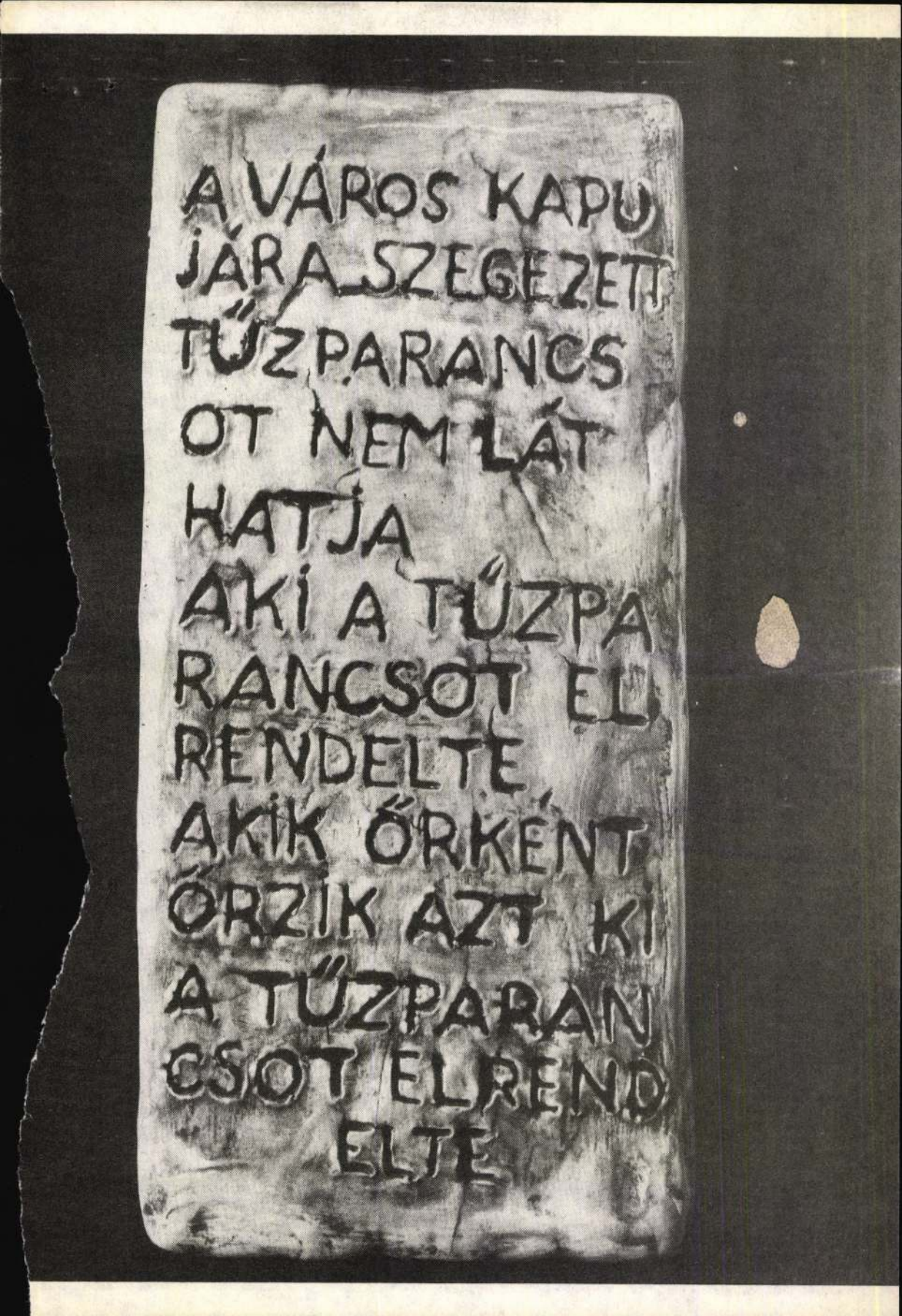
A VÁROS KAPU
JÁRA SZEGEZETT
TŰZPARANCS
OT NEM LÁT
HATJA
AKI A TŰZPA
RANCSOT EL
RENDELTE
AKIK ŐRKÉNT
ŐRZIK AZT KI
A TŰZPARAN
CSOT ELREND
ELTE

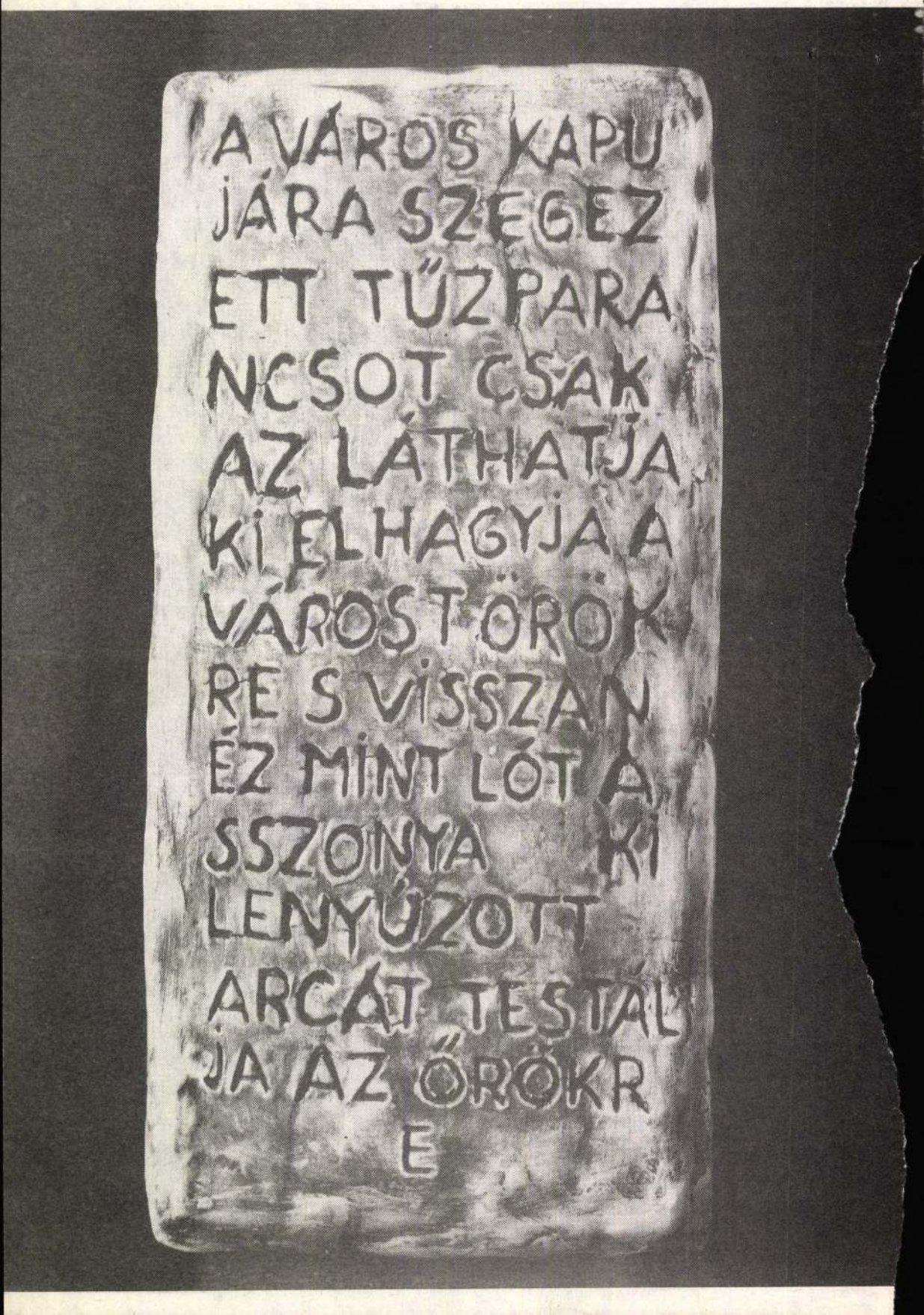
A VÁROS KAPU
JÁRA SZEGEZ
ETT TŰZPARA
NCSOT CSAK
AZ LÁTHATJA
KI ELHAGYJA A
VÁROST ÖRÖK
RE S VISSZAN
ÉZ MINT LÓT A
SSZONYA KI
LENYÚZOTT
ARCÁT TESTÁL
JA AZ ŐRÖKR
E

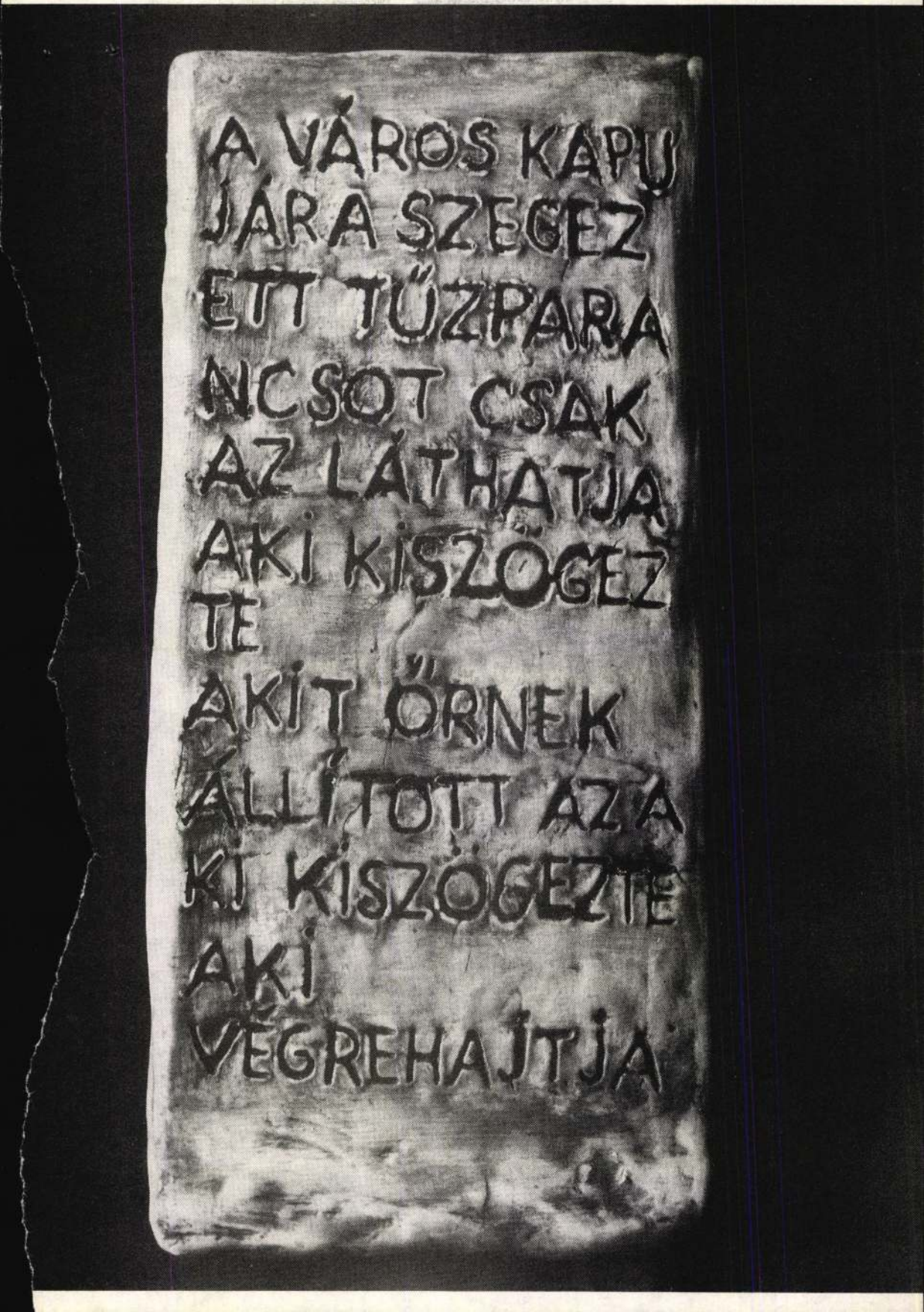
A VÁROS KAPU
JÁRA SZEGEZ
ETT TŰZPARA
NCSOT CSAK
AZ LÁTHATJA
AKI KISZÖGEZ
TE
AKIT ŐRNEK
ÁLLÍTOTT AZA
KI KISZÖGEZTE
AKI
VÉGREHAJTJA

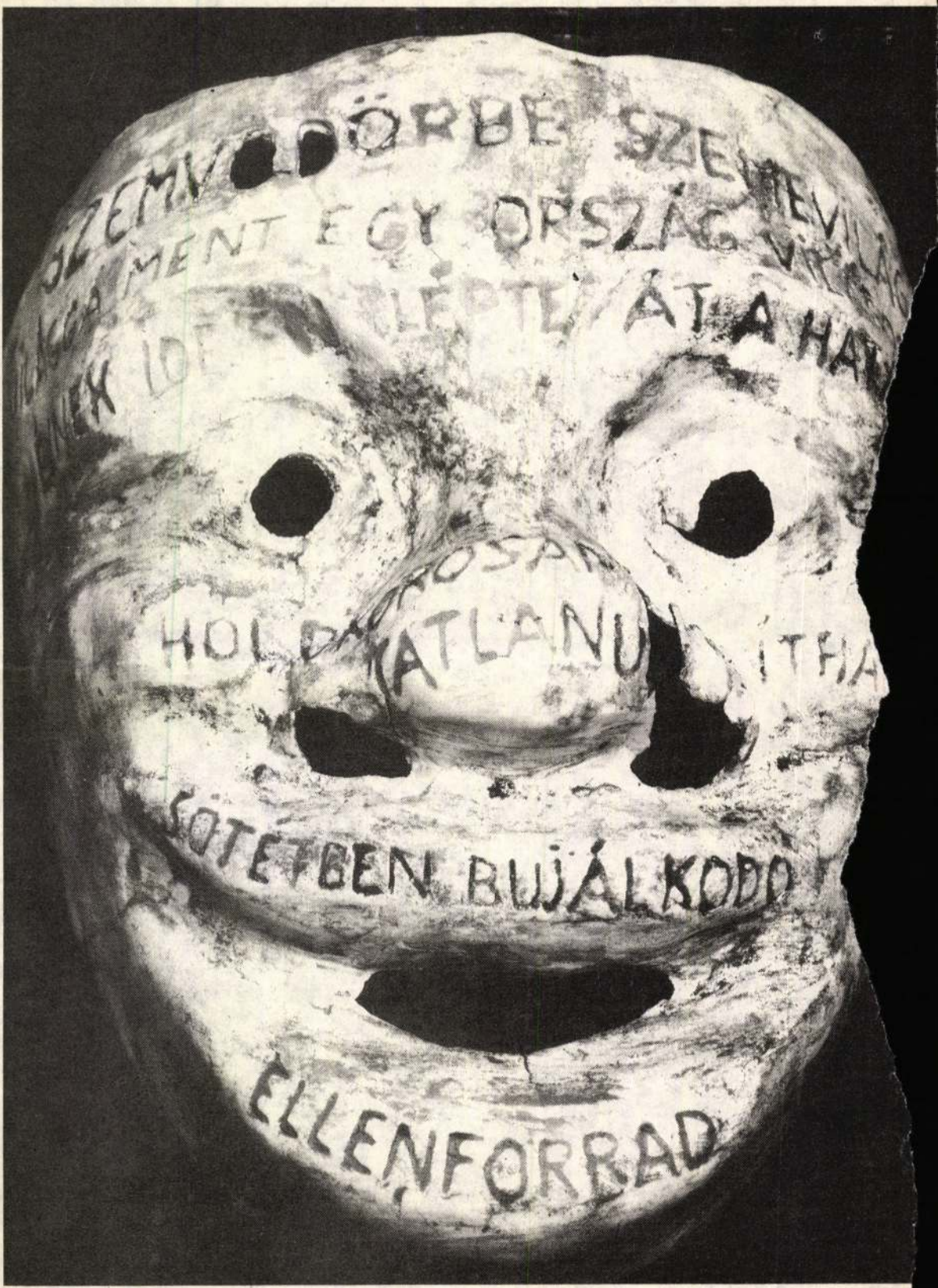
SÖTÉTBEN BUJÁLKODÓ
ELLENFORRAD

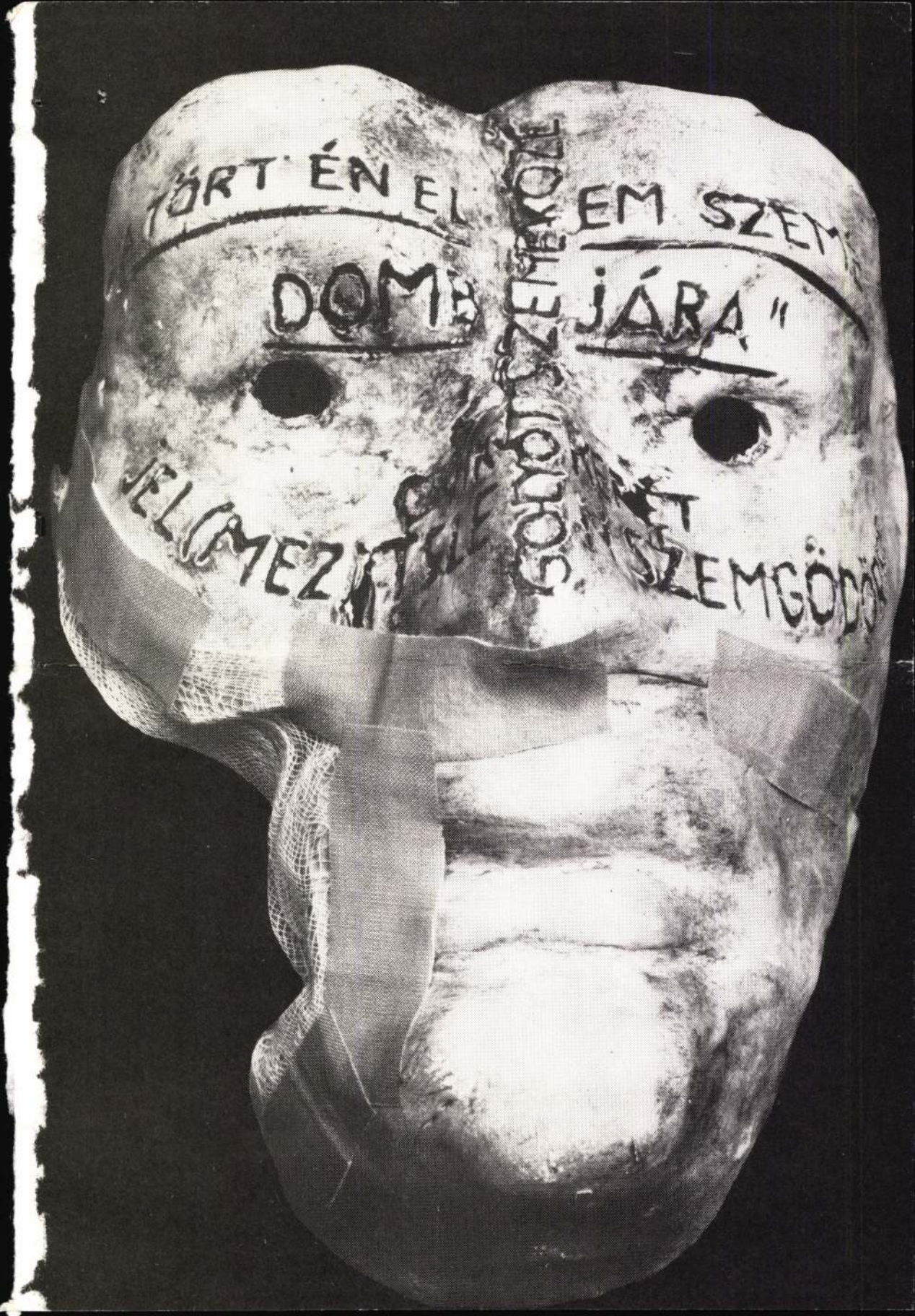
TÖRT ÉN EL
EM SZEM
DOMB
JÁRA"
ELMEZIT
SZEMGÖDÖ

új írás

Ára: 17 Ft



új írás

XXIX. ÉVFOLYAM
1989. SZEPTEMBER
9

IRODALMI, MŰVÉSZETI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

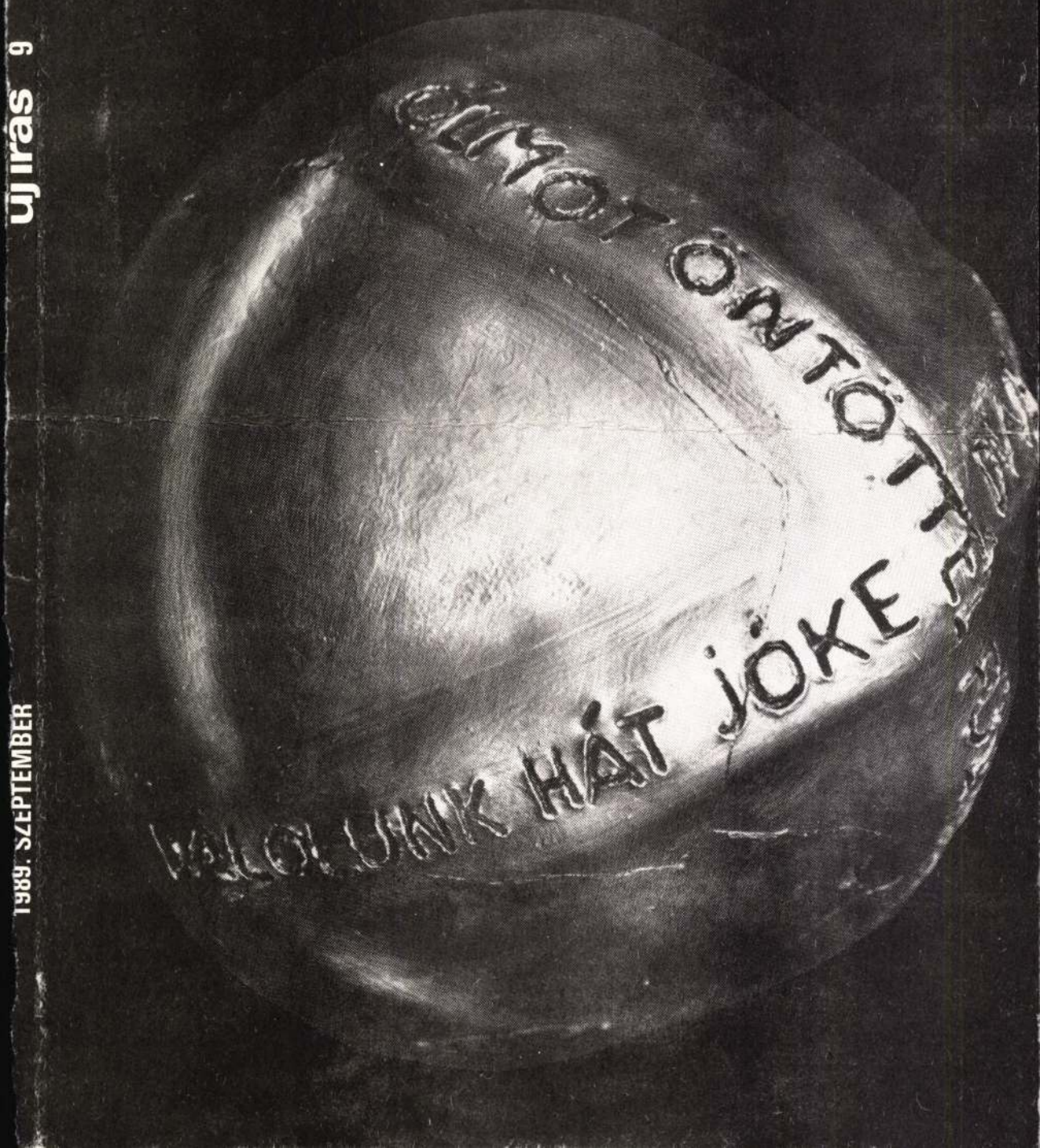

új írás 9
1989. SZEPTEMBER

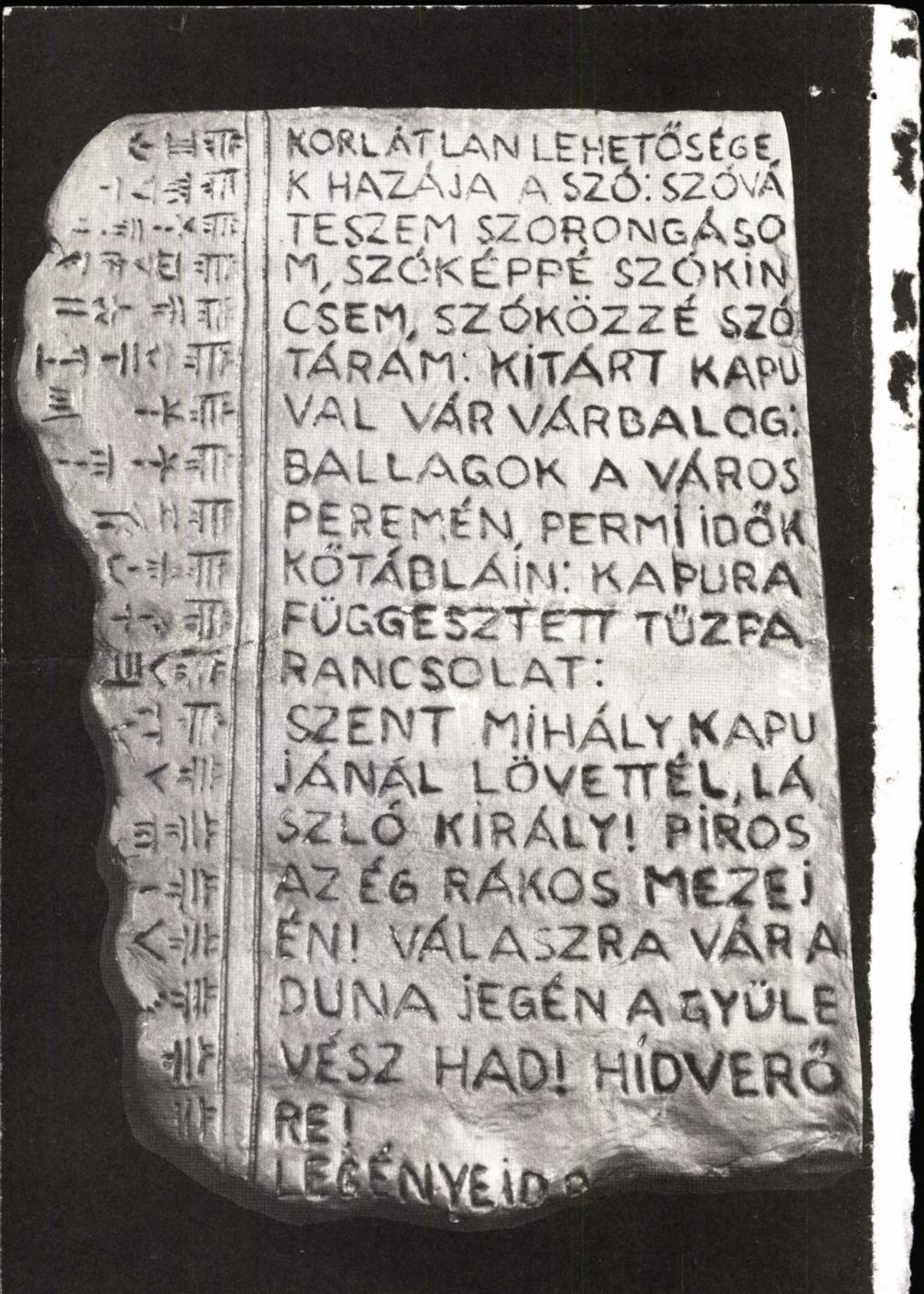
KORLÁTLAN LEHETŐSÉGE
K HAZÁJA A SZÓ: SZÓVÁ
TESZEM SZORONGÁSO
M, SZÓKÉPPÉ SZÓKIN
CSEM, SZÓKÖZZÉ SZÓ
TÁRAM: KITÁRT KAPU
VAL VÁR VÁRBALOG:
BALLAGOK A VÁROS
PEREMÉN, PERMI IDŐK
KŐTÁBLÁIN: KAPURA
FÜGGESZTETT TŰZFA
RANCSOLAT:
SZENT MIHÁLY KAPU
JÁNÁL LÖVETTÉL, LÁ
SZLÓ KIRÁLY! PIROS
AZ ÉG RÁKOS MEZEJ
ÉN! VÁLASZRA VÁR A
DUNA JEGÉN A GYÜLE
VÉSZ HAD! HÍDVERŐ
RE!
LEGÉNYEID

Bujdosó Alpár

Magyar Hírlap 2004. jan. 24-25.

EGY MESEBELI BUJDOSÁS

könyv

Vajon más nyelveken is létezik ilyen vezetéknév? Volt-e annyi bujdosója valamely nemzetnek, mint ennek itt? Bujdosó. Viselőjének, Bujdosó Alpárnak a bujdosás első napján, 1956. november negyedikén az az első dolga, hogy László Istvánná nevezze át magát. „Bujdosó" csak 299 nap múlva lesz megint, amikor a világot bejárva Ausztriába érkezik, és ott is ragad egészen máig.

Bujdosó Alpárt a történelem szele kapta fel. Sopronban diákvezető volt a forradalom alatt, és véletlenül éppen arra járt, amikor Kéthly Anna Budapestre tartva november 3-án Sopronban rekedt. A szociáldemokrata politikus, a Nagy Imre-kormány minisztere Bécsből, az ottani szocinternkongresszusról tartott Pestre. Célja egy megbízólevél átvétele volt, hogy azzal azonnal New Yorkba siessen, és az ENSZ-ben megpróbálja kicsikarni a magyarügy napirendre vételét. A később naivnak bizonyuló vágyak szerint kéksisakosok Magyarországra vezénylését. Pesten szovjet ellentámadás: Kéthly döntött, megy New Yorkba levél nélkül. Egyedül mégsem vághatott neki, így csapódott hozzá többek között Bujdosó Alpár, a főiskolások és egyetemisták szövetségének, a MEFESZ-nek a helyi elnöke. Az ENSZ főtitkárának, Dag Hammarskjöldnek az irodájáig jutottak. Ő semmit sem ígért. A magyarügyet csak hónapokkal később vették napirendre.

Bujdosó 1960-ban magnóra mondta élményeit. Elmesél egy furcsa és érthetetlen vállalkozást, négy magyar fiatal utazását a harmadik világban, homályos célokkal és legitimitással, de sok élménnyel és politikai vitával.

Indiába, Thaiföldre, Burmába, Pakisztánba, Afganisztánba, Indonéziába, Ceylonra, a Fülöp-szigetekre, Hongkongba és Japánba utazott el 1957-ben négy magyar emigráns fiatal, hogy ottani egyetemeken tartsanak előadást a forradalomról, és meggyőzzék a harmadik világ leendő értelmiségét, hogy 1956 nem a CIA műve volt. Egyúttal lehúzták a vizes lepedőt a Szovjetunió külpolitikájáról is. Mindezt amerikai pénzből tették, néha meginogva hitükben, hogy az egésznek van értelme. Ha valaki felhasználta őket, azért tette, hogy világos ötvenhatos információkat – az akkori magyar diplomácia szóhasználatában szovjetellenes propagandát – szállítson velük a két világhatalom között ingadozó harmadik világba. Ha nem, a vállalkozás önmagában, gyárilag volt naiv. De nem mindennapi körképet kap a Távol-Kelet ötvenes éveiről az olvasó, és már ezért érdemes belekezdeni a történetbe. A naplószerű feljegyzés egy kor lenyomata. „Hírek otthonról. Magyarországon paralízisjárvány van. Infláció, Illyés Gyula elmegyógyintézetben (kacsa), Kardos László rabkórházban, Sinkovits Imre munkás, Darvas Iván börtönben, Bessenyei és Mészáros Ági rendőri felügyelet alatt." Mit gondol egy soproni főiskolás, ha ennyit hall Magyarországról egy rangooni KLM-irodában?

Bujdosó végül Bécsben hírneves író és vizuális művész lett. Közzétett naplóját a mesebeli út dokumentumaival egészíti ki, amelyek a kötet felét adják. Talán azért, hogy hitelesebbé tegyék a történetet, amelyben enélkül sem lenne okunk kételkedni.

Volt értelme? Bujdosó azért meséli el mindezt, mert választ vár kérdésére. Volt, például ez a könyv.

Újvári Miklós

• ***Bujdosó Alpár: 299 nap***
Magyar Műhely Kiadó–1956-os Intézet
211 oldal
1750 Ft

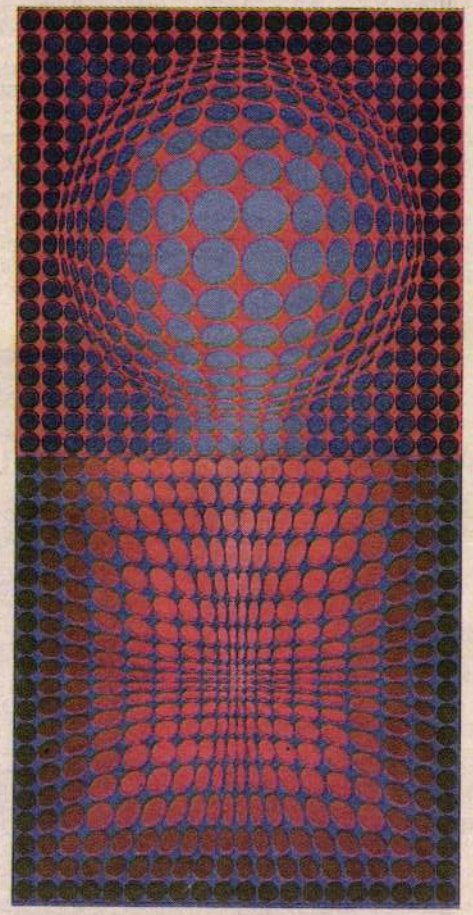

Az op-art atyja, Victor Vasarely:
V. P. VII. 1972, karton

A kultúra támogatója: PANNON GSM

Bujdosó Alpár

HIRDETÉS

Az Iskolakultúra
2004. január havi tartalmából

Kende Anna:
Együtt vagy külön?
Nagy Júlia:
Az iskolai színjáték a 18. századi nevelés-oktatásban
Radnóti Katalin:
Gyenge kezdés után erős visszaesés
Zátonyi Sándor:
A fizikai feladatok megoldása és a tanulók gondolkodási műveletei

Továbbá: **Harangi Lőrinc, Szentirmai László, Takács Viola, Tóth Zoltán – Bodnár Magdolna, Takács Gábor, Fekete Andrea, Horváth Beáta, Gelencsér Gábor, Nagy Péter Tibor, Tarján Tamás, H. Nagy Péter, Benyovszky Krisztián, Murai András, Martin Ferenc** *írásai.*

Szerkesztőség: PTE, Iskolakultúra Szerkesztőség, 7624 Pécs, Ifjúság útja 6. tel/fax: 06 72 501 578 web: www.iskolakultura.hu

iskolakultúra
2004/1



A polgármester, Gyula meg azt tanácsolta, ne őt csesztessem már, hanem menjek egyenesen a rendőrségre, s tegyek feljelentést.

jobb tölteléket, magyar-e vagy német – ma már érdektelen, de annyi bizonyos, hogy decembertől február végéig a disznóölés állandó program Baranya falvaiban is. Van olyan porta, ahol egy évben négy állatot is levágnak, amíg mások örülnek, ha egyet. Az egyre nyomasztóbb szegénységtől vajúdó Ormánság egyik csücsökfalvában élő idős házaspár idén két cocát nevelt. Őket – ki tudja miért – Jolánnak és Krisztának nevezték el. Jolánt advent harmadik hetében feszítették a rénfára, mert Kantárék úgy gondolták: karácsonyra jut a gyerekeknek jócskán kóstoló.

E hétköznapi egyszerűségű vágy azonban nem teljesült: a felfüstölt Jolán hízóból egy dekát nem ettek a háziak. A belőle készült kolbászt, stifoldert, disznósajtot ezúttal mások falták fel, merthogy a bélbe, gyomorba töltött Jolánt egy az egyben ellopták a füstről. „Hogy szoruljon beléjük kifelé menet minden falat" – átkozódik ma is Kantár József. „Az úgy történt – emlékezik az öregember a decemberi fennforgásra –, hogy amikor a böllérrel befejeztük a munkát, szépen sorban vittem, no meg közben aggattam a füstölőnk rúdjára a töltelékeket: előbb ugye a hurkát (vérest, májast), aztán a kolbászt, végül pedig a stifoldert meg a svártlit. Vigyáztam rájuk, nehogy túl füstösek legyenek, mert ha korán megfeketednek, mi a mamával nem bírunk enni belőle. Nem is volt azokkal tovább már is. Hívtam a kutyát, ám a Sutyi csak nyüszített bódultan az udvar sarkában. Lefújhatták szegény párát, mert sokáig nem tért rendesen magához. Ekkor már spekuláltam: itt bizony megjött a baj. Felnéztem hát a rudakra, és azt hittem, rosszul látok: mind üres volt. Rohantam hát az asszonyhoz befelé, és ordítottam: Maris, adj azonnal gyógyszert, mert nem élem ezt túl. Idén hozzánk jöttek a szemetek lopni, elvitték az egész Jolánt.

Gondolhatja, a feleségem is kikészült ebbe. De ennyi sem volt elég a gazoknak: két nap múlva megint megyek a füstölőbe, gondoltam, ha már úgy sincs benne semmi, legalább kitakarítom. Hát ott lógott a külső rúdon egy pár kolbász, s rátekerve egy papír. Azt üzenték rajta: finom volt,


fotó: mti – Németh György

rendőr türelmesen végighallgatott, majd közölte: „Nem akarom elkeseríteni, de maga éppen a tizedik, akit disznóölés után megloptak itt a környéken. Hiába – folytatta a törzsőrmester –, az éhes ember előbb vagy utóbb lopni fog. Itt pedig sokaknak korog a gyomruk. Látja, ilyen szar ez a világ, bátyám, mostan ez a divatos folklór." Az öreg kikullogott a hivatalból, berúgta segédmotorkerékpárját, és megmakacsolódott. Eldöntötte: jövő héten pedig disznót öl.

„Mariskám, levágjuk mégis csak azt a Krisztát pénteken, minek tartogassuk – szólt Kantár József a nejéhez. – A szomszéd Lajos nem megy akkor munkába, ezért megsegít majd minket." Miközben Mariska asszony a konyhában épp a megaltatott tejet öntötte át a csöpögtető turószacskóba, eleredtek a könnyei. Úgy fordult, hogy férje ne lássa bánatát. Kriszta nagyon a szívéhez nőtt, amíg kis malac volt, még játszott is vele az ólban, amikor meg etetni ment, a disznó – azért, hogy véletlenül se lökje fel – óvatosan dörzsölte orrát Mariska rossz kardigánjához. A férfi nem látta felesége könnyeit, így aztán csak mondta tovább: „De annyi biztos, anyus, a kutya úristenit, hogy a Krisztához egy ujjal nem nyúl már senki sem, mert ha kell, hát őrbe állok minden éjszaka a füstölő előtt. Mit is tehetnék mást, ha már ilyen szar lett ez a világ..."

Erdei Éva

Bujdosó Anna

Przudzik István és csoportja: Lente István, Bujdosó Anna és Deák Klára állitotta helyre a soproni Kolostor u. 5. sz. lakóház 16. századi festett homlokzatát, majd a Kőszegi vár nyugati szárnya emeletén 16. századi ornamentális festményeket és sgraffittot. Ők végezték a sümegi r. k. templom átázott boltozati falképeinek restaurálását is.

Entz Géza:Az Orszgos Müemléki Felügyelőség falképhelyreállitási és faszobrászeti munkái /1963-1966/. Magyar Müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 253-254. l., 253-254. l.

Bujdosó Anna

Lente István és Deák Klára állitották helyre a soproni Kolostor u. 5. p. középkori ház festett homlokzatát.

Deresényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

2531

Bujdosó Anna, [ ]



A Magyar Nemzeti Galéria középkori festményekből és szobrokból a közeljövőben kiállítást rendez. A Galéria restaurátorai már több szobrot, illetve festményt restauráltak, azok közül, amelyek a szeptember 25-én nyíló kiállításra kerülnek. Képünkön: Bujdosó Anna fából készült Szent András-szobrot restaurál.

[illegible] —) 2,

1975. júl. 25.

foglalkozó munkacsoportjának egyik tagja *június utolsó hetében Washingtonban járt és ott a kormány, valamint az amerikai kongresszus számos képviselőjével folytatott puhatolózó tárgyalást.*

A hivatalos Washington,

vazatát.

ÚJABB MAGYAR AR
Verrasz

BUJDOSÓ DÁVID, csutorásmester

A veszprémi csutorás meterek névsora 1722-1891.

25.-Bujdosó Dávid: Első adat 1808
Utolsó adat 1852
Remekel/bejl/ 1808
Vicecéhmester 1837
Céhmester 1850

258.old

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások [illegible] 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Bujdosó Anikó

és társai restaurálták a novai rk. templom Dorfmeister Istvántól származó falképeit.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem. 1969-70. Budapest, 1972

4251

BUJDOSÓ DÁVID, csutorásmester

A gyantakereskedőknek gyakran adósok maradtak, a fizetés Szt. György napjára esett. Pl. "1823-dik 13 Október maradtunk adós Joseffa Vira nevezetü németnek 120 azaz 120 forinttal Sz. György napig leendő terminusig. not. Bujdosó Dávid". /A veszprémi csutorás céh kis protoculuma, 76./. 252.old. 73.jegyz

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorasok 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

BUJDOSÓ Dénes

1993. május 21., péntek

Veszprém m. Új Hírlap

Bujdosó Dénes kiállítása



Székesfehérvárott, a Megyei Művelődési Központ kiállítótermében pénteken délután 5 órakor nyílik meg *Bujdosó Dénes* festőművész kiállítása. A tárlatot *dr. Dienes Ottó*, a Fejér Megyei Önkormányzati Hivatal népjóléti és művelődési osztályvezetője nyitja meg. A kiállítás június 20-ig látogatható

1.		
udvaron	erdőben	est
kertben	szobában	kutyá
játszótéren	délelőtt	labdá
mezőn	délután	golyó

4.
Víz nélkül ne
Az ember a vizet issza,
A folyók, tengerek viz



A Pest Megyei Múzeumok Igazgatóságának
Ferenczy Múzeuma tisztelettel meghívja Önt

„1956 – MŰVÉSZET EMIGRÁCIÓBAN"

című kiállításának megnyitójára,

amelyre 2006. november 10-én,
17 órakor kerül sor
a Szentendrei Képtárban
(Szentendre, Fő tér 2-5.)

Köszöntőt mond:
Imre Zsolt, Pest Megye Önkormányzata Elnöki Kabinetjének vezetője

A kiállítást megnyitja:
András Sándor, író

Kiállító művészek:
Bujdosó Alpár, Gáyor Tibor, Hetey Katalin,
Konok Tamás, Joseph Kadar, Megyik János,
Nádasdy János, Nagy Pál, Papp Tibor, Pátkay Ervin

Kurátorok:
Hann Ferenc és Sz. Szilágyi Gábor
művészettörténészek

Házigazda:
Dr. Simon László, a Pest Megyei Múzeumok igazgatója

A kiállítás nyitva 2007. január 14-ig,
hétfő és kedd kivételével naponta 9-17 óráig.

Támogatók:
Korona Étterem, Szentendre; Pest Megyei Közművelődési Intézet;
Magyar Képző- és Iparművészeti Lektorátus;
Pest Megye Önkormányzata – „56-os" Emlékbizottság


1956
MŰVÉSZET EMIGRÁCIÓBAN

BUJDOSÓ Dénes festő

Bujdosó Dénes tárlata a Dominó galériában

Hit a szépségben, az örömben

Bujdosó Dénes festőművész egzotikus táj- és utcarészleteit nézve kitűnik, az alkotót nem elsősorban a szépség foglalkoztatja, hanem azok hangulatát ragadja meg: ennek a lelki mélynyomatnak töredékeiben mindaz benne van, amit a gondolatot elmélyültté, súlyossá tudja tenni.

Vonzzák az ősi, az időt magukba szippantó települések, az állandóságot, változatlanságot sugalló tájak, csendet rekesztő magányos szegletek, ahol a lefékeződött rohanásban már minden megpihen. Sokszor a képeken az emberi is felesleges, mintha csak a múlandóságnak teremtődtek volna; századeleji házak, szűk utcák, egymás fölé kandikáló épületek. Izlésesen, szépen bánik a színekkel, bár némelyek erősek, szinte kiviláglanak a képből, de sohasem harsogók, inkább derűsek, nyugtatók; a tárgyai a nap melegétől megérintettek, fényben fürdők, pusztulásukban is hívogatók, bennük az egyediséget, a békét tudja megfogalmazni.

Bujdosót a témával való teljes azonosulás jellemzi, újra teremti a látványt, és amit átfuttatva belső szűrőn ecsetével előhoz, a megelégedettséget, a csendességet árasztja. Nem érzékeny a drámára, (talán csak a Közelgő vihar az, amelyben nyugtalanságot ábrázol), a megbonthatatlan állandóságot keresi, minden inspirálhatja, ami valamit kifejez, részeltekben, nagyobb egységekben teremti a természeti erők egyensúlyára asszociáló, lepergő, monoton idő hangulatát.

Csupán azt rögzíti pontosan, mellyel mondandója van, a környezet, a háttér kevéssé kidolgozott nála, inkább a hatás fokozását szolgálják, vagy olykor a témáján is (Zsámbéki templom) elhagyja a részletezést, a színek, a fény-árnyék váltakozásával próbálkozik másfajta értelmezéssel.

Néha tobzódik a színfoltokban (Szicíliaia tengeröböl), de úgy válogatja a színeket, hogy azok harmóniát teremtsenek, egy boldog nap örömét.

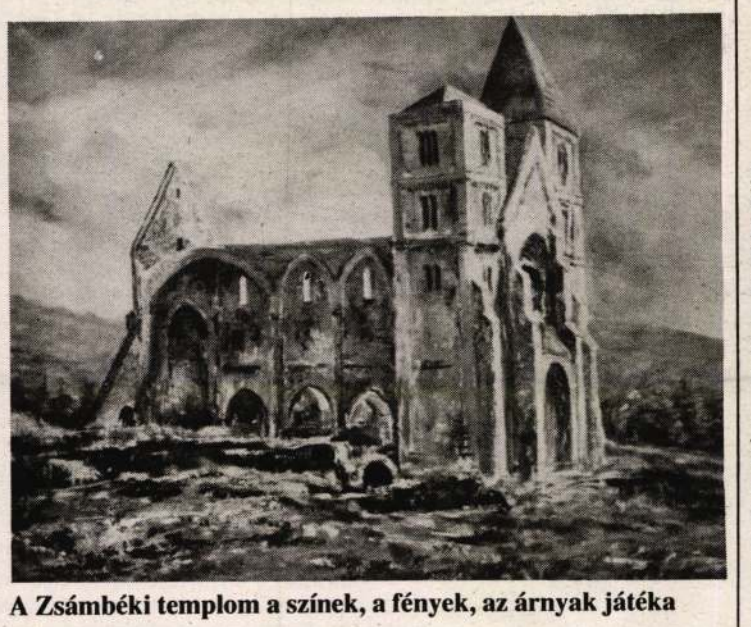

A Zsámbéki templom a színek, a fények, az árnyak játéka

Vonzák az ősi települések, mint amilyen Szentendre

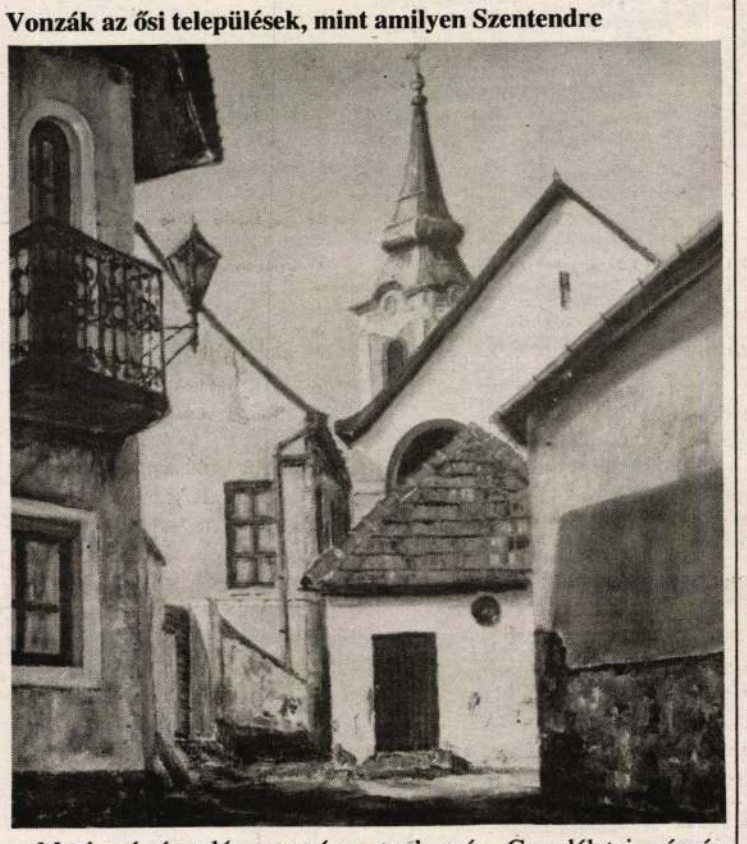

Megkapó, és talán az egész tárlat legszebb darabja, a Tivoli táj, vibrál, mintha a hőségben remegne a vidék, mese-varázst képes vele teremteni.

Tájképeiben is megjelenik a tudás, a tapasztalat, ám nincs bennük átütő erő, nem is válhatnak jelentős alkotássá, jóval szerényebb képességű alkotó kiállításain is sok hasonlót láttunk már. Csendéletei, rózsás képei kevéssé gondos munkák. Az Anya gyermekével, mint egy freskó madonnaalakja, akárcsak egy falu- vagy városrészlet bemutató képein, itt is átszüremlik hite az öröm, a mindenben benne rejlő szépség mellett. A hit abban, hogy vannak, s lesznek boldog napok.

(V. Z. Zs.)

Szezonvégi séta az egykori római provinciában

A Gorsiumi játékok felújítását tervezik

Tavasztól őszig kutatják a régészek Gorsiumot, amelynek baráti köre a szezon végén egy kis sétára invitálta az érdeklődőket. A helyszíni bemutató célja az volt, hogy a nagyközönség is megismerhesse az idei feltárások eredményeit, és a helyreállítások további terveit.

A gorsiumi ásatások vezetője, dr. Fitz Jenő régész mindenekelőtt az egyik legfontosabb, három évre szóló nagyszabású tervet ismertette. Az 1996-os világkiállításra ugyanis szeretnék felújítani a Gorsiumi játékok-at, amelyek annak idején, 1971-81 között nagy sikert arattak. Hiszen ebben a történelmi miliőben klasszikus ókori szerzők műveit játszották. Emlékezetes előadások születtek, ám éppen a produkciók miatt került veszélybe a kutatási terület. Most azonban másutt jelölték ki a színház helyét, s az ülőhelyek számát is 1200-ra növelték. A tervek szerint a játéktér mögött olyan épületeket emelnek majd, amelyek egyrészt kiegészíthetik a díszletet, másrészt egy-egy produkció technikai helyiségeiként szolgálnak.

Mindez persze, egyelőre csupán szép elképzelés, nagyszabású terv. De remélhetőleg „összejön" a megvalósításhoz szükséges pénz is, s így a jövőben a gorsiumi ásatások eredményei mellett a színházi produkciók is idegenforgalmi vonzerőt jelentenek majd. Annál is inkább, mert idegennyelvű előadások bemutatását is tervezik.

Az előadások szünetében a nézők akár elsétálhatnak majd ahhoz a késő római temetőhöz is, amelyet az idén tártak fel, s amelyet a szezonvégi séta közönsége is megszemlélhetett.

Az idei kutatások másik jelentős eredménye az is, hogy megtalálták az egykori provincia főtemplomának falait, amelyet a kutatók harminc évig hiába kerestek. A főtemplomra az a kanadai kutatócsoport bukkant, amely esztendők óta minden nyáron részt vesz az ásatási munkálatokban.

Ebből talán nem lesz lexikonbotrány

Elindul az ezredforduló ismerettárának folyama

Egy ifjú huszárkapitány felállt az országgyűlésen és magát mentegetve, hiszen neki itt szava is alig lehet még, felajánlotta birtokainak egész évi jövedelmét a Magyar Tudományos Akadémia alapítására. A pénz nem volt kevés, hiszen az ifjú huszárkapitányt Széchenyi Istvánnak hívták. A nevezetes nap dátuma: 1825. november 3. Az Akadémiai Kiadó igazgatója ezt a napot választotta ki, hogy most, 1993. november 3-án bemutassa országnak, világnak az Új Magyar Lexikon első (A-tól Anc-ig) kötetét.

Hosszú és meglehetősen göröngyös út vezetett idáig. Az utolsó magyar nagylexikon, a Révai (az eredeti és nem az utánnyomás) második pótkötete is több mint fél évszázaddal ezelőtt, 1935-ben jelent meg. 1954-ben határoztak úgy, hogy a Nagy Szovjet Enciklopédia mintájára közzéteszik a Nagy Magyar Enciklopédiát is. Elkezdődött a szócikkek íratása, de 1956-ban leállt a munka és végül, a használhatónak vélt anyagokból, 1957-ben megjelent a 6 kötetes Új Magyar Lexikon. Nemcsak a szakemberek, a laikusok is érezték, gyengécske, alig használható ez a kiadvány. Ezért az Akadémiai Kiadó úgy határozott, hogy mielőtt a nagy fába vágnák a fejszéjüket, előbb szaklexikonokat adnak ki. Meg is jelent szép egymásutánban a Film, az Irodalmi, a Művészeti, a Néprajzi, a Műszaki, a Természettudományos lexikonok hosszú sora. 1970-ben született azután döntés arról, hogy most már mégis csak itt az ideje a nagylexikon megjelentetésének, de hol a szerkesztőbizottság vezetőivel volt probléma, hol a pénzhiány akadályozta a munkát, s most a politikai természetű átírási kötelezettségekről még nem is beszéltünk. Végül az Akadémia tudós testülete úgy határozott, hogy átadja az egészet a kiadó kompetenciájába. Akkor még számítógépes problémák voltak — kicsi volt az első gépek kapacitása —, de végül is Élesztős László főszerkesztő és Rostás Sándor főszerkesztőhelyettes vezetésével összeállt az első kötet anyaga. A debreceni Alföldi nyomdában már elkészült a szép barna kötéses A-tól Anc-ig, mintegy ötven ezer példányban.. Kékben kapják a drágább luxuskiadást a megrendelők.

— Egy lexikon szerkesztőinek, még a címszavak megíratása előtt, el kell dönteni egy sor fontos kérdést. Mik voltak tehát az alapelvek, amelyek nyomán a megbízásokat kiadták — kérdeztem Élesztős László főszerkesztőt?

— Először is döntöttünk abban, hogy ez nem enciklopédia, itt a címszavak rövid, tömör megfogalmazására vállalkozunk. Aztán azt is el kellett dönteni, hogy a külföldi — első sorban földrajzi — nevek átírásakor milyen elvet követünk. Mi a fonetikus átírást választottuk. Mindig nagy gond, hogy az élő emberek közül ki kerüljön be a lexikonba és ki ne. Nos, a művészekkel egy kicsit bőkezűbbek voltunk, a tudományokban és egyéb területeken azt az 5-6 vitathatatlan személyiséget választottuk ki, akiket a szakma és adott esetben a közvélemény is a legfontosabbnak tart.

— Ebből keletkeznek mindig a lexikonbotrányok.

— Így van, mégis úgy döntöttünk, hogy mostanában már elég sok Ki, kicsoda jelenik meg, mi nem vállalkozunk arra a teljességre, ami azoknak szükségszerű igénye. Érdekes talán megemlíteni, hogy jelezzem, menynyire naprakészek szerettünk volna lenni, már a nyomdábaadás idején halt meg a belga király és mi ugyan szerettük volna az utódját is megnevezni, de mire Albertet megválasztották, addigra a mi szedésünk nyomán már a film is elkészült, ami nyomdába került és így azon nem tudtunk változtatni. Majd benn lesz az első pótkötetben.

— Arra bizonyára sokat kell várni. Vagy ez esetben más lesz a gyakorlat?

— Remélem, hogy igen. A tizenhat kötet megjelentetését 2000-ben szeretnénk befejezni. Bízunk benne, hogy a kezdeti, szükségszerűen lassabb tempó után, később tízhavonként tudunk egy-egy új kötettel előállni. A pótköteteket viszont nem akarjuk a legvégére hagyni. Terveink szerint minden 4-5 kötet megjelenés után kiadjuk, ami abból kimaradt, illetve ami a megjelenése óta változott...

— Mennyire kell ellenőrizni a címszavakat?

— Miután megkapjuk a szerzőktől a szöveget, szakrektoroknak adjuk ki, aztán a mi belső szakszerkesztőink ellenőriznek, végül én, vagy a helyettesem megnézzük másik három lexikonban, különösen a külföldi adatokat. Ami nem mindig hoz megnyugtató eredményt, hiszen az is előfordult, hogy a háromban háromféle variációval találkozunk. Hibátlan lexikon, mint közismert, ugyanis csak egy van: az ami még nem jelent meg.

— Tizenhat kötet, összesen mintegy 150-160 ezer címszó, kötetenként tehát mintegy 9-10 ezer. Minden oldalon átlagosan egy, de inkább két illusztráció, ami összesen mintegy 1000 színes illetve fekete-fehér képet és 40 térképet jelent. Ez a hivatalos „mérlege" a Magyar Nagylexikonnak. A szerkesztője mégis mire a legbüszkébb?

— Ha már a képek is szóbakerültek, annak is nagyon örülünk, hogy a többsége eredeti, máshol még nem, vagy alig publikált. A legbüszkébbek azonban arra vagyunk, hogy ez nem külföldi átvétel, nem fordítás,nem adaptáció, hanem minden sorában eredeti magyar munka. A címszavak mintegy fele magyar témájú, vagy a magyar vonatkozását is említjük. Ezért nem pótolhatja egyetlen, még oly jó külföldi lexikon sem. Azt hiszem szóról-szóra igaz a reklámkiadványunk jelszava: Az ezredforduló legátfogóbb, legmaradandóbb hazai ismerettára — fejezte be a nyilatkozatot Élesztős László.

B.L.

A dunaújvárosi Intercisa Múzeum programjai

Biblia a művészetben

A Biblia nemcsak a hitéletünk alapja, erkölcsi-etikai forrás, szellemisége áthatja a művészeteket, a zenét, az irodalmat. A dunaújvárosi Intercisa Múzeum hagyományos előadássorozatot indít. A múlt évi újszövetségi sorozatot követően az idén Biblia a helyes életmódról lesz a téma. A kéthetenként tartott tizenkét részes program célja, hogy megismertesse a hallgatóságot az adott tárgykörhöz kapcsolódó bibliai történetekkel. Emellett zenei, irodalmi és képzőművészeti párhuzamokat, kapcsolatokat fedez fel és mutat be.

Szó lesz a bibliai teremtés alapeszméiről, a szeretetről, a fejlődésről, a szabadságról, az értelem és tevékenység összefüggéseiről. Érdekfeszítő téma az október 20-ai, amely a rossz eredetét vizsgálja. Ha tökéletes volt a teremtés, honnan a rossz?



A múzeumban jelenleg Macskássy Izolda kiállítása látható, megtekinthető október 31-ig

— vetődik fel újra és újra az emberiség kételye filozófiai, ismeretelméleti aspektusból is. Az előadáson idézett irodalmi művek szerzői ezúttal Meredith és Voltaire lesznek. Mit okozott a bűn az ember életében? Hogyan alakul ki a jellem, és megváltoztatható-e? Az emberi természet eltorzulásának motívumaira keresi a választ a november 3-ai előadás. Érdekesnek ígérzik a december elsejei program, amely abban ad tanácsot, hogyan szabadulhatunk meg félelmeinktől a hit segítségével. A munka és a pihenés váltakozásának helyes ritmusáról, a beteg és az egészséges állapot átmeneteiről, a helyes életmódról lesz szó a december 15-én tartott programban. Az érdeklődők a múzeumi előadásokra a helyszínen vehetnek jegyet, de bérletet is válthatnak több alkalomra. Az előadók: Horváth Sándorné, Reisinger János, Szabó Attila, akik minden rendezvény után beszélgetésre, véleménycserére várják a hallgatókat.

A MAI NAP KRÓNIKÁJA

Itt London, itt London...

A műholdas tv-adások korában, már természetes, hogy kitekintésünk van a világra és a Hírek szinte percre a történést követően értelmezhetőek. Nagyon meg lennénk lepve, ha hirtelen visszacsöppennénk időbe, amikor a szigorúan cenzúrázott napilapok jelentették csak az egyedüli kapcsolatot a külvilággal. Mondjuk Magyarországon a II. világháború környékén megjelent lapokat olvasgatva, meglepő értékeléseket olvashatnánk — hála Ullein-Reviczky Antal ügyes sajtó-karmesterkedéseinek — arról, hogy a „szövetséges német csapatok az egyedüli biztosítékai az európai és biztonságnak..." Volt akkor is egynehány ember, aki igyekezett a látszat értékek és a propaganda által sugallt gyönyörítések mögé látni. Számukra recsegő-ropogó valóságában a BBC volt a hiteles kapcsolat a külvilággal. A BBC pedig igyekezett a német propagandagépezet túlzásaitól rendkívül távol tartania magát, még modorba is, és ezért az ügyes harctéri kozmetikázásait is sikerült az objektivitás látszatával álcázni... Tájékoztatott, reményt adott, de azért kihasználta a propaganda legújabb eszközeként a rádiót és ezzel szinte hagyományt is teremtett. A nagy világégést követő szellemi és fizikai diktatúrák idején, itt Kelet-Európában ugyancsak megmaradt a tájékoztatás egyik objektív forrásának. Aztán sorra jöttek a tapasztalatain felnövő „társak", minthogy a Szabad Európa Rádió, az Amerika Hangja, majd a Deutsche Welle... Persze megszólalt Moszkva is, de Tirana is... A BBC pedig megmaradt a fanyar angol humornál és a királyi törvény által megkövetelt objektivitásánál. Állami tájékoztatás volt ugyan a feladata, „közszolgálati jelleggel", de módszerei iskolát teremtettek, etikája kódexben is rögzíthető lett... No, de az indulás ott sem volt egyszerű, már ami a külföldnek szóló adásokat illeti... Erről is szól a mai történetünk.

1938-ban, ezen a napon kezdte a BBC (British Broadcasting Corporation) a német nyelvű adásait, azzal a nem titkolt céllal, hogy felvegye a versenyt a német propaganda-adóival. A kihívás nem volt éppen csekély, mert a nácik már nagyon korán rájöttek arra, hogy a rádió, mint média, mennyire hatékony eszköz és ezért szisztematikusan kialakították a maguk rádiós stílusát. Tudták, hogy a rádió jó eszköze a tömegek befolyásolásának és erre egy olajozottan működő apparátust szerveztek. Az angolok eleinte tanácstalanok voltak és megfelelő embereik sem akadtak, akiket a mikrofonok elé lehetett volna ültetni. Mivel „sportosan nyitott embereknek" vallották magukat „vették a lapot" akkor is, amikor közvetlenül a kormánytól kaptak utasítást arra, hogy szervezzék meg a német nyelvű adásokat, legelőször is a még békítő szándékkal szónokolni akaró Chamberlain beszédeinek közvetítésére. 1938 szeptember végén a BBC szervezői megszállták a köztereket és minden emigránsnak tűnő egyént leszólítottak: — Do you speak German?... Aki igennel válaszolt, azt azonnal a Bush Housba vitték, amely akkoriban még a BBC londoni székháza volt. Így találtak egy igazi, „absolute echte" német rádióbemondóra, aki aztán az adások beindulásától a háború végéig kitartott az új állásában. A szervezést „szellemi" irányba is beindították. Felkeresték azokat a német társaságokat, amelyekben a Németországban és Ausztriában betiltott művészek is megfordultak. A „feketelistások" között híres írók, színészek, rendezők, politikusok és újságírók voltak. Akikről legelsősorban azt állapították meg az angol kollégáik, hogy valóban irodalmi szinten beszélik-e a német nyelvet. Főnökeiknek olyan angolokat tettek meg, akik egyetemi végzettségük révén, maguk is nagyon jól beszélték az „ellenség nyelvét". Érdemes megemlíteni a csoportok vezetőinek nevét, merthogy tevékenységük végül is komoly hatással volt annak a világnak kegyelten politikai és történelem valóságára. A csoportfőnök tehát Richard Crossman, Lindey Fraser és Marius Goring volt. A felsőbb vezetést pedig High Green és Martin Enslin képviselték.

A sugárzás beindításakor máris hatalms ötlettel nyitottak. Szinte állandóan jazz-zenét közvetítettek, nagyon is tudatos megfontolásból. Ugyanis a Német Birodalomban 1935-ben betiltották a jazz-t és a swing-et, merthogy ezek „elfajzott néger zenék". A „buli" maga sem volt egy utolsó dolog, merthogy a zenei produkciókat élőben közvetítették, igazi lazasággal és fergeteges hangulati háttérrel. (Tegyük hozzá, hogy ugyanakkor Németországban éppen nem a duhajkodás, hanem a „fegyelem" szelleme uralkodott!) A swinget a világhírű Glenn Miller és zenekara játszotta, de figyeltek a rendezők apró — később is nagyon sikeres — részletekre is, pl. a „Lili Marleen" című dalt elénekeltették Lucie Mannheimmel. Róla tudni kell, hogy az I. világháborút követő polgári irányultságú, úgynevezett „Weimari Köztársaság" legünnepeltebb művésznője volt. Kicsiny részlet volt maga a szignál is, amely az adásokat elindította. Ez pedig egy belga rádiós ötleteként került be a BBC propaganda-fegyvertárába. Egy afrikai dobbal lekongatták a morse abc „V" betűjét, vagyis a ti-ti-ti-tá...t. Ami még tompán püfölve is „V" vagyis franciául Vicotrie, angoluk Victory... és a feltaláló flamand nyelvén is Vrijheid, azaz Győzelem! Tehát a szignál (leírva) valahogy eképpen hangzott: „Pa-pa-pa-pamm, itt London, itt London beszél..."

Igazi nyereségük azonban a humor volt, egy különleges szatirikus képességgel megáldott bécsi vegyész személyében, aki Robert Lucasnak hívtak. Ő találta ki az egyik főszereplőt a „Hirschal saldat-"ot, aki nem volt más, mint egy német Svejk a keleti fronton...aki azon dilemmázgatott, hogy miképpen nincs még az egész angol flotta a tenger fenekén ha a német lapok szerint már havonta 1 millió bruttóregisztertonnyányit süllyesztettek el... Ugyanilyen figura volt „Frau Wernicke" a házsártos berlini aszszonyság, akit a legfrissebb német híreket szerkesztő Bruno Adler látott el „információkkal". Ő pontosan délben szólalt meg és hallgatósága is nyilvánvalóan a német háziasszonyok köréből került ki, akik ebédfőzés közben hallgatták... Ami nem volt éppen veszélytelen foglalkozás, mert 1939 után törvény tiltotta a külföldi adások hallgatását. (Volt olyan hónap, hogy 225 személyt ítéltek el „rádióbűnözésért")

Az angolok — a BBC háborús kötelezettségei közepette — sikerrel alkották meg a nemzeti propagandájuk jelképévé lett „objektív tájékoztatást". Szellemesen, intelligensen, lazán, mintha nem is vérre ment volna a dolog. Bemutatták a profizmus eleganciáját.

Dömölki Lajos

KOSSUTH

04.30 Reggeli krónika 04.40 Határok nélkül 05.00 Krónika, sport 05.40 Falurádió 08.00 Krónika, sport 08.10 Törvénykönyv 08.40 Napközben 10.30 Mindennapi tudomány 11.05 Régi híres énekesek műsorából 11.25 A Szabó család (ism.) 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.50 Külpolitikai figyelő 13.05 Vendég a háznál 13.15 Bizet: Gyermekjátékok 13.30 Hitélet 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.55 Versarchívum 15.00 Hírek 15.05 Válogatott perceink 15.40 Éneklő ifjúság 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Zenefórum 17.00 Hírek 17.05 Önkormányzatok fóruma 18.00 Esti krónika 18.30 Ráadás 19.00 Hírek 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Irodalmi séták Horváth Péterrel 20.00 Hírek 20.05 Hagyományápolók 20.30 Határok nélkül 21.05 Névjegy 22.00 Késő esti krónika 23.00 Hírek 23.05 Mi a titka?

PETŐFI

04.30 Hírek 04.33 Hajnali kalendárium 06.03 Reggeli csúcs 07.40 Sportreggel 08.00 Műsorajánlat 08.05 Dallamról dallamra 08.50 Helykereső 09.00 Hírek 09.03 Zöld telefon 09.10 Zeneszó 10.55 Gordiusz plusz Öt perc tudomány 11.00 Hírek 11.03 Családi persely, avagy a pénz is boldogít 11.15 Tea hármasban Szilágyi János műsora 12.00 Magyarnóta-lemezekből 13.00 Hírpercek 13.10 Tomcsa Sándor: Egy rettenetes vasárnap délután 13.27 Kvízpróba 14.00 Kabarécsütörtök 17.00 Hírek, időjárás 17.05 Észkerék 17.32 Gordiusz Magazin töprengőknek 18.30 Helykereső Szociálpolitikai magazin 19.00 Hírek, időjárás 19.05 Fülön fogva, avagy hogyan hallgassunk zenét! 19.35 Táncházban 20.00 Ragtime 21.00 Hírpercek 21.10 Daráló 21.40 Zenerulett 23.00 Hírek, időjárás 23.03 Sporthíradó 23.10 Napforduló

BARTÓK

06.00 Muzsikáló reggel 09.00 Műsorajánlat 09.05 Pódium A Végh vonósnégyes 10.05 Gyárfás Endre: A szabadulóművész Hangjáték 10.13 Szimfonikus zene 12.05 Hangverseny délidőben 13.30 Ágay Karola operaáriákat énekel 14.05 Auf Deutsch gesagt (ism.) 14.20 Joghalál Magyarországon Dokumentumműsor 15.12 Bécsi klasszikus muzsika 16.00 Hírek, időjárás 16.05 Muzsikáról versben, prózában 16.33 A Magyar Rádió énekkara énekel 17.00 Emlékezés Mihály Andrásra 17.50 Népzenekutatók műhelyében 18.05 Lukin Márta énekel 19.05 Beethoven X. szimfóniája 19.46 Barokk operákból 20.15 Hírek, időjárás 20.20 Europa Musicale 1993 kb. 21.10 Gergely Ágnes versei kb. 22.13 Csembalómuzsika 22.20 A zene üzenete Romantika: Táguló világ 22.35 Barátságos bölcsességek 23.05 Az életmű fele Beszélgetés Huszár Lajossal 24.00 Hírek, időjárás 00.05 Éjszakai jazzklub

JUVENTUS RÁDIÓ

6.00 Reggeli robogás 8.00 Áru-börze-valuta-munka 8.50 Rendőrségi hírek 9.00 Zeneközben 10.00 Régi csibészek 11.00 Hobbi sarok 11.40 Magyar nóta 12.00 Juventus — Warner musik 13.00 Állatbarát magazin 14.00 Kincsünk a Balaton 15.00 Country, Folk, Blues 16.00 Hétvégi programajánlat 19.00 Falu TV 20.00 Juvestét

GYŐRI RÁDIÓ

06.55 Műsorismertetés 07.00 Budapesti krónika 07.30 Nyugat-Magyarországi Krónika 08.00-09.00 Második óra. Benne: Önkormányzati híradó, Reggeli telefon, Postazsák, Nyugdíjas percek, Baba-mama, Slágernaptár.

TV 1

06.05 Falutévé — ipartippel és Kert-ész ☎ 112-5475 **06.25 Határtól határig 06.35 Üzlet** Gazdasági és pénzügyi híradó **06.45 Híradó 07.00-09.00 NAP-KELTE** Reggeli információs magazin ☎ 251-0119, 251-0490 **09.00-12.00 Napközi** A TV1 nap-közi tájékoztató műsora Endrei Judittal ☎ 153-1204 **Benne: 09.30 Anyagi-as világ** Kanadai tévéfilmsorozat **10.30 Élő szigetek: Anglia és Írország élővilágának története** Angol filmsorozat **11.30 Játék 12.00 Déli harangszó — Déli egyenleg** Napi képes hírösszefoglaló **12.12 Képújság**
15.40 Kirakat
Szolgáltató magazin
Közben:
16.00 Híradó 16.25 Telesport
17.00 A simlis és a szende
Amerikai krimisorozat
A gyilkosság tanúja
R.: Paul Krasny
Fsz.: Cybill Shepherd, Bruce Willis
17.55 Kapcsolj be!
Kölyökidő
Kamaszodó kamaszadó
18.25 Ötödölő — Telefonos játék
18.55 Gyereksarok
Barbapapa
Holland rajzfilmsorozat
Égből pottyant mesék
Levente Péter, Döbrentey Ildikó és Gryllus Vilmos műsora
19.15 Erzsébet-díj
Publicista szatíra
19.30 Híradó 20.05 Telesport
20.15 Töltsön velem egy órát!
21.20 Unokáink is látni fogják...
Osskó Judit műsora
22.05 Titkok és talányok
Amerikai filmsorozat
XIII/10.: **Ufók**
22.25 24 óra
22.50 Különvélemények
Mészöly Dezső műsora
23.30 Híradó 23.35 BBC-híradó

TV 2

16.00 Képújság
16.10 Fekete Villám kalandjai
Kanadai-francia filmsor.
XXVI/21.: **Az ajánlat**
16.35 Gyerekeknek
Babar — Kanadai-francia rajzfilmsorozat
16.58 Állatolimpia
Belga rajzfilmsorozat
17.05 Elektor kalandor
Telefonos videójáték
17.10 Telespañol
17.25 Kitörés — Kitörés a válás utáni válságból
18.00 Délutáni egyenleg
Napi képes hírösszefoglaló
18.10 Körzeti híradók
18.30 Alibi bankjegy
Francia tévéfilmsorozat
VI/3. rész
19.30 Beethoven-ciklus
Beethoven: B-dúr zongoraverseny
Előadja: Lantos István és a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara
20.05 Videoton sztori
III/3.: **Akik maradtak**
21.05 Lyuk-kamerák
21.25 Mindent vagy semmit!
Műveltségi vetélkedő
22.00 Esti egyenleg
22.25 Életet az életért
Maksymilian Kolbe története
Lengyel film

DUNA TV

16.00 Hírek 16.05 Évforduló
16.10 Ez a villa eladó (1935)
Magyar film
17.25 Ókori Kelet, XVI/11.
Feleségem, a Nap
18.20 Mesesarok
Kobold Kópék
1. rész: **Varázsvásár**
18.45 Dunahíradó
19.00 Közép-Európai Magazin
19.05 Irány a világ
XII/2. rész: **Afrikai ősrezervátumok**
19.55 Dunasport
20.10 A közvetítő (1970)
Színes angol film
A film az Edward-korabeli Angliában játszódik és egy ellehetetlenedő szerelem krónikája.
21.55 Évforduló

RTL

09.00 Ironside (ism.) 10.00 Gazdagok és szépek (ism.) 10.30 227 Amerikai filmsorozat 11.00 Megéri az árát! Játékshow 11.30 Nemzetközi családi párbaj Vidám vetélkedő szupernyereményekkel 12.30 A springfieldiek története Amerikai családsorozat 13.20 A kaliforniai klán Amerikai családsorozat 14.10 Életünk napjai Amerikai filmsorozat 15.00 Ilona Christen Naprakész talkshow 16.00 Hans Meiser Kerekasztal-beszélgetés 17.00 Ki a főnök? Amerikai vígjátéksorozat (ism.) 17.30 Egy rém rendes család Amerikai családsorozat (ism.) 18.00 Te vagy az egyetlen Mexikói teleregény 19.10 Vigyázat, robban! Magazin 19.40 Jó idők, rossz idők Német családsorozat 20.15 Segélykiáltás Drámai mentőakciók 21.15 Végzetes Lolita Amerikai filmdráma (1992 120') R.: Bradford May Fsz.: Noelle Parker, Ed Marinaro 23.15 Gottschalk Késő esti show 24.00 L. A.W. — Sztárügyvédek, trükkök, perek Amerikai filmsorozat 01.05 Egy rém rendes család Amerikai családsorozat 01.40 Ki a főnök? Amerikai vígjátéksorozat 02.15 Ilona Christen Naprakész talkshow (ism.)

SUPER

08.30 Riportmagazin 09.00 Super bevásárlás 12.00 A tudomány megmutatja 12.30 Bennfentesek 13.00 Riportmagazin 13.30 Videodivat 14.00 Videogenerátor 16.30 Hullámhosszon 18.30 Kultúrklub 19.00 Mark Jeffrie talkshow 19.30 Eco Record 20.00 Sportmagazin 21.00 Hírmagazin 21.30 Európai mozimagazin 22.30 Európai hírmagazin

SAT 1

09.10 Szomszédok (ism.) 09.40 Trapper John, M.D. (ism.) 10.25 Bonanza (ism.) 11.15 Kockáztass! (ism.) 11.45 Szerencsekerék (ism.) 12.25 A szenvedély árnyéka Amerikai szórakoztató filmsorozat 13.15 Trapper John, M.D. Amerikai filmsorozat 14.10 Szomszédok Ausztrál családsorozat 14.40 Bonanza Amerikai westernsorozat 15.40 Az Enterprise űrhajó Amerikai sci-fi-sorozat 16.45 Kockáztass! — Trükkös kvíz 17.20 Menj az egészre! 18.30 Sugarbaker lányok Amerikai vígjáték-sorozat 19.18 Sporthírek 19.30 Szerencsekerék 20.15 Wolff körzete Német krimisorozat 21.15 Margarethe Schreinemakers magazinja 23.00 A röntgenszemű ember Amerikai sci-fi (1963 85') R.: Roger Corman, Fsz.: Ray Milland, Harold J. Stone 00.25 Az Enterprise űrhajó (ism.) 01.15 Sugarbaker lányok (ism.)

MTV

16.30 Coca-Cola híradó 17.00 MTV hírcsokor 17.15 Egytől 3 Három klip egyazon sztártól 18.00 Hadd souljon! 18.30 Zene, megállás nélkül 20.30 A legnépszerűbb sztárok 22.00 Nagy slágerek 23.15 Új mozifilmekből 23.30 MTV hírcsokor 24.00 Táncparti

PRO 7

07.45 Varázslatos Jeannie (ism.) 08.15 Kőr bubi két dámával (ism.) 08.45 Adderly (ism.) 09.45 Egy golyó vár rád Amerikai játékfilm 11.20 Csendes kis otthonunk (ism.) 11.50 Roseanne (ism.) 12.20 Vegas Amerikai krimisorozat 13.20 Kürtszó az éjszakában Amerikai western 14.55 Adderly Amerikai krimisorozat 15.55 Mr. Belvedere Amerikai családsorozat 16.25 Varázslatos Jeannie Amerikai vígjátéksorozat 16.54 Rajzfilmek 18.25 Kőr bubi két dámával Amerikai vígjátéksorozat 18.55 Csendes kis otthonunk Amerikai vígjátéksorozat 19.25 Roseanne Amerikai vígjátéksorozat 20.00 Hírek 20.15 Szerencsés utazást Dél-Afrika Német családsorozat 21.25 Volt egyszer egy Vadnyugat Amerikai-olasz western (1968 205') R.: Sergio Leone Fsz.: Claudia Cardinale, Henry Fonda 00.55 Perry Mason Amerikai detektívsorozat

DSF

09.30 Sportkeresztmetszet 11.55 Tőzsdetávirat 12.00 Sportextrém (ism.) 12.30 Üdülési tanácsadás (ism.) 13.00 Tévétőzsde 13.45 DSF-edzés 14.00 Amerikai labdarúgás Notre Dame — Stanford 15.00 Kosárlabda 16.00 Sportdélután 17.00 Kötelező és szabadon választott 18.00 Vitorlásverseny 19.30 Sportriport 20.00 A világ sporteseményei 21.00 Sporteste 22.00 Offenzívan

TV 5

11.55 Hírek 12.35 Időjárásjelentés 13.30 Kulturális erőleves (ism.) 15.00 Kulturális magazin (ism.) 16.00 Tv-híradó 16.50 A muskétások konyhája 18.00 Kérdések egy bajnokhoz 18.30 Tv-híradó 19.00 A médiák birodalma 20.00 Nem kell álmodozni! 21.30 A század haladása 23.00 Nagy képernyő 00.25 Hét nap Afrikában

NAPI AJÁNLAT

TV 1 — 17.00 — A simlis és a szende

Amerikai krimisorozat — A gyilkosság tanúja
Egy kilencven éves kliens furcsa kéréssel fordul Maddie-hez és Davidhez: legyenek szemtanúi halálának, mert csak így igazolhatja a biztosító felé, hogy nem lett öngyilkos, s családja csak így juthat a nagy biztosítási összszeghez... *Maddie — Cybill Shepherd, Addison — Bruce Willis.*

TV 2 — 18.30 — Alibi-bankjegy

Francia tévéfilmsorozat IV/3. rész
Philippe és Florence a bankjegy utáni hajszában ismét Párizsba érkezik. Úgy tudják, a pénz egy motoros zsebében lapul, akinek járművét meg is találják egy lakótelepen. A helyzet azonban nem ilyen egyszerű, : létezik még egy ugyanolyan motor, s a gazdája veszélyes ember.

DUNA TV — 16.10 — Ez a villa eladó

Magyar film
A történetben szereplő villa valóban eladó, ám hogy ki az eladó és ki a vevő, és egyáltalán — miért is kell eladni a villát? Mindez olyan kérdés, amelyre sok falrengető poén után csak a film végén kapunk kielégítő magyarázatot... *Szereplők: Verebes Ernő, Csikós Rózsi, Kabos Gyula, Turay Ida, Berki Lili.*

HBO — Székesfehérváron és Dunaújvárosban

17.30 Benji, a nyomravezető — mb. amerikai kalandfilm
19.05 Tapsi Hapsi: Az első 50 év — mb. angol dok. film
20.00 Vadmacskák — mb. amerikai vígjáték
21.45 Philadelphiai zsaru — mb. amerikai vígjáték
23.20 A félelem városa — mb. amerikai akciófilm
00.55 Emmanuelle (5. rész) — mb. francia film

Bujdosó Dénes festőművész kiállítása a Megyei Művelődési Központban

A valóság mágikus vonzása

Bujdosó Dénes festőművész néhány évvel ezelőtt harminc-négy évi távollét után tért vissza hazájába a németalföldi festészet forrásvidékéről, Hollandiából. 1956-ban kellett távoznia az országból, s így vetette a sors a nagymesterek földjére. Kemény, szinte emberfeletti munkával és tanulással képezte magát festőművésszé, s a mesterség legalapvetőbb és lényeges fogásait oly fokon sajátította el, hogy az tiszteletet ébreszt.

A legjellemzőbb karaktervonás, amely szemünkbe tűnik, a tökéletességig fokozott műgond, az ecset és a festőkés precíz és pontos használata. A nagy

Akadémikus igényességű Akt



holland festőiskola mai leszármazottaitól tanulta, leste el a jó értelemben vett akadémikus igényességet, a dús érzelemtöltésű, barokkosan szenzitív látásmódot, illetve a realitás oly mértékű tiszteletét, amely az illúzióvesztes világban már szinte kivételt jelent. Tájképeket, csendéleteket, portrékat, aktokat fest. A hagyományos mellett azonban nem utasítja el a modern megoldásokat sem.

Bujdosó Dénes többféle úton indul, többféle ösvényen jár, s amerre próbálkozik, ott mesterségbeli tökélyt hoz létre. A legjellemzőbb „stílusjegy" éppen ez a mesteremberi beavatottság. A XVII. század tökéletesen megoldott témáit egy kiállításon láthatjuk a remek portrékkal, a szürreális sugallatokat kisugárzó kompozíciókkal, hogy ne is beszéljünk az akvarellekről.

Virágcsendéletek, elegáns képzelmények, szürreális aktok, beszédes portrék, szemet gyönyörködtető tájkonstrukciók. Valahol egyszerre csak megáll az idő, vége a robotszerű rohanásnak, a kapkodásnak, s beköszönt a békesség, a harmónia, az egyensúly: a lélek meditatív otthona, egy transzcendens fészek. Amikor a non-figuráció, vagy a túlzott művészi torzítás világából kezdünk visszazarándokolni a bennünket körülvevő,

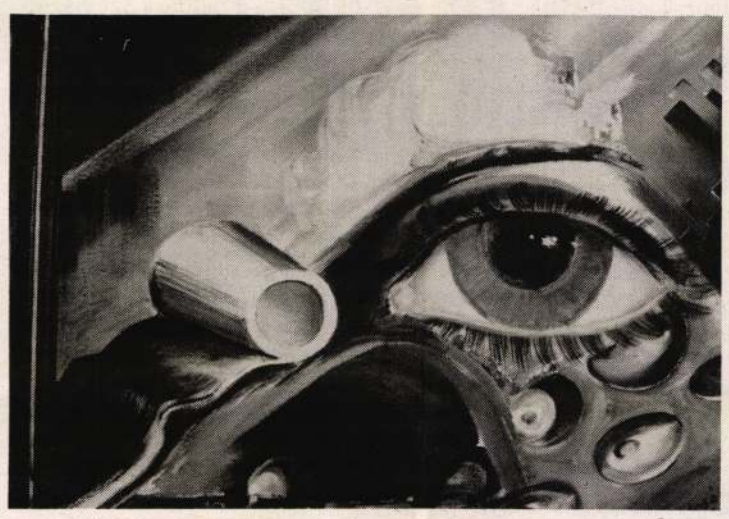

Bujdosó Dénes: A szem misztériuma

úgynevezett reális világba, amikor már-már újra nyílt szemmel kezdünk rácsodálkozni a Teremtés misztériumára, tájra, házra, virágra, lepkére, emberi arcra, nem fordulhatunk el finynyás ajakbiggyesztéssel a mindenáron való modernizmus jegyében az ezt a világot ábrázoló művészettől. A hagyományos művészeti megoldásokhoz való ragaszkodás nem egyszerűen valamiféle mesterségbeli bravúroskodás. A rosszul utánzó „művészet" giccset hoz létre, s erről Hamvas Béla így szól: „A giccs az, amikor a szerző rosszhiszeműsége találkozik a hallgató — tegyük mi hozzá: néző — alacsonyrendűségével." Logikus tehát, hogy az igazi művészet az antigiccs művészete: a szerző, a művész jóhiszeműsége találkozik a néző, a műélvező szellemének magasrendű kisugárzásával, örömével.

Bujdosó képein nem a negédesség, hanem valami megragadó bölcsesség uralkodik. A művésznek nem ez az első kiállítása Hollandiában és Magyarországon. A hivatásos festészet mellett pedagógiai munkát is végez: a Derkovits-Szakkör vezetője Székesfehérvárott. (alkotásait június 20-ig tekinthetik meg az érdeklődők az MMK-ban) **Dienes Ottó**

Kozma Ferenc nevét őrzi a baracskai iskola

„Gyí te fakó, gyí te szürke..."

A baracskai iskola udvarán néhány gyerek lovacskázik, madzagot kerítettek a ficánkoló paripa nyaka köré, karja alá. Egy ideje divatba van a ló, a lovaglás. Kozma Ferenc nevét nem csak az iskola, nem csak egy mellszobor és emlékkiállítás őrzi, a gyerekek is tudni vélik, hogy olyan fokra emelte kis hazánkban a lótenyésztés színvonalát, amit legföljebb csak az angolok múltak felül.

Az önkormányzat saját erőből, 16 millióért építetett egy új iskolarészt, amely véget vetett a fagyoskodó, olajkályhás múltnak. A pedagógusoknak a bruttó 15 ezerből majd ruhatárat is kell cserélniük, a vastag, meleg göncöket a központi fűtés melegéhez igazodó holmikra váltaniuk.

Kozma Ferenc, akinek fekete márványsírja ma is a falu temetőjének dísze, a lovak szerelmesévé tette kései utódait. Az okta-



A névadó mellszobra az iskola udvarának dísze

tás részévé kívánják tenni mindazt az anyagi és morális hasznot, amit ez a szellemi örökség és a rá épülő gyakorlat jelenthet a tudásban, a nevelésben. **— ze —**

Az új épületrésszel januártól megoldódott a tanteremhiány

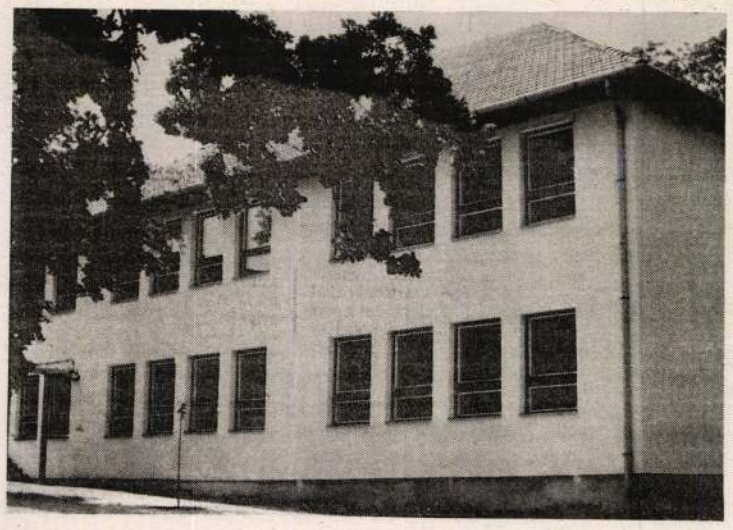

Az országos Teleki-verseny győztese

ZSÓFI, A KIS FÖLDRAJZTUDÓS

Zsófit minden érdekli. Még az is, hogy mekkora lesz a róla szóló írás. „Ugye, nagyon kicsi?"— kérdezi. Mert *Illés Zsófia*, a fehérvári Velinszki iskola nyolcadik D. osztályos diákja nem szeret önmagáról beszélni.

— Zsófi szerény és hallgatag ugyan, de azonnal megered a nyelve, ha az ismereteit kérdezik — mondja földrajztanára, *Tinódiné Soós Zsuzsa*. Az egri verseny zsűrije nagyon megdícsérte, hiszen korát meghazudtoló érettséggel, előadói készséggel beszélt a szóbeli versenyen. Őt a felkészülés során sem kellett soha nógatni.

Az egri tanárképző főiskolán ugyanis az idén először, de a hagyományteremtés szándékával rendezték meg a TIT Teleki Pál országos földrajz- és földtani versenyét, 7-8. osztályos általános iskolásoknak. A megmérettetésen Illés Zsófira — nagyszerű szerepléséért — valóságos díjözön „hullott": övé lett az első helyezettnek járó gyönyörű Teleki-plakett, egy földgömb, egy világatlasz, a Bükk földtani térképe, egy palóc terítő, sőt, a pénzjutalommal járó különdíj is. A verseny témája Magyarország földrajza volt, valamint a nyolcadikban tanult csillagászati ismeretek.

— A csillagászat miatt szerettem meg igazán a földrajzot — meséli Zsófi, aki minden tárgyból kiváló, de a földrajz hozta meg számára eddig a legnagyobb sikert. — A felkészüléshez sokmindent át kellett nézni: a földtant, a földrajzi olvasókönyvet, vizsgáltuk az ás-



ványokat, kőzeteket. Az országos verseny résztvevőit elvitték a Bükkbe, a nemzeti park területére, vizsgáltuk a karsztjelenségeket, a növényvilágot, az éghajlati tényezőket. Az írásbeli teszt után a szóbeli beszámolón is a Bükkben látottak alapján kaptunk kérdéseket. Az egyik például ez volt: Miért lett a szépséges Csúnya völgy „pénzpataktalanná?"

A földrajzban járatlanok ne keseredjenek el, ha a kérdés számukra sem elég világos: a lényeg, hogy Zsófi tudta a választ.

Arról viszont fogalma sincs, mivel szeretne később elmélyültebben foglalkozni. Annyi bizonyos, hogy máris szívesen gyűjt érdekes és szép ásványokat, kőzeteket, húgával közösen pedig ugróegereket tartanak, gondoznak. S hogy mit szólt Zsófi sikeréhez az osztály? Örültek: hiszen ezzel pontot szerzett a 8. D-nek is, az osztályok közötti vetélkedésben. **(gábor)**

Láttuk, hallottuk, olvastuk

Kalandorok kíméljenek!

Bevallom, volt idő, amikor meglehetősen idegenkedtem a lapokban megjelenő házassági hirdetésektől. Megpróbáltam elképzelni a néhány sor alapján az embert, aki magányát szeretné feloldani, még azon az áron is, hogy „közhírré teszi" társkeresési gondját, s így egy kicsit kiszolgáltatja magát másoknak... Azóta persze, idegenkedésem alábbhagyott, hiszen tudjuk, igenis gond az emberek elmagányosodása — sőt, egyes korosztályok esetében — az ismerkedési lehetőségek kínzó hiánya...

A „házasságszerzés" televíziós változata nyugaton már megszokott: nálunk csak az utóbbi időkben jelent meg, *Kánya Kata* jóvoltából. Az ismert színésznő ugyanis a riporteri, műsorvezetői pályával is kacérkodva elindította a „Kalandorok kíméljenek!" találó című műsorát. Kezdetben még arra is vállalkozott, hogy nyomon követi a bemutatkozó urak és hölgyek sorsát: hiszen akadtak, akik az adás nyomán párra leltek. Az utóbbi időben azonban „csupán" érdekes, sőt, furcsa sorsokkal találkozunk. Kánya Kata beszélgetőpartnereinek végképp vállalniuk kell a nyilvánosság előtt tett megmutatkozás minden kockázatát. A lapokban feladott hirdetések „mögé" még csak el lehet bújni, de itt megszűnik az „arctalanság". Vajon mi késztet egy ilyen „vállalkozásra" annyi embert? Talán a végső kétségbeesés, és persze, a remény: hogy megjárva a magány poklának sötét bugyrait, van még lehetőség az újrakezdésre. De azért akad „kitárulkozás", aminek hallatán mégis megdöbbenünk. Ahogy legutóbb: egy asszony mesélt negyedik házassága felbomlásáról, és az ezt követő — testi örömöket hajszoló — éveiről. Őszintesége talán sokakat taszított, és mégis: kálváriáját, útkeresését nagyon is emberinek éreztük... **— gábor —**

Esélyegyenlőség?

Mindenfajta esélyegyenlőségről szóló eszmefuttatást illúziónak tartok, a világban egyre inkább egyenlőtlenek az esélyek a nemzetek és az egyének számára is. Mégis törekednünk kell rá, miként a szabadság vágyáról sem mondhatunk le, miközben napról napra több béklyót akasztanak ránk.

A rádióban egy európai konferenciáról hallhattunk, amelyet Komprehenzivitás az európai oktatásügyben címmel rendeztek. Mit jelent ez az idegen szó? Azt, hogy egy lakókörzet gyermekei minden iskolafokozatban közös iskolába járnak, amely egy fedél alatt kínál számukra sokszínű képzési lehetőségeket. Ennek révén biztosít a komprehenzív iskolarendszer minden gyermek számára egyenlő esélyeket egyéni adottságaik felfedezésére és képességeik kibontására.

A konferencián tudományos kutatók és pedagógusok vettek részt Hollandiából, Nagy-Britanniából, Németországból, Svédországból és hazánkból, amely a házigazda is volt. Nagy hangsúlyt kapott e felismerés: a modern Európa olyan iskolákat követel, amelyekben a különböző nemzetiségű, az eltérő szociális hátterű, kultúrájú gyerekek és fiatalok együtt élnek, tanulnak, és ezáltal is kölcsönös figyelem és tolerancia fejlődhet ki bennük. Ezzel szemben a szelektivitásra berendezkedő iskolák elkülönítik egymástól a különböző etnikai, szociális és kulturális kisebbségek gyerekeit.

A komprehenzivitás az európai országokban nagyon különböző mértékben valósult meg. Sok helyen dominánsak még a szelektív rendszerek, pedig a belső differenciálás több utat nyit meg az egyének és az intézmények számára is. **— zágoni —**

Táltos és Pegazus

Nagy Olga új könyve régi dillemát vet fel: közös kultúrkincs más-más körülmények között, más-más történelmi, társadalmi tényezők hatására hogyan hozta létre a maga külön művészi világát? A szerző Pegazust és Táltost, mint a „magas és a mély kultúra" jelét egymásrautaltságában és bonyolultságában vizsgálja. A Pegazus — a szárnyas ló — a műköltészetet, míg a Táltos — az írástudatlanok a népköltészetét szimbolizálja. Nagy Olga kötete voltaképpen magának a művészetnek a fejlődését követi nyomon.

Goethe óta napjainkig, költők és művészek sora nyilatkozott a népköltészet szépsége mellett, és pontosan azt dicsérték benne, amitől a műköltészet némileg eltávolodott. Ismerjük Gorkij forró vallomását a népköltészetről. Nagyon szép hittétel Illyés Gyuláé is: ... azok közé tartozom, akik kezdettől művészi gondjaik első helyén őrizték, hogy művészként is a népben álljanak. Ne csak a nép mellett." Különösen döntő fontosságú ez a vélemény, hiszen felelet azoknak, akik szűk, racionalista megközelítéssel az egész XX. századi művészetet kiiktatnák az emberiség kincsestárából. A „magas és a mélykultúrában" ugyanaz az örökség vált a beavatottak irodalmává — hangsúlyozza — s példát is hoz, számtalant e tételére. Mindkét művészetben megmaradt a hősközpontúság, a jók-rosszak szembenállása, a happy endes lezárás, a szándék, hogy vigaszt nyújtson a történet. Mi ez, ha nem a közös gyökerek, a rokonság bizonyítéka? Nagy Olga magyar néprajzi és irodalomtörténeti munkája, négy fejezet a szimbólumok harcáról, az örökségünkről. **—kulich—**

A MAI NAP KRÓNIKÁJA

17 év alkudozás

Még a politikai életben is a rendezett életet élő ember csakis a kiegyenlített, megbékélt, a válságokat kompromisszumokkal feloldó rendet tud csak elképzelni. Adódhat viszont olyan helyzet is, amikor a nagypolitika mindezen vágyakat nem akarja figyelembe venni, s akkor beköszönt a furcsa magába zárkózás, elfordulás. A lesajnált, legyőzött polgár legtermészetesebb reakciójaként nem kíván kiszolgálója lenni az őt megalázó rendnek... S közben telik az idő. A hatalom természetesen mindent megtesz azért, hogy formálisan is bizonyítsa okát és jogát a kormányzati igényeinek és lehetőségeinek, de képtelen eljutni a családok ünnepi asztaláig, mert onnan már kiutasítják. A dacos szembehelyezkedést egy idő után oldani kényszerülő felsőbbség általában a vezéráldozatokkal kezdi a kibékülést. A kompromittálódott figurákat — bármennyire is kedvesek és hasznosak voltak céljainak — nyugdíjazza, leváltja, eltávolítja. Így volt ez mindig. Különösen akkor, amikor a belső feszültségek mellett az ország állapotát a nemzetközinek is mondott körülmények is nagyban befolyásolták, s adni kellett legalább az emberséges kormányzás látszatára is. Történetünk időszakában is számtalan kísérlet történt arra nézve, hogy a hatalom megkerülje az előbb jelzett ráható erőket. Végül is sikertelenül, mert már akkoriban is az egyik meghatározó körülmény a „külső" volt, miként a brit miniszterelnök — Palmerston — 1849-ben is megállapította: *„Ausztria kormányzói (államférfiaknak nem nevezhetők) odáig vitték, hogy császárjuk különböző területeken csak addig uralkodik, ameddig a három szomszéd hatalom megengedi; Olaszországban csak addig úr, ameddig Franciaország akarja. Magyar és lengyel területeken csak addig úr, ameddig Oroszország akarja. Német tartományainak birtoka olyan eszméken és érzéseken fordul meg, amelyeket Ausztria miniszterei nehezen kapcsolhatnak egybe, s ellenük is nehezen védekezhetnek."* Akkor még az angol nem láthatta, hogy a magyar nép is képes arra, hogy elhatárolja magát egy fennálló rendszertől, benne éljen és mégsem, és ezzel csendben aláássa annak minden intézményét. Ami miatt a hatalom — néha kapkodva, de — rákényszerül a kiegyezés felé vezető útra. Erről is szól a mai történetünk.

***

Ezen a napon két jelentős eseményre is sor került a magyar történelemben és a kettő közötti időszak, végül is az az út, amelyet vázlatosan áttekinteni akarjuk. 1850-ben ezen a napon nyugdíjazta Ferenc József osztrák császár Julius Jacob von Haynau táborszernagyot Magyarország és Erdély teljhatalmú parancsnokát, valamint 1867-ben, ezen a napon koronázták magyar királlyá is a császárt, illetve királynővé feleségét: Erzsébetet. Ferenc József a győztes tábornokától szabadult meg, mert pontosan tisztában volt azzal, hogy a nemzetközi közvélemény milyen mély megvetéssel figyelte a „hatékony" generális tevékenységét. Tapasztalnia kellett, hogy a magyarokat sem lehet katonai és erőszakos eszközökkel úgymond „meggyőzni". Bár — mint mindig — akkor is voltak „lihegők", akik majdnemhogy arra is képesek voltak, hogy az olyan reálpolitikust, mint Ferenc József is, megtévesszék. Ugyanis alig fél évvel a lemondatás előtt Pest város Haynaut, Josip Jellasicsot és Iván Paskievicset díszpolgárává avatta. A császár kitűnő politikai érzékét bizonyítja, hogy mindezen „tényeknek" nem ült fel, bár sok minden nehezítette tájékozódását (például nem volt sajtószabadság, az emberek rettegtek és ezért tartózkodtak a véleménynyilvánítástól), mégis Bach belügyminisztere tanácsát fogadta meg és menesztette rosszhírű hóhérát (később ugyan alkalmaznia akarta ismét az olaszok ellen, de az altábornagy időközben elhúnyt). Mindenki hihette, hogy enyhülés következik be. Pedig a császár a következő lépésével felfüggesztette a saját maga által már egyszer elfogadott úgynevezett olmützi alkotmányt és kihirdette, hogy a kormány egyedül neki tartozik felelősséggel és a miniszteri ellenjegyzés a rendeleteken pusztán formai követelmény... (Később Deáktól ennek a rangját alkotmányjogilag is elfogadta!) A külsőség még tovább ment és a császár ekkor kötelezte a tisztviselőket, hogy magyaros mintára készített egyenruhákban járjanak (a Kossuth-szakáll viszont tilos volt!). Ennek a látszatnak voltak akik nem dőltek be, és magatartásuk mintaként is szolgált a többieknek. Így esett meg, hogy Schmerling igazságügyi miniszter meghívta Deák Ferencet egy értekezletre a magyar magánjog kérdéseit vitatandó. Deák válasza: *„a legközelebbi múlt szomorú eseményei után, azon viszonyok közt, melyek most is uralkodnak, lehetetlen nyilvános ügyekben tettleg közreműködnie..."* A magyar társadalom ilyen példák nyomán többségében passzivitásba vonult. A császár ezért sajátos korteskörútat szervezett magának. 1852-ben 15 000 kilométert tett meg lovon, gőzhajón és szekéren Magyarországon! Mindenütt pompa és megalázkodás fogadta és ennek biztos tudatában fel is avatta Budavárat Görgey ellen védő Hentzi ezredes szobrát. (Erre megint mindenki begubózott.) Majd újra szembesülnie kellett az ellenszenvvel, amikor 1853 február 18-án a csákvári születésű Libényi János Bécsben merényletet követett el ellene... Közben széltében-hosszában a házában terjedt a hír, hogy tudósok kimutatták Ferenc József felmenői között kilenc árpádházi királyleány is volt... Biztos, ami biztos alapon, ugyanakkor elkészült a Gellért hegyi citadella elrettentő ágyúival Pest ellenében... 1859 azonban józanodásra intette az uralkodót, hiszen megjelent a külpolitikai él és Palmerston mondása kezdett igazzá válni. Cavour gróf, Piemont miniszterelnöke szövetséget kötött III. Napoleonnal Észak-Itália felszabadítására, majd 1859-ben bekövetkezett Solferino, a legnagyobb vereség. A katonaságot immáron nem lehetett belpolitikai eszközként használni, hiszen külső fenyegetések ellen kellett bevetni. A politika hagyományos forgatókönyve szerint sebtében leváltotta miniszterei és 1860-ban „nagy engedményként" visszaállította a magyar parlamentet, de minden jogot csak ő adhatott. Ott volt viszont Deák és tábora, akik nem engedtek a 48-as törvényekből és jelezték, hogy annak revíziójára csak annak helyreállítása után van mód. A külső nyomás is megtette a magáét, mert végül is a látszatengedmények felszámolásával létrejöhetett a kiegyezés, majd a koronázás.

***

A valóban bukottak egy ilyen politikai játszmában a haynauk, metternichek, vagyis az elvtelen kiszolgálók és a sokak, akik a hűség látszatát buta demonstrációkkal biztosítják... mondjuk díszpolgársággal.

Dömölki Lajos

KOSSUTH

04.30 Reggeli Krónika 08.10 Törvénykönyv 08.40 Napközben 11.05 Társalgó 12.00 Déli Krónika 12.30 Ki nyer ma? Játék és muzsika tíz percben 12.40 Falurádió (ism.) 12.50 Külpolitikai figyelő 13.05 Vendég a háznál Gyerekekről felnőtteknek 13.15 Gershwin: Porgy és Bess Részletek az operából 13.30 Tanúim lesztek Egyházi műsor 14.05 A Budapesti Filharmóniai Társaság zenekara játszik 14.55 Versarchívum 15.05 Fábián László: Minden ősszel van búcsú Hangjáték 15.38 Gyermek-könyvhét 15.55 Cégér 16.00 Délutáni Krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Zeneférum 17.05 Olvastam valahol... 17.25 A Szabó család 18.00 Esti Krónika 18.30 Ráadás 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 20.05 Népi táncmuzsika 20.30 Határok nélkül 21.05 Vonzódások 22.00 Késő esti Krónika 22.30 Parlamenti folyosó 23.05 Kis éji zene

PETŐFI

04.33 Hajnali kalendárium 06.03 Reggeli csúcs 07.40 Sportreggel 08.05 Hazai rocksikerek 08.50 Helykereső 09.03 Zöld telefon 09.10 Zene-szó 10.55 Gordiusz plusz 11.03 Családi persely, avagy a pénz is boldogít 11.15 Ami a káprázat mögött van 12.00 Asztali muzsika 13.10 Hollywoodi filmdalok a 30-as évekből 14.00 Mindenki másképp csinálja... 15.03 Böngészde a zenei antikváriumban 16.00 Csúcsforgalom 17.05 Kamasz-panasz 17.32 Suli só 18.30 Helykereső Szociálpolitikai magazin 19.05 Varázsgömb 19.50 World music - Világzene 20.20 Történelem humorban pácolva 21.10 „Mi, romantikusok" Mireille Mathieu és Frederic Francois felvételeiből 22.00 Közvetítés a Magyarország-Szlovákia női kosárlabda Európa bajnoki mérkőzésről 22.30 Férfiháztartás 23.03 Sporthíradó 23.10 Napforduló

BARTÓK

06.00 Muzsikáló reggel 09.05 Az I Musici di Roma Kamarazenekar játszik 10.00 Hírek, időjárás 10.05 Egy asszony élete Guy de Maupassant regénye, 2.rész 11.05 Operarészletek 11.40 Országok, tájak zenéje Izrael 12.00 Hírek 12.05 Hangverseny délidőben 13.30 Szimfonikus táncok 14.00 Hírek14.05 Német nyelvlecke 14.20 Halál délután Ernest Hemingway regénye, 1. rész 15.07 Kamarazene 16.00 Hírek 16.05 Fúvósötös a konziban Fiatal muzsikusokkal beszélget Dimény Judit 16.35 Magyar zeneszerzők fúvószenekari műveiből 17.00 Irodalmi újság (ism.) 17.50 Mozart angol témája? 18.05 Ránki György: Pomádé király új ruhája Meseopera 19.36 Boieldieu: Hárfaverseny 20.00 Hírek 20.05 Az MR énekkarának élő hangversenye kb. 21.30 Teleobjektív kb. 21.45 Hangszerszólók 22.05 Zenekari muzsika 23.00 Nevek ürügyén Emberi dolgok 00.05 Magyar előadóművészek felvételeiből

JUVENTUS RÁDIÓ

08.00 Hírek, információk, sport 10.00 Őskor a hőskor 11.00 Délelőtti magazin 12.00 Csevegő szaxi 13.00 Délidőben 14.30 New Age: Új korszak, mai zene 15.00 Csevegő szaxi 16.00 Érdekességek műsora 17.00 Tea kettesben 18.00 Hírek, információk, sport

GYŐRI RÁDIÓ

06.55 Műsorismertetés 07.00 Budapesti krónika 07.30 Nyugat-Magyarországi Krónika 08.00-09.00 Második óra. Benne: Önkormányzati híradó, Reggeli telefon, Postazsák, Nyugdíjas percek, Baba-mama, Slágernaptár.

TV 1

05.40 Falutévé adótippel
06.00 A Reggel
08.30 Közjáték
08.35-12.05 NAPKÖZI
09.00 Ray Bradbury Színháza:
A sötét óriáskerék
Kanadai tévéfilm (ism.)
10.00 Friderikusz-show
11.20 Játék
12.00 Hírek
12.05 Képújság
16.00 Délutáni egyenleg
16.10 Csodálatos a világ
Am. ism.terj. filmsorozat
Afrikai szafari:
a nagymacskák
16.45 Játék - Cimbória
Telefonos vetélkedő
17.00 Hatalom és szenvedély
Ausztrál tévéfilmsorozat
17.30 Kézművesek, 2. rész
18.10 Pénzvilág
18.20 NAPKÖZI
18.40 Gyereksarok
Mesék Mátyás királyról
Magyar rajzfilmsorozat
Jómadarak
Magyar rajzfilmsorozat
19.00 Szerencsekerék
19.30 Katolikus krónika
19.45 Jelképtár - Az alma
20.00 Híradó 20.30 Telesport
20.40 Magyar nők a Gulágon
Sára Sándor
dokumentum filmsorozata
III/3. rész
22.25 Magyarország—
Szlovákia - Női kosárlabda
Eb mérkőzés közvetítése
Perugiából, felvételről
22.55 Sportvarázs
00.35 Híradó 00.40 Közjáték
00.45 BBC - híradó

TV 2

06.00-9.00 NAP-KELTE
Reggeli információs
magazin
09.00 Két férfi, egy eset
Német bűnügyi filmsorozat
Filmszakadás
10.00 Parlamenti Napló
16.10 Korforduló
Idősek és idősödők
mindenes fóruma
17.00 Híradó
17.05 Civil kurázsi
Bayer Ilona műsora
17.30 Csipegető-gyerekhírek
17.39 Gyerekeknek
Pif és Herkules
Francia rajzfilmsorozat
A Grand Hotel
17.50 Elektor kalandor
18.00 Híradó
18.10 Regionális híradó
18.30 Zöldpont
A szabadidősportok
magazinja
19.05 A boldog család
Német filmsorozat
XXVI/1. **rész**
Texas nem Bajorország
20.00 Stúdió '93
A TV2 kulturális hetilapja
21.00 Felkínálom
Alpok-Adria
együttműködés
Pomezanski György
műsora
21.50 Ünnepi könyvhét
22.00 Esti egyenleg
Napi képes
hírösszefoglaló
22.25 Hótreál
Magyar film
R.: Szabó Ildikó
Fsz.: Czakó Ildikó, Beri Ary

DUNA TV

16.05 Évforduló
16.10 A Fekete Villám kalandjai
9. rész: **A póni posta** (ism.)
16.35 Ezek a fiatalok (ism., 85`)
Fekete-fehér magyar film
18.00 Klumpa — A film talán az utolsó magyarországi klumpakészítő mestert mutatja be.
18.20 Maja a méhecske
10. rész: **Egér a palackban**
19.00 Tolnay Klári arcai
A szerelem nem szégyen
20.30 Kordokumentum
A Dunánál (1987)
Hét férfi emlékezik életének utolsó negyven esztendejére, felidézve egy alföldi falu legújabbkori történelmét.
22.40 Évforduló

RTL

07.00 Jó reggelt, Németország! Magazin 09.00 Ironside (ism.) 10.00 Gazdagok és szépek 10.30 Megéri az árát! Játékshow 11.00 Kockázatos! 11.30 Családi párbaj Vidám vetélkedő 12.00 Hírmagazin 12.30 A springfieldiek története Családsor. 13.20 A kaliforniai klán Családsor. 14.10 Vészhelyzet Amerikai filmsor. Az álomház 15.00 Gyilkosság a hobbija Amerikai krimisor. (ism.) 16.00 Hans Meiser Tv-kerekasztal-beszélgetés 17.00 Ki a főnök? Amerikai vígjátéksor. 17.30 Egy rém rendes család Amerikai családsor. (ism.) 18.00 Tizenegy 99 Magazin 18.45 Hírek 19.15 Vigyázat, robban! 19.45 Jó idők, rossz idők Német családsor. 20.15 Hegylakó Amerikai-NSZK kalandfilmsor. 21.15 SK-15 Bűnügyi magazin 22.15 A forró szék Vitaműsor 23.15 L.A. Law Sztárügyvédek, trükkök, perek Amerikai filmsor. 24.00 Törvény és rend Amerikai krimisor. 01.15 Egy rém rendes család Családsor. 01.50 Ki a főnök? Vígjátéksor. 02.20 Ironside Krimisor. 03.15 Hans Meiser Tv-kerekasztal-beszélgetés 04.10 Vigyázat, robban! 04.35 Gyilkosság a hobbija Krimisor.

SUPER

16.30 Zenés műsor 18.30 Bonanza Amerikai western 19.30 Dante Amerikai bűnügyi filmsor. 20.00 Zenei magazin 20.30 Imágó bank 21.00 Napirend 21.30 Média Tv 22.00 ITN-hírek 22.30 Európai napi gazdasági magazin 22.48 Tőzsdeszemle 23.00 Bye bye Brazil Amerikai film 00.55 Média Tv 01.25 Videogenerátor 02.00 Távol-keleti gazdasági hírműsor

SAT 1

07.00 Jó reggelt a SAT1-gyel! 09.15 Szomszédok Ausztrál családsorozat 09.40 Trapper John, M.D. (ism.) 10.30 Bonanza Amerikai westernsorozat (ism.) 11.20 Kockáztass! Kvíz 12.50 Szerencsekerék (ism.) 12.30 A szenvedély árnyéka Amerikai szórakoztató filmsorozat 13.20 Trapper John, M. D. Amerikai filmsorozat 14.15 Szomszédok (sor.) 14.45 Bonanza sor. 15.45 A bosszúállók krimisor. 16.45 Kockáztass! Kvíz 17.20 Menj az egészre! 18.30 Híradó 18.50 Sporthírek 19.00 Klipp-klapp Dieter Hallervorden klip-klubja 19.30 Szerencsekerék 20.15 Népzenei parádé 21.10 Megmentők Megmutatjuk a valóságot 22.00 Fellebbezés Ulrich Meyer vitaműsora 23.00 A Der Spiegel Tv-magazinja 23.40 Emóciók Francia erotikus magazin 00.10 Férfi, ó férfi! - - Játékshow 01.05 A bosszúállók (ism.)

MTV

13.00 Délutáni egyveleg 17.00 Coca-Cola híradó 17.30 MTV-hírcsokor 18.00 Hadd souljon! 18.30 A legfontosabb klipek 20.30 A legkívánatosabbak 22.00 Nagy slágerek 23.00 Coca-Cola híradó 23.15 Új mozifilmekből 24.00 Angol slágerlista 02.00 Marijne klipműsora

PRO 7

06.40 Rajzfilmek 08.25 Csendes kis otthonunk (ism.) 08.55 Remington Steele (ism.) 09.50 Feketeszakáll, a kalóz (ism.) 11.45 San Francisco utcáin (ism.) 12.40 Bill Cosby-show - Amerikai vígjátéksorozat 13.10 Egy Colt minden esetre - Amerikai akciófilm-sorozat 14.00 Lőköttek Amerikai vígjáték (ism.) (1990 - 90') 15.30 Remington Steele Amerikai akciófilm-sorozat (1985 - 55') 16.25 Rajzfilmek 16.45 Zazoo U - Állati iskola Rajzfilmsorozat 17.35 A Flintstone család Rajzfilmsorozat 18.05 Csendes kis otthonunk Amerikai vígjátéksorozat 18.35 Bill Cosby-show Amerikai vígjátéksorozat 19.05 San Francisco utcáin Amerikai krimisorozat 20.15 A szerelem magánügy Német filmsorozat (1992 - 60') 21.15 Az Országúti Cirkáló Amerikai akciófilm-sorozat 22.10 Robotpárbaj Hongkongi akciófilm (1988 - 95') R.: David Chung Fsz.: John Sham,Tsui Hark 23.45 A rettenthetetlen ötök Amerikai akciófilm-sorozat 00.45 Egy Colt minden esetre Amerikai akciófilm-sorozat

DSF

08.45 Reggeli start Benne: Tőzsdei jelentés, DSF-stúdió, Sport a javából! Sport a világ minden tájáról 12.30 Minden oké 13.45 Sport a javából! Sport a világ minden tájáról 18.00 Sport-show 19.00 Hopp vagy kopp? 19.30 DSF-stúdió 20.00 Kerékpárverseny Összefoglaló 21.00 Tenisz Roland Garros-torna 22.05 Offenzív — Talk-show 23.00 Szabad a ring 24.00 DSF-stúdió (ism.)

TV 5

12.45 Svájci híradó 13.40 A hamuember Tunéziai játékfilm (ism.) 16.15 Vision 5 16.55 Egy leheletnyi egészség 17.20 A muskétások konyhája 18.00 Kérdések egy bajnokhoz 19.00 Játék a szavakkal 20.00 Észak és Dél 20.30 Társadalmi magazin 21.00 Francia híradó 23.00 Kulturális erőleves 00.30 Látvány és muzsika

NAPI AJÁNLAT

TV1 — 09.00 — A sötét óriáskerék

Ray Bradbury színháza — Kanadai tévéfilm
A kisváros gyerektársadalmának gyanakvását felkelti két látszólag egymástól független esemény. A városba érkezik a vurstli, s vele együtt, a titokzatos Mr. Cooger. A gazdag és magányos Miss Foley-hoz beköltözik egy kisfiú. Lehet, hogy a két idegen kapcsolatban áll egymással?

TV 2 — 22.25 — Hótreál

Magyar film — Egy húszéves pesti lány vagdalkozik — csatázik ebben a filmben olyan életért, amibe helye van értelemnek és érzelemnek, szerelemnek, „testvérszerelemnek", és barátságnak, egyenlő eséllyel és egyenlő súllyal. Olyan életért, amelyben nem kell rettegni üresség tól, érzelmi zavaroktól, újabb börtöntől.

Duna TV — 19.00 — A szerelem nem szégyen

Magyar film (1940)
Gróf Kátay Kázmér elszegényedett fiatalember egy öreg csavargó egészséges életfelfogásából merítve lemond az öngyilkosságról. A búcsúlevelet szeletekre tépve a Dunába dobja. Az úszó papírszeletek között egyszerre csak felbukkan egy csapzott női fej. Kázmér a vízbe ugrik és kimenti a fiatal lányt.

HBO — Székesfehérváron és Dunaújvárosban

17.30 Babar: Robotőrület — mb. francia rajzfilm
18.00 Mutasd meg, ki vagy! — mb. amerikai filmvígjáték
19.45 Mozimánia: Michael Caine — mb. amerikai film
20.50 Az Ipcress dosszié — mb. angol bűnügyi film
22.40 Az elefántember — amerikai film

Bujdosó Dénes festő

Mohai nevezetességek: Ágnes-víz, tikverőzés, színjátszás

Az első színi előadás az ünnepelt primadonnával



Érdekes kis falu Moha. Itt van egy dobásra a megyeszékhelytől, csendes és szép fekvésű, múltja meg távolbavesző időkig nyúlik vissza, úgy a XIII. századig. A határjárások és bizonyos okmányok már a XIV. században említenek egy bizonyos kutat, melyet nem véletlenül nevezhettek „Áldou-kuth"-nak, nyilván frissen buzgó, áldásos és jótékony vízéről. Az idő múltával aztán elfeledve, elrejtve temette magába a föld, mígnem 1782-ben az akkori földbirtokos, gróf Amadé Tádé buzgó igyekezettel és saját költségén a néphagyomány nyomán felkutatta a szántóföldek között és a köz javára újra felnyittatta.

Bél Mátyás ez időben készítette el nagy művét: Magyarország földrajzát. A hiteles adatok közlésére felkérték a megyéket is. A nagyhírű tudós a mohai vizet igen nagyra értékelte. Későbbi birtokosa Pészaki Bajzát György a Vértes és Bakony ölelte völgyben újra megásatta a forrást és faragott kövekkel kirakatta, sőt mellé már vendégházat is építtetett és sétányt ültetett, megnyitva azt a természetet kedvelő nagyközönség előtt.

E mulatóhely azután mind nagyobb látogatottságnak örvendett, a környékbeliek ki-kiruccantak a kellemes ízű víz iszogatására, na meg egy kedélyes társalgás kedvéért.

Kitaibel Pál és Tomtsányi Ádám pesti egyetemi tanárok 1810-ben elvégezték a mohai víz vegyelemzését és annak igen kiváló minősítést adtak. A mélyből feltörő víz többek között szénsavas kálciumot, magnéziumot, nátriumot, lithiumot, vasoxidot, kovasavat, továbbá titánsavat tartalmaz. Ez utóbbi emelte elsősorban is a hírét, mivel egyetlen norvégiai ásványvíz tartalmaz még hasonlót.

A vizet később palackozták szerte az országba és külföldre is szállították, mind a mai napig kellemes italunk az ásványforrás vize, mely nevét a tulajdonos lányáról, Bajzáth Ágnestől kapta.

***

Ezzel Moha hírének-nevének még korán sincs vége. Mert nevezetességnek ott van még a „tikverőzés" évente megismétlődő rituáléja, mely szintén sokakat vonz mindmáig a kis településre. Fotósok, néprajzosok jelennek meg itt évente újra, meg újra, hogy tanúi, sőt részesei legyenek az egyre ritkuló népszokások egyikének.

***

Talán kevésbé ismert, ám nem kevésbé jelentős az az esemény, amelyet Moha története őriz: az az esemény 1819. augusztus 19-én zajlott, s nem volt más, mint egy nagyszabású szabadtéri színi előadás, méghozzá első az országban, hozzá hasonlót Füreden tartottak nem sokkal később.

Hogy történt a nevezetes eset? Az egész Pészaki Bajzát György mohai földbirtokos, a falu és a környék ura, megyei aljegyző, egyebekben pedig a színművészet rajongó tisztelője nevéhez fűződik. Ez az úriember oly annyira pártfogolta a színészeket, hogy a helybeli társulatban tiszteletbeli és önként vállalt feladatként látta el a „dekorációk igazgatója" tisztet, míg a társulat szakmai vezetői Horváth József és Komlóssy Ferenc színészek voltak.

A megye lelkes közönsége közadakozásból megteremtette azt a pénzügyi alapot, amely, ha szűkösen is, de fenntartott egy önálló fehérvári magyar színtársulatot. Ez 1818-ban történt. A társulat főigazgatója Kolozsváry Pál főszolgabíró. A gazdasági ügyek intézője ugyancsak megyei úriember: Nagy Ignác megyei főadószedő kéretett fel, s az imént már említett Pészaki Bajzát György, akiről Szilágyi Pál színész oly elragadottan írta: „Ily nagy urat oly szenvedéllyel dolgozni még nem láttam, mint őt. Sokszor úgy nézett ki mint egy kis ördög, összecibálva, tele porral és pókhálóval, de ki is tett magáért, oly díszítményeket állított elő, hogy méltán megbámulhatta mindeni."

Az állandó fehérvári színház a nyitó előadását 1818. október 11-én tartotta Marschner Henrik ünnepi nyitányával. A később oly nagyhírűvé lett muzsikus a Zichy grófok vendégeként ez időben Nagylángon tartózkodott. A nyitó műsoron Tokody János: A szövetségesek diadala című darabját adták elő, s a Magyar Kurir tudósítása szerint az előadás minden várakozást felülmúlt. A tudósító dicsérte a rendezést, a pompás öltözeteket és a díszleteket.

A Székesfehérvári Nemzeti Játék Színi Társulat tagjai között tudhatta Bányai József, Éder György, Farkas János, Szilágyi Pál, Komlóssy Ferenc színészeket, a szép Baloghnét, Bányainét, s a felülmúlhatatlan Kántorné Engelhardt Annát. Ő volt a kor legnagyobb tragikája, azt a társulatot tartották a legerősebbnek, ahol ő játszott.

Amikor még igencsak mostoha gyermeknek számított a magyar színészet, Fejér megye akkor nyújtotta ki a kezét, fizette, fenntartotta a társulatot. Kisfaludy Károly művei is a fehérvári színpadon keltek életre először, mivel e műveket a fehérvári társulat számára írta. Áll még a ház Fehérváron a Szent István téren, (képünk) amely egykor Bajzát György palotája volt, s amelyet megnyitott a fehérvári színészek számára, otthont adva nekik.

Bajzát ötlete volt a szabadtéri színház is. Erre megfelelőbbet a saját birtokánál aligha találhatott volna. Moha neve akkor már amúgy is ismert volt, mint említettem, a kellemes környezet és az ásványvíz sokakat vonzott. Nosza, felépítettek hát egy hatalmas színpadot, dolgoztak az ácsok és segéderők. Fa, munkáskéz akadt bőviben. Természetesen a főbb szerepeket a legjobb társulatbeli színészek, köztük a Valtronnét alakító Kántorné Engelhardt Anna játszotta. Ő volt akkor a legismertebb és legünnepeltebb primadonna. Évfordulója is mostanság van, kétszáz éve született.

Az izgalmas és különleges csemegének számító előadást 1819. augusztus 19-én tartották, a meghívók már jóval korábban szétküldettek a szomszédos vármegyék előkelőségeit invitálva a látványosságra. Gyűlt is a nép Pest, Zala, Veszprém, Győr, Tolna, Somogy, Komárom megyék közönségéből verbuválva, ami — tekintettel a korabeli útviszonyokra —, nem is lehetett kis vállalkozás.

A hatás leírhatatlan volt. Az előadás bevétele már szerényebb, 1003 forint. Hírüket azonban messzi vitték azok, akik részesei lehettek egy nagyszerű újfajta szórakozásnak, mely első szabadtéri bemutatónak számított az országban.

Történt pedig mindez Mohán, 175 évvel ezelőtt.

Balázs Katalin

Nemzetközi fúvószenekari fesztivál Székesfehérváron

Händel Tűzijátékja, barokk menüett



Ma délután 5 óra körül nagy lesz a nyüzsgés, az öröm az Árpád kollégium tájékán, ahol zeneszóval fogadják az érkező vendégeket: Ausztriából a Jugendkapelle Mooskirchen, Csehországból a Pribori Zeneiskola, Izraelből a Nes-Ziona konzervatórium fúvósait, Olaszországból a Pianello Vallesina zenészei vesznek részt a fehérvári fesztiválon. A vendéglátók: a fehérvári és tatai helyőrség egyesített fúvószenekara, a fesztivál rendezője pedig a Hermann László Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola Ifjúsági Fúvószenekara.

Az együttes vezetőjét, a szervezőbizottság elnökét, *Bíró Zoltánt* kérem, meséljen a gondolat születésének körülményeiről.

— Külföldön járván, kelvén, koncertezvén mindenütt irigylésre méltó állapotban virágzik a fúvószenei kultúra és a körülötte kialakult szokásrend. Ezek hatására fogalmazódott meg bennünk, hogy az ugyancsak rangos fúvószenei hagyományokkal rendelkező kis hazánkban újra felélesszük, népszerűsítsük ezt a szép örökséget. A zeneiskola fúvósai úgy érzem, megértek a feladatra, az együttes sok sikerrel, díjjal büszkélkedhet, ezért mertük vállalni egy fesztivál megrendezését. A szünidő, a szabadságok miatt sajnos többen nem tudtak eleget tenni meghívásunknak, ezért megfontolandó, hogy a jövőben, ha lesz folytatása a kezdeményezésnek, milyen időpontot válasszunk.

— *Már ma elkezdődnek a fesztiválprogramok?*

— Igen, a koncertek színhelyén, a VOK-ban 19.30-kor kezdődik a tatai és a fehérvári honvédségi fúvósok nyitó hangversenye *Gede László* karnagy vezetésével, majd a Tilinkó zenekat táncházba invitálja a népes vendégsereget.

— *Azt hallottam, hogy önök lesznek a városi ünnepi rendezvények leglátványosabb színfoltjai.*

—Augusztus 19-én zenés felvonulás lesz a városháza előtt, a fesztivál több száz részvevőjének mazsorettekkel is ékesített menete látványos, színpompás lesz. A polgármesteri köszöntő után a zenekarok térzenét adnak a város különböző pontjain, a városfalnál, a főtéren, az Alba Regia és a Korona Szálló valamint a Bástya presszó előtt. Este 18.30-kor a VOK-ban folytatódik a fesztiválprogram, minden zenekar bemutatkozik.

— *Úgy tudom vidéki városokban is koncerteznek a vendégek.*

— Igen, szombaton délelőtt hivatalosak a fővárosba, Kecskemétre, Siófokra, este pedig a fehérvári ünnepségre, amely a Városház téren lesz. Az egyesített zenekar Händel: Tűzijáték szvitjét adja elő, az Alba Regia együttes táncosai barokk ruhában öltözve menüett-improvizációval lepik meg az ünneplőket. A vasárnap délutáni térzenék után a gálakoncert a VOK-ban 19.30-kor kezdődik. A búcsúesten a rangos zsűri diplomákat, díjakat ad át. **—zágoni—**

Kulturmix

Koncert a bazilikában

Elekes Zsuzsa orgona-, Borsódy László trombitaművész és Marosvári Péter orgona- és énekművész koncertezik ma este 19.30-kor a fehérvári bazilikában. Ez zárja a Szent István orgonanapokat.

Nyelvészkongresszus

Az MTA Nyelvtudományi Intézete szervezésében tartják meg a Magyar Nyelvészek VI. Nemzetközi Kongresszusát Egerben augusztus 23-26 között. A szakemberek többek között a számítástechnika terminológiájával is fogalakoznak.

Kézimunkák Soponyán

Hímzések és régi fényképek kiállítása nyílik Soponyán augusztus 19-én. A három napos gazdag eseménysor egyike a felújított Zichy kápolna vasárnapi felszentelése.



Gyermekrajzok, fafaragások, stúdiósok

Tárlatok Csákváron és Polgárdiban

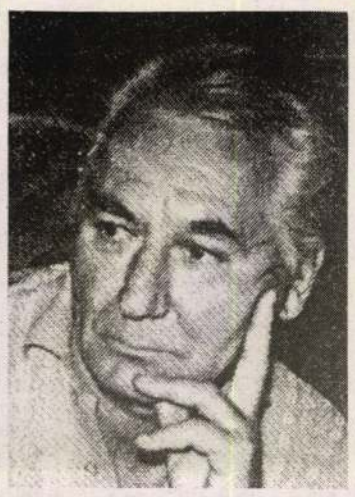

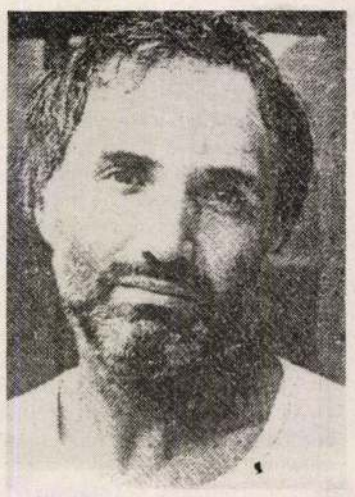

Szent István-nap tiszteletére rendezett falunapok Csákváron *augusztus 19-én*, 17.30-kor kezdődnek a művelődési házban megtartott ünnepélyes megnyitóval. Ekkor ajánlja Bujdosó Dénes festőművész a képzőművészetet kedvelő polgárok figyelmébe a csákvári művészeti stúdiósok igényes alkotásait, az általános iskolások rajzaiból, a művelődési ház hímzőszakkörének szép darabjaiból, Nász István fafaragómester munkáiból összeállított bemutatót. Megtekintehetik a Bepillantás a kínai kultúrába című kiállítást. A csákvári római katolikus templomban 19 órakor Csanádi László ad orgonahangversenyt. *Augusztus 20-án*, 19 órakor az Effect Színház részleteket mutat be a Húsvét a hegytetőn című musicalból, 20 órakor pedig a Totális Majális együttes koncertje lesz. *Augusztus 21-én*, a Kálvin utca 8. szám alatti bemutatóteremben 11.45 órakor Tavaszy Noémi festőművész műveiből rendeznek tárlatot.

A polgárdi napok rangos eseménye lesz a képzőművészeti kiállítás, amelyet augusztus 19-én, 16.30 órakor dr. Warvasovszky Emil nyit meg. M. Tóth István, Lendvai Antal (képünkön) Bauer István, Sándorfalvi Sándor alkotásait a polgárdi polgármesteri hivatalban tekinthetik meg az érdeklődők. Érdekességnek számít az augusztus 20-án, 9 órától látható díszmadárkiállítás a közösségi házban. Pedagógiailag is fontos az a bemutató, amelyet ugyanitt a gyermekek rajzaiból állítottak össze.

GSM mobil telefon
BEMUTATÓTEREM
Szív. Ősz u. 5. Nyitva: H-P 9-18
Autós szett AJÁNDÉKBA!
(8.000,- Ft értékben)
Tel: 06-60-394900

Magyar-Osztrák társaság
a mélyépítésben jártas **üzletkötőt** keres,
szennyvíztisztítók és olajleválasztók
országos értékesítésére.
Feltételek: – szakirányú végzettség
vagy gyakorlat és
– német nyelvtudás.
A rövid szakmai önéletrajzot is
tartalmazó pályázatot **A BETON Kft.**
7615 Pécs 15, Pf. 16.
címre kérjük. (37396/1H)

AZ OLVASÓ ÍRJA

Táborozás a kedvencekkel



Idén immár harmadik alkalommal került megrendezésre Agárdon a Manhattan-tábor, ahol több száz rajongó nyaralhatott 4 napig kedvencével. Augsztus 4-én kb. 18 órakor került sor a zászlófelvonásra, melyen a fiúk bemutattak egy dalt legújabb lemezükről, a dal címe: Hosszú forró nyár. A 4. album augusztus 22-én jelenik meg, s várhatóan sok slágergyanús szám szerepel rajta. A klub 20 órakor folytatódott tovább, melynek keretében az együttes tagjai minden dalt elénekeltek az új albumról.

Másnap, augusztus 5-én reggeli tornával kezdődött a nap, a 4 fiú aktív részvételével. Ezután a Pop Strand felé vettük az irányt, ahol megkezdődött a közel 4 órás dedikálás. Az esti klub keretében került sor a szépségversenyre és a táncdalfesztiválra. A szépségverseny győztesei szerepelhetnek abban a videoclipben, mely a Hosszú forró nyár c. dalról készül, s előreláthatólag augusztus végén látja meg a napvilágot. Szombaton, augusztus 6-án ismét tornával kezdődött a nap, ami ezúttal kb. 10 perces volt. Ezután kezdetét vette a 4 fiú + Környei Attila által összeállított csapatok közti röplabdameccs.

Már szombat reggel találkozhattunk Vilmányi Gábor kisfiával, Benettel, s délutánra megérkezett Csoki nagyobbik fia, Ádám is, aki októberben tölti be 5. életévét. Este egy fantasztikus koncert részesei lehettünk, de előtte ízelítőt kaptunk Koszta János Sancho de Panzio c. albumáról. Utolsó nap, augusztus 7-én dél körül vette kezdetét a La Fontaine—Manhattan közötti focimeccs, melyet a manhattanes fiúk nyertek. Ezt követte még egy kemény próbatétel: a lányokkal kellett focizniuk. Ezt a meccset a lányok nyerték meg 7:6-ra. Kis pihenő után vízi sport várta a rajongókat. Kb. 16 óra körül a Pop Strand tetőteraszán találkozhattunk ismét kedvenceinkkel, ahol Vilmányi Gábor — alias Vilma — készített nekünk tojásos lecsót. Közben felkerült a színpadra Csoki fia, Ádám is, akivel Környei Attila készített interjút. Este jelmezverseny volt, ezt zászlóverseny követte. A zászlóverseny után Vilma levetítette a kisfiáról készített videoclipet. Egyórás szünet után tábortűz várt minket, s búcsúzóul Sanyi, Csoki, Szabi és Gabi elénekelték a Hosszú forró nyár c. dalt.

Ezzel a dallal kezdődött, s ért véget az idei Manhattan-tábor Agárdon a Pop Strandon. Hogy a tábor ilyen jól sikerült, köszönhető ez az együttes részéről tapasztalt szívből jövő közvetlenségüknek.

Rácz Katalin
Székesfehérvár

Idegtépő műsorok

Mi hatan. a Székesfehérvár, Koronázó tér 2. sz. alatti lakosok szeretnénk tudni, milyen alapon kényszeríthet bennünket az Ősfehérvár étterem arra, hogy minden nyári hétvégén végighallgassuk lakodalmi rendezvényeik tivornyáit. A tényállás ugyanis a következő: Mihelyt beköszönt a jó idő, mi is szeretnénk nyitott ablaknál aludni, illetve egyáltalán aludni a hétvégeken is. Az Ősfehérvár vendégei viszont kinyitják a teraszajtót, szintén melegük van, ettől kezdve mi csukott ablaknál sem tudunk aludni, hiszen a lakodalmak, bankettek általában hajnalig tartanak (4-5, azaz négy öt óra hajnalban!)

Az igazi pokol olyan éjféltájt kezdődik, amikor az alkohol hatására rendszerint egy csoport a teraszon ordít teli torokból magyar nótákat, az emeleten szól a lakodalmas rock olyan hangerővel, mintha a szobában játszanának, ehhez jön még mostanában a földszinten is egy másik lakodalom, egy másik lakodalmas együttessel. Ember legyen a talpán, aki egy ilyen műsort ép idegekkel kibír! És ez így folyik már évek óta! Választ várunk arra: Van-e valamilyen rendelet arra, hogy kötelesek vagyunk végighallhagtni az Ősfehérvár étterem műsorát minden hétvégén? Netán arra van-e rendelet, hogy meddig lehet zenés rendezvényeket tartani sűrűn lakott területen? Egyáltalán elképzelhető-e, hogy jogainkat érvényesíteni tudjuk egy ilyen céggel szemben, mint az Ősfehérvár étterem? Hová költözzünk el innen? Szállodába a hétvégekre? Kérhetünk-e lakbérkönnyítést? Vásároljuk-e meg ezeket a lakásokat? Joga van-e egy állampolgárnak a normális lakáshoz?

A ház lakói

Biciklitúra a kerékpározás évében

Különleges túrára vállalkozott négy székesfehérvári fiatal. Elhatározták, hogy 19 nap alatt körbekerekezik az országot. Az alábbi petícióban fogalmazták meg céljainkat: „Magyarországon a környezet védelme, kímélése még gyerekcipőben jár. A bennünket körülvevő világ szépségeinek megóvása nemcsak a mi generációnk, hanem a jövő nemzedékének értékeit is szolgálja. Az egészséges életmódra nevelés fontos része, hogy legyen lehetőség a fiatal korosztállyal megismertetni a természet, saját egészségünk védelmében biztosítani a rendszeres mozgás feltételeit..."

Vállalásként az országhatár mentén az útvonalukba eső városok és falvak polgármesterének adták át, melyben felkérték az önkormányzatokat, hogy a természetvédelem és a kerékpársport érdekében minél több kerékpárutat építsenek. A polgármesterek is egyetértettek a felhívással és írásban csatlakoztak az országgyűlés elé beterjesztendő indítványhoz. A petíció ezen összegen valószínűleg nem változhat, de felhívja a helyi önkormányzatok figyelmét a kerékpározásra, melynek már Európában fejlett közlekedéskultúrája van.

Lipták László, Lehel Tamás, Takács Zsolt, Sámson Ferenc biciklivel Lehel Attila, Mező Adrienn, Róka Gyula kísérőként hajtották végre a nem mindennapi sportteljesítményt.

A kerékpározás évében került megrendezésre harmadik alkalommal „Csatlakozz hozzánk, kerékpározz velünk" sportrendezvény (1994. július 11-22.)

A vállalkozás célja az egészséges életmódra és környezetvédelemre való felhívás a kerékpározás évében. A tíz nap krónikája nagy élmény a résztvevőknek. A több napig szembe szelet, embert próbáló hőséget is feledtette, hogy egy-egy településen fiatalok várták a csapatot és 30-40 kilométert kerekeztek együtt, másutt a polgármesterek üdítővel kínálták őket. Városunkban a felhívás nem mozgatta meg a fiatalokat. Hála Isten vigasztalóbb, megnyugtatóbb az, hogy az országban nyitottabbak a fiatalok aktívabbak, többet törődnek a közös sporttal, az egészséges életmóddal. A tíz nap után — maguk mögött az 1592 km-ben Magyarország határvonalát — nyitott szívvel várták, hogy saját városukban, Székesfehérváron az Országalmánál ünnepelhetnek azokkal, akik bíztak bennük, azokkal, akik számítanak arra, hogy erről a városról országhatáron belül és kívül is sportszeretetet, a sportvállalkozások sikeréről nyilatkozzanak.

Érkezéskor a tér csaknem üres volt, de a kis lelkes fogadócsapat, aki már a városhatárt jelző táblától bekísérte a kerékpárosokat, nagy-nagy szeretettel fogadta őket. Megálltak az arra sétálók is és végignézték a város vezetőinek fogadását, a babérkoszorúzást és felfigyeltek a mikrofonban csengő elismerő szavakra.

A kis csapatot sok helyen barátként, ismerősként fogadták, számukra az a legszebb élmény.

Alba Regia Ifjúsági és Szabadidős Egyesület

Ilyen is megesik

Örömmel írom le e sorokat, mivel tapasztalatomon alapszik. A minap szeretett megyei fővárosunkba jöttem be, Székesfehérvárra. A végállomáson (buszpályaudvar) leszálláshoz készülődvén ki akartam lépni a sorok közötti kis járóba, hogy majd csak sorra kerülök a többi leszállni akarók között, mikoris egy tizenötön túli kislány rám szólt — örömömre —, hogy tessék bácsi, parancsoljon! Boldogan vettem tudomásul e kedves kislánytól az udvariasságot. Leérvén a buszról, megvártam míg leér, de ekkor már egy öreg nénit karjánál fogva irányított. Kezet nyújtottam a néninek, így ketten segítettük le a járműről. Megköszöntem a kislány segítségét még a néni nevében is. Habár a néni is köszönte a szívességünket. Ritka az ilyen kislány, vagy fiú, aki segít az öregeken. Nagyon jólesett, hogy még nem minden fiatalból veszett ki az öregek, gyámoltalanok gyámolítása.

Ivanics István, Polgárdi

Az expó megvalósításáért

Nagyon szíven ütött kormányunk nyilatkozata, hogy nem támogatja az expó megrendezését, pedig a hazánkban megrendezendő világkiállítás egy olyan rendkívüli nagyságú, de szép feladatot jelenthetne, amelynek megoldásán szerte az országban már eddig is évek óta rengetegen dolgoztak és annak sikere évtizedeken keresztül gyümölcsözhet országunk javára, és büszkeséggel tölti majd el nemzedékek szívét. Én 74 éves elmúltam, 42 évi munka után mentem nyugdíjba. Kortársaimmal együtt részt vettem a háborúban, 1945 után a lerombolt hazánk újjáépítésében. Végigdolgoztam az életemet és mindig az lebegett szemem előtt, hogy az újabb generációk csak könyvekből, vagy a tévéből ismerjék meg mindazt a borzalmat, amin a mi generációnk keresztül ment. Mi, idősek, akik 1945 után sokkal mélyebb kátyúból húztuk ki hazánk szekerét, fogjunk össze unokáink szebb jövője érdekében és próbáljunk valamit tenni világkiállításunk megmentése érdekében, mert annak megvalósítása az ő jövőjüket szolgálja. Én három gyermeket neveltem fel, 6 felnőtt unokám van, már nem kell segítenem őket és most még nekik sem kell engem, ezért szívesen részt vennék egy Expo Unokáinkért társulásban, melynek első részvényese én volnék és erre felajánlom egy havi nyugdíjamat, 15 500 forintot. Eddigi életünk során nekünk számtalanszor arra hivatkoztak az országunk aktuális vezetői, hogy sajnos a mi nemzedékünknek kell megfizetni a majdani szebb jövőt. És mi fizettünk, bár beleszólásunk nem volt. Azt mondom egye fene, fizessünk még egyszer, de úgy, hogy magunk döntsünk róla.

Csatlakozásra szólítom fel a nyugdíjasokat, dolgozó gyermekeiket és unokáikat, a vállalkozókat és mindenkit, aki ennek megvalósításával egyetért és abban részt kíván venni. Bízzunk abban, hogy nemcsak példát mutatunk optimizmusunkból, de az expó után annak hasznából kamatostól fogjuk visszakapni a pénzünket.

Szöllősi Ferenc, Budapest

Isztiméri ünnepi percek

Isztimér lakossága tavaly július végén szobrot avatott az I. és II. világháborúban idegen földön elesett katonák emlékére. A szobrot négy testvér készíttette elhunyt családtagjuk iránti kegyeletből. Valamilyen oknál fogva nem állíttatták fel, évekig volt a plébánia udvarán, amíg 1993-ban az önkormányzat rendbe tetette és az Angeli testvérek beleegyezésével felállíttatta.

Így nemcsak a család, hanem minden isztiméri leróhatja kegyeletét a két világháborúban eltűnt hozzátartozóiért. Ez év júliusának utolsó hétvégéjén is — a tavalyihoz hasonlóan — a fiatalok ünnepi műsorral tisztelegtek az elhunytak emlékének. A polgármester együttérző szavai könnyet csaltak a résztvevők szemébe. Ennyi év után is nagy fájdalom nyomtalanul elveszíteni apát, férjet, fiút. Az ünnepség koszorúzással fejeződött be.

Másnap, július 31-én, az Annanapi búcsú délutánján nyílt meg a kultúrházban Katóné Szántó Márta és Kató Balázs kiállítása. Katóné Szántó Márta selyemképei a színek és formák csodálatos harmóniái. Még a laikus nézőben is felkeltik a szépség látványának örömét. Kató Balázs akvarelljei is nagy tetszést arattak. Elbűvölőek lovakat ábrázoló grafikái. Egy tizenéves látogató véleménye tömören kifejezte a lényeget: „Ezeket a képeket szívből készítették."

Ezúton mondunk köszönetet a két művésznek a színvonalas kiállításért.

Sz. Fné
népművelő

Az e helyütt megjelentetett írások egyéni véleményeket tükröznek, azok tartalmával a szerkesztőség nem feltétlenül ért mindenben egyet.

A SZÉBEN KFT.
ÉLELMISZERTERMÉKEK FORGALMAZÁSÁHOZ BEFEKTETŐKET KERES
60% NETTÓ
OSZTALÉK/ÉV
osztalékfizetés 1/4 évenként
Érdeklődni:
315-470/240 hétfőtől-péntekig 10-18 óráig 26750/1H

ÚJ!
A Nissan autószalonnál megnyílt a légkondicionált
KADOCSA ÉTTEREM
Naponta 8-24 óráig várjuk kedves vendégeinket!
Vállaljuk rendezvények, konferenciák, lakodalmak komplett lebonyolítását.
Szolgáltatásainkból vasárnap 10% kedvezményt adunk!
Kiváló parkolási, tankolási, felüdülési lehetőség!
Címünk:
Kadocsa Étterem
Kadocsa u. 59.
(a 81-es elkerülő út mentén)
Telefon: 22/316-062.
(38408/1H)

MEGÉRKEZETT
a KORONA Rt.
MŰSZAKI ÁRUHÁZÁBA
MANDATUM Kft.
Rt. MŰSZAKI ÁRUHÁZ Rt. MŰSZAKI ÁRUHÁZ
GÁZTAKARÉKOS
FLORIDA
4 égős gáztűzhely
26.500,- Ft-ért
FLORIDA-LUX
gáztűzhely
35.500,- Ft-ért
(4 égőfejes, grillezős...)
2 ÉV GARANCIÁVAL
Székesfehérvár területén kedden és pénteken díjtalan házhoz szállítás.
Kárpótlási jegyét 52%-ban beszámítjuk.

ÓRIÁSI SZENZÁCIÓ!
SULÁK ÁRUHÁZAINKBAN
100%-on
SZÁMÍTJUK BE KÁRPÓTLÁSI JEGYÉT,
az idén talán utóljára.
Készpénzzel fizetők
20% árengedményt kapnak,
minden szőnyeg, padlószőnyeg és tapéta termékre.
SZÉKESEHÉRVÁR, SZÉCHENYI ÚT 94.
TELEFON: 22/315-540/20
DUNAÚJVÁROS, VASMŰ ÚT TELEFON: 25/323-711
Sulák
Ne feledje, a SULÁKNÁL 100%-osan jól jár kárpótlási jegyével!
(35131/1H)

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének döntése alapján a Polgármesteri Hivatal

pályázatot hirdet

a Székesfehérvár, Kossuth u. 12. szám alatti 412. hrsz-ú és 414 hrsz.-ú összközműves Árpád Gőzfürdő és fedett uszoda hasznosítására

Hasznosítási funkciók: kereskedelem, szolgáltatás

Árpád fürdő vonatkozásában:
gőzfürdő, szanatórium egyéb gyógyászati szolgáltatás, fodrászat, kozmetika, solárium, fittnes-centrum egyéb kultúrális tevékenység stb.

Árpád uszoda vonatkozásában:
sportolási tevékenység, uszoda, kereskedelem, vendéglátás, egyéb szabadidős szolgáltató funkció, parkolóház, étterem-vigadó, egyéb kultúrális tevékenység stb.

A részletes pályázati kiírások megvásárolhatók a Polgármesteri Hivatal Önkormányzati Tulajdon-, Vagyonkezelő és Beruházási Osztályán (Székesfehérvár, Városház tér 1. II. emelet 66. szoba. Telefon: 312-900/185.) 8.000,- Ft+ÁFA ellenében.

Pályázat benyújtásának határideje:
1994. szeptember 30. (péntek) 9.00 óra
(Polgármesteri Hivatal II. em. 63. szoba)

Pályázat nyilvános bontásának ideje és helye:
1994. szeptember 30. (péntek) 11.00 óra
(Polgármesteri Hivatal II. em. 63. szoba)

A pályázat nyilvános eredményhirdetésének ideje és helye:
A közgyűlés döntését követő 10 munkanapon belül, külön értesítés szerint.

Dr. Mező Béla
jegyző
(x)

BUJDOSÓ Dénes festő

Dunaújvárosi Hírlap

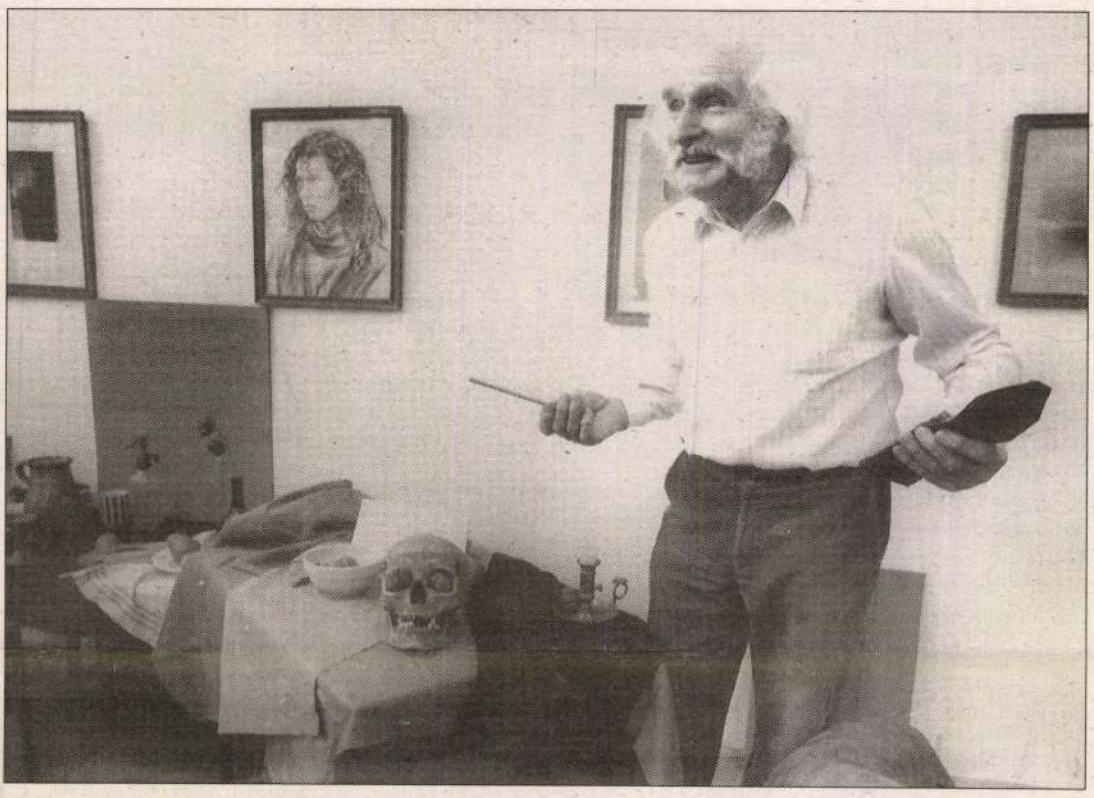

Közelebb kerülni a művészethez, a szépség hiteles ábrázolásához

A Derkovits-kör kiállítása a Megyei Művelődési Központban

Jó ideje nem jelentkeztek kiállítási anyaggal a székesfehérvári Derkovits-kör tagjai. A Megyei Művelődési Központ által működtetett képzőművészeti csoport, bár szép hagyományokkal rendelkezik, de a több képzőművészt is felnevelő, Ballagó Imre festőművész nevéhez, szellemiségéhez kötődő kör, a jeles fehérvári alkotó távozása után sokáig nem hallatott magáról.

A csend azonban nem jelenti azt, hogy az alkotókedv megszűnt volna, s egyáltalán nem születtek volna új munkák, hiszen a Derkovits-körösök éppen a napokban tárlatnézőbe invitálják az érdeklődőket.

A Megyei Művelődési Központ harmadik emeleti galériájában tisztes kollekcióval mutatkoznak be. *Bujdosó Dénes festőművész*, a csoport új vezetője csak néhány éve települt vissza Hollandiából Magyarországra, és nem csak régebbi álmairól, hanem a Derkovits-kör jelenéről is beszél:

— A helyőrségi klubban rendezett kiállításomon, még 1990-ben találkoztam a Megyei Művelődési Központ vezetőivel, akik akkor arra kértek, hogy legyek a képzőművészeti kör vezetője. Először meglepett a kérésük, de megtisztelt a bizalmuk, és egyébként is régi álmaim megvalósítására láttam lehetőséget. Hiszen, mindig foglalkoztatott a tanítás, hogy átadjam a fiataloknak, a stílusom iránt érzékenységet, affinitást mutató generációnak azt a tapasztalatot, tudást, amelyet a szépművészeti tanulmányaim során megszereztem. Híve vagyok a természet utáni festésnek, amit nem csak vallok, hanem felhívom rá mindazoknak a figyelmét, akik még ezt tudatosan nem érzik át. A mesteremnek tekintem Hans Rentinket, aki olyan remek festő volt, hogy egy ecsetvonással élővé tudott tenni bármilyen alkotást. A másik kiváló holland mesterem Frans Bol, festődinasztia leszármazottjaként, szintén olyan fantasztikus munkákkal szerez örömet a szép képeket, a virágmotívumokat, a természetet, a derűt, a nyugalmat szerető képkedvelőknek, mint amilyen stílust és formavilágot én is képviselek. Az egész világ az enyém, mindenhol találok témát — jegyzi meg tréfásan Bujdosó tanár úr, aki, nem csak művészi pályája szempontjából érzi új szakasznak a Derkovits-körbeli tevékenységét, hanem emberi kapcsolatok kialakításában is fontos szerepet szán az itteni műhelymunkának:





Csendélet, tájkép, természet utáni festés. A Derkovits Képzőművészeti Kör kiállításán is ez stílustörekvés érvényesül

— A régebbi, hűséges tagoktól, a fiatal, ígéretes tehetségekig — mindenkiben meg kell találni a továbbfejlődés lehetőségét. Van, akit arra biztatok, látva eddigi képeit, hogy cseréljen technikát, próbálkozzon az olajfestéssel, a pasztellel, a szénrajzzal. De akad olyan tagunk, akinél az akvarell festés további útjait „egyengetem". Grafikusi erényeket mutató tehetséges fiatalt pedig abban erősítek meg, hogy próbálkozzon a színekkel. A naiv festők munkáinál a dimenzió, a komponálás kérdéseit beszéljük meg. Hetente két alkalommal tartjuk az órákat. A Megyei Művelődési Központ anyagi helyzetétől függően mindenben segít bennünket. Bár a drága technikákkal nem nagyon próbálkozhatunk. A modell utáni rajz a portrében merül ki, erre viszont rendszeresen van lehetőségünk.

— Akik idejárnak nem azzal a szándékkal jönnek, hogy nagy művészek legyenek, hanem azért vesznek részt rendszeresen a képzőművészeti kör munkájában, hogy kikapcsolódjanak, szükségük van az azonos érdeklődésű társakra. Arra, hogy valami szépet hozzanak létre, képességeikhez mérten tanuljanak, fejlődjenek. Ha a korosztályt nézzük a tizenhárom évestől a nyolcvanas évei felé járóig —, többféle generáció érzi itt jól magát a családias hangulatban.

Fiatalok, középkorúak, idősebbek irigylésre méltó hévvel, lendülettel dolgoznak — mutatja be, és ajánlja az érdeklődők figyelmébe kis művészi társaságát Bujdosó Dénes.

Hogy mit mondanak mindazok, akik a kortársművészet, a vizuális nevelés háttérbe szorításáért neheztelnek a Derkovits Képzőművészeti Körre, és hiányolják azt a vonulatot, amely felnevelte azokat a művészeket, akikre ma már büszke Fehérvár? Nyilván véleményt formálnak azokon a platformokon, ahol érveik meghallgatásra találnak.

Kulich Erzsébet

Együtt írjuk a város

Nagyságos Úr? Akkor fizessen!

Az alábbi két történet a két világháború közötti évek valamelyikében esett meg. Apai nagyapám Dunapentelén a postánál volt alkalmazásban. Feladata volt, hogy a délelőtti illetve a délutáni vonathoz a postai küldeményeket kiszállítsa a vasútállomásra. Ezt Csillag nevű lovával és egy könnyű kocsival oldotta meg.

Néha-néha akadt egy kis pluszfuvar a kereskedők, kocsmárosok révén, amit a nagyapám féláron be- vagy kiszállított az állomásra. Ez nem volt szabályos ugyan, de a postamester úr eltekintett felette, mondván, miért ne keressen egy kis borravalót a Markovics bácsi! Amit nagyapám annak „rendje és módja" szerint arra is költött. A jó bort szerette. „Három decit tisztán!" — ez volt a mondása.

Azokban az időkben a civil életben is úgy osztották a különböző címeket, titulusokat — nagyságos, méltóságos, tekintetes stb. — mint a honvédségnél a rangokat. Volt aki erre a címre, rangra a kelleténél büszkébb, hiúbb volt.

Egyszer megkérte nagyapát egy nyugalmazott miniszteri tanácsos — aki a római katolikus templom környékén lakott —, hogy vigyen ki egy bödön zsírt az állomásra, amit a pesti rokonoknak küld. Nagyapám a megbeszélt időre odaállt a kocsival a ház elé, a szolgálólány felrakta a zsírosbödönt a kocsira.

— Mennyi lesz a fuvar? — kérdezi a tanácsos úr.

— Egy pöngő, Tekintetes Úr!

— De Markovics bácsi, én nem tekintetes, hanem nagyságos úr vagyok!!!

— Akkor két pöngő, nagyságos úr! — válaszolta nagyapám.

— Annyi nem lehet! — mondja a tanácsos. Annyiért hivatalosan is kiviszik az állomásra!

— Akkor vedd le „szógám" az edényt a kocsiról! — szól a szolgálólányhoz a nagyapám. Ha nagyságos úr, akkor fizessen!

Alkudozásnak helye nem volt, a tanácsos kénytelen-kelletlen kifizette a fuvardíjat. Nagyapámnak meg sok-sok 3 deci bort fizettek a kocsmában, hogy mesélje el, hogy is történt az eset a nagyságos úrral.

***

A másik története a patikussal kapcsolatos. Érkezett egy csomag az állomásra a patikusnak. Megkérte nagyapát, hogy legyen szíves hozza be, amit ő meg is tett a borravalóért.

Az „egy pöngő" fuvardíj kifizetése mellett a gyógyszerész úr még egy kupica likőrrel is megkínálta nagyapámat. Az ital lehörpintése után kérdezi a patikus:

— Hogy ízlett a likőr Markovics bácsi?

— Finom volt tekintetes úr, csak a fene ette vóna meg azt az üveges tótot, aki ezt a poharat csinálta!

— Miért csak nem repedt? — lepődött meg a patikus.

— Á dehogy! Csak túl kicsire csinálta! — felelte a nagyapám.

A patikusnál „leesett a tantusz".

— Hát iszik még egy kupicával?

— Ha kapok, akkor iszok! — mondta nagyapám, és a fuvardíj mellett még két kupica finom likőr lett a jutalma a csomag szállításáért.

Markovics György

Pentele monosto

Egykori vízi kalandozásaim színtere gyakorta volt a Pentelétől északra elterülő rácalmási szigetvilág. Sok kis kedves hely bújt meg a vizi útvesztőkben: mindjárt a Nagysziget farkán a Macskalyuk, északabbra a Margit ág, a Holmár zátony, hazafelé jövet a rácalmási Kis-Duna, benne a Kis-szigettel, a pentelei határon már a Halász-sziget. Három falu határa találkozott itt: északról Rácalmás, keletről egészen a pentelei partokig nyúló Szalkszentmárton, melyek közé csak csúcsszerűen ékelődött be a Duna felszínén a pentelei határ is.

Az 1800-as évek végén, az 1900-as évek elején a jobbrabalra terjeszkedő Dunát párhuzamművekkel kényszerítették rendszertelen kanyargóinak megszüntetésére. A Szalki-szigeti hajóállomástól északra, körülbelül 850 m távolságra megszakad ez a párhuzammű, majdnem 300 méteres kapu található benne. Ezen keresztül áramlik a zátonyok, szigetek közül a víz a főmederbe. Találkozásuknál a víz felszíne erősen fodrozódik, a vízállástól függően hol limányban vagy sellők között evez az utas. Jó erővel kellett átúsznunk az örvényeken, hogy meg ne forgassanak bennünket. Érdekes hely: mindig izgatta képzeletünket, hogy mi lehet alul?

Nos, itt voltak még száz évvel ezelőtt is a Pentele monostor romjai. Nem célom, hogy a monostor történetével foglalkozzam: megtették ezt a középkori oklevelek alapján már többen is. Az épület sorsát, a Dunával való kapcsolatát kerestem, ahogy az évszázadok folyamán napjainkig alakulhatott.

A monostort valószínűleg Szent István alapította még uralkodásának első éveiben. 1242-ben a Batu kán vezette főserég mongoljai a Dunán átkelve felperzselték, utána 30 éven át eredménytelen kísérletek történtek helyreállítására. 1275-ben a veszprémvölgyi Szent Katalin zárda apácái kapták meg, akik rövid két évi tartózkodásuk után — királyi határozat eredményeként — kénytelenek voltak kiköltözni. Az épület ezután lakatlan volt, sorsáról a körülötte zajló birtokperek irataiból van gyér tudomásunk. Új tulajdonosai sem nagyon törődtek a használaton kívüli épületekkel, állapotuk egyre romlott.

Lázár deák (Lazarus, valószínűleg Bakócz Tamás esztergomi érsek titkára volt) 1528-ban kiadott Magyarország térképén tűnik fel először Monostor Butibulas néven. Ott látható egy, Pentelétől keletre fekvő Dunaszigeten. A XVI. és XVII. században kiadott európai Magyarország térképek, melyek jórészt Lázár deák térképének felhasználásával készültek, — kisebb-nagyobb — eltéréssel ugyancsak feltüntetik a Monostor Butbulust. Írásos oklevelekből még nem lehetett nyomára bukkani, mi volt a kolostor sorsa a másfél százados török megszállás alatt. Mindenesetre fontos hely lehetett, ami abból is kitűnik, hogy Mathias Zyndt 1566-i térképén Buda és Kalocsa között csak ezen helység van feltüntetve.

A XVIII. századbeli térképekről teljesen hiányzik az ábrázolása. Nem láthatta a kolostort, vagy maradványait gróf Luigi Fernando Marsigli osztrák hadmérnök sem, aki a kivonuló török csapatok üldözése közben nemcsak minden felrobbantott erődítményt, de a még látható régi — főleg római — maradványokat is különös gonddal feltérképezett.



Egy 1962-es

Balla Antal, a XVIII. század végének kiváló mérnöke által 1793-ban Bécsben kiadott Pest-Pilis-Solt megye mai mértékkel is pontosnak ítélhető térképén megtaláljuk ugyan a Rud. Szalk (Szalk romjai) feliratot, de jobban megvizsgálva rájövünk, hogy ez a Duna partjától 1500 méterre, a Szalki pusztára területén található romokra, s nem a Duna szigetére vonatkozik. Egyszóval, a XIX. század elejére a kolostornak úgy nyoma veszett, hogy romjait még az 1836-ban készült Donau Nivellirung (Duna szintezés) térképen sem fedezhetjük fel.

Arra gondoltam, talán a romantikus lelkű Petőfi Sándor láthatott valamit. Magánstatisztikám szerint 849 költeményéből 107 Szalkszentmártonban íródott, azonban az egyetlen Szilaj Pista című művében fedezhetünk csak fel valamit, ami a Duna-tájhoz kapcsolható.

Amikor a Duna szabályozása már 1896-ban kézzelfogható közelségbe került, újra olvasható „Régi kőrom maradványok" elnevezés a szabályozási térképeken. Ez azonban a véget jelentette! Szabó Nándor jelentésében így számol be a Duna Rácalmás-dunapentelei szakaszának szabályozásáról:

Kovács György rácalmási festő Lazius álláspont igen érdekes öt



Bujdosó Ernő, festő

L.:Lóránt János

Tandi Lajos:Kiállitási mérleg 91-93.

Tiszatáj,Szeged,1977.október XXXI1/1o.

Bujdosó Ernő.

Bujdosó Ernő: Gondolatok a XX. századról



Barta Dénes: Kultúránk a világban.

Tükör, Budapest, 1978.
képt. 23.

– Miért akar
– No, hallja,
Anaxiász szó
ei már nem vol
előbb. Hazafelé
A kocsmáros rá
levet hozott elé
— Nem almal
— Ahogy aka
kocsmáros —, cs
latosabb az alma
Párbeszédük f
lépett be, a filoz
teréhez.
— Fáradtnak
van? — kérdezte
— Semmi külö
— Jobban kell
terem. Elvégre a
— Ne beszélj
Anaxiász bosszús
a koromról, ha
meztetnének rá.
nem igyekezné
juttatni.
— Ez csak azé
ted.
— Szép kis ag
lyen arcot vágnál, ha egy kéz kerülnél a
hónod alá nyúlna, hogy megnehezítse neked
a fölkelést, ami különben könnyű volna.
Rosszabbat nem is tehetsz egy öregemberrel,

napról jubileumról

Bujdosó Ernő festő

neve említve, szerepelt a Fiatalok Studiójának kiállitásán

Bereczky Kóránd: A Fiatalok Studiójának kiállitása
Kritika, 1979/3 37-38.o.

Bujdosó Ernő

Méltatás.

Lóska Lajos: Líra – iróniával hitelesítve.
Művészet, 1979. február – 22. lap.

Bujdosó Ernő, festő.

Szombathelyen, a Derkovits városvérzen az általános iskolában rendezték meg a Derkovits-ösztöndíjasok kiállítását. – Az idei kiállításon Bujdosó Ernő és Szatmáry György szobrász nyerte el a tanács különdíját és vele a jogot, hogy jövőre önálló tárlatot nyisson.

Budai Rózsa: A Derkovits-ösztöndíjasok kiállítása.
Vas Népe, 1977. ápr. 10.

Bujdosó Ernő, ~~grafikus~~ festőművész

Szombathelyen a Derkovits-városrészen lévő iskolában rendezték meg a Derkovits-ösztöndíjasok kiállítását. A művész képein az emberek a lényegesek. Ágyan ombó, ikhevő, összehajló testek: „Vasárnap" c. (említve) A külső és a művészi valóság kettőse a „Találkozás Chagallal" c. képe. (említve)

Budai Rózsa: A Derkovits-ösztöndíjasok kiállítása
Vas Népe, 1977. ápr. 10.

Bujdosó Erző festő

A Szegedi Nyári Tárlatan szerepel a művész alkotása.

Tandi Lajos: Szegedi Nyári Tárlat.

Tükör, Budapest, 1977 aug. 4.

Bujdosó Ernő

Bujdosó Ernő festőművész kiállítása a Stúdió Galériában augusztus 31-én nyílt meg.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1977. augusztus – 48. l. sp.

Bujdosó Ernő festő

„Gondolatok a XX. századról" o. 100x100 cm

„Vasárnap" o. 100x80 cm

c. lépéi vegyettel az 1978-as Studió Kiállításon

– Katalogus a Könyvtárban –

Bujdosó Ernő festő

A dunaújvárosi Uitz-teremben ujólott meg a fiatal művészek stúdiójának a évi kiállítása, melyen szerepel a művész képe: „Ikarusz" (említve)

(kd): Fiatalok stúdiója '75.

Fejérmegyei Hírlap, 1975. apr. 29.

Bujdosó Ernő, [ ]

L.: Kő Pál.

—: fiatal .... 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1975. jún. 14.

Bujdosó Konő, Jestő

L.: Mihály Gálos

–: Hallo Huk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975 jul. 28.

Bajdosó Ernő, festőművész

Egri Mária: A megújult Szolnoki Képzőművészeti Triennálé

6. Térdrecsők, olaj, vászon, 85 x 75 cm. /repr./

Művészet, 1987. nov., dec., 84-old.

Bujdosó Ernő festőművész

a Rákospalotai tárlathelyiségben aug. 13.-ik tekinthető meg a festőművész kiállítása, Mihály Gábor szobrászművésszel együtt.

Láttuk, hallottuk

1975. VIII. 10. Petőfi, 17:39 Gné

Bujdosó Ernő festőművész

Bujdosó Ernő festőművész és Mihály Gábor szobrászművész kiállítása a Lila iskolában tekinthető meg, aug. 13ig

Kiállítások

Élet és Irodalom, Budapest, 1945. aug. 2.

Bujdosó Ernő

A XV. kerületi Lila iskola a közeljövőben mutatja majd egyéni kiállításon a művész munkáit

Esti Hírlap, 1975. jún. 14.

Bujdosó Ernő, festő

● KIÁLLÍTÁS. Bujdosó Ernő festőművész kiállítása ma délutántól látogatható Bonyhádon, a művelődési házban.

– Kiállítás

8

Esti Hírlap Bp. 1981. okt. 12.

Bujdosó Ernő

Gyarmathy Tihamér gyüjteményes kiállitása a Műcsarnokban november 23.-tól megtekinthető.
Szlaukó László és Sallai Katalin a szolnoki megyei Művelődési Központban november 23.-tól,
Lacza Márta és Dékány Ágoston a Csepel Művek Munkásotthonában november 30.-ig,
Kurucz D. István a Csontváry Teremben november 29.-ig,
Bujdosó Ernő a Studió Galériában december 1.-ig,
Kaján Tibor a Fészek Művészklubban december 2.-ig mutatja be műveit,-közli a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. nov. 24.
XXIII. évf. 47. sz. 8. lap.

Bújdosó Ernő, festőművész

A Pest megyei pártbizottság Nagy Jenő u.-i székházának aulájában rendezett tárlaton az MSZMP-alapszervezetébe tartozó festők művei láthatók. A művész montázstechnikával töpreng századunk problematikáján. |emlétve|,

Losonci Miklós: A sokrétű festészet tárlata.
Pest Megyei Hírlap, 1979. febr. 6.

Bujdosó Ernő, festőművész

„Tükröződés", vegyestechnika,
100 x 90 cm. (repr.)

Művészet, 1979. ápr. 9. old.

6 Bujdosó Ernő: Térdreesők,
olaj, vászon, 85 × 75 cm (fotók Kozma Károly)
Bujdosó Ernő

Tükröződés

Pogány Gábor: A jubileumi Studió-kiállitás története.
Müvészet, 1979. április/4. szám/ 8. oldal

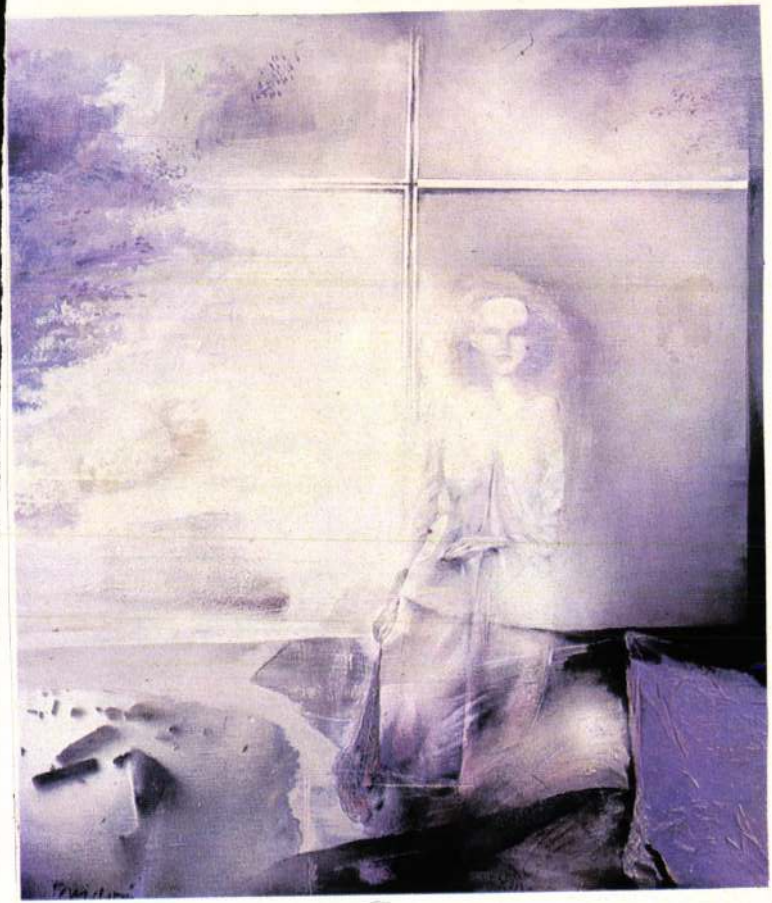

Bujdosó Ernő: Tükröződés, vegyes technika, 100×90 cm

Bujdosó Ernő, festőművész

Az ócs utolsó hónapjában a gyat-lelket próbára tevő bemutatkozást rendezett a Fiatal Képzőművészek Stúdiója. Érdemes nevekkel jelezni, hogy kik azok, akik elsősorban igérik a kortárs festészet körének egészséges bővülését: Bujdosó Ernő, Dienes Gábor és még többen.

Berczky Lóránd: A fiatalok stúdiójának kiállítása.

Kritika, Budapest, 1979.3.

Bujdosó Ernő, festőművész

A városok mellett a községekben is egyre több igény merül fel az utcák, terek, középületek szépítésére. — Köztudott, hogy tavaly ott egyebek mellett Bujdosó Ernő gobelinje Lajosmizsén látható. (említve).

V.M.: Új köztéri alkotások.
Petőfi Népe, 1983. szept. 8. 5. old.

Bujdosó Emő fm

gobelinje

emlékül

→ FERENCZY NOEMI

MŰVÉSZET 1985/10/20
21

Bujdosó Ernő

SZOT ösztöndíj '86-87

Magyar Nemzet 1986. VII. 3.

Bujdosó Ernő, testő

L: Kéri Imre

–: Az 1986/87. évi KOT – öntöndíjasok 8

Élet és Irodalom Bn. 1986. júl. 4. XXX/27

Bujdosó Ernő, [Pestő]

L: Fajó János

-: Heti ajánlat 3

Új Tükör, Bp. 1986. szept. 14 XXIII/37

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bujdosó Ernő

PETŐFI NÉPE

APR 1021

Antalfy István



Bujdosó Ernő: A múlt

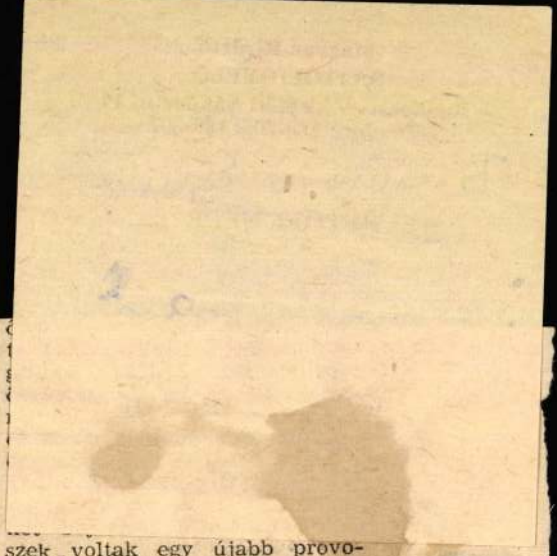

...helyiségében. Erre
z alkalomra meghívták *Takács*
ózsef szociáldemokrata ország-
yűlési képviselőt, a földmun-
ássság Kecskeméten már köz-
smert vezetőjét. A pártszerve-
et vezetősége úgy döntött, hogy
központi kiküldöttet 10—12
agú bizottság fogadja, amely-
ek tagja volt: *Schmidt József, Kovács Jenő, Kolin István, Fe-cete Sándor, Szmilkó József, Csontos József, Kovács Béla, Lakos Gáspár, Mészáros Ferenc* s még mások.

Reggel 9 órakor a munkás-otthonban találkozott a fogadó bizottság. Tíz óra körül indul-ak ki a nagyállomásra Takács József fogadására. Az állomás környékén feltűnően sok han-goskodó ember gyűlekezett, s közöttük fel lehetett ismerni a helyi nyilasokat. Az állomásra egyekvők egyike észrevéve a helyzetet szólt a szolgálatot tel-esítő rendőrnek, hogy provo-káció készül és még meg lehet-ne akadályozni a botrányt. A rendőr azonban ügyet sem ve-tett a figyelmeztetésre.

szek voltak egy újabb provo-kációra.

A város haladó személyiségei jól számították, hogy az üldö-zés nem sokáig várat magára. Éppen ezért már másnap, már-cius 20-án a párt Szarvas utcai székházában valamennyi iratot elégették. A várható következő lépés a párt betiltása volt. Erre néhány nappal hamarabb került sor, mint ahogyan a belügymi-niszter intézkedett.

A város polgármestere dr. Liszka Béla aláírásával és már-cius 24-i keltezéssel a szociál-demokrata párt elnöke, a nem-zeti munkaközpont és a kecs-keméti rendőrkapitányság a kö-vetkező határozatot kapta: A

4 Bujdosó Ernő: Hommage à Pietro Lorenzetti, olaj, vászon, 60 × 50 cm, 1987

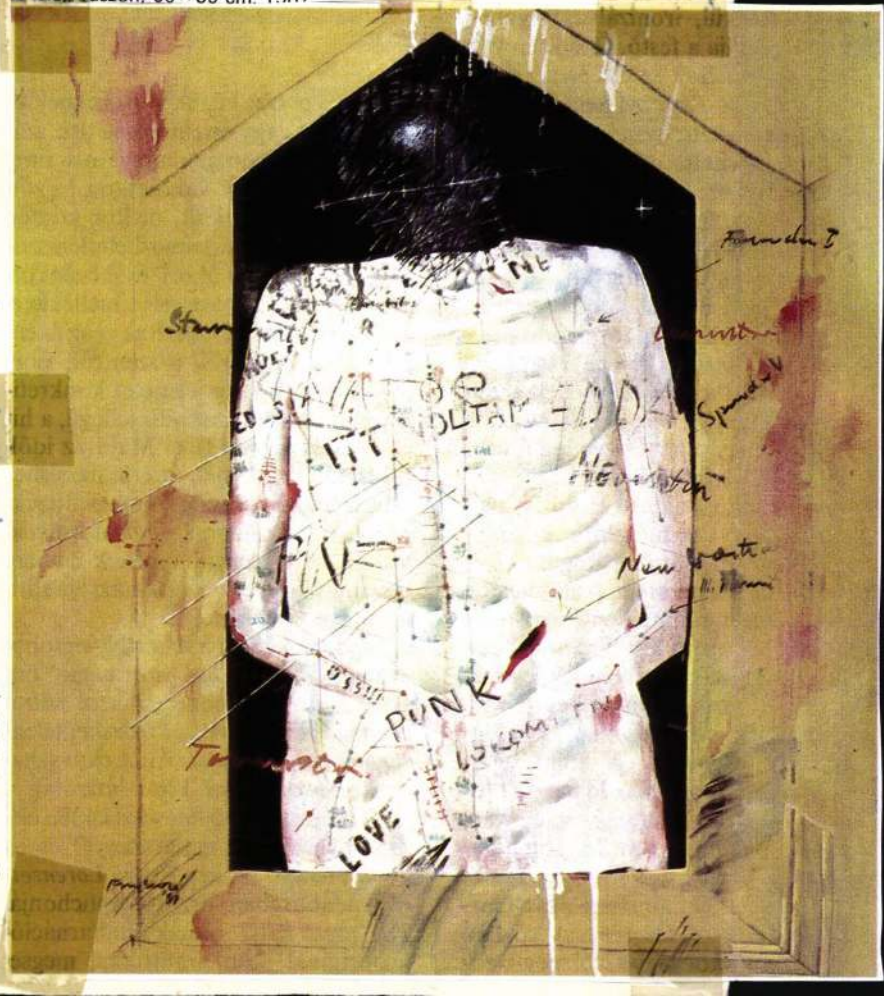

nem grotesz
nézve ábrázo
a képben, ne
is él velük.
vászonra ráfe
újból szétte
festette; kétsz
és a lefestet
térbe kerül..
ságtudatosít
meg: egy od
kompozicion
mónia, a kla
tozás fejezi k
mi, szellemi
látható – vag
is látható – t

Leolvasha
nyeiről, hog
képpel, hane
gondolattal k
festés közbe
gondolt. Leg
veszélyt akar
nyeken felira
köze ezeknek
ráfiákhoz. N
kalligrafikus
dern kalligra
niss gondolat
belinszövők
re emlékeztet
tetnek, hogy
nem szabad e

voltát (saját esetében az Ybl Főiskolát és a benne működő Népi építészeti TDK-t, a Kapy Jenő-féle szakmérnökit, valamint a Vándor- és Mesteriskolát). Schreck iskolái BME-központúak (műegyetemi alapképzés, majd DLA és mesterképzés), mely intézmény számára azért is fontossá vált, mert az egyetemi évek pályázatai során alakult ki az a társaság, mellyel a diploma után aztán irodát is alakíthattak. Az oktatás kapcsán felmerült az iskoláikat befejező fiatal építészek determinációja, egzisztenciális előmenetelüknek, vagy éppen ellehetetlenülésüknek kérdésköre. Wesselényi-Garay meghívott beszélgetőtársai építészetének, és egyúttal a hazai építészképzés progresszivitását firtatta, hozzátéve, hogy szerinte a magyar építészetet áthatja egyfajta „forma-fóbia". Többnyire egyetértettek abban, hogy a képzések itthon kissé porosak, mely előidézheti, hogy koravén emberek kerüljenek ki az oktatási intézményekből. Hiányoznak az iskolákból a kutatások, a kísérletezésre inspiráló koncepciók. Mindketten elmondták, hogy saját építészetükben, saját habitusuknak megfelelően mindig próbálnak újítani. Zsuffa szerint ez elkerülhetetlen, hiszen minden építés valahol progresszió. Ehhez irodájukban annyi tesznek hozzá, hogy „helyreigazított" és belülről, a funkcióból építkező házakat terveznek, forma- és „stílus"-keresésük is ezen alapszik. Schreck szerint ez inkább téma-függő: megpróbálnak minden új feladatot „tiszta lappal" kezdeni, a megoldási módszerek, formavilág, design minden alkalommal más és más kell, hogy legyen. Ehhez jó terep számukra a pályázat, melyekben előszeretettel kísérleteznek. A tervezés sokszor nem függetleníthető a trendektől, sőt a divattól sem. Zsuffa ezzel ellentétben a divatot elvetendőnek tartotta, mivel a divatos dolgok élettartalma az épületekhez képest igen csekély, sokkal helyénvalóbbnak tartja ehelyett az ösztönt, a zsigeri tervezést, valamint a hagyományokból és a helyi adottságokból kiinduló koncepció-alkotást.

Az estek sokrétű gondolatait lajstromozva egy-két tanulság levonható. Az egyik például, hogy a jelenlegi fiatal építész generáció - jó eséllyel - szintúgy inhomogén csoporttá válik majd, mint sokat kritizált, vagy épp' csodált mestereik korosztálya. Ezentúl még újabb „bálvány-öntések" is előfordulhatnak „döntések" helyett! A kérdés már csak az, hogy változik-e majd emellett a hozzáállás, a stílus, a habitus, a nyitottság mértéke a másik (szak)ember irányába. Ennek elősegítéséhez – úgy tűnik – elengedhetetlen a sokat emlegetett oktatás, valamint a kommunikáció javítása. E beszélgetéssorozat - ha mikro-hatósugarú környezetben is, a fiatalok körében, a mestergeneráció szinte teljes érdektelensége mellett – talán máris javított az általános közállapotokon...

Csontos Györgyi

A www.m-e-m.hu címen található weblapunkon, a most induló Agora rovatban az egyes estek szereplőitől származó szövegek külön is elolvashatóak.



f_f_f

Kiállítás az Építészek Házában, május 18-június 1.

AZ ÉPÍTÉSZEK HÁZA varázslatos hangulatú padlásterében megrendezett f_f_f „fiatalok feketén-fehéren" című kiállítás célja a 20-40 éves magyar építészek tevékenységének minél szélesebb körű bemutatása volt. A szervezők pályázatot írtak ki a tárlaton való szereplésre; a beérkezett munkákat az ország nagyobb régióit képviselő építészek, Getto Tamás, Czigány Tamás, Rudolf Mihály, Vesmás Péter, Dévényi Tamás, illetve a MÉSZ elnökségi tagjaként Csontos Györgyi alkotta. A MÉSZ meghívott kurátora Vámos Dominika volt. A kiállítás „jel-szava" a „helyreigazítás" volt. Ez a kurátoroknak arra a szemléletére utal, mely szerint „fontos, hogy az építészeti alkotások beszéljenek a környezetről, láttatva és éreztetve miként lesz képes az új mű a jövőben „helytállni", az adott helyszínhez igazodni – emelve a hely szellemét, az ország építészeti karakterét." A tárlat – a szellemes installáció keretei között – összességében igen reprezentatív képet mutatott: 69 építész, 173 tablója volt megtekinthető. Számos eddig kevéssé ismert „új név" is bemutatkozhatott, figyelemre méltó minőségű tervekkel és kész épületekkel.

HP

Fapados és high-tech közterek

Bujnovszky Tamás fotóihoz

Az elsősorban a fiatal magyar értelmiségiek által preferált romkocsmákat az utóbbi időben felfedezték maguknak a „fapados" turisták ínyencei is. A hétvégenként Budapestre érkező külföldiek péntektől vasárnapig megtöltik az erzsébetvárosi Szimplát, a ferencvárosi Tűzraktért, vagy a terézvárosi Pótkulcsot. Ez azonban azt is jelzi, hogy bizonyos értelemben megváltozott maga a turista-lét is: a romkocsmák ugyanis a város „mélyén", házaktól közrezárt kis titkos terekben, a hagyományos turistalátványosságoktól távol, kevésbé attraktív negyedekben rejtőznek. Merthogy néha tényleg úgy tűnik, mintha rejtőznének, ezeket szinte meg kell keresni – a romkocsmázás „aktusának" része a felderítés kalandja, az, hogy néha meg kell kérdezni egy arra járó helybélit: melyik kapun is kell bemenni? melyik hátsó folyosó visz oda? abból az udvarból nyílik még egy udvar és majd abban lesz? Ezeket ritkán jelzik cégérek, ezeket az utcáról szinte sosem látszanak, létüket, helyüket egyszerűen tudni kell. Azaz a közösségi kapcsolati hálókban, s nem a marketing világában vannak jelen. Fapadosak – a szó mindkét értelmében.

H.P.





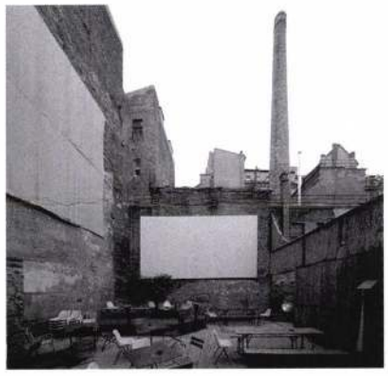



A SZIMPLA



A TŰZRAKTÉR



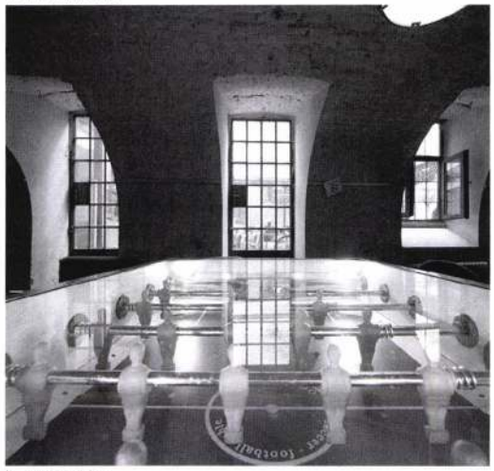

A PÓTKULCS

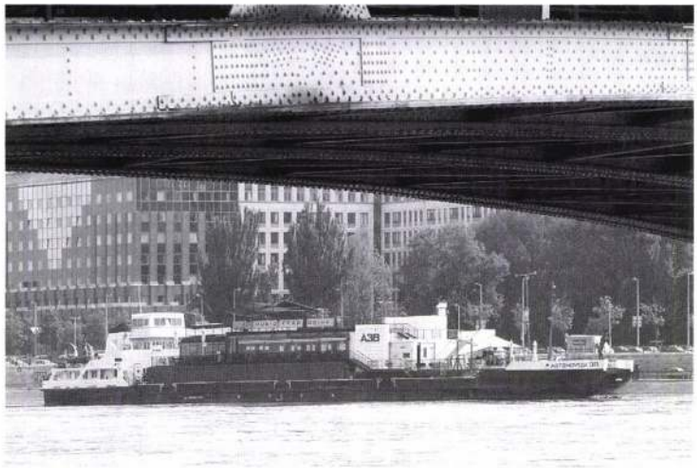

AZ A38 HAJÓ







A köztéri kultúra sajátos megnyilvánulása volt az Erzsébet téri Gödör Klubban májusban megrendezett Crash Test Dummy című eseménysorozat. A hasonló nevű nemzetközi csoport által szervezett, Közép-Európa több nagyvárosát is meglátogató vándorprojekt budapesti állomását helyi programokkal is kiegészítő hazai szervezőpartner, a Trafó – Kortárs Művészetek Háza honlapja szerint a köztér, mint kulturális találkozóhely természetét vizsgáló projekt építészeti magja a Mobil Studio Cocobello volt, mely a többi, körülötte elhelyezett provizórikus építménnyel együtt egy „multimédiás társadalmi szobrot" alkotott. Az alkotócsoport koncepciója szerint ez „az építészet, a performansz, a médiaművészet és a köztéri művészet kapcsolatát erősítve interdiszciplináris vizsgálódásokkal, az aktuális migrációs problémákkal, ellenőrzési- és kontrollmechanizmusokkal foglalkozik. Ugyanakkor a Cocobello – melynek prototípusa a legutóbbi velencei építészeti Biennálén, a német pavilonban debütált – hipermobil térként működik, szatellitként utalva a jövő mobilitási formáinak víziójára." (A Crash Test Dummy projektről és alkotóiról lásd: www.crashtestdummy.net)

H. P.

A Ramsar Egyezmény háza

Vízház Schremsben

AZ AGGTELEKI FOGADÓÉPÜLETTEL szellemében és funkciójában sok hasonlóságot mutató természetvédő, kiállítási és kutatóépületet adtak át egy alsó-ausztriai védett lápvidéken.

1971-ben Iránban, Ramsar városban írták alá és 1975-ben lépett hatályba az *Egyezmény a nemzetközi jelentőségű vizes területekről, különösen, mint a vízimadarak tartózkodási helyéről*. Azóta mintegy 144 ország csatlakozott hozzá és több mint 900 vizes élőhelyes terület szerepel a listáján.

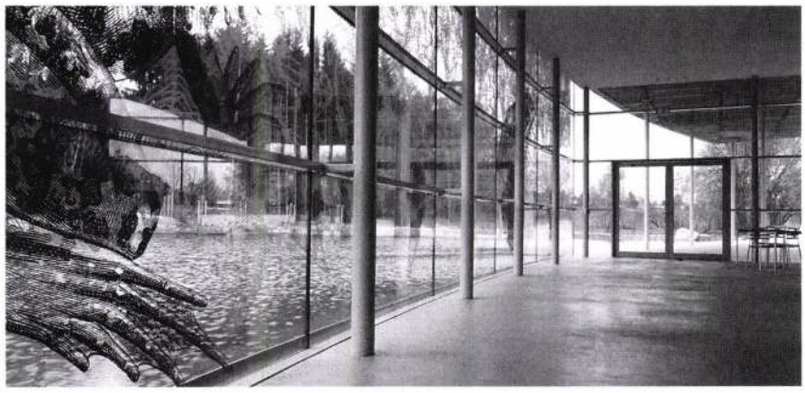

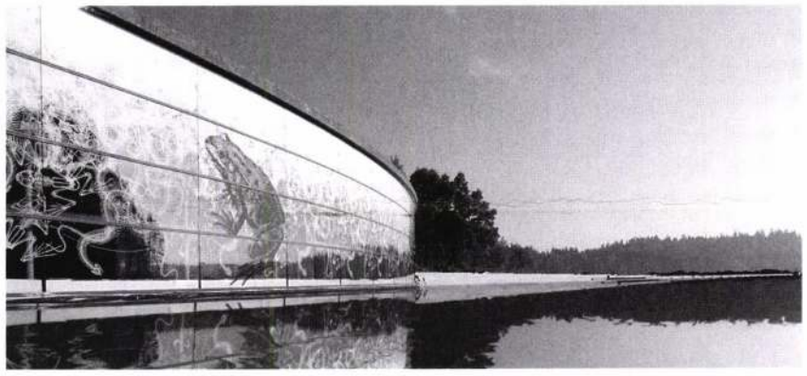



FOTÓK • PICTURES • DIETER SCHEWIG

Az ausztriai Schrems város önkormányzata néhány éve pályázatot nyújtott be a közeli lápvidék mellett felépítendő Ramsar információs-, kiállítási- és kutató központ felépítésére. A Johannes Kislinger vezette AH3 Architekten építésziroda nyertes tervét egy év alatt valósították meg. A ház 2006. április 28-án nyílt meg.

A tervezők elképzelése szerint tájba illő, a topográfiai adottságoknak teljes mértékben alávetett épület épült, melynek formáját is a természeti környezet elemei határozták meg. Az épületnek egyszerre kell szolgálnia a természetközeli hatást, az autentikus természeti parkot és az információs célokat. Alacsony energiafelhasználású, monolitbeton tetővel összefogott épületet formáltak, mely mégis a tájba olvad, hosszan elnyúlik a vízparton, és az erdő vizes élőhelyeket kínáló teraszainál ér véget. Az anyagok, a sötétszürke beton és a sötét kavicstető a láp színeit tükrözik, az üvegfalon át, bentről csodálatos a kilátás a körben elnyúló víztükörre.

A látogató az északnyugati oldalról érkezve a parkolótól egy füves térségen érkezik, közben más és más arcát látja az épületnek, teljességét csak közvetlenül a bejárat előtt érzékelheti.

A belépő úgy érzi, mintha elnyelte volna a természet, a víz. Az üveghomlokzat a kinti és a benti világ közt érzékeny szűrőként viselkedik, a külső homlokzat művészi megformálása is több célt szolgál, Ingeborg Strobl kétéltű-üvegrajzai a funkcionális árnyékoláson túl kivetítik a belsőben megtekinthető világot is. Az állandó és az időszaki kiállítás tereit is üvegfal osztja. A három nyelvű (angol, cseh, német) olvasható feliratok a határok feloldását szolgálják.

Schremsben olyan – természetmintára rajzolt – információs és kiállítási centrum készült, mely nyitva áll a kirándulók előtt, de a nemzetközi kutatási projektek megvalósítását is segíti.

Beliczay Zsuzsa



Bujdosó Ernő, festőművész 3. Folytatás.
Pogány Sábor: Feljegyzés utódoknak – Bujdosó Ernő új képeiről

3 Bujdosó Ernő: Feljegyzés utódoknak V (Gerinc), olaj, vászon, 80 × 70 cm, 1987

MŰHELY



Művészet, 1988. szept., 37-old.

5 Bujdosó Ernő: Papírmadonna, olaj, vászon, 60 × 60 cm, 1986 (Dr. Doszpod-gyűjtemény)

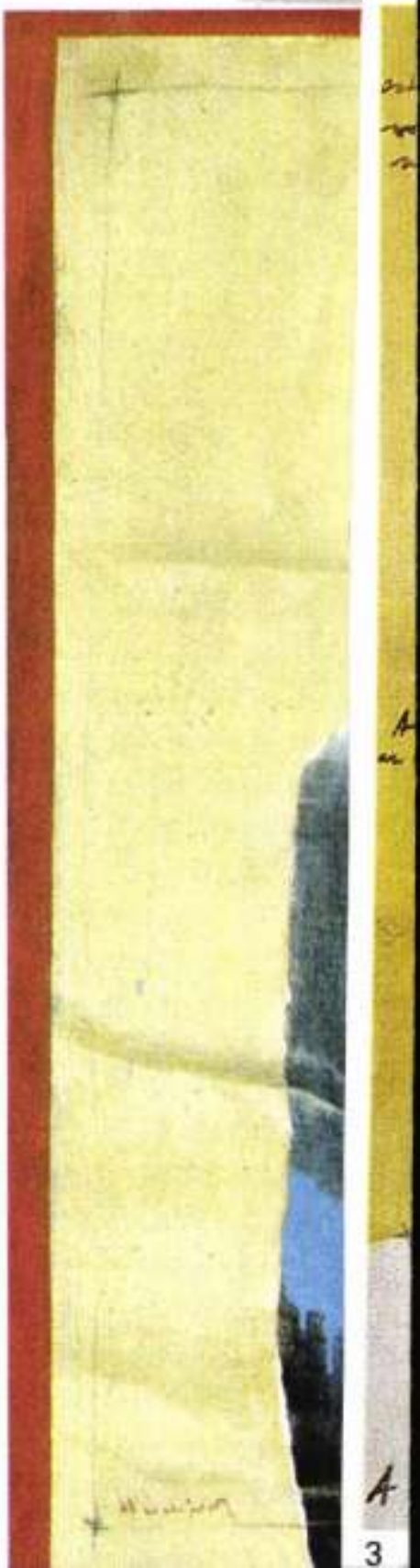

tott vásznon át a leány nyakára kötött valóságos aranylánc (egy gyöngyszemmel) szinte megfordítja a hatást, a jelenet egészen profánná válik, de idézőjelbe kerül: mintha a függönyök közti résen nem a képtérbe, hanem a képtérből a valós térbe, hozzánk, ránk kacsintva a festő szólna…

A figurák egyre inkább közelítenek a két dimenzióhoz, a már nem is redőzött ruhák mögött a kezeik eltűnnek vagy jelzésimitációvá absztrahálódnak csupán, csak a fejek élnek… A képen nem történik semmi – a kép nem történik. Bujdosó behozta képeibe a 80-as években a kora középkori, a bizánci ikonok szigorúságát, de azután ezt a késői pravoszláv ikonok talmi szigorúságával váltotta föl – az ünnepélyes, időn kívüli szerkesztésmód ellentmond a figurák esettségének, fizikai és pszichikai kibillentségének, nagyon is egyedi, eseti megjelenésének *(Dobozon ülők)*. Ezeket az

Bujdosó Ernő, feljegyzés utódoknak. Bujdosó Ernő új képeiről. 2.) Folytatás

2 Bujdosó Ernő: Feljegyzés utódoknak VII (Corpus), olaj, vászon, 80 × 60 cm, 1988 (Dr. Fantoly-gyűjtemény)

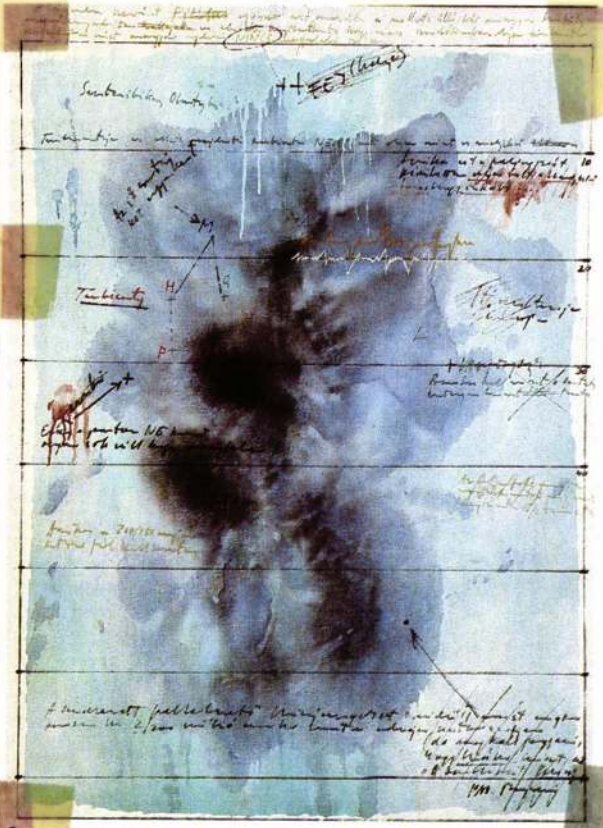

Művészet, 1988. szept., 34-old.

Bujdosó Ernő, festőművész 1.) Folytatás

Pogány Gábor: Feljegyzés utódoknak Bujdosó Ernő új képeiről.

1. „Bizsu ikon", vegyes technika, vászon, 90 x 80 cm, 1983.
(A Művelődési Minisztérium tulajdona.) |repr.|

1 Bujdosó Ernő: Bizsu ikon, vegyes technika, vászon, 90 × 80 cm, 1983 (A Művelődési Minisztérium tulajdona)

5. „Papírmadonna", olaj, vászon, 60 x 60 cm, 1986.
(dr. Vaszpod gyűjtemény). |repr.|

Művészet, 1988. szept., 36 – 38 – old.

Tisztelettel meghívjuk Önt

BUJDOSÓ ERNŐ

festőművész

kiállításának megnyitójára
1994. május 10-én 17 órára
a
VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

A kiállítást megnyitja:

Dr.Feledy Balázs

a Világkiállítási Programiroda
kulturális igazgatója

A kiállítás megtekinthető: 1994. május 10-től május 22-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.



VIGADÓ GALÉRIA

Magyar Alkotóművészeti Alapítvány

MT REKLÁMIRODA

Bujdosó Ernő

a Damjanich Múzeum küldötte az
V. szolnoki képzőművészeti triennálén

Magyar Nemzet 1987. VI. 17.

Bujdosó Ernő festőművész

A TOLDI Moziban augusztus 2.-án nyitják meg Kiss Gusztáv grafikusművész kiállitását.
A Nagymarosi Művelődési Házban augusztus 3.-án nyitják meg Baska József festőművész és Gyurcsek Ferenc szobrászművész tárlatát.

A "LILA" Iskolában, XV., Kavicsos köz 4. sz. alatt augusztus 13.-ig lesz megtekinthető Bujdosó Ernő festőművész és Mihály Gábor szobrászművész kiállitása, a Kulturális eseményeket közlő rovat szerint.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. aug. 2.
XIX. évf. 31. sz. 8. lap.

Bujdosó Ernő

a Stúdió KISZ-szervezete „Ifjúság a szocializmusban" c. pályázati felszírásra készült műveket a Nemzeti Galériában rendezett kiállításon mutatja be, melyen szerepel műve.

Pogány Gábor —
Molnár Zsolt: Fiatalok a Nemzeti Galériában.
Magyar Ifjúság, 1975. máj. 30.

Bujdosó Ernő

Pressóban ülő olaj 80×100

Stúdió '73 Ernst Múzeum

Bujdosó Ernő festő

1944-ben Lajosmizsén született. 1973-ban végezte el a Képzőművészeti Főiskolát Szalay Lajos festőosztályán. 1974-ben Derkovits ösztöndíjat kapott. Jelenleg a Képző- és Iparművészeti Gimnázium tanára.

"Ifjuság a szocializmusban" kiállitás katalógusa
MNG, Fiatal Képzőművészek Studiója 1976. Bp.

Bujdosó Konó, [festő]

L.: Tenk László

P. Szücs J.: Stúdiópályázat ... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. dec. 12.

Bujdosó Ernő

2

„Műterem" o.v.

100 x 120 cm

– repró –

"Ifjuság a szocializmusban"kiállitás katalógusa
MNG,Fiatal Képzőművészek Studiója 1976-

Bujdosó Ernő, festő

L.: Fajó János

— : A hét végi 9

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. aug. 9

Bíjdasó Ernő festő

az Ernst-Múzeumban rendezett Stúdió '45
c. kiállításon szerepelnek a művész
művei.

Molnár Zsolt: Stúdió '45
Magyar Nemzet, 1946. jan. 9.

Bujdosó Ernő

Találkozás Chagallal

Bujdosó Ernő. Találkozás Chagallal
o. f., 80x100 cm 1976 (fotó Fenyvesi)



Bujdosó Ernő
és Szathmáry Györgyi
Szombathely / Forradalmi Múzeum

-----Kiállitások.

Müvészet,1978.március - 48.lap.

Bujdosó Ernő

Részt vett a tárlatok a
művész.

Tandi Lajos: Szegedi nyári tárlat.
Tiszatáj, 1977. aug. 7 - 3 oldal.

Bujdosó Ernő

A KISZ Budapesti Bizottságának díjával tüntették ki.

Magyar Hírlap, 1970. IV. 7. 9. l.

Bujdosó Ernő grafikus

a Kecskeméti művésztelep kiállítását a Megyei Művelődési Központban rendezték, melyen a művész művei szerepelnek. „Tékozló" c. (említve)

Halász Ferenc: Bemutatkozik a művésztelep. Petőfi Népe, 1976. nov. 7.

Bujdosó Ernő

„Gondolatok a XX. századról"
(vegyes)

Baracs Dénes. Hét látomások Párizsban.
Új Tükör, 1978. április 23 – 10 lap.

Bujdos ó Ernő

„Gondolat a $\overline{XX}$. századról"

(repro)

Baracs Dénes: Hun látomások Párizsban.
Új Tükör, 1978. április 23 - 10. lap.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 ÁPR 24
Fejérmegyei Hirlap

Bujdosó Ernő festő-művész

1021

Fiatalok stúdiója '75

A fiatal művészek stúdiója évről évre megrendezi a pályájuk első szakaszát járó képzőművészek részére bemutatkozó-bizonyító jellegű kiállítását. Az idén a dunaújvárosi Uitz kiállítási terem a stúdió-tárlat színhelye, s rendezői a fiatal művészek stúdiója mellett a Műcsarnok Vállalat, s a Bartók Béla Művelődési Központ. A dunaújvárosi ifjúsági napok alkalmából a városi KISZ-bizottság pályázatot is hirdetett a tárlat kiállítói között s a zsüri bírálatai véleménye alapján következők részesültek pályadíjban: Bujdosó Ernő festőművész, Samu Géza szobrászművész, és Tassy Béla grafikusművész.

A stúdió-kiállítást pénteken délután 6 órakor Pogány Gábor, a stúdió titkára nyitja meg. A tárlat május 11-én zárul.

AP

rlap KB

korlatban

yújtási
ég

nyekre tekintettel tőle megkívánható. Nyilvánvaló, hogy a segítségnyújtással kapcsolatban fokozottabb követelmény támasztható az orvossal, vagy elsősegélynyújtásban képzett személyekkel szemben, mint az ilyen irányban járatlan emberrel szemben. *A segítségnyújtásban képzetlen ember tevékenységének megítélésénél elsősorban a segíteni akarás és ennek megfelelő tevékenység az irányadó akkor is, ha ez a segítség nem volt eredményes.* Fokozhatja a segítségadást megkövetelhető mértékét a segítségre szoruló személy állapota és személyi

Bujdosó Ernő
festőművész

A művész a Derkovits-ösztöndijasok
szombathelyi kiállitásán szerepelt.
Szatmáry Györgyi szobrászművésszel együtt.

Népszava, 1977. április 6.
5. oldal.

Derkovits-ösztöndíjasok kiállítása

Tíz Derkovits-ösztöndíjas képzőművész alkotásaiból *nyílt kedden kiállítás Szombathelyen* — a művész szülővárosában —, a róla elnevezett általános iskolában. Ezúttal 40 grafikát, kisplasztikát és táblaképet állítottak ki. Vas megye évente nívódíjat adományoz a kiemelkedő munkát végző ösztöndíjasoknak. Ezt az idén megosztva *Bujdosó Ernő* festő- és *Szatmáry György* szobrászművész kapta. Mindkét művész díjazott műveiből jövőre tárlatot láthat a közönség a *Forradalmi Múzeumban.*

Bujdosó Ernő



Bujdosó Ernő. Találkozás Chagallal
o. f., 80x100 cm 1976 (fotó Fenyvesi)

Bujdosó Ernő
és Szathmáry Györgyi
Szombathely / Forradalmi Múzeum

Művészet, 1978. 3.
48. old.

Bujdosó Ernő, festő

Studió de Budapest

NAGY ÉRDEKLŐDÉS A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK IRÁNT

Párizs, március 17.

A hatalmas Grand Palais üvegbúrája alatt tegnap kissé megilletődve álltak a Pestről jött festők és szobrászok. Az 1884-ben alakult Független Művészek Szövetsége által rendezett kiállítás, szám szerint a 89-ik, igen jeles esemény; a kubizmus születésének 70. évfordulója. A másik, nem kevésbé nagy ügy — a mi számunkra —, hogy a Palais hatalmas területének nem is kis részén

Studió de Budapest néven a fiatal képzőművészek stúdiójának kiállítása látható.

A negyven fiatal festő, szobrász és grafikus 106 műve közvetlenül a Függetlenek tradicionális kiállítását követi, majd azt a Horizon Jeunesse fiatal francia képzőművészeti csoport alkotása.

Rengeteg ember tolongott reggel 10 órakor a bejárat előtt, hogy bebocsátást nyerjenek.

Az érdeklődők igen sokáig álltak a budapestiek alkotásai előtt,

s meglepő kíváncsiság és elismerés volt érezhető. *Bujdosó Ernő, Gábor István, Tamás Noémi, Szkok István képei, Balázs Eszter* rendkívül finom szobra, *Farkas Ádám* bronzsorozata, *Gyurcsek Ferenc, Buczkó* különleges kompozíciói és *Tornay* plakettjei, a grafikusok közül *Záborszky, Drozdik Orsolya* grafikái valóban nagy elismerést arattak. Igen sokan fényképezték a műveket.

Az érdeklődők, közöttük Illyés Gyula és felesége, és a Magyar Népköztársaság párizsi nagykövete,

számos kérdést tettek fel a fiatal magyar képzőművészeknek. A francia közönség hosszasan időzött a teremben, s ez azért is jelentős, mert a reggeli megnyitón többségében műítészek, kereskedők és alkotóművészek jelentek meg.

S bár semmiképpen nem feladatunk semmiféle bírálat, véleményünket a Grand Palais közönsége formálta meg, amely úgy vélekedett, hogy a korban, szemléletben megegyező Horizon Jeunesse anyagánál

a stúdiósok képei, szobrai és grafikái lényegesen jelesebb színvonalat képviselnek.

Üdvözölhető, hogy a Függetlenek mutatós katalógusa mellett a párizsi magyar sajtóiroda *Patkós Imre* szerkesztésében egy praktikus, informatív, jól kezelhető és áttekinthető füzetet adott ki a magyar művészeti életről, különös tekintettel a fiatal képzőművészekre.

Jó áttekintést ad a magyar piktúra és szobrászat jelenlegi helyzetéről,

a különböző irányzatokról a magyar avant-garde-ról.

Az a harmincöt fiatal képzőművész, aki a 89-ik Függetlenek kiállítására személyesen érkezett, rendkívül meghatódottan vette tudomásul, hogy menynyire értik és értékelik Franciaországban tevékenységüket.

(Schiffer)

(Schiffer): Esti Hi

2

c. 17.

...intézet munkatársai. A csontok mintegy *tucatnyi 20—40 év közötti férfitől és nőtől származnak*. Találtak két teljesen ép koponyát is. A maradványok arról tanúskodnak, hogy a „pekingi előember" leszármazottjainak koponyacsontja *egy centiméterrel vastagabb, fogazata nagyobb, erősebb volt mint a ma élő emberéké.*

Korábban Izrael azt állí... totta, hogy a harcot ne... akarja a folyón túl kite... jeszteni.

★

Washington, március 17.

Heltai András, az MT... tudósítója jelenti:

Az amerikai kormán... tegnap *felszólította Izraelt... vonja ki csapatait Liba... nonból,* de egyúttal értés... re adta, hogy *nem sürget... a kivonulást* mindaddig... amíg libanoni vagy ENSZ...

HIROSIMA ÉS NAGASZAKI TILTAKOZOTT

A kínai légköri atomrobbantás visszhangja

Tokió, Peking, március 17.

A kínai külügyminiszté... dik világháború végé... atomtámadással sújtott ké... japán város polgármester...

Bujdosó Ernő, festő

NEODEKADENCIA

Bujdosó Ernő kiállítása a Stúdió Galériában

Szaporodnak a jelek. Mostanában jobban tetszik egy vékony ezüstlánc a nyakon, mint három vastag arany. A lányok bordóba, lilába öltöznek, és harisnyájuk is bordó-lila, csak egy árnyalattal világosabb. Hiába volt Móricz-centenárium, Krúdy csillaga fényesebb, mint valaha. A szimbolisták is a „levegőben vannak", nem tett bennük semmi kárt a levonult újszecessziós hullám. *A Stúdió Galéria* falain visszavisszajárnak titokzatos sorsú festett hölgyek, festett kocsikerékkalappal, mintha egy spiritiszta társaság eltökélt szándékkal mindig *ugyanarra* a kísértetre lenne kíváncsi a dédanyák korából. (A hölgyhöz illő préselt ibolyacsokorral a Műcsarnokban lehetett találkozni néhány hónappal ezelőtt.) Fiatal képzőművészek jó része a *„finom"*, a *„szofisztikált"*, az *„elegáns"* felé húz. Paktálnak az árnyalatokkal, összejátszanak a rebbenő körvonalakkal, megmosolyogják a vérmes neoavantgarde-ot, a következetesebbje még az avantgarde-ot is. Szinte várom, hogy mikor állít ki valamelyik harmincéves egy szabályos impresszionista festményt, mint ingereinket leginkább megbizsergető újmódian merész tettet.

Ilyen értelemben *Bujdosó Ernő* képei még fejlődhetnek. A körvonalakat ugyan már elbizonytalanította, a helyi színeket már felszámolta, de még makacsul ragaszkodik szimbólumgyanús témáihoz: illékony, múlásra ítélt szerelmek ábrázolásához, őszülésnek induló tájak felfestéséhez. Egy paraszthajszál még elválasztja az új-ódon tiszta impresszionizmustól. Ha száz évvel ezelőtt ródik a kritika, még bizonyos „müncheni fülledtséget" kellene a festő szemére vetni. Ma megdicsérjük, mert szépen dolgozik. A plextol, ez a kellemetlen műanyag tárgyak színvilágát felidéző festék, az ő tábláin foszló selyem, olvadó savanyú cukor, felborzolt tollpihe állagára emlékeztet. Felületei is ötletesek. A kopásokkal és a fújásokkal, az átfedésekkel és a kihagyásokkal megszövi azt a halállal és az erotikával, a végzettel és a titokkal teli hangulatot, amely rendszeresen megülte az egykori bohémek hónaposszobáit. Az *Ópiumszívó álmát* festő Gulácsy mindenesetre örülne, ha látná posztumusz tanítványát.

Én mégsem tudok hiánytalanul örülni, pedig szeretem Gulácsyt. Néhány évvel ezelőtt egy gyűjteményes kiállításon találkoztam ugyanis egy Bujdosó-képpel, *Páholy* volt a címe, és sokkal többről szólt, mint önelégült magányról és jobb híján szerelemről, tehát a Stúdió Galériában látványosan végigragozott divatos paradigmáról. Volt abban a képben riasztó közöny, bezápult szomorúság, de volt benne kamaszos játék is. A felnőttszörnyűségre rárröhögő valódi bizsu a festett nyakon, valódi aranyciráda a boldogtalan sötét hátteren. Akkor azt hittem, hogy Bujdosó nem fogja könnyen átadni magát egyetlen képletbe foglalható életérzésnek. Sőt: azt hittem, hogy ha Bujdosó egyáltalán átadja magát valaminek, az a látszat és valóság szembesítéséből fakadó frónia lesz.

Nem ez történt. Az emberi együttélésről — azaz inkább együtt nem élésről — szóló *Páholy* feszültsége az *Erkélyben* lagymatag bánattá szelídült, a *Majálisban* arc nélküli örömmé édesedett, a *Pygmalionban* homályos parabolává szürkült. Túl gyorsan, túl könnyen, túl kis közegellenállást legyőzve nosztalgiáznak, sóhajtoznak ezeken a festett tájakon. Valami hiányzik belőlük ahhoz, hogy ne csak a bordó harisnyás neodekadencia ízlésére helyeseljenek. Hiszen rendjén van, hogy ha választhatunk vizuális pofonok és tárgyiasult sóhajtások között, inkább az utóbbi mellett döntünk, mostanában már ilyen finomak vagyunk, ennyire elég nekünk egy burkolt célzás is. De ha a sóhaj belevész az általános nyafogásba, végül mégiscsak okosabb odasózni.

P. Sz. J.

7	D	3	659661	M	8	715858	M	14	723302	T	20	1458593	M	20	2174155	M
3	P	3	659709	M	8	718210	M	14	735560	D	20	1476643	M	20	2178428	D
4	M	3	666244	M	8	719507	M	15	506354	M	20	1479545	S	20	2180169	S
5	S	3	673541	M	8	720976	D	15	534771	M	20	1495129	S	20	2180552	M
3	T	3	676579	M	8	725814	D	15	547060	S	20	1507344	Z	20	2182611	S
6	M	4	507888	Z	8	726570	P	15	551642	D	20	1523796	M	20	2183682	P
4	M	4	540982	Z	8	728017	M	15	555725	S	20	1529437	D	20	2194751	M
4	S	4	547519	S	8	729457	S	15	581715	M	20	1578763	T	20	2196903	T
4	D	4	561905	P	8	735880	Z	15	585583	M	20	1582585	M	20	2199441	T
4	M	4	595004	Z	8	742854	S	15	585814	T	20	1583099	Z	20	2205647	M
4	P	4	612138	Z	8	745196	D	15	588649	D	20	1584041	D	20	2208086	M
4	M	4	617725	Z	8	746906	S	15	593842	M	20	1588806	T	20	2210188	P
4	M	4	644820	D	9	514740	M	15	599855	M	20	1591584	D	20	2217385	S
4	Z	4	647448	S	9	518616	Z	15	614739	D	20	1602390	M	20	2224536	P
4	M	4	650047	P	9	540847	Z	15	618278	D	20	1616734	M	20	2229314	T
4	S	4	650521	P	9	549100	S	15	620397	M	20	1623898	D	20	2237356	M
4	P	4	651743	P	9	594768	S	15	625160	S	20	1625358	M	20	2238019	T
4	Z	4	664928	M	9	598535	M	15	626432	P	20	1629549	P	20	2238637	M
4	M	4	673651	M	9	599350	Z	15	633160	T	20	1637755	P	20	2242703	S
4	Z	4	675289	D	9	600810	M	15	635334	M	20	1638756	Z	20	2245156	M
4	D	4	707431	P	9	609464	P	15	643392	D	20	1648965	M	20	2248990	Z
4	D	4	709035	S	9	613839	D	15	648761	M	20	1656254	P	20	2249510	M
4	T	4	711536	M	9	619251	S	15	649519	S	20	1669970	S	20	2250323	S
4	S	4	712073	P	9	625640	P	15	651566	T	20	1670421	Z	20	2253537	M
4	M	4	719796	M	9	626040	D	15	654290	M	20	1673405	Z	20	2256213	Z
4	S	4	726949	M	9	635961	M	16	552267	D	20	1691159	P	20	2257513	Z
4	S	4	729677	P	9	637512	P	16	554286	P	20	1695[illegible]9	M	20	2258224	P
4	D	4	745108	M	9	640957	D	16	562136	M	20	1696731	M	20	2270922	P
4	T	4	746664	S	9	651783	M	16	569788	Z	20	1701800	T	20	2274178	M
4	M	4	748516	M	9	652412	M	16	575596	Z	20	1712489	M	20	2276949	M
4	T	4	748602	Z	9	652911	P	16	578538	S	20	1715346	M	20	2278508	P
4	S	4	753210	M	9	655742	D	16	583484	M	20	1721861	Z	20	2281299	M
4	M	4	756404	S	9	657054	M	16	583693	M	20	1731501	P	20	2282291	M
4	Z	4	759744	M	9	658454	P	16	588433	S	20	1736339	M	20	2290436	Z
4	S	4	760685	T	10	529316	M	16	589458	S	20	1737758	P	20	2299181	P
4	D	4	764294	M	10	531650	T	17	514314	M	20	1741872	S	20	2304415	Z
4	S	4	771994	D	10	560351	M	17	528976	S	20	1746761	S	20	2307680	D
4	S	4	778367	T	10	561461	Z	17	532547	S	20	1759749	T	20	2316872	S
4	M	4	779657	S	10	576476	D	17	537712	M	20	1760992	M	20	2325594	M
4	S	4	783118	M	10	576906	M	17	542482	M	20	1766871	P	20	2326485	S
4	Z	4	784235	M	10	597226	S	17	545734	T	20	1770353	S	20	2327043	S
4	P	4	785005	M	10	597883	S	17	558262	M	20	1780392	Z	20	2330351	P
4	D	4	787401	Z	10	600923	S	17	564941	M	20	1784780	M	20	2334261	S
4	T	4	790411	D	10	603494	S	17	567364	Z	20	1795868	T	20	2338289	S
4	M	4	795439	T	10	606505	M	17	570361	P	20	1814879	M	20	2342928	D
4	T	4	795869	P	10	615896	T	17	574366	Z	20	1832730	T	20	2345352	S
4	Z	4	803958	M	10	618529	M	17	586495	M	20	1822962	T	20	2353788	P
4	Z	4	806314	M	10	620924	Z	17	588595	Z	20	1839434	S	20	2354431	M
4	Z	4	812984	M	10	624562	P	17	589503	D	20	1842854	P	20	2357230	P
5		5	851075	M	10	625[illegible]	[illegible]	17	600340	M	20	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Bujdosó Ernő festőművész

- Bujdosó Ernő festőmvüész, és Bányai Gizella grafikus közösen mivel művész házaspár kapták a Rajk László utcai ház 5. emeletének ezt a szép műtermet, ami nemcsak ebből a helységből áll, hanem egy kisebb fajta galériából is. Most ide belépve elsősorban az ön képeit látja meg az ember, és bennem az fogalmazódik meg, hogy itt valami állmszerű sejtelmes dologról van szó. Jól látom e?

- Hát igen, én is ugy gondolom, hogy van valamiféle visszafotottság, valami fojtott hangulat ezekben a munkákban, én ugy gondolom, hogy ez elsősorban abból adódik, hogy ezek a szituációk, amiket feldolgozok, amiket választottam, ezek valamilyen módon nem egészen azonosak önmagukkal. Ilyen közhelyeket ábrázolok, közhelyekkel foglalkozom, ha

1979. VI. 5. TV. 20.50 (D.)
Művészeti Magazin.

lehet ezt mondani, mint idill, mint erkély, ilyen cimeken, mint egy egy majális, ezek százszor feldolgozott gondolatok, én ezeknek a gondolatoknak a kapcsán olyan problémákat próbálok feszegetni, amiket amikkel illetve amiknek az ellentétével itt a városban találkoztam először, amikor itt kezdtem élni.
- Miért, mielőtt ide került hol élt?
- Tanyán születtem, és évekig tanyán éltem egészen hát majd hogy nem főiskolás koromig, és itt az első benyomásaim tulajdonképpen meghatározóak voltak, mégpedig azok, hogy a nagyvárosban élve, az emberek nem ismerik egymást, nem, ha liften megyek föl, nem köszönünk egymásnak. Most hogy ilyen nagyon melegek voltak, néztem az emberek nem tudtak aludni, kijöttek az erkélyekre, és minden, ugy érzetem, hogy Budapesten egymillió erkély van, és és azon mindegyiken egy ember. Ezek a, ezek a közhelyek ugy gondolom nagyon szükségesek ezek a mindennapi szituációk, amiknek régebben legalábbis azokban a közösségekben, amit igazi közösségnek éreztünk, ezeknek jelentésük volt, tartalmuk volt, ezeknek az együttléteknek, és ezeket hiányolom.

- Bujdosó Ernő azonban nem most, hanem 1973-ban végzett, és utána Derkovits ösztöndíjat is kapott, nem lehet könnyű egy ilyen család-dot fenntartani ezek szerint egy keresetből két gyermekük is van, hogyan élnek?
- Hát valóban nem könnyű. Rendszeresen szerepelek kiállításokon, pályázatokon, hogyha itt vásárolnak hát azokból a munkáimból, illetve azokból a vásárlásokból, és hát most életem első ilyen nagyobb morális pályázatát nyertem meg, és talán ebből ez lesz az, ami a következő időkre valamilyen hosszabb távú biztonságot ad.
- Akkor beszéljünk most erről a pályázatról, mi lesz ez freskó?
- Igen, ez egy a bonyhádi Művelődési Ház előcsarnokában egy 45 négyzetméteres freskó lesz.

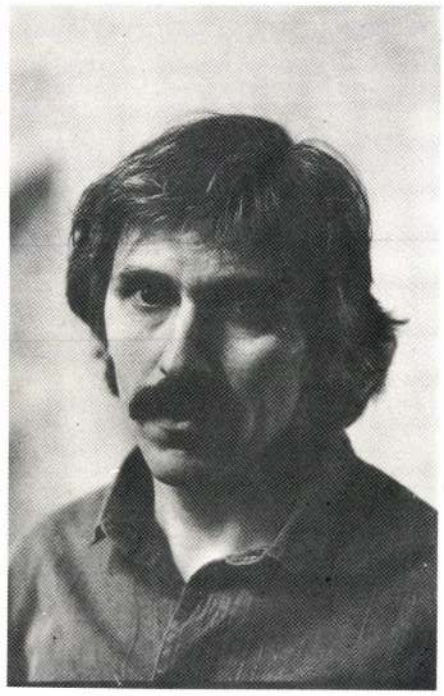

ERNŐ BUJDOSÓ

PAINTER

Born in 1944 in Lajosmizse
Graduated from the Budapest
Academy of Fine Arts in 1973

ONE-MAN SHOWS

1979 Budapest, Studio Gallery
1982 Hamburg, Atelier Mensch

GROUP EXHIBITIONS

1976 Sofia, Triennial Art Exhibition
1978 Paris, Grand Palais
Arras (France)
Budapest, Hungarian National Gallery
Paris, Binoche Gallery
1979 Istanbul, Hungarian Cultural Weeks
1980 Kaschau, Biennial Exhibition of Fine Arts
1986 Tokyo, Kobunsha Intl.

Bijou icon · mixed technique/canvas · 90 × 80 cm
Bijou Ikone · gemischte Technik/Leinwand
Bijou icône · technique mixte/toile
Bizsu ikon · technika/vászon

QUALITAS GALLERY

ERNŐ BUJDOSÓ



Metaphysical connection · oil/canvas · 80 × 70 cm
Metaphysische Beziehung · Öl/Leinwand
Connection métaphysique · huile/toile
Metafizikus kapcsolat · olaj/vászon

QUALITAS GALLERY

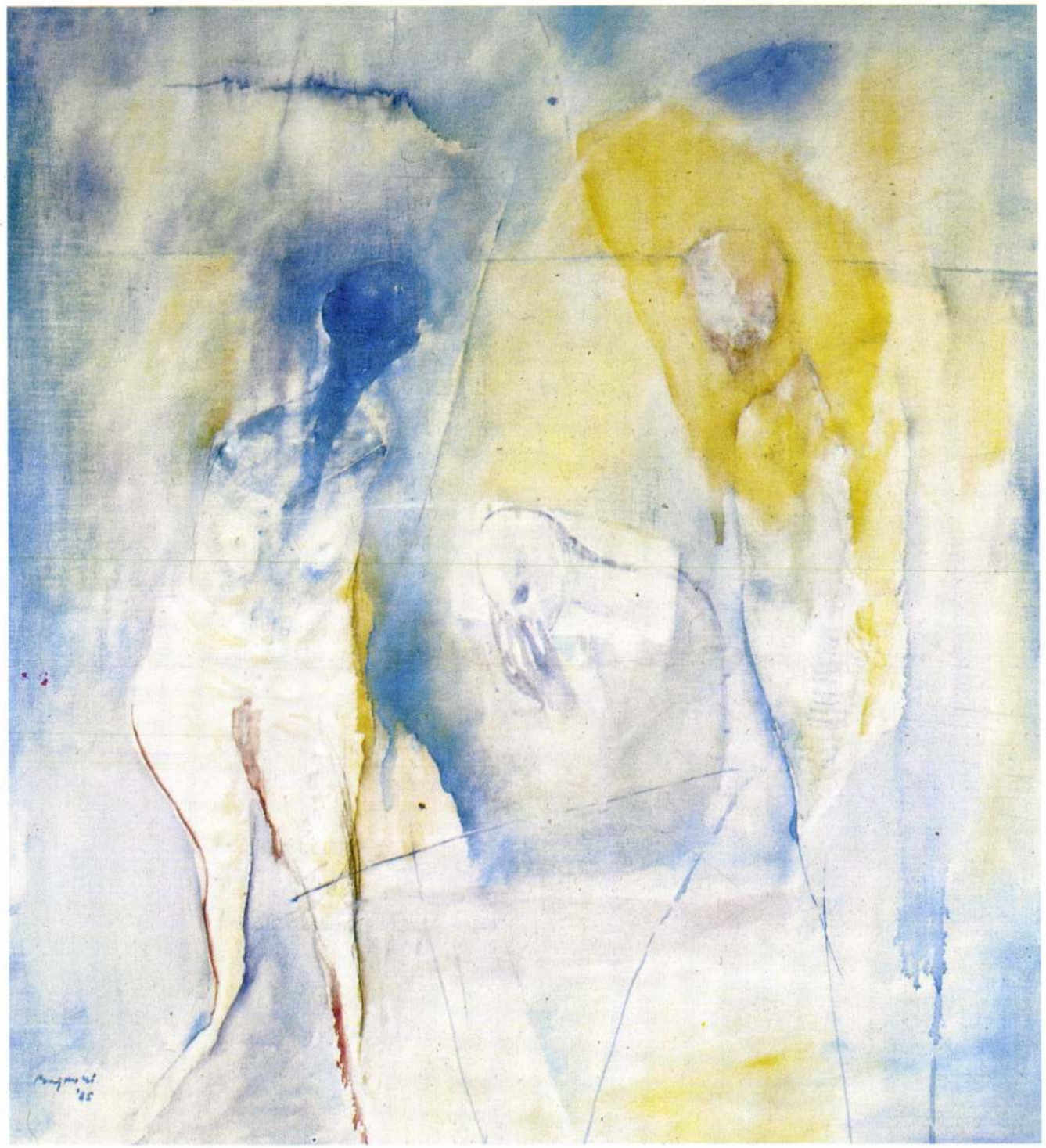

Under the horizon · oil/canvas · 90 × 80 cm
Unter dem Horizont · Öl/Leinwand
Sous l'horizon · huile/toile
Horizont alatt · olaj/vászon

QUALITAS GALLERY

ERNŐ BUJDOSÓ

P · A · I · N · T · E · R

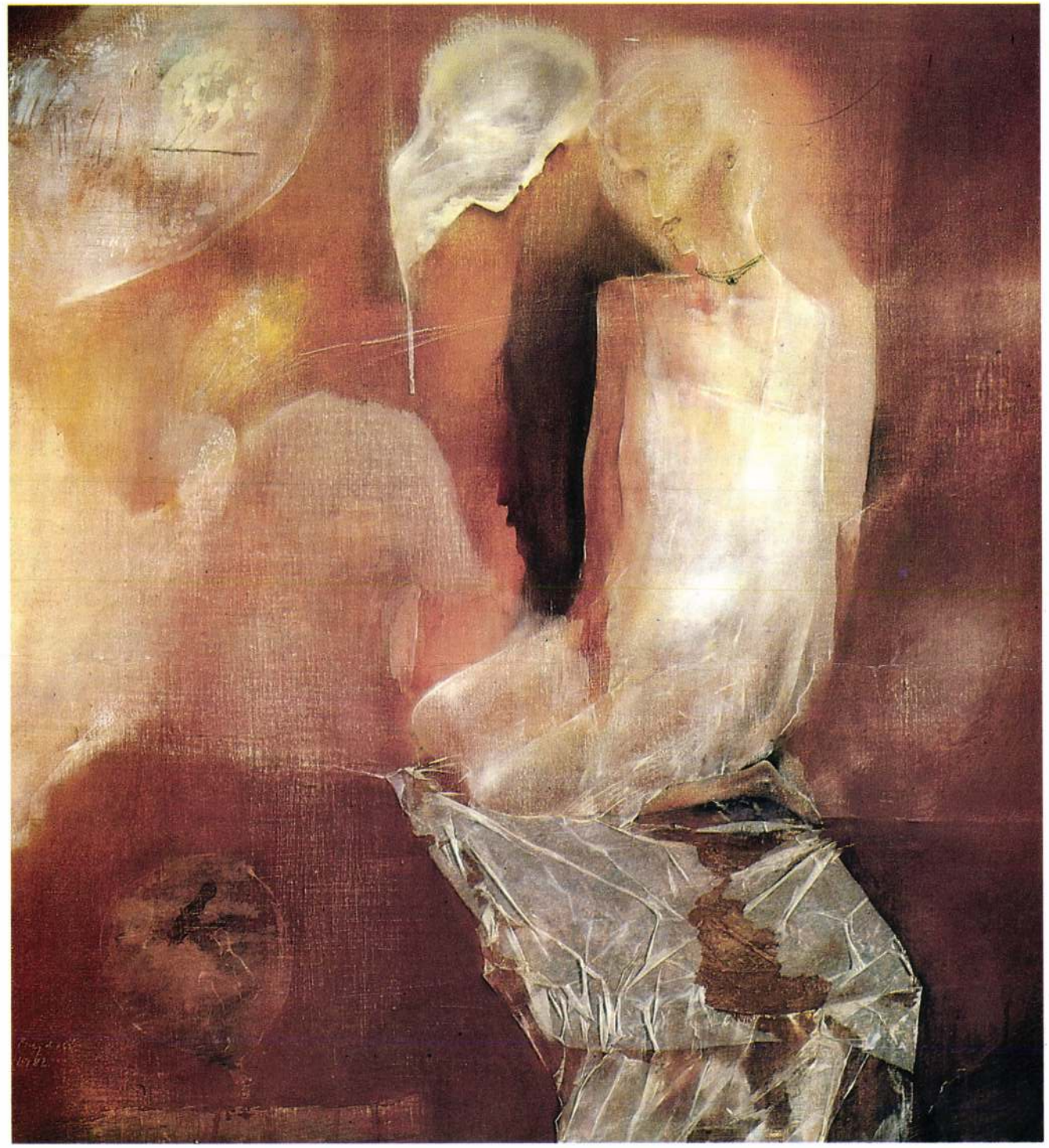

QUALITAS GALLERY
1052 BUDAPEST, BÉCSI UTCA 2. TELEFON: 184-438

Bujdosó Géza építész

BUJDOSÓ Géza: Boltív Gmk. = Magyar Építőművészet,
LXXXII.évf. 5/6.sz. 1991 62 - 67.p. ill. E.

kortárs magyar beszámoló tevékenységükről

Bujdosó Géza építész

KKOR...

eander film az Urániában

netében már
nder külseje
petést. A ta-
agy akár még
karcsú fiatal-
al megjelené-
erszázalékosan
s gyilkossági
era asszony, a
A szállóban
glas nevű üz-
nok az orvos-
z asszony ta-
vizsgálat foly-
g minden ki-
Vera például
ött férjnél volt
ál, s a házas-
nek született.
annak elle-
gadta, jól is-

A film aztán mégis mindent megmagyaráz. Jobban mondva nem is a film, hanem a mul. Az asszonyé és a meggyilkolté. Megtudjuk azt is, hogy ki a gyilkos és miért ölt. A film egy megnyugtató akkorddal végződik.

Zarah Leander remekelt. A súlyos, sokszínű, drámai szerep rengeteg alkalmat adott ennek a mozgékonyarcú, nagyon szép teremtésnek a játékra. Ki űnő a mozgása, mértékletes, szép alakítást nyujtott. Énekhangja sokszor felcsendül a visszatekintő történet folyamán, s minden alkalommal a közönség nagy örömére. Dalai természetesen kitűnően vannak kiválasztva. Partnere és férje *Hans Stüve*. Igazi hűvös, kemény és merev német A férj alakját korrektül és elegánsan vetítette

Pár esztendővel ezelőtt inkább műkedvelő előadásokon, valamint jótékonycélú estéken tűntek fel az úgynevezett Pécsi Öregdiákok. Együtteseket és magánszámokat adtak elő. Pár esztendő alatt aztán bebizonyosodott, hogy ez a hét vidám fiatalember messze túlnő a műkedvelők színvonalán és teljesítményük együttesen és külön-külön is felveszi a versenyt bármely színészi teljesítménnyel, alakítással. A Pécsi Öregdiákok történetét már számtalanszor kérdezték művészi körökben és a közönség köréből is egyaránt. A dolog úgy történt, hogy Pécsett jogászokból és orvosokból álló diákok vidám baráti társasága határozta el, hogy a nagy nyugati államok egyetemi diákságának mintájára, egy kis együttest alakít, és tréfás, mókás számokkal szórakoztatja az egyetemi fiatalságot és másokat is. A hét diák azóta mind diplomás állásban lévő férfivá lett: dr. Legenyei József, a Rádió népszerű főtitkára, dr. Tolnay Gusztáv orvos, dr. Szentgyörgyi Tamás ügyvéd, Mecseki Rudolf, a Rádió könnyűzene

BOLTÍV GMK.

1033 BUDAPEST, SELYEMFONÓ U. 4. * TEL.: 167-3067

BOLTÍV (ARCH) ASSEC.

Boltív architectural design services association WAS founded in April, 1987. Two the Founders Géza Bujdosó and András Szabó are architectural designers and Géza Salát is their full time structural engineer. One of their main fields of activity is designing communal buildings that bear local importance. (Perhaps) Most of their commissions are related to educational design. Such as the multi-stage extension of the János Bólyai secondary school in Ócsa which they have been working on since 1987.

In 1988 they a competition to prepare an investment plan for the "Werischwar" Ethnic Educational Centre at Pilisvörösvár. Hopefully it will be built (sometime). The Health-centre in Dabas-Sári, also designed by GMK, has been functioning for two years. The full restoration plan of the late-baroque "Zlinszky mansion" in Gyón was designed in 1989. Last year a communal sport and village centre in Kakucs was designed, the foundation of which has already been laid. This year's favourite was the design of a three-group kindergarten at Dabas-Gyón.

Another major area is designing houses, holiday homes, shops and boarding houses for private clients.

The three buildings shown here (extension to a secondary school at Dabas; a family house on the Duna Walk, the "Turul" shopping precinct) represent different works of the most important fields of activity of this practice.



BUJDOSÓ GÉZA

1951-ben született Budapesten. A Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán végzett 1976-ban.

1986-ig az IPARTERV-ben dolgozott, ahol csarnokokat és oktatási épületeket (pl. Gyóni Géza Általános Iskola, Dabas-Gyón) tervezett. Azóta kisvállalkozóként dolgozik. 1980–1982 között végezte a MÉSZ Mesteriskola VI. ciklusát, ahol mestere Vonnák János volt. Családi házak sok türelmet igénylő építészetével 1984 óta foglalkozik (pl. Berezvay-ház, Esztergom, Varga Lászlóék háza, Szentendre).

1987-ben megalapította a BOLTÍV GMK.-t, ahol építész vezető tervezőként, közös képviselőként működik. (A képen jobbra: Bujdosó Géza)

SZABÓ ANDRÁS

1960-ban született Csengeren. A Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán végzett 1985-ben.

1987-ig az IPARTERV-ben dolgozott. Azóta a BOLTÍV GMK. tagja. Munkatársként vagy tástervezőként számos épület megalkotásában vett részt. Magántervezőként önállóan több családi házat tervezett, például két szomszédház, Csobánka, Horváth István háza, Gyömrő. (A képen balra: Szabó András)

A BOLTÍV épülettervező és Szolgáltató GMK.-t 1987. április havában alapítottuk. Építészeti tervezéssel két tagunk foglalkozik: Bujdosó Géza és Szabó András. Állandó tartószerkezeti tervezőnk. dr. Salát Géza.

Egyik fő tevékenységi területünk a helyi jelentőségű közösségi épületek tervezése. Legtöbbet, talán oktatási intézmények tervezésével bíztak meg bennünket. Ilyen például a Bolyai János Gimnázium Ócsán, melynek többlépcsős bővítésén 1987 óta folyamatosan dolgozunk.

1988-ban meghívásos pályázaton nyertük el Pilisvörösvárott a „Werischwar" Nemzetiségi Oktatóbázis beruházási programterv készítését. Talán egyszer ez is fölépülhet. Dabas-Sáriban tervezett egészségházunk két éve már áll. 1989-ben készítettük el a későbarokk Zlinszky-kastély, egy gyóni műemlék teljes felújítási tervét.

Tavaly terveztük a faluházként is szolgáló tornacsarnokot Kakucsra, melyet idén nyáron alapoztak le. Idei kedves munkánk egy háromcsoportos óvoda, Dabas-Gyón területén.

Másik fő területünk: magánépíttetők megbízása alapján családi házak, üdülők, üzletek vagy panziók tervezése. Az itt bemutatott három épülettel, a dabasi gimnázium bővítéssel, a Duna sétányi családi házzal és a Turul üzletházzal különböző munkáink közül válogattunk ki, egyet-egyet.

Bujdosó Géza

GIMNÁZIUM BŐVÍTÉS, DABAS

Építész: Bujdosó Géza

Tartószerkezeti tervező: dr. Salát Géza; Gépész tervező: Hanczár Zsolt; Villamos tervező: Bíró Gábor; Beruházó: PESTBER; Műszaki ellenőr: Berencsi László; Kivitelező: Dabasi ÉKÜ, Építésvezető: Balázs Ferenc, Tervezés: Engedélyezési terv (az IPARTERV-ben): 1985.; Kiviteli terv: 1986.; Építés: 1986–1989.; Fotók: Szathmáry Zoltán.

A Nagykunság homokjának északi részén alakult ki Sári, Dabas és Gyón községek területe. Dabas írott története 1270-ben kezdődik. A három – már összenőtt, de hosszan elnyúló – települést 1966-ban egyesítették. A központi elhelyezkedésű Dabasra a centralizálás jegyében túl sok intézményt vontak össze.

A középfokú oktatás itteni megszervezése azonban a jó példát jelenti, mert vetélytársa lett az ócsai Bolyai János Gimnáziumnak. A dabasi Táncsics Mihály Gimnázium és Postaforgalmi Szakközépiskola lapostetős épületegyüttesét az Építésügyi Minisztérium adaptáltatta típusterv alapján.

Ehhez nem kívántunk túlzottan alkalmazkodni, de a környező épületek kubus-szerű tömegképzését nem hagyhattuk figyelmen kívül. Inkább a kupolás központi résszel és az előtetővel oldottuk szögletességét. A kétszintes, centrális alaprajzú és tömegű bővítmény széles (több funkciót tartalmazó) nyéllel kapcsolódik a régi együttes keresztfolyosójához.

A földszinten három, az emeleten négy tanulócsoport helyezhető el. Belsejében a nyitott fedélszerkezettel és a fa burkolattokkal egy olyan gyűjtő-elosztó teret képeztünk, mely általában hiányzik iskoláinkból.

B. G.

1. Gimnázium bővítés, Dabas. Építész: Bujdosó Géza. Hosszmetszet
2. Földszinti alaprajz
3. Emeleti alaprajz
4. Az új szárny kelet felől
5. Az új szárny bejárata

1. Enlarging of a Secondary School, Dabas. Architect: Géza Bujdosó. Longitudninal section
2. Ground floor plan
3. First floor plan
4. The new wing from the east
5. Entrance of the new wing

BUJDOSÓ Géza épitén

M Építőművenet

1991 5/6.

Bujdosó Győző építész

Milyen lesz az új filharmónia?

Igric György, a leendő igazgató a hagyományokra épít

Mint arról már beszámoltunk, a *Nemzeti Filharmónia* országos koncertszervező tevékenységét ősszel három közhasznú társaság veszi át, kettő vidéken, egy pedig Budapesten. A fővárosi iroda élére kiírt igazgatói pályázatot *Igric* György nyerte, az október 8-ával megalakuló *Budapesti Filharmónia Koncertszervező Kht.*-nak ő lesz a vezetője.

Igric György karvezetésből szerzett diplomát a *Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán.* 1977-ben került a filharmóniához, ahol először vidéki műsorokat, majd budapesti kamara- és zongoraesteket szerkesztett. 1985-től dolgozott a *Kórusok Országos Tanácsában* is. A filharmóniában 1986-tól a vidéki, 1991-től a fővárosi műsorszerkesztés vezetője lett. 1991 óta az ő feladata volt az *Állami Énekkar* programjainak, 1992-től a *Budapesti régi zene fórum* koncertjeinek a szerkesztése. 1994-től a *Magyar Állami Hangversenyzenekar* hangversenyeit, bérleteit is ő gondozta. Igric György közben aktív muzsikusként is tevékenykedett, húsz éven át karnagyként dolgozott, 1985-ben saját kórust is alapított.

Milyen lesz az új, Igric György által irányított budapesti filharmónia? Az egész magyar zenei életet foglalkoztató kérdésre csak évek múltán adható válasz, azt azonban tudni lehet, hogy az új igazgató milyen tervekkel, elképzelésekkel kezdi meg a munkát, ezeket ugyanis meg kellett fogalmaznia a pályázatában.

Igric György elsősorban a hagyományokra, a folyamatosságra épít, de szeretné megvalósítani mindazokat a korszerűsítéseket is, amelyeket a filharmónia munkatársaival már 1986 óta szorgalmazott, és amelyek elkerülhetetlenek az intézmény színvonalas működéséhez. Úgy véli, hogy a közhasznú társasági formában működő koncertszervezés létjogosultságát azok a tevékenységi körök adják, amelyeket a magánirodák és *más intézmények nem képesek vagy nem hajlandók* magukra vállalni. Ilyenek például az ifjúsági koncertek. Az általános iskolások számára továbbra is életkoruknak és zenei tájékozottságuknak megfelelő, szerkesztett műsorokat szeretne kínálni a filharmónia, és – bővítve a koncerthelyszínek körét – meg kívánja őrizni mintegy tizenötezer bérletesét. Igric György különösen fontosnak tartja a középiskolás és az egyetemi fiatalság ellátását koncertekkel, ezért a 14–24 éves fiatalok részére öt különböző bérlet meghirdetését javasolja. Az új igazgató meg óhajtja tartani a *Korunk Zenéje* sorozatot, de frissíteni kíván a szemléletén. Úgy véli, a hangversenyek nagyobb százalékát kell bérletben kínálni, és *a ma élő magyar szerzők műveinek arányát növelni kell a külföldiekéhez képest.* Igric György időszerűnek tartja, hogy a XXI. század küszöbén visszatekintsünk a XX. század régebbi, de a kortárs zene fejlődését tekintve korszakos jelentőségű kompozícióira is. A célok között szerepel, hogy *a filharmónia kht. rendszeresen rendeljen új műveket* a kortárs szerzőktől.

Igric György lapunk érdeklődésére elmondta, meg akarja őrizni és tovább szeretné fejleszteni a *Budapesti régi zene fórum* sorozatot, sőt, a *budapesti zenei hetekről* sem mondana le, inkább bővítené és nyitottabbá tenné, más fővárosi koncertszervező irodákat is bevonva a szervezésbe. A filharmónia továbbra is fontos feladatának tartja, hogy megemlékezzen jelentős évfordulókról, ünnepekről és támogassa a fiatal művészeket. A Budapesti Filharmónia Koncertszervező Kht. a jövőben a főváros vonzáskörzetében is egyre több hangversenyt szervez, például kastélyokban, Ráckevén, Gödöllőn és Nagytétényben. Az új kezdeményezések között szerepelnek az utazási irodákkal együtt szervezendő úgynevezett idegenforgalmi koncertek, „zenei körutak", valamint versenyek, mesterkurzusok, konferenciák szervezése, nyitás a többi művészeti ág felé, menedzserképzés elindítása, a filharmóniai koncertek CD-felvétele és a lemezek forgalmazása.

Igric György hét munkatársat választ maga mellé, és a műsorszerkesztésben a továbbiakban is részt vesz. Három–négy személyes *szakmai tanácsadó testületet* kíván létrehozni az iroda művészeti tevékenységének támogatására, ellenőrzésére. Az igazgató szerint a Vörösmarty téri jegyirodát a Budapesti Filharmónia Koncertszervező Kht. kft.-jeként lenne célszerű üzemeltetni. A kht. hosszú távon egy-egy harmadrész állami támogatásból, a jegybevételekből és egyéb forrásokból működne. Igric György *évi mintegy kilencvenmilliós költségvetéssel* számol, és úgy véli, hogy a jelenlegi árakon az iroda képes harmincmilliós jegybevételt produkálni. Az már eldőlt, hogy a budapesti filharmónia irodája elköltözik a jelenlegi helyéről. Felmerült több helyszín is, amelyekről tárgyalások után döntenek.

Igric György szoros kapcsolatot kíván kialakítani a két ezután megalakuló vidéki közhasznú társasággal, a társrendezőkkel és az impresszáriókkal, valamint a *Magyar Állami Hangversenyzenekarral* és az *Állami Énekkarral.* A művelődési minisztérium által rögzített kötelezettségek szerint a két együttes évente meghatározott számú és profilú hangversenyt ad *szolgálatban* a kht.-nak. Ezeket a koncerteket a filharmónia bérleteibe illeszti, és az övé a jegybevétel. A rendezés és a közreműködők költségeit viszont ő fizeti.

Igric György szerint a filharmónia korszerűsítése csak a hagyományok figyelembevételével lehetséges, és az átalakítást úgy kell végrehajtani, hogy a magyar zenei életet semmilyen kár ne érje.

Devich Márton

Újjáépítették a gercsei középkori templomot

„Az igazi ecclesia győzhetetlen"

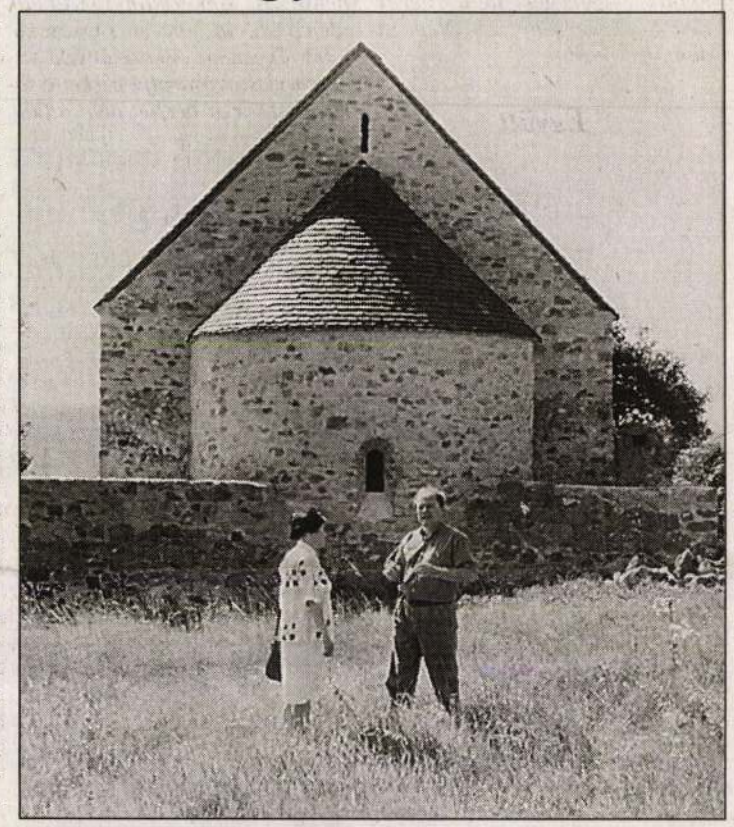

Zelnik József: Mindenki a templomért, és nem a nyereségért dolgozott

Budapest II. és III. kerületének a találkozási pontjánál, Pesthidegkút határában a Csúcs-hegy és a Vihar-hegy közötti nyereg lejtőjén levő szántóföld közepén középkori templom romjai álltak. A települést, amely e vidéken a kora középkorban még virágzott, Gercsének hívták. Oklevél először 1212-ben említi a falut, mint a Csúcs-hegy alatti (*sub montem Hyges*) települést. A környéken a harmincas években s azóta is több alkalommal folytattak régészeti ásatásokat, és ezek során román kori bronztárgyakat, Árpád-kori szobortöredékeket és Zsigmond-kori pénzérméket, mázas csempéket és sírokat találtak. A templom maga is a XIII. században épülhetett, szobordíszes északi és déli kapuval.

A török időkig nemigen háborgatta az itt élőket, birtokos családokat, pálos rendi szerzeteseket senki. Esztergom felszabadítását követően azonban kiürítették a települést; a régészek ekkorra teszik a templom első pusztulását. 1696-ban egy egyszerű, vallásos aszszony, *Thallwieser* Katalin, e vidékre települvén, svájci Mária-kegykép másolatát hozta magával. A csodatévő kép föltehetően az ekkorra már újjáépített gercsei templomba került. A XVIII. században többször is átépítették a templomot. A nyugati homlokzaton még ma is látható egy nagyobb átépítés évszáma: 1774. 1817-ben azután a kegyképet a templom felszerelési tárgyaival együtt elszállították Máriaremetére. Ezután pusztulásnak indult végképp az épület, 1829-ben már romként említik az iratok. Augusztus 15-én, Nagyboldogasszony napján délután öt órakor *Dékány* Vilmos püspök újraszenteli a környékbeli polgárok közakaratából, a Műemlékvédelmi Hivatal felügyelete alatt újjáépített templomot. Az eredeti formáját kapta vissza a gercsei templom. A pénzt az újjáépítéshez a *Magyar Kézművesek Alapítványa* adta, a szervezési munkálatokat *Zelnik* József, a *Magyar Kulturális Szövetség* elnöke végezte. A szakmai irányítás *Bujdosó* Győző építész nevéhez fűződik. Ugyanazokat az anyagokat és technikákat alkalmazták az újjáépítésnél, amelyeket a XIII. században. A közeli kőbányából hozták akkor is, most is az anyagot. A kovácsoltvas ajtó- és ablakrácsokkal védett épületnek egyetlen dísze egy rekonstruált középkori kőoltár lesz. Zarándokhelynek szánják a gercsei templomot, aminthogy az volt állítólag a két háború között is: Mária-kegyhely. Pesthidegkút felől, Óbudáról és a hármashatár-hegyi vitorlázó-repülőtér felől egyaránt megközelíthető e *szent hely,* és úgy tűnik, a kirándulók, a vallásos lelkületű emberek már föl is fedezték. Friss virág, egyszerű fakereszt került a szentélybe, amikor az építők még korántsem tekintették befejezettnek a munkájukat.

Tizenhat-húszmillió forintra tervezték a felújítási munkálatokat – tudtuk meg Zelnik Józseftől. De mivel *mindenki a templomért, nem pedig a nyereségért dolgozott,* a tervezett összegnek a fele is elegendőnek bizonyult, hogy tető kerüljön a 168 éve romos épületre. Egy kínai bölcsnél olvasta Zelnik József, hogy az igazi férfi arról ismerszik meg: fölépít magának egy házat, nemz egy fiút és ír egy könyvet. Ő még hozzáteszi: és fölépít egy templomot. Lelkében vagy a valóságban? Szinte mindegy. A romjaiból újjáéledő gercsei templom – csoda. A műemlékvédelem csodája (hiszen Magyarországon a Műemlékvédelmi Hivatal azt hangoztatja konokul, a romot rom állapotban kell hagyni; ezen az elméleten lépett át a gercsei építkezéshez engedélyt adó hivatal), csodája a századvégi ember vallásos lelkületének, hagyományőrző, építő, újjáépítő akaratának. És csodája „Krisztus hajójának" is. A templomszentelésre invitáló meghívó *Pázmány* Pétert idézi: *„A Christus hajója, az igazi ecclesia győzhetetlen".*

Lőcsei Gabriella

SZOMBATI TELEVÍZIÓ



Molnár Piroska (Tv 2, 22.10)

TV 1

6.00 Nap-kelte 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Amerikai rajzfilmsorozatok 9.10 Dörmögők kalandja 9.20 Vitéz László vándorútján 10.00 Ki tud róluk? 10.50 Zenelánc 11.05 Baglyok – az éjszaka vadászai 12.00 Déli harangszó, hírek, időjárás-jelentés 12.05 Família Kft. 12.40 Hélene szeme – Megperzselt szívek 13.30 Gregory Peck filmjeiből: A vadnyugat hőskora 15.55 „Nézd a tánc nemeit…" 16.10 Nyitott stúdió 16.15 Álljunk meg egy szóra! 16.55 Helló, Magyarország! 17.45 Panoráma 18.20 Szerencsekerék 18.50 Esti mese 19.05 Lottóshow 19.30 Híradó 19.55 Sporthírek 20.00 Magyarok cselekedetei 20.15 Hegyek pokla, amerikai film 22.10 Mediterrán esték

TV 2

8.00 Gazdaképző 8.30 Hrvatska kronika 8.55 Unser Bildschirm 9.20 Ecranul nostru 9.45 Slovenski utrinki 10.10 Nasa obrazovka 10.35 Patrin – Üzenet – Vorba 11.05 Az Onedin család 12.05 Amőba 12.25 Zöld béka 12.35 Csízió 12.40 Musica Historica 12.55 Telesport 14.05 Kisfilmek a nagyvilágból 15.30 Dallamról dallamra 16.00 A tóparti ház 16.50 Van öt perce? 17.00 Telesport 19.00 Hírek az unióról 19.05 Interfolk fesztivál 1997 19.40 Família Kft. 20.15 Egy este Händellel 21.10 Telesport 22.10 Az öreg hölgy látogatása

DUNA TV

7.00 Hírek 7.10 Hubertus 7.25 Barangoló 7.40 Az én szeretett városom 8.00 Nyitó istentisztelet 9.00 Babar 9.25 Csillagjel 10.00 Tarkabarka 11.00 Dusty 11.25 kiCSODA a miCSODA 12.00 Déli harangszó, Berzsenyi Dániel: Keszthely, Lapozó 12.25 Pentaton 13.00 Varjú a toronyórán 14.35 Protestáns világ 14.50 Duna-korzó 16.25 Pop-sarock 16.50 Sólyomszem 17.30 Mese 18.00 Híradó 18.20 Trópusi hőség 19.10 A rock hősei 21.00 Híradó 21.20 Sportpercek 21.35 Alain Delon filmjeiből: A folyón át Texasba 23.15 Híradó 23.50 A pokol tornácán, amerikai akciófilm

SZÍV TV

8.20 Napraforgó 8.30 Rin-Tin-Tin 9.00 Kimba 9.30 Rin-Tin-Tin 10.00 Kimba 10.30 Dokumentumfilm 11.30 Kockáztató 12.00 Zsaruszív 12.30 Ericsson vendégei 13.30 Karády Katalin-sorozat: Machita 15.30 Más 16.05 A mecénás szeretője, amerikai vígjáték 18.00 Konyhashow 18.30 Palánta 19.00 Kimba, a fehér oroszlán 19.30 Pepsi Show City 20.00 Gulliver 20.30 Hívd Andreát! 21.30 Elvarázsolt kastély, amerikai pszichothriller 23.30 Más 24.00 Napraforgó

TV 3

9.00 Napi profit 9.10 Negyedóra kultúra 9.25 Cinema 10.00 Napi profit 10.10 Negyedóra kultúra 10.45 A kisasszony 15.40 Negyedóra kultúra 16.00 Erőszakra kényszerülve 17.40 Top Trend 17.50 A félelmetes Honchók, amerikai játékfilm 18.50 Stíluspercek 19.00 Híradó, sporthírek 19.15 Arany 20.15 Cinema 20.50 Rémálmok gyilkosa, amerikai akciófilm 22.40 Negyedóra kultúra 23.00 Warlock, amerikai horror

MSAT

9.30 Maszat 10.00 Mosómacik 10.30 Állati mesék 11.00 Popeye 11.30 Delfy 12.00 Pufóka kalandjai 12.30 Music Box Top Ten 13.00 Bulivonal 13.30 Rocktükör 14.00 Budo-magazin 14.30 Melyik nőt válasszam? 16.00 MSAT-klub 16.30 Autó-motor 17.00 Budo extra 19.30 Kopasz krapek 20.00 A szerető, erotikus film 22.00 A törvény őrei 23.00 A horror háza 24.00 Electric Blue

NAP TV

17.00 – 19.30 között Nap-nyugta az MSAT csatornán. – Kinn, padon Soros György (az 1991. január 27-i adás ismétlése) – Az év arca – Film: Puszta acél

BUDAPEST TV

10.00–14.00 Telefonos show 18.00 Média 2000 + X Stúdió produkció – Elsősegély 19.00 Gyerekeknek 19.30 Van rá megoldás! Egészségügyi magazin 20.15 Robelin jósdája 21.00 Kamera varieté show-műsor 21.15 Tippelje meg! A játék telefonszáma: 06-90/310-350 21.45 Ingatlanbörze 22.00 Töltse velünk az éjszakát! Zenés, szórakoztató műsor. A tartalomból: – könnyűzenei újdonságok – éjszakai kalandozások – színházi előzetesek – telefonos játékok

VASÁRNAPI TELEVÍZIÓ



Kalocsai Miklós (Petőfi, 21.03)

DUNA TV

5.00 Óránként Híradó. Képes krónika 6.45 A Vatikáni Rádió adása 7.00 Hírek. Reggeli muzsika 7.10 Szegletkő 7.45 Protestáns világ 8.00 Bob és Bobette 8.25 Az Ördögsziget 9.35 Hogyan Álomsziget 14.00 Muppet-show 14.30 Hullámzó testek 16.00 MSAT-klub 16.30 News-Da 17.00–19.30 Nap tv 17.00 Music Box 19.30 Mit les, Mr. Beadle's? 20.00 Benny Hill 20.30 Elképesztő övezet 21.30 Tűzoltók 22.30 A halál nem válogat

SZOMBATI RÁDIÓ

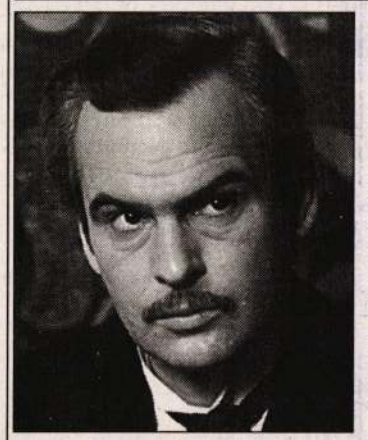

Latinovits Zoltán (Bartók, 8.50)

KOSSUTH

8.05 Kulturális kalauz 8.26 Kopogtató 9.00 Hírek, időjárás, útközben 9.05 Családi tükör 9.35 Máglyarakás 10.00 Hírek, időjárás, útközben 10.05 Valahol valaki 10.35 Szájkosár 11.00 Hírek, időjárás, útközben 11.05 A Szombat délelőtt magazinja 12.00 Déli krónika 12.30 Kontinensek, szántóföldek 13.00 Hírek, időjárás 13.05 Új Zenei újság 13.40 Öt kontinens száz botránya 14.00 Hírek, időjárás 14.05 Oxigén 14.55 Műsorajánlat 15.00 Hírek, időjárás, útközben 15.05 Irodalmi újság 16.00 Tizenhat óra 17.30 Népzenei portré 18.00 Esti krónika 18.20 Elő-futam 18.25 Szemle 19.00 Hírek, időjárás 19.05 Sportvilág 19.25 Műsorismertetés 19.29 Az ötös lottó nyertes számai 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Miska bácsi levelesládája 20.00 Hírek, időjárás 20.05 Közvetítés a Kolozsvári Állami Magyar Színházból 21.15 Hírek, időjárás 21.20 Csík Gusztáv (zongora) és együttese játszik 22.00 Késő esti krónika 22.20 Válogatás a Gondolat-jel elmúlt havi műsoraiból 23.00 Hírek, időjárás 23.05 Saját hangja, vigye haza… 24.00 Hírek, időjárás, Himnusz

PETŐFI

6.00 Pax rádió 6.30 Hírek, időjárás, útközben 6.35 Életmód, sport, egészség 9.00 Hírek, időjárás 9.03 Iránytű 9.30 Operettparádé 10.00 Párkereső 11.00 Hírek, időjárás, útközben 11.05 Filmzenei kaleidoszkóp 11.35 Emberek és egyéb állatfajták 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírek, időjárás 13.03 Állomáskereső 13.14 Daráló 13.45 Időjárás- és vízállásjelentés 14.00 Szívküldi… 15.38 Zsebrádiószínház 16.00 Szuper-show-s! 17.45 Sztárparádé 18.00 Szórakoztató Biblia 18.30 Gospelek a javából 19.00 Hírek, időjárás 19.03 Nemzetközi slágerlista 20.00 Sportkoktél 21.00 Hírek, időjárás 21.03 Az Uriah Heep együttes 22.00 Rádiószínház 23.00 Hírek, időjárás 23.03 Sporthíradó 23.10 Korzó

BARTÓK

6.00 Muzsikáló reggel 8.00 Hírek, időjárás 8.03 Műsorismertetés 8.10 Pódium 8.50 Latinovits Zoltán felvételeiből 10.00 Hírek, időjárás 10.05 Hangfelvételek felsőfokon 11.42 Az MRT énekkara Kodály-műveket énekel 12.00 Hírek, időjárás 12.05 A Bartók rádió kívánságműsora 14.00 Hírek, időjárás 14.05 Mindennapi irodalmunk 15.00 Opera-művészlemezek 16.00 Hírek, időjárás 16.05 Nagy siker volt! 17.21 Zenekari muzsika 19.00 Kapcsoljuk a pesarói operaházat. Rossini: Mózes kb. 22.20 Hírek, időjárás kb. 22.25 Rézfúvós kamarazene 22.40 Három évszázad zenéjéből 24.00 Hírek, időjárás, Szózat

RÁDIÓ BRIDGE

Állandó műsorok: 6.00–24.00-ig Zene, hírek, információk 20.00–24.00 VOA News, angol nyelvű hírek 9.00–10.00-ig Forintos percek (gazdasági magazin, közben: 12.00–13.00 Lóerő –; Fábián László autós műsora. Műsorvezetők: Gundel Takács Gábor, Dittmann András, Világi Péter

VASÁRNAPI RÁDIÓ

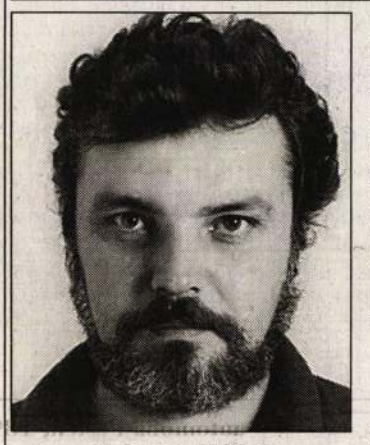

Kalocsai Miklós (Petőfi, 21.03)

KOSSUTH

6.00 Vasárnapi Terasz 19.00 Hírek. Időjárás 19.05 Sportvilág 19.25 Műsorismertetés 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Nóták 20.00 Hírek. Időjárás 20.05 Mi a titka? 21.00 Hírek. Időjárás 21.05 Rádiószínház 22.00 Késő esti krónika 22.20 Emlékezetes rádióhangversenyek 23.33 Zongoravirtuózok felvételeiből 24.00 Hírek. Időjárás. Totó 0.10 Himnusz

PETŐFI

6.00 Hírek. Időjárás 6.03 Állomáskereső 6.08 Végre vasárnap! 7.45 Sportreggel 8.00 Jó reggelt, Európa! 9.00 Hírek. Időjárás 9.03 Béla angyalai 9.50 Country-percek a Rodeo együttessel 10.00 Gordiusz-magazin 11.00 Hírek. Időjárás 11.07 Vasárnapi koktél 12.00 Jó ebédhez szól a zsika – koránkelőknek 8.00 Hírek. Időjárás 8.03 Petrován Mária és Torsten Laux orgonál 9.00 Műsorismertetés 9.05 Nagy magyar operaénekesek 10.00 Hírek. Időjárás 10.05 Új Zenei újság 10.40 Az MRT gyermekkórusa Bárdos-műveket énekel 10.50 A Csík együttes népzenei felvételeiből 11.05 Európa hangversenytermeiből 12.49 Hangok és visszhangok 12.59 Barokk muzsika 14.00 Hírek. Időjárás 14.05 Olasz karmesterek operafelvételeiből 15.00 Szalon 16.00 Hírek. Időjárás 16.05 Századunk zenéjéből 17.03 A kamarazene kedvelőinek 18.00 Hírek. Időjárás 18.05 Musica Sacra 19.00 Nagy siker volt! 20.54 Dzsesszhangverseny-különlegességek 22.18 Hírek. Időjárás 22.23 Közvetítés a Pécsi Nemzeti Színházból 24.00 Hírek.

















Az ebesi református templom karzatának festett kazettás képei











3.

Káin és Ábel

A Gonosz-arcú, fekete madártestű Káin-lény megöli Nap-színű (szívű) testvérét, akinek formája már előlegezi a pelikánmadár híres, önmagát áldozatul adó alakját. A vörös csőr vadul tép bele az ártatlan társ begyébe–szívébe, kinek halála így nem önként vállalt áldozathozatal, hanem értelmetlen gyilkosság eredménye.

2.

Ádám és Éva a Paradicsomban

A teremtett világgal még harmóniában élő emberpár (lásd: növények között élnek még!) először találkozik a Gonosz arcával. Ez az arc nemcsak ebben a megrázó jelenetben mutatja meg önmagát igaz valójában, de végigkíséri az emberiség egész történelmét ettől kezdve napjainkig.

1.

A Teremtés

A kozmikus Tett leglátványosabb teremtményei a csillagok és a bolygók, az égi fényes lények. A képen a Nap, a Hold, a Vénusz és a négy csillag a Teremtés 7 napjára, a hét egyes napjaira és egyéb hetes ciklusokra, szimbólumokra utal.

6.

Jákób lajtorjája

Némelyeknek álomban is megjelenik az Isten. Égigérő létra viszi így fel egyre tisztuló szívüket Őhozzá. Angyalsereg, csillagvilág vigyázza ezt a hajmeresztő utat. Van út felfelé!

5.

Bábel tornya

Az ember kezdetektől fogva felfelé vágyik. Nemcsak lélekben, hanem testben és anyagiságban is, egyre inkább csak ez utóbbiakban. Toronnyal, felhőkarcolóval éppúgy ostromolja az eget, mint űrhajóval. Istent persze egyikkel sem lel…, soha nem is fog, mert ennek nem ez az igaz útja. A bárka tornyának képe látható itt újra, jelezve ezáltal is a képek szoros formai és tartalmi összefüggéseit.

4.

Noé bárkája

A már megismert pelikán-madár képe köszönt itt újból ránk, ráadásul két alakban is. Egyikőjük csőrében már hozza a megszabadítás–megváltás élet–ágát. Az előlegezett pelikán alak (lásd majd a 12. sz. képen!) Krisztus egyik legismertebb szimbóluma szerte a keresztyén világban.

Vezető az ebesi református templom karzatának festett kazettás képeihez

A 12 darabból álló festménysor a déli és a nyugati karzaton balról jobbra haladva az emberi nem földi történetének ősi mítoszaiból válogat és a református egyház legismertebb szimbólumait eleveníti fel a Teremtéstől az Apokaliptikáig, az Utolsó Ítéletig (utóbbi kép, a 13., a karzat mögötti orgonánál található).

9.

A szőlőtő (bor)

Krisztus önmagát egyrészt a Mennyei Kenyérnek, másrészt szőlőtőnek is nevezi. A szőlőtő–bor–vér szavak sora révén az úrvacsora második jegyének képjele áll előttünk, a búzakalász (kenyér) párja.

8.

A zászlós bárány

Legismertebb jelképünk. A református egyház címerében éppúgy jelen van, mint sok településünk (pl. Debrecen, Szentendre, stb.) címerében. Ősi tartalma Krisztus előtti időkre vezet vissza bennünket (pl. bűn-bak, fekete bárány). A kereszt és a vérrel telítődő kehely a nagypénteki áldozatvállalásra, a győzelmi zászló pedig a húsvéti feltámadásra utal.

7.

Búzakalász (kenyér)

Ettől a képtől kezdve az Újszövetség ismert jelképei között járunk. Minden búzamagban a Nap ereje, energiája lakik. A búza–élet Krisztus–növény. Jézus az Élet Kenyere, a Mennyei Kenyér. Ez az úrvacsora első sákramentuma (jegye). Mindennapjaink alapja anyagi és lelki értelemben egyaránt.

12.

A pelikán–madár

Egyes vidékek (pl. Erdély, Szatmár, Noszvaj, stb.) közkedvelt Jézus-szimbóluma zárja a kazettasort. Mennyezetkazettákon, szószékek hangvetőin, úrasztali terítőkön, egyházi pecsétnyomókon, stb. számtalan helyen előfordul. Az ebesi képek közül a 3. és a 4. is ezt az állatot idézi. Az önmagából áldozó, fiókáit saját vérével tápláló, a kígyótól megóvó mítikus madár az önként vállalt szolgálat, az áldozatvállalás életet mentő lehetőségét kínálja a hívőknek. Ma is.

11.

„Király–kazetta"

A kazettákat Buka László festette az Úr 1997-dik esztendejének szeptemberében adományul felesége, Zakar Zsuzsanna lelkipásztor gyülekezetének.

Kiadja a Debrecen-Ebes-Szepesi Református Egyházközség
fk.: Bukáné Zakar Zsuzsa / fotó: Andics Árpád
a képek rövid tartalmát Buka László ismertette
tipográfia: Vetró Mihály / nyomdai munkák: Wider Print

10.

A csodaszarvas

A magyarság őstörténetének számos jeles pontján (pl. Hunor–Magor története, László és Géza látomása, regölés népszokása, népművészetünk remekei, stb.) és a 42. Zsoltár első sorában feltűnő mesebeli lény, aki isteni–égi eredetű és tekintetünket felfelé emelő ős–állat. Zsoltárban való említése az Isten utáni csillapíthatatlan vágyat idézi fel.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 ÁPR — 9

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Bujdosó Imre

1021

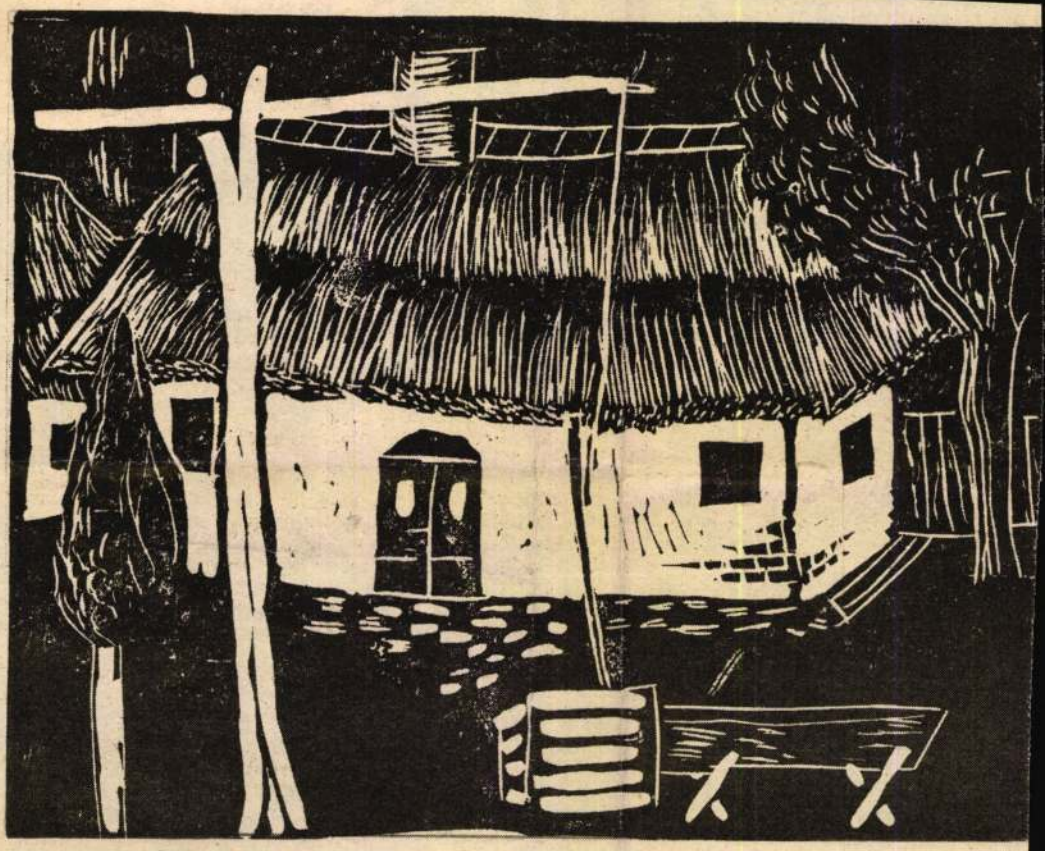

Bujdosó Imre: Régi ház

...ország adókorohalt, ahe-
yett, hogy a városok és fal-
vak életkörülményeinek ja-
vítására fordítanák.

Lónyai Sándor

---

az új szállodai helyek növe-
lésével nagyobb lehetőség
nyílik erre.

* * *

— Természetvédelmi te-
rület. Salgótarján és Somos-
kő határában levő területet
nemrég nyilvánították ter-
mészetvédelmivé, ahol érde-
kes növények, madárfajok
alálhatók. A kirándulóknak
jövőben táborozni, tüzet
akni, gépkocsival és egyéb
árművel parkírozni csak a
ijelölt helyen szabad.

* * *

— Fedett termálfürdő.
jabb fedett termálfürdővel
azdagodott Somogy megye.
Dombóvár melletti Guna-
ason nemrég adták át a fe-
ett fürdőt. Eddig csak nyá-
fürdőzésre alkalmas strand
olt itt. A fedett fürdőben
árom különböző hőfokú
rmálmedence várja a láto-
atókat.

Pitvarban vagyon, kém
alatt, fából rakott, föld
töltetett tűzhely, av
konyha kéménye sövény
tapaszos". Az egykori
lánk — vagy sövényépítő
nevén neveztük. Kül...
dön az építkezésnek ezt a
módját a magyarokról ne-
vezték el. Valószínű, hogy
hazánkból terjedt el a
hosszú táborozások idején.

Hazánk népei elsősorban
a megélhetésüket igyekeztek
biztosítani. Aratási időben
még a háborúskodást is
beszüntették. A gabonát
be kellett takarítani, sőt el
kellett rejteni. Katonák,
malefaktorok egyébre sem
lestek, mint a betakarított
gabonára, a hordóba került
borra. A csűrök építésében
is nagy jártasságra tett
szert a magyar ács. Egy Fo-
garasi csűr leírása a régi
időkből: „A csűröskertnek
kapubálványa kötött, jó
cifrás kétrendbeli galamb-
ház rajta. Sindelyes kapuja
fasarkon forgó... A kisajtó
is hasonló. A csűröskertnek
egy része a kaputól fogva a
szekérszínig deszkás sinde-
lyes. A többi része pedig a
kertnek mind fedeles sö-
vénnyel kerített, támaszos.
Vagyon egy nagy öreg szé-
les kötéses csűr. A belső
két oldala és a két fara is

Az ácsok fával adóztak a
hódoltsági korban. Például
Boronzó falu mestereinek
1634-ben élő erdejük után,
25—25 öregdézsát, csebret,
középdézsát, vendelt, egyfü-
lő sajtárt, öreg kádat — és
három kádnak való fát kel-
lett adózniuk.

Nevüket is mesterségük
után igazították ebben a
korban. Roussel Péter
(frank volt, de mint magyar
vitéz halt meg) jegyezte fel:
„A magyarok mód nélkül
kedvelik a mesteremberek
vezetéknevének az elhagyá-
sát, s a mesterségük után
való elnevezést..."

Természetesen mindenki
nem lehetett ácsmester Ma-
gyarországon. Akkor Döbrö-
gi sem talján mestereket
hozat birtokaira. S hogy
megkülönböztessék az iga-
zi mestert, az ácsot, a töb-
bi, faműveléshez értő, de
a szakmában nem teljesen
járatos kontártól, hozzátet-
te a magyar: „csak mon-
nár", „csak kártos", „csak
teknős".

Baráth Lajos

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Bujdosó Imre

1978 DEC 3

021



Bujdosó Imre: Kemencénél

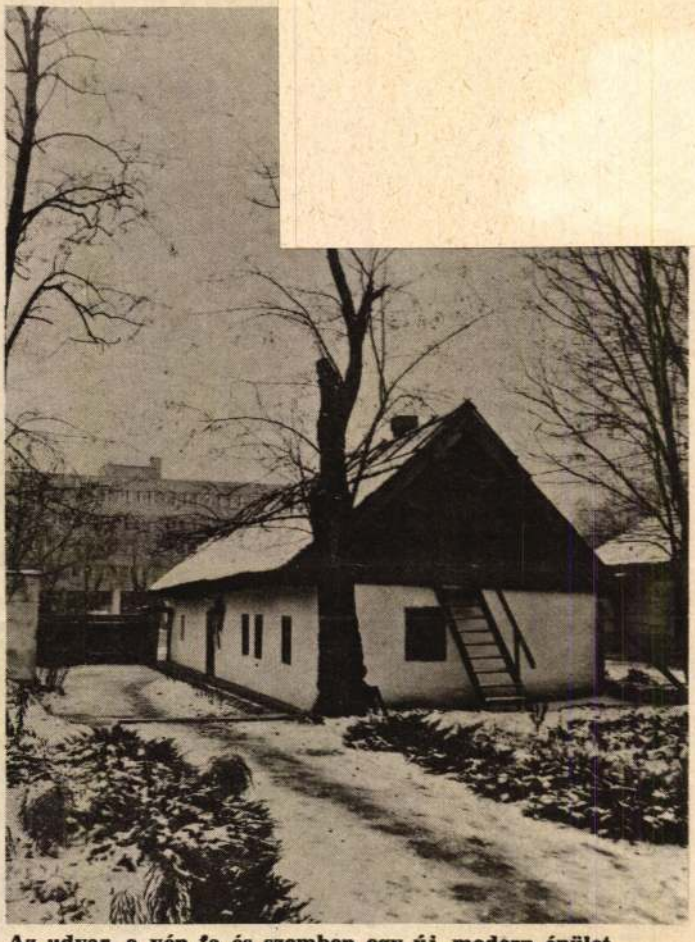

Az udvar, a vén fa és szemben egy új, modern épület

Fotó: Gál Edit

(BUJDOSÓ IMRE) Bujdosó Imre





(CSALA KÁROLY)

(PÁLINKÁS BRIGITTA)



(HEGEDŰS ERZSÉBET)



SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 ÁPR - 9
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Bujdosó Imre

1021



Bujdosó Imre: Szekéren, hazafelé

Barátaink életéből

Együttműködés a világűrben

1978-ban az emberiség újabb nagy lépést tett a Földtől több száz kilométernyi távolságban levő orbitális pályákon megvalósítandó együttműködés felé. Március 2-án startolt a kozmoszba szovjet űrhajón a történelem első nemzetközi legénysége, az orosz Alekszej Gubarjev és a cseh Vladimir Remek. Másnap űrhajójuk összekapcsolódott a Szaljut tudományos-kutató komplexummal, amely Jurij Romanyenkónak és Georgij Grecskónak már régebben otthona lett, s akik kozmikus világcsúcsot állítottak fel, 96 napot töltvén a világűrben.



Szófiában is

A világ 94. metrója

A bolgár fővárosban megkezdődött a világ 94. korszerű földalatti vasútjának építése. A metró létesítését több dolog is indokolja. Az elmúlt három évtizedben alaposan felduzzadt Szófia lakossága, s megnövekedett a hajdan balkáni kisváros területe is. Igy nemrég csatolták a fővároshoz, Kremikovcit, a bolgár vaskohászat legfontosabb központját is. A tömegközlekedés problémáit ma még képes megoldani a villamosok, autóbuszok és trolik hálózata, de a nehézségek évről évre növekednek.

A metró terveit nagy ta-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 ÁPR 9

Bujdosó Imre

1021



Bujdosó Imre: Ház és udvar

hasznosítása... A jelenlegi helyzetben a vezetőknél mindinkább előtérbe kerül a kezdeményezés és az önállóság." Mindehhez a prágai Rudè Pravo a következőket tette hozzá: „Meg kell különböztetni — és mind anyagilag, mind erkölcsileg értékelni — minden kollektívában azokat, akik nem kímélik magukat, alkotnak, építenek és azokat, akik kevéset adnak, de sokat akarnak maguknak."

Az új csehszlovák gazdaságirányítási módszerek bevezetésének tapasztalatairól egyelőre még nem lehet sokat és érdemit mondani, hiszen a rendszer alig több mint egyhónapos. Prágában azt várják, hogy a hároméves kísérletben részt vevő vállalatok hatékonyabban, jobban dolgoznak majd, élve a nagyobb vállalati önállóság lehetőségeivel.

Udvarhelyi Szabolcs

ba, a halálba. A lágerlakók „véres út"-nak nevezték: a foglyok vére és verejtéke áztatta az utat, ahol csak futólépésben közlekedhettek.

A főépület alatt van a tábor főbejárata. Az építmény bal szárnyában volt a hírhedt bunker, melyet arra használtak, hogy ott szadista kegyetlenséggel vallomásra bírják a foglyokat. Itt pusztított évekig Martin Sommer, Buchenwald hírhedt hóhéra.

Amikor a foglyok a koncentrációs táborba kerültek, nevük megszűnt, az SS számmá változtatta valamennyit. A buchenwaldi táborba Európa 32 országából kerültek foglyok. Volt közöttük értelmiségi, munkás, paraszt, nő, férfi, idős és fiatal, olasz, francia, orosz, lengyel, román, német, magyar. Valamennyiüknek egy bűnük volt: szembeszálltak a fasizmussal.

telen" című világh
nyében.

A szolidaritási a
deményezői és sze
német kommunistá
Segítették külföldi
kat a nemzeti bizottságaik
megszervezésében. Ezek a meg a felszabadulást...



A táborban illegális újság is működött

Kép, szöveg: Szekeres András

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 ÁPR 9

Bujdosó Imre

NÉPÚJSÁG

1021



Bujdosó Imre: Kerti munka

NÉPÚJSÁG

SZÜLŐFÖ

Országjárás hétvégeken

Megyénkben új kezdeményezés az IBUSZ részéről, hogy hétvégeken nemcsak a munkahelyeken szervezett csoportok részére állít össze programot országjárásra, hanem utcán át is szervez egy-kétnapos hétvégi túrákat. Mit jelent ez? Azt, hogy a meghirdetett programon bárki részt vehet, jelentkezhet, ha bemegy az irodába.

Az első ilyen kirándulást Békéscsabáról szervezte az IBUSZ a húsvéti ünnepeken három napra. A program: Budapest, koronázási jelvények megtekintése — ez is először szerepelt közös programban —, Esztergom, Visegrád, Szentendre, Dobogókő.

Az idegenvezető Kaszai Pál jó felkészültsége, kitűnő tájékoztatása sokaknak jelentett élményt. Nem különben a jó elhelyezés, ellátás, a gazdag és érdekes program. A vidám hangulatot egy kellemes meglepetés tette még kedvesebbé. Volt húsvéti locsolkodás, melyhez az IBUSZ adott „hozzávalót". A férfiaknak kölnit, a nőknek ajándékcsomagot, melyben csokoládétojás volt. A háromnapos túrán 48 ember számára felejthetetlen hangulatot, gazdag élményt nyújtott ezzel a szervező. Az idén még számos ilyen hétvégi túrában lehet részük mindazoknak, akik szeretik az országjárást. Képeinken néhány pillanatot örökítettünk meg a húsvéti túráról.

Bujdosó Imre (Békés megye)

Szegeden országos szeregszemlén első ízben találkoztak a diák-képzőművészek. E kiállításon szerepel munkája, falusi életet bemutató metszetsorozata. (említve)

Molnár Zsolt: Diákképzőművészek Szegeden.

Magyar Ifjúság, 1975. máj. 9.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bujdosó Imre

Békésmegyei Népújság

1975 SEP 21

vezésd szabad
füves meződre csodavilágod
küszöbén álló üde ifjakat!

1021

Bujdosó Imre linómetszetei



Furulyázás



Beszélgetés



tal díszítjük.

Tojássaláta:

6 kemény tojás
2 csemegeuborka
2 paradicsom
2 közepes méret
kapor, ecet, olaj
snidling, esetleg
mustár.

Ecetből, olajból
borsból szószt keve
szerint mustárral és
fűszerezzük. A tojá
dicsomot, csemegeu
hagymát szeletekre
szószt ráöntjük. Tet
ral és friss kerti z
szítjük. Vacsoraként
gonyával fogyasztju

A 900

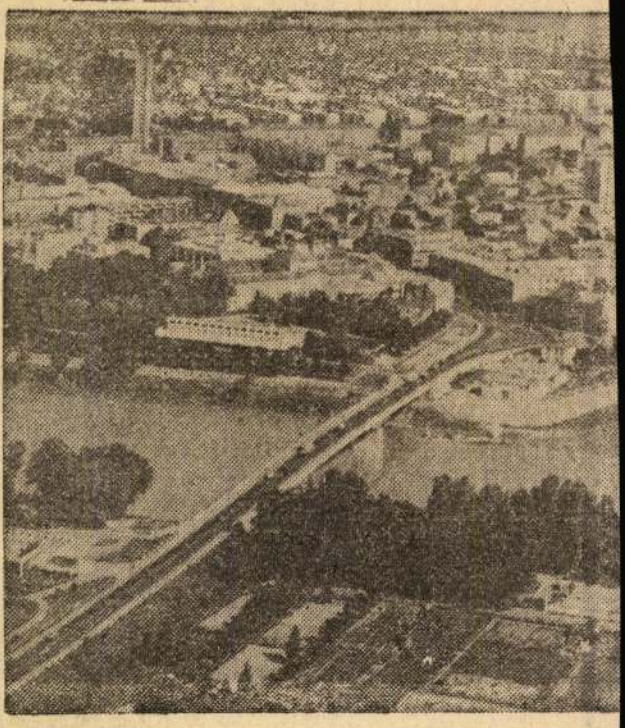

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1976 JAN 25

Bujdosó Imre

1021

kezem fejére jön körözve
s vitorlázik onnan is tovább,
libeg szerelmed, nem leli
búvóhely zöldek ag-bogát.



Bujdosó Imre **Furulyás**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

egyikőnk sem tett
amennyit tennie
olt". És a szomorú

-múzeumok Litvániában

az utóbbi időben
gy divattá vált kü-
vak gyűjtése. Ma
t száz házimúzeum
en a balti szovjet
an.

bbek egyike Edu-
usz pipagyűjtemé-
naga soha életében
ott, mégis 160, a vi-
ő részeiből szárma-
z. Egzotikus pipák
kezdte. Ezeket Pa-
s Ceylonban tett tu-
hozta magával.
nek legszebb, féltve
ai mégis a régi lit-
észek munkái.

erik Joszif Sapirano
nök Ex Libris gyűj-
A kollekció hatezer
alkotásból áll.

Vaclovasz Inta vidéki orvos különleges köveket gyűjt. Napról-napra gyarapodó, érdekes formájú kőgyűjteménye sok geológus érdeklődését is felkeltette.

Gyakran megtörténik, hogy egy-egy gyűjtemény túlnövi a lakás, vagy a kertes ház kereteit, ezért tulajdonosa az államnak ajándékozza. Így tett Antanasz Zsmujdzinavicsjusz, az ismert litván tájképfestő is, aki gazdag népművészeti gyűjteményével megteremtette Kaunas egyik legnépszerűbb múzeumának alapjait. (BUDAPRESS—APN)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUL — 4
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Bujdosó Imre
1021



Bujdosó Imre Szalmahordás



Minden kéz a magasba emelkedett

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5L
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUL - 4
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Bujdosó Imre
1021



Bujdosó Imre Öregasszonyok



ás előtt Zrínyi seregének ellátásáról rendelkezik.
zony és Zrínyi: Martin Márta, Sinkovits Imre.

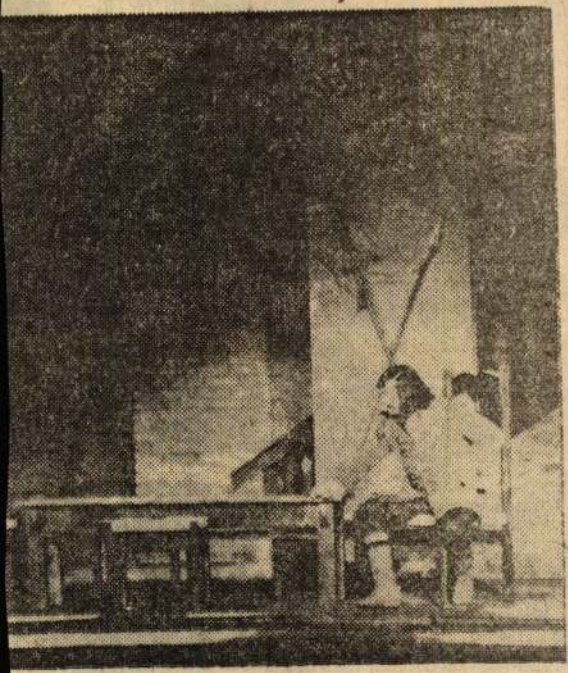

es harcostársa, Vitnyédi. (Sinkovits, Bicskey Ká-
(MTI. Foto Ilovszky Béla és Béla Ottó felvételei)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 SEP 19

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Bujdosó Imre

1021

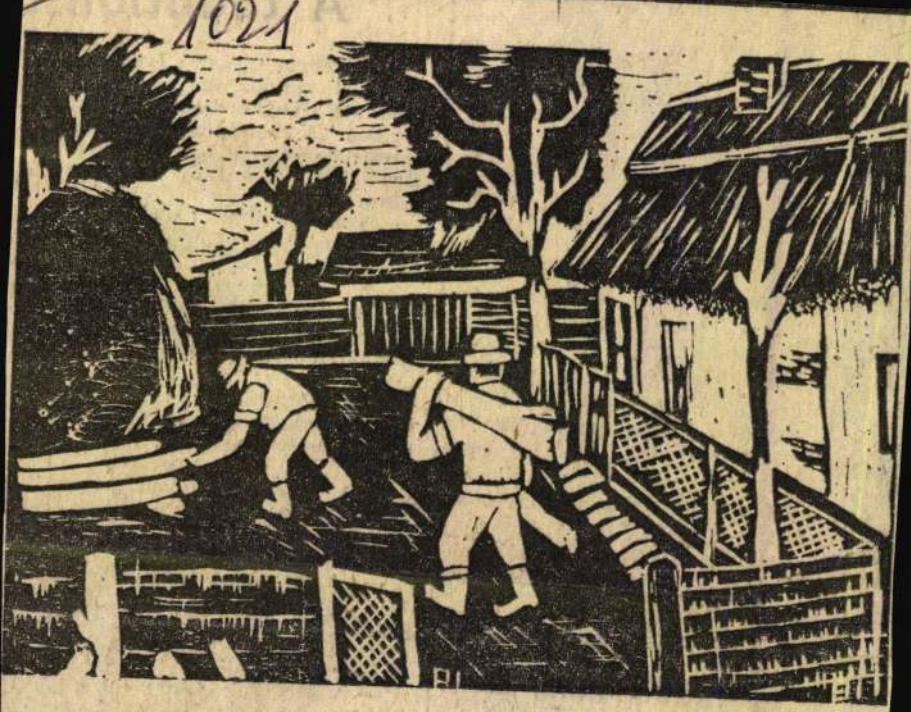

Bujdosó Imre

Fahordás

vannak vele. S ezt a kö
általában nem is titk
beszél egy-egy kedve
járól, simogatja, vagy
gatja őket a nekik ki
telet szerint, mint ahog
berekkel, megértést parancsoló egyéniségekkel szokott foglalkozni. Minden művét egy-egy győzelemnek tartja, az értelem, a világosság, a fegyelem és a szépség győzelmének a káosz felett, melyet talán csak azért engedett szabadjára a lelkében, vizsgálgatta végtelen szenvedések árán, hogy megismerje a gyengéit, sajátosságait, okait és törvényszerűségét, s az így szerzett tudás segítségével szellemének szolgálatába állíthassa az alaktalan homályt. A tapasztalás szenvedése — a szépség boldogságába csap át: ez jellemzi egesz életművét.

címmel kötetbe is foglalta. Ebből közlünk néhány részletet.

Matematika

— Határozott számnak azt a számot nevezzük, amelyet szabad szemmel is láthatunk.

* * *

— A kör sarkok nélküli zárt görbe vonal, azért zárt, hogy ne tudjuk, hol kezdődik.

* * *

— A négyzet olyan mértani kép, amelynek minden végében egy egyenes sarok van.

* * *

— A nyolcszög olyan négyszög, amelynek nyolc oldala van.

* * *

— A paralelepipedon olyan állat, amelynek lábai párhuzamosak.

* * *

Űrtudomány

— A Holdnak vannak lakói, ezt bizonyítja az, hogy éjjel ki van világítva.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 III – 4

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Bujdosó Imre

1021



Bujdosó Imre

Paraszthá

lyári délelőtt Gyulavárib

Idézőjelbe tett művelődés és egyebek

Egy délutánt töltöttem Gyula-áriban, mégsem tudok szemé-es tapasztalatok alapján be-számolni az egész község kul-urális életéről, csupán az Óvá-ban látottakról szólhatok. A 300 lakosú határmenti község gyanis három különböző rész-e tagolódik: Gyulával szinte eljesen egybeolvadt már az 300 lelket számláló Újvári, 600-an élnek Óváriban és kü-n kis szigetet jelent a 400 em-ernek otthont adó Dénesma-

— Az utóbbi időben évenként többször is cserélődtek nálunk a kultúrotthon-igazgatók — mondja Juhász Kiss István, a művelődési ház fiatal vezetője.

— Volt, aki városba költözött, mások egyszerűen elszöktek innen. Négy hónappal ezelőtt bíztak meg a művelődési ház vezetésével és azt is nagy eredménynek tartom, hogy sikerült „bezsongatnom" a fiatalokat: tegyük rendbe a kultúrházat. Társadalmi munkával teljesen kita-

nak hozzán gyerekekkel, lomórákat. több idő jut sásra, lemezh fiatalok állan közé tartozn van, zömmel sebb embere kevesebbet o honokban eg könyvtárak v melő, fóliás ez meglátszi galmán is. E

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 JAN 7

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

Bujdosó Imre

BUJDOSÓ IMRE LINÓI

1021



Kukoricatörés

Kútnál

renc szemrebbe
rá:
a fiatalok,
k a vének el,
nem torkából,
ől énekel.
ából énekelne,
gy is jobban kelne,

yból kihajla.
akiről szó volt,

Irodalmi ambíció

író, Henri Troyat
kirándulása során
vidéki vendéglőbe.
bédet fogyasztott, és
meglepetésére a
ulajdonosa jó isme-
szöntötte. Beszélgeté-
a vendéglős elmon-
a fia is írogat, ő:
nnyian olvassák írá-
a neves vendég mű-

— És mit ír a kedves fia? Csak nem regényeket?

— Ugyan, dehogy! — válaszolta a vendéglős. Ő írja az étlapot!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 SEP 19

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Bujdosó Imre

1021



Bujdosó Imre — Beszélgetők

kérdés, foglalkoztat a leginkább.

Emhő Mihály és Bálint János határozottan kijelenti:

— Ha anyagot biztosítanak a munkához, akkor igen. S ahogy haladunk, jöhetnek utánunk a festők, az üvegezők, a villany- és a vízvezeték-szerelők. Szóval a szerelőiparosok.

— Kin múlik az anyagbiztosítás?

— Buzi Károly művezetőn.

Buzi Károly azonban a szállításra hivatkozik.

— Amilyen anyagra most szükségünk van, mind megtalálható a békéscsabai raktárban, csak el kell juttatni ide.

— Név szerint kinek a feladata az?

— Szeredi Jánosé, a vállalat szállítási vezetőjéé.

— Most van valamilyen anyagból hiány?

— Mész kell sürgősen, mert ami itt van, már alig tart valameddig.

Nem panasznak szánja, csak megemlíti Buzi Károly, hogy amióta a Békés megyei tanácsi vállalatot összevonták a Gyulai városi Tanácsi Építőipari Vállalattal, az anyagrendeléssel több

kialakul. De az bizonyos, hogy egy nagyobb vállalat jobban tudja szervezni a munkát, ésszerűbben képes a gépeket, termelőeszközöket kihasználni.

Emhő Mihály az összevonásból eredően egy másik fontos lehetőségre mutat rá:

— Az új viszonyok között — ha jól dolgozunk — nagyobb nyereség képződik és több jut a fejlesztésre is. Drágább, de korszerűbb eszközöket tud beszerezni a vállalat, ami meggyorsítja, nekünk, munkásoknak pedig megkönnyíti a termelést. Csak így tudunk lépést tartani a nagyobb vállalatokkal.

Teljesen világos és érthető a két szakszervezeti bizalmi magyarázata. De megkérdezem:

— Szoktak erről beszélgetni egymással?

Emhő Mihály válaszol:

tantermes é
gos konyhá
sén dolgozta
az intézet i
kozik róluk

— Nagyo
tak. A kőr
befejezték.
lő épül és
tot, hogy is
gád jöjjön-

A munkáj
dig garantál
hiba, azonna
ják. Termés
Ezt ugyan P
ti még azzal
laltak garan
tak, hogy m
vissza őket.
ség. Reméli,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MÁJ 16

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Bujdosó Imre

Lapunk és a KISZ megyei bizottsága ifjúsági irodalmi pályázatán első díjat nyert költemények.

1024



Bujdosó Imre

Szoba

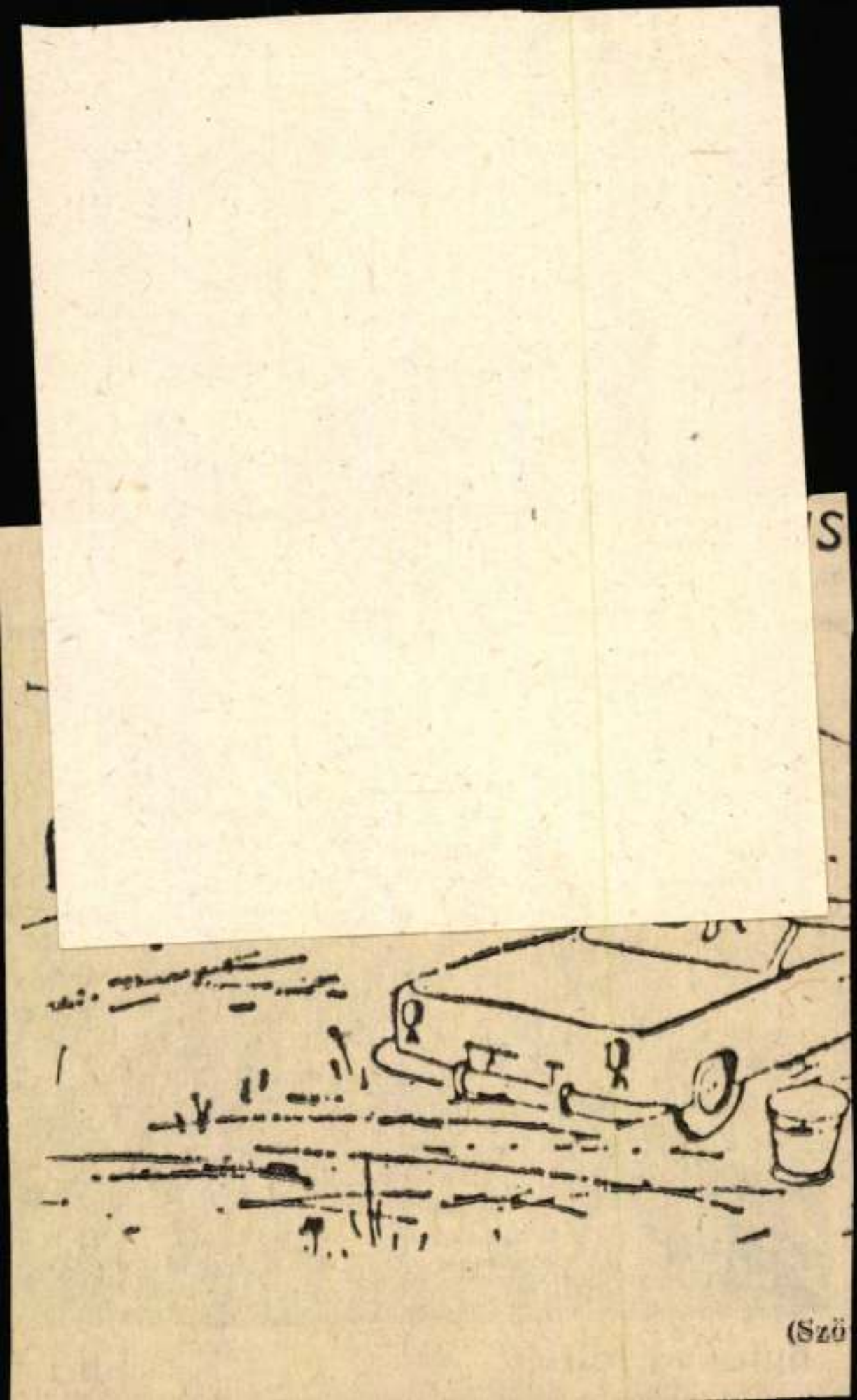

(Szö

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1976 JAN 25

Buidosó Imre

1021



Buidosó Imre Utca

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Ötv… forint jutott Szeghalom fejlesztésére

A több mint 9 ezer lakosú Szeghalom az elmúlt évben is több létesítménnyel gazdagodott, fejlődött. Eredményesen zárták a költségvetési és fejlesztési tervet. Az elmúlt évben 24 millió 170 ezer forint volt a bevétel, ami 101,7 százalékot jelent. A fejlesztési alap bevétele 25 millió 731 ezer forint volt, 102,5 százalékos tehát a teljesítmény. Így Szeghalom 1975-ben összesen csaknem 50 millió forinttal tudott gazdálkodni. Különösen jó eredményeket értek el a nagyközségben az utak, hidak, járdák

BUJDOSÓ JÁNOS, csutorásmester

A veszprémi csutorás mesterek névsora 1722-1891.
26.-Bujdosó János: Első adat 1795
Vicecéhmester 1795
258.old.

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁJ 19

ÉLET ÉS IRODALOM

Bujdosó Judit (9 éves).

1021



Bujdosó Judit, 9 éves: Anyám tyúkja

módban egyenlő az arc nélkül

TJE:

rím

lon át.
lben, hóban
vítottan
át

ejedet
izs, Moszkva
yítva
ekebb.

d felett
et,
pcsőn?

nem ölnek,
lögölj meg,
g őslény!

Hát nem?

Hát nem különböztem már eleget?
Könnyeden is meg kinkeservesen.
Engem az egybeszerző szerelem
Sem elsodort: új szigetre vetett.

Sem ez, sem az. Mondhatom, elegem
Van a különbözésből. De lehet-
E még? Hát nem reménytelen eset
A még és már a hol hová nekem

Találni léggömböt vagy űrhajót
Kerül nem számít amibe kerül
Csak el és föl ahol már sohasem

És mindörökké különbözhetem
Szállítani ahhoz az Egyedül-
Valóhoz ezt az egyedülvalót?

Bujdosó Jutka, gyermekrajzoló

8 éves Kabai tanuló. Részt vett a Petőfi-gyermekrajz-pályázaton.

Szécsy Péter: Jancsi bojtár, kalocsai réten 6.

ESTI HIRLAP, Bp 1973 aug. 18.

Bujdosó Mihály, asztalos

Hajdúböszörményben a házakhoz szabvány ajtókat, ablakokat készitett, 415 old. Bútort is készitett.

Dankó Imre: Hajdúböszörmény népi épitkezése. 367.o.

Déri Múz. Évkönyve. 1968. Debrecen, 1968. Alföldi Nyomda, Debrecen

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

Vladimir Bujnacsov szovjet szobrász

1978 AUG 24

1021

Olimpia, Jeszenyin, Békés felhő

Hlavaty Beta

Találkozások a nagyatádi nemzetközi szobrásztelepen



Vladimir Bujnacsov a Jeszenyinnek emléket állító szobron dolgozik.

Vladimir Bujnacsov tavaly egyedül érkezett a Szovjetunióból, pontosabban Moszkvából. A nagyatádi nemzetközi szobrásztelepen készült alkotások között az első emberi alakot ábrázoló szobor az ő vésője nyomán bontakozott ki a környék erdőiben kitermelt tölgyrönkből. Amikor az *Olimpia* című plasztikát befejezte, hozzálátott egy újabb munkához is, Jeszenyinnek kívánt emléket állítani. Tudta, csak egy év múlva folytathatja...

A somogyi kisvárosban, Nagyatádon a nyáron negyedik alkalommal nyitotta meg kapuját a hazai és külföldi szobrászokat foglalkoztató művésztelep. Vladimir Bujnacsovval érkezett *Julij Szinykevics* Kijevből, Ukrajnából. A repülőgépen találkoztak és a tapasztalt, Nagyatádon jártas Vladimir egész úton a szobrásztelepről beszélt Julij Szinkevicsnek.

A szabadtéri szoborpark négy év alatt már több mint húsz alkotással büszkélkedhet. Az idén újabb hatot állítanak föl az itt készült alkotásokból. Vladimir Bujnacsové már majdnem kész.

— Mennyiben nevezhető ez a plasztika Jeszenyin szobrának?

— Nem törekedtem hiteles portréra, a néző előtt egy lirikus jelenik meg. A szobor címe Jeszenyin egyik versének a két sora...

A valóságos emberalaknál valamivel »termetesebb« szobor egy harmonikást ábrázol.

— Melyik évvel elégedettebb?

— Erre nagyon nehéz válaszolnom. Gondolom, jó hogy megjelentek Nagyatádon a figuratív szobrok is. A szabadtéri szoborpark ezekkel gazdagabbá vált, egyben informál is arról, hogy nemcsak egyfelé járható út van a szobrászatban.

— Úgy tudom, a Szovjetunióban is megtörténtek az első lépések a szimpozionmozgalom kiépítésére.

— Igen, be is számoltam otthon a magyarországi — nagyatádi — tapasztalataimról, elmondtam javaslataimat a működtetésről, a szervezési feladatokról. A nagyatádi szobrásztelep még elég fiatal ahhoz, hogy áttekintsük a fejlődését. Hogy honnan indult el és hol tart ma. Vizuálisan értékelhető, miként gazdagodott a szoborpark. Látni a perspektívát is.

— Milyen jövőt lát Nagyatádon?

— Eddig két stílus jelentkezett, a figuratív és a nonfiguratív, az elvont. Újabb, modernebb elképzelések is születőben vannak, gondolok itt *Pauer Gyula* pszeudoszobrára. Emellett minden évben szeretnék itt látni újabb és újabb figurális alkotást is.

Hargitai ronzérmes

gat-Berlinben a III. műugró-, és vízilabda-ajnokságon megszüle-első magyar érem. A éteres vegyes úszásban

Kocsik, lovak, ha

A IV. fogathajtó-világbajnokság érd

A Kecskeméten augusztus 24—27 között sorra kerülő IV. világbajnokságon ogat vesz részt. et« *dr. Várady* atott csapat ve- be.

ele kocsik a fü- Járműkészítő nyai. Súlyuk a s akadályhajtás- ramm, a terep- en 600 kilo- a hajtó, azaz a mögötte két se- l helyet. Tere- yző mellé még ltetnek.

kancák, mének paripák (herél- vesek (a korha- év). Befogási eplős (bal első), obb első), nyer- és rudas (jobb

sszeállítása:

y (Szilvásvára- A szürke lipi- svváradi ménes- vük: Favory — — Parancs, ba, Conversano XXI. Siglavy Bálint könnyű- zi hámot hasz- nál, készítője a Makói Bőr- ipari Szövetkezet.

Bárdos György (Gyöngyösi MEDOSZ). A szürke lipicaiak az Országos Lótenyésztési Felügyelőség lovai. Nevük: Conversano XX—11, Favory XX—19, Főtüzér, Újságíró, Rezgő és Kalóz. A könnyű cseklészi hámot Kathy László népi iparművész készítette.

Finta Gábor (Hortobágyi MEDOSZ). A félvér pejlovak a hortobágyi ménesből valók. Nevük: Búbánat, Hadnagy, Kurátor, Rajta, Szépasszony, Zánka. A nehéz magyar díszhámot a debreceni Bőripari Szövetkezet készítette.

Fülöp Sándor (Kecskeméti TE). A félvér szürkék a kecskeméti Magyar—Szovjet Barátság Tsz lovai. Nevük: Szódás (1974 és 1976 után harmadszor indul világbajnokságon), Gazfickó, Illúzió, Irány, Kardoskút, Páncél. A nehéz magyar díszhám Páncél Attila népi iparművész alkotása.

k döntetlenje

6:6 (2:2, 1:1, 3:1, 0.2)

tott: akkor kétgólos előnyt is szerzett, de az utolsó játékrészben elvesztette. A nyugatnémetek egyenlítő gólja — magyar védelmi hiba után — kétségtelenül időn túl esett; a nagy hangzavarban a játékvezetők nem hallották a mérkőzés végét jelentő dudaszót. Végül mégis megadták a gólt, s így lett 6:6. A középdöntő B csoportjában ez a helyzet:

. NSZK	2	1	1	15-8	3
. Magyarország	2	1	1	9-8	3
. Jugoszlávia	2	1	—	12-6	2
. Bulgária	2	—	2	5-19	—

zik a K. Dózsa

vesz részt. Gimesi Mihály szakosztályvezető és Hergert Jenő edző vezetésével az alábbiak kelnek útra: Nagy Z., Horváth L., Ferstek, Rajczi, Varga, Bogyó, Rákosa, Lévai, Budai, Vörös, Rigó. A küldöttséggel tart dr. Révész

Öttusa-vb

Sasics

Adósak vagyunk az öttusa-vb harmadik versenyszámának, a lövészetnek az eredményével. A magyarok a vízhoz hasonlóan itt is a legjobbak közé tartoztak, és megnyerték a csapatversenyt. Ezzel javítottak helyezésükön. Egyéniben Sasics volt a legeredményesebb; ő a második legjobb eredményt érte el. Csapatban a mieink a negyedik helyre jöttek fel.

Nem sikerült a »huszárvágás«. A magyar csapat a terepfutásban a jönköpingi öttusa világbajnokság utolsó számában nemhogy a dobogóra nem tudott feljutni, hanem még az úszás után elfoglalt negyedik helyét sem volt képes megtartani.

Török Ferenc együttesét a dobogóhoz legközelebb eső helytől az Egyesült Államok hármasfogata fosztotta meg, amelynek csapatából Burley szinte fantasztikus, 12:09.51

Kötöttfogású birkózó-vb

Rácz és Kocsis

Mexikóvárosban, a 18. kötöttfogású birkózó-világbajnokságon elsősorban a két Európa-bajnok, az 52 kg-os Rácz Lajos és Kocsis Ferenc (74 kg) állja a sarat. Mindket-

Vladimir Bujnacsov, szobrász

Nagyatádon a szobrásztelepen a moszkvai Vladimir Bujnacsov a második nyarat töltötte Nagyatádon. A szovjet szobrász Jeszenjinnek állított emléket most elkészült szobrával. Az „Olimpia" c. tavalyi szobrán is dolgozott, a régi orosz faszobrászat hagyománya szerint aranyozta be. (emlétne)

Somogyi Néplap, 1978. szept. 7.

Vlagjimir Bujnacsov, izobrász.

A nagyatádi alkotótelepen még javában dolgozik a szovjet művész, aki először jár Nagyatádon. Egy nőalakot formál, az „Olympia"-t (említve) és (repr.)

Schöffer Jenő: Nagyatád.
Magyar Konzervipar, 1977. szept. 14.

Vlagyimir Bujnacsov, szovjet szobrász.

A nagyatádi szabadtéri szoborpark most a 4-ik nyári évad kezdetén ismét a munka zajától hangos. Több nemzet szobrászai dolgoztak már az alkotótelepen. A művész nem új vendég Nagyatádon. A tavaly készült „Olimpia" c. szobrát fejezi be (emlitve), majd újabb munkába kezd, melynek ihletője egy Jeszenyin vers.

TV-híradó 2. kiadás

1978. VII. 15. 21.05 Televízió 2. műsor.

Bujnis Farkas
Könnvés

1647-ben lett győri
polgárrá

Bedy Vince:
Adalékok a győri
ipar történetéhez -
Győri Szemle
1941. 184. l.

Tel.

„Europa"

Konyv és Lapterjesztő
Vallalata

Budapest
Visegrádi u 36.

Bujnis Farkas MDK

győri kömüves mester

neve a XVII. sz.-ban szerepel az okmányokban .

Jenei Ferenc : Régi győri házak.
Bp. 1959. 9.o.

M. D. K.

BUSINIS Farkas kőfaragó, kőműves

1647 – ben Győrött szerepel

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 175. l.

Bujnovszki Károly, kovácssegéd

A mádi kovács-kerékgyártó céhbe kérte felvételét a mádi lakos segéd 1870-ben. Egy "könnyü futosó lovas szekér vasalása" van remekbe kiadva. 292.o.

Bogdál Ferenc: A mádi kovács-kerékgyártó céh. 283.o

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VI. 1966. A Herman Ott Múz. Kiadása. Miskolc.

Bujnis Farkas körmüves

Győri Szemle 1941. 184.

—

A győri ipar történetéről

Bujovich Irma

Szocdempárt nüvészeinek kiáll.
1945. okt. (volt Ernst Muz)
Piros virágok, of.

ÚJ SZALON

ŐSZI KIÁLLITÁSA



1934. SZEPTEMBER

V, KOSSUTH LAJOS-UTCA 12., félemelet

MDK

Bujovich Irma
Piros virágok, olaj

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst muz. kiáll.
1945. okt. 6 1.

MDK

Bujovich Irma

Piros virágok, of.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

MDK

Bujevich Irma, festőm.

Piros virágok. Olf.

v.Ernst Muz.- A Szocdem.Párt Képzőmüv.-nek Társasága
és meghivott müvészek kiáll.-a. 1945.okt.13-28.
Kat.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Bujtor István

ZALAI HÍRLAP
1981 MÁJ 8 17

1021 ZALAI HÍRLAP



Bujtor István: TAVASZI HAJTÁSOK

r a tájékoztatás, a művelődés
yik központja legyen

a zalai könyvtárügy helyzetéről és feladatairól ei párt-végrehajtóbizottság ülése kapcsán

ttság egyik legutóbbi
l tárgyalt és határoza-
aival kapcsolatban. A
határozatban megjelölt
ízs Bélával, a megyei
művelődési osztályának
gított jelentés előter-

lönböző könyvtárat foglal magában. Az egyes könyvtárak amellett más és más országos könyvtári hálózathoz tartoznak, különbözőek a fenntartó, irányító, ellenőrző szervek. Hogyan értékelte a végrehajtó bizottság a különböző könyvtárak munkáját?

tot, szakdolgozatot, hangleme
őriz. Megfelelő feltételekk
működik, olvasói létszáma
hallgatók létszámával párh
zamosan nő.

A megye szakkönyvtárai k
zül elsőnek említem *a meg*
pártbizottság Oktatási Igaz

Bujtás Judit

A gödöllői városi Petőfi Művelődési Ház képzőművész-szakkörének első bemutatkozó kiállítás ma megnyílt, melyen munkái szerepelnek.

Losonci Miklós: Gödöllői bemutatkozás.

Pestmegyei Hírlap, 1973. nov. 24.

Bujtás Mihály,csizmadiamester

Győrben polgárjogot nyert:1846.okt.30.Szentmiklósról jött.Kath.Taksa 12 Ft./~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~
Liber Neo-Civium ab anno 1839.Győrv.lvt./.103.o

Lengyel Alfréd: Sopronmegyei családnevek Győr város polgárkönyveiben. 97.old.

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XII.1958.Sopron.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Bujtor Károly

1021

Miért lapos A VENDÉGKÖNYV?

Sok látogató — kevés vélemény az egri képzőművészeti kiállításon

Vasárnap záruit a salgótarjáni siker folytatásaképpen a II. észak-magyarországi területi képzőművészeti kiállítás. A színház földszinti és emeleti előcsarnokában igen sok hazai és külföldi érdeklődő — Eger mégiscsak idegenforgalmi gócpont! — kereste fel ezt a tárlatot, ahol mai és többnyire fiatal képzőművészek, festők, grafikusok, szobrászok vallanak magukról és a korról.

A közönség és a kritika véleménye egyezik abban, hogy ez a kiállítás kicsiben — vagy inkább azt mondanánk, szűkebb méretekben — reprezentálja a mai magyar képzőművészetet, mint ahogyan azt a X. országos képzőművészeti kiállítás is tette. Elképzeléseivel, fényével, tartalmi jegyeivel, formai megoldásaival, technikai újítani akarásával ez a kiállítás is a magyar piktúra és szobrászat, a táj és a szűkebb pátria tükrözése. Különböző irányzatok férnek itt meg egymás mellett békésen, mintegy versenyre kelve. És itt jutunk el — a közönségre gyakorolt művészi hatás kérdésénél — a közönséghez.

A tárlat látogatója végigsétálta a két előcsarnokot.

Ha kedve tartotta, vagy ha éppen lelkesedett egy-egy alkotásért, beírta azt a vendégkönyvbe. Az emóció, amely ilyenkor óhatatlanul elfogja a szépségre és a művészi élményre éhes embert, őszinteségre készteti a szemlélőt.

Ha pedig forró lelkesedést vált ki belőle a művészi alkotás, leírja, mert az alkotó iránt akarja kifejezni háláját.

Ebben a vonatkozásban a kiállítás sikere nem teljes. A vendégkönyv sok aláírást tartalmaz. Egész iskolák tekintették meg, az ország különböző részeiből ide érkező fiatalok nézték végig ezt a tárlatot, de huszonöt vélemény került a vendégkönyvbe. Ez a sovány válasz a kiállított művekre esetleges, mégis mond valamit. Nézzünk csak néhányat ezek közül!

A közönség véleménye

„Különösen Bujtor Károly Csendélet című képe tetszett." Egy másik bejegyzés csak megerősíti ezt az állítást, miszerint a művész színei hatásosak és megkapóak. Ugyanakkor kifogásolja azt, hogy a művész és a mű térhatásban kívánnivalót hagy maga után.

Egy újabb nyilatkozat Czinke Ferenc Édesanyám ikonja című alkotását dicséri.

Egy meghökkentő, logikailag is kifogásolható megállapítás: „Minden nagyon szép, de nagyon szeretnék már normális dolgot is látni."

Vallomás a következő, elegánsan fogalmazott mondat: „Sok képet megért az ember, néhánynál bemagyarázza magának, hogy érti, néhányat nem ért meg, van olyan is, amit fel sem tud fogni."

Végre az egyik egri művészre is felfigyelt valaki:

„Nagy Ernő elsőrendű népmese-illusztrátor lenne Móricz, Móra, Illyés, Tömörkény műveihez."

A legátgondoltabb és a legpontosabb fogalmazás egy vasárnapi látogató bejegyzése:

„A kiállítás nagy. Nagy erők törnek fel benne, van monumentalitásra törekvés, erő és elszántság. Ez az első élmény. De van valami, ami megdöbbentő, megrendítő: a színek sötétsége. Miért? Miért? Az új nemzedék nem lát világos színeket az életben, amely érte való, érte történik?"

A felsorolt véleményeken kívül van még néhány, amely dicséri a kiállítás helyszínének a megválasztását, a faliszőnyegekről ejt néhány elismerő szót. És aztán vélemény nincs tovább, csak az aláírások, dátumok.

A művész és a közönség

Önkéntelenül vizsgálatra indít ez a jelenség. Ha a színházban a közönség fagyos közömbösséggel veszi tudomásul a játékot és nem tapsol, a színész tudja, hogy nem hitték el, lehet, a nézőteren azt, amit ő a deszkákon alkotott.

Talán itt is ezen a ponton van a hiba. A közönség nem mindig érti pontosan, mit akar a művész, s ezért nem hiszi el azt, nem tud lelkesedni érte, nem meri, vagy nem akarja lelkes együttérzését vagy élményét rögzíteni a tárlat vendégkönyvében. Lehet ennek kapcsán lassan fejlődő vagy elmaradott tudatról, közízlésről beszélni és arról, hogy a művészek messze elől járnak a kor és eszméi megfogalmazásában, s ezért nem tudják sokan azonnal felfogni, érteni és hinni egy-egy alkotás lényegét. De az mindenképpen kívánatos lenne, hogy ez a most meglehetősen nagy távolság a mai művészi fogalmazás és a közönség felvevőkészsége között csökkenjen.

A közönség oldalán mutatkozik a több tennivaló. Célszerű lenne — az iskolai reform során nem vetődött fel ennek az igénye és jelentősége kellő súllyal — a művészettörténeti oktatást hangsúlyosabbá tenni, legalább a középiskolákban. Az önképzés ezen a területen nem elegendő, ezt a fontos, ízlést és szemléletet adó munkát szervezetten, átgondoltan kellene végezni. A sajtó és a televízió csak kiegészíteni képes ilyen irányú tevékenységével azt a széles alapot, amit az iskolának kell leraknia.

Művészeink is sokat tehetnek a fejlett esztétikai érzék, a megértés és az annak nyomába lépő művészi hitel megteremtéséért. Irányzatokon, stílustörekvéseken, eredetiségen innen és túl sok-sok modorosságtól kell némelyeknek megszabadulniok. A fogalmazási — tehát formai — munka közben alázattal kell gondolniok arra, hogy műveiket szerényebb, de őszintén kíváncsi halandók számára teremtik az anyagból és az anyagban meglevő szépség és harmónia az emberi értelem számára is létezik. A kor által felfedezett technológiák, stílustörekvések ne takarják el azt a szándékot, amely az alkotó sajátja, amiért érdemes az alkotást megteremteni és odatenni a művész keze jegyét, a kész műre — hitelesítésül.

Legyen hitele a megörökítésnek

Az egyik bejegyzés azt kérdezi, miért használnak állandóan sötét tónusokat a mi művészeink. Nincs fény számukra, amely fellazítaná a komorságot? Inkább az optimizmust, a könnyedséget, az emberi testben és egyéniségben rejlő megannyi harmóniát hiányoljuk. Mert nemcsak az erős ember lehet téma korunkban, a játékos is megörökítésre méltó. Az emberi hitnek és bizalomnak, a békés életnek gazdag megnyilvánulási formáit említjük csak, amelyekkel itt is csak szólamszerűen találkozunk néha.

A vendégkönyv, az abban fellelhető vélemények is eligazítanak, vagy legalább távoli tájékoztatást adnak a művészek és a művek hatásáról. Nem árt ezekre felfigyelni, mert tennivalókra figyelmeztet és arra, hogy a művek és a közönség kapcsolatának meghittebbé tételére még van lehetőség.

Farkas András

A 0 Celsius fok kö

Újsághír: Június 22-től megkezdte üzemelését az új gyöngyösi hűtőház, amely teljesen megfelel a nemzetközi követelményeknek is.

Nagy teljesítményű villanymotorok zúgnak, vékonyabb, vastagabb csövek hálózzák be a termet, a mérőműszerek hada jelzi a hőfokot, a nyomást, a vezérlő asztalnál parányi villanyégők fényjelzései a berendezések működését.

— A gépház az egész hűtőház szíve — magyarázza *Henter László* főgépész. Fiatalember, együtt kezd az új üzemmel, ahol minden olyan friss, vadonatúj.

— Ammóniát alkalmazunk a hűtésnél... — és nagy hozzáértéssel elmagyarázza, hogyan párologtatják, miként nyerik vissza a cseppfolyós hűtőanyagot. Felmegyünk a tetőre, ahol vizet áramoltatnak a bordákon.

— Egy ilyen kondenzátor óránként százezer kalória hőt képes elvonni a hűtőtérből. Hat kondenzátorunk van...

37 millió forintos beruházás

Istványi József műszaki vezető június 21-én vette át véglegesen a nagy összegű beruházást.

— Hatalmas értéket jelent a hűtőház — mondja —, eddig 36 millió 800 ezer forintot költött államunk az építkezésre, a berendezésekre, felszerelésekre.

— Tavaly, július 5-től már üzembe helyezte központunk az épületet, egy éven keresztül raktározásra használták. A hűtőberendezések szerelését a nyár elejére fejezték be, május 9-től, 29-ig tartottuk a próbaüzemelést és a végleges átadás után ma már az üzem teljes kapacitással dolgozik.

Nagy teljesítményű ventillátorok mozgatják a levegőt. Vastag jégburok, zúzmara csillog mindenütt. Míg az ajtókon túl, a szabadban a nyári hőségben ömlik az emberekről az izzadság és a hőmérő higanyszála 25—30 fok között ingadozik, itt, már a gépházban is hűvös van, a hűtőtér közelében pedig elkel a nagykabát.

Tartós tárolás

friss árut a válogatás után szállítják a hűtőtérbe, ahol előhűtik a vasúti szállításokhoz.

— Az áru jellegétől függ, hogy milyen hőmérsékletet tartunk. Legtöbb esetben lehűtjük a levegőt plusz két fokra, de egyes esetekben elég, ha csak nyolc—tíz fokig csökkentjük a hűtőtér hőmérsékletét. Erre a nyári időszakban azért van szükség, hogy a jeges vagonokból a gyümölcs- és zöldségféle ne vonjon el hideget, a hőmérséklet tartósan a 0 Celsius fok közelében állapodjon meg.

— Három hűtőkamránk van, egyenként 66 tonna befogadóképességűek. Tartós tárolás esetén ezt a mintegy kétszáz tonnányi árut —1 és —2 fokos hidegben tudjuk tartani.

A mesterségesen előállított hidegre gondosan vigyáznak ebben az üzemben. A vagonok-



Henter László főgépész és Vigh Mihály gépész ellenőrzik zúzmarás gépek műszereit.

be, nincs lehetőség arra, hogy megszökjön a hideg.

Vízhiány miatt nincs jéggyártás

Vízigényes a hűtőház. Az üzem vezetői elmondják, hogy 24 óra alatt 120 köbméter vízre van szükségük. Ez alapvető feltétele a hűtésnek. A városi vízlelátási zavarok ezért sokszor leállással fenyegetik a 37 milliós üzemet. Szombatonként, amikor a lakosság több vizet fogyaszt, a hűtőház szünetelteti munkáját.

— Elkészült a jéggyártó üzemrészünk is, amelynek 24 óránként 30 tonna jég a teljesítménye. A vízfogyasztási korlátozások miatt nem tudjuk beindítani a jéggyártást, pedig amikor az üzem tervei elkészültek, a városi tanács azzal hagyta jóvá, hogy 1965-ben az új kutak fúrásával biztosítja a vizet.

— Budapestről és Miskolcról hozatjuk a jeget. Vagononként 10—15 mázsa a veszteség...

Ezek az első gondok az üzemben, ahol minden olyan friss, vadonatúj. Az eredmény —, amely több száz tonna hűtött áruban már kifejezhető — naponta fokozódik. Heves megye külföldön is ismert zöldségeit és gyümölcseit készítik elő arra az útra, amelyet a hazai és külföldi fogyasztókig tesz meg az áru. A nagy teljesítményű villanymotorok, a jégtől, hófehér zúzmarától csillogó csövek között azért dolgoznak itt az emberek, hogy a hűtőtérben a 0 Celsius fok közelében tartsák a hőmérsékletet.

Pilisy Elemér

Nagyobb részt vállalhat a lakosság a lakóházak megóvásából

A Hazafias Népfront budapesti bizottságának segítőtársai széles körű közvéleménykutatás alapján összegezték, majd számos vidéki város képviselőjének részvételével ankétou vitatták meg az állami lakóházak szocialista megőrzésére kibontakozott akció eddigi tapasztalatait, s kialakították a további tennivalók programját.

Kiszámították, hogy hazánkban jelenleg a lakosság 10—20 százaléka, Budapesten pedig mintegy 60 százaléka állami lakásban él, s ha a társadalom összefogásával csupán két százalékkal sikerülne csökkenteni a karbantartásokra, illetve felújításokra fordított összeget, akkor további ezer otthon megfiatalításának költségeit teremthetnék elő. Ugyanis az 1961. évi állagfölmérés adatai szerint a fővárosban és vidéken összesen több mint tízmilliárd forintra lenne szükség, ezeknek az otthonoknak a teljes felújításhoz.

A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a lakosság átalában szívesen vállal részt a nagyszabású feladat megoldásából, s fordítja szabad idejének egy részét a házkezelési szervek gondjainak enyhítésére.

Dr Beytor Károly
festő

Szabad Művészet
1957. 424. l.

vény

ről, mely összeget a Müemlékek Orszá-
gyarország Müemlékei" cimen rendezett
brnár... hó 16...-án tartott elő-
kek Országos Bizottságától felvettem.

Möllemtóan

Bujtor Károly

Lapunk képzőművészeti mellékletein most a Fiatal Képzőművészek Stúdiójáta mutatjuk be... A grafikusok vagy a rajzolással is foglalkozók körül a Stúdió maga válogatta össze azokat, akik a bemutatkozást sikerrel vállalhatják. ...szembeszökő a stúdió fiataljainak változatos hangvétele. Fóth Ernő tragikus beszültségű maszkalakzatától Engel Tevan István, vagy Bujtor Károly groteszk rajzaiig igen széles a skála.

Új Irás VI. évf. 1966. febr., 2. sz. Műmelléklet, 1. oldal

Bajtor Károly

A Fiatal Képművészek Stúdiójának tagja.

Új Idők VI. évf. 1866. febr., 2. sz., 2. l.

Bujtor Károg

Grafika (repr.)

Új Tras 1966. febr., 2. sz., 30. l.

MIK.

Bujtor Károly

Rajza

Uj irás 1966.2.

MDK.

Bujtor Károly

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 jan.p.48.

Brytor Károly
festő

M.D.Y.

Csendéletet állitotta ki a
farlaton.

Tasnádi Attila: Az észak-magyarországi képzőművészek...
Művészet, 1967. január - 48 lap.

Buk l

Buck

Gyula úrnak
zágos bizottság Elnökének!

Budapest

s felszólitásának készséggel
rana és 69 fillért a rozsnyói
ztember hó 2-án hiány nélkül
égemnek elegett tettem bizavyitja

Buk Ferenc,ötvös

Soproni mester volt.1871-ben halt meg.Mintakönyve az Iparmüv.Múz-ban van,több müve soproni magántulajdonban van. 186.old

D.A./Bótári Angéla?/: Buk ferenc soproni ötvös végrendelete 186.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.1966.évf. Sopron

Buk Ferenc, ötvös

Soproni mester. Végrendeletében Márkus nevü ötvös fiára egy házi oltárt "Altar", hagyott. Teréz leányára egy nagy órát, Ede festő fiára "a" Krisztust/kép v. Szobor?/ Alojzia leányára a "fekete" órát, evő eszközöket, gyertyatartókat ezüstből hagyott reájuk. Házvezetőnője szobaberendezést, ezüstöt. testvérei pénzt, a házat öt unokája kapta. 186.old

D.A./Dótári Angéla?/: Buk Ferenc soproni ötvös végrendelete 186.old

Soproni Szemle. Helytört Folyóirat. XX. évf. 1966
Sopron

Buk Ferenc, ötvös

1834-ben Sopronban egy hagyatékkal kapcsolatban szerepelt a neve. 262.old

Csatkai Endre: Egy soproni táblabiró lakása 1834-ben 261.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XVIII. 1964. Sopron

M. D. K.

BUK Ferenc ötvös

Sapromi mester Szentpéteri kortársa

Mihalik Sándor: Szentpéteri J... Bp. 1954.

15. l.

Buk Márkus,ötvös

A sopronban 1871-ben elhunyt Buk Ferenc ötvös fia.
A hagyatékból egy házi oltárt"Altar"-t kapott.
186.old

D.A./Dótári Angéla?/: Buk Ferenc soproni ötvös végrendelete 186.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.1966.évf.
Sopron

Buka László, építész,
a Magyar Építőművészet 1988. évi pályázata.

Evangélikus templom Nagycserkeszen. (emlékhely).
Építész: Rácz Zoltán, Buka László,
Debrecen.

Magyar Építőművészet, 1989., 1–2 szám, 114–old.

Bakai Erzsébet

a bajai Képzőművészeti Körből i ndult
el Szécsényi Lenke gobelin müvész, Bakai Erzsébet
az Iaprmüvészeti Főiskola tanára.

Forrás 1977/1/83
Sümegi: Beszélgetés B. Mikli Ferenc festőművésszel

Buk Ede,festő

A soproni Buk Ferne ötvösnek a fia.Atyja halála után, 1871-ben a hagyatékból "a " Krisztust kapta meg. Lehet hogy kép kép volt.de lehet,hogy szobor. 186.old

D.A./Détári Angéla?/: Buk ferenc soproni ötvös végrendelete 186.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.1966.évf.
Sopron

Buk Xavér Ferenc, ötvös

Soproni művész. Trébelt munka mintarajzai empire elemeket mutatnak. Akantuszlevél, delfin, kigyó, gyöngysor, f- ként a gyertyatartókon. Néha teljes önálló tervezésü darabjai is vannak. Munkái mértéktartóak. 366.old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960 Sopron

Buk Xavér Ferenc,ötvös
-ööö--

Soproni művész.A kor klasszicizáló stilusában dolgozo
zott.De egy monstranciája angyalfejes,virágfüzéres,
barokk díszítményt visel.Valószínüleg egy a 18.sz.
második felében készült tárgyat másolt le. 366.old

Héjjné Dótári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIV.évf.1960
Sopron

Buk Xavér Ferenc,ötvös

Soproni művész. Mintakönyvének gyenge rajzai, perspektiva hibái, az egységesség hiánya bizonyitja, hogy a mintakönyv nem készenvett, nevére kiállitott séma, hanem maga Buk készitette azt. 366.old

Héjjné Dótári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960 Sopron

Buk Jakab,aranymüves

Bécsben dolgozott.Fia Xavér Ferenc Sopronban nyert pol
polgárjogot 1814-ben,mint ötvös.Itt dolgozott.Minta-
könyvét és néhány darabját ismerjük Buk Ferencnek.
366.old

Héjjné Dótári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös min-
takönyve 364.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIV.évf.1960
Sopron

Buk Xavér Ferenc,ötvös

Soproni művész.Mintakönyve és munkái alapján nem igen termékeny és tehetséges mesternek ismertük meg,bár ezt eg- háromgenerációs ötvösdinasztia tagjától elvártattuk volna. 368.old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIV.évf.1960 Sopron

Buk Xavér Ferenc,ötvös

Soproni művész.Máshonnan vehette át azokat a nem ötvösjellegü romantikus megfogalmazású állatábrázolásokat,amelyek korában oly elterjedtek voltak himzett empire és biedermeier kendőkön,emlékkönyvekben,nyomtatványokon. 366.old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old.

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIV.évf.1960. Sopron

Buk Xavér Ferenc, ötvös

Soproni művész. Mintakönyvének címlapján utólag bejegyzett 1820 jelzi és Joseph Fengler névvel együtt szereplő 1820 alátámasztja, hogy a 19.sz.elején készült. 90 oldalon 606 ötvösmunkák tollrajza van. 364.old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960. Sopron

Buk Xavér Ferenc, ötvös

Soproni művész. Gombjainak tanúsága szerint munkája elnagyolt, forrasztója sokszor nem a kívánt helyre került az áttöréseket eltömi. Nem éri el a beszterczebányai Libay Sámuel szinvonalát. 365.old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960. Sopron

Buk Xavér Ferenc,ötvös

Soproni művész.A soproni múz-ban őrzött aranyékszereken,a Holl családnál levőkön kivül még egy ezüst cukortartóurnáról tudunk,mely 1976-ban Fekár Imre tul.volt. Ma nem tudjuk,hogy hol van. 365.old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old.

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIV.évf.1960. Sopron

Buk Xavér Feren,ötvös

Soproni művész.-Buk Ferenc ötvösjegyei gombokról és az 1844-es soproni hitelesitőjegy. Fekete repr. 67.old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old.

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIV.évf.1960. Sopron

Buk Xavér Ferenc, ötvös

Soproni művész.-Buk Ferenc készitményei./~~Hmit~~ A Holl család tulajdonából/. -Fekete repr. 367.old

Héjjné Dótári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960. Sopron

Buk Ferenc

Buk Ferenc,ötvös

Soproni mester.1871-ben halt meg.Végrendeletét már 1868.aug.27-én elkészitette.Hantó István néhai főmérnök levelei között találta meg a szerző. 186.old

D.A./Détári Angéla?/: Buk ferenc soproni ötvös végrendelete 186.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.1966.évf. Sopron

Buk Ferenc,ötvös

Sopzoni mester.A Várkerületen a 113-as ház volt az övé,jó anyagi körülmények között élt.A ház a Lenck átjáró mellett volt.a háborúban elpusztult. 186.old

D.A./Dátári Angéla?/: Buk ferenc soproni ötvös végrendelete 186.old

Soproni Szemle.Negyedévi folyóirat.XX.1966.évf. Sopron

Buk Ferenc

D. A.: Buk Ferenc soproni ötvös véprendelete. – Soproni Szemle, 1966. 2a. évf. 2. sz. 186. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

259. l.

Buk Ferenc, ötvös

Soproni művész. Mintakönyvének címoldalán: "Samlung Verschiedener Muster Zur Crawehr und Fillieramn Arbeid auf Gold-Silber-Messing-und Stahl, für mich Frantz Xaver Buck, Bürgl. Gold und Silber Arbeider in Oedenburg." 764.old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960. Sopron

Buk Xavér Ferenc, ötvös

Soproni művész. Mintakönyve elárúlja, hogy ékezereket, k
köveket foglalt be, monogrammokat, feliratokat készi-
tett. Aprólékos diszei alapján értett a vésnöki munká-
hoz is, cizelláláshoz, a fülbevalók, gyürük alapján a
cizelláláshoz is. Legtöbb afiligránmunka. 364. old

Héjjné Bótári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös
mintakönyve 364. old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960.
Sopron

Buk Xavér Ferenc,ötvös

--

Soproni művész. Vékony ezüst drótból -növényi és geometr
mintára alakitott-összeforrasztott hálóból kosárkákat,
cukortartó talpastálakat,sótartókat,csengős tóratartó
tornyocskát,gombokat,mentekötőláncokat tervezett minta-
könyve rajzai szerint. 365.old

Héjjné Bótári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös
mintakönyve 364.old.

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIV.évf.1960.
Sopron

Buk Xavér Ferenc,ötvös

Soproni müvész.Ismeretes cukorfogójának két végére I. Ferenc császár 1820-as érmét forrasztotta.A fogó közepén szintén ez van.Soproni hitelesitő jegye a Kőszeghy jegygyüjtemén-ből 1827-2s évszámmal szintén hiányzik. 365.old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old.

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIV.évf.1960. Sopron

Buk Ferenc, ötvös

A bpesti Orsz. Iparmüv. Múz. birtokában van Buk, soproni arany és ezüstmüvesnek egy sajátkezüleg rajzolt minta könyve/Orsz. Iparmüv. Múz Könyvtára 6007 kltsz./, amelyet Rosenstingltől 1921-ben vett meg a Múz. 2500 koronáért. 364. old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364. old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960. Sopron

Buk Ferenc, ötvös

Emblémák Buk Ferenc mintakönyvéből. Fotó: Kárász Judit. Fekete repr. 366.old

Néjjné Bétári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960. Sopron

Buk Xavér Ferenc, ötvös

Soproni művész.-Gyertyatartó Buk Ferenc mintakönyvéből. Fotó Kárász Judit. Fekete repr. 365.old

Néjjné Bótári Magéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960. Sopron

Buk Xavér Ferenc,ötvös

Soproni művész.Mintakönyvében számos más ismeretlen monogrammon kivül a nagyon sokszor előforduló FB vagy FXB mellett a mester teljes neve minden esetben-26-helyen-következetesen a "Ck"-val irott BUCK formában szerepel.Tárgyakon ütött ötvösjegyein kizárólag csak a BUK irásmód fordúl elő az FB monogrammon kivül.A hitelesebb források alapján a BUK nevet fogadjuk el. 367.ol

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old

Sorponi Szemle.Helytört.Folyóirat.XIV.évf.1960. Sopron

Buk Xavér Ferenc, ötvös

Soproni művész. Mintakönyvében fülbevalók, tük, gyürük, cs
csattok, pecsétel k, pipakupakok, plakettek, só-és borstart
tók, kanalak, karkantyúk szerepelnek. Nagyobbak: kosárkák,
mentekötő láncok, olaj-ecettartók, gyertyatartók, talpastá-
lak, irókészlet, kelyhek, ékszerdoboz, füstölő, kanna, po-
hárkészlet tálcával, stb. vannak. 364. old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364. old

Sorponi Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960.
Sopron

Buk Xavér Ferenc,ötvös

Soproni művész.A filigrán gombokon kivül csak néhány egyszerü kávéskanál,sima gomb és egy cukorfogó ismeretesek.A sima félgömbalakú gomb alsólemezén a mesterjegyen kivül 1844-es évszámmal Sopron város ötvöscéhének hitelesitőjegye van,amely az eddigi ötvösjegygyüjtésből hiányzik. 365.old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old

Sorponi Szemle.Helytört.Folyóirat.XIV.évf.1960. Sopron

Buk Xavér Ferenc,ötvös

Soproni mester.Buk Jakab bécsi aranymüves fia volt. 1814-ben kapott polgárjogot Sopronban.1848-ig vannak irott adato róla.1817.dec.1.-én született Márkus fia, aki Németországban vándorolt és 1840-ben lett soproni polgár.Ötvös,arany és ezüstmüves volt. Néhány kávés és merőkanalát ismerjük. 366.old

Néjjné Bétári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old

Sorponi Szemle.Helytört.Folyóirat.XIV.évf.1960. Sopron

Buk Márkus, ötvös, arany és ezüstmüves.

Buk Xavér Ferenc soproni ötvös fia. ~~1817~~ 1817.dec.1.én született Sopronban. Németországban vándorolt. 1840-ben lett soproni polgár. néhány kávés és merőkanalát ismerjük csak. Később kereskedő lett. A Kolostor utcai 9.sz. saját házában /Barokk épület/ árúlta a bort. 1873.jan. 4-én halt meg. 366.old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old

Sorponi Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960. Sopron

BUKA LÁSZLÓ

hogy mindazt, amiért imádkoztok és amit ojátok, és meg is adatik néktek."

(Márk 11:24)

ÉLET

Templomszentelés Ebesen

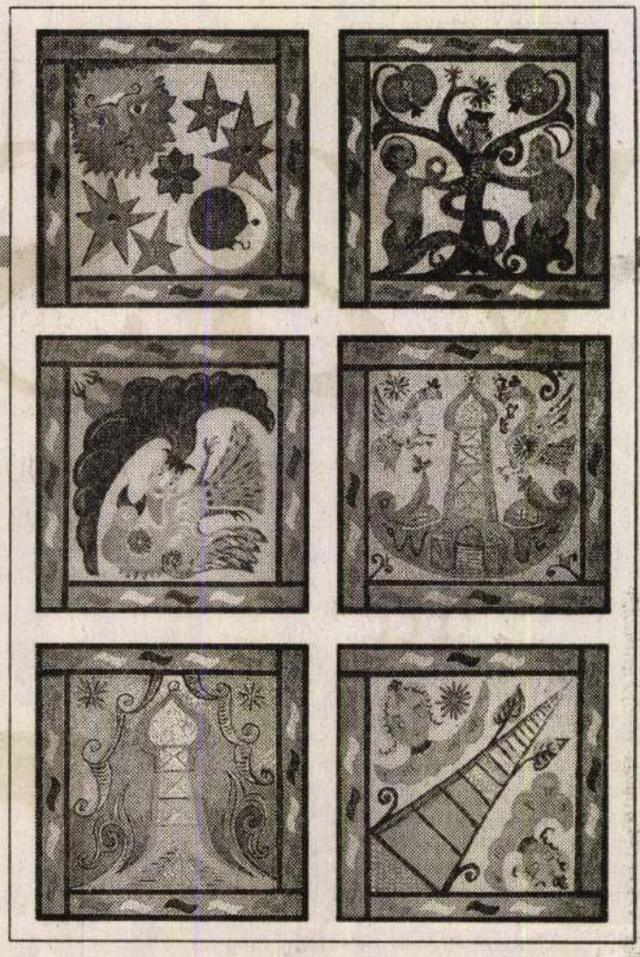

Buka László festett kazettás képei

A Debrecen ebes-szepesi református Egyházközség templomának felszentelésére október 5-én került sor. Az ünnepi menet a helyi önkormányzat házasságkötő teréből indult – ahol eddig az istentiszteleti alkalmakat tartotta a gyülekezet – a szép, művészi kivitelezésű új templomban.

Az egyházközség gondnoka, Vágner Bálintné átadta a templom kulcsát a püspöknek, aki áldáskívánással nyitotta ki a templom ajtaját, majd a gyülekezet a 84. zsoltár éneklésével vonult be új lelki otthonába. A templomszentelő istentisztelet levezető elnöke, Derencsényi István esperes köszöntötte az ünneplő gyülekezetet és a meghívott vendégeket: a svájci s a németországi küldötteket, a társegyházi képviselőket, a helyi és a szomszédos önkormányzati vezetőket, az országgyűlési képviselőt, a palástos lelkészeket, vagyis a több mint félezer jelenlévőt.

Salamon templomszentelő imáját meghatódottan hallgatta a gyülekezet Bölcskei Gusztáv püspök tolmácsolásában, aki ezután a 24. zsoltár és a Ján. 8,8,30–33. versek alapján elhangzott igehirdetésében többek között a következőket mondta:

„Kinek épül a templom? Miért épül a templom? Nem az Istennek, nekünk, halandó embereknek van szükségünk templomra. Nekünk, akik életünk értelmét, célját keressük, mivel a teljes és igazi életünkhöz hozzátartozik a templom. Ahol nincs templom, ott is érvényes: az Úré a föld, annak teljessége és az élet. Sok küszködés után itt is megkezdődött a templomépítés, és el is készült a mű. Most a templomon kívül van az Isten, bebocsátásra vár, a dicsőség Királya be akar jönni. Azáltal lesz szent e hajlék, ha beengedjük őt, aki az ajtó előtt áll. Itt is tudott várni évtizedeken át, és lehetővé vált a lehetetlen. Több mint tíz éve jelentkezett a teológiára egy leányzó – tele derűvel, vágyakozással, elhivatottsággal. Megkérdeztük tőle, honnan jött. A templom nélküli községből, Ebesről, hangzott a válasza... Ez a testvérnő Bukáné Zakar Zsuzsa volt, a jelenlegi ebesi egyházközség lelkipásztora, akinek adatott a templomépítés, amiért Istennek legyen hála.

Ebesen egyenes utcák vannak (mint egykori szocialista község, így épült ki), és az úton jön felénk Isten; felénk, zarándok emberek felé az egyenes úton, szemtől szembe. Ahol kívülről egyenes az utca, ott is lehet görbe az út. Isten nem igazolja a görbe utunkat, azokat hátunk mögött kell hagyni. A templom a találkozás helye, ahogy a szent sátor a találkozás sátora volt. Jézus az út, az igazság és az élet, ő hordozzon és áldjon meg minket. Legyen áldott ez a hajlék, legyen oltalom a békességet keresők számára. Áldja meg Isten az itt konfirmáló gyermekeket, azokat, akik itt kötnek majd házasságot, és áldja meg mindazokat, akik az ő útján járnak."

Végül a püspök megköszönte a templomépítőknek a sok munkát, a híveknek, az adakozóknak az áldozatot, kiemelve a svájci testvéreket, valamint a különböző szervezeteket. Ezután Lévay Botond egyházmegyei gondnokhelyettes igével köszöntötte az ebesi gyülekezetet és a vendégeket, és áldáskívánással Bibliát helyezett el az úrasztalon. Bukáné Zakar Zsuzsa a templomépítésről és az előzményekről számolt be:

„Községünknek nem ez az első temploma, hiszen a középkori Ebest a XVII. században templomostól elpusztították a krími tatárok. Századunk közepéig csak a tanyavilág őrizte az Ebes nevet, amikor is az újonnan létrehozott szocialista faluban hagytak ki területet egy majdani templomnak. 1991-ben Papp Csaba, az akkori ebesi lelkész indította el a templomépítés ügyét, az alapkőletétel B. Tóth József lelkipásztorsága alatt történt. Majd bizonyos tervmódosítás után (a jelenlegi lelkipásztornő irányításával) indult meg az építkezés. Az építkezéshez a szép nagy telket a Hajdúszoboszló és Vidéke ÁFÉSZ adományozta, amely a község közepén van. Nem törekedtünk arra, hogy modern templomot építsünk. A legfontosabb a családiasság érzékeltetése, az, hogy a hagyományokból ismerős hangulata legyen a térnek, és azt az érzést keltse, mintha Ebes temploma mindig is itt állt volna. A tervező építész Rácz Zoltán volt, a karzaton lévő kazettákat Buka László (aki teológiát is végzett) festette. A 12 darabból álló festménysor az emberi nem földi történetének ősi mítoszaiból válogat és a református egyház legismertebb szimbólumait eleveníti fel."

Végül a lelkésznő köszönetet mondott az építőknek, a segítőknek, az adakozóknak, és kérte a jelenlévőket, hogy imádkozzanak azért, hogy a templom betöltse rendeltetését. Bodnár Ákos egyházkerületi főgondnok igével köszöntötte a gyülekezetet, örömét és elismerését fejezte ki. A szép kis templom (szószék, oszlopok, faragások, torony) – mint mondta – magán hordozza a vidéki magyar nép életének jellemzőit, életkörülményeit. Papp Csaba (jelenleg Debrecen kistemplom–ispotályi lelkipásztor) közel negyedszázadig volt az ebes–szepesi egyházközség missziói lelkésze. A mag jó földbe esett, megtermette a 30–60–100-szorosát. Beszélt az akkori nehézségekről, a körülményekről; a kitartás, az imádkozás, a teherhordozás meghozta a gyümölcsét, megépült a templom. Az építés még nincs befejezve, folytatni kell a lelki munkát, a gyülekezet további építését. Takács Imre országgyűlési képviselő szinte az ország nevében mondott köszönetet a megépült templomért. Elmondta, hogy Széchenyi a lélek finomítását fontosabbnak tartotta a testénél. Legyen a hely a lélek megmentőjének helye.

Walter Landis és Mathias Rissi svájci küldöttek elmondták, a meileniek segítik a külföldi gyülekezeteket: cseheket és magyarokat. Ezúttal a segély gyorsabban összegyűlt, mint gondolták. Az ebesi templom legyen kulturális központ és a lelki élet tárháza – kívánták. Köszöntésüket és áldáskívánságukat fejezték még ki a katolikus egyház képviselői, s a társegyházak vezetői. A kántus – Kurgyis András vezetésével – több énekszámmal szolgált, emelve az ünnepség színvonalát. Derencsényi István köszönő és befejező szavaiban elmondta, hogy e templom puszta léte is dicsőíti az örökkévalót. Az Isten házának értékét növeli a bennük lévő atyafiak lelkületi egysége. Az ünnepi istentisztelet a svájci és a magyar Himnusz eléneklésével ért véget. Az egyházközség minden jelenlévőt meghívott a közeli Arany János-iskolába szeretetvendégségre, ahol megterített asztalok várták a gyülekezet tagjait és a vendégeket.

Széles Lajos

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ 1992. X. 18

vasárna

A HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ HÉT VÉGI MAGAZINJA • 198. szám • 1996.

Itt

Amiképp a Sion-hegyen Isten szállt alá égő csipkebokor képében, úgy lobbannak most sorra lángra, az ősz lángjaira, és pompáznak sárgában meg lángoló vörösben a hatalmas lombú fák, a vén tölgyek, a terebélyes platánok, és a mesebéli jó szándékú óriás tenyerét idéző, sokujjú levelükkel a vadgesztenyefák a város évszázados, csendes parkjaiban. Bizony mondom, még ha nem is maga Isten szállt alá és suhant végig szellő képében az utcák, terek felett vasárnapra virradóra, de legalábbis valami tőle eredeztethető, végtelen szépség öltött testet az októberi, hűvös, de napfényes pirkadatban.

Tüskés, zöld kis sündisznókabátkájukból kikandikáló, barna vadgesztenyék kopognak, zizzentik meg estükben a rozsdaszínű avart az öreg fák tövében, amint megadják magukat a múló időnek, az ősznek, a gyönyörű októbernek. A piac környékéről pedig – ahol az ember felhajtott gallérral, szemébe húzott kalappal, néhol bokáig járva a lehullott falevelekben bóklássza végig a reggelt, és nagyokat rúg a lába elé pottyanó, bordóvá érett vadalmákba – friss, meleg kenyér, lacipecsenye és fokhagymás lángos illatát hordja a szél, végig a belvároson, a savanyú káposzta illatával keveredve, amit hatalmas, kék és fehér műanyag hordókból árulnak zacskóba kimérve, fejükön fekete kendővel a ráncos arcú, pókhálós szemű, beszédes öregasszonyok.

A csarnokban dinnye is kapható még ilyenkor, pedig hol van már Lőrinc napja, és aranyszínű mézet, meg faládákból édes kompótnak való, jószagú, sárga birsalmákat is árulnak a hosszú asztalokon. Mézédes ilyenkor a szőlő is, leginkább a muskotályos, meg hatalmas, arany és zöld szemeivel a kecskecsöcsű. A majd' kilónyi fürtökben termő, fekete levű, nagy szemű otelló jellegzetes, bársonyos illatát réges-régen nagyapám kertjében éreztem először, szüretidőben, éppen egy ilyen szép, ezerszínű, isten áldotta őszön.

Hajnalonként érdemes rózsát venni, szép, egyenes szálút, minden díszítés és műanyag szalag nélkül egy egész csokorral a virágpiacon, de nem azt a hatalmas fejű, bordó, üvegházi fajtát, hanem azt, amelyikről látszik, hogy a kertek végéből való, és tarka, narancssárgás, meg egy kicsit rózsaszín szirmain igazgyöngyként csillognak a párás reggelben az istenkönny harmatcsep-

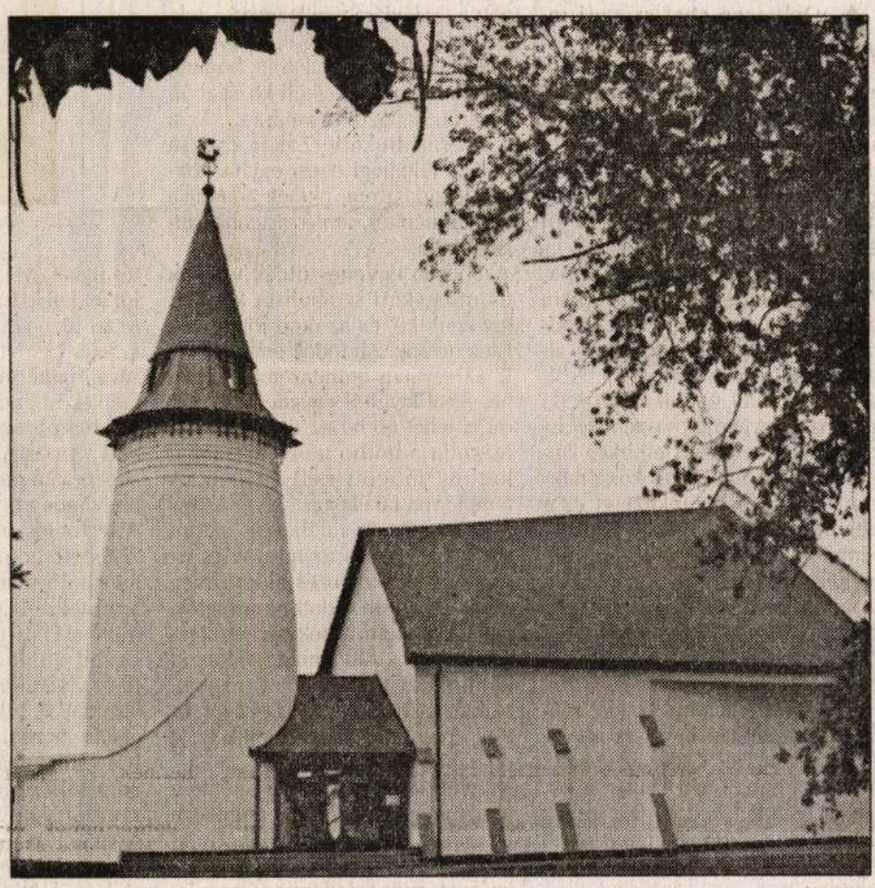

Az új ebesi templom (Fotó: Czeglédi Zsolt)

Hétköznapi történet



„Nem szabó lett belőlem, mint apámból, de az ő gyakorlati készségét, kiváló zenei hallását, énekhangját örököltem. Korán kezdett vonzani a rajz is. Gyakran kellett átmeszelni nagyanyám kemencéjét, mert oda rajzoltam gyerekfejjel, aprólékosan kidolgozott, vagy épp csak fel-

ez. Közben egy évre Böszörménybe vitt az utam, internátusi felügyelő lettem. Az intézetet valamikor árva pap- és tanítógyerekeknek létesítették. A mondás helyesen tartotta: papfi gazfi. Mert ezek a kölykök ott tettek rosszat, ahol lehetett, falaztak egymásnak, hazudoztak, többsé-